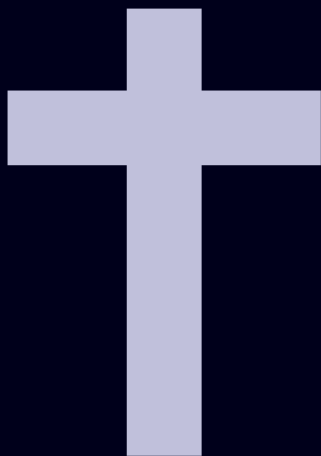

Bali -le 'fluba 'tre Zozi blamin pli Bali man 'e

pee

New Testament in Yaouré

Bali -le 'fluba 'trɛ Zozi blamin pli Bali man 'e 'pee New Testament in Yaouré

copyright © 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Yaouré

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 1999, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Yaouré

© 1999, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
ff06db1d-9f3b-5426-a70e-8791739b38bc

Contents

Matie	1
Mark	38
Luk	60
Zan	98
Drɛwi (Actes)	125
Rɔmɛn	158
1 Korɛnti	177
2 Korɛnti	195
Galati	206
Efɛz	212
Filipɔ	218
Kolɔs	222
1 Tesalonik	226
2 Tesalonik	229
1 Timote	231
2 Timote	236
Tit	240
Filemɔn	242
Ebre	243
Zaji	256
1 Pieri	260
2 Pieri	265
1 Zan	268
2 Zan	272
3 Zan	273
Zud	274
Apokalis	276

Zozi Crizi -le 'wɪ 'nɔnnɔn nɛn Matie -a crɛn -tɛ

*Zozi Crizi tranun 'tɔ nɛn 'gʊ
(Lk 3.23-38)*

¹ Zozi Crizi a David kluda min -a, ɛn e ya
"nyian Abraam kluda min -a. Zozi tranun 'tɔ
nɛn 'gʊ.

² Abraam Izak -ya.

ɛn Izak Zago 'ya.

ɛn Zago Zuda 'lee 'e "bɔunun yaa.

³ ɛn Zuda 'lee Tama bɛ, o Faras 'lee Zara -
ya.

ɛn Faras Esrɔm -ya.

ɛn Esrɔm Aram -ya.

⁴ ɛn Aram Aminada -ya.

ɛn Aminada Naashɔn -ya.

ɛn Naashɔn Salmɔn -ya.

⁵ ɛn Salmɔn 'lee 'e nan Rab bɛ, o Boazi -ya.

ɛn Boazi 'lee 'e nan Rut bɛ, o Yobedi -ya.

ɛn Yobedi Jese -ya.

⁶ ɛn Jese David nɛn e dre mingɔnnɛn -a bɛ,
-a -ya.

ɛn David Salomɔn -ya 'o 'vale Uri -le -cale
-a.

⁷ ɛn Salomɔn Robɔam -ya.

ɛn Robɔam Abia -ya.

ɛn Abia Asa -ya.

⁸ ɛn Asa Zozafa -ya.

ɛn Zozafa Zoram -ya.

ɛn Zoram Ozia -ya.

⁹ ɛn Ozia Zoatan -ya.

ɛn Zoatan Akaz -ya.

ɛn Akaz Ezekia -ya.

¹⁰ ɛn Ezekia Manase -ya.

ɛn Manase Amɔn -ya.

ɛn Amɔn Zozia -ya.

¹¹ ɛn Zozia Zekonia 'lee 'e "bɔunun yaa.
E o yaa tɔ nɛn o -ko Izrael 'nɔn 'a
Babilɔn bɛ -a man.

¹² Zi o -ko Babilɔn "bɛ -sru "bɛ, ɛn Zekonia
Salatiel -ya.

ɛn Salatiel Zorobabel -ya.

¹³ ɛn Zorobabel Abiudi -ya.

ɛn Abiudi Eliakim -ya.

ɛn Eliakim Azo -ya.

¹⁴ ɛn Azo Sadoci -ya.

ɛn Sadoci Akim -ya.

ɛn Akim Eliu -ya.

¹⁵ ɛn Eliu Eleaza -ya.

ɛn Eleaza Matan -ya.

ɛn Matan Zago -ya.

¹⁶ ɛn Zago Zozɛfu nɛn e cɪ Mari -sran -a bɛ,
-a -ya.

Mari Zozi nɛn waa laabo min 'sizan 'wɪ 'ji
Crizi bɛ -a -ya.

¹⁷ Klu pɛɛnɔn zɪɛ -a "nɛn "nɛn 'gʊ:

-E e "sia Abraam da -trilii, -e 'e bɔ David
man bɛ, e ya klu -fuda sinjen.

-E e "sia David da -trilii, -e 'e bɔ tɔ nɛn o -ko
Izrael 'nɔn 'a Babilɔn bɛ -a man bɛ, e ya klu
-fuda sinjen.

-E e "sia tɔ nɛn o -ko Izrael 'nɔn 'a Babilɔn
-trilii, -e 'e bɔ min 'sizan 'wɪ 'ji Crizi man bɛ,
e ya klu -fuda sinjen.

*Bali 'e 'nan, o "ta -daa Zozi 'yale
(Lk 2.1-7)*

¹⁸ Zi Zozi 'yanan wɪ cɪ 'gʊ: Mari a Zozɛfu 'tɔ
da 'nan -e 'e 'pa. Wa'a tian 'o cin -tɔle lɪ 'lee
-kɔnnɛn -a dɪ, ɛn Mari 'e 'pɔn 'si Bali lei man.

¹⁹ Zozɛfu nɛn, e "ta -daa Mari 'pale bɛ, e ya
min tigh 'a. E 'ka "vale 'nan 'e Mari 'ci bɔala
dɪ -le "wean, yaa nrɔn 'e 'ji 'nan e "cɛan "man
'e yɔɔdɪ.

²⁰ E -fɔ 'e 'ci "nrɔnnan 'wɪ zɪɛ -a da, ɛn
Bali -le 'pasianɔn nɛn laji bɛ -a -tɔ -ta "va
"nyrinvla. E -yre 'nan: «David kluda min
Zozɛfu, te Mari 'padɪ "klan' e 'i 'tɛ dɪ! 'Nɛn nɛn
-a -pɔn cɪ "man "bɛ, e "sia Bali lei va.

²¹ Mari "ta -daa 'nɛn 'klɔnnɔn -yale. 'Nɛn
zɪɛ 'i 'tɔ 'pa Zozi. -Yɛɛ "ta -daa 'yee minnun
'silɛ 'wɪ 'wliɔdɪ "ji.»

²² 'Wɪ pɛɛnɔn zɪɛ, e dre 'wɪ nɛn Bali 'lewei
vɪzan -a 'vɪ 'e 'cɛn bɛ -a 'lɛ sɔɔdɪ -a. Kɔɔ yaa 'vɪ
'nan:

²³ «"I 'yɪɔ! Nɔnbɛ "nɛn,
ya'a tian 'kɔnnɛn -tɔle dɪɛ,
'e 'pɔn 'sia,
-e 'e 'nɛn 'klɔnnɔn -ya,
waa 'tɔ "paa Emanuel.»

Emanuel -ci nɛn 'nan, Bali a -kaa 'va.

²⁴ Zi Zozɛfu fɔb bɛ, 'wɪ nɛn Bali -le 'pasiazan
-a 'vɪ bɛ yaa dre, e -kɔ Mari -a 'yee "kɔnnɛn, ɛn
yaa 'pa.

²⁵ 'Pian wa'a 'o cin -tɔle lɪ 'lee 'kɔnnɛn -a "fo
'lɔɔ ɛn Mari Zozi 'ya dɪ.

2

'Wɪ 'tɔnɔn 'si -kɔɔbli ɛn o -ta Zozi bɔle

¹ O Zozi 'ya Betelem 'fla Zude 'lɛglɔn 'ji, te
Erodi 'bɛ cɪ Zuif 'nɔn -le mingɔnnɛn -a.

Zɪ waa -ya bɛ, ɛn 'wɪ 'tɔnɔn nɛn o mɪɛn
crɛnnun -kɔnnɛn "paala bɛ, o 'si yidɛ wlɔan
'nan 'zia, ɛn o -ta Zeruzalɛm. Zi o 'bɔla
Zeruzalɛm bɛ,

² ɛn waa laabo minnun lɔ 'nan: «Zuif 'nɔn
'le mingɔnnɛn nɛn, o "sia -a -yanan 'gʊɛ, e ya
nyin zia? Kɔ -yee mɪɛn crɛn 'yɪ yidɛ wlɔan
'nan zia, ɛn kɔ -ta -a bɔle.»

³ Zi mingɔnnɛn Erodi 'wɪ zɪɛ -a 'man bɛ, -
a cɪ sre. ɛn Zeruzalɛm 'nɔn pɛɛnɔn "le 'ci sre
'nyian.

⁴ Tɔɔn e Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee 'fluba 'ci
vɔnɔn laabo, ɛn yaa laabo -wɔlɔ 'nan: «Nyin zia
nɛn, o min 'sizan 'wɪ 'ji Crizi -yaa?»

⁵ O -yre 'nan: «Waa -yaa Betelem, Zude
'lɛglɔn 'ji. Kɔɔ 'wɪ nɛn Bali 'lewei vɪzan -a crɛn
-tɛ 'e 'cɛn bɛ -nyrɛn 'gʊ:

⁶ .Betelem 'nɔn,

'ka fla a Zude 'lɛglɔn 'ji 'fla "wɛnnɛn 'a,

'pian e ya 'fla nen
 -a 'tə -taa vɪɛ bɛ -a.
 Kɔɔ 'ka 'va nen
 o -taa Minsan -yale,
 -yɛɛ si -kɔɔnman 'men minnun Izraɛl 'nɔn lɛ.›

7 "Bɛ -sru ɛn Erodi 'wɪ 'tɔnɔn zɪɛ o laabu 'e
 yɔɔdɪ, ɛn yaa laabu -wɔɔ 'nan: «Tɔ "kɔ "man
 'sɛzɛ nen, ka mlɛn crɛn zɪɛ -a 'yɪ?› ɛn waa 'vɪ
 -yɛɛ.

8 -A -nan nen e 'o 'pa 'sia Betelem, yaa 'vɪ -
 wlɛ 'nan: «-Te ka 'bɔla 'nan nun bɛ, 'ka 'nen
 zɪɛ -a -wɛɛ tɪɪl! ɛn -te kaa 'yɪ bɛ, 'ka 'ta "men
 "vɪ, -e "an -kɔɔ -a bɔ.»

9 Zɪ e cɛɛn 'wɪ zɪɛ -a vɪdɪ man -wlɛ "bɛ, ɛn o -
 kodɪ 'sia. "Wɛɛ -kɔn -kɔnan -sia bɛ, ɛn o mlɛn
 crɛn -tɔwli "nen, waa 'yɪ yɪdɛ wluan "nan 'zia
 bɛ -a 'yɪ "nyian. E -trɔa o 'lɛ, ɛn e -kɔ -tɔlɛ 'kɔn
 nen 'nen 'bɔ cɪ -jɪ bɛ -a ta lou.

10 Zɪ o mlɛn crɛn zɪɛ -a 'yɪ bɛ, ɛn o 'ci nran
 'sia 'kpa tɪɪl.

11 O wla 'kɔn zɪɛ -a -jɪ, ɛn o 'nen 'lee 'e "bɔ
 Mari 'yɪ. O "pɔ sɔɔn, ɛn o 'nen zɪɛ -a 'bɔ. O
 'wee -trɔ flu, ɛn o fɛnun -nɔn -yɛɛ. -Siganun
 'lee -lazɪɪɪnun 'lee fɛnun nen waa laabo
 mɪɛ bɛ, -a 'bɔ nen waa -nɔn -yɛɛ.

12 "Bɛ -sru "bɛ, ɛn Bali 'wɪ tɪn 'ba 'wɪ 'tɔnɔn
 zɪɛ -wɛɛ "nyrinvla. Yaa 'vɪ -wlɛ 'nan: «Te 'ka li
 "nyian 'ka da Erodi -va dɪ.» Zɪ o fuɔ bɛ, o -si
 pee 'sia, ɛn o -kɔ 'wee 'lɛɪɪɪn 'jɪ.

*Zozɛfɔ 'lee Mari -ta Zozi 'a min tiidii
 "trɛda*

13 Zɪ 'wɪ 'tɔnɔn "o -kɔɔ bɛ, ɛn Bali -le 'pasɪ-
 azan -ta Zozɛfɔ -va nyrinvla. E -yɛɛ 'nan:
 «Erodi a "va 'nan 'e 'nen 'gɔvɛ -a -tɛa. -Yɛɛ
 "wean 'i 'wluan, 'i 'nen 'lee 'e "bɔ 'sia -e 'ka
 'kɔ tada min tiidii "trɛda Ezipti 'lɛɪɪɪn 'jɪ. 'Ka
 'fɔ -nan nun -trɪlii, -te mɛɪn laabu 'vaa -e 'ka
 'ta.»

14 ɛn Zozɛfɔ wluan, e 'nen 'lee e "bɔ 'sia, ɛn
 o Ezipti 'lɛɪɪɪn 'jɪ si 'sia 'pei -man.

15 Zɪ o 'bɔla 'nan nun bɛ, o -fɔ -nan nun -
 trɪlii, ɛn Erodi -ka.

'Wɪ nen Minsan -a 'vɪ 'e 'cɛn 'e 'lewei vɪzan
 lɛ bɛ, zɪ e 'lɛ sɔɔ zɪɛ. Kɔɔ yaa 'vɪ 'nan: «Ezipti
 'lɛɪɪɪn 'jɪ nen 'an 'pɪ cɪ, ɛn maan laabu.»

O nannannun -tɛɛ Betelem

16 Zɪ Erodi -a 'yɪ 'nan, e 'wɪ 'tɔnɔn 'e see paa
 bɛ, 'bɪ 'fɔ "jɪ -wɪdɪ. ɛn e minnun 'pa 'sia 'nan
 'o 'kɔ Betelem 'lee 'e "srɔn 'flanun pɛɛnɔn da,
 -e nannannun pɛɛnɔn nen o lɛ 'bɔ "fli 'lee o
 nen o lɛ 'ka tɪan bɔlɛ "fli "dɪɛ, 'o o -tɛɛ. Tɔ nen
 'wɪ 'tɔnɔn 'a 'vɪ Erodi lɛ bɛ -a da nen 'e 'ci nrɔn
 ɛn e lɛ "fli 'wɪ 'vɪ.

17 'Wɪ nen Bali 'lewei vɪzan Zeremi -a 'vɪ 'e
 'cɛn bɛ, zɪ e 'lɛ sɔɔ zɪɛ. Kɔɔ yaa 'vɪ 'nan:

18 «O -paandɪ 'lee wu maan Rama 'fla.
 Rashed 'bɛ 'yɛɛ 'nɛnnun -wua.
 'Yɛɛ 'nɛnnun kaa,
 e 'ka "vale 'wee "sɪi dɪ,
 kɔɔ o 'ka "nyian -nan dɪ.»

Zozɛfɔ 'lee Mari 'si Zozi 'a Ezipti 'lɛɪɪɪn 'jɪ
 19 Zɪ Erodi -ka bɛ, ɛn Bali -le 'pasɪazan 'wɪ
 tɪn 'ba "nyian Zozɛfɔ lɛ nyrinvla Ezipti 'lɛɪɪɪn
 'jɪ.

20 E 'nan -yɛɛ 'nan: «'i 'wluan! 'I 'nen 'lee
 'e "bɔ 'sia -e 'ka li waa 'ka da Izraɛl 'lɛɪɪɪn 'jɪ!
 Kɔɔ minnun nen waa -wɛɛman 'nan 'o 'nen
 'gɔvɛ -a -tɛa "bɛ, o pɛɛnɔn kaa.»

21 Zozɛfɔ wluan, e 'nen 'lee 'e "bɔ 'sia, ɛn o
 Izraɛl 'lɛɪɪɪn 'jɪ si 'sia.

22 'Pian zɪ yaa 'man 'nan Akelausi 'bɛ 'tɔ
 mingɔnnɛn -a Zude 'lɛɪɪɪn da 'e "tɪ Erodi 'pa
 'jɪ bɛ, tɔnɔn Zude 'lɛɪɪɪn 'bɔ 'jɪ -nyrandɪ "klan
 -a -tɛ "nyian. -A -nan nen Bali 'wɪ tɪn 'ba -yɛɛ
 "nyrinvla, ɛn e Galile 'lɛɪɪɪn 'jɪ si 'sia.

23 Zɪ o 'bɔla 'nan nun bɛ, ɛn o -kɔ -nyɛn lɛa
 'fla nen waa laabo Nazaretɪ bɛ -a da.

'Wɪ nen Bali 'lewei vɪzan -a 'vɪ 'e 'cɛn bɛ,
 zɪ e 'lɛ sɔɔ zɪɛ. Kɔɔ waa 'vɪ 'nan: «Waa laabo
 Nazaretɪ min.»

3

Zan minnun -batize drɛ

(Mk 1.2-6; Lk 3.1-9; Zan 1.19-23)

1 Tɔ zɪɛ -a man nen min -batize drɛzan Zan
 'bɔla Zude 'bui "da ɛn yaa vɪdɪ 'sia minnun lɛ
 'nan:

2 «'Ka 'si 'wɪ 'wɪdɪ "drɛdɪ man -e 'ka 'fli -nɔn
 Bali lɛ! Bali -le mingɔnnɛn -bɪdɪ 'bɔ -kogo.»

3 Zan -le 'wɪ nen Bali 'lewei vɪzan Ezai -a 'vɪ
 'li. Yaa 'vɪ 'nan:

«Min -tɔ wei "bɛ "we "bui "da.

Min zɪɛ yaa ve 'nan:

«'Ka Minsan -le -si ta drɛ!

'Ka -yɛɛ -sinun ta -sɛn 'e cin va!»

4 -Wɪ nen waa laabo Shamo bɛ, -a "cɛsɔ nen
 Zan da, ɛn -wɪ 'kɔlɛ nen 'e 'tɔdɪ "da -a -tɪɛn. Srɔ
 'lee -srɔ "nyrɔn nen yaa -ble fɛ -a.

5 Min "kaga "kɔ "va. O -mɪɛnun "sia
 Zeruzalem, ɛn o -mɪɛnun "sia Zude 'lɛɪɪɪn 'jɪ,
 ɛn o -mɪɛnun "sia 'yɪ nen waa laabo Zudan bɛ
 -a "srɔn 'lɛɪɪɪn 'jɪ.

6 O pɛɛnɔn 'ta ɛn o 'wee 'wɪ 'wɪdɪnun 'vɪ
 Bali lɛ 'wein minnun pɛɛnɔn yɪɛ man, te Zan
 o -batize dra Zudan -va.

7 'Pian zɪ Zan -a 'yɪ 'nan Farizen 'nɔn 'lee
 Saduze 'nɔn a -tanɔn 'e 'va "kaga -e 'e o -
 batize drɛ bɛ, ɛn yaa 'vɪ -wlɛ 'nan: «Min -
 wɪdɪnun! -Tɪɛ 'vɪ 'cɛɛ 'nan 'ka 'si Bali -le
 nyran -bɪdɪ nen e "ta -daa "e -a wlu?»

8 'Ka -kɔɔn 'ka drɛ wɪ -a 'nan, ka 'si 'wɪ 'wɪdɪ
 "drɛdɪ man.

9 'Pian te 'ka vɪ 'e "tun 'nan, ka 'si 'wɪ 'jɪ
 Abraam a 'ka "tra -a -le "wean dɪ! Maan ve
 'cɛɛ 'nan, -kɔlɛnun nen 'lagɔvɛ, Bali -kɔlaman
 o drɛdɪ -a Abraam kludanɔn 'a.

10 'Ka "trɔɛn "tɔ -kɔnnɛn 'gɔvɛ -yɛɛ: 'Bɛ nen
 'gɔvɛ yibanun 'cɛndɪ -le "wean bɛ, -saanen lɛ a
 'e "trandɪ 'va. Yɪba "nen e baa, te -a 'blɔ 'ka
 "yɪ "dɪɛ, waa "cɛan, -e 'o tuɔ 'tɛ 'va.

11 'An 'ka -batize drɛ 'yɪ 'a, -a -kɔɔndɪ -a
 'nan, ka 'si 'wɪ 'wɪdɪ "drɛdɪ man. 'Pian min

-tu "ta -daa 'e 'fɔla "da, ɛn -a 'plɛble "mlian 'an da. An 'ka -yee -manwua "tun "da baa "fluzan -a dɪ. Min zɪɛ -yɛɛ 'ka -batize dra Bali lei 'lee 'tɛ 'a.

12 -Yee -klu "a 'e 'lɔ -e 'e fɛ 'lee 'e -flu 'cɛn 'e cin man. Yaa 'wle -sɛan 'trɛbɔ -ji. 'Pian yaa -flu 'tɛ 'ble 'tɛ nen ya'a 'driman 'mlɔnmlɔn dɪɛ -a va.»

*Zan Zozi -batize drɛ
(Mk 1.9-11; Lk 3.21-22; Zan 1.29-34)*

13 "Bɛ -sru Zozi 'si Galile 'lɛglɔn 'ji, ɛn e -ta Zan va 'yi nɛn waa laabo Zudan bɛ -a man. E -ta 'nan -e 'yee -batize drɛ.

14 Zan "e -yrɛ 'nan: «-Cɛjɛ! 'I 'bɔ nɛn yɛɛ 'an -batize dra bɛ, yɛɛ ve 'pian 'mɛn 'nan, 'mɛin -batize drɛ?»

15 ɛn Zozi "e -yrɛ 'nan: «'I 'wɪ "man -e 'i drɛ, kɔɔ e ya 'wɪ "yi "a -e 'wɪ nɛn e cɪ Bali ci 'sɔa bɛ 'kɔ drɛ.» ɛn Zan 'ka 'wɪ 'pɛe vilɛ "nyian dɪ.

16 Zɪ Zan Zozi -batize drɛ bɛ, Zozi "ɛ 'si 'yia, tɔɔn labli 'le 'sɔ, ɛn e Bali lei 'yɪ -sɔɔnlanan 'e da "le -plablo -le 'wɪ 'zu.

17 ɛn wei -tu wu laji. E 'nan: «Min 'labɛ, e ya 'an 'pɪ nɛn man ye "yi ɛn -yee 'wɪ 'an 'ci "nranman bɛ -a.»

4

*Satan Zozi 'man -tan 'nan 'e 'wɪ 'wli dɪ "drɛ
(Mk 1.12-13; Lk 4.1-13)*

1 "Bɛ -sru, ɛn Bali lei -kɔ Zozi 'a "bui "da, -e Satan 'e man -tan -le "wean.

2 Zɪ e fɛ 'sɔn yi -fuba sinjɛn bodrun funnin bɛ, ɛn dra -a -tɛdɪ 'sia.

3 -A -nan nɛn Satan nɛn min man -tanzan -a bɛ e pli "man, ɛn e -yrɛ 'nan: «-Tɛ i ya Bali -pɪ -a bɛ, 'i 'wɪ 'tɔ vɪ -e -kɔlɛnun 'labɛ 'o lila -blɪfɛ -a!»

4 ɛn Zozi "e -yrɛ 'nan: «E ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan:

«Blɪfɛ 'saza 'man "cɛɛ min "belia dɪ. 'Pian weinun pɛɛnɔn nɛn e "sia Bali 'le bɛ,

-a da 'ta wɔdɪ man nɛn min "belia.» »

5 "Bɛ -sru Satan -kɔ Zozi 'a Zeruzalem, ɛn e -kɔ -a -tɔlɛ Bali -pan 'kɔn 'win -ji lou.

6 -A -nan nɛn e 'nan Zozi lɛ 'nan: «-Tɛ i ya Bali -pɪ -a bɛ, 'i 'sɔ -e 'i -sɔɔnla, kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan:

«Bali -a ve 'yee 'pasianɔn nɛn laji bɛ -wɛlɛ 'nan, 'wei 'kun 'o 'lɔ lou, "tɔgɔ 'i 'cɛin 'e 'lɛ wɔ -kɔlɛ -mie ji -le "wean.» »

7 Zozi "e -yrɛ 'nan: «-Cɛjɛ, ma'an dra dɪ. Kɔɔ e ya 'nyian 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan:

«Tɛ blamin 'e Bali nɛn Minsan -a bɛ -a man -tan dɪ!» »

8 "Bɛ -sru, ɛn Satan -kɔ Zozi 'a "nyian pɔn loulou "tɔ -win -ji. -A -nan nɛn e mingɔnɛn trenun pɛɛnɔn nɛn 'trɛda bɛ -a kɔɔn -yrɛ 'o 'vale 'wee fɛnyian -a.

9 ɛn "e -yrɛ 'nan: «-Tɛ i "pɔ sɔɔnla 'an 'wlu -e 'yian bɔ bɛ, mingɔnɛn trenun pɛɛnɔn 'labɛ, maan -nɔan 'yɛ.»

10 Tɔɔn Zozi "e -yrɛ 'nan: «Satan, 'i -pli 'i -sru! E ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan:

«Bali nɛn Minsan -a bɛ, -a 'bɔ nɛn min 'e bɔ,

ɛn -a -tɔwli "cɛ "nɛn min 'e 'su!» »

11 -A -nan nɛn Satan 'si -a "srɔn, tɔɔn Bali -le 'pasianɔn nɛn laji bɛ, o pli "man, ɛn waa 'su.

*Zozi 'le 'nyranman pou sianan
(Mk 1.14-15; Lk 4.14-15)*

12 Zɪ Zozi 'a 'man 'nan o Zan -fɔ -pɔ 'kuin bɛ, ɛn e 'li 'e da Galile.

13 Ya'a 'fɔlɛ Nazaretɪ dɪ, 'pian e -kɔ -nyɛnlɛa Kapanamo. 'Fla zɪɛ e ya Galile 'yi -dan "srɔn. E ya Zabulon 'lee Nefotali 'lɛglɔn 'ji.

14 "Wɪ nɛn Bali 'lewei vɪzan Ezai -a 'vɪ 'e 'cɛn bɛ, zɪ e 'lɛ sɔɔ zɪɛ. Kɔɔ yaa 'vɪ 'nan:

15 «Zabulon 'lee Nefotali 'lɛglɔn 'ji 'nɔn!

Ka ya 'trɛ nɛn e ya Galile 'yi -dan "srɔn "bɛ -a da 'nɔn 'a.

ɛn ka ya 'lɛglɔn nɛn e ya Zudan 'yi -sru "bɛ -a -ji 'nɔn 'a.

Galile nɛn minnun nɛn

o 'ka Zuif 'nɔn 'a dɪɛ

o -nyɛanla 'nan bɛ

-a -nan 'nɔn nɛn kaa!

'Ka "trɔɛn "tɔ 'wɪ 'gɔvɛ -yrɛ!

16 Minnun nɛn 'o -nyrandɪ klun tiidii 'va bɛ, o 'tɛ 'san -dan 'yɪ.

ɛn minnun nɛn o cɪ -ka -lɔ bɛ,

'tɛ 'san -sɛn o da.»

17 Tu zɪɛ -a man nɛn Zozi Bali -le 'wɪ vidɪ 'sia. Yaa 'vɪ 'nan: «'Ka 'si 'wɪ 'wli dɪ "drɛdɪ man -e 'ka 'fli -nɔn Bali lɛ! Bali -le mingɔnɛn -blɪdɪ 'bɔ 'kogo.»

*Zozi -srɔnɔn tɛdɛ
(Mk 1.16-20; Lk 5.1-11)*

18 Yi -tɔ da nɛn Zozi a cinan Galile 'yi 'plo da, ɛn e min 'fli 'yɪ, tɛ o ya 'wee pɔ -tɛ "sɛ 'wɛɛnnan 'yi 'va. Pɔ -tɛnɔn nɛn waa. Simɔn nɛn waa laabo Pieri bɛ 'lee 'e "bɔɪ Andre nɛn.

19 ɛn e 'nan -wɛlɛ 'nan: «'Ka -sɔɔnla 'an -sru! An -taa 'ka drɛlɛ minnun nɛn o min laabo 'an -sru "bɛ waa.»

20 'Nun tɔɔn o 'wee "senun 'tɔɪ, ɛn o sɔɔnla Zozi -sru.

21 "Yɛɛ -kɔ "nyian 'e 'lɛ bɛ, tɛ e min "fli "pɛe ye. Zebede -pɪ Zaji 'lee 'e "bɔɪ Zan nɛn, o ya 'o 'fɔdɪ -klɔ -ji 'o 'vale 'o "tɪ Zebede -a, tɛ o 'wee "senun -peeman. Zozi o laabo.

22 'Nun tɔɔn min "fli zɪɛ o 'si 'wee -klɔ -ji, o 'si 'o "tɪ -sru, ɛn o sɔɔnla Zozi -sru.

*Zozi cɪ Bali -le 'wɪ vidɪ -a Galile 'lɛglɔn 'ji
(Mk 1.39; Lk 4.44)*

23 Zozi ciu Galile 'leglon pæenon 'ji. E 'wɪ paa minnun ji Zuif 'non 'le cin yɪ 'konnun -ji. E Bali 'le 'wɪ 'nonnon 'vɪ -yee mingonnen -blɪdɪ da. Minnun pæenon nen -ce ci o man 'lee minnun pæenon nen o man "yaaman be e 'o beli.

24 -A -nan nen waa 'tɔ 'wɪdɪ 'man Siri 'leglon pæenon 'ji, en minnun -ta o pæenon nen o ci see -blunan -ce 'tɔ 'tɔdɔ pæenon 'lɔ be waa -yrɛ. Min -mienun man 'be "yaaman, en -yɔ -wɪdɪ 'be ci min -mienun -sru, en -tɔwɪ "ce 'be ci min -mienun man, en min -mienun a 'o -srandi "tra, o pæenon zɪe o -ta waa -yrɛ, en e o beli.

25 -A -nan nen min "kaga 'kpa -sɔɔnla -a -sru. O -mienun "sia Galile 'leglon 'bɔ 'ji, en o -mienun "sia 'leglon 'tɔ nen waa laabo 'Fla 'fu be -a -ji, en o -mienun "sia Zeruzalem, en o -mienun "sia Zude, en o -mienun "sia 'yi nen waa laabo Zudan be -a -sru 'flanun da.

5

Zozi Bali -le 'wɪ 'vɪ pɔn da (Lk 6.20-26)

1 Zi Zozi min "kaga zɪe o 'yɪ be, -a -nan nen e pɔn tri, e -nyran, en -a -srulon pli 'man.

2 En e 'wɪ "paadi 'sia o ji. Yaa 'vɪ -wɛ 'nan:

-Tɪ man nen Bali -le -fɛa ci?

3 «Minnun nen waa -tɔa 'o 'fli 'lɔ 'nan, -te Bali 'ka 'pale 'o 'va dɛ, wa'a 'kolaman fe -tɔ dɛdɪ -a dɛ, Bali -le -fɛa a o man, kɔɔ -wɛe ci Bali -le mingonnen tredanon 'a.

4 Minnun nen o ci -trunnan 'o 'man winun lɔ be, Bali -le -fɛa a o man, kɔɔ Bali o "siiman.

5 Minnun nen o ci min -trɔɔ -a be, Bali -le -fɛa a o man, kɔɔ 'tre nen Bali -a 'vɪ be -wɛe ci -a da 'non 'a.

6 Minnun nen Bali -le 'wɪ tɪɪ dɛdɪ dra o -tea "be, Bali -le -fɛa a o man, kɔɔ Bali o ci -taa "tra 'wɪ zɪe -a dɛdɪ -a.

7 Minnun nen min nyirinda -sean "o da be, Bali -le -fɛa a o man, kɔɔ Bali o nyirinda "sia.

8 Minnun nen o 'wɪ dra 'o 'ci 'fidaa 'a be, Bali -le -fɛa a o man, kɔɔ o -taa Bali yɪe.

9 Minnun nen waa -wɛeman 'nan minnun yei 'e 'fɔ -trɔɔ be, Bali -le -fɛa a o man, kɔɔ Bali -taa "o laabɔe 'yee 'nennun.

10 Minnun nen o ci 'te 'panan o da Bali ci 'sɔ wɪ dɛdɪ -le "wɛan be, Bali -le -fɛa a o man, kɔɔ -wɛe ci Bali -le mingonnen tredanon 'a.

11 -Te o 'ka "srɔnman 'men "wɛan oo, -te o 'te "paa 'ka da 'men "wɛan oo, -te o 'wɪ 'wɪdɪ 'tɔ 'tɔdɔ pæenon ve 'ka man 'wɪ 'a 'men "wɛan oo, Bali -le -fɛa a 'ka man!

12 'Ka 'ci 'e "nran 'e 'ciɪa "da, kɔɔ 'ka 'kopa -kɔan -dan laji. Bali 'lewei vinon nen 'ka 'lɔ 'e 'flin be, 'wɪ 'tɔwɪ zɪe minnun -wee dɛe.»

Zozi -srulon a 'trɛda "le -wɛ -le 'wɪ 'zɔ (Mk 9.50; Lk 14.34-35)

13 «Ka ya 'trɛda "le -wɛ -le 'wɪ 'zɔ. -Te -wɛ nonnon 'si "man "be, -mɛ "a nen waa dra

'nonnon? E 'ka fe -tɔ dɛvɛ -a "nyian "fo "dɪ. Waa wɛenman, -e minnun 'o "taanla "da.»

Zozi -srulon a 'trɛda "le 'te 'san -le 'wɪ 'zɔ (Mk 4.21; Lk 8.16)

14 «Ka ya 'trɛda "le 'te 'san -le 'wɪ 'zɔ. 'Fla nen pɔn da lou "be, e 'ka 'e yɔdɪ dɪ, -a -tɔwɪ "nen "nyian 'cee ve -a.

15 En wa'a -kannen -fɔa "nen -e 'o yɔɔ -pɔ wɪ dɪ. 'Pian waa -tɔala fɛnan 'wein da, -e 'e min pæenon nen 'kuin be o va dɛ 'wein.

16 'Wɪ 'tɔwɪ zɪe -a 'bɔ nen 'cee ve -a, minnun pæenon 'o 'ka 'san yɪ! En 'wɪ "yi "nen kaa dra be 'o yɪ, -e 'o 'ka "ti "nen laji be -a 'tɔ dɛ -dan.»

Zozi 'ta Bali -le -pei 'le sɔɔe (Lk 16.17)

17 «Te -a -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, an -ta Moizi -le -pei kɪ -senleɪ ji dɪ! Te -a -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji "nyian 'nan, an -ta Bali 'lewei vinon wei kɪ -senleɪ ji dɪ! Ma'an 'tale 'wnun zɪe -a kɪ -senleɪ ji dɪ, an -ta 'nan -e 'an o 'le sɔɔ 'pian.

18 Maan ve 'cee 'wɪ tɪɪ 'a 'nan, -te labli 'lee 'tre 'ka tian nyanle dɛ, -te -pei -le 'wɪ "wɛnne 'tɔwɪ "ce 'ka 'sia "da "dɪ -trɪlii, -e 'wɪ pæenon nen -pei -a 'vɪ be 'e 'le sɔɔ.

19 -Yee "wɛan min nen e Bali -le -pei "wɛnne 'tɔwɪ sɛ be, en e 'wɪ paa minnun ji 'nan, 'o dɛ "le 'yee 'wɪ 'zɔ be, Bali -le mingonnen trɛda be, min zɪe -yɛe -kɔan min "wɛnne 'a. 'Pian min nen e 'ta 'wɔla Bali -le -pei da, en yaa "paaman minnun ji 'nan 'o 'ta wɔla "da "be, Bali -le mingonnen trɛda be, min zɪe -yɛe -kɔan min -dan a.

20 -Yee "wɛan maan ve 'cee 'nan, -te 'ka dɛe wɪ 'yinun 'ka 'mlinle 'fluba 'ci vinon 'lee Farizen 'non 'le ve da dɛ, ka'a -ko Bali -le mingonnen 'trɛda "fo "dɪ.»

'Wɪ 'wɪdɪ pæenon a -tɔwɪ (Lk 12.57-59)

21 «Kaa 'man 'nan, waa 'vɪ -kaa tranun le 'nan:

<Te blamin 'e dɛe min -tezan -a dɪ!

Min nen e min -te be,

o -ko -a tin 'banon 'cein -da.>

22 'Pian 'an 'bɔ, "an "ve 'cee 'nan, min nen 'bli 'fɔ "ji 'e "bɔɪ man be, o -ko -a tin 'banon 'cein -da. En min nen yaa 'vɪ 'e "bɔɪ le -blɔzan be, o -ko -a tin 'banon -dandan cein -da. En min nen yaa 'vɪ 'e "bɔɪ le klinzan be, e ya "le 'o -fɔ 'te nen -a va yɪdɪ 'leda "ka "dɛ, -a va.

23 -Te i -kɔ Bali -panve -a Bali -pannan, en -a -cin -trɔɔ 'i 'ji 'nan, 'wɪ a 'ka 'vale 'i "bɔɪ -tɔ -a 'ka yei "be,

24 'i Bali -panve zɪe -a 'tɔɪa Bali -pannan be, -e 'i 'kɔ 'i "bɔɪ zɪe -a va. 'I 'ka yei "sen 'e cin va 'vaa -e 'i 'ta 'yie "sraga bɔ Bali le.

25 -Te min -tɔ 'i 'sanman dɛe, en ka "ta -ko -a tin 'bale be, 'i 'fɔ 'e 'flin 'i 'ka yei "sen 'e cin va, "tɔgɔ 'yei 'non tin 'bazan le, -e tin 'bazan 'e 'i 'fɔ -pɔ 'kuin.

26 Maan ve 'yie 'w1 tighl 'a 'nan, "yie v1nan i b1la -pυ 'k1n z1e -a -ji bε, te i cεεn -yee "lala pεεn1n b1lad1 man.»

Wa'a min nan 'lee min -sran -wεεman d1 (Mk 9.43-48)

27 «Kaa 'man 'nan, Bali "e 'nan:

◁Te blamin 'e min nan -wεε "d1, en te 'e min -sran -wεε "d1!▷

28 'Pian 'an 'b1, "an "ve 'cεε 'nan, min nεn e min nan -nanjεεn, εn -a 'bli bυ "man "bε, te yaa wεε 'va.

29 -Yee "wεan maan ve 'cεε 'nan, -te 'i 'pε "yi "da yie 'bε -maan i 'w1 'wli d1 "dra bε, 'i 'si "ji -e 'i tuw -k1b1li! K11 -te 'i 'man 'mεn -t1wli "cε srε bε, -a "yi "mlian 'i 'b1 po -f1d1 'tε nεn -a va yra y1d1 'leda "ka "d1ε, -a va da.

30 En -te 'i 'pε "yi 'bε -maan i 'w1 'wli d1 "dra bε, 'i 'cεn -e 'i tuw -k1b1li! K11 -te 'i 'man 'mεn -t1wli "cε srε bε, -a "yi "mlian 'i 'b1 po -f1d1 'tε nεn -a va yra y1d1 'leda "ka "d1ε, -a va da.»

Min nan b1lad1 da w1 (Lk 16.18)

31 «Bali -a 'v1 "nyian 'nan:

◁Te min "ta 'e nan b1ala bε, 'fluba nεn yaa -k11nan 'nan yaa 'b1ala bε, 'e n1n -yrε "vaa -e 'e b1la.»

32 'Pian 'an 'b1, "an "ve 'cεε 'nan, min nεn e nan 'b1la, te -k1nne n -wεεd1 man "cεε d1ε, te min z1ε -yεε v1nan 'e -k1nne n -wεε -k1nne n pee 'pad1 -a. En min nεn e l1 z1ε -a 'pa bε, te Bali 'lε zia bε e min nan wεε.»

Zozi -sr1n1n 'ka 'w1 'ji -pε wuanla Bali 't1 da d1

33 «Kaa 'man 'nan, waa 'v1 -kaa tranun lε 'nan:

◁Te blamin 'e 'wlu man -pε wluan Bali 't1 da d1!

'Pian 'w1 11 'w1 nεn 'e 'pε wluan 'ji Minsan Bali 't1 bε, yaa 'lε s11man -kp1.»

34 'Pian 'an 'b1, "an "ve 'cεε 'nan, te 'ka fε -t1 -ji -pε wluan "fo "d1! En te 'ka labli drε 'cεε 'w1 nan y1zan -a "fo "d1, k11 e ya Bali -lε ming1nne n pεin -a.

35 Te 'ka 'trε drε 'cεε 'w1 nan y1zan -a "fo "d1, k11 e ya Bali cεin -tr1nanan "a. Te 'ka Zeruzalem 'trε drε 'cεε 'w1 nan y1zan -a "fo "d1, k11 e ya Bali nεn ming1nne n -dan a bε -a 'fla -a.

36 En te 'ka v1nan 'w1 'e 'b1 'ka man 'w1 't1 -ji, -e 'ka 'wulo 'e 'k1 -ji d1, k11 ka'a 'k1laman 'ka 'wulo "jε pou -t1wli "cε lilad1 -a 'fuvu d1, εn ka'a 'k1laman -a lilad1 -a tiid1 "d1.

37 -Te e ya -inyan -a bε, 'ka v1 -inyan! -Te e ya -cεjε -a bε, 'ka v1 -cεjε! 'W1 pεεn1n nεn cεε ve -a -sru "bε, 'e "sia Satan nεn e 'w1 'wli d1 "paa 'nyranman -a bε -a va.»

Zozi -sr1n1n 'ka 'w1 'lεji t1a d1 (Lk 6.29-30)

38 «Kaa 'man 'nan waa 'v1 'nan:

◁-Te min 'i yie -wi bε,

'i -yee ve -w1!

En -te min 'i 'shε 's1 bε,

'i -yee ve 's1!▷

39 'Pian 'an 'b1, "an "ve 'cεε 'nan, te 'ka 'w1 'lεji -t1 'w1 'wli d1 "drεzan lε d1. -Te min 'pa 'f1 'i 'pε "yi "da 'k1anbo "da bε, 'i 'pε b1 dave -k11n "nyian -yrε!

40 -Te min a "va 'nan 'e 'ko 'yia tin 'bazan cεin -da, 'yie -trale 'sidi -lε "wεan bε, 'i 'ta s1 nεn -a 'w1 c1 'i man bε, 'i n1n -yrε "nyian!

41 -Te min -t1 -tr1 -t1 'i 'win -ji -sa -a, 'nan 'i 'k1 -a kilo -t1 da bε, 'i 'pa "da "nyian -t1!

42 -Te min fε laab1 'i 'l1 bε, 'i n1n -yrε. En te 'i koda -t1 min nεn e -ta fε 'fεlε 'i 'l1 bε -yrε "d1!▷

Zozi -sr1n1n '1 'nanmann1n ye 'yi (Lk 6.27-28, 32-36)

43 «Kaa 'man 'nan waa 'v1 'nan:

◁Blamin 'e b1εzan -t1 y1 'yi,

'pian 'e 'nan 'e 'nanmanzan man!▷

44 'Pian 'an 'b1, "an "ve 'cεε 'nan, 'ka 'ka 'nanmann1n y1 'yi, εn "nyian bε 'ka Bali tr1 'ba minn1n nεn 1 'tε "paa 'ka da bε, -wee 'w1 man!

45 'W1n1n z1ε -a 'b1 nεn 'ka drε, -e 'ka 'k1n 'ka "t1 nεn laji bε -yee 'nεnnun tighl 'a. K11 e yidε wuanla 'w1 'wli d1 "drεnan 'lεε 'w1 "yi "drεn1n da, εn e laa -fεan min -wli d1n1n 'lεε min tighl1n da.

46 -Te minn1n nεn 1 'ka ye "yi "bε, 1 'saza nεn ka 1 ye "yi "bε, te -a -cin 'e 'k1n 'ka 'ji 'nan Bali -a man "yi "dra 'cεε d1! 'Suk1le 'sin1n nεn 'w1 'wli d1 "drεn1n 'a bε, 'w1 'b1 z1ε -nyren "1 "dra. 47 En -te 'ka "b1n1n 'saza nεn ka 1 't1 b1 bε, ka'a 'w1 -dan drεlε "fo "d1. K11 minn1n nεn wa'a Bali t1a d1ε, 'w1 't1wli z1ε -a 'b1 nεn "1 "dra.

48 'Ka 'k1n tighl "lε z1 'ka "t1 Bali nεn laji bε e c1 tighl bε -yee 'w1 'z1.»

6

O fε -n1an seen1n lε 'k1?

1 «Fε 11 fε nεn ka "ta -a dra Bali lε bε, te 'ka -wεε 'nan 'ka dra minn1n y1ε lε 'nan -e 1 'ka 't1 "yi "v1 d1! K11 -te 'w1 z1ε -a -cin a 'ka 'ji bε 'ka "t1 "nεn laji bε ya'a man "yi 'dra 'cεε "fo "d1.

2 -Yee "wεan fε 11 fε nεn yia -n1an seezan lε bε, te 'i 'nan w1 fuila "man "d1! 'W1 z1ε -a 'b1 nεn minn1n nεn 1 'w1 dra min y1ε lε bε, waa dra cin y1 'kuin, εn waa dra "nyian -guada. Waa -an nεn w1 ve 'nan -e minn1n 'e 1 't1 "yi "v1 -lε "wεan. Maan ve 'cεε 'w1 tighl 'a 'nan, 1 '1 -kopa 'y1 va.

3 'Pian 'yie ve bε, -te 'yie "lala -n1n seezan lε bε, te min pee 'e 'nan y1 d1!

4 'I drε z1ε 'd1 -e -a 'w1 'e 'f1 'e y1d1, -e 'i "t1 "nεn e fε y1d1 -t1a "bε, 'yεi -ko 'pa.»

Bali tr1 'bad1 da w1

5 «En -te ka ya Bali tr1 'banan bε, te 'ka drε "lε minn1n nεn 1 'w1 dra min y1ε lε bε, -wee

'wɪ 'zʊ dɪ! O Bali trɔv 'badɪ ye 'yɪ 'o 'tɔdɪ lou cin yɪ 'kuɪn 'lee -guada, 'nan -e minnun 'e 'o yɪ -le "wɛan. Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, o 'wee -kopa 'yɪ 'va.

6 'Pian 'yie vɛ bɛ, -te i ya 'va 'nan i Bali trɔv 'baa bɛ, 'i wla 'yie 'kɔn "bʊ 'ji, 'i 'lɛ wʊ, -e 'i "tɪ 'nɛn e cɪ fɛ yɔɔdɪ 'bɔ zɪɛ -a -nan bɛ, 'i trɔv 'ba. -Te i ya -a drɛnan zɪɛ, 'i "tɪ 'nɛn e 'wɪ yɔɔdɪ ye bɛ, yei -ko "paa.

7 -Te ka ya Bali trɔv 'banan bɛ, te 'ka 'wɪ "kaga "vɪ "le minnun nɛn wa'a Bali tɔa dɛ, -wee 'wɪ 'zʊ dɪ. E ya 'o 'ji "le 'nan 'wee tin "kaga 'padɪ man nɛn Bali 'e "trɔɛn -tɔa 'wɛ.

8 -Te 'ka drɛ "le -wee 'wɪ 'zʊ dɪ! Kɔɔ 'ka "tɪ 'nɛn laji bɛ, 'cɛɛ vɪnan 'ka fɛnun laabʊ -yrɔ "bɛ, te e 'ka 'man wɪnun 'bɔ -tɔa 'va.»

*Bali trɔv 'badɪ
(Lk 11.2-4)*

9 «Zɪ kɔ 'ka Bali trɔv 'ba bɛ -nyrɛn 'gʊ, 'ka vɪ 'nan:

'Kʊ "tɪ Bali nɛn laji bɛ,
'i drɛ -e minnun 'o 'i 'tɔ drɛ -dan.

10 'Yie mingɔnnɛn -blɪdɪ 'e 'ta.
ɛn 'i drɛ -e minnun 'o 'i 'cɪ 'sɔ wɪ drɛ 'trɛda,
'le zɪ e dra laji bɛ, -yee 'wɪ 'zʊ.

11 'I 'kʊɛ cɛɛgʊ -blɪfɛ nɛn kʊ cɪ "va "bɛ, -a -nɔn 'kʊɛ.

12 'Wɪnun nɛn kʊa dra 'yie -wɪlɪdɪ "bɛ 'i 'cɛ 'kʊɛ,
'le zɪ minnun 'wɪ dra 'kʊɛ -wɪlɪdɪ kʊa "cɛa -wɛ
"bɛ -yee 'wɪ 'zʊ.

13 Te 'i 'kʊ 'tʊɪ -e Satan 'e 'kʊ 'man yɪ dɪ.
'Pian 'i 'kʊ 'si -yrɔ.
[Mingɔnnɛn -blɪdɪ, 'lee 'plɛblɛ, 'lee 'tɔ -dan a
'li 'e 'cɛn 'yie vɛ -a, -trilii. Amen!]

14 'Wɪ 'wɪlɪdɪ "nɛn minnun -a dra "cɛɛ bɛ, -te
kaa "cɛa -wɛ "bɛ, 'ka "tɪ "nɛn laji bɛ, 'wɪnun
nɛn kaa drɛ -yrɛ "wɪlɪdɪ "bɛ, e "cɛa "nyian 'cɛɛ.
15 'Pian -te minnun 'wɪ drɛ 'cɛɛ, ɛn ka 'a 'cɛɛ
-wɛ "dɪɛ, 'ka "tɪ "nɛn laji bɛ, 'wɪnun nɛn kaa
drɛ -yrɛ "wɪlɪdɪ "bɛ, ya 'a "nyian "e cɛa 'cɛɛ dɪ.»

Fɛ 'sɔndɪ

16 «-Te ka ya fɛ 'sɔnnan bɛ, te 'ka 'fli ta drɛ -
trɔdrɔ "le minnun nɛn 'o 'wɪ dra min yie lɛ bɛ,
-wee 'wɪ 'zʊ dɪ. 'O 'fli ta dra -trɔdrɔ, -e 'o -kɔɔn
"minnun lɛ 'nan, 'o ya fɛ 'sɔnnan. Maan ve
'cɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, o 'wee -kopa 'yɪ 'va.

17 -Te i ya fɛ 'sɔnnan bɛ, 'i yra "foe, ɛn 'i -
lazɪglɔ -sɛn 'i da,

18 -e minnun 'o vɪɛ o -kɔnnɛn "yɪ 'nan i ya
fɛ 'sɔnnan dɪ. 'I "tɪ "nɛn e cɪ fɛ yɔɔdɪ 'bɔ zɪɛ -a
-nan bɛ, -yɛɛ -nan ye 'i 'lɔ, -e 'yei -ko "pa.»

*Zozi -srɔnnɔn 'o -weɛ 'nan 'o yfɛnɪn 'e 'kɔn
Bali 'srɔn
(Lk 12.33-34; 11.34-36; 16.13)*

19 «Te 'ka fɛnun tre 'ka yɪfɛ -a 'trɛ 'gʊɛ -a da
dɪ! Fadrɔnnɛn 'lee mɔnnɛnnun o srɛman, ɛn
crɪnnɔn 'kɔn 'fɔan, -e 'o "koola.

20 'Pian 'ka fɛnun tre 'ka yɪfɛ -a laji.
Fadrɔnnɛn 'lee mɔnnɛnnun 'ka 'nan nun -e 'o

fɛ srɛ dɪ, ɛn crɪnnɔn 'ka 'nan nun -e 'o crɪn wʊ
dɪ.

21 Fɛ nɛn yaa -maan 'lɔɔ 'an 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ bɛ,
-yɛɛ cɪ 'nan, fɛnan nɛn min yɪfɛ cɪ 'e pladɪ bɛ,
-a -nan nɛn min -le cɪ "nrɔndɪ pɛɛnɔn -kɔan.

22 Min yie 'bɛ -maan min fɛnan ye. -Te 'i yie
a "ji 'kpa bɛ, 'te 'san -sɛan 'i da, yia -tɔa.

23 'Pian -te 'i yie 'ka fɛnan ye dɪɛ, 'te 'san -
sɛan 'i da, yɪ 'a tɔa dɪ. I ya tʊ pɛɛnɔn man klun
va. -Te fɛ -tʊ -si -tɔ 'tɛ 'san -lɔ ɛn i -fʊ klun va
bɛ, te i ya klun tiidii -dan 'va!

24 Min -tʊwɪli 'ka 'kɔlaman -e 'e drɛ min "fli
'suzan 'a dɪ. Kɔɔ -te yaa 'vɪ 'nan 'e dra bɛ, e
"naan -a -tʊ man -e 'e -tʊ yɪ "yɪ. ɛn -te 'bɛ "cɛɛ
dɪɛ, e kɔamlan -a -tʊ man, -e 'e -tʊ drɛ 'e 'pɛla
koda. -A -tʊwɪli "nɛn "nyian 'cee vɛ -a, ka 'a
'kɔlaman -e 'ka Bali 'lee "lala yɪ "yɪ 'e cin -a
dɪ.»

*Zozi -srɔnnɔn yɪ -tɛala Bali da
(Lk 12.22-31)*

25 «-Yee "wɛan nɛn maan ve 'cɛɛ 'nan, te 'ka
'fʊ 'ka 'cɪ "nrɔnnan 'cee 'trɛda da dɪ! -Yɛɛ cɪ
'le: «-Mɛ "nɛn kʊa -blɛ? -Mɛ "nɛn kʊa -mlɪan?
Kʊa dra 'kɔ, -e 'kʊ 'man sɔnun yɪ?» 'Pian -a -
cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, 'belɪdɪ nɛn 'ka 'lɔ bɛ -a
'yɪ "mlɪan -blɪfɛ da, ɛn 'ka 'kɔlɛ nɛn 'ka da bɛ,
-a 'kpa "mlɪan sɔnun da.

26 'Ka 'cɪ "nrɔn "lomannun da! Wa 'a 'saa
'foa dɪ, ɛn wa 'a 'saa 'tɛa dɪ, ɛn wa 'a 'saa 'sɛan
'trɛbɔnun -ji dɪ. 'Pian 'ka "tɪ "nɛn laji bɛ e -
blɪfɛ -nɔan -wɛ. -A -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan Bali
'lɛ bɛ 'ka "yɪ "mlɪan o da!

27 'Cɛɛ cɪ "nrɔndɪ 'cee 'trɛda da bɛ, ya 'a
'kɔlaman -e 'e yɪ -tʊwɪli "cɛ 'pa 'cee 'belɪdɪ da
"fo "dɪ.

28 Sɔnun nɛn 'kɔ ka 'wʊ 'ka man bɛ te 'ka 'cɪ
"nrɔn -a 'wɪ 'a dɪ! Lunun nɛn 'o -fui -tɛa "lua
bɛ, 'ka 'cɪ "nrɔn o da! Wa 'a 'nyranman paa
dɪ, ɛn wa 'a 'nanwɛ 'taan dɪ.

29 'Pian maan ve 'cɛɛ 'nan, Salomɔn nɛn
e ya mingɔnnɛn -dan tʊ a 'li bɛ, -yee sɔ -tʊ
fɛnyian 'ka 'mlɪn lɛ lu -fuiun zɪɛ -a -tʊwɪli "le
fɛnyian da dɪ.

30 Lu -fui "nɛn 'bɛ cɪ lua, "trɛ wɛɛ "cɛan -e
'wɛɛ 'fo 'tɛ 'va bɛ, -te Bali 'bɛ 'man drɛvɛ wɛɛ
fɛnyian zɪɛ bɛ, 'lɔɔ kaa "nun? 'Cɛɛ yɪ -teradɪ
Bali da a "wɛnnɔn.

31 -Yee "wɛan te 'ka 'fʊ 'ka 'cɪ "nrɔnnan -a
laabʊdɪ -a 'nan: «-Mɛ "nɛn kʊa -blɛ? -Mɛ "nɛn
kʊa -mlɪan? Kʊa dra 'kɔ, -e 'kʊ 'man sɔnun
yɪ?»

32 Cɪ "nrɔndɪ nun zɪɛ e ya minnun nɛn wa 'a
Bali tɔa dɪɛ, -wee vɛ -a. 'Ka "tɪ "nɛn laji bɛ yaa
-tɔa 'nan fɛnun zɪɛ -a 'wɪ a 'ka man.

33 'Ka -wɛɛ 'e tɛdɛ 'nan, Bali 'e mingɔnnɛn
-blɪ 'ka da, ɛn 'ka -wɛɛ "nyian 'nan, 'ka Bali cɪ
'sɔ wɪ dra. "Bɛ -srɪ -e Bali 'e fɛ pɛɛnɔn zɪɛ -a
drɛ 'cɛɛ.

34 "Trɛ "tʊ 'lee 'e 'cɪ wɪ, ɛn yɪ -tʊ 'lee 'yee "koe
'nyan. -Yee "wɛan te 'ka 'cɪ "nrɔn "trɛ "wɪ da
dɪ!»

7

Zozi-srunon 'ka min 'to 'tea di
(Lk 6.37, 38, 41-42)

1 «Te 'ka min 'to 'te di, "togo tu nen Bali 'tredanon 'le 'wi tin "baa be, 'e tin -te 'ka da!

2 Koo Bali 'cee tin "baa "le zi ka minnun -le ve 'pa be -yee 'wi 'zo. Zi i 'wi dra 'i boezan -to -va be, -a da nen Bali "yie "dra.

3 -Me "le "wean nen i yiba -flunen ye 'i boezan -to yie -goei, te 'i 'bo 'le ve nen yiba -dan 'bo ci 'be 'ji be, 'yi'a 'be 'ye di?

4 'I 'bo nen yiba -dan ci 'i 'yie -goei "be, -me "le "wean nen "yie "ve 'i boezan le 'nan: <'I 'to -e 'an yiba -flu 'si 'i 'yie -goei!>

5 -Bluzan, 'i yiba -dan 'si 'i 'yie -goei 'vaa, -e 'i fenan yi 'wein. "Be -sru i -kolaman yiba -flu 'sidi -a 'i boezan -to yie -goei.

6 Te 'ka Bali -le fenun -non -plennun le di, "togo 'o li 'o da -e 'o 'ka 'wi "ceen 'e cin man! En te 'ka 'cee -siga -fola 'srunun le di, "togo 'o 'tran "da!»

Zozi-srunon Bali trv "baa 'nan 'e 'pa 'o 'va
(Lk 11.9-13)

7 «'Ka fe trv 'ba, waa -non 'cee! 'Ka fe -wee, kaa ye! 'Ka 'kon 'te, waa 'le "so 'cee!

8 Koo min nen e fe trv "baa be, waa -non -yre. Min nen e fe -weeman be, yaa ye. En min nen e 'kon -tea "be, waa 'le "so -yre.

9 Min -to 'ka 'ka yei, -te 'yee 'nen -blife trv 'ba -yro, -e 'e 'kole -non -yre "di.

10 En min -to 'ka 'ka yei, -te -yee 'nen po trv 'ba -yro, -e 'e -mlen -non -yre "nyian di.

11 Ka ya -wliidi, 'pian ka fe "yi -toa -e 'ka -non 'cee 'nennun le. 'Ka "ti "nen laji be, -a ci "yi "mlian 'ka da, -yee "wean 'ka -to 'nan, e fe "yi -non minnun nen waa laabo -yro "be -wle!

12 'Wi peenon nen ka ya "va 'nan minnun 'o dre 'cee be, -a 'wi 'bo -twli zie -nyren 'ka -wee "dre! 'Wi zie -a 'bo nen Moizi -le -pei -a 'vi 'nan blamin 'e dre. En -a -twli "nen "nyian Bali 'lewei vunon -a 'vi 'nan blamin 'e dre.»

-Si nen min -a "siala -e 'e beli be, e ya -twli
(Lk 13.23-24)

13 «'Kon -yre "funen be -a -ji nen 'ka -wla -e 'ka 'belidi yi! Koo 'kon -yre nen min -wlamlan 'ji, te -a 'le 'srannan "nen -kadu -a be e ya -dan, en -a -si -a -gbagbla. -Si zie -a da ta wodi nen min "kaga -a ye "yi.

14 'Pian 'kon -yre nen min -wlamlan 'ji -e 'e 'belidi yi be e ya "funon, en -a -si -a "wennon. -Yee "wean min "soglo 'nen 'be 'ta wola "da.»

Yiba 'kpa 'lee yiba -wliidi
(Mt 12.33-35; Lk 6.43-44)

15 «'Ka yie 'to 'ka 'fli -va, minnun nen waa ve 'nan Bali 'lewei vunon nen waa, 'pian te o 'ka 'a die -wee "wean. 'O 'fli dra 'ka yei "le 'blanun -le 'wi 'zo, "togo te plo winun nen waa.

16 O dre winun man nen ka o -konnen "ye. Koo kaa -toa 'nan wa'a -lomin naan -tein "man di, en wa'a -wen bewle 'naan "tren 'fon lei man di.

17 Yiba "nen e ya 'kpa be -a 'blu a "yi, en yiba "nen e ya -wliidi "be -a 'blu a -wliidi.

18 Yiba "nen e ya 'kpa be -a 'blu 'ka 'wliidi "di, en yiba "nen e ya -wliidi "be -a 'blu 'ka "yi "di.

19 Yiba "nen e baa te -a 'blu 'ka "yi "die, waa "cean -e 'o 'fo 'tea.

20 -Yee "wean minnun zie, o dre winun man nen 'ka -taa "o -tole.»

Zozi-srunon tigl
(Lk 6.46; 13.27)

21 «'An laabodi Minsan, Minsan be, -a 'saza 'ka 'ko min -a Bali -le mingonnen treda di. 'Pian min nen yaan "ti "nen laji be -a ci 'so wi dra be, -yee ko -nan nun.

22 Yi nen an 'tredanon 'le tin "baa be, min "kaga -taa -a vile 'men 'nan: <'Minsan, Minsan! Ku Bali 'lewei 'vi 'i 'to da, en ku -yu -wliidi "pin minnun -sru 'i 'to da, en ku 'lebo "fo winun dre 'i 'to da.>

23 'Pian maan ve -wle 'nan: <'Ma'an 'ka 'toa "fo "di, 'ka 'si 'an "sron "koo bli, ka ya 'wi 'wliidi "drenon 'a.>

24 -Yee "wean nen, 'winun nen maan ve 'cee 'gwe, -te min nen yaa 'man, en yaa ta 'ta 'wu be, te -a san a "le 'nan 'wi 'tozan nen e 'yee 'kon -klu ceen 'e trudi, en yaa -pu -fo 'pleble be, -yee 'wi 'zo.

25 Fulu feen, en laa 'fen, en 'yi yru, -a peenon -sen 'kon zie -a man, en ya'a 'wile di, e ya 'e 'todi -kli -le "wean.

26 'Pian min nen e 'winun nen maan ve 'gwe -a 'man, en ya'a 'ta wole "da "die, -a san a "le 'nan -bluzan nen e 'yee 'kon 'to nyren va be, -yee 'wi 'zo.

27 Fulu feen, en laa 'fen, en 'yi yru, -a peenon -sen 'kon zie -a man, en e wiila 'nan "fo.»

28 Zi Zozi ceen 'winun zie -a widi man be, -yee 'wi "paadi minnun peenon zie o 'kan,

29 koo -yee 'wi "paadi 'ka "le 'fluba 'ci vunon 'le ve zo di. 'Pian yaa "paaman 'le min nen Bali -koladi -non -yre "be, -yee 'wi 'zo.

8

Zozi -kogobe 'tezan -to bli
(Mk 1.40-44; Lk 5.12-14)

1 Zi Zozi 'si pon da be, en min "kaga soonla -a -sru.

2 -A -nan nen -kogobe 'tezan -to pli "man, e "po soon "wlu, en e -yre 'nan: «'Minsan, maan -toa 'nan, -te i wu "man "be, i -kolaman i -kogobe 'sia 'an man, -e 'an dre 'saun Bali 'le.»

3 Zozi 'e 'pe 'su "ji, e kle "man, en e -yre 'nan: «'An "we "man, 'I dre 'saun Bali 'le!» 'Nun soon -kogobe 'bo 'si 'man, en e dre 'saun Bali 'le.

4 -A -nan nen Zozi "e -yre 'nan: «'Te 'i -nan see wu min -to le 'mlonmlon di! 'Pian 'i 'ku Bali

-panzan -tv -va, -e 'yei 'nanjen! "Be -sru -e 'i 'sraga bv Bali le, "le Zi Moizi -a cren -te Bali -le 'fluba 'ji be -yee 'w1 'zv. Töon -e minnun pëenön 'o -kønnen "y1 'nan i beli.»

Röm min nen 'sounjanun tazan 'a be, e pli Zozi man

(Lk 7.1-10; Zan 4.46-54)

⁵ Zozi Kapanamo si 'sia. Zi e 'bōla 'fla z1e -a da be, en 'sounjanun tazan -tv pli "man. Yaa trv 'ba

⁶ -a v1d1 -a 'nan: «Minsan, 'yian 'suzan 'beli! -Ce -fō 'man, en e -sran 'tra. E ya 'e nyin-nandi 'kønnen, en e ya 'e yra ynan -wliđ.»

⁷ Zozi "e -yre 'nan: «An "ta "lo, -e 'an -ce 'si "man.»

⁸ En 'sounjanun tazan "e -yre 'nan: «Minsan, an 'ka min nen i -wlamlan -yee 'kuin be -a d1, kōō Zuif min "cēē man d1. 'Pian 'i 'w1 'tv v1, -e 'an 'suzan 'e 'beli.

⁹ 'An 'bō 'gōē, 'an 'tanōn 'be 'an "paala, en 'mēn 'sounjanun be mēēn 'o "paala. -Te maan 'v1 -a -tv le 'nan: <'I 'kōv, -e 'e 'kōv. En -te maan 'v1 -a pee le 'nan: <'I 'ta, -e 'e 'ta. En -te maan 'v1 'mēn nōan le 'nan: <'I 'w1 'gōē -a drē be, yaa dra.»

¹⁰ Zi Zozi 'w1nun z1e -a 'man be, 'w1 -a 'kan, en minnun nen -a -sru "be, e -wle 'nan: «An 'w1 tigl ve 'cēē! Ma'an tian min -tv y1e Izraēl 'nōn 'va, te e yi -teala 'an da tigl z1e d1.

¹¹ Maan 'le "cēan 'cēē 'nan, min "kaga "sia y1de wluan "nan 'lee y1de 'fō -nan "va, o -taa -e 'o "fēdi -bl1 Bali fla 'o 'vale Abraam 'lee Izak 'lee Zago nun -a.

¹² 'Pian minnun nen Bali o 'si "va 'e tēde 'yee mingōnnen tēdave -a be, Izraēl 'nōn nen. Bali -taa -wee 'tu wōle klun va bei. Fēnan nen -wūōd1 'lee 'she da -bl1d1 c1 be -a -nan.»

¹³ Tōōn Zozi "e 'sounjanun tazan z1e -yre 'nan: «'I 'kōv 'yie "kōnnen. 'W1 nen, i yi -tēra "da "be 'e 'le sōō 'y1e!» Tv 'bō 'lein z1e -a wlu nen 'sounjanun tazan 'suzan be, e beli.

Zozi Pieri 'sea 'lee -ce -tenōn "kaga beli
(Mk 1.29-34; Lk 4.38-41)

¹⁴ "Be -sru en Zozi 'kōv Pieri -le "kōnnen. Yaa nan "bv 'y1 'e nyinnandi 'kōle 'tōndōn 'lō.

¹⁵ E klē -a -pēla man, en -a 'kōle 'ji 'e 'trō -fō. 'Nun tōōn li z1e e wluan lou, en e fē -nōn -yre.

¹⁶ Zi funninmān 'pla be, en minnun -ta minnun nen -yō -wliđnun c1 o -sru "be o "kaga "a Zozi le. Yaa 'v1 -yō -wliđnun le 'nan, 'o 'si minnun -sru, en e -ce -tenōn pēēnōn beli.

¹⁷ "W1 nen Bali 'lewei vizan Ezai -a 'v1 'e 'cēn be, z1 e 'le sōō z1e. Kōō yaa 'v1 'nan:

«E 'kōē yra y1d1 'si 'kōv man,
en e 'kōv 'man -cēē pēēnōn 'si 'kōv man.»

Zozi -sru 'ta wvdi
(Lk 9.57-60)

¹⁸ Zi Zozi min "kaga 'y1 'e "srōn "be, en yaa 'v1 -e -srūnōn le 'nan: «Kaa kōv 'yi -sru.»

¹⁹ -A -nan nen 'fluba 'ci v1zan -tv pli "man, en yaa 'v1 Zozi le 'nan: «Bali -le 'w1 "paazan, fēnan pēēnōn nen i -kō be, kōē 'kō 'yia.»

²⁰ En Zozi "e -yre 'nan: «-Canjannēnun nyinnan a, en "lomannun "kōē "a, 'pian Blamin -p1 "le "fē -tv -nan "ka -e 'e 'wulo 'pla 'nan d1.»

²¹ En -a -sruzan 'pee -a 'v1 -yre 'nan: «Minsan, 'i 'si -nōn 'mēn -e 'an 'kōv 'an "t1 "wō 'vaa, -e 'an 'ta.»

²² Zozi "e 'v1 -yre 'pian 'nan: «'I -sōōnla 'an -sru! Minnun nen Bali "le 'va o c1 'o 'kad1 be, 'i o 'tv1 'o 'wee min wō.»

Zozi fulō 'pleble 'tv ta -tō
(Mk 4.35-41; Lk 8.22-25)

²³ Zozi 'fō -klv -ji 'o 'vale 'e -srūnōn 'a, en o -kōd1 'sia.

²⁴ Tōōn fulō 'pleble 'tv "fēēnd1 'sia 'yi z1e -a y1e da, en 'yi 'sēnd1 'sia -klv -ji. Tv z1e -a wlu be, te Zozi "e "yi -tea.

²⁵ -A -nan nen -a -srūnōn pli "man, waa fuw, en o -yre 'nan: «Minsan, 'i 'pa 'kōv 'va, 'kōv 'nan "ta -nyaan!»

²⁶ En Zozi "e -wle 'nan: «-Mē "klan 'be 'ka -tea? 'Cee yi -terad1 Bali da a "wēnnōn!» -A -nan nen e wluan, en e paan fulō 'lee 'yi da 'pleble. Tōōn fēnan -tō flu.

²⁷ 'W1 z1e e minnun pēēnōn 'kan, en waa laabv 'nan: «-Mē "sō -man min 'be c1 z1e, en 'be 'w1 tin "baa fulō 'lee 'yi le -e 'o drēla "da.»

Zozi 'yō -wliđ1 "pin min "fli -sru Gadara 'lēglōn 'ji
(Mk 5.1-20; Lk 8.26-39)

²⁸ Zi Zozi 'bōla 'yi -sru Gadara 'lēglōn 'ji be, en min "fli "nen -yō -wliđnun c1 o -sru "be, o -ta -a 'le. Min -yre nen waa bō -kōlē -ji be -a -mie ji nen o nyian. O nyran wō -wliđ1 "le "wēan, min -tv 'ka 'ciala fē z1e -a -nan d1.

²⁹ Tōōn o -paand1 'sia 'nan: «Bali -p1! -Mē "nen 'yie 'nan 'e dra 'kōē? I -ta 'te 'palē 'kōv da 'va? Tv nen Bali -a kōōn be ya 'a tian bōlē d1.»

³⁰ Tv z1e -a wlu be te 'sru 'pa 'tv a 'e 'blnan. 'Srunun 'bō 'ka o man -kōōb1 d1.

³¹ En -yō -wliđnun toba -fō Zozi le. Waa 'v1 -yre 'nan: «-Te i 'kōv 'pin be, 'i 'kōv 'pa 'sia 'sru 'pa 'labē -a va.»

³² Zozi "e -wle 'nan: «'Ka 'kōv!» Tōōn o 'si min "fli z1e o -sru, en o -fō 'srūnōn -sru. 'Sru 'pa 'tv z1e, o flan 'sia pōn 'sēan man zia, o -sēn 'yia. En o pēēnōn kaa "fo.

³³ Minnun nen o 'srūnōn 'bō 'ta -pian "be, "o "sēn 'wō 'ji flan -a. O 'bōla 'ji 'fla, en 'w1 nen e drē o y1e man be, 'lee 'w1 nen e drē minnun nen -yō -wliđnun "c1 o -sru "be -wle "be, waa -nan 'sinan 'pa.

³⁴ En 'flanōn pēēnōn 'kōv Zozi 'le. Zi waa 'y1 be, en o toba -fō -yre 'nan, 'e 'si 'wee 'lēglōn 'ji.

9

Zozi min -srandi "tra "tv beli
(Mk 2.1-12; Lk 5.17-25)

1 -A -nan nen Zozi 'fo -klv -ji "nyian, e 'yi ceen, en e 'bola Kapanamo. 'Fla zie -a da nen e -nyeanla.

2 Toon minnun -ta min -to nen e -sran "tra "be -a -yre "se "ji. Zi Zozi -wee yi -teradi 'e da 'yi be, en e 'nan min -srandi "tra zie -yre 'nan: «'An bee, nyen 'e 'si 'i 'ji! 'Winun nen yia dre 'wliidi "be, maan fui!»

3 'Wi zie -a da nen 'fluba 'ci vinon -mienun -a 'vi 'o 'ji 'nan: «Min 'labe, e Bali sron!»

4 Zi Zozi -wee ci "nrondi 'yi be, en yaa laabu -wlv 'nan: «-Me "le "wean nen ci "nrondi -wliidi zie, e ya 'ka 'ji?

5 -Te maan 'vi -yre 'nan: «'Winun nen yia dre 'wliidi "be, maan fui, 'be a -to. En -te maan 'vi -yre 'nan: «'I 'wluan, 'i 'to lou, 'i 'ta wv, 'be a -to. 'Wi 'fli zie -a "cen "vidi 'be ci 'pleble?»

6 'Pian an "ta -a -ci -koonman 'cee 'nan, Bali -koladi -non Blamin -pi le, -e 'e min -le 'wi -wliidnun fui 'trada.» -A -nan nen yaa 'vi min -srandi "tra zie -yre 'nan: «'I 'wluan! 'I 'yie nyinnan "dave 'sia! 'I 'kv 'yie "konnen!»

7 'Nun toon e wluan lou, en e 'yee "konnen "si 'sia.

8 Zi min "kaga 'wi zie -a -nan 'yi be, "klan -sen o ji, en o Bali 'to bodi 'sia, koo e -koladi zie -a -non blamin le.

Zozi Matie laabu (Mk 2.13-17; Lk 5.27-32)

9 Zozi 'si fe zie -a -nan. "Yee -kv 'e 'le be, en e min -to nen waa laabo Matie be -a 'yi. 'Sukole 'sizan nen, en e ya 'yee 'nyranman 'bo zie -a panan. En Zozi "e -yre 'nan: «'I -soonla 'an -sru!» Matie wluan, en e soonla -a -sru.

10 "Be -sru Zozi 'lee 'e -srunon a 'o -nyrandi -blife -sru 'kuin. En 'sukole 'sinon "kaga 'lee 'wi 'wliidi "drenon 'ta, o -nyran fe -sru o va.

11 Zi Farizen 'non -a -nan 'yi be, en waa laabu Zozi -srunon lo 'nan: «-Me "le "wean nen 'ka 'san fe -ble 'o 'vale 'sukole 'sinon 'lee 'wi 'wliidi "drenon 'a?»

12 Zozi 'wi zie -a 'man, en e 'nan Farizen 'non le 'nan: «Minnun nen -ce 'ka o man die, wa'a -dadro -sru -weeman di. 'Pian minnun nen -ce ci o man be, -wee -dadro -sru -weeman.

13 'Ka 'ci 'nran 'wi nen Bali -a 'vi be -a da. E 'nan:

«Min nyirinda 'e 'sen 'ka da!»
'Be ci 'wi "yi "a, 'pian 'sraga bodi be 'be a 'e 'tun. 'Ka -wee 'nan 'ka 'wi zie -a -ci maan 'kpa! 'Wi 'bo zie -yee "wean nen an -ta. An -ta 'nan -e 'an 'wi 'wliidi "drenon laabu, -e 'o 'si 'wi 'ji. Ma'an 'tale minnun nen o ci tigli be -wee "wean di.»

Zozi 'le 'wi 'paadi a 'le fe -tre -le 'wi 'zv (Mk 2.18-22; Lk 5.33-39)

14 "Be -sru Zan -srunon 'ta Zozi 'va, en waa laabu -yrv 'nan: «-Me "wean nen 'kv 'vale Farizen 'non 'a, kv fe 'soan, te 'i -srunon 'ka 'o "fe soan dov?»

15 En Zozi "e -wle 'nan: «-Te minnun a li 'pa "fedi drenan be, to nen li -tre 'pazan a o yei "be, o man 'ka 'koon 'yuo di. 'Pian to nen e 'ka "nyian o yei "die, -a -nan nen o -kolaman o fe 'soan.

16 En "nyian be, -a -cin 'e 'to 'ka 'ji 'nan, wa'a so -tre 'fui 'sia -e 'o 'pa so ceje 'fui bonan di. -Te 'be "cee die, so -tre zie e so ceje 'fui bonan "paa "va te e sre.

17 Wa'a 'wen -tre sean -wi 'kole tre cejenun -ji di. -Te 'be "cee die -wi 'kole tre cejenun feaman, -e -wen 'e 'sran, te 'o sre. 'Pian o -wen -tre -sean -wi 'kole tre 'trenun -ji, -e -wen 'lee -wi 'kole 'trenun 'o vlv 'e sre di.»

'Pleble a Zozi 'lo fe peenon da (Mk 5.21-43; Lk 8.40-56)

18 Zozi a 'winun zie -a vnan -wle, toon en min tazan -to -ta. E "po soon "wlu, en e -yre 'nan: «'An 'lu "sia -kanan 'nun -naagv. 'Pian 'i yra 'si, 'i 'ta 'i 'pe 'pla "da, -e 'e 'fu!»

19 Zozi wluan, en e soonla -a -sru 'o 'vale 'e -srunon 'a.

20 Toon lmon -to nen nyen -seanla "man -a -nan le -fuda "fli 'bo, te ya'a 'nyan die, e pli Zozi man 'e koda zia, en e kle -yee so 'lebo "man.

21 Koo yaa 'vi 'e 'ji 'nan: «-Te an -kola an kle 'e "tun -yee so man be an "belia.»

22 Zozi 'e 'man lila, yaa 'yi, en e -yre 'nan: «'An 'lu, nyen 'e 'si 'i 'ji! 'Yie yi -teradi 'an da 'i beli.» 'Nun toon lmon zie e beli.

23 Zi Zozi 'bola min tazan zie -yee "konnen "be, e 'bei 'fennon 'lee min "kaga 'yi. O -ta -wuole -ceda.

24 En e -wle 'nan: «'Ka bola! Nonbe 'labe ya'a 'kale di, 'pian e ya yi -tenan.» En waa see wvdi 'sia.

25 Zi o ceen minnun booladi man be, en Zozi wlala, e nonbe zie -a 'kun 'e 'pe man, en nonbe 'bo wluan lou.

26 'Wi zie e fuila "man 'leglon peenon 'ji.

Zozi yie 'winon 'fli "beli

27 Zi Zozi 'si fe zie -a -nan be, en yie 'winon "fli soonla -a -sru -paandi -a. O -paanman 'nan: «'David kluda min Zozi, 'kv nyirinda 'e 'sen 'i da!»

28 Zi e 'bola "konnen "be, en yie 'winon 'bo pli 'man. Zozi 'a laabu -wlv 'nan: «'Ka yi -teala "da 'nan, an -kolaman 'padt -a 'ka 'va?»

En waa wun -fo -yre 'nan: «-Inyan, Min-san!»

29 -A -nan nen 'e 'pe kle o yie man, en e 'nan -wle 'nan: «'Wi nen ka yi -tera "da "be, 'e 'le soo 'cee.»

30 En o yie 'le 'sv. Zozi 'wi 'pla -wle, yaa 'vi -wle 'nan: «'Te 'ka -nan see wv min le di.»

31 'Pian o -kv, en waa 'sinan 'pa 'leglon peenon 'ji.

Zozi bobo -to beli (Lk 11.14-15)

³² Zi min "fli zɪe o -kɔ bɛ, en minnun -ta min -tu nɛn -yɔ -wɪdɪ -a drɛ bobo -a bɛ -a Zozi lɛ.

³³ Zozi -yɔ -wɪdɪ zɪe -a -pɪn -a -sru, ɛn e 'wɪdɪ 'sia. 'Wɪ zɪe e minnun 'lebo "fɔ, ɛn waa vɪdɪ 'sia 'nan: «Kɔ' a tian 'wɪ 'gɔe -a tɛdɛ -nan yɪe Izrael 'lɛglan 'ji 'mlɔnmlɔn dɪ.»

³⁴ 'Pian Farizɛn 'nɔn "o 'vɪ 'nan: «-Yɔnun tazan -le 'plɛblɛ 'a nɛn e -yɔnun -pian "minnun -sru.»

Minnun nyrinda -sɛn Zozi da (Mk 6.34; Lk 10.2)

³⁵ Zozi cɪ 'fla -dandannun 'lee 'fla "wɛnnɛnnun pɛɛnɔn da. E 'wɪ paa minnun ji -wee cɪn yɪ 'kɔnnun -ji. E 'wɪ 'nɔnnɔn 'vɪ -wɛ 'nan, Bali -le mingɔnnɛn -blɪdɪ 'bɔ -kogo. Minnun pɛɛnɔn nɛn -cɛ cɪ o man 'lee minnun pɛɛnɔn nɛn o man "yaaman bɛ, e 'o 'beli.

³⁶ Zi e minnun 'yɪ "kaga "bɛ, ɛn o nyrinda -sɛn "da. Kɔɔ e o 'yɪ bɛ, o "koe 'ka 'o da dɪ, ɛn o ya 'fogo 'fogo "le 'blanun nɛn o -sru "pinzan "ka -e 'e o 'lɛ bɔ tɪglɪ dɪe -wee 'wɪ 'zɔ.

³⁷ -A -nan nɛn yaa 'vɪ 'e -srunɔn lɛ 'nan: «'Saa 'bɛ tran "kaga "bɛ, 'pian -a -tɛnɔn a "wɛnnɔn.

³⁸ -Yee "wɛan 'ka Minsan nɛn fei zɪe e cɪ -yee vɛ -a bɛ -a tru 'ba 'nan, 'e -a -tɛnɔn 'pa 'sia -e 'o -yee 'saa bɛ -a -tɛ!»

10

Zozi minnun 'si "va 'yee 'pasianɔn 'a (Mk 3.13-19; Lk 6.12-16)

¹ Zozi 'e -srunɔn 'fuda "fli "bɛ o cɪn 'yɪ, ɛn e -kɔladɪ -nɔn -wɛ 'nan, 'o -yɔ -wɪdɪnun -pɪn minnun -sru, ɛn "nyian 'o minnun pɛɛnɔn nɛn -cɛ cɪ o man 'lee minnun pɛɛnɔn nɛn o man "yaaman bɛ o 'beli.

² Min -fuda "fli "nɛn Zozi o 'si "va 'yee 'pasianɔn 'a bɛ, o 'tɔ nɛn 'gɔ: Simɔn nɛn waa laabo "nyian Pɪeri bɛ, 'lee 'e "bɔɪ Andre, 'lee Zebede -pɪ Zaji 'lee 'e "bɔɪ Zan,

³ 'lee Filipino, 'lee Batelemi, 'lee Toma, 'lee Matie nɛn e ya 'e tɛdɛ 'sukɔlɛ 'sizan 'a bɛ, 'lee Alife -pɪ Zaji, 'lee Tade,

⁴ 'lee Simɔn -tu nɛn waa laabo "nyian Zelo bɛ, 'lee Zudazi Karioti. Min nɛn e "ta -daa Zozi 'nɔnlɛ 'e 'nanmannɔn lɛ bɛ, -nyren. Minnun zɪe o 'bɔ nɛn Zozi o 'si "va 'yee 'pasianɔn 'a.

'Wɪ nɛn kɔ Zozi 'le 'pasianɔn 'o drɛ bɛ Zozi -a 'vɪ -wɛ (Mk 6.7-13; Lk 9.2-6)

⁵ Min -fuda "fli zɪe, o nɛn Zozi o 'pa 'sia. 'Wɪ nɛn yaa 'pla -wɛ 'vaa, ɛn e o 'pa 'sia bɛ -nyrɛn 'gɔ. E -wɛ 'nan: «Te 'ka 'kɔ minnun nɛn o 'ka Zuif 'nɔn 'a dɪe o va dɪ! ɛn te 'ka 'kɔ Samari 'nɔn 'le 'flanun da dɪ!

⁶ 'Ka 'kɔ 'pian Izrael 'nɔn 'va. -Wɛɛ cɪ 'blanun nɛn o 'san bɛ waa!

⁷ 'Ka 'kɔ Bali -le 'wɪ vɪ -wɛ! 'Ka vɪ -wɛ 'nan: «Bali -le mingɔnnɛn -blɪdɪ 'bɔ 'kogo.»

⁸ Minnun nɛn 'cɛ cɪ o man bɛ, 'ka o 'beli! Minnun nɛn o -ka bɛ, 'ka o 'fuɔ! 'Ka 'kogobe 'si minnun man -e 'o drɛ 'saun Bali 'lɛ! 'Ka 'yɔ -wɪdɪnun -pɪn minnun -sru! 'Ka 'wɪ pɛɛnɔn zɪe -a drɛ minnun lɛ 'e "tun! Te 'ka fɛ -tu 'si "man "dɪ, kɔɔ an 'plɛblɛ zɪe -a -nɔn 'cɛɛ 'e "tun.

⁹ Te 'ka -siga 'lee "lala 'sia 'ka -tɛn "ji dɪ!

¹⁰ Te 'ka 'pada 'sia dɪ! ɛn te 'ka 'tralɛ 'sia "fli "dɪ! Te 'ka 'manwua pee 'sia dɪ! ɛn te 'ka "tonyrin pee 'sia dɪ! Kɔɔ -a -nɔan da nɛn -e 'nyranman 'pazan 'e 'yee -pan yɪ.

¹¹ -Te 'fla -dan da nɛn ka 'bɔla oo, -te 'fla "wɛnnɛn da nɛn ka 'bɔla oo, min nɛn e ya 'fla zɪe -a da, e "we "man -e 'e 'ka 'pɛ 'kun bɛ, -a 'bɔ nɛn 'ka -wɛɛ. 'Ka 'fɔ -a san va -trɪlii -e 'cɛe -kɔ yɪ 'e bɔ.

¹² -Te ka wɪla 'kɔn 'tu -ji bɛ, 'ka 'kɔn zɪe -a -ji 'nɔn 'tɔ bɔ!

¹³ -Te 'kɔn zɪe -a -ji 'nɔn 'ka 'pɛ 'kun bɛ, 'cɛe -fɛa 'e 'fudɪ -trɔɔ -nɔn -wɛ. 'Pian -te wa'a 'ka 'pɛ 'kunlɛ dɪe, 'cɛe -fɛa "nɛn 'e 'fɔ 'e "tun.

¹⁴ Minnun nɛn wa'a 'ka 'pɛ 'kunlɛ dɪ, ɛn wa'a o "trɔɛn "tɔlɛ 'ka 'wɛi lɛ dɪe, 'ka 'pɛ 'e 'si -wee 'wɪ 'ji -e 'ka 'si 'o fla, -te 'bɛ "cɛɛ dɪe, 'ka 'si 'wee "kɔnnɛn -e 'ka 'kɔ!

¹⁵ Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, yɪ nɛn Bali minnun -le tin "baa bɛ, 'fla zɪe -a da 'nɔn 'o yra ye 'plɛblɛ. E "mlian Sodɔm 'nɔn 'lee Gomɔr 'nɔn 'le yra yɪdɪ da.»

Minnun -taa 'te 'palɛ Zozi 'le 'pasianɔn da (Mk 13.9-13; Lk 12.11-19; 21.12-19)

¹⁶ «'Ka "trɔɛn "tɔ 'wɪ 'gɔe -yrɛ! An "ta 'ka "paa -sia 'trɛdanɔn 'va, 'pian ka ya o yei 'le 'nan 'blanun nɛn pɔ winun yei "bɛ -wee 'wɪ 'zɔ. -Yee "wɛan 'wɪ 'tɔdɪ -a nɛn 'ka 'ta wɔ o yei, ɛn 'ka 'kɔn o va -trɔɔ.

¹⁷ 'Pian 'ka yɪe 'tɔ 'ka 'fli -va minnun -le "wɛan! Kɔɔ o -taa 'ka -nɔnlɛ tin 'banɔn lɛ, -e 'o 'ka 'sɔn -ngble -a Zuif 'nɔn 'le cɪn yɪ 'kɔnnun -ji.

¹⁸ 'Mɛn "wɛan o -ko 'ka 'a -kɔnmandannun 'lɛ, ɛn o -ko 'ka 'a mingɔnnɛnnun 'lɛ. Fɛ zɪe -a -nan nɛn ka 'mɛn 'wɪ 'nɔnnɔn vɪ. 'Ka 'pɛ 'mɛn 'wɪ 'nan yɔnɔn 'a o 'lɛ, ɛn ka dra "nyian 'mɛn 'wɪ 'nan yɔnɔn 'a minnun o 'ka Zuif 'nɔn 'a dɪe o 'lɛ.

¹⁹ 'Pian -te o 'ka 'nɔn -wɛ 'bɛ, 'wɪ nɛn kɔ 'ka vɪ bɛ, te -a nyɛn 'e 'kɔn 'ka 'ji dɪ. Kɔɔ -te -a tu 'bɔ bɛ, 'wɪ zɪe -a -cɪn -tɔa 'ka 'ji.

²⁰ -Yɛɛ cɪ 'nan 'ka "tɪ Bali lei 'bɛ 'wɪ "paa 'ka 'lɛ, -e 'ka vɪ. Cɛɛ "cɛɛ tin 'baa dɪ!

²¹ Tu -tu -taa "bɔlɛ bɛ, "bɔɪ -mie 'e 'bɔ 'fli "bɔɪ -nɔan "minnun lɛ 'nan 'o -tɛ. ɛn "nyian 'nɛn "tɪ -mie 'yee 'nɛn -nɔan "minnun lɛ 'nan 'o -tɛ. 'Nɛnnun -mienun wuanla 'o "tɪ 'lee 'o "bɔ 'man 'nan minnun 'e o -tɛɛ.

²² 'Mɛn "wɛan bɛ, minnun pɛɛnɔn -taa 'nanlɛ 'ka man. 'Pian min nɛn e -tɔ 'plɛblɛ 'trɪlii, ɛn e 'bɔla -a 'le 'sran "nan "bɛ, e "sia 'wɪ 'ji.

23 -Te minnun a 'te 'panan 'ka da 'fla 'to da be, 'ka 'si 'be 'nan, -e 'ka 'ku 'fla 'pee da. Maan ve 'cee 'wi tigli 'a 'nan, ka'a 'cean cidı man Izrael 'fla p̄eñon da Bali -le 'wi vidı -a 'vaa -e 'an 'bö Blamin -pı -tadı 'e 'bö di.

24 Maan ve 'nyian 'cee 'nan, 'wi -tranlazan 'ka 'mlian 'wi 'paazan da di. En min 'suzan 'ka 'mlian 'e plazan "da di.

25 -Yee "wean te 'wi 'e 'ka 'kan di. 'Wi nen waa dre 'wi "paazan le be, waa dra "nyian -a -tranlazan "le. En 'wi nen waa dre min plazan "le be waa dra "nyian -a 'suzan le. En "nyian be "konnanzan ceje 'bö be minnun -a laabv -yonun tazan Belzebul, -yee "wean 'wi nen o -taa -a v̄le -yee "konn̄en 'non man be, e "mlianla "da!»

Te 'ka "klan min l̄o di!
(Lk 12.2-9)

26 «Pian minnun nen o 'wınun zıe -a dra 'cee be, te 'ka "klan -w̄l̄o "di! K̄o 'wi nen e ya tian 'e yodı minnun man be, -a ta -taa "b̄lēa. En 'wi p̄eñon nen minnun 'ka tian -a t̄ōa dīe, -a -ci -taa 'sil̄e -w̄le.

27 -Yee "wean 'wi nen maan ve 'cee klun tiidii 'va be, 'ka vı yidēa, en 'wi nen maan ve 'cee 'sure -ji be, 'ka troan -to -guada.

28 En te 'ka "klan minnun l̄o di! O -kolaman min po -tedı -a, te wa'a 'kolaman -a lei -tedı -a di. 'Pian 'ka "klan Bali l̄o! K̄o -e -kolaman min po -tedı -a, en e -kolaman min lei -tedı -a. Yaa dra 'te nen ya'a 'driman 'ml̄onml̄on dīe -a va.

29 -A -cin 'e 'k̄on 'ka 'ji 'nan, "loman "wenwennennun nen min 'ka o taan "lala "kaga 'va dīe, 'ka "ti Bali yie a o da. -A -to 'ka 'sia "va -e 'e 'tria te Bali 'bö "cee 'vi di.

30 En 'cee ve be, 'ka 'wulo "je p̄eñon nen 'ka 'win -ji be, Bali -a pou "nen -t̄a.

31 -Yee "wean te "klan -to 'e 'k̄on 'ka 'ji 'ml̄onml̄on di, Bali 'ka "siala -e -cia "loman -nun "da.

32 Min nen yaa "le "cean minnun 'le 'nan, 'e ya 'an -sruzan 'a be, maan "le "cean "nyian 'an "ti "nen laji be -a 'le 'nan, min 'ḡo'e 'an -sruzan nen.

33 'Pian min nen e 'ka "vale 'e ve minnun yie man 'nan, 'e ya 'an -sruzan 'a dīe, an 'bö "nyian 'an "ve 'an "ti "nen laji be -a 'le 'nan, 'an -sruzan "cee di.»

Minnun "cean 'e cin man Zozi -le "wean
(Lk 12.51-53; 14.26-27; 17.33)

34 «Te 'e 'k̄on 'ka 'ji 'nan, an -ta 'tr̄eda 'nan -e 'ka 'man 'e 'f̄ola -tr̄ōo di! Ma'an 'tal̄e 'nan -e 'ka 'man 'e 'f̄ola -tr̄ōo di, 'pian an -ta 'wi 'f̄ol̄ea 'ka man.

35 K̄o an -ta 'wi 'f̄ol̄ea 'nen -kl̄onm̄on 'lee 'e "ti yei, en an -ta 'wi 'f̄ol̄ea n̄onbe 'lee 'e "bö yei, en "nyian be an -ta 'wi 'f̄ol̄ea 'nen "bö 'lee 'e 'pı nan yei.

36 En min 'bö 'mangulinun 'be -taa "drēle -a 'nanmannon 'a.

37 Min nen e "ti ye "yi, -te "be "cee di, 'e "bö ye "yi e "mlian 'an da be, ya'a nyenle 'an -sruzan 'a di. En min nen e 'pı ye "yi, -te "be "cee di, e 'lu ye "yi e "mlian 'an da be, ya'a nyenle 'an -sruzan 'a di.

38 Min nen e ya "vale 'e -s̄onmlan 'an -sru "be, 'e 'wi yra yıdı man, en 'e 'wi -kadı man yiba "plan da! -Te ya'a drēle zı dīe, ya'a nyenle 'an -sruzan 'a di.

39 Min nen e ya 'e 'ladı 'yee 'tr̄eda da be, ya'a ye di. 'Pian min nen 'e 'pe 'si 'yee 'tr̄eda da "fo, en 'e 'fli -n̄on 'men be, yaa ye.»

Min nen e 'ka 'pe 'kun be Bali -a -ko "paa
(Zan 13.20; Lk 10.16; Mk 9.41)

40 «Min nen e 'ka 'pe 'kun be, te yaan 'pe 'kun. En min nen yaan 'pe 'kun be, te e min nen yaan 'pa 'sia be -a -pe 'kun.

41 Min nen e Bali 'lewei vızan -pe 'kun 'nan e ya Bali 'lewei vızan -a -le "wean be, Bali -a san -ko "paa "le Bali 'lewei vızan -le 'wi 'z̄o. En min nen e min tigli 'pe 'kun 'nan e ya min tigli 'a -le "wean be, Bali -a san -ko "paa "le min tigli 'le 'wi 'z̄o.

42 'An -sruzan nen minnun 'ka -a siala fe -to -a dīe, min nen e 'yi 'kulen̄en 'to -n̄on -yr̄e 'nan e ya 'an -sruzan 'a -le "wean be, maan ve 'cee 'wi tigli 'a 'nan, Bali -a -ko "paa 'wi nen yaa drē be -a man.»

11

1 Zi Zozi c̄een 'winun p̄eñon zıe -a vidı man 'e -sr̄unon 'fuda "fli "le be, en e 'si fe zıe -a -nan. E -ko 'wi "paadı -a minnun ji 'lee Bali -le 'wi vidı -a minnun le fe zıe -a "sr̄on 'flanun da.

Min -batize drezan Zan minnun 'pa 'sia
Zozi 'va
(Lk 7.18-35)

2 To zıe -a wlu be, te Zan a -pu 'kuin. 'Winun nen Zrızi -a dra be yaa 'man, en 'e -sr̄unon 'pa 'sia "va,

3 'nan o laabv -yr̄o 'nan: «Yie ci min nen k̄oa 'man 'nan e -taa "be -a, -baa k̄oa pee man -pean tian?»

4 En Zozi "e -w̄le 'nan: «'Ka 'ku! 'Winun nen kaa 'man be, 'lee 'winun nen kaa -nan 'yi be, 'ka 'sianan 'pa Zan le.

5 'Winun zıe -nyren 'ḡo: «An yie 'winon yie 'le 'sv. Minnun nen o -sr̄an "tra "be an o wluan lou. An -kogobe 'si -kogobe 'tenon man. An "tr̄æn "wunon "tr̄æn 'le 'sv. Minnun nen o -ka be an o f̄uv. En an Bali -le 'wi 'n̄onnon 'vı 'yale -tenon le.

6 Min nen e yi -tera an da en -a -pe -sru 'ka taale 'ml̄onml̄on dīe, Bali -le -f̄ea a -a san man.»

7 Zi Zan -le 'pasianon zıe o lidı 'sia 'o da be, en Zozi Zan -le 'wi vidı 'sia minnun nen -nan be -w̄le. Yaa laabv -w̄l̄o 'nan: «-Me "le "wean nen ka -k̄o Zan -nanjenle "bui "da? -C̄ean nen ful̄o ci -a nȳonnan be, -a yunan "cee ka -k̄o di.

8 En -me "le "wεan nen ka -ko "men? Min nen e sɔ fenyian 'wɔ 'e da bε, -a yunan "cεε ka -ko dɪ. Kɔɔ kaa -tɔa 'nan sɔ fenyian fenyian bε, mingɔnnen -le 'kuin nen waa ye.

9 'Ka 'cɪ nrɔn 'nan Bali 'lewei vɪzan nen, -yee "wεan nen ka -ko. 'Wɪ 'kpa nɛn! 'Pian maan ve 'cεε 'nan, Zan -dan "mlian Bali 'lewei vɪzan da.

10 Kɔɔ e ya 'e 'cɾen -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

<'An 'bɔ Bali, an 'mɛn min -tɔ -tɔala 'i 'lɛ, -yεε 'i 'lɛ si dra.>

Min nen Bali -a 'vɪ bε Zan nɛn.

11 Maan ve 'cεε 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, 'trɛda blamin -tɔ -dan 'ka 'mlian min -batize drɛzan Zan da dɪ. 'Pian minnun nen o ya Bali -le mingɔnnen trɛdave -a bε, o va min 'wɛnnɛn -dan "mlian Zan da.

12 Tɔ nɛn min -batize drɛzan Zan Bali -le 'wɪ vɪdɪ 'sia, 'trɪlɪi -e 'e bɔ cεεgɔ yi -a bε, minnun a 'o 'tɔdɪ lou 'nan te Bali -le mingɔnnen -blɪdɪ 'e 'kɔ 'e 'lɛ dɪ. En minnun 'bɔ nɛn -wee 'wɪ a 'tɔndɔn zɪε, o ya 'va 'nan 'e drɛ 'wee vɛ -a.

13 Bali -le mingɔnnen -blɪdɪ pou siadɪ bε, Bali 'lewei vɪnɔn pɛɛnɔn -a 'vɪ 'e 'cɛn, en 'wɪ zɪε e ya 'e 'cɾen -tɛdɪ "nyian Moizi -le -pei 'fluba 'ji. En Zan "e 'wɪ 'tɔwɪlɪ zɪε -a 'vɪ "nyian.

14 'Wɪnun zɪε -te ka yi -teala "da 'nan 'wɪ 'kpa nɛn bε, maan ve 'cεε 'nan, Eli nɛn Bali 'lewei vɪnɔn -a 'vɪ 'nan e -taa 'vaa -e Bali -le mingɔnnen -blɪdɪ 'e pou sia bε -a 'bɔ nɛn Zan -a.

15 Min nɛn 'wɪ man "trɔɛn "cɪ -a -wulo -man bε 'e man.

16 -Naagunɔn bε an o -kɔɔnman -tɪnun man? O ya "le nannannun nen o ya sɾɔan -tɛnan -guada bε, -wee 'wɪ 'zɔv. -A -mienun -a ve 'o bɔɛnun lɛ 'nan:

17 <Kɔ -pɔ -tɛ 'cεε, 'pian ka'a 'tanlɛ dɪ. "Drenun nen o min -wulo -man -taa "bɛ kɔa -fɔ 'cεε, 'pian ka'a 'wuɔlɛ dɪ.>

18 Fɛ nɛn maan 'vɪ zɪε -yεε cɪ 'nan, zɪ Zan -ta bε, e fɛ 'sɔn, en ya'a -wɛn mlinlɛ dɪ, 'pian minnun -a 'vɪ 'man 'nan: <Yɔ -wɪldɪ 'bɛ cɪ -a -sru.>

19 'Bɛ nɛn 'gɔvɛ 'an 'bɔ Blamin -pɪ -ta, "an "fɛ -ble, en "an "wɛn -mlian, en minnun -a 'vɪ 'an man 'nan: <Fɛ -blɪ -lagu nɛn 'maan, en -wɛn -tɛzan nɛn 'maan.> En "nyian minnun -a 'vɪ 'an man 'nan: <'Suklɛ 'sinɔn 'lee 'wɪ 'wɪldɪ "drɛnɔn bee nɛn 'maan.> 'Pian 'an drɛ wɪnun 'bɛ Bali -le 'wɪ 'tɔdɪ -cɪ -kɔɔnman.>

'Flanun nen -a danɔn 'ka yi -tɛlɛa Zozi da dɛ, Zozi 'wɪ 'pla -wɛ
(Lk 10.13-15)

20 'Bɛ -sru en Zozi 'wɪ 'tɔ 'flanun nen e 'lɛbɔ "fɔ wɪ "kaga drɛ "da "bɛ o man, kɔɔ wa'a 'wɛlɛ "man -e 'o 'si 'o drɛ wɪ -wɪldɪnun man dɪ. Yaa 'vɪ -wɛlɛ 'nan:

21 «Kɔraze 'nɔn, 'wɪ -taa "bɔlɛ 'ka man! Bezaida 'nɔn, 'wɪ -taa "bɔlɛ 'ka man! 'Lɛbɔ "fɔ wɪnun nen o drɛ 'ka fla 'gɔvɛ, "te o drɛ Tir 'lee Sidɔn 'flanun da bε, "te o 'tɛ 'yie 'wɪ 'o da -a -nan 'mɔn, en "te 'o -cɛε bɔ sɔ cɛɛn 'o man -a -nan 'mɔn. -A -cɪ -kɔɔndɪ nɛn 'nan o 'si 'o drɛ wɪ -wɪldɪnun man.

22 -Yee "wɛan maan ve 'cεε 'nan, yi nɛn Bali minnun -le tin "baa bε, 'cee yɾa yɪdɪ 'plɛblɛ "mlian Tir 'nan 'lee Sidɔn 'nan 'lɛ vɛ da.

23 En kaa nɛn ka cɪ Kapanamo 'nɔn 'a bɛ, e ya 'ka 'ji 'nan ka -ko Bali va laji? -Cɛjɛ, 'pian Bali 'ka -sɔɔnmɪlan -kanɔn 'va. Kɔɔ 'lɛbɔ "fɔ wɪnun nen o drɛ 'ka 'va 'gɔvɛ, "te o drɛ Sodɔm 'nɔn fla bε, "te 'fla zɪε e ya -nan tian cεεgɔ yi -a.

24 -Yee "wɛan maan ve 'cεε 'nan, yi nɛn Bali minnun -le tin "baa bε, 'cee yɾa yɪdɪ 'plɛblɛ "mlian Sodɔm 'nɔn 'lɛ vɛ da.»

Zozi 'e "tɪ 'tɔ 'bɔ
(Lk 10.21-22)

25 Tɔ zɪε -a man nɛn, Zozi Bali trɔv 'ba. Yaa 'vɪ 'nan: <'An "tɪ, yie cɪ lablɪ 'san -a, en yie cɪ 'trɛ 'san -a. Mɛɪn 'tɔ "yi "vɛ 'nan, 'wɪnun nɛn yia yɔɔ minnun nɛn 'o 'fli 'siala 'wɪ 'tɔnɔn -a bɛ o man bε, yia ta 'bɔla minnun nɛn 'o 'fli drɛ nannannun -a bɛ -wɛlɛ.

26 'Wɪ 'kpa nɛn, kɔɔ 'wɪ nɛn e cɪ 'i 'cɪ 'sɔ 'a bε, -a 'bɔ nɛn yia drɛ.

27 Fɛ pɛɛnɔn 'pɛba a 'e wɔdɪ 'an 'lɔ, 'an "tɪ yie drɛ zɪ. 'An "tɪ 'saza 'bɛ 'an 'bɔ nɛn an cɪ -a -pɪ -a bɛ 'an -tɔa. En 'an 'bɔ nɛn an cɪ -a -pɪ -a bɛ 'an 'saza 'bɛ 'an "tɪ -tɔa. En "nyian 'an 'bɔ nɛn an cɪ -a -pɪ -a bɛ, min nɛn an ya 'va 'nan 'an ta bɔala -yɾɛ "bɛ, -a san 'bɛ 'an "tɪ -tɔa.

28 'Ka pɛɛnɔn, 'ka 'ta 'an 'va! 'Ka "kɔe "a 'e 'nyandɪ, kɔɔ -trɔ nɛn 'ka 'win -ji bɛ -a cɪ bɛn a, -yee "wɛan 'ka 'ta 'an 'va -e 'an 'ka 'trɔa.

29 'Ka 'wɪ 'man -e 'an drɛ 'ka 'tazan -a! 'Ka -sɔɔnɪla 'an -sru -e 'ka 'wɪ -tranla 'an 'va! Ma'an 'tɛ 'paa 'ka da dɪ, en "nyian bɛ, an 'ka 'tɔdɔ pɛɛnɔn "siala min -a. 'An 'va zia bɛ, 'ka 'cɪ yɾa "tra.

30 Kɔɔ -sɪ nɛn maan -kɔɔnmɪlan 'cεε -e 'ka 'sia bɛ, e ya 'ka 'sia -sɪ -a. En -trɔ nɛn maan -nɔan 'cεε -e 'ka 'sia bɛ, e ya 'fɔgɔ 'fɔgɔ.»

12

Zozi 'wɪ tin 'ba Zuif 'nɔn 'le 'flinla "yi man
(Mk 2.23-28; Lk 6.1-5)

1 'Bɛ -sru 'flinla "yi -tɔ da bε, en Zozi 'lee 'e -srunɔn fei -tɔ 'cɛndɪ 'sia 'ji. Tɔ zɪε -a wɪlu bɛ, te dra -a -srunɔn -tɛa. Fɛ 'wɛlɛ nɛn fei zɪε -a da bɛ, waa cɛɛn, en waa -blɪdɪ 'sia.

2 Zɪ Farizen 'nɔn -a -nan 'yɪ bɛ, en waa 'vɪ Zozi lɛ 'nan: «'I 'yɪɔ 'i -srunɔn 'a! 'Wɪ nɛn wa'a dra -cɛε 'flinla "yi da dɛ, -a 'bɔ nɛn o cɪ -a -drɛnan bɛ.»

3 En Zozi -a laabɔ -wɪlɔ 'nan: <'Wɪ nɛn -kaa tra David -a drɛ 'o 'vale 'yee minnun -a bɛ, ka'a tian -a ta vɛlɛ dɔv? Te dra o -tɛa "bɛ,

4 e wla Bali -le 'kuin, en 'kpoun nen waa 'pla Bali -le ve -a be, yaa 'sia, yaa bli, en e 'yee minnun "le "non, 'pian te -a 'kpoun 'bo zIE Bali -pannon 'saza 'be -ble.

5 En 'nyian be, kaa ta 'vI Bali -le 'fluba 'ji 'nan, 'flinla "yi da be, Bali -pannon 'ko 'nyranman 'pale Bali -pan 'kuin. 'Flinla "yi 'sræn nen waa sre zIE, 'pian o ya Bali -pan 'kuin -le "wean be, min -tu 'ka 'wI 'toa o man di.

6 Maan ve 'cee 'nan, fe nen 'be -dan "mlian Bali -pan 'kon da be, 'be a 'gv.

7 E ya 'e 'cren -tedi Bali -le 'fluba 'ji 'nan: <Min nyirinda 'e 'sen 'ka da!

'Be ci 'wI "yi "a, 'pian 'sraga budi be, 'be a 'e "tun.>

"Te ka 'wI zIE -a -ci 'man be, 'men minnun nen wa'a 'wI 'wliDI "tu drele 'labE die, "te ka'a 'wI 'toa o man "fo "di.

8 Fe nen maan 'vI zIE -yEE ci 'nan, 'an 'bo Blamin -pi meen ci 'flinla "yi san -a.>

Min -tu nen -a -pela 'ka 'e man be Zozi -a bei

(Mk 3.1-6; Lk 6.6-11)

9 Zozi 'si fe zIE -a -nan, en e -ku -wee cin yi 'kuin.

10 'Kon zIE -a -ji be, min -tu nen -a -pela 'ka 'e man be, e ya -nan. -A -nan nen minnun 'wI 'gve -a laabu Zozi 'lo 'nan -e 'o -kola 'wI 'todi -a "man "le "wean. O -yre 'nan: <Cee -pei -to wI -a -si -non 'nan min 'e 'ce 'si min man 'flinla "yi da?>

11 En Zozi -a 'vI -wle 'nan: <Min -tu 'ka 'ka yei, -te -yee 'bla a -towli "ce, en e -te -klu -ji 'flinla "yi da be, -e 'e vIle 'e 'si di.

12 Blamin 'wI a e -cia 'bla da. -Yee "wean -a -si a min lo -e 'e 'wI "yi "dre min le 'flinla "yi da.>

13 En Zozi -a 'vI min nen -a -pela 'ka 'e man be -yre 'nan: <'I 'pe 'su "ji!> Min zIE 'e 'pe 'su "ji, en -a -pe zIE e dre "plonblon "le -a -pe -tu -le 'wI 'zv.

14 Zi e 'wI zIE -a dre be, en Farizen 'non 'bola bei. O -ku 'o cin yIe. Waa 'pla "da 'nan, 'o Zozi 'man -wee -e 'o -te.

Bali 'suzan nen Bali -a 'si "va "be Zozi nen (Mk 3.7-12; Lk 6.17-19)

15 'WI nen -a -cin ci Farizen 'non 'ji 'nan 'o dra be, Zozi -a -konnen 'yi, en e 'si fe zIE -a -nan, e -ku. Min "kaga "kola -a -sru, en minnun nen 'o 'man "yaaman be, e -ce 'si o peenon man,

16 'pian e 'wI 'pla -wle 'kIagla 'nan, te 'wee 'to fuila "man "di!

17 'WI nen Bali 'lewei vizan Ezai -a 'vI 'e 'cen be, zi e 'le soz zIE. Koo yaa 'vI 'nan:

18 «Bali "e 'nan: <'An 'suzan nen maan 'si "va "be, -nyren "be. Maan ye "yi en -yee 'wI 'an 'ci "nranman. An 'men lei 'saun -non -yre.

Zi an min "siala min tigh 'a 'an 'le be, -yee ve 'leglon peenon 'ji 'nan le.

19 Ya'a ve -sa -a di, en ya'a -paanman -a vIdI -a di.

En 'nyian be, ya'a ve -guada -trilii di.

20 Maan ve 'cee 'nan, -cean nen e ya 'e 'widI be,

'an 'suzan zIE, ya'a soomlan "nen "di.

En 'te nen e ceen "dridi man be, ya'a 'driman di.

Yaa dra -bleble zIE -trilii,

-e zi an min "siala min tigh 'a 'an 'le be, minnun peenon 'o -ci man.

21 'Tredanon peenon yie 'fo -yre 'nan, -yee min "sia 'wI 'ji.>

Zozi 'wI 'pla Farizen 'nan le (Mk 3.22-30; Lk 11.14-23; 12.10; 6.43-45)

22 "Be -sru en minnun -ta min -tu nen -yO -wliDI "a -a -sru "be, -a Zozi le. Min zIE -yO -wliDI 'bo -a yie 'wi, en yaa dre bobo -a. Zozi -a bei, en e wI, en e fenan yi.

23 'WI nen Zozi -a dre be, e minnun peenon 'plo 'fo, en waa 'vI 'o cin yei 'nan: <Min 'labE e -kon David kluda min -a 'kpagba.>

24 Zi Farizen 'non 'wI nen minnun -a 'vI be -a 'man be, en waa 'vI -wle 'nan: <Yonun tazan Belzebul -le 'pleble 'a nen min 'labE e -yO -wliDInun -pian "minnun -sru.>

25 'WI nen Farizen 'non 'ji be, Zozi -a -to, en e 'nan -wle 'nan: <-Te 'leglon 'tu -ji minnun ceen 'e cin man, en o ya -kuli -tanan 'o cin man be, 'leglon zIE e -wia. -Te 'fla -tu da 'non 'be ci 'wI 'towli zIE -a drenan oo, 'fla zIE ya'a 'moan di, -e 'e -wi. En -te 'kon 'towli 'le "nen 'non 'be ci 'wI 'towli zIE -a drenan oo, "konnen zIE e -wia.

26 -A -towli "nen "nyian Satan 'lee -yee -yonun -le ve -a. "Te -wee ceen 'e cin man, en o ya -kuli -tannan 'o cin yei "be, "te -yee mingonnen tre -wi -a -nan man.

27 Kaa 'vI 'an man 'nan, Belzebul 'be 'pleble -non 'men en an -yO -wliDI -pian "minnun -sru, 'bo 'cee 'nennun -le ve be ceE ve -non? 'WI nen kaa ve 'an man, -te ka'a ve 'cee 'nennun man die, yaa -konman 'nan -tin a 'e 'tedi 'ka da.

28 'Pian 'men ve be, Bali lei 'be 'pleble -non 'men, en an -yonun -pian "minnun -sru. 'WI zIE -yEE -konman 'nan Bali -le mingonnen -bliDI 'bola 'ka 'va.

29 En 'nyian be, maan ve 'cee 'nan, Satan nen e ya min 'pleble 'a be, waa "kuan waa -yuman 'vaa, en min -kolaman 'e -wlamlan -yee 'kuin -e 'e -yee fenun "koola.

30 Min nen e 'ka 'an 'va die, te -a pei a 'e 'padi 'an man. En min nen ya'a 'paa 'an 'va -e 'ko fe tre 'e cin man die, yaa fuimlan "man.

31 E ya "le 'an 'wI 'pla 'cee 'nan, 'wI 'wliDI peenon nen min -a dra be, Bali -kolaman -a 'cedi -a min le. En 'nyian -te min Bali sron be,

Bali-kolaman-a 'c'edı -a min le. 'Pian 'wı nen Bali lei 'saun -a dra be, min nen e "we "man -wlıdı 'be, Bali 'ka -a cea -a san le 'li "fo "dı.

³² Min nen e 'wı 'wlıdı 'vı 'an 'bı Blamin -pı man be, waa "cea -yrē. 'Pian min nen e 'wı 'wlıdı 'vı Bali lei 'saun man be, -te -a yie a "man 'trēda 'gu oo, -te e -ka oo, wa'a cea -yrē "fo "dı.

³³ O yiba 'kpa -tāa 'e 'blu man. -Te yiba "a "yi "be, -a 'blu -kōan "yi, en -te yiba "a -wlıdı "be, -a 'blu -kōan -wlıdı.

³⁴ Min -wlıdinun! 'Wı "yi 'ka 'kolaman -e 'e 'bōla 'ka 'le "dı, kōo 'ka 'ci wı a -wlıdı. -Yēē cı 'nan 'wı nen 'e fadı min -ji be -yēē bōala min 'le.

³⁵ Min nen -a ci wı a "yi "be, -a 'le nen 'wı "yi bōala, en min nen -a ci wı a -wlıdı "be, -a 'le nen 'wı 'wlıdı bōala.

³⁶ Maan ve 'cēē 'nan, yi nen Bali minnun -le tin "baa be, 'wı pēēnōn nen min a 'bōla 'e 'le be, yi zıē -a da nen min -a -ci ve.

³⁷ Kōo 'wı pēēnōn nen min -a 'vı be, -yēē -tin -tēa "min da, en -yēē min -le tin dra 'nōnōn.»

*Sozi 'ka 'wıle "man -e 'e 'lebo "fo wı dre di
(Mk 8.11-12; Lk 11.16, 29-32)*

³⁸ "Be -sru en 'fluba 'ci vūnōn -mienun 'lee Farizen 'nōn -mienun 'wı laabo Sozi 'lō. O -yrē 'nan: «Bali -le 'wı 'paazan, 'i 'wı 'tu dre -e 'e -ci -kōōn 'kōē 'nan i "sia Bali va!»

³⁹ En Sozi "e 'nan -wle 'nan: «-Naagonōn, ka ya min -wlıdinun -a, ka cēēn Bali man, en ka ya "va 'nan, 'an 'wı 'tu dre -e 'e -kōōn 'nan 'an "sia Bali va. 'Pian maan ve 'cēē 'nan, Bali 'ka "nyian 'wı 'nōan -kōōn "vē pee dra 'ka 'va 'gu di, -te ya 'a 'sileā 'wı nen e 'bō Bali 'lewei vızan Zonazi man be -a die.

⁴⁰ 'Wı nen e 'bō Zonazi man be -nyren 'gu. E yi dre pō -dan tū pōn -ji yaaga. 'Wı 'tōwli zıē e bōa 'an 'bō Blamin -pı man, an yi dra 'trē 'ji yaaga.

⁴¹ Yi nen Bali minnun -le tin "baa be, Ninivi 'nōn 'be 'wı -tōa -naagonōn man. Kōo zı Zonazi Bali -le 'wı 'vı Ninivi 'nōn le be, o 'si 'wı 'wlıdı 'dredı man, en o -sōōnla Bali -sru.

⁴² En "nyian be, lımōn -tū nen 'li e ya mingōnōn -a 'trēda "tre 'zia be, yi nen Bali minnun -le tin "baa be, -yēē 'wı -tōa -naagonōn man. Kōo e 'si 'trēda fēnan -kōōbli 'nan, 'nan -e 'e Salomōn -le 'wı 'tōdı yi. Maan ve 'cēē 'nan, min nen -a -dan "mlian Salomōn da be, e ya 'gu.»

*-Yv -wlıdı "lıdı 'e da
(Lk 11.24-26)*

⁴³ «-Te -yv -wlıdı 'si min -tū -sru "be, e -cia "wōdı -a fēnan -kadnun -nan. E -cia "fēnan -wēēdı -a 'nan -e 'e -nyran nan, 'pian -te ya'a yıle die,

⁴⁴ -e 'e vı 'nan: «An lia 'an da 'mēn 'kōn nen an cı "nen "ji be, -a -ji. -Te e -ta, te -a -nan a e "kōōdı, te fēnun a 'e wōōladı "da, en -a -ci a 'e "tun "be,

⁴⁵ tōōn e -kō 'e -sru, -e 'e -yv -wlıdı 'sōravlı "nen o -wlıdı "mlian "da "be o 'pa 'e 'va, -e 'o 'ta -nyran 'kōn zıē -a -ji. "Yēē 'le 'sran be, min zıē -yēē -kōōdı -wlıdı "mlian -a tēde vē da "fo. 'Wı -tōwli zıē -yēē dra -naagonōn le.»

*-Tı nen Sozi -a "siala 'e drı 'a?
(Mk 3.31-35; Lk 8.19-21)*

⁴⁶ Sozi 'fū tin 'banan minnun zıē -wle, en -a "bū 'lee -a "būninun -ta. O -fū 'o 'tōdı bei, en o 'nan 'o ya "vale 'o 'wı tin "baa -yrē.

⁴⁷ En minnun nen o cı Sozi wei mannan be, o va min -tū -kū -a vıle -yrē 'nan: «'I "bū 'lee 'i "būninun a bei, o ya "vale 'o tin "baa 'yie.»

⁴⁸ 'Pian Sozi "e min zıē -yrē 'nan: «-Tūnūn 'be cı 'an "bū "a, en -tūnūn 'be cı 'an "būninun -a?»

⁴⁹ Zı e 'wı zıē -a 'vı be, -a -nan nen 'e 'pē 'sū "ji 'e -srūnōn da, en e 'nan: «"Ka 'yıb, 'an "bū 'lee 'an "būninun nen 'gu.

⁵⁰ Fē nen an 'wı zıē -a 'vı be, -yēē cı 'nan min nen yaan "ti "nen laji be -a ci 'sō wı dra be, -yēē cı 'an "bū "a, en -yēē cı 'an "blu -a, en -yēē cı 'an "bū -a.»

13

*'Saa 'fōzan man -kōōnen
(Mk 4.1-9; Lk 8.4-8)*

¹ Yi -tōwli zıē -a da be, Sozi 'si 'kuin, en e -kū -nyenleā Galile 'yi 'plo man.

² Minnun a trenan "man "kaga, -yēē "wēan e -kū -fōle -klv -ji, en e -nyran. Minnun pēēnōn "o -fūv 'yi 'plo da,

³ en e 'wı "paadı 'sia o ji -kōōnēnūn -fōdı -a -wle. E 'nan -wle 'nan:

«Min -tū 'be 'kū 'saa 'fōle.

⁴ "Yēē -kōn -a wēēnna be, en -a 'wle plēēn 'sran si man. "Lomannun -ta, en waa blı.

⁵ -A 'wle -mie -sran "nyian puo da, fēnan nen 'trē 'ka "kaga "dıē, -a -nan. E bōdı 'sia tada, kōo 'trē 'ka "da "kaga "dı.

⁶ 'Pian zı yide "ē bōla "ji "be, 'saa zıē e 'tē blı, en e -ka, -a "sēin 'ka 'kōle -kōōbli dı -le "wēan.

⁷ En -a 'wle -mie -sran "nyian fēnan nen -tēin -taa "bōle be -a -nan. -Tēin zıē e 'tū, yaa -maan 'saa 'ka bōle dı.

⁸ En -a 'wle -mie -sran 'trē "yi "da, e 'bō, e -sen "da. 'Saa be -tū 'wle a "man -yaa tū, en -a be -tū 'wle a "man -fuba 'shēēdo, en -a be -tū 'wle a "man -fuba yaaga.

⁹ Min nen 'wı man "trōēn "cı -a -wulo -man be, -a san 'e man!»

*-Mē "le "wēan nen Sozi 'wı tin 'ba -kōōnen
"ji?*

(Mk 4.10-12; Lk 8.9-10)

¹⁰ Sozi -srūnōn pli Sozi man, en waa laabo -yrō 'nan: «-Mē "le "wēan nen i 'wı tin 'ba minnun 'labē -wle -kōōnen "ji?»

¹¹ En Sozi "e -wle 'nan: «Kaa 'gūē, 'ka le nen Bali 'yēē 'wı yōōdı nen 'e min "paala 'a be -a -ci 'si. 'Pian minnun nen o 'ka 'an -sru "dıē, "o 'wı pēēnōn maan -kōōnen "ji.

12 'W1 'kpa nen, koo min nen e ya -yr0 "be, -a le nen waa -naan, -e 'e -to 'e 'ciula "da. 'Pian min nen -yee "ka "die, -a "tiennnen nen yaa -toa "be, waa "sia -yr0.

13 'W1 z1e -yee "wean nen an 'w1 tin "baa minnun 'labε -wle -k0nnen "ji, koo o y1e a "ji fenan y1 vε -a, 'pian wa'a fenan ye di. En 'w1 man "tr0en "a o -wulo -man, 'pian wa'a 'w1 maan di, en waa 'w1 'ci maan di.

14 'W1 nen Bali 'lewei v1zan Ezai -a 'v1 be, -yεε 'b0 o man. Yaa 'v1 nan:

<'Ka "tr0en -toa 'w1 le 'kpa t1gl1, 'pian ka'a -ci maan di.

Ka fenan -nanjean 'kpa t1gl1, 'pian ka'a -k0nnen 'ye di.

15 -Yεε ci 'nan minnun 'labε 'o 'bli da -to 'pleble,

'o 'fli "tr0en dre "yuyu, en 'o y1e 'le 'w0 'o 'b0 'a.

Waa dre z1e 'nan,

-e 'o v1le 'o fenan y1 di,

en -e 'o v1le 'o 'w1 man di,

en -e 'o v1le 'o 'w1 'ci man di.

'W1 pεen0n z1e waa dre 'nan,

"t0g0 'o -s00nla 'an -sru

-e 'an o 'si 'w1 'ji.>

16 'Pian kaa nen ka ci 'an -srun0n 'a 'g0ε, Bali -le -fa a 'ka man, koo 'ka y1e fenan ye, en 'ka "tr0en 'w1 'ci maan.

17 Maan ve 'cεε 'w1 t1gl1 'a 'nan, Bali 'lewei v1n0n "kaga, 'lee minnun nen o 'ta 'w0la Bali wei da be o "kaga -a man wεε 'nan, fe nen kaa ye be "o 'ye, 'pian wa'a -kolale -a y1di -a di. En 'nyian waa man wεε 'nan, 'w1 nen kaa maan 'g0ε "o maan, 'pian wa'a -kolale -a mand1 -a di.»

Zozi 'saa 'f0zan man -k0nnen "ci 'v1 (Mk 4.13-20; Lk 8.11-15)

18 «Kaa nen ka ci 'an -srun0n 'a be, -k0nnen 'nen maan -f0 'saa 'f0zan man be, an "ta -a -ci ve 'cεε.

19 Min -mienun -le ve be, 'w1 nen e 'b0 'saa 'wle nen e -sran -si man be -a man be, -yεε b0a "nyian -wee "man. 'O "tr0en "t0 Bali -le ming0nnen -bl1di min da be, 'w1 le, 'pian o "tr0en "yuyu 'tan. T00n en Bali 'nanmanzan 'ta 'w1nun nen -a -cin -f0la o ji be, -a "koolε.

20 Min -mienun -le ve be, 'w1 nen e 'b0 'saa 'wle nen e -sran puo da be, -a man be, -yεε b0a "nyian -wee "man. O Bali -le 'w1 maan, 'nun t00n o "we "man ci "nrاند1 -a.

21 'Pian o 'ka 'o 't0di "da 'pleble di, -Te 'w1 't0nd0n b0di "sia o man, en minnun 'te 'pad1 'sia o da 'nan o w1 Bali -le 'w1 man -le "wean be, t00n -e 'o 'pε 'si Bali -le 'w1 -sru.

22 Min -mienun -le ve be, 'w1 nen e 'b0 'saa 'wle nen e -sran fenan nen -te1n -taa "b0le be, -a -nan be, -yεε b0a -wee "man. O Bali -le 'w1 maan, 'pian -wee ci "nrاند1 'trεda fenan da, 'lee -wee "lala y1di "yi "b00 "be, e -si -t0a Bali wei l0 -e 'e 'nyranman 'pa o man.

23 'Pian min -mienun -le ve be, 'w1 nen e 'b0 'saa 'wle nen e -sran 'trε "yi "da be, -a man be, -yεε b0a "o man. O Bali -le 'w1 maan, o "we "man, t00n 'nyranman nen Bali wei -a 'pad1 "siala o man be -a "nen b0ala -dan. Te o dre 'le 'nan 'saa nen -a be -t0wli 'wle a "man -yaa t0, en -a -t0wli 'wle a "man -fuba 'shεεd0, en -a -t0wli 'wle a "man -fuba yaaga be, -yεε 'w1 'z0.»

Zozi -k0nnen "f0 lu 'wle -w1di "da

24 Zozi -k0nnen "pee -f0 "nyian -wle. E 'nan: «Bali -le ming0nnen -bl1di min da be, -nyren 'g0. E ya "le min -t0 'be 'yee fei 'pa, en e 'saa 'f0 "da.

25 'Pian, z1 -pei 'tan, en minnun a y1 -tenan be, min z1e -a 'nanmanzan 'ta, e lu -w1di 'wle wεen fei z1e -a da, en e -k0.

26 'Saa z1e e 'b0, e -sεn "da, en lu -w1di "e 'b0 'w0 'nyian.

27 Minnun nen 'o y1e -t0a "fei 'b0 'va te waa man dra be, o -ta -a v1le fei san le 'nan: <'K0 'san, 'saa 'saza nen y1a -f0 'y1e fei. E dre 'k0, en lu -w1di 'b0 'ji?>

28 En e 'nan -wle 'nan: <'An 'nanmanzan 'be dre.> En -yee minnun 'b0 -a 'v1 -yrε 'nan: <'K0 "ta -k0 -a "s00leat?>

29 En e 'nan -wle 'nan: <-Cεje, te 'ka dre di! "T0g0 "cεε v1 'nan ka lu -w1di 'sula be, 'ka 'saa 'pa 'va.

30 'Ka o 't0i 'o tr0 'e cin va -trilii, -e 'saa 'te t0 'e b0. 'Saa 'te t0 -man be, maan ve 'saa 'ten0n le 'nan, 'o lu 'wle -w1di "s0ula 'e 'flin, 'wεε -yr1, -e 'wεε 'te 'bl1. En 'saa be, 'wεε 'te, -e 'wεε 'sen 'men 'trεb0 -ji.> »

Fei fe 'wle 't0 man -k0nnen 'lee 'mannyan man -k0nnen (Mk 4.30-32; Lk 13.18-21)

31 Zozi -k0nnen "pee -f0 "nyian -wle. E 'nan: «Bali -le ming0nnen -bl1di min da be, -nyren 'g0. E ya "le min -t0 'be fei fe 'wle "wεnnen 't0 'si, en yaa -f0 'yee fei.

32 Fei fe 'wle z1e -a "wεnnen "mlian fei fe 'wle pεen0n nen min -a -f0a "fei be -a da. 'Pian -te waa -f0 en e 'b0 be, -a -dan "mlian fei 'wle pεen0n da. E dra "le yiba 'z0, te "lomannun a o "k0ε "tonan -a plan -ji.»

33 En e -k0nnen "pee -f0 "nyian -wle. E 'nan: «Bali -le ming0nnen -bl1di min da be, -nyren 'g0. E ya "le lum0n -t0 'be -fari puu "sonun yaaga 'si, e 'mannyan "wεnn0n 'w0 'va, en yaa baa. 'Mannyan z1e e -fari -pu 'b0 siiman 'e pεen0n.»

-Mε "le "wean nen Zozi 'w1 tin 'ba -k0nnen "ji?

(Mk 4.33-34)

34 -K0nnen "ji nen Zozi w1 pεen0n z1e -a 'v1 minnun "kaga "nen 'o cin 'y1 be -wle. Ya 'a 'w1 't0 v1le -wle te e 'ka -k0nnen "ji di.

35 Zozi -a dre zɪe 'nan, -e 'wɪ nen Bali 'lewei vɪzan -a 'vɪ be, 'e 'le sɔɔ. Bali 'lewei vɪzan -a 'vɪ 'nan:
 «-Kɔnnɛn "ji nen an 'wɪ tin "baa minnun le.
 'Wɪnun nen o -fɔ 'e yɔɔdɪ
 'trɛda pou sianan "trilii
 -e 'e 'bɔ cɛɛgɔ yi -a be,
 maan ve minnun le.»

Zozi lu 'wle-wlidi "man-kɔnnɛn "ci 'vɪ

36 "Bɛ -sru, Zozi minnun "kaga zɪe o 'tɔɪ, ɛn e -kɔ "kɔnnɛn 'o 'vale 'e -srunɔn 'a. -A -srunɔn pli "man, ɛn o 'nan -yre 'nan: «-Kɔnnɛn "nen yia -fɔ lu 'wle-wlidi "da be, 'i -ci -vɪ 'kɔɛ!»

37 ɛn Zozi "e 'nan -wle 'nan: «Min nen, e 'saa 'fɔ be, 'an 'bɔ Blamin -pɪ nen.

38 Fei 'bɔ be, 'trɛda nɛn. 'Saa 'wle be, minnun nen o 'ta wɔla Bali -sru "be o nɛn. Lu 'wle 'wlidi "be, minnun nen o 'ta wɔla Satan -sru "be o nɛn.

39 Min zɪe -a 'nanmanzan nen e lu 'wle 'wlidi wɛɛn be, Satan nɛn. 'Saa 'tɛ tɔ be, yi nen Bali 'trɛdanɔn -le tin "baa be -nyrɛn. ɛn 'saa -tɛnɔn be, Bali -le 'pasianɔn nen laji be o nɛn.

40 O lu 'wle 'wlidi 'tɛ bli, 'wɪ 'tɔwli zɪe -yɛɛ dra yi nen Bali 'trɛdanɔn -le tin "baa be -a da.

41 'Wɪ nen e -taa "drɛle be -nyrɛn 'gɔ: 'An 'bɔ Blamin -pɪ 'an 'mɛn 'pasianɔn nen laji be o "paa -sia. 'Wɪ 'wlidi "drɛnɔn, lee minnun nen waa dra -e min 'e 'wɪ 'wlidi "drɛ be, 'mɛn 'pasianɔn o bɔ "va minnun nen Bali mingɔnnɛn -ble o da be o yei.

42 O minnun zɪe o -sɛan 'tɛ -dan 'va. Fɛnan nen -wuɔdɪ 'lee 'shɛ da -blidi cɪ be -a -nan.

43 Tɔɔn -e minnun nen o 'ta 'wɔla Bali -sru "be, o ta 'e 'sɔ 'o "tɪ "le mingɔnnɛn trɛda, tɛ o -san a "le yidɛ 'san -le 'wɪ 'zɔ. Min nen 'wɪ man "trɛn "cɪ -a -wulo -man be -a san 'e man!»

Zozi-kɔnnɛn "fɔ -gan da

44 Zozi "e 'nan: «Bali -le mingɔnnɛn -blidi min da be -nyrɛn 'gɔ. E ya "le 'nan -gan -tɔ nen 'e yɔɔdɪ fei -tɔ da. Min -tɔ -kɔ, e -gan zɪe -a 'yɪ, ɛn "e yɔɔ "nyian. -A cɪ "nranman "bɔɔ -le 'wɛan, e 'yee fɛnun pɛɛnɔn 'tan, ɛn e -kɔ fei zɪe -a 'lɔle -a man "lala -a.»

45 ɛn e -kɔnnɛn "pee -fɔ "nyian -wle. E 'nan: «Bali -le mingɔnnɛn -blidi min da be, -nyrɛn 'gɔ. E ya "le 'fle 'tanzan -tɔ 'be cɪ fɛ -tɔ nen -a 'fle a "le -siga -zɔ be -a -mie -wɛɛnan 'nan -e 'e 'lɔ.

46 Fɛ zɪe yaa -tɔ 'yɪ tɛ -a 'fle a 'kpa tɪgɪ. E -kɔ, e 'yee fɛnun pɛɛnɔn 'tan, ɛn e -ta -a 'lɔle -a man "lala -a.»

Zozi-kɔnnɛn "fɔ pɔ -tɛ "se "da

47 Zozi-kɔnnɛn "pee -fɔ "nyian -wle. E 'nan: «Bali -le mingɔnnɛn -blidi min da be, -nyrɛn 'gɔ. E ya "le min -tɔ 'be 'kɔ 'yee "se 'wɛɛnle 'yɪ 'va. "Se zɪe pɔ 'tɔ 'tɔdɔ pɛɛnɔn 'sɛn -ji.

48 Zɪ e 'fa be, minnun -a klan 'yɪ 'plo da, o -nyran, ɛn waa fa bɔdɪ 'sia. Pɔ 'kpa nun nen

"va "be, -wɛɛ -sɛn -pɔ -ji, ɛn -a -wɪdinun be, -wɛɛ wɛɛn.

49 'Wɪ 'tɔwli zɪe -yɛɛ dra yi nen Bali 'trɛdanɔn 'le tin "baa be, -a da. Bali -le 'pasianɔn nen laji be, o -taa "min -wɪdinun bulɛ "va minnun nen o 'ta 'wɔla Bali -sru "be o yei.

50 O minnun zɪe o -sɛan 'tɛ -dan 'va. Fɛnan nen -wuɔdɪ 'lee 'shɛ da -blidi cɪ be -a -nan.»

51 ɛn Zozi -a laabu 'e -srunɔn 'lɔ 'nan: «Ka 'wɪ pɛɛnɔn zɪe -a -ci 'man?»

O -yre 'nan: «-Inyan!»

52 ɛn e -wle 'nan: «Kaa 'vɪ 'kpa. Maan ve 'cɛɛ 'nan, min nen e Bali -le 'fluba -tɔa ɛn e -sɔɔnla 'an -sru "be, tɛ e dre "le "kɔnnɛn san ceje -le 'wɪ 'zɔ. E 'wɪ cejenun 'lee 'wɪ 'trɛnun "paaman 'yee "kɔnnɛn 'nɔn 'ji.»

Zozi 'kɔ Nazareti

(Mk 6.1-6; Lk 4.16-30)

53 Zɪ Zozi cɛɛn -kɔnnɛn "nun zɪe -a -fɔdɪ man be, ɛn e 'si 'nan,

54 e -kɔ 'e fla. Zɪ e 'bɔla -nan nun be, e 'wɪ "paadi 'sia -wee cin yi 'kuin. Min pɛɛnɔn 'plo 'fɔ ɛn o 'nan: «-Tɛ 'wɪ 'tɔdɪ paa "ji? ɛn yaa dra 'kɔ 'lɔɔ ɛn e 'lebo "fɔ winun dra?»

55 Min nen e cɪ -a be, kɔa -tɔa. Yiba "nyaan-zan nen 'gɔbe -a -pɪ nen. ɛn Mari 'be cɪ -a "bɔ "a. ɛn -a "bɔnun nen Zaji 'lee Zozɛfɔ 'lee Simɔn 'lee Zud -a.

56 ɛn "nyian be, -a "blunun pɛɛnɔn a -kaa fla 'gɔ. -Yee 'wɪ 'tɔdɪ 'lee 'lebo "fɔ winun drɛdɪ 'labɛ nyin zia nen yɛɛ 'si?»

57 'Wɪ zɪe ya'a o cɪ 'sɔle dɪ. -Yee "wɛan nen wa'a 'wle "man -e 'o yi -tera "da "dɪ.

-A -nan nen Zozi "e 'nan -wle 'nan: «-Tɛ Bali 'lewei vɪzan a 'e fla, ɛn -tɛ 'be "cɛɛ dɪ 'nan e ya 'yee "kɔnnɛn "be, minnun yie 'ka "naan "man "dɪ.»

58 Minnun 'ka yi -tɛlɛa Zozi da dɪ -le "wɛan, ya'a 'lebo "fɔ wɪ "kaga "drɛle fɛ zɪe -a -nan dɪ.

14

Min -batize drezan Zan -kanan wɪ nen 'gɔ
(Mk 6.14-29; Lk 9.7-9)

1 Tɔ zɪe -a man nen, mingɔnnɛn Erodi nen e Galile 'leglɔn "paala be, e Zozi 'le 'wɪ 'man.

2 Yaa 'vɪ 'e 'wɪlunɔn le 'nan: «Min 'labɛ min -batize drezan Zan nɛn! E wɪuan -kanon 'va, -yee "wɛan 'pleblɛ a -yrɔ ɛn e 'lebo "fɔ winun dra.»

3 'Wɪ nen e dre 'lɔɔ ɛn Zan 'bɔ 'ka be, -nyrɛn 'gɔ: Erodi 'be 'vɪ 'nan o Zan 'kun, o -yrɪ, -e 'o -fɔ -pɔ 'kuin. Erodi 'e "bɔɪ Filipɔ nan nen waa laabo Erodi be -a 'si 'e 'lɔ, ɛn yaa 'pa.

4 'Wɪ zɪe e 'nan Zan man, tɔ pɛɛnɔn man be tɛ yaa ve Erodi le 'nan: «-A -si 'ka 'i 'lɔ -e 'i "bɔɪ nan 'pa dɪ.»

5 -Yee "wɛan Erodi a "va 'nan 'e Zan -tɛa. 'Pian "klan a "ji minnun "le "wɛan, kɔɔ min pɛɛnɔn Zan "siala Bali 'lewei vɪzan -a.

6 Erodi -ya yi "fedi dredi 'bɔ. Yi zɪe -a da bɛ Erodi 'lu "dre 'tan minnun nen Erodi o laabv "fedi da bɛ o 'lɛ. -Yee "dre 'tandɪ Erodi ci 'sɔ "fo.

7 -Yee "wean e -tɔ 'e 'wei da nɔnbɛ zɪe -yrɛ. Yaa 'vɪ -yrɛ 'nan: «Fɛ oo fɛ nɛn i ya "va "bɛ, 'i vɪ 'mɛn, maan -nɔan 'yɪɛ.»

8 -A "bɔ 'wɪ wɔv "ji, ɛn e 'nan Erodi lɛ 'nan: «Min -batize drezan Zan -wulo -va nɛn an ci. 'I -nɔn 'mɛn -naagv "plɛdi da!»

9 'Wɪ zɪe e trun -fɔ mingɔnnɛn Erodi man. 'Pian e -tɔ 'e 'wei da 'va, ɛn "nyian bɛ minnun nɛn "fedi da bɛ -wee "wean, ya'a 'kɔlaman -e 'e vɪ -cɛje dɪ. -A -nan nɛn e wɪ 'man,

10 ɛn e min 'pa 'sia 'nan 'e 'kɔ Zan -wulo 'cɛn -pɔ 'kuin.

11 Yaa cɛɛn, ɛn e -ta -a "plɛdi da. Waa -nɔn nɔnbɛ zɪe -yrɛ, ɛn e -kɔ -a 'e "bɔ "lɛ.

12 "Bɛ -sru, Zan -srɔnɔn 'ta Zan -kadɪ 'silɛa, ɛn o -kɔ -a wɔlɛ. 'Wɪ nɛn e 'bɔ "man "bɛ, ɛn o -kɔ -a 'sinan 'palɛ Zozi lɛ.

Zozi 'blifɛ -nɔn min -kpi 'soolu lɛ (Mk 6.30-44; Lk 9.10-17; Zan 6.1-13)

13 Zɪ Zozi 'wɪ zɪe -a 'man bɛ, e -fɔ -klɔ -ji, ɛn e 'si fɛ zɪe -a -nan. E ya 'vale 'e -kɔan fɛnan nɛn e ci flu bɛ -a -nan. 'Pian min "kaga -a -kɔnnɛn 'yɪ, o 'si 'fla, ɛn o -kɔla -a -sru 'o 'cɛin ji.

14 Zɪ e sɔɔnla -klɔ -ji bɛ, e minnun 'yɪ "kaga, ɛn o nyrinda -sɛn "da. -A -nan nɛn -cɛnɔn nɛn minnun zɪe o yɛi "bɛ e o belɪ.

15 Zɪ funninmlan "ta "paala bɛ, ɛn -a -srɔnɔn pli "man, o -yrɛ 'nan: «-Pei "ta taan, min 'ka 'nysanla 'gɔ dɪ. -Yee "wean 'i vɪ minnun lɛ 'nan, o 'kɔ 'fla -e 'o 'wee -blifɛnɔn 'lɔ, o -bli.»

16 ɛn Zozi -a 'vɪ 'e -srɔnɔn lɛ 'nan: «O -kɔlaman o -fo 'gɔ, 'ka 'blifɛ -nɔn -wɛlɛ 'ka 'bɔa!»

17 ɛn o 'nan -yrɛ 'nan: «'Kpɔun 'soolu 'lee pɔ 'fiili "cɛ "nɛn 'kɔ 'lɔ 'gɔ.»

18 ɛn Zozi "e 'nan: «'Ka 'ta -a 'mɛn!»

19 "Bɛ -sru ɛn yaa 'vɪ minnun "kaga zɪe -wɛlɛ 'nan, o -nyran lu da. E 'kpɔun 'soolu 'lee pɔ "fli zɪe -a 'si, 'e yra -tɔ laji, e Bali muo "fɔ. "Bɛ -sru e 'kpɔunɔn "bɔ "pli "minnun "bɔ man.

20 O pɛɛnɔn -a bli, o 'kan. -A plɛn nɛn e -fɔ bɛ, waa tre 'e cin man, e saannɛn -fuda "fli 'fa.

21 Minnun nɛn waa bli bɛ, o "nɛn bɔa -kpi 'soolu, te wa'a nannannun 'lee lɔmɔnnun "nrɔnlɛ dɪ.

Zozi 'ta 'wɔ 'yɪyɛ da (Mk 6.45-52; Zan 6.15-21)

22 "Bɛ -sru, ɛn e -tɔ 'e -srɔnɔn man 'nan, o 'fɔ -klɔ -ji 'o 'traa 'e 'lɛ 'yɪ -sru. E -fɔla "da 'nan -e 'e -si -nɔn minnun 'bɛ -wɛlɛ.

23 Zɪ minnun -nyan -nan bɛ, e pɔn -tɔ tri ɛn e -kɔ Bali trɔ 'balɛ 'e 'saza. Funninmlan 'pla te e ya fɛ zɪe -nan 'e 'tɔwli.

24 Tɔ zɪe -a man bɛ, te -klɔ -sru 'bɔ 'kɔɔbli. 'Pian te -klɔ 'bɔ a 'e yra ynan 'yɪ nɛn e 'blɔ -fɔa "bɛ -yrɔ, kɔɔ fulɔ "fɛɛnman o da zia.

25 Zɪ tɔ 'cɛn mannɛn 'widɪ 'sia bɛ, ɛn Zozi 'kɔla o -sru 'ta wɔdɪ -a 'yɪ yɪɛ da.

26 Zɪ -a -srɔnɔn -a 'yɪ, te e ya 'ta wɔnan 'yɪ yɪɛ da bɛ, o ci nrɔn 'nan: «'Min lei nɛn!» "Klan o -tea "lɛ "wean o -paandɪ 'sia 'plɛblɛ.

27 ɛn Zozi "e -wɛlɛ 'nan: «'Ka 'fɔ flu. Maan nɛn, te 'ka 'klan dɪ!»

28 ɛn Pieri "e 'nan -yrɛ 'nan: «Minsan, -te bii nɛn bɛ, 'yian laabv -e 'an 'lɔ 'i 'va 'ta wɔdɪ -a 'yɪ yɪɛ da.»

29 ɛn e -yrɛ 'nan: «'I 'ta!»

Pieri 'si -klɔ -ji, ɛn e 'ta wɔladɪ 'sia 'yɪ 'yɪɛ da te e -ko Zozi 'va.

30 'Pian zɪ yaa 'yɪ 'nan fulɔ "fɛɛnman 'plɛblɛ bɛ, "klan -sɛn "ji, ɛn e -wɔladɪ 'sia 'yɪ 'wɔlu. -A -nan nɛn e -paandɪ 'sia. E 'nan: «Minsan, 'yian 'sɔ 'yɪ 'lɔ.»

31 'Nun tɔɔn Zozi 'e 'pɛ 'sɔ "ji, yaa 'kun, ɛn e 'nan -yrɛ 'nan: «'Yɪɛ yɪ -tɛradɪ 'an da a "wɛnnɔn. -Mɛ "lɛ "wean nɛn 'i 'ci -fɔɔdɪ 'sia?»

32 -A -nan nɛn o -fɔ -klɔ -ji, ɛn fulɔ "fɛɛndɪ 'lɛ 'tɔ.

33 Tɔɔn ɛn -a -srɔnɔn 'o "pɔ sɔɔn "wɔlu, waa 'vɪ -yrɛ 'nan: «-A -sa 'ka "fɔ "dɪ, Bali -pɪ nɛn yia.»

Zozi -cɛ -tɛnɔn belɪ Jenezaret (Mk 6.53-56)

34 O 'yɪ zɪe -a cɛɛn 'ji, ɛn o 'bɔla Jenezaret 'lɛglɔn 'ji.

35 Minnun nɛn o -nyɛanla fɛ zɪe -a -nan bɛ, zɪ o Zozi 'yɪ bɛ, waa -kɔnnɛn 'yɪ. -A -nan nɛn o minnun 'pa 'sia 'o 'srɔn 'flanun da, ɛn minnun -ta -cɛ -tɛnɔn pɛɛnɔn 'a -yrɛ.

36 ɛn o toba -fɔ Zozi lɛ 'nan 'e 'si -nɔn 'wɛlɛ -e 'o klɛ -yɛɛ sɔ 'lebo "tun "man. Minnun pɛɛnɔn nɛn o -kɔla klɛdɪ -a -yɛɛ sɔ 'lebo "man bɛ, -cɛ 'si o man "fo.

15

Zuif 'nɔn tranun kluda wɪ (Mk 7.1-13)

1 "Bɛ -sru, ɛn Farizen 'nɔn -mienun 'lee 'fluba 'ci vɪnɔn -mienun 'si Zeruzalem, o -ta Zozi 'va, ɛn waa laabv -yrɔ 'nan:

2 «-Mɛ "lɛ "wean nɛn 'i -srɔnɔn 'ka 'ta 'wɔla -kaa tranun kluda winun da dɪ? "Wɛɛ fɛnɔn -bli bɛ, wa'a 'o 'pɛ -man foeman "lɛ zɪ -kaa tranun -a 'vɪ bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zɔ dɪ.»

3 ɛn Zozi "e 'nan -wɛlɛ 'nan: «'Ka 'bɔ "nun, -mɛ "lɛ "wean nɛn -kaa tranun kluda wɪ 'tɔ 'ji bɛ, ka'a 'ta 'wɔla Bali -le -pɛi -tɔ winun da dɪ?»

4 Bali "e 'nan: «'I "tɪ 'lee 'i "bɔ "bɛ, 'i yɪɛ 'e 'nan o man.» ɛn yaa 'vɪ "nyian 'nan: «'Min nɛn e wɪ -wɔlidɪ 'e "tɪ "lɛ, -te 'bɛ "cɛɛ dɪ e wɪ -wɔlidɪ 'e "bɔ "lɛ bɛ, -a san zɪe 'o -tɛ.»

5 'Pian 'ka 'bɔ "ka "paaman minnun ji 'nan, min nɛn yaa 'vɪ 'e "tɪ -te 'bɛ "cɛɛ dɪ 'e "bɔ "lɛ

'nan: <'Lala nen 'an 'ci nrøn 'nan 'an "paa -a 'ka 'va be, an "ta -a -nøan Bali le.>

6 -A san z1e -te -a y1e 'ka 'nanle 'e "t1 'lee 'e "b1 "man d1e, ya'a f1e -t1 dra d1. 'W1 z1e yaa -køonman 'nan, ka Bali wei klu -sran 'ji 'ka tranun kluda w1 -a.

7 Wei "fliy1i 'nøn! 'W1 nen Bali 'lewei v1zan Ezai -a 'v1 'ka man be, 'w1 'kpa nen. Yaa 'v1 'nan:

8 .Bali "e 'nan: Minnun 'labe, waan 'to "yi "ve 'o 'le lou, 'pian o jinun be,

o ya 'o 'sid1 'an man -køobli.

9 -Wee 'an 'sud1 be -a "nen "ka "d1.

Køø -peinun nen blamin a -to be, -a 'b1 nen waa "paaman minnun ji 'nan -y1e c1 Bali -le -si -a.> »

-Me "w1 'be min "tri -t1a Bali 'le? (Mk 7.14-23)

10 "Be -sru en Zozi minnun laab1 'e "srøn "kogo, en e 'nan -w1e 'nan: «'Ka "tr1en "t1 -e 'ka 'w1 'g1e -a -ci man 'kpa!

11 F1e nen e "sia bei -e 'e -w1a "min ji be, ya'a min "tri 't1a Bali 'le d1. 'Pian fe nen e "sia min ji -e 'e b1a bei "be, -y1e min "tri -t1a Bali 'le.»

12 T1øn en -a -srunøn pli "man, en o 'nan -y1e 'nan: «'W1 nen y1a 'v1 'g1e, e w1a Farizen 'nøn man. Y1a -t1a z1?»

13 En Zozi -a 'v1 'e -srunøn le 'nan: «F1e p1eønøn nen 'an "t1 "nen laji be, -y1e "ce1 'w1e 'f1 'tr1e 'ji d1e, o -taa -a "su1ea.

14 Ka o 't1 z1e! Y1e 'winøn nen waa, en o ya "vale 'o -si -køonman minnun nen o y1e a 'e 'wid1 be -w1e. -Te y1e 'w1zan -t1 a -si -køonnan y1e 'w1zan -t1 le be, o "flinøn -tea "klu -ji.»

15 En P1eri -a 'v1 Zozi le 'nan: «-Kønne1 "nen y1a -f1 'nan min "tri -t1a Bali 'le be, 'i -ci v1 'k1e.»

16 En Zozi "e 'nan -y1e 'nan: «'Ka 'b1 "nyian, "ka "ya wo tian minnun nen wa'a 'w1 'ci maan d1e waa?

17 -Me dre ka'a 'w1 'ci maan d1? F1e p1eønøn nen e -w1amlan min 'le be, e -ko min -pøn -ji, en -a 'b1 'a nen o -f1a "lua.

18 'Pian fe p1eønøn nen e b1ala min 'le be, e "sia min souba ji, -y1e min "tri -t1a Bali 'le.

19 Køø min souba ji nen ci "nr1nd1 -w1id1 p1eønøn "sia: min -ted1 a -t1, min nan -w1e d1 a -t1, min -sran -w1e d1 a -t1, nyinnand1 l1 'lee -kønne1 -a te wa'a 'o cin 'pal1e d1e e ya -t1, crin w1d1 a -t1, 'wlu 'send1 minnun man a -t1, 'wid1 min man -w1id1 "a -t1.

20 'W1nun z1e -a dr1d1 'be min "tri -t1a Bali 'le. 'Pian -te min fe -bl1 'e 'pe -man "tri "a be, ya'a min "tri 't1a Bali 'le d1.»

-Pen l1 -t1 y1 -t1e1a Zozi da (Mk 7.24-30)

21 Zozi 'si fe z1e -a -nan, en e -k1 Tir 'lee Sid1n 'leg1øn 'ji.

22 'Leg1øn z1e -a -ji 'nøn be Zuif 'nøn "ce1 waa d1. -A -nan luman -t1 'be 'ta Zozi 'le, en e paan -y1e. E 'nan -y1e 'nan: «Minsan, David kluda min, 'an ny1inda 'e 'sen 'i da. -Y1 -w1id1 "a see 'panan 'an 'lu man.»

23 'Pian Zozi 'ka 'w1 't1 'sil1e "da "man "d1. En -a -srunøn pli "man, o toba -f1 Zozi le 'nan: «'l1 fe -t1 dre -e l1 'g1e 'e li 'e da, køø -a -nan 'møn te e -paanman -kaa -sru.»

24 En Zozi "e 'nan -w1e 'nan: «'Izrael 'nøn 'saza 'va nen Bali 'an 'pa 'sia. -W1e c1 'le 'blanun nen -si 'san -w11 "be -wee 'w1 'z1.»

25 'Pian l1 z1e e -ta 'e "po s1ønla Zozi 'wlu en e -y1e 'nan: «Minsan 'i y1a 'si, 'i 'pa 'an 'va!»

26 Zozi "e -y1e 'nan: «'E 'ka 'w1 "yi "a -e min 'e 'yee 'nennun -bl1fe 'si 'e -n1n -plennun le d1.»

27 En l1 z1e e 'nan: «'W1 'kpa nen, Minsan! 'Pian -plennun be, o "t1 'nean pl1en nen e -seanla be, -nyren waa -ble.»

28 T1øn Zozi "e -y1e 'nan: «'Y1e y1 -t1e1ad1 Bali da a -dan. 'W1 nen i c1 "va "be 'e 'le s11 'y1e!» T1 'b1 'lein z1e -a wlu nen -a 'lu beli.

Zozi min "kaga beli (Mk 7.31-37)

29 "Be -sru Zozi 'si fe z1e -a -nan, en e -k1 Galile 'yi man. E pøn -t1 tri, en e -nyran "da.

30 En minnun -tad1 'sia "va "kaga. O -ta 'o 'l1 le minnun nen o "tun "b1 be waa, 'lee y1e 'winøn, 'lee minnun nen o man men -mie -ka o man be waa, 'lee bobonun, 'lee -ce -t1enøn "kaga "pee "nyian. O -ta waa en o o -sran -a 'le, en e o p1eønøn beli.

31 Bobonun w1, minnun nen o man men -mie -ka o man be e dre "pl1nbl1n e "pa 'ji, minnun nen o "tun "b1 be o 'ta "w1, y1e 'winøn fenan 'y1, z1 minnun 'w1 z1e -a -nan 'y1 be, o 'plo 'f1, en o 'Izrael 'nøn 'le Bali 't1 b1d1 'sia.

Zozi 'kp1un pli min -kpi sinjen man (Mk 8.1-10)

32 Zozi 'e -srunøn laab1, en e 'nan -w1e 'nan: «Min "kaga 'labe, o ny1inda -sean 'an da, køø o y1 yaaga nen 'an "srøn 'gu, en o -bl1fe "ka "nyian d1. An 'ka "va 'nan 'an o lia 'o da 'o 'ci le dra -a d1, "t1g1 o "koe 'e 'si 'o da -sia.»

33 -A -srunøn "e -y1e 'nan: «'F1enan nen -kaa c1 'g1e, min 'ka 'nycanla 'nan d1. Nyin z1a nen k1 -bl1fe "kaga "ye -e 'k1 -n1n min "kaga z1e -w1e o 'kanve -a?»

34 En Zozi -a laab1 -w11 'nan: «-Bl1fe "ce "nen 'ka 'l1?»

En o -y1e 'nan: «'Kp1un 's1ravli 'lee p1enøn "wenwennen -mie nen 'ku 'l1.»

35 T1øn Zozi "e 'nan minnun le 'nan 'o -nyran "tra.

36 E 'kp1un 's1ravli 'lee p1enøn z1e -a 'si, e Bali muo "f1, en yaa "nen j1en. "Be -sru yaa -n1n 'e -srunøn le, en waa pli minnun man.

37 O p1eønøn -a bl1, o 'kan. -A pl1en nen e -f1 be, waa tre 'e cin man, e saannen 's1ravli 'fa.

³⁸ Minnun nen waa bli be, o "nen baa -kpi sinjen, te wa'a nannannun 'lee lumannun "nrɔnle d.

³⁹ Zi Zozi 'si -nɔn minnun le o -ku be, en e -fo -klu -ji, e Magadan 'leglon 'ji si 'sia.

16

Zuif'nɔn 'tanɔn 'ka Zozi -le 'wɪ 'ci maan dɪ
(Mk 8.11-21; Lk 12.54-56)

¹ Farizen 'nɔn 'lee Saduze 'nɔn pli Zozi man, en o 'tan "man 'wɪ 'tu laabudɪ -a -yɔ. Waa 'vɪ -yɾe 'nan, 'e 'lebo "fo wɪ -tu drɛ laji -e 'o -tɔ 'nan Bali -le 'plɛble -a -yɔ.

² En Zozi 'e 'nan -wle 'nan: «-Te funninman 'pla te laji a 'tɛnden be, kaa ve 'nan, "tre "be fɛnan -kɔan 'e siadɪ "da.

³ En bodrun -te fɛnan a -suglɔɔ be, kaa ve 'nan, cɛɛɔ laa -fɛan. 'Wɪ nen e "dra laji be, kaa -tɔa. 'Pian 'wɪ nen 'be ci dɾɛnan 'ka 'bɔ yie man 'gɔe, ka'a 'be 'ci maan dɪ.]

⁴ -Naagɔnɔn, ka ya min -wɪldɪnɔn -a, ka cɛɛn Bali man, en ka ya 'va 'nan, 'an 'wɪ 'tu drɛ -e 'e -kɔɔn 'nan Bali -le 'plɛble a 'an 'lɔ. 'Pian maan ve 'cɛɛ 'nan, Bali 'ka "nyian 'wɪ 'nɔan -kɔɔn "ve pee dra 'ka 'va 'gɔ dɪ, -te ya'a 'silea 'wɪ nen e 'bɔ Bali 'lewei vizan Zonazi man be -a dɪe.» En e o 'tɔɪ, e -kɔ.

Zozi 'wɪ 'pla 'e -sɾunɔn le Farizen 'nɔn 'le 'wɪ 'paadɪ da
(Mk 8.14-21)

⁵ Te -a -sɾunɔn "ta -ko 'yi -sru 'zianun be, o ci 'san 'kpɔun siadɪ man.

⁶ Zi o 'bɔla 'nan nun be, en Zozi 'e -wle 'nan: «Ka yie 'tɔ 'ka 'fli -va 'kpa Farizen 'nɔn 'lee Saduze 'nɔn 'le 'mannyan 'le "wean.»

⁷ -A -sɾunɔn 'o 'ci nrɔn, en waa 'vɪ 'o cin yei 'nan: «-Ka'a talɛ 'kpɔun -a dɪ, -yee "wean nen e 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ.»

⁸ Zozi -a -kɔnnɛn 'yɪ, en e 'nan -wle 'nan: «Cee yi -tɛradɪ Bali da a "wɛnnɔn. -Mɛ "le "wean nen 'ka 'ci nrɔn 'nan, ka'a 'talɛ 'kpɔun -a dɪ, -yee "wean nen an 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ.

⁹ 'Wɪ klɔ 'ka 'ka 'ji dɔv? -A -cin 'e 'tɔ 'ka 'ji 'nan, an 'kpɔun 'soolu pli min -kpi 'soolu man, waa bli o 'kan. -A plɛn nen e -fo be e saannen 'fa wea?

¹⁰ En -a cin 'e 'tɔ 'ka 'ji "nyian 'nan, an 'kpɔun 'sɔravɪ pli min -kpi sinjen man, waa bli o 'kan. -A plɛn nen e -fo be e saannen 'fa wea?

¹¹ 'Cee 'wɪ 'ci mandɪ a 'plɛble. Ma'an 'kpɔun -le 'wɪ vɪle 'cɛɛ dɪ. 'Pian maan 'vɪ 'cɛɛ 'nan, 'ka yie 'tɔ 'ka 'fli -va Farizen 'nɔn 'lee Saduze 'nɔn 'le 'mannyan 'le "wean.»

¹² En -a -sɾunɔn -a -ci 'man "mɛn 'nan, 'mannyan nen waa -sɛan 'kpɔun -va be, -yee "wean "cɛɛ e 'nan 'o yie 'tɔ 'o 'fli -va dɪ. 'Pian Farizen 'nɔn 'lee Saduze 'nɔn -le 'wɪ "paadɪ nen yaa ve.

Min nen Zozi ci -a be Pieri -a 'vɪ
(Mk 8.27-30; Lk 9.18-21)

¹³ Zi Zozi 'bɔla Sezare Filipɔ 'leglon 'ji be, en yaa laabɔ 'e -sɾunɔn 'lɔ 'nan: «'An 'bɔ Blamin -pɪ be minnun "o 'nan, -tɪ nen 'maan?»

¹⁴ En o 'nan -yɾe 'nan: «Min -mienun "o 'vɪ 'nan, min -batize drezan Zan nen e -ka be, -nyɾen 'yia. En min plɛn "o 'vɪ 'nan, Bali 'lewei vizan Eli nen 'li be, -nyɾen 'yia. En o -mienun "o 'vɪ 'nan Bali 'lewei vizan Zeremi nen 'li be, -nyɾen 'yia. En -te 'be "cɛɛ dɪe, Bali 'lewei vɪnɔn nen 'li be -a -tɔ 'be fuɔ, -nyɾen 'yia.»

¹⁵ En yaa laabɔ 'e -sɾunɔn 'lɔ 'nan: «Kaa "nun, "ka 'vɪ 'nan, -tɪ nen 'maan?»

¹⁶ Minnɔn Pieri 'e -yɾe 'nan: «I ya Crizi nen Bali -a 'pa 'sia -e 'e minnun 'si 'wɪ 'ji be -a. Bali nen -a yie ci "man "be -a -pɪ nen 'yia.»

¹⁷ En Zozi 'e 'nan: «Zonas -pɪ Simɔn, 'yie 'wɪ a 'yi. Kɔɔ blamin "cɛɛ 'wɪ zɪɛ -a -cin -tɔ 'i 'ji dɪ, 'pian 'an "tɪ "nen laji be -yɛɛ -cin -tɔ 'i 'ji.

¹⁸ Maan ve 'yie 'nan, 'i 'tɔ nen Pieri, -a -ci puo. En puo zɪɛ -a da nen an -taa 'mɛn -leglizi -tole. Fe -tɔ 'ka 'tre 'gɔe -a da -e 'e -leglizi zɪɛ -a -wi dɪ.

¹⁹ Bali -le mingɔnnɛn tre be, maan -lagle 'wle -nɔan 'yie. Fe oo fe nen yia ve "man "cɛje 'tre 'gɔe -a da be, te o -cɛje 'vɪ "man laji. En fe oo fe nen yia "kuan 'i 'pe "fli "a 'tre 'gɔe -a da be, te waa "kun o -pe "fli "a laji.»

²⁰ -A -nan nen Zozi 'e -sɾunɔn "trɔɛn nyunɔn 'kɪgla. Yaa 'vɪ -wle 'nan, te 'o -nan sɛɛ wɔ min le 'nan, min nen Bali -a 'si 'va -e 'e minnun 'si 'wɪ 'ji be -nyɾen 'yaa dɪ.

Zozi 'e 'kanan 'lee 'e wluandɪ -kanɔn 'va wɪ 'vɪ

(Mk 8.31-33; Lk 9.22)

²¹ -E 'e 'sia tɔ zɪɛ -a man be, -a -nan nen 'wɪ nen e 'ta -daa "bɔle Zozi man be yaa vidɪ 'sia 'e -sɾunɔn le. E 'nan -wle 'nan: «An -ko Zeruzalɛm. Min cejenun, 'lee Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee 'fluba 'ci vɪnɔn 'te "kaga "paa 'an da. Waan -tɛa, -a yi yaagazan da -e 'an 'wɪluan -kanɔn 'va.»

²² -A -nan nen Pieri -a laabɔ 'o "fli yei, en e 'wɪ pladɪ 'sia -yɾe 'kɪgla. Yaa 'vɪ -yɾe 'nan: «Minsan, 'wɪ zɪɛ te 'an man 'i da "fo "dɪ, te Bali 'e -si -nɔn dɪ.»

²³ Zozi 'e yɾa -tɔ Pieri da, en e -yɾe 'nan: «Satan! 'I 'si 'an -sru! Te 'i 'si -tɔ 'an 'lɔ dɪ! 'Wɪ nen 'i 'ci "nrɔnman "da "be, -a da "cɛɛ Bali e ci "nrɔnman dɪ. Blamin -le ci "nrɔndɪ nen 'i 'wulo -ji.»

Zozi -sru 'ta wɔdɪ

(Mk 8.34-9.1; Lk 9.23-27)

²⁴ "Be -sru en Zozi -a 'vɪ 'e -sɾunɔn le 'nan: «Min nen e ya "vale 'e dra 'an -sɾuzan 'a be, 'e 'wɪ yɾa yidɪ man, en 'e 'wɪ 'kadɪ man yiba "plan da, -e 'e -sɔɔnla 'an -sru.

²⁵ Kɔɔ min nen e ci 'e 'ladɪ 'yee 'trɛda da be, ya'a ye dɪ. 'Pian min nen 'e 'pe 'si 'yee 'trɛda da "fo en yaa -nɔn 'mɛn be, -a san 'be 'belidɪ nen ya'a 'nyaan dɪe -a ye.

26 En -te min 'trɛda fɛ pɛɛnɔn 'yɪ, te 'belidɪ 'ka-yrɔ 'dɪɛ, -a -ci nen 'nan? Fɛ -tu 'ka 'trɛ 'gʊɛ -a da -e min 'e 'yee 'belidɪ ta pan wʊ -a dɪ.

27 'Wɪ pɛɛnɔn zɪɛ maan -cin -tɔ 'ka 'ji, kɔɔ tu nɛn an -ta pee wo bɛ, 'an 'bɔ Blamin -pɪ, an -taa 'an 'ti 'le 'tɛ 'san da 'kʊ 'vale 'mɛn 'pasianɔn nɛn laji bɛ waa. Tʊ zɪɛ -a man nɛn min -tʊ 'e drɛ wɪ man -kopa ye.

28 Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪgɪ 'a 'nan, 'ka pɛɛnɔn nɛn 'an 'lɛ 'gʊɛ, ka'a 'cɛan -kaadi man 'vaa -e 'ka yɪ 'nan, 'an 'bɔ Blamin -pɪ mingɔnnɛn -blidɪ 'sia dɪ.»

17

Zozi -srunɔn yaaga Zozi 'yɪ 'yee 'tɛ 'san wlu

(Mk 9.2-13; Lk 9.28-36)

1 Yi 'shɛɛdʊ, "bɛ -sru ɛn Zozi 'kʊ pɔn loulou "tʊ da 'o 'vale Piɛri 'lee Zaji 'lee 'e 'bʊɪ Zan -a.

2 Zozi 'kɔlɛ lila 'o yɛ man. -A yra 'bidɪ 'sia 'le yidɛ 'le 'wɪ 'zʊ, ɛn -yee sɔ drɛ 'fuvu 'yriyri.

3 ɛn o Moizi 'lee Eli 'yɪ -a "srɔn, te o -sɛɛ "wʊ 'o 'vale Zozi 'a.

4 -A -nan nɛn Piɛri -a 'vɪ Zozi lɛ 'nan: «Min -san, ɛ drɛ 'wɪ 'yɪ "a ɛn -kaa ta 'gʊ. -Te 'i wʊ "man "bɛ, an segle pannɛn yaaga -tɔa. -A -tʊ -kɔan 'yie vɛ, -a -tʊ -kɔan Moizi -le vɛ, ɛn -a -tʊ -kɔan Eli -le vɛ -a.»

5 E -fʊ 'wɪ zɪɛ -a tin 'banan, ɛn "lolu -koei "nɛn ɛ ya 'fuvu 'yriyri bɛ, ɛ -trɔa o da. -A -nan nɛn wei -tʊ wʊ "lolu -koei zɪɛ -a va. Yaa 'vɪ 'nan: «Min 'labɛ, ɛ ya 'an 'pɪ nɛn maan ye "yɪ "bɛ -a. E ya 'an 'bli 'pa "da "nɛn -a. 'Ka "trɔɛn "tɔ -a wei lɛ!»

6 Zi -a -srunɔn wei zɪɛ -a 'man bɛ, "klan -sɛn o ji, o tɛla 'o 'kɔlɛnɛn, ɛn 'o yra blula.

7 'Pian Zozi pli o man, ɛ kle o man, ɛn e -wɛlɛ 'nan: «Te 'ka "klan dɪ! 'Ka 'wluan lou!»

8 -A -nan nɛn 'o 'wulo wluan lou, ɛn o Zozi 'yɪ 'e 'saza.

9 Zi o ya 'sinan pɔn da -e 'o -sɔɔn "ji "bɛ, ɛn e 'wɪ 'pla 'e -srunɔn lɛ. Yaa 'vɪ -wɛlɛ 'nan: «'Wɪ nɛn ka "sia -a -nan yunan 'gʊɛ, te 'ka -nan sɛɛ wʊ min lɛ dɪ, -trilii -e 'an 'bɔ Blamin -pɪ 'an 'wluan -kanɔn 'va.»

10 -A -nan nɛn -a -srunɔn 'wɪ laabʊ -yrɔ. Waa laabʊ 'nan: «-Mɛ "le "wɛan nɛn 'fluba 'ci vɛnɔn "o 'nan, Eli 'bɛ -taa 'e 'flin 'vaa -e min 'sizan 'wɪ 'ji 'e 'ta?»

11 ɛn Zozi "e 'nan -wɛlɛ 'nan: «-Wee tin a 'nɔnnɔn. Eli 'bɛ -taa 'e 'flin, -e 'e fɛnɛn pɛɛnɔn -tɔla 'e "pa 'ji.

12 'Pian maan ve 'cɛɛ 'nan, Eli -ta 'va, ɛn wa'a 'silea min -a dɪ. 'Wɪ nɛn o ci "va "bɛ, waa drɛ -yrɛ. 'Wɪ 'tʊwli zɪɛ -yɛɛ bɔa 'an 'bɔ Blamin -pɪ man, 'an yra ye -wɔ.»

13 -A -nan nɛn -a -srunɔn -a -ci 'man 'nan, min -batize drezan Zan -le 'wɪ nɛn yaa 'vɪ.

Zozi -yʊ -wliɪdɪ 'si 'nɛn 'tʊ -sru (Mk 9.14-29; Lk 9.37-43)

14 Minnun nɛn o ci Zozi 'pennan bɛ, Zozi 'lee 'e -srunɔn yaaga 'bɔ o man, ɛn min -tʊ -ta 'e "pʊ "sran Zozi 'wlu, ɛn e 'nan -yrɛ 'nan:

15 «Minsan, 'an 'pɪ nyirinda 'e 'sɛn 'i da! -Tʊwli "cɛ a "man, ɛn e ya 'e yra yunan -yrɔ 'wliɪdɪ. Tʊ -mie man bɛ, yaa -tɛa 'tɛ 'va, ɛn tʊ -mie man bɛ yaa -tɛa 'yɪ va.

16 An -ta -a 'i -srunɔn lɛ, wa'a -kɔlɛlɛ -a 'belidɪ -a dɪ.»

17 Zozi "e 'nan -wɛlɛ 'nan: «-Naagʊnɔn, 'cɛɛ yi -teradɪ Bali da "ka "dɪ, ɛn ka 'wɪ 'wliɪdɪ "dra. 'An "koe -nyaan 'ka man 'e "tun. Tʊ wea nɛn maan dra "nyian 'ka 'va? 'Ka 'ta 'nɛn 'bɔ 'a 'gʊ!»

18 ɛn Zozi 'a 'vɪ 'yʊ -wliɪdɪ zɪɛ -yrɛ 'nan: «'I 'si 'nɛn 'gʊɛ -a -sru.» E 'si -a -sru ɛn 'nɛn zɪɛ e beli 'nun.

19 "Bɛ -sru, zɪ Zozi 'lee 'e -srunɔn 'fʊ 'o 'saza bɛ, ɛn waa laabʊ -yrɔ 'nan: «-Mɛ "le "wɛan nɛn kʊ'a -kɔlɛlɛ -yʊ -wliɪdɪ zɪɛ -a -pindɪ -a dɪ?»

20 ɛn Zozi "e 'nan -wɛlɛ 'nan: «'Cɛɛ yi -teradɪ Bali da a "wɛnnɔn, -yee "wɛan ka'a -kɔlɛlɛ -a drɛdɪ -a dɪ. Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪgɪ 'a 'nan, -te 'cɛɛ yi -teradɪ Bali da a "wɛnnɔn "le fei fɛ 'wɛlɛ "wɛnnɛn -tʊ -le 'wɪ 'zʊ bɛ, kaa ve pɔn 'labɛ -yrɛ 'nan: «'I 'sɔra fɛ 'gʊɛ -a -nan 'i 'trɔa -mien), yaa dra. 'Wɪ 'tʊ 'ka 'kɔan, te ka'a 'kɔlaman -a drɛdɪ -a dɪ.

21 ['Pian -yʊ -wliɪdɪ zɪɛ, min fɛ "sɔan, e Bali trʊ 'baa 'vaa ɛn e -kɔlaman -a -pindɪ -a min -sru.»]

Zozi 'e 'kanan 'lee 'e wluannan -kanɔn 'va wɪ 'vɪ 'nyian (Mk 9.30-32; Lk 9.43-45)

22 Yi -tʊ da te Zozi 'lee 'e -srunɔn a cinan Galile 'ɛglɔn 'ji, ɛn Zozi -a 'vɪ -wɛlɛ 'nan: «'An 'bɔ Blamin -pɪ bɛ, o "ta -daa 'an -nɔnlɛ min -nun lɛ,

23 -e 'waan 'tɛ. -A yi yaaganan da -e 'an 'wluan -kanɔn 'va.» 'Wɪ zɪɛ yaa -srunɔn 'ta drɛ 'trɔdrɔ 'kpa.

Zozi 'lee Piɛri 'sukɔlɛ -pan 'wʊ

24 Lɛ -tʊdʊ pɛɛnɔn man bɛ Zuif 'nɔn nɛn -klɔnnɔnnun -a bɛ, o "lala -nɔan Bali -pan 'kɔn 'le vɛ -a. -Yee "wɛan yi -tʊ da, zɪ Zozi 'lee 'e -srunɔn 'bɔla Kapanamo bɛ, minnun nɛn o "lala zɪɛ -a "sia bɛ, o pli Piɛri man, ɛn waa laabʊ -yrɔ 'nan: «"Lala nɛn minnun -a -nɔan Bali -pan 'kɔn 'le vɛ -a bɛ, 'ka 'san 'e -nɔan?»

25 Piɛri "e 'nan: «-Inyan, yaa -nɔan.» 'Bɛ -sru ɛn e wla 'kuin. -A -nan nɛn Zozi 'fʊ 'e 'flin, ɛ 'wɪ 'gʊɛ -a laabʊ -yrɔ. Yaa laabʊ -yrɔ 'nan: «Simɔn, 'i 'ci "nrɔn 'wɪ 'gʊɛ -a da. Mingɔnnɛnnun nɛn 'trɛ 'gʊɛ -a da bɛ, -tinun lɔ nɛn o 'sukɔlɛ "sia? 'O 'bɔ 'le "kɔnnɛn 'nɔn 'lɔ nɛn waa "sia, -baa min peenun lɔ nɛn waa "sia?»

26 ɛn e 'nan Zozi lɛ 'nan: «Min peenun lɔ nɛn waa "sia.»

Zozi "e 'nan -yrɛ 'nan: «'Wɪ 'kpa nɛn, wa'a sia 'o 'bɔ 'le "kɔnnɛn 'nɔn 'lɔ dɪ.

27 Pian -te kva dre en 'w1 'nan o man be, e 'ka "yi "di. -Yee "wean 'i 'k0 'yi man, 'i -kopa -f0la 'yia. P0 tede nen e -kopa z1e -a "siala be 'i -te. 'I yie 't0 -a 'le! 'Lein 'wle nen -nan be, 'i 'si -e 'i -n0n -wle 'men ve 'lee 'yie ve -a.»

18

-Te ci Zozi-sruzan-dan a? (Mk 9.33-37; Lk 9.46-48)

1 T0 z1e -a man nen, Zozi -srun0n pli "man, en waa laabv -yr0 'nan: «-Te ci min -dan a Bali -le ming0nnen treda?»

2 Zozi 'nen "wennen 't0 laabv, yaa -t0 o yei.

3 En e 'nan -wle 'nan: «Maan ve 'cee 'w1 tgl1 'a 'nan, -te ka'a lilela -e 'ka 'fli dre "le nannannun -le 'w1 'z0 d1e, ka'a 'ko Bali -le ming0nnen treda d1.

4 Pian min nen 'e 'fli dre "wenn0n be, Bali -le ming0nnen treda, e ya min -dan a.

5 En min 00 min nen e min nen "le 'nen "wennen 'z0 -gv -a 'kun tgl1 'men "wean be, te 'an 'b0 nen yaan 'kun tgl1.»

'Ka dre "yi -e 'ka vile 'ka 'si Zozi -sru "d1! (Mk 9.42-48; Lk 17.1-2)

6 «Minnun nen o yi -teala 'an da "le nannannun -le 'w1 'z0 be, min 00 min nen yaa dre en -a -t0wli "ce 'si 'an -sru "be, -a "yi mlin -e 'o 'k0lebu -dan -f0 -a 'klan -e 'o -f0 jemie -va.

7 'W1 -taa "b0le 'tredan0n 'gv0 e man, k00 -wee dra -e 'men minnun 'o 'si 'an -sru. 'Winun nen waa -maan 'l00 -e min 'e 'si 'an -sru "be, o ya 'treda "kaga. 'Pian min nen yaa dre en 'men min -t0 'si 'an -sru "be, 'w1 -taa "b0le -a san man.

8 -Yee "wean maan ve 'cee 'nan, -te 'i 'pe, -te 'be "cee d1 'i 'cein 'be -maan 'i 'w1 'wlid1 "dra be, 'i 'cen -e 'i tuv -k00bli. K00 -te i -k0 Bali va 'i 'pe ponen 'a, -te 'be "cee d1 'i 'cein ponen 'a 'i man be, -a "yi mlin 'i 'pe "fli 'lee 'i 'cein "fli 'o 'f0 'i man -e 'wei 'tuv 'te 'va be, -a da.

9 En -te 'i yie 'be -maan 'i 'w1 'wlid1 "dra be, 'i 'si "ji, -e 'i tuv -k00bli. K00 -te i -k0 Bali va yie 't0wli "a be, 'be "yi mlin 'i yie "fli 'o 'f0 "ji, -e 'wei 'tuv 'te 'va be -a da.

10 Ka dre "yi! Minnun nen o yi -teala 'an da "le nannannun -le 'w1 'z0 be, te 'ka o dre 'ka 'pela koda d1! K00 maan ve 'cee 'nan, Bali -le 'pasian0n nen o yie -t0a "minnun z1e o va be o ya bodrun funnin 'o 't0d1 'an "t1 "nen laji be -a 'le. 'W1 nen e b0a "minnun z1e o man be -e 'o -nan 'sinan 'pa -yre.»

-Te min 'w1 'wlid1 dre be, waa dra 'k0? (Lk 15.3-7)

11 [«'An 'b0 Blamin -p1 an -ta 'nan -e 'an minnun nen o 'san be o 'si 'w1 'ji.]

12 'Ka 'ci "nr0n 'w1 'gv0 -a da! Min -t0 -le 'bla a -yaa t0, en -a -t0 'san "va. Yaa dra 'k0? Maan ve 'cee 'nan, 'bla -fuba 's0rasien 'wle 's0rasien be e 'o 't0ve z1e, -e 'e 'ko 'bla -t0 nen e 'san be -a -wee.

13 -Te yaa 'y1 be, -a ci "nrannan. Ci "nrannan z1e e -ciala 'bla -fuba 's0rasien 'wle 's0rasien nen wa'a 'sanle d1e, -wee ci "nrannan nen waa -n0an min le be -a da.

14 'Ka "t1 "nen laji be, 'w1 't0wli z1e -a 'b0 nen yaa dra. -A ci 's0 "cee 'nan, minnun nen o yi -teala 'an da "le nannannun -le 'w1 'z0 be, o -t0wli "ce 'e 'san "va "d1.

15 -Te 'i b0ezan -t0 nen e ya 'an -sruzan 'a "le 'yie 'w1 'z0 'nan e 'w1 'wlid1 dre 'yie be, 'i 'k0 "va -e 'ka 'nan w1 v1 'ka "fli yei. -Te yei wei 'man be, te yie dre en 'ka yei "sen 'e cin va.

16 'Pian -te e 'ka "va 'nan 'yei wei maan "d1e, 'i min -t0 'pa 'i 'va, -te 'be "cee d1 'i min "fli 'pa 'i 'va, -e 'ka 'k0 'w1 z1e -a -pe 'pa 'e cin man o yie man.

17 -Te e 'ka "vale 'e 'o 'wei maan "d1e, 'i 'w1 z1e -a 'pla -leglizin0n le. En -te e 'ka "vale 'e -leglizin0n wei maan "d1e, 'i "b01 z1e -a 'sia 'sien "le min nen e 'ka Bali -le 'nennun va d1e, -yee 'w1 z0.

18 Maan ve 'cee 'w1 tgl1 'a 'nan, fe 00 fe nen kaa ve "man "ceje 'tre 'gv0 -a da be, te o -ceje 'v1 "man laji. En fe 00 fe nen kaa "kuan 'ka 'pe "fli "a 'tre 'gv0 -a da be, te waa 'kun o -pe "fli "a laji.

19 En maan ve "nyian 'cee 'w1 tgl1 'a 'nan, -te ka ya min "fli en 'ka 'ci dre -t0wli, ka 'w1 't0 laabv 'an "t1 "nen laji be -yr0 "be, yaa -n0an 'cee.

20 K00 -te min "fli, min yaa 'o cin y1 'nan -e 'waan 't0 dre -dan be, an ya o yei.»

-Me "le "wean nen Zozizan 'e b0ezan man w1 'cea? (Lk 17.4)

21 En Pieri -a laabv -yr0 'nan: «Minsan, min nen e ya 'i -sruzan 'a "le 'men 'w1 'z0 be, -te e 'w1 'wlid1 dre 'men be, maan "cea -yre 'e 'pa -a wea? 'An 'ce -yre -trilii 'e 'pa -a 's0ravli?»

22 Zozi "e -yre 'nan: «'Yi'a dra 'e 'pa 's0ravli "ce "d1, 'pian 'i dre -trilii -fuba 's0ravli 'pa 's0ravli.

23 Fe -le "wean nen an 'w1 z1e -a 'v1 be, -nyren 'gv: Bali -le ming0nnen -blid1 min da be, e ya "le 'nan ming0nnen -t0 be 'v1 'e 'wlnun0n le 'nan, 'yee fiennun nen o da be, 'o 'ta -e 'e "nr0n!

24 Z1 yaa "nr0nd1 'sia be, en o -ta min -t0 -a -yre. 'Be 'ta fien b0a -mliny0n (1.000.000) "kaga.

25 Min z1e fe -t0 'ka -yr0 -e 'e -yee "lala 'b0 b0la d1. -A -nan nen ming0nnen z1e e 'nan, 'o min 'b0 'tan, 'o -a nan 'lee 'yee 'nennennun -tan. En "nyian be, o -a y1fe p0en0n 'tan -e 'o 'yee "lala -mie b0la.

26 Min z1e e "po -s00n ming0nnen be -a 'wlu, en e -yre 'nan: «'An 'san, 'i yra 'si! 'I t0 -k00n 'men "nyian! An 'yie "lala -wee "man -bleble -e 'an p0en0n b0la 'yie.»

27 -A nyirinda -sen ming0nnen z1e -a da, en e fien p0en0n 'b0 'ce -yre, en e 'si "man.

28 "Yee -ku be, min -tu nen o 'nyranman -towli 'paa 'e cin va be yaa 'yi. -Yee "lala "wennen a 'be 'lo fien -ji. Yaa -blo man so 'kun, en e 'nan -yre 'nan: <'Men "lala nen 'i 'lo be, 'i -non 'men!>

29 Min zie e 'po -soun "wlu, en e toba -fodu 'sia, -yre. E 'nan: <'I yra 'si! 'I tu -koun 'men! An 'yie "lala -wee "man -bleble -e 'an pegenon bola 'yie.>

30 'Pian ya'a 'wile "man 'fo "di. E -ku -a -fale -pu 'kuin. Min zie, e 'cen -yee "lala -nondi man 'vaa en 'e bola.

31 -A bounun -mienun nen o 'nyranman "paa waa 'e cin va be, waa -nan 'yi. 'Wl zie e o 'kan en o -ku -a 'sinan 'pale mingonnen le.

32 -A -nan nen mingonnen e 'suzan zie -a laabo 'nyian, en e 'nan -yre 'nan: <'An 'suzan, i ya 'tee -wli! I toba -fo 'men -yee "wean fien nen 'i da be, maan pegenon 'ce 'yie.>

33 'I boezan nyrinda "sia paan "le 'mein nyrinda 'si be -yee 'wl -zu!>

34 'Bli 'fo mingonnen zie -a -ji -wli, en yaa -non minnun le 'nan 'o 'ko 'te 'pa "da -pu 'kuin. E cen -yee "lala -nondi man 'vaa en 'e bola.

35 -A -towli "nen "nyian 'cee ve -a. -Te ka'a cin man wl 'cele 'ka 'ci 'fidaa 'a die, 'an "ti "nen laji be 'wl 'towli zie -nyren yaa dra 'cee.>

19

Sozi 'wl tin 'ba li boladi da (Mk 10.1-12; Lk 16.18)

1 Zi Sozi cen 'winun zie -a "paadi man 'e -srunon 'ji be, e 'si Galile, en e -ku Zude 'leglon 'fui nen Zudan 'yi -sru 'zia be -a -ji.

2 Min "kaga "kola -a -sru, en minnun nen -ce ci o man be e o beli.

3 -A -nan nen Farizen 'non pli "man. O 'wl laabo -yro -a wei 'kundi -le "wean. Waa laabo -yro 'nan: <-'Cee -pei -to wl -a -si -non 'nan min -kolaman 'e nan boala 'wl pegenon 'ji 'e "tun?>

4 En Sozi "e 'nan -wle 'nan: <'Wl nen e ya 'e 'cren -tedi Bali -le 'fluba 'ji be, ka'a ta vle dbu? E ya 'e 'cren -tedi 'nan, 'treda pou sianan "be, Bali -klonmon dre 'o 'vale limon -a.>

5 En Bali -a 'vl "nyian 'nan: <-Klonmon "sia 'e "ti 'lee 'e "bu "sron, -e 'e lea 'e nan man, te o dre min -towli "a.>

6 O 'ka "nyian "le min "fli "le 'wl 'zu di, 'pian te o dre min -towli "a. Min "fli zie Bali o 'pa 'e cin man. Te min 'e o 'cen 'e cin man "fo "di!>

7 En Farizen 'non -a laabo -yro "nyian 'nan: <-Me "le "wean nen Moizi -si -non "cren -te "men 'nan, min -kolaman 'e nan boala, 'pian yaa 'fluba dra -e 'e -non -yre 'vaa -e 'e bola?>

8 Sozi "e 'nan -wle 'nan: <'Ka "troun "a "yuyu, -yee "wean nen Moizi -si -non "cee 'nan 'ka li bola. 'Pian 'treda pou sianan "be, 'wl zie e 'ka -nan di.>

9 'An 'bo maan ve 'cee 'nan, min oo min nen 'e nan 'bola, te -konnen -weedi man "cee di, en

e li pee 'pa be, te e 'wl 'wli: dre 'e nan 'twidi -a en e li pee wee.>

10 En -a -srunon 'a 'vl -yre 'nan: <-Te 'wl zie -yee ci -klonmon 'lee limon yei "be, "te e ya 'wl 'yi "a -e min 'e vle 'e li 'pa di!>

11 Sozi "e 'nan -wle 'nan: <'Wl nen an "sia -a vnan 'gve, min pegenon 'ka -a -ci maan di, 'pian minnun nen Bali -a -ci 'si -wle "be, -wee -ci maan.>

12 Min -mienun a be, o "bu "o -ya te o 'ka -klonmon -a di. En min -mienun a be, min 'be o "saa -e 'o 'si -klonmon -va. En min -mienun a be, o 'ka "vale 'o li "paa di -e 'o Bali -le 'nyranman 'pa 'kpa. Min nen e 'wl 'ci maan "be 'e man.>

Sozi -fea 'vl nannannun man (Mk 10.13-16; Lk 18.15-17)

13 Minnun a -tanannannun -a Sozi le, -e 'e 'pe 'pla o da, -e 'e Bali tru 'ba -wle 'nan Bali 'e -fea vl o man. -A -nan nen -a -srunon 'si -to -wlo 'nan 'o 'li o da.

14 En Sozi "e 'nan -wle 'nan: <'Ka nannannun 'twi 'o 'ta 'an 'va, te 'ka 'si -to -wlo "di! Ko minnun nen "le -wee "wl 'zu be, Bali -le mingonnen tre a -wee ve -a.>

15 'E 'pe 'pla o da. "Be -sru en e -ku fe pee -nan.

-Gobonen fezan -to -le 'wl (Mk 10.17-31; Lk 18.18-30)

16 Yi -to da be, -gobonen 'twi pli Sozi man, en e 'wl 'gve -a laabo -yro. Yaa laabo -yro 'nan: <'Bali -le 'wl "paazan! 'Wl "yi "ko "nen maan dra, -e an 'belidi nen ya'a "nyaan die -a yi?>

17 Sozi "e -yre 'nan: <-Me "le "wean nen yia laabo 'an 'lo 'nan, 'wl "cen 'be ci "yi -e 'i dre? Bali -towli 'be ci "yi. -Te i ya "vale 'i 'belidi nen ya'a "nyaan die, -a ye be, 'i 'ta wola -yee -pei -to winun da.>

18 En -gobo zie yaa laabo Sozi 'lo 'nan: <-Yee -pei -to winun 'bo "cen?>

En Sozi "e 'nan -yre 'nan: <'Te 'i dre min -tezan -a di! Te 'i min nan -wee "di! Te 'i crin wo di! Te 'i 'wlu -sen min man di!>

19 'I yie 'e 'nan 'i "ti 'lee 'i "bu "man! En 'i boezan -to yi "yi "le 'yie 'wl 'zu!>

20 -Gobonen be, e 'nan Sozi le 'nan: <'Wl pegenon zie -a da nen an 'ta wola. -Me "wl 'be kl 'an man 'nyian?>

21 En Sozi "e 'nan -yre 'nan: <-Te i ya "vale 'yie 'wl 'e 'kon tigl Bali 'le be, 'i 'ko, fenun nen 'i 'lo be, 'i -tan, -e 'i man "lala -pli 'yale -tenon man. E ya "le i ya 'i yife planan "laji. "Be -sru -e 'i -sounla -an -sru.>

22 Zi -gobonen 'winun zie -a 'man be, -a 'ta dre -tradro, en e -kodi 'sia. -A yifun a "kaga "le "wean.

23 En Sozi 'a 'vl 'e -srunon le 'nan: <'Maan ve 'cee 'wl tigl 'a 'nan, fezan -le dre di Bali -le mingonnen tredave -a be, e ya 'pleble.>

24 En maan ve "nyian 'cee 'nan, -wi -dan nen waa laabo shamo be, ya'a -kolaman

-wladı -a 'menzren -yre ji di. -A -towli "nen "nyian fenon 'le ve -a. Dredı Bali -le mingonnen tredave -a be, e ya -wlo 'pleble 'wlıdı.»

²⁵ Zı -a -srunun 'wunun zıe -a 'man be, e wla o man -wlıdı, en waa laabu -yrō "nan: «-Te 'be a zıe, -te -kolaman -e 'e 'si 'wı 'ji "men?»

²⁶ Zozi o -nanjeen, en e 'nan -wle 'nan: «Min 'ka 'kolaman 'e 'fli 'sıdı -a 'wı 'ji di, 'pian Bali -kolaman 'wı pēenon dredi -a.»

²⁷ -A -nan nen Pieri "e -yre 'nan: «Kı 'si fe pēenon -sru, en kō sōnla 'i -sru. -Me "nen "kō "ye -ji?»

²⁸ En Zozi e 'nan -wle 'nan: «Maan ve 'cēe 'wı tıglı 'a 'nan, tō nen fenun pēenon dra 'e 'tre, te 'an 'bō Blamin -pı an ya 'an -nyrandı 'men tin 'ba pēin -dan da be, kaa nen ka 'ta 'wōla 'an -sru "be, ka -kōan 'ka -nyrandı "nyian mingonnen pēin -fuda "fli "da, en cēe Izrael 'leglōn 'fuda "fli "le tin "baa.

²⁹ En min oo min nen 'men "wean e 'si 'e 'fla, -te 'be "cēe dı e 'si 'e "bunun -sru, -te 'be "cēe dı e 'si 'e "blunun -sru, -te 'be "cēe dı e 'si 'e "tı 'lee 'e "bō -sru, -te 'be "cēe dı e 'si 'e nan 'lee 'yee 'nennun -sru, -te 'be "cēe dı e 'si 'yee -yō -sru "be, -a san zıe yaa pēenon zıe -a ye 'e 'pa -a -yaa tō. En 'belıdı nen ya 'a 'nyaan dıe, e dra -yee ve -a.

³⁰ Minnun nen o -trōa 'si 'le be, o "kaga -taa "fōlea "da, en minnun nen o -fōla "da "be, o "kaga -taa "drele -si 'lenon 'a.»

20

'Nyranman 'panon 'man -kōnnen

¹ Zı Zozi 'wı zıe -a 'vı be, en e -kōnnen "tō -fō -wle. Yaa 'vı -wle 'nan: «Bali -le mingonnen -blıdı min da be, -nyren 'gō, e ya "le fei san -tō 'be 'bōla bodrun puunon en e minnun -weēdı 'sia 'nan -e 'o 'kō 'nyranman 'pa 'yee rezēn fei.

² E min -mienun 'yı, en o wei dre waa -tō 'nan yi -tō nyranman -pan nen 'e -nōan -wle. En o -kō 'yee fei zıe -a da.

³ E 'bōla "nyian te bodrun yıde wluan loulou 'kpa. En e min -mienun 'yı 'o -nyrandı -guada, te 'nyranman 'ka -wlo -e 'o 'pa dı.

⁴ En "e 'nan -wle 'nan: <'Ka 'kō 'nyranman 'pa 'men fei! Maan man -kō 'paa 'cēe.»

⁵ -A -nan nen minnun zıe o -kō -yee rezēn fei.

Fei san zıe e 'bōla "nyian te yıde 'bō min -win -ji 'sezē, en e 'bōla "nyian te funninmlan yıde tēenla. Minnun nen e 'bō o man be, 'wı 'tōwlı zıe -nyren yaa 'vı -wle.

⁶ Zı yıde 'pla plō da be, en e 'bōla "nyian, e 'bō min -mienun man -guada, en yaa laabu -wlo 'nan: «-Me "le "wean nen ka -fō 'ka -nyrandı bodrun 'trılıı funninmlan, en ka 'a 'nyranman 'tō 'palē dı?»

⁷ O 'nan -yre 'nan: <Min -tō 'ka 'kō 'sile 'nan 'kō 'yee 'nyranman 'pa dı.»

En fei san "e 'nan -wle 'nan: <'Ka 'kō 'nyranman 'pa 'men rezēn fei!»

⁸ Zı funninmlan 'pla be, en fei san zıe e min nen e yıe -tōa 'yee 'nyranman 'panon 'va be -a laabu. E 'nan -yre 'nan: <'I 'nyranman 'panon pēenon laabu -e 'i 'o 'kō 'pa. 'I 'sia minnun nen o -fōla "da "be o da -e 'i 'le 'sran minnun nen o -trōa -si 'le be o da.»

⁹ -A -nan nen minnun nen o -kō 'nyranman 'palē te yıde 'pla plō da be o -ta, en e yi -tō nyranman man "lala -nōn o pēenon le.

¹⁰ Yaa dre zıe -trılıı en e 'bō minnun nen o -trōa -si 'le be o da. -A -cin a o 'ji 'nan 'o -kopa -taa 'cıdele "da, 'pian yi -tō nyranman man "lala nen waa 'yı 'o pēenon.

¹¹ -A -nan nen o 'wı 'blıdı 'sia fei san va.

¹² Waa 'vı -yre 'nan: <Minnun nen o -ta 'e -fōla "da 'gōve, wa 'a 'mōnlē 'nyranman 'panan 'fo "dı. 'Kō 'bō nen kō 'nyranman 'pa yi -tō 'fo, en kō -fō yıdeā "trılıı be, i 'kō 'pan 'bō waa 'e cin man. -Me "le "wean yaa dre zı?»

¹³ En fei san 'wı 'si "va o va min -tō le. Yaa 'vı -yre 'nan: <'An bee! Ma 'an 'wı 'wlıdı "drele 'yie dı. Yi -tō nyranman "lala da nen 'kō wei -tria, -njēe dōv?»

¹⁴ -Yēe cı 'yie ve -a, 'i 'si -e 'i 'kō. Min nen e -fōla "da "be, -te maan -kō 'paa "le 'yie 'wı 'zō oo, e 'sıala 'an 'bō 'a.

¹⁵ 'Wı nen e 'sō 'an 'ji be, -a 'bō nen maan dra 'an yıfe -a. -Te an "yi dre min le be, -me dre -a 'wı "naan 'i man?»

¹⁶ En Zozi 'a 'le 'sran -wle 'nan: «Minnun nen o -fōla "da "be, zı o -taa "drele -si 'lenon 'a zıe, en minnun nen o -trōa -si 'le be, zı o -taa "fōlea "da zıe.»

Zozi 'e 'kanan 'lee 'e wluandı -kanon 'va wı 'pa yaagan 'vı

(Mk 10.32-34; Lk 18.31-34)

¹⁷ Zozi 'lee 'e -srunun a -kunan Zeruzalem. -A -nan nen Zozi 'e -srunun 'fuda "fli laabu 'o 'saza, en e 'nan -wle 'nan:

¹⁸ «-Kaa "ta -kō Zeruzalem 'gōve, minnun 'an 'bō Blamin -pı -nōan Bali -pannon 'tanon 'lee 'fluba 'ci vınōn le. O tin -tea 'an da -e 'an 'ka -a 'wı 'ji.

¹⁹ Waan -nōan "minnun nen o 'ka Zuif 'nōn 'a dıe -wle. Minnun zıe waan seē wō, waan -sōan -ngble -a, en waan -pēinman yıba "plan da -e 'an 'ka. 'Pian -a yi yaagan da be, -e 'an 'wluan -kanon 'va.»

Zaji 'lee 'e "bvı Zan be, o "bvı 'fē -tō -sı laabu Zozi 'bō

(Mk 10.35-45; Lk 22.24-27)

²⁰ "Be -sru en Zebede nan pli Zozi man 'o 'vale -yee 'nennun -a. E "pō sōon Zozi 'wlu 'nan -e 'e 'wı 'tō -sı laabu -yro.

²¹ En Zozi 'a laabu -yro 'nan: «-Me 'va nen i cı?»

Lı zıe e 'nan Zozi le 'nan: «'Men 'nennun "fli 'gōve, tō nen i dra mingonnen -a be, 'i 'wı "man

-e 'o -nyran 'i "srɔn. -A -tɔ 'e -nyran 'i 'pɛ 'yi 'da, -e -a -tɔ 'e -nyran 'i 'pɛ bɔ da.»

22 En Zozi "e 'nan -wle 'nan: «'Wɪ nɛn ka cɪ -a laabɔnan bɛ, ka'a 'ci tɔa dɪ. 'Wɪ yɪdɪ nɛn e "ta -daa "bɔlɛ 'an man bɛ, 'ka 'wulo "sɔa "wlu?»

En -yee 'nɛnnun 'bɔ -a 'vɪ -yrɛ 'nan: «-Inyan, 'kɔ 'wulo "sɔa "wlu.»

23 Zozi "e 'nan -wle 'nan: «'Wɪ 'kpa nɛn, 'wɪ nɛn e "ta -daa "bɔlɛ 'an man 'gʊɛ e bɔa "nyian "cee 'man. 'Pian -nyrandɪ 'an 'pɛ 'yi 'lee 'an 'pɛ bɔ da bɛ, 'an 'bɔ "cɛɛ -si -nɔan "min lɛ dɪ. Minnun nɛn 'an "tɪ -a pla o 'tɔ man bɛ -wee vɛ 'bɛ cɪ -a.»

24 Zozi -srɔnɔn 'fu nɛn o -fɔ bɛ, zɪ o 'wɪ zɪɛ -a 'man bɛ, ɛn 'bli 'fɔ o ji Zan 'lee 'e "bɔvɪ Zaji man.

25 -A -nan nɛn Zozi o pɛɛnɔn laabɔ, ɛn e 'nan -wle 'nan: «Kaa -tɔa 'nan, 'trɛda mingɔnnɛnnun min "paala -sa wɪ -a. En minnun nɛn o cɪ min -dandannun -a bɛ, o -va -ble minnun da.

26 'Pian te 'wɪ zɪɛ -nyrɛn 'e 'kɔn 'ka yei "dɪ. Min oo min nɛn e ya "vale 'e dra min -dan a 'ka yei "bɛ, 'e 'fli 'pla 'ka pɛɛnɔn 'wlu o 'sudi -a!

27 En min oo min nɛn e ya "vale 'e dra 'ka 'tazan -a bɛ, 'e 'fli drɛ 'ka pɛɛnɔn 'le nɔan -a!

28 'Wɪ 'tɔwli zɪɛ -a 'bɔ nɛn an 'bɔ Blamin -pɪ maan drɛ. Ma'an 'talɛ 'nan -e minnun 'waan 'su dɪ, 'pian an -ta 'nan -e 'an minnun 'su. En an -ta 'nan -e 'an 'ka -e min "kaga 'o 'sɔ Satan -le 'plɛblɛ 'lɔ.»

Zozi yie 'winɔn "fli yie 'le 'sɔ (Mk 10.46-52; Lk 18.35-43)

29 Zɪ Zozi 'lee 'e -srɔnɔn 'si Zeriko bɛ, min "kaga 'kpa sɔɔnla o -sru.

30 Yie 'winɔn "fli "a 'o -nyrandɪ -si man, waa 'man 'nan Zozi a cinan, ɛn o -paandu 'sia. O paan 'nan: «Minsan, David kluda min, 'kɔ nyrinda 'e 'sɛn 'i da!»

31 En minnun paan o da 'nan 'o 'lebo 'pla da. 'Pian yie 'winɔn zɪɛ o paan "nyian 'plɛblɛ 'kpa. O paan 'nan: «Minsan, David kluda min, 'kɔ nyrinda 'e 'sɛn 'i da!»

32 Zozi 'tɔ, e o laabɔ, ɛn e 'nan -wle 'nan: «Ka ya "vale 'an drɛ 'cɛɛ 'kɔ?»

33 O 'nan -yrɛ 'nan: «Minsan, kɔ ya "vale 'i 'kɔ yie 'le 'sɔ!»

34 O nyrinda -sɛn Zozi da, -a -nan nɛn 'e 'pɛ klɛ o yie man, 'nun tɔɔn o yie 'le 'sɔ, ɛn o sɔɔnla -a -sru.

21

Zozi 'bɔla Zeruzalɛm (Mk 11.1-11; Lk 19.28-40; Zan 12.12-19)

1 Zozi 'lee 'e -srɔnɔn a -plinan Zeruzalɛm. O 'bɔ 'fla nɛn waa laabo Befaze bɛ -a "srɔn. 'Fla zɪɛ e ya Olivie pɔn man. En Zozi 'e -srɔnɔn "fli 'pa 'sia 'o 'lɛ.

2 Yaa 'vɪ -wle 'nan: «'Ka 'kɔ 'fla nɛn 'ka 'lɛ bɛ -a da! -Te 'ka 'bɔla 'nan nun bɛ, ka -aflumun "bɔ "tɔ 'lee -yee 'nɛn ye 'o 'baa -tɔdɪ. 'Ka o baa 'sɔ -e 'ka 'ta waa 'mɛn!

3 -Te min -tɔ 'wɪ laabɔ 'ka 'lɔ bɛ, 'ka vɪ -a san le 'nan: «Minsan "e 'nan -aflumun 'wɪ a 'e man.» 'Nun tɔɔn 'e 'pɛ sia "da -e 'ka 'ta -a.»

4 'Wɪ pɛɛnɔn zɪɛ, e drɛ 'wɪ nɛn Bali 'lewei vɪzan -a 'vɪ 'e 'cɛn bɛ -a 'lɛ sɔɔdɪ -a. Kɔɔ yaa 'vɪ 'nan:

5 «'Ka vɪ Zeruzalɛm 'nɔn le 'nan: "Ka 'yɪɔ, 'cee mingɔnnɛn a -tanan 'ka 'va! E -taala 'e man -trɔɔ.

E ya 'e -nyrandɪ -aflumun da.

-Aflumun nɛn e -trɔ "siala bɛ,

-a 'nɛn da nɛn e ya 'e -nyrandɪ.»

6 Zozi -srɔnɔn "fli zɪɛ o 'kɔ, ɛn 'wɪ nɛn yaa 'vɪ -wle "bɛ waa drɛla "da.

7 O -ta -aflumun "bɔ 'lee -yee 'nɛn 'a, o 'wee sɔnɔn -sɛn "da, ɛn Zozi -nyran "da.

8 Minnun "kaga 'wee sɔnɔn paala -a 'lɛ. En min -mienun yɪba "pɛɛnɔn cɛɛn, ɛn waa 'pla -a 'lɛ. Zɪ "o min -dan "siala zɪɛ.

9 Min "kaga yra -a 'lɛ, ɛn min "kaga -fɔla "da -a koda, te o pɛɛnɔn plaman 'e cin va. Waa vɛ 'nan:

«-Fɛavɛa o! -Fɛavɛa o!
David kluda min -le -fɛavɛa o!

Bali -le -fɛa 'e 'kɔn min nɛn
Minsan -a 'pa 'sia bɛ -a man.
Bali 'tɔ 'e drɛ -dan laji lou!»

10 Zɪ e 'bɔla Zeruzalɛm bɛ, -wee pladɪ Zeruzalɛm 'si "fo, ɛn 'flanɔn pɛɛnɔn 'man nyɔɔn -a laabɔdɪ -a 'nan: «-Tɪ nɛn min 'bɔ 'labɛ -a?»

11 Minnun "kaga "nɛn waa si -fɔ bɛ, o 'nan: «Zozi nɛn! Bali 'lewei vɪzan nɛn, e "sia Nazaretɪ Galilɛ 'le'glɔn 'ji.»

Zozi fɛnun -tannɔn 'pin Bali -pan 'kuin (Mk 11.15-19; Lk 19.45-48; Zan 2.13-17)

12 "Bɛ -sru ɛn Zozi 'kɔ Bali -pan 'kuin. Minnun nɛn o ya Bali -pan fɛnun -tannan 'lee minnun nɛn o ya -a 'lɔnan Bali -pan 'kuin bɛ, e o -pin. E "lala ta -fɔɔnɔn 'le 'tablonun 'lee -plabɔ -tannɔn 'le pɛinnun fuila 'man.

13 En e 'nan -wle 'nan: «E ya e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji 'nan, Bali 'e 'nan: «'Mɛn 'kɔn -kɔan 'an trɔ 'ba 'kɔn 'a.» 'Pian kaa drɛ 'cee crin wɔnan -a.»

14 "Bɛ -sru ɛn yie 'winɔn 'lee minnun nɛn o "tun "bɔ bɛ, o pli Zozi man Bali -pan 'kuin, ɛn e o beli.

15 Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee 'fluba 'ci vɪnɔn 'wɪ -dandan nɛn Zozi cɪ -a drɛnan bɛ -a -nan 'yɪ. En o nannannun 'yɪ "nyian te o paman Bali -pan 'kuin -a vɪdɪ -a 'nan: «Bali David kluda min 'tɔ drɛ -dan!»

-A 'wɪ 'nan o man,

16 ɛn o 'wɪ 'pla Zozi lɛ. Waa 'vɪ -yrɛ 'nan: «'Wɪ nɛn o cɪ -a vɪnan 'labɛ, yɪ'a maan dɔv?»

En Zozi "e 'nan -wle 'nan: «Maan maan. -Me "le "wean nen ka 'wɪ zɪe -a laabo 'an 'lɔ? 'Wɪ nen 'e 'cɾen -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji bɛ ka'a tian -a ta vile dɔv? Kɔɔ e ya 'e 'cɾen -tɛdɪ 'nan:

«Yɪ dra e en nannannun 'lee 'nyonmlin 'nennun 'i 'tɔ 'yi 'vɪ.»

¹⁷ -A -nan nen e o 'tɔv, en e 'si Zeruzalem. E -kɔ 'fla nen waa laabo Betani bɛ -a da, e 'nyin 'nan nun.

*Yiba "tv nen ya'a 'baa dɛ Zozi -a -te
(Mk 11.12-14, 20-25)*

¹⁸ Tɔ cɛɛn bodrun en Zozi Zeruzalem si 'sia 'nyian. "Yɛɛ -kɔn -kɔnan 'sia bɛ, -a -nan nen dra -a -tɛdɪ 'sia.

¹⁹ E fijie yiba 'yɪ 'si man, en e pli "man 'nan -e 'e 'blɔ -mie 'cɛn 'e -bli. 'Pian -a 'la 'saza nen yaa 'yɪ "da, en e 'nan fijie yiba zɪe -yɾe 'nan: «Te 'i 'blɔ -tɔwli 'e ba 'i man 'li "fo "dɪ!» 'Nun tɔɔn fijie yiba 'bɔ 'ka.

²⁰ Zɪ -a -srɛnɔn 'wɪ zɪe -a -nan 'yɪ bɛ, o 'lebo "fɔ, en o 'nan -yɾe 'nan: «E drɛ 'kɔ, en fijie yiba "ka 'nun zɪe?»

²¹ Zozi "e 'nan -wle 'nan: «Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, -te ka yi -tɛala Bali da bɛ, en 'nyian -te ka'a 'ci -fɔɔman dɪɛ, 'wɪ nen maan drɛ fijie yiba 'labɛ -yɾe "bɛ, 'ka 'pɛ "sɔa -a drɛdɪ -a. En "nyian -te kaa 'vɪ pɔn 'labɛ -yɾe 'nan: «'I 'sɔra 'gɔ, 'i 'kɔ -trɔa jemie -va bɛ, yaa dra.

²² -Te ka yi -tɛala Bali da, en ka fɛ -tɔ laabo -yɾɔ -a trɔv 'badɪ -a bɛ, kaa ye.»

*Zozi 'le -kɔladɪ "sia nyin zia?
(Mk 11.27-33; Lk 20.1-8)*

²³ "Bɛ -sru en Zozi 'kɔ Bali -pan 'kuin, e 'wɪ "paadɪ 'sia minnun -ji. -A -nan nen Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee min cejenun -ta, en waa laabo -yɾɔ 'nan: «-Kɔladɪ "cɛn "a nen i 'wɪnun zɪe -a drɛ? En -tɛ -si -nɔn 'yɪe?»

²⁴ Zozi "e 'nan -wle 'nan: «An 'bɔ "nyian an "ta 'wɪ 'tɔwli "cɛ laabo 'ka 'lɔ. -Te kaa -sru 'vɪ 'mɛn bɛ, -kɔladɪ nen an 'wɪnun zɪe -a drɛ 'a bɛ, maan -ci "sia 'cɛɛ.

²⁵ -Tɛ Zɪn 'pa 'sia 'nan 'e 'ta min -batize drɛ? Minnun 'bɛ 'pa 'sia, -baa Bali 'bɛ 'pa 'sia? 'Ka vɪ 'mɛn!»

-A -nan nen waa vɪdɪ 'sia 'o cin yei 'nan: «-Te -kaa 'vɪ 'nan: «Bali 'bɛ 'pa 'sia bɛ, e -taa -a laabɔle -kaa 'lɔ 'nan: «-Mɛ "le "wean nen ka'a yi -tɛala 'wɪ nen Zan -a 'vɪ bɛ -a da dɪ?»

²⁶ En -te -kaa 'vɪ 'nan: «Minnun 'bɛ 'pa 'sia bɛ, minnun pɛɛnɔn -taa 'wunlɛa -kaa man, kɔɔ o pɛɛnɔn Zan "siala Bali 'lewei vizan -a.»

²⁷ -A -nan nen waa 'vɪ Zozi lɛ 'nan: «Kɔv'a san -tɔa dɪ.»

En Zozi "e 'vɪ "nyian -wle 'nan: «An 'bɔ "nyian min nen e -si -nɔn 'mɛn en an 'wɪnun zɪe -a drɛ bɛ, ma'an -ci sia 'cɛɛ dɪ.»

Zozi -kɔnnɛn "fɔ 'nɛn 'klɔnmɔn "fli "man

²⁸ «'Ka 'ci "nrɔn 'wɪ 'gɔɛ -a da! Min -tɔ a, en 'yee 'nɛn 'klɔnmɔnnun a 'fiili. Yi -tɔ da bɛ

yaa 'vɪ -a ceje 'nɛnzɔn lɛ 'nan: «'Mɛn 'nɛn 'i 'kɔ 'nyranman 'pa cɛɛgɔ 'mɛn rɛzɛn fei.»

²⁹ -Yee 'nɛn zɪe e 'nan -yɾe 'nan: «Ma'an 'kɔ dɪ. 'Pian "bɛ -sru -a ci lɪla, en e -kɔ.

³⁰ 'Wɪ 'tɔwli zɪe yaa 'vɪ "nyian 'yee 'nɛn 'fɔla "dazɛn lɛ. 'Nɛn zɪe e wɪ "man. Yaa 'vɪ 'e "tɪ "lɛ 'nan: «An "tɪ, maan 'man, 'pian "bɛ -sru ya'a 'kɔle dɪ.

³¹ 'Nennun "fli zɪe o yei "bɛ, -tɛ 'e 'tɪ "ci 'sɔ wɪ drɛ?»

Minnun tanɔn nen o ci 'wɪ zɪe -a mannan bɛ, o -yɾe 'nan: «'Nɛn ceje 'nɛnzɔn nɛn.»

En Zozi "e 'nan -wle "nan: «Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, 'sukɔle 'sinɔn 'lee -kɔnnɛn -wɛɛnɔn -tɔala 'ka 'lɛ -wladɪ -a Bali -le mingɔnnɛn tɾɛda.

³² Zan -ta -si tɪglɪ -kɔɔnɪ lɛ 'cɛɛ, en ka'a yi -tɛlɛa 'wɪ nen yaa 'vɪ bɛ -a da dɪ. 'Pian 'sukɔle 'sinɔn 'lee -kɔnnɛn -wɛɛnɔn -tɔala 'ka 'lɛ -wladɪ -a Bali -le mingɔnnɛn tɾɛda.

³³ «'Ka "trɔɛn "tɔ -kɔnnɛn "pɛɛ lɛ: Min -tɔ 'bɛ 'yee rɛzɛn fei 'pa, e -klɔn 'bɔ "man, e rɛzɛn 'blɔnan drɛ, en e fɛ -tɔ drɛ, min -tɔa "da -e 'e fei 'bɔ 'ta -pin. "Bɛ -sru e fei zɪe -a -pɛba 'wɔ minnun lɔ 'nan 'o 'nyranman 'pa "da, te o 'yee vɛ -nɔan. Yaa drɛ zɪe, en e -kɔ 'lɛglɔn 'kɔɔbli 'tɔ da.

*Zozi -kɔnnɛn "fɔ rɛzɛn fei 'panɔn man
(Mk 12.1-12; Lk 20.9-19)*

³⁴ Zɪ rɛzɛn nan tɔ 'bɔ bɛ, en min zɪe 'e 'sunɔn 'pa 'sia minnun nen o 'nyranman "paa 'yee rɛzɛn fei bɛ o va, 'nan 'nyranman nen waa 'pa bɛ 'o 'yee vɛ -nɔn.

³⁵ Fei 'panɔn zɪe waa 'sunɔn 'bɔ kuun. Waa -tɔ -sɔn, waa -tɔ -tɛ, en waa yaagazan -tɛ -kɔlɛnɔn -a.

³⁶ Fei san zɪe e 'sunɔn 'pa 'sia "nyian. O "kaga "mlian minnun nen o -kɔ 'e tɛdɛ bɛ o da. 'Wɪ 'tɔwli zɪe -a 'bɔ nen fei 'panɔn -a drɛ -wle.

³⁷ "Bɛ -sru en 'e 'pɪ 'pa 'sia o va. 'E 'ci nrɔn 'nan, o yɪe -taa 'nanlɛ 'e 'pɪ man.

³⁸ 'Pian zɪ fei 'panɔn -yee 'nɛn zɪe -a 'yɪ bɛ, en waa 'vɪ 'o cin yei 'nan: «Min 'labɛ -yɛɛ 'e "tɪ -zia -ble. -Kaa -tɛ, -e -zia zɪe 'e drɛ -cɛɛ vɛ -a.»

³⁹ -A -nan nen waa 'kun, o ci 'a -klɔn -sru, en waa -tɛ.

⁴⁰ Maan laabo 'ka 'lɔ 'nan, -te fei san zɪe e -ta bɛ, yaa dra 'yee fei 'panɔn lɛ 'kɔ?»

⁴¹ En minnun tanɔn nen o ci 'wɪ zɪe -a mannan bɛ, o 'nan -yɾe 'nan: «Min -wɪlidun zɪe, e o -tɛɛman "lɛ 'nan plɔannɔn 'lɛ 'wɪ 'zɔ. "Bɛ -sru -e 'e 'yee fei -pɛba wɔ min peenun lɔ. Yaa -pɛba wɔ minnun nen -te o 'nyranman 'pa, o -yee vɛ -nɔan 'e tɔ man bɛ -wɔ.»

⁴² En Zozi -a 'lɛ 'sran -wle 'nan: «'Wɪ nen 'e 'cɾɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji bɛ, ka'a ta vile dɔv? Kɔɔ e ya 'e 'cɾɛn -tɛdɪ 'nan:

«-Kɔle nen 'kɔn 'tɔnɔn -a tɔv 'o 'pɛla kɔda bɛ,

-yεε dre 'kɔn 'pʊ -fɔ -kɔle -a.
 Minsan 'bε dre,
 en -kɔle zɪe 'e dre 'kɔn 'pʊ -fɔ -kɔle -a.
 'Wɪ nɛn Minsan -a dre bε,
 e min 'plo -fɔa.»

43 Maan 'nan 'an ve 'cεε 'nan, mingɔnnɛn
 -blɪdɪ Bali va bε Bali -taa -a 'silɛ 'ka 'lɔ. Yaa -
 nɔan 'leɟlɔn 'pee -ji 'nɔn nɛn, o 'ta 'wɔla -a wei
 da bε -wɛ.

44 [Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji
 'nyian 'nan:
 <Min nɛn e -tria -kɔle zɪe -a da bε, e -wia. En
 -te -kɔle zɪe e -tria min da bε, yaa pɔle
 'bo.»]

45 Zɪ Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee Farizen 'nɔn
 -kɔnnɛnnun zɪe -a 'man bε, waa -tɔ 'nan 'wee
 'wɪ nɛn Zozi -a ve.

46 En o ya 'vale 'nan 'o 'kuan. 'Pian min-
 nun -le 'wεan 'klan a o ji, kɔɔ minnun zɪe o
 Zozi 'siala Bali 'lewei vɪzan -a.

22

*Lɪ 'pa "fɛdi man -kɔnnɛn
 (Lk 14.16-24)*

1 "Bε -sru en Zozi -kɔnnɛn pee -fɔ 'nyian -
 wɛ. Yaa 'vɪ -wɛ 'nan:

2 «Bali -le mingɔnnɛn -blɪdɪ min da bε, -
 nyɛn 'gʊ. E ya 'le mingɔnnɛn -tʊ bε 'ta 'e 'pɪ
 -le lɪ 'pa "fɛdi dra.

3 Minnun nɛn e "fɛdi zɪe -a 'wɪ 'vɪ -wɛ "bε,
 e 'e 'sunɔn 'pa 'sia 'nan 'o 'kʊ o laabʊ. 'Pian
 wa'a 'wɛ "man -e 'o -ta "fɛdi da dɪ.

4 En e 'e 'sunɔn 'pee 'pa 'sia 'nyian. E 'nan -
 wɛ 'nan, 'o vɪ minnun zɪe -wɛ 'nan: <An cɛɛn
 -a drɛdɪ man. An trinun tɛɛ, en an 'blanun
 tɛɛ. -A pɛɛnɔn 'man, -yee "wεan 'ka 'ta "fɛdi
 da!>

5 'Pian o 'wɪ zɪe -a -fɔla 'o "trɔɛn -sru. O -mie
 -kʊ 'wee fei, en o -mie -kʊ 'wee 'fle 'tanɛ.

6 En o -mienun -a 'sunɔn 'bɔ kuun, o o -sɔn,
 en o o tɛɛ.

7 'Bli 'fɔ mingɔnnɛn zɪe a ji -wɪdɪ. E 'yee
 'sounjanun 'pa 'sia 'nan 'o min -tɛnɔn zɪe o
 -tɛɛ, en 'o -wee 'fla 'tɛ 'bli.

8 "Bε -sru en e 'nan 'e 'sunɔn lɛ 'nan: <An
 cɛɛn lɪ 'pa "fɛdi fɛnun drɛdɪ man. 'Pian min-
 nun nɛn maan 'vɪ -wɛ "bε, o 'ka "fɛdi zɪe -a da
 'nɔn 'a dɪ.

9 -Yee "wεan 'ka 'kʊ -si -plannun da. Min-
 nun pɛɛnɔn nɛn ka bɔa 'o man bε, 'ka vɪ -wɛ
 'nan 'o 'ta lɪ 'pa "fɛdi da.»

10 Mingɔnnɛn 'sunɔn zɪe waa drɛla "da.
 Minnun pɛɛnɔn nɛn o 'bɔ o man bε, o -ta waa.
 Min -wɪdɪ oo, min 'yi oo, o pɛɛnɔn 'ta, en o
 'kɔn zɪe -a -ci 'fa.

11 Mingɔnnɛn wlala o va 'nan -e 'e minnun
 nɛn o -ta "fɛdi da bε o yi. E min -tʊ 'yi, o yei te
 lɪ 'pa "fɛdi da sɔ 'ka "da "dɪ.

12 En e 'nan -yrɛ 'nan: <'An bee, lɪ 'pa "fɛdi
 da sɔ 'ka 'i da dɪ. E dre 'kɔ, en i ya 'gʊ?> Min
 zɪe ya'a -kolalɛ 'wɪ 'tʊ 'sɪdɪ -a "da "dɪ.

13 -A -nan nɛn mingɔnnɛn -a 'vɪ 'e 'sunɔn lɛ
 'nan: <'Ka min 'labɛ -a 'kun, 'ka cɛɛn 'lee -a -pɛ
 -yrɪ, -e 'ka tʊv klun va bei, fɛnan nɛn -wuɔdɪ
 'lee 'shɛ da -blɪdɪ cɪ bɛ -a -nan.» >

14 En Zozi -a 'le 'sran -wɛ 'nan: «Minnun
 nɛn Bali o laabʊ bε, o ya 'kaga. 'Pian min-
 nun nɛn Bali o "sia "va 'yee vɛ -a bε, o ya
 "wɛnnɔn.»

*'Sukɔle -pan wɔdɪ da wɪ
 (Mk 12.13-17; Lk 20.20-26)*

15 "Bε -sru en Farizen 'nɔn 'kʊ 'o cin yɛɛ.
 Waa 'pla "da 'nan 'o Zozi 'kun 'e wei man.

16 -A -nan nɛn o 'wee minnun 'lee Erodɪ -
 le minnun 'pa 'sia 'nan 'o 'wɪ laabʊ Zozi 'lɔ.
 Waa laabʊ -yrɔ 'nan: «Bali -le 'wɪ "paazan,
 kɔa -tɔa 'nan i ya 'wɪ tɟɪl vɪzan -a, en i Bali
 -sru 'ta wɔdɪ "paaman minnun ji 'e tɟɪl da.
 Yi'a 'klanman min lɔ 'wɪ tɟɪl 'ci 'sɪdɪ -a -yrɛ
 dɪ. En yi'a min bɔ "va "dɪ.

17 -Yee "wεan kɔa laabʊ 'i 'lɔ 'nan: <-A -si a
 -kaa 'lɔ -e -kaa 'sukɔle -pan wɔ Rɔm 'nɔn 'le
 mingɔnnɛn Seza lɛ, -baa te -ka'a dre dɪ? 'Wɪ
 nɛn "yie 'ji bε, 'i vɪ 'kʊɛ!> »

18 'Pian 'wɪ nɛn -a -cin cɪ o ji bε Zozi -a -
 kɔnnɛn 'yi. En e 'nan -wɛ 'nan: «Wei "flivli
 'nɔn! Ka ya 'an 'man -wɛɛnan -wɪdɪ!

19 "Lala nɛn ka 'sukɔle -pan wo -a bε, 'ka
 'lein 'wɛ -tʊ 'si "va -e 'ka -kɔɔn 'mɛn!> -A -nan
 nɛn o 'lein 'wɛ -tʊ kɔɔn -yrɛ.

20 En Zozi -a laabʊ -wɔ 'nan: «-Tɪ -wulo -
 fodo nɛn 'gʊ? En -tɪ 'tɔ 'crɛn nɛn 'gʊ?»

21 O 'nan -yrɛ 'nan: «Rɔm 'nɔn 'le
 mingɔnnɛn Seza nɛn.»

En Zozi "e 'nan -wɛ 'nan: «Fɛ nɛn Seza -le
 vɛ -a bε, 'cɛɛ 'nɔn Seza lɛ! En fɛ nɛn Bali -le vɛ
 -a bε, 'cɛɛ 'nɔn Bali lɛ!»

22 'Wɪ zɪe -a mandɪ o 'plo 'fɔ, -a -nan nɛn o
 'si Zozi "srɔn, en o -kʊ.

*Minnun nɛn o -kaa bε o wuanla -kanɔn 'va
 (Mk 12.18-27; Lk 20.27-40)*

23 Yi 'bɔ 'lein zɪe -a da bε, Saduze 'nɔn -mie
 pli Zozi man. Saduze 'nɔn "o "ve 'nan -te min
 -ka bε, ya'a 'wuanla -kanɔn 'va dɪ. Zɪ o pli
 'man "bε, en waa laabʊ -yrɔ 'nan:

24 «Bali -le 'wɪ "paazan, Moizi "e 'nan: <-Te
 min lɪ 'pa, en -a san zɪe e -ka, te wa'a tian 'nɛn
 'yalɛ 'o 'vale 'e nan 'bɔ 'a dɪɛ, -yee -cale zɪe -a
 "bʊv 'e 'pa, -e 'e "bʊv klu bala!>

25 Bali -le 'wɪ "paazan, min -tʊ a 'li 'kʊ 'va
 bε 'yee 'nɛn 'klɔnnɔn a 'sɔravli. -A tɛdɛ lɪ 'pa.
 Wa'a tian 'nɛn 'yalɛ 'e nan zɪe -a dɪ, en e -ka.
 -A klu 'ka 'fɔlɛ dɪ, -yee "wεan -a -suannɛn 'e
 "bʊv -cale zɪe -a 'pa.

26 'Wɪ 'tʊwli zɪe -yɛɛ 'bɔ "nyian -yee "man,
 en -yɛɛ 'bɔ -a yaagazan man. E dre zɪe -trilii,
 en o 'sɔravli cɛɛn -kaadɪ man.

27 "Bε -sru en lɪ 'bɔ -ka.

28 Tʊ nɛn minnun wuanla -kanɔn 'va bε, lɪ
 zɪe e -kɔan -tɪ nan -a? Kɔɔ o 'sɔravli 'bɔ -a 'pa
 lɪ -a.»

29 En Zozi 'e 'nan -wle 'nan: «Ka'a tian 'wɪ 'tʊ -ci manle "fo "dɪ. 'Wɪ nɛn 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji bɛ, ka'a -ci maan dɪ, ɛn Bali -le 'pleble bɛ, ka'a tɔa dɪ.

30 Koo tʊ nɛn minnun wuanla -kanon 'va bɛ, -klɔnnɔnnun 'ka lɪ paa dɪ, ɛn lɔmɔnnun 'ka -kɔnnɛn paa dɪ. O -kɔan "le Bali -le 'pasianon nɛn laji bɛ -wee 'wɪ 'zʊ.

31 -Te -a -cin a 'ka 'ji 'nan, minnun nɛn o kaa bɛ wa'a 'wuanla -kanon 'va dɛ, te ka ya 'ka 'fli see "paanan. 'Wɪ 'nɛn Bali -a 'vɪ 'yee 'fluba 'ji bɛ, ka'a tian -a ta vɪlɛ dʊʊ?

32 Koo yaa 'vɪ 'nan: «An ya Abraam -le Bali -a, ɛn an ya Izak -le Bali -a, ɛn an ya Zago 'le Bali -a.» Tʊ nɛn Bali 'wɪ zɛ -a ve bɛ, te -kaa tranun zɛ o kaa -a -nan 'mɔn. 'Pian Bali 'le 'va bɛ, o yɛ a "man tian, koo Bali a minnun nɛn o yɛ cɪ "man "bɛ -wee Bali -a, e 'ka minnun nɛn o kaa bɛ -wee Bali -a dɪ.»

33 Minnun nɛn o cɪ 'wɪ zɛ -a mannan bɛ, Zozi 'le 'wɪ "paadi o 'plo 'fɔ.

-Mɛ 'wɪ 'bɛ cɪ Bali -le -pei -tɔ wɪ -dan a? (Mk 12.28-31; Lk 10.25-28)

34 Farizen 'nɔn -a 'man 'nan Zozi Saduze 'nɔn klɪ 'wɪ 'a. -A -nan nɛn o -ta 'o cin yɪlɛ Zozi man.

35 ɛn o va min -tʊ nɛn e Bali -le -pei -tɔ winun -tɔa 'kpa tɪglɪ bɛ, e 'wɪ laabu Zozi 'lɔ 'nan -e 'e wei man.

36 Yaa laabu -yrɔ 'nan: «Bali -le 'wɪ "paazan, Bali -le -pei -tɔ wɪ pɛɛnɔn bɛ, -a "cɛn 'bɛ cɪ "va -dan?»

37 ɛn Zozi 'e 'nan -yrɛ 'nan: «'I Minsan 'bɔ nɛn 'yɛ Bali -a bɛ, -a yɪ "yɪ 'i 'bli pɛɛnɔn 'a!

'I yɪ 'yɪ 'yɛ 'wɪ dɛdɪ pɛɛnɔn 'a! ɛn 'i yɪ "yɪ 'i 'ci "nrɔndɪ pɛɛnɔn 'a.»

38 'Wɪ zɛ -yɛ cɪ Bali -le -pei -tɔ wɪ tɛdɛ -a, ɛn -yɛ cɪ "va -a -dan a.

39 ɛn -a "flizan nɛn o cin 'sia 'a bɛ, -nyrɛn 'gʊ: «'I bɔɛzan -tʊ yɪ "yɪ "le 'yɛ 'wɪ 'zʊ!»

40 'Wɪ "fli zɛ, -weɛ cɪ 'wɪ pɛɛnɔn nɛn Bali -le -pei -tɔ winun -a 'vɪ bɛ -a -wulo -a, ɛn -weɛ cɪ 'wɪ pɛɛnɔn nɛn Bali 'lewei vɪnɔn -a 'vɪ bɛ -a -wulo -a.»

-Tɪ -pɪ nɛn Crizi -a? (Mk 12.35-37; Lk 20.41-44)

41 "Bɛ -sru ɛn Zozi -a laabu Farizen 'nɔn pɛɛnɔn nɛn 'o cin 'yɪ bɛ -wɔ 'nan:

42 «Crizi nɛn Bali -a 'si "va -e 'e min 'si 'wɪ 'ji bɛ, -tɪ -pɪ nɛn? "Cee 'ji min nɛn e cɪ -a bɛ, 'ka vɪ 'mɛn!»

ɛn o 'nan -yrɛ 'nan: «David -pɪ nɛn!»

43 ɛn Zozi -a laabu -wɔ 'nan: «-Te Crizi a David -pɪ -a bɛ, -mɛ "le "wean nɛn zɪ Bali lei 'saun 'ta 'tɔ David man bɛ, yaa laabu 'e 'san? Koo David -a 'vɪ 'nan:

44 «Minsan Bali -a 'vɪ 'an 'san lɛ 'nan: 'I -nyran 'an 'pɛ "yɪ "da -trilii, -e 'an 'cɛn 'i 'nanmannon 'klɪdɪ man.»

45 -Te David 'bɔ Crizi laabu 'e 'san bɛ, e dɛrɛ 'kɔ ɛn 'bɛ -kɔan David kluda min -a?»

46 Min -tʊ 'ka -kɔlɛlɛ 'wɪ 'tʊ 'sidɪ -a "da -yrɛ "dɪ. "Bɛ -sru min -tʊ 'ka "nyian 'wɪ laabule Zozi 'lɔ 'nan -e 'e wei 'kun dɪ.

23

Te 'ka 'wɪ dɛrɛ "le Farizen 'nɔn 'le 'wɪ 'zʊ dɪ! (Mk 12.38-40; Lk 20.45-46)

1 "Bɛ -sru ɛn Zozi 'wɪ tin 'badɪ 'sia 'e -srunɔn 'lee minnun pɛɛnɔn lɛ.

2 Yaa 'vɪ -wɛ 'nan: «'Fluba 'ci vɪnɔn 'lee Farizen 'nɔn 'bɛ Moizi -le -pei -tɔ winun "paaman 'ka 'ji.

3 -Yee "wean 'wɪ pɛɛnɔn nɛn waa ve 'cɛɛ bɛ, 'ka 'ta wɔla "da! 'Pian te 'ka 'ta wɔla o dɛrɛ winun da dɪ! Koo 'winun nɛn waa "paaman 'ka 'ji bɛ, -a da "cɛɛ 'o 'bɔ "o 'ta wɔla dɪ.

4 'Fluba nɛn o ya 'pleble bɛ, -a 'bɔ nɛn waa -tɛa 'e cin da -e 'o vɪ minnun lɛ 'nan 'o 'ta wɔla "da. 'Pian o 'ka "vale o "paa o va -a dɛnɛn dɪ.

5 -Wee 'wɪ pɛɛnɔn dɛdɪ bɛ, e ya min yɪlɛ. 'Fluba nɛn waa cɛn -tɛa, -e 'o 'pa o nyrenbɔn da bɛ, lee -nyrɛn waa cɛn -tɛa -e 'o 'pa 'o 'pɛ -da bɛ, lee sɔ 'lɛbɔ "nɛn 'e -plimlan bɛ, -wee ve "mlianla "da.

6 -Te e ya "fɛdɪ da -a oo, ɛn -te e ya cin yɪ 'kuin -a oo, -nyran "nan 'kpagba nɛn waa 'sidɪ ye "yɪ.

7 Waa ye "yɪ "le 'nan min 'e 'o 'tɔ bʊ -guada, ɛn waa ye "yɪ "le 'nan min 'e 'o laabu 'fluba "paazan.

8 'Pian 'cee ve bɛ, te 'ka -weɛ 'nan min -tʊ 'e 'ka laabu 'fluba "paazan dɪ! Koo 'ka pɛɛnɔn ka dɛrɛ "bʊnun -a, ɛn Bali -tʊwli 'bɛ cɪ 'wɪ "paazan -a 'ka 'ji.

9 ɛn "nyian bɛ, 'trɛ 'gʊɛ -a da bɛ, te 'ka min -tʊ bɔ -a laabodɪ -a 'nan 'ka "tɪ "dɪ, koo 'ka "tɪ "a laji lou, Bali nɛn.

10 Te 'ka -weɛ 'nan min -tʊ 'e 'ka laabu 'e 'tazan dɪ! Koo Crizi -tʊwli 'bɛ cɪ 'ka 'tazan -a.

11 'Ka 'va min -dan e dɛrɛ 'ka pɛɛnɔn 'suzan 'a.

12 Min nɛn 'e 'fli dɛrɛ -dan bɛ, Bali -a dra "wɛnnɔn. ɛn min nɛn 'e 'fli dɛrɛ "wɛnnɔn bɛ, Bali -a dra -dan.»

Zozi 'wɪ 'pla 'fluba 'ci vɪnɔn 'lee Farizen 'nɔn lɛ

(Mk 12.40; Lk 20.47; 11.39-52)

13 «'Fluba 'ci vɪnɔn 'lee Farizen 'nɔn, ka 'wɪ dra min yɪlɛ 'lɛ! 'Wɪ -taa "bɔlɛ 'ka man! Koo ka -si -tʊ minnun lɔ 'nan te 'o 'kʊ Bali va dɪ. 'Ka 'bɔ, ka 'ka "vale 'ka -wla "wo Bali -le mingɔnnɛn tɛda dɪ, ɛn minnun nɛn o ya "vale "o -wɪamlan 'nan bɛ, ka -si 'lɛ 'wʊ -wɔ.

14 ['Fluba 'ci vɪnɔn 'lee Farizen 'nɔn, ka 'wɪ dra min yɪlɛ 'lɛ! 'Wɪ -taa "bɔlɛ 'ka man! Koo ka -calɛnɛn -le fɛnɛn "sia 'o 'lɔ -dawli -a. "Bɛ -sru -e 'ka Bali tɔv 'ba -plɔun 'nan -e minnun 'o 'ka "sia min tɪglɪ 'a. Winun zɛ -yɛe "wean Bali -wee tin "paa 'pleble.]

15 'Fluba 'ci vɔnɔn 'lee Farizen 'nɔn, ka 'wɪ dra min yie 'le! 'Wɪ -taa 'bɔle 'ka man! Kɔɔ ka -ko min -weele 'trɛda fe -kɔɔbli 'nan, 'nan -e 'o 'ta wɔla 'cee -pei -tɔ wɪnun da. En -te ka min 'yɪ be, 'cee 'wɪ 'paadi a limlan min -wɪlidi 'a 'fo. -Yee -kɔndi -wɪlidi -ciala 'cee ve da 'e 'pa -a 'fli.

16 'Ka yie a 'e 'widɪ, en ka ya "vale 'ka -si -kɔɔnman minnun le. -Yee "wean 'wɪ -taa 'bɔle 'ka man! Kaa paa minnun ji 'nan, -te min 'e 'pe wluan Bali -pan 'kɔn da be, ya'a fe -tɔ dra min le di. 'Pian -te min 'e 'pe wluan -siga nen Bali -pan 'kuin be -a da be, -yee ci 'wɪ -dan a. -A san -a 'ta ta wo -kpo.

17 -Blɔnɔn nen kaa, en 'ka yie a 'e 'widɪ! -Siga be e ya fe -tɔ -a, 'pian Bali -pan 'kuin nen e dra 'saun Bali 'le. Ka'a tɔa zie dɔv?

18 En ka paa minnun ji "nyian 'nan, -te min 'e 'pe wluan Bali -pan "dave da be, ya'a fe 'tɔ dra min le di. 'Pian -te min 'e 'pe wluan 'sraga bɔve nen Bali -pan "dave da be, -a da be, e ya 'wɪ -dan a. -A san -a 'ta ta wo -kpo.

19 Yie 'winɔn! 'Sraga bɔve be e ya fe -tɔ -a, 'pian Bali -pan "dave da nen e dra 'saun Bali 'le. Ka'a tɔa zie dɔv?

20 Min nen 'e 'pe wluan Bali -pan "dave da be, te 'e 'pe wluan Bali -pan "dave 'lee 'sraga bɔve pɛɛnɔn nen "da "be -a da.

21 Min nen 'e 'pe wluan Bali -pan 'kɔn da be, te 'e 'pe wluan Bali nen e -nyɛanla 'ji be -a da.

22 En min nen 'e 'pe wluan labli man be, te 'e 'pe wluan Bali -le mingɔnɔnɛn pein man, en "nyian te 'e 'pe wluan Bali da kɔɔ -yee ci 'e -nyrandi pein zie -a da.

23 'Fluba 'ci vɔnɔn 'lee Farizen 'nɔn, ka 'wɪ dra min yie 'le! 'Wɪ -taa 'bɔle 'ka man! Ka fe pɛɛnɔn 'fuzan -nɔan Bali le. En "nyian fe 'finvinnun pɛɛnɔn be, kaa -fuzan -nɔan Bali le, -nyren "le sinwɛnɛn nen waa laabo manti 'lee anɛti 'lee -cimen be -wee 'wɪ 'zɔ. 'Pian -pei -tɔ wɪnun nen o ci -dan "le 'cee dre be cee "tɔe. 'Wɪ tighl dredi a -tɔ, en min nyrinda 'sidi a -tɔ, en yi -teradi Bali da a -tɔ, 'wɪnun zie -nyren kaa dra 'e tede paan 'vaa -e 'ka pee dre "be -sru!

24 'Ka yie a 'e 'widɪ, en ka ya "vale 'ka -si -kɔɔnman minnun le. -Te 'nyrɔndru "wɛnɛn 'fo 'ka 'blife va be, kaa "sia "va. 'Pian -wi -dandan nen waa laabo shamo be, cee "mean te ka'a -kɔnɛn 'ye di.

25 'Fluba 'ci vɔnɔn 'lee Farizen 'nɔn, ka 'wɪ dra min yie 'le! 'Wɪ -taa 'bɔle 'ka man! Kɔɔ ka 'kulenen 'lee -pɔ man "foeman fɛnyian, 'pian fɛnɛn nen kaa -ble -ji be, crinnan fɛnɛn 'lee fɛnɛn nen kaa "sia minnun lɔ 'ka 'bɔ 'ci 'sɔ wɪnun da be -nyren.

26 Farizen 'nɔn, 'ka yie a 'e 'widɪ! 'Ka -wee 'nan 'ka 'ci 'e dre tighl 'vaa -e 'ka 'kulenen 'lee -pɔ man "foe.

27 'Fluba 'ci vɔnɔn 'lee Farizen 'nɔn, ka 'wɪ dra min yie 'le! 'Wɪ -taa 'bɔle 'ka man! Kɔɔ ka

ya "le min -yrenun nen o trɛe 'wɔ "man "be -wee 'wɪ 'zɔ. O man bei "a fɛnyian, 'pian te o ci a 'e fadi min 'wle 'lee fe folidi pɛɛnɔn 'a.

28 'Ka 'bɔ "nyian, minnun 'ka ye min tighlun -a, 'pian te ka 'ka 'be 'a di. Ka 'wɪ dra min yie 'le, en 'ka 'ci a 'e fadi 'wɪ 'wɪlidi 'tɔ 'tɔdu pɛɛnɔn 'a.

29 'Fluba 'ci vɔnɔn 'lee Farizen 'nɔn, ka 'wɪ dra min yie 'le! 'Wɪ -taa 'bɔle 'ka man! Kɔɔ Bali 'lewei vɔnɔn nen -kaa tranun o tee be, ka 'kɔn dre o -yre da. En "nyian ka min tighlun -yre da dre fɛnyian fɛnyian.

30 "Cee vɪ 'nan kaa 'kon 'wɪnun zie -a drenan be, te kaa ve 'nan: <"Te tu nen 'ko tranun yie a "man, ku ya -nan be, "te kv'a 'pale o va -e 'ko Bali 'lewei vɔnɔn -tee "di.>

31 En 'wɪnun zie -a vidɪ -a -kɔɔnman 'nan kaa 'vɪ 'ka 'fli -a 'nan 'ka tranun 'be Bali 'lewei vɔnɔn tee.

32 'Wɪnun nen 'ka tranun -a dre 'li be, -te ka ya "va, "ka "dre 'e 'cila -wee ve da!

33 Ka ya min -wɪlidi -a! Bali -le tin -tea 'ka da -kpo. Te -a -cin -e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, 'te nen ya'a 'driman die e 'ka "bluman di!

34 -Yee "wean 'ka "trɔɛn "tɔ 'wɪ 'gɔe -yre 'kpa! 'An "ta -daa Bali 'lewei vɔnɔn 'lee 'wɪ 'tɔnɔn 'lee 'fluba 'ci vɔnɔn 'pale -sia 'cee. Ka o -mie -tea "va, en ka o -mie -tea "o -peindi -a yiba "plan da, en ka o -mie -soan -ngble -a 'cee cin yɪ 'kɔnnun -ji. Ka "te "paa o -mienun da 'flanun da, te wa'a 'o 'wulo da ye 'ka 'lɔ di.

35 'Wɪnun zie -a dredi 'be -maan -e minnun nen wa'a 'wɪ 'wɪlidi "drele di, en 'ka tranun o tee be, o -ka wɪ 'e 'pa 'ka da zia. Abel nen min tighl 'a be, -a da nen 'ka tranun -a 'sia -trilii, en e 'bɔ Barashi -pɪ Zakari nen kaa -te Bali -pan 'kon 'lee Bali -pan "dave yei "be -a da.

36 Maan ve 'cee 'wɪ tighl 'a 'nan, 'wɪ pɛɛnɔn zie -yee "wean be, Bali -le tin -tea 'ka -naagɔnɔn da.»

Zozi 'wɔwɔ Zeruzalem 'nɔn 'le "wean (Lk 13.34-35)

37 «Zeruzalem 'nɔn, 'cee 'wɪ "naan 'an man -wɪlidi! Ka Bali 'lewei vɔnɔn tee, en minnun nen Bali o 'pa 'sia 'cee be, ka o tee -kɔlenun -a. Maan man -wee e 'pa -a "kaga 'nan 'an 'ka treman 'e cin man "le zi mein "bɔ 'yee 'nennun treman 'e -peba wlu be -yee 'wɪ 'zɔ. 'Pian ka'a 'wɪle "man "di.

38 -Yee "wean an "ta 'an 'pe "sia 'ka -sru, -e 'cee Bali -pan 'kɔn 'e 'fɔ 'e "tun.

39 Maan ve 'cee 'nan, ka'a "nyian 'an yɪ pee wo di, -trilii -e 'ka vɪ 'nan: <Bali -le -fɛa 'e 'kɔn min nen e -taa Minsan 'tɔ da be -a man.> »

24

Zozi Bali -pan 'kɔn 'wi wɪ 'vɪ (Mk 13.1-2; Lk 21.5-6)

1 "Be -sru Zozi 'bɔla Bali -pan 'kuin, en e -kodɪ 'sia. -A -nan nen -a -srɔnɔn pli "man,

en o 'nan -yre 'nan: «'I 'yia, Bali -pan 'køn a -mien!»

²En Zozi "e 'nan -wle 'nan: «-A pæenøn 'labe 'ka -nanjen! Maan ve 'cæe 'wi tigl 'a 'nan, 'køn 'labe e -wia. -A -kælæ pæenøn fuimlan "man, -a -tu 'ka 'fo 'e bœzan -tu da dı.»

'Wi yidi -dandan bœa minnun man 'vaa -e 'træda -nyan tu 'e bœ
(Mk 13.3-13; Lk 21.7-19)

³Zı Zozi 'bœla Olivie pøn da bœ, e -nyran, en -a -srulon -a laabu -yrœ 'nan: «'Wı nen i "sia -a vınan 'gœ, tu 'cæn "man nen e dra? En "nyian -me "wi 'bœ dra 'vaa -e 'kœ -to 'nan 'i 'ta tu 'bœ? En -mæ "wi 'bœ dra 'vaa -e 'kœ -to 'nan 'træ 'nyan tu 'bœ?»

⁴En Zozi "e 'nan -wle 'nan: «'Ka yie 'tœ 'ka 'fli -va! Te min -tu 'e 'ka see "paa -e 'ka 'si -si tigl da dı!

⁵Fæ nen maan ve zıe -yæe cı 'nan, min "kaga -taa "talæ 'an 'tœ da. Waa ve 'o 'fli man 'nan, min nen Bali -a 'si "va "bœ -nyræn 'waa, -e min "kaga 'o -sœnla o -sru.

⁶Ka -kuli -tan wınun maan, en ka 'fla -kœbli -kœbli da -kuli wınun maan. Te 'o 'ka 'cæn nyen -a dı! Kœ wınun zıe -wæe dra 'e 'flin, 'pian 'træda -nyan tu "cæe dı.

⁷'Lægløn 'tu -ji 'nœn -taa 'wunleæ 'lægløn 'tu -ji 'nœn man, en mingœnnen træ -tu -taa 'wunleæ mingœnnen træ -tu man. Dra minnun -tæeman fæ "kaga "nan, en 'træ 'nyœnman fæ "kaga "nan.

⁸-A pæenøn zıe e ya "le 'nan 'nen 'yadi -le cı -yaa pou sianan "wænnen 'zœ.

⁹Tœ zıe -a man nen minnun 'ka "kuundi 'siala, te o 'tæ "paa 'ka da, en te o 'ka -tæeman. 'Lægløn pæenøn 'ji 'nœn "naan 'ka man, ka dræ 'an -srulon 'a -le "wæan.

¹⁰En "nyian min "kaga "sia 'an -sru. 'O cin man wle -fœa, te o "naan 'o cin man.

¹¹Minnun nen o 'wlu wı "sia -e 'o vı, te waa ve 'nan o ya Bali 'lewei vınœn 'a bœ, o bœala 'træda "kaga. En o min "kaga see "paaman.

¹²'Wı 'wlıdı "drædı faa "da 'træda -le "wæan, min "kaga "le min yıdı "yi 'e 'le -tœa.

¹³'Pian min nen e -to 'pleble -trılıı, en e 'bœ -a 'le 'srannan "bœ, e "sia 'wı 'ji.

¹⁴Bali -le mingœnnen -blıdı min da bœ, 'wı 'nœnnon nen. En 'wı zıe minnun -a fuimlan "man 'træda 'nœn pæenøn 'va, -e 'lægløn 'tœdœ pæenøn 'o man. "Bœ -sru 'vaa -e 'træda -nyan tu 'e bœ.»

Tu nen 'wı yıdı "mlianla "da "bœ, Zozi -a 'wı 'vı
(Mk 13.14-23; Lk 21.20-24; 17.23-24)

¹⁵«Bali 'lewei vızan Daniel -a 'vı 'nan, 'wı 'wlıdı "nœnnoan -taa "dræle Bali -le 'kuin. Min nen e 'fluba 'gœ -a ta ve bœ 'e 'ci man 'kpa! Tu nen 'wı zıe kaa -nan 'yı Bali -pan 'kuin bœ,

¹⁶minnun nen o cı Zude 'lægløn 'ji bœ, 'o flan 'bli, 'o 'kœ pœnnun yei!

¹⁷En -te min a bei "bœ, te 'e -wla 'yee 'kuin -e 'e 'kœ fœ -tu 'sia dı!

¹⁸En -te min a fei bœ, te 'e li 'e da 'fla -e 'e 'kœ 'yee -træle 'si 'yee 'kuin dı!

¹⁹Lımœnnun nen o -pœn cı 'o man tu zıe -a man bœ, 'lee lımœnnun nen 'nen 'nyœn -mlıan -wlıbœ tu zıe -a man bœ, -wee yra yıdı "mlıanla "da.

²⁰-Yee "wæan 'ka Bali trœ 'ba 'nan, te 'wı zıe 'e 'tria laa 'fen tu -man dı, en te 'e 'tria 'cæe 'flinla "yi da dı!

²¹Kœ wı yıdı -kœan -dan 'kpa tu zıe -a man. Zı Bali 'træ dræ 'li -e 'e bœ cægvı yi -a bœ, -a sman 'wı yıdı 'ka -tia dræle dı. En 'wı yıdı zıe -a pee 'ka 'dra "nyian 'li 'træda "fo dı.

²²Yınun nen 'wınun zıe o dra "da "bœ, Bali -a -mie cæn "da. -Te ya 'a 'wı zıe -a dræle dı, "te min -tu -wulo 'ka -taa bœleæ "va "dı. 'Pian minnun nen e o 'si "va 'yee ve -a bœ, -wee "wæan e yınun -mie cæn "da.

²³-Te min -tu -a 'vı 'cæe 'nan, min 'sizan 'wı 'ji Crızı a 'gœ, -te 'bœ "cæe dı, Crızı a -mien bœ, te 'ka yi -tera "da "fo "dı!

²⁴Kœ minnun nen o 'wlu -sæn 'nan 'wæe cı Crızı a bœ, o -taa "kœnle 'træda. En minnun nen o 'wlu wınun ve, te waa ve 'nan Bali 'lewei vınœn nen waa bœ, o -taa "kœnle "nyian. O -taa 'lebo "fœ wı -dandan 'lee -cæ -srœn "wı -dandan dræle. Waa dra 'nan -te 'o 'pe 'sœ 'a bœ -e 'o minnun nen Bali 'o 'si "va 'yee ve -a bœ, o 'si -si tigl da.

²⁵'Wınun zıe maan -cin -trœa 'ka 'ji 'nan, te 'ka yie a 'ka 'fli -va.

²⁶-Yee "wæan -te min -a 'vı 'cæe 'nan, Crızı a "bui "da bœ, te 'ka 'kœ -nan dı. En -te waa 'vı 'cæe 'nan, e ya 'kœn 'tu -ji bœ, te 'ka yi -tera "da "dı.

²⁷Kœ tu nen 'an 'bœ Blamin -pı 'an -taa "man "bœ, e dra "le laa -paan 'zœ. Laa -paan, 'e 'wlei -wlei -fœa, e "sia yıdæ wluan "nan 'zia, -e 'e 'kœ yıdæ 'fœ -nan 'va 'zia. 'Træda 'nœn pæenøn -a -nan ye.

²⁸-Kaa -toa 'wein 'nan fenan nen -wi -kadı cı 'e pladı bœ, -a ta lou "nen -wi pœa "bli "lomannun 'o 'ble.»

Blamin -pı -tadı da wı
(Mk 13.24-27; Lk 21.25-28)

²⁹«-Te 'wı yıdı -dan zıe, e cæen -nyandı man bœ, "nun tœn yıdæ yra klun -taala, mlæn 'bidı 'e 'le -tœa, mlæn crænnun "sia laji, o -tæemlan "tra, en laji fenun pæenøn nen 'pleble a -wlıbœ "bœ, o 'sia 'o 'klu -ji.

³⁰Tœn minnun pæenøn -a -kœnnen ye laji 'nan 'an 'bœ Blamin -pı -tadı 'bœ "mæn. "Bœ -sru 'træda 'nœn pæenøn 'an 'bœ Blamin -pı ye -tanan 'lolu -kœi "da laji, -e 'o 'wuœdı 'sia. 'Pleble -dan -kœan 'an 'lœ, en 'tœ -dan -kœan 'an 'lœ.

³¹Bali -le 'bei -dan "we, -e 'an 'bœ Blamin -pı, 'an 'mæn 'pasianœn nen laji bœ o 'pa 'sia 'træda fæ pæenøn 'nan. Minnun pæenøn nen an

o 'si "va 'men ve -a be, 'men 'pasianon o cin ye. Fe -tu -nan 'ka 'fo 'trɛda, te wa'a min 'silɛ 'be 'nan di.»

'Ka 'man 'e 'kɔn 'e wɔwdi tɔ pɛɛnɔn man Blamin -pɪ -tadi -le "wean (Mk 13.28-33; Lk 21.29-33)

32 «'Wɪ nɛn e dra fijie yiba "lɛ be, 'e dre 'cee 'wɪ -kɔɔn 'manve -a! -Te -a 'la nrɪndɪ 'sia "da "bɛ, kaa -tɔa 'nan 'munmun tɔ a -tanan bɔɔdi -a -kogo.

33 -A -tɔwli "nɛn "nyian, 'an 'bɔ Blamin -pɪ -tadi -le ve -a. -Te ka 'wɪnun nɛn maan 'vɪ 'cee bɛ, -a 'yɪ dɛnan bɛ, 'ka -tɔ 'nan 'an 'tadi a bɔnan 'kogo!

34 Maan ve 'cee 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, 'ka -naagɔnɔn 'gɔvɛ, ka'a 'cean -kaadi man 'vaa, -e 'wɪnun zɪɛ 'o dre di.

35 Labli 'lee 'trɛ 'nyan tɔ a, 'pian 'an wei -fo -nan 'li 'trilii.

36 Tɔ nɛn an -taa "man "bɛ, blamin -tɔ 'ka -a tɔa "fo "di. En Bali -le 'pasianon nɛn laji bɛ, wa'a tɔa "fo "di, en 'an 'bɔ Blamin -pɪ ma'an tɔa "fo "di, 'pian 'an "ti 'bɛ -tɔa 'e 'tɔwli.

37 Tɔ nɛn 'an 'bɔ Blamin -pɪ -taa "bɛ, 'wɪnun dra "lɛ zɪ e dre Noe tɔ va bɛ -yee 'wɪ 'zɔ.

38 Kɔɔ Noe tɔ va 'li te laa -dan 'ka tian 'fɛnlɛ 'trɛda dɛ, minnun fɛ bli, o -wɛn mlin, o li 'pa, o -kɔnnɛn 'pa. Waa dre zɪɛ -trilii en Noe wla -klu -dan -ji, te waa dra tian.

39 'Wɪ 'tɔ -cin 'ka o ji di. O -fɔ -a dreɔdi man zɪɛ -trilii en laa -dan o -nan -nyan "fo. 'Wɪ 'tɔwli zɪɛ -yɛɛ dra 'an 'bɔ Blamin -pɪ -ta tɔ -man.

40 Tɔ zɪɛ -a man bɛ, min "fli -kɔan "feɪ, 'mɛn 'pasianon nɛn laji bɛ waa -tɔ "siala -e 'o -tɔ 'tɔvɪ.

41 En "nyian bɛ, lumɔn "fli -kɔan 'saa 'sɔnnan, 'mɛn 'pasianon nɛn laji bɛ waa -tɔ "siala -e 'o -tɔ 'tɔvɪ.

42 -Yee "wean 'ka 'man 'e 'kɔn 'e wɔwdi tɔ pɛɛnɔn man! Kɔɔ yi nɛn 'ka 'san -taa "da "bɛ, ka'a tɔa di.

43 'Ka 'ci "nrɔn 'wɪ 'gɔvɛ -a da! Tɔ nɛn crinzan -taa "min crin wɔlɛ -pei -man bɛ, "te 'kɔn san -a -tɔa "bɛ, "te -a yiɛ 'fo "man "trilii, en ya'a 'we "man -e crinzan 'e -yee fɛnun "koola di.

44 'Kɔn san 'ka crinzan -ta tɔ tɔa di. -A -tɔwli "nɛn "nyian 'cee ve -a, Blamin -pɪ -le -tadi bɔa 'ka man kligli, -yee "wean 'ka 'man 'e 'kɔn 'e wɔwdi tɔ pɛɛnɔn man!»

Min man -kɔan 'e wɔwdi 'kɔ? (Lk 12.42-46)

45 «Min 'suzan "cɛn 'bɛ 'ta wɔla 'e 'san wei da 'wɪ 'tɔɔdi -a? Min 'suzan nɛn -a tazan 'yee 'kɔn 'pɛba 'wɔ -yrɔ, en yaa 'vɪ -yrɛ 'nan, 'e -blɪfɛ -nɔn min 'sunɔn -mienun lɛ 'e tɔ -man bɛ, -nyrɛn.

46 Min 'suzan zɪɛ -te -a tazan 'bɔ "man 'wɪ zɪɛ -a dɛnan bɛ -yee ve a "yi.

47 Maan ve 'cee 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, -a tazan -a -tɔa 'e yiɛ pɛɛnɔn da.

48 'Pian -te min 'suzan -wɪlɪdɪ "nɛn bɛ, zɪ 'e 'ci "nrɔnman 'gɔ. Yaa ve 'nan: «An 'tazan a 'mɔnnan.»

49 Tɔɔn -e 'e 'tɛ 'padɪ 'sia minnun nɛn 'e yiɛ -tɔa "o va bɛ o da, te e ya 'e 'fɔɔdi -wɛn -tɛnɔn -srɪ, o fɛnun -ble waa, te o -wɛn -mlɪan "waa.

50 Tɔɔn yi nɛn -a -cin 'ka "ji 'nan 'e 'tazan -taa "dɛ, -e 'bɛ bɔla kligli,

51 -e -a tazan 'e "nɛn "jɛnla 'ji -wɪlɪdɪ. E 'wɪ "nɛn -kɔɔnman -yrɛ "lɛ zɪ o 'wɪ "nɛn -kɔɔnman minnun nɛn o 'wɪ dra min yiɛ lɛ bɛ -wlɛ "bɛ, -yee 'wɪ 'zɔ fɛnan nɛn -wɔwdɪ 'lee 'shɛ da -blɪdɪ ci bɛ -a -nan.»

25

Nɔnbɛ "fu man -kɔnnɛn

1 En Zozi -kɔnnɛn pee -fɔ "nyian -wlɛ. E 'nan: «Bali -le mingɔnnɛn -blɪdɪ min da bɛ, -nyrɛn 'gɔ. E ya "lɛ nɔnbɛ "fu 'bɛ 'wee -kannɛnnun 'sia, en o -kɔ lumɔn -tɔ nɛn e "ta -kɔnnɛn "paa bɛ -yee 'kuin. Min nɛn e "ta li "paa bɛ waa -pɛndɪ 'sia, kɔɔ -wɛɛ -ko o 'pale -sia 'o 'lɔ le 'wee -kannɛnnun -a.

2 Nɔnbɛnun zɪɛ -a 'soolu a "va "bɛ -blɔnɔn nɛn waa, en -a 'soolu a "va "bɛ 'wɪ 'tɔnɔn nɛn waa.

3 -A 'soolu nɛn -blɔnɔn 'a bɛ, o 'wee -kannɛnnun 'sia, 'pian wa'a 'kunlɛ -a 'yi man di.

4 En -a 'soolu nɛn 'wɪ 'tɔnɔn 'a bɛ o 'wee -kannɛnnun 'sia, en o 'kun -a 'yi -mie man.

5 Min nɛn e "ta li "paa bɛ, zɪ e ya 'mɔnnan bɛ, en yi -fɔla nɔnbɛnun zɪɛ o da.

6 Zi bada -tɔ bɛ, en minnun pladi 'sia. O pla 'nan: «Min nɛn e "ta li "paa bɛ, e ya -tanan. 'Ka 'kɔ -a 'si 'sia.»

7 -A -nan nɛn nɔnbɛnun zɪɛ o wluan lou, en o 'wee -kannɛnnun dre 'kpa.

8 Nɔnbɛnun 'soolu nɛn -blɔnɔn 'a bɛ, waa 'vɪ 'o "luɛnun lɛ 'nan: «'Ka 'kɔvɛ 'cee -kannɛn 'yi 'nɔn, kɔɔ 'kɔvɛ -kannɛnnun "ta 'driman!»

9 'Pian nɔnbɛnun nɛn 'wɪ 'tɔnɔn 'a bɛ, o 'nan -wlɛ 'nan: «-Ceje, kɔ'a 'we "man "di. Ya'a 'bɔa 'kɔvɛ ve 'lee 'cee ve -a di. 'Ka 'kɔ 'cee ve 'lɔ -kannɛn 'yi -tanzan -va!»

10 En nɔnbɛnun zɪɛ o -kɔ -a 'lɔlɛ. Tɔ zɪɛ -a wlu nɛn min nɛn e "ta li "paa bɛ e 'bɔla. En nɔnbɛnun 'soolu nɛn o man ci 'e wɔwdɪ bɛ, o -kɔ li 'pa "fɛdi da. -A -nan nɛn minnun 'kɔn 'lɛ 'wɔ o da.

11 "Bɛ -srɪ en nɔnbɛnun nɛn -blɔnɔn 'a bɛ, o -ta. O 'kɔn -tɛ, te o -paanman 'nan: «'Kɔ 'san, 'kɔ 'san, 'i yra 'si, 'i 'kɔn 'lɛ 'sɔ 'kɔvɛ!»

12 'Pian li 'pazan zɪɛ ya'a 'wilɛ "man "di. E 'nan -wlɛ 'nan: «Ma'an 'ka 'tɔa di.»

13 En Zozi -a 'lɛ 'sran -wlɛ 'nan: «'Wɪ zɪɛ -a bɔɔdi 'ka man -le "wean bɛ, 'ka 'man 'e 'kɔn 'e wɔwdɪ tɔ pɛɛnɔn man, kɔɔ tɔ nɛn an -taa "man "bɛ, ka'a tɔa di.»

Zozi -kõnnen pee -fõ minnun nen 'o man ci 'o wuõdi be o man
(Lk 19.12-17)

14 «Bali -le mingõnnen -blidi min da be, -nyren 'gu. E ya "le min -tu 'be "ta -ko 'ta wonan. Min zie 'e 'sunõn laabu, en 'e yife peenõn -peba 'wu -wle.

15 E -siga 'wle 'soolu 'nõn -a -tu le, en yaa -nõn -a -tu le 'nyian 'wle "fli, en yaa -nõn -a yaagazan le 'wle 'tu. Zi min -tu -kõlaman 'e 'pe man liladi -a be, -a da nen yaa -nõn -wle. En e -ku.

16 Nun tõõn min nen e -siga 'wle 'soolu 'yi be, 'e 'pe man lila -siga zie -a, en -a man 'pa 'nyian -siga 'wle 'soolu.

17 Min nen e -siga 'wle "fli 'yi be, 'w1 'tõwli zie -a 'bõ nen "e dre. -Yee ve man 'pa -siga 'wle "fli.

18 Min nen e -siga 'wle -tõwli 'yi be, e -klu ceen, en yaa yõõ "ji.

19 -A -nan 'mõn 'trilii, en o tazan zie e -ta. -A -nan nen 'e 'sunõn zie o laabu 'nan -e 'o 'nyranman nen waa 'pa be -a -sru "v1 'yre.

20 Min nen e -siga 'wle 'soolu 'yi be, e -ta 'e 'lo le -siga 'wle 'soolu -a 'nyian. En e 'nan 'e 'san le 'nan: <'An 'san, -siga 'wle 'soolu nen yia -nõn 'men be, maan dre en -a man 'pa 'nyian -siga 'wle 'soolu. -Nyren 'gu.>

21 -A -nan nen -a tazan "e 'nan -yre 'nan: <I muo, yia dre 'kpa. I ya 'an 'suzan 'kpa -a. Fe "wennen nen maan -peba 'wu 'i 'lo 'gõe, i 'w1 'yi dre 'a. -Yee "wean an fe -dan -peba wo 'i 'lo. 'I 'ta -e 'ku 'ci 'e "nran 'e cin va.>

22 Min nen e -siga 'wle "fli 'yi be, e -ta en e 'nan 'e 'san le 'nan: <'An 'san, -siga 'wle "fli 'nen yia -nõn 'men be, maan dre en -a man 'pa 'nyian -siga 'wle "fli. -Nyren 'gu.>

23 -A -nan nen -a tazan "e 'nan -yre 'nan: <I muo, yia dre 'kpa. I ya 'an 'suzan 'kpa -a. Fe "wennen nen maan -peba 'wu 'i 'lo 'gõe, i 'w1 'yi dre 'a. -Yee "wean an fe -dan -peba wo 'i 'lo. 'I 'ta -e 'ku 'ci 'e "nran 'e cin va.>

24 "Be -sru min nen e -siga 'wle -tu 'yi be, e -ta en e 'nan 'e 'san le 'nan: <'An 'san, maan -tõa 'nan, i ya min nen -yee "w1 a 'tõdõn be -a. -Te min 'yie 'nyranman 'pa be, -a -ta -trõn peenõn nen yaa ye be, yia "sia -yrõ.>

25 "Klan -fõ 'an 'ji 'nan te 'yie -siga 'e 'san 'an 'lo di, -yee "wean an -ku -a yõõle 'tre 'ji. -Nyren 'gu, 'i 'si.>

26 En -a tazan zie e 'nan -yre 'nan: <I ya 'an 'suzan -wliði "a, en kõanzan nen yia. -Te -a -cin a 'i 'ji 'nan, min 'men 'nyranman "paa, maan ta -trõn peenõn "sia -a san lo be,

27 -mẽ "le "wean nen yi'a -kõle 'men -siga 'palẽa fenan nen -a man "paa be -a -nan di? Yia dra paan zie, -te an -ta be, -e 'an 'ku 'men -siga 'si 'o 'vale 'e 'man 'pa 'a.

28 'Ka -siga 'labẽ -a 'si -yrõ, -e 'ka -nõn min nen -siga -fu a -yrõ "be -yre!

29 Kõõ min nen fe a -yrõ "kaga "be -a le nen waa -nõan, -e -yee ve 'e 'pa "da. 'Pian min nen

fe 'ka -yrõ "kaga "diẽ, -a "tiennõn nen -yrõ "be, waa "sia.

30 'An 'suzan 'gõe, -a -pe 'ka 'fõala 'e man di, 'ka 'ta -a tuv klun va bei, fenan nen -wuõdi 'lee 'shẽ da -blidi ci be -a -nan.> »

Blamin -p1 'tredanõn le tin "baa tv -fõla "da "ji

31 «Tu nen 'an 'bõ Blamin -p1 an -taa 'ku 'vale 'men 'pasianõn nen laji be waa be, an -taa 'men 'te 'san da, -e 'an -nyran 'men mingõnnen pein -da.

32 'Le'glõn peenõn 'jinõn 'o cin ye 'an 'le, -e 'an 'o 'cen 'e cin man "fli. Maan dra "le zi 'bla -sru "pinzan 'yee 'blanun 'lee 'yee bonun "cean 'e cin man be -yee "w1 zõ.

33 E 'blanun -sean 'e 'pe "yi "da, -e 'e bonun -sen 'e 'pe bõ da.

34 Tõõn 'an 'bõ mingõnnen maan ve 'an 'pe "yi "danõn le 'nan: <'Kaa 'gõe, 'an "ti -feã "v1 'ka man! 'Ka 'ta! Mingõnnen tre nen 'an "ti -a man dre 'treda puo sianan "be, e dre 'cee ve -a. 'Ka 'si!

35 Fe -le "wean nen maan -nõn 'ceẽ be, te dra 'an -tea "be, ka fe -nõn 'men. En te 'yi dra 'an -tea "be, ka 'yi 'nõn 'men, en te an 'lo 'ka 'va 'pen -a be, kaan 'kun 'ka 'pe "fli "a.

36 En te sõ 'ka 'an da diẽ, ka sõ 'wu 'an man, en te 'an 'man "yaaman be, 'ka yie 'to 'an 'va. En te an ya -põ 'kuin be, ka 'lo 'an 'nanjenle.>

37 Tõõn -e min tiglunun zie 'o laabu 'an 'lo 'nan: <'Minsan, to "cen "man nen kõi 'yi te dra 'i -tea en ku fe -nõn 'yie? En to "cen "man nen kõi 'yi te 'yi dra 'i -tea en ku 'yi 'nõn 'yie?>

38 To "cen "man nen i 'lo 'ku 'va 'pen -a, en kõi 'kun 'ku 'pe "fli "a? To "cen "man nen i ya 'i plodi, en ku sõ 'wu 'i da?

39 To "cen "man nen kõi 'yi te 'i 'man "yaaman, en 'ku yie 'to 'i 'va? To "cen "man nen kõi 'yi te i ya -põ 'kuin en ku 'lo 'i 'nanjenle?>

40 Tõõn 'an 'bõ mingõnnen, maan ve -wle 'nan: <Maan ve 'ceẽ "w1 tighl "a 'nan, to nen ka ya 'wunun zie -a drenan 'an "bõnun 'gõe o va min "wennen 'to le be, te 'an le nen ka ci -a drenan.>

41 "Be -sru maan ve minnun nen 'an 'pe bõ da be -wle 'nan: <'Ka -pli 'ka -sru "kõõbli! Bali wei a 'e pladi 'ka man. 'Ka 'ku 'te nen ya'a 'driman diẽ, -a va. Bali -a -a man dre Satan 'lee 'yee 'pasianõn 'le ve -a.

42 Fe -le "wean nen an 'w1 zie -a "v1 be, te dra 'an -tea "be, ka'a fe -nõnle 'men di. En te 'yi dra 'an -tea "be, ka'a 'yi 'nõnle 'men di.

43 En te an 'lo 'ka 'va 'pen -a be, ka'an 'kunle 'ka 'pe "fli "a di. En te sõ 'ka 'an da diẽ, ka'a sõ wole 'an man di. En te 'an 'man "yaaman be, ka'a yie -tõle 'an 'va di. En te an ya -põ 'kuin be, ka'a 'lule 'an 'nanjenle di.>

44 Tõõn -e "o laabu 'an 'lo "nyian 'nan: <'Minsan, to "cen "man nen kõi 'yi te dra 'i -tea? En to "cen "man nen kõi 'yi te 'yi dra 'i -tea? En to "cen "man nen i 'lo 'ku 'va 'pen -a? En to "cen

"man nen i ya 'i plodi? En to "cen "man nen koi 'yi te 'i "man "yaaman? En to "cen "man nen koi 'yi te i ya -pɔ 'kuin? En to "cen "man nen ko'a 'pale 'i 'va di?

⁴⁵ Tɔɔn -e 'an vɪ -wle 'nan: «Maan ve 'cee 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, to nen ka 'ka 'wɪnɪn zɪe -a dɾenan 'an "bɔnɪn 'gɔe o va min "wennen 'tu le die, te 'an 'bɔ le nen ka 'ka -a dɾenan di.»

⁴⁶ Minnun zɪe, wee -ko yra yidi nen -a 'leda "ka "die -a va. 'Pian minnun nen o ci min tɪglɪnɪn -a be, 'belidi nen ya'a 'nyaan die, e ya -wee ve -a.»

26

*Zuif 'nɔn 'tanɔn 'o 'ci 'pa 'nan 'o Zozi 'te
(Mk 14.1-2; Lk 22.1-2; Zan 11.45-53)*

¹ Zi Zozi cɛn 'wɪ pɛɛnɔn zɪe -a vidɪ man be, en yaa 'vɪ 'e -sɾunɔn le 'nan:

² «Kaa -tɔa 'nan, e -fɔ yi -tu -a "fli -e -kaa tranun -le 'sidi nɔanba -ji "fedi dɾedi 'e bɔ. Yi zɪe -a da nen 'an 'bɔ Blamin -pɪ waan -nɔan "minnun le, -e 'waan 'te 'an -pɛindi -a yiba "plan da.»

³ Tɔ zɪe -a wlu be te Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee min cejenun a 'o cin ynan Bali -pannɔn 'tazan nen waa laabo Kaifa be -yee -klɔn -ji.

⁴ -A -nan nen waa 'pla 'da 'nan 'o Zozi 'kun ci 'cɛn 'a -e 'o -te.

⁵ 'Pian waa 'vɪ 'o cin yei 'nan: «Te -kaa dɾe "fedi yi da di! "Tɔgɔ minnun 'o -nan yi -e 'o 'wluan -kaa man.»

*Lɪmɔn -tv 'wɪ 'yi dɾe Zozi le
(Mk 14.3-9; Zan 12.1-8)*

⁶ Zozi a 'fla nen waa laabo Betani be -a da. E ya Simɔn nen -kogobe a "nen "man "be -yee 'kuin.

⁷ O ya fɛnun -blɪnan, -a -nan nen lumɔn -tv pli Zozi man 'e 'lɔ le -lazigɔ nen -a 'fle a 'pleble 'kpa be -a -pɔnen 'tu -a. En yaa -sɛndɪ 'sia Zozi 'win -ji.

⁸ Zi -a -sɾunɔn 'wɪ zɪe -a -nan 'yi be, -a 'wɪ 'nan o man, en o 'nan: «-Mɛ "le "wean nen e -lazigɔ 'kpa be -a sɾe 'e "tun?»

⁹ -Lazigɔ 'labɛ yaa -taan paan 'fle 'pleble 'a, -e 'e man "lala -pli 'yale -tenɔn man.»

¹⁰ Zozi 'wɪ zɪe -a 'man, en e 'nan -wle 'nan: «-Mɛ "le "wean nen ka 'wɪ -tɔa li 'gɔe -a man? E 'wɪ "yi dɾe 'mɛn.

¹¹ 'Yale -tenɔn a 'ka 'va tv pɛɛnɔn man, 'pian 'an 'ka 'wo 'ka 'va tv pɛɛnɔn man di.

¹² -Lazigɔ nen yaa -sɛn 'an da 'gɔe, 'an 'man nen yaa dɾe 'nan -e 'waan wɔ -a.

¹³ Maan ve 'cee 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, fɛnan pɛɛnɔn nen minnun Bali -le 'wɪ 'nɔnnɔn ve 'tɾeda be, 'wɪ nen li 'gɔe yaa dɾe be, waa -nan 'sinan 'paan, en -yɛɛ -maan 'lɔ -e li 'bɔ 'cin 'e 'fɔla minnun ji.»

*Zudazi 'e pei -fɔ Zuif 'nɔn 'tanɔn 'va
(Mk 14.10-11; Lk 22.3-6)*

¹⁴ "Be -sɾu en Zozi -sɾunɔn 'fuda "fli 'va min -tv nen waa laabo Zudazi Karioti be, e -ku Bali -pannɔn 'tanɔn 'va,

¹⁵ en e 'nan -wle 'nan: «-Te an Zozi 'nɔn 'cee be, -mɛ "nen kaa -nɔan 'mɛn?» -A -nan nen o 'lein 'wle -fuba yaaga 'nɔn -yɛ.

¹⁶ Yi zɪe -a da nen Zudazi -a man -weɛdi 'sia 'nan, tv "yi 'e 'pla -e 'e Zozi 'nɔn Zuif 'nɔn 'tanɔn 'bɔ le.

Zozi 'lee 'e -sɾunɔn Zuif 'nɔn 'le 'si nɔanba -ji "fedi bl

(Mk 14.12-26; Lk 22.7-23)

¹⁷ Kpɔun nen 'mannyan 'ka 'va "die, Zuif 'nɔn -a "fedi -ble 'fle 'tv. Zi 'fle zɪe e 'bɔ be, -a yi tedɛ da nen Zozi -sɾunɔn -ta -a laabɔle -yɾɔ 'nan: «Nyin zia nen i ya "vale 'ku 'ku -kaa tranun 'sidi nɔanba -ji "fedi be -cee ve man dɾɛ?»

¹⁸ En Zozi min -tv 'tɔ 'vɪ -wle 'nan 'o 'ku 'va. Yaa 'vɪ -wle 'nan: «'Ka 'ku Zeruzalɛm, -e 'ka vɪ -yɾɛ 'nan: «Bali -le 'wɪ "paazan 'e 'nan, 'ku vɪ 'yie 'nan, 'yee tv 'bɔ 'kogo. 'Yie 'kuin nen e -kaa tranun 'sidi nɔanba -ji "fedi -ble 'o 'vale 'e -sɾunɔn 'a.»

¹⁹ 'Wɪ nen Zozi -a 'vɪ -wle "be -a -sɾunɔn -a dɾɛla "da, en o "fedi zɪe -a man dɾe.

²⁰ Zi funninmlan 'pla be, en Zozi 'lee 'e -sɾunɔn 'fuda "fli "nyran fɛnun -sɾu.

²¹ O ya fɛnun -blɪnan en Zozi "e 'nan -wle 'nan: «Maan ve 'cee 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, min -tv a 'ka yei 'gɔ, -yɛɛ 'an -nɔan "minnun le.»

²² 'Wɪ zɪe e o ta dɾe 'tɾɔdɾɔ "fɔ, en waa laabɔdi 'sia -yɾɔ "tɔvɔ 'nan: «Minsan, 'an 'bɔ nen?»

²³ En Zozi "e 'nan -wle 'nan: «Min nen 'ku 'vale -a 'ku 'pɛ wla 'pɔ -tɔwli "ji 'gɔe, -a san 'be 'an -nɔan "minnun le.

²⁴ 'Wɪ 'kpa nen, 'an 'bɔ Blamin -pɪ an -kaa, zi waa cɾɛn -te Bali -le 'fluba 'ji zɪɛ. 'Pian min nen yaan 'bɔ Blamin -pɪ -nɔan "minnun le be, 'wɪ -taa "bɔle -a san man. E ya paan -a san -le 'wɪ "yi "a -e 'o vɪɛ o -ya di.»

²⁵ -A -nan nen Zudazi nen e "ta -daa -a -nɔn le Zuif 'nɔn 'tanɔn le be, yaa 'si "va. Yaa laabo -yɾɔ 'nan: «Bali -le 'wɪ "paazan, 'an 'bɔ nen?»

En Zozi "e 'nan -yɾɛ 'nan: «'Yie 'be 'vɪ 'i 'bɔ 'a.»

²⁶ O -fɔ fɛnun zɪe -a -blɪnan, en Zozi 'kpɔun 'si, e Bali muo "fɔ, yaa "nen jɛn, en yaa -nɔn 'e -sɾunɔn le. E 'nan -wle 'nan: «'Ka 'si, 'ka -bli! -Nyɾɛn 'gɔe, 'an 'kɔle nen.»

²⁷ "Be -sɾu e 'kulenen nen rɛzɛn -wɛn ci -ji be -a 'si, e Bali muo "fɔ, en yaa -nɔn 'e -sɾunɔn le. E 'nan -wle 'nan: «'Ka mlin 'ka pɛɛnɔn!»

²⁸ -Nyɾɛn 'gɔe, 'an nyɛn nen. -A 'bɔ nen Bali "ta -a "sia -e 'e blamin 'lee 'e 'bɔ yei "sɛn 'e cin va. E "ta -sɛanla 'nan -e Bali 'e min "kaga "le 'wɪ 'wɪlidi 'fui.

²⁹Maan ve 'cɛɛ 'nan, ma'an "nyian rezɛn -wɛn 'mlian di, -trilii -e yi nɛn -kaa pee -mlian 'e cin va 'an "ti "le mingɔnnɛn trɛda bɛ 'e bɔ.»

³⁰Zi o cɛɛn fɛnɛn -blidi man bɛ, o Bali 'tɔ bɔ "dre "fɔ. "Bɛ -sru ɛn o -kɔ Olivie pɔn da.

Zozi -a 'vɪ 'nan Pieri 'sia 'e -sru

(Mk 14.26-31; Lk 22.31-34)

³¹Tɔɔn Zozi "e 'nan -wlɛ 'nan: «Cɛɛgɔ -pei 'gɔɛ -a man bɛ, 'ka pɛɛnɔn 'ci -taa "srɛɛ, -e 'ka 'si 'an -sru. Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdi Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

•Bali "e 'nan,

e 'bla -sru "pinzan -tɛa

-e 'blanun 'o fuila "man.»

³²'Pian "bɛ -sru, -te an wluan 'kanɔn 'va bɛ, an -tɔala 'ka 'le Galile 'lɛglɔn 'ji.»

³³ɛn Pieri "e 'nan -yrɛ 'nan: «-Te 'yie "wɛan min pɛɛnɔn 'ci srɛman -e 'o 'si 'i -sru "bɛ, 'an 'tɔwli 'gɔɛ, ma'an 'sia 'i -sru 'li "fo "di.»

³⁴-A -nan nɛn Zozi "e 'nan -yrɛ 'nan: «Maan ve 'yie 'wɪ tigi 'a 'nan, -pei 'bɔ 'gɔɛ -a man bɛ, yia ve 'e 'pa -a yaaga 'nan, yi'an 'tɔa di, 'vaa -e mannen tɛdɛ 'e 'wɪ.»

³⁵ɛn Pieri -a 'vɪ -yrɛ 'nan: «-Te e ya 'nan kɔɛ -kaa 'kɔ 'vale 'yia oo, ma'an dra zɛ "fo "di.» ɛn -a -srunɔn pɛɛnɔn "o 'wɪ 'tɔwli zɛ -a 'vɪ "nyian.

Zozi 'kɔ Bali trɔv 'balɛ Zezemani

(Mk 14.32-42; Lk 22.39-46)

³⁶"Bɛ -sru Zozi 'lee 'e -srunɔn 'kɔ fei nɛn waa laabo Zezemani bɛ -a da. ɛn e 'nan -wlɛ 'nan: «'Ka 'nyran 'gɔ! An "ta 'sia 'ka "srɔn -e 'an Bali trɔv 'ba.»

³⁷E Pieri 'lee Zebede -pɪ "fli "fɔ 'e -sru, ɛn o -kɔ waa. -A -nan nɛn Zozi 'ta drɛdi 'sia 'trɔdrɔ te "klan -a -tɛa.

³⁸ɛn e 'nan -wlɛ 'nan: «'An 'ta nɛn e drɛ 'trɔdrɔ 'gɔɛ, e "mlianla 'an da. 'Ka 'fu 'gɔ, -e -kaa yi 'sɔn 'e cin va!»

³⁹E pli 'e 'lɛ "wɛnnɔn, e blula "tra, ɛn e Bali trɔv 'badɪ 'sia. Yaa 'vɪ 'nan: «'An "ti, 'i yra 'si! -Te i "we "man "bɛ, 'kulɛnɛn nɛn 'wɪ yidi cɪ -ji e -taa 'labɛ, 'i drɛ -e 'e "paala 'an man! 'Pian te 'e drɛ 'an 'ci 'sɔ wɪ -a di, 'i 'bɔ 'ci 'sɔ wɪ nɛn 'e drɛ!»

⁴⁰"Bɛ -sru ɛn e 'li 'e da 'e -srunɔn yaaga zɛɛ o va. E 'bɔ o man te o ya yi -tɛnan, e Pieri fuɔ, ɛn yaa 'vɪ -yrɛ 'nan: «'Ka 'a -kɔlɛɛ 'padɪ -a 'an 'va -e 'ka yi 'sɔn tɔ "wɛnnɛn 'gɔɛ -a wlu dɔɔ?»

⁴¹'Ka yi 'sɔn -e 'ka Bali trɔv 'ba, "tɔgɔ 'wɪ 'wɪdi 'e 'ka 'man yɪ! Blamin a "va 'nan 'e 'wɪ 'yi "dra, 'pian -a 'pleblɛ 'ka -yrɔ "di.»

⁴²Zozi 'li -bei 'flizan 'wɔ 'e da, ɛn e Bali trɔv 'ba 'nyian. Yaa 'vɪ 'nan: «'An "ti, 'i yra 'si! -Te i 'ka "vale i "we "man -e 'kulɛnɛn nɛn 'wɪ yidi cɪ -ji e -taa 'labɛ, e "paala 'an man diɛ, 'i 'ci 'sɔ wɪ nɛn 'e drɛ!»

⁴³E 'li 'e da, ɛn e 'bɔ o man "nyian yi -tɛnan, kɔɔ o "kɔe "nyan.

⁴⁴Zozi o 'tɔv "nyian, ɛn e -kɔ Bali trɔv 'balɛ. -A cɛɛn yaagazan nɛn te e 'wɪ 'tɔwli zɛɛ -a ve Bali lɛ.

⁴⁵-A -nan nɛn e 'li 'e da 'e -srunɔn 'va, ɛn yaa laabɔ -wɔ 'nan: «'Ka yi -tɛa tian, te ka "flianla 'ka man -a -trɔɔ? Maan ve 'cɛɛ 'nan, -a tɔ 'bɔ "mɛn. Tɔ nɛn, minnɛn 'an 'bɔ Blamin -pɪ -nɔan 'wɪ 'wɪdi "drɛnɔn lɛ bɛ, e 'bɔ.

⁴⁶'Ka 'wluan lou, -e -kaa kɔ! Min nɛn e "ta 'an -nɔan "minnɛn lɛ bɛ, e ya -pɪlan "kogo.»

Zuif 'nɔn 'tanɔn Zozi 'kun

(Mk 14.43-50; Lk 22.47-53; Zan 18.3-12)

⁴⁷Zozi 'fu 'wɪ zɛɛ -a vɪnan, tɔɔn ɛn Zudazi nɛn -a -srunɔn 'fuda "fli 'bɔ 'va min -tɔ -a bɛ, e 'bɔla. -Wɛɛ cɪ 'o 'vale min "kaga "a, ɛn sɛnnɛn 'lee yibanun a -wɔ. Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee min cejenun 'bɛ o 'pa 'sia.

⁴⁸Zudazi -a 'vɪ 'e 'cɛn minnɛn zɛɛ -wlɛ 'nan: «'Min nɛn an -atu -tɛ "man "bɛ, te Zozi nɛn. -A 'bɔ nɛn 'ka 'kun!»

⁴⁹-Yee "wɛan zɪ o 'bɔla bɛ, tɔɔn ɛn e pli Zozi man. E 'nan: «'An 'san, mɛin 'tɔ bɔ.» -A -nan nɛn e -atu -tɛ "man.

⁵⁰ɛn Zozi "e 'nan -yrɛ 'nan: «'An bee, 'wɪ nɛn i -ta "man "bɛ, 'i drɛ!» Tɔɔn minnɛn nɛn e -ta waa bɛ, o Zozi 'kun.

⁵¹-A -nan nɛn Zozi -sruzan -tɔ 'yee sɛn 'sɔ 'ji, ɛn e Bali -pannɔn 'tazan 'suzan 'tɔ "trɔɛn cɛɛn.

⁵²'Pian Zozi "e 'nan -yrɛ 'nan: «'I 'yie sɛn wɔ 'e 'kɔɛ 'ji! Maan ve 'yie 'nan, minnɛn pɛɛnɔn nɛn o sɛn "siala min man bɛ, sɛn "nɛn "nɛn o -kaala.

⁵³'I tɔ 'nan, "te an ya "va 'nan min 'e 'pa 'an va bɛ, maan ve 'an "ti "lɛ 'nan, 'e 'yee 'pasianɔn nɛn laji bɛ, o 'pa 'sia 'mɛn. O 'kɔn -kuli 'pa 'tɔdɔ -fuda 'fili, -e 'waan 'ta kuli -tan.

⁵⁴'Pian -tɛ 'wɪ zɛɛ e drɛ bɛ, 'wɪ nɛn e ya 'e 'crɛn -tɛdi Bali -le 'fluba 'ji bɛ, ya 'a 'kɔlaman -e 'e 'lɛ sɔɔ di. Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdi 'nan, zɪ 'e drɛ zɛɛ.»

⁵⁵ɛn Zozi 'a 'vɪ min "kaga zɛɛ -wlɛ 'nan: «-Mɛ "lɛ "wɛan nɛn ka -ta 'an 'kunlɛ 'ka 'lɔ lɛ sɛnnɛn 'lee yibanun -a "lɛ ka -ta crinzan -sru? Tɔ pɛɛnɔn man an ya Bali -pan 'kuin, te an Bali -le 'wɪ "paaman 'ka 'ji, ɛn ka'an 'kunlɛ di.

⁵⁶'Pian 'wɪ pɛɛnɔn zɛɛ, e drɛ -e 'wɪnɛn nɛn Bali 'lewei vɛnɔn -a crɛn -tɛ 'e 'cɛn bɛ 'e 'lɛ sɔɔ.» -A -nan nɛn Zozi -srunɔn pɛɛnɔn 'wɪ "man -a -sru, ɛn o flan bli.

Minnun -kɔ Zozi 'a tin 'banɔn 'lɛ

(Mk 14.53-65; Lk 22.54-55, 63-71; Zan 18.12-14, 19-24)

⁵⁷Minnun nɛn o Zozi 'kun bɛ, o -kɔ Zozi 'a Bali -pannɔn 'tazan nɛn waa laabo Kaifa bɛ, -yee "kɔnnɛn. 'Fluba 'ci vɛnɔn 'lee min cejenun 'o cin 'yɪ fɛ zɛɛ -a -nan.

⁵⁸Pieri -fɔ -kɔɔbli, te e -kɔla Zozi -sru. E -kɔ zɛɛ -trilii, ɛn e 'bɔla Bali -pannɔn 'tazan -le "kɔnnɛn. E wla -yee -klɔn -ji, ɛn e -nyran -a

'sunon yei, 'w1 nen e bɔa Zozi man be -a -nan yidi -le "wean.

59 Bali -pannon 'tanon 'lee tin 'banon pɛnon a 'va 'nan o 'wlu w1 -tu "paa Zozi da, -e 'o -kɔla -a -tɛdi -a -le "wean.

60 Min "kaga 'wlu 'sen Zozi man, 'pian 'w1 pɛnon z1e ya'a tin -te1e Zozi da "fo "di.

"Be -sru min "fli "ta en "o 'v1 'nan:

61 «Min 'labe e 'nan: <An -kɔlaman Bali -pan 'kon 'widi -a, -e 'an pee -to yi yaaga 'wlu.»

62 -A -nan nen Bali -pannon 'tazan wluan lou, en yaa 'v1 Zozi le 'nan: «'W1 nen minnun -a ve 'i man be, yi'a sia "va "duv?»

63 Zozi 'ka -a 'sile "da -yre "di.

En Bali -pannon 'tazan -a 'v1 -yre 'nan: «'I 'pe wluan Bali nen -a yiɛ ci "man "be -a 'le! Maan laabo 'i 'lɔ 'nan, min 'sizan 'w1 'ji nen yia? Bali -p1 nen yia? 'W1 z1e 'i -ci 'si 'kɔe!»

64 En Zozi "e 'nan -yre 'nan: «-Nyren, yia 'v1 'i 'bɔ 'a be. Maan ve 'cɛɛ 'nan, -e 'e 'sia cɛɛgɔ yi 'gɔe -a da be, kaan 'bɔ Blamin -p1 ye 'an -nyrandi 'pleble pɛnon 'san Bali -pe "yi "da. En "be -sru kaan ye "nyian laji, te an ya -tanan "lolu -koei "da.»

65 -A vidi z1e e Bali -pannon 'tazan ta kli, en 'e 'ta sonun 'fɔi budi 'sia. -A -nan nen e 'nan: «E Bali sron! -Kaa 'ka "nyian -yee 'w1 'nan yizan pee -va "fo "di. "Sron nen e "sia -a wonan be, kaa 'man 'ka 'bɔ 'a.

66 "Ka "ve -ji 'non?»

En minnun -a 'si "va -yre 'nan: «E 'sɔ -ka ve -a.»

67 'W1 z1e -a da nen, o 'le 'yi 'sendi 'sia -a yra, en o -fɔle wɔɔdi "va 'sia. Min -mienun 'pa -foa -a yra, te waa laabo -yrɔ 'nan:

68 «'Yie 'nan min 'sizan 'w1 'ji nen 'yia. -Yee "wean -te i ya Bali 'lewei vizan a be, min nen e fe tuw 'yie be, 'i -kɔn 'kɔe.»

Pieri yɔɔ "da 'nan 'e 'ka Zozi -sruzan 'a d1 (Mk 14.66-72; Lk 22.56-62; Zan 18.15-18, 25-27)

69 Tu z1e -a wlu be, te Pieri a tian 'e -nyrandi -klɔn -ji. -A -nan nen non lumɔn -to pli "man, en e 'nan -yre 'nan: «Bii 'gɔe Galile min Zozi -sruzan 'to nen 'yia.»

70 'Pian Pieri yɔɔ "da min pɛnon yiɛ man. E 'nan: «'W1 nen i ci "vale 'i ve be, ma'an tɔa dt.»

71 En Pieri -klɔn -yre "nen -si 'sia, -a -nan nen non lumɔn pee -a 'yi, en yaa 'v1 minnun nen fe z1e -a -nan be -wle 'nan: «Min 'lagɔe, e ya Nazareti min Zozi -sruzan 'to -a.»

72 Pieri yɔɔ "da "nyian, yaa -ci -pe wluan, en e 'nan: «Min 'labe, ma'an tɔa "fo "di.»

73 "Be -sru "nyian, minnun nen fe z1e -a -nan be, o pli Pieri man en o 'nan -yre 'nan: «'W1 'kpa nen. 'I 'bɔ 'gɔe, -a -sruzan -to nen 'yia. 'Yie 'widi -a kɔɔn "man z1e.»

74 -A -nan nen Pieri "e 'nan: «-Te 'wlu nen maan -sɛan "be, Bali 'e 'w1 'nen -kɔn 'men.

Maan 'v1 'cɛɛ 'nan, ma'an min 'labe -a tɔa "fo "di.»

'Nun tɔɔn en mannen w1.

75 'W1 nen Zozi -a 'v1 Pieri le be, en -a -cin -trɔa Pieri ji. Kɔɔ Zozi -a 'v1 -yre 'nan: «'Vaa -e mannen tɛde 'e 'w1 be, te yia 'v1 'e 'pa -a yaaga 'nan yi'an 'tɔa dt.» -A -nan nen Pieri 'bɔla bei, en e -wuɔdi 'sia 'w1 'nanmandi -a.

27

Minnun -kɔ Zozi 'a Rɔm min -kɔnmandan Pilati 'le

(Mk 15.1; Lk 23.1; Zan 18.28)

1 Z1 tu cɛn bodrun be, en Bali -pannon 'tanon 'lee min cejenun pɛnon 'wei 'pa 'e cin man 'nan 'o Zozi te.

2 O Zozi yru, "be -sru en o -kɔ -a -non1e Rɔm min -kɔnmandan Pilati le. Mingonnennun tazan nen Rɔm be, -yɛɛ Pilati -to 'nan 'e 'leglɔn 'bɔ 'pla.

Zudazi -ka -nan w1

(Drɛw1 1.16-20)

3 Zudazi 'bɔ nen, e Zozi -non minnun le be, z1 yaa 'yi 'nan minnun tanon tin -te Zozi da 'nan 'e -ka -a 'w1 'ji be, -a -nan nen 'w1 'nandi "man 'sia, en e -kɔ 'lein 'wle 'fuba yaaga be -a -non1e Bali -pannon 'tanon 'lee min cejenun le 'e "pa 'ji.

4 E 'nan -wle 'nan: «An 'w1 'wlidi drɛ min nen ya'a 'w1 'tu drɛle -wlidi "diɛ, -a -non1di -a 'cɛɛ.»

-A -nan nen minnun z1e o 'nan Zudazi le 'nan: «"Kɔe 'man w1 'ka 'ji dt. 'I 'bɔ 'lɔ w1 nen.»

5 Tɔɔn Zudazi 'lein 'wlenun z1e -a -sran Bali -pan 'kuin, en e -kɔ 'e 'blɔ wɔle baa -ji.

6 Bali -pannon 'tanon 'lein 'wlenun z1e -a koola, en o 'nan: «-A -si 'ka -kaa 'lɔ -e -kaa "lala 'gɔe -a -sen Bali -pan 'kuin "lala -va dt, kɔɔ "lala nen yaa -maan blamin nyen -sran be -nyren.»

7 'W1 nen 'kɔ 'o drɛ "lala z1e -a be, o wei drɛ "da -tɔwli. -A -nan nen o -kɔ fei 'lɔle -pɔ -tozan -to -lɔ. Fei z1e waa 'lɔ 'nan -e 'e drɛ -pɛnon 'le min wnon -a.

8 'Be nen -kaa ci cɛɛgɔ yi -a 'gɔe, minnun fei z1e -a laabo nyen fei, kɔɔ "lala z1e -yɛɛ -maan blamin nyen -sran.

9 'W1 nen Bali 'lewei vizan Zeremi -a 'v1 'e 'cen be, z1 e 'le sɔɔ z1e. Kɔɔ yaa 'v1 'nan:

«'Lein 'wle 'fuba yaaga nen waa 'si min nen Izrael 'non 'a 'fle 'tan be -a manve nen.

10 En "lala -tɔwli z1e

-a 'bɔ nen waa -non -pɔ -tɔzan -le fei man.

Z1 Minsan -a 'v1 'men z1e.»

Zozi a Rɔm min -kɔnmandan Pilati 'le

(Mk 15.2-15; Lk 23.2-5, 13-25; Zan 18.29-19.16)

11 Z1 minnun 'bɔla Zozi 'a -kɔnmandan le be, en -kɔnmandan 'w1 laabo -yrɔ. Yaa laabo -yrɔ 'nan: «Zuif 'non 'le mingonnɛn nen 'yia?»

Zozi 'e 'nan -yre 'nan: «-Nyren, yia 'vɪ 'i 'bɔ 'a bɛ.»

12 Wɪnɪn nɛn Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee min cejenun -a 'vɪ Zozi man bɛ, Zozi 'ka 'wɪ 'tɔ 'silɛ 'da 'fo 'dɪ.

13 -A -nan nɛn Pilati 'e 'nan -yre 'nan: «'Wɪ pɛɛnɔn nɛn waa "paa 'i da bɛ, yɪ'a maan dɔv?»

14 'Pian Zozi 'ka 'wɪ 'tɔ 'silɛ 'da -yre 'fo 'dɪ. 'Wɪ zɪɛ e -kɔnmandan 'kan 'e 'ciɪla "da.

15 Lɛ -tɔdɔ pɛɛnɔn man bɛ, -te Zuif 'nɔn tranun -le 'sidɪ naanba -ji "fɛdɪ drɛdɪ 'bɔ bɛ, -kɔnmandan 'sia -pɔ 'kɔnzan 'tɔ man. -Pɔ 'kɔnzan nɛn minnɔn cɪ "va 'nan 'o 'si man bɛ, -a man nɛn e "sia.

16 Lɛ 'bɔ zɪɛ -a -ji bɛ, te min -tɔ nɛn e 'wɪ 'wɪlɪdɪ -dan drɛ -a 'wɪ a 'e fuɪladɪ "man "bɛ e ya -pɔ 'kuin. Min zɪɛ waa laabo Barabazi.

17 -Yee "wɛan zɪ minnɔn a 'o cin yɪdɪ bɛ, ɛn Pilati -a laabɔ -wɔ 'nan: «Barabazi 'lee Zozi nɛn waa laabo min 'sizan 'wɪ 'ji bɛ, -tɪ man nɛn 'an 'si 'o "fli yei?»

18 Pilati -a -tɔa 'nan minnɔn tanɔn "naan Zozi man 'e "tun, -yee "wɛan nɛn 'o -ta Zozi 'a 'yre.

19 Pilati a 'e -nyrandɪ 'yee tin 'ba pein -da tin -sru, ɛn -a nan min 'pa 'sia -yre. E 'nan: «Min 'labɛ ya'a 'wɪ 'tɔ drɛlɛ -wɪlɪdɪ "dɪ. Te 'i 'pɛ wɔ -yee 'wɪ 'ji dɪ. Kɔɔ paan 'peɪ -man nyrin nɛn maan -tɛ bɛ, 'an "koe 'nyan -yee "wɛan 'kpa tɪglɪ.»

20 Tɔ zɪɛ -a wɪlɔ bɛ, Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee min cejenun -a 'vɪ minnɔn lɛ 'nan, 'o 'vɪ 'nan Barabazi man nɛn Pilati 'e 'si -e 'e Zozi 'tɛ.

21 -Yee "wɛan nɛn zɪ -kɔnmandan -a laabɔ -wɔ 'nyian 'nan: «Min "fli 'gɔvɛ 'o yei "bɛ, -tɪ man nɛn 'an 'si?»

ɛn 'o pɛɛnɔn -a 'vɪ 'nan: «Barabazi man nɛn 'i 'si.»

22 Pilati -a laabɔ -wɔ 'nan: «Zozi nɛn waa laabo min 'sizan 'wɪ 'ji bɛ, 'an drɛ -yre 'kɔ?»

ɛn 'o pɛɛnɔn -a 'vɪ -yre 'nan: «'I -pein yiba "plan da.»

23 -A -nan nɛn Pilati -a laabɔ -wɔ 'nan: «'Wɪ 'wɪlɪdɪ "cɛn "nɛn yaa drɛ -yee "wɛan 'an -pein yiba "plan da?»

ɛn 'o pɛɛnɔn paan "nyian 'kpa 'plɛblɛ. Waa 'vɪ 'nan: «'I -pein yiba "plan da!»

24 Pilati -a 'yɪ 'nan, 'e 'ka 'o 'kɪnan 'wɪ 'a dɪ, te minnɔn plaman 'bɔv. -A -nan nɛn e 'yɪ 'si, 'e 'pɛ -man foe minnɔn pɛɛnɔn yɛ man, ɛn e 'nan -wɛlɛ 'nan: «Mɛɛn "cɛɛ 'vɪ 'nan 'o min 'lagɔvɛ -a -tɛ dɪ. -Te e -ka bɛ, 'ka 'bɔ 'lo 'wɪ nɛn.»

25 ɛn minnɔn wɪ "man 'o pɛɛnɔn. Waa 'vɪ 'nan: «-A -ka wɪ 'e 'pa 'kɔ da, ɛn 'e 'pa 'kɔɛ 'nɛnnɔn da.»

26 -A -nan nɛn Pilati 'si Barabazi man, ɛn yaa 'vɪ 'yee 'sounjanun lɛ 'nan, 'o Zozi 'sɔn -ngble -a, -e 'o 'kɔ -a -pein yiba "plan da.

'Sounjanun Zozi sɛɛ 'wɔ (Mk 15.16-20; Zan 19.2-3)

27 -Kɔnmandan -le 'sounjanun -kɔ Zozi 'a -kɔnmandan -le -klɔn -ji. ɛn 'o 'sounjanun pɛɛnɔn cin 'yɪ "man.

28 O -yee sɔnɔn 'sɔ 'e da, ɛn 'o mingɔnnɛn -trale -gblɔ 'tɛndɛn 'tɔ 'wɔ "da.

29 O lei 'tan, ɛn waa 'wɔ -a -wɔlo -man "le mingɔnnɛn kle 'zɔ. ɛn 'o -cɛan -kɔ -tɔ -nɔn -a -pɛ "yɪ "lɛ, "le -yee mingɔnnɛn "tonyrin -zɔ. -A -nan nɛn 'o "pɔ -sɔɔnladi 'sia "wɪlɔ, te waa sɛɛ wɔ. Waa ve -yre 'nan: «Zuif 'nɔn 'le mingɔnnɛn, 'tu 'tɔ bɔ!»

30 O 'le 'yɪ -sɛan "da, ɛn "nyian 'o -cɛan -kɔ "sia -yrɔ, -e 'o 'lɛ wɔla -a -win -ji.

31 Zɪ 'o cɛɛn -a sɛɛ wɔdɪ man bɛ, ɛn 'o mingɔnnɛn -trale zɪɛ -a 'sɔ "da. O -yee sɔnɔn 'wɔ 'e da, ɛn 'o -kɔ -a 'nan -e 'o -pein yiba "plan da.

Zozi -peinnan yiba "plan da (Mk 15.21-32; Lk 23.26-43; Zan 19.17-27)

32 'Sounjanun -kɔdɪ 'sia Zozi 'a, ɛn 'o cin 'yɪ Sirene min -tɔ nɛn waa laabo Simɔn bɛ -a. 'Sounjanun 'tɔ Simɔn zɪɛ -a -sru "sa -a, 'nan 'e Zozi 'le yiba "plan 'sia.

33 O 'bɔla fɛnan nɛn waa laabo Gɔlgota bɛ -a -nan. Gɔlgota -ci nɛn 'nan, min -wɔlo klo.

34 -Wɛn nɛn waa baa fɛ -tɔ nyrrannyrandɪ -a bɛ, waa -nɔn -yre 'nan 'e mlin. 'Pian zɪ yaa -nanjɛn 'e 'lɛ bɛ, ya'a 'wɛlɛ "man -e 'e mlin dɪ.

35 Waa -pein yiba "plan da, "bɛ -sru ɛn 'o -yee sɔnɔn pli 'o cin yei. Waa drɛ 'lein 'wɛlɛ 'tuɔladɪ da. [''Wɪ nɛn Bali 'lewei vɪzan -a 'vɪ 'e 'cɛn bɛ, zɪ e 'lɛ sɔɔ zɪɛ. Kɔɔ yaa 'vɪ 'nan:

«O 'mɛn sɔnɔn pli 'o cin yei, ɛn 'o 'mɛn sɔ -gblɔ 'sia 'lein 'wɛlɛ 'tuɔladɪ da.»]

36 'Bɛ -sru ɛn 'sounjanun -nyran, te 'o Zozi 'nanjɛan.

37 'Wɪ nɛn -yee "wɛan 'o Zozi -pein yiba "plan da bɛ, waa crɛn -tɛ ɛn waa 'pa -a -wɔlo da lou. Waa crɛn -tɛ 'nan:

«Min 'gɔvɛ Zozi nɛn, e ya Zuif 'nɔn 'le mingɔnnɛn -a.»

38 O 'wɪ 'wɪlɪdɪ "drɛnɔn "fli pein "nyian yiba "plan da. Waa -tɔ pein yiba "plan da Zozi 'pɛ "yɪ "da, ɛn waa -tɔ pein yiba "plan da -a -pɛ bɔ da.

39 Minnɔn nɛn 'o -ciala fɛ zɪɛ -a -nan bɛ, 'o Zozi 'srɔnman, te 'o 'wɔlo nyɔɔnman.

40 Waa ve 'nan: «Yɛɛ "cɛɛ 'vɪ 'nan 'i Bali -pan 'kɔn -wia -e 'i pee -tɔ yɪ yaaga 'wɪlɔ 'gɔ dɔv? -Te 'i ya Bali -pɪ -a bɛ, 'i 'fli 'si 'wɪ 'ji, -e 'i 'si yiba "plan 'labɛ -a da!»

41 Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee 'fluba 'ci vɪnɔn 'lee min cejenun "o sɛɛ 'wɔ "nyian. "O 'vɪ 'nan:

42 «E min peenun 'si 'wɪ 'ji, 'pian ya'a 'kɔlaman 'e 'fli 'sidɪ -a 'wɪ 'ji dɪ. -Te e ya Izrael 'nɔn 'le mingɔnnɛn -a bɛ, 'e 'si yiba "plan da 'e -sɔɔnla -e 'kɔ yɪ -tɛra "da.

⁴³ E yi -tera Bali da 'nan Bali "paa 'e 'va, en yaa 'vi 'nan 'e ya Bali -pi -a. -Yee "wean -te Bali -a ye "yi "be, Bali 'e 'si 'wɪ "men!"

⁴⁴ 'Wɪ 'wɪldɪ "drenən nən minnun o pein yiba "plan da Zozi "srən "be, "o Zozi srən "nyian 'wɪ 'towli zɪe -a vidɪ -a.

Zozi 'ka -nan

(Mk 15.33-41; Lk 23.44-49; Zan 19.28-30)

⁴⁵ Zɪ yidɛ 'bɔ min -wɪn -ji 'sɛzɛ be, en klun -trɔa 'leglɔn pɛɛnɔn 'ji. E -fɔ zɪe -trilii en funninmlan yidɛ tɛnla.

⁴⁶ Zɪ funninmlan yidɛ tɛnla be, en Zozi paan 'kpa 'pleble. Yaa 'vɪ 'e fla wei -ji 'nan: «Eli, Eli lama sabatani?» 'Wɪ zɪe -a -ci nən 'nan: «'Mɛn Bali, 'mɛn Bali, -mɛ "le "wean nən 'i 'pɛ 'si 'an -sru?»

⁴⁷ Min -mienun nən fɛ zɪe -a -nan be, waa 'man, en o 'nan: «E ya Eli laabɔnan.»

⁴⁸ 'Nun tɔɔn 'sounja min -tɔ flən bli, e -kɔ sɔ 'sile, yaa 'wɔ -wɛn 'wɛ 'cɛn 'va, yaa 'wɔ 'cɛan -kɔ 'nɛn, en yaa 'pa Zozi 'lebo "nɛn 'nan -e 'e 'yi flɔn 'ji.

⁴⁹ 'Pian 'sounja -mienun "o 'vɪ 'nan: «'I 'tɔ -e -kaa -nan yɪ, -te Eli -taa -a 'sile 'wɪ 'ji -o.»

⁵⁰ Zozi paan "nyian 'kpa 'pleble, en 'e yie 'le 'wɔ.

⁵¹ 'Nun tɔɔn sɔ -dan nən 'e 'tindɪ Bali -pan 'kuin be, e 'fɔɪ 'bɔ 'ji "fli. E 'fɔɪ bɔdɪ 'sia lou, en yaa -sɛn "tra. 'Trɛ nyɔɔn, en puo -kɔlɛnun 'fɔɪ bɔɔ.

⁵² Min -yrenun 'le sɔɔ, en Bali -le minnun "kaga wluan 'kanɔn 'va,

⁵³ te o boala 'yɛ -ji. 'Pian zɪ Zozi wluan 'kanɔn 'va be, -a -nan nən o -kɔ 'o 'fli -kɔɔnɛ. 'O 'fli kɔɔn min "kaga "le Zeruzalɛm nən Bali -le 'fla 'saun -a be -a da.

⁵⁴ 'Sounjanun tazan 'lee 'yee minnun nən 'o yie 'tɔ Zozi 'va be, zɪ 'trɛ nyɔɔn waa -nan 'yɪ be, en 'wɪ pɛɛnɔn nən e drɛ waa -nan 'yɪ be, -a "klan o -tedɪ 'sia. -A -nan nən waa 'vɪ 'nan: «'Wɪ 'kpa nən, min 'labɛ Bali -pi nɛn.»

⁵⁵ Fɛ 'bɔ zɪe -a -nan be, lumɔn "kaga "a 'o 'tɔdɪ -kɔɔbli, te o yie a -nan nun. Lumɔnnun nən o sɔɔnla Zozi -sru Galile, te o 'nyranman "paa Zozi le be o 'bɔ nɛn.

⁵⁶ Lumɔnnun zɪe, Madala lɪ Mari a o va, en Zaji 'lee Zozeɔvɔ "bɔ Mari a o va, en Zebede -pinun "bɔ "a o va.

Zozi wɔ -nan

(Mk 15.42-47; Lk 23.50-56; Zan 19.38-42)

⁵⁷ Zɪ funninmlan 'pla be, en fɛzan -tɔ nən e 'sia Arimate be e -ta. Waa laabo Zozeɔvɔ. Zozi -sruzan 'tɔ nɛn.

⁵⁸ E -kɔ toba -fɔɛ Pilati le 'nan 'e Zozi pa -nɔn 'yɛ. En Pilati -a 'vɪ 'yee minnun le 'nan 'o -nan -yɛ.

⁵⁹ Zozeɔvɔ Zozi 'kadɪ zɪe -a 'si, e sɔ -trɛdrɛ 'pa 'man,

⁶⁰ en e -kɔ -a wɔɛ. Yaa 'wɔ min -yɛ -trɛ nən waa cɛɛn puo -kɔɛ ji be -a -ji. Waa cɛɛn paan

-a 'bɔ 'fli -le vɛ -a. "Bɛ -sru e -kɔɛ -dan blu, yaa -tɔ -yɛ zɪe -a "nɛn, en e -kɔ.

⁶¹ Tɔ zɪe -a wlu be, te Madala lɪ Mari 'lee Mari -tɔ a -nan. O -fɔ 'o -nyrandɪ -yɛ 'bɔ 'le "nɛn.

'Sounjanun 'o yie 'tɔ Zozi 'yɛ -va

⁶² Zɪ tɔ cɛɛn be, Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee Farizen 'nɔn 'kɔ Pilati -va. Zuif 'nɔn 'le 'flinla 'yi da nɛn o -kɔ. -Yɛɛ cɪ Saba yi -a.

⁶³ O 'nan -yɛ 'nan: «'Kɔ 'san, 'wɪ 'tɔ -cin -trɔa 'kɔ 'ji, -yee "wean nən kɔ -ta. 'Wluzan 'labɛ, te -a yie a tian "man 'be, e 'nan, -te e -ka be, e yi dra yaaga -e 'e 'wluan 'kanɔn 'va.

⁶⁴ -Yee "wean kɔi trɔ "baa 'nan 'i vɪ 'yie minnun le -e 'o yie 'tɔ -a -yɛ -va -trilii yi yaaga. 'I drɛ zɪe "tɔgɔ Zozi -srɔnɔn 'o 'kɔ Zozi pa 'si -yɛ -ji, -e 'o 'wlu 'sɛn minnun le 'nan e wluan -kanɔn 'va. 'Wlu zɪe 'be 'cibɛn -taa 'mlinle -a tɛdɛ da.»

⁶⁵ -A -nan nən Pilati 'e 'nan -wɛ 'nan: «'Sounja 'pa 'tɔ 'labɛ, maan -nɔn 'cɛɛ. 'Ka 'kɔ waa, -e 'o yie 'tɔ -yɛ 'bɔ 'va "le zɪ ka cɪ "va "be -yee 'wɪ 'zɔ.»

⁶⁶ O -kɔ, o -yɛ 'bɔ "kɔnnɛn 'pla, en o 'sounjanun -tɔ -a 'le "nɛn.

28

Zozi wluan -kanɔn 'va

(Mk 16.1-11; Lk 24.1-12; Zan 20.1-18)

¹ 'Mɔnnɛn yi nɛn 'be cɪ Zuif 'nɔn 'le 'flinla 'yi -sru "yi -a. 'Mɔnnɛn yi zɪe, -a bodrun puunɔn nən Madala lɪ Mari 'lee Mari -tɔzan be, o -kɔ -yɛ da.

² 'Nun tɔɔn 'trɛ nyɔɔn 'kpa 'pleble. Minsan -le 'pasiazan -tɔ 'be 'si laji, e -kɔɛ nɛn waa -tɔ -yɛ "nɛn "be -a 'sɪnan, en e -nyran "da.

³ E "bia "le zɪ laa 'e 'wlei -wlei -fɔa e "bia be -yee 'wɪ 'zɔ. En -yee sɔ a 'fuvu, -a -kɔɔn "manvɛ "ka "di.

⁴ Nyen 'sounjanun cɛɛn, en o nyɔɔndɪ 'sia. -A -nan nən o tɛɛla "tra. O drɛ "le minnun nən o kaa be -wee 'wɪ 'zɔ.

⁵ En Bali -le 'pasiazan tin 'badɪ 'sia lumɔnnun le. Yaa 'vɪ -wɛ 'nan: «Te "klan 'e 'ka 'tɛ di! Maan -tɔa 'nan, ka ya Zozi nən waa -te yiba "plan da be -a -weɛnan.

⁶ E 'ka 'gɔ di. E wluan -kanɔn 'va "le zɪ yaa 'vɪ 'e 'cɛn be -yee 'wɪ 'zɔ. 'Ka 'ta, -e 'ka yie 'tɔ fɛnan nən waa 'pla be -a -nan.

⁷ 'Bɛ -sru 'ka 'kɔ "nyɪandɔ -a vɪ -a -srɔnɔn le. 'Ka vɪ -wɛ 'nan: E wluan 'kanɔn 'va, e -trɔa 'ka 'le Galile, ka boa "man "nan nun. 'Wɪ nɛn an -ta -a vɛɛ 'cɛɛ be, -nyrɛn zɪe.»

⁸ Lumɔnnun zɪe o 'si "nyɪandɔ -yɛ da. Nyen o cɛɛn, 'pian cɪ "nrandɪ -dan a -wɔɛ, en o -kɔ flən 'blidɪ -a. 'Wɪ zɪe o 'ta -kɔ -a 'sɪnan 'panan Zozi -srɔnɔn le.

⁹ 'Nun tɔɔn Zozi 'bɔla o 'le, en e 'nan -wɛ 'nan: «An 'ka 'tɔ bo.» Lumɔnnun pli Zozi man, o "pɔ sɔɔn "wlu, en waa cɛɛn 'kun -a badɪ -a.

¹⁰ -A -nan nen Zozi "e 'nan -wle 'nan: «Te "klan 'e 'ka 'te di! 'Ka 'ku -a vi 'an -srunon nen o dre "le 'an "bounun -zɔ bɛ -wle. 'Ka vi -wle 'nan 'o 'ku Galile. O bɔa 'an man -nan nun.»

Bali-pannon "lala-non 'sounjanun le 'nan -e 'o 'wlu 'sen

¹¹ Te hmənnun a -kənan -sia bɛ, -a -nan nen 'sounja -mienun 'bɔla Zeruzalem 'fla. 'Wɪ pɛɛnən nen e dre bɛ, waa 'sinan 'pa Bali -pannon 'tanon le.

¹² Bali -pannon 'tanon zɛ 'o cin 'yɪ 'o 'vale min cejenun -a, ɛn o 'wɪ 'pla "da. -A -nan nen o "lala "kaga "non 'sounjanun le,

¹³ ɛn o 'nan -wle 'nan: «'Ka vi 'nan, Zozi -srunon 'ta Zozi pa crin wole -pei -man, te ka ya yi -tenan.

¹⁴ 'Wɪ zɛ -te -kənmandan -a 'man bɛ, ku toba -fɔa -yrɛ, -e 'ku 'wɪ 'si 'ka man.»

¹⁵ 'Sounjanun "lala zɛ -a 'si, ɛn 'wɪ nen Bali -pannon 'tanon -a 'vi -wle "bɛ, waa dre la "da. 'Wɪ nen waa 'vi zɛ Zuif 'non -a ve tian cɛɛgɔ yi -a.

Zozi 'e 'fli kəon 'e -srunon le

(Mk 16.14-18; Lk 24.36-49; Zan 20.19-23;

Dre wɪ 1.6-8)

¹⁶ Zozi -srunon 'fuda -tɔ -ku Galile, pən nen Zozi -a kəon -wle "bɛ -a da.

¹⁷ Zi o Zozi 'yɪ bɛ, o "pɔ sɔon "wlu -a bɔdɪ -a. 'Pian te o va min -mienun 'o 'ci -fɔoman.

¹⁸ Zozi pli 'e -srunon man, ɛn e 'wɪ tin 'ba -wle. Yaa 'vi -wle 'nan: «Bali 'pleble 'non 'men fɛ pɛɛnən da laji, ɛn yaa -non 'men fɛ pɛɛnən da 'trɛda.

¹⁹ 'Ka 'ku, 'ka 'leɣlən pɛɛnən 'ji 'non dre 'an -srunon 'a! 'Ka o -batize dre -kaa "tɪ Bali 'lee 'e 'pɪ 'lee 'yee lei 'saun 'tɔ da.

²⁰ ɛn 'wɪ pɛɛnən nen maan paa 'ka 'ji bɛ, 'ka "paa o ji, -e 'o 'ta wɔla "da "le "wɛan. ɛn -a -cin 'e 'kən 'ka 'ji 'nan, an -fo 'ka 'va yi pɛɛnən man 'li 'trilii, -e 'trɛ 'nyan tɔ 'e bɔ.»

**Zozi Crizi -le 'wɪ 'nɔnnɔn nɛn
Mark
-a crɛn -tɛ**

*Zan a Zozi 'lɛ drɛnan
(Mt 3.1-12; Lk 3.1-18; Zan 1.19-28)*

1 Bali -pɪ Zozi Crizi -le 'wɪ 'nɔnnɔn pou sianan 'nɛn 'gɔ.

2 E pou 'sia 'lɛ 'wɪ nɛn 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali 'lewei vɪzan Ezai -le 'fluba 'ji bɛ, -yɛɛ 'wɪ 'zɔ. Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan:

«Bali "e 'nan:

«An 'mɛn min -tɔ -tɔala 'i 'lɛ, -yɛɛ 'i 'lɛ si -tɛa.»

3 Min zɪɛ -a wei "we "bui "da.

Yaa ve 'nan:

«Ka Minsan -le -si ta drɛ!

'Ka -yɛɛ -sinun ta -sɛn 'e cin va!»

4 Min zɪɛ Zan nɛn. E 'bɔla 'ji "bui "da, ɛn e Bali -le 'wɪ vɪdɪ 'sia minnun lɛ. Yaa 'vɪ -wɛlɛ 'nan: «Ka "si 'wɪ 'wɪldɪ "drɛdɪ man, -e 'ka 'fli -nɔn Bali lɛ! 'Ka 'ta 'ka -batize drɛ, -e Bali 'e 'cɛɛ 'wɪ 'wɪldɪ 'fui.»

5 Minnun nɛn o -nyɛanla Zude 'lɛglɔn 'ji 'lee Zeruzalɛm bɛ, o "kaga "ta Zan wei manlɛ. O 'wee 'wɪ 'wɪldɪnun 'vɪ 'wein Bali lɛ minnun pɛɛnɔn yɪɛ man, tɛ Zan o -batize dra 'yi nɛn waa laabo Zudan bɛ, -a va.

6 -Wi nɛn waa laabo Shamo bɛ, -a "cɛsɔ nɛn Zan da, ɛn -wi 'kɔlɛ nɛn 'e 'tɔdɪ "da -a -tɪɛn. Srɔ 'lee -srɔ 'nyrɔn nɛn yaa -ble fɛ -a.

7 E 'nan minnun lɛ 'nan: «Min -tɔ "ta -daa 'e 'fɔla "da, ɛn -a 'plɛblɛ "mlian 'an da. 'An 'ka -yɛɛ -manwua "tun "da baa "fuzan -a dɪ.

8 An 'ka -batize dra 'yi 'a, 'pian -yɛɛ 'ka -batize dra Bali lei 'saun 'a.»

*Zan Zozi -batize drɛ
(Mt 3.13-17; Lk 3.21-22; Zan 1.32-34)*

9 Tɔ zɪɛ -a wɪlu bɛ, ɛn Zozi 'si Galile 'fla nɛn waa laabo Nazaretɪ bɛ -a da, ɛn e -ta Zan -va. -A -nan nɛn Zan -a -batize drɛ Zudan 'yi 'va.

10 Zozi "ɛ 'si 'yia bɛ, tɛ e labli ye 'e 'lɛ 'sɔdɪ, ɛn e Bali lei 'yɪ e sɔɔn "da "lɛ -plabɔ -le 'wɪ 'zɔ.

11 -A -nan nɛn wei -tɔ wɪ laji. E 'nan: «I ya 'an 'pɪ nɛn maan ye "yi ɛn -yɛɛ 'wɪ 'an 'ci "nranman bɛ -a.»

*Satan Zozi 'man -tan 'nan 'e 'wɪ 'wɪldɪ "drɛ
(Mt 4.1-11; Lk 4.1-13)*

12 "Bɛ -sru, ɛn Bali lei -kɔ Zozi 'a "bui "da.

13 E yi drɛ 'nan nun -fuba sinjen, tɛ Satan -a man -taan. E ya -winun va lu -ji, tɛ Bali -le 'pasianɔn -a "sua.

*Zozi 'lɛ 'nyranman pou sianan
(Mt 4.12-17; Lk 4.14-15)*

14 Zɪ minnun Zan -fɔ -pɔ 'kuin bɛ, ɛn Zozi 'li 'e da Galile 'lɛglɔn 'ji. -A -nan nɛn e Bali -le 'wɪ 'nɔnnɔn vɪdɪ 'sia minnun lɛ. Yaa 'vɪ -wɛlɛ 'nan:

15 «Tɔ nɛn Bali -a kɔɔn bɛ, e 'bɔ. Bali -le mingɔnnɛn -bɪldɪ 'bɔ 'kogo. 'Ka 'si 'wɪ 'wɪldɪ "drɛdɪ man, -e 'ka 'fli -nɔn Bali lɛ! 'Ka yi -tɛra Bali -le 'wɪ 'nɔnnɔn da!»

*Zozi pɔ -tɛnɔn sinjen drɛ 'e -srunɔn 'a
(Mt 4.18-22; Lk 5.1-11)*

16 Zozi a cinan 'yi -dan nɛn Galile bɛ -a man, ɛn e Simɔn 'lee 'e -suannɛn Andre 'yɪ, tɛ o ya pɔ -tɛnan "se "a.

17 ɛn Zozi "e 'nan -wɛlɛ 'nan: «Ka -sɔɔnla 'an -sru! An -taa 'ka drɛlɛ minnun nɛn o min laabo 'an -sru "bɛ waa.»

18 Nun tɔɔn o 'wee "senun -sran, ɛn o sɔɔnla Zozi -sru.

19 E -kɔdɪ 'sia "nyian 'e 'lɛ, ɛn e Zebede -punun 'yɪ, tɛ o ya 'wee "senun -peenan -kɔ -ji. Zaji 'lee 'e "bɔ Zan nɛn.

20 Zozi o laabo, -a -nan nɛn o 'si 'o "tɪ Zebede 'lee 'wee 'nyranman 'panɔn -sru, ɛn o sɔɔnla Zozi -sru.

*Zozi -yɔ -wɪldɪ "pin min -tɔ -sru
(Lk 4.31-37)*

21 Zozi 'lee 'e -srunɔn 'kɔ 'fla nɛn, waa laabo Kapanamo bɛ, -a da. 'Flinla "yi da bɛ, e wɪ -wee cin yɪ 'kuin, ɛn e Bali -le 'wɪ "paadɪ 'sia minnun ji.

22 -Yɛɛ 'wɪ "paadɪ minnun 'plo 'fɔ, kɔɔ yaa "paaman o ji "le Bali -a -kɔladɪ -nɔn -yrɛ. Ya'a "paalɛ o ji "le 'nan 'fluba 'ci vɪnɔn 'le vɛ -zɔ dɪ.

23 Min -tɔ a cin yɪ 'kan 'bɔ 'ji bɛ, -yɔ -wɪldɪ "a -a -sru. Min zɪɛ e -paadɪ 'sia, yaa 'vɪ 'nan:

24 «Nazaretɪ min Zozi, -mɛ "wean nɛn i -tɔa 'kɔɛ 'wɪ 'ji? I -ta 'kɔ kɪlu 'sɔlɛ. Mein -tɔa. Bali -le min tɪglɪ nɛn 'yia.»

25 Zozi 'wɪ 'pla -yrɛ 'nan: «I 'ta -tɔ! I 'si min 'gɔɛ -a -sru!»

26 -Yɔ -wɪldɪ "min zɪɛ -a nyɔɔndɪ 'sia 'plɛblɛ, tɛ e -paanman, ɛn e 'si -a -sru.

27 'Wɪ zɪɛ e cɪda min pɛɛnɔn da. Waa laabɔdɪ 'sia 'o cin lɔ 'nan: «Mɛ "sɔ -man wɪ 'bɛ cɪ zɪɛ? Min 'gɔɛ -yɛɛ 'wɪ "paadɪ a 'e 'trɛ, ɛn Bali -a -kɔladɪ -nɔn -yrɛ. E -yɔnɔn -le 'plɛblɛ yi -kaa. 'Wɪ nɛn yaa ve -wɛlɛ "bɛ, waa drala "da.»

28 -A -nan nɛn minnun Zozi 'sɪ -fɔdɪ 'sia 'kpa tɪglɪ Galile 'lɛglɔn pɛɛnɔn 'ji.

*Zozi Simɔn 'sɛa 'lee -cɛ -tɛnɔn "kaga beli
(Mt 8.14-17; Lk 4.38-41)*

29 Zɪ Zozi 'bɔla cin yɪ 'kuin bɛ, ɛn e -kɔ Simɔn 'lee Andre -le "kɔnnɛn 'o 'vale Zaji 'lee Zan -a.

30 "Wɛɛ 'bɔla "kɔnnɛn "bɛ, tɛ Simɔn nan "bɔ "a 'e nyinnandɪ 'kɔlɛ -wɔandɪ 'plɛblɛ 'lɔ, ɛn waa 'vɪ Zozi lɛ.

31 Zozi pli "man, yaa 'kun 'e 'pɛ -man, ɛn yaa wɪuan. 'Nun tɔɔn -a 'kɔlɛ 'ji 'e 'trɔ -fɔ. -A -nan nɛn e fɛ -nɔn -wɛlɛ.

32 Zɪ funninmlan 'pla yidɛ 'fɔ plɔ va bɛ, ɛn minnun -tadɪ 'sia -cɛ -tɛnɔn pɛɛnɔn 'lee

minnun pæenon nen -yov -wliidi "a o -sru "be waa Zozi le.

³³ Flanon "kaga "ta -senle 'kon zie -a 'le "nen.

³⁴ Zozi min "kaga beli -ce 'to 'todv pæenon 'sidi -a o man. En e -yov -wliidi 'si min "kaga -sru "nyian. Zozi 'ka -yov -wliidinun 'twile -e 'o 'wi di, koo min nen Zozi ci -a be waa -tœa.

Zozi Bali -le 'wi 'vi Galile 'leglon pæenon 'ji (Lk 4.42-44)

³⁵ Bodrun te klun a tian be, Zozi wluan, en e 'bœla bei. E -ku Bali trov 'bale 'fla -sru fenan nen -a -nan ci flu be -a -nan.

³⁶ Simon 'lee Zozi -srunon -mienun be, o -ku Zozi -weele.

³⁷ Zi waa 'yi be, en o -yre 'nan: «Minnun pæenon a 'i -weenan.»

³⁸ En Zozi 'a 'vi -wle 'nan: «-Kaa kv fe pee -nan! -Kaa kv 'fla 'gœ -a 'srœn 'flanun da, -e 'an Bali -le 'wi 'vi -nan nun. Koo 'wi zie -a man nen an -ta 'tre da.»

³⁹ En e cidu 'sia Galile 'leglon pæenon 'ji. E Bali -le 'wi 'vi cin yi 'konnun -ji, te e -yov -wliidi -pian "minnun -sru.

Zozi -kogobe 'tezan -tv beli (Mt 8.1-4; Lk 5.12-16)

⁴⁰ Yi -tv da be, -kogobe 'tezan -tv -ta Zozi 'le. E "po sœon "wlu, en yaa trov 'badu 'sia. Yaa 'vi -yre 'nan: «Maan -tœa 'nan -te i wu "man "be, i -kolaman i -kogobe "sia 'an man, -e 'an dre 'saun Bali 'le.»

⁴¹ -A nyrinda -sen Zozi da. 'E 'pe 'so "ji, e kle "man, en yaa 'vi -yre 'nan: «An "we "man! 'I dre 'saun Bali 'le!»

⁴² 'Nun tœon -kogobe 'si "man, en e dre 'saun Bali 'le.

⁴³ Zozi 'wi 'pla -yre -a "trœen nyuondi -a. Yaa 'vi -yre 'nan:

⁴⁴ «Te 'i 'wi nen e dre 'gœ -a -nan see wo min -tv le "fo "di! 'Pian 'i 'ku Bali -panzan -tv -va -e 'yei "nanjen! "Be -sru "sraga nen Moizi -a kœon be 'i dre, -e minnun 'o -kœnnen "yi 'nan, i beli!»

⁴⁵ 'Pian min zie 'wi nen Zozi -a dre -yre "be, yaa 'sinan 'padu 'sia min 'todv pæenon le. -Yee "wean Zozi 'ka -kolale "nyian -e 'e 'fli -kœon 'fla di. En e -fo 'fla -sru fenan nen min "ka "die -a -nan. 'Pian te minnun 'sia fe pæenon 'nan, o -ko "va "nun.

2

Zozi min -srandi "tra "tv beli (Mt 9.1-8; Lk 5.17-26)

¹ Yi 'fli yaa "be -sru, en Zozi 'li 'e da Kapanamo. Minnun -a 'man 'nan Zozi a "kœnnen,

² en o "kaga "ku "va. Min a "kaga "bœv "le "wean, 'tœnan 'ka 'fulle "nyian 'kœn 'le "nen "di. Zozi Bali -le 'wi vidu 'sia -wle.

³ -A -nan nen, minnun -tadu 'sia min -srandi -tv -a Zozi le. E ya min sinjen lo "se "ji.

⁴ 'Pian wa'a -kolale -plidi -a Zozi man di, min a "kaga "le "wean. -A -nan nen o 'kœn tri, waa 'fœn 'e 'win -ji fenan nen Zozi ci 'e 'todu be -a -nan. O -œezan zie -a sœœnla.

⁵ Zi Zozi -wee yi -teradi 'e da 'yi be, en yaa 'vi -œezan zie -yre 'nan: «'An 'pi, 'wi 'wliidinun nen yia dre be maan fui.»

⁶ Bali -le 'fluba 'ci vinœn -mie a min "kaga zie o yei 'o -nyrandi. Waa nrœn 'o 'ji 'nan:

⁷ «-Me "wean nen, min 'labe, e 'wi zie -a ve? E Bali srœn. -Te ya'a 'silea Bali -twœli "a die, -tie -kolaman min -le 'wi 'wliidinun fuidi -a?»

⁸ Zozi -wee ci "nrœndi 'yi, en yaa 'vi -wle 'nan: «-Me "wean nen ci "nrœndi zie, e ya 'ka 'ji?»

⁹ -Te maan 'vi min -srandi "tra 'gœ -yre 'nan: «'Wi 'wliidinun nen yia dre be maan fui, 'be a -tv. En -te maan 'vi -yre 'nan: «'I wluan, 'i 'yie nyinnan "dave 'sia, 'i 'ta wo», 'be a -tv. 'Wi "fli zie, -a "œen "vidu 'be ci 'pleble?»

¹⁰ 'Pian an "ta -a -ci -kœnnan 'œœ 'nan -koladi a 'an 'bœ Blamin -pu -lo -e 'an min -le 'wi 'wliidinun fui 'tre da. -A -nan nen yaa 'vi -œezan zie -yre 'nan:

¹¹ «'I 'wluan! 'I 'yie nyinnan "dave 'sia! 'I 'ku 'yie "kœnnen!»

¹² 'Nun tœon min zie e wluan, e 'yee nyin -nan "dave 'sia, en e 'ta wodu 'sia min pæenon yie man, e 'bœla bei. 'Wi zie e cidu 'o pæenon da. O Bali 'to "yi 'vi, en waa 'vi 'nan: «'Wi 'gœ ku'a tian 'li -a nan yile di.»

Zozi Levi laabv (Mt 9.9-13; Lk 5.27-32)

¹³ Zozi 'ku "nyian Galile 'yi man. Min "kaga "kola -a -sru, en e Bali -le 'wi 'nœnnœn paa o ji.

¹⁴ 'Yœ -ku 'e 'le be, te e Alife -pu Levi ye 'e -nyrandi fenan nen o 'sukœle "sia be -a -nan. E ya 'yee 'nyranman 'panan. En Zozi -a 'vi -yre 'nan: «'I -sœœnla 'an -sru!» Levi wluan, en e sœœnla -a -sru.

¹⁵ "Be -sru en Zozi 'lee 'e -srunœn 'ku Levi -le "kœnnen fenun -blide. 'Sukœle 'sinœn 'lee 'wi 'wliidi "dreœon -mienun yra fe zie -a -sru. Koo min "kaga 'be 'kola -a -sru.

¹⁶ 'Fluba 'ci vinœn nen o ya Farizen 'nœn 'a be, zi waa 'yi 'nan Zozi a fe -blunœn 'o 'vale 'sukœle 'sinœn 'lee 'wi 'wliidi "dreœon -mienun -a be, en waa 'vi -a -srunœn le 'nan: «-Me "le "wean nen e fe bli 'o 'vale 'sukœle 'sinœn 'lee min -wliidi -mienun -a?»

¹⁷ Zozi 'wi zie -a 'man, en e 'nan -wle 'nan: «Minnun nen -œe 'ka o man die, wa'a -dœdrœ -sru -weœman di. 'Pian minnun nen -œe ci o man be, -weœ ci -dœdrœ -va. En "nyian be minnun nen o ci tigi be, -wee "wean "œœ an -ta di, 'pian an -ta 'wi 'wliidi "dreœon 'va. An -ta o laabule -e 'an Bali -le -si -kœœn -wle.»

Zozi 'le 'wi "paadi a 'le fe -tre -le 'wi 'zv (Mt 9.14-17; Lk 5.33-39)

18 Zan -srunon 'lee Farizen 'non a fe 'sonnan. En minnun -ta 'wi laabule Zozi 'lo 'nan: «-Me "le "wean nen, Zan -srunon 'lee Farizen -srunon fe "soan, te "yie -srunon 'ka fe soan di?»

19 En Zozi -a 'v1 -wle 'nan: «-Te minnun -a li 'pa "fedri drenan be, to nen li -tre 'pazan a o yei "be, minnun fe "soan? -Ceje, to nen li -tre 'pazan a o va be wa'a 'kolaman fe 'sondi -a di!

20 "Pian yi nen li -tre 'pazan -taa 'sile o yei "be, -a nyan nen o -taa "fe 'sonle.

21 En "nyian be, min 'ka so -tre 'fui 'sia, -e 'e 'pa so ceje 'fui bunan di. -Te 'be "cee "die, so -tre -a ceje 'fui bunan "paa "va.

22 En "nyian be min 'ka 'wen -tre sean -wi 'kole 'tre cejenun -ji di. -Te 'be "cee "die, -wen -tre -wi 'kole 'tre cejenun feaman, te -wen 'lee 'trenun 'bo sre. 'Pian e ya "le min 'e 'wen -tre -sen -wi 'kole 'tre -trenun -ji!»

Zozi 'wi tin 'ba Zuif 'non 'le 'flinla 'yi man (Mt 12.1-8; Lk 6.1-5)

23 'Flinla "yi da nen, Zozi 'lee 'e -srunon 'ciidi 'sia fei -to da. Fe 'wle nen fei zie -a da be, e ya 'lee 'saa 'le 'wi 'zu. -A -srunon 'ko -a "ceedi -a, te waa -ble.

24 -A -nan nen Farizen 'non -a 'v1 Zozi le 'nan: «"I 'yio 'wi nen 'i -srunon -a dra be -a. -Cee 'flinla "yi da be, wa'a 'wi 'labi -a dra di.»

25 En Zozi "e 'nan -wle 'nan: «"Wi nen -kaa tra David -a dre 'li, te dra -a -tea 'o 'vale 'yee minnun -a be, ka'a tian -a ta vile duv?»

26 E wla Bali -le 'kuin, en Bali -le 'kpoun nen Bali -pannon 'saza 'be -ble be, yaa 'sia, yaa bli, en e 'yee minnun 'le 'non. To zie -a va be, te Abiata 'be ci Bali -pannon 'tazan -a.»

27 En Zozi -a 'pla "da 'nan: «Bali 'flinla "yi dre minnun -le ve -a! Ya'a minnun drele 'flinla "yi -le ve -a di.

28 -Yee "wean nen 'an 'bo Blamin -pi, meen ci 'flinla "yi san -a.»

3

Min -to nen -a -pela 'ka 'e man be Zozi -a beli

(Mt 12.9-14; Lk 6.6-11)

1 Zozi 'ko pee 'wv "nyian cin yi 'kuin. Min -to a 'kon zie -a -ji, -a -pela 'to a 'e 'kadi.

2 Farizen 'non nen 'kon zie -a -ji be, o Zozi 'nanjendi 'sia -gdeen 'nan, -te e min zie -a "belia 'flinla "yi da -o. Waa dre zie 'nan -e 'o -kola 'wi 'todi -a "man.

3 Zozi -a 'v1 -pe -kazan le 'nan: «"I 'wluan! 'I 'to min yei 'gu!»

4 En Zozi -a laabo -wlv 'nan: «-Me "wi nen -cee -pei -a vi? -Si a 'e 'nondi min le 'nan 'e 'wi "yi "dre 'flinla "yi da, -baa 'wi 'wliidi "nen e dre? En "nyian be, e min "beli, -baa e min "twe -e 'e 'ka?» Min -to 'ka 'wi 'sile "da "di.

5 Zozi o pegenon -nanjen 'todv nyran da. -Wee "træen "yuyu nen waa "taan Bali va be, -yee "wean -a ta dre 'trodro. -A -nan nen yaa

'v1 -cezan zie -yre 'nan: «"I 'pe 'so "ji!» E 'e 'pe 'so "ji, en -a -pe dre "plonblon 'e "pa "ji.

6 Farizen 'non 'bala bei. O -ku Erodi -le minnun 'va -a 'palea "da 'nan 'o Zozi 'man -wee -e 'o -te.

Min "kaga "ta Zozi 'va (Mt 12.15-16; Lk 6.17-19)

7 Zozi 'lee 'e -srunon 'ko Galile 'yi man. Min "kaga 'kula o -sru. O -mie 'si Galile 'leglon 'ji, en o -mie 'si Zude 'leglon 'ji,

8 en o -mie 'si Zeruzalem, en o -mie 'si Idume 'leglon 'ji, en o -mie 'si 'leglon nen Zudan 'yi -sru "be -a -ji, en o -mie 'si 'leglonun nen Tir 'lee Sidon 'sron "be o ji. Min "kaga zie o -ta Zozi 'va, ko 'winun nen yaa dra be waa 'man.

9 -Yee "wean Zozi -a 'v1 'e -srunon le 'nan, 'o 'klv -to man wlv, "togv minnun 'o trun 'e man "kaga.

10 Fe -le "wean nen e 'w1 zie -a 'v1 be -yee ci 'nan, e min "kaga 'beli, en -cænon pænenon 'o cin -meandi 'sia 'nan -e 'o kle "man.

11 Minnun nen -yv -wliidi "ci o -sru "be, -te o Zozi 'yi be, o -teæmlan "wlu, te o -paanman 'nan: «Bali -pi nen 'yia.»

12 Pian Zozi 'wi "paala -wle 'kagla. Yaa ve -wle 'nan: «Te 'ka min nen 'an ci be -a ta bala minnun le di!»

Zozi min 'si "va -fuda "fli yee 'pasianon 'a (Mt 10.1-4; Lk 6.12-16)

13 "Be -sru en Zozi pon -to tri. Minnun nen Zozi ci "va "be, e o laabo 'e 'va. En o -ku -a "sron.

14 Zi e min -fuda "fli 'si "va zie, en e o 'to 'pa 'yee 'pasianon. Yaa dre zie 'nan, -e 'o 'kon -a "sron. En yaa dre 'nan -e 'o 'ko Bali -le 'wi v1,

15 te -koladi -a -wlv -e 'o -yv -wliidun -pin minnun -sru.

16 Minnun nen e o 'si "va "be, o 'to nen 'gv: Simon nen yaa 'to 'pa Piere be,

17 'lee Zebede -pinun Zaji 'lee 'e "boi Zan nen Zozi o 'to 'pa Boanezi be, -a -ci nen 'nan laa -paan "sv -man minnun,

18 'lee Andre, 'lee Filipu, 'lee Batelemi, 'lee Matie, 'lee Toma, 'lee Alife -pi Zaji, 'lee Tade, 'lee Simon -to nen waa laabo "nyian Zelo be,

19 'lee Zudazi Karioti. Min nen e "ta -daa Zozi 'nonle 'e 'nanmannon le be -nyren.

Zozi 'le 'pleble "sia nyin? (Mt 12.22-32; Lk 11.14-23)

20 "Be -sru en Zozi 'ko "konnæn. Minnun 'o cin 'yi "nyian "man "kaga "le "wean, Zozi 'lee 'e -srunon 'ka 'o 'wulo -da yile -e 'o fe -bli di.

21 Zi Zozi 'mangulinun 'w1 zie -a 'man be, o -si 'sia 'nan 'o 'ko -a 'kunle. Ko -a -cin -a o ji 'nan, -a -wulo sre 'e da.

22 En "nyian be, 'fluba 'ci vunon nen o 'si Zeruzalem be, o 'nan, -yv -wliidun tazan nen waa laabo Belzebul be, e ya Zozi -sru. En

-yee 'plēble 'a nēn e -yonun -pian "minnun -sru.

²³ -A -nan nēn Zozi o laabu, en e 'wɪ tin 'badi 'sia -kōnnen "ji. E 'nan: «Satan 'ka 'kolaman -e 'e 'bɔ 'fli -pin di.

²⁴ -Te 'lēglōn 'tɔ -ji minnun cēn 'e cin man, en o ya -kuli -tannan 'o cin man bē, 'lēglōn zɪe, e -wia.

²⁵ En -te 'kōn 'tɔwli 'lē "nēn 'nōn 'bē cɪ 'wɪ 'tɔwli zɪe -a drēnan oo, "kōnnen zɪe e -wia.

²⁶ -A -tɔwli "nēn 'nyian Satan 'lee -yee -yonun -le vɛ -a. "Te -wɛe cēn 'e cin man, en o ya -kuli -tannan 'o cin yei "bē, "te -yee mingōnnen trē -wi -a -nan 'mōn.

²⁷ Ka -tɔ 'nan, Satan nēn e ya min 'plēble 'a bē, min 'ka 'kolaman -e 'e -wla -yee 'kuin -e 'e -yee fēnun crin wɔ, -te ya'a Satan 'bɔ -yrilē di.

²⁸ Maan ve 'cē 'wɪ tigl 'a 'nan, 'wɪ 'wliɔ pēnōn nēn min -a dra bē, Bali -kolaman -a 'cēɔ -a min lē. En "nyian wei -wliɔ pēnōn min -a -fɔa Bali lē bē, Bali -kolaman -a 'cēɔ -a min lē.

²⁹ 'Pian 'wɪ nēn Bali lei 'saun -a dra bē, min nēn e "we "man -wliɔ -bē, Bali 'ka -a cēa -a san lē 'li "fo "dɪ. 'Wɪ 'kpa, 'wɪ 'wliɔ zɪe e -fo -yrɔ 'li "fo "lē vɛ -a.»

³⁰ Minnun nēn o 'nan, -yɔ -wliɔ "a Zozi -sru "bē, o 'tɔ 'ji nēn e 'wɪ zɪe -a 'vɪ.

-Tɪ nēn Zozi -a "siala 'e drɪ 'a?

(Mt 12.46-50; Lk 8.19-21)

³¹ Zozi "bɔ 'lee -a "bɔnun -ta. O -fɔ 'o 'tɔɔi bei, en o min -tɔ 'pa 'sia 'nan 'e 'kɔ Zozi laabu.

³² Minnun "kaga "a 'o -nyrandi Zozi "srōn. Waa si -fɔ. O 'nan -yrē 'nan: «'ɪ "bɔ 'lee 'i "bɔnun a bei. O 'nan, 'i 'lɔ!»

³³ Zozi "e 'nan -wle 'nan: «-Tinun 'bē cɪ 'an "bɔ "a? En -tinun 'bē cɪ 'an "bɔnun -a?»

³⁴ Zɪ e 'wɪ zɪe -a 'vɪ bē, e minnun nēn waa si -fɔ bē, o -nanjēn, en e 'nan: «"Ka 'yis! 'An "bɔ 'lee 'an "bɔnun nēn 'gɔ.

³⁵ Fē nēn maan 'vɪ zɪe -yɛe cɪ 'nan, min nēn e Bali cɪ 'sɔ wɪ dra bē, -yɛe cɪ 'an "bɔ -a, en -yɛe cɪ 'an "blu "a, en -yɛe cɪ 'an "bɔ "a.»

4

'Saa 'fɔzan man -kōnnen

(Mt 13.1-9; Lk 8.4-8)

¹ Yi -tɔ da bē, Zozi 'wɪ "paadi 'sia minnun ji "nyian Galile 'yi man. Minnun a trenan "man "kaga, -yee 'wɛan e -fɔ -klɔ -ji 'yi yis da, en e -nyran. Minnun -fɔ 'o 'sēndɪ 'yi 'plo da.

² -Kōnnen "ji nēn e 'wɪ "kaga paa o ji. Yaa 'vɪ -wle 'nan:

³ «"Ka 'yis 'wɪ 'tɔ nēn 'gɔ! 'Ka "trōen "tɔ -yrē! Min -tɔ 'bē 'kɔ 'saa 'fɔlē.

⁴ Zɪ e ya -a wɛnnan bē, -a 'wle plōen 'sran -si man. "Lomannun -ta, waa blɪ.

⁵ -A 'wle -mie -sran puo da, fēnan nēn 'trē 'ka "kaga "dɪe -a -nan. E bɔɔɔ 'sia tada, kōɔ 'trē 'ka "da "kaga "dɪ.

⁶ Zɪ yidē 'bidɪ 'sia bē, en e kaala 'nan, -a "sēn 'ka 'kɔlē -kōɔbli dɪ -le "wɛan.

⁷ -A 'wle plōen 'sran fēnan nēn -tēn -taa "bɔlē bē -a -nan. -Tēn zɪe e 'tu, e blala 'saa man, wa'a -kɔlālē -sēndɪ -a "da "dɪ, en o kaa.

⁸ -A 'wle plōen 'sran 'trē "yi "da. 'O 'bɔ, 'o trɔ, en 'o 'sēn "da. -A bē -tɔ 'wle a "man -fuba yaaga. -A bē -tɔ 'wle a "man -fuba 'shēɛdɔ. -A bē -tɔ 'wle a "man -yaa tɔ.

⁹ Min nēn 'wɪ man "trōen "cɪ -a -wulo -man bē, -a san 'e man!»

-Mɛ "lē "wɛan nēn Zozi 'wɪ tin 'ba -kōnnen "ji?

(Mt 13.10-17; Lk 8.8-10)

¹⁰ "Bē -sru, zɪ Zozi 'fɔ 'e 'saza 'o 'vale 'e -srūnōn 'fuda "fli 'lee min -mienun -a bē, en waa laabu Zozi 'lɔ 'nan: «-Kōnnen "nēn, yia -fɔ 'gɔvɛ, -a -ci nēn 'nōn?»

¹¹ -A -nan nēn Zozi -a 'vɪ -wle 'nan: «Kaa 'gɔvɛ, 'ka lē nēn Bali 'yee 'wɪ yɔɔɔi nēn 'e min 'paala 'a bē -a -ci 'si. 'Pian minnun nēn o 'ka 'an -sru "dɪe, "o 'wɪ pēnōn maan -kōnnen "ji.

¹² E drē zɪe 'nan -e 'o fēnan -nanjēn, te wa'a -kōnnen 'ye dɪ, en -e 'o 'wɪ man, te wa'a -ci maan dɪ, "tɔgɔ 'o 'fli -nōn Bali lē -e 'bē -wee 'wɪ 'wliɔnun fui.»

Zozi 'saa 'fɔzan man -kōnnen "ci 'vɪ

(Mt 13.18-23; Lk 8.11-15)

¹³ Zozi -a laabu -wɔ 'nan: «-Te ka'a -kōnnen 'gɔvɛ -a -ci manlē dɪe, kaa dra 'kɔ -e 'ka pēnun -ci man?»

¹⁴ -A -nan nēn yaa 'vɪ -wle 'nan: «'Saa 'fɔzan -kɔ 'yee 'saa 'fɔlē, e ya "lē 'nan, min -tɔ 'bē 'kɔ Bali -le 'wɪ vɪlē.

¹⁵ Saa 'wle nēn e -sran -si man bē, minnun nēn o Bali -le 'wɪ maan, 'nun tōn -e Satan 'e 'ta -a 'si o ji bē, -wee 'wɪ nēn.

¹⁶ En 'saa 'wle nēn 'e 'sran puo da bē, minnun nēn o Bali -le 'wɪ maan, 'nun tōn o "we "man cɪ "nrāndɪ -a bē, -wee 'wɪ nēn.

¹⁷ Wa'a tɔe -e -a "sēn 'e 'kɔ -kōɔbli dɪ. Wa'a 'o "trōen 'tɔala 'ji dɪ. -Te 'wɪ yidɪ 'lee 'tē 'padɪ o da a bōnan o man Bali -le 'wɪ 'lē "wɛan bē, tōn -e 'o 'pē 'si Bali -le 'wɪ -sru.

¹⁸ En 'saa 'wle nēn e -sran fēnan nēn -tēn -taa "bɔlē bē -a -nan bē, minnun nēn o Bali -le 'wɪ maan, o "we "man "bē, -wee 'wɪ nēn.

¹⁹ Pian minnun zɪe, o -taa 'o 'ci "nrāndɪ 'silēa 'trēda fēnun "kaga "da. Fē yidɪ o see "paaman. O ya "vale fē pēnōn 'e drē 'wee vɛ -a. 'Wɪ zɪe e -si -tɔa Bali wei lɔ, -e 'e vɪlē 'e 'nyranman 'pa o man dɪ.

²⁰ En 'saa 'wle nēn o -sran 'trē "yi "da bē, minnun nēn o Bali -le 'wɪ maan, o "we "man -e 'o 'ta wɔla "da "bē, -wee 'wɪ nēn. Tōn 'nyranman nēn Bali wei -a 'padɪ "siala o man bē, -a "nēn bɔala -dan. Te o drē "lē 'nan 'saa nēn -a bē -tɔwli 'wle a "man -fuba yaaga, en -a -tɔwli 'wle a "man -fuba 'shēɛdɔ, en -a -tɔwli 'wle a "man -yaa tɔ bē, -yee 'wɪ 'zɔ.»

*-Kannēn man-kōnnēn
(Lk 8.16-18)*

21 "Bē -sru en Zozi "e 'nan -wle 'nan: «Min 'ka-kannēn 'fōa "nēn -e 'e yōō -pō wlu di. -Te 'bē "cēē "diē, -e 'e yōō nyinnan "dave wlu di. 'Pian waa -tōala fēnan 'wein da, te minnun pēēnōn -a ye.

22 Maan ve 'cēē 'nan, fē -tu 'ka 'fo 'e yōōdi -trilii, -e 'e vile 'e bōla 'ji di. En 'wī yōōdi -tu "ka -e 'o vile 'o man fēnan 'wein da di.

23 Min nēn 'wī man "trōēn "ci -a -wulo -man bē, -a san 'e man!

24 "Ka drē "yi 'wī nēn ka ci -a mannan 'gōē -a va! Zī ka Bali wei 'man bē, -a da nēn Bali 'wī 'tōdi "paa "da 'cēē, -e 'e 'ku 'e 'lē.

25 Kōō min nēn e ci -yrcō "bē, -a lē nēn waa "paa "da. 'Pian min nēn e "ka -yrcō "diē, -a "tiēnēn nēn -yrcō "bē, o -taa -a 'silē.»

*Fei fē 'wle bōdi da -kōnnēn
(Ezai 55.10-11; 1 Kō 3.6-7)*

26 En Zozi -a 'vī "nyian 'nan: «Bali -le mingōnnēn -blidi min da bē -nyrēn 'gō. E ya "le min -tu 'saa -fō 'yee fei.

27 "Bē -sru e yi -tēa "pei -man -e 'e 'fuō bodrun. Yaa dra zīē yi -tōdō pēēnōn man. 'Pian fē nēn e dra 'lōō -e 'saa nyrien 'e bō -e 'e trō bē, ya'a tōa di.

28 "Trē -a bōā 'e 'fli -a. Yaa nyrien bōā 'e 'flin, "bē -sru -e 'e 'sen "da, -e 'e 'yi mlin.

29 "Te -a 'wle tran bē, te -a -tedi 'bō. -A -nan nēn min zīē e -kō -a -tēle srēn 'a.»

*Fei fē 'wle 'tu man -kōnnēn
(Mt 13.31-35; Lk 13.18-19)*

30 En Zozi -a 'vī "nyian 'nan: «Bali -le mingōnnēn -blidi min da bē, -mē "man "nēn -kaa -kōōnman? -Kōōnnēn "cēn "fōdi -a nēn maan -ci ve 'cēē?

31 Maan -kōōnman fei fē 'wle 'tu man. -A 'wle "wēnnēn "mlian 'trēda fē 'wle pēēnōn da.

32 'Pian -te waa -fō bē, e bōā -e 'e trō. -A -dan -cia fei sinwle pēēnōn da. 'E plan -tōā, -e "lomannun 'o "kōē "tō -a 'la 'va.»

33 -Kōōnnēnnun zīē -a "kaga "fōdi -a bē, Zozi Bali -le 'wī paa minnun ji "le zī o -kōlaman -a -ci mandī -a bē -yēē 'wī zō.

34 -Kōōnnēn 'saza 'ji nēn e tin 'ba minnun lē. 'Pian -te 'o 'vale 'e -srūnōn 'a o -fū 'o 'saza bē, -e 'e pēēnōn 'ci vī -wle.

*Zozi fulō 'pleble 'tu ta -to
(Mt 8.23-27; Lk 8.22-25)*

35 Yi -tōwli 'bō zīē -a funninmlan nēn, Zozi -a 'vī 'e -srūnōn lē 'nan: «-Kaa ku 'yi -sru!»

36 O -si -nōn minnun lē. -A -nan nēn o -kōdi 'sia. -Klō nēn Zozi ci -ji paan bē, -a -ji nēn e -fō en o -kōdi 'sia. -Klō -mienun yra o -sru.

37 En fulō 'pleble 'tu "fēēndi 'sia. 'Yi 'sendi 'sia -klō -ji. 'Siēn ve bē 'yi "ta -klō faa.

38 Tō zīē -a wlu bē, te Zozi a yi -tenan -klō pei 'ji. -A -wulo a 'e pladi -sunmun da. -A -srūnōn 'a fuō, en o -yrē 'nan: «Bali -le 'wī

"paazan, 'kō 'nan cēēn 'nyandi man. "Yie 'man wī 'ka 'ji dōō?»

39 -A -nan nēn Zozi wluan, e paan fulō da, en yaa 'vī 'yi lē 'nan: «'I 'ta -tō! 'I 'ta "tra!» 'Nun tōōn fulō "fēēndi 'le 'tō, en fēnan -tō flu.

40 Zozi -a laabō -wlo 'nan: «-Mē "klan nēn kaa wō zīē? Ka'a tian yi tealā 'an da dōō?»

41 -A -nan nēn "klan -sēn o pēēnōn 'ji, en waa laabōdi 'sia 'o cin lō 'nan: «-Mē "sō -man min bē ci zīē? Fulō 'lee 'yi -a wei maan "yi.»

5

Zozi min -tu nēn -yō -wliidi "ci -a -sru "bē -a beli

(Mt 8.28-34; Lk 8.26-39)

1 Zozi 'lee 'e -srūnōn 'bōla Galile 'yi -sru Geraze 'nōn lē 'lēglōn 'ji.

2 Zī Zozi sōōnla -klō -ji bē, min -tu 'si min wōnan zīa, en e -ta -a 'lē. -Yō -wliidi "a min zīē -a -sru.

3 Min wōnan nēn e -nyēanla. Min -tu 'ka 'kōlaman -a -yrūdi -a di. -Te -bulalē baa nēn oō, wa'a 'kōlaman di.

4 Waa cēinnun 'lee -a -pēnun yrī -bulalē baa 'e 'pa -a "kaga, te yaa "cēēnman 'e man. Min -tu 'pleble 'ka 'cia "da 'lōō -e -a -pē 'e 'sō -a pladi -a di.

5 Bodrun funnin, e -cia "min wōnan 'lee pōnnun da -paandi -a 'pleble, te 'e 'man 'kōlē bōōman -kōlē -a.

6 Zī e Zozi 'yi 'kōōbli bē, e -ta flān -a, en 'e "pō sōōnla "wlu.

7 -A -nan nēn e paan 'pleble, en yaa 'vī Zozi lē 'nan: «Zozi, 'yie -mē "wī nēn 'an man? Bali nēn min ta lou "bē, -a -pī nēn yia. Bali 'tō 'ji bē, te 'i 'tē 'pa 'an da di!»

8 Zozi -a 'vī -yrē 'nan, 'e 'si min zīē -a -sru, -yēē "wēan nēn e 'wī zīē -a 'vī.

9 En Zozi -a laabō -yrcō 'nan: «'I 'tō nēn 'nōn?»

E 'nan Zozi lē 'nan: «'An 'tō nēn -kuli 'pa 'tō, kōō ku ya min 'gōē -a -sru "kaga.»

10 En e toba -fōdi 'sia Zozi lē 'nan, te 'e 'o 'pin 'lēglōn zīē -a -ji di.

11 Tō zīē -a wlu bē, te 'sru 'pa 'tō a 'e 'blinan o "srōn "pōn -tō da.

12 En -yōnūn -a 'vī Zozi lē 'nan: «'I yra 'si! 'I 'ku 'pa 'sia 'srūnūn 'labē o va -e 'ku 'fō o -sru!»

13 Zozi 'si -nōn -wle. -A -nan nēn -yō -wliidun 'si min zīē -a -sru, en o -kō -fōlē 'srūnūn -sru. O flān 'sia pōn 'sean man zīa, te o -sean 'yia, en o pēēnōn kaa. O ya 'sru -kpi 'fli.

14 Zī 'sru -sru "pinnōn 'wī zīē -a -nan 'yi bē, o -tē -ji flān -a, en o -kō 'fla 'lee fei -paannun da. 'Wī nēn e drē bē, waa -nan 'sinan 'pa. Minnun -kō 'wī zīē -a -nan ylē.

15 Zī o 'bō Zozi man bē, en o min nēn blōō -yō "kaga "ci -a -sru "bē, -a 'yi. E ya 'e -nyrandi 'e 'ta lē sō -a, te -a ta 'si. 'Wī zīē e o cēēn nyēn -a.

¹⁶ Minnun nen o ci -nan en Zozi min zie -a beli be, 'w1 nen e dre be waa -nan 'sinan 'pa -wle. En 'w1 nen e 'bo 'srunun man be, waa -nan 'sinan 'pa 'nyian.

¹⁷ -A -nan nen o toba -fodi 'sia Zozi le 'nan, 'e 'si 'wee 'leglon 'ji.

¹⁸ Zi Zozi 'ta -foa 'klb -ji be, en min nen yaa beli be, e 'nan Zozi le 'nan: «'I yra si, 'koe 'ko 'yia!»

¹⁹ Zozi 'ka 'wle 'man 'di. 'Pian 'e 'nan -yre 'nan: «'I 'ko 'yie 'konnen 'i 'mangulinun va! 'W1 pɛnɔn nen Minsan -a dre 'yie be, 'i 'sinan 'pa -wle! En 'i nyrinda nen e -sen Minsan da be, 'i 'sinan 'pa -wle!»

²⁰ Min zie e -ko, en 'w1 pɛnɔn nen Zozi -a dre -yre 'be, yaa -nan 'sinan 'padi 'sia 'leglon nen, waa laabo 'Fla 'fu be -a -ji. Minnun pɛnɔn nen o 'w1 zie -a 'man be, o 'lebo 'fo.

*Zozi Zairus 'lu 'lee li -tu beli
(Mt 9.18-26; Lk 8.40-56)*

²¹ Zozi 'fo -klb -ji, en e 'li 'e da Galile 'e 'pa 'ji. Minnun 'o cin 'y1 'man 'kaga, te e ya tian 'y1 'plo da.

²² -A -nan nen cin y1 'kon 'tazan -tu nen waa laabo Zairus be, e -ta. Zi e Zozi 'y1 be, e -tria 'wlu.

²³ en e 'nan -yre 'nan: «'I yra 'si! 'I 'pa 'an 'va 'nyiaudu! 'An 'lu cɛɛn 'e yie 'le wodu man. 'I yra 'si, 'i 'ta 'i 'pe 'pla 'da, -e 'e 'beli!»

²⁴ En Zozi soɔnla -a -sru, te min -a -mɛan 'man -pe pɛnɔn da.

²⁵ Min "kaga zie o yei "be, li -tu a -nan, -ce a "man. -Ce zie e nyen -seanla "man, -a -nan le -fuda "fli 'bo.

²⁶ 'E yra 'y1 -kodi -dodro "kaga 'va 'le "wean, en e 'yee "lala pɛnɔn sre. 'Pian -yee -ce fa 'ka drele "yi "di, te e -ko 'padi -a "da.

²⁷ E Zozi 'le 'w1 'man, -yee "wean e wla min "kaga zie o yei. E pli Zozi man 'e koda zia, en e kle -yee so man.

²⁸ Yaa nrɔn 'e 'ji 'nan, -te 'e 'pe kle 'e "tun -yee so man be, 'e "belia.

²⁹ 'Nun tɔɔn nyen -srandi "man 'le 'to, en yaa -konnen 'y1 'nan 'e beli.

³⁰ Zozi -a -to 'nan, 'pleble 'to 'bola 'e 'ji. -A -nan nen 'e 'man lila minnun da, en yaa laabo 'nan: «-Tie kle 'an 'man so man?»

³¹ -A -srunɔn -a 'v1 -yre 'nan: «'Wuo! Minnun 'i -mɛan "man -pe pɛnɔn da be, -e 'i laabo 'nan, -tie kle 'i man?»

³² Zozi 'e yie 'todi 'sia 'e man 'nan -e 'e min nen e kle 'e man be -a y1.

³³ -A -nan nen li zie, e -ta nyɔɔndi -a. Nyen a cɛɛn, kɔɔ 'w1 nen e dre -yre "be yaa -tɔa 'e 'bo 'a. E "po soɔn Zozi 'wlu, en e 'w1 pɛnɔn 'v1 -yre.

³⁴ Zozi 'e 'nan -yre 'nan: «An 'lu, i yi -tera 'an da, -yee "wean nen i beli. 'I 'ko -trɔɔ! 'Yie -ce 'si 'i man.»

³⁵ Zozi 'fu 'w1 zie -a tin 'banan, en Zairus -le "konnen 'pa 'sianɔn 'ta -a vle Zairus le 'nan:

«'I 'lu 'ka 'va. Te 'i Bali -le 'w1 "paazan "koe "nyan "nyian di!»

³⁶ Zozi 'w1 zie -a 'man. E 'nan Zairus le 'nan: «Te 'i "klan di! 'I yi -tera 'an da!»

³⁷ -Te ya'a 'silea Piere 'lee Zaji 'lee 'e "bu Zan -a die, Zozi 'ka 'wle "man -e min pee 'e -soɔnla 'o -sru "di.

³⁸ Zi o 'bola Zairus -le "konnen "be, Zozi min "kaga 'y1 'baba 'fo o man, te o -wua.

³⁹ E wla 'kuin, en e 'nan -wle 'nan: «-Me "le "wean nen 'baba 'fo 'ka man, te ka -wua? 'Nen 'labe ya'a 'kale di, 'pian e ya yi -tenan.»

⁴⁰ -A -nan nen minnun Zozi see wodu 'sia. En e minnun pɛnɔn 'bola bei. E 'nan 'ti 'lee -a "bu 'lee 'e -srunɔn yaaga 'sia, en o wla 'kon "bu 'nen 'nen 'bo ci -ji be -a -ji.

⁴¹ Yaa 'kun 'e 'pe -man, en yaa 'v1 'e wei -ji 'nan: «'Talita kumu!» -A -ci nen 'nan, limɔn 'nen, maan 'nan 'yie 'nan, 'i 'wluan lou.

⁴² 'Nun tɔɔn limɔn 'nen zie e wluan, en e 'ta wodu 'sia. -A le a -fuda "fli. Zi o 'w1 zie -a -nan 'y1 be, o 'lebo "fo.

⁴³ 'Pian Zozi 'w1 pla -wle o "trɔɛn nyuɔndi -a. Yaa 'v1 -wle 'nan, te 'o -nan see wo min -tu le di! En e 'nan: «'Ka fe -non -yre!»

6

*Nazarɛti 'non 'ka yi -telea Zozi da di
(Mt 13.53-58; Lk 4.16-30)*

¹ "Be -sru Zozi 'ko 'e fla Nazarɛti 'o 'vale 'e -srunɔn 'a.

² Flinla "yi da be, en e 'w1 "paadi 'sia minnun ji cin y1 'kuin. Min "kaga "nen o -yee 'w1 "paadi 'man be, o 'lebo "fo. En waa laabodu 'sia 'o cin lo 'nan: «Nyin zia nen 'w1 'labe "yee tranla? -Tie 'w1 'todi zie -a -non -yre? Yaa dra 'ko, en e 'lebo "fo wunun 'labe -a dra?»

³ Yiba "nyaanzan "tun "nen, en Mari -pi nen. Zaji 'lee Zoze 'lee Zud 'lee Simɔn nun flinlan nen. En "nyian be, -a -suannen limɔnnun -nyeana -kaa va 'gu.» -Yee "wean wa'a wei 'silea 'w1 'a di.

⁴ -A -nan nen Zozi -a 'v1 -wle 'nan: «Fe pɛnɔn 'nan be, Bali 'lewei vizan 'to a 'e wlu -andi. 'Pian -te e ya 'e 'flanɔn 'lee 'e drunun 'lee 'e 'mangulinun yei "be, wa'a siala min -a di.»

⁵ -Te ya'a 'silea -pe 'pladi -a -ce -tenɔn -mie da -e 'o 'beli die, Zozi 'ka -kolale 'lebo "fo w1 pee dredu -a 'fla zie -a da di.

⁶ Yi nen wa'a -telea Zozi da die, -a 'w1 -a 'kan 'e 'ciila "da. "Be -sru en e -ko 'fla peenun da, en e 'w1 paa minnun ji.

*Zozi 'e -srunɔn fuda "fli 'pa 'sia "flivli
(Mt 10.5-15; Lk 9.1-6)*

⁷ Zozi 'e -srunɔn fuda "fli laabo, en e o 'pa 'sia "flivli. E -koladi -non -wle 'nan -e 'o -yu -wliɔnun -pin minnun -sru.

⁸ Yaa 'v1 -wle 'nan: «-Te ya'a 'silea "tonyrin -a die, te 'ka 'ta wɔ "man "fe pee 'sia di! Te 'ka 'blife 'lee 'pada 'lee "lala 'sia di!»

9 'Ka 'manwua "wɔ! Te 'ka 'tralɛ 'sia "fli 'dɪ!»

10 En yaa 'vɪ "nyjan -wɛ 'nan: «-Te 'ka 'bɔla 'fla 'tɔ da bɛ, 'ka 'fɔ 'kɔn nɛn, o 'ka laabɔ 'ji bɛ -a -ji, -trilii -e 'ka 'kɔdɪ 'e bɔ.

11 'Pian -te ka 'bɔla 'fla, en 'fla zɪɛ -a da 'nɔn 'ka 'ka 'silea min -a dɪɛ, en wa'a "trɔɛn "tɔɛ 'ka wei lɛ dɪɛ, 'ka 'kɔ 'ka 'lɛ! "Cɛɛ -kɔ bɛ, 'ka 'cɛin -man fuɔn -kɔɛi "trɔa o da 'wɪ pladɪ -a -wɛɛ. -A -ci -kɔɔndɪ nɛn 'nan 'ka 'pɛ 'si -wee 'wɪ 'ji.»

12 -A -nan nɛn o -kɔ, en o Bali -le 'wɪ vidɪ 'sia minnɔn lɛ. Waa 'vɪ -wɛɛ 'nan, 'o 'si 'o drɛ wɪ wɪldɪ "man -e 'o 'fli -nɔn Bali lɛ.

13 O -vɪ -wɪldɪ "kaga "pin minnɔn -sru. O 'nyrɔn ciɪ -cɛ -tɛnɔn "kaga "man, tɛ o "belia.

Min -batize drɛzan Zan -kanan wɪ nɛn 'gɔ (Mt 14.1-12; Lk 9.7-9)

14 Mingɔnnɛn Erodi Zozi 'le 'wɪ 'man, kɔɔ -a 'tɔ 'wɪdɪ fuila "man, tɛ minnɔn -a vɛ 'nan: «Min -batize drɛzan Zan 'bɛ wluan -kanɔn 'va. -Yɛɛ "wɛan nɛn -kɔladɪ a -yrɔ en e 'lɛbɔ "fɔ winun dra.»

15 En min plɔɛnnɔn "o 'vɪ 'nan: «Eli nɛn.» En min -mienun "o 'vɪ 'nan: «Bali 'lewei vɪzan -tɔ nɛn "le Bali 'lewei vɪnɔn 'li bɛ -wee 'wɪ 'zɔ.»

16 Zɪ Erodi 'wɪnɔn zɪɛ -a 'man bɛ, en e 'nan: «Zan nɛn maan -wulo cɛɛn bɛ, -a 'bɔ nɛn. -Yɛɛ wluan -kanɔn 'va.»

17 Kɔɔ Erodi 'bɛ Zan -tɛ. 'Wɪ nɛn e drɛ 'lɔɔ yaa -tɛ bɛ, -nyrɛn 'gɔ. Erodi 'yɛɛ minnɔn 'pa 'sia, en 'o -kɔ Zan 'kunlɛ, waa yrɪ, en waa -fɔ -pɔ 'kuin. Yaa drɛ zɪɛ Erodia -le "wɛan, kɔɔ lɪ zɪɛ e ya Erodi "bɔvɪ Filipɔ nan -a, en Erodi -a 'si "wlu.

18 'Wɪ zɪɛ Zan -a 'lɛ cɛɛn Erodi lɛ. Yaa 'vɪ -yrɛ 'nan: «-Si 'ka 'i 'lɔ -e 'i "bɔvɪ nan 'si 'e 'wlu dɪ.»

19 -A 'wɪ 'nan Erodia man -wɪldɪ. En e Zan -sa 'pla 'nan 'e -tɛa. 'Pian -si nɛn kɔ 'e 'ciɪla "da "bɛ, ya'a tɔa dɪ.

20 Kɔɔ -a -sran Erodi 'bɔ "e "klan wo Zan -lɔ. -Yaa -tɔa 'nan, Zan a Bali -le min tɪghɪ 'a, -yɛɛ "wɛan 'e yɪɛ -tɔa "va, "tɔgɔ 'o -tɛ. Erodi Zan wei mandɪ yɛ "yi, 'pian 'wɪ nɛn Erodi "e "yrɪ -e "e "vɪ Zan lɛ bɛ, ya'a tɔa dɪ.

21 Zɪ Erodi -ya lɛ 'lɛ sɔɔ yɪ 'bɔ bɛ, en Erodia -si nɛn kɔ 'e 'ciɪla "da -e 'e Zan -tɛ bɛ -a 'yrɪ. Yi zɪɛ -a da bɛ, Erodi min -dandannun 'lee 'yɛɛ 'sounjanun tanɔn 'lee Galile min cejenun laabɔ 'nan, 'o 'ta "fɛdɪ drɛ 'e 'va.

22 En Erodia 'lu 'kɔ "drɛ 'tanlɛ o 'lɛ. Erodi 'lee 'yɛɛ minnɔn pɛɛnɔn 'ci 'sɔ 'e 'ciɪla "da. -A -nan nɛn Erodi -a 'vɪ -yrɛ 'nan: «Fɛ nɛn i ci "va bɛ, 'i laabɔ 'an 'lɔ, maan -nɔan 'yɪɛ!»

23 En Erodi -tɔ 'e wei da -a vidɪ -a 'nan: «-Te 'mɛn mingɔnnɛn trɛ va nɛn i ci bɛ, maan 'fɔvɪ 'tɔ -nɔan 'yɪɛ.»

24 En nɔnbɛ zɪɛ e 'bɔla, e -kɔ -a laabɔɛ "e "bɔ 'lɔ 'nan: «-Mɛ "fɛ nɛn 'an laabɔ -yrɔ?»

-A "bɔ "e -yrɛ 'nan: «Min -batize drɛzan Zan -wulo nɛn, 'i laabɔ -yrɔ!»

25 -A -nan nɛn e 'li 'e da "nyianɔvɔ mingɔnnɛn Erodi -va, en yaa 'vɪ -yrɛ 'nan: «Min -batize drɛzan Zan -wulo va nɛn an ci. 'I -nɔn 'mɛn -naagɔ "plɛdɪ da!»

26 Zɪ Erodi 'wɪ zɪɛ -a 'man bɛ, -a ta drɛ 'trɔdrɔ. 'Pian -e -tɔ 'e wei da minnɔn nɛn o -ta "fɛdɪ da bɛ o yɪɛ man, -yɛɛ "wɛan ya'a -kɔlale -a vidɪ -a -cɛjɛ dɪ.

27 -A -nan nɛn e 'sounja -tɔ 'pa 'sia 'nan, 'e 'kɔ Zan -wulo 'cɛn. 'Sounja zɪɛ e -kɔ -pɔ 'kuin, en e Zan -wulo cɛɛn.

28 E -ta -a "plɛdɪ da, en yaa -nɔn nɔnbɛ 'bɔ lɛ. En nɔnbɛ zɪɛ yaa -nɔn 'e "bɔ 'lɛ.

29 Zɪ Zan -srɔnɔn 'wɪ zɪɛ -a 'man bɛ, en o -kɔ -a -kadɪ 'silea. O -kɔ -a wɔɛɛ.

Zozi -blɪfɛ -nɔn min -kpi 'soolu lɛ (Mt 14.13-21; Lk 9.10-17; Zan 6.1-13)

30 Minnɔn nɛn Zozi o 'pa 'sia paan bɛ, o -ta. 'Wɪ pɛɛnɔn nɛn waa drɛ bɛ, 'lee 'wɪ nɛn waa paa minnɔn ji bɛ, waa 'sinan 'pa Zozi lɛ.

31 En Zozi -a 'vɪ -wɛɛ 'nan: «-Kaa 'si fɛ 'gɔvɛ -a -nan! -Kaa kɔ fɛnan nɛn e ci flu bɛ -a -nan, -e -kaa 'flinla "wɛnnɔn!» Fɛ nɛn e 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ bɛ, -yrɛ ci 'nan, minnɔn nɛn o -kɔ 'lee minnɔn nɛn o -taa "bɛ, o ya "kaga "bɔvɪ -le "wɛan, wa'a 'o 'wulo -da ye -e 'o fɛ -bɪlɪ dɪ.

32 -A -nan nɛn Zozi 'lee 'e -srɔnɔn -fɔ -klɔ -ji 'o 'saza, en o -kɔdɪ 'sia fɛnan nɛn e ci flu bɛ -a -nan.

33 Minnɔn o -kɔnan 'yɪ. En 'wɪ zɪɛ min "kaga -a 'man. -Yɛɛ "wɛan o 'si 'fla pɛɛnɔn da, en o -trɔa o 'lɛ flɔn -a fɛ zɪɛ -a -nan.

34 Zɪ Zozi sɔɔnla -klɔ -ji bɛ, e min "kaga zɪɛ 'o 'yrɪ o 'sɛndɪ. O nyrinda -sɛn "da, kɔɔ e o 'yrɪ "le 'nan 'blanun nɛn o -sru "pinzan "ka "dɪɛ, -wee 'wɪ 'zɔ. -A -nan nɛn e 'wɪ "kaga "paadɪ 'sia o ji.

35 Zɪ funninmlan "ta "paala bɛ, en Zozi -srɔnɔn pli "man. O 'nan -yrɛ 'nan: «-Pɛi "ta taan, en min "ka 'nyɛaanla 'gɔ dɪ.

36 -Yɛɛ "wɛan 'i vɪ minnɔn lɛ 'nan, 'o 'kɔ fei -paannun 'lee 'flanun nɛn -kaa "srɔn 'gɔvɛ -a da -e 'o 'wee -blɪfɛnɔn 'lɔ, 'o -bɪlɪ!»

37 En Zozi -a 'vɪ -wɛɛ 'nan: «'Ka 'blɪfɛ -nɔn -wɛɛ 'ka 'bɔ 'a!»

-A -nan nɛn waa laabɔ Zozi 'lɔ 'nan: «Kɔvɔ dra kɔ -e 'kɔ 'blɪfɛ -nɔn -wɛɛ? I ya "vale 'nan 'kɔ 'kɔ minnɔn "kaga 'labɛ o -blɪfɛ 'lɔ yɪ yaa "fli "da "nyranman "lala -a?»

38 En Zozi -a laabɔ -wɔ 'nan: «'Kpoun wɛa nɛn 'ka 'lɔ? 'Ka 'kɔ -a -nanjen!»

Waa laabɔ 'o cin lɔ, en o -yrɛ 'nan: «'Kpoun 'soolu 'lee pɔ "fli "nɛn 'kɔ 'lɔ.»

39 "Bɛ -sru en Zozi -a 'vɪ -e -srɔnɔn lɛ 'nan, 'o min pɛɛnɔn 'nyran "tra 'e 'kule -a, 'e 'kule -a.

40 En minnɔn -nyran 'e 'kule -a, 'e 'kule -a. -A 'kule -mie bɔa min -yaa tɔ, en -a 'kule -mie bɔa min -fuba 'soolu.

41 -A -nan nɛn Zozi 'kpoun 'soolu 'lee pɔ "fli zɪɛ -a 'si, 'e yra -tɔ laji, en e Bali muo "fɔ. E

'kpaunnun ta ceen, en yaa -non 'e -srunon le 'nan, 'o -pli "minnun man. E pa "fli pli "nyian minnun peenon man.

42 Min peenon fe bli, o 'kan.

43 'Kpaun ponennun 'lee paunun nen o -fu be, -a -srunon -a -sen saannen -fuda "fli "ji, yaa 'fa.

44 Minnun nen o 'kpaun bli be, -klonmon a 'o va -kpi 'soolu.

*Zozi 'ta 'wv 'yi yie da
(Mt 14.22-33; Zan 6.16-21)*

45 "Be -sru en Zozi 'to 'e -srunon man 'nan, 'o 'fo -klu -ji -e 'o 'traa 'e 'le Bezaida fla 'yi -sru. E -fola "da 'nan -e 'e 'si -non minnun le, te o -ko -wee "konnen.

46 Zi o peenon ceen 'kudi man be, en e -ku Bali tru 'bale pon -tu da.

47 -Pei 'tan, en -klu "e 'bo 'wv 'yi yei, te Zozi a tian 'e 'twli "tra.

48 Zozi -a 'yi 'nan, 'e -srunon a 'o yra yinan -klu -fodi -a, ko fulo "feenman e -taa "o da zia. -Pei -man, mannen tede -a be, en e -kola o -sru 'ta wodi -a 'yi yie da. E "ta -cia "o da.

49 -A -nan nen waa 'yi, te e ya 'ta wonan 'yi yie da. -Wee 'ji "le 'nan min lei nen, en o -paandi 'sia.

50 Waa 'yi 'o peenon, en nyen -sen o ji.

'Pian Zozi -a 'vi -wle 'nan: «'Ka -pan 'kun! Te 'ka "klan du! 'An 'bo nen.»

51 -A -nan nen e -fo o va -klu -ji. 'Nun ton fulo 'ta 'to. 'Wi zie e o 'plo 'fo 'e 'ciila "da.

52 'Lebo "fo wi nen Zozi -a dre 'kpaun -a be, wa'a -ci manle di. -Wee -ci mandu a -koobli -le "wean.

*Zozi -ce -tenon beli Jenezaret
(Mt 14.34-36)*

53 Zi o 'yi ceen be, o 'bala Jenezaret.

54 O soanla -klu -ji, 'nun ton minnun Zozi -konnen 'yi.

55 O ci fe peenon 'nan -a vidi -a minnun le. -A -nan nen minnun -tadi 'sia -ce -tenon 'a "se "ji, fenan nen waa 'man 'nan e ya be -a -nan.

56 Fenan peenon nen e 'bo be, -te e ya 'fla "wennan da -a oo, -te e ya 'fla -dan da -a oo, -te fei -paan "da "nen oo, minnun -taa "ce -tenon -a -guada. O toba -foa Zozi le 'nan, 'e 'yee so 'lebo 'fendaa 'tw -e -ce -tenon 'o kle "man. -Ce -tenon peenon nen o kle "man "be, o beli.

7

*Zuif 'non kluda wi
(Mt 15.1-9; Lk 11.37-41)*

1 Yi -tu da be, Farizen 'non 'lee 'fluba 'ci vunon -mienun 'si Zeruzalem, en o -ta Zozi 'va.

2 Waa 'yi 'nan -a -srunon plon fe bli, te wa'a 'o 'pe -man "foele "le zi o tranun -a 'vi 'nan 'o dre be -yee 'wv 'zv di.

3 Zuif 'non nen Farizen 'non 'a be, 'lee Zuif 'non peenon be, -te wa'a 'o 'pe -man "foele "le

zi o tranun -a 'vi 'nan 'o dre be -yee 'wv 'zv die, wa'a fe ble di.

4 En -te o 'si 'fleji be, -te wa'a 'o -srule "le zi o tranun -a 'vi 'nan 'o dre be -yee 'wv 'zv die, wa'a fe ble di. O kluda wi "kaga plon a "nyian. E ya 'yi 'mlin "kulenennun -ci "foedi da, en e ya -panun 'lee -daganun -ci "foedi da, [en e ya nyinnan "davenun -sru di da.]

5 -Yee "wean Farizen 'non 'lee 'fluba 'ci vunon 'a laabu Zozi 'lo 'nan: «-Me "le "wean nen, 'i -srunon 'ka 'wi nen -kaa tranun -a 'vi 'nan -kaa dre be -a dra di? 'Pian wa'a 'o 'pe -man dra 'saun Bali 'le 'vaa -e 'o fe -bli.»

6 -A -nan nen Zozi "e 'nan -wle 'nan: «Wei "flivli 'non! 'Wi nen Bali 'lewei vizan Ezai -a cren -te 'ka man be, 'wi 'kpa nen, ko yaa 'vi 'nan:

«Bali "e 'nan:
Minnun 'labe,
waan 'to "yi "ve 'o 'le lou,
'pian o jinun be,
o ya 'o 'sidi 'an man -koobli.

7 -Wee 'an 'sudi be -a "nen "ka "di.

Koo -peinun nen blamin a -to be, -a 'bo nen waa "paaman minnun ji 'nan -yee ci Bali -le -si -a.»

8 En Zozi -a 'vi -wle 'nan: «'Ka "tronen 'si Bali -le -pei -va, en ka -soanla 'ka tranun kluda wi -sru.

9 'Ka 'ci a 'e 'cendi. Ka Bali -le -pei tuw 'ka 'pela koda, en ka lea 'ka tranun kluda wi man.

10 'Wi nen yaa -konman be -nyren 'gu. E ya 'e 'cren -tedi 'nan:

«I yie 'nan 'i "ti 'lee 'i "bu "man!
En "nyian 'nan:

«Min nen,
'e wei 'pla 'e "ti "man,
-te 'be "cee die,
'e "bu "man be,
'o san -tel!»

-Pei zie Bali 'be -non Moizi le,

11 'pian kaa "paaman minnun ji 'nan, -si a 'e 'nondi min le -e 'e vi 'e "ti 'lee 'e "bu "le 'nan: «Ma'an 'kolaman -e 'an 'pa 'ka 'va di. "Lala nen ko "an -non "cee be, maan dre Korban -a. -A -ci nen 'naan, maan -non Bali le.»

12 'Cee 'wi "paadi zie e -si -toa -yru -e 'e 'pa 'e "ti 'lee 'e "bu "va.

13 Zi ka Bali wei klu -scanla 'ji 'ka tranun kluda wi -a zie. En 'wi zie -a -twli "nen kaa dra 'wi "kaga "ji.»

*-Me "fe 'be min "tri -toa Bali 'le?
(Mt 15.10-20)*

14 "Be -sru en Zozi min "kaga laabu "nyian, en e 'nan -wle 'nan: «'Ka "tronen "to 'an wei le -e 'ka 'wi 'gwe -a -ci man 'kpa.

15 Fe nen e "sia bei, -e 'e -wla "min ji be, ya'a min "tri 'toa Bali 'le di. 'Pian fe nen e "sia min ji -e 'e bala bei "be, -yee min "tri -toa Bali 'le.

16 [Min nen 'wi man "tronen 'ci -a -wulo -man be, -a san 'e man!]

17 Zozi 'si min "kaga yei, en e wla 'kuin. - A -nan nen -a -srulon 'a laabu -yru 'nan, 'e -konnen "nen yaa -fo be -a -ci vi 'wle!

18 En e 'nan -wle 'nan: «'Ka 'bo 'nyian, ka'a 'kolaman -e 'ka 'wi zie -a -ci man duv? Fe nen e -wlamlan min ji be, ya'a min 'tri 'toa Bali 'le di. Ka'a toa zi duv?

19 Koo ya'a 'wlamlan min souba ji di, 'pian e -ko min -pon 'ji. "Be -sru -e min 'e 'ku -fo -a lua.»

'Wi zie -a vidi -a nen Zozi -a koon 'nan, -blife -tu 'ka min 'tri -toa Bali 'le di.

20 En Zozi -a 'le 'sran 'nan: «Fe nen, e "sia min ji be, -yee min 'tri -toa Bali le.

21 Koo blamin souba 'ji nen ci "nrondi -wldi pegenon 'sia. -Konnen -weedi "kaga 'lee li -weedi "kaga "a -tu, en crin wodi a -tu, en min -tedi a -tu,

22 en min nan -weedi 'lee min -sran -weedi a -tu, en "lala yidi "yi "bov "a -tu, en nyannen dredi a -tu, en -dawli dredi a -tu, en fe -blidi 'lee -wen mlindi -e 'e 'cila "da "be e ya -tu, en man budi a -tu, en 'widi min man -wldi "a -tu, en fli dredi -dandan a -tu, en -blo 'tandi a -tu.

23 'Wi 'wldi pegenon zie, o "sia min ji, en -wee min "tri -toa Bali 'le.»

*-Pen li -tu yi -tera Zozi da
(Mt 15.21-24)*

24 Zozi 'si fe zie -a -nan, en e -ko Tir 'fla "srøn Fenizi 'leglon 'ji. E wla 'kon 'tu -ji. E 'ka "vale 'nan, minnun 'o -to 'nan e ya -nan di. 'Pian ya'a -kolale dredi -a di.

25 Limon -tu a 'fla zie -a da. -Yu -wldi "a -a 'lu -sru. 'Nun ton e Zozi 'le 'wi 'man, en e -ta "va, en 'e "po soonla "wlu.

26 -A -nan nen e toba -fo -yru 'nan, 'e 'yu -wldi "pin 'e 'lu -sru. Li 'bo zie Zuif li "cee di, e "sia Siri Fenizi 'leglon 'ji.

27 En Zozi -a 'vi -yru 'nan: «'I nannannun 'toi 'o fe -bli 'o 'kan 'bi! E 'ka 'wi "yi, -e min 'e nannannun -lo 'kpoun 'si 'e -non -plennun le di.»

28 En yaa 'vi Zozi le 'nan: «'Wi tigli nen, yia 'vi, 'an 'san. 'Pian nannannun 'nean ploen nen e -scanla be, -plennun nen 'tablo wlu be, waa -ble.»

29 En Zozi -a 'vi -yru 'nan: «'Yia 'vi fenyian. 'I 'ku, -yu -wldi 'si 'yie 'nen -sru!»

30 -A -nan nen li zie e 'li 'e da 'yee "konnen. E 'bo 'yee 'nen man 'e nyinnandi -saa da, te -yu -wldi 'si -a -sru.

*Zozi bobo -tu beli
(Mt 15.29-31)*

31 "Be -sru en Zozi 'si 'leglon nen Tir 'fla "srøn "be -a -ji. E cila Sidon, en e -ku 'leglon nen waa laabo 'Fla 'fu be -a da Galile 'yi man.

32 -A -nan nen minnun -ta bobo -tu -a Zozi le, en o toba -fo -yru 'nan, 'e 'pe 'pla "da, -e 'e 'beli.

33 Zozi -cezan zie -a 'si minnun "srøn "kogo, en e -ku -a -koo bli fo. E 'pe 'wle 'wo -a "trøen 'ji, en e 'le 'yi 'si, yaa kle -a nren man.

34 -A -nan nen 'e yie -to laji, e flin -vee, en yaa 'vi -yru 'e wei -ji 'nan: «'Efata!» -A -ci nen 'nan, 'i 'le 'su!

35 'Nun ton -a "trøen 'le 'su, en -a nren flu. -A -nan nen e 'widi 'sia tigli.

36 Zozi 'wi 'pla minnun le 'nan, te 'o -nan wi vi minnun le di! E 'wi "paala -wle te yaa "paala, 'pian 'be 'nan nen minnun -a fuimlan "man "bov.

37 Min pegenon 'lebo "fo 'e 'cila "da, te waa ve 'nan: «'Wi pegenon nen yaa dra be, e ya "yi. Yaa dre en "trøen "winon "trøen 'le 'su, en yaa dre en bobonun nren baa flu.»

8

*Zozi -blife -non min -kpi sinjen le
(Mt 15.32-34)*

1 Tu zie -a man nen, min "kaga 'o cin 'yi "nyian Zozi man. En zi o -blife "ka -e 'o -bli die, -a -nan nen yaa 'vi 'e -srulon le 'nan:

2 «Minnun 'labe, o nyirinda -sean 'an da. Koo yi yaaga nen 'gu, te o ya 'an "srøn, en -blife -tu 'ka -wlo "di.

3 -Te an o 'li 'o da 'o 'ci le dra -a be, o man -taa toale -sia. En "nyian be, o -mienun 'sinan a -koo bli.»

4 -A -srulon -a 'vi -yru 'nan: «'Nyin zia nen min -blife ye -e 'e -non -wle fenan nen min 'ka 'nyeanla 'gu die -a -nan?»

5 En Zozi -a laabu -wlo 'nan: «'Kpoun a 'ka 'lo wea?»

O 'nan -yru 'nan: «'E ya 'soravli.»

6 Ton e 'nan minnun "kaga zie -wle 'nan, 'o -nyran "tra. E 'kpoun 'soravli zie -a 'si, e Bali muo "fo, en yaa 'nen jeen. Yaa -non -e -srulon le 'nan, 'o -pli 'o man. En waa pli o man.

7 Po "wenwennen -mie a "nyian -wlo "tiennon. Zozi Bali muo "fo, en yaa 'vi 'e -srulon le 'nan: «'Ka -pli "nyian o man!»

8 Minnun pegenon -a bli, o 'kan. En -a ponennun nen o -fu be, waa tre 'e cin man, e saannen 'fa 'soravli.

9 Minnun nen waa bli be o "nen boa -kpi sinjen. "Be -sru en Zozi -si -non -wle 'nan 'o 'li 'o da 'o fla.

10 En Zozi 'lee 'e -srulon -fo -klv -ji. O -ku 'tre nen, waa laabo Damanuta be -a da.

*Farizen 'non 'ka Zozi 'le 'wi 'ci man le di
(Mt 16.1-4; Lk 12.54-56)*

11 Farizen 'non 'ta, en o -sa -fodi 'sia Zozi 'va. -A man -tandi -le "wean, waa laabu -yru 'nan, -te -yee -koladi "sia Bali va be, 'e 'lebo "fo wi -tu dre laji.

12 Zozi flin -vee, en e 'nan -wle 'nan: «-Me "le "wean nen 'ka -naagonon, 'lebo "fo wi nen kaa -weeman? Maan ve 'cee 'wi tigli 'a 'nan, wa'a 'lebo "fo wi -tu -koonman 'ka -naagonon le di.»

13-A-nan nen e 'si o va, e -fɔ -kɔv -ji, en e -kɔ 'yi -sru.

Zozi -srnunən 'ka Zozi 'le 'wɪ 'ci manlə dɪ (Mt 16.5-12)

14 Zozi -srnunən 'ci 'san 'kpɔun siadɪ man. 'Kpɔun -tɔwli "nən -wɔ "kɔv -ji.

15 En Zozi 'wɪ pladɪ 'sia -wɛ. Yaa 'vɪ 'nan: «'Ka yie 'tɔ 'ka 'fli -va! Erodɪ 'lee Farizen 'nən 'le 'mannyan 'le "wɛan nən maan ve zɪɛ.»

16 -A -nan nən -a -srnunən -a vidɪ 'sia 'o cin yei 'nan, 'kpɔun nən e 'ka -kaa 'lɔ dɪɛ, -yee "wɛan nən e 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ.

17 Zozi 'wɪ zɪɛ -a -kɔnnən 'yɪ, en yaa 'vɪ -wɛ 'nan: «-Mɛ "wɛan nən kaa ve 'nan, 'kpɔun -le "wɛan nən an 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ? Ka'a tian 'wɪ 'ci manlə dɔv? En ka'a 'wɪ 'paala 'ka 'ka 'ji dɔv? -Mɛ 'le "wɛan 'cee 'wɪ mandɪ 'le 'wɔ?»

18 'Ka yie nən 'ji "bɛ, fɛnan yivɛ "cɛɛ dɔv? 'Ka "trɔən 'nən 'ka 'wulo -man bɛ, 'wɪ manvɛ "cɛɛ dɔv? 'Wɪ 'cin 'ka 'foala 'ka 'ji dɔv?

19 Tɔ nən an 'kpɔun 'soolu -pliman min -kpi 'soolu man -e 'o 'kan bɛ, 'kpɔun ponən nən, e -fɔ bɛ, e saannen 'fa wɛa?»

O -yrɛ 'nan: «'Fuda 'fli.»

20 En Zozi 'a laabɔ "nyian 'nan: «Tɔ nən an 'kpɔun 'sɔravli -pliman min -kpi sinjɛn man -e 'o 'kan bɛ, 'kpɔun ponən nən, e -fɔ bɛ, e saannen 'fa wɛa?»

O -yrɛ 'nan: «'Sɔravli.»

21 Zozi 'e -wɛ 'nan: «-Tɛ 'bɛ a zɪɛ, -mɛ 'le "wɛan ka'a tian 'wɪ 'ci manlə dɪ?»

Zozi yie 'wizan -tɔ beli Bezaida

22 Zozi 'lee 'e -srnunən 'bɔla Bezaida, en minnun -ta yie 'wizan -tɔ -a -yrɛ. O toba -fɔ Zozi lɛ 'nan 'e kle "man.

23 -A -nan nən Zozi yie 'wizan zɪɛ, -a 'kun 'e 'pɛ -man, en e -kɔ -a 'fla lunɛn. E 'le 'yi 'pa -a yie da, en e 'e 'pɛ 'pla min zɪɛ -a da. "Bɛ -sru ɛn yaa laabɔ -yrɔ 'nan: «'I fɛ -tɔ ye?»

24 E fɛnan -nanjɛn, en e 'nan: «An minnun ye. E dra "le 'nan yibanun 'bɛ cɪ 'ta wɔnan.»

25 En Zozi 'e 'pɛ 'pla "nyian -a yie da. -A -nan nən min zɪɛ e fɛnan 'yɪ 'wein, e beli.

26 Zozi -a 'li 'e da 'e fla 'wɪ pladɪ -a -yrɛ. Yaa 'vɪ -yrɛ 'nan: «'I 'kɔ 'i 'mangulinun va, 'pian te 'i 'cila Bezaida 'fla yei 'dɪ!»

Min nən Zozi cɪ -a bɛ Pieri -a 'vɪ (Mt 16.13-20; Lk 9.18-21)

27 Zozi 'lee 'e -srnunən a -kɔnan 'flanun nən Sezare Filipu "srɔn "bɛ -a da. O ya -sia, en e 'wɪ 'gɔv -a laabɔ 'e -srnunən 'lɔ. Yaa laabɔ 'nan: «Minnun "o 'nan, -tɪ nən 'maan?»

28 En o 'nan -yrɛ 'nan: «Min -mienun "o 'vɪ 'nan, min -batize drɛzan Zan nən 'yia. En min plɔnnun "o 'vɪ 'nan, Bali 'lewei vɪzan Eli nən 'li bɛ -nyren 'yia. En min -mienun "o 'vɪ 'nan, Bali 'lewei vɪnɔn nən 'li bɛ, -a -tɔ nən 'yia.»

29 En Zozi -a laabɔ -wɔb 'nan: «Kaa "nun, "ka 'vɪ 'nan, -tɪ nən 'maan?»

Pieri 'e -yrɛ 'nan: «I ya Crizi nən Bali -a 'pa 'sia -e 'e minnun 'si 'wɪ 'ji bɛ -a.»

30 En Zozi 'o "trɔən nyunən 'wɪ pladɪ -a -wɛ 'nan, te 'o 'yee 'wɪ vɪ min lɛ "fo "dɪ.

Zozi 'e 'kanan 'lee 'e wluandɪ -kanən 'va wɪ 'vɪ (Mt 16.21-23; Lk 9.22)

31 "Bɛ -sru ɛn Zozi 'wɪ "paadɪ 'sia 'e -srnunən 'ji. Yaa vidɪ 'sia -wɛ 'nan: «Yra yɪdɪ "kaga "ta -daa "bɔlɛ 'an 'bɔ Blamin -pɪ man. Min cejenun 'lee Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee 'fluba 'ci vɪnɔn -taa 'an drele 'o 'pɛla koda. Waan -tɛa. 'Pian -a yi yaagazan da bɛ, -e 'an 'wluan -kanɔn 'va.»

32 E 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ -wɛ 'wein. -A -nan nən Pieri Zozi laabɔ 'o "fli yei, en e 'wɪ 'pla Zozi lɛ. E -yrɛ 'nan: «Tɛ 'i 'wɪ zɪɛ -a vɪ "fo "dɪ!»

33 Zozi 'e 'man lila, 'e -srnunən 'nanjɛn, en e 'wɪ 'pla Pieri lɛ 'kɔgla. Yaa 'vɪ -yrɛ 'nan: «Satan, 'i 'si 'an "srɔn "kogo! 'Wɪ nən 'i 'ci "nrɔnman "da "bɛ, -a 'bɔ "cɛɛ Bali -a nrɔn 'e 'ji dɪ. 'Pian 'yie ci "nrɔndɪ a blamin -le ve da.»

Zozi -sru 'ta wɔdɪ (Mt 16.24-28; Lk 9.23-27)

34 -A -nan nən Zozi minnun pɛɛnɔn 'lee 'e -srnunən laabɔ 'e "srɔn. En e 'nan -wɛ 'nan: «-Tɛ min nən e ya "vale 'e 'ta wɔla 'an -sru "bɛ, 'e 'bli 'si 'e 'fli da, en 'e 'wɪ yra yɪdɪ man, en 'e 'wɪ 'kadɪ man yiba "plan da 'vaa, -e 'e -sɔɔnla 'an -sru.

35 Min ɔɔ min nən e ya 'e 'ladɪ 'yee 'trɛda da bɛ, -yee 'trɛda -taa 'silɛ -yrɔ. 'Pian min nən 'e 'pɛ 'si -yee 'trɛda da "fo, en yaa -nɔn 'mɛn 'an yɪdɪ 'yi 'lee Bali -le 'wɪ 'nɔnnɔn yɪdɪ 'yi 'le "wɛan bɛ, Bali -le 'belidɪ dra -a san -le ve -a.

36 -Tɛ min 'trɛda fɛ pɛɛnɔn 'yɪ, en 'belidɪ 'si -yrɔ "bɛ, -a -trɔn nən -mɛ "a? E 'ka "fo "dɪ.

37 Kɔɔ ya'a 'kɔlaman -e 'e 'belidɪ zɪɛ -a ta pan wɔ 'e 'lɔ fɛ -tɔ -a dɪ.

38 -Naagɔnɔn 'o 'fli cɛɛn Bali man, en o ya 'wɪ 'wɪdɪ "kaga "drɛnan. Min nən, yra -a -tɛ o 'lɛ -a vidɪ -a 'nan 'e ya 'an -sruzan 'a bɛ, -tɛ 'bɛ "cɛɛ dɪ, 'mɛn 'wɪ vidɪ -wɛlɛ yra -a -tɛ bɛ, Blamin -pɪ -yee ve yra -tɛa "nyian tɔ nən e -taa "man "bɛ -a man. E -taa 'e "tɪ 'le 'tɛ 'san 'lee 'e "tɪ 'le 'pasiannɔn 'le 'tɛ 'san da.»

9

1 En Zozi -a 'le 'sran -a vidɪ -a 'nan: «Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɔgɪ 'a 'nan, 'ka pɛɛnɔn nən 'an 'le 'gɔv, ka'a 'cɛan -kaadɪ man 'vaa -e 'ka yɪ 'nan Bali mingɔnnɛn -blidɪ 'sia 'yee 'plɛblɛ 'a dɪ.»

Zozi -srnunən yaaga Zozi 'yɪ 'yee 'tɛ 'san wɪlu (Mt 17.1-13; Lk 9.28-36)

2 Yi 'shɛɛdɔ "bɛ -sru Zozi Pieri 'lee Zaji 'lee Zan 'saza 'sia, en e -kɔ waa pɔn loulou "tɔ da. -A -nan nən -a 'kɔlɛ lila o yie man.

3 -A man sɔnun drɛ 'fuvu 'yrɪyrɪ. Min -tɔ 'ka 'trɛda 'gɔ -e 'e -a saman fɛ 'fuvu drɛ dɪ.

4 En o Eli 'lee Moizi 'yi Zozi "srɔn te o ya -sɛɛ wɔnan waa.

5 -A -nan nen Pieri -a 'vɪ Zozi le 'nan: «'Kɔ 'san, e ya 'wɪ 'yi 'a -e -kaa -fɔ fe 'gɔɛ -a -nan. Kɔ segle pannɛn yaaga -tɔa. -A -tɔ -a 'yie vɛ -a, -a -tɔ -a Moizi -le vɛ -a, ɛn -a -tɔ -a Eli -le vɛ -a.»

6 Pieri 'wɪ zɪɛ -a vɪ 'e lei -sru, kɔɔ nyɛn o cɛɛn.

7 En "lolu -koei "trɔa o da. -A -nan nen wei -tɔ wɪt "lolu -koei zɪɛ -a va. Yaa 'vɪ 'nan: «'An 'pɪ nɛn, e 'so 'mɛn tɪglɪ bɛ, -nyrɛn "bɛ. 'Ka "trɔɛn "tɔ -a wei lɛ!»

8 'Nun tɔɔn "wɛɛ vɪnan 'o yie 'tɔ 'o "srɔn "bɛ, te o Zozi 'tɔwli "ye 'e 'tɔdi.

9 Zɔ o pɔn -sɔɔndi "ji 'sia bɛ, ɛn Zozi 'wɪ pladɪ 'sia -wɛ. Yaa 'vɪ 'nan: «-Te Blamin -pɪ 'ka tian 'wunlɛa -kanɔn 'va dɪɛ, 'wɪ nɛn kaa -nan 'yɪ 'gɔɛ, te 'ka -nan sɛɛ wɔ min -tɔvɛ "fo "di!»

10 O 'wɪ zɪɛ -a 'man 'yi. 'Pian waa laabɔdɪ 'sia 'o cin yei 'nan: «'Wluandi -kanɔn 'va bɛ, -a -ci nɛn 'nɔn?»

11 En -a -srɔnɔn -a laabɔ -yrɔ 'nan: «-Mɛ "le "wɛan nɛn Bali -le 'fluba 'ci vɪnɔn -a 'vɪ 'nan, Eli 'bɛ -taa 'e 'flin 'vaa -e min nɛn Bali 'si 'va "bɛ 'e 'ta?»

12 Zozi -a 'vɪ -wɛ 'nan: «-Wee tin -a 'nɔnnɔn, Eli 'bɛ -taa 'e 'flin, -e 'e 'wɪ pɛɛnɔn drɛ 'e 'pa 'ji. 'Pian e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji "nyian 'nan, Blamin -pɪ 'e yra ye "kaga, ɛn minnɔn -a dra 'o 'pɛla koda. -Mɛ "le "wɛan nɛn e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ zɪɛ?»

13 Maan vɪ 'cɛɛ 'nan, Eli -ta 'va, ɛn minnɔn 'ka 'a 'silea min -a dɪ. 'Wɪ nɛn o cɪ "va "bɛ, waa drɛ -yrɛ. 'Wɪ nɛn e 'bɔ "man zɪɛ, e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji 'e 'cɛn 'nan 'e dra.»

Zozi -yɔ -wɪdɪ "pin 'nɛn 'tɔ -sru (Mt 17.14-21; Lk 9.37-43)

14 Zɔ Zozi 'lee 'e -srɔnɔn yaaga zɪɛ, o "ta bɔa -a -srɔnɔn plɛn nɛn o -fɔ pɔn wɪlu bɛ o man bɛ, ɛn o min "kaga 'yɪ, te waa -srɔnɔn 'bɔ 'si -fɔ. Bali -le 'fluba 'ci vɪnɔn a o yei, te o -sa -fɔa 'o 'vale -a -srɔnɔn 'bɔ 'a.

15 Zɔ minnɔn zɪɛ o Zozi 'yɪ bɛ, o drɛ kɪgli, ɛn o -kɔ "va "flan -a 'nan -e 'o 'tɔ bɔ.

16 -A -nan nen Zozi -a laabɔ 'e -srɔnɔn 'bɔ 'nan: «-Mɛ "sa nɛn, ka cɪ -a -fɔnan 'ka 'vale waa?»

17 En min -tɔ -a 'vɪ Zozi lɛ minnɔn yei 'nan: «Bali -le 'wɪ "paazan, an -ta 'mɛn 'nɛn 'a 'yie. -Yɔ -wɪdɪ "a -a -sru, ya'a 'kolaman 'wɪdɪ -a dɪ.»

18 -Te e -ta "da "bɛ, yaa -tiala "tra, te -a 'le -pɔɛ bɔa, te e 'shɛ ta -ble, -e 'e 'tɔ -jɛi. Maan 'vɪ 'i -srɔnɔn lɛ 'nan, 'o 'yɔ -wɪdɪ zɪɛ -a -pin -a -sru. 'Pian 'o 'pɛ 'ka 'sole -a drɛdɪ -a dɪ.»

19 En Zozi -a 'vɪ 'e -srɔnɔn lɛ 'nan: «-Naagɔnɔn, 'cɛɛ yi -teradɪ Bali da "ka "dɪ. Tɔ wɛa nɛn 'an drɛ "nyian 'ka 'va, 'vaa -e 'ka yi -tera 'an da? 'An drɛ "nyian 'cɛɛ 'kɔ? 'Ka 'ta 'nɛn 'bɔ 'a 'mɛn!»

20 -A -nan nɛn o -kɔ -a -yrɛ. Zɔ -yɔ -wɪdɪ Zozi 'yɪ bɛ, 'nun tɔɔn e 'nɛn zɪɛ -a nyɔɔn 'plɛble, ɛn e -tria. E kɔɔladɪ 'sia, te -a 'le -pɔɛ bɔa.

21 Zozi -a laabɔ -a "tɪ 'lɔ 'nan: «Tɔ "cɛn "man nɛn, e drɛdɪ 'sia -yrɛ?»

-A "tɪ "e -yrɛ 'nan: «E drɛdɪ 'sia -yrɛ -a "wɛnnɛn da.

22 -Yɔ -wɪdɪ -a -tria 'e 'pa -a "kaga. Tɔ -mie 'bɔ bɛ, yaa -fɔ 'tɛa, ɛn tɔ -mie 'bɔ bɛ, yaa -tɛ 'yia. Yaa dra zɪɛ 'nan -e 'e 'ka -le "wɛan. 'I yra 'si, -te i -kɔlaman 'wɪ 'tɔ drɛdɪ -a bɛ, 'kɔ nyrinda 'e 'sɛn 'i da, -e 'i 'pa 'kɔ 'va!»

23 Zozi "e -yrɛ 'nan: «-Mɛ "le "wɛan nɛn yia 'vɪ 'nan, -te an -kɔlaman? Min nɛn, e yi -tɛala Bali da bɛ, -a -pɛ "sɔa 'wɪ pɛɛnɔn drɛdɪ -a.»

24 'Nun tɔɔn ɛn 'nɛn "tɪ -a 'vɪ 'plɛble 'nan: «'An yi -tɛala Bali da, 'pian 'i 'pa 'an 'va -e 'mɛn yi -teradɪ Bali da 'e 'pa "da.»

25 Zɔ Zozi -a 'yɪ 'nan, minnɔn a -tanan "kaga "bɛ, ɛn yaa 'vɪ -yɔ -wɪdɪ "lɛ yra 'tɔndɔn 'a 'nan: «-Yɔ -wɪdɪ "nɛn e 'nɛn 'gɔɛ -a dra bobo -a bɛ, 'i 'si -a -sru! Te 'i 'ta "nyian -a -sru "fo "di!»

26 -Yɔ -wɪdɪ 'bɔ -paandɪ 'sia, ɛn e 'nɛn 'bɔ nyɔɔn 'plɛble, -a -nan nɛn e 'si -a -sru. 'Nɛn 'bɔ yra flɪ "le min -kadɪ -le 'wɪ 'zɔ. ɛn min "kaga -a vidɪ 'sia 'nan: «E -ka.»

27 'Pian Zozi -a 'kun 'e 'pɛ -man, yaa wɪlan, ɛn e -tɔ lou.

28 "Bɛ -sru ɛn Zozi 'kɔ "kɔnnɛn. -A -nan nɛn -a -srɔnɔn -a laabɔ -yrɔ 'o 'saza yei 'nan: «-Mɛ "le "wɛan nɛn, kɔ'a -kɔlale -yɔ -wɪdɪ zɪɛ -a -pɪndɪ -a dɪ?»

29 En Zozi -a 'vɪ -wɛ 'nan: «-Yɔ -wɪdɪnɔn nɛn "le 'nan -yɔ -wɪdɪ 'labɛ -yɛɛ 'wɪ 'zɔ bɛ, -te ya'a 'silea Bali trɔ 'badɪ -a dɪɛ, min 'ka 'kɔlaman o -pɪndɪ min -sru "dɪ.»

Zozi 'e 'kanan 'lee 'e wluandi -kanɔn 'va 'wɪ 'vɪ "nyian (Mt 17.22-23; Lk 9.43-45)

30 Zozi 'lee 'e -srɔnɔn 'si fe zɪɛ -a -nan, ɛn o -kɔdɪ 'sia 'nan -e 'o Galile 'cɛn. 'Pian Zozi 'ka "vale minnɔn 'o -kɔnnɛn 'yɪ 'nan 'e 'bɔ nɛn dɪ.

31 Kɔɔ e ya 'wɪ "paanan 'e -srɔnɔn 'ji. -A -nan nɛn 'wɪ nɛn e -taa "bɔlɛ "man "bɛ, yaa -ci 'vɪ -wɛ. E 'nan: «Minnɔn "ta -daa Blamin -pɪ nɔnɛn minnɔn lɛ -e 'o -tɛ. -A yi yaagazan da nɛn e wuanla -kanɔn 'va.»

32 'Pian -a -srɔnɔn 'ka 'wɪ zɪɛ -a -ci manlɛ dɪ, ɛn -a -ci laabɔdɪ o -tɛa "klan -a.

-Tɪɛ cɪ Zozi -srɔzan -dan a? (Mt 18.1-5; Lk 9.46-48)

33 Zozi 'lee 'e -srɔnɔn 'bɔla Kapanamo. Zɔ o ya "kɔnnɛn "bɛ, ɛn Zozi -a laabɔ -wɔ 'nan: «-Mɛ "sa nɛn, kaa -fɔa paan 'sia?»

34 'Pian 'o 'ta -sɛn. Kɔɔ -te o ya -sia bɛ, o -sa -fɔ 'o cin yei 'nan, -tɪɛ cɪ o yei Zozi -srɔzan -dan a?

35 -A -nan nɛn Zozi 'nyran, ɛn 'e -srɔnɔn 'fuda "fli laabɔ. E 'nan -wɛ 'nan: «Min nɛn, e cɪ "vale 'e dra 'an -srɔzan -dan a bɛ, 'e 'fli 'pla min pɛɛnɔn 'wɪlu 'nan -e 'e 'o 'su!»

10

36 -A -nan nen Zozi 'nen "wennen 'to 'si, en yaa -to o 'le. Yaa 'si, yaa -fo 'e man, en e 'nan -wle 'nan:

37 «Min oo min nen e min nen "le 'nen "wennen 'zo 'gu -a 'kun tighl 'men "wean be, te 'an 'bo nen, yaan 'kun tighl. En min nen yaan 'kun tighl be, 'an 'towli "cee yaa 'kun tighl di, 'pian min nen, yaan 'pa 'sia 'treda be, te -a san nen yaa 'kun tighl.»

Min -to -yv -wliđi "pin minnun -sru (Lk 9.49-50)

38 Zan -a 'vi Zozi le 'nan: «Bali -le 'wi "paazan, ku min -to 'yi, te e -yv -wliđi -pian "minnun -sru 'i 'to da. En kwa 'vi -yre 'nan, te 'e dre di, koo ya'a 'ta 'wola 'i -sru "le 'koe 'wi 'zv di.»

39 En Zozi "e 'nan: «Te 'ka 'wi zie -a dre di! Koo min -to "ka -e 'e 'lebo "fo wi dre 'an 'to da, "be -sru -e 'e 'wi 'an man -wliđi "di.

40 En min nen, -a pei 'ka 'e 'padu -kaa man di, te e ya -kaa -sru.

41 Maan ve 'cee 'wi tighl 'a 'nan, min oo min nen e 'yi 'kulenen 'to -non 'cee, 'nan 'ka ya Crizi -le ve -a -le "wean be, e -taa 'yee -kopa yile.»

'Ka dre "yi -e 'ka vile 'ka 'si Zozi -sru "di! (Mt 18.6-9; Lk 17.1-2)

42 «Minnun nen o yi -teala 'an da "le nan-nannun -le 'wi 'zv be, min oo min nen yaa dre en -a -towli "ce 'si 'an -sru "be, -a "yi mlin -e 'o 'kolebu -dan -fo -a 'klan -e 'o -fo jemie -va.

43 -Te 'i 'pe 'be -maan i 'wi 'wliđi "dra be, 'i 'cen 'i man! Koo -te i wla 'i 'pe -towli "a 'belidi nen ya'a 'nyaan di -a va be, 'be "yi mlin -kodi 'te 'va te 'i 'pe "a "fli "be -a da. "Te zie ya'a 'driman 'li "fo "di.

44 ['Wl 'kpa, fe zie -a -nan 'te 'ka 'driman 'li "fo "di, en min -le yra yidi 'leda "ka "di.]

45 -Te 'i 'cein 'be -maan i 'wi 'wliđi "dra be, 'i 'cen 'i man! Koo -te i wla 'i 'cein -towli "a 'belidi nen ya'a 'nyaan di -a va be, 'be "yi mlin -kodi 'te 'va te 'i 'cein "a "fli "be -a da.

46 ['Wl 'kpa, fe zie -a -nan 'te 'ka 'driman 'li "fo "di, en min -le yra yidi 'leda "ka "di.]

47 En -te 'i yie 'be -maan i 'wi 'wliđi "dra be, 'i 'si "ji! Koo -te i -wla 'i yie -towli "a Bali -le mingonnen tre da be, 'be "yi mlin -kodi 'te 'va te 'i yie "a "fli "be -a da.

48 'Wl 'kpa, fe zie -a -nan 'te 'ka 'driman 'li "fo "di, en min -le yra yidi 'leda "ka "di.

49 Fe nen maan 'vi zie -yee ci 'nan, Bali -pan wi -todu pennen be, o -we -foa "man. -A -towli "nen "nyian 'cee ve -a, 'te -taa 'ka 'todu pennen 'nanjenle.

50 'Wl 'kpa, -we a fe "yi "a. 'Pian -te -we 'nannon 'si "man "be, -me "a nen waa dra "nyian 'nannon? E "ka "fo "di. "Le zi -we fe dra 'nannon be, 'ka 'bo "nyian 'ka 'nannon 'e 'kon 'ka cin man, -e 'ka yei 'e 'fo -troo.»

Zozi 'wi tin 'ba li boladi da (Mt 19.1-9; Lk 16.18)

1 "Be -sru Zozi 'si Galile, en e -ku Zude 'leglon 'fu nen Zudan 'yi -sru "be -a -ji. En minnun o cin 'yi "man "nyian "kaga, -a -nan nen e 'wi "paadi 'sia o ji "le zi yaa dra 'e 'cen be -yee 'wi 'zo.

2 Farizen 'non -mie pli "man. O 'wi laabu -yru -a wei 'kundi -le "wean. Waa laabu -yru 'nan: «Cee -pei -to wi -a -si -non 'nan min 'e nan bala?»

3 En Zozi -a laabu -wlo 'nan: «Me "wi nen Moizi -a cren -te -pei 'fluba 'ji 'nan 'ka dre?»

4 Waa 'vi Zozi le 'nan: «Moizi -a -si -non 'koe 'nan, -te min 'ta 'e nan bala be, 'e li bala 'fluba dre -e 'e 'non -yre 'vaa -e 'e bala.»

5 Zozi "e -wle 'nan: «'Ka "troen "a "yuyu, -yee "wean nen Moizi -pei zie -a -to 'cee.

6 'Pian zi Bali fe pennen dre be, en e -klonnon dre 'o 'vale liman -a.

7 -Yee "wean -klonnon 'sia 'e "ti 'lee 'e "bo "sron, -e 'e 'ka 'e nan man.

8 -A -nan nen o "flinon dra min -towli "a. Wa'a 'koon "nyian min "fli "a di, 'pian o dre min -towli "a.

9 -Yee "wean -si 'ka 'e 'nondi blamin le 'nan fe nen Bali -a 'pa 'e cin man be, 'e 'cen 'e cin man di.»

10 Zi o 'bala "konnen "be, en -a -srulon "nyian "o 'wi laabu -yru 'wi zie -a da.

11 En yaa 'vi -wle 'nan: «Min oo min nen 'e nan 'bala, en e li pee 'pa be, te e 'wi 'wliđi dre 'e nan 'todi -a en e li pee wee.

12 -A -towli "nen "nyian, -te limon 'si 'e 'sran wlu, en e -kannen pee 'pa be, te e 'wi 'wliđi dre 'e 'sran 'todi -a en e -konnen pee wee.»

Zozi -fea 'vi nannannun man (Mt 19.13-15; Lk 18.15-17)

13 Minnun -ta nannannun -a Zozi le 'nan -e 'e kle o man. 'Pian Zozi -srulon 'si -to -wlo.

14 Zi Zozi 'wi zie -a -nan 'yi be, e 'nan "man, en yaa 'vi 'e -srulon le 'nan: «'Ka nannannun 'toi 'o 'ta 'an 'va! Te 'ka 'si -to -wlo "di! Koo minnun nen "le -wee 'wi 'zv be, Bali -le mingonnen tre a -wee ve -a.

15 Maan ve 'cee 'wi tighl 'a 'nan, minnun nen wa'a 'wile "man "le zi nannannun -le 'wi 'zv -e Bali 'e mingonnen -bli o da di, wa'a 'wlamlan -yee mingonnen tre da di.»

16 -A -nan nen e o 'si, en e -fo 'e man. 'E 'pe 'pla o da -todu, te e -fea ve o man.

Fezan -to -le 'wi (Mt 19.16-30; Lk 18.18-30)

17 Zi Zozi 'si 'sia be, ton min -to -ta -a 'le flan -a, en 'e "po sron "wlu. Yaa 'vi Zozi le 'nan: «Bali -le 'wi "paazan tighl, maan dra 'ko, -e 'belidi nen ya'a 'nyaan di, "an "yi?»

18 En Zozi "e 'nan -yre 'nan: «-Me "le "wean nen, yian laabo min tigli? -Te ya'a "sile'a Bali -towli "a dæ, min -to 'ka tigli d.

19 I Bali -le -pei -to winun -tæ. Te 'i dre min -tezan -a da! Te 'i min nan -wee "di! Te 'i crin wu di! Te 'i 'wlu 'sen min man di! Te 'i min ta -bli di! 'I yie 'e 'nan 'i "ti 'lee 'i "bu "man!»

20 E Zozi le 'nan: «Bali -le 'wi "paazan, -pei peenon zæ, an 'ta woladæ 'sia "da 'an "wennen da.»

21 Zozi -a -nanjeen tein, yaa 'yi "yi, en e -yre 'nan: «'Yie 'wi 'fo -towli -yee klæ 'i man. 'I 'ku, fenun nen 'i 'lo be, 'i 'tan, -e 'i man "lala -pli 'yale -tenon man! -Te ya dre zæ, 'i yufe -taa "kole laji. "Be -sru en 'i -sænla 'an -sru!»

22 'Pian zi e 'wi zæ -a 'man be, e -si 'sia, te -a ta a -trædræ, koo -a yufe a "kaga.

23 -A -nan nen Zozi 'e -srunon 'nanjeen 'e 'srøn, en yaa 'vi -wle 'nan: «Minnun nen, 'træda fenun ci -wlo 'be, e ya 'pleble -e 'o dre Bali -le mingonnen trædave -a.»

24 'Wi zæ yaa -srunon 'ci baa 'ji, en Zozi -a 'vi -wle 'nyian 'nan: «Men 'nennun, e ya 'pleble -e min 'e dre Bali -le mingonnen trædave -a.

25 Min nen e ya fezan -a be, -e 'e dre Bali -le mingonnen trædave -a be, e ya "man 'pleble 'widi. Koo 'vaa -e 'wi zæ 'e dre be, te -wi -dan nen waa laabo shamo be, e ci 'menzren -yre ji.»

26 -A -nan nen -a -srunon 'ci baa 'ji "men 'e cila "da, en waa vidæ 'sia 'o cin le 'nan: «-Te 'be a zæ, -tæ -kolaman 'sidi -a 'wi 'ji "men?»

27 Zozi o -nanjeen tein, en e 'nan -wle 'nan: «Min 'ka 'kolaman -e 'e 'fli 'si 'wi 'ji di, 'pian Bali 'be -kolaman -a drædi -a. Koo Bali -kolaman 'wi peenon drædi -a.»

28 En Pieri -a 'vi -yre 'nan: «Koo "nun? Ku 'si fe peenon -sru, en ku sænla 'i -sru.»

29 Zozi -a 'vi -yre 'nan: «Maan ve 'cæe 'wi tigli 'a 'nan, min oo min nen e 'si 'yee 'køn, 'lee 'e "bønun, 'lee 'e "blunun, 'lee 'e "bu, 'lee 'e "ti, 'lee 'yee 'nennun, 'lee 'yee feinun -sru 'men "wean 'lee Bali -le 'wi 'nønnon 'le "wean be,

30 min zæ, e fe peenon zæ -a ye 'e 'pa -a -yaa to 'træda. Yaa ye 'kønnon -a, en yaa ye "bønun -a, en yaa ye "blunun -a, en yaa ye "bønun -a, en yaa ye 'nennun -a, en yaa ye feinun -a. Minnun -te "paa "da, 'pian yaa ye. "Be -sru to -fola "da ji be, 'belidi nen, ya'a nyaan dæ, e dra -yee ve -a.

31 Minnun nen o -træa 'si 'le be, o "kaga -taa "fola "da, en minnun nen o -fola "da "be, o "kaga -taa "dræle -si 'lenon 'a.»

Zozi 'e 'kanan 'lee 'e wluandi -kanon 'va wi 'pa yaagazan 'vi (Mt 20.17-19; Lk 18.31-34)

32 Zozi 'lee 'e -srunon a -kunan Zeruzalem, en Zozi nen 'si 'le. -Koo di Zeruzalem "klan -a -srunon 'fuda "fli 'bo 'tedi 'sia, en minnun nen

o -sru "be, nyæn a "nyian -wee 'ji. Zozi 'e -srunon 'fuda "fli laabu 'o 'saza, en 'wi nen e "ta -daa "bøle "man "be yaa vidæ 'sia -wle. E 'nan:

33 «-Kaa "ta -ko Zeruzalem. -Te -kaa 'bøla 'nan nun be, minnun Blamin -pi -noan Bali -pannon 'tanon 'lee 'fluba 'ci vinon le. O tin -tæ "da 'nan 'e 'ka. Waa -noan "minnun nen o 'ka Zuif 'non 'a dæ -wle.

34 Minnun zæ, waa sæ wo, 'o 'le 'yi -sæn -a yra, waa -sæn -ngble -a, en waa -tæa. 'Pian -a yi yaagazan da be, -e 'e 'wluan -kanon 'va.»

Zaji 'lee 'e "bu di Zan fe -to -si laabu Zozi 'lo (Mt 20.20-28)

35 Zebede -pi Zaji 'lee 'e "bu di Zan pli Zozi man. O -yre 'nan: «Bali -le 'wi "paazan, ku ya "vale 'wi nen ku "ta -a laabo 'i 'lo 'gøe, 'i dre 'køe.»

36 En Zozi -a laabu -wlo 'nan: «-Me 'va nen, ka ci?»

37 O 'nan -yre 'nan: «-Te i mingonnen -blidi 'sia be, 'i 'wi "man -e 'ku -nyran 'i 'srøn! Min -to -køn 'i 'pe "yi "da, -e min -to 'e 'køn 'i 'pe bu da.»

38 Zozi "e -wle 'nan: «'Wi nen ka ci -a laabonan be, ka'a 'ci toa di. 'Wi yidi nen e "ta -daa "bøle 'an man be, 'ka 'wulo "sæ "wlu? En 'te nen o "ta -daa -a 'pale 'an da be, 'ka 'wulo "sæ "wlu?»

39 O -yre 'nan: «-Inyan, ku 'wulo "sæ "wlu.» En Zozi 'e -wle 'nan: «'Wi tigli nen, 'wi yidi nen e "ta -daa "bøle 'an man be, e boæ "nyian "cee "man. En 'te nen minnun "ta -daa -a 'pale 'an da be, waa "paa "nyian "cee "da.

40 'Pian -nyrandi 'an 'pe "yi 'lee 'an 'pe bø da be, 'an 'bo "cæe -si -noan "min le di. Minnun nen Bali -a pla o 'tø man be -wee ve 'be ci -a.»

41 Zozi -srunon 'fu nen o -fo be, zi o 'wi zæ -a 'man be, en 'bli 'fo o ji Zaji 'lee Zan man.

42 -A -nan nen Zozi o peenon laabu, en e 'nan -wle 'nan: «Kaa -tæa 'nan, min tanon 'le min pladi 'be ci -sa wi -a. En minnun nen o ci min -dandannun -a be, -wee -va -ble minnun da.

43 'Pian te 'wi zæ -nyren 'e 'køn 'ka yei "di. Min oo min nen e ya "vale 'e dra min -dan a 'ka yei "be, 'e 'fli 'pla min peenon 'wlu o 'sudi -a!

44 En min oo min nen e ya "vale 'e dra 'ka 'tazan -a be, 'e 'fli dre 'ka peenon 'le noan -a!

45 'Wi 'towli zæ -a 'bø nen Blamin -pi -a dre. Ya'a 'talæ 'nan -e minnun 'o 'su di, 'pian e -ta 'nan -e 'e minnun 'su. En e -ta 'nan -e 'e 'ka -e min "kaga 'o 'su Satan -le 'pleble 'lo.»

Zozi Batime yie 'le 'sv (Mt 20.29-34; Lk 18.35-43)

46 Zozi 'lee 'e -srunon ci la Zeriko, te o "ta -ko Zeruzalem. "Wee 'si Zeriko be, minnun "kaga sænla o -sru. Time -pi Batime yra 'e -nyrandi -si man, te e fenun tru "baa -a yie a 'e 'widi -le "wean.

47 Zi yaa 'man 'nan, Zozi nen 'e 'sia Nazaret'i be, e ya cinan be, en e -paandi 'sia 'nan: «Minsan, David kluda min, 'yian nyirinda 'si!»

48 En minnun paan "da 'nan 'e 'lebo 'pla da. 'Pian e paan 'nyian 'kpa 'pleble 'nan: «Minsan, David kluda min, 'yian nyirinda 'si!»

49 -A -nan nen Zozi 'to, en e 'nan: «'Ka vi -yre 'nan, 'e 'ta 'gu!»

Waa 'vi Batime le 'nan: «'I -pɔan 'kun! E 'nan, 'i 'lɔ!»

50 Tɔɔn e 'yee sɔ 'si 'e da, e wluan lou -blu, en e -kɔ Zozi 'va.

51 Zozi 'e -yre 'nan: «-Me "nen i ya "vale 'nan 'an dre 'yie?»

En yie 'wizan -a 'vi -yre 'nan: «'An 'san, an ya "vale 'yian yie 'le 'sɔ!»

52 En Zozi 'e -yre 'nan: «'I 'kɔ! 'Yie yi -teradu 'an da 'i beli.» 'Nun tɔɔn Batime yie 'le 'sɔ, en e -sɔɔnla Zozi -sru.

11

Zozi 'bɔla Zeruzalem

(Mt 21.1-11; Lk 19.28-40; Zan 12.12-16)

1 Zozi 'lee 'e -srunɔn a -plinan Zeruzalem. O 'bɔ 'flanun nen o laabo Befaze 'lee Betani be -a 'srɔn. 'Flanun zɛe o ya Olivie pɔn man. En Zozi 'e -srunɔn 'fli 'pa 'sia 'o 'le. Yaa 'vi -wle 'nan:

2 «'Ka 'kɔ 'fla nen, 'ka 'le be -a da! -Te ka 'bɔla 'nan nun be, ka -aflumun planen ye 'e 'baa -tɔdi. Min 'ka tian 'fɔle "da "di. 'Ka baa 'sɔ -e 'ka 'ta -a 'men 'gɔ!»

3 -Te min -tɔ -a laabɔ 'ka 'lɔ 'nan, -me "nen kaa dra -yre "be, 'ka vi -yre 'nan: «Minsan 'e 'nan, -aflumun 'wɔ a 'e man. 'Pian e -taa "a -naago.»

4 O -kɔ, en o 'bɔ -aflumun planen man 'e 'baa -tɔdi 'kɔn 'tɔ -kpɛin "man bei -si man. En waa baa 'sɔ.

5 -A -nan nen minnun nen o ci -nan be, o -mienun -a laabɔ -wɔ 'nan: «-Me "nen kaa dra? -Me "le "wean nen kaa baa 'sɔ?»

6 'Wɔ nen Zozi -a 'vi -wle "be, -a 'bɔ nen waa 'vi -wle. En minnun o 'tɔ, waa dre.

7 O -kɔ -aflumun planen zɛe -a Zozi le. O 'wee sɔnun paala -a koda, en e -nyran "da.

8 Minnun "kaga 'wee sɔnun paala -a 'le. En min -mienun yiba 'pɛnɛnnun cɛɛn, en waa 'pla -a 'le.

9 Minnun nen Zozi 'le be, 'lee minnun nen o -sru "be, o pladi 'sia -a vidɔ -a 'nan:

«-Feavea o! -Feavea o, Bali -le -fea 'e 'kɔn min nen Minsan -a 'pa 'sia be -a man!

10 Bali -le -fea

'e 'kɔn mingɔnnɛn -blɔdi nen, e "ta -daa "be -a man!

'Kɔ tra David -le mingɔnnɛn -blɔdi nen. Bali 'tɔ 'e dre -dan laji lou!»

11 Zi Zozi wlala Zeruzalem zɛe. En e -kɔ Bali -pan 'kuin 'nan -e 'e fe pɛɛnɔn -nanjen. Zi -pei

"ta taan "be, en e 'bɔla, e -kɔ Betani 'o 'vale 'e -srunɔn 'fuda "fli "a.

Yiba "tu nen ya'a 'baa die Zozi 'e wei 'pla "man

(Mt 21.18-19)

12 Tɔ cɛɛn en Zozi 'si Betani 'o 'vale 'e -srunɔn 'a. "Wee -ta -sia be, en dra Zozi 'tedɔ 'sia.

13 -A -nan nen e fijie yiba "tu 'yɔ -kɔɔbli te -a 'la a "da. En Zozi 'kɔ -a -nanjenle 'nan -te -a 'blɔ a "maan? Zi e 'bɔ yiba zɛe -a wlu be, -a 'la 'saza nen yaa 'yɔ "da. Kɔɔ fijie ba tɔ "cɛɛ di.

14 En Zozi -a 'vi yiba zɛe -yre 'nan: «Te min -tɔ 'e 'i 'blɔ -blɔ 'li 'fo "di!» -A -srunɔn 'wɔ zɛe -a 'man.

Zozi fenun -tannɔn 'pin Bali -pan 'kuin

(Mt 21.10-17; Lk 19.45-48; Zan 2.13-16)

15 "Be -sru o 'bɔla Zeruzalem, en Zozi wla Bali -pan 'kuin. Minnun nen o ci Bali -pan fenun -tannan, 'lee minnun nen o ci -a 'lɔnan be, e o -pindɔ 'sia. E "lala ta -fɔɔnɔn 'le 'tablonun, 'lee -plabɔ -tannɔn 'le pɛinnun fuila "man.

16 En ya'a min -tɔ 'tɔde -e 'e 'ci fe -tɔ -a Bali -pan 'kuin di.

17 Zozi 'wɔ 'pla -wle. E 'nan: «E ya 'e 'crɛn -tedɔ Bali -le 'fluba 'ji 'nan, Bali "e 'nan:

'Men 'kɔn -kɔan 'trɛdanɔn pɛɛnɔn 'le Bali tru 'ba 'kɔn 'a.»

'Pian kaa dre crin wonan -a.»

18 Zi Bali -pannɔn -tannɔn 'lee 'fluba 'ci vunɔn 'wɔ zɛe -a 'man be, en o Zozi 'man -weɛdu 'sia 'nan -e 'o -te. Kɔɔ nyen o 'cɛndi 'sia, -yee 'wɔ 'paadi nen e ya 'sɔnan minnun pɛɛnɔn le be, -yee "wean.

19 Zi funnin 'pla be, en Zozi 'lee 'e -srunɔn 'si Zeruzalem.

Yiba "nen Zozi 'e wei 'pla "man "be e -ka

(Mt 21.20-22)

20 Tɔ cɛɛn en Zozi 'lee 'e -srunɔn lidɔ 'sia 'o da "nyian Zeruzalem. O fijie yiba zɛe -a 'yɔ, te e -ka e 'bɔ 'e "sein "man.

21 Tɔɔn 'wɔ nen Zozi -a 'vi fijie yiba zɛe -a man be, -a -cin -tɔ Pɛri ji. En yaa 'vi Zozi le 'nan: «Bali -le 'wɔ 'paazan, "i 'yɔ! Fijie yiba "nen 'i wei 'pla "man "be, e -ka.»

22 En Zozi -a 'vi 'e -srunɔn le 'nan: «'Ka yi -tera Bali da!

23 Maan ve 'cɛɛ 'wɔ tɔglɔ 'a 'nan, -te min -tɔ -a 'vi pɔn 'labɛ 'yre 'nan: «'I 'sɔra 'gɔ, 'i 'kɔ -te jemie -va,» en min zɛe ya'a 'e 'ci -fɔɔle di, 'pian e yi -tera "da 'nan Bali -a 'le sɔɔman 'yre be, e dra.

24 -Yee "wean maan ve 'cɛɛ 'nan, fe pɛɛnɔn nen kaa laabo Bali 'lɔ te ka ya Bali tru 'banan be, 'ka yi -tera "da 'nan kaa 'yɔ 'va, tɔɔn kaa ye!

25 En -te ka "ta Bali tru "baa, te min -tɔ man wɔ a 'ka 'ji be, 'ka 'ce -yre! 'Ka dre zɛe -e 'ka

"ti "nen laji lou "be, 'winun nen kaa dre -yre
"wliđi "be, 'e 'ce 'cεε.

²⁶ [Pian -te ka'a min man wı cεa dıε, 'ka
"ti "nen laji lou "be, 'winun nen kaa dre -yre
"wliđi "be, ya'a "nyian "e cεa 'cεε dı.]

*Zozi 'le -koladı: "sia nyin zia?
(Mt 21.23-27; Lk 20.1-8)*

²⁷ "Be -sru Zozi 'lee 'e -srnun 'bɔla "nyian
Zeruzalem. En Zozi 'ciđi 'sia Bali -pan 'kuin.
-A -nan nen Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee 'fluba 'ci
vınnɔn 'lee min cejenun pli "man.

²⁸ Waa laabv -yrɔ 'nan: «-Koladı: "cεn "a nen
i 'winun zıε -a dre? En -tıε -si -nɔn 'yie?»

²⁹ En Zozi -a 'vı -wle 'nan: «An 'bɔ "nyian an
"ta 'wı 'tɔwli "cε laabo 'ka 'lɔ. -Te kaa -sru 'vı
'mɛn be, -koladı nen an 'winun zıε -a dre 'a be,
maan -ci "sia 'cεε.

³⁰ -Tıε Zan 'pa 'sia 'nan 'e 'ta min -batize
dre? Minnun 'be 'pa 'sia, -baa Bali 'be 'pa
'sia? 'Ka vı 'mɛn!»

³¹ -A -nan nen waa vıđı 'sia 'o cin yei 'nan:
«-Te -kaa 'vı 'nan: «Bali 'be 'pa 'sia be», e -taa -a
laabule -kaa 'lɔ 'nan: «-Mε "le "wean nen ka'a
yi -teala 'wı nen Zan -a 'vı be -a da dı?»

³² En -te -kaa 'vı 'nan: «Minnun 'be 'pa 'sia
be», minnun pεεnɔn -taa 'wunleā -kaa man.»
Zuif 'nɔn 'tanɔn zıε, "klan a o ji, kɔɔ minnun
pεεnɔn Zan 'siala Bali 'lewei vızan -a.

³³ -Yee "wean nen waa 'vı Zozi le 'nan: «Kv'a
san tɔa dı.»

En Zozi -a 'vı -wle 'nan: «An 'bɔ "nyian min
nen e -si -nɔn 'mɛn en an 'winun zıε -a dre be,
ma'an 've 'cεε dı.»

12

*Zozi -kɔnnen "fɔ rezɛn fei 'panɔn man
(Mt 21.33-46; Lk 20.9-19)*

¹ Zozi 'wı tin 'badı 'sia -wle -kɔnnen "ji. Yaa
'vı -wle 'nan: «Min -tv 'be 'yee rezɛn fei 'pa, e
-klan 'bɔ "man, e rezɛn 'blɔnan dre, en e fe -
tv dre, min -tɔa "da -e 'e fei 'bɔ ta 'pin. "Be
-sru e fei zıε -a -peba "pɔ minnun lɔ 'nan 'o
'nyranman 'pa "da, te o 'yee vε -nɔan. Yaa dre
zıε, en e -kv 'leglɔn 'pee -ji.

² Zı rezɛn nan tv 'bɔ be, en min zıε 'e 'suzan
'tv 'pa 'sia minnun nen o 'nyranman "paa -
yee rezɛn fei be o va, 'nan 'nyranman nen
waa 'pa be 'o 'yee vε -nɔn.

³ Pian waa 'suzan zıε -a 'kun, waa -sɔn, en
waa 'li 'e da 'e 'lɔ 'a 'e "tun.

⁴ "Be -sru en e 'suzan 'pee 'pa 'sia "nyian
o va. Wεε 'kun, wεε 'sɔn 'e 'wulo -man, wεε
srɔn.

⁵ Yaa yaagazan 'pa 'sia, en wεε 'te. "Be -sru
min "kaga "le vε dre "nyian zı, waa -mienun
-sɔn, en waa -mienun tεε.

⁶ Min -tɔwli "nen, e -fv fei san zıε -yrɔ "be,
-yεε cı -a 'bɔ 'pı -tɔwli "nen, e 'sɔ -yre tıgı be -a.
Yaa 'pa 'sia fei 'panɔn zıε o va 'e -fɔla "da. Yaa
'vı 'e 'ji 'nan, o -taa 'yra -tele 'e 'pı man.

⁷ Pian fei 'panɔn -a 'vı 'o cin le 'nan: «Min
'labε -yεε 'e "tı -zia -ble. -Kaa -te, -e -zia zıε 'e
dre -cee vε -a.»

⁸ -A -nan nen waa 'kun, waa -te, en waa -
kadı tv fei lunen -klɔn -sru.

⁹ "Wı zıε -a -ji be, -mε "wı nen fei san -taa -a
drele? Maan ve 'cεε 'nan, e -taa -e 'e 'yee fei
'panɔn zıε o -tεε, -e 'e 'yee rezɛn fei 'bɔ 'nɔn
min peenun le.

¹⁰ "Wı nen 'e 'cɛn -teđı Bali -le 'fluba 'ji be,
ka'a ta vıle đvɔ? Kɔɔ e ya 'e 'cɛn -teđı 'nan:
«-Kɔle nen 'kɔn 'tɔnɔn -a tvv 'o 'pela koda be,
-yεε dre 'kɔn 'pɔ -fv -kɔle -a.

¹¹ Minsan 'be dre en -kɔle zıε
'e dre 'kɔn 'pɔ -fv -kɔle -a.

"Wı nen Minsan -a dre be,
e min 'plo -fɔa.»

¹² Zı Zuif 'nɔn 'tanɔn -kɔnnen zıε -a 'man
be, waa -ta 'nan 'wee 'wı nen Zozi -a ve. -Yee
"wean o ya 'vale 'o "kuan, 'pian minnun lɔ
"klandı -le "wean waa 'tv, en o -kv.

*'Sukɔle -pan wɔđı da wı
(Mt 22.15-22; Lk 20.20-26)*

¹³ "Be -sru en Zuif 'nɔn 'tanɔn zıε o Farizen
'nɔn -mienun 'lee Erodi -le minnun -mienun
'pa 'sia Zozi 'va -a man -wεεđı 'nan -e 'o wei
'kun 'le "wean.

¹⁴ O -kv, en o 'nan -yre 'nan: «Bali -le 'wı
"paazan, kvā -tɔa 'nan, i ya 'wı tıgı vızan -a.
Yı'a 'klanman min lɔ 'wı tıgı cı 'sıđı -a -yre
đı. En yı'a min bɔ "va "đı. 'Pian i Bali -sru
'ta wɔđı "paaman minnun ji 'e tıgı da. -Yee
"wean kvā laabo 'i 'lɔ 'nan, -a -si -a -kaa 'lɔ -e
-kaa 'sukɔle -pan wɔ Rɔm 'nɔn 'le mingɔnnen
Seza le, -baa te -ka'a dre đı? 'I vı 'kvε!»

¹⁵ 'Pian 'wı nen -a -cin cı o ji be, Zozi -
a -kɔnnen 'yı, en yaa 'vı -wle 'nan: «-Mε "le
"wean nen, ka ya "vale kaan wei "kuan? 'Ka
'ta 'lein 'wle 'tv -a 'mɛn -e 'an yı!»

¹⁶ Waa -tv -nɔn -yre. -A -nan nen Zozi -a
laabv -wɔ 'nan: «-Tı -wulo -fodo nen 'gɔ? En
-tı 'tv 'cɛn nen 'gɔ?»

O -yre 'nan: «Rɔm 'nɔn 'le mingɔnnen Seza
-le vε nen.»

¹⁷ En Zozi -a 'vı -wle 'nan: «Fε nen Seza -le
vε -a be, 'cεε 'nɔn Seza le! En fe nen Bali -le vε
-a be, 'cεε 'nɔn Bali le!»

'Wı zıε -a mandı o 'plo 'fɔ.

*Minnun nen o -kaa be o wuanla -kanɔn 'va
(Mt 22.23-33; Lk 20.27-40)*

¹⁸ "Be -sru en Saduze 'nɔn -mie pli Zozi
man. Saduze 'nɔn "o "ve 'nan, -te min -ka be,
ya'a 'wuanla -kanɔn 'va đı. Zı o pli "man "be,
en waa laabv -yrɔ 'nan:

¹⁹ «Bali -le 'wı "paazan, 'wı nen Moizi -a
cɛn -te 'kvε be, -nyren 'gɔ: «-Te min lı 'pa, en
-a san zıε e -ka, te wa'a tian 'nen 'yale 'o 'vale
'e nan 'bɔ 'a dıε, -yee -cale zıε -a "bvı 'e 'pa, -e
'e "bvı klu bɔla!»

20 Min -tɔ -le 'nɛn -klɔnmɔn a 'sɔravli. -A tɛdɛ lɪ 'pa, ɛn e -ka, tɛ wa'a 'nɛn 'yalɛ 'e nan 'bɔ 'a dɪ.

21 -A "flizan "e -cale -tɔwli zɪɛ -a 'pa, ɛn e -ka, tɛ wa'a 'nɛn 'yalɛ dɪ. -A yaagazan 'le vɛ drɛ 'nyian zɪ.

22 O 'sɔravli "lɪ zɪɛ -a 'pa, ɛn o pɛɛnɔn kaa, tɛ wa'a 'nɛn 'yalɛ dɪ. "Bɛ -sru ɛn lɪ 'bɔ "e "ka 'wɔ 'nyian.

23 Tɔ nɛn minnun wuanla -kanɔn 'va bɛ, lɪ zɪɛ e -kɔan -tɪ nan -a? 'I vɪ 'kʊɛ! Kɔɔ o 'sɔravli 'bɔ -a 'pa lɪ -a.»

24 ɛn Zozi "e 'nan -wlɛ 'nan: «Ka'a tian 'wɪ 'tɔ -ci manlɛ "fo "dɪ. 'Wɪ nɛn 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'jɪ bɛ, ka'a -ci maan dɪ, ɛn Bali -le 'plɛblɛ bɛ, ka'a tɔa dɪ.

25 Kɔɔ tɔ nɛn minnun wuanla -kanɔn 'va bɛ, -klɔnmɔnnun 'ka lɪ paa dɪ, ɛn lɔmɔnnun 'ka -kɔnnɛn paa dɪ. O -kɔan "le Bali -le 'pasianɔn nɛn lajɪ bɛ -wee 'wɪ 'zɔ.

26 -Tɛ -a -cin -a 'ka 'jɪ 'nan, minnun nɛn o kaa bɛ wa'a 'wuanla -kanɔn 'va dɛ, tɛ ka ya 'ka 'fli sɛɛ "paanan. 'Wɪ 'nɛn 'e 'crɛn -tɛdɪ Moizi -le 'fluba 'jɪ bɛ, ka'a tian -a ta vɪlɛ dʊʊ? Kɔɔ tɔ nɛn Bali a yɪba "kpizrɛnnɛn 'va ɛn e 'wɪ tin 'ba Moizi lɛ bɛ, yaa 'vɪ -yrɛ 'nan: «An ya Abraam -le Bali -a, ɛn an ya Izak -le Bali -a, ɛn an ya Zago 'le Bali -a.»

27 Tɔ nɛn Bali 'wɪ zɪɛ -a vɛ bɛ, tɛ -kaa tranun zɪɛ o kaa -a -nan 'mɔn. 'Pian Bali "le 'va bɛ, o yɪɛ a "man tian, kɔɔ Bali a minnun nɛn o yɪɛ ci "man "bɛ -wee Bali -a, e 'ka minnun nɛn o kaa bɛ -wee Bali -a dɪ. -Yɛɛ "wɛan ka'a 'wɪ 'tɔ -ci manlɛ "fo "dɪ.»

-Mɛ 'wɪ 'bɛ ci Bali -le -pei -tɔ wɪ -dan a? (Mt 22.34-40; Lk 10.25-28)

28 'Fluba 'ci vɪzan -tɔ -sa zɪɛ -a 'man. Zɪ yaa 'yɪ 'nan Zozi -a -ci 'vɪ Saduze 'nɔn lɛ fɛnyian bɛ, e pli Zozi man, ɛn yaa laabʊ -yrɔ 'nan: «Bali -le -pei -tɔ wɪ pɛɛnɔn bɛ, -a "cɛn 'bɛ ci "va -dan?»

29 ɛn Zozi "e 'nan -yrɛ 'nan: «Bali -le -peinun pɛɛnɔn 'va bɛ, -pei -dan nɛn 'gʊ:

- ɟzraɛl 'nɔn,
- 'ka "trɔɛn "tɔ!
- Kaa 'san Bali
- 'bɛ ci Mɪnsan -a 'e 'tɔwli.

30 ɛn 'i Mɪnsan 'bɔ nɛn 'yɪ Bali -a bɛ, -a yɪ "yɪ 'i 'bli pɛɛnɔn 'a!
'I yɪ 'yɪ 'yɪɛ 'wɪ drɛdɪ pɛɛnɔn 'a!
'I yɪ 'yɪ 'yɪɛ ci "nrɔndɪ pɛɛnɔn 'a!
'I yɪ 'yɪ 'yɪɛ 'plɛblɛ pɛɛnɔn 'a!

31 ɛn -a "flizan nɛn 'gʊ:
<'I bɔɛzan -tɔ yɪ "yɪ
'le 'yɪɛ 'wɪ 'zɔ!>
Bali -le -pei -tɔ wɪ pee -dan 'ka 'mlɪan -pei "fli zɪɛ o da dɪ.»

32 ɛn 'fluba 'ci vɪzan -a 'vɪ -yrɛ 'nan: «Bali -le 'wɪ "paazan, yɪa 'vɪ fɛnyian. 'Yɪɛ tin a 'nɔnnɔn -a vɪdɪ -a 'nan, Mɪnsan 'bɛ ci Bali a 'e 'tɔwli, a pee "ka "dɪ.

33 -Yɛɛ "wɛan min 'e Bali yɪ "yɪ 'e 'bli pɛɛnɔn 'a, 'lɛɛ 'yɛɛ ci "nrɔndɪ pɛɛnɔn 'a, 'lɛɛ 'yɛɛ 'plɛblɛ pɛɛnɔn 'a! ɛn 'e bɔɛzan -tɔ yɪ "yɪ "le 'e 'bɔ 'le 'wɪ 'zɔ! 'Wɪ zɪɛ -a drɛdɪ -dan "mlɪan 'sraga nɛn waa 'tɛ 'ble Bali lɛ bɛ, -a da. ɛn -a -dan "mlɪan 'sraga pɛɛnɔn bʊdɪ Bali lɛ da.»

34 Zɪ Zozi -a 'yɪ 'nan, min zɪɛ yaa -sru 'vɪ 'wɪ 'tɔdɪ -a bɛ, ɛn e 'nan -yrɛ 'nan: «E -fu "wɛnnɔn -e Bali -le mingɔnnɛn -blɪdɪ 'e pou 'sia 'i 'va.» "Bɛ -sru 'wɪ laabʊdɪ -yrɔ "cin 'ka "nyian -tɔlɛ min -tɔ jɪ dɪ.

-Tɪ -pɪ nɛn Crizi -a (Mt 22.41-46; Lk 20.41-44)

35 Zozi a 'wɪ "paanan minnun jɪ Bali -pan 'kuin. ɛn yaa 'vɪ -wlɛ 'nan: «E drɛ 'kɔ ɛn 'fluba 'ci vɪnɔn "o 'nan, min 'sizan 'wɪ 'jɪ Crizi a David kluda min -a?»

36 Kɔɔ David 'bɔ -a 'vɪ, tɔ nɛn Bali lei 'saun 'ta 'tɔ "man "bɛ, -a 'nan:

- <Mɪnsan Bali -a 'vɪ 'an 'san lɛ 'nan:
- 'I 'nyran 'an 'pɛ "yɪ "da -trɪliɪ,
- e 'an 'cɛn 'i 'nanmannɔn 'klɪdɪ man.>

37 -Tɛ David 'bɔ Crizi laabʊ 'e 'san bɛ, e drɛ 'kɔ ɛn 'bɛ -kɔan David kluda min -a?»

Min "kaga "trɔɛn "a 'e 'tɔdɪ -yrɛ ci "nrɔndɪ -a.

38 ɛn yaa 'vɪ "nyian 'yɛɛ 'wɪ "paadɪ 'bɔ 'va 'nan: «'Ka yɪɛ 'tɔ 'ka 'fli -va! -Tɛ 'ka 'wɪ drɛ "le 'fluba 'ci vɪnɔn 'le 'wɪ 'zɔ! O -tɔɔdɪ yɛ "yɪ -tralɛ -gbɔnɔn nɛn fɛnyian bɛ -a -jɪ. ɛn waa yɛ "yɪ "le 'nan min 'e o 'tɔ bɔ -guada.

39 -Tɛ e ya cin yɪ 'kuin -a oo, ɛn -tɛ e ya "fɛdɪ da -a oo, -nyran 'nan 'kpagba nɛn waa 'sidɪ yɛ "yɪ.

40 O fɛnɔn "sia -calɛnɔn lɔ -dawli -a. "Bɛ -sru -e 'o Bali trʊ 'ba -plɔun 'nan -e minnun 'o o "sia min tɪglɪ 'a. 'Wɪnun zɪɛ -a drɛdɪ -le "wɛan Bali -wee tin "paa 'plɛblɛ 'kpa.»

-Cale seezan -le fɛ -nɔndɪ 'wɪ (Lk 21.1-4)

41 "Bɛ -sru ɛn Zozi 'kʊ -nyɛnleɛ -gbogbo nɛn minnun "lala -sɛan "jɪ Bali -le vɛ -a bɛ -a "srɔn. Minnun nɛn o ci "lala -sɛnnan -jɪ bɛ, e o -nanjɛndɪ 'sia. Fɛnɔn "kaga "ta, ɛn o "lala -sɛn -jɪ "kaga.

42 "Bɛ -sru ɛn -cale seezan -tɔ -ta, e -bablu 'wɛɛ 'tʊdʊ -fɔ -jɪ "fli.

43 -A -nan nɛn Zozi 'e -srɔnɔn laabʊ 'e "srɔn, ɛn yaa 'vɪ -wlɛ 'nan: «Maan vɛ 'cɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, -cale seezan 'labɛ, e fɛ -nɔn Bali lɛ e mlin minnun pɛɛnɔn nɛn waa -nɔn 'gʊɛ o da.

44 Kɔɔ o pɛɛnɔn nɛn waa -nɔn 'gʊɛ, "lala a -wlɔ "kaga. 'Pian lɪ 'labɛ, "lala pɛɛnɔn nɛn -yrɔ -yɛɛ fɛ -bli "man "vɛ -a bɛ, -a 'bɔ nɛn yaa -nɔn Bali lɛ.»

13

Zozi Bali -pan 'kɔn 'wɪ wɪ 'vɪ (Mt 24.1-4; Lk 21.5-7)

1 Zozi a bōlanan Bali -pan 'kuin, en -a -sruzan 'tu -a 'vɪ -yrɛ 'nan: «Bali -le 'wɪ "paazan, "i 'yɪɔ, Bali -pan 'kɔn bɛ, waa -tɔ -kɔlɛ fɛnyian -a. En waa -tɔ -dandan 'e pɛɛnɔn.»

2 En Zozi-a 'vɪ-yrɛ 'nan: «Kɔn-dandannun nɛn kaa -sɪ -fɔa 'labɛ, yɪ nɛn o -wiiman bɛ, e ya -tanan bɔdɪ -a. -A -tɔ -kɔlɛ pɛɛnɔn fuimlan "man, -a -tɔ 'ka -fo 'e bɔɛzan da dɪ.»

'Wɪ yɪdɪ -dandan bɔa minnun man 'vaa -e 'trɛda -nyan tɔ 'e bɔ

(Mt 24.4-14; Lk 21.8-19)

3 "Bɛ -sru en Zozi 'kɔ -nyɛnɛla Olivie pɔn da te -a yra a Bali -pan 'kɔn da zia. -A -nan nɛn Piɛri, 'lee Zaji, 'lee Zan, 'lee Andre 'wɪ laabɔ -yrɔ 'o 'saza yɛi. O 'nan:

4 «'Wɪ nɛn i "sia -a vɪnan 'gɔvɛ, tɔ "cɛn "man nɛn e dra? En -mɛ "man nɛn, waa -kɔnnɛn "yɛ 'nan 'wɪnun zɪɛ o "ta dra? 'I vɪ 'kɔɛ!»

5 Zozi -a vɪdɪ 'sia -wɛɛ 'nan: «'Ka yɛ 'tɔ 'ka 'fli -va! Te min -tɔ 'e 'ka sɛɛ "paa -e 'ka 'si -si tɪgɪ da dɪ!

6 Min "kaga -taa "talɛ 'an 'tɔ da. Waa vɛ 'nan, 'wɛɛ cɪ Crizi -a. En o -taa minnun "kaga sɛɛ "paalɛ -e 'o 'si -si tɪgɪ da.

7 Ka -kuli -tan wɪnun maan, en ka 'fla -kɔɔbɪ -kɔɔbɪ da -kuli wɪnun maan. 'Wɪnun zɪɛ te 'o 'ka 'cɛn nyɛn -a dɪ! Kɔɔ 'wɪnun zɪɛ -wɛɛ dra 'e 'flin, 'pian 'trɛda -nyan tɔ "cɛɛ dɪ.

8 'Lɛglɔn 'tɔ -ji 'nɔn -taa 'wunɛla 'lɛglɔn 'tɔ -ji 'nɔn man, en mingɔnnɛn trɛ -tɔ -taa 'wunɛla mingɔnnɛn trɛ -tɔ man. 'Trɛ -taa 'nyɔnɛɛ fɛ "kaga "nan, en dra -dandan -taa "minnun -tɛɛɛ. 'Wɪ yɪdɪ pou sianan "nɛn. 'Pian -a pɛɛnɔn zɪɛ e ya "le 'nan 'nɛn 'yadɪ -lɛ cɪ -yaa pou sianan 'zɔ.

9 'Ka yɛ 'tɔ 'ka 'fli -va! Minnun 'ka "kuan -e 'o -kɔ 'ka 'a tin 'banɔn 'cɛin -da. Zuif 'nɔn -taa 'ka 'sɔnɛ sɔnbɔ "a 'wɛɛ cɪn yɪ 'kɔnnun -ji. En "nyian bɛ, minnun -taa "kɔlɛ 'ka 'a -kɔnnmandannun 'lee mingɔnnɛnnun cɛin -da 'mɛn "wɛan. -A -nan nɛn ka dra 'mɛn 'wɪ 'nan yɪnɔn 'a o 'lɛ.

10 Kɔɔ Bali -le 'wɪ 'nɔnnɔn fuimlan "man 'lɛglɔn 'tɔdɔ pɛɛnɔn 'ji, 'vaa -e 'trɛda -nyan tɔ 'e bɔ.

11 -Te minnun 'ka 'kun, en o -kɔ 'ka 'a tin 'banɔn 'cɛin -da bɛ, 'wɪ nɛn kɔ 'ka vɪ bɛ, te -a nyɛn 'e 'kɔn 'ka 'ji dɪ! 'Pian 'wɪ nɛn Bali -a -cɪn -tɔa 'ka 'ji, te -a tɔ 'bɔ bɛ, -a 'bɔ nɛn 'ka vɪ! Ya'a 'taa 'silɛ 'ka 'bɔ 'va dɪ, 'pian Bali lei 'saun 'bɛ "paa 'ka 'le.

12 "Bɔvɪ -mie -taa 'e 'bɔ 'fli "bɔvɪ -nɔnɛɛ min -nun lɛ 'nan 'o -tɛ. En 'nɛn "tɪ -mie -taa 'yɛɛ 'nɛn 'nɔnɛ minnun lɛ 'nan 'o -tɛ. En 'nɛnnun -mie -taa 'wunɛla 'o "tɪnun 'lee 'o "bɔnun man 'nan minnun 'e o -tɛɛ.

13 Ka drɛ 'mɛn vɛ -a -lɛ "wɛan bɛ, min pɛɛnɔn -taa 'nanɛ 'ka man, wa'a 'taa 'ka yɛɛ "yɪ "dɪ. 'Pian min nɛn e -tɔ 'plɛblɛ, en e 'bɔ -a 'le 'srannan "bɛ, e "sia 'wɪ 'ji.»

Tɔ nɛn 'wɪ yɪdɪ "mlianla "da "bɛ, Zozi -a 'wɪ 'vɪ

(Mt 24.15-28; Lk 21.20-24)

14 «Tɔ -tɔ -taa "bɔlɛ bɛ, 'wɪ 'wɪdɪ "nɔnnɔn -taa "kɔnɛ fɛnan nɛn e 'ka "le 'e 'kɔn dɪɛ -a -nan. Min nɛn e 'fluba 'gɔvɛ -a ta vɛ bɛ, 'e 'cɪ man 'kpa! Tɔ nɛn 'wɪ zɪɛ kaa 'yɪ drɛnan Bali -pan 'kuin bɛ, minnun nɛn o cɪ Zude 'lɛglɔn 'ji bɛ, 'o flan 'bli, 'o 'kɔ pɔnnun yɛi!

15 En -te min a bɛi "bɛ, te 'e -wɛla 'yɛɛ 'kuin -e 'e 'kɔ fɛ -tɔ 'sia dɪ!

16 En -te min a fɛi bɛ, te 'e li 'e da 'fla -e 'e 'kɔ 'yɛɛ -tralɛ 'si 'yɛɛ 'kuin dɪ!

17 Lɪmɔnnun nɛn o -pɔn cɪ 'o man tɔ zɪɛ -a man bɛ, 'lee lɪmɔnnun nɛn 'nɛn 'nyɔn -mlian -wɪɔ tɔ zɪɛ -a man bɛ, -wɛɛ yra yɪdɪ "mlianla "da.

18 'Ka Bali trɔ 'ba 'nan, te 'wɪ zɪɛ 'e 'tria laa 'fɛn tɔ -man dɪ!

19 Kɔɔ 'wɪ yɪdɪ -kɔan -dan 'kpa tɔ zɪɛ -a man. Zɪ Bali 'trɛ drɛ 'li -e 'e bɔ cɛɛgɔ yɪ -a bɛ, -a sɔman 'wɪ yɪdɪ 'ka tian drɛɛ dɪ. En 'wɪ yɪdɪ zɪɛ -a pɛɛ 'ka 'dra "nyian 'li 'trɛda "fo "dɪ.

20 Yinun nɛn 'wɪnun zɪɛ o dra "da "bɛ, Minsan Bali -a -mie cɛɛn "da. -Te ya'a 'wɪ zɪɛ -a drɛɛ dɪɛ, "te min -tɔ -wulo 'ka -taa bɔlɛa "va "dɪ. 'Pian minnun nɛn e 'o 'si "va 'yɛɛ vɛ -a bɛ, -wɛɛ "wɛan e yinun -mie cɛɛn "da.

21 -Te min -tɔ -a 'vɪ 'cɛɛ 'nan, min 'sizan 'wɪ 'ji Crizi a 'gɔ, -te 'bɛ "cɛɛ dɪ, e ya -mɛn bɛ, te 'ka yɪ -tɛra "da "fo "dɪ!

22 Kɔɔ minnun nɛn o 'wɪlu -sɛan 'nan 'wɛɛ cɪ Crizi -a bɛ, o -taa "kɔnɛɛ 'trɛda. En minnun nɛn o 'wɪlu wɪnun vɛ, te waa vɛ 'nan Bali 'lewei vɪnɔn nɛn waa bɛ, o -taa "kɔnɛɛ 'nyian. O -taa 'lɛbɔ "fo wɪ -dandan 'lee -cɛ -srɔn "wɪ -dandan drɛɛ. Waa dra 'nan, -te 'o 'pɛ 'sɔ 'a bɛ -e 'o minnun nɛn Bali 'o 'si "va 'yɛɛ vɛ -a bɛ, o 'si -si tɪgɪ da.

23 'Cɛɛ vɛ bɛ, 'ka yɛ 'tɔ 'ka 'fli -va 'kpa! An 'wɪ pɛɛnɔn 'vɪ 'cɛɛ 'va.»

Blamin -pɪ -tadɪ -le 'wɪ

(Mt 24.29-44; Lk 21.25-33)

24 «-Te 'wɪ yɪdɪ -dan zɪɛ, e cɛɛn -nyandɪ man bɛ, 'nun tɔɔn yɪdɛ yra klun -tɔala, mlɛn 'bidɪ 'e 'le -tɔa,

25 mlɛn crɛnnun "sia laji, o -tɛɛmlan "tra, en laji fɛnun pɛɛnɔn nɛn 'plɛblɛ a -wɪɔ "bɛ, o "sia 'o 'kɪlu -ji.

26 Tɔɔn te minnun pɛɛnɔn 'an 'bɔ Blamin -pɪ yɛ -tanan "lɔlu -kɔɛi "da. 'Plɛblɛ -dan -kɔan 'an 'lɔ, en 'tɔ -dan -kɔan 'an 'lɔ.

27 Bali -le 'pasianɔn nɛn laji bɛ, an o "paa -sia 'trɛda fɛ pɛɛnɔn 'nan -e 'o minnun nɛn an o 'si "va 'mɛn vɛ -a bɛ, o o cɪn yɪ. Fɛ -tɔ -nan 'ka 'fo 'trɛda, te wa'a min 'silɛ 'bɛ 'nan dɪ.

28 'Wɪ nɛn e dra fijie yiba "lɛ bɛ, 'e drɛ 'cɛɛ 'wɪ -kɔɔn "manvɛ -a! -Te -a 'la nrɪndɪ 'sia "da "bɛ, kaa -tɔa 'nan 'munmun tɔ a -tanan bɔdɪ -a -kogo.

29 -A -towlri "nen 'nyian, 'an 'bɔ Blamin -pɪ -tadɪ -le vɛ -a. -Te ka 'wɪnun nɛn maan 'vɪ 'cɛɛ bɛ, -a 'yɪ drɛnan bɛ, 'ka -tɔ 'nan 'an 'tadɪ a bɔnan -kogo!

30 Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, 'ka -naagɔnɔn 'gɔɛ, ka 'a 'cɛan -kaadɪ man 'vaa -e 'wɪnun zɪɛ 'o drɛ dɪ.

31 Labli 'lee 'trɛ 'nyan tɔ a, 'pian 'an wei -fo -nan 'li 'trilii.

32 Tɔ nɛn an -taa "man "bɛ, blamin -tɔ 'ka -a tɔa "fo "dɪ. En Bali -le 'pasianɔn nɛn laji bɛ, wa 'a tɔa "fo "dɪ, en 'an 'bɔ Blamin -pɪ ma 'an tɔa "fo "dɪ, 'pian 'an "tɪ 'bɛ -tɔa 'e 'towlri.

33 -Yee "wɛan 'ka yɪɛ -tɔ 'ka 'fli -va! Te 'ka yɪ -tɛ dɪ! Kɔɔ tɔ nɛn, 'wɪ zɪɛ e dra "man "bɛ, ka 'a tɔa dɪ.

34 -A -kɔɔn "man wɪ nɛn 'gɔ. Min -tɔ 'bɛ "ta -ko 'ta -kɔɔbli wɔnan. E 'yee 'kɔn 'pɛba 'wɔ 'e 'sunɔn 'bɔ. Min -tɔ 'lee 'yee 'nyranman -a 'bɔ nɛn yaa -nɔn o -tɔdɔ pɛɛnɔn lɛ. En yaa 'vɪ min nɛn 'e yɪɛ -tɔa -klɔn -yrɛ "nɛn "bɛ, -yrɛ 'nan, te 'e yɪ -tɛ dɪ.

35 -A -towlri "nɛn 'nyian 'cɛɛ vɛ -a. -Yee "wɛan te 'ka yɪ -tɛ dɪ! Kɔɔ tɔ nɛn, 'kɔn san lia 'e da "man "bɛ, ka 'a tɔa dɪ. -Te funninmlan nɛn oo, -te bada nɛn oo, -te mannen tɛdɛ -a nɛn oo, -te bodrun nɛn oo, ka 'a tɔa dɪ.

36 -Yee "wɛan te 'ka yɪ -tɛ dɪ! "Tɔgɔ e 'bɔ 'ka man kligli te ka ya yɪ -tɛnan.

37 'Wɪ nɛn an cɪ -a vɪnan 'cɛɛ 'gɔɛ, e ya min pɛɛnɔn 'le vɛ -a. Te 'ka yɪ -tɛ dɪ!»

14

Zuif 'nɔn 'tanɔn 'o 'ci 'pa 'nan 'o Zozi 'tɛ (Mt 26.1-5; Lk 22.1-2; Zan 11.45-53)

1 Zuif 'nɔn tranun -le 'si nɛn waa 'wɔ nɔanba -ji bɛ, -a "fɛdɪ yɪ -fu "fli -e 'e bɔ. "Fɛdɪ zɪɛ -a da nɛn minnun 'kpɔun nɛn 'mannyan 'ka "va "dɪɛ -a -ble. Tɔ zɪɛ -a man bɛ, te Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee 'fluba 'ci vɪnɔn a Zozi 'man -fɔɔnan 'nan, -e 'o 'kun cɪ 'cɛn 'a -e 'o -tɛ.

2 'Pian waa 'vɪ 'o cin yei 'nan: «Te -kaa drɛ "fɛdɪ yɪ da dɪ! "Tɔgɔ minnun 'o -nan yɪ -e 'o 'wluan -kaa man.»

Lɪmɔn -tɔ 'wɪ 'yɪ drɛ Zozi lɛ (Mt 26.6-13; Zan 12.1-8)

3 Zozi a Betani. E ya Simon nɛn -kogobe a "nɛn "man "bɛ -yee 'kuin 'e -nyrandɪ fɛnun -sru. -A -nan nɛn lɪmɔn -tɔ pli Zozi man 'e 'lɔ le -pɔnɛn 'tɔ -a. -Laziglɔ nɛn waa laabo nard bɛ, e ya -ji. E 'ka 'e baadɪ fɛ -tɔ -a dɪ, en -a 'flɛ a 'plɛblɛ 'kpa. Yaa 'lɛ 'sɔ, en yaa -sɛn Zozi 'win -ji.

4 'Wɪ zɪɛ e 'nan min -mienun man, en waa 'vɪ 'o cin yei 'nan: «-Mɛ "le "wɛan nɛn e -laziglɔ 'kpa bɛ -a sɛɛ 'e "tun?»

5 -Laziglɔ 'labɛ yaa -taan paan. -A 'flɛ bɔa yɪ -yaa yaaga 'nyranman "lala -a, -e 'o -pli 'yalɛ -tɛnɔn man.» En 'o 'wɪ blɪ lɪmɔn zɪɛ -a va.

6 'Pian Zozi -a 'vɪ -wɛlɛ 'nan: «'Ka lɪ 'labɛ -a 'tɔɪ flɪ! -Mɛ "le "wɛan nɛn, ka 'wɪ -tɔa "man? E 'wɪ "yɪ drɛ 'mɛn.

7 'Yalɛ -tɛnɔn a 'ka 'va tɔ pɛɛnɔn man. En tɔ nɛn e 'sɔ 'cɛɛ bɛ, ka -kɔlaman 'wɪ "yɪ "drɛdɪ -a -wɛlɛ. 'Pian 'mɛn vɛ bɛ, an 'ka 'ka 'va 'gɔ tɔ pɛɛnɔn man dɪ.

8 'Wɪ nɛn e -kɔlaman -a bɛ, -a 'bɔ nɛn yaa drɛ. -Laziglɔ nɛn yaa -sɛn 'an da 'gɔɛ, 'an 'man nɛn yaa drɛ 'nan -e 'waan wɔ -a.

9 Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, fɛnan pɛɛnɔn nɛn minnun Bali -le 'wɪ 'nɔnɔn ve 'trɛda bɛ, 'wɪ nɛn lɪ 'gɔɛ yaa drɛ bɛ, waa -nan 'sɪnan "paa, en -yɛɛ -maan 'lɔɔ -e lɪ 'bɔ 'cin 'e 'fɔla minnun jɪ.»

Zudazi 'e pei -fɔ Zuif 'nɔn 'tanɔn 'va (Mt 26.14-16; Lk 22.3-6)

10 "Bɛ -sru en Zozi -srunɔn 'fuda "fli 'va min -tɔ nɛn waa laabo Zudazi Karioti bɛ, e -kɔ Bali -pannɔn 'tanɔn 'va, 'nan -e 'e Zozi 'nɔn -wɛlɛ.

11 Zɪ e 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ -wɛlɛ "bɛ, e o ci nɛn. -A -nan nɛn o -tɔ "da 'nan, 'o -taa "lala -nɔnɛ -yrɛ. Yɪ zɪɛ -a da nɛn Zudazi -a man -wɛɛdɪ 'sia 'nan, tɔ "yɪ 'e 'pla -e 'e Zozi 'nɔn Zuif 'nɔn 'tanɔn 'bɔ lɛ.

Zozi 'lee 'e -srunɔn Zuif 'nɔn 'le 'si nɔanba -ji "fɛdɪ blɪ (Mt 26.17-30; Lk 22.7-20; Zan 13.21-30)

12 "Fɛdɪ nɛn Zuif 'nɔn 'kpɔun nɛn 'mannyan 'ka "va "dɪɛ, -a -ble "da "bɛ e 'bɔ. -A yɪ tɛdɛ da nɛn o 'blanun -tɛɛman -e 'o tranun 'si nɔanba -ji "fɛdɪ -blɪ. En Zozi -srunɔn -a laabo -yrɔ 'nan: «Nyin zia nɛn i ya "vale 'nan 'kɔ 'kɔ "fɛdɪ fɛnun -tɔɛn 'yɪɛ?»

13 En Zozi 'e -srunɔn "fli 'pa 'sia. Yaa 'vɪ -wɛlɛ 'nan: «'Ka 'kɔ Zeruzalɛm! Ka bɔa min -tɔ man. 'Yɪ 'tɔbɔ -kɔan -yrɔ. 'Ka -sɔɔnɔla -a -sru!

14 'Kɔn nɛn, e wɪa 'jɪ bɛ, 'ka vɪ -a san lɛ 'nan: «Bali -le 'wɪ "paazan "e 'nan, 'kɔ laabɔ 'i 'bɔ 'nan, 'kɔn "bɔ "nɛn 'kɔ 'vale 'an -srunɔn 'a, kɔ -kaa tranun 'sidɪ nɔanba -ji "fɛdɪ -ble -ji bɛ, e ya nyin zia?»

15 E -taa 'kɔn "bɔ -dan tɔ -kɔɔnɛlɛ 'cɛɛ 'kɔn 'ta lou, te -a -ci a 'e drɛdɪ 'va. Fɛ zɪɛ -a -nan nɛn 'ka -cɛɛ fɛnun -tɔɛn!»

16 -A -nan nɛn -a -srunɔn zɪɛ, o -kɔ 'fla. Waa 'yɪ "le zɪ Zozi -a 'vɪ -wɛlɛ "bɛ, -yɛɛ 'wɪ 'zɔ. En 'o 'si nɔanba -ji "fɛdɪ fɛnun man drɛ.

17 Zɪ funninmlan 'pla bɛ, en Zozi 'ta 'o 'vale 'e -srunɔn 'fuda "fli 'a.

18 Tɔ nɛn o yra fɛnun -sru "bɛ, en Zozi -a 'vɪ -wɛlɛ 'nan: «Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, -kaa nɛn -kaa cɪ fɛnun -blɪnan 'gɔɛ, 'ka 'va min -tɔ 'bɛ -taa 'an 'nɔnɛ minnun lɛ.»

19 -A -srunɔn 'ta drɛ 'trɔdrɔ, en waa laabɔdɪ 'sia -yrɔ "tɔdɔ 'nan: «'An 'bɔ nɛn?»

20 En Zozi -a 'vɪ -wɛlɛ 'nan: «'Ka min -fuda "fli 'nɛn, -kaa cɪ fɛnun -blɪnan 'e cin va 'gɔɛ, 'ka 'va min -tɔ nɛn.

21 'W1 tigl1 n1n, Blamin -p1 'ta -daa 'kal1 "le z1 waa c1en -t1 Bali -le 'fluba 'j1 b1 -yee 'w1 'z1. 'Pian min n1n, e Blamin -p1 -n1an "minnun l1 b1, 'w1 -taa 'bal1 -a san man. E ya paan -a san -le 'w1 'y1 "a -e 'o v1l1 'o -ya d1.»

22 O -f1 f1nun -bl1nan, 1n Zozi 'kp1un 's1. E Bali muo 'f1, yaa "n1n j11n, 1n yaa -n1n -w1l1. E 'nan -w1l1 'nan: «'Ka 's1! -Nyren 'g1e, 'an 'kol1 nen!»

23 "B1 -sru e 'kulen1n n1n r1z1n -w1n c1 -j1 b1 -a 's1. E Bali muo 'f1, yaa -n1n -w1l1, 1n waa m1n 'o p11n1n.

24 Yaa 'v1 -w1l1 'nan: «-Nyren 'g1e, 'an nyen n1n. -Y11 "ta -s1an1a -e 'e dr1 min "kaga -pli "v1 -a "nyian Bali man 'e 'pee.

25 Maan ve 'c11 'w1 tigl1 'a 'nan, ma'an 'nyian r1z1n -w1n pee m1ian d1 -tr1l1i, -e y1 n1n maan -m1ian 'e 'pee Bali -le m1ng1n1n tr1da b1 'e b1.»

26 Z1 o c11n f1nun -bl1d1 man b1, o Bali 't1 b1 "dre "f1. 1n o -k1 Olivie p1n da.

Zozi -a 'v1 'nan P1er1 's1a 'e -sru (Mt 26.31-35; Lk 22.31-34; Zan 13.36-38)

27 -A -nan n1n Zozi -a 'v1 'e -srunon l1 'nan: «'Ka p11n1n 'ci -taa "sr1l1 -e 'ka 's1 'an -sru. K11 e ya 'e 'c1ren -t1d1 Bali -le 'fluba 'j1 'nan:

«Bali "e 'nan, e 'bla -sru "pinzan -t1a -e 'blanun 'o fuila "man.»

28 'Pian "b1 -sru, -te an wluan 'kan1n 'va b1, an -t1ala 'ka 'l1 Galile 'l1gl1n 'j1.»

29 1n P1er1 -a 'v1 -yr1 'nan: «-Te 'y1e "w1an min p11n1n 'ci sr1man -e 'o 's1 'i -sru "b1, ma'an 's1a 'i -sru "fo "d1.»

30 -A -nan n1n Zozi -a 'v1 -yr1 'nan: «Maan ve 'y11 'w1 tigl1 'a 'nan, -p1i 'b1 'g1e -a man b1, y1a ve 'e 'pa -a yaaga 'nan, y1'an 't1a d1, 'vaa -e man1n "fl1zan 'e 'w1.»

31 1n P1er1 -a 'v1 "nyian 'nan: «-Te e ya 'nan k1e -kaa 'k1 'v1ale 'y1a oo, ma'an dra z1 "fo "d1.» 1n -a -srunon p11n1n "o 'w1 't1w1l1 z11 -a 'v1 'nyian.

Zozi 'k1 Bali tr1v 'bal1 Zezemani (Mt 26.36-46; Lk 22.39-46)

32 "B1 -sru Zozi 'l1e 'e -srunon 'b1la f1i n1n waa laabo Zezemani b1 -a da. Yaa 'v1 'e -srunon l1 'nan: «'Ka 'nyran 'g1! An "ta -k1 Bali tr1v 'bal1.»

33 E P1er1, 'l1e Zaji, 'l1e Zan -f1 'e -sru, 1n o -k1 waa. -A -nan n1n nyen Zozi 'c1nd1 's1a 1n "klan -dan 'kpa -a -t1d1 's1a.

34 1n yaa 'v1 -w1l1 'nan: «'An 'ta n1n e dr1 tr1dr1 'g1e, e "m1ian1a 'an da. 'Ka 'f1 'g1! Te 'ka y1 -t1 d1!»

35 E pli 'e 'l1 "w1n1n, e blula "tra, 1n e Bali tr1v 'bad1 's1a 'nan, -te e -k1laman dr1d1 -a b1, t1v -w1ld1 'g1e 'e 's1 'e man -k11b1.

36 Yaa 'v1 'nan: «'An "t1 -baba! I -k1laman 'w1 p11n1n dr1d1 -a. 'Kulenen n1n 'w1 y1d1 c1 -j1 'g1e, 'i dr1 -e 'e "paala 'an man! 'Pian te 'e dr1 'an 'ci 's1 w1 -a d1, 'i 'b1 'ci 's1 w1 n1n 'e dr1!»

37 1n e 'l1 'e da, e 'b1 'e -srunon yaaga 'b1 man, te o ya y1 -tenan. -A -nan n1n Zozi -a 'v1 P1er1 l1 'nan: «Sim1n, 'i y1 -t1 'va? Y1'a -k1lale -e 'i t1 "w1nn1n 'g1e -a dr1, te 'i y1e a "man "d1v?»

38 Te 'ka y1 -t1 d1! 'Ka Bali tr1v 'ba, 't1g1 'w1 'w1ld1 'e 'ka 'man y1! Blamin a "va 'nan 'e 'w1 'y1 "dra, 'pian -a 'p11bl1 'ka -yr1 "d1.»

39 "B1 -sru 1n e -k1 "nyian Bali tr1v 'bal1, te e 'w1 't1w1l1 z11 -a ve.

40 1n e 'l1 'e da 'e -srunon 'va. E 'b1 o man "nyian y1 -tenan. K11 o y11 'c1ben -t1. 1n wa'a 'w1 't1 y1l1 -e 'o v1 -yr1 "d1.

41 Zozi 'c1in yaagazan da b1, 1n yaa 'v1 -w1l1 'nan: «'Ka y1 -t1a tian, te ka 'flian1a 'ka man -a -tr11? E -nyan, -a t1v 'b1 "m1n. Minnun "ta -daa Blamin -p1 -n1n l1e 'w1 'w1ld1 "dr1n1n l1.

42 'Ka 'wluan lou, -e -kaa k1! Min n1n e "ta 'an -n1an "minnun l1 b1, e ya -p1lan 'kogo.»

Zuif 'n1n 'tan1n Zozi 'kun (Mt 26.47-56; Lk 22.47-53; Zan 18.3-12)

43 Zozi 'f1 'w1 z11 -a v1nan, t11n 1n Zudazi n1n -a -srunon 'fuda "fl1 'b1 'va min -t1 -a b1, e 'b1la. -W11 c1 'o 'v1ale min "kaga "a, 1n sennun 'l1e yibanun a -w11. Bali -pann1n 'tan1n 'l1e 'fluba 'ci v1n1n 'l1e min cejenun 'b1 o 'pa 's1a.

44 Zudazi n1n e w1l1 -f1 b1, yaa 'v1 'e 'c1n minnun z11 -w1l1 'nan: «Min n1n an -atu -t1 "man "b1, te Zozi n1n. -A 'b1 n1n 'ka 'kun -e 'ka 'k1 -a! 'Pian 'ka 'kun "man 'kpa!»

45 -Yee "w1an z1 e 'b1la b1, t11n 1n e pli Zozi man. E 'nan -yr1 'nan: «'An 'san.» 1n e -atu -t1 "man.

46 -A -nan n1n minnun n1n o c1 waa b1, o Zozi 'kun.

47 T11n minnun n1n -nan b1, -a -t1v 'yee s1n 's1 'j1, 1n e Bali -pann1n 'tazan 'suzan 't1v "tr11n c11n.

48 Zozi -a 'v1 -w1l1 'nan: «-M1 "l1 "w1an n1n ka -ta 'an 'kun1l1 'ka 'l1 l1e sennun 'l1e yibanun -a "l1e ka -ta crinzan -sru?»

49 T1v p11n1n man an ya 'ka y1i Bali -pan 'kuin, te an 'w1 "paaman minnun j1, 1n ka'an 'kun1l1 d1. 'Pian 'w1 p11n1n z11, e dr1 -e 'w1nun n1n 'e 'c1ren -t1d1 Bali -le 'fluba 'j1 b1 'e 'l1 s11.»

50 -A -nan n1n -a -srunon p11n1n 'w1 "man -a -sru, 1n o flan bli.

51 -Gobon1n 't1v s11n1a Zozi -sru 'e 'ta l1e s1 -t1w1l1 "c1 "a. Minnun -a 'kun,

52 'pian e 's1 'yee s1 man, 1n e flan bli 'e pl1d1.

Minnun -k1 Zozi 'a tin 'ban1n 'l1 (Mt 26.57-68; Lk 22.54-55, 63-71; Zan 18.13-14, 19-24)

53 Minnun -k1 Zozi 'a Bali -pann1n 'tazan -dan 'va. Bali -pann1n 'tan1n, 'l1e min cejenun, 'l1e 'fluba 'ci v1n1n 'o cin 'y1 f1 z11 -a -nan.

54 P1er1 -f1 -k11b1, 1n e -k1la Zozi -sru -tr1l1i, 1n e w1a Bali -pann1n 'tazan -dan l1e -k1n -j1. E -nyran -a 'sunon y1i, te e 't1 "klanman.

55 Bali -pannōn 'tanōn 'lee tin 'banōn pēēnōn 'wī 'tū -wēēdī 'sia 'nan -e 'o 'pa Zozi da -e 'o 'kōla -a -tēdī -a -le "wean. 'Pian wa'a 'wī 'tū yīlē "fo "dī.

56 Min "kaga 'wlu 'sēn Zozi man, 'pian o wei 'ka drele -tōwli "dī.

57 Min -mienun wluan ēn o 'wlu 'gūē -a -sēn "man. Waa 'vī 'nan:

58 «Kōa 'yī -a vīnan 'nan: «Bali -pan 'kōn nēn blamin -pē -a -tō bē, maan -wīa, -e 'an pee -tō yī yaaga 'wlu. 'Kōn nēn blamin "cēē -tō 'e 'pē -a dīē, -a 'bō nēn maan -tōa.» »

59 'Wī 'bō zīē 'bē da oo, minnun wei 'ka "nyian drele -tōwli "dī.

60 En Bali -pannōn 'tazan -dan wluan, e -tō minnun yēi, ēn yaa laabō Zozi 'lō 'nan: «'Wī nēn minnun -a ve 'i man bē, yī'a sia "va "dūb?»

61 'Pian Zozi 'ta -fō flu, ya'a 'wī 'tō 'silē "da "dī.

En Bali -pannōn 'tazan -dan -a laabō -yrō "nyian 'nan: «Min 'sīzan 'wī 'jī Crizi nēn 'yīa? Bali -pī nēn 'yīa?»

62 Zozi "e 'nan -yrē 'nan: «-Inyan, -a 'bō nēn 'maan. En 'ka pēēnōn, ka -taa Blamin -pī yīlē 'e -nyrandī 'plēblē pēēnōn 'san Bali -pē "yī "da. En ka -taa -a yīlē 'sinan lajī 'lōlu -kōēi "da.»

63 -A -nan nēn Bali -pannōn 'tazan -dan 'e 'ta sō 'fōi 'bō, ēn yaa 'vī 'nan: «-Kaa 'ka "nyian -yēē 'wī 'nan yīzan pee -va "fo "dī.

64 Bali sron nēn yaa 'wō bē, kaa 'man. "Ka "ve -jī 'nōn?»

En minnun -a 'sī "va -yrē 'nan: «E 'sō -ka ve -a.»

65 En min -mienun 'le 'yī 'sēndī 'sia Zozi da. O sō 'pa -a yra, ēn o 'pa 'fō -a yra, te waa laabō -yrō 'nan: «Bali 'lewei vīzan, -tīē fē tūō 'yīē? 'I -kōōn 'kōē!» En Bali -pannōn 'sunōn -a 'kun, te o -kō -a -sōndī -a.

Pieri yōō "da 'nan 'e 'ka Zozi -sruzan 'a dī (Mt 26.69-75; Lk 22.56-62; Zan 18.15-18, 25-27)

66 Tū zīē -a wlu bē, te Pieri a tian -klōn -jī. En Bali -pannōn 'tazan -le nōan lumōn -tō -ta.

67 E Pieri 'yī 'tē "klannan. Yaa -nanjēēn tein, ēn yaa 'vī -yrē 'nan: «'I 'bō "nyian Nazareti min Zozi -sruzan 'tō nēn 'yīa.»

68 'Pian Pieri yōō "da. E 'nan: «'Wī nēn i cī "vale 'i ve bē, ma'an tōa dī, ēn ma'an cī man dī.» Tōōn e 'wluan, e -kō bei -sia, ēn mannen -tō wlu.

69 "Bē -sru nōan lumōn zīē, e Pieri 'yī "nyian, ēn yaa vīdī 'sia minnun nēn o cī -nan bē -wle 'nan: «Min 'lagūē e ya 'o 'va.»

70 Pieri yōō "da "nyian. Fōōnōn minnun nēn fē zīē -a -nan bē, waa 'vī "nyian -yrē 'nan: «'Wī 'kpa nēn. 'I 'bō 'gūē, -a -sruzan 'tō nēn 'yīa, kōō Galile min nēn 'yīa.»

71 Tōōn Pieri -a vīdī 'sia: «-Te 'wlu nēn maan -sēan "bē, Bali 'e 'wī "nēn -kōōn 'mēn. Maan 'vī 'cēē 'nan, ma'an min 'labē -a tōa "fo "dī.»

72 'Nun tōōn mannen "flīzan wlu. 'Wī nēn Zozi -a 'vī Pieri lē bē, -a -cīn -trōa Pieri jī. Kōō Zozi -a 'vī -yrē 'nan: «'Vaa -e mannen "flīzan 'e 'wī bē, te yīa 'vī 'e 'pa -a yaaga 'nan yī'an 'tōa dī.» Tōōn e -wūōdī 'sia.

15

Minnun -kō Zozi 'a Rōm min -kōnmandan Pilati 'le

(Mt 27.1-2, 11-14; Lk 23.1-5; Zan 18.28-38)

1 Zī tō cēēn bodrun bē, ēn Bali -pannōn 'tanōn 'lee min cejenun 'lee 'fluba 'cī vīnōn nēn o ya Zuif 'nōn 'le tin 'banōn 'a bē, o wei 'pa 'e cīn man 'nan 'o Zozi yrī, -e 'o 'kō -a -nōn Rōm min -kōnmandan Pilati lē.

2 Pilati -a laabō Zozi 'lō 'nan: «Zuif 'nōn 'le mingōnōn nēn 'yīa?»

Zozi "e 'nan -yrē 'nan: «-Nyren, yīa 'vī 'i 'bō 'a bē.»

3 En Bali -pannōn 'tanōn 'wī "kaga 'pa Zozi da.

4 -A -nan nēn Pilati -a 'vī -yrē "nyian 'nan: «'Yī'a 'wī 'tō ve dūb? 'Wīnun nēn, waa "paa 'i da bē, yī'a maan dūb?»

5 'Pian Zozi 'ka 'wī 'tō 'silē "da "dī. 'Wī zīē e Pilati 'kan.

Minnun "o 'nan Pilati 'e Zozi 'tē! (Mt 27.15-26; Lk 23.13-25; Zan 18.39-19.16)

6 Lē -tōdō pēēnōn man bē, -te Zuif 'nōn tranun -le 'sīdī nōanba -jī "fēdī drēdī 'bō bē, -kōnmandan "sia -pō 'kōnzān 'tō man. -Pō 'kōnzān nēn minnun cī 'va 'nan 'o 'sī "man "bē, -a man nēn e "sia.

7 Lē 'bō zīē -a -jī bē, min -tō nēn waa laabō Barabazi bē, te e ya -pō 'kuin 'o 'vale 'wī 'wldī "drēnōn nēn, o 'wī 'fōla minnun 'lee min tanōn yēi, ēn o min -tē 'wī zīē -a -jī bē waa.

8 Minnun "kaga "kō Pilati -va, ēn 'wī nēn yaa dra -wle -weē "fēdī da -tīdī bē, waa laabō -yrō.

9 Pilati -a laabō -wlo 'nan: «Ka ya "vale 'nan, 'an 'sī Zuif 'nōn 'le mingōnōn man?»

10 Kōō Pilati -a -kōnōn 'yī 'nan, Bali -pannōn 'tanōn "naan Zozi man 'e "tun, -yēē "wean nēn o -tā Zozi 'a 'yrē.

11 Bali -pannōn 'tanōn -tōa minnun man, -e 'o vī Pilati lē 'nan, Barabazi man nēn 'e 'sī.

12 En Pilati -a laabō minnun "kaga zīē -wlo 'nan: «-Mē 'va nēn ka cī 'nan, 'an drē min nēn kaa laabō Zuif 'nōn 'le mingōnōn bē -yrē?»

13 -A -nan nēn o paan 'nan: «'I -pēin yība "plan da!»

14 Pilati -a laabō -wlo 'nan: «'Wī 'wldī "cēn "nēn yaa drē?»

'Pian o paan 'nyian 'kpa 'pleble. Waa 'v1 'nan: «'I-pein yiba "plan da!»

15 Minnun ci "nrandi 'sɔ Pilati le, -yee 'wean e 'si Barabazi man. En e Zozi 'non 'yee 'sounjanun le 'nan 'o -sɔn-ngble-a, -e 'o 'ku-a -pein yiba "plan da.

'Sounjanun Zozi sɛɛ 'wv (Mt 27.27-31; Zan 19.2-3)

16 'Sounjanun -kv Zozi 'a -kɔnmandan -le -klɔn -ji. En o 'sounjanun pɛɛnɔn cin 'y1 'man.

17 O mingɔnnɛn -trale -gblɔ 'tɛndɛn 'tɔ 'wv Zozi da. O lei 'tan, en waa 'wv -a -wulo -man 'le mingɔnnɛn kle 'zv.

18 -A -nan nɛn waa 'tɔ bɔdɪ 'sia, te waa ve 'nan: «Kɔi 'tɔ bɔ, Zuif 'nɔn 'le mingɔnnɛn!»

19 Waa -sɔndɪ 'sia 'e 'wulo -man -cɛan -kɔ -a, te o 'le 'y1 -sɛan "da. En 'o "po -sɔnmlan 'wlu, te o "kuannan -a 'le.

20 Zɪ o cɛɛn -a sɛɛ wɔdɪ man bɛ, en o mingɔnnɛn -trale zɪɛ -a 'sv "da. O -yee sɔnɔn 'wv 'e da, en o -kv -a 'nan -e 'o -pein yiba "plan da.

Zozi -peinnan yiba "plan da (Mt 27.32-44; Lk 23.26-43; Zan 19.17-27)

21 'Sounjanun -kɔdɪ 'sia Zozi 'a, en 'o cin 'y1 Sirene min -tɔ -a. Waa laabo Simɔn, e 'sia fei. Alɛzandre 'lee Rufus "tɪ 'nɛn. 'Sounjanun 'tɔ Simɔn zɪɛ -a -sru "sa -a 'nan -e 'e Zozi 'le yiba "plan 'sia.

22 O -kv Zozi 'a fɛnan nɛn waa laabv Golgota bɛ -a -nan. Golgota -ci nɛn 'nan, min -wulo klo.

23 -Wɛn nɛn waa baa 'yile nɛn waa laabo mire bɛ -a bɛ, o ya 'vale 'nan 'o -nɔan -yrɛ. 'Pian Zozi 'ka -a mlinle dɪ.

24 En waa pein yiba "plan da, "bɛ -sru en o -yee sɔnɔn pli 'o cin yei. Waa drɛ 'lein 'wle 'tuɔladɪ da.

25 Waa pein yiba "plan da bodrun te yide wluan fɔɔ.

26 'W1 nɛn waa -te "man "bɛ, waa crɛn -te yiba 'fɔɪ da, en waa pein Zozi 'ta lou. Waa crɛn -te "da 'nan:

«Min 'gɔvɛ,
Zuif 'nɔn 'le mingɔnnɛn nɛn.»

27 O 'w1 'wliɪdɪ "drɛnɔn "fli pein yiba "plan da. Waa -tɔ pein yiba "plan da Zozi 'pɛ "yi "da, en waa -tɔ pein yiba "plan da -a -pɛ bɔ da.

28 ['W1 nɛn e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji bɛ, zɪ e 'le sɔɔ zɪɛ. Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan: «Minnun -taa -a 'sileɛ 'w1 'wliɪdɪ "drɛzan -a.»]

29 Minnun nɛn o -ciala fɛ zɪɛ -a -nan bɛ, o Zozi 'srɔnman, te 'o 'wulo nyɔnman. Waa ve -yrɛ 'nan: «Ee! Yie "cɛɛ 'v1 'nan 'i Bali -pan 'kɔn -wia -e 'i pee -tɔ yi yaaga 'wlu 'gɔ dɔv?»

30 'I 'fli 'si 'w1 'ji, -e 'i 'si yiba "plan 'labɛ -a da!»

31 Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee 'fluba 'ci vɔnɔn "o sɛɛ 'wv "nyian. "O 'v1 'o cin le 'nan: «E min

peenun 'si 'w1 'ji, 'pian ya'a 'kolaman 'e 'fli 'sidɪ -a 'w1 'ji dɪ.

32 -Te e ya min 'sizan 'w1 'ji Crizi nɛn, e cɪ Izrael 'nɔn 'le mingɔnnɛn -a bɛ, 'e 'si yiba "plan da! -Te 'ku 'w1 zɪɛ -a -nan 'y1 bɛ, ku yi -teala "da.» En min "fli "nɛn minnɔn o pein yiba "plan da Zozi "srɔn "bɛ, "o Zozi srɔn "nyian.

Zozi -ka -nan (Mt 27.45-56; Lk 23.44-49; Zan 19.28-30)

33 Yide 'bɔ min -win -ji 'sɛzɛ, en klun -trɔa 'trɛ pɛɛnɔn da. E -fɔ zɪɛ -trilii, en funninmlan yide tɛnla.

34 Zɪ e 'bɔ zɪɛ, en Zozi paan 'kpa 'pleble. Yaa 'v1 'e fla wei -ji 'nan: «Eloi, Eloi, lama sabatani?» 'W1 zɪɛ -a -ci nɛn 'nan: «'Men Bali, 'mɛn Bali, -mɛ "le "wean nɛn 'i 'pɛ 'si 'an -sru?»

35 Min -mienun nɛn fɛ zɪɛ -a -nan bɛ, waa 'man, en o 'nan: «'Ka "trɔɛn 'pla! E ya Eli laabɔnan.»

36 'Sounja min -tɔ flan bli, e -kv sɔ 'silɛ, yaa 'wv 'wɛn 'wle 'cɛn 'va, yaa 'wv -cɛan -kɔ 'nɛn, en yaa 'pa Zozi 'lebo 'nɛn 'nan -e 'e 'yi flɔn "ji. En min zɪɛ e 'nan: «'Ka "tɔ -e -kaa -nan y1, -te Eli -taa -a 'silɛ yiba "plan da -o.»

37 'Pian Zozi paan 'pleble, en 'e yie 'le 'wv.

38 -A -nan nɛn sɔ -dan nɛn 'e 'tindi Bali -pan 'kuin bɛ, e 'fɔɪ 'bɔ 'ji 'fli. E 'fɔɪ bɔdɪ 'sia lou, en yaa -sɛn "tra.

39 Zɪ 'sounjanun tazan nɛn 'e 'tɔdɪ Zozi 'le bɛ, yaa -kanan 'y1 bɛ, e 'nan: «'W1 'kpa nɛn, min 'labɛ Bali -pɪ nɛn.»

40 Fɛ 'bɔ zɪɛ -a -nan bɛ, lumɔn -mienun -a 'o 'tɔdɪ -kɔɔbli, te o yie -a -nan nɛn. Madala li Mari, 'lee Salome, 'lee Mari nɛn, e cɪ Zaji -gobonɛn 'lee Zoze "bɔ "a bɛ, o ya 'o yei.

41 Tɔ nɛn Zozi a Galile bɛ, lumannun zɪɛ o sɔɔnla -a -sru, te o 'nyranman "paa -yrɛ. Lumɔn -mienun nɛn 'o 'vale Zozi nun -a, o -kv Zeruzalem bɛ, "o ya "nyian -nan.

Zozi wv -nan (Mt 27.57-61; Lk 23.50-56; Zan 19.38-42)

42 Yi zɪɛ, yaa yi nɛn, en Zuif 'nɔn 'le 'flinla "yi "ta 'e pou "siala. -Yee "wean zɪ funninmlan 'pla bɛ,

43 Arimate min Zozɛfɔ -kv Pilati -va. E -pɔan 'kun 'pleble, en e toba -fɔ Pilati le 'nan 'e Zozi pa -nɔn 'yrɛ. Zozɛfɔ zɪɛ, e ya Zuif 'nɔn 'le 'w1 tɪn 'banɔn 'va min -dan tɔ -a. En e ya -a man -pɛnnan 'nan Bali 'e mingɔnnɛn -bliɪdɪ 'sia 'yee minnɔn da.

44 Pilati 'plo 'fɔ -a mandɪ -a 'nan Zozi 'ka 'va. En e min 'pa 'sia 'sounjanun tazan laabɔnan. Zɪ e -ta bɛ, en yaa laabv -yrɔ 'nan: «Zozi 'ka -a -nan 'mɔn?»

45 Zɪ Pilati 'sounjanun tazan wei 'man bɛ, en e Zozi pa -nɔn Zozɛfɔ le.

46 Zozɛfɔ sɔ fɛnyian 'lɔ, e Zozi 'kadɪ 'si yiba "plan da, en yaa 'pa "man. -A -nan nɛn e -kv -a wɔle -yrɛ nɛn waa 'bɔ puo -kolɛ ji bɛ, -a ji.

"Be -sru e -kole -dan blu, en yaa -to -yre zie -a "nen.

⁴⁷ Madala li Mari 'lee Zoze "bu Mari be, fenan nen o Zozi 'wu be, waa -nan 'yi.

16

Zozi wluan -kanon 'va

(Mt 28.1-8; Lk 24.1-12; Zan 20.1-10)

¹ Zi Zuif 'non 'le 'flinla "yi ciu be, Madala li Mari, 'lee Salome, 'lee Zaji "bu Mari -ku too nen -a -koei "a 'nonnon be -a 'ole. Koo o ya "vale 'nan 'o 'ko -a wole Zozi man.

² En 'monnen yi nen 'flinla "yi -sru "yi "a be, -a bodrun puunon, te yide "ta wuanla be, lumannun zie o -ku -yre da.

³ Waa vi 'o cin le 'nan: «-Tie 'ta -toa -kole -dan nen -yre "nen "be -a man -cee?»

⁴ 'Pian "wae 'o yie 'to be, waa 'yi 'nan, -kole -dan 'bo nen -yre "nen "be, e ya 'e "bludi.

⁵ -A -nan nen o wla 'yre 'bo 'ji, en o -gobonen 'tu 'yi. -Trale -gblu 'fuvu a "da, en e ya 'e -nyrandi 'o 'pe 'yi "da. Nyen o cee.

⁶ 'Pian min zie e 'nan -wle 'nan: «Te nyen 'e 'ka 'cen di! Ka ya Nazareti min Zozi nen waa pein yiba "plan da be, -a -wennan. E 'ka fe 'gwe -a -nan di, e wluan -kanon 'va. "Ka 'yio, fenan nen waa 'pla "nen "be, -a -nan nen 'gu.

⁷ 'Ka 'ku -a vi -a -srunon 'lee Piere le 'nan, e -trao o 'le Galile. Ka boa "man "nan nun, "le zi yaa 'vi 'cee 'e 'cen be -yee 'wi 'zo.»

⁸ O 'bola 'yre -ji "nyiandu flan -a, gligli o 'kun. En wa'a -kolale -a -nan wi vidu -a min -tu le di, nyen 'pleble o cee 'le "wean.

Zozi 'e 'fli koon Madala li Mari le

⁹ Zozi wluan -kanon 'va 'monnen yi nen 'flinla "yi -sru "yi "a be, -a bodrun puunon. 'E 'fli koon 'e tede Madala li Mari le. Li zie -a -sru "nen e -yu -wli di 'soravli "pin.

¹⁰ Minnun nen o ci "nen Zozi -sru "be, trun -fo o pennen man, te o ya -a -wuonan, en li zie e -ku -a vile -wle.

¹¹ 'Pian zi yaa 'vi 'nan, Zozi a 'e 'belidi be, wa'a yi -telea "da "di.

Zozi 'e 'fli koon 'e -srunon "fli le

(Lk 24.13-35)

¹² "Be -sru Zozi 'e 'fli koon 'e -srunon "fli "le, te o ya -konan 'fla "wennen 'tu da. 'Pian 'e 'fli koon 'e 'kole pee -a.

¹³ O 'li 'o da, en waa -nan wi 'vi -a -srunon -mienun le, 'pian wa'a yi -telea "da "di.

Zozi 'e 'fli koon 'e -srunon 'fuda -to le

(Mt 28.16-20; Lk 24.36-49; Zan 20.19-23)

¹⁴ "Be -sru Zozi 'e 'fli koon 'e -srunon 'fuda -to le, te o ya fe -blinan. E 'o "træn nyuon, koo -wee yi -teradi 'wi da "ka "di, en o "træn a "yuyu. -Yee ci 'nan, minnun nen waa 'yi 'nan e 'beli en waa 'vi -wle be, wa'a yi -telea o da di.

¹⁵ "Be -sru e 'nan -wle 'nan: «'Ka 'ku 'trada fe pennen 'nan -e 'ka Bali -le 'wi 'nonnon vi minnun pennen le!

¹⁶ Min oo min nen e yi -tera "da en waa -batize dre be, e -taa 'sile 'wi 'ji. 'Pian min oo min nen, ya'a yi -telea "da "die, ya'a 'belidi nen ya'a 'nyaan die -a ye di.

¹⁷ Minnun nen o yi -tera "da "be, o 'lebo "fo winun 'gwe -a dra. O -yu -wli dunun -pian "minnun -sru 'an 'to da, en o wei 'tre -foa.

¹⁸ -Te o -mlen 'kun 'o 'lo oo, -te o min -te 'yile mlin oo, ya'a fe -tu dra -wle "di. 'O 'pe "paala -ce -tenon da, -e 'o 'beli.»

Zozi 'li 'e da Bali wa

(Lk 24.50-53)

¹⁹ Zi Minsan Zozi cee 'winun zie -a vidu man be, en e wluan, e -ku laji, en e -nyran Bali -pe "yi "da.

²⁰ -A -srunon 'ku Bali -le 'wi 'nonnon vile fe pennen 'nan. Minsan Zozi 'pa o -va. En 'wi nen waa 'vi be, Bali 'bo -a -ci koon 'nan 'wi tgli nen, koo e cida o va, en o 'lebo "fo winun dre.

Zozi Crizi -le 'wɪ 'nɔnnɔn nɛn Luk -a crɛn -tɛ

1 Tɪ Teofil,
'winun nɛn o drɛ 'kɔ 'va 'gɔɛ, minnun
"kaga -a man wɛɛ ɛn waa crɛn -tɛ.

2 Minnun nɛn 'winun zɪɛ o drɛ o yɪɛ man -a
pou sianan "bɛ, -wɛɛ 'sinan 'pa 'kɔɛ. ɛn 'o 'bɔ
nɛn Bali o 'pla 'nan 'o 'yɛɛ 'wɪ 'nɔnnɔn fuila
"man.

3 -Yɛɛ "wɛan, zɪ an cɛɛn 'wɪ pɛɛnɔn zɪɛ -a
pou -wɛɛdɪ man 'e kloji bɛ, 'an 'bɔ, "an 'yɪ
'nyian 'kpa, ɛn 'an 'yɛ crɛn -tɛ 'e 'nɛn 'e 'nɛn.

4 Maan drɛ zɪɛ 'nan -e 'wɪ pɛɛnɔn nɛn min-
nun -a paa 'i ji bɛ, 'i -tɔ 'nan 'wɪ tɪgɪ nɛn.

Bali "e 'nan o "ta -daa Zan -yale

5 Tɔ nɛn mingɔnnɛn Erodɪ Zude 'lɛglɔn
"paala bɛ, -a -nan nɛn 'wɪ 'gɔɛ 'e drɛ. Tɔ zɪɛ
-a va bɛ, tɛ min -tɔ a, waa laabo Zakari. E ya
Bali -panzan -tɔ -a Abia nun va. ɛn waa nan
laabo Elizabetɪ. Bali -panzan -tɔ nɛn 'li, waa
laabo Arɔn bɛ, -a kluda lɪ nɛn.

6 Min "fli zɪɛ o ya min tɪgɪ "a Bali 'lɛ. ɛn -
wee 'wɪ drɛdɪ 'lee -wee 'ta wɔdɪ Minsan -le -
pei da bɛ, -a -pe -tɔwli 'ka "va "wɪlɪdɪ "dɪ.

7 'Pian -wee 'nɛn "ka "dɪ, kɔɔ Elizabetɪ a
lumɔn nɛn ya'a nɛn 'yaa dɪɛ -a, ɛn o "flinɔn drɛ
'nyian ceje.

8 Yi -tɔ da bɛ, ɛn Zakari -kɔ 'yɛɛ Bali -pan
'nyranman 'palɛ Bali -pan 'kuin. Kɔɔ Bali -
pannɔn nɛn e cɪ o va zɪa bɛ o da nɛn e 'bɔ.

9 'Wɪ nɛn Bali -pannɔn -a dra -tɪdɪ bɛ, -a 'bɔ
nɛn waa drɛ. ɛn cɛɛgɔɛ, Zakari da nɛn e -tria.
E wla Bali -pan 'kuin, ɛn e -kɔ fɛ -tɔ nɛn -a -
kɔɛi "a 'nɔnnɔn bɛ, -a 'tɛ 'bɪlɛ Bali lɛ.

10 Tɔ zɪɛ -a wlu bɛ, tɛ minnun "kaga "a 'o
'sendɪ 'kon 'lɛ "nɛn bei Bali trɔ 'banan.

11 -A -nan nɛn Bali -le 'pasiazan nɛn laji bɛ,
-a -tɔ 'e 'fli kɔɔn -yrɛ. E ya 'e 'tɔdɪ lou, fɛnan
nɛn o fɛ zɪɛ -a 'tɛ 'blɛ bɛ -a -pe "yi "da.

12 Zɪ Zakari -a 'yɪ bɛ, nyɛn -a cɛɛn, ɛn "klan
-a -tɛdɪ 'sia.

13 ɛn Bali -le 'pasiazan 'e 'nan -yrɛ 'nan:
«Zakari, tɛ "klan 'e 'i 'tɛ dɪ! 'Wɪ nɛn yia laa 'bɔ
Bali lɔ bɛ, e wɪ "man. 'I nan Elizabetɪ "ta -daa
'yɛ 'nɛn 'klɔnmɔn -yale. 'I 'tɔ 'pa Zan.

14 E -kɔɔn 'yɛ cɪ "nran wɪ -dan tɔ -a, ɛn -a
-yadɪ min "kaga 'ci "nranman.

15 E -kɔɔn min -dan tɔ -a Minsan 'lɛ. Ya'a
'wɛn mlɪan dɪ, ɛn -wɛn nɛn e min -tɛa "bɛ,
ya'a mlɪan dɪ. -A -srandɪ man 'e "bɔ 'pɔn -ji
bɛ, -e Bali lei 'saun 'e 'ta "da.

16 -Yɛɛ dra -e Izraɛl 'nɔn 'o -sɔɔnla "nyian
Minsan nɛn -wee Bali -a bɛ -a -sru 'e 'pee.

17 Min nɛn Bali -a -trɔa Minsan 'lɛ bɛ, -
nyɛn. E dra Bali 'lewei vɪzan -a "lɛ zɪ Eli cɪ
'li Bali 'lewei vɪzan -a bɛ, -yɛɛ 'wɪ 'zɔ. 'Plɛblɛ
'lee Bali lei 'saun nɛn Eli -lɔ 'lɪ bɛ, -yɛɛ -kɔɔn
-yrɔ. E 'nɛn 'lee 'e "tɪ -sɛan 'e cin va. Minnun

nɛn wa'a 'yra tɛa Bali man dɪɛ, yaa dra -e 'o
-sɔɔnla -sɪ tɪgɪ da. ɛn "nyian bɛ, yaa dra -e
min "kaga 'o 'man wɔɔ Minsan -pɛndɪ -a.»

18 Zɪ Zakari 'wɪ zɪɛ -a 'man bɛ, ɛn e 'nan Bali
-le 'pasiazan zɪɛ -yrɛ 'nan: «Maan dra 'kɔ -e
'an -tɔ 'nan 'wɪ 'kpa nɛn yia ve? Kɔɔ an drɛ
ceje ɛn 'an nan drɛ "nyian ceje.»

19 ɛn Bali -le 'pasiazan "e 'nan -yrɛ 'nan:
«'An 'tɔ nɛn Gabriel, mɛɛn cɪ Bali 'lɛ. Bali 'an
'pa 'sia, 'nan -e 'an 'wɪ tin 'ba 'yɪɛ, -e 'an 'wɪ
'yɪ zɪɛ -a vɪ 'yɪɛ.

20 'Wɪ nɛn maan 'wɪ 'yɪɛ 'gɔɛ e dra tɛ -a tɔ 'bɔ.
ɛn yɪ'a yɪ -tɛlɛa 'an wei da dɪ. -Yɛɛ "wɛan i dra
bobo -a. Yi'a 'we 'lɔɔ -e -a drɛ yɪ 'e bɔ dɪ.»

21 Tɔ zɪɛ -a wlu bɛ tɛ minnun "kaga "a
Zakari -pennan tian. ɛn 'wɪ o 'kan 'nan e ya
'mɔnnan Bali -pan 'kuin "bɔɔ.

22 Zɪ e 'bɔla bɛ, ya'a -kɔlɛlɛ 'wɪ tin 'badɪ -a
-wɛlɛ "dɪ. Tɔɔn 'o 'ci nrɔn 'nan Bali 'e 'fli kɔɔn
Zakari lɛ Bali -pan 'kuin. -A -nan nɛn e 'wɪ tin
'badɪ 'sia 'e 'pɛ -a, tɛ ya'a 'we dɪ.

23 Zɪ -yɛɛ 'nyranman 'pa yɪ -nyan bɛ, ɛn e
-kɔ 'yɛɛ "kɔnnɛn.

24 "Bɛ -sru -a -nan 'ka 'mɔnɛ dɪ, ɛn -a nan
Elizabetɪ 'e 'pɔn 'si. E -fɔ 'e yɔɔdɪ "kɔnnɛn
mlɛn 'soolu, tɛ yaa ve 'nan:

25 «Minsan 'pa 'an 'va. ɛn 'wɪ nɛn e 'yra "sia
'an yɪɛ man minnun yɛi "bɛ yaa drɛ 'mɛn.»

Bali "e 'nan o "ta -daa Zozi 'yale (Mt 1.18-25)

26 Zɪ Elizabetɪ -pɔn mlɛn 'shɛɛdɔ 'bɔ bɛ, ɛn
Bali 'yɛɛ 'pasiazan Gabriel 'pa 'sia Galilɛ 'fla
'tɔ nɛn waa laabo Nazaretɪ bɛ -a da.

27 Yaa 'pa 'sia nɔnbɛ 'nɛn 'tɔ -va. Nɔnbɛ zɪɛ,
-a 'tɔ nɛn Mari, ɛn ya'a tian 'kɔnnɛn -tɔlɛ "fo
"dɪ. 'Pian e ya Zozɛfɔ 'tɔ da 'nan -e 'e 'pa.
Zozɛfɔ zɪɛ, David kluda min nɛn.

28 Bali -le 'pasiazan wlala "va, ɛn e 'nan -
yrɛ 'nan: «Mein 'tɔ bɔ. Bali 'yɪ drɛ 'yɪɛ, ɛn
Minsan yɪɛ a 'i 'va.»

29 'Wɪ zɪɛ e Mari cɛɛn nyɛn -a, ɛn yaa laabo
'e 'fli -lɔ 'nan, 'tɔ bɔdɪ 'cɛn 'bɛ cɪ zɪɛ?

30 ɛn Bali -le 'pasiazan "e 'nan -yrɛ 'nan:
«Mari, tɛ "klan 'e 'i 'tɛ dɪ! Bali 'yɪ drɛ 'yɪɛ.

31 I "ta -daa 'i 'pɔn 'silɛ, -e 'i 'nɛn 'klɔnmɔn
-ya. Nɛn zɪɛ 'i 'tɔ 'pa Zozi!

32 E -kɔɔn 'min -dan tɔ -a, ɛn waa laabo
Bali nɛn min ta lou "bɛ -a -pɪ. Minsan Bali
-a -nyɛanla mingɔnnɛn pɛin nɛn -a tra David
-nyran "da "bɛ -a da.

33 E mingɔnnɛn -blɛ Zago kludanɔn da 'li
'trilii, ɛn -yɛɛ mingɔnnɛn -blɪdɪ 'lɛ 'ka 'tɔa dɪ.»

34 ɛn Mari "e 'nan Bali -le 'pasiazan zɪɛ -yrɛ
'nan: «'Wɪ zɪɛ 'bɛ dra 'kɔ -e 'bɛ drɛ? Kɔɔ ma'an
'kɔnnɛn tɔa dɪ.»

35 ɛn Bali -le 'pasiazan "e 'nan -yrɛ 'nan:
«Bali lei 'saun 'bɛ dra. Bali nɛn min ta lou
"bɛ, -yɛɛ 'plɛblɛ -taa 'i 'va "lɛ fulɔ -le 'wɪ 'zɔ. -
Yɛɛ "wɛan 'nɛn nɛn i "ta -daa -a -yale bɛ, waa
laabo Bali -pɪ. E ya Bali -le vɛ -a.

³⁶En "nyian be, 'i dri lumøn Elizabeti "e 'pøn 'si 'e ceje da. E "ta -daa 'nen 'klønmon -yale. Lumøn nen minnun -a ve "nen 'nan, ya 'a 'nen 'yaa die, -a -pøn mlen 'sheedv nen 'gυ.

³⁷Koo 'wι 'tυ 'ka 'kolaman Bali 'klidi -a di.»
³⁸En Mari "e 'nan: «An ya Bali 'suzan 'a, 'wι nen e ci "va "be -nyren 'e dre 'men.» -A -nan nen Bali -le 'pasiazan 'si -a "srøn.

Mari -kv Elizabeti -va

³⁹"Be -sru en Mari -kv "nyiandv Zude 'legløn 'ji 'fla 'tυ nen e ya pøn da be -a da.

⁴⁰E wla Zakari -le 'kuin, en e Elizabeti 'tυ 'bυ.

⁴¹Zι Elizabeti Mari -le 'tυ bυdi 'man be, en 'nen nyōn -a -pøn -ji. -A -nan nen Bali lei 'saun 'ta Elizabeti da.

⁴²En e paan wei 'pleble 'a 'nan: «Bali -fea 'vι 'i man lumøn nun va. En 'nen nen 'i 'pøn -ji be, Bali -fea 'vι "man.

⁴³-Tι nen 'maan en 'men Minsan "bυ -taa 'an 'va? 'Wι zιe yaan 'ci "nranman -dan.

⁴⁴Zι an 'yie 'tυ bυdi 'man be, 'nen "le 'ci nran "nyian, en e nyōn 'an 'pøn -ji.

⁴⁵Bali -le -fea a 'i man, koo 'wι nen Bali -le 'pasiazan -a 'vι 'yie be, i yi -tera "da 'nan e 'le sōoman.»

Mari "dre "fj

⁴⁶En Mari "e 'nan:

«An Minsan 'tυ bōa 'tandan.

⁴⁷Bali nen yaan 'si 'wι 'ji be, -yee "wean ci "nran -dan a 'an 'lō.

⁴⁸Koo 'an 'bō nen an ci -a 'suzan "tun "a be, 'an 'cin -trōa "ji.

-E 'e 'sia cεεgv man be, blamin pēēnōn -a ve 'an man 'nan Bali -le -fea a 'an man.

⁴⁹Koo 'pleble pēēnōn 'san Bali 'wι -dandan dre 'men.

E ya Bali nen "tri 'ka "man "die -a.

⁵⁰En e ya "yi 'li 'trilii minnun nen waa ye "yi, en waa bōa "be -wle.

⁵¹E -pe 'pleble 'ci kōon 'wι -dandan dre dī -a.

Minnun nen fli dre dī -dan bli a o ji be, e o fuila "man.

⁵²E mingōnnennun 'sia 'wee mingōnnen pein -da.

En minnun nen min 'ka o siala fe -tυ -a die, e o wluan lou.

⁵³Minnun nen dra o -tea "be, e man yife "kaga "nōn -wle. En e fēnōn 'li 'o da 'o 'lō 'a 'e "tun.

⁵⁴E -ta 'pale Izrael nen yaa 'si "va 'nan 'e 'yee 'nyranman 'pa be -a va.

"Yi "nen e 'nan 'e dra -yre "be, -a -cin -trōa "ji.

⁵⁵"Wι zιe yaa 'vι 'e 'cēn -kaa tranun le. E 'nan 'e "yi dra 'kv tra Abraam 'lee 'e kludanōn le 'li 'trilii.»

⁵⁶Mari -fv Elizabeti -va mlen yaaga, "be -sru en e 'li 'e da 'e fla.

Zan -ya tv 'bō

⁵⁷Zι Elizabeti pøn plala be, en e 'nen 'klønmon -ya.

⁵⁸-A "srōnōn 'lee -a drinun -a 'man 'nan Minsan 'yi dre Elizabeti le, en o ci nran 'o 'vale waa.

⁵⁹En -a yi 'sōrazan da be, o -ta 'nen zιe -a -fōle -klønmon -va. O ya "vale 'o laabv 'e "ti 'tō 'a Zakari.

⁶⁰'Pian -a "bυ 'ka 'wile "man "di. E 'nan: «'O laabv Zan.»

⁶¹En minnun zιe o 'nan -yre 'nan: «Wa 'a 'i dri 'tō laabv 'tō zιe -a di. -Me "le "wean nen yie 'nan 'o laabv Zan?»

⁶²-A -nan nen o 'wι laabvdi 'sia -a "ti 'lō 'o 'pe -a. Waa laabv 'nan: «'Nen 'bō 'tō nen 'nōn?»

⁶³En Zakari yiba 'fōunen 'tō -nan laabv 'nan -e 'e 'cēn -te. Yaa cēn -te "da 'nan: «-A 'tō nen Zan.» En 'wι o pēēnōn 'kan.

⁶⁴"Nun tōn -a nren flu en e 'widi 'sia te e Bali 'tō bōa.

⁶⁵Minnun pēēnōn nen o -nycanla fe zιe -a -nan -kogo be, nyen o cēēn. 'Wι zιe -a -nan sēē nen waa wo Zude pōnnun pēēnōn da.

⁶⁶Min -tūdυ pēēnōn nen o 'wι zιe -a -maan "be, 'o 'ci "nrōndi "siala 'nan: «-Me "a nen 'nen zιe e -taa "drele?» Koo waa -tōa 'wein 'nan Bali -pe -trōa a 'e 'padι 'nen 'bō da.

Zakari Bali muo "fj "dre "a

⁶⁷Zakari nen 'nen zιe -a "ti "a be, Bali lei 'saun 'ta "da, en e Bali 'lewei vidι 'sia. E 'nan:

⁶⁸«Minnun pēēnōn 'o Minsan 'tō bō!

-Yee ci Izrael 'nōn 'le Bali -a.

E -ta 'pale 'yee minnun va, en e 'o 'si nōanba -ji.

⁶⁹Bali -ta min 'pleble nen e -kolaman e min "sia 'wι 'ji be -a -cēē.

-Yee "nyranman 'pazan David kluda min nen.

⁷⁰"Wι zιe yaa 'pa 'e 'lewei vūnōn 'saun 'le 'e 'cēn,

en waa 'vι -a -nan le 'ka le va di.

Yaa 'pa o 'le 'nan:

⁷¹E -kaa "sia -kaa 'nanmannōn 'le nōanba -ji, en minnun pēēnōn nen o "naan -kaa man be, e -kaa "sia -wee 'pleble 'wlu.

⁷²'Be nen 'gυe,

e "yi dre -kaa tranun le, en cibō "da "wι 'saun nen

yaa 'vι be -a -cin -trōa "ji.

⁷³"Wι zιe e -tō 'e wei da -a -kaa tra Abraam le. Yaa 'vι -yre 'nan:

⁷⁴E -kaa "sia -kaa 'nanmannōn 'le 'pleble 'wlu,

'nan -e -kaa -kōla 'yee 'nyranman 'padι -a, te nyen 'ka -kaa 'ji di.

⁷⁵En "nyian

te -kaa ya -yee ve -a,

en -kaa 'ta wola 'e wei da
 en -todu pɛɛnɔn man -trilii,
 -e -kaa ka yi 'e bo.

76 'Mɛn 'nɛn, minnun -taa 'i laabule Bali nɛn
 min ta lou "bɛ -a 'lewei vizan.

Koo yiɛ -tɔala Minsan 'le
 -e 'i -yee -si man drɛ.

77 Yiɛ vɛ -yee minnun lɛ 'nan,
 o 'sizan 'wɪ 'ji a -tanan,
 ɛn -yɛɛ -wee 'wɪ 'wliɔ: "fuiman.

78 Koo -cee Bali ci a "yi,
 ɛn e min ye "yi.

-Yee "wɛan e 'tɛ 'san 'si lou,
 ɛn e bii -kaa da

"le yiɛ 'bɛ ci wluannan.

79 Yaa drɛ zɪɛ 'nan

-e -yee 'tɛ 'san 'bɔ 'e minnun nɛn o ci klun "va,
 tɛ o "klanman -ka -lɔ bɛ,
 o man drɛ 'wein.

ɛn 'nyian 'nan

-e 'e 'wɪ 'tɔɔɔ nɛn

e blamin -fo -trɔɔ bɛ,

-a "paa -kaa 'ji.»

80 Zɪ Zan drɛ cejɛ bɛ, ɛn -yee 'wɪ 'tɔɔɔ 'pa "da.
 "Bɛ -sru ɛn e -ku "bui "da, e -fu -nan nun -trilii,
 ɛn yi nɛn e bɔala 'ji Izraɛl 'nɔn 'lɛ bɛ, e 'bɔ.

2

Zozi 'ya tv bɔ

1 'Wɪ nɛn e drɛ Zozi 'ya tɔ man bɛ, -nyrɛn
 'gɔ. Mingɔnnɛn tazan nɛn Rɔm bɛ, waa
 laabo Ogust. E 'nan, minnun pɛɛnɔn nɛn 'e
 mingɔnnɛn -ble o da bɛ, o o 'nrɔn.

2 Min "nrɔndɔ tɛɛ nɛn. E drɛ tɛ Cirini 'bɛ ci
 Siri 'lɛglɔn da -kɔnmandan -a.

3 ɛn min -todu pɛɛnɔn 'ku 'o 'tɔ 'crɛn -tɛlɛ 'o
 'ya 'trɛ -da.

4 -Yee "wɛan Zozɛfɔ 'si Galilɛ 'lɛglɔn 'ji, 'fla
 nɛn waa laabo Nazaretɪ bɛ -a da. ɛn e -ku
 Zude 'lɛglɔn 'ji, 'fla nɛn waa laabo Betelɛm
 bɛ -a da. 'Fla zɪɛ -a da nɛn, o Zuif 'nɔn 'lɛ
 mingɔnnɛn David -ya. Zozɛfɔ a David kluda
 min -a, -yee "wɛan nɛn e -ku -nan nun.

5 E -ku 'e 'tɔ 'crɛn -tɛlɛ 'o 'vale Mari nɛn e "ta
 -daa "drɛlɛ -a nan -a bɛ -a, tɛ Mari 'pɔn a 'e
 man.

6 Zɪ o 'bɔla Betelɛm bɛ, ɛn -yee 'nɛn 'ya tv bɔ.

7 -A -nan nɛn Mari 'nɛn tɛɛ -ya -klɔnmɔn
 -a. E sɔ 'pa 'nɛn zɪɛ -a man, ɛn yaa 'nyinnan -
 winun -lɛ fɛ -blɪvɛ -ji. Koo wa 'a nyinnan "nan
 "yilɛ -pɛn 'nɔn nyinnan dɪ.

*Bali -le 'pasianɔn 'wɪ tin 'ba 'bla -sru
 'pinnɔn lɛ*

8 Betelɛm 'fla 'bɔ zɪɛ -a "srɔn "bɛ, 'bla -sru
 "pinnɔn a -nan. 'O yiɛ -tɔa 'wee 'blanun da
 -pei -man.

9 -A -nan nɛn Minsan -le 'pasiazan -tɔ 'bɔla
 o va, ɛn Minsan -le 'tɛ 'san o si -fɔ. Nyɛn -dan
 sɛn o ji,

10 'pian Bali -le 'pasiazan "e -wlɛ 'nan: «Tɛ
 "klan 'e 'ka 'tɛ dɪ! An -ta 'wɪ nɛn e minnun
 pɛɛnɔn 'ci "nrannan tɪglɔ bɛ -a vlɛ 'cɛɛ!

11 'Wɪ zɪɛ -nyrɛn 'nan, min nɛn e "ta -daa
 'ka 'silɛ 'wɪ 'ji bɛ, waa -ya cɛɛgɔ David fla.
 Crizi nɛn Minsan -a bɛ -nyrɛn!

12 'Ka 'kɔ -a -nanjɛn! -A -kɔnnɛn "yɪ vɛ nɛn
 'gɔ: Ka bɔa 'nɛn 'tɔ man, tɛ sɔ a 'e -bladɪ "man,
 tɛ e ya 'e nyinnandɪ -winun -lɛ fɛ -blɪ vɛ -ji.
 'Nɛn zɪɛ -nyrɛn.»

13 Nun tɔɔn Bali -le 'pasianɔn "kaga 'si laji,
 ɛn o -ta trele 'pasiazan tɛɛ bɛ -a "srɔn, ɛn o
 Bali 'tɔ bɔɔɔ 'sia. Waa 'vɪ 'nan:

14 «'Tɔ -dan a Bali -lɛ vɛ -a laji lou.

ɛn e -fɔɔɔ -trɔɔ -nɔn

'trɛdanɔn pɛɛnɔn nɛn

e o ye "yi "bɛ -wee vɛ -a.»

15 Zɪ Bali -le 'pasianɔn 'li o da laji bɛ, ɛn 'bla
 -sru "pinnɔn a vidɪ 'sia 'o cin lɛ 'nan: «-Kaa ku
 Betelɛm, 'wɪ nɛn Minsan -a 'vɪ -cɛɛ bɛ -a 'yɪ.»
 -A -nan nɛn o -si 'sia.

16 Zɪ o -ku, o 'bɔla 'nan nun bɛ, o 'bɔ Mari
 'lee Zozɛfɔ man. ɛn o 'nɛn zɪɛ -a 'yɪ 'e nyin-
 nandɪ -winun -lɛ fɛ -blɪvɛ -ji.

17 Zɪ waa 'yɪ bɛ, tɔɔn 'wɪ nɛn Bali -le 'pasi-
 azan -a 'vɪ -wlɛ 'nɛn zɪɛ -a man bɛ, waa vidɪ
 'sia minnun pɛɛnɔn lɛ.

18 Minnun nɛn o 'wɪ zɪɛ -a 'man bɛ, 'wɪ o
 'plo 'fɔ.

19 'Pian Mari "e 'winun pɛɛnɔn zɪɛ -a klɔ
 "paala 'e 'ji, tɛ 'e 'ci "nrɔnman "da.

20 "Bɛ -sru ɛn 'bla -sru "pinnɔn 'li 'o da, tɛ
 o Bali 'tɔ bɔa 'winun nɛn waa 'man 'lee waa
 -nan 'yɪ bɛ -yee "wɛan. Koo 'wɪ nɛn Bali -le
 'pasiazan -a 'vɪ -wlɛ "bɛ -a da nɛn drɛ.

21 Zɪ 'nɛn zɪɛ -a yi 'sɔrazan 'bɔ bɛ, ɛn waa -fɔ-
 klɔnmɔn -va. -A -nan nɛn o Zozi 'tɔ 'pa "man.
 'Tɔ zɪɛ Bali -le 'pasiazan 'bɛ 'vɪ, tɛ -a "bɔ 'ka
 tian 'e 'pɔn 'silɛ dɪ.

O -ku Zozi 'a Bali -pan 'kuin

22 Tɔ nɛn o Mari -sruman -e 'e drɛ 'saun
 Bali lɛ "lɛ zɪ Moizi -lɛ -pei -a 'vɪ bɛ -yee 'wɪ 'zɔ
 bɛ e 'bɔ. -A -nan nɛn o -ku Zozi 'a Zeruzalɛm,
 'nan -e 'o -kɔɔn Minsan lɛ,

23 "lɛ zɪ Minsan -lɛ -pei -a 'vɪ bɛ -yee 'wɪ 'zɔ.
 Koo e ya 'e 'crɛn -tɛɔɔ 'nan:

«Fɛ pɛɛnɔn 'nɛn flin nɛn,

waa -yaa tɛ e ya 'e 'kɔnnɛn -a bɛ,

'o 'pla Minsan lɛ konglɔn -yee vɛ -a.»

24 O -ku -nan nun, 'nan -e 'o Bali -pan "lɛ zɪ
 e ya 'e 'crɛn -tɛɔɔ Minsan -lɛ -pei -a bɛ -yee
 'wɪ 'zɔ. 'Yalɛ -tɛnɔn -a -nɔan -plablo "fli, -tɛ
 'bɛ "cɛɛ dɪ, -plablo 'nɛn "fli. -A 'bɔ nɛn Zozi
 'mangulinun "o "nɔn.

25 Min -tɔ a Zeruzalɛm. -A 'tɔ nɛn Simeɔn.
 Min zɪɛ e ya min tɪglɔ 'a, ɛn e 'ta 'wɔla Bali wei
 da. E ya min nɛn e "ta -daa Izraɛl 'nɔn 'silɛ 'wɪ
 'ji bɛ -a -pɛnnan. Bali lei 'saun a -yrɔ.

26 ɛn Bali lei 'saun 'bɔ -a 'vɪ -yrɛ 'nan, min
 'sizan 'wɪ 'ji nɛn Minsan Bali -taa "talɛ -a bɛ,
 yaa ye 'e yiɛ 'a 'vaa ɛn e -kaa.

27 Bali lei 'saun -a -cin -tə Simeon -ji 'nan 'e 'kə Bali -pan 'kuin, en e -kə. Nun təon Zozi 'ti 'lee -a "bə wla 'o 'lə le 'nən 'linən 'bə 'a. 'Wɪ nən Bali -le -pei -a 'vɪ be -a 'bə nən o "ta -a dra -yrɛ.

28 Simeon Zozi 'si 'e 'pɛ -ji. E Bali 'tə 'bə, en e 'nan:

29 «'An 'san, 'i 'si 'mən 'i 'suzan man,

-e 'e 'ka -trə, kə 'wɪ nən yia 'vɪ be, e drɛ.

30 -Yɛɛ ci 'nan, an min nən e min "sia 'wɪ 'ji be -a 'yɪ 'an yie 'a.

31 Min nən yia 'si 'va 'trɛdanən pɛɛnən 'le vɛ -a be -nyrən.

32 -Yɛɛ ci 'tɛ 'san nra, e 'lɛglən pɛɛnən 'ji dra 'wein be -a, en -yɛɛ 'yie minnun Izrael 'nən 'tə dra -dan.»

33 'Wɪ nən Simeon ci -a vɪnan Zozi man be, e Zozi 'bə 'lee -a "ti 'plo 'fə.

34 Simeon -fɛa 'vɪ 'o man, en e 'nan Zozi "bə Mari lɛ 'nan: «'Nən 'gʊɛ Bali -a 'si 'va 'nan, Izrael 'nən 'va be min "kaga -tiala -yee "wean, en min "kaga wuanla -yee "wean. En Bali -a 'si 'va 'nan -e 'e 'kən 'wɪ 'noan -kəon "vɛ nən e 'wɪ "paala minnun lɛ be -a. 'Pian minnun 'o 'ci "paa "man.

35 'Wɪ zɪɛ -a drɛdɪ be, e o ci wɪ yəɔdɪ ta bəala 'wein. En bii nən i ci -a "bə "a be, 'wɪ -taa 'nanlɛ 'i man "le srən 'be 'i 'fən.»

36 En "nyian be Bali 'lewei vɪzan lumən -tə -nyɛanla Zeruzalem 'bə 'nan nun. Waa laabo Anne, Panuel -le 'nən nən Aser -le 'lɛglən 'ji. E ya ceje 'kpa. E -konnen 'pa 'e nonbe "da, en o lɛ drɛ 'e 'sran -a 'səravli 'vaa en -a -sran 'bə 'ka.

37 E -fə -cale -a -trilii, en -a lɛ 'bə -fuba 'səra 'wɛ sinjən. E ya Bali -pan 'kuin, te e Bali "sua bodrun funnin fɛ 'səndɪ 'lee Bali trə 'badɪ -a.

38 Tə nən Simeon -a 'wɪ zɪɛ -a vɪnan 'nən man be, te e ya -nan. -A -nan nən lɪ zɪɛ, e Bali 'tə bəɔdɪ 'sia. E Zozi 'le 'wɪ vɪdɪ "sia minnun pɛɛnən nən o ci Zeruzalem -le 'sidɪ nənba -ji -pennan be -wɛɛ.

39 Zi Zozi "ti 'lee -a "bə cɛɛn -a drɛdɪ man 'le Minsan -le -pei -a 'vɪ be -yee 'wɪ 'zə be, en o 'li 'o da 'o flə Nazaretɪ Galile 'lɛglən 'ji.

40 Zozi drɛdɪ 'sia ceje, en e -təɔdɪ 'sia 'plɛblɛ. E 'wɪ 'təɔdɪ 'sia 'kpa tɪglɪ, en Bali -le -fɛa a 'e vɪdɪ 'man.

Zozi le 'bə fuda "fli

41 Lɛ -təɔv pɛɛnən man be, Zozi 'mangulinun -ko Zeruzalem Zuif 'nən 'le 'si nənba -ji "fɛdɪ da.

42 Zi Zozi lɛ 'bə 'fuda "fli "be, -wɛɛ -kə waa "fɛdɪ zɪɛ -a da "lɛ zɪ waa dra 'e 'cɛn be -yee 'wɪ 'zə.

43 Zi "fɛdɪ drɛdɪ -nyan be, Zozi "ti 'lee -a "bə 'o flə si 'sia. Zozi -fəla "da Zeruzalem nun, 'pian wa'a -konnen "yɪlɛ dɪ.

44 E ya o ji 'nan, Zozi a minnun nən o -taala waa be o va. Zi o yi drɛ 'sia -tə be, en waa -wɛɛdɪ 'sia o drɪnun 'lee o beenun va.

45 Wa'a yɪlɛ dɪ -le "wean, o 'li 'o da "nyian Zeruzalem -a -wɛɛdɪ -a.

46 -A -wɛɛdɪ yi yaaganan da nən o -kə bəle "man Bali -pan 'kuin. E ya 'e -nyrandɪ Bali -le 'fluba 'ci vɪnən -dandan yei, te -a "trɛən yra 'o wei lɛ, te e 'wɪ -mienun laabo -wɛ, en te o -yee -mie laabo 'e 'lə.

47 Minnun pɛɛnən nən o "trɛən "ci -a wei lɛ be, -yee 'wɪnun laabɔdɪ 'lee -yee 'wɪnun -ci vɪdɪ o 'plo 'fə.

48 Zi -a "ti 'lee -a "bə "ta bəle "man 'kən zɪɛ -a -ji be 'wɪ o 'kan. -A -nan nən -a "bə "e -yrɛ 'nan: «'Mən 'nən, -mɛ "wean nən yia dra 'kʊɛ zɪ? 'Kʊ 'vale 'i "ti "a, kʊi -wɛɛdɪ 'sia, 'kʊ 'ci -tə lou.»

49 En Zozi "e -wɛɛ 'nan: «-Mɛ "le "wean nən, kaan -wɛɛman? Fenan nən 'an "ti "man wɪ ci be -a -nan nən an -kəan. Ka'a təa zɪ dʊv?»

50 'Wɪ nən, yaa 'vɪ -wɛɛ "be, wa'a -ci manlɛ "fo "dɪ.

51 "Be -sru en Zozi 'lee 'e "ti 'lee 'e "bə 'li 'o da Nazaretɪ. Yaa 'sia 'e "tunun 'wei -da. Mari 'wɪnun zɪɛ -a 'pla 'e 'ji.

52 Zozi tru en 'yee 'wɪ 'təɔdɪ 'pa "da. 'Wɪ zɪɛ e minnun ci nran, en e Bali ci nran.

3

Zan minnun -batize drɛ (Mt 3.1-12; Mk 1.3-8)

1 Tə nən 'wɪ 'gʊɛ e drɛ "man "be, te Tiber 'be ci mingonnennun tazan -a Rom. -A lɛ -fuda 'sooluzan nən, te e ya mingonnen -a 'lɛglən pɛɛnən da. En tʊ zɪɛ -a va be te Rom min Ponzʊ Pilati 'be ci -kənmandan -a Zude 'lɛglən da. En te Erodi 'be ci Galile 'lɛglən 'tazan -a, en -a "bʊɪ Filipʊ 'be ci Iture 'lɛglən 'lee Trakoni 'lɛglən 'tazan -a. En te Lisania 'be ci Abilenen 'lɛglən 'tazan -a.

2 En te Ane 'lee Kaifa 'be ci Bali -pannən 'tanən 'a. Tʊ zɪɛ -a man nən Bali 'wɪ tin 'ba Zakari -pɪ Zan lɛ "bui "da.

3 -A -nan nən Zan cidɪ 'sia 'yɪ nən waa laabo Zudan be -a "sron 'lɛglən pɛɛnən 'ji, te e 'wɪ tin "baa minnun lɛ. Yaa 'vɪ -wɛɛ 'nan: «'Ka 'si 'wɪ 'wɪldɪ "drɛdɪ man -e 'ka 'fli -nən Bali lɛ! 'Ka 'ta 'ka -batize drɛ -e Bali 'e 'ceɛ 'wɪ 'wɪldɪ 'fui!»

4 'Wɪ nən e ci 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali 'lewei vɪzan Ezai -le 'fluba 'ji be, zɪ 'e 'lɛ sɔɔ zɪɛ. Kəɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan:

«Min -tʊ wei 'be "we "bui "da.

Min zɪɛ yaa ve 'nan:

'Ka Minsan -le -si ta drɛ!

'Ka -yee -sinun ta -sen 'e cin va!

5 'Ka pən -klo pɛɛnən 'ji -sɛn 'e cin va!

'Ka pənnun 'lee pən 'nən 'ta "nyaan -e 'o 'ta "tra!

En 'ka 'si plinnan pɛɛnən 'sʊ "ji tɪglɪ!

En 'nyian be 'ka 'si sredi pænon 'ta dre 'yi!

⁶ 'Ka dre zic

-e minnun pænon 'o -kōla min 'sizan 'wɪ 'ji
nen

Bali -ta -a be -a yidi -a.»

⁷ Minnun -ta Zan -va 'kaga, 'nan -e 'e 'o -
batize dre. -A -nan nen yaa 'vɪ -wle 'nan: «Min
-wldinun! -Tie 'vɪ 'cɛɛ 'nan, 'ka 'si Bali -le
nyran -blidi nen e 'ta -daa "be, -a wlu?»

⁸ 'Ka -kōn 'ka dre wɪ -a 'nan, ka 'si 'wɪ 'wldi
"dre di man. 'Pian te 'ka vɪ 'e 'tun 'nan, ka 'si
'wɪ 'ji Abraam a 'ka tra -a -le "wean di. Maan
ve 'cɛɛ 'nan, Bali -kōlaman e -kōlenun 'labɛ o
dra Abraam kludanən 'a.

⁹ 'Ka dre 'yi! Tɔ nen o yibanun "cɛan be, e
'bɔ 'va. Yiba "nen e baa te -a 'blv 'ka "yi "die,
waa "cɛan -e 'o tuw 'te 'va.»

¹⁰ -A -nan nen minnun nen o -ta "va "be,
waa laabu -yrɔ 'nan: «Kɔa dra "mɛn 'kɔ?»

¹¹ En Zan "e 'nan -wle 'nan: «Min nen -trale -
a -yrɔ "fli "be, 'e -tɔ -nɔn min nen -yee "ka "die
-yrɛ. En min nen -blife -a -yrɔ "be, 'e bɔɛzan
"le "nɔn.»

¹² -Va "lala 'sinɔn "o "ta wɔ 'nyian 'o -batize
drele, en waa laabu Zan -lɔ 'nan: «Bali -le 'wɪ
"paazan, "kɔ "dre 'kɔ?»

¹³ En Zan "e 'nan -wle 'nan: «Te 'ka -va "lala
'si 'e 'cida -nyren waa 'vɪ 'cɛɛ be -a da di!»

¹⁴ En 'sounjanun "o laabu "nyian -yrɔ 'nan:
«Kɔv "nun, "kɔ "dra 'kɔ?»

E 'nan 'wle 'nan: «Te 'ka "lala 'si minnun lɔ
-sa -a di! En te 'ka 'si 'wlu wɪ man di! 'Pian
'ka 'pan 'be cɪ 'cee ve -a!»

¹⁵ Minnun nen fe zic -a 'nan be, 'wɪ nen Bali
'e 'nan, e -taa "drele be -a -cin a o ji. -Yee
"wean 'o 'ci nrɔn 'nan, Zan -kōan Crizi nen e
min "sia 'wɪ 'ji be -a.

¹⁶ Tɔɔn en Zan "e 'nan o pænon le 'nan:
«"An 'ka -batize dra 'yi 'a. 'Pian min nen -a
'plɛblɛ "mlian 'an da be, e "ta -daa. An 'ka -
yee -manwua "tun "da baa "fluzan -a di. -Yee
'ka -batize dra Bali lei 'saun 'lee 'te 'a.

¹⁷ -Yee -klu "a 'e 'lɔ, -e 'e fe 'lee 'e -flu 'cɛn
'e cin man. Yaa 'wle -sean 'yee 'trɛbɔ -ji,
'pian -a -flu "be yee -sean 'te nen ya'a 'driman
'mlɔnmɔn die -a va, -e 'e 'te 'bl.»

¹⁸ 'Wɪ zic 'lee 'wɪ "kaga "pee nen Zan -a 'vɪ
minnun le Bali -le 'wɪ 'nɔnnɔn 'a.

¹⁹ En "nyian be, Zan 'wɪ 'pla Galile 'leɟlɔn
'tazan Erodɪ le. Kɔɔ Erodɪ 'e "bɔɪ nan Erodia
'pa, en e 'wɪ 'wldi "pee dre "nyian "kaga.

²⁰ "Be -sru en e 'wɪ 'wldi dre "nyian Zan -
fodi -a -pɔ 'kuin.

Zan Zozi -batize dre

(Mt 3.13-17; Mk 1.9-11; Zan 1.32-34)

²¹ Minnun pænon -ta 'o -batize drele Zan -
va. En Zozi "e "ta 'wɔ "nyian "e -batize drele.
"Be -sru zi Zozi Bali trɔ 'badɪ 'sia be, en labli
'le 'sɔ.

²² -A -nan nen Bali lei 'saun sɔɔn "da -
gozee "le -plablo -le 'wɪ 'zɔ. En wei -tɔ wu

laji. Yaa 'vɪ 'nan: «I ya 'an 'pɪ nen maan ye
'yi en -yee 'wɪ 'an 'ci "nranman be -a.»

Zozi Crizi tranun 'to nen 'gɔ

(Mt 1.1-17)

²³ Zozi le a -fuba yaaga, en e Bali -le 'wɪ
'nɔnnɔn vidɪ 'sia. Waa "siala 'nan Zozefu nen
Eli -pɪ -a be, -yee 'nen nen.

²⁴ Mata -pɪ nen Eli -a
en Levi -pɪ nen Mata -a
en Meci -pɪ nen Levi -a
en Zanayi -pɪ nen Meci -a
en Zozefu -pɪ nen Zanayi -a.

²⁵ Matatia -pɪ nen Zozefu -a
en Amɔn -pɪ nen Matatia -a
en Naun -pɪ nen Amɔn -a
en Ezli -pɪ nen Naun -a
en Nagayi 'pɪ nen Ezli -a.

²⁶ Maati 'pɪ nen Nagayi 'a
en Matatia -pɪ nen Maati 'a
en Semeyi 'pɪ nen Matatia -a
en Yose 'pɪ nen Semeyi 'a
en Yoda -pɪ nen Yose 'a.

²⁷ Yoana 'pɪ nen Yoda -a
en Reza 'pɪ nen Yoana 'a
en Zorobabel -pɪ nen Reza -a
en Salatiel -pɪ nen Zorobabel -a
en Neri 'pɪ nen Salatiel -a.

²⁸ Meci -pɪ nen Neri 'a
en Adi 'pɪ nen Meci -a
en Kozan 'pɪ nen Adi 'a
en Emadan -pɪ nen Kozan 'a
en Eri -pɪ nen Emadan -a.

²⁹ Yesua 'pɪ nen Eri -a
en Elieze -pɪ nen Yesua 'a
en Yori 'pɪ nen Elieze 'a
en Matatia -pɪ nen Yori 'a
en Levi -pɪ nen Matatia -a.

³⁰ Simeon -pɪ nen Levi -a
en Zuda -pɪ nen Simeon -a
en Zozefu -pɪ nen Zuda -a
en Yonan 'pɪ nen Zozefu -a
en Eliakim -pɪ nen Yonan 'a.

³¹ Melea -pɪ nen Eliakim -a
en Menan -pɪ nen Melea -a
en Matata -pɪ nen Menan -a
en Natan -pɪ nen Matata -a
en David -pɪ nen Natan -a

³² Jese -pɪ nen David -a
en Yobedi -pɪ nen Jese -a
en Boazi -pɪ nen Yobedi -a
en Sala -pɪ nen Boazi -a
en Naashon -pɪ nen Sala -a

³³ Aminada -pɪ nen Naashon -a
en Adimen 'pɪ nen Aminada -a
en Ani 'pɪ nen Adimen 'a
en Esrɔm -pɪ nen Ani 'a
en Faras -pɪ nen Esrɔm -a
en Zuda -pɪ nen Faras -a.

³⁴ Zago 'pɪ nen Zuda -a
en Izak -pɪ nen Zago 'a
en Abraam -pɪ nen Izak -a

en Tera 'pɪ nɛn Abraam -a
 en Nawo -pɪ nɛn Tera 'a.
 35 Seru 'pɪ nɛn Nawo -a
 en Rago -pɪ nɛn Seru 'a
 en Pele 'pɪ nɛn Rago -a
 en Ebe 'pɪ nɛn Pele 'a
 en Salmɔn -pɪ nɛn Ebe 'a.
 36 Jena 'pɪ nɛn Salmɔn -a
 en Apaza 'pɪ nɛn Jena 'a
 en Sem -pɪ nɛn Apaza -a
 en Noe -pɪ nɛn Sem -a
 en Lame 'pɪ nɛn Noe -a.
 37 Matuzale 'pɪ nɛn Lame 'a
 en Enɔk -pɪ nɛn Matuzale 'a
 en Yarɛdɪ -pɪ nɛn Enɔk -a
 en Malale 'pɪ nɛn Yarɛdɪ -a
 en Jena 'pɪ nɛn Malale 'a.
 38 Eno 'pɪ nɛn Jena 'a
 en Setɪ -pɪ nɛn Eno 'a
 en Adan -pɪ nɛn Setɪ -a
 en Bali -pɪ nɛn Adan -a.

4

*Satan Zozi 'man-tan 'nan 'e 'wɪ 'wliɔ 'drɛ
 (Mt 4.1-11; Mk 1.12-13)*

1 Bali lei 'saun a Zozi 'lɔ, en e 'si Zudan 'yi
 'srɔn. Bali lei 'saun 'kɔ -a "bui "da.
 2 -A -nan nɛn 'wɪ 'wliɔ "drezan nɛn waa
 laabo Satan bɛ, e Zozi 'man -tandɪ 'sia "bui
 zɪɛ -a da. Zɪ e yi -fuba sinjen drɛ, te ya'a fɛ ble
 dɪɛ, en dra -a -tɛdɪ 'sia 'pleble.
 3 -A -nan nɛn Satan "e 'nan -yrɛ 'nan: «-Te
 Bali -pɪ nɛn yia bɛ, 'i vɪ -kɔlɛ 'labɛ -yrɛ 'nan 'e
 lila "da -blɪfɛ -a.»
 4 En Zozi "e 'nan -yrɛ 'nan: «E ya 'e 'crɛn -
 tɛdɪ 'nan: «-Blɪfɛ 'saza man "cɛɛ min "belia dɪ.»
 »
 5 "Bɛ -sru en Satan -kɔ -a "nyian loulou, en
 e mingɔnɛn trɛ pɛɛnɔn nɛn 'trɛda bɛ -a kɔɔn
 -yrɛ.
 6 -A -nan nɛn e 'nan Zozi lɛ 'nan: «'An
 'pleble -nɔan 'yɪɛ -e 'i drɛ mingɔnɛn trɛ 'lee
 'e da fɛnɛn fɛnyian pɛɛnɔn 'labɛ -a tazan -a.
 -A pɛɛnɔn 'labɛ waa -nɔn 'mɛn, en "an -nɔan
 "min nɛn an ya "va "bɛ -yrɛ.
 7 -Te 'i "po sɔɔnla 'an 'wlu en yian 'bɔ bɛ, -a
 pɛɛnɔn zɪɛ te e drɛ 'yɪɛ vɛ -a.»
 8 En Zozi "e 'nan -yrɛ 'nan: «E ya 'e 'crɛn -
 tɛdɪ 'nan: «Bali nɛn Minsan -a bɛ, -a 'bɔ nɛn
 min 'e bɔ. En -a -tɔwli "cɛ "nɛn min 'e 'su.»
 9 "Bɛ -sru en Satan -kɔ Zozi 'a Zeruzalɛm.
 En e -kɔ -a -tɔlɛ Bali -pan 'kɔn 'win -ji lou. -A
 -nan nɛn e 'nan -yrɛ 'nan: «-Te i ya Bali -pɪ -a
 bɛ, 'i 'si 'i 'fli man -e 'i 'kɔ "tra.
 10 Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan:
 «Bali -a ve 'yɛɛ 'pasianɔn lɛ 'nan 'wei 'kun,
 11 'o 'lɔ lou,
 "tɔgɔ 'i 'cɛin 'e 'lɛ wɔ -kɔlɛ ji -le "wɛan.»
 12 En Zozi "e 'nan -yrɛ 'nan: «-Cɛjɛ ma'an
 dra dɪ. Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ "nyian 'nan:
 «Te blamin 'e Bali nɛn

Minsan -a bɛ -a man -tan dɪ!» »
 13 Zɪ Satan "kɔe "nyan Zozi 'man -tandɪ
 man bɛ, en e 'si -a "srɔn, -a man -tandɪ pɛɛ
 man -pɛndɪ -a.
*Zozi 'le 'nyranman pou sianan
 (Mt 4.12-17; Mk 1.14-15)*
 14 "Bɛ -sru en Zozi 'li 'e da Galile 'lɛglɔn 'ji.
 Bali lei 'saun 'le 'pleble a -yrɔ. En -a 'tɔ 'widɪ
 'sia fɛ pɛɛnɔn 'nan.
 15 E -cia Zuif 'nɔn 'le cin yɪ 'kɔnnun -ji te e
 Bali -le 'wɪ "paaman minnɛn ji. -A 'tɔ "yi "a
 min pɛɛnɔn 'le.

*Nazaretɪ 'nɔn 'ka yi -teɛla Zozi da dɪ
 (Mt 13.53-58; Mk 6.1-6)*

16 Zozi 'bola Nazaretɪ, 'fla nɛn waa 'lɛ 'bɔ
 "da "bɛ -a da. Zuif 'nɔn 'le 'flinla "yi bɛ, waa
 laabo Saba. -A -tɔ da nɛn e wlala -wee cin yɪ
 'kuin "le zɪ yaa dra 'e 'cɛn bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zɔ. E
 wluan lou 'nan -e 'e Bali -le 'fluba ta vɪ.
 17 En o Bali 'lewei vɪzan Ezai -le 'fluba 'nɔn
 -yrɛ. Yaa 'lɛ 'sɔ, en fɛnan nɛn 'wɪ 'gɔɛ e cɪ 'e
 'crɛn -tɛdɪ bɛ, yaa 'yɪ. E ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan:
 18 «Minsan lei 'saun a 'an 'lɔ,
 kɔɔ yaan 'si "va,
 'nan -e 'an Bali -le 'wɪ 'nɔnnɔn vɪ 'yalɛ -tɛnɔn
 lɛ,
 'nan -e 'an minnɛn nɛn
 o cɪ 'o yra ynan bɛ,
 o 'si 'wɪ 'ji.
 'Nan -e 'an minnɛn nɛn
 o yɪɛ a 'e 'widɪ bɛ,
 -a 'lɛ 'sɔ,
 'nan -e 'an minnɛn nɛn
 o cɪ 'tɛ 'panan o da bɛ
 o 'si 'wɪ 'lɔ.
 19 'Nan -e lɛ nɛn
 Minsan 'yɛɛ "yi -kɔɔnman -ji bɛ,
 'an vɪ 'cɛɛ.»
 20 Zɪ e cɛɛn 'fluba zɪɛ -a ta vidɪ man bɛ, yaa
 'lɛ 'wɔ, en yaa -nɔn cin yɪ 'kuin 'pasiazan lɛ. -
 A -nan nɛn e -nyran. Minnɛn pɛɛnɔn nɛn cin
 yɪ 'kuin bɛ, 'o yɪɛ 'sɛn "da.
 21 -A -nan nɛn e 'nan -wɛ lɛ 'nan: «'Wɪ nɛn
 kaa 'man Bali -le 'fluba 'gɔɛ -a -ji bɛ, 'e 'lɛ sɔɔdɪ
 'sia cɛɛgɔ.»
 22 En minnɛn pɛɛnɔn 'tɔ -a -sru. 'Wɪ
 'nɔnnɔn nɛn e bɔala -a 'lɛ bɛ e o 'plo 'fɔ, te waa
 ve 'nan: «Zozɛfɔ -pɪ "cɛɛ dɔvɔ?»
 23 En Zozi "e 'nan -wɛ lɛ 'nan: «Maan -tɔa 'nan
 -kɔnnɛn 'gɔɛ ka -taa -a -fɔlɛ 'mɛn. -Kɔnnɛn zɪɛ
 -nyrɛn 'nan: «Min 'belizan, 'i 'fli 'beli 'i 'bɔ 'al!»
 En ka -taa "nyian -a vɪlɛ 'mɛn 'nan, 'wɪ pɛɛnɔn
 nɛn yia drɛ Kapanamo kɔa 'man bɛ, 'i drɛ 'i
 fla 'gɔ!
 24 Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tigɪlɪ 'a 'nan, minnɛn 'ka
 Bali 'lewei vɪzan 'tɔ siala -dan 'e 'bɔ fla dɪ.
 25 En e ya 'lɛ 'an 'wɪ 'gɔɛ -a -cin -tɔ 'ka 'ji.
 Tɔ nɛn Bali 'lewei vɪzan Eli a 'li bɛ, laa cɛɛn
 lɛ yaaga mlɛn 'shɛɛdɔ, en dra -dan -ta 'fla
 pɛɛnɔn da. Tɔ zɪɛ -a man bɛ te -cale "kaga "a
 Izrael,

²⁶ 'pian Bali 'ka Eli 'pale -sia o -tv -va di. - Pen li -tu nen e ya -cale -a Sidan 'leglon 'ji 'fla nen waa laabo Sareta be -a da be, -a va nen Bali Eli 'pa 'sia.

²⁷ En "nyian to nen Bali 'lewei vizan Elize a 'li be, -te -kogobe 'tenon "kaga "a "nyian Izrael. -Kogobe 'ka 'sile min -twoli "man di, 'pian Siri min Naaman man nen -kogobe 'si.»

²⁸ Zi minnun 'wɪ zɪe -a 'man be, 'bli 'fɔ o pɛɛnɔn 'ji cin yɪ 'kɔn 'bɔ 'ji.

²⁹ O -sɛn lou, en o Zozi 'bɔla bei "sa -a. -A -nan nen o -kɔ -a 'fla lu "nɛn, 'nan -e 'o 'ta 'tɔ 'man pɔn -yro -ji. Kɔɔ -wee 'fla 'bɔ a pɔn da.

³⁰ 'Pian Zozi 'bɔla o yei 'e "tun, en e -kɔ.

Zozi -yv -wɪdi "pin min -tv -sru

(Mk 1.21-34)

³¹ Zozi 'bɔla Kapanamo. E ya Galile 'leglon 'fla 'tu -a. En -wee 'flinla "yi da be e Bali -le 'wɪ 'paadi 'sia -wee cin yɪ 'kuin.

³² -Yee 'wɪ 'paadi minnun 'plo 'fɔ, kɔɔ yaa ve 'le Bali -a -kɔladi -nɔn -yrɛ.

³³ Min -tv a cin yɪ 'kɔn 'bɔ 'ji be, -yv -wɪdi "a -a -sru. E -paandi 'sia 'pleble. Yaa 'vɪ nan:

³⁴ «Nazareti min Zozi, -mɛ "wean nen i -taa 'kɔe 'wɪ 'ji? I -ta 'kɔ klu 'sɔlɛ. Mɛin -tɔa. Bali -le min tɔglɪ nɛn 'yia.»

³⁵ En Zozi -a -tera -a 'nɛan, e -yv -wɪdi "lɛ 'nan: «'I 'ta -tɔ! 'I 'si min 'labɛ -a -sru!» -A -nan nen -yv -wɪdi "min zɪe -a -tria minnun yei, ya'a fe -tv drele -yrɛ "di, en e 'si -a -sru.

³⁶ 'Wɪ zɪe e min pɛɛnɔn 'kan, en waa 'vɪ 'o cin lɛ 'nan: «-Mɛ "sɔ -man wɪ 'be ci zɪe? Yaa ve -yv -wɪdinun lɛ 'yee 'pleble 'lee 'yee -kɔladi -a, 'nan 'o 'si minnun -sru -e 'o drela "da.»

³⁷ 'Wɪ nen Zozi 'a dre zɪe, -yee "wean -a 'tɔ "yi "vidɪ 'pa "nyian "da Galile 'leglon pɛɛnɔn 'ji.

Zozi Simɔn Pieri 'sɛa 'lee -cɛ -tenɔn "kaga beli

(Mt 8.14-17; Mk 1.29-34)

³⁸ Zi Zozi 'bɔla cin yɪ 'kuin be, en e -kɔ min -tv nen waa laabo Simɔn be -yee "kɔnnɛn. Tv zɪe -a man be, te Simɔn nan "bɔ "a 'e yra yunan 'kɔlɛ -wɔandi 'pleble 'lɔ. -A -nan nen minnun Zozi trɔ 'ba 'nan 'e -nanjen.

³⁹ Zozi 'kunnan li zɪe -a da, en e 'nan 'kɔlɛ -wɔan 'cɛ lɛ 'nan: «'I 'si li 'gɔe -a man.» Tɔɔn en -a 'kɔlɛ 'e 'trɔ -fɔ. -A -nan nen e wluan, en e fe -nɔn -wɛlɛ.

⁴⁰ Zi funninmlan 'pla be, en minnun -tvɔ pɛɛnɔn nen -cɛ 'tɔ 'tvɔ pɛɛnɔn ci o man be, o -ta waa Zozi lɛ. 'E 'pɛ 'pla o -tvɔ pɛɛnɔn da, en e o beli.

⁴¹ E -yv -wɪdinun -pin min "kaga -sru "nyian. O "sia o -sru -paandi -a. O -paanman 'nan: «Bali -pɪ nen 'yia.» 'Pian Zozi 'ka o 'tvɔlɛ -e 'o 'wɪ di, kɔɔ waa -tɔa 'nan Zozi a min 'sizan 'wɪ 'ji -a.

Zozi Bali -le 'wɪ 'vɪ Galile 'leglon pɛɛnɔn 'ji
(Mk 1.35-39)

⁴² Zi tv cɛɛn be, en Zozi 'si 'fla. E -kɔ fenan nen -a -nan ci flu be -a -nan. 'Pian minnun -kɔ -a -wɛɛdi -a, en o -kɔ bɔlɛ "man. O ya "vale o dra 'nan -e 'e vɛlɛ 'e 'si 'o "srɔn "di.

⁴³ -A -nan nen e 'nan -wɛlɛ 'nan: «Bali 'be ci mingɔnnɛn -a fe pɛɛnɔn da. E ya "le 'an 'kɔ -yee mingɔnnɛn -blidi 'wɪ vɪ min peenun lɛ "nyian, kɔɔ 'wɪ zɪe -a man nen Bali 'an 'pa 'sia.»

⁴⁴ En Zozi 'kɔ Bali -le 'wɪ vɛlɛ 'leglon pɛɛnɔn 'ji -wee cin yɪ 'kɔnnun -ji.

5

Zozi -srunɔn tɛɛ

(Mt 4.18-22; Mk 1.16-20)

¹ Yi -tv da, te Zozi a 'e 'tɔdi 'yi nen waa laabo "nyian Jenezaret be -a 'plo da, en minnun tredɪ 'sia "man "kaga, 'nan -e 'o Bali -le 'wɪ man.

² -A -nan nen e -kɔ 'fli 'yɪ 'e 'tɔdi 'yi 'bɔ zɪe -a 'plo man, te pɔ -tenɔn sɔɔnla 'ji, 'nan -e 'o 'wee pɔ -tɛ "se -sru.

³ Zozi 'fɔ -kɔ zɪe -a -tv -ji, te Simɔn -le vɛ nɛn. En e 'nan Simɔn 'bɔ lɛ 'nan: «'Kɔ 'si 'yi 'plo man -kogo.» Tɔɔn en e -nyran. E -fɔ -kɔ -ji, en e 'wɪ "paadi 'sia minnun ji.

⁴ Zi e cɛɛn -a 'wɪdi man be, en e 'nan Simɔn lɛ 'nan: «'I -pli "kɔ -a fɛnan nen 'yi -kɔ ci be -a -nan, -e 'ka 'cɛe "se 'wɛɛn -e 'ka pɔ -tɛ.»

⁵ En Simɔn 'e 'nan -yrɛ 'nan: «'Kɔ 'san, kɔ 'nyranman 'pa paan 'pei -man "fo, en fe -tv 'ka 'fɔlɛ 'kue "se "ji di. 'Pian 'i wei da nen, an "ta "se 'gɔe -a wɛɛnman.»

⁶ Zi waa dre be, en pɔ -sɛn -wee "se "ji "kaga 'kpa. -Yee "wean -wee "se "ta 'fɔi buuman.

⁷ -A -nan nen o pɔ -tenɔn nen -kɔ -tv -ji be o laabu 'nan, 'o 'ta 'pa 'o 'va. Zi o -ta be, en o 'wee -kɔ 'fli 'bɔ 'fa pɔnen 'a. -Kɔ 'fli zɪe o ya "vale 'o 'kɔ 'sɛn 'yi 'wlu.

⁸ Zi Simɔn Pieri 'wɪ zɪe -a -nan 'yɪ be, 'e "pɔ sɔɔnla Zozi 'wlu, en e 'nan -yrɛ 'nan: «Minsan, 'i 'si 'an "srɔn "kogo, kɔɔ an ya min nen e 'wɪ 'wɪdi "dra be -a.»

⁹ Pɔ "kaga "nen waa -tɛ be, -yee "wean "klan -dan sɛn Simɔn 'lee o pɛɛnɔn nen o ci waa be o ji, en e 'wɪ zɪe -a 'vɪ.

¹⁰ 'Wɪ 'twɔli zɪe -yɛɛ dre "nyian Zebede -pinun Zaji 'lee Zan nen Simɔn "srɔn "be -wɛlɛ.

En Zozi "e 'nan Simɔn lɛ 'nan: «Te nyɛn 'e 'i 'cɛn di! -Pɔ -tezan nen 'yia, 'pian -e 'e 'sia cɛɛgɔ man be, i dre min nen e -taa "minnun laabɔlɛ 'an -sru "be -a.»

¹¹ "Be -sru en o -ta 'wee -kɔ -a 'yi 'plo man. O 'si fe pɛɛnɔn zɪe -a -sru, en o sɔɔnla Zozi -sru.

Zozi -kogobe 'tezan -tv beli

(Mt 8.1-4; Mk 1.40-45)

¹² Yi -tv da be, en Zozi 'lee min -tv 'o cin 'yi 'fla 'tu da. Min zɪe -kogobe a 'kɔlɛ pɛɛnɔn da 'si "fo. Zi e Zozi 'yɪ be, 'nun tɔɔn 'e "pɔ sɔɔn "wlu, en 'e yra blula. -A -nan nen e toba -fɔdi 'sia -yrɛ. E 'nan: «Minsan, maan -tɔa 'nan, -te

i wu "man "be, i -kolaman i -kogobe "sia 'an man, -e 'an dre 'saun Bali 'le.»

¹³ En Zozi 'e 'pe 'su "ji, e kle "man, en yaa 'v1 -yre 'nan: «An "we "man. 'I dre 'saun Bali 'le!» 'Nun tōn en -kogobe 'si "man.

¹⁴ "Be -sru Zozi "e -yre 'nan: «Te 'i v1 min le 'nan, mein beli di! 'Pian 'i 'ku Bali -panzan -tu -va, -e 'yei 'nanjen! "Be -sru -e 'i 'sraga bu Bali le, "le zi Moizi -a cren -te Bali -le 'fluba 'ji be -yee 'w1 'zu. Tōn -e minnun pēnōn 'o -kōnōn "y1 'nan, i beli.»

¹⁵ Zozi 'to "yi "a min -tudv pēnōn 'le fe pēnōn 'nan, te minnun -taa "va 'nan -e 'o wei man -e 'e 'wee -ce 'si 'o man.

¹⁶ 'Pian Zozi 'si 'o va, en e -kv fenan nen -a -nan ci flu be -a -nan, 'nan -e 'e Bali tru 'ba.

*Zozi min -srandi "tra "tu beli
(Mt 9.1-8; Mk 2.1-12)*

¹⁷ Yi -tu da, te Zozi a Bali -le 'w1 "paanan minnun ji be, Farizen 'nōn 'lee 'fluba 'ci v1 nōn a -nan. O 'si Galile 'lee Zude 'fla pēnōn da, en o -mie 'si "nyian Zeruzalem. Bali -le 'pleble a Zozi 'lo, te e minnun "belia -a.

¹⁸ -A -nan nen minnun -tadu 'sia, te min -srandi -tu a -wlv "se "ji. O ya "vale 'o min z1e -a -wlamlan 'kuin 'nan -e 'o 'pla Zozi 'le.

¹⁹ 'Pian wa'a -kolale -a -wlad1 -a di, kōv min -a -nan "kaga. Tōn en o 'kon tri. O 'kon bō 'fōn 'e 'win -ji lou, en o -cezan z1e -a sōnla "se "ji minnun pēnōn yei Zozi 'le.

²⁰ Zi Zozi -wee yi -teradi 'e da 'y1 be, en e 'nan -cezan z1e -yre 'nan: «An 'yie 'w1 'wliidun fui.»

²¹ -A -nan nen 'fluba 'ci v1 nōn 'lee Farizen 'nōn 'o 'ci "nrōndi 'sia, en o 'nan: «-Ti Bali 'to sreman z1e? Min -tu 'ka 'kolaman -e 'e blamin -le 'w1 'wliid1 "fui di, -te ya'a 'silēa Bali -towli "a due!»

²² 'Pian Zozi -wee ci "nrōndi 'y1, en yaa laabu -wlv 'nan: «-Me "wean nen 'ka 'ci "nrōnman z1e?

²³ -Te maan 'v1 -yre 'nan: «'W1nun nen yia dre -wliid1 "be, maan fui, 'be a -tu. En -te maan 'v1 -yre 'nan: «'I 'wluan, 'i 'to lou, 'i 'ta wv, 'be a -tu. 'W1 "fli z1e -a "cen "vidi 'be ci 'pleble?»

²⁴ 'Pian an "ta -a -ci -kōnōnman 'ceē 'nan, Bali -koladi -nōn Blamin -p1 le, -e 'e min -le 'w1 'wliidun fui 'trēda.» -A -nan nen yaa 'v1 min -srandi "tra z1e -yre 'nan: «'I 'wluan! 'I 'yie nyinnan "dave 'sia! 'I 'ku 'yie 'kōnōn!»

²⁵ 'Nun tōn min z1e e wluan o yie man, en e 'yee nyinnan "dave 'sia, en e -kvd1 'sia 'yee "kōnōn, te e Bali 'to bōa.

²⁶ 'W1 z1e e min pēnōn 'plo 'fō, en o Bali 'to bōdi 'sia. O klan Bali lo, en waa vidi 'sia 'nan: «Cēegv nen, kv -ce "srōn w1nun z1e -a -nan 'y1.»

*Zozi Levi laabu
(Mt 9.9-13; Mk 2.13-17)*

²⁷ "Be -sru, en Zozi 'si fe z1e -a -nan. "Yēē -kv 'e 'le be, en e 'sukōle 'sizan 'tu 'y1, te e ya 'yee

'nyranman 'panan. Waa laabo Levi. Zozi "e 'nan -yre 'nan: «'I -sōnla 'an -sru!»

²⁸ Levi fe pēnōn 'tu, e wluan, en e sōnla -a -sru.

²⁹ "Be -sru en Levi "fedi -dan da fenun tōn Zozi 'le 'yee "kōnōn. 'Sukōle 'sinōn "kaga 'lee min -mienun 'be ci 'o -nyrandi 'o 'vale Zozi nun -a fe -sru.

³⁰ Farizen 'nōn 'lee 'wee minnun nen o 'fluba 'ci ve be o ci 'ka 'e 'sodi di. -A -nan nen waa laabu Zozi -srunōn le 'nan: «-Me "wean nen ka fenun -ble, 'e cin va 'sukōle 'sinōn 'lee 'w1 'wliid1 "drenōn 'a? En -mē "wean nen ka 'yi -mlian 'e cin va waa?»

³¹ En Zozi "e 'nan -wlv 'nan: «Minnun nen -ce 'ka o man die, wa'a -dōdrō -sru -weēman di. 'Pian minnun nen -ce ci o man be, -weē ci -dōdrō -va.»

³² En e 'nan "nyian -wlv 'nan: «Min tiglunūn -le "wean "ceē an -ta di. 'Pian an -ta 'nan -e 'w1 'wliid1 "drenōn 'o 'si 'w1 'wliid1 "drēdi man, -e 'o -sōnla Bali -sru.»

*Zozi 'le 'w1 "paadi a "le fe -tre -le 'w1 'zv
(Mt 9.14-17; Mk 2.18-22)*

³³ Minnun -a 'v1 Zozi le 'nan: «Zan -srunōn 'lee Farizen 'nōn -srunōn fe "soan yi -mie da, te o Bali tru "baa. 'Pian 'yie -srunōn fe -ble, te o 'yi -mlian.»

³⁴ Zozi "e -wlv 'nan: «-Te minnun -a li 'pa "fedi drenan be, tu nen li -tre 'pazan a o yei "be, wa'a fe soan di.

³⁵ 'Pian tu -tu -taa "bōle be, o li -tre 'pazan "sia o yei. Tu z1e -a man nen o fe "soan.»

³⁶ En Zozi -kōnōn "tu -fōdi 'sia -wlv. Yaa 'v1 'nan: «Min -tu 'ka so -tre 'fōi 'bō, -e 'e 'pa so ceje 'fōnan di. -Te 'be "ceē die, so -tre 'bō 'fōi 'bō 'e "tun, en o yie 'ka 'kōan 'e cin va di.

³⁷ En "nyian be, e 'ka 'le 'o -wēn -tre -sen -wi 'kōle 'tre cejenun -ji di. -Te 'be "ceē die, -wēn -tre -wi 'kōle 'tre cejenun fēaman -e -wēn 'e 'sran, te -wi 'kōle 'trenun wi.

³⁸ 'Pian o -wēn -tre -sean -wi 'kōle 'tre -trenun -ji!

³⁹ En "nyian be, min nen -wēn 'cen 'mlindi -trōa -a be, ya'a 'wēn -tre ye 'yi "di. Kōv yaa ve 'nan: «-Wēn 'cen 'mlindi 'be ci "yi.» »

6

*Zozi 'w1 tin 'ba Zuif 'nōn 'le 'flinla "yi man
(Mt 12.1-8; Mk 2.23-28)*

¹ 'Flinla "yi da nen, Zozi 'lee 'e -srunōn fei -tu 'cendi 'sia 'ji. Fe 'wle nen fei z1e -a da be, -a -srunōn 'ko -a 'cendi -a. Waa plōmlan "man 'o 'lo, te waa -ble.

² -A -nan nen Farizen 'nōn -mienun -a 'v1 -wlv 'nan: «-Me "nen kaa dra be? -Si 'ka -kaa 'lo 'nan -kaa 'w1 z1e -a dre -cee 'flinla "yi da di.»

³ En Zozi "e 'nan -wlv 'nan: «'W1 nen -kaa tra David -a dre 'li, te dra -a -tēa 'o 'vale 'yee minnun -a be, ka'a tian -a ta vlv dōv?»

4 E wla Bali -pan 'kuin, en 'kpoun nen waa 'pla Bali -le ve -a be, yaa 'sia, yaa bli, en e 'yee minnun "le "non. 'W1 z1e yaa dre, 'pian te e ya 'e vidi 'nan Bali -pannon 'saza 'be -ble.»

5 En Zozi -a 'le 'sran -wle 'nan: «'An 'bo Blamin -pi meen ci 'flinla "yi san -a.»

Min -tv nen -a -pela 'ka 'e man be Zozi -a beli

(Mt 12.9-14; Mk 3.1-6)

6 'Flinla "yi pee 'bo 'nyian, en Zozi wla cin yi 'kuin. E Bali -le 'w1 "paadi 'sia minnun ji. Min -to a 'kon z1e -a -ji, -a -pe "yi "pela a 'e 'kadi 'e man.

7 En 'fluba 'ci v1non 'lee Farizen 'non Zozi -nanjendi 'sia -gween. O ya -a -nanjennan 'nan -te e -ce "sia min man 'flinla "yi da -o. O ya -a man -weenan 'nan -e 'o 'w1 'to y1, -e 'o -kola 'w1 'todi -a "man.

8 'Pian Zozi -wee ci "nrondi 'y1, en e 'nan min nen -a -pela ci 'e 'kadi 'e man be -yre 'nan: «'I 'wluan lou -e 'i 'to min yei 'gvl!» E wluan, en e -to lou minnun yei.

9 -A -nan nen Zozi -a laabu -wlv 'nan: «-Me 'w1 nen -cee -pei -a 'v1? -Si a 'e 'nondi min le 'nan 'e 'w1 "yi "dre 'flinla "yi da, -baa te 'e dre di? En "nyian min -kolaman e min "belia, -baa yaa "tve -e 'e 'ka?»

10 Zozi o peenon 'nanjendi 'sia 'tudu, en e 'nan min nen -a -pela 'ka 'e man be -yre 'nan: «'I 'pe 'su "ji.» Min z1e yaa dre, 'nun toun en -a -pe dre "plonblon.

11 'W1 z1e e 'bli 'fo Zozi 'nanmannon 'ji, en o 'w1 nen o "ta -daa -a drele -yre "be, -a -sa -fodi 'sia 'o cin yei.

Zozi min -fuda 'fli 'si 'va 'yee 'pasianon 'a
(Mt 10.1-4; Mk 3.13-19)

12 Yi -tv da en Zozi 'ko Bali tru 'bale pon -to da. E -fo Bali tru 'banan -trilii, en to ceen.

13 Zi tv ceen be, en 'e -srulon laabu. E min 'si o va -fuda "fli, e o 'to 'pa 'yee 'pasianon.

14 O 'to nen 'gv: Simon nen yaa 'to 'pa Piere be, 'lee 'e 'bv1 Andre, 'lee Zaji, 'lee Zan, 'lee Filippo, 'lee Batelemi,

15 'lee Matie, 'lee Toma, 'lee Alife -pi Zaji, 'lee Simon -tv nen waa laabo 'nyian Zelo be,

16 'lee Zaji -pi Zude, 'lee Zudazi Karioti. Min nen e "ta -daa Zozi 'nonle 'e 'nanmannon le be -nyren.

Min "kaga "ta Zozi 'va
(Mt 4.23-25; 12.15-16; Mk 3.7-12)

17 Zozi pon soun "ji o 'vale 'yee 'pasianon 'bo 'a, en e -to fenan pablanen 'tv -nan. Min "kaga "a 'o 'sendi fe z1e -a -nan 'o 'vale -a -srulon "kaga "a "nyian. Minnun z1e o 'si 'leglon 'tudu peenon 'ji, en o -ta. O -mie 'si Zude 'leglon 'ji, en o -mie 'si Zeruzalem 'fla, en o -mie 'si jemie 'srn Sidon 'lee Tir 'leglon 'ji.

18 O -ta 'nan -e 'o Zozi wei man, en 'nan -e 'e -ce 'si 'o man. Minnun nen -yv -wliidi "ci o -sru "be, o beli.

19 En minnun peenon -a -weeman 'nan 'o kla Zozi man, koo 'pleble 'tv boala "ji, te e -ce "sia o peenon man.

-Ti man nen Bali -le -fea ci?
(Mt 5.1-12)

20 Zozi 'e yie 'to 'e -srulon 'va, en e 'nan: «Kaa nen ka ya 'yale -tenon 'a be, Bali -le -fea a 'ka man, koo ka ya Bali -le mingonnen tredanon 'a.

21 Kaa nen dra ci 'ka -tenan be, Bali -le -fea a 'ka man, koo ka -taa 'kanle.

Kaa nen 'ka ci -wuonan be, Bali -le -fea a 'ka man, koo 'ka 'ci -taa "nranle.

22 -Te minnun "naan 'ka man Blamin -pi -le "wean oo, en -te minnun 'ka 'si o 'va Blamin -pi -le "wean oo, en -te minnun 'ka "srnman Blamin -pi -le "wean oo, en -te minnun 'ka 'to sreman Blamin -pi -le "wean oo, Bali -le -fea a 'ka man.

23 'W1 z1e 'e 'ka 'ci "nran, en 'ka 'sv lou ci "nran -a, koo 'ka -kopa a -dan laji. -A -cin 'e 'kon 'ka 'ji 'nan, 'w1 -tuwli z1e o tranun -a dre Bali 'lewei vnon le 'li.

24 En 'nyian be, kaa nen ka ci fenon 'a be, 'w1 -taa "bole 'ka man, koo ka ya 'cee ve drenan 'va.

25 En kaa nen ka ci 'ka kandi be, 'w1 -taa "bole 'ka man, koo dra "ta -daa 'ka 'tele.

En kaa nen ka ci 'she 'blunan be, 'w1 -taa "bole 'ka man, koo ka "ta -daa "wuole "le -ce 'bo 'ka da.

26 -Te minnun -cee 'w1 "yi "ve be, 'w1 -taa "bole 'ka man. -A -cin 'e 'kon 'ka 'ji 'nan, 'w1 'tuwli z1e o tranun -a dre minnun nen o Bali 'lewei 'v1 'li 'wlu 'a 'be -wle.»

Zozi -srulon 'ka 'w1 'leji tao di
(Mt 5.38-48; 7.12)

27 «Kaa nen 'ka "troun "ci 'men be, maan ve 'cee 'nan: 'Ka 'ka 'nanmannon yi "yi! 'Ka "yi "dre -wle!

28 'Ka 'fea v1 minnun nen o -yv -saanman 'ka man be o man! Minnun nen o 'te "paa 'ka da be, 'ka Bali tru 'ba -wle!

29 -Te min 'pa 'fo 'i 'klanbo "tv da be, 'i -tv -to "nyian -yre. En -te min 'yie -sen "daso 'si 'i 'lo be, te 'i 'si -to -yv 'yie -tralé 'sinan di.

30 Min oo min nen e fe -tv laabo 'i 'lo be, -te e ya 'i 'lo, 'i -non -yre. -Te min 'yie fe 'si 'i 'lo, te yie "cee -non -yre "die, te 'i v1 -yre 'nan 'e 'leji bala 'yie di.

31 'W1 nen ka ci "vale minnun 'o dre 'cee be, -a 'w1 'lein z1e -nyren 'ka -wee "dre.

32 -Te minnun nen o 'ka ye "yi "be, o 'saza nen ka o ye "yi "be, te -a -cin 'e 'kon 'ka 'ji 'nan Bali -a man "yi "dra 'cee di! 'W1 'wliidi "drenon "nyian, min nen e o ye "yi "be, -nyren waa ye "yi.

33 Minnun nen o "yi "dra 'cee, -te o le nen ka "yi "dra be, te -a -cin 'e 'kon 'ka 'ji 'nan Bali -a man "yi "dra 'cee di! 'W1 'wliidi "drenon "o "dra "nyian zi.

34 -Te ka fε "fεa minnun nen kaa -tɔa 'nan waa 'leji bɔala bε -wle "bε, te -a -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan Bali -a man 'yi 'dra 'cεε dɪ! 'Wɪ 'wliɪ 'drɛnɔn fε "fεa 'wɪ 'wliɪ 'drɛnɔn lε, 'nan -e 'o 'leji bɔala.

35 Te 'cee vε 'e 'kɔn zɪ dɪ! 'Pian minnun nen o "naan 'ka man bε, 'ka o yɪ 'yi! 'Ka 'yi 'dre -wle! En 'nyian bε 'ka fε 'fε min lε 'e "tun. Te 'ka 'ci 'nrɔn 'nan, e -kɔlaman -a 'leji bɔladɪ -a dɪ. -Te ka ya 'wɪnun zɪε -a drɛnan bε, 'ka -kɔpa -kɔan -dan. En ka -kɔan Bali nen lou "bε -yee 'nɛnnun -a. -A -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, Bali 'yi 'dra minnun nen wa'a min 'tɔ 'yi 've dɪε -wle, en e "yi 'dra nyannɛnnɔn lε.

36 -Yee "wεan 'ka 'ci 'e 'kɔn 'yi 'le zɪ 'ka 'tɪ Bali ci ci 'yi "bε -yee 'wɪ 'zɔ.»

*Zozi -srɛnɔn 'ka min 'tɔ 'tɛa dɪ
(Mt 7.1-5)*

37 «Te 'ka min 'tɔ 'tɛ dɪ, "tɔgɔ tɔ nen Bali 'trɛdanɔn 'le tin "baa bε, 'e tin -tɛ 'ka da! Te 'ka 'wɪ bɔ min man dɪ, "tɔgɔ tɔ nen Bali 'trɛdanɔn 'le tin "baa bε, 'e 'wɪ bɔ 'ka man! 'Ka 'wɪ 'cε min lε, -e Bali 'e "cee 'wɪ 'cε!

38 'Ka fε -nɔn min lε, -e Bali 'e "cee "nɔn! Bali -a faa 'coun -e 'e -sɛn 'ka 'man sɔ -ji. Zɪ i 'wɪ dra 'i bɔɛzan -tɔ -va bε, -a da nen Bali "yie "dra.»

39 En Zozi 'wɪ 'tɔ 'vɪ -wle -kɔnnɛn "ji. E 'nan: «Yie 'wizan 'ka -si kɔnnɛn 'e bɔɛzan yie 'wizan lε dɪ, -te 'bε "cεε dɪ, o "flinɔn -tɛa "klu -ji.

40 En min nen e ci 'wɪ -tranlanan "bε, ya'a 'mlian 'wɪ "paazan da dɪ, 'pian min nen e 'wɪ 'tɔ tɪgɪ bε, e dra "le min nen e 'wɪ paa "ji "bε -yee 'wɪ 'zɔ.

41 -Mε "le "wεan nen i yiba -flunɛn ye 'i bɔɛzan -tɔ yie -goei, te 'i 'bɔ 'le vε nen yiba -dan 'bɔ ci 'bε 'ci bε, yi'a 'bε 'ye dɪ?

42 'I 'bɔ nen yiba -dan a 'i 'yie -goei te yi'a 'ye dɪε, -mε "le "wεan nen yie vε 'i bɔɛzan lε 'nan: <'An 'bɔvɪ, 'i 'tɔ -e 'an yiba -flu 'si 'i 'yie -goei!> -Blɔzan, 'i yiba 'si 'i 'yie -goei 'e 'flin 'vaa, -e 'i fɛnan yɪ 'wein. "Bε -sru i -kɔlaman yiba -flu 'sidi -a 'i bɔɛzan -tɔ yie -goei.»

*Yiba 'kpa 'lee yiba -wliɪ
(Mt 7.16-20)*

43 «Yiba 'kpa 'ka 'baa yiba "bεwle 'wliɪ "a dɪ! En yiba -wliɪ 'ka 'baa yiba "bεwle "yi "a dɪ.

44 O yiba -tɔa 'e 'blɔ man, kɔɔ kaa -tɔa 'nan wa'a -lomin 'naan -tɛin "man dɪ, en wa'a -wɛn bεwle 'naan "trɔɛn 'fɔn lei man dɪ.

45 Min nen -a ci wɪ a "yi "bε, -a 'le nen 'wɪ 'yi bɔala. En min nen -a ci wɪ a -wliɪ "bε, -a 'le nen 'wɪ 'wliɪ bɔala. -Yεε ci 'nan, 'wɪ nen 'e fadi min ji bε, -yεε bɔala min 'le.»

*Zozi -srɛnɔn tɪgɪ
(Mt 7.24-27)*

46 «-Mε "le "wεan nen kaan laabo Minsan, Minsan, 'pian 'wɪ nen maan ve 'cεε bε, te 'ka 'a dra dɪ?

47 Min nen e drε 'an -srɛzan 'a, te yaan wei maan, en e 'ta wɔla "da "bε, an "ta -a -kɔnnɛn 'cεε.

48 E ya "le min nen e "ta 'yee 'kɔn -tɔa, yaa -klu cεɛn 'e trɪdɪ, en yaa -pɔ -fɔ 'plɛblɛ bε, -yee 'wɪ 'zɔ. -Te 'yi 'fa, 'yi nen e "yro "bε, ya'a 'kɔlaman 'kɔn zɪε -a -wliɪ -a dɪ, kɔɔ e ya 'e 'tɔdɪ -kli.

49 'Pian min nen yaan wei 'man, en ya'a 'ta wɔlɛa "da "dɪε, -a san a "le min nen e 'kɔn 'trɔa nyrɛn va, en ya'a -pɔ -fɔlɛ 'trɛ 'ji dɪε, -yee 'wɪ 'zɔ. Zɪ 'yi 'fa bε, e wεɛn "man, en 'kɔn zɪε -e -wi 'nun. E wiila 'nan "fo.»

7

*Rɔm min nen 'sounjanun tazan 'a bε e pli
Zozi man*

(Mt 8.5-13; Zan 4.46-54)

1 Zɪ Zozi cεɛn 'wɪ tin 'badɪ man minnun lε bε, en e -kɔ Kapanamo.

2 'Sounjanun tazan -le nɔan -tɔ man "yaa-man 'fla zɪε -a da. -A -kadɪ -fɔla tɔ, en -a tazan 'bɔ -a ye "yi 'kpa tɪgɪ.

3 Zɪ e Zozi 'le 'wɪ 'man bε, en e Zuif min ceje -mienun 'pa 'sia 'va, 'nan 'e 'ta 'yee nɔan 'beli.

4 Minnun zɪε o -kɔ, en o 'bɔ Zozi man. O kɔala "man -a trɔ 'badɪ -a. Waa 'vɪ -yrɛ 'nan: «'Sounjanun tazan 'labε, e ya "le 'i 'wɪ zɪε -a drε -yrɛ.

5 E -cee 'lɛglɔn ye "yi, εn -yεε 'kɔε cin yɪ 'kɔn 'tɔ.»

6 En Zozi 'kɔdɪ 'sia 'o 'vale waa.

"Yεε -pli 'sounjanun tazan zɪε -yee vε -nan "srɔn "bε, en min zɪε e beenun 'pa 'sia 'nan 'o vɪ -yrɛ 'nan: «Minsan, te 'i 'fli "kɔε "nyan dɪ! An 'ka min nen i -wɪmlan -yee 'kuin bε -a dɪ, kɔɔ Zuif min "cεε 'maan dɪ.

7 'Wɪ zɪε -yee "wεan nen ma'an 'fli yɪε tɪgɪ -e 'an 'lɔ 'i 'va 'an 'bɔ 'a dɪ. 'Pian an ya "vale 'i 'wɪ 'tɔ vɪ -e 'mɛn nɔan 'e 'beli.

8 Kɔɔ 'an 'bɔ 'gɔvɛ, 'an 'tanɔn 'bε 'an "paala, en 'mɛn 'sounjanun bε mɛɛn o "paala. -Te maan 'vɪ -a -tɔ lε 'nan: <'I 'kɔvɛ, -e 'e 'kɔvɛ. -Te maan 'vɪ -a pee lε 'nan: <'I 'ta, -e 'e 'ta. -Te maan 'vɪ 'mɛn nɔan lε 'nan: <'I 'wɪ 'gɔvɛ -a drε bε, yaa dra.»

9 'Sounjanun tazan -le 'wɪ nen yaa 'pa 'e beenun 'le bε, zɪ Zozi -a 'man bε, yaa 'kan. -A -nan nen 'e man lila minnun "kaga nen o -kɔla -a -sru "bε o da, en e 'nan: «Maan ve 'cεε 'nan, Izrael nɔn 'va bε, ma'an min -tɔ yɪε te e yɪ -tɛala Bali da tɪgɪ zɪε dɪ.»

10 Minnun nen 'sounjanun tazan o 'pa 'sia bε, "wεε li 'o da "kannen "bε, te -cε 'si nɔan zɪε -a man "fo.

Zozi min -kadɪ -tɔ fɔw

11 "Be -sru en Zozi 'kɔ 'fla 'tɔ nɛn waa laabo Naen be -a da. -Wɛɛ kɔ 'o 'vale 'e -srunɔn 'lee minnun "kaga "a.

12 Zozi "ɛ vɪnan 'e -pli 'fla zɪɛ -a man -kɔn -kpeɪn 'srɔn 'be, te o 'ta -ko min -kadɪ -tɔ -a -yrɛ da. -Cale lɪmɔn -tɔ -le 'nɛn -tɔwli 'nɛn yaa -ya be, -nyrɛn. 'Flanɔn "kaga 'lee -cale 'bɔ 'be cɪ -kunan.

13 Zɪ Mɪnsan lɪ zɪɛ -a 'yɪ be, -a nyrɪnda -sɛn 'da, ɛn e 'nan -yrɛ 'nan: «Te 'i 'wuɔ dɪ!»

14 -A -nan nɛn Zozi pli 'e 'le, e klɛ -planɛn man. ɛn minnun nɛn -planɛn 'bɔ cɪ o -win -ji be, o -tɔ. ɛn Zozi "e 'nan: «-Gobɔnɛn, 'an 'bɔ "e 'yɪɛ 'nan, 'i 'wluan lou!»

15 Min -kadɪ zɪɛ e wluan lou, ɛn e 'wɪdɪ 'sia. ɛn Zozi "e 'nan -a "bɔ 'lɛ 'nan: «'Yie 'nɛn nɛn 'gɔ.»

16 Nyɛn minnun pɛɛnɔn cɛɛn, ɛn o Bali 'tɔ bɔdɪ 'sia 'nan: «Bali 'lewei vɪzan -dan 'bɔla -kaa 'va, ɛn 'nyɪan, Bali -ta 'palɛ 'yee minnun va.»

17 'Wɪ nɛn Zozi -a drɛ zɪɛ, e fuɪla "man Zude 'lɛglɔn 'lee 'e 'srɔn 'lɛglɔn pɛɛnɔn 'ji.

Min -batize drezan Zan minnun 'pa 'sia Zozi 'va

(Mt 11.2-19)

18 ɛn Zan -srunɔn 'kɔ 'wɪ zɪɛ -a 'sɪnan 'palɛ Zan lɛ. 'E -srunɔn "flɪ laabu,

19 ɛn e o 'pa 'sia Mɪnsan -va. E 'nan -wɛ 'nan: «'Ka laabu -yrɔ 'nan, -yɛɛ cɪ min nɛn kɔa 'man 'nan e -taa "be -a, -baa 'kɔ min pee man -pɛn tɪan?»

20 Zɪ o 'bɔ Zozi man be, ɛn o 'nan -yrɛ 'nan: «Min -batize drezan 'kɔ 'pa 'sia 'i 'va, 'nan -e 'kɔ laabu 'i 'lɔ 'nan, min nɛn kɔa 'man 'nan e -taa "be, -nyrɛn 'yɪa, -baa 'kɔ min pee -pɛn?»

21 Tɔ 'bɔ zɪɛ -a wlu be, te Zozi man "yaa 'nɔn "kaga beli, ɛn e -cɛ -tɛnɔn "kaga beli, ɛn e -yo -wɪdɪ "pin min "kaga -sru, ɛn e yɪɛ 'wɪnɔn "kaga yɪɛ 'lɛ 'sɔ.

22 Zozi "e 'nan Zan -le 'pasianɔn zɪɛ -wɛ 'nan: «'Wɪ nɛn -kaa -nan 'yɪ 'lee 'wɪ nɛn -kaa 'man be, ka 'kɔ -a 'sɪnan 'pa Zan lɛ. 'Ka vɪ -yrɛ 'nan: Yie 'wɪnɔn yɪɛ 'lɛ 'sɔ, "tun "bɔnɔn 'ta 'wɔ, -kɔgobe 'sɪ -kɔgobe 'tɛnɔn man, "trɔɛn "wɪnɔn "trɔɛn 'lɛ 'sɔ, ɛn minnun nɛn o kaa be o fuɔ, ɛn 'yale -tɛnɔn Bali -le 'wɪ 'nɔnɔn 'man.

23 ɛn "nyɪan be, min nɛn e yɪ -tɛra an da ɛn -a -pɛ -sru 'ka tɔalɛ 'mlɔnmlɔn dɪɛ, Bali -le -fɛa a -a san man.»

24 Zɪ Zan -le 'pasianɔn 'kɔ be, ɛn Zozi Zan 'bɔ 'lɛ 'wɪ wɪdɪ 'sia minnun lɛ. Yaa 'vɪ -wɛ 'nan: «-Mɛ "le "wɛan nɛn ka -kɔ Zan -nanjɛnɛ "bui "da? -Cɛan nɛn fulɔ cɪ -a nyɔɔnɔn be, -a -nanjɛnɔn "cɛɛ ka -kɔ dɪ.

25 ɛn -mɛ "le "wɛan nɛn ka -kɔ "mɛn? Min nɛn e sɔ fɛnyɪan 'wɔ 'e da be, -a -nanjɛnɔn "cɛɛ ka -kɔ dɪ. Kɔɔ kaa -tɔa 'nan minnun nɛn o sɔ fɛnyɪan wo 'o da, te 'o 'ci 'sɔ wɪnɔn dra "lala -a be, o -nyɛanla mingɔnɔn -le 'kuɪn.

26 'Ka 'ci nɔnɔn 'nan Bali 'lewei vɪzan nɛn -yee "wɛan nɛn ka -kɔ. 'Wɪ 'kpa nɛn! 'Pian maan ve 'cɛɛ 'nan, Zan -dan "mlɪan Bali 'lewei vɪzan da.

27 Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«Bali "e 'nan:
An 'mɛn min -tɔ -tɔala 'i 'lɛ,
-yɛɛ 'i 'lɛ sɪ dra.»

Min nɛn Bali -a 'vɪ be Zan nɛn.

28 Maan ve 'cɛɛ 'nan, 'trɛda blamin -tɔ -dan 'ka 'mlɪan Zan da dɪ. 'Pian minnun nɛn o ya Bali -le mingɔnɔn trɛdavɛ -a be, o va min "wɛnnɛn -dan "mlɪan Zan da.

29 Minnun pɛɛnɔn Zan wei 'man "yɪ. ɛn 'sukɔlɛ 'sɪnɔn "nyɪan "o wei 'man "yɪ. O pɛɛnɔn zɪɛ, waa -tɔ 'o 'flɪ -a 'nan, Bali -le tɪn a 'nɔnɔn, ɛn Zan o -batize drɛ.

30 'Pian Farizɛn 'nɔn 'lee 'fluba 'ci vɪnɔn 'ka 'wɛlɛ 'wɪ nɛn Bali -a "vale 'e dra -wɛlɛ "be -a man dɪ. -Yee "wɛan wa'a 'wɛlɛ "man -e Zan 'e o -batize drɛ dɪ.»

31 ɛn Zozi "e 'nan "nyɪan 'nan: «-Tɪ man nɛn an -naagɔnɔn -kɔɔnman, ɛn -tɪ nɛn waa 'sia?»

32 O ya "le 'nan nannannun nɛn o ya srɔn -tɛnan -guada be, -wee 'wɪ zɔ. -A -mɪɛnɔn -a ve 'o bɔɛnɔn lɛ 'nan: «Kɔ -pɔ -tɛ 'cɛɛ, 'pɪan ka'a 'tanlɛ dɪ. "Drenun nɛn o min -wulo -man -taa "be kɔa -fɔ 'cɛɛ, 'pɪan ka'a 'wuɔlɛ dɪ.»

33 Fɛ nɛn maan 'vɪ zɪɛ -yɛɛ cɪ 'nan zɪ min -batize drezan Zan -ta be, e fɛ 'sɔn, ɛn ya'a -wɛn mɪnlɛ dɪ, ɛn kaa 'vɪ 'man 'nan: «-Yɔ -wɪdɪ "a -a -sru.»

34 'Be nɛn 'gɔɛ 'an 'bɔ Blamin -pɪ -ta, "an "fɛ -ble, "an "wɛn -mlɪan, ɛn ka 'vɪ 'an man 'nan: «Fɛ -blɪ -lagu nɛn 'maan, ɛn -wɛn -tɛzan nɛn 'maan, ɛn 'sukɔlɛ 'sɪnɔn 'lee 'wɪ 'wɪdɪ "drɛnɔn bee nɛn 'maan.»

35 'Pian minnun nɛn o drɛ Bali -le 'nɛnnun -a be, -wɛɛ Bali -le 'wɪ 'tɔdɪ -cɪ -kɔɔnman.»

Zozi 'kɔ Farizɛn min Simɔn -va

36 Farizɛn min -tɔ nɛn waa laabo Simɔn be, e Zozi trɔ 'ba 'nan 'e 'kɔ fɛnɔn -blɪ 'e 'va. Zozi wla Farizɛn min zɪɛ -yee 'kuɪn ɛn e -nyran fɛnɔn -sru.

37 Lɪmɔn -tɔ nɛn e -kɔnnɛn -wɛɛman 'fla zɪɛ -a da be, yaa 'man 'nan Zozi a fɛnɔn -blɪnan Farizɛn min zɪɛ -yee 'kuɪn. -A -nan nɛn e -ta -kɔlɛ -tɔ nɛn waa -ci 'bɔ "le -pɔ -zɔ be -a. E ya 'e fadɪ 'nyrɔn nɛn -a -kɔɛi "a 'nɔnɔn, ɛn waa wo min man be -a.

38 E -tɔ Zozi 'cɛɪn 'srɔn, ɛn e -wuɔdɪ 'sia te -a yɪɛ yɪ -sɛan Zozi 'cɛɪn -da. E -sɛan "da te yaa bɔɔman 'e 'wulo "je "a, te yaa cɛɪn 'bɔ lɛaman 'e man. "Be -sru ɛn e 'nyrɔn 'bɔ 'sɛn -a cɛɪn -da.

39 Zɪ Farizɛn min Simɔn 'bɔ 'wɪ zɪɛ -a -nan 'yɪ be, ɛn 'e 'ci 'nrɔndɪ 'sia 'nan: «"Te min 'labɛ Bali 'lewei vɪzan nɛn be, "te lɪ nɛn e klɛ "man 'labɛ yaa -tɔa 'nan 'wɪ 'wɪdɪ "drezan nɛn.»

⁴⁰ En Zozi "e 'nan -yrɛ 'nan: «Simɔn, an ya "vale 'an 'wɪ 'tɔ ve 'yɪɛ.»

En Simɔn "e 'nan: «Bali -le 'wɪ "paazan, 'an "trɔɛn "a 'yɪɛ.»

⁴¹ -A -nan nɛn Zozi "e 'nan -yrɛ 'nan: «Min -tɔ 'bɛ "lala 'fɛ min "fli "lɛ. Min -tɔ "e 'si -kpi yaa tɔ, ɛn min -tɔ "e 'si -kpi fu.

⁴² Zi fɛ -tɔ 'ka -wɔɔ -e 'o -yee "lala bɔla dɪɛ, ɛn e "lala zɪɛ -a 'cɛ o "flinɔn lɛ. Min "fli zɪɛ o yei "bɛ, -tɪɛ min nɛn e "lala 'fɛ -wɛ "bɛ -a ye "yi "bɔv? 'I vɪ 'mɛn.»

⁴³ En Simɔn "e 'nan -yrɛ 'nan: «"Mɛɛn 'ji "le 'nan, min nɛn e "lala "kaga 'cɛ -yrɛ "bɛ -a san nɛn.»

En Zozi 'a 'vɪ Simɔn lɛ 'nan: «'Yia -tɛ.»

⁴⁴ -A -nan nɛn Zozi 'e 'man lila lɪ zɪɛ -a da. E 'nan Simɔn lɛ 'nan: «Lɪ 'gɔɛ yia ye? An wɪa 'yɪɛ 'kuin, yɪ'an cɛin -man "foe yɪ -nɔn lɛ dɪ. 'Pian "yaan cɛin -man foe 'e 'yɪɛ 'yi 'a, ɛn yaa man bɔv 'e "wulo "jɛ "a.

⁴⁵ Yi 'a -atu -tele 'an man dɪ. 'Pian -yee vɛ bɛ, zɪ an wɪa paan 'i 'va 'gɔɛ, ya'a tian 'flin lɛ 'an 'cɛin leadi -a 'e man dɪ.

⁴⁶ Yi 'a 'nyrɔn 'sɛn lɛ 'an 'win -ji dɪ. 'Pian "e 'nyrɔn nɛn -a -koei "a 'nɔnnɔn bɛ -a -sɛn 'an 'cɛin -da.

⁴⁷ -Yee "wɛan maan ve 'yɪɛ 'nan, Bali -yee 'wɪ 'wɪdɪ fui. ɛn lɪ 'bɔ -a -ci kɔɔn 'an yɪdɪ "yi -dan zɪɛ -a. Min nɛn Bali -yee 'wɪ 'wɪdɪ "wɛnnɛn fui bɛ, min zɪɛ ya'a yɪdɪ "yi -dan ci kɔɔnman Bali lɛ dɪ.»

⁴⁸ En Zozi "e 'nan lɪ zɪɛ -yrɛ 'nan: «Bali 'yɪɛ 'wɪ 'wɪdɪ fui.»

⁴⁹ Minnun nɛn o cɪra waa fɛnun -sru "bɛ, 'o 'ci "nrɔndɪ 'sia 'nan: «Min 'labɛ, -tɪ nɛn? En 'bɛ -kɔɔlaman blamin -le 'wɪ 'wɪdɪ "fuidɪ -a?»

⁵⁰ En Zozi 'a 'vɪ "nyian lɪ zɪɛ -yrɛ 'nan: «'Yɪɛ yɪ -tɛradɪ Bali da 'i 'si 'wɪ 'ji. 'I 'fɔ -trɔɔ.»

8

Lumɔnnun -kɔla Zozi -sru

¹ "Bɛ -sru ɛn Zozi 'kɔ 'fla -dandan 'lee 'fla "wɛnwɛnnɛnnun da, te e -ko Bali -le 'wɪ 'nɔnnɔn vɪdɪ -a -yee mingɔnnɛn -blɪdɪ da. -Wɛɛ cɪ 'o 'vale 'e -srunɔn 'fuda 'fli "a.

² ɛn lumɔn -mienuun nɛn e -yɔ -wɪdɪ "pin o -sru, ɛn e -cɛ 'si o man bɛ o -kɔla Zozi -sru "nyian. Mari nɛn waa laabo Madala bɛ e ya o va. Zozi -yɔ -wɪdɪ 'sɔravli "pin lɪ zɪɛ -a -sru.

³ ɛn lumɔn -tɔ nɛn waa laabo Zanan bɛ e ya "nyian o va. Lɪ zɪɛ -a -sran 'tɔ nɛn Suza, -yɛɛ yɪɛ -tɔa Erɔdɪ -le 'kon 'va. ɛn lumɔn -tɔ waa laabo Sizanɛn bɛ e ya o va "nyian, 'lee lumɔn -mienuun nɛn o 'pa Zozi 'lee 'e -srunɔn 'va 'wee fɛnun -a bɛ -wɛɛ cɪ.

*'Saa 'fɔzan man -kɔnnɛn
(Mt 13.1-9; Mk 4.1-20)*

⁴ Yi -tɔ da bɛ minnun "kaga "ta Zozi 'va. O 'si 'fla 'tɔdɔ pɛɛnɔn da, ɛn o -ta. ɛn Zozi 'wɪ "paadɪ 'sia o 'ji -kɔnnɛn "ji. Yaa 'vɪ -wɛ 'nan:

⁵ «Min -tɔ 'bɛ 'kɔ 'yee 'saa 'fɔlɛ. "Yɛɛ 'saa 'wɛɛn bɛ, -a 'wɛlɛ plɔɛn 'sran -si man. Minnun taanla "da, ɛn "lomannun -ta, waa blɪ.

⁶ -A 'wɛlɛ -mie -sran puo da. "Yɛɛ 'bɔ bɛ, ɛn e -ka, 'yi 'ka "man "dɪ -le "wɛan.

⁷ -A 'wɛlɛ -mie -sran fɛnan nɛn -tɛin -taa "bɔlɛ -a -nan. -Tɛin zɪɛ e 'tu, e blala 'saa man, ɛn yaa -tɛ.

⁸ -A 'wɛlɛ plɔɛn 'sran 'trɛ "yi "da. E 'bɔ, ɛn e -sɛn "da. -A bɛ -tɔ 'wɛlɛ a "man -yaa tɔ.»

En Zozi -a 'le 'sran -wɛlɛ 'nan: «Min nɛn 'wɪ man "trɔɛn "cɪ -a -wulo -man bɛ, -a san 'e man!»

-Mɛ "le "wɛan nɛn Zozi 'wɪ tin 'ba -kɔnnɛn "ji?

(Mt 13.10-17; Mk 4.10-12)

⁹ En Zozi -srunɔn -a laabɔ Zozi 'bɔ 'nan: «-Kɔnnɛn "nɛn yia -fɔ zɪɛ, -a -ci nɛn 'nɔn?»

¹⁰ En Zozi "e 'nan -wɛlɛ 'nan: «Kaa 'gɔɛ, 'ka lɛ nɛn Bali 'yee 'wɪ yɔdɪ nɛn 'e min "paala 'a bɛ -a -ci 'si. 'Pian minnun nɛn o 'ka 'an -srunɔn 'a dɪɛ, "o 'wɪ pɛɛnɔn maan -kɔnnɛn "ji. Bali -a drɛ zɪɛ 'nan -e 'o fɛ -nanjɛn, te wa'a -kɔnnɛn 'ye dɪ, ɛn -e 'o 'wɪ man, te wa'a -ci maan dɪ.»

*Zozi 'saa 'fɔzan man -kɔnnɛn "ci 'vɪ
(Mt 13.18-23; Mk 4.13-20)*

¹¹ En Zozi "e -wɛlɛ 'nan: «-Kɔnnɛn "nɛn maan -fɔ bɛ, -a -ci nɛn 'gɔ: 'Saa 'wɛlɛ bɛ -yɛɛ cɪ "le Bali -le 'wɪ 'nɔnnɔn 'le 'wɪ zɔv.

¹² Min -mienuun -le vɛ bɛ, 'wɪ nɛn e 'bɔ 'saa 'wɛlɛ nɛn e -sran -si man bɛ -a man bɛ, -yɛɛ bɔa "nyian -wee "man. O Bali -le 'wɪ 'nɔnnɔn maan, 'nun tɔɔn -e Satan 'e 'ta -a 'si o 'ji. Kɔɔ e 'ka "vale 'o 'ta wɔla "da -e 'o 'si 'wɪ 'ji dɪ.

¹³ Min -mienuun -le vɛ bɛ, 'wɪ nɛn e 'bɔ 'saa 'wɛlɛ nɛn e -sran puo da bɛ -a man bɛ, -yɛɛ bɔa "nyian -wee "man. O Bali -le 'wɪ 'nɔnnɔn maan, 'nun tɔɔn o "we "man cɪ "nrɔndɪ -a. 'Pian wa'a tɔv -e -a "sɛin 'e 'kɔ -kɔɔbɪ dɪ. O yɪ -tɛala "da tɔ "wɛnnɛn 'a, 'pian -te 'wɪ 'tɔndɔn bɔdɪ 'sia o man bɛ, tɔɔn -e 'o 'si Bali -sru.

¹⁴ Min -mienuun -le vɛ bɛ, 'wɪ nɛn e 'bɔ 'saa 'wɛlɛ nɛn e -sran fɛnan nɛn tɛin -taa "bɔlɛ bɛ -a -nan bɛ -yɛɛ bɔa "nyian -wee "man. O Bali -le 'wɪ 'nɔnnɔn maan, o "we "man. Minnun zɪɛ 'o 'ci "nrɔndɪ "siala 'trɛda fɛnun "kaga "da. Fɛ yɪdɪ o see "paaman. O ya "vale fɛ pɛɛnɔn 'e drɛ -wee vɛ -a. 'Wɪ zɪɛ -yɛɛ -si -tɔa Bali wei bɔ, -e 'e vɪlɛ 'e 'nyranman 'pa o man dɪ.

¹⁵ Min -mienuun -le vɛ bɛ, 'wɪ nɛn e 'bɔ 'saa 'wɛlɛ nɛn e -sran 'trɛ "yi "da bɛ -a man bɛ, -yɛɛ bɔa "nyian -wee "man. O Bali -le 'wɪ 'nɔnnɔn maan 'o 'ci 'fidaa 'a. Waa paala 'o 'ji te o 'ta wɔla "da -e -a "nɛn 'e bɔla.»

*-Kannɛn man -kɔnnɛn
(Mk 8.21-25)*

¹⁶ "Bɛ -sru ɛn Zozi "e 'nan -wɛlɛ "nyian 'nan: «Min 'ka -kannɛn 'fɔa "nɛn 'vaa -e 'e yɔɔ fɛ -tɔ -a dɪ, -te 'bɛ "cɛɛ dɪɛ, -e 'e yɔɔ nyinnan "dave wɪlɔ dɪ. 'Pian yaa -tɔala fɛnan 'wein da, 'nan

-e minnun nen o -wlamlan 'yee 'kuin be, 'o -san yi.

17 Maan -cin -təa 'ka 'ji 'nan, fε -tə 'ka 'fo 'e yəədi -trilii, -e 'e vɛlε 'e bəla 'ji di. En 'wɪ yəədi -tə 'ka -e 'o vɛlε 'o man fεnan 'wein da di.

18 'Wɪ nən maan ve 'cεε be, 'ka 'trən 'tə -yrε 'kpa tɪgl! Kəə min nən yaa 'pla 'e 'ji be, -a san lε nən maan "paa "da "nyian. 'Pian min nən ya'a 'palea 'e 'ji dɛ, -a "tiennən nən -yrə "be, waa "sia -yrə.»

*-Tɪ nən Zozi -a "siala 'e drɪ 'a?
(Mt 12.46-50; Mk 3.31-35)*

19 En Zozi "bɔ 'lee Zozi "bɔmun -ta. 'Pian minnun "kaga "le "wεan wa'a -kolalε -plidi -a Zozi "srən "di.

20 Təən en minnun -a 'vɪ Zozi lε 'nan: «'I "bɔ 'lee 'i "bɔmun a bei, o ya "vale 'wei 'man ye.»

21 En Zozi "e 'nan -wɛlε 'nan: «Minnun nən, o Bali wei maan, te o 'ta wɔla "da "bε, -wεε cɪ 'an "bɔ "a, en -wεε cɪ 'an "bɔmun -a.»

*Zozi fulɔ 'pleble 'tə ta -tə
(Mt 8.18, 23-27; Mk 4.35-41)*

22 Yi -tə da be, Zozi 'fə -klɔ -tə -ji 'o 'vale 'e -srunən 'a, en e 'nan -wɛlε 'nan: «-Kaa ku 'yi -sru.» En o -si 'sia.

23 "Wεε -kən -kənən 'yi yie da be, en yi -fəla Zozi da. Təən fulɔ 'pleble 'tə "fεəndɪ 'sia 'yi zɪε -a yie da, en 'yi 'sɛndɪ 'sia 'klɔ -ji. 'Wɪ nən e 'bɔ o man be, e ya 'pleble.

24 -A -nan nən -a -srunən -pli "man, en waa fuɔdi 'sia. Waa 'vɪ -yrε 'nan: «'Kɔ 'san! 'Kɔ 'san! 'I 'fu! 'Kɔ 'nan cεən 'nyandɪ man.»

En Zozi wɔlan, e paan fulɔ 'lee 'yi da 'pleble. 'Nun təən fulɔ "fεəndɪ -ta "tra, en 'yi 'ta "tra. En fεnan -tə flu.

25 "Bε -sru en Zozi 'a laabɔ 'e -srunən 'lɔ 'nan: «'Ka'a yi tealā 'an da dɔɔ?»

'Wɪ nən Zozi "sia -a drɛnan be, e o cεən nyen -a, en e o 'lεbɔ "fə. Waa laabɔdi 'sia 'o cin lɔ 'nan: «-Mε "sɔ -man min 'be cɪ zɪε? Yaa 'vɪ fulɔ 'lee 'yi lε 'nan, 'o 'ta -tə, en waa wei 'man "yi.»

*Zozi min nən -yɔ -wɔlɪdɪ "cɪ -a -sru "bε -a beli
(Mt 8.28-34; Mk 5.1-20)*

26 Zozi 'lee 'e -srunən Galilε 'yi cεən 'ji, en o 'bəla Geraze 'nən 'le 'lεglən 'ji. Geraze 'lεglən 'lee Galilε 'lεglən 'a o cin yra 'sεzε, 'pian 'yi 'bε o "cεən 'e cin man.

27 Zɪ Zozi 'si -klɔ -ji, e səənlā "tra "be, en 'fla zɪε -a da min -tə -ta -a 'lε. Min zɪε -yɔ -wɔlɪdɪ "kaga "a -a -sru. -A -nan 'mən 'kpa te ya'a sɔ wo 'e man dɪ, en ya'a 'nyian 'kuin dɪ, 'pian e nyian min -yrε da.

28 Zɪ e Zozi 'yɪ be, en e paan. E "po səən Zozi 'wɔ, en yaa 'vɪ -yrε wei 'pleble 'ji 'nan: «Zozi, 'yie -mε "wɪ nən 'an man? Bali nən min ta lou "bε -a -pɪ nən yia, maan -təa zɪ. 'I yra 'si, te 'i 'te 'pa 'an da dɪ!»

29 Zozi a -a vɪnan -yɔ -wɔlɪdɪ "lε 'nan, 'e 'si -a -sru. -Yee "wεan nən e 'wɪ zɪε -a 'vɪ.

Min zɪε -yɔ -wɔlɪdɪnən a -a -sru -a -nan 'mən. Minnun -a -pε -yrɪman -bulalε baa -a, -e 'o -bulalε -fə -a cεin -man. 'Pian e baa zɪε -a "cεənman 'e man, -e -yɔ -wɔlɪdɪnən 'o 'kɔ -a "bui "da.

30 Zozi -a laabɔ -yrə 'nan: «'I 'tə nən 'nən?»

En e 'nan Zozi lε 'nan: «'An 'tə nən -kuli 'pa 'tə.»

-Yɔ -wɔlɪdɪ "kaga "nən -a -sru, -yee "wεan nən e 'wɪ zɪε -a 'vɪ.

31 -A -nan nən -yɔnun 'bɔ toba -fɔdɪ 'sia Zozi lε 'nan: «'I yra 'si, te 'i 'tə 'kɔ man 'nan 'kɔ 'kɔ -kɔ nən -a 'leda "ka "dɛ, -a ji dɪ.»

32 Tɔ zɪε -a wɔlɔ be, te 'sru 'pa 'tə a 'e 'blɪnan o "srən "pən -tə da. En -yɔ -wɔlɪdɪnən -a 'vɪ Zozi lε 'nan: «'I yra 'si, 'i 'kɔ 'pa 'sia 'srnun nən 'labε o va -e 'kɔ 'fə o -sru.» -A -nan nən Zozi 'si -nən -wɛlε, en o -kɔ.

33 -Yɔ -wɔlɪdɪnən 'si min zɪε -a -sru, en o -fə 'srnun -sru. 'Srnun 'bɔ flān 'sia pən 'sεan man zia, en o pεənən 'sɛn 'yi 'va, te 'yi o -tεɛman.

34 Zɪ 'sru -sru "pinnən 'wɪ zɪε -a -nan 'yɪ be, o -tε -ji flān -a. O -kɔ -a -nan 'sinan 'palε 'fla 'lee fei -paannun da.

35 -A -nan nən minnun -kɔ 'wɪ nən e drε be -a -nan yɛ. O 'bɔ Zozi man, en o min nən -yɔnun 'si -a -sru "be, -a 'yɪ. Sɔ a "da 'e wɔdɪ, en e ya 'e -nyrandɪ Zozi 'cεin -man, te -a ta 'si. Zɪ o 'wɪ zɪε -a -nan 'yɪ be, "kɔlan -sɛn o ji.

36 Minnun nən 'wɪ zɪε e drε o yie man be, zɪ e drε 'bɔ en -yɔ -wɔlɪdɪ 'si min zɪε -a -sru "be, waa -nan 'sinan 'pa -wɛlε.

37 -A -nan nən Geraze 'nən "kaga toba -fɔdɪ 'sia Zozi lε 'nan, 'e 'si 'wee 'lεglən 'ji. Kəə 'wɪ nən Zozi -a drε be "kɔlan -dan -sɛn o ji. En Zozi 'fə -klɔ -ji, 'nan -e 'e 'li 'e da.

38 Min nən Zozi -a belɪ be e 'nan Zozi lε 'nan: «'I yra 'si, 'kɔε 'kɔ 'yia!» 'Pian Zozi 'e -yrε 'nan:

39 «-Cεjε! 'I 'kɔ 'yie "kənnən, -e 'wɪ pεənən nən Bali -a drε 'yie be, 'i -nan 'sinan 'pa!» E -kɔ, en 'wɪ pεənən nən Zozi -a drε -yrε "be, yaa 'sinan 'pa 'fla yei fε pεənən 'nan.

*Zairus 'lu 'lee lɪ nən e klε Zozi 'le sɔ man be
(Mt 9.18-26; Mk 5.21-43)*

40 Zɪ Zozi 'li 'e da Galilε 'lεglən 'ji be, e 'bɔla, te min "kaga "a -a -pɛnnan. O -ta -a 'silε -sia.

41 -A -nan nən Zuif 'nən 'le cin yɪ 'kən 'tazan -tə nən, waa laabɔ Zairus be, e -ta Zozi 'va, e "po səən "wɔ. E Zozi trɔ 'badɪ 'sia 'nan 'o 'kɔ -a 'yee 'kuin.

42 Kəə -yee 'nɛn 'tɔwli "a -kanaan. 'Nən zɪε lɔmən nən, en -a lε -a -fuda 'fili.

En Zozi səənlā -a -sru, te minnun -a -mεan "man -pε pεənən da.

43 Minnun zɪε o yei "be, lɪ -tə a -nan, -cε a "man. -Cε zɪε e nyen -sεanlā "man, -a -nan lε -fuda "flɪ "bɔ. [E -dɔdrɔ drε "kaga "bɔɔ "le

"wean, -yee "lala p̄eɛn̄on 'nyan -yr̄o.] 'Pian -d̄oɔr̄o -t̄o 'ka -k̄olal̄e -yee -c̄e z̄iɛ -a 'yile ȳiɔ -a "fo "d̄i.

44 Li z̄iɛ e pli Zozi man 'e koda zia, ɛn e kle -yee s̄o 'l̄ebo "man. 'Nun t̄oɔn, nyɛn -srandi "man 'le 't̄o.

45 ɛn Zozi 'a laabu 'nan: «-T̄iɛ kle 'an man?»

Zi min -t̄o 'ka 'wile die, ɛn Piɛri "e 'nan Zozi l̄e 'nan: «Bali -le 'w̄i "paazan, min "kaga 'i 'si -f̄o, ɛn minnun 'i -m̄ean "man -p̄e p̄eɛn̄on da.»

46 'Pian Zozi "e 'nan: «'W̄i 'kpa, min -t̄o kle 'an man. Maan -t̄oa 'nan 'pl̄ebl̄e 't̄o 'b̄ola 'an 'ji.»

47 Zi li z̄iɛ, yaa -t̄o 'nan, Zozi -a -k̄onnen 'ȳi be, e nȳoɔndi 'sia, ɛn e -ta. E "p̄o s̄oɔn Zozi 'w̄lu. 'W̄i n̄en e dr̄e 'b̄o, ɛn 'e kle Zozi man be, yaa 'v̄i minnun p̄eɛn̄on ȳiɛ man. ɛn e 'yee -c̄e -nyandi w̄i 'v̄i "nyian.

48 -A -nan n̄en Zozi "e -yr̄e 'nan: «An 'lu, i yi -tera 'an da, -yee "wean n̄en i beli. 'I 'f̄o -tr̄oɔ!»

49 Zozi 'f̄o 'w̄i z̄iɛ -a v̄inan, ɛn cin ȳi 'k̄on 'tazan Zairus -le "k̄onnen 'pasiazan -t̄o -ta, ɛn e 'nan Zairus l̄e 'nan: «'I 'lu 'ka 'va. Te 'i Bali -le 'w̄i "paazan "koe "nyan "nyian d̄i.»

50 Zi Zozi 'w̄i z̄iɛ -a 'man be, ɛn e 'nan Zairus l̄e 'nan: «Te 'i "klan d̄i. 'I yi -tera 'an da, -e 'e 'beli.»

51 Zi o 'b̄ola "k̄onnen "be, Zozi 'ka 'wile "man -e min -t̄o 'e -w̄la -a -sru "kuin d̄i. 'Pian yaa -si -n̄on Piɛri 'lee Zan 'lee Zaji 'lee 'n̄en "t̄i 'lee 'n̄en "le 'nan 'o -w̄la.

52 Minnun n̄en 'kuin be, o p̄eɛn̄on a -wuɔnan, te o -p̄e a 'o 'win -ji. ɛn Zozi "e 'nan -w̄le 'nan: «Te 'ka 'wuɔ d̄i! 'N̄en 'ḡuɛ ya'a 'kale d̄i, 'pian e ya yi -tenan.»

53 Minnun -a s̄eɛ w̄oɔd̄i 'sia, k̄oɔ waa -t̄oa 'nan e -ka.

54 'Pian Zozi 'n̄en 'b̄o 'kun 'e 'p̄e -man, ɛn yaa 'v̄i wei 'pl̄ebl̄e 'ji 'nan: «'N̄en, 'i 'w̄luan lou!»

55 'Nun t̄oɔn 'n̄en z̄iɛ e fuɔ, ɛn e w̄luan lou. Zozi "e 'nan, 'o f̄e -n̄on -yr̄e 'e -bli.

56 'W̄i n̄en Zozi -a dr̄e be, e 'n̄en "t̄i 'lee -a "b̄o 'kan. ɛn Zozi "e 'nan -w̄le 'nan: «Te 'o 'w̄i z̄iɛ -a -nan s̄eɛ w̄o min -t̄o le d̄i.»

9

Zozi 'e -srun̄on 'fuda "fli 'pa 'sia 'flivli (Mt 10.1, 5-14; Mk 6.7-13)

1 Zozi 'e -srun̄on 'fuda "fli "be o cin 'ȳi. E -k̄olad̄i 'lee 'pl̄ebl̄e -n̄on -w̄le 'nan -e 'o -ȳo -w̄lid̄un̄on -pin minnun -sru, -e 'o -c̄e 'si minnun man.

2 E o 'pa 'sia 'nan 'o 'k̄o -a v̄i minnun l̄e 'nan Bali -le minḡoɔn̄en -bl̄id̄i 'b̄o, te o -c̄e "sia minnun man.

3 Zozi "e 'nan -w̄le 'nan: «Te 'ka f̄e -t̄o 'sia d̄i! -Ȳeɛ c̄i "le "tonyrin -le 'w̄i 'z̄o, ɛn "le 'pada 'le 'w̄i 'z̄o, ɛn "le -bl̄ife -le 'w̄i 'z̄o, ɛn "le "lala -le 'w̄i 'z̄o. -A p̄eɛn̄on z̄iɛ, te 'ka -t̄o 'sia "fo "d̄i! ɛn te 'ka 'tral̄e 'sia "fli "d̄i.

4 'K̄on n̄en 'ka w̄la 'ji 'nan o 'ka 'sia t̄igl̄u be, -a -ji n̄en 'ka 'f̄o, -e 'ka 'k̄oɔd̄i 'e 'b̄o.

5 -Te ka 'b̄ola 'fla 't̄o da, ɛn -a -nann̄on 'ka 'ka 's̄il̄eɛ die, ɛn wa'a "tr̄oɛn "t̄ole 'c̄eɛ die, 'ka 'si 'fla z̄iɛ -a da. 'Pian "c̄eɛ 'si 'fla 'b̄o da be, 'ka 'c̄ein -man fuɔn -koei "tr̄oɔ o da, -a -ci -k̄oɔndi n̄en 'nan 'ka 'p̄e 'si -wee 'w̄i 'ji.»

6 Zozi -srun̄on 'fuda "fli z̄iɛ, o -k̄o. O ci 'fla -nun da, te o Bali -le 'w̄i 'n̄on̄on ve minnun le, te o -c̄e "sia minnun man f̄e p̄eɛn̄on 'nan.

Erodi ci 'kla "tra "d̄i (Mt 14.1-2; Mk 6.14-16)

7 Erodi n̄en e Galile 'legl̄on "paala be, 'w̄i p̄eɛn̄on n̄en Zozi c̄i -a dr̄enan be yaa 'man. ɛn zi k̄o 'e ci "nr̄on be, ya'a t̄oa d̄i. K̄oɔ min -mienun -a ve 'nan: «Min -batize dr̄ezan Zan n̄en e -ka be, -ȳeɛ fuɔ.»

8 ɛn min pl̄oɛnnun -a ve 'nan: «Bali 'lewei v̄izan Eli n̄en 'li be, -ȳeɛ 'ta 'e 'fli -k̄oɔnle.» ɛn min -mienun 'o 'v̄i 'nan: «Bali 'lewei v̄in̄on n̄en 'li be, -a -t̄o 'be fuɔ.»

9 'Pian Erodi "e 'v̄i 'nan: «'An 'b̄o 'ḡuɛ, 'm̄en minnun 'be Zan -wulo c̄eɛn. ɛn min n̄en an -yee 'w̄i maan 'ḡuɛ, -t̄i 'be "m̄en 'be 'a?» -Yee "wean Erodi -a man -w̄eɛɔ o 'sia 'nan 'e Zozi ye.

Zozi -bl̄ife -n̄on min -kpi 'soolu le (Mt 14.13-21; Mk 6.30-44; Zan 6.1-14)

10 Zozi 'le 'pasian̄on 'fuda "fli "be o 'li 'o da. ɛn 'w̄i p̄eɛn̄on n̄en, waa dr̄e be, waa 'sinan 'pa Zozi le.

"Be -sru ɛn Zozi 'k̄o o 'saza 'a 'fla 't̄o n̄en waa laabo Bezaida be -a "sr̄on.

11 Min "kaga "o -k̄onan 'ȳi, ɛn o -k̄ola Zozi -sru. Zozi 'ka o lile 'o da d̄i. E Bali -le minḡoɔn̄en -bl̄id̄i 'w̄i 'v̄i -w̄le, ɛn minnun n̄en -c̄e c̄i o man be, e -c̄e 'si o man.

12 Zi funninmlan "ta "paala be, ɛn Zozi -srun̄on pli Zozi man. O 'nan -yr̄e 'nan: «'I v̄i minnun l̄e 'nan, 'o 'k̄o fei -paannun 'lee 'flanun n̄en -kogo 'ḡuɛ -a da, -e 'o -bl̄ife 'lee nyinnan "nan 'ȳi. K̄oɔ f̄enan n̄en -kaa c̄i 'ḡuɛ, min 'ka 'nȳeanla 'nan d̄i.»

13 ɛn Zozi "e -w̄le 'nan: «'Ka 'b̄o, 'ka 'bl̄ife -n̄on -w̄le!»

ɛn o 'nan -yr̄e 'nan: «'K̄p̄oun 'soolu 'lee p̄o "fli "n̄en 'k̄o 'l̄o "c̄e. I ya "vale 'nan, 'k̄o 'k̄o minnun "kaga 'lab̄e o -bl̄ife 'l̄o?»

14 Minnun n̄en -nan be, -k̄l̄on̄on a 'o va -kpi 'soolu.

ɛn Zozi -a 'v̄i 'e -srun̄on l̄e 'nan: «'Ka o -nyran 'e cin da -fuba 'souzou.»

15 Waa dr̄ela "da, ɛn o p̄eɛn̄on 'nyran.

16 Zozi 'k̄p̄oun 'soolu 'lee p̄o "fli z̄iɛ -a 'si, 'e yra -t̄o laji lou, ɛn e Bali muo "fo. E 'k̄p̄ounnun "n̄en j̄eɛn, ɛn yaa -n̄on 'e -srun̄on l̄e 'nan 'o -pli "minnun z̄iɛ o man.

17 O p̄eɛn̄on -a bl̄i, o 'kan. ɛn -a -mie n̄en e -fu be waa -te 'e cin da, e saannen 'fa -fuda "fli.

*Min nen Zozi ci -a be Pieri -a 'vi
(Mt 16.13-20; Mk 8.27-30)*

18 Yi -tu da Zozi a Bali tru 'banan 'e 'saza, te -a -srunon a -a 'srɔn. En yaa laabu -wlo 'nan: «Minnun 'o 'nan, -ti nen 'maan?»

19 O -yre 'nan: «Min ploen 'o 'vi 'nan, min -batize drezan Zan nen 'yia. Min -mienun 'o 'vi 'nan, Bali 'lewei vɔzan Eli nen 'li be, -nyren 'yia. En o -mienun 'o 'vi 'nan, Bali 'lewei vɔnon nen 'li be, -a -tu 'be fuv, -nyren 'yia.»

20 En Zozi -a laabu -wlo 'nyian 'nan: «Kaa 'nun, "ka 'vi 'nan, -ti nen 'maan?» En Pieri 'e -yre 'nan: «I ya Crizi nen, Bali -a 'pa 'sia -e 'e minnun 'si 'wi 'ji be -a.»

21 En Zozi 'wi 'pla -wle 'klagla 'nan, te 'o 'wi zɛ -a vi min -tu le 'mlɔnmlɔn di!

*Zozi 'e 'kanan 'lee 'e wluandi -kanon 'va wi
'vi*

(Mt 16.21-23; Mk 8.31-33)

22 Zozi 'a 'pla 'da 'nyian -wle 'nan: «E ya 'e vidi 'nan, Blamin -pi 'e yra ye 'kaga. En 'nyian be, min cejunun 'lee Bali -pannon 'tanon 'lee 'fluba 'ci vɔnon -a dra 'o 'pɛla koda, en o Blamin -pi -tea. -A yi yaagazan da -e 'e 'wluan -kanon 'va.»

Zozi -sru 'ta wɔdi

(Mt 16.24-28; Mk 8.34-9.1)

23 "Be -sru en Zozi 'e 'nan o pɛnon le 'nan: «Min nen e ya "vale 'e dra 'an -sruzan 'a be, 'e 'wi tu pɛnon man yra yidi man, en 'e 'wi -kadɔ man yiba "plan da -e 'e -sɔnla 'an -sru.

24 Koo min nen e ci 'e 'ladi 'yee 'trɛda da be, -yee 'trɛda -taa 'silɛ -yro. 'Pian min nen 'e 'pɛ 'si 'yee 'trɛda da "fo, en yaa -non 'men be, -a san 'be 'belidi nen ya 'a 'nyaan dɛ -a ye.

25 'Te min 'trɛda fe pɛnon 'yi, en 'belidi 'si -yro "be, -a -ci nen 'non? -A -ci "ka "di.

26 Min nen, 'yra -a -tea -a vidi -a 'nan 'e ya 'an -sruzan 'a be, en -te 'be "cɛɛ di, 'men 'wi vidi min pee le yra -a -tea "be, Blamin -pi -yee ve yra -tea "nyian tu nen e -taa "man "be -a man. E -taa 'e 'bɔ 'le 'tɛ 'san 'lee 'e "ti 'le 'tɛ 'san 'lee 'e "ti 'le 'pasianon 'le 'tɛ 'san da.

27 Maan ve 'cɛɛ 'wi tighl 'a 'nan, min -mienun a fe 'gɔɛ -a -nan be, wa'a 'kaa 'vaa -e 'o -tɔ 'nan Bali mingonnen -blidi 'sia di.»

Zozi -srunon yaaga Zozi 'yi 'yee 'tɛ 'san wlu

(Mt 17.1-9; Mk 9.2-10)

28 Zozi 'wi zɛ -a 'vi, -a -nan yi 'sɔra "be -sru, en e Pieri 'lee Zan 'lee Zaji 'sia, en o -ku Bali tru 'balɛ pɔn -tu da.

29 E ya Bali tru 'banan, en -a yra liladi 'sia, en -yee sɔ dre 'fuvu 'yryri.

30 -A -nan nen 'o 'vale min "fli "a o -sɛɛ 'wɔdi 'sia. Min "fli zɛ Moizi 'lee Eli nen waa.

31 Bali -le 'tɛ 'san o si -fɔ, en 'wi nen e "ta -daa "drele Zozi le Zeruzalem be, waa -nan wi vidi 'sia -yre.

32 Tu zɛ -a wlu be, te yi -fɔla Pieri 'lee min "fli "nen o -ku waa be, o da "fo. 'Pian o fuv en o Zozi 'yi Bali -le 'tɛ 'san wlu. En o min "fli 'yi "nyian 'o 'tɔdi -a "srɔn.

33 Minnun zɛ "wɛɛ 'si Zozi 'srɔn "be, en Pieri 'e 'nan Zozi le 'nan: «'An 'san, e dre 'wi 'yi "a en -kaa ta 'gɔ. Ku segle pannɛn yaaga -tɔa. -A -tu a 'yie ve -a, -a -tu a Moizi -le ve -a, en -a -tu a Eli -le ve -a.» 'Wi nen Pieri -a 'vi be, yaa 'vi 'e lei -sru.

34 Zi Pieri a 'wi zɛ -a vɔnan be, en "lolu -koei "trɔa o da. "Lolu -koei "a -trɔanan Zozi -srunon da "fo. -A -nan nen nyen o cɛɛn.

35 "Nun tɔn wei -tu wu "lolu -koei 'bɔ 'va. E 'nan: «'An 'pi nen, maan 'si "va "be, -nyren "be. 'Ka "trɔɛn "tɔ -a wei le!»

36 Zi wei zɛ e wu be, en Zozi 'fo 'e 'tɔwli. 'Wi nen Zozi -srunon 'a -nan 'yi be, wa'a -nan see wɔle min -tu le "fo 'vaa en Zozi 'ku laji di.

Zozi -yv -wɔdi 'pin 'nen 'tu -sru

(Mt 17.14-21; Mk 9.14-27)

37 Zi tu cɛɛn be, en o pɔn sɔon "ji. Min "kaga "ta Zozi 'silɛ -sia.

38 Minnun 'bɔ zɛ o yei "be, min -tu -paandi 'sia. Yaa 'vi 'nan: «Bali -le 'wi "paazan, mein tru 'baa, 'i 'men 'nen 'gɔɛ -a -nanjen! -Yɛɛ ci 'men 'nen 'tɔwli "a.

39 -Yu -wɔdi "tu -taa "da, 'nun tɔn -e 'e -paandi 'sia. -Yu -wɔdi 'bɔ -a "cɛan "da, te yaa 'le -pɔɛ bɔa. "Yɛɛ vɔnan 'e 'si "da "be, te e 'tɛ 'pa "da "kaga.

40 Mein -srunon tru 'ba 'nan, 'o 'yv -wɔdi zɛ -a -pin -a -sru. 'Pian wa'a -kɔlale -a di.»

41 En Zozi 'e 'nan: «Naagɔnon, 'cee yi -teradi Bali da "ka "di. 'Ka 'wi 'wɔdi "dra. Tu wea nen "nyian maan dra 'ka 'va? 'An "koe -nyaan 'ka man 'e "tun. 'I 'ta 'yie 'nen 'a 'gɔ!»

42 Zi 'nen 'bɔ "ɛ -pli Zozi man be, en -yv -wɔdi -a -tria "tra. Yaa cɛɛn "da. 'Pian Zozi 'e yra 'tɔn 'tɔ -yv -wɔdi "da, en e 'nan -yre 'nan: «'I 'si 'nen 'gɔɛ -a -sru.» Zi Zozi -a beli be, en e 'nan -a "ti 'le 'nan: «'Yie 'nen nen 'gɔ.»

43 Bali -le -dan 'lee -yee 'pɛble min pɛnon 'kan.

*Zozi 'e 'kanan 'lee 'e wluandi -kanon 'va wi
'vi 'nyian*

(Mt 17.22-23; Mk 9.30-32)

'Wi nen Zozi -a dre be, min pɛnon 'plo 'fo 'e 'fɔdi. -A -nan nen Zozi 'a 'vi 'e -srunon le 'nan:

44 «'Ka "trɔɛn "tɔ 'wi 'gɔɛ -yre 'kpa tighl! Minnun "ta -daa Blamin -pi -nonle minnun le -e 'o -tɛ.»

45 -A -srunon 'ka 'wi zɛ -a -ci manle di. -A -ci a 'e yɔɔdi -wlo, 'dɔ -e 'o vile 'o -ci man di. 'Pian -a -ci laabɔdi "klan o -tɛ.

-Tɛ ci Zozi -sruzan -dan a?

(Mt 18.1-5; Mk 9.33-37)

46 "Be -sru -sa -tu -tria Zozi -srunon yei. -Sa zɛ -nyren 'nan, -tɛ ci o yei Zozi -sruzan -dan a?

47 Zozi 'a -kənnen 'yɪ -wɫɔ. -A -nan nən e 'nən 'wənnən 'tɔ 'si, yaa -tɔ 'e 'srɔn,

48 ɛn e 'nan -wɫɛ 'nan: «Min nən e 'nən 'wənnən 'gɔ -a 'kʉn tɔɣl 'mən 'wɛan bɛ, tɛ 'an 'bɔ nən yaan 'kʉn tɔɣl. ɛn min nən yaan 'kʉn tɔɣl bɛ, tɛ min nən yaan 'pa 'sia 'trɛda bɛ, -a 'bɔ nən yaa 'kʉn tɔɣl. Maan vɛ 'cɛɛ 'nan, 'an -sruzan nən 'e 'fli drɛ 'nən 'wənnən 'a bɛ, -a san 'bɛ cɪ -dan.»

Min -tɔ -yɔ -wɫɪdɪ "pin minnun -sru (Mk 9.38-40)

49 ɛn Zan 'e 'nan Zozi 'le 'nan: «Bali -le 'wɪ 'paazan, kɔ min -tɔ 'yɪ, tɛ e -yɔ -wɫɪdɪ -pian 'minnun -sru 'i 'tɔ da. ɛn kɔa 'vɪ -yrɛ 'nan, tɛ 'e drɛ dɪ, kɔɔ ya'a 'ta 'wɔla 'i -sru 'le 'kɔɛ 'wɪ 'zɔ dɪ.»

50 ɛn Zozi 'e 'nan -yrɛ 'nan: «Tɛ 'ka 'wɪ zɪɛ -a drɛ dɪ! Kɔɔ min nən, -a pɛi 'ka 'e 'padɪ 'ka man dɪɛ, tɛ e ya 'ka 'va.»

Zozi Zeruzalem si 'sia

51 Tɔ nən Bali Zozi 'sia 'trɛ 'gɔɛ -a da -e 'e 'kɔ -a laji bɛ, e 'bɔ 'kogo. -A -nan nən Zozi 'nyinnan 'e 'fli da, ɛn e Zeruzalem si 'sia.

52 E minnun 'pa 'sia 'e 'le. Minnun zɪɛ o -kɔ, ɛn o 'bɔla Samari 'nɔn fla. O nyinnan 'nan -wɛɛdɪ 'sia Zozi 'le 'fla zɪɛ -a da.

53 'Pian Samari 'nɔn 'ka 'wɫɛ 'man 'fo "dɪ, kɔɔ Zeruzalem nən e "ta -ko.

54 Zɪ Zozi -srɔnɔn Zaji 'lee Zan 'wɪ zɪɛ -a 'man bɛ, ɛn waa 'vɪ Zozi 'le 'nan: «Minsan, i ya 'vale 'kɔ 'tɛ 'si laji -e 'e o -nan -nyan?»

55 Zozi 'e 'man lila o da, ɛn e 'wɪ 'pla -wɫɛ 'kɫagla. [Yaa 'vɪ -wɫɛ 'nan: «Min nən ka drɛ -yɛɛ 'nənnun -a bɛ -a -cin 'san 'ka 'ji 'va?»

56 Kɔɔ 'an 'bɔ Blamin -pɪ ma'an 'talɛ 'trɛda 'nan -e 'an minnun -tɛɛ "dɪ. 'Pian an -ta 'nan -e 'an minnun 'si 'wɪ 'ji.] -A -nan nən o 'fla pɛɛ da si 'sia.

Zozi -sru 'ta wɔdɪ (Mt 8.19-22)

57 Zɪ o ya -kɔnan -sia bɛ, ɛn min -tɔ 'e 'nan Zozi 'le 'nan: «Fɛnan pɛɛnɔn nən i -ko bɛ, kɔɛ 'kɔ 'yia.»

58 ɛn Zozi 'e 'nan -yrɛ 'nan: «-Canjannənnun nyinnan a, ɛn 'lomənnun "kɔɛ "a, 'pian Blamin -pɪ 'le "fɛ -tɔ -nan "ka -e 'e 'wɫɔ 'pla 'nan dɪ.»

59 ɛn Zozi 'a 'vɪ min -tɔ 'le 'nan: «'I -sɔɔnla 'an -sru!»

Min zɪɛ e 'nan Zozi 'le 'nan: «Minsan, 'i 'si -nɔn 'mən, -e 'an 'kɔ 'an "tɪ "wɔ 'vaadrɔ.»

60 Zozi 'e 'nan -yrɛ 'nan: «Minnun nən Bali 'le 'va o cɪ 'o 'kadɪ bɛ, 'i o 'tɔ 'o 'wee min wɔ. 'Pian 'i 'bɔ 'i 'kɔ -a 'vɪ minnun 'le 'nan Bali -le mingənnən -blɪdɪ 'bɔ.»

61 ɛn min pɛɛ -a 'vɪ 'nan: «Minsan, an -taa -sɔɔnla 'i -sru, 'pian an ya 'vale 'i 'si -nɔn 'mən -e 'an 'kɔ -si trɔ 'ba 'an 'mangulinun lɔ.»

62 ɛn Zozi 'e 'nan -yrɛ 'nan: «-Tɛ min -si -tɔ 'sia, tɛ -a "trɛɛn "a 'e kɔda bɛ, -a san zɪɛ ya'a dra Bali -le mingənnən trɛdave -a "fo "dɪ.»

10

Zozi 'e -srɔnɔn pɛɛ 'pa 'sia 'flivli (Mt 9.37-38; 10.5-16)

1 "Bɛ -sru ɛn Minsan min -fuba 'sɔravli 'wɫɛ 'fli 'si "va, ɛn e o 'pa 'sia "flivli 'e 'lɛ. Yaa 'vɪ -wɫɛ 'nan 'o 'kɔ 'fla 'lee fɛnan pɛɛnɔn nən 'e "ta -ko bɛ -a -nan.

2 ɛn Zozi 'e 'nan -wɫɛ 'nan: «'Saa 'bɛ tran "kaga "bɛ, 'pian -a -tɛnɔn a "wənnən. -Yɛɛ 'wɛan 'ka Minsan nən fɛi zɪɛ e cɪ -yɛɛ vɛ -a bɛ -a trɔ 'ba, 'nan 'e -a -tɛnɔn 'pa 'sia -e 'o -yɛɛ 'saa bɛ -a -tɛ.

3 'Ka -si 'sia! 'Pian 'ka drɛ "yi, kɔɔ an "ta 'ka "paa 'sia "le 'bla 'nənnun nən o "ta -ko plɔ winun yɛi "bɛ -wee 'wɪ 'zɔ.

4 Tɛ 'ka "lala 'lee 'pada 'lee -manwua 'sia dɪ, ɛn tɛ 'ka 'mɔn -sia min minnun 'tɔ budɪ -a dɪ.

5 -Tɛ ka wla 'kɔn 'tɔ -ji bɛ, 'ka -a -ji 'nɔn 'tɔ bɔ 'nan, Bali 'e 'fɔdɪ -trɔɔ -nɔn -wɫɛ!

6 ɛn -tɛ min -tɔ a 'kɔn zɪɛ -a -ji, tɛ e ya -fɔdɪ -trɔɔ -wɛɛnən bɛ, 'cɛɛ -fɛa -fɔdɪ -trɔɔ -nɔan -yrɛ. 'Pian -tɛ 'bɛ "ka "dɪɛ, 'cɛɛ -fɛa "nən "fo 'e 'fun.

7 'Kɔn nən -a 'lɛ 'nən 'nɔn 'ka 'pɛ 'kʉn bɛ, -a -nan nən 'ka 'fʉ. ɛn fɛ oɔ fɛ nən waa -nɔn 'cɛɛ -ji -blɪvɛ -a 'lee mɪnɪvɛ -a bɛ, 'ka -blɪ ɛn 'ka mɪn. Kɔɔ min nən e ya 'nyranman -tɔ 'panan bɛ, -a -nɔan da nən -e -a -pan 'e 'kɔn. 'Pian tɛ 'ka 'ciɪ 'kɔn 'le 'nən -tɔɔladɪ -a "da "dɪ.

8 'Fla nən ka 'bɔla "da, ɛn o 'ka 'kʉn tɔɣl bɛ, fɛ nən o -taa 'cɛɛ bɛ, 'ka -blɪ.

9 'Ka -cɛ 'si minnun man 'fla zɪɛ -a da, ɛn 'ka vɪ -wɫɛ 'nan, Bali -le mingənnən -blɪdɪ 'sia 'ka 'va.

10 'Pian -tɛ ka wla 'fla 'tɔ da, ɛn 'fla zɪɛ -a danɔn 'ka 'o 'yɪɛ 'tɔlɛ 'ka yra dɪɛ, 'ka 'kɔ -wee -guada, -e 'ka vɪ 'nan:

11 'Ka -tɔ 'nan, Bali -le mingənnən -blɪdɪ 'bɔ 'kogo. 'Pian ka'a 'wɫɛ 'man "dɪ. -Yɛɛ "wɛan 'ka fla fʉnɔn nən e -fʉ 'kɔ 'cɛɪn -man bɛ, kɔa -tɔala 'ka da. -A -kɔɔndɪ nən 'nan 'kɔ 'pɛ 'si 'cɛɛ 'wɪ 'jɪ.]

12 Maan vɛ 'cɛɛ 'wɪ tɔɣl 'a 'nan, yi nən Bali 'trɛdanɔn 'le tin "baa bɛ, 'fla zɪɛ -a da 'nɔn 'le yra yɪdɪ 'plɛblɛ "mlian Sodɔm 'nɔn 'le vɛ da.»

Flanun nən -a da 'nɔn 'ka yi -tɛlɛa Zozi da dɛ, Zozi 'wɪ 'pla -wɫɛ (Mt 11.20-23)

13 ɛn Zozi -a -tɔ "nən -a vɪdɪ -a 'nan: «Koraze 'nɔn, 'wɪ -taa "bɔlɛ 'ka man! Bezaida 'nɔn, 'wɪ -taa "bɔlɛ 'ka man! Kɔɔ, "tɛ 'lɛbɔ "fɔ winun nən o drɛ 'ka yɪɛ man 'gɔɛ, 'nan o drɛ 'fla nən waa laabo Tir 'lee Sidɔn bɛ -a da bɛ, "tɛ -a da 'nɔn 'si 'o drɛ wɫɛ -wɫɪdɪ "man -a -nan 'mɔn. ɛn "tɛ o 'tɛ 'yɪɛ 'wɪ 'o da -a -nan 'mɔn, ɛn "tɛ o -cɛ bɔ sɔ cɛɛn 'o man -a -nan 'mɔn.

14 -Yee "wean nen maan ve 'cee 'nan, yi nen Bali minnun -le tin "baa be, 'cee yra yidi 'pleble "mlian Tir 'lee Sidon 'non 'le ve da.

15 En kaa nen ka ci Kapanamo 'non 'a be, e ya 'ka 'ji 'nan ka -ko Bali va laji? -Ceje, 'pian Bali 'ka -sōnmlan -kanon 'va.

16 Min nen e 'ka wei 'man "yi "be, te 'an 'bo nen yaan wei 'man "yi. En min nen ya'a 'e yie 'tōle 'ka yra die, te 'an yra nen -a san 'ka 'e yie 'tōle di. En "nyian be, min nen ya'a 'e yie 'tōle 'an yra die, te -a san 'ka 'e yie 'tōle min nen yaan 'pa 'sia 'trēda be -a yra di.»

Min -fuba 'saravli 'wle 'fli "be o 'li 'o da

17 Min -fuba 'saravli 'wle "fli "nen Zozi o 'pa 'sia be o 'li 'o da ci "nrandi -a. En waa 'vi Zozi le 'nan: «'Ku 'san, 'ku e ci -yo -wli dunun da. 'Wī nen kva 'vi -wle 'i 'tō da 'nan 'o dre be, waa dra.»

18 En Zozi "e 'nan -wle 'nan: «Maan -tōa zi. An Satan yi 'sinan laji, te e "ta -sōnman "le laa -paan 'zū.

19 'An 'bo mēn -kōladi -non 'cee, 'nan -e 'ka 'ta wula -sanjre 'lee -mlen 'lee Bali 'nanmanzan 'le 'pleble pēnon da. 'Wī 'tū 'ka 'dra 'cee "fo "di.

20 En te 'ka 'ci 'e "nran 'nan, cee ci -yo -wli dunun da di! 'Pian 'ka 'ci 'e "nran 'nan, 'ka 'tō a 'e 'cren -tedi Bali va!»

Zozi 'e "ti 'tō 'bō (Mt 11.25-27)

21 Tū zīe -a wlu be, Bali lei 'saun ci "nrandi -non Zozi le. -A -nan nen Zozi "e 'nan: «'An "ti, yie ci labli 'san -a, en yie ci 'tre 'san -a. Mēin 'tō "yi "ve 'nan 'winun nen yia yō minnun nen 'o 'fli "siala 'wī 'tōnon -a be o man be, yia ta 'bōla minnun nen 'o 'fli dre nannannun -a be -wle. 'Wī 'kpa nen, kōo 'wī nen e ci 'i 'ci 'sō 'a be, -a 'bō nen yia dre.

22 Fe pēnon 'peba a 'e wodi 'an 'lō, 'an "ti yie dre zi. 'An "ti 'saza 'be 'an 'bō nen an ci -a -pī -a be 'an -tōa. En 'an 'bō nen an ci -a -pī -a be, 'an 'saza 'be 'an "ti -tōa. En "nyian 'an 'bō nen an ci -a -pī -a be, min nen an ya "va 'nan 'an ta bōala -yre "be, -a san 'be 'an "ti -tōa.»

23 Zozi 'e 'man lila 'e -srunon 'saza da, en yaa 'vi -wle 'nan: «Bali -le -fēa a kaa nen ka 'wī zīe -a -nan ye be 'ka man.

24 Maan ve 'cee 'nan, Bali 'lewei vūnon "kaga 'lee mingōnnēnnun -a man wēe 'nan, 'wī nen kaa -nan ye be, "o 'ye, 'pian wa'a yule di. En 'nan 'wī nen kaa maan "be, "o maan, 'pian wa'a manle di.»

Zozi -kōnnen 'fō "yi "drēzan -tū man (Mt 22.34-40; Mk 12.28-31)

25 Fluba 'ci vīzan -tū wluan 'nan -e 'e Zozi wei 'kun. En yaa laabō Zozi 'lō 'nan: «Bali -le 'wī "paazan, maan dra 'kō -e 'an 'belidi nen ya'a 'nyaan die -a yi?»

26 Zozi "e -yre 'nan: «Bali -le -pei 'fluba 'ji be, e ya 'e 'cren -tedi 'kō? -Me "wī nen yia 'man 'ji?»

27 En e 'nan: «'I Minsan Bali yi "yi 'i 'bli pēnon 'a! 'I yi "yi 'yie 'wī dre di pēnon 'a! 'I yi "yi 'yie 'pleble pēnon 'a! 'I yi "yi 'i 'ci "nrōndi pēnon 'a! En "nyian 'i bōezan -tū yi "yi "le 'yie 'wī 'zū.»

28 Zozi "e -yre 'nan: «Yia 'vī 'kpa. 'I dre zi -e 'i 'belidi nen ya'a 'nyaan die -a yi.»

29 Fluba 'ci vīzan zīe e ya 'yee tin 'nōnnōn -wēnan, -yee "wean yaa laabō "nyian Zozi 'lō 'nan: «-Tīe ci 'an bōezan -tū -a?»

30 En Zozi 'wī zīe -a -sru 'vī -kōnnen "fōdi -a. E 'nan -yre 'nan: «Min -tū 'si Zeruzalem, e "ta -ko Zeriko. Zi e 'bō -si yei "be, en crinnōn 'bō "man, o 'wō "da, en o -yee fēnun pēnon koo -yrō. Waa -sōn -trilii -a -kadī -fōla tū, en o 'si -a -sru.

31 "Be -sru en Bali -panzan -tū -si -tōwli zīe -a 'sia. Min nen crinnōn -a -sōn be, yaa 'yi, en e paala "man -kōbli, e -ku.

32 "Be -sru en min -tū nen e 'nyranman "paa Bali -pan 'kuin be e -si -tōwli zīe -a 'sia "nyian. Min zīe Levi min nen. 'Wī -tōwli "nen Bali -panzan -a dre be, -nyren yaa dre. Min nen crinnōn -a -sōn be, yaa 'yi, en e paala "man "kōbli, e -ku.

33 En "nyian be Samari min -tū "ta -ko 'ta wōnan. E -si -tōwli zīe -a 'sia. E 'bō min zīe -a man. Zi yaa 'yi be, en -a nyrida -sen "da.

34 E pli "man, en yaa mlōnnun yra bōo 'nyrōn 'lee -wēn -a, en yaa ta yri. Zi e cēn "man "be, en yaa 'si 'yee -sū da, tōn en e -ku -a -pēnon nyin -ji 'kuin, en 'e yie 'tō "va.

35 -A ta tū cēn, e 'lein 'wle 'si "fli, yaa -non -pēnon nyin -ji 'kōn san le, en e 'nan -yre 'nan: «'I yra 'si, 'i yie 'tō min 'gōe -a va 'mēn! "Lala nen i "ta -a sremān -a -wulo -wlu be, -te an -ta be -e 'an bōla 'yie.» »

36 En Zozi -a laabō 'fluba 'ci vīzan zīe -yrō 'nan: «"Yie 'ji, min yaaga zīe o yei "be, -tē dre min nen crinnōn -a -sōn be, -a bōezan -tū -a? 'I vī 'mēn!»

37 En 'fluba 'ci vīzan "e 'nan: «Min nen yaa nyrida 'si be, -a san nen.»

En Zozi -a 'le 'sran -yre 'nan: «'I 'kō! 'I 'bō "i "dre "nyian zīe!»

Zozi 'kō Mat 'lee Mari -va

38 Zozi 'lee 'e -srunōn a -kunon -sia, en o 'bōla 'fla 'tū da. Lūmōn -tū a 'fla zīe -a da, waa laabō Mat. E "yi dre Zozi le 'e 'bō 'le "kōnnen.

39 -A "blu -tū a, wēe laabō Mari. Mari zīe e -nyran Minsan cēn -man, en yaa wei mandī 'sia.

40 Tū zīe -a wlu, te Mat "le yra 'kla "tra "di, fēnun -tōendi 'lee 'wī "kaga "dredi -le "wēan. Tōn e -ta, en e 'nan Zozi le 'nan: «Minsan, 'an

"blu 'an "twe 'an 'towlī fenun dɛnan. 'Wī zīe yī'a siala 'wī 'a dɔv? 'I vī -yrɛ 'nan 'e 'pa 'an 'va!»

41 En Minsan 'e 'nan -yrɛ 'nan: «Mat, 'i 'ci "nrɔnman 'wī "kaga 'da, en 'i yra 'kla 'tra "dī.

42 'Pian maan ve 'yīe 'nan, 'wī nen e cī tglī bɛ e ya -towlī "cɛ. -A 'bɔ nen 'i "blu Mari -a -sī 'sia 'gɔ, en min 'ka -a sia -yrɔ "fo "dī.»

11

*Bali trɔ 'badī
(Mt 6.9-13)*

1 Yī -tɔ da bɛ, Zozi Bali trɔ 'badī 'sia fɛ -tɔ -nan. Zī e cɛɛn "man "bɛ, en -a -sruzan 'tɔ 'e -yrɛ 'nan: «Minsan, 'i Bali trɔ 'badī 'paa 'kɔ 'jī "le zī Zan -a paa 'e -srunɔn 'jī bɛ, -yee 'wī 'zɔ.»

2 En Zozi -a 'vī 'e -srunɔn le 'nan: «"Cɛɛ vī 'nan ka Bali trɔ 'ba bɛ, 'ka vī 'nan:

'Kɔ "tī Bali,
'i dɛ -e minnun 'o 'i 'tɔ dɛ -dan!
'Yīe mingɔnnɛn -blīdī 'e 'ta!

3 Yī -tɔdɔ pɛɛnɔn da bɛ,
'i 'kɔ 'blīfɛ nen kɔ cī "va "bɛ -a -nɔn 'kɔɛ.
4 'Wīnun nen kɔa dra 'yīe -wlīdī "bɛ, 'i 'cɛ 'kɔɛ!
Kɔɔ min 'wī dra 'kɔɛ -wlīdī "bɛ, kɔa "cɛa -yrɛ.
Te 'i 'kɔ 'tɔ -e Satan 'e 'kɔ 'man yī dī!»

5 "Bɛ -sru en Zozi -kɔnnɛn "tɔ -fɔ -wlɛ. E 'nan: «Min -tɔ a 'ka yēi, en -a bɛe -tɔ -a. Bada -tɔ, en e -kɔ 'e bɛe zīe -a -va. Yaa 'vī -yrɛ 'nan: 'An bɛe, 'i yra 'sī, 'i "mɛn 'kpɔun yaaga 'fɛ!

6 Min -tɔ "sia 'ta wɔnan, e 'bɔla 'an 'va. En fɛ -tɔ 'ka 'an 'lɔ -e 'an -nɔn -yrɛ "dī.»

7 Tɔɔn -a bɛe zīe, -e 'e vī -yrɛ 'nan: «'Yian 'tɔ flū! 'An 'kɔn 'fɔ -jī 'va. 'Kɔ 'vale 'mɛn 'nɛnnun -a kɔ ya yī -tɛnan. Ma'an 'wuanla -e 'an 'kpɔun -nɔn 'yīe dī.»

8 -Te min zīe e 'ka 'vale 'e wuanla 'e bɛe -le "wɛan dīɛ, maan ve 'cɛɛ 'nan, e wuanla 'nan 'e bɛe a 'e man dɛnan -wluwlu -le "wɛan.

9 -Yee "wɛan maan ve 'cɛɛ 'nan: 'Ka fɛ trɔ 'ba, waa -nɔan 'cɛɛ! 'Ka fɛ -wɛɛ, kaa yē! 'Ka 'kɔn 'tɛ, waa 'le "so 'cɛɛ!

10 Kɔɔ min nen e fɛ trɔ "baa bɛ, waa -nɔan -yrɛ. En min nen e fɛ -wɛɛman bɛ, yaa yē. En min nen e 'kɔn -tɛa "bɛ, waa 'le "so -yrɛ.

11 Min "tī "tɔ 'ka 'ka yēi, -te 'yee 'nen pɔ trɔ 'ba -yrɔ "bɛ -e 'e -mlɛn -nɔn -yrɛ -a "pa 'jī dī.

12 En "nyian bɛ, min "tī "tɔ 'ka 'ka yēi, -te 'yee 'nen mannyɛn trɔ 'ba -yrɔ "bɛ -e 'e -sanjɛ -nɔn -yrɛ -a "pa 'jī dī.

13 Ka ya min -wlīdī "a, 'pian ka fɛ "yī -tɔa -e 'ka -nɔn 'cɛe 'nɛnnun lɛ. 'Ka "tī "nɛn lajī bɛ, -a cī "yī "mlīan 'ka da, -yee "wɛan 'ka -tɔ 'nan, e lɛi 'saun -nɔan minnun nen waa laabo -yrɔ "bɛ -wlɛ.»

*Zozi 'le 'plɛblɛ "sia nyīn?
(Mt 12.22-30; Mk 3.22-27)*

14 Yī -tɔ da bɛ, en Zozi bobo -tɔ belī. -Yɔ nen e min zīe -a dɛ bobo -a bɛ, Zozi -a -pīn -a -sru. Zī -yɔ zīe e 'sī bobo -sru "bɛ, en min 'bɔ 'wīdī

'sia. Tɔɔn minnun pɛɛnɔn nen -nan bɛ, 'wī o 'plo 'fɔ.

15 'Pian min -mīenun "o 'vī 'nan: «-Yɔnun tazan nen waa laabo Belzebul bɛ, -yɛɛ 'plɛblɛ 'nɔn Zozi lɛ, en e -yɔ -wlīdīnun -pian "minnun -sru.»

16 En "nyian bɛ min -mīenun -a laabo Zozi 'lɔ 'nan, 'e 'lɛbo "fɔ wī -tɔ dɛ, -e 'o 'tɔ 'nan e "sia lajī.

17 Zī 'wī nen -a -cīn cī o jī bɛ, Zozi 'a -kɔnnɛn 'yī bɛ, en e 'nan -wlɛ 'nan: «-Te 'lɛglɔn 'tɔ -jī minnun cɛɛn 'e cīn man, en o ya -kūlī -tannan 'o cīn man bɛ, 'lɛglɔn zīe e -wīa. 'Kɔnnun -wīiman 'o cīn da.

18 -A -towlī "nɛn "nyian Satan 'lee -yee -yɔnun -le vɛ -a. "Te -wɛɛ cɛɛn 'e cīn man, en o ya -kūlī -tannan 'o cīn yēi "bɛ, "te -yee mingɔnnɛn trɛ -wī -a -nan 'mɔn. -Yee "wɛan -te 'ka ve 'an man 'nan Belzebul 'bɛ 'plɛblɛ -nɔan 'mɛn, en 'an -yɔ -wlīdīnun -pian "minnun -sru "bɛ, 'cɛe tīn 'ka 'nɔnnɔn dī.

19 En -te 'wī nen ka 'vī zīe e ya 'wī 'kpa 'a bɛ, 'lɔɔ 'cɛe minnun bɛ, -tī -le 'plɛblɛ 'a nen "o "yɔ -wlīdīnun -pian? 'Ka 'bɔ 'le minnun 'bɛ -kɔnnɛn 'nan 'cɛe tīn 'ka 'nɔnnɔn dī.

20 'Ka -tɔ 'nan, Bali -le 'plɛblɛ 'a nen an -yɔ -wlīdīnun -pian "minnun -sru. En 'wī zīe -a dɛdɛi 'bɛ -kɔnnɛn 'nan, Bali -le mingɔnnɛn -blīdī 'bɔ 'ka 'va.

21 Min 'plɛblɛ nen -kūlī -tan fenun cī -yrɔ, en -a yīe a 'yee 'kɔn 'va bɛ, -a yīfenun pɛɛnɔn 'man yra flū.

22 'Pian min nen -a 'plɛblɛ -cīa "da "bɛ, -te e -ta, en yaa kī bɛ, e -yee -kūlī -tan fenun nen e yī -tɛra "da "bɛ -a "kooman -yrɔ -e 'e -a yīfenun -plī.

23 -A -cīn 'e 'kɔn 'ka 'jī 'nan, min nen e 'ka 'an 'va dīɛ, te -a pei a 'e 'padī 'an man. En min nen ya 'a 'paa 'an 'va -e 'kɔ fɛ trɛ 'e cīn man dīɛ, yaa fuīmlan "man.»

*Zozi -yɔ -wlīdī "līdī 'e da 'wī vī
(Mt 12.43-45)*

24 «-Te -yɔ -wlīdī 'sī min -sru "bɛ, e -cīa "wɔdī -a fenan -kadīnun -nan. E -cīa "fenan -wɛɛdī -a 'nan -e 'e -nyran -nan. 'Pian -te ya 'a yīlɛ dīɛ, -e 'e vī 'nan: «An līa 'an da 'mɛn 'kɔn nen an cī "nɛn "jī bɛ, -a -jī.»

25 -Te e -ta, te -a -nan a 'e "koodī, te -a -nan fɛ pɛɛnɔn yra "cɛjɛ,

26 tɔɔn -e 'e 'kɔ 'e -sru, -e 'e -yɔ -wlīdī 'sɔravlī "nen o -wlīdī "mlīan "da "bɛ o 'pa 'e 'va, -e 'o 'ta -nyran 'kɔn zīe -a -jī. "Yɛɛ 'le 'sran bɛ, min zīe -yee -kɔndī -wlīdī "mlīan -a tɛdɛ vɛ da.»

27 Zī Zozi cɛɛn 'wunun zīe -a vīdī man bɛ, tɔɔn en līmɔn -tɔ wei wū minnun yēi. Yaa 'vī 'nan: «Bali -fɛa 'vī lūmɔn nen yēi 'ya en e 'nyɔn 'nɔn 'yīe bɛ -a man.»

28 'Pian Zozi "e 'nan -yrɛ 'nan: «Min nen e Bali wei maan te e 'ta wūla "da "bɛ, -a san man nen Bali -le -fɛa cī.»

*Zozi 'ka 'wile "man -e 'e 'lebo "fo wı dr e di
(Mt 12.38-42)*

²⁹ Zı minnun a trenan "kaga "be, tōn Zozi 'e 'nan: «Naagonon, ka ya min -wlıdınun -a. Ka ya "va 'nan, 'an 'wı tō dr e -e 'e -kōn 'nan 'an 'sia Bali va. 'Pian maan ve 'cee 'nan, Bali 'ka 'nyian 'wı 'nōan -kōn "ve pee dra 'ka 'va 'gυ di, -te ya 'a 'silēa 'wı nēn Bali 'lewei vızan Zonazi -a dr e be -a diē.

³⁰ Kōo Blamin -pı -taa "drēle 'wı 'nōan -kōn "ve -a -naagonon le, "le zı Zonazi -a dr e 'li Ninivi 'nōn le be -yee 'wı 'zυ.

³¹ En lımon -tō nen 'li e ya mingōnnen -a 'trēda "tre 'zia be, yi nen Bali minnun -le tin "baa be, -yee 'wı -tōa -naagonon man. Kōo e 'si 'trēda fēnan -kōobli 'nan, 'nan -e 'e Salomon -le 'wı 'tōdı yı. Maan ve 'cee 'nan, min nēn -a -dan "mlıan Salomon da be, e ya 'gυ.

³² En "nyian be, yi nēn Bali minnun -le tin "baa be, Ninivi 'nōn 'wı -tōa -naagonon man. Kōo zı Zonazi Bali -le 'wı 'vı -wle "be, o 'si 'wı 'wlıdı "drēdı man, en o -sōnla Bali -sru. Maan ve 'cee 'nan, min nēn -a -dan "mlıan Zonazi da be, e ya 'gυ.»

*Min nēn e Zozi -tōa "be e ya 'te 'san da
(Mt 5.15; 6.22-23; Mk 4.21)*

³³ En Zozi -a 'le 'sran 'nan: «Min 'ka -kannen 'foa "nēn -e 'e yōo di, -te 'be "cee di, -e 'e wυ -pō wlı di. 'Pian yaa -tōala fēnan 'wein da, -e minnun "ε -wla 'kuin be, te waa -san ye.

³⁴ Min yıe 'be -maan min fēnan ye. -Te 'i yıe a "ji 'kpa be, 'te 'san -sean 'i da, yia -tōa. 'Pian -te 'i yıe 'ka fēnan ye diē, 'te 'san -sean 'i da, yı'a tōa di. I ya tō pēnōn man klun va.

³⁵ -Yee "wean 'ka dr e "yi, te fe -tō 'e 'si -tō 'te 'san -lō, -e 'ka 'fυ klun va di.

³⁶ Kōo -te 'te 'san a 'e -sendı 'ı fe pēnōn 'nan, en 'ı fe -tō -nan 'ka 'fōle klun va diē, 'ı man -kōan 'wein "fo "le zı -kannen 'ı man dra 'wein be, -yee 'wı 'zυ.»

Zozi 'wı 'pla Farizen 'nōn 'lee 'fluba 'ci vınōn le

(Mt 23.1-36; Mk 12.38-40)

³⁷ Zozi 'fō 'wı tin 'banan, en Farizen min -tō -ta -a trυ 'bale. Yaa 'vı -yre 'nan, e 'kō fēnun -bli 'yee "kōnnen. Zozi wıı "man. Zı e -kō, e wla -yee 'kuin be, 'nun tōn en e -nyran fēnun -sru.

³⁸ 'Wı zıe e Farizen min 'plo 'fō. Kōo Zozi 'ka 'e 'pē -man 'foele "le zı 'o tranun -a 'vı be -yee 'wı 'zυ di.

³⁹ -A -nan nēn Zozi "e 'nan -yre 'nan: «Ka Farizen 'nōn be, ka 'kulenēn 'lee -pō man bei "foeman fenyian. 'Pian 'ka 'pōn -ji a 'e fadı crın -pōan 'lee nyannen -pōan "a.

⁴⁰ Ka ya -blυ -a! Bali nēn e fe man bei dr e be, -yee fe -ji dr e.

⁴¹ -Yee "wean fe nēn e cı 'cee 'kulenēn 'lee 'cee -pō -ji be, -nyren 'ka -nōn 'yalē -tēnōn le, -e 'ka 'kōn 'saun Bali 'le.

⁴² Farizen 'nōn, 'wı -taa "bōle 'ka man! Kōo sinwlenun nēn waa laabo manti 'lee ru be, 'lee 'cee sinwle pēnōn be, kaa -fuzan -nōan Bali le. 'Pian ka'a Bali ye "yi "dı, en ka'a va wı dra "yi "dı. Te 'wı zıe -yee cı "le blamin 'e dr e 'vaa -e 'e fe -fuzan -nōn Bali le.

⁴³ Farizen 'nōn, 'wı -taa "bōle 'ka man! Kōo -te ka ya cin yı 'kuin be, ka -nyran 'nan 'kpagba 'sidı ye "yi. En -te ka ya -guada be, ka ya "vale min yıe 'e 'nan 'ka man -e 'e 'ka 'tō bυ.

⁴⁴ 'Wı -taa "bōle 'ka man! Kōo ka ya "le min -yre nēn -a ta a 'e 'sandı be -yee 'wı 'zυ. -Te min 'tran "da be, -e fe nēn "ji "be 'e min 'tri "tō Bali 'le.»

⁴⁵ Zı Zozi 'wı zıe -a 'vı be, -a -nan nēn 'fluba 'ci vızan -tō -a 'si "da. Yaa 'vı Zozi le 'nan: «Bali -le 'wı "paazan, -te yia vı zıe, te i ya "nyian "kōe "srōn wōnan.»

⁴⁶ En Zozi "e 'nan -yre 'nan: «Fluba 'ci vınōn, 'wı -taa "bōle "nyian "cee "man! Kōo 'wı 'plēble nēn kaa ve minnun le 'nan 'o dr e, te ka'a 'paa o va -a drēnan di.

⁴⁷ 'Wı -taa "bōle 'ka man! Kōo Bali 'lewei vınōn nēn 'ka tranun o tēe be, ka 'kōn dr e o -yre da.

⁴⁸ 'Wı nēn 'ka tranun -a dr e be, e ya 'ka 'ji 'wı "yi "a, -yee "wean nēn ka 'kōn dr e Bali 'lewei vınōn zıe o -yre da.

⁴⁹ Bali nēn 'wı 'tōdı pēnōn a -yrō "be, e 'wı zıe -a 'vı 'e 'cēn. Yaa 'vı 'nan: «An -taa 'an 'lewei vınōn 'lee 'mēn 'pasianōn 'a -wle, 'pian o o -mie -tēa, en o 'te "paa o -mie da.»

⁵⁰ -Yee "wean Bali 'lewei vınōn nēn minnun o tēe 'trēda pouisianan "be, -naagonon da nēn Bali -a nyran -sean.

⁵¹ E 'sia Abel da -trılıı, en e 'bō Zakari nēn waa -te Bali -pan 'kōn 'lee Bali -pan "dave yei "be -a da. Maan ve 'cee 'nan, -naagonon da nēn Bali -a nyran -sean.

⁵² 'Fluba 'ci vınōn, 'wı -taa "bōle 'ka man! Kōo -si nēn minnun -a "siala -e 'o 'kō Bali va be kaa 'le 'wυ. 'Ka 'bō 'ka -si 'bō zıe -a da di, en "nyian be minnun nēn o ya "vale 'nan 'o 'si zıe -a "siala be, ka -si -tō -wlı!»

⁵³ Zı Zozi cēn 'wı zıe -a vıdı man be, en e 'bōla Farizen min zıe -yee 'kuin. 'Wı pēnōn nēn Zozi 'a 'vı be, e 'bli 'fō 'fluba 'ci vınōn 'lee Farizen 'nōn 'ji "fo. -Yee "wean -e 'e 'sia tō zıe -a -a man be, o 'wı laabυ 'sien -yrō "kaga.

⁵⁴ Waa dra zıe 'nan -e 'o wei 'kun -e 'o 'kōla 'wı 'tōdı -a man.

12

'Ka wei 'e 'kōn 'towlı!

(Mt 10.26-27)

¹ En minnun trēdı 'sia "nyian Zozi man "kaga 'kpa 'nan -e 'o wei man. O ya "kaga "bυυ "le "wean o "taanmlan 'o cin cēnla da. 'Pian Zozi 'wı tin 'badı 'sia 'e tēde 'e -srūnōn le. Yaa 'vı -wle 'nan: «Ka yıe 'tō 'ka 'flı -va Farizen

'non 'le 'mannyan 'le "wean. O wei a 'flivli, -yee ci 'le 'mannyan 'le 'w1 'zv. Te 'w1 z1e 'e 'ka 'sa -e 'ka 'w1 drE "le -wee 'w1 'zv di.

2 Maan -cin -toa 'ka 'ji 'nan, fe -tu 'ka 'fo 'e yoodi -trilii, -e 'e vile 'e bola 'ji di. En 'w1 yoodi -tu "ka -e 'o vile o man fenan 'wein da di.

3 -Yee "wean 'w1 peenon nen kaa ve klun va be, o -taa -a manle yidea. En 'w1 nen kaa ve sure -ji min le 'kon "bo "ji be, o -taa -a troan -tolE min yei.»

*Te 'ka "klan min lo di!
(Mt 10.28-33; 12.32)*

4 «'An beenun, maan ve 'cee 'nan, te 'ka "klan minnun nen o min po -tea, te wa'a kolaman 'nyian fe pee dredi -a die, -wlo "di.

5 Min nen 'ko 'ka "klan -yru "be, maan -koonman 'cee. 'Ka "klan Bali lo, koo e -kolaman e min -tea, en e -kolaman e -ko min -a yra yidi nen ya'a 'nyaan die -a -nan.

6 -A -cin 'e 'kon 'ka 'ji 'nan, "loman 'wenwennennun 'bo nen min 'ka o taan "lala "kaga 'va die, Bali yie a o -todu peenon da.

7 En 'cee ve be, Bali 'ka 'wulo "je "pou -todu peenon "nen -toa. -Yee "wean te nyen 'e 'kon 'ka 'ji di! Bali 'ka "siala e -cia "loman "kaga "da.

8 Maan ve 'cee 'nan, min nen yaa 'le "cean minnun peenon 'le 'nan, 'e ya 'an -sruzan 'a be, 'an 'bo Blamin -pi maan 'le "cean 'nyian Bali -le 'pasianon 'le 'nan, min 'gve 'an -sruzan nen.

9 'Pian min nen e 'ka "vale 'e ve minnun yie man 'nan, e ya 'an -sruzan 'a die, 'an 'bo "nyian "an "ve Bali -le 'pasianon yie man 'nan, 'an -sruzan "cee di.

10 En min nen e w1 'wli: Blamin -pi man be, Bali -a man w1 'cea. 'Pian min nen e w1 'wli: Bali lei 'saun man be, Bali 'ka -a cea -yru "fo "di.

11 -Te o -ku 'kaa tin 'banon 'cein -da be, 'w1 nen 'ko 'ka vi be, te -a nyen 'e 'kon 'ka 'ji di. -Te Zuif 'non 'le cin yi 'kuin nen oo, en -te min tanon 'cein -da nen oo, en -te mingonnennun cein -da nen oo, 'w1 nen 'ko ka vi be, te -a nyen 'e 'kon 'ka 'ji di.

12 Koo 'w1 nen 'ko 'ka vi be, Bali lei -a "paaman 'ka 'ji to z1e -a wlu.»

Fezan man -konnen

13 Min -tu nen minnun yei "be, e 'nan Zozi le 'nan: «Bali -le 'w1 "paazan, 'i vi 'an "boi le 'nan, 'ku "ti -zia fenun be, 'ku -pli!»

14 En Zozi "e 'nan min z1e -yru 'nan: «-Tie 'vi 'yie 'nan maan nen 'an dre 'ka yei fe -plidi da tin 'bazan 'a?»

15 En Zozi -a 'vi minnun nen -nan be -wle 'nan: «'Ka yie 'to 'ka 'fli -va! Te 'ka -wee 'nan fe peenon 'e 'kon 'ka 'lo di! Koo -te min a fezan -a 'ko oo, -yee 'belidi 'ka 'sia 'e lo fe man di.»

16 -A -nan nen Zozi -konnen 'gve -a -fodi 'sia -wle. E 'nan: «Fezan -tu -a, en -yee fei -a. -Yee fei z1e -a ta fe 'bola "kaga 'kpa.

17 -A -nan nen yaa "nrondi 'sia 'e 'ji 'nan: «Maan dra 'ko? Koo fe pee -nan "ka "nyian -e 'an 'men fenun -sen -nan di.»

18 Tood 'w1 'to -cin -to "ji. -Nyren 'nan: «'An 'men fenun tre 'konun -wia, -e 'an pee -to 'kpa -dan. "Be -sru -e 'an 'men fei fe 'wle 'lee 'an yie peenon -sen -ji,

19 -e 'an vi 'an 'fli le 'nan: 'An bee, i yife a "kaga le "kaga 'wlu ve -a. 'I 'flinla 'e "tun, en 'i fe -bli 'e "tun, en 'i 'wen mlin 'e "tun, -e 'i 'ci 'e "nran 'e "tun!»

20 'Pian Bali -a vi -yru 'nan: «-Blazan! Cee gu 'pei 'gve -a man be, 'yie ve -nyaan 'tre da. Fenun peenon nen yia tre be, -ti -lo nen e -fo?»

21 En Zozi -a 'le 'sran 'nan: «'W1 'towli z1e -yee boa min nen 'e yife -weeman 'e 'bo 'le ve -a be -a man. Koo -a san 'ka fezan -a Bali 'le di.»

*Zozi -srunon yi -teala Bali da!
(Mt 6.25-34)*

22 "Be -sru en Zozi -a 'vi 'e -srunon le 'nan: «-Yee "wean maan ve 'cee 'nan: Te 'ka 'fo 'ka 'ci "nrannon 'cee 'treda da di! -Yee ci "le: «-Me "nen kva -ble? En kva dra 'ko, -e 'ku 'man sonun yi?»

23 Koo 'belidi nen 'ka 'lo be -a "yi "mlian -blife da. En 'ka 'kolE nen 'ka da be -a 'kpa "mlian sonun da.

24 'Ka 'ci "nrøn "lomannun da -to! Wa'a 'saa 'foa di, en wa'a 'saa 'tea di, en -wee fe 'ka 'e tredE fe -tu -nan di, en -wee fe trenan "ka "di, 'pian te Bali -blife -noan -wle. -A -cin 'e 'kon 'ka 'ji 'nan Bali 'le be, 'ka 'yi "mlian "lomannun da!

25 'Cee ci "nrondi 'cee 'treda da be, ya'a 'kolaman -e 'e yi -towli "ce 'pa 'cee 'belidi da "fo "di.

26 -Te ka'a 'kolaman 'w1 z1e 'be dredi -a die, -me "le "wean nen 'ka 'ci "nrønman 'w1 peenun da?

27 'Ka 'ci "nrøn lu -fuiun da "nyian -to! 'Ka -wee dredi yi! Wa'a 'nyranman 'paa di, en wa'a so taan di. 'Pian maan ve 'cee 'nan, Salomon nen e ya mingonnen -dan to -a 'li be, -yee so -to fenyian 'ka 'mlinle lu -fuiun z1e -a -towli "le fenyian da di.

28 Lu -fui "nen 'be ci lua, "tre weE "cean -e 'weE -fo 'te 'va be, -te Bali 'be 'man dre ve weE fenyian z1e be, 'loo kaa "nun? 'Cee yi -teradi Bali da a "wennon.

29 -Yee "wean fe nen 'ko 'ka -bli 'lee fe nen 'ko 'ka mlin be, te 'ka 'fo 'ka 'ci "nrønnan "da "di!

30 Koo minnun nen wa'a Bali toa die, -weE ci "nrønman 'wunun z1e -a da. 'Pian 'ka "ti Bali -a -toa 'nan, fenun z1e -a 'w1 a 'ka man.

31 'Cee ve be, 'ka -weE 'e tedE 'nan Bali 'e mingonnen -bli 'ka da. "Be -sru -e -a 'bo 'e 'w1 peenon z1e -a dre 'cee.

³² Te nyen 'e 'kɔn 'ka 'ji dɪ! Ka ya 'le 'bla 'pa 'wennɛn 'zɔ. Kɔɔ 'ka 'tɪ Bali 'ka 'si 'va 'nan 'yee mingɔnnɛn trɛ a 'cee vɛ -a.

³³ 'Ka 'ka yifɛnɛn -tan, -e 'ka man 'lala -nɔn 'yalɛ -tɛnɔn lɛ. Fɛ nɛn ya'a sɛman dɪɛ, -a 'bɔ nɛn 'ka -wɛ! -Yɛɛ cɪ min yɪfɛ nɛn laji bɛ -a. Crɪnnɔn 'ka 'plɪman fɛ zɪɛ -a -nan dɪ, ɛn fɛ sɛ bɛ bɛ 'ka 'nan dɪ.

³⁴ Kɔɔ fɛnan nɛn min yɪfɛ cɪ bɛ, -a -nan nɛn -yee cɪ 'nrɔndɪ pɛɛnɔn 'kɔan.»

*'Ka Blamin -pɪ man -pɛn
(Mt 24.43-51)*

³⁵ «'Ka 'man 'e 'kɔn 'e wɔɔdɪ, ɛn 'cee -kannɛn 'e 'fɔ 'fɔdɪ 'nɛn!

³⁶ 'Ka 'kɔn 'le minnɛn nɛn o cɪ 'o 'tazan -pɛnnan bɛ -wee 'wɪ 'zɔ. Minnɛn zɪɛ, -te o tazan 'sɪ lɪ 'pa 'fɛdɪ da 'nan e -ta, ɛn e 'kɔn 'tɛ bɛ, -wɛɛ 'lɛ 'so -yrɛ.

³⁷ Bali -lɛ -fɛa a minnɛn nɛn Mɪnsan bɔa o man, te o yɪɛ a 'man 'bɛ o man. Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, 'e 'man wɔɔman, -e 'e o -nyran fɛnɛn -sru, -e 'e -wee fɛ 'pa.

³⁸ E -ta bada oo, ɛn -te 'bɛ 'cɛɛ dɪ, e -ta tɔ 'nɛn 'tɔ -a oo, -te e 'bɔ o man te o yɪɛ a 'man 'bɛ, Bali -lɛ -fɛa a o man.

³⁹ Maan ve 'cɛɛ 'nan, tɔ nɛn crɪnzɛn -taa 'min crɪn wɔlɛ bɛ, 'te 'kɔn san -a -tɔa 'bɛ, 'te -a man -kɔan 'e wɔɔdɪ tɔ pɛɛnɔn man, ɛn ya'a tɔɛ -e 'e 'yee 'kɔn 'fɔn dɪ.

⁴⁰ -Yee 'wɛan 'ka 'bɔ 'nyɪan 'ka 'man wɔɔ! Kɔɔ Blamin -pɪ -taa tɔ nɛn -a -cin 'ka 'kɔan 'ka 'ji dɪɛ -a man.»

⁴¹ -A -nan nɛn Pieri -a laabɔ Zozi 'lɔ 'nan: «Mɪnsan, -kɔnnɛn 'nɛn yɪa -fɔ zɪɛ, 'kɔ 'saza 'lɛ vɛ nɛn, -baa min pɛɛnɔn 'lɛ vɛ nɛn?»

⁴² ɛn Mɪnsan 'e 'nan -yrɛ 'nan: «Min 'suzan 'cɛn 'bɛ 'ta wɔlɛ 'e 'san wei da 'wɪ 'tɔdɪ -a? Min 'suzan nɛn -a tazan 'yee 'kɔn 'pɛba 'wɔ -yrɔ, ɛn yaa 'vɪ -yrɛ 'nan, 'e -blɪfɛ -nɔn min 'sunɔn -mɪɛnɛn lɛ 'e 'tɔ -man bɛ -nyrɛn.

⁴³ Min 'suzan zɪɛ -te -a tazan 'bɔ 'man 'wɪ zɪɛ -a drɛnan bɛ, -yee vɛ a 'yɪ.

⁴⁴ Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, -a tazan -a -tɔa 'e yɪfɛ pɛɛnɔn da.

⁴⁵ 'Pian -te min 'suzan zɪɛ 'e cɪ nrɔn 'nan: «'An 'tazan -a 'mɔnnan. Tɔɔn -e 'e 'tɛ 'padɪ 'sia minnɛn nɛn 'e yɪɛ -tɔa 'o va bɛ o da, te e ya 'fɛdɪ -blɪnan 'saza, ɛn e ya -wɛn mlɪnnan 'saza.

⁴⁶ Tɔɔn yɪ nɛn -a -cin 'ka 'ji 'nan 'e 'tazan -taa 'dɪɛ, -e 'bɛ bɔla klɪglɪ, -e -a tazan 'e 'nɛn 'jɛɛnla 'ji -wlɪdɪ. E 'wɪ 'nɛn -kɔɔnman -nyrɛ 'lɛ zɪ Bali 'wɪ 'nɛn -kɔɔnman minnɛn nɛn wa'a yɪ -tɛlɛa 'e da dɪɛ -wɛɛ 'bɛ -yee 'wɪ 'zɔ.

⁴⁷ Min 'suzan nɛn 'e 'tazan 'cɪ 'sɔ wɛnɛn -tɔa, 'pian e 'ka 'vale 'e 'ta wɔlɛ 'da 'dɪɛ, waa -sɔan 'kaga 'kpa.

⁴⁸ ɛn 'nyɪan bɛ, min nɛn e 'wɪ 'tɔ drɛ 'wlɪdɪ 'e 'tazan lɛ, te ya'a cɪ 'sɔ wɛnɛn tɔa dɪɛ, waa -sɔan, 'pian waa -sɔan 'wɛnnɔn. -A -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, min nɛn Bali fɛ 'kaga 'nɔn -yrɛ

'bɛ, yaa laabo -yrɔ 'nyɪan 'kaga. ɛn min nɛn Bali fɛ 'kaga 'pɛba 'wɔ -yrɔ 'bɛ, -a san lɔ nɛn e 'wɪ 'kaga laabo.»

*Minnɛn 'cɛan 'e cin man Zozi -lɛ 'wɛan
(Mt 10.34-36)*

⁴⁹ «'An -ta 'tɛ 'fɔlɛ 'nɛn 'trɛ da. An ya 'vale 'e 'kɔn 'e 'bidɪ 'va.

⁵⁰ 'Pian e ya 'le 'mɛn yra yɪ tɔ 'e bɔ 'vaa, -e 'e 'bidɪ 'sia. 'Bɛ nɛn 'gɔvɛ, an ya -a -pɛnnan 'an 'cɪ lɛ nyɛn -a, 'nan 'wɪ zɪɛ 'e drɛ.

⁵¹ Te 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan 'an -ta 'trɛda, 'nan -e minnɛn man 'e 'fɔla -trɔɔ dɪ! 'Pian an -ta 'wɪ 'fɔlɛ minnɛn man.

⁵² Maan ve 'cɛɛ 'nan, -te min a 'soolu 'kɔn 'tɔwɪ lɛ 'nɛn 'bɛ, o 'cɛan 'e cin man 'mɛn 'wɛan. Min yaaga -taa 'kɔnlɛ -pɛ -tɔ -a, -e min 'fli 'o 'kɔn -pɛ -tɔ -a.

⁵³ ɛn 'nɛn 'tɪ 'lee 'e 'pɪ yɛi 'ka 'taa -a -blɪlɛ dɪ. ɛn 'nɛn 'bɔ 'lee 'e lu yɛi 'ka 'taa -a -blɪlɛ dɪ. ɛn -sran 'bɔ 'lee 'e 'pɪ nan yɛi 'ka 'taa -a -blɪlɛ dɪ.»

*Minnɛn 'ka 'vale 'o Zozi 'lɛ 'wɪ 'cɪ maan
'dɪ*

(Mt 16.2-3; 5.25-26)

⁵⁴ Zozi -a 'vɪ 'nyɪan minnɛn nɛn -nan bɛ -wɛ 'nan: «-Te laa wɪa 'ji yɪɛ 'fɔ -nan 'va 'zia bɛ, 'nɛn tɔɔn kaa ve 'nan, laa 'ta -fɛan, -e 'e drɛ zɪ.

⁵⁵ ɛn -te fulɔ nɛn e 'sia 'trɛda 'trɛ 'zia bɛ, ka 'yɪ 'fɛɛnnan bɛ -a 'yɪ bɛ, 'nɛn tɔɔn kaa ve 'nan, 'tɛdɛ 'ta -daa, -e 'e drɛ zɪ.

⁵⁶ Ka 'wɪ dra min yɪɛ 'lɛ! Fɛ nɛn e 'ta dra 'trɛ da bɛ, 'lee fɛ nɛn e 'ta dra laji bɛ, 'cɛɛ -tɔa. 'Pian 'wɪ nɛn 'an cɪ 'bɛ drɛnan tɔ 'gɔvɛ -a bɛ, ka 'ka 'vale 'cɛɛ -tɔa 'dɪ.

⁵⁷ ɛn 'wɪ nɛn 'bɛ cɪ tɪglɪ 'lɛ 'cɛɛ drɛ bɛ, ka 'ka 'vale 'cɛɛ tɔa dɪ. -Mɛ 'lɛ 'wɛan nɛn kaa dra zɪ?

⁵⁸ 'Ka 'cɪ 'nrɔn 'wɪ 'gɔvɛ -a da -tɔ! -Te min -tɔ 'i 'sanman drɛ, ɛn ka 'ta -ko -a tin 'balɛ bɛ, 'i 'fɔ 'e 'flɪn 'i 'ka yɛi 'sɛn 'e cin va, 'tɔgɔ 'yɛi 'nɔn tin 'bazan lɛ, -e tin 'bazan 'e 'i 'fɔ -pɔ 'kuin.

⁵⁹ Maan ve 'yɪɛ 'nan, 'yɪɛ vɛnan i bɔla -pɔ 'kɔn zɪɛ -a -ji bɛ, te i cɛɛn 'lala pɛɛnɔn bɔladɪ man.»

13

'Ka 'si 'wɪ 'wlɪdɪ 'drɛdɪ man!

¹ Tɔ zɪɛ -a man bɛ, -kɔnmandan Pilati Galilɛ 'nɔn -mɪɛnɛn tɛɛ Zeruzalɛm. E o tɛɛ te o ya Bali -pannan Bali -pan 'kuin. -A -nan nɛn min -mɪɛnɛn -ta 'wɪ zɪɛ -a 'sɪnan 'palɛ Zozi lɛ.

² ɛn Zozi 'e 'nan -wɛɛ 'nan: «E ya 'ka 'ji 'nan, Galilɛ 'nɔn zɪɛ o 'wɪ 'wlɪdɪ drɛ e cɪla Galilɛ 'nɔn -mɪɛ -lɛ vɛ da, -lɛ 'wɛan 'wɪ zɪɛ e 'bɔ o man?

³ -Cɛjɛ, e 'ka zɪ 'fo 'dɪ! 'Pian -te ka'a 'sɪlɛ 'wɪ 'wlɪdɪ 'drɛdɪ man -e 'ka -sɔɔnla Bali -sru 'dɪɛ, ka -kaaman 'lɛ -wee 'wɪ 'zɔ.

4 En 'nyian be, min -fuda 'sora nen 'kon loulou o tae Siloe be, e ya 'ka 'ji 'nan, o 'wi 'wliidi dre e cila Zeruzalem 'non peenon da?

5 -Ceje, e 'ka zi 'fo 'di! 'Pian -te ka'a 'sile 'wi 'wliidi 'dredi man -e 'ka -sounla Bali -sru 'die, ka -kaaman 'le -wee 'wi 'zu.»

Zozi-konnen 'fofijieyiba 'nenya'a 'baa die -a man

6 En Zozi -konnen 'gve -a -fodi 'sia. E 'nan: «Min -tu -le fijie yiba "a 'e 'todi 'yee rezen fei. Min zie e -ta -a 'blv -weele "man, 'pian ya'a yile "fo "di.

7 -A -nan nen yaa 'vi min nen 'e yie -toa rezen fei 'bo va be -yre 'nan: «Le yaaga nen 'gv, te 'an -taa fijie yiba 'gve, -a 'blv -weele "man, te ma'an ye di. -Yee "wean 'i yiba 'cen! Koo e ya -nan 'e "tun.»

8 En min nen 'e yie -toa "fei 'bo va be, e 'nan min zie -yre 'nan: «Minsan, 'i 'toi 'nyian le -tu! Maan 'srön "kluman, -e 'an 'bli -sen "man 'du -e 'e ba.

9 Le pee -te ya'a bale die, -e 'i 'cen.»

Zozi lmon -tu beli

10 Zuif 'non 'le 'flinla 'yi be, waa laabo Saba. -A -tu da nen, te Zozi a Bali -le 'wi 'paanan minnun 'ji -wee cin 'yi 'kuin.

11 Lmon -tu a 'kon zie -a -ji. -A le -fuda 'sora 'bo, te 'e yra ye -yu -wliidi 'to -lo. -A 'klon 'to 'sien, en ya'a 'nyian 'kolaman wluandi -a di.

12 Zi Zozi li zie -a 'yi be, yaa laabu, en e 'nan -yre 'nan: «'Yie -ce 'e 'si 'i man!»

13 -A -nan nen 'e 'pe 'pla li zie -a da. 'Nun tön en e 'su 'ji, en e Bali 'to bodi 'sia.

14 'Wi nen Zozi 'a dre be, e 'bli 'fo cin 'yi 'kon 'tazan ji, koo Zozi min beli Saba yi da. En e 'nan minnun le 'nan: «'Yi a 'shæd, -a da nen blamin 'nyranman "paa. Yinun zie -a -tu da nen, 'ka 'ta, -e 'o 'ka 'beli. 'Pian te 'ka 'ta Saba yi da "fo "di!»

15 En Minsan 'e 'nan -yre 'nan: «Ka ya min -wliidi "a, ka 'wi dra min yie 'le. Saba yi da be, ka "we "man, -e min 'e 'yee trovæ baa "flu 'e 'blife -sru, -e 'e 'ku 'yi 'non -yre. -Te e ya tri a oo, en te 'be "cæ di, -te e ya -aflumun a oo, kaa dra zi, -njeæ dov?

16 'Pian ka 'ka "vale 'an baa 'si Abraam kluda li 'gve -a man Saba yi da di. Koo Satan -a yri -a -nan le -fuda 'sora nen 'gv.»

17 Zi Zozi 'wi zie -a 'vi be, en 'yra -a 'nan -mannon 'tedi 'sia. 'Pian te min peenon 'ci "nranman 'wi "yi 'to 'todv peenon nen Zozi a dra be -yee "wean.

Fefæ 'wle man -konnen 'lee 'mannyan man -konnen

(Mt 13.31-32; Mk 4.30-32)

18 "Be -sru Zozi -konnen "fodi 'sia minnun le. E 'nan: «Bali -le mingonnen -blidi min da be, -me "man nen 'an -kolaman maan -koonman?

19 E ya "le min -tu 'be fei fe 'wle "wennen 'to 'si, en yaa -fo 'yee fei. E baa -e 'e dre yiba "a, te "lomannun a o "koe "tonan -a plan -ji.»

20 En e -konnen pee -fo 'nyian -wle. E 'nan: «Bali -le mingonnen -blidi min da be, -me "man nen 'an -kolaman maan -koonman?

21 E ya "le lmon -tu 'be -fari puu "sonun yaaga 'si, e 'mannyan "wennon 'wo 'va, en yaa baa. "Mannyan zie e -fari -pu 'bo siiman 'e peenon.»

-Si nen min -a 'siala -e 'e 'beli be e ya -twli (Mt 7.13-14, 22-23; 8.11-12; 25.10-12)

22 "Be -sru Zozi Zeruzalem si 'sia 'nyian. E -ku Bali -le 'wi "paadi -a minnun 'ji 'flanun nen -si -a be -a da.

23 En min -tu -a laabu -yri 'nan: «'An 'san. 'Wi 'kpa, min "nen "wennen nen Bali -a "sia 'wi 'ji?»

En Zozi -a vidi 'sia minnun le 'nan:

24 «'Ka man -wee 'nan 'ka -wlamlan 'kon -yre "funen 'ji -e 'ka 'belidi 'yi! Maan ve 'cæ 'nan, min "kaga -taa -a man -weele 'nan 'o -wlamlan 'kon zie -a -ji, 'pian wa'a 'bala 'nan nun di.

25 Tu -tu -taa "bale be, -te 'kon san "ta 'yee 'kon -faa "ji, te ka -fu bei. Ka 'kon 'tedi "siala, te ka "ta -a ve -yre 'nan: «'Ku 'san, 'i 'kon 'le 'su 'kve!» Yaa ve 'cæ 'nan: «Ma'an 'ka 'toa di.»

26 Töön -e 'ka vi -yre 'nan: «-Kaa fe -bli 'e cin va, en -kaa 'yi mlin 'e cin va. En i Bali -le 'wi paa 'ku fla.»

27 "Be -sru yaa ve 'cæ 'nan: «Ma'an 'ka 'toa "fo "di. Ka ya 'wi 'wliidi "drenon 'a, 'ka 'si 'an "srön "kogo!»

28 Tu zie -a man be, te ka Abraam 'lee Izak 'lee Zago 'lee Bali 'lewei vinon peenon ye Bali -le mingonnen tæda. 'Pian ka -fo bei, -e 'ka -wuadi 'sia te 'ka 'she da -ble.

29 Minnun "sia yide wluan 'nan 'zia, en o "sia yide 'fo -nan "va 'zia, en o "sia 'tæda lou 'zia, en o "sia 'tæda "tre 'zia, -e 'o "fedi -dan -bli Bali -le mingonnen tæda.

30 Minnun nen o -fola "da "be, o "kaga -taa "drele -si 'lenon 'a. En minnun nen o -tröa -si 'le be, o "kaga -taa "drele min -föla "danon 'a.»

Zozi 'wi 'pla Zeruzalem 'non le (Mt 23.37-39)

31 Tu zie -a man be, Farizen 'non -mie -ta -a vile Zozi le 'nan: «'I 'ku, 'i 'si 'gu! Eроди a 'i -weenan 'nan -e 'yei 'te.»

32 En Zozi 'a 'vi -wle 'nan: «'Ka 'ku -a vi -dawlizan 'labe -yre 'nan, an -yu -wliidi -pian "minnun -sru, en an minnun "belia cægv 'lee "tre "a. -A yi yaagazan da -e 'an 'cen "man.

33 'Wi 'kpa, maan dra cægv, en maan dra "tre, en maan dra "be -sru. En an bala Zeruzalem, koo -nan nun nen Bali 'lewei vizan -kaa.

34 Zeruzalem 'non, ka Bali 'lewei vinon -teeman. En minnun nen Bali -taa "waa 'cæ be, ka o -teeman -kölebu -a. Maan man wee 'e

'pa -a "kaga 'nan 'an 'ka treman 'e cin man, 'le zi mein "bv 'yee 'nennun treman 'e 'peba 'wlu be -yee 'wi 'zo. 'Pian ka'a 'wile "man "di.

³⁵ -Yee "wean Bali "ta 'e 'pe "sia 'cee Bali -pan 'kon -sru. En 'an 'bo 'gve, ka'a "nyian 'an 'ye di. 'Pian ka -kolaman 'an yidi -a 'e 'pee yi nen kaa yidi "siala 'nan: <Bali -le -fea 'e 'kon min nen Minsan -a 'pa 'sia be -a man!> »

14

Zozi min -tv beli 'flinla "yi da

¹ Zuif 'non 'le 'flinla "yi nen waa laabo Saba be -a -tv da nen, Zozi wlala Farizen 'non 'tazan -tv -le 'kuin 'nan -e 'e fe -bli. Minnunn nen 'kon zie -a -ji be, te o yie a Zozi 'va.

² En min -tv -ta -töle Zozi 'le. Min zie -a 'kole pænon a 'e -töladı -ce -tv -lo.

³ Töon en Zozi -a laabo 'fluba 'ci vınon 'lee Farizen 'non 'lo 'nan: «-Me "wi nen -cee -pei -a 'vi? -Si a 'e 'nondi min le 'nan 'e 'ce 'si min man 'flinla "yi da?»

⁴ 'Pian o 'ka "vale o 'wi "sia "da "fo "di. Töon Zozi kle -cezan zie -a man, en yaa beli. E -si -non -yre, en e -ku.

⁵ -A -nan nen Zozi -a yidi 'sia 'fluba 'ci vınon 'lee Farizen 'non 'le 'nan: «Min -tv 'ka 'ka yei, -te -yee 'nen 'fo 'yi 'klu -ji 'flinla "yi da be, -e 'e vile 'e 'si di. En -te -yee tri -fo 'yi 'klu -ji 'flinla "yi da be, -e 'e vile 'e 'si di. -Njæ dov?»

⁶ Wa'a -kolale -e o 'wi zie -a -zi -fo -yre "di.

-Ti le nen Bali -nyrannan fenyian -non?

⁷ Zozi -a 'yi 'nan minnunn nen o -taa "be, o -nyrannan tıglı tıglı "sia, te o -nyeanla. -A -nan nen e -konnæn 'gve -a -födi 'sia -wle. E 'nan:

⁸ «-Te min 'i laabo 'nan 'i 'lv "fedi -bli 'e 'va be, te 'i 'nyrannan tıglı 'si di! Köö -a -mie da be, te min nen 'be a min -dan a e -cia 'i da be, weæ laabo "nyian.

⁹ Min nen e 'ka laabo be, yaa ve 'yie 'nan: <'I pein 'labe -a -non min 'gve -yre!> Töon te i "ta wuanla 'yra -a, -e 'i 'ku -nyran pein -föla "dazan da.

¹⁰ -Yee "wean -te min 'i laabo 'nan, 'i 'lv "fedi -bli 'e 'va be, 'i -nyran pein -föla "dazan da! Min nen yei laabo be, -te yei 'yi be, -e 'e 'ta -a vi 'yie 'nan: <An bee, 'i 'ta -nyrannan tıglı 'gve -a 'si!> -Te e dre zie, min pænon nen ka "ta -nyeanla waa be, 'yra "sia 'i yie man o yei.»

¹¹ En Zozi -a 'le 'sran 'nan: «Min nen 'e 'fi dre -dan be, Bali -a dra "wennon. En min nen 'e 'fi dre "wennon be, Bali -a dra -dan.»

¹² "Be -sru en Zozi 'wi tin 'badı 'sia min nen e Zozi 'bo laabo 'nan 'e 'lv "fedi -bli 'e 'va be, -yre. Yaa 'vi -yre 'nan: «-Te 'i "ta minnunn laabo "fedi fe man be, te 'i beenun laabo di! En te 'i "böunun laabo di! En te 'i "mangulinun laabo di! En te 'i böennun fenon laabo di! "Tögo -wee ve da, -e 'wei laabo te 'e dre fe 'leji boladı -a.

¹³ 'Pian -te 'i "ta minnunn laabo "fedi fe man be, 'i 'yale -tenon laabo! En minnunn nen -ce ci o man be 'i o laabo! En minnunn nen o "tun "bo be 'i o laabo! En minnunn nen o yie 'wi be 'i o laabo!

¹⁴ -Te 'i 'wi zie -a dre be, Bali -fea ve 'i man, köö wa'a 'leji böala 'yie di. 'Pian Bali -a 'leji böala 'yie, tv nen min tıglı nun wuanla -kanon 'va be, -a man.»

"Fedi -dan man -konnæn

(Mt 22.1-10)

¹⁵ -A -nan nen min -tv nen fe zie -a -nan be yaa 'vi Zozi le 'nan: «Min nen e fe -ble Bali -le mingonnæn treda be, Bali -le -fea a -a san man.»

¹⁶ En Zozi -konnæn "tv -födi 'sia -yre. E 'nan: «Min -tv 'be "ta "fedi -dan dra, en yaa 'wi 'vi min "kaga "le.

¹⁷ Zı "fedi yi 'bo be, en 'e 'suzan 'tv 'pa 'sia 'nan 'e 'ku o laabo. 'E vi -wle 'nan: <'Ka 'ta! O cæen fenun dredı man.»

¹⁸ 'Pian o -tööv pænon 'wi 'tv 'yi, en waa 'vi -yre. Min ted e -a 'vi -yre 'nan: <An "sia fei -tv 'lonan. An "ta -ko -a -nanjenle. -Yee "wean 'i yra 'si, ma'an 'kolaman 'lodi -a di.»

¹⁹ En -a -tv "e 'vi -yre 'nan: <An tri 'lo -fu. An "ta -ko o -nanjenle, -te o 'nyranman "paa 'kpa -o. -Yee "wean 'i yra 'si, ma'an 'kolaman 'lodi -a di.»

²⁰ En -a pee "e 'vi 'nan: <An "sia li 'panan. -Yee "wean ma'an 'kolaman 'lodi -a di.»

²¹ Min 'suzan zie e 'li 'e da 'e 'tazan -va. 'Wi nen o pænon -a 'vi be yaa 'sinan 'pa -yre. -A -nan nen 'bli 'fo -a tazan 'bo 'ji, en e 'nan 'e 'suzan le 'nan: <'I 'ku tada 'fla yei, -e 'i vi 'yale -tenon le, en 'i vi minnunn nen -ce ci o man be -wle, en 'i vi minnunn nen o yie 'wi be -wle, en 'i vi minnunn nen o "tun "bo be -wle, -e 'ka 'ta waa!>

²² En min 'suzan zie e -ku "nyian. Föonon, en e -ta a vile 'e 'tazan le 'nan: <An 'san, 'wi nen yia 'vi be, maan dre, 'pian -nyrannan -mie a tian 'nan.»

²³ -A -nan nen -a tazan -a 'vi 'nyian -yre 'nan: <'I 'ku -siblv 'nennun da, en 'i 'ku fei -paannun da, -e 'i vi minnunn le 'nan o 'ta. 'I 'to o man, -e 'o 'wi "man, 'dv -e 'men 'kuin 'e fa!> »

²⁴ En Zozi -a 'le 'sran 'nan: «Maan ve 'ceæ 'nan, minnunn nen Bali o laabo, en wa'a 'wle "man "die, o -tv 'ka 'taa "fedi -blıle 'an 'va di.»

-Tie -kolaman dredı -a Zozi -sruzan -a?

(Mt 10.37-38)

²⁵ "Be -sru en Zozi Zeruzalem si 'sia "nyian. Min yra -a -sru "kaga 'kpa. -A -nan nen Zozi 'e 'man lila, en e 'nan -wle 'nan:

²⁶ «Min nen e ya "vale 'e -söonmlan 'an -sru "be, 'yaan 'sia e 'mlin 'e "ti 'lee 'e "bv "da. En 'yaan 'sia e 'mlin 'e nan 'lee 'yee 'nennun da. En 'yaan 'sia e 'mlin 'e "böunun 'lee e "blunun

"da. En 'yaan 'sia e 'mlin 'e 'bɔ 'le 'belidi da. - Te ya'a drɛlɛ zi diɛ, ya'a 'kolaman -e 'e drɛ 'an -sruzan 'a "fo "di.

27 En "nyian bɛ, min nɛn e ya "vale 'e - sɔɔnmɫan 'an -sru "bɛ, 'e 'wɪ yɾa yɪdɪ man, en 'e 'wɪ -kɔdɪ man yɪba "plan da! -Te ya'a drɛlɛ zi diɛ, ya'a 'kolaman -e 'e drɛ 'an -sruzan 'a "fo "di.

28 -A -kɔɔn "man wɪ -tɔ nɛn 'gɔ. Min -tɔ a 'ka yei, en e ya "vale 'e 'yee 'kɔn -dan -tɔa. Min zɪɛ zɪ 'kɔ 'e drɛ bɛ, yaa "nrɔnman 'e 'ji 'vaa, en yaa -si "siala. E 'yee "lala -nanjɛan, -te e bɔa -yee 'kɔn 'tɔvɛ -a -o.

29 "Tɔgɔ -te e 'yee 'kɔn 'pɔ -fɔ 'trɛ 'ji bɛ, -e 'e vile 'e 'cɛn "man "di. Tɔɔn minnun nɛn o 'wɪ zɪɛ -a -nan ye bɛ, waa sɛɛ wɔdɪ "siala -a vɪdɪ -a 'nan:

30 «Min 'labɛ e 'kɔn 'tɔdɪ 'sia, 'pian ya'a -kolalɛ 'cɛndɪ -a "man "di.»

31 En -a -kɔɔn "man wɪ -tɔ nɛn "nyian 'gɔ. Mingɔnnɛn -tɔ "ta -ko -kuli man mingɔnnɛn -tɔ -va. Mingɔnnɛn zɪɛ zi 'kɔ 'e drɛ bɛ, yaa "nrɔnman 'e 'ji 'vaa, en e -kuli -si "siala. 'E 'ci "nrɔnman 'nan, 'yee minnun -kpi fu (10.000) 'gɔɛ, o -pɛ "sɔa min -kpi yɔ -tɔ (20.000) -a?

32 -Te yaa -tɔ 'nan 'e 'pɛ 'ka 'taa 'sɔlɛ -kuli -a diɛ, e minnun "paa 'sia mingɔnnɛn -tɔ zɪɛ -a va, te 'bɛ a tian 'kɔɔbli. E toba -fɔa -yrɛ 'nan, te 'o 'kuli -tan "nyian di.»

33 En Zozi -a 'le 'sran 'nan: «'Wɪ 'tɔwli zɪɛ -nyrɛn 'e drɛ 'cɛɛ vɛ -a! -Te min 'ka 'e 'bli 'silɛ 'yee fɛ pɛɛnɔn da diɛ, ya'a 'kolaman -e 'e drɛ 'an -sruzan 'a "fo "di.

34 'Wɪ 'kpa, -wɛ a fɛ "yi "a. 'Pian -te -wɛ 'nɔnnɔn 'si "man "bɛ, -a drɛ vɛ "ka "nyian 'nɔnnɔn di.

35 E 'ka "nyian "yi fɛ -tɔ drɛ vɛ -a 'trɛda di. En e 'ka -anglɛ -a di. 'Pian waa wɛɛnman 'e "tun. Min nɛn 'wɪ man "trɔɛn ci -a -wulo -man bɛ, -a san 'e man!»

15

*'Bla nɛn e 'san bɛ waa 'yɪ
(Mt 18.12-14)*

1 Yi -tɔ da 'sukɔlɛ 'sinɔn "kaga pli Zozi man 'nan -e 'o wei man. En minnun nɛn o 'tɔ 'wliɪ "a "nyian minnun 'le bɛ, o "kaga "ta "nyian.

2 'Wɪ zɪɛ ya'a Farizen 'nɔn 'lee 'fluba 'ci vɪnɔn 'ci 'sɔlɛ "fo "di. -A -nan nɛn waa vɪdɪ 'sia 'nan: «Min 'labɛ, e ta -kli "wɪ dra. E 'wɪ 'wliɪ "drɛnɔn "kuan 'e 'pɛ "fli "a, en o fɛ -ble waa 'e cin va.»

3 -A -nan nɛn Zozi -kɔnnɛn 'fɔdɪ 'sia -wɛlɛ. E 'nan:

4 «Min -tɔ -le 'bla a -yaa tɔ, en -a -tɔwli "cɛ 'san "va. Min zɪɛ yaa dra 'kɔ? Maan ve 'cɛɛ 'nan e 'bla -fuba 'sɔrasɪɛn 'wɛlɛ 'sɔrasɪɛn "tɔɛ "bui "da, -e 'e 'kɔ -a -tɔwli "nɛn e 'san bɛ -a -wɛɛ. -Njɛɛ dɔvɔ?

5 -Te yaa yɪ bɛ, -a ci "nranman 'kpa tɪglɪ. Yaa "sia -e 'e -fɔ 'e 'plabɛi da.

6 -Te e 'bɔla "kɔnnɛn "bɛ, 'e beenun 'lee 'e "srɔnnɔn laabo 'e va. Yaa ve -wɛlɛ 'nan: «'Ka 'ta -e -kaa ci 'e "nran 'e cin va! An 'mɛn 'bla nɛn e 'san bɛ -a 'yɪ.»

7 'Wɪ 'tɔwli zɪɛ -yɛɛ dra Bali lɛ. -Te min -tɔwli "cɛ 'si 'wɪ 'wliɪ "drɛdɪ man, en 'e 'fli -nɔn Bali lɛ bɛ, Bali ci "nranman. Ci "nran nɛn min -tɔwli zɪɛ, yaa -nɔan Bali lɛ bɛ, e "mlian min -fuba 'sɔrasɪɛn 'wɛlɛ 'sɔrasɪɛn nɛn o ya tɪglɪ 'va bɛ -wee ci "nran nɛn waa -nɔan Bali lɛ bɛ -a da.»

'Lein 'wɛlɛ nɛn e 'san bɛ waa 'yɪ

8 En Zozi -a 'vɪ "nyian -wɛlɛ 'nan: «-Te limɔn -tɔ -le 'lein 'wɛlɛ a -fu, en -a -tɔwli "cɛ 'san "va "bɛ, e -kannɛn -fɔa "nɛn, -e 'e 'yee 'kuin "koodɪ 'sia. Yaa -wɛɛman -trilii, -e 'e yɪ.

9 -Te yaa 'yɪ bɛ, 'e "luenun 'lee 'e "srɔnnɔn laabo 'e va. Yaa ve -wɛlɛ 'nan: «'Ka 'ta -e -kaa ci 'e "nran 'e cin va! An 'mɛn 'lein 'wɛlɛ nɛn e 'san bɛ -a 'yɪ.»

10 'Wɪ 'tɔwli zɪɛ -yɛɛ dra Bali 'le 'pasianɔn nɛn laji bɛ -wɛlɛ. -Te min -tɔwli "cɛ 'si 'wɪ 'wliɪ "drɛdɪ man, en 'e 'fli -nɔn Bali lɛ bɛ, Bali -le 'pasianɔn 'ci "nranman.»

'Nɛn "tɪ 'lee 'yee 'nɛnnun "fli "le 'wɪ

11 Zozi -kɔnnɛn "tɔ -fɔ "nyian -wɛlɛ. E 'nan: «Min -tɔ a, en -yee 'nɛnnun a "fli.

12 Yi -tɔ da bɛ, en -a "tiennɛnzɔn -a 'vɪ 'e "tɪ "le 'nan: «'An "tɪ, 'an 'blɪnan nɛn e -taa "kɔnlɛ 'mɛn vɛ -a bɛ, 'i -nɔn 'mɛn!» -A -nan nɛn o "tɪ 'e yɪfɛ cɛɛn 'e cin man -wɛlɛ.

13 Yi "fli, yaa, "bɛ -sru en -a "tiennɛnzɔn 'bɔ 'yee vɛ pɛɛnɔn 'tan. Yaa man "lala 'si, en e -kɔ -a -blɪlɛ 'fla 'kɔɔbli 'tɔ da, te 'e 'ci 'sɔ winun dra.

14 "Yɛɛ 'cɛn -a -blɪdɪ man bɛ, te dra -dan 'lɛ "so 'fla zɪɛ -a da. -A -nan nɛn 'e yɾa yɪdɪ 'sia.

15 En e -kɔ toba -fɔlɛ 'fla zɪɛ -a da min -tɔ lɛ, 'nan -e 'e 'nyranman "va. Min zɪɛ 'bɛ 'pa 'sia 'nan 'e 'kɔ 'e yɪɛ 'tɔ 'yee 'srɪnun va lua.

16 Dra -a -tɛa, e ya "vale 'e 'srɪnun -blɪfɛ -ble, 'pian min -tɔ 'ka -a -nɔan -yɾɛ "fo "di.

17 En 'e 'wulo 'ji "nrɔndɪ "sia. Yaa 'vɪ 'e 'ji 'nan: «'An "tɪ "le 'nyranman 'panɔn 'bɛ fɛ -ble -mɪɛn, te e o "kle. 'Pian mɛɛn -kaa "dra lɔ 'gɔ.

18 'Wɪ nɛn an -taa -a drɛlɛ bɛ -nyrɛn 'gɔ. An lia 'an da 'an "tɪ 'va -e 'an vɪ -yrɛ 'nan: «'An "tɪ, 'i yɾa 'sil! 'An 'wɪ 'wliɪ drɛ Bali wlu, en 'an 'wɪ 'wliɪ drɛ 'yɪɛ.

19 E 'ka "le "waan laabo "nyian 'yɪɛ 'nɛn "fo "di. 'I yɾa 'si, 'yian drɛ 'yɪɛ 'nyranman 'pazan 'tɔ -a!»

20 -A -nan nɛn e 'li 'e da 'e "tɪ 'va. E -fɔ "kɔnnɛn "man -kɔɔbli, en -a "tɪ -a 'yɪ. -Yee 'nɛn nyɾinda -sɛn "da, en e -kɔ -a 'lɛ flɔn -a. Yaa 'kun, en e -atu -tɛ "man.

21 -A -pɪ "e -yrɛ 'nan: «'An "tɪ, an 'wɪ 'wliɪ drɛ Bali wlu, en an 'wɪ 'wliɪ drɛ 'yɪɛ. E 'ka "le 'waan laabo "nyian 'yɪɛ 'nɛn "fo "di.»

22 'Pian -a "ti -a 'vɪ 'yee nɔannun lɛ 'nan: <'Ka 'ta "nyiandu sɔ -trɛ fɛnyian -a, -e 'ka wɔ 'mɛn 'nɛn 'gʊɛ -a da! 'Ka sɔɔnwɛ wɔ -a -pɛ 'wɛ man, -e 'ka 'manwua "wɔ -a cɛin -man!

23 'Ka 'ta tri -blonɛn bɔadi bɛ -a, -e 'kaa -tɛ -yrɛ! E ya 'lɛ -kaa "fɛdi -bli, -e -kaa ci 'e "nran 'e cin va.

24 Kɔɔ 'an 'pɪ nɛn kaa ye 'gʊɛ, e -ka, ɛn e fuw. E 'san, ɛn maan 'yɪ. Tɔɔn ɛn o "fɛdi drɛdi 'sia.

25 Tʊ zɪɛ -a wlu bɛ, tɛ -yee 'nɛn cɛjɛnɛzan a tian fei. Zɪ e 'si fei, e ya -tanan bɛ, "yɛɛ -pli "kɔnnɛn "man bɛ, ɛn e "dre 'man.

26 -A -nan nɛn e nɔan -tʊ laabu, ɛn e "kɔnnɛn "wɪ laabu -yrɔ.

27 'Bɛ 'vɪ -yrɛ 'nan: <'I -suannɛn 'bɛ 'ta. 'I "ti tri -blonɛn bɔadi bɛ -a -tɛ -yrɛ, 'nan 'wɪ 'tʊ 'ka drɛɛ -yrɛ "dɪ -lɛ "wɛan.>

28 'Wɪ zɪɛ e 'bli 'fɔ "ji, ɛn e 'ka "vale 'e -wɪamlan "kɔnnɛn "dɪ. Tɔɔn ɛn -a "ti 'bɔla. E toba -fɔdi 'sia -yrɛ 'nan 'e -wɪa "kɔnnɛn.

29 'Pian e 'nan 'e "ti "lɛ 'nan: <'An lɛ "kaga 'kpa nɛn 'gʊ, tɛ 'an 'nyranman "paa 'yɪɛ, ɛn ma'an tian 'li -a vile 'yɪɛ 'wɪ 'tʊ man -cɛjɛ dɪ. 'Pian yɪ'a tian bo "nɔn 'tʊwli "nɔnlɛ 'mɛn, -e 'kʊ "fɛdi -bli "va 'kʊ 'vale 'an beenun -a dɪ.

30 'I 'yɪɔ, 'wɪ nɛn yia drɛ bɛ -a! 'I 'pɪ nɛn e 'yɪɛ "lala pɛɛnɔn bli lɔmɔnnun man bɛ, zɪ e -ta bɛ, ɛn i tri -blonɛn bɔadi bɛ -a -tɛ -yrɛ.>

31 ɛn -a "ti "e -yrɛ 'nan: <'Mɛn 'nɛn, tʊ pɛɛnɔn man bɛ, i ya 'an 'va 'gʊ, ɛn 'an yɪfɛ pɛɛnɔn bɛ e ya 'yɪɛ vɛ -a.

32 E ya "lɛ -kaa "fɛdi -bli, -e -kaa ci 'e "nran 'e cin va. -'Ka'a 'kɔlaman -e -kaa 'wɪ 'pɛɛ drɛ "fo "dɪ, kɔɔ 'i -suannɛn 'gʊɛ e -ka, ɛn e fuw, e 'san, ɛn maan 'yɪ.> »

16

'Ka 'man wɔw, "trɛ "wɪ -lɛ "wɛan!

1 "Bɛ -sru Zozi -kɔnnɛn "tʊ -fɔdi 'sia 'e -srunɔn lɛ. E 'nan: <'Fɛzan -tʊ a, ɛn min -tʊ 'bɛ 'e yɪɛ -tɔa -a yɪfɛ pɛɛnɔn 'va. ɛn minnun -a -nan sɛɛ 'wɔ fɛzan zɪɛ -yrɛ 'nan, min nɛn 'e yɪɛ -tɔa -a yɪfɛ va bɛ, yaa "sia "va tɛ 'e man wɪ dra -a.

2 -A -nan nɛn fɛzan -a laabu, ɛn e 'wɪ 'gʊɛ -a laabu -yrɔ. E 'nan: <'Mɛ "wɪ nɛn maan 'man 'i man 'gʊ? Yɪ'a 'kɔlaman -e 'i 'fo 'an yɪfɛ da "nyian "fo "dɪ. -Yee "wɛan 'nyranman pɛɛnɔn nɛn yia 'pa bɛ, 'i -sru 'vɪ 'mɛn!>

3 ɛn min nɛn 'e yɪɛ -tɔa -a yɪfɛ va bɛ, 'e 'ci "nrɔndɪ 'sia. Yaa 'vɪ 'e 'ji 'nan: <'An 'san "ta 'mɛn 'nyranman "sia 'an 'lɔ. -Mɛ "nɛn an -taa -a drɛɛ 'mɛn? 'An "koe "ka -e 'an fei 'pa dɪ, ɛn 'tra 'tɛdi 'yra -an -tɛa.

4 'Pian 'wɪ nɛn 'kʊ 'an drɛ -e minnun 'o 'an yɪ "yɪ "bɛ, maan -tɔa. 'Wɪ zɪɛ -a 'bɔ nɛn maan dra, 'bɛ 'lɛ vɛ bɛ, -tɛ 'an 'san 'si 'an man bɛ, -e minnun 'waan 'kun 'o 'pɛ "fli "a 'wee "kɔnnɛn.>

5 -A -nan nɛn minnun nɛn -a san -lɛ fiɛn cɪ o da bɛ, e o laabʊdi 'sia 'tʊdu. Yaa laabu -a tɛdɛ -lɔ 'nan: <'An 'san -lɛ fiɛn a 'i da wɛa?>

6 "Bɛ -yrɛ 'nan: <'E ya 'nyrɔn "tugu -yaa tʊ!> ɛn e -yrɛ 'nan: <'I 'yɪɛ 'fluba 'si, 'i -nyran "nyiandu, -e 'i crɛn -tɛ -fuba 'soolu!>

7 "Bɛ -sru yaa laabu "nyian -a -tʊ -lɔ 'nan: <'Bii "nun? E ya "yɪɛ 'lɔ wɛa?>

"Bɛ -yrɛ 'nan: <'E ya 'saa 'wɛɛ 'plablu -yaa tʊ.>

ɛn e -yrɛ 'nan: <'I 'yɪɛ 'fluba 'si, -e 'i crɛn -tɛ -fuba 'sɔral.> »

8 ɛn Zozi -a 'lɛ 'sran 'e -srunɔn lɛ 'nan: <'Min 'suzan 'wɪldɪ zɪɛ, e 'wɪ 'tʊ wɪ drɛ. Maan vɛ 'cɛɛ 'nan, minnun nɛn wa'a Bali tɔa dɪɛ, o 'wɪ -tɔa 'o cin yei e "mlian minnun nɛn o cɪ Bali -lɛ vɛ -a bɛ o da.

9 -Yee "wɛan 'wɪ zɪɛ -a da nɛn 'ka 'ci "nrɔn -e 'ka 'wɪ drɛ! 'Ka bɛɛ -wɛɛ "lala nɛn e ya 'wɪ 'wɪldɪ 'tʊ 'tʊdu pɛɛnɔn pou -a bɛ -a! -Tɛ ka 'wɪ zɪɛ -a drɛ bɛ, tʊ nɛn "lala 'wɪ 'ka 'kɔan "nyian dɪɛ, o 'ka "kuan 'o 'pɛ "fli "a Bali fla.

10 -Tɛ min drɛ wɪ a tɪglɪ 'wɪ 'sɛzɛnɛn pɛɛnɔn 'ji bɛ, min drɛ wɪ -kɔan tɪglɪ 'wɪ -dandan ji. ɛn -tɛ min -dawli ye "yɪ 'wɪ 'sɛzɛnɛn pɛɛnɔn 'ji bɛ, min -dawli ye "yɪ 'wɪ -dandan ji.

11 -Yee "wɛan -tɛ minnun 'ka yɪ -tɛlɛa 'ka da "lala nɛn e ya 'wɪ 'wɪldɪ 'tʊ 'tʊdu pɛɛnɔn pou -a bɛ -a va dɪɛ, Bali 'ka fɛ nɛn e cɪ tɪglɪ bɛ -a nɔan 'cɛɛ dɪ.

12 ɛn -tɛ minnun 'ka yɪ -tɛlɛa 'ka da fɛ nɛn e 'ka 'cɛɛ vɛ -a dɪɛ -a va dɪɛ, fɛ nɛn Bali -a 'pla 'cɛɛ vɛ -a bɛ, ya'a nɔan 'cɛɛ dɪ.

13 Maan vɛ 'cɛɛ 'nan, nɔan -tʊ 'ka 'kɔlaman -e 'e min "fli 'su 'e cin -a dɪ. E lɛaman -a -tʊ man, tɛ ya'a -tʊ ye "yɪ "dɪ. Fɛ -lɛ "wɛan nɛn an 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ bɛ, min nɛn e "lala ye "yɪ "bɛ, ya'a 'kɔlaman -e 'e Bali yɪ "yɪ "dɪ.>

14 Farizen 'nɔn nɛn -nan bɛ, zɪ o 'wɪnun zɪɛ -a 'man bɛ, ɛn o Zozi 'shɛ bli. Kɔɔ o "lala ye "yɪ.

15 -A -nan nɛn Zozi 'e 'nan -wɛɛ 'nan: <'Ka 'fli dra min yɪɛ lɛ min tɪglunun -a. 'Pian Bali 'cɛɛ ci "nrɔndɪ ye. ɛn fɛ nɛn minnun -a "siala 'nan, ka ya 'wɪ -dan drɛnɛn bɛ, Bali "lɛ 'va bɛ, e ya 'wɪ 'wɪldɪ "a "fo.

16 -Pei -tʊ wɪnun nɛn Bali -a -nɔn Moizi lɛ bɛ, 'lɛɛ 'wɪnun nɛn Bali 'lɛwɛi vɪnɔn 'a 'vɪ bɛ, -a da nɛn minnun 'ta 'wɔla -trilii ɛn Zan -ta. 'Pian zɪ e -ta bɛ, ɛn Bali -lɛ 'wɪ 'nɔnnɔn nɛn 'nan -yee mingɔnnɛn -bliɪdi 'bɔ 'kogo bɛ, waa vidɪ 'sia minnun lɛ. -A -nan nɛn minnun "kaga -a "vale 'nan Bali 'e mingɔnnɛn -bli 'o da.

17 'Pian -tɛ labli 'lɛɛ 'trɛ 'ka tian 'nyanlɛ dɪɛ, tɛ -pɛi -lɛ 'wɪ "wɛnnɛn 'tʊwli 'ka tian 'silɛ "da "fo "dɪ.

18 -Yee "wɛan min nɛn e 'si 'e nan man ɛn e lɪ pɛɛ 'pa bɛ, tɛ e lɪ wɛɛ 'e nan cɛjɛ man. ɛn "nyian bɛ, min nɛn e lɪ nɛn -a -sran -a 'bɔla bɛ -a 'pa bɛ, tɛ min nan wɛɛ.>

Fezan -tv 'lee Laza man-konnen

¹⁹ "Be -sru Zozi -konnen "tu -fo "nyian. E 'nan: «Fezan -tv a. Min zie mingonnennun da so nen -a 'fle ci be, -nyren yaa wo. En tu -tvdu pænon man te -a ci a 'e 'sodi, te e "fedi -ble.

²⁰ En 'yale -tezan -tv a "nyian. Wæ laabo Laza. Min zie mløn "a -a 'kolæ pænon da. En e ya 'e nyinnandi fezan zie -yee -kløn -yre "nen.

²¹ E ya "vale 'e fezan 'nean pønnen nen e -seanla be -a -ble. 'Pian min -tu 'ka -a -nønle -yre "di. E ya 'e nyinnandi fe zie -a -nan, te -plennun -a mlønun 'ji flannan.

²² Yi -tv 'bø en 'yale -tezan zie e -ka. -A -nan nen Bali -le 'pasianøn -a 'si, o -ku -a Abraam "srøn.

"Be -sru en fezan "e "ka 'wv "nyian, en wæ 'wv.

²³ Zi e 'bøla -yremo fla be, en 'e yra yidi 'sia. -A -nan nen 'e yie 'tø lou, en e Abraam 'yi 'købli, te Laza yra -a "srøn.

²⁴ En e -paandi 'sia. E 'nan: «Kv tra Abraam, 'an nyrinda 'e 'sen 'i da! 'I yra 'si, 'i Laza 'pa 'sia 'e 'ta 'e 'pe 'wle wv 'yia, -e 'e 'tø 'an 'le! Kvo 'an ya 'an yra ynan 'te 'gve -a va.»

²⁵ En Abraam "e -yre 'nan: «Men 'nen, -a -cin 'e 'tø 'i 'ji 'nan, tv nen i ya 'treda be i 'yi 'yi, te Laza "e yra ye. -Yee "wean 'be nen 'gve, -a "sii tv 'bø en 'yie yra yi tv 'bø.

²⁶ En "nyian be -klu -dan -kaa cæn 'e cin man. -Te min a "vale 'nan 'e "sia 'kv 'va 'gv -e 'e 'lv 'ka 'va nun be, ya 'a 'kolaman -a dredi -a di. En -te min a "vale 'nan 'e "sia 'ka 'va nun -e 'e 'ta 'kv 'va 'gve, ya 'a 'kolaman -a dredi -a di.»

²⁷ Tvøn fezan -a 'v1 -yre 'nan: «Kv tra Abraam, 'pian mein tv "baa, 'i Laza 'pa 'sia 'an "ti "le "kønnen!

²⁸ "An "bønun a 'soolu, -e 'e 'w1 tin 'ba -wle, "tøgo 'o 'ta fenan nen 'an yra ye 'gve -a -nan.»

²⁹ En Abraam "e -yre 'nan: «Bali -le -pei -tv wunun nen yaa -nøn Moizi le be, e ya o va nun. En 'wunun nen Bali 'lewei vnon 'a 'v1 be, e ya o va nun. 'O "træn "tø -yre -e 'o 'ta wola "da!»

³⁰ En fezan -a 'v1 -yre 'nan: «Kv tra Abraam, 'be 'ka 'bøa waa 'fo "di. 'Pian -te min 'si -kanøn 'va, en e -ku 'w1 tin 'balæ -wle "be, waa wei maan. 'O "sia 'w1 'wliid "dredi man, -e 'o -sønla Bali -sru.»

³¹ -A -nan nen Abraam -a 'v1 -yre 'nan: «-Te wa'a 'o "træn 'tøa Bali -le -pei -tv wunun nen yaa -nøn Moizi le be -yre "diæ, en -te wa'a 'o "træn 'tøa 'wunun nen Bali 'lewei vnon 'a 'v1 be -yre "diæ, te wa'a 'kolaman "nyian -e 'o "træn "tø min nen e 'si -kanøn 'va be -a wei le di.»

17*Zozi 'w1 'pla 'e -srønøn læ*

(Mt 18.6-7, 15, 21-22; Mk 9.42)

¹ "Be -sru en Zozi -a 'v1 'e -srønøn læ 'nan: «'Wunun nen o -kolaman o min "sia Bali -sru

"be, o ya 'treda "kaga. 'Pian min nen yaa dre en 'w1 zie 'e bø min -tv man be, 'w1 -taa "bøle -a san man.

² E ya "le 'o -kølebu -fo min zie -a 'klan, -e 'o tvø jemie -va. 'Be "yi mlin, "tøgo 'e dre -e 'men 'nen "tø 'e 'si 'an -sru.

³ "Ka dre "yi 'ka 'fli -va!

-Te 'i "bvi -tv 'w1 'wliid dre be, 'i 'w1 tigh tin 'ba -yre. -Te yaa -tø 'e 'fli -lō be, -e 'i man w1 'ce!

⁴ En -te e 'w1 'wliid dre 'yie 'e 'pa -a 'søravli yide 'wle 'tøwli 'wlu, te e lia 'e da 'i 'va 'e 'pa -a 'søravli, te yaa ve 'yie 'e 'bø 'a be, 'i man w1 'ce!»

⁵ -A -nan nen Zozi 'le 'pasianøn -a 'v1 Min -san 'bø le 'nan: «'I 'køe yi -teradi 'i da 'pa "da!»

⁶ En Minsan "e 'nan: «-Te 'cee yi -teradi Bali da a "wennøn "le fei fe 'wle 'tv -le 'w1 'zø be, kaa ve yiba -dan 'gve -yre 'nan: «'I 'sura, 'i 'kv -tø jemie -va, yaa dra.»

Zozi -sruzan 'nyranman "paa 'e 'ci -a -tvwli

⁷ «'Ka 'ci "nrøn 'w1 'gve -a da! 'Cee nøn a, en e 'nyranman "paa 'cee fei, -te 'be "ceæ di, 'e yie -tøa 'cee -winun va. Min -tv 'ka 'ka yei, -te nøn zie e 'si lua, e -ta be, -e 'e 'v1 -yre 'nan: «'I 'ta "nyiandu -nyran fe -sru "di?»

⁸ 'Pian yaa ve -yre 'nan: «'I fenun -tæn "nyiandu, 'i 'man wv, -e 'i 'ta 'men fe 'pa! -Te an fe bli, an 'kan, en an 'yi mlin be, -e 'i 'yie ve -bli.»

⁹ En "nyian be, min -tv 'ka 'yee nøn muo 'fōa 'nyranman nen yaa 'pa be -a man di.

¹⁰ Zi ka ci Bali lō zie. -Yee "wean -te ka cæn Bali -le 'nyranman nen e 'nan 'ka 'pa be -a man be, 'ka v1 'nan: «Nøn "tun "nen 'kva. 'W1 nen e ci "le 'kv dre be, -a 'bø nen kva dre.»

Zozi -kogobe 'si min -fu man

¹¹ Te Zozi a -konan Zeruzalem zia be, e cidadi 'sia Samari 'legløn 'lee Galile 'legløn yei.

¹² Zi Zozi "ta bōala 'fla 'tv da be, en -kogobe -tænøn 'fu -ta -a 'le. 'O -fv "man "købli,

¹³ en o -paandi 'sia -yre. Waa 'v1 'nan: «'Kv 'san Zozi! 'I yra 'si! 'I 'kv nyrinda 'si!»

¹⁴ Zi Zozi o 'yi be, en e 'nan -wle 'nan: «'Ka 'kv 'ka 'fli -køøn Bali -pannøn læ.» "Wæ -køn -køn -sia be, en -kogobe 'si o pænon man.

¹⁵ Zi o va min -tv -a 'yi 'nan, -kogobe 'si 'e man be, en e 'li 'e da Zozi 'va. E Bali 'tø bōdi 'sia wei 'plæbe 'a.

¹⁶ Zi e 'bø Zozi man be, en e "pō søn "wlu, 'e yra blula, en yaa muo "fōdi 'sia. Min zie e "sia Samari, Zuif min "ceæ di.

¹⁷ En Zozi -a laabv minun lō 'nan: «-Kogobe 'si min -fu be, o pænon man. En min 'sørasien a nyin zia?»

¹⁸ -Mæ "le "wean nen min nen e 'ka Zuif min -a diæ, -yæ 'si o yei, en e -ta Bali 'tø "yi "vile?»

19 -A -nan nen Zozi -a 'vɪ min zɪe -yre 'nan: «I 'wluan, 'i 'ku! I yi -tera 'an da, -yee "wean 'i beli.»

Bali mingonnen -ble min da 'ko?
(Mt 24.23)

20 Farizen 'non -a laabu Zozi 'lɔ 'nan: «Tɔ 'cɛn 'man nen Bali mingonnen -blɪdɪ 'siala?» En e -wle 'nan: «Bali -le mingonnen -blɪdɪ 'ka 'taa "le fɛ nen waa ye be -yee 'wɪ 'zɔ dɪ.

21 En wa'a 'kolaman -e 'o vɪ 'nan, -yee 'bɔla -mien dɪ, en -yee 'bɔla 'gɔ dɪ. Maan ve 'cɛɛ 'nan Bali mingonnen -blɪdɪ 'sia 'ka yei 'va.»

Zozi 'le -tadɪ pee dra 'ko?
(Mt 24.26-28, 37-41)

22 "Be -sru en Zozi -a 'vɪ 'e -srunɔn le 'nan: «Tɔ -tɔ -taa "bɔle be, te ka ya "va 'nan 'ka Blamin -pɪ ye. -Te e ya yi -towli "ce "a oo, ka ya "vale 'ka ye -kpɔ, 'pian ka'a 'kolaman -a yɪdɪ -a "fo "dɪ.

23 Tɔ zɪe -a man nen minnun -a ve 'cɛɛ 'nan, e ya -mien, en e ya 'gɔ. 'Pian te 'ka 'kɔ -nan dɪ, en te 'ka sɔnla o -sru "dɪ.

24 Kɔɔ tɔ nen Blamin -pɪ -taa "man "be, e -taa "le laa -paan "le 'wɪ 'zɔ. E 'wlei -wlei -fɔa, -e -a -san 'e labli 'cɛn 'ji "fo.

25 'Pian e ya "le Blamin -pɪ 'e yra yɪ, en -naagonɔn 'o 'nan "man 'vaa, -e 'wɪ zɪe 'e dre.

26 Tɔ nen Blamin -pɪ -taa "man "be, 'winun nen minnun -a dre 'li Noe tɔ va be, waa dra "nyian.

27 Kɔɔ Noe tɔ va be, minnun fe bli, o -wen mlin, o li 'pa, en o -kɔnnen 'pa. Waa dre zɪe -trilii, en tɔ nen Noe -wlamlan -klɔ -dan ji be e 'bɔ. Tɔ zɪe -a man nen laa -dan fendɪ 'sia, en o pɛɛnɔn 'nan -nyan.

28 En "nyian be, 'winun nen minnun -a dre 'li Lot tɔ va be, waa dra "nyian. Minnun fe bli, o -wen mlin, o fenun lɔɔ, o fenun taan, o feinun paa, o 'kɔnnun tɔɔ.

29 'Pian yi nen Lot 'si Sodɔm be, -a -nan nen Bali 'te 'lee 'te nyin nen -a -koei "min -tea "be, -a -fɛn laa 'a 'fla zɪe -a da. En o pɛɛnɔn 'nan -nyan.

30 'Wɪ 'towli zɪe -a 'bɔ nen minnun -kɔan -a drenan, en Blamin -pɪ -taa.

31 Tɔ zɪe -a man be, min nen e cɪ 'yee 'kɔn 'le "nen "be, te 'e -wla 'kuin fe -tɔ 'sian dɪ! En min nen fei be, te 'e li 'e da 'fla dɪ!

32 'Wɪ nen 'li e 'bɔ Lot nan man, te 'e yie 'tɔ 'e koda be, 'e 'wɪ 'cɪn -trɔa 'ka 'ji!

33 Min nen e cɪ 'e 'ladɪ 'yee 'trɛda da be, ya'a ye dɪ. 'Pian min nen 'e 'pɛ 'si 'yee 'trɛda da 'fo, en yaa -nɔn 'mɛn be, -a san 'be 'belidɪ nen ya'a 'nyaan dɪe -a ye.»

34 En Zozi -a 'le 'sran 'nan: «Maan ve 'cɛɛ 'nan, -pei zɪe -a man be, min "fli -kɔan 'o nyinnandɪ -saa -towli "da, waa -tɔ "siala, -e -a -tɔ "e -fɔv.

35 En lumɔn "fli -kɔan "fe -sɔnnan, waa -tɔ "siala, -e -a -tɔ "e -fɔv.

36 [En min "fli -kɔan fei -towli "da, waa -tɔ "siala, -e -a -tɔ "e -fɔv.»]

37 -A -nan nen Zozi -srunɔn -a laabu -yɔ 'nan: «'Kɔ 'san! 'Wɪ zɪe nyin zia nen e dra?»

En e 'nan -wle 'nan: «Enan nen -wi -kadɪ cɪ 'e pladɪ be, -a ta lou "nen -wi pɛa "bli "lomannun 'o 'ble!»

18

Zozi -kɔnnen "fɔ tin 'bazan 'tɔ 'lee -cale -tɔ man

1 "Be -sru en Zozi -kɔnnen "tɔ -fɔdɪ 'sia -wle. E ya "vale 'e -kɔnnan -wle 'nan 'o Bali tru 'ba tɔ pɛɛnɔn man, te o "koe 'e 'nyan dɪ.

2 E 'nan -wle 'nan: «'Fla 'tɔ da be, tin 'bazan 'tɔ a -nan. Min zɪe ya'a 'klan man Bali lɔ dɪ, en -a yie 'ka 'naan min man dɪ.

3 En -cale -tɔ a "nyian 'fla -towli 'bɔ zɪe -a da. Tɔ pɛɛnɔn man be, e -taa 'yee 'wɪ 'a tin 'bazan zɪe -yre. Yaa ve -yre 'nan, 'e 'tɔ 'e -sru -e 'yee tin 'e 'te 'e 'nanmanzan da.

4 -A -nan 'mɔn 'wɪ zɪe -a drenan, te ya'a -yee tin 'baa "fo "dɪ. 'Pian zɪ yi -tɔ 'bɔ be, en 'e 'cɪ "nrɔndɪ 'sia. Yaa 'vɪ 'e 'ji 'nan: «Ma'an 'klan man Bali lɔ dɪ. En 'an yie 'ka 'naan min man dɪ.

5 'Pian -cale 'gɔe, e see "paa 'an man "bɔv, -yee "wean an -yee tin dra 'nɔnnɔn. Maan dra zɪe -e 'e vɪle 'e 'wɪ 'wɪdɪ "dre 'mɛn dɪ.»

6 En Minsan -a 'le 'sran -wle 'nan: «'Wɪ nen tin 'bazan 'wɪdɪ zɪe e 'sia -a vɪnan be, kaa 'man 'kpa?»

7 E ya 'ka 'ji 'nan, minnun nen Bali 'o 'si "va 'yee ve -a te o -paanman -yre "tɔ pɛɛnɔn man be, 'e "trɔɛn "sia o va? -Ceje, ya'a dra "fo "dɪ.

8 Maan ve 'cɛɛ 'nan, Bali 'ka 'mɔan dɪ, te e -tɔ o -sru -e 'e tin 'nɔnnɔn 'nɔn -wle. 'Be a zɪ, 'pian tɔ nen Blamin -pɪ -taa "nyian 'trɛda be, e bɔa minnun nen o yi -tera Bali da be o man?»

Zozi -kɔnnen "fɔ Farizen min 'lee 'sukɔle 'sizan 'tɔ man

9 Zozi -kɔnnen "tɔ -fɔdɪ 'sia minnun nen 'o 'fli "siala min tɪɪɪnun -a, te wa'a 'o bɔɛnun siala min tɪɪɪnun -a dɪe, o man. E 'nan:

10 «Min "fli 'be 'kɔ Bali tru 'bale Bali -pan 'kuin. Min -tɔ a Farizen min -a, en -a -tɔ a 'sukɔle 'sizan 'a.

11 Farizen min a 'e 'tɔdɪ lou, en e Bali tru 'badɪ 'sia 'e 'ji. E 'nan: «Bali, mein muo -fɔa 'nan an 'ka "le min peenun -le 'wɪ 'zɔ dɪ. Kɔɔ o crin wo, en o ya 'wɪ 'wɪdɪ "drenɔn 'a, en o ya min nan -weɛnɔn 'a. En "nyian be mein muo -fɔa 'nan an 'ka "le 'sukɔle 'sizan 'labɛ -yee 'wɪ 'zɔ dɪ.

12 Kɔɔ an fe "sɔan yi "fli 'fle 'tɔ -ji, en fe pɛɛnɔn nen maan ye be, maan -fuzan -nɔan 'yie.»

13 Tɔ zɪe -a wlu be te 'sukɔle 'sizan a 'e 'tɔdɪ -kɔɔbli, en e ya Bali tru 'banan. 'E 'wulo -fɔ 'e 'wlu, en 'e 'pɛ 'pa 'e 'kɔle "nen. En yaa vidɪ 'sia

'nan: 'Bali 'i yra 'si! 'Wɪ 'wɪdɪ "drezan nen maan, 'yian nyrinda 'si! »

¹⁴ En Zozi -a 'le 'sran 'nan: «Maan ve 'cɛɛ 'nan, 'sukɔlə 'sizan zɪɛ, 'o 'vale Bali -a o yei 'sɛn 'e cin va, en e -kɔ 'yee 'kɔnnɛn. 'Pian Farizen min 'lee Bali yei 'ka 'sɛnlɛ 'e cin va dɪ. Kɔɔ min nen 'e 'fli 'siala -dan bɛ, Bali -a dra "wɛnnɔn. En min nen 'e 'fli drɛ "wɛnnɔn bɛ, Bali -a dra -dan.»

*Zozi -fɛa 'vɪ nannannun man
(Mt 19.13-15; Mk 10.13-16)*

¹⁵ Yi -tɔ bɛ, en minnun -tadɪ 'sia nannannun -a Zozi lɛ, 'nan -e 'e klɛ o man. 'Pian zɪ -a -srunɔn 'wɪ zɪɛ -a -nan 'yɪ bɛ, en o -si -tɔ -wɔɔ.

¹⁶ -A -nan nen Zozi nannannun laabɔ 'e 'va, en e 'nan 'e -srunɔn lɛ 'nan: «'Ka nannannun 'tɔɪ 'o 'ta 'an 'va! Te 'ka 'si -tɔ -wɔɔ "dɪ! Kɔɔ minnun nen 'le nannannun -le 'wɪ 'zɔ bɛ, Bali -le mingɔnnɛn trɛda si a 'e 'le 'sɔdɪ -wɛɪ.

¹⁷ Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, minnun nen wa'a yi tɛala Bali da "lɛ zɪ nannannun yi -tɛala 'o 'tɪ "da bɛ -yee 'wɪ 'zɔ dɪɛ, Bali 'ka mingɔnnɛn blɛ o da "fo "dɪ.»

*Fɛzan -tɔ -le 'wɪ
(Mt 19.16-30; Mk 10.17-31)*

¹⁸ 'Bɛ -sru en min tazan -tɔ -ta 'wɪ laabɔlɛ Zozi 'lɔ. E 'nan: «Bali -le 'wɪ "paazan, i ya min tɪglɪ 'a. Maan dra 'kɔ, -e 'an 'belidɪ nen ya'a 'nyaan dɪɛ, -a yi?»

¹⁹ En Zozi "e 'nan -yrɛ 'nan: «-Mɛ "lɛ "wean nen, yia ve 'nan an ya min tɪglɪ 'a? Min -tɔ 'ka tɪglɪ dɪ, -tɛ ya'a 'silɛa Bali -tɔwɪ "a dɪɛ.

²⁰ Bali -le -peɪ -tɔ wunun 'gɔɛ, yia -tɔa. - Nyrɛn 'nan:

'Te 'i min nan -wɛɛ "dɪ!
Te 'i drɛ min -tɛzan -a dɪ!
Te 'i crin wɔ dɪ!

Te 'i 'wɪ 'sɛn min man dɪ!
'Yiɛ 'e 'nan 'i "tɪ 'lee 'i "bɔ "man!" »

²¹ En e 'nan Zozi lɛ 'nan: «'Wɪ pɛɛnɔn zɪɛ, maan drɛdɪ 'sia 'an "wɛnnɛn da, en an drɛ ceje.»

²² Zɪ Zozi 'wɪ zɪɛ -a 'man bɛ, en e 'nan -yrɛ 'nan: «'Pian 'yie 'wɪ 'fɔ -tɔ. -Nyrɛn 'nan, 'i 'yie fɛnun pɛɛnɔn 'tan, -e 'i man "lala -pli 'yale -tenɔn man. -Te yaa drɛ zɪɛ, laji fɛnun nen, wa'a srɛman dɪɛ, o dra 'yie vɛ -a. "Bɛ -sru -e 'i -sɔɔnla 'an -sru!"

²³ Zɪ e 'wɪ zɪɛ -a 'man bɛ, en -a -pɛ -sru -tɔa, kɔɔ -a yifɛ a "kaga.

²⁴ Zɪ Zozi -a 'yɪ 'nan -a ta drɛ 'trɔdrɔ bɛ, en e 'nan: «Minnun nen, o yifɛ a "kaga 'trɛda bɛ, -wee -sɔɔnladɪ Bali -sru "a 'tɔndɔn.

²⁵ Maan ve 'cɛɛ 'nan, -wɪ -dan nen waa laabɔ shamo bɛ, ya'a 'kɔlaman -wɪladɪ -a 'mɛnzɛn -yrɛ ji dɪ. -A -tɔwɪ "nen "nyian fɛnɔn 'le vɛ -a, -wee -sɔɔnladɪ Bali -sru "a 'plɛblɛ 'wɪdɪ.»

²⁶ Zɪ minnun 'wɪ zɪɛ -a 'man bɛ, en o 'nan: «-Te 'bɛ a zɪɛ, -tɪɛ -kɔlaman 'sidɪ -a 'wɪ 'ji "mɛn?»

²⁷ En Zozi "e 'nan -wɛɪ 'nan: «'Wɪ nen min 'ka 'kɔlaman -a drɛdɪ -a dɪɛ, Bali -kɔlaman -a drɛdɪ -a.»

²⁸ -A -nan nen Piɛri -a 'vɪ -yrɛ 'nan: «Minsan, 'kɔ 'bɔ 'gɔɛ, kɔ 'si 'kɔɛ fɛnun pɛɛnɔn -sru, en kɔ sɔɔnla 'i -sru!»

²⁹ En Zozi -a 'vɪ -wɛɪ 'nan: «Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, min oo min nen e 'si 'yee "kɔnnɛn, -tɛ 'bɛ "cɛɛ dɪ, e 'si 'e "bɔnɔn 'lee 'e "blunɔn -sru, -tɛ 'bɛ "cɛɛ dɪ, e 'si 'e "bɔ 'lee 'e "tɪ -sru, -tɛ 'bɛ "cɛɛ dɪ, e 'si 'yee 'nɛnnun -sru, 'nan -e Bali 'e mingɔnnɛn -blɪ 'e da -le "wean bɛ,

³⁰ -a san zɪɛ e fɛ pee ye "kaga 'trɛda. En "bɛ -sru tɔ nen Bali fɛ pɛɛnɔn limlan bɛ e 'belidɪ nen ya'a 'nyaan dɪɛ -a ye.»

*Zozi 'e 'kanan 'lee 'e wluandɪ -kanɔn 'va wɪ
'payagazan 'vɪ*

(Mt 20.17-19; Mk 10.32-34)

³¹ 'Bɛ -sru en Zozi 'e -srunɔn 'fuda "fli 'saza laabɔ. En e 'nan -wɛɪ 'nan: «-Kaa "ta -ko Zeruzalem, -e 'wɪ pɛɛnɔn nen Bali 'lewei vɪnɔn -a 'vɪ Blamin -pɪ man bɛ, 'e 'lɛ sɔɔ. - Nyrɛn 'nan:

³² Minnun -a -nɔan minnun nen o 'ka Zuif 'nɔn 'a dɪɛ -wɛɪ, -e 'o -tɛ. Minnun zɪɛ, waa sɛɛ wɔ, o 'le 'yɪ -sɛan -a yra,

³³ waa -sɔan -ngble -a, -e 'o 'kɔ -a -tɛ. 'Pian -a yi yaagazan da bɛ, -e 'e 'wɪluan -kanɔn 'va.»

³⁴ -A -srunɔn 'ka 'wɪ zɪɛ -a -ci manlɛ dɪ. -A -ci -fɔ 'e yɔɔdɪ o man. 'Wɪ nen Zozi "e 'nan 'e ve bɛ, wa'a -tɔlɛ dɪ.

*Zozi yie 'wizan -tɔ beli
(Mt 20.29-34; Mk 10.46-52)*

³⁵ Zozi -a -plinan Zeriko 'fla "srɔn, te yie 'wizan -tɔ yra 'e -nyrandɪ -si man, te e fɛnun trɔɔ "baa.

³⁶ Zɪ yie 'wizan zɪɛ, e minnun -cin 'man 'ciɛnan bɛ, en yaa laabɔ 'nan: «-Mɛ 'bɛ drɛ?»

³⁷ O -yrɛ 'nan: «Nazaretɪ min Zozi 'bɛ ci ciɛnan!»

³⁸ -A -nan nen e -paandɪ 'sia. E 'nan: «David kluda min Zozi, 'i yra 'si, 'yian nyrinda 'si!»

³⁹ En minnun nen o cira 'si 'lɛ bɛ o paan "da 'nan 'e 'lɛbɔ 'pla "da. 'Pian e paan "nyian 'kpa 'plɛblɛ 'nan: «David kluda min, 'yian nyrinda 'si!»

⁴⁰ En Zozi 'tɔ, e 'nan minnun lɛ 'nan 'o 'ta yie 'wizan zɪɛ -a 'e 'va 'gɔ. Zɪ e pli "man "bɛ, en Zozi -a laabɔ -yrɔ 'nan:

⁴¹ «-Mɛ "nen i ya "vale 'an drɛ 'yie?»

En e 'nan Zozi lɛ 'nan: «Minsan, an ya "vale 'yian yie 'lɛ 'sɔ!»

⁴² En Zozi -a 'vɪ -yrɛ 'nan: «'I yie 'e 'lɛ 'sɔ! 'Yie yi -teradɪ 'an da 'i belɪ!»

⁴³ Nun tɔɔn -a yie 'lɛ 'sɔ, en e sɔɔnla Zozi -sru, te e Bali 'tɔ bɔa. Zɪ min pɛɛnɔn 'wɪ zɪɛ -a -nan 'yɪ bɛ, en o Bali 'tɔ drɛ -dan.

19

Zashe -le 'wɪ

1 "Bε-sru en Zozi 'bōla Zeriko 'fla. E 'fla zιε -a 'cēndi 'sia 'ji.

2 Fεzan -tū a 'fla 'bō da, waa laabo Zashe. 'Sukale 'sinon 'tazan nēn.

3 Min zιε e ya 'vale 'e Zozi ye. 'Pian e ya tounon, en min "kaga" 'le "wean ya'a 'kolaman -a yidi -a di.

4 -A -nan nēn e -trōa o 'le flān -a, en e yiba "tū nēn waa laabo Sikomor bε -a tri. Yaa drε zιε 'nan -te Zozi a cinan "wlu "bε -e 'e yi.

5 Zi Zozi 'bō fε zιε -a -nan bε, en 'e yie 'tō lou. Yaa 'vī Zashe 'le 'nan: «Zashe, 'i -sōnla tada! Kōō e ya "le cεεgu 'an -nyran 'yie "kōnnēn.»

6 En Zashe sōnla "nyiandū. E -kū Zozi 'a 'yee "kōnnēn, en e "yi drε -yrε ci "nrandi -a.

7 Minnun nēn waa -nan 'yī bε, o Zozi 'man wī vidi 'sia. Waa 'vī 'nan: «E wla 'wī 'wliidi "drεzan zιε -yee 'kuin.»

8 Zashe pli Minsan man, en e -yrε 'nan: «Minsan, an "ta 'anyife "cēan 'e cin man "fli, -e 'an -tū -nōn 'yale -tēnōn 'le. En "nyian bε, "lala nēn maan 'si minnun lō 'e 'cidadi "da "bε, an min -tū -le vε 'leji bōala 'e 'pa -a sinjēn.»

9 Tōōn en Zozi -a 'vī -yrε 'nan: «Cεεgu, Bali 'kōn 'gūe -a 'le "nēnōn 'si 'wī 'ji. Kōō yia kōōn 'nan Abraam kluda min nēn 'yia.

10 Blamin -pī -ta 'trēda 'nan -e 'le 'min nēn e 'si Bali man -kōōbli bε, -a 'si 'wī 'ji.»

*Zozi -kōnnēn "fō nōan yaaga man
(Mt 25.14-30)*

11 Zozi a -plinān Zeruzalēm "srōn "kogo, -yee "wean 'wī nēn Zozi 'sia -a vūnan bε, Zi minnun -a 'man bε, en 'o ci "nrōndi 'sia 'nan, Bali -le mingōnnēn -bli 'bō 'kogo. Zozi -a -kōnnēn 'yī, en e -kōnnēn "fōdi 'sia -wle.

12 E 'nan: «Mingōnnēn kluda min -tū "bε "ta -kō 'lēglōn -kōōbli 'tū da. E "ta -kō 'nan -e 'wee 'tō mingōnnēn -a. "Bε -sru -e 'e 'ta mingōnnēn -bli 'e 'ya trε da.

13 "Yεε -kū bε, 'e 'sunōn laabu -fu, en e -siga 'wle nēn -a 'flε -kōan tūgli bε, -a pli o man -tūdv. E 'nan -wle 'nan: «Ka fε -wεε "a -trilii, -e 'an 'tadi 'e bō.»

14 Min zιε -yee 'lēglōn 'jinōn 'ka -a ye "yi "di, -yee "wean o minnun 'pa 'sia -a -sru 'nan 'o 'ka 'vale 'e 'tō 'o da mingōnnēn -a di.

15 'Pian e drε mingōnnēn -a, en e 'li 'e da.

Zi e 'bōla bε, en 'e 'sunōn nēn e -siga pli o man bε o laabu. Yaa drε zιε 'nan, -e 'o 'nyran man nēn waa 'pa bε -a -sru 'vī 'yrε.

16 -A tēde -ta, en e -yrε 'nan: «'An 'san, -siga nēn yia -nōn 'mēn bε, an -siga 'yī "man "fu.»

17 En -a tazan -a 'vī -yrε 'nan: «'I muo, yia drε "yi. 'I ya 'an 'suzan 'kpa -a. Fε "wēnnēn nēn maan -pēba 'wō 'i 'lō 'gūe, 'i 'wī "yi drε 'a. -Yee "wean an 'fla 'fu -nōan 'yie -e 'mēin 'tō o tazan -a.»

18 "Bε -sru en -a "flizān 'ta. E -yrε 'nan: «'An 'san, 'yie -siga nēn yia -nōn 'mēn bε, an -siga 'yī 'man 'soolu.»

19 En -a tazan -a 'vī -yrε 'nan: «'I muo, yia drε "yi "nyian. -Yee "wean an 'fla 'soolu -nōan 'yie -e 'mēin 'tō o tazan -a.»

20 "Bε -sru en -a pee -ta. "Bε 'vī -yrε 'nan: «'An 'san, 'yie -siga nēn yia -nōn 'mēn bε, maan 'pa sō -ji en maan 'pla 'yie. -Nyren 'gū.»

21 "Klan -fū 'an 'ji 'i 'va zia, kōō 'yie 'wī a 'tōndōn. Fε nēn 'yie vε "cēε dūe, yia "sia. En -te min 'yie 'nyranman 'pa bε, -a -ta -trōn pēēnōn nēn yaa ye bε yia "sia -yrō.»

22 En -a tazan -a 'vī -yrε 'nan: «'I ya 'an 'suzan 'wliidi "a. 'I wei 'i -tēa. Yia -tōa 'nan, 'mēn 'wī a 'tōndōn, en yie 'nan: «Fε nēn e 'ka 'mēn vε -a dūe, maan "sia. En -te min 'mēn 'nyranman 'pa bε, -a -ta -trōn pēēnōn nēn yaa ye bε, maan "sia -yrō.»

23 -Te 'i 'wī zιε -a -tōa "bε, -mε "le "wean nēn yia 'mēn -siga 'palea fēnan nēn -a man "paa "bε -a -nan di? Yia dra paan zιε -e 'mēn vūnan 'an 'ta bε, te -a man 'pa.»

24 Tōōn en mingōnnēn zιε yaa 'vī minnun nēn o ci -nan bε, -wle 'nan: «'Ka -siga bε -a 'si -yrō, -e 'ka -nōn min nēn -siga -fu a -yrō "bε -yrε!»

25 En minnun 'bō -a 'vī -yrε 'nan: «'Kū 'san, -siga a -yrō -fu 'va.»

26 -A -nan nēn mingōnnēn -a 'vī 'nan: «Min nēn e ya -yrō "bε, -a le nēn waa -nōan. 'Pian min nēn -yee "ka "dūe, -nyren -yrō "bε waa "sia.»

27 En yaa 'vī "nyian 'nan: «'An 'nanmannōn nēn wa'a yile "yi 'nan 'an 'tō 'o da dūe, 'ka 'ta waa 'an 'le 'gū, -e 'ka o -blō "cēēn!»

28 Zi Zozi cēēn 'wī zιε -a vidi man bε, en e Zeruzalēm si 'sia "nyian.

Zozi 'bōla Zeruzalēm

(Mt 21.1-11; Mk 11.1-10; Zan 12.12-16)

29 Zi Zozi 'bō Befaze 'lee Betani "srōn "bε, en 'e -srūnōn "fli 'pa 'sia 'o 'le. 'Fla "fli zιε o ya Olivie pōn 'sēan man.

30 E 'nan -wle 'nan: «'Ka 'kū 'fla nēn 'ka 'le bε -a da. -Te ka 'bōla 'nan nun, ka -aflumun planen ye 'e 'baa -tadi. Min -tū 'ka tian 'fōle "da "di. 'Ka baa 'sū, -e 'ka 'ta -a 'mēn 'gū!

31 -Te min -a laabu 'ka 'lō 'nan: «-Mε "le "wean nēn ka ci -a baa 'sōnan bε, 'ka vī -yrε 'nan: «Minsan "e 'nan, -aflumun 'wī a 'e man.»

32 Minnun nēn e o 'pa 'sia bε, o -kū. O 'bō "man "le zi yaa 'vī bε -yee 'wī 'zō.

33 Zi o ya -aflumun baa "flunan bε, en minnun nēn -wee vε ci -a bε, waa laabu -wlv 'nan: «-Mε "le "wean ka ya -a "flunan?»

34 En o 'nan -wle 'nan: «Minsan "e 'nan, -aflumun 'wī a 'e man.»

35 -A -nan nēn o -kū -aflumun zιε -a Zozi 'le. O 'wee sōnun paala -a koda, en o Zozi -nyran "da.

36 En e -kōdi 'sia. Minnun 'wee sōnun "paaladi 'sia "wlu, te e -kōla "da.

37 Zi e Olivie pɔn sɔɔn "ji en e 'bɔ Zeruzalem "srɔn "kogo be, -a -nan nen -a -srɔnɔn pɛɛnɔn Bali 'tɔ bɔdɪ 'sia 'ci "nrandɪ -a. 'Lɛbo "fɔ wɪnun nen waa -nan 'yɪ be,

38 -yee "wɛan waa vɪdɪ 'sia 'nan:

«Bali -le -fɛa 'e 'kɔn mingɔnnen nen Minsan -a 'pa 'sia be -a man! Bali -a drɛ en kɔ -fɔdɪ -trɔɔ 'yɪ. -A 'tɔ 'e drɛ -dan laji lou!»

39 Farizen 'nɔn -mienun a o yei. Zi o 'wɪ zɪɛ -a 'man be, en waa 'vɪ Zozi lɛ 'nan: «Bali -le 'wɪ "paazan, 'i -paan 'i -srɔnɔn da!»

40 Pian Zozi "e 'nan -wlɛ 'nan: «Maan ve 'cɛɛ 'nan, -te 'o 'lɛbo 'pla "da "be, -kɔlɛnun 'be -taa 'wlɛ o "pa 'ji.»

Zozi 'wɔɔ Zeruzalem 'nɔn 'le "wɛan

41 Zi Zozi Zeruzalem 'fla 'yɪ 'e 'lɛ be, en e -wɔɔdɪ 'sia.

42 E 'nan: «Zeruzalem 'nɔn, -fɔdɪ -trɔɔ a paan 'cɛɛ ve -a, -mɛ 'le "wɛan nen ka'a 'wɪlɛ "man "dɪ? 'Pian 'be nen 'gɔvɛ, ka'a "nyian -kɔlaman -a yɪdɪ -a dɪ.

43 Tɔ -tɔ -taa "bɔlɛ be, 'ka 'nanmannɔn 'ka 'si -fɔa "klɔn -a, -e 'o 'kuli -tɔ 'ka man -pɛ pɛɛnɔn da.

44 O 'ka 'fla -wia, en o minnun pɛɛnɔn -tɛɛman. Fe -tɔwli 'ka 'fo 'fla 'bɔ da dɪ. 'Wɪ pɛɛnɔn zɪɛ e bɔa 'ka man, kɔɔ tɔ nen Bali -ta 'palɛ 'ka 'va be, ka'a 'wɪlɛ "man "dɪ.»

Zozi fenun -tannɔn 'pin Bali -pan 'kuin (Mt 21.10-17; Mk 11.15-19; Zan 2.13-16)

45 "Be -sru en Zozi 'kɔ Bali -pan 'kuin. Minnun nen o Bali -pan fenun -taan "be, e o -pɪndɪ 'sia 'kɔn zɪɛ -a -ji, 'nan 'o bɔla beɪ.

46 Yaa 'vɪ -wlɛ 'nan: «E ya 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji 'nan, Bali "e 'nan: <'Mɛn 'kɔn -kɔan 'an tru 'ba 'kɔn 'a.> 'Pian kaa drɛ crɪn wɔnan -a.»

47 "Be -sru te Zozi 'kɔ Bali -le 'wɪ "paale yi -tɔdɔ pɛɛnɔn man Bali -pan 'kuin. En Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee 'fluba 'ci vɪnɔn 'lee minnun tanɔn Zozi 'man -wɛɛdɪ 'sia, 'nan -e 'o -tɛ.

48 'Pian 'wɪ nen 'kɔ 'o drɛ -e 'o -kɔla -a man yɪdɪ -a be, wa'a tɔa dɪ. Kɔɔ Zozi 'le 'wɪ "paadɪ 'sɔ min pɛɛnɔn lɛ, en "nyian bɔ o Zozi 'bɔ ye 'yɪ.

20

Zozi 'le -kɔladɪ "sia nyin zɪa? (Mt 21.23-27; Mk 11.27-33)

1 Yi -tɔ da Zozi a Bali -le 'wɪ "paanan minnun ji Bali -pan 'kuin. En e Bali -le 'wɪ 'nɔnnɔn vɪdɪ 'sia -wlɛ. -A -nan nen Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee 'fluba 'ci vɪnɔn 'lee min cejenun -ta "va,

2 en waa laabɔ -yrɔ 'nan: «-Kɔladɪ "cɛn "a nen i 'wɪnun zɪɛ -a dra? En -tɛ -si -nɔn 'yɪɛ? 'I vɪ 'kɔɛ!»

3 En Zozi "e 'nan -wlɛ 'nan: «'An 'bɔ "nyian an "ta 'wɪ 'tɔwli "cɛ laabo 'ka 'lɔ.

4 -Tɛ Zan 'pa 'sia 'nan 'e 'ta min -batize drɛ? Minnun 'be 'pa 'sia, -baa Bali 'be 'pa 'sia? 'Ka vɪ 'mɛn!»

5 -A -nan nen waa vɪdɪ 'sia 'o cin yei 'nan: «-Te -kaa 'vɪ 'nan, Bali 'be 'pa 'sia be, yaa laabo -kaa 'lɔ 'nan: <-Mɛ "le "wɛan nen ka'a yi -telea -a wei -da dɪ?»

6 En -te -kaa 'vɪ 'nan, minnun 'be 'pa 'sia be, min pɛɛnɔn 'kɔlɛ wɛɛndɪ 'siala -kaa 'va -e 'o -kaa -tɛɛ. Kɔɔ -a -cin a o pɛɛnɔn 'ji 'nan Zan a Bali 'lewei vɪzan -a.»

7 -A -nan nen waa 'vɪ Zozi lɛ 'nan: «Min nen e Zan 'pa 'sia be, kɔ'a tɔa dɪ.»

8 En Zozi "e 'nan -wlɛ 'nan: «'An 'bɔ "nyian min nen e -si -nɔn 'mɛn, en an 'wɪnun zɪɛ -a dra be, ma'an -ci sia 'cɛɛ dɪ.»

Zozi -kɔnnɛn "fɔ rɛzɛn fei 'panɔn man (Mt 21.33-46; Mk 12.1-12)

9 En Zozi -kɔnnɛn 'gɔvɛ -a -fɔdɪ 'sia minnun lɛ. E 'nan: «Min -tɔ 'be 'yee rɛzɛn fei 'pa, en yaa -nɔn minnun lɛ 'nan 'o 'nyranman 'pa "da, te o 'yee ve -nɔan. Yaa drɛ zɪɛ, en e -kɔ 'lɛglɔn 'kɔɔbli 'tɔ da, e "mɔan -nan nun.

10 Zi rɛzɛn nan tɔ 'bɔ be, en min zɪɛ 'e 'suzan -tɔ 'pa 'sia, 'nan 'e 'kɔ 'yee ve 'si. Fei 'panɔn -a 'suzan zɪɛ -a 'kun, waa -sɔn, en o 'si 'man. Wa'a fe -tɔ -nɔnle -yrɛ "dɪ.

11 "Be -sru en 'e 'suzan 'pee 'pa 'sia "nyian. Waa -sɔn, waa srɔn, en waa 'li 'e da 'e 'lɔ 'a 'e "tun.

12 "Be -sru en yaa yaagazan 'pa 'sia "nyian. Wɛɛ 'sɔn -trɪlii, nyen 'bɔ 'be da, en wɛɛ 'pin.

13 -A -nan nen fei san 'bɔ "e 'nan: «Maan dra 'kɔ? -A -cin -tɔ 'an 'ji. 'An 'pɪ nen e 'sɔ 'mɛn tɪglɪ be, -a 'bɔ nen maan "paa -sia o va. Maan ye "le o yɪɛ -taa 'nanle 'be man.»

14 'Pian zɪ fei 'panɔn 'nen zɪɛ -a 'yɪ 'tanan be, en waa 'vɪ 'o cin yei 'nan: <'Nɛn 'labɛ, -yɛɛ -taa "drɛlɛ 'e "tɪ -ziazan -a. -Yee "wɛan -kaa -tɛ, -e fei 'e 'fɔ -kaa 'lɔ.»

15 Waa 'kun, en o -kɔ -a rɛzɛn fei -sru "sa -a, en waa -tɛ.

'Wɪ zɪɛ -a -ji be, -mɛ "wɪ nen fei san -taa -a drɛlɛ minnun nen o -yee fei dra be -wlɛ?

16 Maan ve 'cɛɛ 'nan, e -taa -e 'e 'yee fei 'panɔn zɪɛ o -tɛɛ, -e 'e 'yee rɛzɛn fei 'bɔ 'nɔn min peenun lɛ.»

Minnun nen -nan be, o 'nan: «'Wɪ nen i 'sia -a vɪnan 'labɛ, ya'a dra dɪ.»

17 Zozi o -nanjɛndɪ 'sia, en yaa 'vɪ -wlɛ 'nan: «'Wɪ nen 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji be, -a -ci nen 'nɔn? Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan:

<-Kɔlɛ nɛn, 'kɔn 'tɔnɔn -a tuɔ 'o 'pela koda be, -yɛɛ drɛ 'kɔn 'pɔ -fɔ -kɔlɛ -a.»

18 Min nen e -tria -kɔlɛ zɪɛ -a da be, e -wia. En -te -kɔlɛ zɪɛ e -tria min da be, yaa pɔlɛ "bɔ.»

19 Zi 'fluba 'ci vɪnɔn 'lee Bali -pannɔn 'tanɔn 'wɪ zɪɛ -a 'man be, en waa -tɔ 'nan, 'wee "wɛan nen Zozi -kɔnnɛn zɪɛ -a -fɔ. -A -nan nen

o ya "vale 'o Zozi "kuan -nan nun, 'pian o klan minnun lo.

*'Sukole-pan wɔdɪ da wɪ
(Mt 22.15-22; Mk 12.13-17)*

20 Tɔ zɪe -a man nɛn 'fluba 'ci vɪnɔn 'lee Bali -pannon 'tanɔn Zozi 'man -fɔɔdɪ 'sia. - Yee "wean o minnun 'pa 'sia 'va, 'nan 'o 'fli drɛ min tɪglɪnun -a, -e 'o Zozi wei 'kun. O ya "vale 'o 'wɪ 'tɔ ye -e 'o -kɔla Zozi 'nɔndɪ -a -konmandan lɛ.

21 Minnun zɪe o 'wɪ laabɔ Zozi 'lɔ. O 'nan: «Bali -le 'wɪ "paazan, kɔa -tɔa 'nan, i 'wɪ "paaman 'wɪ tɪglɪ 'a. En kɔa -tɔa 'nyian 'nan, yɪ'a min bɔ "va "di. En "nyian bɛ, 'wɪ nɛn Bali "e 'nan blamin 'e drɛ bɛ, -a tɪglɪ 'bɔ nɛn yia "paaman minnun ji.

22 -Yee "wean kɔ "ta 'wɪ 'gɔe -a laabo 'i 'lɔ. - Nyɛn 'nan: «Si a 'e 'nɔndɪ -cɛɛ, -e -kaa 'sukolɛ -pan wɔ Rɔm 'nɔn 'le mingɔnnɛn Seza lɛ, -baa te -ka'a drɛ "fo "dɪ?»

23 'Pian Zozi -wee -dawli -kɔnnɛn 'yɪ. En e 'nan -wlɛ 'nan:

24 «'Ka 'ta 'lein 'wlɛ 'tɔ -a 'mɛn -e 'an yɪ! -Tɪ -wulo -fodo nɛn 'gɔ? En -tɪ 'tɔ 'cɛn nɛn 'gɔ?» O 'nan -yrɛ 'nan: «Rɔm 'nɔn 'le mingɔnnɛn Seza nɛn.»

25 En Zozi "e 'nan -wlɛ 'nan: «Fɛ nɛn Seza -le vɛ -a bɛ, 'cɛɛ 'nɔn Seza lɛ! En fɛ nɛn Bali -le vɛ -a bɛ, 'cɛɛ 'nɔn Bali lɛ!»

26 Wa'a -kɔlalɛ Zozi wei 'kundɪ -a minnun yɛ man "fo "di. En 'wɪ 'bɔ nɛn Zozi -a 'vɪ bɛ e o 'kan, -yee "wean wa'a "nyian 'wɪ 'tɔ vɪlɛ "fo "di.

*Minnun nɛn o -kaa bɛ o wuanla -kanɔn 'va
(Mt 22.23-33; Mk 12.18-27)*

27 "Bɛ -sru ɛn Saduze 'nɔn -mie pli Zozi man. Saduze 'nɔn "o "ve 'nan, -te min -ka bɛ, ya'a 'wuanla -kanɔn 'va dɪ. Zɪ o pli "man "bɛ, ɛn waa laabɔ -yrɔ 'nan:

28 «Bali -le 'wɪ "paazan, 'wɪ nɛn Moizi -a cɛn -te 'kɔe bɛ, -nyɛn 'gɔ: «-Te min lɪ 'pa, ɛn -a san zɪe -e -ka, te wa'a tian 'nɛn 'yalɛ 'o 'vale 'e nan 'bɔ 'a dɪɛ, -yee -cale zɪe -a "bɔɪ 'e 'pa, -e 'e "bɔɪ klu bɔla!»

29 Min -tɔ -le 'nɛn -klɔnmɔn a 'sɔravli. -A tɛdɛ lɪ 'pa, ɛn e -ka, te wa'a 'nɛn 'yalɛ 'e nan 'bɔ 'a dɪ.

30 -A "flizan "e -cale -tɔwli zɪe -a 'pa, ɛn e drɛ "nyian zɪ.

31 ɛn -a yaagazan "e -cale -tɔwli zɪe -a 'pa, ɛn e drɛ "nyian zɪ. 'Wɪ 'tɔwli zɪe e 'bɔ o 'sɔravlinɔn man. Wa'a 'nɛn 'yalɛ dɪ, ɛn o pɛɛnɔn kaa.

32 "Bɛ -sru ɛn lɪ 'bɔ "e 'ka 'wɔ 'nyian.

33 Tɔ nɛn minnun wuanla -kanɔn 'va bɛ, lɪ zɪe e -kɔan -tɪ nan -a? 'I vɪ 'kɔe! Kɔɔ o 'sɔravli 'bɔ -a 'pa lɪ -a.»

34 ɛn Zozi "e 'nan -wlɛ 'nan: «Minnun nɛn trɛ 'gɔe -a da bɛ, -wɛɛ lɪ 'lee -kɔnnɛn "paa.

35 'Pian minnun nɛn Bali o 'yɪ tɪglɪ 'trɛ pee davɛ -a, ɛn e o wluan -kanɔn 'va bɛ, wa'a lɪ 'lee -kɔnnɛn 'paa dɪ.

36 ɛn wa'a 'kolaman "nyian -kadɪ -a dɪ. O -kɔan "le Bali -le 'pasianɔn nɛn laji bɛ -wee 'wɪ 'zɔ. Bali o wluan -kanɔn 'va, ɛn o drɛ -yee 'nennun -a.

37 'Ka Saduze 'nɔn, -a -cin a 'ka 'ji 'nan, min 'ka 'wuanla -kanɔn 'va dɪ. Ka ya 'ka 'fli see "paanan, kɔɔ 'wɪ nɛn Moizi -a 'vɪ 'li bɛ, yaa -ci -kɔnnɛn 'nan, minnun nɛn o kaa bɛ, o wuanla -kanɔn 'va. 'Wɪ nɛn Moizi -a -nan 'yɪ te 'tɛ nɛn a yɪba "kpizɛnnɛn 'va bɛ, -nyɛn 'gɔ. Yaa cɛn -te 'nan: «Minsan "e 'nan, 'e ya Abraam -le Bali -a, ɛn 'e ya Izak -le Bali -a, ɛn 'e ya Zago 'le Bali -a.»

38 Tɔ nɛn Bali 'wɪ zɪe -a ve bɛ, te -kaa tranun zɪe o kaa -a -nan 'mɔn. 'Pian Bali "le 'va bɛ, o yɛ a "man tian, kɔɔ Bali a minnun nɛn o yɛ cɪ "man "bɛ -wee Bali -a, e 'ka minnun nɛn o kaa bɛ -wee Bali -a dɪ.»

39 -A -nan nɛn 'fluba 'ci vɪnɔn -mienun -a 'vɪ -yrɛ 'nan: «Bali -le 'wɪ "paazan, yia -ci 'vɪ tɪglɪ.»

40 ɛn wa'a "nyian 'wɪ 'pee laabɔlɛ Zozi 'lɔ dɪ.

*-Tɪ -pɪ nɛn Crizi -a?
(Mt 22.41-46; Mk 12.35-37)*

41 "Bɛ -sru ɛn Zozi -a laabɔ minnun lɔ 'nan: «E drɛ 'kɔ ɛn minnun "o 'nan, min 'sizan 'wɪ 'ji Crizi a David kluda min -a?»

42 Kɔɔ David 'bɔ -a 'vɪ "dre 'fluba 'ji 'nan: «Minsan Bali -a 'vɪ 'an 'san lɛ 'nan:

'I 'nyran 'an 'pɛ "yi "da -trilii,
43 -e 'an 'cɛn 'i 'nanmannɔn 'kludɪ man.»

44 -Te David 'bɔ Crizi laabo 'e 'san bɛ, e drɛ 'kɔ ɛn 'bɛ -kɔan David kluda min -a?»

Te 'ka 'wɪ drɛ "le 'fluba 'ci vɪnɔn 'le 'wɪ 'zɔ dɪ!

(Mt 23.1, 6-7, 14; Mk 12.37-40)

45 Zɪ minnun pɛɛnɔn a Zozi wei mannan bɛ, ɛn e 'wɪ pladɪ 'sia 'e -srunɔn lɛ. E 'nan -wlɛ 'nan:

46 «Te 'ka 'wɪ drɛ "le 'fluba 'ci vɪnɔn 'le 'wɪ 'zɔ dɪ! O -tɔɔdɪ ye "yi -tralɛ -gblɔnun nɛn fɛnyian bɛ -a -ji. ɛn waa ye "yi "le 'nan min 'e o 'tɔ bɔ -guada. -Te e ya "fɛdɪ da -a oo, ɛn -te e ya cin yɪ 'kuin -a oo, -nyran "nan 'kpagba nɛn waa 'sidɪ ye "yi.

47 O fɛnun "sia -calɛnun lɔ -dawli -a. "Bɛ -sru -e 'o Bali trɔ 'ba -plɔun 'nan -e minnun 'o o "sia min tɪglɪ 'a. 'Wunun zɪe -a drɛdɪ -le "wean Bali -wee tin "paa 'plɛblɛ 'kpa.»

21

*-Cale seezan -le fɛ -nɔndɪ 'wɪ
(Mk 12.41-44)*

1 Zɪ Zozi cɛɛn 'wɪ zɪe -a vɪdɪ man bɛ, "yɛɛ yɛ 'tɔ 'e 'srɔn Bali -pan 'kɔn 'bɔ 'ji bɛ, te e fɛnɔn ye. O ya "lala nɛn kɔ 'o -nɔn Bali lɛ bɛ -a -sennan -gbogbo -tɔ -ji.

² En Zozi -cale seezan -to 'yi, te e ya -bablu 'wle 'todv "fli "fōnan -ji.

³ -A -nan nen e 'nan 'e -srunon le 'nan: «Maan ve 'cee 'wī tigl 'a 'nan, -cale seezan 'labe, e fe -nōn Bali le e mlin minnun pēenon nen waa -nōn 'gve o da.

⁴ Kōo o pēenon nen waa -nōn 'gve, "lala -a -wlv "kaga. 'Pian li 'labe, "lala pēenon nen -yrv -yee fe -bli "man "ve -a be, -a 'bō nen yaa -nōn Bali le.»

*Zozi Bali -pan 'kōn 'wī wī vī
(Mt 24.1-2; Mk 13.1-2)*

⁵ Tv zle -a wlv be, te min -mienun a -a vnan 'nan: «"li, Bali -pan 'kōn be, waa -to -kole fenyian -a! 'Ka 'yie 'to fenun fenyian nen minnun -a -nōn Bali le be -a 'bō 'a nen waa 'man drē.» En Zozi 'e 'nan 'wle 'nan:

⁶ «Tv -to -taa "bōle be, fenun nen ka o ye 'labe, minnun -a -wiiman 'e pēenon. -A -kole pēenon fuimlan "man, -a -to 'ka 'fo 'e bōezan da di.»

*'Wī yidi -dandan bōa minnun man 'vaa -e
'trēda -nyan tv 'e bō
(Mt 24.3-14; Mk 13.3-13)*

⁷ Minnun -a laabv Zozi 'lō 'nan: «Bali -le 'wī "paazan, to 'cēn 'man nen, 'wūnun zle o dra? En -mē "man nen, waa -kōnnen 'ye 'nan 'wūnun zle o "ta dra?»

⁸ En Zozi 'e 'nan -wle 'nan: «'Ka yie 'to 'ka 'fli -va! Te min -tv 'e 'ka see "paa -e 'ka 'si -si tigl da di! Fe nen maan ve zle -yee cī 'nan, min "kaga -taa "tale "a 'to da. Waa ve 'nan, 'wee cī Crizi -a. En waa ve "nyian 'nan, 'trēda -nyan tv 'bō! Te 'ka -sōōnla minnun zle o -sru "di!

⁹ Ka -kuli -tan wūnun maan, en 'leglōn 'tv -ji 'nōn wuanla 'o cin man, kaa -nan wī maan. Te 'o 'ka 'cēn nyen -a di! Kōo 'wūnun zle -wee dra 'e flin, 'pian 'trēda -nyan tv "cēe di.»

¹⁰ En Zozi 'e 'nan "nyian -wle 'nan: «'Leglōn 'tv -ji 'nōn wuanla 'leglōn 'tv -ji 'nōn man, en mingōnnen trē -tv wuanla mingōnnen trē -tv man.

¹¹ En "nyian be, 'trē 'nyōōnman fe "kaga "nan. Dra -dandan -taa, en -ce -wliidi -kōan fe "kaga "nan. En "nyian be, nyen 'cēn wī -dandan 'lee 'wī 'nōan -kōōn "ve -dandan dra laji.

¹² Maan ve 'cēe 'nan, 'vaa -e 'wūnun zle 'o drē be, minnun 'ka "kuan, o 'te "paa 'ka da. Ka drē 'mēn ve -a -le "wean be, minnun -ko 'cēe tin 'pale 'wee cin yī 'kuin, en o 'ka -fōa "pō 'kuin. En "nyian be, o -ko 'ka 'a mingōnnennun 'lee -kanmandannun 'le.

¹³ Tv zle -a man be, ka dra 'mēn 'wūnan yūnōn 'a o 'le.

¹⁴ 'Wī nen kō 'ka vī -e 'cēe tin 'e drē 'nōnnōn be, te -a nyen 'e 'kōn 'ka 'ji di!

¹⁵ Kōō 'an 'bō 'be 'wī 'tōdi -nōan 'cēe, en "nyian be 'wī nen kō 'ka vī be, maan -cin -tōa 'ka 'ji. -Yee "wean 'ka 'nanmannōn 'ka 'kolaman -e 'o -zi -fō di.

¹⁶ 'Ka "ti 'lee 'ka 'bō 'be -taa 'silē 'ka -sru. -Te 'be "cēe di, 'ka "būnūn 'lee 'ka "blunūn -be -taa 'silē 'ka -sru. -Te 'be "cēe di, 'ka drūnūn 'lee 'ka beenūn 'be -taa 'silē 'ka -sru. O pēenon 'sia 'ka -sru -e 'o 'ka -nōn minnun le. 'Wī zle -a -ji be, 'ka "kaga 'wulo -ko -ji.

¹⁷ Ka drē 'mēn ve -a -le "wean be, min pēenon -taa 'nanle 'ka man, wa'a 'taa 'ka yle "yi "di.

¹⁸ Maan ve 'cēe 'nan, 'ka 'wulo "je "pou -towli 'ka 'saan "va "di.

¹⁹ 'Pian 'ka -pōan 'e 'sō -e 'ka 'belidi nen ya'a 'nyaan diē -a yī.»

*Zozi Zeruzalem sre tv 'wī vī
(Mt 24.15-21; Mk 13.14-19)*

²⁰ En Zozi 'e 'nan -wle 'nyian 'nan: «Tv nen ka Zeruzalem 'yi te -a 'nanmannōn 'le 'sounjanun -a si -fō be, 'ka -to 'nan, -a -nan sre tv 'bō 'kogo.

²¹ Tv zle -a man be, minnun nen Zude 'leglōn 'ji be, 'o flan 'bli, 'o 'kō pōnnun yeil! En minnun nen Zeruzalem be 'o 'si 'nan! En minnun nen fei -paan "da "be, te 'o li 'o da Zeruzalem di!

²² Tv nen Bali minnun -le tin "baa be, -a pou siadi nen. En 'wūnun nen 'o 'cēn -tēdi Bali -le 'fluba 'ji be, -a 'le sōō tv nen.

²³ Lumōnnun nen o -pōn -kōan 'o man tv zle -a man be, 'lee lmōnnun nen 'nen 'nyōn -mlian -wlv tv zle -a man be, -wee yra yidi "mlianla "da. Kōō minnun pēenon -taa 'o yra yle -wliidi 'leglōn zle -a -ji. Bali -le nyran -bli tv nen o va.

²⁴ O min -mienun -tēeman sren 'a. O -ko o -mienun drēle nōannun -a 'leglōn peenun -ji. Minnun nen wa'a Bali toa diē, o Zeruzalem sreman "fo. 'Pian -wee tv 'bō 'leda a.»

*Blamin -pī -ta pee wo "nyian 'trē da
(Mt 24.29-35; Mk 13.24-31)*

²⁵ En Zozi 'e 'nan -wle 'nyian 'nan: «Fe -nōan -kōōn "ve -kōan yide yra, en e -kōan mlen yra, en e -kōan mlen cēnnun yra. 'Wī zle e "klan -dan -sean 'leglōn pēenon 'ji minnun ji. En "nyian be, jemie 'blv 'fōdi 'lee -a -klundū 'plēble o 'cēan nyen -a.

²⁶ Minnun -kaa "klan -dan 'lō, te o ya 'wī nen e "ta -daa "drēle 'trēda be -a man -pēnnan. Kōō laji fenun 'plēble pēenon 'nyōōnman.

²⁷ Tv zle -a man nen, minnun pēenon Blamin -pī ye 'sinan laji "lolu -kōei "da. -Koladi 'plēble 'lee 'to -dan -kōan -yrv.

²⁸ Te 'wūnun zle -a drēdi "ta 'e pou "siala be, 'ka -pōan 'kun, -e 'ka 'wulo wluan lou, kōō te 'ka 'sidi 'wī 'ji -a -plinan 'kogo.»

²⁹ "Be -sru en Zozi -a vidi 'sia -kōnnēn 'ji 'nan: «'Yiba "tv nen waa laabo fijie be, 'ka drē

'cee 'w1 -koon "manve -a 'lee yiba -mienun 'nyian!

30 -Te -a 'la nrind1 'sia "da "be, kaa -tōa 'nan 'munmun tō a -tanan bōd1 -a -kogo.

31 -A -tōwli "nen 'nyian Bali -le mingōnnen trē -tad1 -le vē -a. -Te ka 'w1nun z1ē -a 'y1 drēnan bē, 'ka -tō 'nan Bali -le mingōnnen trē -tad1 'bō 'kogo.

32 Maan ve 'cēē 'w1 t1gl1 'a 'nan, 'ka -naagōnan 'gōē, ka'a 'cēan -kaad1 man 'vaa -e 'w1nun z1ē 'o drē d1.

33 Labli 'lee 'trē 'nyan tō a, 'pian 'an wei -fo -nan 'li 'trilii.

34 'Ka y1ē 'tō 'ka 'fli -va! Te 'ka 'fli -nōn -wēn lē 'e 'cūla "da "d1! En te 'ka 'fli -nōn 'trēda ci "nrōnd1 lē 'e 'cūla "da "d1! "Tōgō tin 'ba y1 'e bō 'ka man kligli.

35 Kōō y1 nēn Bali 'trēdanōn pēēnōn 'le 'w1 tin "baa bē, e dra kligli. E dra "le z1 "se -sēanla pōnūn da kligli bē -yēē 'w1 'zū.

36 -Yēē "wēan te 'ka 'ci 'e 'san 'ka 'fli man d1! 'Ka Bali trū 'ba tō pēēnōn man, -e 'ka "kōē 'e 'kōn 'ka da! 'Ka drē z1, -e 'w1 pēēnōn nēn e -taa "bōlē 'ka man bē 'ka 'sū -yrō, -e 'ka 'kōla -plid1 -a Blamin -p1 man.»

37 Y1 -tōdū pēēnōn man bē, Zozi 'ko Bali -le 'w1 "paalē minnūn j1 Bali -pan 'kuin, 'pian -pei -man bē, -e 'e 'ku Olivie pōn da.

38 Tū "le 'cēnd1 man bodrun puunōn bē, te minnūn pēēnōn a -kōnan Zozi 'va Bali -pan 'kuin 'nan -e 'o wei man.

22

Zuif 'nōn 'tanōn 'o 'ci 'pa 'nan 'o Zozi 'tē (Mt 26.1-5; Mk 14.1-2, 10-11; Zan 11.45-53)

1 Zuif 'nōn tranun -le 'si nēn waa 'wō nōanba -j1 bē, -a "fēd1 "ta bōa. "Fēd1 z1ē -a da nēn minnūn 'kpōun nēn 'mannyan 'ka "va "d1ē -a -ble.

2 Tū z1ē -a man bē, te Bali -pannōn 'tanōn 'lee 'fluba 'ci vūnōn a Zozi 'man -fōnan, 'nan -e 'o -tē 'e yōōd1. Kōō "klan a o j1 minnūn -le "wēan.

Zudazi 'e pei -fō Zuif 'nōn 'tanōn 'va (Mt 26.14-16; Mk 14.10-11)

3 Satan -fō Zudazi nēn waa laabo "nyian Karioti bē -a -sru. Zozi -srūnōn 'fuda "fli 'bō 'va min -tō nēn.

4 Zudazi z1ē e -kū Bali -pannōn 'tanōn 'lee minnūn tanōn nēn o y1ē -tōa Bali -pan 'kōn 'va bē o va. En 'w1 nēn kō 'e drē 'lōō -e 'e Zozi 'nōn -w1ē "bē, yaa 'v1 -w1ē.

5 'W1 z1ē e o ci nran. -A -nan nēn waa 'w1 -yēē 'nan, o "lala -nōan -yrē.

6 E w1 'man, en z1 kō 'o drē 'lōō -e 'o Zozi 'kun te minnūn 'ka 'nan d1ē, yaa man -wēēd1 'sia.

Zozi 'lee 'e -srūnōn fē -nyranman bli 'e cin va (Mt 26.17-30; Mk 14.12-25; Zan 13.21-30)

7 "Fēd1 nēn Zuif 'nōn 'kpōun nēn 'mannyan 'ka "va "d1ē -a -ble "da "bē e 'bō. Waa drēd1 'sia, en y1 nēn o 'blanun -tēēman -e 'o tranun 'si nōanba -j1 "fēd1 -bli bē e 'bō.

8 -A -nan nēn Zozi Pieri 'lee Zan 'pa 'sia. E 'nan -w1ē nēn: «'Ka 'ku 'fla -cēē "fēd1 fēnūn man drē, 'dū -e -kaa -bli.»

9 En waa laabū Zozi 'lō 'nan: «Nyin zia nēn i ya "vale 'kū 'kū -a drē?»

10 En Zozi -a 'v1 -w1ē 'nan: «-Te ka 'bōla 'fla bē, ka min -tō ye, te 'y1 'tōbō a -yrō. 'Ka 'kōla -a -sru! 'Kōn nēn e -kō -j1 bē, 'ka 'kū waa!

11 'Ka v1 'kōn z1ē -a san lē 'nan: «Bali -le 'w1 "paazan "e 'nan, 'kō v1 'y1ē 'nan, 'kōn "bū "nēn 'kū 'vale 'an -srūnōn 'a, kū "fēd1 fēnūn -ble -j1 bē, e ya nyin zia?»

12 Min z1ē e 'kōn "bū -dan tō -kōōnman 'cēē 'kōn 'ta lou te -a -j1 a 'e drēd1 "fo. Fē z1ē -a -nan nēn 'ka -cēē "fēd1 fēnūn man drē!»

13 Zozi -srūnōn z1ē o -kū, en waa 'y1 "le z1 Zozi -a 'v1 bē -yēē 'w1 'zū. -A -nan nēn o 'wēē "fēd1 fēnūn man drēd1 'sia.

14 Z1 "fēd1 fēnūn -bli tō 'bō bē, en Zozi 'lee 'yēē 'pasianōn 'nyran fēnūn -sru.

15 En e 'nan -w1ē 'nan: «-Kaa tranun 'sid1 nōanba -j1 "fēd1 'gōē, maan wēē 'kpa t1gl1 'nan -kaa -bli 'e cin va 'vaa -e 'mēn yra y1 tō 'e bō.

16 Kōō maan ve 'cēē 'w1 t1gl1 'a 'nan, ma'an 'nyian -a pee ble d1, -trilii, en tō nēn Bali "fēd1 'bō 'ci 'sia 'cēē -yēē mingōnnen trē da bē e bōa.»

17 -A -nan nēn Zozi 'kulenēn 'tō 'si, e Bali muo "fō, en e 'nan -w1ē 'nan: «'Ka 'si -e 'ka mlin 'sēzēnōn!

18 Maan ve 'cēē 'nan, ma'an "nyian rēzēn -wēn pee mlīan d1, -trilii -e Bali -le mingōnnen trē 'e 'ta.»

19 "Bē -sru en Zozi 'kpōun 'si, e Bali muo "fō, yaa "nēn jēn, en yaa -nōn -w1ē. E 'nan -w1ē 'nan: «-Nyren 'gōē, 'an 'kōlē nēn. -Yēē -taa "drēlē 'sraga bōvē -a Bali lē 'ka 'lej1. 'W1 nēn an c1 -a drēnan 'gōē, 'ka drē, te 'an 'cin -tōala 'ka 'j1!»

20 O cēēn fēnūn -blid1 man, en e 'kulenēn 'nyranman 'si. E 'nan -w1ē 'nan: «'Kulenēn 'gōē 'an nyēn nēn -j1. -Yēē 'ta -sēanla -e 'e drē 'ka -pli "vē -a "nyian Bali man 'e 'pee.»

21 En Zozi -a 'le 'sran 'nan: «Min nēn e "ta -daa 'an -nōnlē 'an 'nanmannōn lē bē, 'kū 'pē a -a san -a -pō -tōwli "j1.

22 'W1 t1gl1, Blamin -p1 "ta -daa "kalē "le z1 Bali -a 'v1 bē -yēē 'w1 'zū. 'Pian min nēn, e Blamin -p1 -nōn 'e 'nanmannōn lē bē, 'w1 -taa "bōlē "man.»

23 -A -nan nēn Zozi -srūnōn -a laabūd1 'sia 'o cin lō 'nan: «-T1ē c1 'w1 z1ē -a drēzan -a?»

-T1ē c1 Zozi -srūzan -dan a? (Mt 20.25-28; Mk 10.42-45)

24 "Bē -sru en -sa -fōla Zozi -srūnōn yēi. -Sa z1ē -nyren 'nan, -t1ē c1 'o yēi Zozi -srūzan -dan a?

25 En Zozi "e 'nan-wle 'nan: «Kaa -tāa 'nan, 'trēda mingōnennun min "paala -sa wī - a. En minnūn nēn o cī min -dandannun - a bē, waa ve minnūn lē 'nan 'o 'o laabu "yi "drēnōn.

26 'Pian 'cee ve bē, te 'e 'kōn zī dī! Min nēn e cī min -dan a 'ka yei "bē, 'e 'fli drē "le 'nēn "wēnnēn 'zō. En min nēn e cī min tazan -a 'ka yei "bē, 'e 'fli drē "le min 'suzan 'zō.

27 'Ka 'cī "nrōn 'wī 'gōē -a da! Min nēn e ya 'e -nyrandī fēnūn -sru "bē, 'lee min nēn e ya fēnūn zīē -a "paanan bē, -tīē cī o yei min -dan a? Maan ve 'cēē 'nan, min nēn 'e -nyrandī fē -sru "bē -a san nēn. 'Pian mēēn cī 'ka yei "le min 'suzan 'zō.

28 Kaa 'gōē, cēē -fō 'an -sru "trilīi 'mēn yra ydī pēēnōn 'jī.

29 -Yēē "wēan mingōnnēn trē nēn 'an "tī -a -nōn 'mēn bē, maan -nōan "nyīan 'cēē "lē.

30 -Kaa -taa "fēdī -blīlē 'e cīn va 'mēn mingōnnēn trē da. Tū zīē -a man bē, ka -kōan 'ka -nyrandī mingōnnēn pēinnūn da, -e 'ka Izrael 'lēglōn 'fuda "fli "le tīn 'ba.»

Zozi -a 'vī 'nan Pieri 'sia 'e -sru (Mt 26.31-35; Mk 14.27-31)

31 -A -nan nēn Zozi -a vīdī 'sia Simōn Pieri lē 'nan: «Simōn! Satan 'ka laabu 'nan, -e 'e 'ka "fēē "le 'saa 'zō.

32 'Pian an Bali trō 'ba 'yīē 'nan, -e 'yīē yī -teradī 'an da 'e vīlē 'e 'le 'tō dī. En "bē -sru, -te i 'lī 'i da "nyīan 'an -sru "bē, 'i "bōnūn man -tō 'plēblē.»

33 En Pieri -a 'vī Zozi lē 'nan: «Mīnsan, 'an 'man a 'e wōwdī. -Te e ya -pō 'kuin -a oō, en -te e ya -kadī -a oō, 'an 'man a 'e wōwdī -e 'kō 'kū 'yīa.»

34 En Zozi -a 'vī -yrē 'nan: «Pierī, maan ve 'yīē 'nan, cēēgō, yīa ve 'e 'pa -a yaaga 'nan, yī'an tōa dī, 'vaa -e mannen tēdē 'e 'wī.»

35 "Bē -sru en Zozi -a laabu o pēēnōn 'lō 'nan: «Tū nēn an 'ka 'pa 'sia, te "lālā 'ka 'ka 'lō dīē, en te 'pada 'ka 'ka 'lō dīē, en te -manwua 'ka 'ka 'cēin -man dīē, fē -tū klī 'ka man?»

En o 'nan -yrē 'nan: «-Cējē. Fē -tū 'ka 'klīlē 'kū man dī.»

36 En Zozi "e 'nan-wle 'nan: «'Pian 'bē nēn 'gōē, min nēn "lālā -a -yrō "bē, 'e 'sia! En min nēn 'pada a -yrō "bē, 'e 'sia! En min nēn sen 'ka -yrō "dīē, 'e 'yēē -tralē 'tan, -e 'e 'yēē sen 'lō!

37 Fē -lē "wēan nēn an 'wī zīē -a 'vī bē, 'wī nēn 'e 'crēn -tēdī Bali -lē 'fluba 'jī bē, e "ta 'le sōōman 'an da. 'Wī zīē e ya 'e 'crēn -tēdī 'nan: 'Minnūn -taa -a 'silēa 'wī 'wlīdī "drēzan -a.» 'Wī pēēnōn nēn 'e 'crēn -tēdī 'an man bē, -a 'lē sōōdī 'bō 'kōgō.»

38 En -a -srunōn -a 'vī -yrē 'nan: «Mīnsan, sēn "fli "nēn 'gō!»

'Pian e 'nan-wle 'nan: «E 'bō "yī!»

Zozi 'kū Bali trō 'balē Olivie pōn da (Mt 26.36-46; Mk 14.32-42)

39 "Bē -sru en Zozi 'kū Olivie pōn da "le zī yaa dra 'e 'cēn bē -yēē 'wī 'zō. En -a -srunōn sōōnla -a -sru.

40 Zī o 'bālā fē zīē -a -nan bē, en e 'nan-wle 'nan: «'Ka Bali trō 'ba -e 'wī 'wlīdī 'e vīlē 'e 'ka 'man yī dī!»

41 En e 'sī o 'srōn "kōgō, e -kū 'e 'lē fōō. 'E "pō sōōnla en e Bali trō 'badī 'sia.

42 Yaa 'vī 'nan: «'An "tī, -te i "we "man "bē, 'kulēnēn nēn 'wī yīdī cī -jī 'gōē, 'i 'sī 'an man -kōōbli! 'Pian te 'an 'cī 'sō wī nēn 'e drē dī, 'i 'bō 'cī 'sō wī nēn 'e drē!»

43 [Tōōn en Bali -lē 'pasiāzan -tō 'sī lajī, e -ta -a man -tōlē 'plēblē.

44 "Klan -a -tēdī 'sia 'wlīdī, en e Bali trō 'badī 'sia 'kpa tīglī. -A man 'tēdē drē nyēn -a te e -sēanla "tra.]

45 Zī e cēēn Bali trō 'badī man bē, en e -ta 'e -srunōn 'va. 'E 'bō o man, te o ya yī -tēnan. O ta drē 'trōdrō -lē "wēan.

46 En Zozi "e 'nan-wle 'nan: «-Mē "le "wēan nēn ka ya yī -tēnan? 'Ka 'wlūan lou, 'ka Bali trō 'ba, -e 'wī 'wlīdī 'e vīlē 'e 'ka 'man yī dī!»

Zuif 'nōn 'tanōn Zozi 'kun (Mt 26.47-56; Mk 14.43-50; Zan 18.3-11)

47 Zozi 'fō 'wī zīē -a vūnan, en minnūn -tadī 'sia "kaga. Zudazī nēn -a -srunōn 'fuda "fli 'bō 'va min -tū -a bē, e yra o 'lē. 'E pli Zozi man 'nan -e 'e -atu -tē "man.

48 En Zozi "e 'nan -yrē 'nan: «Zudazī, -atu -tēdī -a nēn i Blamin -pī -nōan "minnūn lē -e 'o -tē?»

49 Zozi -srunōn nēn Zozi 'srōn "bē, waa -kōnnēn 'yī 'nan 'wī 'tū "ta dra, en waa laabu Zozi 'lō 'nan: «'Kū 'san, sēn -a nēn 'kū 'kūlī -tan o man?»

50 En o va min -tū 'yēē ve tūō Bali -pannōn 'tazan 'suzan 'tū lē. Yaa -pē "yī "da "trōēn cēēn.

51 'Pian Zozi "e 'nan-wle 'nan: «'Ka 'tā! 'Ka 'tā!» -A -nan nēn e klē min zīē -a "trōēn "man, en e drē "plōnblōn 'e "pa 'jī.

52 En Zozi "e 'nan Bali -pannōn 'tanōn, 'lēē minnūn tanōn nēn 'o yīē -tāa Bali -pan 'kōn 'va bē, 'lēē min cējēnūn lē 'nan: «-Mē "le "wēan nēn ka -ta 'an 'kunlē 'ka 'lō lē sēnnūn 'lēē yībanūn -a "lē ka -ta crīnzān -sru?»

53 Tū pēēnōn man an ya 'ka yei Bali -pan 'kuin, en ka'an 'kunlē dī. 'Pian 'bē nēn 'gōē 'cēē tō 'bō "mēn. En Satan nēn e -cia "klun va bē, -yēē tō 'bō "nyīan.»

Pierī yōō "da 'nan e 'ka Zozi -sruzan 'a dī (Mt 26.57-58, 69-75; Mk 14.53-54, 66-72; Zan 18.12-18, 25-27)

54 O Zozi 'kun, en o -kū -a Bali -pannōn 'tazan -lē -klōn -jī. Pierī sōōnla o -sru "kōōbli.

55 O 'tē 'sōn -klōn 'bō yei 'sēzē, en o -nyran -a "srōn. En Pierī -nyran o yei.

56 -A -nan nēn nōan līmōn -tū -a 'yī 'e -nyrandī 'tē man. Yaa -nanjēēn tēin, en e 'nan: «Min 'gōē, e ya "nēn -a -sru.»

57 'Pian Pieri yoo "da. E 'nan: «Lımɔn, ma'an min 'labɛ-a tɔa dɪ.»

58 Fɔɔnɔn min pee Pieri 'yɪ "nyian, ɛn "bɛ -yrɛ 'nan: «'I 'bɔ 'gʋɛ -a -sruzan -tʊ nɛn yia.» Ɛn Pieri "e -yrɛ 'nan: «An 'ka o va dɪ.»

59 Zɪ o 'mɔn "nyian -trilii bɛ, ɛn min -tʊ kɔala "man -a vɪdɪ -a 'nan: «'Wɪ tɪglɪ nɛn min 'gʋɛ e ya "nɛn -a -sru. Koo Galile min nɛn.»

60 Ɛn Pieri "e 'nan -yrɛ 'nan: «'Wɪ nɛn yie 'nan 'i ve bɛ, ma'an tɔa dɪ.» E -fʊ 'wɪ zɪɛ -a vɪnɛn ɛn mɛnɛn wɪ.

61 -A -nan nɛn Minsan 'e 'man lila, ɛn e Pieri -nanjɛɛn. 'Wɪ nɛn Minsan -a 'vɪ bɛ, -a -cin -tʊ Pieri jɪ. Koo Minsan -a 'vɪ -yrɛ 'nan: «Cɛɛgʋ, yia ve 'e 'pa -a yaaga 'nan, yɪ'an tɔa dɪ, 'vaa -e mɛnɛn tɛdɛ 'e 'wɪ.»

62 -A -nan nɛn Pieri 'bɔla bei, ɛn e -wuoɔdɪ 'sia 'wɪ nanmandɪ -a.

*Minnun -ko Zozi 'a tin 'banɔn 'le
(Mt 26.57-68; Mk 14.53-65; Zan 18.12-24)*

63 Minnun nɛn o yie cɪ Zozi 'va bɛ, waa sɛɛ wo te waa -soan.

64 O sɔ -fɔa -a yra -e 'o 'wɪ laabʊ -yrɔ 'nan: «'ya Bali 'lewei vɪzan -a, min nɛn e fɛ tuw 'yie bɛ, 'i san -kɔɔn!»

65 Te o 'wɪ "kaga "ve -yrɛ "nyian "srɔn pɛ -jɪ.

66 Zɪ tʊ cɛɛn bɛ, ɛn min cejenun 'lee Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee 'fluba 'ci vɪnɔn 'o cin 'yɪ. 'O cin 'yɪ 'nan -e 'o Zozi 'le tin 'ba. O 'nan 'o 'ta Zozi 'a 'wɛɛ. -A -nan nɛn minnun -ta Zozi 'a.

67 Ɛn tin 'banɔn 'bɔ -a laabʊ -yrɔ 'nan: «Min 'sizan 'wɪ 'jɪ Crizi nɛn 'yia? 'I vɪ 'kʋɛ!»

Ɛn Zozi "e 'nan -wɛɛ 'nan: «-Te maan 'vɪ 'cɛɛ oo, ka'a yɪ teala "da "fo "dɪ.

68 Ɛn -te an 'wɪ laabʊ 'ka 'lɔ oo, ka'a ve 'mɛn dɪ.

69 Maan ve 'cɛɛ 'nan, -e 'e 'sia cɛɛgʋ yɪ 'gʋɛ -a da bɛ, an 'bɔ Blamin -pɪ -kɔan 'an -nyrandɪ 'plɛblɛ pɛɛnɔn 'san Bali -pɛ "yɪ "da.»

70 Ɛn o pɛɛnɔn -a 'vɪ -yrɛ 'nan: «'Yioo, Bali -pɪ nɛn 'yia?»

Ɛn Zozi "e 'nan -wɛɛ 'nan: «-A 'bɔ nɛn kaa 'vɪ bɛ, an ya -a.»

71 Tɔɔn ɛn o 'nan: «E 'ka "le -e -kaa 'wɪ laabʊ "nyian min pee -lɔ "fo "dɪ. -Kaa 'wɪ 'bɔ 'man -a 'le 'va.»

23

Minnun -ko Zozi 'a Rɔm min -kɔnmandan Pilati 'le

(Mt 27.1-2, 11-14; Mk 15.1-5; Zan 18.28-38)

1 Minnun pɛɛnɔn wɛɛn lou 'e cin va, ɛn o -kʊ Zozi 'a Rɔm min -kɔnmandan Pilati 'le.

2 O 'wɪ 'padɪ "da 'sia -a vɪdɪ -a 'nan: «Min 'lagʋɛ, 'e 'wɪ 'fɔla minnun yie -cee 'lɛglɔn 'jɪ. -Yɛɛ 'vɪ 'nan, te minnun 'o 'sukɔle -pan wʊ Rɔm 'nɔn 'le mingɔnɛn Seza lɛ dɪ. Ɛn yaa 'vɪ 'e 'fli man 'nan, 'yɛɛ cɪ 'kʋɛ mingɔnɛn -a, ɛn Bali 'e 'pa 'sia 'nan -e 'e 'kʊ 'si 'wɪ 'jɪ.»

3 -A -nan nɛn Pilati 'wɪ laabʊ Zozi 'lɔ 'nan: «Zuif 'nɔn 'le mingɔnɛn nɛn 'yia?»

Ɛn Zozi "e 'nan -yrɛ 'nan: «-A 'bɔ nɛn yia 'vɪ bɛ.»

4 Ɛn Pilati "e 'nan Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee minnun lɛ 'nan: «Ma'an 'wɪ 'wɪldɪ 'ye min 'gʋɛ -yee 'wɪ 'va -e 'o 'kun 'man "dɪ.»

5 'Pian o kɔala "man te waa ve 'nan: «E 'wɪ 'fɔla minnun yei 'wɪ "paadɪ -a Zude 'lɛglɔn pɛɛnɔn 'jɪ. Yaa pou 'sia Galile ɛn e 'bɔla Zeruzalem 'gʋ.»

Minnun -ko Zozi 'a Erodi 'le

6 Zɪ Pilati 'wɪ zɪɛ -a 'man bɛ, ɛn yaa laabʊ 'nan: «Galile min nɛn?»

7 Minnun -a wun -fɔ -yrɛ. Zɪ yaa 'man 'nan, Zozi 'sia 'lɛglɔn nɛn Erodi -a "paala bɛ -a -jɪ bɛ, ɛn e 'nan 'o 'kʊ -a Erodi lɛ. Koo tʊ zɪɛ -a man bɛ te Erodi 'bɔ a Zeruzalem.

8 Zɪ Erodi Zozi 'yɪ bɛ, ɛn -a cɪ nran 'kpa tɪglɪ. Koo -a -nan 'mɔn te e ya "vale 'e Zozi 'bɔ ye, 'wɪnun nɛn yaa maan "man "bɛ -yee "wɛɛn. Ɛn -a -cin a Erodi 'bɔ 'jɪ 'nan 'e 'lɛbo "fɔ wɪ -tʊ drɛ 'e yie man.

9 E 'wɪ laabʊ Zozi 'lɔ "kaga, 'pian Zozi 'ka 'wɪ 'silɛ "da -yrɛ "dɪ.

10 Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee 'fluba 'ci vɪnɔn a 'o 'tɔdɪ Zozi "srɔn, te "o 'wɪ "paa "da 'lɛbo 'plɛ 'a.

11 -A -nan nɛn Erodi 'lee 'yee 'sounjanun Zozi drɛdɪ 'sia 'o 'pɛla koda. Waa sɛɛ 'wʊ, o mingɔnɛn sɔ fɛnyian 'wʊ "da -a sɛɛ wʊdɪ -a "nyian. "Bɛ -sru ɛn Erodi -a 'li 'e da 'Pilati lɛ.

12 Yɪ 'bɔ 'lɛin zɪɛ -a da nɛn, Pilati 'lɛ Erodi drɛ bee -a, te o yei 'ka "nɛn -a ble dɪ.

Minnun 'o 'nan Pilati 'e Zozi 'tɛ!

(Mt 27.15-26; Mk 15.6-15; Zan 18.39-19.16)

13 "Bɛ -sru ɛn Pilati Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee minnun tanɔn cin 'yɪ.

14 Ɛn e 'nan -wɛɛ 'nan: «Ka -ta min 'gʋɛ -a 'mɛn, ɛn ka 'nan e ya 'wɪ 'fɔlanɛn minnun yei. -Yee "wɛan an 'wɪ laabʊ -yrɔ 'ka yie man. 'Pian 'wɪ pɛɛnɔn nɛn kaa 'pa "da "bɛ, ma'an yɛɛ -a drɛzan -a dɪ.

15 Ɛn "nyian bɛ Erodi 'ka "nyian "e "yɛɛ -a drɛzan -a dɪ, koo yaa 'li 'e da -cɛɛ. Min 'gʋɛ, ya'a 'wɪ 'tʊ dreɛ -e 'e 'ka -a 'wɪ 'jɪ dɪ.

16 -Yee "wɛan maan ve 'mɛn minnun lɛ 'nan 'o -sɔn, -e 'o 'si "man.»

17 [Lɛ -tʊdʊ pɛɛnɔn man bɛ, -te Zuif 'nɔn tranun -lɛ 'sɪdɪ nɔanba -jɪ "fɛdɪ drɛdɪ 'bɔ bɛ, Pilati "sia -pʊ 'kɔnzɛn 'tʊ man.]

18 Zɪ minnun 'wɪ nɛn Pilati -a 'vɪ bɛ -a 'man bɛ, ɛn o pɛɛnɔn -paandɪ 'sia. O 'nan: «'I min 'labɛ -a -tɛ, -e 'i 'si Barabazi man 'kʋɛ!»

19 Barabazi zɪɛ waa -fɔ -pʊ 'kuin, koo e 'wɪ 'fɔla minnun 'lee min tanɔn yei 'fla, ɛn e min -te 'wɪ zɪɛ -a -jɪ.

20 Pilati 'wɪ tin 'ba "nyian -wɛɛ, koo e ya "vale 'e "sia Zozi man.

21 Pian te minnun -paanman 'nan: «'I -pein yiba "plan da! 'I -pein yiba "plan da!»

22 Pilati 'wɪ laabɔ -wɔ -a 'pa yaagazan da 'nan: «'Wɪ 'wɪldɪ "cɛn "nɛn yaa drɛ? Kɔɔ ma'an 'wɪ 'tɔ yɪlɛ "man -e 'e 'ka 'bɛ 'jɪ dɪ. -Yee 'wean maan ve 'mɛn minnun lɛ 'nan 'o -sɔn, -e 'o 'si "man.»

23 'Pian minnun kɔala "man, te o -paanman 'pleblɛ -a vɪdɪ -a 'nan: «'I -pein yiba "plan da!» -Wee -paandi -lɛ "wean,

24 Pilati wɪ 'wɪ nɛn waa 'vɪ bɛ -a man.

25 -A -nan nɛn e 'si Barabazi man. Min zɪɛ waa -fɔ -pɔ 'kuin 'nan e 'wɪ 'fɔla minnun 'lee min tanɔn yei, ɛn e min -tɛ. ɛn e Zozi 'nɔn 'yee 'sounjanun lɛ 'nan 'o 'kɔ -a -tɛ "lɛ zɪ minnun cɪ "va "bɛ -yee 'wɪ 'zɔ.

Zozi-peinnan yiba "plan da (Mt 27.32-44; Mk 15.21-32; Zan 19.17-27)

26 'Sounjanun -kɔdɪ 'sia Zozi 'a, ɛn 'o cin 'yɪ Sirene min -tɔ -a. Waa laabo Simɔn, ɛn e "sia fei. Waa 'kun, ɛn o Zozi 'le yiba "plan -nɔn -yrɛ 'nan 'e 'sia -e 'e -sɔnla Zozi -sru.

27 Min "kaga 'kpa 'lee lumɔn "kaga 'kpa yra -a -sru. Lumɔnnun 'o 'pɛ -sɛn 'o 'win -ji, te o -wua -yee "wean.

28 ɛn Zozi 'e 'man lila o da. E 'nan -wɛlɛ 'nan: «Zeruzalem lumɔnnun, te 'ka 'wɔɔ 'mɛn "wean dɪ! 'Pian 'ka 'cɛɛ 'nɛnnun 'lee 'ka 'bɔ 'fli -wɔɔ.

29 Maan ve 'cɛɛ 'nan tɔ -wɪldɪ -taa "bɔlɛ, te ka ya -a vɪnan 'nan: «Bali -le -fɛa a lumɔnnun nɛn wa'a 'nɛn 'yaa dɪɛ o man. ɛn Bali -le -fɛa a "nyian lumɔnnun nɛn wa'a 'nɛn 'yale dɪɛ o man.»

30 Tɔ zɪɛ -a man bɛ, kaa ve pɔnnun lɛ 'nan: «'Ka 'kɔ 'ta 'san!»

ɛn kaa ve pɔnnennun lɛ 'nan:

«'Ka 'tɛ 'kɔ da!»

31 Maan ve 'cɛɛ 'nan, -tɛ 'wɪ 'gɔɛ minnun a -a drɛnan yiba "bedrɛn "lɛ bɛ, yiba "kadɪ -le ve -taa 'cɪleɔ "da.»

32 'Sounjanun -kɔ 'wɪ 'wɪldɪ "drɛnɔn "fli "a, 'nan -e 'o o -tɛɛ 'o 'vale Zozi 'a.

33 Zɪ o 'bɔla fɛnan nɛn waa laabo min -wulo klo bɛ -a -nan bɛ, ɛn 'sounjanun Zozi 'lee 'wɪ 'wɪldɪ "drɛnɔn "fli 'bɔ pein yiba "plan da. 'Sounjanun o pein 'tɔdɔ, -a -tɔ a Zozi 'pɛ "yɪ "da, ɛn -a -tɔ a -a -pɛ bɔ da.

34 -A -nan nɛn Zozi "e 'nan: «'An "tɪ, 'wɪ 'wɪldɪ "nɛn o cɪ -a drɛnan 'mɛn bɛ, 'i o man wɪ 'cɛ. Kɔɔ 'wɪ nɛn o cɪ -a drɛnan bɛ, wa'a tɔa dɪ.» 'Sounjanun Zozi 'man sɔ pli 'lein 'wɛlɛ 'tuɔladɪ da.

35 Minnun a -nan te waa -nan ye. Minnun tanɔn 'le vɛ bɛ, "o Zozi sɛɛ 'wɔ -a vɪdɪ -a 'nan: «E min peenun 'si 'wɪ 'jɪ. -Tɛ -yɛɛ cɪ min 'sizan 'wɪ 'jɪ nɛn Bali -a 'pa 'sia bɛ -a bɛ, 'e 'fli 'si 'wɪ 'jɪ.»

36 'Sounjanun "o sɛɛ 'wɔ "nyian, ɛn o -wen 'wɛlɛ 'cɛn 'nɔn -yrɛ.

37 Waa 'vɪ -yrɛ 'nan: «-Tɛ i ya Zuif 'nɔn 'le mingɔnnɛn -a bɛ, 'i 'fli 'si 'wɪ 'jɪ!»

38 Waa crɛn -tɛ yiba 'fɔɪ da, ɛn waa pein Zozi 'ta lou. Waa crɛn -tɛ "da 'nan:

«Min 'gɔɛ, Zuif 'nɔn 'le mingɔnnɛn nɛn.»

39 'Wɪ 'wɪldɪ "drɛzan nɛn yiba "plan -tɔ da bɛ, e Zozi "srɔndɪ 'sia. E 'nan: «'Yɪɛ 'nan 'i ya min 'sizan 'wɪ 'jɪ -a, 'i 'fli 'si 'wɪ 'jɪ, -e 'i 'kɔ 'si 'wɪ 'jɪ "nyian!»

40 ɛn -a bɔɛzan 'wɪ 'pla -yrɛ 'nan: «'Yɪ'a 'kɪanman Bali lɔ dɔɔ? I ya 'i yra yɪnan "lɛ -yee 'wɪ 'zɔ.

41 'Pian 'kɔɛ yra yɪdɪ bɛ, -a -nɔan da nɛn. Kɔɔ 'wɪ nɛn kɔa drɛ bɛ, -a "nɛn "nɛn kɔ cɪ -a yɪnan. Min 'labɛ, ya'a 'wɪ 'wɪldɪ "tɔ drɛlɛ "fo "dɪ.»

42 ɛn 'wɪ 'wɪldɪ "drɛzan zɪɛ yaa 'vɪ Zozi lɛ 'nan: «Zozi, tɔ nɛn i mingɔnnɛn -blɪdɪ "siala bɛ, 'an 'cin 'e 'tɔ 'i 'jɪ!»

43 ɛn Zozi -a 'vɪ -yrɛ 'nan: «Maan ve 'yɪɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, cɛɛgɔɛ, 'kɔ 'vale 'yɪa kɔɛ -kɔan Bali -le fɛnan nɛn min 'ka 'e yra ye dɪɛ -a -nan.»

Zozi 'ka -nan (Mt 27.45-56; Mk 15.33-41; Zan 19.28-30)

44 'Yɪɛ 'bɔ min -win -ji 'seze, ɛn klun -troa 'trɛ peɛnɔn da. E -fɔ zɪɛ -trɪllɪ, ɛn funninmlan yɪɛ tɛɛnla.

45 Klun -fɔ yɪɛ yra, ɛn sɔ -dan nɛn 'e 'tɪndɪ Bali -pan 'kuin bɛ, e 'fɔɪ 'bɔ 'jɪ 'fli. E 'fɔɪ bɔdɪ 'sia lou, ɛn yaa -sɛn "tra.

46 Zozi paan wei 'pleblɛ 'jɪ. Yaa 'vɪ 'nan: «'An "tɪ, 'an lei -nɔan 'yɪɛ 'e "pa 'jɪ.» E 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ, ɛn 'e 'yɪɛ 'le 'wɔ.

47 Zɪ 'sounjanun tazan 'wɪnɔn zɪɛ -a -nan 'yɪ bɛ, ɛn 'e 'tɔ -dan nɔndɪ 'sia Bali lɛ. E 'nan: «'Wɪ 'kpa nɛn, min 'labɛ min tɪglɪ nɛn.»

48 Minnun pɛɛnɔn nɛn o -ta 'wɪ zɪɛ -a -nan yɪlɛ bɛ, 'wɪnɔn nɛn e drɛ o yɪɛ man bɛ, waa 'yɪ. -Yee "wean o 'li 'o da, te 'o 'pɛ a 'e 'fɔdɪ 'o man.

49 Minnun pɛɛnɔn nɛn o Zozi -tɔa "bɛ, 'lee lumɔnnun nɛn o 'si waa Galilɛ ɛn o -ta -a 'palɛ bɛ, o ya 'o 'tɔdɪ -kɔɔblɪ, te 'wɪ nɛn e cɪ drɛnan bɛ waa ye.

Zozi wɔ -nan (Mt 27.57-61; Mk 15.42-47; Zan 19.38-42)

50 Min -tɔ a bɛ, waa laabo Zoze'fɔ. E ya min tɪglɪ 'a, ɛn e ya Zuif 'nɔn 'le tin 'bazan -dan tɔ -a.

51 'Pian 'wɪ nɛn tin 'banɔn -mie -a 'vɪ 'lee waa drɛ Zozi lɛ bɛ, e 'ka -a -sru "dɪ. Zoze'fɔ 'bɔ zɪɛ, e 'sia Zude 'lɛglɔn 'jɪ, 'fla nɛn waa laabo Arimate bɛ -a da, ɛn e ya -a man -pennan 'nan Bali 'e mingɔnnɛn -blɪdɪ 'sia 'yee minnun da.

52 Zoze'fɔ zɪɛ -yɛɛ kɔ toba -fɔlɛ Pilati lɛ 'nan, 'e Zozi pa -nɔn 'yrɛ -e 'e wɔ.

53 Zoze'fɔ Zozi 'kadɪ 'si yiba "plan da. E sɔ fɛnyian 'pa "man, ɛn e -kɔ -a wɔlɛ -yrɛ nɛn, waa cɛɛn puo -kɔlɛ jɪ bɛ -a -jɪ. -Yrɛ zɪɛ, wa'a tian min wɔlɛ "jɪ "dɪ.

54 Yi zɛ, yaa yi nɛn, ɛn Zuif 'nɔn 'le 'flinla 'yi 'ta 'e pou 'siala.

55 Lɛmɔnnun nɛn o 'si 'o 'vale Zozi 'a Galile bɛ, o -kɔ Zozeɸvɔ 'palɛ. O yie 'tɔ fɛnan nɛn o 'ta Zozi wo bɛ -a -nan. Zɛ waa 'pla bɛ waa 'yi.

56 -A -nan nɛn o 'li 'o da 'wee "kɔnnɛn, o -kɔ 'nyrɔn 'lee tɔɔ nɛn -a -kɔei 'a 'nɔnnɔn bɛ -a drɛɛ. Kɔɔ 'trɛ "bɛ 'flinla 'yi nɛn, ɛn o 'flanla 'le zɛ -wee -pei -a 'vɛ bɛ -yee 'wɛ 'zɔ.

24

Zozi wluɔn -kanɔn 'va

(Mt 28.1-8; Mk 16.1-8; Zan 20.1-13)

1 'Mɔnnɛn yi 'bɛ cɪ Zuif 'nɔn 'le 'flinla 'yi -sru 'yi -a. 'Mɔnnɛn yi zɛ -a bodrun puunɔn nɛn lɛmɔnnun zɛ o -kɔ Zozi 'yrɛ da 'o 'lɔ 'le 'nyrɔn 'lee tɔɔ nɛn waa drɛ bɛ -a.

2 -Kɔɛbu -dan nɛn 'e 'tɔdɪ -yrɛ "nɛn "bɛ, waa 'yi 'e 'sidi "nɛn.

3 -A -nan nɛn o wlala -yrɛ 'bɔ 'ji. 'Pian wa'a Minsan Zozi pa yɛɛ dɪ.

4 'Wɛ zɛɛ 'e baba 'fɔ o man. ɛn min 'fli 'bɔla 'ji o va 'o 'ta le sɔ 'fuvu 'yriyri 'a.

5 -A -nan nɛn nyɛn o cɛɛn ɛn 'o 'wulo -fɔ 'o 'wlu. 'Pian min 'fli zɛɛ o 'nan -wɛ 'nan: «-Mɛ "le "wɛan nɛn min nɛn -a yie cɪ "man "bɛ, kaa -wɛman minnun nɛn o kaa bɛ o va?»

6 Zozi 'ka fɛ 'gɔɛ -a -nan dɛ, ɛ wluɔn 'kanɔn 'va. 'Wɛ nɛn yaa 'vɛ te e ya tian Galile bɛ, -a -cin 'e -sɔɔnla 'ka 'ji.

7 Kɔɔ yaa 'vɛ 'nan: «Minnun Blamin -pɪ -nɔan 'wɛ 'wɛɪdɪ "drenɔn lɛ -e 'o -tɛ. Waa -peinman yiba "plan da, -a yi yaagazan da bɛ -e 'e 'wluɔn -kanɔn 'va.»

8 Tɔɔn ɛn 'wɛ nɛn Zozi -a tin 'pa -wɛ "bɛ, -a -cin sɔɔnla o ji.

9 -A -nan nɛn o 'bɔla -yrɛ zɛɛ -a ji. ɛn o -kɔ 'wɛ zɛɛ -a vɛɛ Zozi -srunɔn 'fuda -tɔ 'lee min -mienun lɛ.

10 Lɛmɔnnun nɛn o -kɔ -yrɛ da bɛ, o 'tɔ nɛn 'gɔ: Madala li Mari a, ɛn Zanɛn a, ɛn Zaji "bɔ Mari a, 'lee lɛmɔn -mienun. -Wɛɛ 'wɛ nɛn e drɛ bɛ, -a 'sinan 'pa Zozi 'le 'pasianɔn lɛ.

11 'Wɛ zɛɛ Zozi -srunɔn 'a 'sia -sɛɛ "wɔ wɛ -a, ɛn wa'a yi -tɛɛa "da "dɪ.

12 'Pian Pieri wluɔn, ɛn e -kɔ flan -a Zozi -yrɛ da. Zɛ e 'bɔla 'nan nun bɛ, ɛn e 'kunnan, "yɛɛ yie 'tɔ bɛ, te e sɔ nɛn waa 'pa Zozi man bɛ, -a ye 'e -srandɪ "tra. -A -nan nɛn e 'li 'e da 'yee venan, te -a 'plo a 'e 'fɔdɪ 'wɛ nɛn yaa -nan 'yi bɛ -a.

Zozi 'e 'fli kɔɔn 'e -srunɔn 'fli lɛ (Mk 16.12-13)

13 Yi 'bɔ 'lein zɛɛ -a da nɛn Zozi -srunɔn "fli -kɔdɪ 'sia 'fla nɛn waa laabo Emauzi bɛ -a da. 'Fla zɛɛ e ya Zeruzalem man kilo -fu da.

14 O ya -sɛɛ "wɔnan 'wɛ pɛɛnɔn nɛn e drɛ bɛ -a da.

15 "Wɛɛ -kɔn 'wɛ tin 'banan 'wunun zɛɛ -a da bɛ, ɛn Zozi 'bɔ o man, ɛn o -kɔdɪ 'sia waa.

16 Waa 'yi, 'pian wa'a -kɔnnɛn "yɛɛ dɪ.

17 ɛn Zozi -a laabɔ -wɔ 'nan: «-Mɛ "wɛ nɛn kaa ve, te ka -kɔ 'ta wɔdɪ -a 'gɔ?»

O ta drɛ 'tradra, ɛn o -tɔ.

18 Min 'fli zɛɛ -a -tɔ a "va "bɛ waa laabo Kleopa. E 'nan Zozi lɛ 'nan: «'I 'tɔwli yie cɪ Zeruzalem, te 'wɛ nɛn e drɛ 'nan bɛ, yi'a tian "i "manlɛ "fo "dɪ!»

19 ɛn Zozi -a laabɔ -wɔ 'nan: «-Mɛ "wɛ 'bɛ drɛ Zeruzalem?»

-A -nan nɛn o 'nan -yrɛ 'nan: «Nazarɛtɪ min Zozi 'le 'wɛ nɛn. Bali 'lewei vɛzan -dan nɛn. 'Wunun nɛn yaa 'vɛ, 'lee 'wunun nɛn yaa drɛ bɛ, -wɛɛ -ci -kɔnnɛn 'nan Bali 'bɛ 'pa 'sia, ɛn minnun -a -tɔ 'nan 'wɛ 'kpa nɛn.

20 'Pian -cee Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee -kaa tanɔn -a -nan minnun lɛ 'nan 'o -tɛ. ɛn waa -tɛ yiba "plan da.

21 -A -cin a "nɛn 'kɔ 'ji 'nan, -yɛɛ "ta -daa Izraɛl 'nɔn 'silɛ 'wɛ 'ji. 'Pian 'wɛ zɛɛ e 'bɔ "man -a -nan yi yaaga nɛn 'gɔ.

22 ɛn 'nyian bɛ cɛɛgɔ bodrun 'gɔɛ, lɛmɔnnun nɛn kɔ cɪ waa bɛ, o -kɔ -yrɛ da. ɛn o -ta 'lɛbɔ "fo wɛ -dan vɛɛ 'kɔɛ.

23 O 'nan, wa'a Zozi pa yɛɛ -yrɛ -ji dɪ, ɛn Bali -le 'pasianɔn 'bɔla 'ji o va. Bali -le 'pasianɔn zɛɛ o 'nan Zozi yie a "man.

24 Min -mienun nɛn kɔ cɪ waa bɛ, "o -kɔɔ "nyian -yrɛ da. Waa 'yi "le zɛ lɛmɔnnun -a 'vɛ bɛ -yee 'wɛ 'zɔ. ɛn o 'bɔ "nyian wa'a Zozi yɛɛ dɪ.»

25 ɛn Zozi "e 'nan -wɛ 'nan: «'Cɛɛ 'wɛ cɪ mandɪ a 'plɛblɛ. -Mɛ "le "wɛan nɛn 'wunun nɛn Bali 'lewei vɛnɔn -a 'vɛ bɛ, e ya 'ka 'lɔ 'plɛblɛ -e 'ka yi -tera "da?»

26 Kɔɔ Bali 'lewei vɛnɔn -a cɛɛn -tɛ 'wein 'nan, 'wunun zɛɛ -wɛɛ bɔa min 'sizan 'wɛ 'ji Crizi man, 'vaa -e 'e mingɔnnɛn -blɪdɪ 'sia.»

27 -A -nan nɛn Zozi 'wɛ pɛɛnɔn nɛn 'e 'cɛɛn -tɛdɪ 'e 'bɔ man bɛ, -a -ci 'vɛ -wɛɛ. Yaa 'sia 'wunun nɛn 'o 'cɛɛn -tɛdɪ Moizi -le 'fluba 'ji bɛ -a da, ɛn yaa 'le 'sran 'wɛ pɛɛnɔn nɛn Bali 'lewei vɛnɔn -a 'vɛ bɛ -a da.

28 Zɛ o 'bɔla 'fla nɛn o 'ta -kɔ "da "bɛ -a "srɔn "kogo bɛ, ɛn Zozi -a drɛ "le 'e "ta -kɔ -kɔɔbli.

29 'Pian min 'fli zɛɛ o kɔala "man -a trɔ 'badɪ -a 'nan: «'I 'fɔ 'kɔ va 'gɔ, kɔɔ funninmlan 'pla, ɛn -pei cɛɛn tandɪ man.» Zozi wlala o va, ɛn e -fɔ o va.

30 Zɛ o -nyran 'nan -e 'o fɛ -blɪ bɛ, ɛn Zozi 'kpɔun 'si, e Bali muo "fɔ, yaa "nɛn jɛɛn, ɛn yaa -nɔn -wɛɛ.

31 -A -nan nɛn o yie da 'si, ɛn o Zozi -kɔnnɛn 'yi. 'Nun tɔɔn ɛn e 'san o 'lɛ.

32 ɛn waa vɪdɪ 'sia 'o cin lɛ 'nan: «Fɛ -le "wɛan nɛn -a wei 'kɔ 'sianan paan -sia, te e ya Bali wei nɛn 'e 'cɛɛn -tɛdɪ bɛ, -a -ci vɛnɔn 'kɔɛ bɛ, kɔa -ci 'man "mɛn.»

33 -A -nan nɛn min 'fli zɛɛ, o 'li 'o da "nyian Zeruzalem. O 'bɔ Zozi -srunɔn 'fuda -tɔ 'lee min -mienun man 'o cin yɪdɪ.

³⁴ En minnun nen 'o cin yudi be, waa vidi 'sia min "fli zle -wle 'nan: «Minsan wluan 'kanon 'va, 'w1 'kpa nen. 'E 'fli koon Simon le.»

³⁵ En min "fli zle, 'w1 nen e dre "nyian -wee "le -sia be waa 'v1. En z1 waa -konnēn 'yi 'kpoun "nen 'jennan be, waa 'v1.

*Zozi 'e 'fli koon 'e -srulon le
(Mk 16.14-18; Zan 20.19-23)*

³⁶ O -fu 'w1 zle -a vnan, en Zozi 'bola 'ji o yei, en e o 'to 'bu. Yaa 'v1 -wle 'nan: «Bali 'e 'fodi -troo -non 'cee!»

³⁷ -A -nan nen "klan -sen o ji, en nyen o cēn. 'O 'ci nrōn 'nan min lei nen.

³⁸ En Zozi "e 'nan -wle 'nan: «-Mē "le "wean nen "klan 'ka -tea? En -mē "le "wean nen 'w1 zle -a -cin -toa 'ka 'ci?

³⁹ 'Kaan -pelanun 'lee 'an 'cēinnun -nanjen! 'An 'bo nen. 'Ka kle 'an man -e 'ka -to 'nan maan nen. 'An nen a 'an man, en 'an 'wle a "ji. Kaa -toa 'nan, min lei -le ve 'ka z1 di.»

⁴⁰ E ya 'w1 zle -a vnan en 'e 'penun 'bola 'ji -wle, en 'e 'cēinnun 'bola 'ji -wle.

⁴¹ 'W1 o 'kan "fo, en o ci "nranman 'kpa, 'pian wa'a tian yi teala "da 'nan 'w1 'kpa nen di. -Yee "wean Zozi -a laab -wlo 'nan: «-Blife -tu a 'ka 'lo 'gu?»

⁴² En o pōnnen srendi ponēn 'to -non -yre.

⁴³ Yaa 'si, en yaa bl1 o yiē man.

⁴⁴ "Be -sru en e 'nan -wle 'nan: «'W1 nen maan 'v1 'e 'cēn be -a -cin 'e 'to 'ka 'ji! Koo maan 'v1 'cēn 'nan, 'w1 pēnōn nen 'e 'cēn -tedi 'mēn 'w1 'a Moizi -le -pei 'fluba 'ji be, 'lee Bali 'lewei vūnōn 'le 'fluba 'ji be, 'lee "dre 'fluba 'ji be, 'o bōa 'an man.»

⁴⁵ Zozi 'pad1 'sia o va, 'nan -e Bali wei nen 'e 'cēn -tedi be 'o -ci man.

⁴⁶ Yaa 'v1 -wle 'nan: «E ya 'e 'cēn -tedi 'nan, min 'sizan 'w1 'ji Crizi 'e yra ye, -e 'e 'ka. 'Pian -a yi yaagazan da be, -e 'e 'wluan -kanōn 'va.

⁴⁷ En e ya 'e 'cēn -tedi "nyian 'nan, minnun Bali -le 'w1 ve -a 'to da minnun le 'leglōn pēnōn 'ji. Waa ve minnun le 'nan, 'o 'si 'w1 'wli di "dred1 man, -e 'o 'fli -non Bali le, -e Bali 'e -wee 'w1 'wli di 'fui. Waa vidi "siala Zeruzalem, -e 'e bō 'leglōn 'tōdō pēnōn 'ji 'nōn man.

⁴⁸ 'Ka 'kōn 'w1nun zle -a -nan yūnōn 'a!

⁴⁹ Fe nen 'an "t1 -a 'v1 'nan 'e -nōan 'cēn be, 'an 'bō, mēn "paa -sia 'cēn. 'Pian 'ka 'fo Zeruzalem 'fla 'bō da -trilii, -e Bali -le 'pleble zle 'e 'ta 'ka da!»

*Zozi 'li 'e da Bali va
(Mk 16.19-20)*

⁵⁰ "Be -sru en Zozi 'ko 'e -srulon 'a 'fla nen waa laabo Betani be -a "srōn. 'E 'pē wluan lou, en e -fēa vidi 'sia o man.

⁵¹ E -fu -fēa vnan, en e 'si o "srōn, te e -ko laji.

⁵² -A -nan nen -a -srulon 'o "po sōn, en waa 'bō. "Be -sru en o 'li 'o da Zeruzalem te o ci "nranman 'kpa tigl.

⁵³ Tū -tōdō pēnōn nen e "cēan be te o ya Bali -pan 'kuin. O Bali 'to bō "drenun -fōa, te waa trū 'baa.

Zozi Crizi -le 'wɪ 'nɔnnɔn nɛn Zan -a crɛn -tɛ

Wei nɛn e 'belidi -noan "min lɛ bɛ, Zozi Crizi nɛn

1 Fɛ pɛɛnɔn drɛdɪ pou sianan "bɛ, tɛ min nɛn waa laabo wei bɛ e ya. Wei 'bɔ a Bali va, ɛn e ya Bali -a.

2 -A pou sianan "bɛ tɛ e ya Bali va.

3 Bali ciɪla "va ɛn e fɛ pɛɛnɔn drɛ. Fɛ -tɔ 'ka 'e drɛdɪ, tɛ -yɛɛ "cɛɛ drɛ dɪ.

4 -A va nɛn 'belidi 'si. 'Belidi zɪɛ, 'tɛ 'san nɛn e 'trɛdanɔn 'man dra 'wein bɛ -nyrɛn.

5 'Tɛ zɪɛ -a -san -sɛn klun va, ɛn klun 'ka -tɔlɛ -a 'lɛ dɪ.

6 Bali min -tɔ 'pa 'sia, -a 'tɔ nɛn Zan.

7 E -ta 'nan -e -e 'tɛ 'san -le 'wɪ vɪ minnun lɛ, 'dɔ -e minnun 'o man, -e 'o yi -tɛra "da.

8 Zan 'bɔ "cɛɛ 'tɛ 'san zɪɛ -a -noan "dɪ, 'pian e -ta 'nan -e 'tɛ 'san -le 'wɪ vɪ minnun lɛ.

9 Min nɛn waa laabo wei bɛ, -yɛɛ cɪ 'tɛ 'san tɪglɪ 'a, ɛn -yɛɛ 'ta 'trɛdanɔn pɛɛnɔn 'man drɛlɛ 'wein.

10 Bali ciɪla "va ɛn e fɛ pɛɛnɔn drɛ. 'Pian zɪ e -ta 'trɛda bɛ, minnun 'ka -a 'silɛa min -a dɪ.

11 E -ta 'yɛɛ 'trɛda, ɛn -yɛɛ minnun 'ka -a 'kunlɛ 'o 'pɛ "fli "a dɪ.

12 'Pian min -mienun -a 'kun 'o 'pɛ "fli "a, ɛn o yi -tɛra "da. Minnun zɪɛ yaa -si -nɔn -wlɛ -e 'o drɛ Bali -le 'nɛnnun -a.

13 Wa'a drɛlɛ Bali -le 'nɛnnun -a "lɛ zɪ min 'nɛn -yaa 'e 'pɔn -ji bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zɔ dɪ. ɛn min "cɛɛ o drɛ Bali -le 'nɛnnun -a dɪ. 'Pian Bali 'bɔ 'bɛ o drɛ 'yɛɛ 'nɛnnun -a.

14 Wei zɪɛ, e drɛ blamin -a, ɛn e -ta -nyɛnlɛa 'kɔ 'va. Kɔ -yɛɛ -dan cɪ 'yɪ, -dan zɪɛ e ya -kaa "tɪ Bali -le 'nɛn 'tɔwli "lɛ vɛ -a. E ya 'e fadɪ "yi "a, ɛn zɪ Bali cɪ bɛ, yaa kɔɔn 'kɔɛ 'e tɪglɪ da.

15 Yi -tɔ da nɛn Zan -yɛɛ 'wɪ vidɪ 'sia minnun lɛ. 'E wei wluan 'plɛblɛ, ɛn yaa 'vɪ 'nan: «Min nɛn an -yɛɛ 'wɪ 'vɪ 'e 'cɛn bɛ -nyrɛn "bɛ. Maan 'vɪ 'nan, e -fɔla "da 'an -srɛ e -taa. -A -dan 'mlian 'an da, kɔɔ e ya 'li 'e 'cɛn.»

16 "Yi "nɛn -yrɔ "bɛ e -cɛɛ "nɔn. Yi -tɔdɔ pɛɛnɔn man tɛ e "yi zɪɛ -a -sɛan "da -cɛɛ.

17 Bali ciɪla Moizi -va, ɛn e -pɛi -tɔ -cɛɛ. 'Pian Zozi 'bɛ 'ta Bali -le "yi "a, ɛn zɪ Bali cɪ bɛ -yɛɛ kɔɔn -cɛɛ 'e tɪglɪ da.

18 Min -tɔ 'ka tian Bali yɪlɛ dɪ. 'Pian Bali -le 'nɛn -tɔwli "nɛn e ya Bali -a, ɛn e ya 'e 'cɛn -kaa "tɪ Bali "srɔn "bɛ, zɪ Bali 'bɔ cɪ bɛ -yɛɛ kɔɔn -cɛɛ.

*Zan 'yɛɛ 'nyranman -ci 'vɪ minnun lɛ
(Mt 3.1-12; Mk 1.1-8; Lk 3.1-18)*

19 Yi -tɔ da, Zuif 'nɔn 'tanɔn nɛn Zeruzalɛm bɛ, o Bali -pannɔn 'lɛɛ Levi kludanɔn -mienun 'pa 'sia Zan -va. Levi kludanɔn 'bɔ bɛ, -wɛɛ nyranman "paa Bali -pan 'kuin. O

o 'pa 'sia 'nan 'o laabo Zan -lɔ 'nan: «Tɪ nɛn 'yia?» 'Wɪ nɛn Zan -a 'vɪ minnun zɪɛ -wlɛ "bɛ -nyrɛn 'gɔ.

20 Ya'a 'wɪ 'tɔ yɔɔlɛ o man dɪ, yaa 'vɪ -wlɛ -gbaa 'nan: «An 'ka Crizi nɛn Bali -a 'si "va -e 'e minnun 'si 'wɪ 'ji bɛ -a dɪ.»

21 Tɔɔn ɛn waa laabo -yrɔ 'nan: «Lɔɔ -tɪ nɛn 'yia "mɛn, Bali 'lewei vɪzan -dan nɛn waa laabo Eli bɛ, -nyrɛn 'yia?»

ɛn Zan "e 'nan: «Eli "cɛɛ 'maan dɪ.»

ɛn waa laabo -yrɔ "nyian 'nan: «Bali 'lewei vɪzan nɛn o -yɛɛ 'wɪ 'vɪ bɛ, -nyrɛn 'yia?»

ɛn e 'nan: «-Cɛjɛ.»

22 ɛn waa laabo -yrɔ 'nan: «Lɔɔ, -tɪ nɛn 'yia -kɔɔ? 'I vɪ 'kɔɛ, 'dɔ -e 'kɔ -kɔla 'kɔ 'wɪ 'tɔ yɪ, -e 'kɔ vɪ minnun nɛn o 'kɔ 'pa 'sia bɛ -wlɛ. -Mɛ "wɪ nɛn i -kalamɛn -e 'i vɪ 'i 'fli man?»

23 Tɔɔn ɛn Zan "e 'nan -wlɛ 'nan: «Mɛɛn cɪ min nɛn Bali 'lewei vɪzan Ezai -a 'vɪ 'li bɛ -a. Yaa 'vɪ 'nan:

«Min -tɔ wei 'bɛ "we "bui "da, -a san -a vɛ 'nan:

'Ka Minsan -le -si ta drɛ!» »

24 Minnun nɛn o o 'pa 'sia Zan -va bɛ Farizɛn 'nɔn a o va.

25 ɛn waa laabo -yrɔ nan: «Crizi "cɛɛ 'yia dɪ, ɛn Eli "cɛɛ yia dɪ, ɛn Bali 'lewei vɪzan nɛn o -yɛɛ 'wɪ 'vɪ bɛ -njɛɛ 'yia dɪ. -Mɛ "lɛ "wɛan nɛn i min -batize dra "mɛn?»

26 Zan "e 'nan -wlɛ 'nan: «An 'bɔ, "an "min -batize dra 'yi 'a, 'pian 'ka yɛi "bɛ, min -tɔ a -nan, ka'a tɔa dɪ.

27 E -fɔla "da. An 'ka -yɛɛ -manwua "tun "da baa "fluzan -a dɪ.»

28 'Wɪ pɛɛnɔn zɪɛ e drɛ 'fla nɛn waa laabo Betani bɛ -a da. 'Fla zɪɛ e ya 'yi nɛn waa laabo Zudan bɛ -a -srɛ, fɛ zɪɛ -a -nan nɛn Zan minnun -batize drɛ.

29 -A ta tɔ cɛn, zɪ Zan -a 'yɪ 'nan Zozi a -tanɛn 'e 'va zia bɛ, ɛn e 'nan: «"Ka 'yɪɔ, Bali -le 'bla 'a. -A 'bɔ nɛn Bali -a -nɔn 'nan -e 'e 'trɛdanɔn 'le 'wɪ 'wliɪɪ pɛɛnɔn 'nɛn wɪ yɪ, -e -wɛɛ 'wɪ 'wliɪɪ 'e 'fui.

30 Min nɛn, an -yɛɛ 'wɪ 'vɪ 'e 'cɛn bɛ, -nyrɛn "bɛ. Maan 'vɪ 'nan e -fɔla "da e -taa, -a -dan "mlian 'an da, kɔɔ e ya -nan 'li 'e 'cɛn.

31 Tɔ nɛn an 'wɪ zɪɛ -a vɛ bɛ tɛ ma'an min 'bɔ 'tɔa dɪ, 'pian an minnun -batize drɛdɪ 'sia 'nan -e Izraɛl 'nɔn 'o min zɪɛ -a -tɔ.»

32 'Wɪ nɛn Zan -a -nan 'yɪ, ɛn yaa 'vɪ minnun lɛ bɛ, -nyrɛn 'gɔ: «An Bali lei 'saun 'yɪ 'sinan laji, e sɔɔn "da "lɛ -plabɔ -zɔ, ɛn e -fɔ "va.

33 Tɔ nɛn an 'wɪ zɪɛ -a vɛ bɛ tɛ ma'an min 'bɔ 'tɔa dɪ, 'pian Bali nɛn e 'nan 'an 'ta min -batize drɛ 'yi 'a bɛ, -yɛɛ 'vɪ 'mɛn 'nan: «Min nɛn 'i Bali lei ye -e 'e -sɔɔn "da -e 'e 'fɔ "va "bɛ, -yɛɛ Bali lei 'saun -noan "min lɛ.»

34 Maan -nan 'yɪ, ɛn maan 'vɪ 'wein 'nan, min 'labɛ Bali -pɪ nɛn.»

Zozi -srɛnɔn tɛdɛ

35 -A ta tu ceeɛn, te Zan 'lee 'e -srunon 'fli 'be ci fe zɛ -a -nan,

36 en zɛ e Zoji 'yɪ te e ya ciɛnan be, en e 'nan: «'Ka 'yɪɔ Bali -le 'bla be, -nyɾen "be.»

37 -A -srunon 'fli "be, o 'wɪ zɛ -a 'man, tɔon en o sɔonla Zoji -sru.

38 Zoji 'e 'man lila, zɪ yaa 'yɪ 'nan Zan -srunon be o sɔonla 'e -sru "be, en yaa laabu -wɔ 'nan: «-Mɛ "nen kaa -wɛɛman?»

O 'nan -yɾe 'nan: «Rabi, 'yie "konnen "a nyin zia?» Rabi -ci nen 'nan Bali -le 'wɪ "paazan.

39 En Zoji 'e -wɛ 'nan: «'Ka 'ta -e 'ka -nan yɪ!»

O sɔonla -a -sru, en waa -nyɾannan 'yɪ. Yi zɛ -a da be, o -fɔ -a "srɔn. 'Wɪ pɛɛnɔn zɛ e dre te yide 'ta -pliman 'tra.

40 Min 'fli "nen o Zan wei 'man en o sɔonla Zoji -sru "be, Simɔn Pieri "bɔɪ Andre nen -a -tɔ -a.

41 Andre zɛ, min tede nen e -kɔ "va "be, -a 'bɔ "bɔɪ Simɔn nen. En e -yɾe 'nan: «Kɔ min nen e ci Crizi -a be -a 'yɪ.» Crizi -ci nen 'nan min nen Bali -a 'si 'va.

42 En e -kɔ Simɔn -a Zoji le.

Zoji -a -nanjɛen tɛin en e 'nan -yɾe 'nan: «Zan -pɪ Simɔn nen 'yɪ, o -taa 'i laabule Keva.» Keva 'bɔ nen waa ve "nyian Pieri.

Zoji Filipino 'lee Natanael laabu 'nan 'o -sɔonla 'e -sru

43 'Be 'ta tu ceeɛn, en Zoji a "vale 'e 'ko Galile 'leglɔn 'ji, -a -nan nen e 'bɔ Filipino man en e 'nan -yɾe 'nan: «'I -sɔonla 'an -sru.»

44 Filipino zɛ, Bezaida nen Andre 'lee Pieri fla -a be, -a -nan min nen.

45 Filipino 'bɔ min -tɔ nen waa laabu Natanael be -a man, en e 'nan -yɾe 'nan: «Min nen -yee 'wɪ ci 'e 'cɾɛn -tedɪ Moizi -le -pei 'fluba 'lee Bali 'lewei vɔnɔn 'le 'fluba 'ji be, kɔa 'yɪ. Nazaretɪ min Zoji nen Zozefɔ -pɪ -a be, -nyɾen.»

46 En Natanael -a laabu -yɾɔ 'nan: «Fe 'kpa -kɔlaman -e 'e bɔla 'fla nen waa laabu Nazaretɪ be -a da?»

-A -nan nen Filipino "e -yɾe 'nan: «'I 'ta -e 'i yɪ 'i 'bɔ 'a.»

47 Zɪ Zoji Natanael 'yɪ 'tanan 'e 'va be, en yaa 'vɪ 'nan: «Cee Izrael min tiglɪ nen 'e 'wɪ tiglɪ ve be, -nyɾen "be.»

48 En Natanael -a laabu -yɾɔ 'nan: «Nyin zia nen yian -tɔa?»

Zoji "e -yɾe 'nan: «Te i ya 'i -nyrandɪ Fijie yiba 'wɔ -e Filipino 'e 'i laabu be, te mɛin 'yɪ 'va.»

49 -A -nan nen Natanael "e 'nan -yɾe 'nan: «Bali -le 'wɪ "paazan, Bali -pɪ nen 'yia, yie ci Izrael 'nɔn 'le mingonnen -a.»

50 Zoji -a laabu -yɾɔ 'nan: «Maan 'vɪ 'yie 'nan mɛin 'yɪ Fijie yiba 'wɔ 'le "wɛan nen i yɪ -tera 'an da? I -taa 'wɪ -dandan -nan yɪ e -ciala 'wɪ 'labe 'be da.»

51 En Zoji -a 'vɪ 'nyian 'nan: «Maan ve 'cee 'wɪ tiglɪ 'a 'nan, ka -taa labli yɪ 'e 'le 'sɔdɪ -e 'ka Bali -le 'pasianɔn yɪ, te o -kɔ laji, en te o "sia laji -e 'o -sɔon 'an Blamin -pɪ da.»

2

Zoji -yee 'pleble 'ci kɔon minnun le 'e tede

1 Yi yaaga "be -sru, en lɪ 'pa "fedi dɾɛdɪ 'bɔ 'fla nen waa laabu Kanan be -a da, Galile 'leglɔn 'ji. Zoji "bɔ "a "fedi zɛ -a da,

2 en o Zoji 'lee 'e -srunon laabu 'nyian "fedi 'bɔ da.

3 Zɪ -wɛn -nyan be, en Zoji "bɔ "e 'nan Zoji le 'nan: «-Wɛn -nyan -wɔ.»

4 Zoji "e 'nan -yɾe 'nan: «Manmi, -mɛ "le "wɛan nen i -tɔa 'wɪ zɛ 'be 'ji, "men tɔ 'ka tian bɔle dɪ.»

5 -A -nan nen Zoji "bɔ "e 'nan minnun nen o ci fɛnɔn -plinan be -wɛ 'nan: «'Wɪ pɛɛnɔn nen yaa 've 'cee be, 'ka dɾɛla "da.»

6 'Yi 'tɔbɔ nen 'e dɾɛdɪ -kɔle -a be, -a 'shɛɛdɔ a fe 'bɔ zɛ -a -nan. 'Yi 'tɔbɔ zɛ -a -ji nen Zuif 'nɔn 'o 'cɛin 'lee 'o 'pɛ -man "foe yɪ "sia -e 'o 'fli dɾɛ 'saun Bali 'le. -A -tɔ -kɔlaman e 'yɪ "siala "tugu -yaa tɔ.

7 En Zoji "e 'nan minnun nen o ci fɛnɔn -plinan be -wɛ 'nan: «'Ka 'pɔnɔn 'labɛ o fa 'yɪ 'a!» O -pɔnɔn zɛ -a 'fa, e -sran 'man.

8 -A -nan nen Zoji "e 'nan -wɛ 'nan: «'Ka 'yɪ 'gɔe -a 'kɔlu "tiennɔn -e 'ka 'kɔ -a min nen 'e yie -tɔa "fedi 'gɔe -a da be -yɾe!»

En waa kɔlu o -kɔ -a -yɾe.

9 Min nen 'e yie -tɔa "fedi 'bɔ da be, e 'yɪ zɛ -a -nanjɛen 'e 'le te e lila 'wɛn -a. Fɛnan nen -wɛn zɛ e 'si be ya'a tɔa dɪ. 'Pian fe -plinan nen o 'yɪ 'bɔ 'tɔ be, 'o -tɔa. E lɪ 'pazan laabu en e 'nan -yɾe 'nan:

10 «Minnun pɛɛnɔn 'gɔe, -wɛn nen e ci 'kpa be, -a 'bɔ nen waa -nɔan "min le 'e 'flin. "Be -sru te -wɛn ci min yie da be, -e -wɛn nen e 'ka 'kpa die, 'wɛɛ 'nɔn min le. 'Yie ve be, -wɛn nen e ci 'kpa be, yia ta -tɔ -trilii tɔ 'gɔe -a.»

11 'Lebo "fɔ wɪ tede nen Zoji -a dɾɛ be, -nyɾen zɛ. Yaa dɾɛ Kanan, Galile 'leglɔn 'ji. E 'yee -dan ci kɔon en -a -srunon yɪ -tera Zoji 'bɔ da.

12 "Be -sru, en e sɔon "ji 'fla nen waa laabu Kapanamo be -a da, 'o 'vale 'e "bɔ 'lee 'e "bɔnun 'lee 'e -srunon 'a. O -fɔ 'fla zɛ -a da tɔ "wɛnnen 'a.

Zoji fɛnɔn -tannɔn 'pin Bali -pan 'kuin (Mt 21.12-13; Mk 11.15-17; Lk 19.45-46)

13 Zuif 'nɔn 'le 'si nɔanba -ji "fedi dɾɛdɪ 'bɔ 'kogo, en Zoji 'kɔ Zeruzalem.

14 Zɪ e 'bɔla 'nan nun be, en e wɔla Bali -pan 'kuin. E minnun 'yɪ te o ya trinun 'lee 'blanun 'lee -plablonun -tannan. En e minnun 'yɪ "nyian te o ya "lala ta -fɔnɔn.

15 Zɪ e 'wɪ zɛ -a -nan 'yɪ be, e baa dɾɛ sɔnba "a, en e 'blanun 'lee trinun 'lee minnun

peenon 'pin Bali-pan 'kuin. E "lala ta-foonon 'le "lala fuila "man e-wee 'tablonun-sran ji.

¹⁶ En e 'nan -plablo -tannon le 'nan: «'Ka fenun 'gve -a bōla fe 'gve -a -nan. Te 'ka 'an "ti "le 'kōn dre 'fle 'tan 'kōn 'a dī!»

¹⁷ En -a -cin -tara -a -srunon 'ji 'nan 'e ya 'e 'cren -tedi Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«'Yie 'kōn yidi "yi "a 'an 'ji -dan e -ciala "da.»

¹⁸ Zi Zozi 'wī zīe -a dre be, en Zuif 'nōn 'tanon -a laabu -yṛo 'nan: «'Lebo "fō 'wī "kō 'nen yia dra -e 'e -kōon 'nan Bali 'be 'si -nōn 'yie 'nan 'i 'wī zīe -a dre?»

¹⁹ En Zozi -a -sru "fō -wle 'nan: «Bali -pan 'kōn 'gve, 'ka -wi! E ya yi yaaga -e 'an wluan lou 'e "pa 'ji.»

²⁰ En o 'nan -yre 'nan: «Bali -pan 'kōn 'labe, le -fuba sinjen 'wle 'sheedu wlu nen minnun -a -tō, en yie 'nan, yi yaaga 'wlu -e 'i pee -tō?»

²¹ 'Pian -te Zozi a 'wī zīe -a vīnan be, -a 'bō po nen Bali -le 'kōn 'a be -nyren yaa ve.

²² Zi 'e wluan -kanon 'va be, -a -ci -tō -a -srunon 'ji 'nan e 'wī zīe -a 'vī 'e 'cen. En o yi -tera Bali wei nen 'e 'cren -tedi be -a da, 'lee 'wī nen Zozi -a 'vī -wle "be -a da.

²³ Tv nen te Zozi a Zeruzalem Zuif 'nōn 'le 'si nōnba -ji "fedī da be, zi minnun 'lebo "fō wunun nen yaa dre be -a -nan 'yī -yṛo "be, en min "kaga "yi -tera Zozi 'bō da.

²⁴ 'Pian Zozi 'ka yi -telea o da dī, kōo e o peenon -tōa "fo.

²⁵ En Zozi 'ka -a weeman 'nan, min 'e min -tō man wī vī 'yre dī. 'Wī nen min ji be, Zozi -a -tōa 'e 'bō 'a.

3

Nikodem -ko 'wī laabole Zozi 'lo

¹ Zuif 'nōn 'tazan -tō nen waa laabo Nikodem be, e ya Farizen 'nōn 'va.

² E -ta Zozi 'va 'pei -man, en e 'nan -yre 'nan: «'An 'san, kōa -tōa 'nan i ya min nen Bali -a 'pa 'sia -e 'e 'wī "paa minnun ji be -a. Kōo 'lebo "fō wunun nen yia dra 'gve min nen Bali a 'e 'padi "va "be, -a san 'be -kōlaman -a dre dī -a.»

³ En Zozi "e 'nan -yre 'nan: «Maan ve 'yie 'wī tighl 'a 'nan, min 'ka 'kōlaman -e 'e Bali -le mingōnnen tre yi, te wa'a -yale 'e 'tre dī.»

⁴ -A -nan nen yaa laabu Zozi 'lo 'nan: «Min nen e dre ceje 'gve, waa dra 'kō -e 'o -ya? E -wلمان "nyian 'e "bō 'pōn -ji -e 'o -ya 'e 'pee?»

⁵ En Zozi "e -yre 'nan: «Maan ve 'yie "nyian 'wī tighl 'a 'nan, min 'ka 'kōlaman -e 'e 'kō Bali -le mingōnnen tre da, te wa'a -yale 'yi 'lee Bali lei -a dī.

⁶ Fe nen min -a -ya be, e ya min -a. 'Pian fe nen Bali lei -a -ya be, e ya -yee ve -a.

⁷ -Te 'an 'bō maan 'vī 'yie 'nan e ya "le 'wei 'ya "nyian 'e 'tre be, te -a 'wī 'e 'i 'kan dī.

⁸ Waa -kōonman fulō man. Fenan nen fulō cī "vale 'e 'kō be, -a -nan nen e "feenman e -kō. Waa -cin maan, 'pian -a -nan nen e "sia

be wa'a tōa dī, en -a -nan nen e -kō be wa'a tōa dī. -A -towli "nen "nyian min nen Bali lei -a -ya 'e 'tre be -yee ve -a.»

⁹ Nikodem -a laabu -yṛo 'nan: «'Wī zīe e dra 'kō -e 'be dre?»

¹⁰ En Zozi "e 'nan -yre 'nan: «'I 'bō nen i 'wī "paaman Izrael 'nōn 'ji be, yi'a 'wūnun zīe -a tōa dōv?»

¹¹ Maan ve 'yie 'wī tighl 'a 'nan, 'wī nen kōa -tōa "be -nyren kōa ve, en 'wī nen kōa -nan 'yī be, -nyren kōa ve, en 'kōe 'wī zīe ya'a 'kō 'ka 'wulo -ji dī.

¹² An 'tre 'gve -a da wī 'vī 'cee, ka'a yi -telea 'be da dī, 'lōo -te an lajilou "wī 'vī 'cee be, e dra 'kō -e 'ka yi -tera 'be da?»

¹³ Min -tō 'ka tian 'kōle laji dī, -te ya'a 'silea Blamin -pī nen e 'si laji be -a dīe.

¹⁴ "Le zī Moizi a "bui "da 'li en e -bulale dre -mlen -a en yaa 'pa yiba "man en yaa wluan lou "be, -a -towli "nen "nyian waan 'bō blamin -pī wuanla lou.

¹⁵ 'Dō -e min nen e yi -tera Blamin -pī 'bō da be, 'belidi nen ya'a 'nyaan dīe 'e dre -a san -le ve -a.

¹⁶ -Yee cī 'nan Bali 'tredanon peenon 'yī "yi "bōo "le "wean, 'e 'pī -towli "nōn -wee 'wī 'ji, 'nan -e min nen e yi -tera -a -pī zīe -a da be, -a san -nan 'e vīe 'e 'nyan dī, 'pian -e 'belidi nen ya'a 'nyaan dīe, 'e dre -a san -le ve -a.

¹⁷ Bali 'ka 'e 'pī 'palē -sia 'treda 'nan -e 'e tin -te min da dī, yaa 'pa 'sia 'nan -e 'e min 'si 'wī 'ji.

¹⁸ Min nen e yi -teala -a -pī zīe -a da be, wa'a -yee tin 'baa dī, 'pian min nen ya'a yi 'teala "da "dīe -a san -le 'wī a 'e tin 'badi 'va, kōo ya'a yi -telea Bali -pī -towli "da dī -le "wean.

¹⁹ 'Wī nen -yee "wean, Bali 'tredanon 'le tin "baa be, -nyren 'gve, 'te 'san -ta 'treda, en minnun 'ka -a yīle "yi "dī, o kluun 'yī 'yī e mlin 'te 'san da, o dīnan wī a -wīdī "le "wean.

²⁰ -Yee cī 'nan min nen e 'wī 'wīdī "dra be, ya'a 'te 'san ye "yi "dī. En -a san 'ka 'taa 'te 'san da dī, "tōgo -yee 'wī 'wīdī "ta 'e bōla.

²¹ 'Pian min nen e 'ta 'wōla 'wī tighl da be, e -taa 'te 'san da, 'dō -e 'te 'san 'e dre wī -ci -kōon 'nan e 'ta 'wōla Bali wei da.»

Zan Zozi 'le 'wī 'vī

²² "Be -sru en Zozi 'lee 'e -srunon 'kō Zude 'leglōn 'ji. O -fō fe zīe -a -nan tō "wennan 'a, en e minnun -batize dre dī 'sia.

²³ Tv 'bō 'lein zīe -a wlu be, te Zan "e minnun -batize dra "nyian 'fla nen waa laabo Enōn be -a da, kōo 'yi banun -a -nan "kaga. 'Fla zīe, e ya 'fla nen waa laabo Salim be -a "srōn. Minnun -kō -nan nun te Zan o -batize dra,

²⁴ Tv zīe -a man be, te wa'a tian -a -fōle -pū 'kuin dī.

²⁵ Yi -tō da, en -sa -tō -fōla Zan -srunon 'lee Zuif min -tō yei. -Sa zīe e ya min dre dī 'saun Bali 'le da.

26 O -ko Zan -va, en waa laabu -yɾo 'nan: «Bali -le 'wɪ "paazan, min nɛn "nɛn ka cɪ 'ka 'vale -a Zudan 'yi -sru, te i -yee 'wɪ ve minnun lɛ bɛ, e ya minnun -batize drɛnan en minnun pɛɛnɔn a -kɔnan "va 'zia.»

27 -A -nan Zan "e 'nan -wɛlɛ 'nan: «Min 'ka 'kɔlaman -e 'e fɛ -tʊ yɪ tɛ Bali "cɛɛ -nɔn -yɾɛ "dɪ.

28 Maan 'vɪ 'ka yɪɛ man 'nan, min nɛn e min "sia 'wɪ 'jɪ bɛ, -a 'bɔ "cɛɛ 'maan dɪ, 'pian an ya min nɛn Bali -a -trɔa -a 'lɛ bɛ -a. 'Ka 'bɔ ka ya 'mɛn 'wɪ 'nan yɪnɔn 'a.

29 Lɪmɔn nɛn e -kɔnnɛn 'pa bɛ, e ya -tɪ -le vɛ -a? Min nɛn yaa 'pa bɛ, -yee vɛ nɛn. Lɪ 'pazan 'bɔ bee -le vɛ "cɛɛ dɪ, -a bee bɛ, "bɛ "ya wo min nɛn e -tɔa -a "srɔn, te -a "trɔɛn "a 'e 'tɔdɪ -a wei lɛ bɛ -a. ɛn -a wei mandɪ -a cɪ "nranman. Zɪ 'an 'cɪ cɪ zɪɛ. "Bɛ nɛn 'gʊɛ, 'an 'cɪ "nranman e -ciala "da "mɛn "fɔ.

30 E ya "lɛ -a 'bɔ 'tɔ nɛn 'e drɛ -dan -e 'an 'tɔ "e "ta wʊ "tra.

31 Min nɛn e "sia lajɪ lou "bɛ, e ya fɛ pɛɛnɔn da, 'pian min nɛn e 'si 'trɛda bɛ, e ya 'trɛda min -a, en 'trɛda wɪ nɛn yaa ve. Min nɛn e "sia lajɪ bɛ, e ya fɛ pɛɛnɔn da.

32 ɛn 'wɪ nɛn yaa -nan 'yɪ, 'lee 'wɪ nɛn yaa 'man bɛ -nyɾɛn yaa ve, 'pian min -tʊ 'ka yɪ -tɛlɛa 'wɪ zɪɛ -a da dɪ.

33 Min nɛn e yɪ -tɛra 'wɪ nɛn yaa 'vɪ bɛ -a da bɛ, te 'bɛ 'san "e 'nan 'wɪ 'kpa, Bali 'wɪ tɪgɪ ve.

34 -Yɛɛ cɪ 'nan min nɛn Bali -a 'pa 'sia bɛ, Bali 'bɔ wei nɛn yaa ve, kɔɔ Bali 'ka 'yee lei 'saun 'nɔndɪ "nɛn 'palea dɪ.

35 -Kaa "tɪ Bali 'e 'pɪ ye "yɪ, en e fɛ pɛɛnɔn 'pɛba 'wʊ -yɾɔ.

36 Min nɛn e yɪ -tɛra -a -pɪ zɪɛ -a da bɛ, 'belidɪ nɛn ya'a 'nyaan dɪɛ, e ya -a san -le vɛ -a. 'Pian min nɛn ya'a -pɪ 'sɪlɛa min -a dɪɛ, -a san 'ka 'belidɪ ye dɪ, te 'bli a 'e 'fɔdɪ Bali -jɪ -a san man.»

4

Zozi 'lee Samari lɪmɔn -tʊ 'o cin 'yɪ

1 Zozi -a -tɔ 'nan, Farizen 'nɔn -a 'man 'nan minnun nɛn 'e -sru te 'e o -batize dra bɛ, o ya "kaga, en o 'mlian Zan -srɔnɔn da.

2 Zozi 'bɔ "cɛɛ min -batize dra 'e 'bɔ 'a dɪ, 'pian -a -srɔnɔn nɛn.

3 Zɪ Zozi 'wɪ zɪɛ -a -kɔnnɛn 'yɪ bɛ, -a -nan nɛn e 'si Zude 'leglɔn 'jɪ, en e Galile si 'sia.

4 -Si zɪɛ e -ciala Samari 'leglɔn 'jɪ.

5 Zozi 'bɔla Samari 'fla 'tʊ da. 'Fla zɪɛ waa laabo Sisha e ya fei nɛn Zago -a -nɔn 'li 'e 'pɪ Zoze fʊ lɛ bɛ -a "srɔn.

6 Fɛ zɪɛ -a -nan nɛn Zago 'le 'yɪ -klu cɪ. Zɪ Zozi "koe "nyian 'ta wɔdɪ -a bɛ, en e -nyran 'yɪ -klu zɪɛ -a "srɔn te yɪdɛ 'bɔ min -win -jɪ 'sɛzɛ.

7 -A -nan nɛn Samari lɪmɔn -tʊ -ta 'yɪ 'tɔlɛ, en Zozi "e 'nan -yɾɛ 'nan: «I 'yɪ 'nɔn 'mɛn -e 'an mlin.»

8 Tʊ zɪɛ -a wlu, te -a -srɔnɔn 'kʊ -blɪfɛnɔn 'lɔlɛ 'fla.

9 ɛn Samari lɪ zɪɛ e 'nan Zozi lɛ 'nan: «-Mɛ "le "wɛan nɛn 'i 'bɔ nɛn Zuif min -a bɛ, i 'yɪ laabo 'an 'lɔ -e 'i mlin, te Samari lɪ nɛn 'maan?» Zuif 'nɔn 'lee Samari 'nɔn bɛ te o yɛi 'ka -a ble "fo "dɪ.

10 ɛn Zozi "e 'nan -yɾɛ 'nan: «"Te fɛ nɛn Bali -a -nɔn minnun lɛ bɛ, 'nan yɪa -tɔa "bɛ, en min nɛn yaa ve 'yɪɛ 'nan 'i 'yɪ 'nɔn 'mɛn 'gʊɛ, yɪa -tɔa "bɛ, "te 'i 'bɔ 'bɛ 'yɪ laabo -yɾɔ, -e 'i mlin, -e 'e 'yɪ nɛn e 'belidɪ -nɔan "min lɛ bɛ -a -nɔn 'yɪɛ.»

11 ɛn lɪ zɪɛ e 'nan Zozi lɛ 'nan: «Minsan, fɛ -tʊ 'ka 'i 'lɔ -e 'i 'yɪ 'tɔ 'a dɪ, en -klu 'gʊɛ e ya 'e trɔdɪ. Nyin zɪa nɛn 'i 'yɪ nɛn e 'belidɪ -nɔan "bɛ, -a "sia?»

12 'Kʊ tra Zago nɛn e 'yɪ -klu 'gʊɛ -a -nɔn 'kʊɛ bɛ, -a 'bɔ "e cɪ yɪ mlin 'o 'vale 'e 'pɪnɔn 'lee 'yee trinun -a. 'I -dan "mlian 'bɛ da?»

13 ɛn Zozi "e -yɾɛ 'nan: «Min nɛn e 'yɪ 'gʊɛ -a mlin bɛ, 'yɪ dra pee -a -tɛa.

14 'Pian min nɛn e 'yɪ nɛn maan -nɔan "bɛ -a mlin bɛ, 'yɪ dra pee 'ka "nyian 'li -a tɛa dɪ, en 'yɪ nɛn maan -nɔan -yɾɛ "bɛ, e dra "jɪ 'yɪ ku -a, en e 'belidɪ nɛn ya'a 'nyaan dɪɛ -a -nɔan -yɾɛ.»

15 -A -nan nɛn lɪ bɛ e 'nan Zozi lɛ 'nan: «Minsan, 'yɪ zɪɛ 'i "mɛn 'nɔn -e 'yɪ dra pee 'e vɪlɛ 'yaan 'tɛ dɪ, -e 'an vɪnan 'an 'ta "nyian 'yɪ 'tɔ 'gʊ dɪ.»

16 ɛn Zozi "e -yɾɛ 'nan: «I 'kʊ 'i -sran laabo -e 'ka 'ta -a.»

17 Lɪ zɪɛ e 'nan -yɾɛ 'nan: «'An -sran "ka "dɪ.» ɛn Zozi "e -yɾɛ 'nan: «I 'wɪ tɪgɪ 'vɪ -a vidɪ -a 'nan, 'i -sran "ka "dɪ.

18 -Yɛɛ cɪ 'nan i -kɔnnɛn 'pa tian 'soolu, en min nɛn i cɪ "wlu "bɛ, 'i -sran "cɛɛ dɪ, i 'wɪ tɪgɪ 'vɪ.»

19 Tɔɔn lɪ bɛ e 'nan Zozi lɛ 'nan: «Minsan, maan ye "le 'nan Bali 'lewei vɪzan nɛn 'yɪa.

20 'Kʊ tranun nɛn Samari 'nɔn 'a bɛ, pɔn 'gʊɛ -a da nɛn o Bali 'bɔ, en 'ka Zuif 'nɔn "ka 'vɪ 'nan Zeruzalɛm nɛn 'o 'kʊ Bali 'bɔ -kɾɔ.»

21 ɛn Zozi "e 'nan -yɾɛ 'nan: «I "trɔɛn "tʊ 'an wei 'gʊɛ -yɾɛ 'kpa. Tʊ -tʊ -taa "bɔlɛ bɛ, te ka'a Bali bɔa pɔn 'gʊɛ -a da dɪ, en ka'a 'ko Bali bɔlɛ Zeruzalɛm dɪ.

22 'Ka Samari 'nɔn bɛ, ka Bali bɔa, 'pian ka'a Bali 'bɔ 'tɔa dɪ, 'kʊ Zuif 'nɔn bɛ, "kʊ Bali bɔa en "kʊ Bali 'bɔ -tɔa. -Yɛɛ cɪ 'nan min nɛn e 'trɛdanɔn "sia 'wɪ 'jɪ bɛ, Zuif 'nɔn 'va nɛn e "sia.

23 'Pian tʊ -tʊ -taa "bɔlɛ bɛ, en -a tʊ 'bɔ 'bɔ 'va. Tʊ zɪɛ -a man nɛn Bali bɔ 'nɔn tɪgɪ -kaa "tɪ Bali bɔa Bali lei 'saun 'le 'plɛblɛ 'a, en waa bɔa 'e -sɪ tɪgɪ da. Bali bɔ 'nɔn zɪɛ o va nɛn -kaa "tɪ Bali cɪ.

24 Bali a lei -a. -Yee "wɛan minnun nɛn waa bɔa "bɛ, 'o bɔ -yee lei 'saun 'le 'plɛblɛ 'a, en 'o bɔ 'e -sɪ tɪgɪ da.»

25 ɛn lɪ zɪɛ e 'nan Zozi lɛ 'nan: «Maan -tɔa 'nan min nɛn e cɪ Crizɪ -a bɛ e -taa, -a 'bɔ nɛn Bali -a 'si "va. Tʊ nɛn e -ta bɛ, e 'wɪ pɛɛnɔn 'cɪ ve 'kʊɛ.»

26 En Zozi "e 'nan -yre 'nan: «'An 'bɔ nɛn an 'wɪ tɪn 'baa 'yɪe 'gʊe, mɛɛn cɪ -a.»

27 E -fʊ 'wɪ zɪe -a vɪnan, nʊn tɔɔn ɛn -a -srʊnɔn 'bɔla. 'Wɪ o 'kan 'nan 'o 'vale lʊmɔn -a o ya 'wɪ tɪn 'banan. 'Pian o va min -tʊ 'ka -a laabʊle -yrɔ 'nan, -mɛ "wɪ nɛn e cɪ -a laabʊnan lɪ 'labɛ -yrɔ 'dɪ? ɛn wa'a laabʊle 'nyian 'nan, -mɛ "wɪ nɛn e cɪ -a tɪn 'banan -yre "dɪ?

28 -A -nan nɛn lɪ zɪe e 'yee 'yɪ 'tɔvɛ 'tʊɪ, ɛn e -kʊ 'fla -a vɪle minnʊn lɛ 'nan:

29 «'Ka 'ta min -tʊ yɪ. Mɪn zɪe yaan drɛ wɪ pɛɛnɔn 'vɪ 'mɛn. -Te Crɪzɪ nɛn -o?»

30 En minnʊn pɛɛnɔn 'sɪ 'fla, o -ta fɛnan nɛn e cɪ bɛ -a -nan.

31 Tʊ zɪe -a wɪlʊ bɛ, tɛ Zozi -srʊnɔn Zozi man dra -wɪlʊwɪ 'nan 'e fɛ -blɪ.

32 'Pian Zozi "e 'nan -wlɛ 'nan: «-Blɪfɛ nɛn 'an 'le 'gʊe, ka'a tɔa dɪ.»

33 En Zozi -srʊnɔn -a laabʊ 'o cɪn lɔ 'nan: «Mɪn -tʊ -ta -blɪfɛ -a -yre "baale?»

34 Zozi "e -wlɛ 'nan: «'Mɛn -blɪfɛ nɛn 'nan mɪn nɛn yaan 'pa 'sia bɛ, 'an 'cɪ 'sɔ wɪnʊn drɛ, ɛn 'nyranman nɛn yaa -nɔn 'mɛn bɛ 'an 'pa.

35 'Ka bɔ, "ka 'vɪ 'nan, e -fʊ mɛn sɪnjɛn 'vaa -e 'o 'saa 'tɛdɪ 'sia. 'Pian 'an 'bɔ, maan ve 'cɛɛ 'nan, 'ka 'wulo wɪuan lʊu 'saa tran 'tɛvɛ -a.

36 Mɪn nɛn e cɪ 'saa 'tɛnan bɛ, -a san -kɔpa a 'va, ɛn fɛ 'wlɛ 'bɔ nɛn yaa -tɛ bɛ, yaa trɛ 'belɪdɪ nɛn ya'a 'nyaan dɪe -yee vɛ -a. E drɛ zɪe 'nan -e mɪn nɛn e 'saa 'fɔ bɛ, 'lee mɪn nɛn yaa -tɛ bɛ, o 'cɪ 'e 'nran 'e cɪn va.

37 O -kɔnnɛn 'tʊ -fɔa 'nan: «Mɪn -tʊ 'bɛ fɛ 'wlɛ -fɔa 'trɛ 'jɪ -e mɪn pɛe nɛn 'e -tɛ.» E ya 'wɪ 'kpa -a.

38 An 'bɔ, an 'ka 'pa 'sia 'nan, 'ka 'kʊ 'saa 'tɛ feɪ nɛn ka'a 'nyranman 'palɛ "da "dɪe -a da. Mɪn pɛenʊn -a da nyranman 'pa 'va, ɛn cɛɛ "ta -a "nɛn "blɛ.»

39 'Wɪ nɛn lɪ zɪe yaa 'vɪ bɛ, -yee "wɛan Samari 'nɔn "kaga 'yɪ -tɛra Zozi da. Kɔɔ yaa 'vɪ 'nan, Zozi 'e drɛ wɪ pɛɛnɔn 'vɪ 'yrɛ.

40 Zɪ Samari 'nɔn 'ta Zozi 'va bɛ, ɛn waa trʊ 'ba 'nan 'e 'fʊ 'o 'va. -A -nan nɛn Zozi yɪ 'fillɪ drɛ o va.

41 'Wɪ nɛn yaa vɛ bɛ, -yee "wɛan minnʊn nɛn o yɪ -tɛra "da "bɛ, o 'bɔ "nyian "kaga 'kpa.

42 En waa 'vɪ 'sɪɛn lɪ zɪe -yre 'nan: «'Wa'a vɪlɛ 'nan 'wɪ nɛn yɪa 'vɪ bɛ, -a 'saza 'le "wɛan nɛn kʊ yɪ -tɛra "da "dɪ. 'Pian 'wɪ nɛn kʊa 'man "da 'kʊ 'bɔ 'a bɛ, -yee "wɛan nɛn kʊ yɪ -tɛra "da, ɛn kʊa -tʊ "mɛn 'nan -yɛɛ cɪ 'trɛdanɔn pɛɛnɔn 'sɪzan 'wɪ 'jɪ -a.»

Mingɔnnɛn wɪuzan -tʊ -le 'nɛn 'man "yaa-man ɛn Zozi -a belɪ

43 Zɪ Zozi yɪ "fɪlɪ drɛ o va bɛ, ɛn e Galile -sɪ 'sia "nyian.

44 Te Zozi -a 'vɪ 'e 'bɔ 'a 'nan, wa'a Bali 'lewɛɪ vɪzan -tʊ sɪala -dan 'e 'bɔ flɪ dɪ.

45 'Pian zɪ e 'bɔla Galile bɛ, Galile 'nɔn -a 'sia 'kpa tɪglɪ. Kɔɔ 'wɪ nɛn yaa drɛ "fɛdɪ da

Zeruzalɛm bɛ, waa -nan 'yɪ, o -kʊ -nan nʊn -le "wɛan.

46 E 'bɔla "nyian Kanan Galile 'leglɔn 'bɔ 'jɪ, 'fla nɛn e 'yɪ lɪla 'wɛn -a bɛ -a da.

Tʊ zɪe -a man bɛ, mingɔnnɛn wɪuzan -tʊ nɛn e -nyɛanla Kapanamo bɛ, tɛ -a -pɪ 'man "yaaman 'kpa tɪglɪ.

47 Mingɔnnɛn wɪuzan zɪe, yaa 'man 'nan Zozi 'sɪ Zude, ɛn e 'bɔla Galile. -A -nan nɛn e -kʊ Zozi 'va, ɛn e toba -fɔ -yre 'nan, 'e -sɔɔn "jɪ Kapanamo -e 'e 'yee 'nɛn nɛn -a man "yaaman -nan nʊn bɛ -a 'belɪ. 'Nɛn zɪe -a -kadɪ -fɔla tʊ.

48 En Zozi "e 'nan -yre 'nan: «-Te ka'a tɪan 'lɛbʊ "fɔ wɪnʊn 'lee -cɛ -srɔn "wɪnʊn -nan yɪlɛ dɪe, ka'a yɪ 'tɛala 'wɪ da 'mlɔnmlɔn dɪ.»

49 Mingɔnnɛn wɪuzan "e -yre 'nan: «Mɪn -san, 'ɪ yra 'sɪ, 'ɪ -ta -trɛlɛ 'vaa -e 'mɛn 'nɛn 'e yɪe 'lɛ wɔ.»

50 En Zozi -a 'vɪ -yre 'nan: «'ɪ 'kʊ, 'ɪ -pɪ "belɪa.» E yɪ -tɛra 'wɪ nɛn Zozi -a 'vɪ bɛ -a da ɛn e -kʊ.

51 "Yɛɛ -kɔn -kɔnan -sɪa bɛ, ɛn -a 'sunɔn 'ta -a 'lɛ, ɛn o -yre 'nan: «-Cɛ 'sɪ 'yɪe 'nɛn man.»

52 -A -nan nɛn yaa laabʊ -wɔ 'nan: «Tʊ "cɛn "man nɛn -cɛ 'sɪ "man?» ɛn o -yre 'nan: «'Sɪ tɛ yɪdɛ 'sɪa "mɔɛnnɛn man "tɪɛnnɔn, tɔɔn ɛn -cɛ 'sɪ "man.»

53 ɛn -a -cɪn -tʊ mingɔnnɛn wɪuzan jɪ 'nan, tʊ 'leɪn zɪe -a wɪlʊ nɛn Zozi -a 'vɪ 'yrɛ 'nan: «'ɪ 'pɪ "belɪa.» -A -nan nɛn -a 'bɔ 'lee 'yee "kɔnnɛn 'nɔn pɛɛnɔn yɪ -tɛra Zozi da.

54 Zɪ Zozi 'sɪ Zude ɛn e -kʊ Galile bɛ, -a -nan nɛn e 'lɛbʊ "fɔ wɪ zɪe -a drɛ. -Yee 'lɛbʊ "fɔ wɪ "flɪzan nɛn yaa dra fɛ 'leɪn zɪe -a -nan.

5

Zozi mɪn -tʊ nɛn e -srɔn "tra "bɛ -a belɪ

1 "Bɛ -srʊ, Zuɪf 'nɔn 'le "fɛdɪ -tʊ drɛdɪ 'bɔ Zeruzalɛm, ɛn Zozi 'kʊ -nan nʊn.

2 Zeruzalɛm 'bɔ man -klɔn bɛ, -a -wɪlala "nan "tʊ a, waa laabʊ 'blanʊn -wɪlala "nan. -Wɪlala "nan zɪe -a "srɔn "bɛ, 'yɪ 'tʊ -a -nan, waa laabʊ ɛbrɛ wɛɪ -jɪ «Betesda». -Duban "soolu a 'e 'tɔdɪ 'yɪ zɪe -a "srɔn.

3 -Dubannʊn zɪe -a wɪlʊ bɛ, -cɛ -tɛnɔn "kaga yra 'o nyɪnnandɪ -nan. Yɛ 'wɪnɔn 'lee minnʊn nɛn o "tʊn "bɔ bɛ 'lee minnʊn nɛn 'o -srɔndɪ "tra "bɛ, o nɛn. [O ya -a man -pɛnnan 'nan 'yɪ 'e 'nyɔɔn "jɪ.

4 -Yɛɛ cɪ 'nan Bali -le 'pasɪanɔn nɛn lajɪ bɛ, -a -tʊ -sɔɔn "man 'yɪ zɪe -a va, -e 'e nyɔɔn. Mɪn nɛn e sɔɔn "va 'e tɛdɛ tɛ Bali -le 'pasɪazɔn "sɪa -a nyɔɔnnan bɛ, -tɛ -a san -le -cɛ a 'kɔ oʊ, e "sɪa "man.]

5 ɛn mɪn -tʊ a fɛ 'bɔ zɪe -a -nan, -cɛ a "man. -A -cɛ zɪe -a -nan lɛ -fʊba yaaga 'wlɛ 'sɔra nɛn 'gʊ.

6 Zɪ Zozi -a 'yɪ 'e nyɪnnandɪ bɛ, ɛn yaa -tʊ 'nan -cɛ nɛn "man "bɛ -a yɪ 'fɪlɪ 'bɔ, -a -nan

nen yaa laabu -yrɔ 'nan: «I ya "vale -ce 'e 'si 'i man?»

7 En min zɪe e 'nan Zozi lɛ nan: «Minsan, "mɛɛn -mie "ka -e 'yaan 'fɔ 'yi 'va te 'yi nyɔɔn 'ji 'di. En -te "mɛɛn vɪnan 'an -pli 'yi 'bɔ man bɛ, -e -min -tɔ 'e 'fɔ 'va 'an 'lɔ 'e 'flin.»

8 -A -nan nen Zozi -a 'vɪ -yrɛ 'nan: «'I 'wluan lou, 'i 'yie nyinnan "dave 'sia, 'i 'ta wɔ!»

9 'Nun tɔɔn -ce 'si min zɪe -a man, e 'yee nyinnan "dave 'sia, en e 'ta wɔdɪ 'sia.

Yi zɪe -a da bɛ, te Zuif 'nɔn 'le 'flinla "yi nen waa laabo Saba bɛ -nyrɛn.

10 En zi Zuif 'nɔn 'tanɔn -a 'yɪ bɛ, en waa 'vɪ -yrɛ 'nan: «Cɛɛgɔ 'flinla "yi nen, -yee "wean -a -si 'ka 'e 'nɔndɪ 'yie -e 'i 'kɔ 'yie nyinnan "dave -a dɪ.»

11 En e 'nan -wɛ 'nan: «Min nɛn e -ce 'si 'an man bɛ, e 'nan 'mɛn 'nan: <'I 'yie nyinnan "dave 'sia, 'i 'ta wɔ.»

12 Waa laabu -yrɔ 'nan: «Min "cɛn 'bɛ 'vɪ 'yie 'nan 'i 'yie nyinnan "dave 'sia, 'i 'ta wɔ?»

13 'Pian min nɛn -ce 'si "man "bɛ, ya 'a min zɪe -a tɔa dɪ. Kɔɔ Zozi 'si fɛ zɪe -a -nan min "kaga "le "wean.

14 "Bɛ -sru, Zozi min zɪe -a 'yɪ Bali -pan 'kuin, en e 'nan -yrɛ 'nan: «'I "trɔɛn "tɔ 'wɪ 'gɔɛ -yrɛ 'kpa! -Ce 'si 'i man, te 'i 'wɪ 'wlidɪ "dre "nyian dɪ, "tɔgɔ 'wɪ nɛn e -ciala 'wɪ zɪe 'bɛ da bɛ, 'e bɔ 'i man.»

15 Min zɪe e -kɔ, en yaa 'vɪ Zuif 'nɔn lɛ "mɛn 'nan Zozi 'bɛ -ce 'si 'e man.

16 -Yee "wean Zuif 'nɔn Zozi -wɛɛdɪ 'sia 'nan e 'wɪ zɪe -a dre 'flinla "yi da.

17 'Pian Zozi 'wɪ 'ci 'vɪ -wɛ, yaa 'vɪ 'nan: «'An "tɪ 'nyranman "paa tian tɔ 'gɔɛ -a, -yee "wean 'an 'bɔ "nyian, "an "ya wɔ -a 'panan.»

18 'Wɪ zɪe -yee "wean Zuif 'nɔn a Zozi -wɛɛnan 'kpa tɪglɪ 'nan o -tea. Wa 'a vile 'nan e -wee 'flinla "yi 'srɔɛn srɛ -yee "wean dɪ, 'pian 'nan, e 'nan Bali 'bɛ cɪ e "tɪ "a, te 'e 'fli -kɔɔnnan Bali man.

Zozi 'le 'pleble bɛ Bali 'bɔ 'bɛ -nɔn -yrɛ

19 En Zozi 'e 'fli -le 'wɪ 'vɪ -wɛ 'nan: «Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, Bali -pɪ 'ka 'kɔlamana 'wɪ 'tɔ dreɪdɪ -a 'e 'bɔ 'wulo -ji wɪ -a dɪ, 'pian 'wɪ nɛn yaa -nan 'yɪ 'e "tɪ 'lɔ bɛ -nyrɛn yaa dra. 'Wɪ pɛɛnɔn nɛn -a "tɪ -a dra bɛ, -nyrɛn -a -pɪ -a dra "nyian.

20 -Yɛɛ cɪ 'nan -kaa "tɪ Bali 'e 'pɪ ye "yi, en 'wɪ pɛɛnɔn nɛn Bali -a dra bɛ, yaa -kɔɔnman 'e 'pɪ lɛ. 'Wɪnɔn nɛn e cɪ -dandan 'kpa e -ciala 'gɔ da bɛ, yaa -kɔɔnman -yrɛ, 'nan -e 'wɪ 'e 'ka 'kan 'le "wean.

21 Zi -kaa "tɪ Bali minnɔn wuanla -kanɔn 'va -e 'e 'belidɪ -nɔn -wɛ "bɛ, -a -tɔwli "nɛn "nyian -a -pɪ -a dra -e -min nɛn e 'sɔ "ji "bɛ 'e 'belidɪ -nɔn -a san lɛ.

22 En "nyian bɛ, -kaa "tɪ Bali "cɛɛ min -le 'wɪ tin 'baa dɪ, 'pian e 'wɪ tin 'badɪ pɛɛnɔn -pɛba 'wɔ 'e 'pɪ -lɔ.

23 Yaa dre zɪe 'nan -e minnɔn pɛɛnɔn 'o -pɪ 'tɔ bɔ "le zɪ o -a 'bɔ 'tɔ bɔa "bɛ -yee 'wɪ 'zɔ. Min nɛn ya 'a -pɪ 'tɔ bɔ lɛ dɪ, te -a "tɪ "nɛn yaa 'pa 'sia bɛ, ya 'a 'tɔ bɔ lɛ dɪ.

24 Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, min nɛn yaan wei 'man "yi, en e yi -tera Bali nɛn yaan 'pa 'sia bɛ -a da bɛ, 'e 'belidɪ nɛn ya 'a 'nyaan dɪ e ya -a san -le vɛ -a. -A san -le tin 'badɪ 'ka 'kɔan 'mlɔnmlɔn dɪ, 'pian e 'sɔ 'ka -lɔ en e 'belidɪ 'yɪ.

25 Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, tɔ -tɔ -taa "bɔ lɛ, en e 'bɔ 'va. Tɔ zɪe -a man nɛn minnɔn nɛn o cɪ minnɔn -kadɪ -a Bali 'le bɛ, o Bali -pɪ wei maan. En minnɔn nɛn waa 'man "yi "bɛ o "belia.

26 -Yɛɛ cɪ 'nan zɪ 'pleble a -kaa "tɪ Bali 'lɔ -e 'e 'belidɪ -nɔn minnɔn lɛ bɛ, -a -tɔwli "nɛn yaa -nɔn -e 'pɪ lɛ 'nan 'e 'belidɪ -nɔn minnɔn lɛ.

27 En yaa -si -nɔn -yrɛ 'nan 'e minnɔn -le 'wɪ tin 'ba, e ya blamin -pɪ -a -le "wean.

28 Te 'wɪ 'gɔɛ 'e 'ka 'kan dɪ, kɔɔ -a tɔ -a -tanan bɔdɪ -a. Tɔ zɪe -a man nɛn minnɔn nɛn o kaa o ya -yrɛ -ji bɛ, o Blamin -pɪ wei maan,

29 en o bɔala 'yrɛ -ji. Minnɔn nɛn o 'wɪ "yi dre bɛ, o wuanla -e 'o 'belidɪ yɪ. En minnɔn nɛn o 'wɪ 'wlidɪ dre bɛ, o wuanla -e tin 'e 'tɛ o da.

30 Ma'an 'kɔlamana -e 'an 'wɪ 'tɔ dre 'an 'bɔ 'wulo -ji wɪ -a dɪ. 'Wɪ nɛn 'an "tɪ -a ve 'mɛn bɛ, -a da nɛn an min -le "wɪ tin "baa. Kɔɔ an 'ka 'an 'bɔ 'ci 'sɔ wɪnɔn -wɛɛnan dɪ, 'pian Bali nɛn yaan 'pa 'sia bɛ, -a cɪ 'sɔ wɪnɔn -wɛɛnan nɛn an cɪ.

31 -Te 'an 'bɔ mɛɛn cɪ 'an 'bɔ 'fli -le 'wɪ 'nan yɪzan -a bɛ, min 'ka 'an wei siala 'wɪ 'kpa -a dɪ.

32 'Pian 'mɛn 'wɪ 'nan yɪzan a, en maan -tɔa 'nan 'wɪ nɛn yaa ve 'an man bɛ 'wɪ 'kpa nɛn.

33 'Ka 'bɔ, 'ka minnɔn 'pa 'sia Zan -va, en e 'wɪ tɪglɪ 'vɪ 'an man.

34 An 'bɔ 'le vɛ bɛ, ma'an wɛɛman 'nan min nɛn 'e dre 'mɛn 'wɪ 'nan yɪzan -a dɪ, 'pian 'an Zan -le 'wɪ ve cɛɛ 'nan -e 'ka yi -tera "da, -e Bali 'e 'ka 'si 'wɪ 'ji.

35 Zan a "le 'nan 'tɛ nɛn waa -fɔ "nɛn en e bli bɛ -yee 'wɪ 'zɔ. Ka wɪ "man, en 'ka 'ci nran -a -san man tɔ "wɛnɛn 'a.

36 'Wɪ nɛn 'bɛ 'mɛn 'wɪ -kɔɔnman bɛ, 'bɛ -dan 'mlian 'wɪ nɛn Zan -a 'vɪ 'an man bɛ -a da. 'Wɪnɔn nɛn 'an "tɪ -a -nɔn 'mɛn 'nan 'an dre bɛ, -a 'wɪnɔn 'bɔ nɛn maan dra 'gɔ. -Yɛɛ -kɔɔnman 'nan 'an "tɪ 'bɛ 'an 'pa 'sia.

37 An "tɪ "bɔ nɛn yaan 'pa 'sia bɛ, -yɛɛ 'an 'man wɪ 'vɪ 'e 'bɔ 'a. 'Pian ka 'a tian 'li -a wei man lɛ 'mlɔnmlɔn dɪ, en ka 'a tian 'li -a yra yɛ lɛ 'mlɔnmlɔn dɪ.

38 En -a wei -cin 'ka 'fɔla 'ka 'ji dɪ, kɔɔ ka 'a yi 'tɛala -a -pɪ nɛn yaa 'pa 'sia bɛ -a da dɪ.

39 Kaa -tɔa 'nan Bali wei nɛn 'e 'cɛɛn -tɛdɪ bɛ, e 'belidɪ nɛn ya 'a 'nyaan dɪ -a -nɔan "min lɛ, -yee "wean kaa ta ve tɔ pɛɛnɔn

man. 'Fluba 'c'rennun zɪɛ, -wɛɛ 'an 'man wɪ ve minnun lɛ.

⁴⁰ 'Pian ka 'ka "vale 'ka -taa 'an -sru, -e 'belidi 'kpa 'e dre 'cee ve -a di.

⁴¹ An 'ka -a -wɛɛnan 'nan minnun 'waan 'tɔ bɔ di,

⁴² 'pian an 'ka -tɔa. Maan -tɔa 'nan Bali yɪdi 'yi 'ka 'ka 'ji di.

⁴³ An "tɪ 'bɛ 'an 'pa 'sia, ɛn ka 'ka "vale 'kaan "sia 'cee ve -a di. -Te min pee -ta 'e 'bɔ 'tɔ da bɛ, cɛɛ "sia 'cee ve -a.

⁴⁴ Kaa -wɛɛman 'nan 'ka bɔɛzan -tɔ 'e 'ka 'tɔ bɔ. Ka'a wɛɛman 'pian 'nan Bali -tɔwli 'nɛn 'e 'ka 'tɔ bɔ di. ɛn -te ka ya zɪɛ 'wɪ 'kpa bɛ, e dra 'kɔ -e 'ka yi -tera 'an da?

⁴⁵ Te 'ka 'ci 'nrɔn 'nan 'an 'tɪ 'va nun bɛ, 'an 'bɔ 'bɛ 'wɪ -tɔa 'ka man di! Min nɛn e 'wɪ -tɔa 'ka man bɛ, Moizi nɛn 'ka 'ci 'nrɔn man 'da 'nan e -taa 'pale 'ka 'va bɛ -nyren.

⁴⁶ Yɛɛ cɪ 'nan "te ka yi -tɛala Moizi da bɛ, "te ka yi -teala 'an da "nyian, kɔɔ 'mɛn 'wɪ nɛn Moizi -a cɛn -tɛ.

⁴⁷ 'Pian 'wɪ nɛn yaa cɛn -tɛ bɛ, ka'a yi 'tɛala "da "di, e dra "mɛn 'kɔ 'lɔɔ -e 'ka yi -tera 'wɪ nɛn maan ve bɛ -a da?>

6

*Zozi 'blifɛ -nɔn min "kaga "lɛ
(Mt 14.13-21; Mk 6.30-44; Lk 9.10-17)*

¹ "Bɛ -sru ɛn Zozi 'kɔ Galile 'yi nɛn waa laabo "nyian Tiberia 'yi bɛ -a -sru.

² Min "kaga 'kɔla Zozi -sru, -yee 'lɛbo "fɔ wunun nɛn yaa dre -cɛ -tɛnɔn 'belidi -a ɛn waa -nan 'yi bɛ -yee "wɛan.

³ Zozi pɔn -tɔ tri 'o 'vale 'e -srunɔn 'a, ɛn o -nyran.

⁴ Te Zuif 'nɔn 'le 'si nɔanba -ji "fɛdi dreɪdi 'bɔ 'kogo.

⁵ Zɪ Zozi 'e 'wulo wluan, ɛn e min "kaga 'yi -tanɔn 'o 'va zia bɛ, -a -nan nɛn yaa laabo Filipɔ -lɔ 'nan: «Nyin zia nɛn, -kaa -blifɛ 'lɔa, -e -kaa -nɔn min "kaga 'labɛ -wɛlɛ?»

⁶ Zɪ kɔ Zozi 'e dre bɛ -a -cin a "ji, 'pian e 'tan Filipɔ man -a ci wɪ mandɪ -le "wɛan.

⁷ ɛn Filipɔ 'e -yrɛ 'nan: «-Te -kaa -blifɛ 'lɔ -kpi fuba sinjɛn bɛ, ya'a 'bɔa waa "fo "di.»

⁸ ɛn Zozi -sruzan 'pee nɛn, waa laabo Andre, Simɔn Piɛri "tɔɔ -a bɛ e 'nan:

⁹ «'Kpɔun 'soolu 'lee pɔ "fli "a 'nɛn 'klɔnmɔn -tɔ -lɔ 'gɔ, 'pian ya'a 'bɔa waa "fo "di?»

¹⁰ ɛn Zozi "e 'nan 'e -srunɔn lɛ 'nan: «'Ka min pɛɛnɔn -nyran "tra.» Waa 'vɪ -wɛlɛ, ɛn o -nyran lu da, kɔɔ -a -nan lu a fɛnyian -nyran "dave -a. Minnun zɪɛ, -klɔnmɔn a o va -kpi 'soolu.

¹¹ Zozi 'kpɔun 'soolu zɪɛ -a 'si, e Bali muo "fɔ, ɛn yaa pli o man. E pɔ 'si ɛn yaa dre "nyian zɪ. Min -tɔ "e bli "lɛ zɪ e ci "va "bɛ -yee 'wɪ 'zɔ.

¹² Zɪ e o 'kan bɛ, ɛn Zozi "e 'nan 'e -srunɔn lɛ 'nan: «'Ka -nyranman "koola! Te 'ka 'blifɛ 'tɔɪ -e 'srɛ di.»

¹³ ɛn -a -srunɔn -a koola. 'Kpɔun 'soolu bɛ e min "kaga zɪɛ o 'kan, ɛn -a -nyranman saannen -fuda "fli 'fa.

¹⁴ Zɪ minnun Zozi 'le 'lɛbo "fɔ wɪ -dan zɪɛ, -a -nan 'yi bɛ, ɛn o 'nan: «'Wɪ 'kpa! Min 'labɛ, e ya Bali 'lewei vizan nɛn o 'nan e -taa "bɛ -a.»

¹⁵ Zɪ Zozi -a -konnɛn 'yi 'nan, o "ta -daa 'e 'kunlɛ -e 'wee 'tɔ 'wee mingɔnnɛn -a bɛ, ɛn e 'li 'e da "nyian pɔn da nun 'e 'saza.

*Zozi 'ta 'wɔ Galile 'yi yɪɛ da
(Mt 14.22-33; Mk 6.45-52)*

¹⁶ Zɪ funninmlan 'pla bɛ, ɛn -a -srunɔn sɔɔn "ji 'yi man.

¹⁷ O -fɔ -klɔ -tɔ -ji, ɛn o -kɔɔdi 'sia 'fla nɛn waa laabo Kapanamo bɛ -a da. E ya 'yi 'bɔ -sru. Klun -trɔa, te Zozi 'ka tian bɔlɛ o man di,

¹⁸ ɛn fulɔ 'pleble 'tɔ "fɛɛndi 'sia, te 'yi 'bɔ 'nyɔɔnman.

¹⁹ O -klɔ -fɔ o -sru 'bɔ 'kɔɔbli, waa dre kilo 'soolu te 'bɛ "cɛɛ di kilo 'shɛɛɔv. "Wɛɛ vɪnan 'o yɪɛ -tɔa "bɛ, te o Zozi ye -tanɔn 'ta wɔɔdi -a 'yi yɪɛ da, ɛn "klan -sɛn o ji.

²⁰ 'Pian Zozi "e 'nan -wɛlɛ 'nan: «'An 'bɔ nɛn. Te "klan 'e 'ka 'tɛ di!»

²¹ -A -nan nɛn o ya "vale 'nan 'o Zozi -fɔa 'o 'va 'klɔ -ji. 'Nun tɔɔn ɛn o bɔla fɛnan nɛn o ci -konan bɛ -a -nan.

Zozi a -blifɛ nɛn e 'belidi -nɔan "min lɛ bɛ -a

²² Zɪ tɔ cɛɛn bɛ, minnun nɛn o -fɔ "yi -sru "bɛ, ɛn -a -cin -trɔa o ji 'nan -klɔ a 'sɪ 'tɔwli, ɛn Zozi 'ka 'fɔlɛ -ji di. Waa -tɔa 'pian 'nan -a -srunɔn 'kɔ 'o 'saza.

²³ Tɔɔn ɛn -klɔ -mienun 'si minnun -a Tiberia. O 'bɔla fɛnan nɛn Minsan Bali muo "fɔ 'vaa ɛn o fɛnun bli bɛ, -a -nan 'srɔn.

²⁴ Zɪ wa'a Zozi yɪɛ diɛ, te wa'a "nyian -a -srunɔn 'ye diɛ, ɛn minnun pɛɛnɔn 'fɔ -klɔnɔn zɪɛ -a -ji, ɛn o -kɔ Zozi -wɛɛlɛ Kapanamo.

²⁵ O 'bɔ Zozi man 'yi -sru "nɛn, ɛn waa laabo -yrɔ 'nan: «Bali -le 'wɪ "paazan, tɔ "cɛn "man nɛn i -ta 'gɔ?»

²⁶ ɛn Zozi "e 'nan -wɛlɛ 'nan: «Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, ka -blifɛ 'yi, kaa bli, ka 'kan, -yee "wɛan ka ya 'an -wɛɛnan. Ka 'ka 'an -wɛɛnan 'nan -cɛ -srɔn "wunun nɛn maan dre bɛ, kaa -ci 'man 'le "wɛan di.

²⁷ Te 'ka -wɛɛ 'nan -blifɛ nɛn e srɛman bɛ, -nyren 'ka ye di. 'Pian 'ka -wɛɛ 'nan -blifɛ nɛn e "mɔan ɛn e 'belidi -nɔan "min lɛ bɛ, -nyren 'ka ye. 'An 'bɔ Blamin -pɪ 'bɛ -blifɛ zɪɛ -a -nɔan 'cɛɛ, kɔɔ 'an "tɪ Bali -a 'pleble 'nɔn 'mɛn.»

²⁸ ɛn waa laabo -yrɔ 'nan: «'Kɔa dra 'kɔ, 'wunun nɛn e ci Bali ci 'sɔ 'a bɛ, -e 'kɔ -kɔla -a dreɪdi -a?»

²⁹ ɛn Zozi -a 'vɪ -wɛlɛ 'nan: «'Wɪ -tɔwli "nɛn Bali ci "vale 'ka dre bɛ, -nyren 'nan, 'ka yi -tera min nɛn Bali 'bɔ -a 'pa 'sia bɛ -a da.»

³⁰ -A -nan nɛn waa laabo Zozi 'lɔ 'nan: «'Lɛbo "fɔ wɪ "kɔ "nɛn yia dra -e 'kɔ yi -tera 'i da? -Mɛ "wɪ nɛn i -taa -a dreɪɛ?»

31 Li te 'kɔ tranun a "bui "da bɛ, o fɛ -tɔ nɛn waa laabo manen bɛ, -a bli. E ya 'e 'crɛn -tɛdi Bali -le 'fluba 'ji nan:

«E -blifɛ nɛn e 'si laji bɛ -a -nɔn -wle.»

32 En Zozi -a 'vɪ -wle 'nan: «Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, Moizi "cɛɛ -blifɛ tɪglɪ 'si laji ɛn yaa -nɔn 'cɛɛ dɪ. 'Pian 'an "tɪ 'bɛ -blifɛ tɪglɪ 'si laji, ɛn yaa -nɔn 'cɛɛ.»

33 -Yɛɛ cɪ 'nan fɛ nɛn Bali -a -nɔn -blifɛ -a bɛ, min nɛn e 'si laji te e 'belidɪ -nɔan 'trɛdanɔn lɛ bɛ -nyrɛn.»

34 En minnun -a 'vɪ -yrɛ 'nan: «Minsan, -blifɛ zɪɛ 'i -nɔn 'kɔvɛ tɔ pɛɛnɔn man.»

35 Zozi 'e 'nan "mɛn -wle 'nan: «'An 'bɔ 'bɛ cɪ -blifɛ nɛn e 'belidɪ -nɔan "bɛ -a. Min nɛn e -ta 'an 'va bɛ, dra 'ka -a tɛa "nyian 'mlɔnmlɔn dɪ, ɛn min nɛn e yi -tɛra 'an da bɛ, 'yi dra 'ka "nyian -a tɛa 'mlɔnmlɔn dɪ.»

36 Maan 'vɪ 'cɛɛ 'va, ɛn kaan 'yɪ 'ka 'bɔa, 'pian ka'a yi 'tɛala 'an da dɪ.

37 Minnun pɛɛnɔn nɛn 'an "tɪ "o -nɔn 'mɛn bɛ, o -taa 'an 'va, ɛn min "ɛ -ta 'an 'va bɛ, ma'an pian 'mlɔnmlɔn dɪ.

38 Kɔɔ ma'an 'silɛ laji 'nan -e 'an 'bɔ 'fli cɪ 'sɔ wunun drɛ dɪ, 'pian 'nan -e 'an min nɛn yaan 'pa 'sia bɛ -a cɪ 'sɔ wunun drɛ.

39 Min nɛn yaan 'pa 'sia bɛ, -a cɪ 'sɔ wunun nɛn 'nan: Minnun nɛn e o -nɔn 'mɛn bɛ, te 'an -tɔwli "cɛ 'san "va "dɪ, 'pian 'nan 'an o wluan -kanɔn 'va yi -fɔla "da "ji.

40 'An "tɪ 'ci 'sɔ wunun nɛn "nyian 'nan, minnun pɛɛnɔn nɛn waan 'yɪ -a -pɪ -a ɛn o yi -tɛra "da "bɛ, 'belidɪ nɛn ya'a 'nyaan dɪɛ e ya -wee vɛ -a. 'An 'bɔ 'bɛ o wuanla -kanɔn 'va yi -fɔla "da "ji.»

41 Zozi -a 'vɪ 'nan 'e ya -blifɛ nɛn e 'si laji, ɛn e 'belidɪ -nɔan "min lɛ bɛ -a, -yɛɛ "wɛan minnun wunwun "vidɪ 'sia 'o cin yei.

42 Waa vɛ 'nan: «Min 'labɛ, Zozɛfɔ -pɪ Zozi bɛ -nyrɛn. -Kaa "tɪ -tɔa, ɛn kaa "bɔ -tɔa. E drɛ "mɛn 'kɔ, ɛn yaa vɛ 'nan 'e 'si laji?»

43 En Zozi "e 'nan -wle 'nan: «'Ka wunwun "vidɪ 'le 'tɔ.

44 Min -tɔ 'ka 'kɔlaman -e 'e 'ta 'an 'va, te 'an "tɪ "nɛn yaan 'pa 'sia bɛ -yɛɛ "cɛɛ 'taa 'mɛn dɪ. ɛn -te e -ta bɛ, maan wuanla -kanɔn 'va yi -fɔla "da "ji.

45 E ya 'e 'crɛn -tɛdi Bali 'lewei vɪnɔn 'le 'fluba 'ji 'nan:

«Bali 'bɛ 'wɪ "paaman min pɛɛnɔn 'ji.»
Min nɛn e -kaa "tɪ Bali wei 'man, ɛn e wɪ -yɛɛ 'wɪ "paadi man bɛ, -a san 'bɛ -taa 'an 'va.

46 E 'ka 'nan min -tɔ -kaa "tɪ 'yɪ dɪ. 'An 'bɔ nɛn 'an 'si "va "nun bɛ, mɛɛn -kaa "tɪ Bali 'yɪ.

47 Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan min nɛn e yi -tɛala 'an da bɛ, 'belidɪ nɛn ya'a 'nyaan dɪɛ, e ya -a san -le vɛ -a.

48 'An 'bɔ 'bɛ cɪ -blifɛ nɛn e 'belidɪ -nɔan "bɛ -a.

49 'Ka tranun fɛ -tɔ nɛn waa laabo Manɛn bɛ -a bli "bui "da, ɛn ya'a 'kadɪ si 'lɛ wɛle -wɔ "dɪ.

50 'Pian -blifɛ 'gɔvɛ, 'bɛ 'si laji, min nɛn yaa bli bɛ, ya'a 'kaa "fo "dɪ.

51 'An 'bɔ 'bɛ cɪ -blifɛ nɛn e 'belidɪ -nɔan "bɛ -a. Min nɛn e -blifɛ zɪɛ -a bli bɛ, 'belidɪ nɛn ya'a 'nyaan dɪɛ e ya -a san -le vɛ -a. -Blifɛ 'bɔ nɛn an -taa -a -nɔn bɛ, 'an 'bɔ 'kɔlɛ nɛn. Maan -nɔan 'trɛdanɔn pɛɛnɔn 'beli vɛ -a.»

52 -A -nan nɛn Zuif 'nɔn 'sa -fɔdɪ 'sia 'o cin yei, te waa vɛ 'nan: «Yaa dra 'kɔ -e 'e 'kɔlɛ 'nɔn min lɛ -blifɛ -a?»

53 En Zozi -a 'vɪ -wle 'nan: «Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, -te ka'an 'bɔ Blamin -pɪ 'kɔlɛ 'blɛɛ dɪɛ, ɛn -te ka'an nyɛn mlinlɛ dɪɛ, te 'belidɪ 'ka 'ka 'lɔ dɪ.

54 Min nɛn yaan 'kɔlɛ 'ble, ɛn yaan nyɛn -mlian "bɛ, 'belidɪ nɛn ya'a 'nyaan dɪɛ, e ya -a san -le vɛ -a. Maan wuanla -kanɔn 'va yi -fɔla "da "ji.

55 -Yɛɛ cɪ 'nan 'an 'kɔlɛ bɛ, -blifɛ tɪglɪ nɛn, ɛn 'an nyɛn bɛ, mlin vɛ tɪglɪ nɛn.

56 Min nɛn yaan 'kɔlɛ 'ble ɛn yaan nyɛn -mlian "bɛ, te 'kɔ 'vale -a san -a kɔ drɛ min -tɔwli "a, kɔ'a 'sia 'e cin man dɪ.

57 -Kaa "tɪ "nɛn yaan 'pa 'sia bɛ 'belidɪ a -yrɔ, ɛn -yɛɛ 'belidɪ -nɔn 'mɛn, -a -tɔwli "nɛn "nyian min nɛn yaan 'kɔlɛ bli bɛ, an 'belidɪ -nɔan -a san lɛ.

58 'An 'kɔlɛ bɛ, -blifɛ tɪglɪ nɛn e 'si laji bɛ -nyrɛn. E 'ka "le 'nan fɛ nɛn 'ka tranun -a bli "bui "da bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zɔ dɪ. Waa bli, ɛn ya'a 'kadɪ si 'lɛ wɛle -wɔ "dɪ. Min nɛn e -blifɛ 'gɔvɛ -a bli bɛ, 'belidɪ nɛn ya'a 'nyaan dɪɛ e ya -a san -le vɛ -a.»

59 'Wɪ zɪɛ, -a 'bɔ nɛn Zozi -a 'vɪ te e ya 'wɪ "paaman minnun ji Zuif 'nɔn 'le cin yɪ 'kuin, 'fla nɛn waa laabo Kapanamo bɛ -a da.

60 En zɪ -a -srɛnɔn 'wunun zɪɛ -a 'man bɛ, -a -nan nɛn o va min "kaga "e 'nan: «'Wɪ nɛn yaa "paaman 'gɔvɛ, e ya 'plɛblɛ, min -tɔ 'ka 'kɔlaman -e 'e "trɛɛn "tɔ -yrɛ "dɪ.»

61 Te Zozi -a -tɔ 'e 'fli -lɔ 'va 'nan 'wɪ zɪɛ e wunwun "vidɪ 'pla 'e -srɛnɔn 'nɛan. ɛn yaa laabo -wɔ 'nan: «'Wɪ nɛn maan 'vɪ 'gɔvɛ e 'ka 'ci baa 'ji?»

62 'Lɔɔ -te ka Blamin -pɪ 'yɪ te e "ta wuanla -e 'e 'kɔ fɛnan nɛn e cɪ 'e tɛdɛ bɛ -a -nan bɛ, e dra 'cɛɛ 'kɔ?»

63 Bali lei 'saun 'bɛ 'belidɪ -nɔan "min lɛ. Min 'bɔ 'saza 'ka 'kɔlaman -e 'e 'belidɪ yɪ dɪ. Wei nɛn maan 'vɪ 'cɛɛ 'gɔvɛ, min nɛn e yi -tɛra "da "bɛ, e Bali lei 'saun ye, ɛn e 'belidɪ ye.

64 'Pian min -mienun a 'ka yei te wa'a yi 'tɛala "da "dɪ.»

-Te Zozi 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ bɛ, -yɛɛ cɪ 'nan -a pou sianan "bɛ, te e minnun nɛn wa'a yi 'tɛala -a wei da dɪɛ o -tɔa, ɛn min nɛn e -taa -a -nɔn lɛ minnun lɛ bɛ yaa -tɔa.

65 Tɔɔn ɛn Zozi -a 'vɪ "nyian 'nan: «-Yɛɛ "wɛan nɛn maan 'vɪ 'cɛɛ 'nan min 'ka 'kɔlaman -e 'e 'ta 'an 'va te 'an "tɪ "cɛɛ -si -nɔn -yrɛ "dɪ.»

66 Tᵛ zɪɛ -a man nɛn Zozi -srɛnɔn "kaga 'li 'o da, ɛn wa'a "nyian -sɔnɫɛa -a -sru "di.

67 ɛn Zozi -a laabu min -fuda "fli "nɛn o -fɔ -a -sru "bɛ -wɔ n'an: «Kaa "nun, ka 'ka "vale "ka -koo "nyian duv?»

68 -A -nan nɛn Simɔn Pɪeri -a 'vɪ -yrɛ 'nan: «Minsan, -tɪ -va nɛn kɔ lia 'kɔ da? 'I wei 'bɛ 'belidɪ nɛn ya'a 'nyaan dɪɛ -a -nɔan "min lɛ.

69 Kɔ yi -tɛra "da ɛn kɔa -tɔ 'nan yɪɛ cɪ min nɛn Bali -a 'si "va "bɛ -a.»

70 ɛn Zozi -a 'vɪ -wɫɛ 'nan: «'An 'bɔ 'bɛ 'ka 'si "va -fuda "fli, 'pian 'ka 'va min -tɔ a Satan -le 'nɛn 'a!»

71 Min nɛn Zozi cɪ -yɛɛ 'wɪ vnan bɛ, Simɔn Karioti -pɪ Zudazi nɛn. -A -srɛnɔn 'fuda "fli 'bɔ 'va min -tɔ nɛn, -yɛɛ -taa Zozi 'bɔ 'nɔnɫɛ minnɛn lɛ.

7

Zozi 'bɔnɛn 'ka yi 'tɛala Zozi da dɪ

1 "Bɛ -sru ɛn Zozi cɪ Galilɛ 'lɛglɔn 'ji. E 'ka "vale 'e 'kɔ Zude 'lɛglɔn 'ji dɪ, kɔɔ Zuif 'nɔn 'tanɔn a -a -wɛɛnan 'nan -e 'o -tɛ.

2 Zuif 'nɔn 'lɛ "fɛdɪ nɛn waa -ble lo 'la -paannun wɫu bɛ -a tɔ 'bɔ 'kogo.

3 ɛn Zozi 'bɔnɛn "e Zozi lɛ 'nan: «'I 'si 'gɔ! 'I 'kɔ Zude 'lɛglɔn 'ji -e 'i -srɛnɔn 'o 'lɛbɔ "fɔ winun nɛn yia dra bɛ -a -nan yɪ.

4 Min nɛn yaa -wɛɛman 'nan min pɛɛnɔn 'o 'e 'tɔ bɛ, ya'a 'yɔɔman dɪ. 'Winun nɛn yia dra 'gɔɛ, 'i drɛ -e min pɛɛnɔn 'o -nan yɪ.»

5 Zozi 'bɔ 'bɔnɛn 'ka "nyian 'o yi 'tɛala Zozi da dɪ.

6 ɛn Zozi "e 'nan -wɫɛ 'nan: «'Mɛn tɔ 'ka tian bɔɫɛ dɪ. 'Pian tɔ pɛɛnɔn a "yi 'cɛɛ vɛ "lɛ "a.

7 -A -ci "ka -e 'trɛdanɔn 'o 'nan 'cɛɛ "man dɪ, 'pian o "naan "mɛɛn "man, kɔɔ maan -tɛala o yra 'nan o drɛ wɫ a -wɫidɪ.

8 'Ka 'bɔ, 'ka 'kɔ "fɛdɪ da. Ma'an 'koo "fɛdɪ 'labɛ -a da dɪ, kɔɔ 'mɛn tɔ 'ka tian bɔɫɛ dɪ.»

9 E 'wɫɪ zɪɛ -a 'vɪ -wɫɛ, ɛn -e -fɔ Galilɛ.

Zozi 'kɔ "fɛdɪ da Zeruzalɛm

10 Zɪ Zozi 'bɔnɛn -kɔ "fɛdɪ 'bɔ da bɛ, ɛn Zozi 'bɔ 'kɔla o -sru "mɛn. 'Pian ya'a 'yɛɛ -kɔdɪ -ci -tɛɫɛ dɪ.

11 Zuif 'nɔn 'tanɔn -a -wɛɛdɪ 'sia minnɛn nɛn o -kɔ "fɛdɪ zɪɛ -a da bɛ o yɛi, tɛ waa laabu -wɔ 'nan: «-Vɛ -mie 'gɔɛ e 'va nyin zia?»

12 Minnɛn wunwun "vɪdɪ 'sia fɛ zɪɛ -a -nan "kaga. Min -mienun -a ve 'nan: «E ya min tɪglɪ 'a.»

Te -a -mienun "o "ve 'nan: «-Cɛjɛ! Min nɛn e min sɛɛ "paaman bɛ -nyrɛn.»

13 'Pian min -tɔ 'ka 'wɫɪ 'bɔ zɪɛ -a vɪɫɛ wei 'plɛblɛ 'ji dɪ, kɔɔ "klan a o ji Zuif 'nɔn 'tanɔn 'lɛ "wɛan.

14 Zɪ "fɛdɪ drɛdɪ 'bɔ 'e yɛi "bɛ, Zozi 'kɔ Bali -pan 'kuin, ɛn e 'wɫɪ "paadɪ 'sia minnɛn ji.

15 -Yɛɛ 'wɫɪ "paadɪ Zuif 'nɔn 'tanɔn 'bɔ 'kan tɛ waa ve 'nan: «Min 'labɛ ya'a drɛɫɛ min -tɔ -srɛzan 'a dɪ, e drɛ 'kɔ ɛn e 'wɫɪ nɛn 'e 'crɛn -tɛdɪ bɛ -a -tɔa zɪɛ.»

16 ɛn Zozi "e 'nan -wɫɛ 'nan: «'Wɫɪ nɛn maan "paaman minnɛn ji 'gɔɛ, ya'a 'sia 'an 'bɔ 'va dɪ, 'pian e "sia Bali nɛn yaan 'pa 'sia bɛ -a va.

17 Min nɛn e ya "vale 'e Bali zɪɛ -a ci 'sɔ winun dra bɛ, -yɛɛ 'mɛn 'wɫɪ "paadɪ 'gɔɛ -a -tɔa. -Te Bali va nɛn e "sia oo, ɛn tɛ 'an 'bɔ 'va nɛn e "sia oo, -a san 'bɛ -tɔa.

18 Min nɛn 'e 'bɔ 'wɫulo -ji wɫɪ "paaman minnɛn ji bɛ, tɛ e ya 'e 'bɔ 'fli 'tɔ -wɛɛnan. 'Pian min nɛn e ya "vale 'nan min nɛn yɛɛ 'pa 'sia bɛ minnɛn 'o bɔ bɛ, -a san zɪɛ min tɪglɪ nɛn, ya'a 'wɫɪ 've 'wɫu 'a dɪɛ, -nyrɛn.

19 Moizi -pɛi -tɔ winun paa 'ka 'ji, 'pian 'ka pɛɛnɔn ka'a 'ta wɫa "da "dɪ. ɛn ka ya "vale 'kaan -tɛa "nyian, -mɛ "lɛ "wɛan?»

20 Minnɛn "kaga "bɛ waa 'vɪ -yrɛ 'nan: «Fɛ -wɫidɪ "tɔ a 'i -sru. -Tɪɛ cɪ -a -wɛɛnan 'nan 'yɛi -tɛa?»

21 Zozi "e 'nan -wɫɛ 'nan: «'An 'lɛbɔ "fɔ wɫɪ -tɔwɫɪ drɛ 'gɔɛ, -a 'wɫɪ 'nan 'ka pɛɛnɔn man.

22 Moizi -a 'vɪ 'cɛɛ 'nan, 'ka 'nɛn 'fɔ -klɔnmɔn -va 'e -ya yɪ 'sɔra da. ɛn -tɛ yɪ 'sɔrazan zɪɛ -e -tria 'flinla "yi da bɛ, kaa dra -kpɔ. -Pɛ -tɔ da zia bɛ, Moizi "cɛɛ -pɛi -trɔa dɪ, 'pian -a tranun -a dra 'e 'cɛn.

23 'Flinla "yi da bɛ ka 'nɛn -fɔa "klɔnmɔn -va, -e 'ka vɫɛ 'ka Moizi -le -pɛi 'srɔɛn srɛ dɪ -le "wɛan. -Te 'bɛ a zɪɛ, -mɛ "lɛ "wɛan 'bli 'fɔ 'ka 'ji 'an man 'nan, "an "blamin -munmuan beli 'flinla "yi da?

24 Ka min -le 'wɫɪ ve 'ta lou. 'Cɛɛ 'lɛ 'tɔ, 'ka 'wɫɪ 'fa 'si 'vaa -e 'ka min -le 'wɫɪ 'cɛn!»

Min nɛn Bali -a 'si "va "bɛ -nyrɛn Zozi 'a

25 -A -nan nɛn Zeruzalɛm 'nɔn -mienun "o 'nan: «'Ka 'yɪɔ, min nɛn o cɪ -a -wɛɛnan 'nan 'o -tɛa "bɛ -nyrɛn 'gɔ.

26 ɛn -yɛɛ 'wɫɪ tin "baa minnɛn yɛi tɛ wa'a 'wɫɪ tɔ ve -yrɛ "bɛ dɪ. Maan yɛ "lɛ -kaa 'tanɔn -a -tɔ 'nan -yɛɛ cɪ min nɛn Bali -a 'si "va "bɛ -a.

27 'Pian min 'labɛ -cɛɛ 'sinan -tɔa. Min nɛn Bali -a 'si "va "bɛ -tɛ 'bɛ 'ta bɛ, min -tɔ 'ka 'bɛ 'sinan 'tɔa dɪ.»

28 Tᵛ zɪɛ -a wɫu bɛ, tɛ Zozi a 'wɫɪ "paanan minnɛn ji Bali -pan 'kuin, ɛn yaa 'vɪ wei 'plɛblɛ 'ji 'nan: «Kaa "nrɔnmɔn 'ka 'ji 'nan, kaa -tɔa, ɛn -a -nan nɛn an 'si bɛ kaa -tɔa. 'Pian ma'an 'talɛ 'an 'bɔ 'fli -ji dɪ. Min nɛn yaan 'pa 'sia bɛ e ya tɪglɪ, ɛn ka'a min zɪɛ -a tɔa dɪ.

29 'Mɛn vɛ bɛ "an -tɔa, kɔɔ -a va nɛn an 'si, ɛn -yɛɛ 'an 'pa 'sia.»

30 -A -nan nɛn Zeruzalɛm 'nɔn zɪɛ o ya "vale 'o Zozi "kuan. 'Pian min -tɔ 'ka -kɔlɛɫɛ -a 'kundɪ -a dɪ, kɔɔ -yɛɛ tɔ 'ka tian bɔɫɛ dɪ.

31 Min -mienun "o "yi -tɛra Zozi 'bɔ da. Minnɛn zɪɛ o ya "kaga ɛn "o laabu 'nan: «Min nɛn Bali -a 'si "va "bɛ, yɪ nɛn e -ta bɛ, e -cɛ

-srøn "w1 "kaga "dra e "mlian min 'labe -a da?»

32 Wunwun "nen minnun c1 -a v1nan Zozi man be, Farizen 'nøn -a 'man. -A -nan nen 'o 'vale Bali -pannøn 'tanøn 'a o minnun 'pa 'sia 'nan 'o 'kun.

33 En Zozi "e 'nan -wle 'nan: «An "flian tian 'ka yei tv "wennen 'a, "be -sru -e 'an li 'an da min nen yaan 'pa 'sia be -a va.

34 Ka -taa 'an -wele, 'pian ka'a 'kolaman 'an yidi -a di. En fenan nen an -køan "be, ka'a 'kolaman -e 'ka 'kø -nan di.»

35 En Zuif 'nøn 'tanøn -a laabu 'o cin lø 'nan: «Nyin zia nen e -taa "køle -e -kaa v1e -kaa y1 di? E -kø Zuif 'nøn nen 'o fuiladi 'man 'tre da be o va, -e 'e 'w1 "paa minnun nen o 'ka Zuif 'nøn 'a di e o ji?

36 'W1 nen yaa 'v1 'labe -a -ci nen 'nøn? Køø yaa 'v1 'nan: «Ka -taa 'an -wele, 'pian ka'a 'kolaman 'an yidi -a di.» En: «Fenan nen an -køan "be, ka'a 'kolaman -e 'ka 'kø -nan di.»

37 "Fedi yi -nyranman da nen, -yee c1 yi -dan 'bø 'a. Yi z1e -a da nen Zozi a minnun yei 'e 'tød, en yaa 'v1 wei 'pleble 'ji 'nan: «Min nen 'yi dra -a -tea "be, -a san 'e 'ta 'an 'va -e 'e 'yi 'mlin.

38 Min nen e yi -tera 'an da be, -a san -køan "le 'yi ku nen e 'belidi -nøan "min le be -yee 'w1 'zø. Z1 e c1 'e 'cren -tedi Bali -le 'fluba 'ji z1e.»

39 Lei 'saun nen minnun nen o yi -tera Zozi da o -taa -a y1e be, -yee 'w1 nen Zozi 'bø c1 -a v1nan. Tv z1e -a man be, te Bali lei 'saun 'ka tian 'tale di, køø Zozi 'ka tian 'køle 'e "ti "le mingønnen tre nen e "bia be -a da di.

40 Zi min "kaga 'w1 z1e -a 'man be, en o -mienun -a 'v1 'nan: «Min 'labe, 'w1 'kpa e ya Bali 'lewei vizan nen o 'nan e -taa "be -a.»

41 Min pløennun "o 'v1 'nan: «Min 'labe, min nen Bali -a 'si "va "be -nyren.» En min peenun "o 'v1 'nan: «Min nen Bali -a 'si "va "be ya'a 'kolaman -e 'e 'si Galile di.

42 Køø e ya 'e 'cren -tedi Bali -le 'fluba 'ji 'nan, min nen Bali -a 'si "va "be, e -køan David kluda min -a, en e "sia Betelem, David -ya tre -da.»

43 Zozi 'le "wean, -sa -føla minnun "kaga z1e o yei.

44 En o va min -mienun a "vale 'o "kuan, 'pian min -tv 'ka -kølale -a 'kundi -a di.

Zuif 'nøn 'tanøn 'ka yi -teka Zozi da di

45 -A -nan nen minnun nen Bali -pannøn 'tanøn 'lee Farizen 'nøn o 'pa 'sia be o 'li 'o da o 'va. En Bali -pannøn 'tanøn 'lee Farizen 'nøn -a laabu -w1 'nan: «-Mē "le "wean nen ka'a 'kunle -e 'ka 'ta -a di?»

46 En 'pa 'sianøn "o -wle 'nan: «'W1 nen yaa ve be, min -tv 'ka tian 'li -a v1e 'mlønmløn di.»

47 En Farizen 'nøn "o 'nan: «'Ka 'bø "nyian, maan ye "le -yee 'w1 'ka 'sia 'nan.

48 -Kaa Farizen 'nøn -ka'a tøle -a -sru "di, en -kaa tazan -tv 'ka 'tøle -a -sru "di.

49 'Pian minnun nen wa'a Moizi -le -pei -tø w1 tøa di, en Bali wei a 'e 'pladi o man be, o 'saza 'be -tøa -a -sru.»

50 Nikodem nen e -kø Zozi 'man y1e 'e tede be, e ya Farizen 'nøn 'bø 'va. En yaa 'v1 Farizen 'nøn z1e -wle 'nan:

51 «-Cee -pei "e 'nan, -te wa'a tian min -le tin 'bale die, wa'a 'w1 'tøa -a san man di. 'Pian -te min 'w1 dre be, waa wei maan 'vaa, en o 'w1 -tøa "man.»

52 En Farizen 'nøn -a laabu -y1e 'nan: «Galile min nen "nyian "y1e "a? 'I -nanjen Bali -le 'fluba 'ji 'kpa tigl -e 'i -tø 'nan Bali 'lewei vizan 'ka 'li 'sia Galile di.»

-Kønne -weezan 'tv -le 'w1

53 ["]Be -sru en o pøenøn 'ku 'wee "kønne.

8

1 -A -nan nen Zozi 'ku Olivie pøn da.

2 -A ta tv cæn, bodrun puunøn en Zozi 'li 'e da Bali -pan 'kuin. Tøøn min "kaga "ku "va. Zozi -nyran, en e 'w1 "paadi 'sia o ji.

3 -A -nan nen 'fluba 'ci v1nøn 'lee Farizen 'nøn 'ta l1møn -tv -a, en waa -tø minnun yei. L1 z1e o 'bø "man, te e ya nyinnan -kønne -sru.

4 En o 'nan Zozi le 'nan: «Bali -le 'w1 "paazan, l1 'gøe, ku 'bø "man te e ya nyinnan -kønne -sru.

5 Moizi -a cren -te -pei 'fluba 'ji 'nan l1møn nen e 'w1 z1e -a dre be, 'o -te -køle -a. Bii "nun "i 'v1 'nøn?»

6 O 'w1 z1e -a laabu 'nan -e 'o wei 'kun, -e 'o -køla 'w1 'tødi -a "man.

'Pian Zozi 'kunnan, en e fe -tv cren -tedi 'sia 'e 'pe 'wle 'a 'tre da,

7 te Farizen 'nøn 'lee 'fluba 'ci v1nøn 'w1 laabo Zozi 'lō. O ya 'w1 laabunøn Zozi 'lō "buv "le "wean, 'e 'wulo wluan, en e 'nan -wle 'nan: «Min nen 'ka yei, te ya'a tian 'w1 'wliid "dre die, -a san 'e -køle tede tvø -y1e.»

8 E 'kunnan "nyian 'e "pa 'ji, en yaa cren -tedi 'sia "nyian 'tre da.

9 Zi Farizen 'nøn 'lee 'fluba 'ci v1nøn 'bø 'w1 z1e -a 'man be, en o pøenøn 'ku -tvøv. Min cejenun 'be 'kødi 'sia 'e 'flin.

-A -nan nen l1 be e -f1v 'e 'tødi Zozi 'le 'e -tvwli minnun yei.

10 Zozi 'e 'wulo wluan, en yaa laabu -y1e 'nan: «Minnun nen o 'w1 'tø 'i man be, o ya nyin zia? Min -tv 'ka "nyian -nan -e 'e 'w1 'tø 'i man d1v?»

11 En l1 z1e e 'nan Zozi le 'nan: «'An 'san, min -tv 'ka "nyian -nan di.»

Zozi "e -y1e 'nan: «'An 'bø "nyian, ma'an 'w1 tøa 'i man di. 'I 'kø! Te 'i 'w1 'wliid "dre "nyian di!»]

Zozi 'be c1 'te 'san nen e 'tre danøn man dra 'wein be -a

12 Tɔ pee -a be, en Zozi 'wɪ tin 'badɪ 'sia 'nyian minnun le. Yaa 'vɪ -wle 'nan: «An 'bɔ 'be cɪ 'te 'san nen e 'tredanɔn 'man dra 'wein be -a. Min nen e sɔɔnla 'an -sru 'be, te ya'a 'nyian 'ta wo klun va di, en 'te 'san nen e 'belidi-nɔan 'min le be e ya -a san -le ve -a.»

13 En Farizen 'non -a 'vɪ Zozi le 'nan: «'Wɪ nen yia ve be, e 'ka 'wɪ 'kpa 'a dɪ, kɔɔ yie cɪ -a vɪnan 'i 'fli man.»

14 Zozi -a 'vɪ -wle 'nan: «-Te 'an 'bɔ mɛen cɪ 'an 'bɔ 'fli -le 'wɪ vɪnan oo, 'wɪ nen maan ve 'gɔe, 'wɪ 'kpa nen. Kɔɔ fɛnan nen an 'si be, maan -tɔa. En fɛnan nen an cɪ -kɔnan be, maan -tɔa. 'Pian 'cee ve be, fɛnan nen an 'sia be, ka'a -nan tɔa di, en fɛnan nen an cɪ -kɔnan be, ka'a -nan tɔa di.

15 «Ka 'tin -tɛa 'min da blamin -wulo -ji wɪ yra man. 'An 'bɔ 'le ve be, ma'an tin tɛa min da di.

16 'Pian -te an tin -tɛ min da be, e ya 'e 'nɔan da. Kɔɔ an 'ka 'an -tɔwli 'dɪ, 'kɔ 'vale 'an "tɪ 'nen yaan 'pa 'sia be -a kɔe ci.

17 E ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'cee -pei 'fluba 'ji 'nan: «-Te min "fli 'wei a -tɔwli 'wɪ 'tɔ da be, te 'wɪ zɪe e ya 'wɪ 'kpa -a.»

18 'An 'bɔ 'an 'fli -le 'wɪ ve, en 'an "tɪ 'nen yaan 'pa 'sia be, e 'mɛn 'wɪ ve.»

19 En waa laabɔ -yrɔ 'nan: «'I "tɪ 'bɔ a nyin zia?»

Zozi 'e -wle 'nan: «Ka'an tɔa dɪ, en ka'an "tɪ tɔa di. "Te kaan -tɔa 'be, "te kaan "tɪ -tɔa 'nyian.»

20 Zozi a 'wɪ zɪe -a "paanan minnun ji, te e ya Bali -pan 'kuin, fɛnan nen minnun "lala -sɛan -gbogbo -ji Bali -le ve -a be -a -nan. En min -tɔ 'ka -a 'kunle dɪ, kɔɔ -yee tɔ 'ka tian bɔle dɪ.

Zozi 'e "tɪ 'srɔn "kɔdɪ -nan wɪ 'vɪ

21 Zozi -a 'vɪ "nyian -wle 'nan: «An "ta -ko. Ka -taa 'an -wɛɛle, 'pian ka'an 'ye dɪ. En 'cee 'wɪ 'wɪlɪdɪ "fo 'ka 'lɔ -e 'ka 'ka. Fɛnan nen an "ta -ko 'gɔe, ka'a 'kolaman -e 'ka 'kɔ -nan dɪ.»

22 En Zuif 'nɔn 'tanɔn -a laabɔ 'o 'fli -lɔ 'nan: «E "ta -ko 'e 'fli -tɛle -baale, kɔɔ yaa 'vɪ 'nan, fɛnan nen 'e "ta -ko be, -ka'a 'kolaman -e -kaa kɔ -nan dɪ.»

23 En e 'nan -wle 'nan: «'Trɛ 'gɔe -a da 'nɔn nen 'cee "a. "Ka 'si wo 'trɛda 'gu, 'pian "an 'si wo laji lou. Ma'an 'sia 'trɛda 'gu dɪ.

24 -Yee "wɛan maan 'vɪ 'cɛe 'nan, 'cee 'wɪ 'wɪlɪdɪ "fo 'ka 'lɔ -e 'ka 'ka. Kɔɔ min nen an cɪ -a be, -te ka'a yi 'tɛala "da 'nan an ya min zɪe -a dɪe, 'cee 'wɪ 'wɪlɪdɪ "fo 'ka 'lɔ -e 'ka 'ka.»

25 En waa laabɔ Zozi 'lɔ 'nan: «-Tɪ nen 'yia?»

Zozi -a 'vɪ -wle 'nan: «Min nen an cɪ -a be, maan ve 'cɛe, te maan ve.

26 'Wɪ "kaga "a -e 'an vɪ 'ka man -e tin 'e 'te 'ka da. 'Pian 'wɪ nen maan 'man min nen yaan 'pa 'sia be -a da be, -nyren maan ve 'tredanɔn le. Min zɪe ya'a 'wɪ 've 'wɪlɪ 'a dɪ.»

27 Wa'a -ci manle "le 'nan -a "tɪ "le 'wɪ nen e cɪ -a vɪnan dɪ.

28 En Zozi -a 'vɪ -wle 'nan: «Tɔ nen ka Blamin -pɪ "paa yiba "man lou 'be, -a tɔ zɪe -a man nen kaa -tɔa 'nan min nen an cɪ -a be -nyren 'maan. En kaa -tɔa 'nan ma'an 'wɪ 'dra 'an 'bɔ 'fli -ji dɪ, 'pian 'wɪ nen maan 'man 'an "tɪ "da be -nyren maan ve.

29 Min nen yaan 'pa 'sia be, 'kɔ 'vale -a kɔe cɪ. Ya'an 'tɔle 'an -tɔwli "dɪ, kɔɔ -a cɪ 'sɔ winun nen maan dra tɔ pɛenɔn man.»

30 Zɪ Zozi 'winun zɪe -a 'vɪ be, en min "kaga yi -tɛra Zozi 'bɔ da.

Min nen e 'wɪ 'wɪlɪdɪ "dra be, te e ya 'wɪ 'wɪlɪdɪ "le nɔan -a

31 -A -nan nen Zuif 'nɔn nen o yi -tɛra Zozi 'bɔ da be, Zozi -a 'vɪ -wle 'nan: «-Te 'ka 'ta 'wɔla 'an wei da 'kpa be, te ka ya 'an -srɔnɔn 'a.

32 Ka -taa 'wɪ tɪglɪ 'tɔle, -e 'wɪ tɪglɪ 'e 'ka dre minnun nen o 'ka nɔan -a dɪe waa.»

33 En Zuif 'nɔn 'bɔ -a 'vɪ -yrɛ 'nan: «Kɔ ya Abraam kluda 'nɔn 'a, en kɔ'a tian 'li drele min -tɔ -le nɔan -a dɪ. -Mɛ "le "wɛan nen yia ve 'nan: «Kɔ dra minnun nen o 'ka nɔan -a dɪe waa?» »

34 En Zozi -a 'vɪ -wle 'nan: «Maan ve 'cɛe 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, min oo min nen e 'wɪ 'wɪlɪdɪ "dra be, te e ya 'wɪ 'wɪlɪdɪ "le nɔan -a.

35 Nɔan 'ka 'fo "kɔnnɛn 'li 'trilii dɪ, 'pian 'nen nen e cɪ 'yee ve -nan be, -yee fo "kɔnnɛn 'li 'trilii.

36 -Te 'an 'bɔ Bali -pɪ an 'ka 'si nɔanba -ji be, ka'a 'kɔan 'nyian fɛ -tɔ -lɔ nɔan -a dɪ.

37 Maan -tɔa 'nan ka ya Abraam kluda 'nɔn 'a, 'pian ka ya -a -wɛnan 'nan 'kaan -tɛa, kɔɔ ka 'ka "vale 'ka 'ta wɔla 'mɛn 'wɪ "paadi da dɪ.

38 'Wɪ nen maan -nan 'yɪ 'an "tɪ 'lɔ be, -nyren maan ve, en 'cee ve be, 'wɪ nen kaa 'man 'ka "tɪ "da be, -nyren kaa dra.»

39 En o 'nan Zozi le 'nan: «Abraam 'be cɪ 'kɔ "tɪ "a.»

En Zozi 'e 'nan -wle 'nan: «"Te Abraam -le 'nennun nen 'kaa be, "te Abraam dre wɪ nen kaa dra.

40 'Wɪ tɪglɪ nen maan 'man Bali da be, maan ve 'cɛe tɔ pɛenɔn man. 'Pian 'be nen 'gɔe, ka ya -a -wɛnan 'nan 'kaan -tɛa. 'Wɪ zɪe Abraam 'ka 'be drele dɪ.

41 'Pian 'cee ve be, 'ka "tɪ "dre wɪ nen kaa dra.»

En o 'nan Zozi le 'nan: «Bɔɛda nen "cɛe 'kɔa dɪ, Bali -tɔwli 'be cɪ 'kɔ "tɪ "a.»

42 En Zozi 'e 'nan -wle 'nan: «"Te Bali 'be cɪ 'ka "tɪ "a be, "te kaan ye "yi. Kɔɔ Bali va nen an 'si, en an -ta. Ma'an 'talɛ 'an 'bɔ 'fli -ji dɪ, 'pian -yɛe 'an 'pa 'sia.

43 Ka 'ka "vale 'ka "trɔɛn -tɔa 'an wei le dɪ, -yee "wɛan nen ka'an wei -ci maan dɪ?

44 Satan nen e 'wɪ 'wɪlɪdɪ "paa min lɔ be, -yee cɪ 'ka "tɪ "a, en 'ka "tɪ "ci 'sɔ winun nen kaa dra.

-A pou sianan 'li 'trilii -e 'e bō ceeɣvɛ, min -tezan nɛn. Ya'a 'ta wola 'wɪ tɪɣlɪ da 'mlɔnmɔn dɪ, kōɔ ya'a 'tōa 'wɪ tɪɣlɪ -sru 'dɪ. 'Wlu 'sendi -cin nɛn 'ji, kōɔ 'wɪluzan nɛn, ɛn -a va nɛn 'wlu wɪ pɛɛnɔn 'sia.

45 'Mɛn vɛ bɛ, an 'wɪ tɪɣlɪ vɛ, -yee "wɛan ka'a yi 'tɛala 'an da dɪ.

46 Min -tɔ 'ka 'ka yei -e 'e -ci -kōɔn 'nan an 'wɪ 'wɪldɪ drɛ dɪ. ɛn -te 'wɪ tɪɣlɪ nɛn maan vɛ bɛ, -mɛ "le "wɛan ka'a yi 'tɛala 'an da dɪ?

47 Min nɛn Bali cɪ -a "tɪ "a bɛ, 'wɪ nɛn Bali -a vɛ bɛ 'e "trɔɛn -tōa -yrɛ. 'Pian 'cee vɛ bɛ, Bali "cɛɛ 'ka "tɪ "a dɪ -yee "wɛan ka'a "trɔɛn 'tōa -a wei lɛ dɪ.»

Zozi -dan 'mlian Abraam da

48 Zuif 'nɔn 'tanɔn 'ɛ Zozi lɛ 'nan: «'Kvɛ tin a 'nɔnmɔn -a vidɪ -a 'nan Samari min nɛn yia, ɛn -yɔ -wɪldɪ "a 'i -sru.»

49 Zozi -a 'vɪ -wlɛ 'nan: «-Yɔ -wɪldɪ 'ka 'an -sru 'dɪ. 'An "tɪ "nɛn maan 'tɔ dra -dan, ɛn 'cee vɛ bɛ, "kaan 'tɔ srɛman.

50 'An 'bɔ an 'ka -a -wɛɛnan 'nan min 'e 'an 'tɔ drɛ -dan dɪ. 'Pian min -tɔ 'bɛ cɪ -a -wɛɛnan. ɛn -a min zɪɛ, -yɛɛ 'cee tin "baa.

51 Maan vɛ 'cɛɛ 'wɪ tɪɣlɪ 'a 'nan min nɛn 'e 'ta 'wola 'an wei da bɛ, -a san 'ka 'kaa 'mlɔnmɔn dɪ.»

52 ɛn Zuif 'nɔn -a 'vɪ -yrɛ 'nan: «'Kvɛ -tɔ "mɛn 'nan -yɔ -wɪldɪ "a 'i -sru. Abraam -ka, ɛn Bali 'lewei vɪnɔn "o "ka 'wɔ 'nyian. 'I -dan 'mlian Abraam da? 'I 'bɔ 'i 'fli "siala 'kɔ?»

53 'Kvɛ tra Abraam -ka, ɛn Bali 'lewei vɪnɔn "o "ka 'wɔ 'nyian. 'I -dan 'mlian Abraam da? 'I 'bɔ 'i 'fli "siala 'kɔ?»

54 ɛn Zozi 'e 'nan -wlɛ 'nan: «-Te 'an 'bɔ mɛɛn 'an 'fli 'tɔ dra -dan bɛ, 'mɛn 'tɔ -dan zɪɛ, ɛn 'ya 'wɪ "tun "a. 'An "tɪ 'bɔ 'bɛ 'an 'tɔ dra -dan. 'Ka 'bɔ cɛɛ 'vɪ 'nan -yrɛ cɪ 'cee Bali -a,

55 'pian ka'a tōa dɪ. 'An 'bɔ 'bɛ -tōa. -Te maan 'vɪ 'nan ma'an tōa dɪɛ, te an drɛ 'wɪluzan 'a 'le 'cee 'wɪ zɔv. 'Pian maan -tōa, ɛn an 'ta 'wola -a wei da.

56 Tɔ nɛn an -taa "man 'trɛda bɛ, Bali -a 'vɪ 'ka tra Abraam lɛ. 'Wɪ zɪɛ ɛn 'Abraam cɪ -ta "tra. Abraam -a -nan 'yɪ, ɛn yaa cɪ nran.»

57 ɛn Zuif 'nɔn -a vɪ Zozi lɛ 'nan: «'I lɛ -fuba 'soolu 'ka 'bɔa dɪ -e 'i 'Abraam yɪ?»

58 Zozi -a 'vɪ -wlɛ 'nan: «Maan vɛ 'cɛɛ 'wɪ tɪɣlɪ 'a 'nan, tɔ nɛn te wa'a tian Abraam -yale dɪɛ, te an ya.»

59 'Wɪ zɪɛ -a da nɛn o -kɔlɛ siila 'nan -e 'o Zozi 'tɛ -a. 'Pian Zozi yɔɔ, ɛn e 'bɔla Bali -pan 'kuin.

9

Zozi yie 'wizan -tɔ beli

1 Zozi a cinan ɛn e min -tɔ nɛn waa -ya 'e yie 'a 'e 'widɪ bɛ -a 'yɪ.

2 ɛn Zozi -srɔnɔn 'a laabɔ Zozi 'lɔ 'nan: «Bali -le 'wɪ "paazan, -mɛ "le "wɛan nɛn o min 'gɔvɛ -a -ya 'e yie 'a 'e 'widɪ? -A 'bɔ 'le 'wɪ 'wɪldɪ "man nɛn, -baa -a "tɪ 'lee -a "bɔ "le 'wɪ 'wɪldɪ "man nɛn?»

3 ɛn Zozi 'e -wlɛ 'nan: «'Wa'a vɪlɛ 'nan -a 'bɔ 'le 'wɪ 'wɪldɪ "man nɛn dɪ, ɛn -te 'bɛ "cɛɛ dɪ, -a "tɪ 'lee -a "bɔ "le 'wɪ 'wɪldɪ "man nɛn -a yie 'wɪ dɪ. 'Pian -a yie 'wɪ 'nan -e minnun "o 'wɪ -dan nɛn Bali "ta -daa -a drɛlɛ -yrɛ "bɛ -a -nan yɪ.

4 'Bɛ nɛn tɔ a tian 'e 'cɛndɪ 'gɔvɛ, min nɛn yaan 'pa 'sia bɛ, -kaa -yee 'nyranman 'pa. -Pei -taa "tanlɛ, te min -tɔ 'ka 'kɔlaman -e 'e 'nyranman 'pa 'nyian dɪ.

5 'Bɛ nɛn an ya tian 'trɛda 'gɔvɛ, mɛɛn cɪ 'tɛ 'san nɛn e 'trɛdanɔn 'man dra 'wein bɛ -a.»

6 Zi Zozi cɛɛn 'wɪ zɪɛ -a vidɪ man bɛ, ɛn 'e 'le 'yɪ -sran 'tra. E -feli drɛ 'e 'le 'yɪ 'bɔ 'a, yaa cɪ yie 'wizan zɪɛ -a yie da,

7 ɛn e 'nan -yrɛ 'nan: «'I 'kɔ 'i yra "foe 'yɪ nɛn waa laabɔ Siloe bɛ -a va.» Siloe -cɪ nɛn 'nan 'padɪ -sia. E -kɔ 'e yra foe, ɛn e 'li 'e da te e fɛnan ye 'wein.

8 Yie 'wizan zɪɛ -a "srɔn 'nɔn 'lee minnun nɛn waa 'yɪ te e fɛ trɔv "baa bɛ, "o laabɔ 'nan: «Min nɛn "nɛn e -nyɛanla 'gɔvɛ te e fɛ trɔv "baa bɛ, -njɛɛ bɛ dɔv?»

9 Min -mienun "o 'vɪ 'nan: «-A 'bɔ nɛn.» Min plɔɛnnun "o 'vɪ 'nan: «-A 'bɔ "cɛɛ dɪ, 'pian -a sizan "nɛn.»

ɛn -a 'bɔ "e 'nan: «'Wɪ 'kpa, 'e 'bɔ nɛn.»

10 -A -nan nɛn waa laabɔ -yrɔ 'nan: «E drɛ 'kɔ ɛn 'i yie 'le 'sɔ?»

11 ɛn e 'nan -wlɛ 'nan: «Min nɛn waa laabɔ Zozi bɛ, e -feli drɛ, yaa cɪ 'an yie da, ɛn e 'mɛn 'nan 'an 'kɔ 'an yra "foe Siloe 'yɪ 'va. An -kɔ -nan nun, zɪ 'an yra foe bɛ, ɛn 'an yie 'le 'sɔ.»

12 ɛn waa laabɔ -yrɔ 'nan: «Min 'bɔ -a nyin zia?»

E 'nan -wlɛ 'nan: «Ma'an tōa dɪ.»

Farizen 'nɔn 'wɪ laabɔ min nɛn -a yie 'le 'sɔ bɛ -yrɔ

13 O -kɔ min nɛn -a yie 'le 'sɔ bɛ -a Farizen 'nɔn 'va.

14 'Flinla "yɪ da nɛn Zozi 'feli drɛ, ɛn e min zɪɛ -a yie 'le 'sɔ 'a.

15 Farizen 'nɔn "o laabɔ 'nyian min bɛ -yrɔ 'nan: «E drɛ 'kɔ ɛn 'i yie 'le 'sɔ?»

ɛn e 'nan -wlɛ 'nan: «E -feli cɪ 'an yie da, 'an yra foe, ɛn an fɛnan 'yɪ.»

16 Zi e 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ bɛ, ɛn Farizen 'nɔn -mienun "o 'nan: «Min nɛn e 'wɪ 'labɛ -a drɛ bɛ, ya'a 'sia Bali va dɪ, kōɔ e 'flinla "yɪ 'srɔɛn srɛ.»

Te min plɔɛnnun "o 've 'nan: «'Wɪ 'wɪldɪ "drɛzan 'ka 'kɔlaman -e 'e 'cɛ -srɔn "wɪ zɪɛ -a drɛ dɪ.»

-A -nan nɛn o wei 'ka "nyian drɛlɛ -tɔwli "dɪ.

17 Waa laabu min nen -a yie 'le 'su be -yrɔ 'nan: «'I 'bɔ 'i "ve min nen yei yie 'le 'su be -a man 'nɔn?»

En e 'nan -wle 'nan: «Bali 'lewei vnan nen.»

18 Zuif 'nɔn 'tanɔn 'ka yi -tɛla "da 'nan min zie -a yie a 'e 'widɪ 'e 'cɛn dɪ. En waa "ti 'lee -a "bu laabu.

19 Zɪ o -ta be, en waa laabu -wɔ 'nan: «'Cee 'nen nen ka 'nan waa -ya 'e yie 'a 'e 'widɪ be -nyren 'gʊ? E dre 'men 'kɔ, en -a yie 'le 'su 'sien?»

20 -A "ti 'lee -a "bu "o 'nan: «'Kɔa -tɔa 'nan 'kɔe 'nen nen, en kɔa -ya te -a yie 'a 'e 'widɪ.

21 'Pian fe nen e dre 'lɔ en -a yie 'le 'su 'sien 'gʊe, kɔ'a tɔa dɪ. En min 'bɔ nen yaa yie 'le 'su be, kɔ'a 'be 'tɔa "nyian dɪ. 'Ka 'wɪ laabu -a 'bɔ 'lɔ, e ya ceje -e 'e -ci vɪ 'e 'bɔ 'a.»

22 -A "ti 'lee -a "bu "klanman Zuif 'nɔn 'tanɔn 'lɔ -yee "wɛan o 'wɪ zie -a 'vɪ. Kɔɔ Zuif 'nɔn 'o 'ci 'pa 'nan, min oo min nen yaa 'vɪ 'nan, Zozi 'be cɪ min 'sizan 'wɪ 'ji Crizi -a be, 'o -pian 'wee cin yɪ 'kuin.

23 -Yee "wɛan -a "ti 'lee -a "bu -a 'vɪ 'nan: «E ya ceje 'ka 'wɪ laabu -a 'bɔ 'lɔ.»

24 -A -nan nen min nen -a yie 'le 'su be, Farizen 'nɔn -a 'pa "flizan laabu "nyian, en o 'nan -yre 'nan: «'I Bali 'tɔ dre -dan 'wɪ tɪgɪ vɪdɪ -a! Kɔa -tɔa 'nan min be 'wɪ 'wɪdɪ "drezan nen.»

25 En e 'nan -wle 'nan: «-Te e ya 'wɪ 'wɪdɪ "drezan -a be, ma'an tɔa dɪ. Maan -tɔa 'pian 'nan, 'an yie a "nen 'e 'widɪ en 'be nen 'gʊe, an fenan ye 'sien.»

26 Waa laabu -yrɔ "nyian 'nan: «-Mɛ "nen yaa dre 'yie? Yaa dre 'kɔ en yei yie 'le 'su?»

27 En e 'nan -wle 'nan: «Maan 'vɪ 'cɛɛ 'va en ka'a "trɔɛn "tɔle -yre "di. -Mɛ "le "wɛan ka ya "nyian -a mandɪ va? "Ka "ya wo "nyian "vale 'ka dra -a -srɔnɔn 'a?»

28 -A -nan nen waa "srɔndɪ 'sia, en o 'nan -yre 'nan: «'I 'bɔ 'be cɪ -a -sruzan 'a, "kɔ "ya wo Moizi -srɔnɔn 'a.

29 Kɔa -tɔa 'nan Bali 'wɪ tin 'ba Moizi le, 'pian min 'labɛ, kɔ'a 'be 'sian 'tɔa dɪ.»

30 En min nen -a yie 'le 'su be, yaa 'vɪ -wle 'nan: «"Ka 'yɪɔ 'wɪ 'a be, fenan nen e 'si be, ka'a tɔa dɪ, en yaan yie 'le 'su!

31 -Kaa -ci -tɔa 'nan Bali 'ka 'wɪ 'wɪdɪ "drɛnɔn wei maan dɪ. 'Pian -te min Bali bɔa en yaa cɪ 'sɔ wɪnɔn dra be, min zie Bali -a wei maan.

32 En ka'a tian 'li -a manle 'nan min nen waa -ya 'e yie 'a 'e 'widɪ be, min -tɔ -a yie 'le 'su dɪ.

33 "Te min 'be ya'a 'silɛ Bali va dɛ, "te ya'a -kɔlale -a drɛdɪ -a dɪ.»

34 En waa 'vɪ -yre 'nan: «'I 'bɔ nen wei 'ya 'wɪ 'wɪdɪ va "fo "be, yie 'wɪ "paaman 'kɔ 'ji?» En waa -pin 'o yei.

Minnun yie a 'e 'widɪ Bali -le 'wɪ 'ji

35 Zɪ Zozi -a 'man 'nan waa -pin 'o yei 'be, e -kɔ "va en yaa laabu -yrɔ 'nan: «'I yi -tɛala Blamin -pɪ da?»

36 En e 'nan Zozi le 'nan: «'An 'san, -tɛ cɪ "nyian 'be 'a -e 'an yi -tɛra "da?»

37 Zozi "e -yre 'nan: «'Yia 'yɪ, 'an 'bɔ nen an 'wɪ tin "baa yie 'gʊe, 'an 'bɔ nen.»

38 -A -nan nen e 'nan: «Minsan, 'an yi -tɛala 'i da.» En e blula "wɪlu.

39 -A -nan nen Zozi "e 'nan: «'An -ta 'tre 'gʊe -a da 'nan -e 'an minnun 'cɛn 'e cin man. -Yɛɛ cɪ 'nan minnun nen wa'a fenan ye dɛ, o fenan ye, en minnun nen 'o 'fli "siala fenan yɪnɔn 'a be o yie -wia.»

40 Farizen 'nɔn -mienun nen -a "srɔn "be, zɪ o 'wɪ zie -a 'man be, en waa laabu -yrɔ 'nan: «'Yie 'nan 'i ve 'nan, 'kɔ yie a 'e 'widɪ?»

41 Zozi "e 'nan -wle 'nan: «"Te 'ka 'kɔn yie 'winɔn 'a be, "te 'cee 'wɪ 'wɪdɪ "ka "fo "dɪ. 'Pian 'be nen 'gʊe, 'ka 'nan, 'ka fenan ye, te ka'a 'we 'men 'wɪ "paadɪ man dɪ, -yee "wɛan 'cee 'wɪ 'wɪdɪ "a tian.»

10

Zozi a 'bla -sru "pinzan 'kpa -a

1 Zozi "e 'nan: «Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪgɪ 'a 'nan, min nen ya'a 'wɪlamlan 'bla 'klɔn -ji -klɔn 'bɔ -yre "nen "dɛ, 'pian yaa -tria "fe pee -nan be, min zie crinzan nen, en 'bla 'tezan nen.

2 'Pian min nen e -wɪlamlan 'klɔn -yre "nen "be, -yɛɛ cɪ 'blanun 'bɔ -sru "pinzan -a.

3 Min nen e -nyrandɪ -klɔn 'bɔ -yre "nen "be, e -klɔn 'le "so -yre. En 'blanun nen o cɪ -yee ve -a be, 'o "trɔɛn -tɔa -a wei le, e o laabu 'o 'tɔ man -e 'e bɔla waa bei.

4 -Te e cɛɛn 'blanun nen o cɪ -yee ve -a be o bɔladɪ man be, -e 'e -trɔa o 'le, te 'blanun -kɔla -a -sru, kɔɔ waa wei -tɔa.

5 Wa'a "sɔɔnmlan min nen e cɪ -pen -a be -a -sru 'mlɔnmlɔn dɪ. O flɔn "blia 'pian -yrɔ, kɔɔ minnun nen o cɪ -pen -a be wa'a o wei tɔa dɪ.»

6 Zozi -kɔnɔn zie -a -fɔ -wle, 'pian 'wɪ 'bɔ nen yaa tin 'ba -wle "be, wa'a -ci manle dɪ.

7 En Zozi -a -ci 'vɪ "nyian -wle 'nan: «Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪgɪ 'a 'nan, 'blanun man -klɔn 'bɔ be, mɛɛn cɪ -a -yre -a.

8 Minnun pɛɛnɔn nen o -trɔa 'an 'le 'e tɛdɛ be, crinnɔn nen waa, en 'bla 'tɛnɔn nen waa. 'Pian 'blanun 'ka 'o "trɔɛn "tɔle o wei le 'mlɔnmlɔn dɪ.

9 -Klɔn 'bɔ man -yre be, 'an bɔ nen. Min nen e cɪla 'an 'va, en e wɪla 'klɔn -ji be, e "sia 'wɪ 'ji. E bɔala e "tun, en e -wɪlamlan "e "tun, -a -blɪfɛ a -e 'e -blɪ.

10 Crinzan be, "e "ta wo crin wɔdɪ 'lee 'bla 'tɛdɪ 'lee fe sɛdɪ 'tɔ 'ji. 'Pian 'men ve be, "an "ta 'wɔ 'nan -e 'blanun 'o 'beli, -e -wee 'belidɪ 'e 'kɔn 'e 'le sɔɔdɪ.

11 Mɛɛn cɪ 'bla -sru "pinzan 'kpa -a. 'Bla -sru "pinzan 'kpa be, e "we "man -e 'e 'ka 'yee 'blanun -le "wɛan.

12 Pian min nen 'be nyranman "paa "lala -le "wean be, te 'blanun 'bo 'ka -a san -le ve -a die, -te e beli 'yi 'tanen be, e "sia 'blanun -sru -e 'e flan 'bli. Beli 'bo o fuimlan "man -e 'e o "kuun.

13 Min nen 'be nyranman "paa "lala -le "wean be, 'be flan "blia, ko 'blanun -tedi be, -a 'wi 'ka 'naan "man "di.

14 Meeen ci 'bla -sru "pinzan 'kpa -a. An 'men 'blanun -toa, en waan -toa,

15 "le zi 'an "ti 'an -toa en 'an "ti 'bo -toa "be -yee 'wi 'zo. 'An 'man a 'e wuodi -e 'an 'ka 'men 'blanun -le "wean.

16 "Men 'bla -mienun a te o 'ka tian -klon 'gve -a -ji di. 'Blanun zie, an o -foa "ji, o -taa 'an wei manle -e 'o dre 'blanun nen o -sru "pinzan a -towli "be waa.

17 'An "ti 'an ye "yi, ko 'an 'fli -non 'nan -e 'an 'ka, -e 'an 'belidi yi 'nyian.

18 Min -tu 'ka 'men 'belidi sia 'an 'lo di, 'pian 'an 'bo 'be -non 'an 'fli -a. 'Pleble a 'an 'lo -e 'an -non, en 'pleble a 'an 'lo -e 'an 'si "nyian 'e "pa "ji. 'Wi nen 'an "ti 'e 'men 'nan 'an dre be, -nyren "be.»

19 "Wi nen Zozi -a 'vi zie, -yee "wean Zuif 'non ceen "nyian 'e cin man.

20 Min "kaga "a o yei te "o "ve 'nan: «-Yv -wliidi "a -a -sru, en klin "a -a -wulo -ji. Te "ka "troen "to -a wei le.»

21 Min -mienun "o 'vi 'nan: «Ya'a 'wi 've "le min nen -yv -wliidi "a -a -sru "be -yee 'wi 'zo di. -Yv -wliidi 'ka 'kolaman -e 'e min nen -a yi ci 'e 'widi be -a yi 'le 'so di.»

Zuif'non 'tanon 'ka 'wile Zozi 'le 'wi "paadi man di

22 Minnun a Bali -pan 'kon 'le "fedi dre nan Zeruzalem. "Fedi zie, waa dra le peenon man 'nan -e Bali -pan 'kon nen waa 'le 'so "nyian 'e 'pee be, -a -cin 'e -traa o ji. Tv zie -a man be te trun -taa.

23 En Zozi ciidi 'sia Bali -pan 'kon 'le "nen, fenan nen waa 'to 'pa Salomon man be -a -nan.

24 En Zuif 'non 'o cin 'yi "man, waa laabo -yrv 'nan: «Tv "cen "a nen, i 'wi 'ci 'sia 'kve 'wein -e 'ku vnan 'ku 'ci -tao "nyian di? -Te min 'sizan 'wi 'ji Crizi nen 'yia be, 'i -ci 'si 'kve tigl.»

25 Zozi -a 'vi -wle 'nan: «Maan 'vi 'cee 'va, en ka'a yi 'teala 'an da di. 'Winun nen maan dra 'an "ti 'to da 'gve, yaa -ci -koonman 'nan, min 'sizan 'wi 'ji nen 'maan.

26 'Pian ka'a yi 'teala 'an da di, 'men 'blanun 'cee 'kaa di -le "wean.

27 'Blanun nen 'o ci 'men ve -a be, 'waan wei maan, an 'o -toa, en 'o 'ta wola 'an -sru.

28 'Belidi nen ya'a 'nyaan die, maan -non -wle, wa'a 'li 'kaa 'mlonmlon di. En min -tu 'ka 'kolaman -e 'e 'o 'si 'an 'lo di.

29 'An "ti "nen e o -non 'men be, -a 'pleble "mlan fe peenon da, en min -tu 'ka 'kolaman -e 'e 'o 'si 'an "ti 'lo di.

30 'An 'bo 'lee 'an "ti "be, ku ya min -towli "a.»

31 Toon en Zuif 'non -kole koola 'nan -e 'o ween "nyian Zozi 'va.

32 En Zozi "e 'nan -wle 'nan: «An 'wi -dandan dre 'ka yi man "kaga 'an "ti "le 'pleble 'a. 'Wi 'bo "cen "le "wean nen ka "ta -kole weenman 'an 'va?»

33 En Zuif 'non -a 'vi -yrv 'nan: «Wa'a vle 'nan 'wi 'to nen yia dre "yi "be, -a 'to 'ji nen ku "ta -kole weenman 'i 'va di, 'pian 'nan i Bali sron "le "wean. 'I ya min -a en 'i 'fli dre Bali -a, -yee "wean ku "ta -kole weenman 'i 'va.»

34 Zozi "e 'nan -wle 'nan: «E ya 'e 'cnen -tedi 'cee -pei 'fluba 'ji 'nan:

«Bali 'e 'nan, 'ka ya balinun -a.»

35 En -kaa -toa 'nan 'wi nen Bali -le 'fluba 'ji be, 'wi 'kpa 'nen. Minnun nen Bali 'wi tin "baa -wle "be, e o laabo balinun.

36 En 'an 'bo be, Bali 'an 'si "va en yaan 'pa 'sia 'tre da. -Me "le "wean nen -te maan 'vi 'nan Bali -pi nen 'maan be, en kaa ve 'nan an Bali sron?

37 -Te "wi nen maan dra 'gve, 'an "ti "dre wi "cee die, te 'ka yi -tera 'an da di!

38 'Pian -te -a 'bo nen maan dra be, 'ka yi -tera 'an da. -Te 'be "cee di, 'ka yi -tera 'wi 'bo nen maan dra be -a da. 'Ka dre zie, -e 'ka -to 'kpa tigl 'nan 'ku 'vale 'an "ti "a be, ku ya min -towli "a.»

39 'Wi zie -a da nen, o ya "nyian "va 'nan 'o "kuan, 'pian e 'so -wlo.

40 Zozi 'ku "nyian Zudan 'yi -sru, fenan nen Zan minnun -batize dre 'e tede be -a -nan, en e -fo -nan nun.

41 Min "kaga "kola Zozi -sru. Minnun zie waa 'vi 'nan: «Zan 'ka -ce -sron "wi -to dre di, 'pian 'wi peenon nen yaa 'vi min 'gve -a man be, e ya 'wi 'kpa -a.»

42 Minnun nen o -kv fe zie -a -nan be, o "kaga "yi -tera Zozi da.

11

Laza -kanan wi

1 Min -tu nen waa laabo Laza be, -a man "yaaman. E -nyeanla 'fla nen waa laabo Betani be -a da. -A "blu Mari 'lee Mat "o "nyenwla "nyian 'fla 'bo zie -a da.

2 Mari zie, -yrv "ta -daa -laziglo -senle Min -san cein -da, -e 'e man buu 'e 'wulo "je "a. -A "buu Laza man "be "yaaman.

3 -A "blunun zie, o min 'pa 'sia 'nan 'e vi Zozi le 'nan: «Minsan, 'i bee be -a man "yaaman.»

4 Zi Zozi 'wi zie -a 'man be, en e 'nan: «Laza -le -ce 'labe, -a -te ve "cee di. 'Pian e -fo Laza man 'nan -e 'e Bali -le 'pleble 'ci -koon. En

"nyian 'du -e Bali -pɪ 'tɔ 'e drɛ -dan -cɛ 'bɔ 'lɛ 'wɛan.»

⁵ Mat 'lee Mari 'lee o "bɔɪ Laza 'bɔ bɛ, Zozi o ye "yi.

⁶ Zi yaa 'man 'nan Laza man "yaaman bɛ, ɛn e yi drɛ "nyian fɛnan nɛn e ci bɛ -a -nan 'fiili.

⁷ "Bɛ -sru, ɛn yaa 'vɪ "e -srunɔn lɛ 'nan: «-Kaa 'li -kaa da Zude.»

⁸ ɛn -a -srunɔn -a laabv -yrɔ 'nan: «Bali -le 'wɪ "paazan, tɔ nɛn e "sia cɪnan -kogo 'gɔɛ -a -ji "cɛɛ Zuif 'nɔn nɛn Zude bɛ, o ya -a -wɛɛnan 'nan 'wei -tɛa "kɔlɛ -a 'gɔɔ dɔv? Yie 'nan 'i 'ko -nan nun?»

⁹ ɛn Zozi -a 'vɪ -wlɛ 'nan: «-Tɛ tɔ cɛɛn bɛ, fɛnan a 'wein bodrun 'trilii -e funnin 'e 'pla. Min nɛn e 'ta wo tɛ tɔ cɛɛn bɛ, -a srɔɛn 'ka 'wia dɪ, kɔɔ 'tɛ nɛn e "bia 'trɛda bɛ, -a -san man nɛn e 'ta wo.

¹⁰ 'Pian min nɛn e 'ta wo klun va bɛ, -a srɔɛn -wia, kɔɔ 'tɛ 'ka -a 'lɛ dɪ.»

¹¹ Zi e cɛɛn 'wɪ zɪɛ -a vidɪ man bɛ, ɛn e 'nan -wlɛ 'nan: «-Kaa bɛɛ Laza a yi -tɛnan, 'pian 'an 'ko -a fuwlɛ.»

¹² ɛn -a -srunɔn -a 'vɪ -yrɛ 'nan -tɛ e ya yi -tɛnan bɛ, -a fa dra "yi -e 'e 'beli.

¹³ Laza -kadɪ 'wɪ nɛn Zozi -a 'vɪ, 'pian e ya -a -srunɔn 'lɛ 'ji 'nan yi tɔglɪ 'bɛ 'fɔla Laza da.

¹⁴ ɛn Zozi -a -ci 'vɪ -wlɛ "mɛn 'wein 'nan: «Laza -ka.

¹⁵ 'Cɛɛ "wɛan, ɛn 'dɔ -e 'ka yi -tɛra 'an da bɛ -yɛɛ "wɛan, 'an 'ci "nranman. Kɔɔ an 'ka 'nan nun dɪ ɛn e drɛ. 'Pian -kaa kɔ "va "nun.»

¹⁶ 'Wɪ zɪɛ -a da nɛn Toma nɛn waa laabo "nyian "flɛn bɛ, e 'nan Zozi -srunɔn -mienun lɛ 'nan: «-Kaa kɔla Zozi -sru -e -kaa ka 'e cin va waa.»

¹⁷ Zozi "ɛ bɔla 'nan nun bɛ, tɛ o Laza 'wɔ -a -nan yi sinjen 'bɔ.

¹⁸ Betani 'lee Zeruzalɛm bɛ, o yei bɔa kilo "fi, -tɛ 'bɛ "cɛɛ dɪ kilo yaaga.

¹⁹ -Yɛɛ "wɛan Zuif 'nɔn "kaga "ta -nyɛnlɛa Mat 'lee Mari "srɔn o "bɔɪ nɛn e -ka bɛ -a -cɛ -da.

²⁰ Zi Mat -a 'man 'nan Zozi -a -tanan bɛ, ɛn e -kɔ -a 'silɛ -sia tɛ Mari yra 'e -nyrandɪ "kɔnnɛn.

²¹ Mat -a 'vɪ Zozi lɛ 'nan: «'An 'san, "tɛ 'i 'kɔn 'gɔɛ, "tɛ 'an "bɔɪ 'ka 'kalɛ dɪ.

²² 'Pian 'bɛ 'bɔ nɛn 'gɔɛ, an yi -tɛala "da 'nan 'wɪ pɛɛnɔn nɛn yia laabo Bali lɔ bɛ, yaa 'lɛ sɔɔman 'yɛɛ.»

²³ ɛn Zozi "e 'nan -yrɛ 'nan: «I "bɔɪ bɛ, e wuanla -kanɔn 'va.»

²⁴ Mat "e -yrɛ 'nan: «'Wɪ 'kpa nɛn, maan -tɔa 'nan tɔ -fɔla "da "ji bɛ, minnɔn nɛn o kaa bɛ, o wuanla -kanɔn 'va. 'An "bɔɪ wuanla -kanɔn 'va "nyian.»

²⁵ ɛn Zozi "e -yrɛ 'nan: «'An 'bɔ 'bɛ min wuanla -kanɔn 'va, ɛn mɛɛn 'belidɪ -nɔan "min lɛ. Min nɛn e yi -tɛala 'an da bɛ, -tɛ e -ka oɔ, 'belidɪ a -yrɔ.

²⁶ Min nɛn -a yɛɛ a "man ɛn e yi -tɛra 'an da bɛ, -a san "ka kaa 'li 'mlɔnmlɔn dɪ. 'I yi -tɛala 'wɪ zɪɛ -a da?»

²⁷ ɛn Mat "e 'nan Zozi lɛ 'nan: «'An 'san 'wɪ 'kpa nɛn. An yi -tɛala "da 'nan yɛɛ ci min nɛn Bali -a 'si "va "bɛ -a. Bali -pɪ nɛn waa 'vɪ 'e 'cɛn 'nan e -taa 'trɛda bɛ -nyrɛn 'yia.»

²⁸ Zi Mat 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ bɛ, ɛn e 'li 'e da. E "blu Mari laabv, ɛn yaa 'vɪ -yrɛ 'o "fli yei 'nan: «'Kɔ 'san bɛ e -ta, e ya "vale yei 'man ye.»

²⁹ Zi Mari 'wɪ zɪɛ -a man bɛ, e wluan "klɪ, ɛn e -kɔ fɛnan nɛn Zozi ci bɛ -a -nan.

³⁰ Zozi 'ka tian bɔlɛa 'fla yei "dɪ, e ya tian fɛnan nɛn Mat -kɔ -a 'silɛ -sia 'o cin yi 'a bɛ -a -nan.

³¹ Zuif 'nɔn nɛn o -kɔ -nyɛnlɛa Mari "srɔn "bɛ, zɪ o Mari yɪ e wluan "klɪ e bɔla bɛ, ɛn o sɔɔnla -a -sru. Waa nrɔn 'o 'ji 'nan e 'ta -kɔ -wuɔlɛ 'e "bɔɪ -yrɛ da.

³² Zi Mari 'bɔla fɛnan nɛn Zozi ci bɛ -a -nan, ɛn e Zozi 'bɔ yɪ bɛ, -a -nan nɛn e -tria "wlu ɛn e 'nan: «'An 'san, "tɛ 'i 'kɔn 'gɔɛ, "tɛ 'an "bɔɪ 'ka 'kalɛ dɪ.»

³³ Zi Zozi Mari 'yɪ 'wuɔnan 'o 'vale Zuif 'nɔn nɛn o -tra -a -sru "bɛ waa bɛ, -a -wulo -man -ta, ɛn -a 'wɪ 'nan 'man 'kpa tɔglɪ.

³⁴ Yaa laabv 'nan: «Nyin zia nɛn kaa 'wɔ?»

ɛn o 'nan -yrɛ 'nan: «'I 'ta -e 'kɔ -kɔɔn 'yɛɛ.»

³⁵ Zozi 'wuɔ.

³⁶ Zi Zuif 'nɔn -a -nan 'yɪ bɛ, ɛn o 'nan: «'Ka 'yɪɔ, yaa ye "yi e -ciala "da.»

³⁷ -A -nan nɛn Zuif 'nɔn 'bɔ 'va min -mienun 'o 'vɪ 'nan: «E min nɛn -a yɛɛ ci 'e 'widɪ bɛ -a 'lɛ 'sɔ, ɛn ya'a -kolalɛ -a drɛdɪ -a -e Laza 'e vɪlɛ 'e 'ka dɪ.»

³⁸ Zozi 'wulo -man -ta, ɛn e -kɔ -yrɛ da. -Wee min -yrɛ bɛ, -kɔlɛ -dan tɔ nɛn -a ci a 'e bɔdɪ bɛ -nyrɛn, ɛn -kɔlɛ nɛn waa -tɔa "nɛn -a 'lɛ wɔvɛ -a.

³⁹ Zozi "e 'nan: «-Kɔlɛ labɛ 'ka 'si "nɛn.»

ɛn Laza 'bɔ "blu Mat "e 'nan: «Minsan, -a -kɔɛi bɔa, kɔɔ waa 'wɔ -a -nan yi sinjen nɛn 'gɔ.»

⁴⁰ ɛn Zozi "e Mat lɛ 'nan: «Maan 'nan 'yɛɛ 'nan -tɛ i yi -tɛra 'an da bɛ, i Bali -le -dan ci ye.»

⁴¹ Tɔɔn ɛn o -kɔlɛ bɛ -a 'si -yrɛ "nɛn. Zozi 'e yra -tɔ lou ɛn e 'nan: «'An "ti, mɛin muo -fɔa 'nan yian wei 'man.

⁴² An 'bɔ 'lɛ vɛ bɛ, maan -tɔa 'nan yian wei maan tɔ pɛɛnɔn man. 'Pian minnɔn nɛn 'an "srɔn 'gɔɛ, -wee "wɛan maan 'vɪ 'dɔ -e 'o -tɔ 'nan yɛɛ 'an 'pa 'sia.»

⁴³ Zi e 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ bɛ, ɛn e paan wei 'plɛblɛ 'ji. E 'nan: «Laza, 'i bɔla!»

⁴⁴ ɛn min -kadɪ zɪɛ e 'bɔla tɛ -a cɛin 'lee -a -pɛ a 'e -yrɪdɪ sɔ -a. -A yra a 'e -yrɪdɪ "nyian.

Zozi "e 'nan -wlɛ -nan: «'Ka sɔnun "flu "man -e 'ka 'si "man!»

⁴⁵ Zuif 'nɔn nɛn o -ta Mari "srɔn, ɛn o 'wɪ nɛn Zozi -a drɛ bɛ -a -nan 'yɪ bɛ, o "kaga "yi -tɛradɪ 'sia Zozi da.

46 'Pian o va min -mienun -ko Farizen 'non 'va, en 'w1 nen Zozi -a dre be, waa 'v1 -wle.

Zuif 'non 'tanon Zozi 'tedi 'w1 'pla "da

47 Bali -pannon 'tanon lee Farizen 'non be, o tin 'banon cin 'y1, en waa laabu -wlo 'nan: «-Kaa dra ko? Min 'labE e ya -ce srOn "w1 "kaga "drenan.

48 -Te e -fV 'w1 zIE -a drenan 'nan -ka'a 'w1 'sile "da "man "dIE, min "kaga "yi -teala "da - e Rom 'non 'o -cee Bali -pan 'kon 'wi, -e 'o -cee 'leglon 'w1.»

49 O va min -tV nen waa laabo Kaifa be, -yEE ci 'le 'bO zIE -a -ji Bali -pannon 'tazan -a. Yaa 'v1 -wle 'nan: «'W1 'tV a be, ka'a tOa d1.

50 "Ka "nrOn 'ka 'ji 'nan, e ya 'cee 'w1 "yi "a -e min -tOwli 'e min pEEnOn 'ji -ka wV, "tOgO -cee 'leglon 'ji minnun pEEnOn 'nan 'e 'nyan.»

51 'W1 nen Kaifa -a 'v1 be, ya'a 'sile -a 'bO 'le ci "nrOn d1 va d1. 'Pian le 'bO zIE -a -ji be Bali -pannon 'tazan nen, -yee "wean Bali cida "va en e 'w1 zIE -a 'v1 'nan, Zozi -taa "kale Zuif 'non 'leji.

52 Wa'a v1E 'nan e -kaa Zuif 'non 'saza 'leji d1, 'pian Bali -le 'nennun pEEnOn nen 'o fuiladi "man 'trE da be, o 'leji nen e -kaa, -e 'o 'te 'e cin da min 'pa 'tV -a.

53 Yi 'lein nen Kaifa 'w1 zIE -a 'v1 "da "be, -a nyan nen Zuif 'non 'to "da 'nan 'o Zozi 'te.

54 -Yee "wean ya'a "nyian bOlea 'ji Zude 'leglon 'ji d1. 'Pian e 'si Zude, en e -kV 'tre 'tV da "bui "da zia 'fla nen waa laabo Efrai be -a da. 'O 'vale 'e -srUnOn 'a o -fV 'fla zIE -a da.

55 Zuif 'non 'le 'si nOnba -ji "fedi dred1 'bO 'kogo. En 'leglon pEEnOn 'ji minnun be, o "kaga "kV Zeruzalem. O -kV -nan nun te "fedi 'bO 'ka tian bOle d1, 'nan -e 'o 'fli dre 'saun Bali 'le.

56 En o Zozi -weEd1 'sia. Zi 'o cin 'y1 Bali -pan 'kon 'le "nen "be, en waa laabu 'o cin lO 'nan: «Zozi 'ka 'kolaman -e 'e 'ta "fedi 'gV e -a da d1, "ka "nrOnman 'ka 'ji 'kO?»

57 Fe -le "wean nen o 'w1 zIE -a 'v1 be, Bali -pannon 'tanon lee Farizen 'non -a 'v1 'nan min nen e Zozi 'y1 be, -a san 'e srOEn wV "man 'wle 'dV -e 'o 'kun.

12

Limon -tV -lazig1 -sen Zozi 'cein -da (Mt 26.6-13; Mk 14.3-9)

1 E -fV yi 'shEdu -e Zuif 'non 'le 'si nOnba -ji "fedi 'e bO, en Zozi 'kV 'fla nen waa laabo Betani be -a da. Laza nen e -ka en yaa fuV be -a fla nen.

2 Zi e 'bOla Betani nun be, o fenun tOen en waa -non -yE. Mat 'be fe zIE -a -pliman. En minnun nen o ci 'o -nyrandi Zozi "srOn fenun -sru "be, Laza a o va.

3 TOn Mari -lazig1 -pOn -tV 'si, yaa -sen Zozi 'cein -da, en yaa man bVv 'e 'wulo "je "a. -A -koei 'kon 'bO 'ji 'si 'e pEEnOn. -Lazig1 zIE

waa dre fe -tV nen waa laabo Nard be -a, e 'ka 'e baadi fe -tV -a d1, en -a 'fle a.

4 O Zozi -sruzan 'tV laabo Zudazi Karioti, -yEE "ta -daa Zozi 'non1E minnun le. Min zIE e 'nan:

5 «-ME "le "wean nen wa'a -lazig1 'labe -a -tan1E d1? -Kaa taan paan, -a "lala bOa -kpi fuba 'shEdu, -e -kaa -pli 'yale -tenOn man.»

6 'YalE -tenOn 'le 'w1 "cEE "naan "man -yee "wean e 'w1 zIE -a 'v1 d1. 'Pian crinzan nen, en -wee "lala nen yaa "paala be, yaa "sia "va te yaa -ble.

7 En Zozi "e 'nan: «'Ka l1 'labE -a 'tV1 flu, yaan 'man dre yi nen waan wV be -yee "wean.

8 TV pEEnOn 'a be, te 'yale -tenOn a 'ka 'va. 'Pian 'men vE be, ma'an 'fo 'ka 'va tV pEEnOn 'a d1.»

Bali -pannon 'tanon -a 'pla "da 'nan 'o Laza -te

9 Zuif 'non "kaga -a 'man 'nan Zozi a Be-tani, en o -kV -nan nun. Wa'a 'kule Zozi y1 d1 'saza 'le "wean d1, 'pian o -kV 'nan -e 'o Laza nen e -ka en yaa fuV be -a y1.

10 -A -nan nen Bali -pannon 'tanon -a 'pla "da 'nan 'o Laza -te.

11 KOo Laza -le "wean Zuif 'non "kaga "a 'sinan o -sru, te o yi -teala Zozi da.

Zozi 'bOla Zeruzalem

(Mt 21.1-11; Mk 11.1-11; Lk 19.28-40)

12 -A ta tV nen e cEEn be, Zuif 'non "kaga "nen o -kV Zeruzalem Zuif 'non 'le 'si nOnba -ji "fedi da be, z1 waa 'man 'nan Zozi -a -tanan Zeruzalem be,

13 o lo 'lanun 'sia, en o -kV Zozi 'sile -sia te o plaman. Waa ve 'nan:

«-Feavea o! -Feavea o!
Min nen e ci -tanan Minsan 'tO da be,
Bali -le -fEa 'e 'kon -a san man.
IzraE1 'non 'le mingOnnen nen.»

14 Zozi -aflumun pla 'nen 'tV 'y1, en e -nyran "da "le 'w1 nen 'e 'cRen -ted1 'e 'cEn Bali -le 'fluba 'ji be -yee 'w1 zV. E ya 'e 'cRen -ted1 'nan: 15 «Zeruzalem minnun,

te nyen 'e 'kon 'ka 'ji d1!
"Ka 'y1O, 'cee mingOnnen a -tanan 'e -nyrandi -aflumun pla 'nen da.»

16 TV zIE -a wlu be, Zozi -srUnOn 'ka 'w1 nen e ci 'e 'le sOnan zIE -a -ci man1E d1. 'Pian tV nen Zozi 'kV 'e "t1 "le mingOnnen tre nen e "bia be -a da be, -a -nan nen -a -cin -tO o 'ji 'nan 'w1 nen e cRen -ted1 Zozi 'bO 'le 'w1 'a be, -yEE 'le sOo.

17 TV nen te Laza -ka e ya -yE -ji -e Zozi 'e fuV be, minnun pEEnOn nen waa -nan 'y1 be, o Zozi 'le 'w1 v1.

18 En minnun "kaga "ta Zozi 'sile -sia 'lebo "fV w1 nen yaa dre waa 'man be -yee "wean.

19 -A -nan nen Farizen 'non -a vid1 'sia 'o cin le 'nan: «Kaa ye, ka'a 'kolaman fe -tV dred1 -a "nyian d1. "Ka 'y1O, 'trE da minnun pEEnOn -sen -a -sru.»

Minnun nen o 'ka Zuif 'non 'a die o -ta Zozi 'va

20 Minnun nen o -ku Bali bale 'fedi da Zeruzalem be, minnun nen o 'ka Zuif 'non 'a die o -mie a o va.

21 O 'non zue, o pli Filipu man. Filipu be, Bezaida min nen Galile 'leglon 'ji. En o kuala 'man -a vidu -a 'nan: «'ku 'san, ku ya "vale 'ku Zozi ye.»

22 Filipu -ku -a vile Andre le, en Andre 'lee Filipu -ku -a vile Zozi le.

23 En Zozi -a 'v1 -wle 'nan: «Tu nen 'an 'bo Blamin -pi 'an -ko -an 'ti "le mingonnen tre nen e -'bia be -a da be e 'bo.»

24 Maan ve 'cee 'wi tigh 'a 'nan, -te wa'a 'saa 'wle 'fole 'tre 'ji -e 'e foli 'ji "die, e -fo 'e -towli, yaa 'boa "da "di. 'Pian -te e foli 'ji "be, -a -kon boa "da -e 'e 'sen "da "kaga.

25 Min nen -yee 'belidi w1 ci "man "buu "be, e -taa 'yee 'belidi 'bo srele, 'pian min nen 'e 'pe 'si 'treda winun -sru "be, 'belidi nen ya'a 'nyaan die e ya -a san -le ve -a.

26 -Te min a "va 'nan 'an dre 'e 'san -a be, 'e -soonla 'an -sru. -Te e soonla 'an -sru "be, fenan nen an ci be, 'an 'suzan zue e -kon 'nan "nyian. Min nen yaan "sua be, 'an "ti -a 'to dra -dan.

27 'Be nen 'gve, 'an 'ci baa 'ji. -Me "w1 nen an -taa -a vile 'an "ti "le? Maan ve 'an "ti "le 'nan, 'e yra yidi 'labe -a 'si 'an man -koobli. -Ceje, ma'an 'w1 zue -a ve di, koo -yee "wean nen an -ta 'treda.

28 Maan ve 'pian 'nan: <'An "ti, 'i dre -e minnun 'o -to -nan 'i 'to a -dan. »

'Nun toon, en wei -to wu laji. E 'nan: «Maan -ci koon 'nan 'an 'to a -dan 'va, en maan dra "nyian -dan.»

29 Min "kaga "nen fe zue -a -nan, en o 'w1 zue -a 'man be, o 'nan: «Laa -paan 'be klun.» En o -mienun "o 'v1 'nan: «Bali -le 'pasianon nen laji be, -a -tu 'be 'w1 tin 'ba -yre.»

30 En Zozi 'bo -a 'v1 -wle 'nan: «Wei nen e wu 'gve, 'men "wean "cee e wu di, 'pian 'ka le nen e 'w1 tin 'ba.

31 'Be nen 'gve, 'tredanon 'le tin 'badu be e 'bo. Satan nen e 'tre 'gve -a "paala be -a -pin to 'bo.

32 'Men ve be, to nen minnun 'an "paa yiba "plan da -e 'an 'si 'treda be, -te -a -tu 'bo be, maan dra -e min penenon 'o yi -tera 'an da.»

33 -Te Zozi 'w1 zue -a 'v1 be, z1 e -taa "kale be -a -nan w1 nen yaa 'v1.

34 En minnun -a 'v1 -yre 'nan: «Koa 'man -pei 'fluba 'ji 'nan, min nen Bali -a 'si "va "be, ya'a kaa 'li "fo "di. -Me "le "wean nen yia ve 'nan: <Yi nen o Blamin -pi "paa yiba "plan da? Blamin -pi zue -ti nen? »

35 En Zozi "e -wle 'nan: «'Te 'san a tian 'ka 'va to "wennen 'a. 'Ka 'ta wo te -a 'san a tian 'ka 'va, "togo klun 'e bo 'ka man kligli. Min nen e 'ta wo klun va be, fenan nen e ci -konan be, ya'a toa di.

36 'Ka yi -tera 'te 'san da te e ya tian 'ka 'va, -e 'ka 'kon minnun nen o ya 'te 'san da be waa.»

Z1 Zozi 'w1 zue -a 'v1 be, e 'si o "sr0n, en e yoo -wlo.

Zuif 'non 'ka yi -telea Zozi da di

37 Zozi 'lebo "fo w1 "kaga dre Zuif 'non yie man, 'pian wa'a yi -telea Zozi da di.

38 E dre zue 'nan -e 'w1 nen Bali 'lewei v1zan Ezai -a 'v1 be 'e 'le soo. Yaa 'v1 'nan:

«Minsan, -tie yi -tera 'winun nen koo 'v1 be -a da?

En -ti le nen Minsan 'yee -pe 'ple 'ci koon?»

39 'W1 nen -yee "wean wa'a 'kolaman -e 'o yi -tera 'w1 da die, Ezai -a 'v1 "nyian. Yaa 'v1 'nan:

40 «Bali o yie 'wi,

-e 'o vile 'o fenan 'yi di,

en e o -poan "da -to 'pleble,

-e 'o vile 'o 'w1 'w1 man di.

E dre zue 'nan

"togo 'o -soonla 'e -sru,

-e 'e o 'si 'w1 'ji.»

41 Zozi 'le 'w1 nen Ezai -a 'v1. E Zozi 'le -dan ci 'y1, -yee "wean e 'w1 zue -a 'v1.

42 Zuif 'non 'tanon 'bo be, o "kaga "yi -teala Zozi da. 'Pian Farizen 'non 'le "wean o 'ka "vale 'o ve 'wein di, "togo 'o o -pin cin yi 'kuin.

43 -Te minnun o 'to "yi "ve be, waa ye "yi e "mlian Bali -le o 'to "yi "vidu da.

44 Zozi paan 'nan: «Min nen e yi -teala 'an da be, 'an 'saza da "cee e yi -teala di, 'pian e yi -teala "nyian min nen yaan 'pa 'sia be -a da.

45 Min nen yaan 'yi be, te e min nen yaan 'pa 'sia be -a 'yi.

46 Meen ci 'te 'san -a, an -ta 'treda 'nan -e min nen e yi -tera 'an da be, -a san 'e vile 'e 'fu klun va -trilii di.

47 -Te min 'an wei 'man, en -a san 'ka 'ta wolea "da "die, meen "cee tin -tea -a san da di. -Yee ci 'nan an -ta 'treda 'nan -e 'an 'tredanon 'si 'w1 'ji, ma'an 'tale 'nan -e 'an tin -te 'tredanon da di.

48 Min nen yaan tuw 'e 'pela koda, en ya'a 'an wei 'sile'a 'w1 'a die, -a san -le 'w1 tin 'bazan a. 'An wei nen maan 'v1 be, -yee tin -tea -a san da yi -fola "da "ji.

49 'W1 nen maan ve be, ya'a 'sia 'an 'bo 'va di, 'pian 'an "ti "nen yaan 'pa 'sia be, -yee 'w1 nen ko 'an v1 be -a 'pa 'an 'le.

50 En maan -toa 'nan 'an "ti "le 'w1 nen yaa 'v1 be, e 'belidi nen ya'a 'nyaan die -a -noan "min le. 'Winun nen maan ve 'gve, z1 'an "ti -a 'v1 'men be -a da nen maan ve.»

13

Zozi 'lee 'e -srnun fe -nyranman bli 'e cin va

1 E -fvi yi -to -e Zuif 'non 'le 'si noanba -ji "fedi yi 'e bo. Zozi -a -toa 'nan 'yee to 'bo -e 'e 'si 'tre 'gve -a da -e 'e 'ku 'e 'ti 'sr0n. Minnun nen o

yi -tera Zozi da 'trɛda bɛ, e o 'yɪ 'yi, e o 'yɪ 'yi 'trilii, ɛn yaa 'le 'sran.

2 Yi zɪɛ -a funninmlan nɛn Zozi 'lee 'e -srunɔn a fɛnun -blɪnan 'e cin va. Tɔ zɪɛ -a man bɛ, te Satan ci "nrɔndi 'pla Simɔn -pɪ Zudazi Karioti man. Yaa -cin -trɔa "ji 'nan 'e Zozi 'nɔn 'e 'nanmannɔn lɛ.

3 Zozi -a -tɔa 'nan 'e 'sia Bali va ɛn 'e lia 'e da Bali va. Yaa -tɔa 'nyian 'nan 'e 'tɪ 'e 'tɔ fɛ pɛɛnɔn da.

4 E wɪuan fɛnun nɛn o cɪ -a -blɪnan bɛ -a -sru, e 'yɛɛ sɔ 'si 'e da, ɛn e sɔ -tɔ 'si yaa -trɔa 'e -tɪɛn "da.

5 E 'yi 'sɛn 'kpɔngbo 'tɔ -ji, ɛn 'e -srunɔn 'cɛin -man "foedi 'sia, te yaa man bɔɔman sɔ nɛn -a -tɪɛn "da bɛ -a.

6 Zɪ e 'bɔ Simɔn Pɛri da bɛ, ɛn 'bɛ laabo -yrɔ 'nan: «Mɪnsan, yɪɛ 'an 'cɛin -man "foeman?»

7 ɛn Zozi -a 'vɪ -yrɛ 'nan: «'Wɪ nɛn an cɪ -a drɛnan 'gɔɛ yɪ'a -ci maan tɔ 'gɔɛ -a dɪ, 'pian yia -ci maan 'e 'fɔla "da.»

8 ɛn Pɛri 'e -yrɛ 'nan: «Maan 'we "man "dɪ, yɪ'a 'li 'an 'cɛin -man foeman "fo "dɪ.»

Zozi 'e -yrɛ 'nan: «-Te ma'an 'i 'cɛin -man "foelɛ dɪɛ, te i 'ka 'mɛn vɛ -a dɪ.»

9 -A -nan nɛn Simɔn Pɛri 'e Zozi lɛ 'nan: «Te 'yian 'cɛin 'saza 'man "foe dɪ. Mɪnsan, 'an 'pɛ 'lee 'an 'wulo nɛn 'gɔ, 'i o man "foe 'nyian.»

10 ɛn Zozi 'e 'nan -yrɛ 'nan: «Min nɛn 'e sru 'va bɛ, -a 'kɔlɛ pɛɛnɔn da a 'saun. -A cɛin -man 'saza nɛn yaa "foeman. Ka ya 'saun, 'pian 'ka pɛɛnɔn "cɛɛ dɪ.»

11 Min nɛn e "ta -daa Zozi 'nɔnlɛ 'e 'nan -mannɔn lɛ bɛ, Zozi -a -tɔa, -yɛɛ "wɛan yaa 'vɪ 'nan, o pɛɛnɔn 'ka 'saun dɪ.

12 Zɪ Zozi cɛɛn 'e -srunɔn 'cɛin -man "foedi man bɛ, ɛn e 'yɛɛ sɔ 'wɔ 'nyian 'e da. E -nyran fɛnun -sru 'e "pa 'ji, ɛn yaa laabo -wɔlɔ 'nan: «'Wɪ nɛn maan drɛ 'cɛɛ 'gɔɛ, kaa -ci 'man?»

13 Kaan laabo Bali -lɛ 'wɪ "paazan, ɛn kaan laabo Mɪnsan. Kaa vɛ 'e 'nɔan da, kɔɔ an ya -a.

14 'An 'bɔ 'bɛ cɪ Bali -lɛ 'wɪ "paazan -a, ɛn mɛɛn cɪ Mɪnsan -a, -yɛɛ "wɛan -te an 'ka 'cɛin -man foɛ bɛ, 'ka cin cɛin -man "foe "nyian.

15 'Wɪ -kɔɔn "man wɪ nɛn man drɛ 'cɛɛ, 'dɔ -e 'ka drɛ "lɛ zɪ maan drɛ 'cɛɛ bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zɔ.

16 Maan vɛ 'cɛɛ 'wɪ tɪgɪ 'a 'nan, min 'suzan -dan 'ka 'mlian 'e 'tazan da dɪ. ɛn 'pasiazan -dan 'ka 'mlian min nɛn yaa 'pa 'sia bɛ -a da dɪ.

17 'Wɪnɔn zɪɛ kaa -tɔa 'sɪɛn. -Te ka 'ta 'wɔla "da "bɛ, Bali -lɛ -fɛa 'a 'ka man.

18 'Ka pɛɛnɔn "cɛɛ maan vɛ dɪ. Minnɔn nɛn an o 'si "va "bɛ, an o -tɔa, 'pian 'wɪ nɛn 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -lɛ 'fluba 'ji bɛ, e ya "lɛ 'e 'lɛ sɔɔ. E ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan:

«Min nɛn 'kɔ fɛ blɪ a 'e cin va bɛ, e drɛ 'an 'nanmanzan 'a.»

19 Maan vɛ 'cɛɛ 'vaa -e -a tɔ 'e bɔ. Tɔ nɛn 'wɪnɔn zɪɛ e dra "man "bɛ, -e min nɛn an cɪ -a bɛ 'ka -tɔ.

20 Maan vɛ 'cɛɛ 'wɪ tɪgɪ 'a 'nan, min nɛn maan 'pa 'sia bɛ, -te min nɛn yaa -pɛ 'kun bɛ, 'an 'bɔ nɛn -a san 'an 'pɛ 'kun. ɛn min nɛn yaan 'pɛ 'kun bɛ, te min nɛn yaan 'pa 'sia bɛ, -a 'bɔ nɛn -a san -a -pɛ 'kun.»

Zozi 'e 'nan Zudazi "ta 'e -nɔan 'e 'nan -mannɔn lɛ

(Mt 26.20-25; Mk 14.17-21; Lk 22.21-23)

21 Zɪ Zozi 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ bɛ, ɛn -a cɪ baa 'ji. -A -nan nɛn yaa 'vɪ -wɛlɛ 'wein 'nan: «Maan vɛ 'cɛɛ 'wɪ tɪgɪ 'a 'nan, min -tɔ a 'ka yɛi, -yɛɛ 'an -nɔan 'an 'nanmannɔn lɛ.»

22 ɛn Zozi -srunɔn 'o yɪɛ 'tɔ 'o cin yra, kɔɔ min nɛn e cɪ -yɛɛ 'wɪ vɪnan bɛ, wa'a san tɔa dɪ.

23 Zozi -sruzan 'tɔ nɛn Zozi -a yɛ 'yi 'kpa tɪgɪ bɛ, -yɛɛ cɪ 'e -nyrandɪ Zozi 'bɔ "srɔn "kogo.

24 ɛn Simɔn Pɛri 'wɪ 'tɔ drɛ -yrɛ 'nan 'e laabo Zozi 'lɔ 'nan -tɪ nɛn Zozi 'bɔ -a vɛ.

25 Zozi -sruzan zɪɛ, e tɛɛn "ji Zozi kugu da, ɛn yaa laabo Zozi 'lɔ 'nan: «Mɪnsan, -tɪ nɛn?»

26 Zozi 'e -yrɛ 'nan: «Min nɛn an 'kpɔun ponɛn 'fɔdɪ -nɔn -yrɛ "bɛ, te -a san nɛn.» -A -nan nɛn Zozi 'kpɔun ponɛn 'si, yaa 'fɔ, ɛn yaa -nɔn Simɔn -pɪ Zudazi Karioti lɛ.

27 Zɪ Zudazi 'kpɔun ponɛn zɪɛ -a 'si bɛ, ɛn Satan -fɔ -a -sru.

Zozi 'e -yrɛ 'nan: «'Wɪ nɛn i "ta -a dra bɛ, 'i drɛ tada.»

28 Minnɔn nɛn o cɪ 'o -nyrandɪ waa fɛnun -sru "bɛ, o -tɔ 'ka 'wɪ nɛn Zozi 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ 'man "bɛ -a -ci manlɛ dɪ.

29 Zudazi "kuan 'wee "lala man, -yɛɛ "wɛan min -miɛnun -a nrɔn 'o 'ji 'nan, Zozi -a 'vɪ -yrɛ 'nan 'e 'kɔ fɛ nɛn e klɪ 'o man "fɛdɪ fɛ -a bɛ -a 'lɔ. -Te 'bɛ "cɛɛ dɪ 'nan 'e 'kɔ fɛ -tɔ -nɔn 'yalɛ -tɛnɔn lɛ.

30 Zudazi 'kpɔun ponɛn zɪɛ -a 'si, nun tɔɔn ɛn e 'bɔla bɛi "nyianɔv klun va.

Zozi 'wɪ 'nyranman paa 'e -srunɔn 'ji

31 Zɪ Zudazi bɔla bɛ, ɛn Zozi 'e 'nan: «'Bɛ nɛn 'gɔɛ, Blamin -pɪ 'tɔ drɛ -dan "mɛn, ɛn minnɔn Bali -lɛ -dan ci yɛ Blamin -pɪ -lɛ "wɛan.

32 ɛn -te minnɔn Bali -lɛ -dan ci 'yɪ Blamin -pɪ -lɛ "wɛan bɛ, -e Bali 'bɔ 'e 'pɪ 'tɔ drɛ -dan 'e 'bɔ 'a. -A -nan 'ka 'nyian mɔan dɪ -e 'e 'wɪ zɪɛ -a -a drɛ.

33 'Mɛn 'nɛnnun, an ya tian ka yɛi tɔ "wɛnɛn 'a, 'pian ka -taa 'an -wɛɛlɛ. 'Wɪ nɛn maan 'vɪ Zuif 'nɔn lɛ bɛ, an "cɛɛ "vɛ "nyian. Ka'a 'kɔlaman -e 'ka 'kɔ fɛnan nɛn an "ta -kɔ bɛ -a -nan dɪ.

34 An -pɛi -trɛ -tɔa 'cɛɛ, -nyrɛn 'nan 'ka cin yɪ "yi "lɛ zɪ an 'ka 'yɪ "yi "bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zɔ.

35 -Te 'ka cin yɛ "yi "bɛ, minnɔn pɛɛnɔn -taa -a -tɔlɛ 'nan ka ya 'an -srunɔn 'a.»

*Zozi -a 'v1 P1eri le 'nan e 'sia 'e -sru
(Mt 26.31-35; Mk 14.27-31; Lk 22.31-34)*

36 Sim6n P1eri -a laabv Zozi 'l6 'nan: «Min-
san, i "ta -ko nyin zia?»

En Zozi "e -yre 'nan: «FEnan nen an "ta -ko
tv 'gve -a be, yi'a 'kolaman -e 'i -tra 'an -sru "di,
'pian "be -sru, i -taa -s6onlea 'an -sru.»

37 En P1eri -a laabv -yr6 "nyian 'nan: «Min-
san, -mE "le "wEan ma'an 'kolaman -e 'an 'k6la
'i -sru tv 'gve -a di? 'An 'man a 'e w6wdi -e 'an
'ka 'yie "wEan.»

38 En Zozi "e 'nan P1eri le 'nan: «Yia ve 'nan,
'i 'man a 'e w6wdi -e 'i 'ka 'mEn "wEan? 'Pian
'an 'b6 "an 've 'yie 'w1 tigl 'a 'nan, yia ve 'e 'pa
-a yaaga 'nan, yi'an 't6a di, 'vaa -e mannen
tEdE 'e 'w1.»

14

Zozi 't6wli 'be ci Bali va -si -a

1 Zozi "e 'nan 'e -sr6n6n le 'nan: «Te 'ka 'ci
'e baa -ji 'ml6nml6n di! 'Ka yi -tera Bali da, en
'ka yi -tera "nyian 'an da!

2 'An "ti "le "k6nnen "be, -nyrannan "kaga
'a -nan. An "ta -ko 'ka -nyrannan "man drele.
"Te -nyrannan 'ka 'nan diE, "te ma'an v1le 'cEe
di.

3 -Yee "wEan -te an -kv en an 'ka -nyrannan
"man dre be, an -taa 'ka 'sile -e -kaa kv -nan
nun. -Kaa -nyrannan -k6an 'e cin va.

4 F6e nen an "ta -ko -nan 'gve, -kaa -nan si
-t6a.»

5 En Toma "e -yre 'nan: «Minsan, fE nen i "ta
-ko -nan be, kv'a -nan si t6a di. Kva dra 'k6 -e
'kv -nan si -t6?»

6 Zozi "e -yre 'nan: «MEen ci -si -a, en mEen
ci 'w1 tigl 'a, en mEen ci 'belidi -a. Min 'ka
'kolaman -e 'e 'kv 'an "ti 'va, te ya'a 'ci6lea 'an
'va di.

7 Min nen an ci -a be kaa -t6, -yee "wean
kaan "ti -t6a. 'Be nen 'gve kaa "ti 'y1, en z1 e ci
be, kaa -t6di 'sia.»

8 En Filipino 'e 'si "va 'nan: «Minsan, 'i "ti 'b6
be, 'i -k66n 'k6e, te 'kv 'ci 's6.»

9 Zozi "e -yre 'nan: «Filipo, an 'm6n 'ka yei
"kaga, en yia tian 'an 't6le dbv? Min nen yaan
'y1 be, te -a san 'an "ti 'y1. -ME "le "wEan yia ve
'nan 'an "ti -k66n 'cEe?

10 Yi'a yi 't6ala "da 'nan 'kv 'vale 'an "ti "a
kv ya min -t6wli "a dbv? 'W1nun nen maan
ve 'cEe 'gve, ya'a 'sia 'an 'b6 'va di. 'An "ti 'b6
nen kv ya -a min -t6wli "be, -yEe -ciala 'an 'va
-e 'yee 'w1nun 'le s66.

11 'Ka yi -tera "da 'nan 'kv 'vale 'an "ti "a kv
ya min -t6wli "a. En -te ka'a yi 't6ala 'an da 'an
'lewei "le "wEan diE, 'ka yi -tera 'an da, w1nun
nen maan dra be -yee "wEan.

12 Maan ve 'cEe 'w1 tigl 'a 'nan, min nen e yi
-tera 'an da be, 'w1nun nen maan dra 'gve, -a
san "e 'dra "nyian. -A -san -taa 'w1 -dandan
drele e "mlian 'men ve da, k66 an "ta -ko 'an
"ti 'va.

13 'W1 pEEn6n nen kaa laabo 'an "ti 'l6 te ka
ya 'mEn ve -a be, maan dra, 'dv -e 'an "ti 't6 'e
dre -dan 'men "wEan.

14 -Te ka 'w1 'tv laabo 'an 'l6 te ka ya 'men ve
-a be, maan dra.»

*Zozi "e 'nan 'e -taa Bali lei 'saun 'a yee
minnun da*

15 «-Te kaan ye "yi "be, 'an wei da nen 'ka
'ta w6la.

16 T66n 'an "ti tv6 "baa -e 'e 'ka 'pa "vazan
'pa 'sia 'cEe, -yEe fo 'ka 'va 'li "trilii.

17 'Ka 'pa "vazan z1E Bali lei nen 'e 'w1 tigl
-k66nman min le be -nyren. Minnun nen
'trEda 'w1nun 'gve -nyren waa ye "yi "be, ya'a
'kolaman -e 'e dre -wee ve -a di, k66 o yra 'ka
"da 'zia di, en wa'a -t6le di. 'Pian 'cee ve be,
'ka "t6, k66 e ya 'ka 'va, en 'ka -taa "drele waa
min -t6wli "a.

18 Ma'an 'ka 't6e 'ka 'saza "le 'nen nen -a "ti
'lee -a "b6 "ka 'e da be -yee 'w1 'z6 di. An lia
'an da 'ka 'va.

19 E -fv tv "wEnnen 'a, te 'trEda minnun 'ka
"nyian 'an 'ye di. 'Pian 'cee ve be, ka -taa -a
y1le 'nan 'an y1e a "man "nyian 'e "pa 'ji. En
'cee y1e 'fo "man "nyian.

20 Tv z1E -a man nen kaa -t6a 'nan 'an "ti 'b6
be, kv ya -a min -t6wli. En 'ka 'b6 'lee 'an 'b6
be, -kaa ya min -t6wli "a.

21 Min nen 'men -pei -t6 w1nun -cin a "ji, te
e 'ta 'w6la "da "be, -a san 'be 'an ye "yi. Min
nen yaan ye "yi "be, 'an "ti -taa -a san y1le 'yi,
'an 'b6 an -taa -a san y1le "yi "nyian, en 'an 'fli
-k66nman -yre.»

22 En -a -sruzan 'tv nen "nyian waa laabo
Zudazi, te Zudazi Karioti 'cEe 'be 'a diE, 'be
laabv -yr6 'nan: «Minsan, -me "le "wEan 'i 'fli
-k66nman 'k6e, en yi'a 'i 'fli k66nman 'trEda
minnun le di?»

23 En Zozi -a 'v1 -yre 'nan: «-Te min 'an ye
'yi te e 'ta 'w6la 'an wei da be, -a -nan nen 'an
"ti -taa -a san y1le "yi. T66n 'kv 'vale 'an "ti "a
be, kv -taa "talE -a san va -e 'kv -nyran "va.

24 'Pian min nen ya'an ye "yi "diE, ya'a 'ta
w6la 'an wei da di. Wei nen ka ci -a mannan
'gve, ya'a 'sia 'an 'va di, 'pian 'an "ti 'nen yaan
'pa 'sia be -a va nen e "sia.

25 'W1nun 'gve maan tin "baa 'cEe te an ya
tian 'ka yei.

26 'An "ti -taa "talE 'ka 'pa "vazan 'a 'an 'leji,
Bali lei 'saun nen. -YEE 'w1 pEEn6n nen maan
'v1 be -a -cin -t6a 'ka 'ji, en -yEe -ci 'sia 'cEe.

27 'Ka 'fv -tr66, 'men -f6di -tr66 be, maan -
n6n 'cEe. Ma'an -f6di -tr66 ve 'ka 'man "le 'nan
'trEda minnun -a ve 'ka man be -yee 'w1 'z6 di.
Te nyen 'e 'ka 'cEn di, en te "klan 'e 'ka 'te di.

28 Maan 'v1 'cEe 'nan, an "ta -ko -e 'an li 'an
da "nyian 'ka 'va. "Te kaan ye "yi "be, "te 'ka
'ci "nranman, k66 an "ta -ko 'an "ti 'va, en 'an
"ti -dan "mlian 'an da.

29 Winun zɛ, maan 'vɪ 'cɛɛ 'vaa -e -a drɛ tɔ 'e bɔ. 'Dɔ -e 'yɛɛ vɪnan 'e drɛ bɛ, -e 'ka yɪ -tɛra 'an da.

30 Mɛn tɔ 'ka 'nyian 'kaga -e 'an 'wɪ tin 'ba 'cɛɛ dɪ, kɔɔ Satan nɛn e 'trɛ 'gʋɛ -a 'paala bɛ, e ya -tanan. -Yee 'plɛblɛ 'ka 'an da dɪ,

31 'pian -e 'trɛda minnun 'o -tɔ 'nan, 'an "tɪ ye 'yɪ "bɛ, 'wɪ nɛn yaa 'vɪ 'mɛn bɛ an 'ta 'wɔla "da.

'Ka 'wluan lou, -kaa kɔ!»

15

Zozi -kɔnnɛn "tɔ -fɔ yɪba 'lee 'e pɛ 'nɛnnun da

1 Yaa vɪdɪ 'sia -wɛ 'nan: «Mɛɛn cɪ rɛzɛn yɪba 'kpa -a, ɛn 'an "tɪ 'bɛ cɪ min nɛn e rɛzɛn 'bɔ 'ta bɛ -a.

2 An pɛ 'nɛnnun nɛn wa'a 'baa dɪɛ, 'an "tɪ o 'cɛɛn, ɛn 'an pɛ 'nɛnnun nɛn o baa "bɛ, 'an "tɪ "o man dra 'dɔ -e 'o ba 'kpa "kaga.

3 Cɛɛ cɪ 'an pɛ 'nɛnnun nɛn o -taa "balɛ "kaga "bɛ waa, kɔɔ 'wɪ nɛn maan paa 'ka 'jɪ 'gʋɛ, e 'ka drɛ 'saun 'va.

4 'Ka 'fɔ 'ka leadı 'an man te -kaa ya min -tɔwli "a. Yɪba "pɛ 'ka 'kɔlaman -e 'e ba 'e 'saza, te e 'ka 'e leadı yɪba 'bɔ man dɪ. -A -tɔwli "nɛn 'nyian 'cɛɛ vɛ -a, -te ka'a 'fɔlɛ 'ka leadı 'an man dɪɛ, ka'a 'kɔlaman 'wɪ 'tɔ drɛdɪ -a dɪ.

5 Mɛɛn cɪ rɛzɛn yɪba "a, ɛn cɛɛ cɪ 'an pɛ 'nɛnnun -a. Min nɛn e -fɔ 'e leadı 'an man bɛ, kɔ 'vale -a kɔ dra min -tɔwli "a. -A san -koan "le yɪba "pɛ nɛn e baa "kaga "bɛ -yee 'wɪ 'zɔ. -Yɛɛ cɪ 'nan -te ma'an 'palɛ 'ka 'va dɪɛ, ka'a 'kɔlaman 'wɪ 'tɔ drɛdɪ -a dɪ.

6 Min nɛn ya'a -fɔlɛ 'e leadı 'an man dɪɛ, waa -tua bei. -A san a "le 'nan yɪba "pɛ nɛn waa cɛɛn ɛn waa tɔɔ bei "bɛ -yee 'wɪ 'zɔ. E -kaa, waa "siala -e 'o -fɔ 'taɛ.

7 -Te ka -fɔ 'ka leadı 'an man, ɛn 'an wei -cɪn -fɔla 'ka 'jɪ bɛ, fɛ o fɛ nɛn ka cɪ "va "bɛ, 'ka laabɔ 'an "tɪ 'lɔ, yaa -nɔan 'cɛɛ.

8 -Te ka ya "le 'nan yɪba "pɛ nɛn e baa "kaga "bɛ -yee 'wɪ 'zɔ bɛ, 'an "tɪ 'tɔ dra -dan. 'Wɪ zɛɛ -yɛɛ -kɔnnɛn 'nan ka ya 'an -srɛnɔn 'a.

9 Zɪ 'an "tɪ 'an ye "yɪ "bɛ, -a da nɛn an 'ka ye "yɪ. 'Ka 'fɔ 'ka leadı 'an man -e 'an 'ka yɪ "yɪ.

10 -Te ka 'ta 'wɔla 'mɛn -peɪ -tɔ wɪnɔn da bɛ, an 'ka ye "yɪ. An 'bɔ "nyian, "an 'ta wɔla 'an "tɪ "le -peɪ -tɔ wɪnɔn da ɛn yaan 'yɪ "yɪ.

11 'Winun zɛ maan 'vɪ 'cɛɛ 'nan -e cɪ "nrandi nɛn an 'lɔ 'gʋɛ -e 'kɔn "nyian 'cɛɛ 'lɔ. -E 'cɛɛ vɛ 'e 'cɪla "da "fo.

12 Mɛn -peɪ -tɔ wɪ nɛn 'nan, 'ka cɪn yɪ "yɪ "le zɪ an 'ka ye "yɪ "bɛ -yee 'wɪ 'zɔ.

13 Yɪdɪ "yɪ "nɛn e "mlɪan yɪdɪ "yɪ pɛɛnɔn da bɛ, -nyrɛn 'nan min 'e 'wɪ "man -e 'e 'ka 'e beenun "pa 'jɪ.

14 -Te ka 'ta 'wɔla 'wɪ nɛn maan 'vɪ 'cɛɛ bɛ -a da bɛ, te ka ya 'an beenun -a.

15 Ma'an "nyian 'ka laabo 'an 'sunɔn dɪ, 'pian an 'ka laabo 'an beenun. Min 'suzan 'ka 'e 'tazan drɛ wɪ tɔa dɪ, 'pian 'wɪ pɛɛnɔn nɛn maan 'man 'an "tɪ "da bɛ, maan 'vɪ 'cɛɛ, -yee "wean an 'ka laabo 'an beenun.

16 'Ka 'bɔ "cɛɛ 'an 'si "va ɛn ka sɔɔnla 'an -sru "dɪ, 'pian mɛɛn 'ka 'si "va. An 'ka 'si "va 'nan -e 'ka 'nyranman 'pa, -e 'ka drɛ yɪba "pɛ nɛn e baa "kaga "bɛ -a. 'Cɛɛ 'nyranman 'nɛn 'ka 'fɔ 'e "tun "dɪ. -Te kaa drɛ zɛ, fɛ pɛɛnɔn nɛn kaa laabo 'an "tɪ 'lɔ te ka ya 'mɛn vɛ -a bɛ, yaa -nɔan 'cɛɛ.

17 'Winun nɛn maan 'vɪ 'cɛɛ 'gʋɛ, 'ka 'ta wɔla "da 'dɔ -e 'ka cɪn yɪ "yɪ.»

'Trɛda minnun "naan Zozi 'lee 'e -srɛnɔn man

18 «Trɛdanɔn "naan 'ka man, 'pian 'ka -tɔ 'nan o 'nan 'an man 'ka 'lɔ 'e 'flin.

19 "Te ka ya "le 'trɛdanɔn 'zɔ bɛ, "te o 'ka ye "yɪ "le 'o 'va minnun zɔ. 'Pian an 'ka 'si o yeɪ, ɛn ka 'ka "nyian 'trɛdave -a dɪ, -yee "wean o "naan 'ka man.

20 'Wɪ nɛn maan 'vɪ 'cɛɛ bɛ, -a -cɪn 'e 'fɔla 'ka 'jɪ. Maan 'vɪ 'nan, min 'suzan -dan 'ka 'mlɪan 'e 'tazan da dɪ, -yee "wean -te minnun 'tɛ 'pa 'an da bɛ, 'ka -tɔ 'nan o 'tɛ "paa "nyian 'cɛɛ "da. -Te minnun 'ta 'wɔla 'an wei da bɛ, 'ka -tɔ 'nan o 'ta wɔla "nyian 'cɛɛ "wei da.

21 'Winun pɛɛnɔn zɛ waa dra 'cɛɛ, ka ya 'mɛn vɛ -a -le "wean. Min nɛn yaan 'pa 'sia bɛ, wa'a tɔa dɪ, -yee "wean nɛn waa dra.

22 "Te ma'an 'tale -e 'an 'wɪ tin 'ba -wɛ 'dɪɛ, "te o 'ka 'wɪ 'wɪdɪ "drɛnɔn 'a dɪ. 'Pian 'bɛ nɛn 'gʋɛ, -wee 'wɪ 'pa "dave pee "ka "dɪ.

23 Kɔɔ min nɛn e "naan 'an man bɛ, te -a san "nan "nyian 'an "tɪ "man.

24 'Winun nɛn min -tɔ 'ka tian 'li -a drɛɛ dɪɛ, "te ma'an drɛɛ o yɪɛ man dɪɛ, "te o 'ka 'wɪ 'wɪdɪ "drɛnɔn 'a dɪ. 'Pian 'bɛ nɛn 'gʋɛ, waan drɛ winun 'yɪ, te o "naan tian 'kɔ 'vale 'an "tɪ "a 'kɔ man.

25 'Wɪ zɛɛ e dra 'nan -e 'wɪ nɛn 'e 'crɛn -tɛdɪ -wee -peɪ 'fluba 'jɪ bɛ 'e 'lɛ sɔɔ. E ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan:

«Minnun 'nan 'an man te -a -cɪ "ka "dɪ.»

26 Tɔ nɛn an -ko 'an "tɪ 'va bɛ, an 'ka 'pa "vazan "paa -sia. Bali lei nɛn, e "sia 'an "tɪ 'va, ɛn e 'wɪ tɪɪɪ 'cɪ "sia min lɛ. -Te e -ta bɛ, -yɛɛ 'an 'nan wɪ vɛ.

27 'Ka 'bɔ "nyian, cɛɛ 'an 'nan wɪ ve minnun lɛ. Kɔɔ -e 'e 'sia 'mɛn 'nyranman pou sianan "trɪlɪɪ -e 'e bɔ cɛɛgʋ yɪ -a bɛ, ka -fɔ 'an 'srɔn.

16

1 'Winun 'gʋɛ maan 'vɪ 'cɛɛ 'nan -e "wɛɛ vɪnan 'o 'tɛ "paa 'ka da bɛ -e 'ka vɪdɪ 'ka 'si 'an -sru "dɪ.

2 Minnun -taa 'ka 'pinlɛ 'wee cɪn yɪ 'kɔnnun -jɪ. ɛn tɔ -mie -taa "bɔlɛ bɛ, minnun 'ka -tɛɛman, te o 'cɪ "nrɔnman 'nan 'o ya Bali sunan.

3 'Winun z1E waa dra, koo wa'an "ti 'tɔa di, en wa'an 'tɔa di.

4 'Winun z1E maan 'v1 'cEE 'nan -te -a -tu 'bɔ be, -e 'an wei -cin 'e 'trɔa 'ka 'ji. Ma'an v1E 'cEE -a pou sianan "di, koo te an ya 'ka yei.»

Zozi "e 'nan Bali lei 'saun -taa 'w1 t1ghl 'ci 'silE

5 «'Be nen 'gʊe, an "ta lia 'an da min nen yaan 'pa 'sia be -a va. 'W1 z1E maan 'v1 'cEE, en min -tu 'ka y1E 'ka yei -e 'e laabo 'an 'lɔ 'nan nyin zia nen an "ta -ko di.

6 'Pian z1 an 'w1 z1E -a 'v1 'cEE be, en 'ka 'ta dre 'trɔdro.

7 Maan ve 'cEE 'w1 t1ghl 'a 'nan, e ya 'cee 'w1 'yi 'a -e 'an 'kʊ. Koo -te ma'an 'kʊle die, 'ka 'pa 'vazan 'ka 'taa di. 'Pian -te an -kʊ be, maan 'paa -sia 'cEE.

8 -Te e -ta be, 'w1 nen e ci 'w1 'w1idi "a be 'lee 'w1 nen e ci 'w1 t1ghl 'a be 'lee Bali -le tin 'badi be, -yEE -ci -kɔɔnman 'trɛdanɔn lE.

9 -Wee 'w1 'w1idi "nen 'nan wa'a yi 'teala 'an da di.

10 Bali -le 'w1 t1ghl dreɔdi nen 'nan an lia 'an da 'an "ti 'va, en ka'a "nyian 'an 'ye di.

11 Bali -le tin 'badi nen 'nan Satan nen e 'tre 'gʊe -a "paala be tin -te "da.

12 'W1 "kaga "a -e 'an v1 'cEE, 'pian ka'a 'kolaman -e 'ka -ci man tu 'gʊe -a di.

13 Bali lei nen e 'w1 t1ghl 'ci "sia min lE be, -te e -ta be, -yEE 'w1 t1ghl pɛɛnɔn 'ci "sia 'cEE. Ya'a 'w1 've 'e 'bɔ 'le 'plɛble 'a di, 'pian 'w1 nen yaa man be, -nyren yaa ve minnun lE. 'W1 nen e -taa "drele -kɔɔbli be, -nyren yaa -ci "sia minnun lE.

14 -YEE 'mɛn -dan ci -kɔɔnman minnun lE, koo 'winun nen e -taa -a v1E 'cEE be, e "sia an 'va.

15 FE pɛɛnɔn nen e ci 'an "ti 'lɔ be, te e ya 'mɛn ve -a "nyian, -yee "wean maan 'v1 'nan, 'winun nen yaa ve 'cEE be, e "sia 'an 'va.»

Zozi "e 'nan ci "nrandi -taa 'e -srunɔn 'lɔ

16 Zozi -a 'v1 "nyian 'nan: «Tu -fu "wɛnnɔn -e 'ka v1E 'kaan y1 "nyian di, en tu "wɛnnen 'a "nyian -e 'kaan y1.»

17 Zi Zozi 'w1 z1E -a 'v1 be, en -a -srunɔn -mienun 'w1 v1di 'sia o cin yei. Waa 'v1 'nan: «'W1 nen yaa 'v1 -cEE 'gʊe, -a -ci nen 'nɔn? Yaa 'v1 'nan, tu -fu "wɛnnɔn -e 'ka v1E 'kaan y1 "nyian di, en tu "wɛnnen 'a "nyian -e 'kaan y1. En yaa 'v1 "nyian 'nan an "ta -ko 'an "ti 'srɔn.

18 Tu "wɛnnen 'bɔ nen yaa ve 'gʊe -a -ci nen 'nɔn? 'W1 nen e ci 'vale 'e ve be, -ka'a -ci maan di.»

19 Zozi -a -tu 'nan o ya "vale 'o 'w1 z1E -a -ci laabo 'e 'lɔ, en e 'nan -w1E 'nan: «Maan 'v1 'cEE 'nan tu -fu "wɛnnɔn, te ka'a "nyian 'an 'ye di en tu "wɛnnen 'a "nyian -e 'kaan y1. 'W1 z1E -a da nen ka 'w1 laabo 'ka cin lɔ 'gʊ?

20 Maan ve 'cEE 'w1 t1ghl 'a 'nan, ka -taa 'w1uɔle 'kpa t1ghl, 'pian te 'trɛdanɔn 'le 'ci

"nranman. 'Ka 'ta dra -trɔdro, 'pian 'cee ta dreɔdi -trɔdro z1E e limlan "da ci "nrandi -a.

21 'Ka 'ci "nrɔn -pɔnzan da. -Te -yee 'nen 'ya tu 'bɔ be, -a ta dra -trɔdro, koo -yee yra y1di 'bɔ. 'Pian -te e 'nen 'bɔ 'ya be, -e 'yee yra y1di -cin 'e 'san "ji. -A ci "nranman 'sien 'nan 'e min 'bɔla 'trɛda.

22 -A -towli "nen 'nyian 'cee ve -a. Tu 'gʊe -a be 'ka 'ta a -trɔdro, 'pian an 'ka y1 pee wo -e 'ka 'ci 'e "nran. En min -tu 'ka 'kolaman -e 'e ci "nrandi z1E -a 'si 'ka 'lɔ di.

23 Tu z1E -a man be, ka'a "nyian 'w1 'tu laabo 'an 'lɔ di.

Maan ve 'cEE 'w1 t1ghl 'a 'nan, fe nen kaa laabo 'an "ti 'lɔ te ka ya 'mɛn ve -a be yaa -nɔan 'cEE.

24 'Ka'a tian fe -tu laabɔle 'an "ti 'lɔ te ka ya 'mɛn ve -a di. 'Ka laabo -yɔ, yaa -nɔan 'cEE -e 'cee ci "nrandi 'e 'ciɔa "da "fo.»

Zozi "e 'nan 'e -srunɔn 'o -pɔan 'kun

25 «'Winun z1E, maan 'v1 'cEE -kɔnnɛn "ji. Tu -tu -taa "bɔle, te ma'an "nyian 'w1 tin 'baa 'cEE -kɔnnɛn "ji di, 'pian 'an "ti 'le 'w1 tin 'baa 'cEE 'wein.

26 Tu z1E -a man be, 'ka fe laabo 'an "ti 'lɔ te ka ya 'mɛn ve -a. 'An 'bɔ 'cEE 'an "ti trɔ 'baa -yee fe -nɔndi 'cEE -a di,

27 koo 'an "ti 'bɔ 'ka ye 'yi, kaan 'y1 'yi "le "wean. Kaan ye "yi, en ka yi -teala "da 'nan an 'si Bali va, -yee "wean 'an "ti 'bɔ 'ka ye 'yi.

28 An 'si "an "ti 'va, en an -ta 'tre 'gʊe -a da. 'Be nen 'gʊe, an "ta "sia 'trɛda -e 'an li 'an da 'an "ti 'va.»

29 En -a -srunɔn "e 'nan -yɔE 'nan: «I ya 'w1 tin 'banan "mɛn 'e 'ci -a 'wein te e 'ka -kɔnnɛn "ji di.

30 'Be nen 'gʊe, kʊa -tɔ "mɛn 'nan i 'w1 pɛɛnɔn -tɔa. 'W1 nen kʊ ci "vale 'kʊ laabo 'i 'lɔ be yia -tɔa, te kʊ'a tian -a laabɔle di. -Yee "wean kʊ yi -teala 'i da 'nan i 'si Bali va.»

31 En Zozi "e 'nan -w1E 'nan: «Ka yi -teala 'an da, 'be a zi.

32 'Pian maan ve 'cEE 'nan, tu -tu -taa "bɔle, 'ka pɛɛnɔn fuimlan 'man -e min -tu 'e 'kʊ 'e 'le zia. -A tu 'bɔ 'bɔ 'va. Tu z1E -a man nen kaan "tɔe 'an -towli. 'Pian an 'ka 'an -towli "di, koo 'an "ti -kɔan 'an "srɔn.

33 An -fɔ 'e 'flin an 'winun pɛɛnɔn 'gʊe -a 'v1 'cEE 'nan -e 'ka 'fu -trɔɔ, -e -kaa dre min -towli "a -le "wean. Ka -taa 'ka yra y1E 'trɛda, 'pian 'ka -pɔan 'e 'sɔ, an 'trɛda 'plɛble pɛɛnɔn klɔ.»

17

Zozi Bali trɔ 'ba 'e -srunɔn lE

1 Zi Zozi cEE 'w1 z1E -a v1di man be, 'e yra -tɔ laji, en e 'nan:

«'An "ti, -a tu 'bɔ. 'An 'bɔ nen 'i 'p1 -a be, 'yian 'tɔ dre -dan, -e 'mɛin 'tɔ dre -dan "nyian.

2 I 'plɛble 'nɔn 'mɛn, en yian 'pla fe pɛɛnɔn 'ta lou, -yee "wean minnun nen i o -nɔn 'mɛn

be, an 'belidi nen ya'a 'nyaan die -a -nəan -wle.

³ 'Belidi nen ya'a 'nyaan die, -nyren 'nan, min 'e 'i 'tə, 'nan 'i 'bə 'təwli yie ci Bali tighl 'a, en 'an 'bə Zozi Crizi nen yian 'pa 'sia be min 'e 'an 'tə.

⁴ Mein 'tə dre -dan 'treda, en 'nyranman nen yia -nən 'men 'nan 'an 'pa be, maan 'le soə.

⁵ 'Be nen 'gəe, 'an 'ti, 'yian dre -dan 'i 'srən "nun. Zi an ci -dan 'i 'srən "nun 'e 'cən, te 'tre 'ka tian die, 'yian dre -a 'e 'pa 'ji.

⁶ Zi i ci be, maan -ci 'si minnun nen i o 'si 'va 'tredanən yei en i o -nən 'men be -wle. O ya 'yie ve -a, en i o -nən 'men. O 'ta 'wola 'i wei da,

⁷ en waa -tə "men 'nan, fe pənən nen yia -nən 'men be, e "sia 'i 'va 'kpagba.

⁸ -Yee ci 'nan weinun nen yia -nən 'men be, maan 'vɪ -wle en waa 'sia 'da. Waa -tə 'nan 'wɪ tighl an 'si 'i 'va, en o yi -tera "da 'nan yie 'an 'pa 'sia.

⁹ -Wee "wean nen an ci 'i trə 'banan. An 'ka 'i trə 'banan 'tredanən pənən 'le "wean di. 'Pian minnun nen i o -nən 'men be, -wee "wean nen an ci 'i trə 'banan, kəə o ya 'yie ve -a.

¹⁰ Minnun pənən nen o ci 'men ve -a be, o ya 'yie ve -a. En minnun nen yie ve -a be, o ya 'men ve -a, -wee "wean nen 'an 'tə dre -dan.

¹¹ An "ta 'sia 'treda -e 'an 'lɔ 'i 'va nun te "o 'ya wə 'treda 'gə. 'An "ti "nen e ya 'saun be, 'i 'tə nen yia -nən 'men be -yee 'pləble 'a, 'i yie 'tə o va, 'dʊ -e -kaa fu waa -təwli "le zi 'kɔ ci 'yia min -təwli "a be -yee 'wɪ 'zʊ.

¹² Tə nen te an ya o va 'treda be, 'an yie 'tə o va, 'i 'tə nen yia -nən 'men be, -yee 'pləble 'a. Min -təwli 'ka 'sanle di, -te yaa 'sile a min -wli di "a die. -Yee 'san 'nan -e Bali wei nen 'e 'cɾen -tədi be 'e 'le soə.

¹³ 'Be nen 'gəe an "ta "lɔ 'i 'va, en 'winun 'gəe maan ve treda 'gə 'nan -e ci "nrandi nen 'an 'lɔ be, 'e 'kən "nyian -wee 'lɔ 'e 'ciladi "da "fo.

¹⁴ 'I wei be, maan 'vɪ -wle, -yee "wean 'tredanən 'nandi 'sia o man. O 'nandi 'sia o man 'nan o 'ka "nyian 'wee ve -a di, "le zi an 'ka -wee ve -a die -yee 'wɪ 'zʊ.

¹⁵ An 'ka 'i trə 'banan 'nan 'i o 'si 'tredanən yei "di. An ya 'i trə 'banan 'pian 'nan, 'i yie 'tə o va Satan nen e 'wɪ 'wli di "paa 'nyranman -a be -yee "wean.

¹⁶ O 'ka 'tredave -a di, "le zi an 'ka 'tredave -a die -yee 'wɪ 'zʊ.

¹⁷ 'I 'wɪ tighl -kəən -wle -e 'o dre 'yie ve -a "fo. 'Wɪ tighl zɪe 'i wei nen.

¹⁸ Zi yian 'pa 'sia 'treda be, -a -təwli "nen 'nyian an o 'pa 'sia 'treda.

¹⁹ An 'fli -nəan -e 'an 'ka -wee "wean, 'dʊ -e 'o dre 'yie ve -a "fo.

²⁰ -Wee "wean nen an ya 'i trə 'banan, en minnun nen o yi -tera 'an da o wei -le "wean be, an ya 'i trə 'banan "nyian -wee 'wɪ man.

²¹ An ya 'i trə 'banan 'nan -e 'o dre min -təwli "a. 'An "ti, 'o 'kən 'o leadi 'kɔ man, "le zi 'kɔ 'vale 'yia, kɔ ya min -təwli "a be -yee 'wɪ 'zʊ. 'O dre min -təwli "a -e 'tredanən 'o -tə 'nan yie 'an 'pa 'sia.

²² An o dre -dan "le zi yian dre -dan be -yee 'wɪ 'zʊ. An o dre -dan 'nan -e 'o dre min -təwli "a, "le zi kɔ ci 'yia min -təwli "a be -yee 'wɪ 'zʊ.

²³ Kɔ ya waa min -təwli "a, en kɔ ya 'yia min -təwli "a 'nan -e 'o dre min -təwli "a 'kpa tighl. 'E dre zɪe -e 'tredanən 'o -tə 'nan, yie 'an 'pa 'sia, en i o ye "yi "le zi yian ye "yi "be -yee 'wɪ 'zʊ.

²⁴ An "ti, minnun pənən nen i o -nən 'men be, an ya "va 'nan 'kɔ 'kən waa fenan nen an -kəən "be -a -nan. An ya "va 'nan 'o 'men -dan ci yi. Yian dre -dan, kəə yian 'yi "yi, te yi 'a tian "tre drele di.

²⁵ An "ti, i ya tighl. 'Tredanən 'ka 'i 'təa di, 'pian 'an 'bɔ 'mein -təa. En 'an -srənən "o "tə "nyian 'nan yie 'an 'pa 'sia.

²⁶ Zi i ci be, maan kəən -wle, en maan -kəənman tian -wle, 'nan -e 'o cin yi "yi "le zi yian ye "yi "be -yee 'wɪ 'zʊ, te kɔ ya waa min -təwli "a.»

18

Zuif'nən 'tanən Zozi 'kun

(Mt 26.47-58; Mk 14.43-50, 53-54; Lk 22.47-54)

¹ Zi Zozi cɛen Bali trə 'badɪ man be, en 'o 'vale 'e -srənən 'a, o -kɔ 'yi nen waa laabo Cedrən be -a -sru. Fei -tʊ a fe zɪe -a -nan, -a da nen o -kɔ.

² Zozi 'lee 'e -srənən 'o cin ye 'e 'cɛn fe zɪe -a -nan, -yee "wean Zudazi nen e "ta -daa Zozi 'nənlə 'e 'nanmannən le be, yaa -nan -təa.

³ 'Sounja 'pa 'tʊ 'lee minnun nen Bali -pannən 'tanən 'lee Farizen 'nən o 'pa 'sia be, Zudazi -trəa o 'le, en e -kɔ waa fei zɪe -a da. "Wɛe vinan 'o 'kɔ be, srəannun a -wɔ, -kannennun a -wɔ, en -kuli -tan fenun a -wɔ.

Zi o 'bɔla be,

⁴ en Zozi 'kɔ o 'le, te e 'wɪ nen e "ta -daa "bɔle "man "be -a -təa, en yaa laabɔ -wɔ 'nan: «-Tɪ nen -kaa -weeman?»

⁵ O 'nan -yrɛ 'nan: «Nazaretɪ min Zozi nen kɔa -weeman.»

En Zozi "e -wle 'nan: «'An 'bɔ nen 'gə.»

Zudazi nen e Zozi 'bɔ 'nən 'e 'nanmannən le be e ya o yei.

⁶ Zi Zozi -a 'vɪ -wle 'nan, 'e 'bɔ nen 'gəe, o -kɔ 'o koda en o tiila "tra.

⁷ -A -nan nen Zozi -a laabɔ "nyian -wɔ 'nan: «-Tɪ nen kaa -weeman?»

En o -yrɛ 'nan: «Nazaretɪ min Zozi nen.»

⁸ Zozi "e 'nan -wle 'nan: «Maan 'vɪ 'cɛe 'va 'nan 'an 'bɔ nen 'gə. -Yee "wean -te maan nen ka ci 'an -weenan be, ka minnun 'gəe o 'tɔi 'o 'kɔ.»

9 Zi 'wɪ nɛn Zozi -a 'vɪ 'e 'cɛn bɛ 'e 'lɛ sɔɔ zɪɛ. Yaa 'vɪ 'e 'cɛn 'nan: «Minnun nɛn i o -nɔn 'mɛn bɛ, o va min -towli 'ka 'sanlɛ dɪ.»

10 -A -sruzan nɛn Simɔn Pieri -a bɛ, sɛn a -yrɔ, yaa 'sʊ 'e 'kɔlɛ 'ji, ɛn e Bali -pannɔn 'tazan 'suzan 'tʊ -pɛ 'yi "da "trɔɛn cɛɛn. Min zɪɛ waa laabo Maku.

11 ɛn Zozi "e Pieri lɛ 'nan: «'I 'yie sɛn wʊ 'e 'kɔlɛ 'ji! 'Kulɛnɛn nɛn yra yɪdɪ cɪ -'ji 'gʊɛ, 'an "tɪ -a 'pla 'mɛn, ma'an ve "man "cɛjɛ dɪ.»

12 'Sounjanun 'lee 'o 'tazan 'lee minnun nɛn Zuif 'nɔn 'tanɔn o 'pa 'sia bɛ, o Zozi 'kun, waa yri,

13 ɛn o -kʊ -a 'e tɛdɛ min -tʊ nɛn waa laabo Ane bɛ -a va. Waa nan "tɪ laabo Kaifa, -yɛɛ cɪ lɛ 'bɔ zɪɛ -a -ji Bali -pannɔn 'tazan -a.

14 Kaifa zɪɛ, -yɛɛ 'wɪ tin 'ba "nɛn Zuif 'nɔn 'tanɔn lɛ. Yaa 'vɪ -wlɛ 'nan, -a "yɪ mlin -e min -towli 'lɛ min pɛɛnɔn 'lɛji -ka wɪ.

Pieri yɔɔ "da 'nan 'e 'ka Zozi -sruzan 'a dɪ (Mt 26.69-70; Mk 14.66-68; Lk 22.55-57)

15 Simɔn Pieri 'lee Zozi -sruzan 'tʊ, 'bɛ sɔɔnla Zozi 'bɔ -sru. Zozi -sruzan 'tʊ zɪɛ Bali -pannɔn 'tazan 'bɔ -a -tɔa. -Yɛɛ "wɛan -yɛɛ wlala 'o 'vale Zozi 'a Bali -pannɔn 'tazan 'bɔ 'lɛ -klɔn -ji.

16 'Pian Pieri "e -fʊb bei -klɔn -yrɛ "nɛn. -A -sruzan 'tʊ bɛ, e 'li 'e da, ɛn e 'wɪ tin 'ba lɛmɔn nɛn 'e yie -tɔa -klɔn 'bɔ -yrɛ "nɛn "bɛ -yrɛ.

Tɔɔn, ɛn e -si -nɔn Pieri lɛ,

17 yaa laabʊ Pieri -lɔ 'nan: «Bii 'gʊɛ, -a -sruzan 'tʊ nɛn "nyian "yie "a?»

ɛn Pieri "e 'nan -yrɛ 'nan: «An 'ka -a -sruzan 'a dɪ.»

18 Bali -pannɔn 'tazan 'bɔ 'sɔnɔn 'lee 'sounjanun nɛn -nan bɛ, o 'tɛ 'fɔ 'nɛn, ɛn waa si -fɔ trun -taa "lɛ "wɛan. Pieri -tɔ o va, ɛn e 'tɛ "klandɪ 'sia.

Bali -pannɔn 'tazan Ane 'wɪ laabʊ Zozi 'lɔ

19 Bali -pannɔn 'tazan 'wɪ laabʊ Zozi 'lɔ. Yaa laabʊ -yrɔ -a -sruzan da, ɛn yaa laabʊ -yɛɛ 'wɪ "paadi da.

20 ɛn Zozi "e 'nan -yrɛ 'nan: «An 'wɪ tin 'ba min pɛɛnɔn yie man, ɛn yɪ pɛɛnɔn man te an 'wɪ "paaman minnun ji Bali trɔ 'ba 'kɔnnun -ji 'lee Bali -pan 'kɔnnun nɛn Zuif 'nɔn o cin ye -ji bɛ -a -ji. Ma'an 'wɪ 'tʊ drɛlɛ 'e yɔɔdɪ dɪ.

21 -Mɛ "lɛ "wɛan i 'wɪ laabo 'an 'lɔ 'wɪ zɪɛ -a da? Minnun nɛn waan wei 'man bɛ, 'wɪ nɛn maan tin 'ba -wlɛ "bɛ, waa -tɔa. O lɔ nɛn 'i laabʊ.»

22 Zi Zozi 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ bɛ, ɛn Bali -pannɔn 'tazan 'suzan 'tʊ nɛn 'e 'tɔdɪ Zozi 'srɔn "bɛ, e 'pa 'fɔ Zozi yra, ɛn e 'nan -yrɛ 'nan: «-Tɪɛ 'vɪ 'yie 'nan 'i 'wɪ tin 'ba Bali -pannɔn 'tazan lɛ zɪɛ?»

23 ɛn Zozi -a 'vɪ -yrɛ 'nan: «-Te maan 'vɪ 'wɪdɪ "bɛ, 'wɪ nɛn maan 'vɪ "va "wɪdɪ "bɛ, 'i vɪ 'mɛn. ɛn -te ma'an 'wɪ 'wɪdɪ "vɛlɛ dɪɛ, -mɛ "lɛ "wɛan nɛn i fɛ 'lɛ wo 'an 'ji?»

24 Ane Zozi 'tʊ 'e -yrɪdɪ, ɛn yaa -nɔn 'nan 'o 'kʊ -a Kaifa lɛ. -Yɛɛ cɪ Bali -pannɔn 'tazan -a lɛ 'bɔ zɪɛ -a -ji.

Pieri yɔɔ "da "nyian 'nan ya'a Zozi 'tɔa dɪ (Mt 26.71-75; Mk 14.69-72; Lk 22.58-62)

25 Tʊ zɪɛ -a wɪlʊ bɛ, tɛ Simɔn Pieri a tian 'e 'tɔdɪ 'tɛ man 'tɛ "klannan. ɛn waa laabʊ -yrɔ 'nan: «Bii 'gʊɛ, -a -sruzan 'tʊ nɛn "nyian "yie "a?»

Simɔn yɔɔ "da, ɛn e 'nan: «An 'ka -a -sruzan 'a dɪ.»

26 Bali -pannɔn 'suzan 'tʊ a fɛ 'bɔ zɪɛ -a -nan. Min nɛn Pieri -a "trɔɛn cɛɛn bɛ, -a drɪ nɛn, e 'nan Pieri lɛ 'nan: «Mein 'yɪ 'ka 'vale Zozi 'a fei.»

27 Pieri yɔɔ "da "nyian. 'Nun tɔɔn, ɛn manɛn wɪlʊ.

O -kʊ Zozi 'a Rɔm min -kɔnmandan Pilati 'lɛ

(Mt 27.1-2, 11-14; Mk 15.1-5; Lk 23.1-5)

28 Bodrun puunɔn nɛn Zuif 'nɔn 'tanɔn 'si Zozi 'a Kaifa -va, ɛn o -kʊ -a Rɔm min -kɔnmandan -lɛ -klɔn -ji. Zuif 'nɔn 'ka "o -wla "wɔlɛ Rɔm min -kɔnmandan -lɛ -klɔn -ji dɪ, "tɔgɔ 'o "tri "tɔ Bali 'lɛ, -e 'o vɛlɛ 'o -kɔla Zuif 'nɔn 'lɛ 'si nɔnba -ji "fɛdɪ da fɛnun -blɪdɪ -a dɪ.

29 -Yɛɛ "wɛan -kɔnmandan Pilati 'bɔ 'bɛ 'bɔla ɛn e -kʊ o va. Yaa laabʊ -wɔlʊ 'nan: «-Mɛ "wɪ nɛn min 'labɛ yaa drɛ, ɛn ka 'wɪ -tɔa "man?»

30 ɛn o 'nan Pilati lɛ 'nan: «"Te 'wɪ 'wɪdɪ "drezan "cɛɛ dɪɛ, "tɛ kua 'talɛ -a 'i 'va 'gʊ dɪ.»

31 ɛn Pilati -a 'vɪ -wlɛ 'nan: «'Ka 'bɔ, 'ka 'kʊ -a -e 'ka -yɛɛ 'wɪ tin 'ba "lɛ zɪ 'cɛɛ -pei -a 'vɪ bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zʊ.»

ɛn Zuif 'nɔn "o 'nan -yrɛ 'nan: «'Ka 'a -si -nɔn lɛ 'kʊɛ 'nan 'kʊ min -tɛ dɪ.»

32 Zi 'wɪ nɛn Zozi -a 'vɪ 'e 'cɛn 'yɛɛ -kadɪ da bɛ 'e 'lɛ sɔɔ zɪɛ.

33 Tɔɔn ɛn Pilati 'li 'e da 'yɛɛ -klɔn -ji. E Zozi laabʊ, ɛn yaa laabʊ -yrɔ 'nan: «Zuif 'nɔn 'lɛ mingɔnnɛn nɛn 'yia?»

34 ɛn Zozi -a laabʊ -yrɔ 'nan: «'I 'bɔ, yie 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ 'i 'bɔ 'a, -baa minnun 'bɛ 'vɪ ɛn "i "man?»

35 Pilati "e -yrɛ 'nan: «Zuif min nɛn maan? 'I 'bɔ flannɔn 'lee Bali -pannɔn 'tanɔn 'bɛ 'i 'nɔn 'nan 'mɛin 'tɛ. -Mɛ "nɛn yia drɛ?»

36 ɛn Zozi "e 'nan: «'Treda minnun "cɛɛ 'an 'tɔ mingɔnnɛn -a dɪ. "Te -wɛɛ 'an 'tɔ mingɔnnɛn -a bɛ, "tɛ 'an 'sɔnɔn 'an 'ta kuli -tan, -e minnun 'o vɛlɛ 'waan 'nɔn Zuif 'nɔn 'tanɔn lɛ dɪ. 'Tre 'gʊɛ -a da minnun "cɛɛ 'an 'tɔ mingɔnnɛn -a dɪ.»

37 ɛn Pilati -a 'vɪ -yrɛ 'nan: «'Yioo, mingɔnnɛn nɛn 'yia?»

Zozi "e 'nan: «-Inyan, -a 'bɔ nɛn i "sia -a vɛn bɛ an ya -a. An -ta 'treda 'nan -e 'an 'wɪ tɪglɪ vɪ minnun lɛ. -Yɛɛ "wɛan waan

'ya, minnun pɛɛnɔn nɛn o 'wɪ tɪglɪ -tɔa "bɛ, o 'trɔɛn -tɔa 'an wei lɛ.»

³⁸ Pilati -a laabu -yrɔ 'nan: «-Mɛ "nɛn 'wɪ tɪglɪ 'a?»

Zɪ Pilati 'wɪ zɪɛ -a laabu bɛ, e 'bɔla, ɛn e -kɔ 'nyian Zuif 'nɔn 'va. ɛn e 'nan -wlɛ 'nan: «Ma'an 'wɪ 'tu yɪlɛ min 'gʋɛ -a man, -e min 'e 'ka -a 'wɪ 'jɪ dɪ.

³⁹ 'Pian 'wɪ nɛn -cɛɛ dra 'e 'cɛn bɛ, 'bɛ cɪ 'nan -te Zuif 'nɔn 'le 'si nɔnba -ji "fɛdɪ 'bɔ bɛ, an 'sia -pʋ 'kɔnzan 'tu man. -Yee "wɛan maan laabo 'ka 'lɔ 'nan, ka ya "va 'nan 'an 'si Zuif 'nɔn 'le mingɔnɛn man?»

⁴⁰ Tɔɔn, ɛn o pɛɛnɔn -paandɪ 'sia 'e cin va. Waa ve 'nan: «-Cɛjɛ ool! -Cɛjɛ ool! Te 'i 'si min 'labɛ 'bɛ man dɪ ool! Barabazi man nɛn 'i 'si o!» Barabazi 'bɔ zɪɛ, min nɛn e min -tɛ bɛ -nyrɛn.

19

¹ ɛn Pilati "e 'nan 'sounjanun lɛ 'nan 'o Zozi 'kun, -e 'o -sɔn -ngble -a.

² 'Sounjanun 'bɔ lei 'tan, ɛn waa 'wʋ -a -wulo -man "le -yee mingɔnɛn kle 'zʋ. O mingɔnɛn -tralɛ 'tɛndɛn 'tu 'si, ɛn waa 'wʋ "da.

³ O -pli "man -a "srɔn te waa ve -yrɛ 'nan: «Zuif 'nɔn 'le mingɔnɛn, 'tu 'tɔ bɔ», -e 'o 'pa 'fɔ -a yra.

⁴ Pilati 'bɔla "nyian, ɛn e 'nan Zuif 'nɔn lɛ 'nan: «An "ta -a bɔala 'cɛɛ bei -e 'ka -tɔ 'nan ma'an 'wɪ 'tu yɪlɛ "man -e 'e 'ka -a 'wɪ 'jɪ dɪ.»

⁵ ɛn Zozi 'bɔla te lei kle "a -a -wulo -man, ɛn mingɔnɛn -tralɛ a "da. -A -nan nɛn, Pilati "e 'nan -wlɛ 'nan: «'Cɛɛ min bɛ, -nyrɛn "bɛ.»

⁶ Zɪ Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee o 'sunɔn -a 'yɪ bɛ, ɛn o -paandɪ 'sia. Waa ve 'nan: «'I -pɛin yɪba "plan da! 'I -pɛin yɪba "plan da!»

ɛn Pilati "e -wlɛ 'nan: «'Ka 'si, -e 'ka -pɛin yɪba "plan da 'ka 'bɔ 'al! Kɔɔ ma'an 'wɪ 'tu yɪlɛ "man -e 'e 'ka -a 'wɪ 'jɪ dɪ.»

⁷ Zuif 'nɔn "o 'nan -yrɛ 'nan: «'Kʋɛ -pɛi -tɔ 'wɪ 'tu a. 'Kʋɛ -pɛi -tɔ wɪ zɪɛ -a pɛ -ji nɛn waa -tɛa, kɔɔ e 'nan Bali -pɪ nɛn 'yaa.»

⁸ Zɪ Pilati 'wɪ zɪɛ -a 'man bɛ, ɛn -yee "klandɪ 'pa "da.

⁹ Pilati wla "nyian 'yee -klɔn -ji, ɛn yaa laabu Zozi 'lɔ 'nan: «'I "sia nyin?» 'Pian Zozi 'ka 'wɪ 'tu 'sɪlɛ "da "dɪ.

¹⁰ ɛn Pilati "e -yrɛ "mɛn 'nan: «'An 'bɔ 'lɛ nɛn yɪ'a 'wɪ 'tu sia "da "dʋʋ? Yɪ'a tɔa 'nan -a -sɪ a 'an 'lɔ -e 'an 'si 'i man dʋʋ, ɛn -te 'bɛ "cɛɛ dɪ -e 'mɛin -pɛin yɪba "plan da dʋʋ?»

¹¹ Zozi "e 'nan -yrɛ 'nan: «'Yɪ'a 'kɔlaman fɛ -tʋ drɛdɪ -a 'mɛn, te Bali "cɛɛ -sɪ -nɔn dɪ, -yee "wɛan min nɛn yaan 'nɔn 'yɪɛ bɛ, -yee 'wɪ 'wɪldɪ 'bɛ cɪ -dan.»

¹² Zɪ Pilati 'wɪ zɪɛ -a 'man bɛ, ɛn yaa -wɛɛdɪ 'sia 'nan "e "sia Zozi man. 'Pian te Zuif 'nɔn -paanman 'nan: «-Te 'i 'si "man "bɛ, te 'i 'ka Rɔm 'nɔn 'le mingɔnɛn tazan Seza bee -a dɪ.

Kɔɔ min nɛn e 'fli drɛ mingɔnɛn -a bɛ, te -a pɛi a 'e 'padɪ "man.»

¹³ Zɪ Pilati 'wɪ zɪɛ 'bɛ 'man "nyian bɛ, ɛn e 'nan 'o Zozi bɔla bei. Tɔɔn ɛn Pilati 'bɔ -nyran 'yee tin 'ba pɛin -da. Fɛ zɪɛ -a -nan a 'e wluandi, waa drɛ -kɔlɛ -a "le lazo nɛn waa -fɔ. Waa laabo Ebre wei -ji «'Gabata».

¹⁴ Te yɪdɛ 'bɔ min -win -ji 'sɛzɛ, ɛn Zuif 'nɔn a 'wee 'si nɔnba -ji "fɛdɪ man drɛnan.

-A -nan nɛn Pilati "e 'nan Zuif 'nɔn 'tanɔn lɛ 'nan: «'Cɛɛ mingɔnɛn 'bɔ nɛn bɛ.»

¹⁵ ɛn o -paandɪ 'sia 'nan: «'O -tɛ, 'o -tɛ! 'I -pɛin yɪba "plan da!»

ɛn Pilati -a laabu -wɔ 'nan: «'An 'cɛɛ mingɔnɛn -pɛin yɪba "plan da?»

Tɔɔn ɛn Bali -pannɔn 'tanɔn -a 'vɪ -yrɛ 'nan: «'Kʋɛ mingɔnɛn a -tɔwɪli "cɛ, waa laabo mingɔnɛn Seza.»

¹⁶ 'Wɪ zɪɛ -a da nɛn Pilati 'e 'pɛ 'si Zozi da, ɛn yaa -pɛindɪ yɪba "plan da -sɪ -nɔn.

*Zozi -pɛinnan yɪba "plan da
(Mt 27.32-44; Mk 15.21-32; Lk 23.26-43)*

'Sounjanun -kʋ Zozi 'a.

¹⁷ Zozi 'bɔ 'bɛ 'yee yɪba "plan 'sia, ɛn o -kʋ -a fɛnan nɛn waa laabo min -wulo klo bɛ -a -nan. Waa ve Ebre wei -ji «'Golgota».

¹⁸ Fɛ zɪɛ -a -nan nɛn waa pɛin yɪba "plan da. O min -tʋ pɛin yɪba "plan da -a -pɛ "yɪ "da, ɛn o min -tʋ pɛin "nyian yɪba "plan da -a -pɛ bʋ da.

¹⁹ Pilati "e 'nan 'o yɪba 'fʋnɛn da 'crɛn -tɛ, -e 'o 'pa Zozi 'le yɪba "plan ta lou. Waa 'crɛn -tɛ "da 'nan:

«Zuif 'nɔn 'le mingɔnɛn, Nazaretɪ min Zozi.»

²⁰ 'Wɪ 'bɔ a 'e 'crɛn -tɛdɪ Ebre wei -ji, ɛn e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ Latɛn wei -ji, ɛn e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ "nyian Grek wei -ji. Zuif 'nɔn "kaga 'wɪ zɪɛ -a ta 'vɪ, kɔɔ fɛnan nɛn o Zozi pɛin yɪba "plan da bɛ, e ya 'fla "lɔ 'srɔn "kogo.

²¹ ɛn Bali -pannɔn 'tanɔn 'kʋ -a vɪlɛ Pilati lɛ 'nan: «Te 'e 'kɔn 'e 'crɛn -tɛdɪ Zuif 'nɔn 'le mingɔnɛn dɪ! 'Pian 'i crɛn -tɛ 'nan, e 'nan 'e ya Zuif 'nɔn 'le mingɔnɛn -a!»

²² Pilati -a 'vɪ -wlɛ 'nan: «'Wɪ nɛn maan crɛn -tɛ bɛ, ma'an "nyian -a limlan dɪ.»

²³ Zɪ 'sounjanun cɛɛn Zozi -pɛindɪ man yɪba "plan da bɛ, ɛn o sɔnɔn nɛn waa 'sʋ "da "bɛ, waa 'pla sinjɛn, ɛn waa 'sia 'tʋdʋ. -Yee sɔ -gbɔ -tʋ nɛn wɛɛ pɛɛ 'tʋwɪli "plɔun bɛ, wɛɛ 'si,

²⁴ ɛn waa 'vɪ 'o cin yɛi 'nan: «Te -kaa 'fʋ bʋʋ dɪ, 'pian -kaa 'lein 'wɛɛ tʋɔla, -e min nɛn e -tria "da "bɛ, 'o -nɔn -yrɛ.»

Zɪ Bali wei nɛn 'e 'crɛn -tɛdɪ 'e 'cɛn bɛ e 'lɛ sɔɔ zɪɛ. E ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan:

«'O 'mɛn sɔ pli 'o cin yɛi, ɛn o 'mɛn sɔ -gbɔ 'si 'lein 'wɛɛ tʋɔladɪ da.»

'Wɪ zɪɛ -a 'bɔ nɛn 'sounjanun -a drɛ.

²⁵ Tʋ zɪɛ -a wlu bɛ, te yɪba "plan nɛn o Zozi pɛin "da "bɛ, lɔmɔn sinjɛn a 'o 'tɔdɪ "wlu. Zozi

'bɔ 'bɔ 'lee Zozi 'bɔ 'blu 'lee Klopa nan Mari 'lee Madala li Mari.

²⁶ Zi Zozi 'e 'bɔ 'yɪ, te 'e -sruzan nɛn yaa ye 'yi 'bɛ -a ye 'e 'tɔdɪ 'e 'bɔ 'srɔn 'bɛ, ɛn ɛ 'nan 'e 'bɔ 'lɛ 'nan: «'i 'pɪ nɛn bɛ o.»

²⁷ ɛn Zozi -a 'vɪ 'e -sruzan zɪɛ -yrɛ 'nan: «'l 'bɔ 'nɛn bɛ o.» 'Wɪ nɛn Zozi -a 'vɪ bɛ, -a da nɛn -a -sruzan -a drɛ, 'e yɪɛ 'tɔ -a 'bɔ 'va.

Zozi 'kanan

(Mt 27.45-56; Mk 15.33-41; Lk 23.44-49)

²⁸ Zozi -a -tɔ 'nan 'e 'wɪ pɛɛnɔn 'lɛ sɔɔ, ɛn ɛ 'nan 'mɛn 'nan: «'Yɪ drɔ 'an -tɛa.» Zi 'wɪ nɛn 'e 'crɛn -tɛdɪ bɛ 'e 'lɛ sɔɔ zɪɛ.

²⁹ -Wɛn 'wɛlɛ nɛn ɛ -fɔla -trilii bɛ, -a -pɔ -tɔ a 'sounjanun 'bɔ 'lɔ -wee mlinvɛ -a. ɛn o sɔ -tɔ 'si, waa 'fɔ -wɛn zɪɛ -a, waa yɪ -cɛan 'nɛn, ɛn waa -tɔ -a 'lebo 'nɛn.

³⁰ Zi Zozi cɛɛn -a flɔndɪ man 'ji 'bɛ, ɛn ɛ 'nan: «'Wɪ pɛɛnɔn 'e 'lɛ sɔɔ 'mɛn.» -A -nan nɛn 'e 'wulo -fɔ 'e 'wlu, ɛn 'e yɪɛ 'lɛ 'wɔ.

³¹ Yaa yi da nɛn, ɛn Zuif 'nɔn 'tanɔn 'kɔ Pilati trɔ 'balɛ 'nan minnun nɛn o o -pɛin yɪba 'plan da bɛ, o o cɛin 'yee -e 'o o 'si 'nan. Waa drɛ zɪɛ, kɔɔ -te tɔ cɛɛn bɛ, -wee 'flinla 'yi nɛn, ɛn o 'ka 'vale min -kadɪ 'e 'fɔ 'e 'padɪ yɪba 'plan da dɪ.

³² Pilati 'sounjanun 'pa 'sia 'nan 'o 'kɔ -a drɛ. Zi 'o 'bɔla 'nan nun bɛ, ɛn min 'fli 'nɛn o o pɛin Zozi 'srɔn 'bɛ, waa -tɔ cɛin 'fli yee, ɛn waa -tɔ cɛin 'fli yee.

³³ O 'bɔ Zozi da, ɛn waa 'yɪ 'nan ɛ ya 'e 'kadɪ -yee 'wɛan wa'a cɛin 'yeele dɪ.

³⁴ Pian 'sounja min -tɔ Zozi 'fɔn 'e 'sɛan da 'yee -tɪn -a. 'Nun tɔɔn 'yi -srɛn, ɛn nyɛn -srɛn.

³⁵ Min 'bɔ nɛn ɛ 'wɪ 'gɔvɛ -a -nan 'yɪ bɛ, -a san 'bɛ 'vɪ. Yaa 'vɪ 'nan -e 'ka 'bɔ 'nyian 'ka yi -tera 'da. 'Wɪ nɛn yaa 'vɪ 'gɔvɛ, 'wɪ 'kpa nɛn, ɛn -a 'bɔ 'e -tɔa 'nan ɛ ya 'wɪ 'kpa -a.

³⁶ 'Wɪnun 'bɔ zɪɛ ɛ drɛ 'nan -e Bali wei nɛn 'e 'crɛn -tɛdɪ bɛ 'e 'lɛ sɔɔ. E ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan:

«-A 'wɛlɛ -tɔwli 'ka 'wia dɪ.»

³⁷ ɛn ɛ ya 'nyian 'e 'crɛn -tɛdɪ fɛ pee -nan 'nan:

«Min nɛn waa 'fɔn bɛ,

-a lɛ nɛn min pɛɛnɔn yɪɛ 'e 'fɔ.»

Zozi wɔnan

(Mt 27.57-61; Mk 15.42-47; Lk 23.50-56)

³⁸ Min -tɔ nɛn waa laabo Zozeɔvɔ bɛ, ɛ 'sia Arimate, Zozi -sruzan nɛn. 'Pian 'e 'klan-man Zuif 'nɔn 'tanɔn 'lɔ 'lɛ 'wɛan, ɛ ya -a -sru -e yɔɔdɪ. Zozeɔvɔ -si trɔ 'ba Pilati -lɔ 'nan 'e Zozi pa -nɔn 'yrɛ -e 'e wɔ. Pilati -a -si -nɔn -yrɛ, ɛn ɛ -kɔ Zozi 'kadɪ 'bɔ 'silɛa.

³⁹ Nikodem nɛn yi -tɔ da ɛ -kɔ Zozi 'va -pei-man bɛ, "e "ta wɔ 'nyian 'e 'lɔ 'lɛ 'yile nɛn waa wɔ man pa man bɛ -a. 'Yile zɪɛ, ɛ ya 'e baadi mire 'lee aloɛ -a, ɛn -a kilo a -fuba yaaga.

⁴⁰ O 'vale Zozeɔvɔ -a, -wɛɛ Zozi pa yɪ. O 'yile -sɛn sɔ ji ɛn waa drɛ 'a. Zi Zuif 'nɔn 'wee pa dra zɪɛ -e 'o wɔ.

⁴¹ Fɛnan 'bɔ nɛn o Zozi pɛin yɪba "plan da bɛ, fei -tɔ -a -a "srɔn. Fei zɪɛ -a da bɛ, min -yrɛ nɛn waa cɛɛn -kɔlɛ -ji bɛ -a -tɔ -a -nan. -Yrɛ zɪɛ wa'a tian min wɔlɛ "ji "dɪ.

⁴² -A 'bɔ 'ji nɛn o Zozi 'wɔ. Zuif 'nɔn 'lɛ 'flinla 'yi a -tanɔn bɔdɪ -a, ɛn -yrɛ 'bɔ a 'nyian -kogo -yee "wɛan -a ji nɛn o Zozi 'wɔ.

20

Zozi wluan -kanɔn 'va

(Mt 28.1-8; Mk 16.1-8; Lk 24.1-12)

¹ 'Mɔnnɛn yi da, bodrun puunɔn, te klunglun 'nɛn a tian, ɛn Madala li Mari -kɔ Zozi -yrɛ da. -Kɔlɛ nɛn o -yrɛ 'bɔ 'lɛ 'wɔ 'a bɛ, yaa 'yɪ 'e 'sidɪ 'nɛn.

² Mari 'li 'e da flan -a, ɛn ɛ -kɔ 'e 'bɔ Simɔn Pieri 'lee Zozi -sruzan 'tɔ nɛn Zozi -a ye 'yi 'bɛ o man, ɛn ɛ 'nan -wɛlɛ 'nan: «O Minsan pa 'si 'yrɛ -ji, ɛn fɛnan nɛn o kɔ -a bɛ kɔ' a tɔa dɪ.»

³ Pieri 'lee Zozi -sruzan zɪɛ o 'bɔla ɛn o -kɔ -yrɛ da.

⁴ O "flinɔn 'ko flan -a, 'pian min -tɔ bɛ, ɛ flan bli ɛ mlin Simɔn Pieri da. -Yɛɛ 'bɔla -yrɛ da 'e 'flin.

⁵ 'Pian ya'a -wlalɛ -nan nun dɪ, ɛ 'kunnan ɛn 'e yɪɛ 'tɔ -yrɛ 'bɔ 'ji. Sɔnun nɛn waa 'pa Zozi man bɛ yaa 'yɪ.

⁶ Simɔn Pieri 'bɔla -yee -sru, ɛn "bɛ wla 'wɔ 'yrɛ 'bɔ 'ji nun. E sɔnun nɛn waa 'pa Zozi man bɛ -a 'yɪ 'e -srɛndɪ.

⁷ Sɔ nɛn waa -tɔ Zozi 'wulo -man bɛ, yɛɛ 'yɪ 'e -srɛndɪ 'e 'tɔ, te ɛ ya 'e plɪndɪ.

⁸ ɛn Zozi -sruzan nɛn ɛ 'bɔla paan 'e tɛdɛ bɛ, "e wla 'wɔ 'nyian -yrɛ 'bɔ 'ji nun. Zi yaa -nan 'yɪ bɛ, ɛn ɛ yi -tera "da 'nan Zozi wluan -kanɔn 'va.

⁹ Tɔ zɪɛ -a wlu bɛ, te 'wɪ nɛn 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji 'nan: Zozi -kaa -e 'e 'wluan -kanɔn 'va bɛ, -a -srɛnɔn 'ka tian -a -ci manle dɪ.

¹⁰ Zozi -srɛnɔn "fli "bɛ, o 'li 'o da 'wee vɛ -nan.

Zozi 'e 'fli kɔɔn Madala li Mari lɛ

(Mt 28.9-10; Mk 16.9-11)

¹¹ ɛn Mari "e fɔvɔ ɛ 'tɔdɪ -yrɛ 'bɔ "srɔn, te ɛ -wua. E ya -wuɔnan ɛn ɛ 'kunnan 'e yɪɛ 'tɔ -yrɛ -ji nun.

¹² ɛn ɛ Bali -le 'pasianɔn nɛn laji bɛ o "fli 'yɪ 'o 'ta lɛ sɔ 'fuvu 'a fɛnan nɛn o Zozi pa 'pla bɛ -a -nan. -A -tɔ a 'e -nyrandɪ -a -wulo -man zia, ɛn -a -tɔ a 'e -nyrandɪ -a cɛin -man zia.

¹³ Bali -le 'pasianɔn -a laabɔ li zɪɛ -yrɔ 'nan: «-Mɛ "lɛ "wɛan nɛn i ya -wuɔnan?»

ɛn li bɛ ɛ -wɛlɛ 'nan: «Minnun an 'san pa 'si 'yrɛ -ji, ɛn fɛnan nɛn waa 'pla bɛ ma'an tɔa dɪ, -yee "wɛan an ya -wuɔnan.»

¹⁴ E 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ, "yɛɛ vɪnan 'e man lila, te ɛ min -tɔ ye 'e 'tɔdɪ. Min zɪɛ Zozi nɛn, 'pian ya'a -tɔlɛ 'nan Zozi nɛn dɪ.

15 En Zozi 'bo -a laabo -yrɔ 'nan: «-Mε 'le "wεan nen i ya -wuɔnan? -Ti nen yia -wεεman?»

Mari -a nrɔn 'e 'ji 'nan min nen e 'nyranman "paa fei 'bo da bε -nyren. En e 'nan -yre 'nan: «'An 'san, -te yie 'si 'yre -ji bε, fεnan nen yia 'pla bε, 'i vɪ 'men -e 'an 'kɔ -a 'sia.»

16 En Zozi -a laabo: «Mari!»

Mari 'e man lila, en yaa 'vɪ -yre Ebre wei -ji 'nan: «'Rabuni!» -A -ci nen 'nan Bali -le 'wɪ 'paazan.

17 Zozi 'e -yre 'nan: «Te 'i klε 'an man dɪ! Ma'an tian 'kɔlε 'an "tɪ 'va dɪ. 'I 'kɔ -a vɪ 'an 'bunun lε 'nan: «An "ta -kɔ 'an "tɪ 'va, e ya 'ka "tɪ "a. An "ta -kɔ 'mɛn Bali va, e ya 'cee Bali -a.» »

18 En Madala li Mari -kɔ -a vɪlε Zozi -srunɔn lε. Yaa 'vɪ -wlε 'nan 'e Minsan 'yɪ, en e 'wɪ nen Zozi -a 'vɪ -yre "bε, -a tin 'ba -wlε.

*Zozi 'e 'fli kɔɔn 'e -srunɔn lε
(Mt 28.16-20; Mk 16.14-18; Lk 24.36-49)*

19 'Mɔnnɛn yɪ 'bɔ 'lein zɪε -a funninmlan, en Zozi -srunɔn 'o cin 'yɪ 'kɔn 'tɔ -ji. 'Kɔn zɪε waa -fɔ -ji, o ya "klannan Zuif 'non 'tanɔn 'lɔ 'le "wεan. 'Nun tɔɔn, en Zozi 'bɔla o va, e -tɔ o yei, en e -wlε 'nan: «Bali 'e 'fɔdɪ -trɔɔ -nɔn 'cεε!»

20 E 'wɪ zɪε -a 'vɪ, en 'e -pelanun kɔɔn -wlε 'lee 'e 'sεan da. Zi o Minsan 'yɪ bε, o 'ci nran.

21 En Zozi -a 'vɪ 'nyian -wlε 'nan: «Bali 'e 'fɔdɪ -trɔɔ -nɔn 'cεε! Zi 'an "tɪ 'an 'pa 'sia bε, -a da nen 'an 'bɔ 'nyian 'an 'ka "paa -sia.»

22 E cεεn 'wɪ zɪε -a vidɪ man, tɔɔn en 'e 'le fulɔ fεn o man, en yaa 'vɪ -wlε 'nan: «Bali lei 'saun nen bε, e ya 'cee vε -a, 'ka 'si.

23 Minnun nen o 'wɪ 'wlidi dze, en kaa 'vɪ 'nan -wee 'wɪ 'wlidi fui bε, te Bali -wee 'wɪ 'wlidi fui. En -te ka'a -wee 'wɪ 'wlidi 'fuile dɪε, Bali 'ka -wee 'wɪ 'wlidi 'fuiman dɪ.»

Zozi 'e 'fli kɔɔn Toma lε

24 Tɔ zɪε -a wlu bε, -a -sruzan 'tɔ nen waa laabo Toma bε, te e 'ka 'nan dɪ. Waa laabo 'nyian "flɛn.

25 Zi e -ta bε, en Zozi -srunɔn -mienun -a 'vɪ -yre 'nan: «Kɔ Minsan 'yɪ.»

En e 'nan -wlε 'nan: «-Te ma'an tian -a -pε nen waa pεin bε -a "pa 'ji yɪlε dɪε, ma'an yɪ 'teala "da 'mlɔnmlɔn dɪ. 'An 'pε 'wlε -tɔala -a "pa 'ji, en 'an 'pε "paa -a 'sεan 'ji 'vaa, en an yɪ -teala 'wɪ nen kaa 'vɪ 'gɔε -a da.»

26 Yɪ 'sɔra "bε -sru, Zozi -srunɔn a 'o cin yɪdɪ 'nyian 'kuin, te Toma a 'sɛn o va. 'Kɔn 'bɔ -kpεinnun a 'e 'fɔdɪ -ji, 'nun tɔɔn en Zozi bɔla o va, e -tɔ o yei en e 'nan -wlε 'nan: «Bali 'e 'fɔdɪ -trɔɔ -nɔn 'cεε.»

27 En Zozi -a 'vɪ Toma lε 'nan: «'An -pelanun nen 'gɔ, 'i -pli 'i -pε 'wlε 'a 'gɔ, en 'i 'pε 'pa 'nyian 'an 'sεan 'ji. 'I yɪ -tera "da, te 'i 'ci -fɔɔ 'nyian dɪ.»

28 Toma "e -yre 'nan: «Yɪε ci 'an 'san -a, en yɪε ci 'mɛn Bali -a.»

29 En Zozi -a 'vɪ -yre "mɛn 'nan: «Yian 'yɪ, -yee "wεan nen i yɪ -tera 'an da. Minnun nen o yɪ -teala 'an da te wa'a 'an yɪlε dɪε, Bali -le -fεa a o man.»

-Mε 'le "wεan nen o 'fluba 'gɔε -a cren -tε?

30 Zozi 'lεbo "fɔ wɪ "kaga drε 'e -srunɔn yɪε man, te 'bε 'ka 'e 'cren -tεdɪ 'fluba 'gɔε -a -ji dɪ.

31 'Pian 'winun nen 'gɔε, wεε 'cren -tε 'nan -e 'ka yɪ -tera "da 'nan min nen Bali -a 'si 'va, en e ya Bali -pɪ -a bε Zozi nen. -Te ka yɪ -tera Zozi da bε, 'belidɪ nen ya'a 'nyaan dɪε, e dra 'cee vε -a.

21

Zozi 'e 'fli kɔɔn 'e -srunɔn 'sɔravli "lε

1 "Bε -sru en Zozi 'e 'fli kɔɔn 'e -srunɔn lε "nyian 'yɪ nen waa laabo Tiberia bε -a man. Zi 'e 'fli kɔɔn -wlε "bε, -a -nan wɪ nen 'gɔ.

2 Yɪ -tɔ da te -a -srunɔn a 'o cin yɪdɪ. Simɔn Piεri, 'lee Toma nen waa laabo 'nyian "flɛn bε, 'lee Natanael nen 'e 'sia 'fla nen waa laabo Kanab bε -a da Galile 'leglon 'ji bε, 'lee Zebede -pinun 'lee Zozi -srunɔn "fli "pεe 'bε cɪ.

3 En Simɔn Piεri -a 'vɪ -wlε 'nan: «An "ta -kɔ pɔ -tεlε.» O 'nan -yre 'nan: «'Kɔ 'bɔ 'nyian, "kɔ -koo 'i -sru.» O -kɔ, en o -fɔ -klɔ -ji. -Pei zɪε -a man bε, wa'a pɔ -tεlε 'mlnmln dɪ.

4 Tɔ "ε vɪnan 'e 'cɛn bodrun, te Zozi a 'e 'tɔdɪ 'yɪ 'plo da. 'Pian Zozi -srunɔn 'ka -a -tɔlε "lε Zozi nen dɪ.

5 En Zozi -a laabo -wɔ 'nan: «-Gobonun, ka pɔ "tiennɛn 'yɪ?»

O 'nan -yre 'nan: «-Cεje, kɔ'a -vε -tεlε dɪ.»

6 En Zozi "e 'nan -wlε 'nan: «'Ka 'cee "se 'wεεn -klɔ 'bɔ -pε "yɪ "da zia, pɔ -sεan "ji.» Waa drεla "da, en pɔ "kaga "sɛn -wee "se "ji, -yee "wεan wa'a -kɔlale "nyian "se zɪε -a -klandi -a dɪ.

7 -A -nan nen Zozi -sruzan 'tɔ nen Zozi -a ye "yɪ "bε, e 'nan Piεri lε 'nan: «Minsan nen!» Zi Simɔn Piεri -a 'man 'nan Minsan nen bε, en e 'yee sɔ nen yaa wɔ sɔ ta lou "bε -a 'sia, yaa 'wɔ 'e man, en e -fɔ 'yɪ 'va 'nan -e 'e 'kɔ 'yɪ 'plo man. E sɔ zɪε -a 'sɔ 'e man 'nyranman 'padɪ -lε "wεan.

8 Zozi -srunɔn -mienun bε, "o "ta 'wɔla 'klɔ -ji, te o -taa "se "nen 'e fadɪ pɔ -a bε -a -klandi -a 'o -sru. Fεnan nen o 'si bε, -a -nan bɔa -menlie -fuba 'soolu.

9 Zi o sɔnla 'klɔ -ji bε, en o 'te 'yɪ 'e 'sɔndɪ, te pɔ a "da 'e 'padɪ, en 'kpɔun a -a 'srɔn.

10 En Zozi "e 'nan -wlε 'nan: «Pɔ nen kaa -tε bε, 'ka "ta -a -mie -a.»

11 Simɔn Piεri -fɔ -klɔ -ji, en e "se "nen 'e fadɪ pɔ -dandan -a bε -a klan 'yɪ 'plo man. Pɔ a "se 'bɔ 'ji "kaga, -a -yaa tɔ -fuba 'soolu 'wlε yaaga bɔa, 'pian ya'a 'fɔɪ bɔlε dɪ.

12 En Zozi -a 'vɪ -wlε 'nan: «'Ka 'ta fεnun -bli!» -A -srunɔn 'bɔ 'tɔ 'ka -kɔlale -a laabudɪ -a

-yrɔ 'nan -tɪ nɛn dɪ. Kɔɔ o pɛɛnɔn -a -tɔ 'nan Minsan 'bɔ nɛn.

¹³ Zozi pli o 'srɔn, e 'kpɔun 'sia, yaa pli o man, ɛn e pɔ 'sia, yaa pli o man.

¹⁴ Zozi 'fli -kɔɔndɪ 'e -srɛnɔn lɛ te 'e wluan -kanɔn 'va bɛ, -a 'pa yaagazan nɛn zɪɛ.

Zozi 'wɪ tɪn 'ba Pɪɪri lɛ

¹⁵ Zɪ o cɛɛn fɛnɛn -blɪdɪ man bɛ, ɛn Zozi -a laabɔ Simɔn Pɪɪri -lɔ 'nan: «Zan -pɪ Simɔn, yian ye "yi e 'mlɪan 'i bɔɛnɛn 'gʋɛ -wee 'an yɪdɪ "yi "da?»

Simɔn 'e -yrɛ 'nan: «-Inyan, Minsan, yia -tɔa 'nan mɛɪn ye "yi.»

En Zozi 'e -yrɛ 'nan: «'I yɪɛ 'tɔ 'mɛn 'bla 'nɛnnun va!»

¹⁶ Zozi -a 'pa "flɪzan laabɔ -yrɔ. E 'nan: «Zan -pɪ Simɔn, yian ye "yi?»

Pɪɪri 'e -yrɛ 'nan: «-Inyan, Minsan, yia -tɔa 'nan mɛɪn ye "yi.»

En Zozi 'e -yrɛ 'nan: «'I yɪɛ 'tɔ 'mɛn 'blanun va!»

¹⁷ Zozi -a 'pa yaagazan laabɔ "nyian -yrɔ. E 'nan: «Zan -pɪ Simɔn, yian ye "yi?»

En Pɪɪri ta drɛ 'trɔdrɔ, kɔɔ e 'wɪ -tɔwli laabɔ -yrɔ 'e cin -sru 'e 'pa -a yaaga. En Pɪɪri -a 'vɪ -yrɛ 'nan: «Minsan, i 'wɪ pɛɛnɔn tɔa. Yia -tɔa 'nan mɛɪn ye "yi.»

En Zozi -a 'vɪ -yrɛ 'nan: «'I yɪɛ 'tɔ 'mɛn 'blanun va!»

¹⁸ Maan ve yɪɛ 'wɪ tɪgh 'a 'nan: Tɔ nɛn te i ya 'wɛnnɔn bɛ, yɪɛ 'i -tɪɛn -tɔa 'i 'bɔ 'a -e 'i 'kɔ fɛnan nɛn i cɪ "va "bɛ -a -nan. 'Pian tɔ nɛn i dra ceje bɛ, min pee 'bɛ 'i -yrɪman -e 'e 'kɔ 'yia fɛnan nɛn i 'ka "va "dɪɛ -a -nan.»

¹⁹ Zɪ Pɪɪri -taa "kalɛ -e 'e Bali 'tɔ drɛ -dan bɛ, -a da -kɔnnɛn "nɛn Zozi -a -fɔ. E cɛɛn 'wɪ zɪɛ -a vɪdɪ man, ɛn e 'nan Pɪɪri lɛ 'nan: «'I -sɔɔnla 'an -sru!»

²⁰ Pɪɪri 'e 'man 'lila, ɛn 'e yɪɛ 'tɔ 'o -sru, te e Zozi -srɛzan nɛn Zozi -a ye "yi 'kpa bɛ -a ye. -A -srɛzan zɪɛ, -yɛɛ tɛɛn yɪ -tɔ da Zozi 'pɛ -ji, te o ya fɛnɛn -blɪnɛn, ɛn yaa laabɔ -yrɔ 'nan: «Minsan, -tɪɛ "ta 'i -nɔan 'i 'nanmannɔn lɛ?»

²¹ Zɪ Pɪɪri -a 'yɪ bɛ, ɛn yaa laabɔ Zozi 'lɔ 'nan: «Minsan, min 'labɛ "nun, -mɛ "wɪ 'bɛ bɔa -yee "man?»

²² En Zozi -a 'vɪ -yrɛ 'nan: «-Te an ya "va 'nan 'e 'fɔ -trɪlɪi -e 'an 'tadɪ 'e bɔ bɛ, 'yɪɛ 'wɪ 'tɔ 'ka 'ji dɪ. 'I 'bɔ, 'i -sɔɔnla 'an -sru.»

²³ "Wɪ zɪɛ e fuɪla "man "bɔɪnɛn yei 'nan Zozi -srɛzan zɪɛ, ya'a 'li 'kaa 'mlɔnmlɔn dɪ. 'Pian Zozi 'ka -a vɪɛ Pɪɪri lɛ 'nan ya'a 'kaa dɪ. Zozi 'e 'vɪ 'nan: «-Te an ya "va 'nan 'e 'fɔ -nan -trɪlɪi -e 'an 'tadɪ 'e bɔ bɛ, 'yɪɛ 'wɪ 'tɔ 'ka 'ji dɪ.»

²⁴ Zozi -srɛzan zɪɛ, -yɛɛ cɪ 'wɪnɛn 'gʋɛ -a -nan yɪzan -a, ɛn -yɛɛ cɛɛn -tɛ. Kɔa -tɔa 'nan 'wɪnɛn nɛn yaa 'vɪ bɛ 'wɪ 'kpa nɛn.

²⁵ Zozi 'wɪ "kaga "pee drɛ "nyian. -Te waa pɛɛnɔn 'cɛɛn -tɛ paan bɛ, 'an 'ci "nrɔnman 'nan -a 'flubanun 'bɔ 'ka 'sɔa 'trɛ 'gʋɛ -a da "fo "dɪ.

Zozi Crizi -le 'pasianon Drewi (Actes)

Zozi 'li 'e da Bali va

1 Tu Teofil,

'men 'fluba tede -ji be, Zozi 'le 'w1 nen yaa dre 'lee yaa paa minnun ji be, maan cren -tedi 'sia 'e pou sianan "trilii,

2 en e 'bo yi nen Bali -a 'si be -a. Te e "ta -ko laji be, -yee 'w1 nen 'ko 'o 'ta wola "da "be, yaa paa 'yee 'pasianon nen, e o 'si "va "be, o ji Bali lei 'saun -le 'pleble 'a.

3 Zi -yee yra yidi tu -nyan be, o le nen 'e 'fli koon 'e 'pa -a "kaga. Yaa -ci koon -wle 'nan, 'e yie a "man. 'E 'fli koon -wle yi -fuba sinjen wlu te e Bali -le mingonnen -blidi 'w1 ve -wle.

4 Yi -to da te Zozi a o yei "be, en e 'nan -wle 'nan: «Te 'ka 'si Zeruzalem di! Bali lei 'saun nen maan 'nan 'an -non 'cee be, 'kaa man -pen!

5 Zan "e "min -batize dre 'yi 'a, 'pian 'cee ve be, tu -fu "wennon -e Bali 'e "cee -batize dre 'yee lei 'saun 'a.»

6 En minnun nen Zozi "srøn "be, waa laabu Zozi 'lo 'nan: «Minsan, tu zie -a man nen Izrael 'non dra 'yie mingonnen tredanon 'a?»

7 Zozi "e -wle 'nan: «'An "ti 'ka 'si -nonle 'nan -e "ka "to di, -a 'bo 'towli 'be yi 'lee tu nun zie -a 'pla.

8 En Bali lei 'saun -taa 'ka da, e 'pleble -non 'cee, -e 'ka dre 'men 'w1 'nan yunon 'a. Ka 'men 'w1 ve Zeruzalem, 'lee Zude 'leglon pëenon 'ji 'lee Samari 'leglon 'ji 'lee 'tre pëenon da.»

9 Zi Zozi cëen 'w1 zie -a vidi man be, en e wluan laji. O yie a -a -sru en "lolu -koei -a -sru 'san -wlo.

10 O yie yra tian -a -sru laji, en min "fli 'bola 'ji o va kligli 'o 'ta le so 'fuvu 'a, en o 'nan -wle 'nan:

11 «Galile 'non, -me "le "wean nen ka ya 'ka 'todu te 'ka yie a laji? Bali Zozi 'si 'ka yei, en e -ku -a laji. E -ta pee wo "le zi kaa 'y1 'knon be, -yee 'w1 'zu.»

Zozi 'le 'pasianon Zudazi "pa 'jizan 'to

12 -A -nan nen Zozi 'le 'pasianon 'si Olivie pon da, en o 'li 'o da Zeruzalem. Pøn zie e 'ka Zeruzalem man -kobbli "buu "di.

13 Zi o 'bola Zeruzalem be, en o -ku 'koon "bu "tu -ji 'kon 'ta lou. 'Kon 'bo zie, -a -ji nen 'o cin ye 'e 'cën. Pëeri 'lee Zan 'lee Zaji 'lee Andre 'lee Filipu 'lee Toma 'lee Batelemi 'lee Matie 'lee Alife -pi Zaji 'lee Simøn nen waa laabu 'nyian Zelo be, 'lee Zaji -pi Zude, 'be ci.

14 O 'ci a -towli, en o pëenon Bali tru "baa 'kon zie -a -ji tu pëenon man. -Wëe ci 'o 'vale lumøn -mienun 'lee Zozi "bu Mari 'lee Zozi "bunun -a.

15 Yi -tu da, minnun nen o yi -teala Zozi da be, 'o cin 'y1. O ya min -yaa tu -yo -tu (120). Pëeri wluan lou, en e 'nan -wle 'nan:

16 «"Bunun, 'w1 nen 'e 'cren -tedi Zudazi man be 'e 'le soo. Bali lei 'saun Zudazi -le 'w1 'bola David 'le 'nan, Zudazi 'be -si -koonmlan Zozi 'kunnon le.

17 E ya "nen -kaa 'va, en -cee 'nyranman -towli 'pa waa.

18 "Lala nen waa -pan 'wlo 'a, 'nan -e 'e Zozi -koon "be, e fei -tu 'lo 'a. 'Pian -a fei 'bo da nen e -ka. -A -pon fea, en -a -pon ween bei.

19 Zeruzalem 'non pëenon 'w1 zie -a 'man, -yee "wean nen o fei zie -a 'to 'pa 'o yei -ji 'nan: «Akeldama, -a -ci nen 'nan: 'nyen fei.

20 En e ya 'e 'cren -tedi 'dre 'fluba 'ji 'nan:

<Yee 'kuin 'e 'fu 'e "tun.

Te min -tu 'e 'nyran ji di.)

En e ya "nyian 'e 'cren -tedi -ji 'nan:

<Min pee 'e "pa 'ji nyranman 'pa.»

21-22 Zi Zan Zozi -batize dre, -trilii -e 'e 'bo yi nen Bali -a 'si -kaa yei "be -a man be, minnun nen o -ko -kaa 'pale fe pëenon 'nan te Minsan Zozi a -kaa 'va be, -kaa o -tu -to -a "pa 'ji. -Kaa min -tu 'si o yei, -e 'e 'pa -kaa 'va, -e 'e dre Zozi 'le wluandi -kanon 'va -nan yizan -tu -a.»

23 -A -nan nen o min "fli koon, -a -tu 'to nen Matias, en -a -tu 'to nen Zoze fu. Waa laabu "nyian Barsaba, -te be "cee di Zuti.

24 Töon en o Bali tru 'ba, o 'nan: «Minsan, 'i 'bo nen, i min pëenon souba ji ye be, min "fli 'gwe o yei "be, min nen yia 'si "va "be, 'i -koon 'ku.

25 Zudazi 'si 'ku 'va, en e -ku -a -nan nen ko 'e 'ku be -a -nan. Min "fli 'gwe o yei "be -te "pa 'ji nyranman "paa?»

26 En o 'lein 'wle tubla o 'to da. Matias da nen e -tria, en e 'pa Zozi 'le 'pasianon 'fuda -tu be o va.

2

Bali lei 'saun 'ta Zozi 'le 'pasianon da

1 Fedi -tu nen waa laabu Pantekot be -a yi da, te minnun pëenon nen o yi -tera Zozi da be, o ya 'o cin yidi 'wee Bali tru 'banan 'cën 'nan.

2 Nun töon en fe -tu -cin 'widu 'pleble 'si laji. 'E 'cin wu "le fulo 'pleble 'be ci "fëennan. -A -cin 'widu zie, e 'koon nen o ci o -nyrandi -ji be -a -ci 'si.

3 Fenun o 'fli koon -wle "le 'te nren -le 'w1 'zu, te o "siiman 'e cin man. 'Te nren zie, e soon o -tudv pëenon da.

4 Bali lei 'saun 'ta o pëenon da 'nun, en o 'widu 'sia wei peenun -ji. Bali lei 'be 'w1 zie -a 'pa o 'le.

5 Yi 'bo 'lein zie -a da be, minnun nen o "sia 'trëda fe pëenon 'nan te o 'ta wola Moizi -le -pei da tigli be, o ya Zeruzalem.

6 Zi o fe -cin 'widu zie -a 'man be, en o -ku 'o cin yile -nan. 'W1 o 'kan 'e 'cila "da, koo

minnun zɪe te o ya 'wɪnan bɛ, min -tu "e 'e 'bɔ
fla wei 'man.

⁷ 'Wɪ o 'kan, en 'wɪ nɛn kɔ 'o yɪ 'o 'vɪ bɛ, wa'a
tɔa dɪ, te waa ve 'nan: «Minnun nɛn o "we
'labɛ, Galilɛ 'nɔn nɛn waa 'o pɛɛnɔn,

⁸ en e drɛ 'mɛn 'kɔ 'lɔɔ, en o "we -kaa wei -ji
te -kaa maan?

⁹ -Kaa "sia Part 'trɛda. En -kaa -mie "sia
Medi 'trɛda 'lee Elam 'trɛda. En -kaa -mie
"sia Mesopotami 'trɛda 'lee Zude 'trɛda 'lee
Kapadɔs 'trɛda 'lee Pɔnt 'trɛda 'lee Azi 'trɛda.

¹⁰ En -kaa -mie "sia Pirigi 'lee Panfli 'trɛda.
En -kaa -mie "sia "nyian Ezipti 'trɛda. En -kaa
-mie "sia "nyian Sirene 'trɛda Libi 'nɔn 'va.
En -kaa -mie "sia Rɔm 'nɔn 'va.

¹¹ -Kaa -mie a Crɛt 'nɔn 'a, en -kaa -mie a
Arabi 'nɔn 'a. En Zuif 'nɔn a -kaa yei, en min
-mienun nɛn o yɪ -tɛala Zuif 'nɔn 'le Bali da
bɛ o ya -kaa yei. En -kaa -tɔdɔ pɛɛnɔn -kaa fla
wei maan, te minnun zɪe o ya 'wɪ -dandan
nɛn Bali -a drɛ bɛ -a vɪnan.»

¹² 'Wɪ o pɛɛnɔn 'kan 'e 'ciɪla "da, en 'wɪ nɛn
kɔ 'o yɪ 'o vɪ bɛ, wa'a tɔa dɪ, te waa laabo 'o cin
lɔ 'nan: «'Wɪ zɪe 'bɛ 'ci bɛ cɪ 'nɔn?»

¹³ 'Pian te min -mienun o sɛɛ wo, -a vidɪ -a
'nan: «-Wɛn o -tɛa 'e 'ciɪladɪ "da.»

Pieri 'wɪ tin 'ba minnun le

¹⁴ Pieri 'lee Zozi 'le 'pasianɔn 'fuda -tɔ -tɔ
lou, en Pieri -a 'vɪ o yei wei 'plɛblɛ 'ji minnun
pɛɛnɔn le 'nan:

«Zuif 'nɔn, 'lee 'ka pɛɛnɔn nɛn ka cɪ
Zeruzalem 'gɔ, 'wɪ 'gɔɛ 'ka man, en 'ka "trɔɛn
"tɔ 'an wei le.

¹⁵ Te 'ka vɪ zɪe dɪ! Minnun 'gɔɛ, -wɛn "cɛɛ o
-tɛa "dɪ. Bodrun nɛn tian, wa'a -wɛn mlinle
dɪ.

¹⁶ 'Pian 'wɪ nɛn Bali 'lewei vɪzan Zoel -a 'vɪ
bɛ, -yɛɛ cɪ drɛnan.

¹⁷ Yaa 'vɪ 'nan:

«Bali "e 'nan,
tɔ -fɔla "da "ji bɛ,
an -taa 'mɛn lei 'saun 'a minnun da.

'Cɛe 'nɛn 'klɔnmɔnnun
'lee 'cɛe 'nɛn lɪmɔnnun Bali 'lewei ve.

Bali fɛnan -kɔnnman
'yɪɛ -goɛi 'wein 'a 'cɛe -gobonun le.

Bali fɛnan -kɔnnman
nyrinvla min cejanun le.

¹⁸ 'Wɪ 'kpa, an -taa 'mɛn lei 'saun 'a
-klɔnmɔn 'lee lɪmɔn pɛɛnɔn nɛn waan "sua bɛ
o da,

tɔ zɪe -a man

-e 'o Bali 'lewei vɪ.

¹⁹ An -cɛ -srɔn "wɪnun dra laji lou,
-e 'an 'lɛbɔ "fɔ wɪnun drɛ 'trɛda.

E -kɔan 'tɛ 'a, e -kɔan "nyɛn -a,
e -kɔan "lolɔ -kɔɛi "a.

²⁰ Klun -tɔala yidɛ yra,
mlɛn dra 'tɛnden "le nyɛn -zɔ,
'vaa -e Minsan -le yɪ -dan nɛn e "bia bɛ, 'e bɔ.
²¹ Tɔ zɪe -a man bɛ,

min nɛn e Minsan laabo bɛ,
Minsan -a "sia 'wɪ 'ji. »

²² En Pieri "e 'nan "nyian 'nan: «Izraɛl 'nɔn
'ka "trɔɛn "tɔ: Nazaretɪ min Zozi 'ta 'trɛda, -cɛ
-srɔn "wɪnun nɛn Bali ciɪla "va, en yaa drɛ bɛ,
yaa -kɔnnman 'wein 'nan Bali 'bɛ 'pa 'sia.

²³ En o min 'bɔ 'nɔn 'cɛɛ 'nan 'ka -tɛ. Bali 'bɔ
'bɛ 'vɪ 'nan 'e drɛ zɪe, en yaa -tɔa 'e 'cɛn 'nan e
dra. Kaa -nɔn minnun nɛn wa'a Bali tɔa dɪɛ
-wɪɛ, en waa -tɛ -a -pɛindɪ -a yɪba "plan da.

²⁴ 'Pian Bali -a wɪuan -kanɔn 'va, yaa 'si 'ka
-lɔ, -yɛɛ cɪ 'nan ya'a 'kolaman -e 'e 'fɔ -ka -le
'plɛblɛ 'wɪlu dɪ.

²⁵ En mingɔnnɛn David 'wɪ 'gɔɛ -a 'vɪ 'e 'cɛn
Zozi man. Yaa 'vɪ 'nan:
«Maan -tɔa 'nan 'kɔ 'vale Minsan -a 'kɔɛ cɪ tɔ
pɛɛnɔn man.

E ya tɔ pɛɛnɔn man 'an 'srɔn
te 'e 'klan "sia 'an 'ji 'wɪ drɛnan.

²⁶ Tɔ pɛɛnɔn man
ci "nrandɪ a 'an 'lɔ,
en an Bali 'tɔ bɔ "dre -fɔa.

En -te an -ka oɔ,
Bali ci 'ka 'saan 'an man dɪ.

²⁷ -Yɛɛ cɪ 'nan
Bali 'ka 'an lei tɔɛ -ka -lɔ dɪ,

en ya'a 'e 'suzan 'tɔɛ
-e 'e folɪ -yrɛ -ji dɪ.

²⁸ -Si nɛn waa "siala
-e 'o 'belidɪ nɛn

ya'a 'nyaan dɪ -a yɪ bɛ,
yɪa kɔnn 'mɛn,

en yɪe -kɔndɪ 'an "srɔn "le "wɛan
'an 'ci "nranman "fɔ.»

²⁹ "Bɔnun, -si a 'e 'nɔndɪ 'mɛn -e 'an vɪ 'cɛɛ
'nan: -Kaa tra David -ka, waa 'wɔ, en a -yrɛ a
tian -kaa 'va 'gɔ.

³⁰ 'Pian, e ya Bali 'lewei vɪzan -a "nɛn, en
yaa -tɔa 'e 'cɛn 'nan Bali -tɔ 'e wei -da -a vidɪ -a
'yrɛ 'nan: «E kluda min -tɔ 'e 'lɛji mingɔnnɛn
-ble.»

³¹ 'Wɪ nɛn Bali -a 'vɪ 'nan 'e dra bɛ, David -a
-nan 'yɪ 'e 'cɛn -yɛɛ "wɛan nɛn, e min 'sizan
'wɪ 'ji -le wɪuandɪ -kanɔn 'va wɪ 'vɪ 'vaa en e
drɛ. E 'nan:

«Bali 'ka -a 'tɔɛle -ka -lɔ dɪ,
en ya'a folɪɛ -yrɛ -ji dɪ.»

³² Zozi 'bɔ nɛn an -yɛɛ 'wɪ ve 'gɔɛ, Bali -a
wɪuan -kanɔn 'va, en -kaa pɛɛnɔn -kaa ya -a
-nan yɪnɔn 'a.

³³ Bali -a -nyran 'e 'pɛ "yɪ "da, en e lei 'saun
nɛn e 'nan 'e -nɔan "bɛ yaa -nɔn -yrɛ. -A lei
'saun 'bɔ zɪe en Zozi 'ta -a 'kɔ da. -A 'bɔ nɛn
ka cɪ -a -nan yɪnan, en ka cɪ -a da weinun
mannan 'gɔ.

³⁴ -Yɛɛ cɪ 'nan, David 'bɔ 'ka "e -kɔɛle laji dɪ,
'pian -a 'bɔ 'bɛ 'vɪ 'nan:

«Bali -a 'vɪ 'an 'san le 'nan,
'i -nyran 'an 'pɛ "yɪ "da,

³⁵ -trilii -e 'mɛin 'nanmannɔn drɛ
'i 'cɛin -trɔa "dave -a.»

36 -Yee "wean 'ka Izrael 'nɔn pɛɛnɔn 'ka -ci -tɔ 'wein 'nan, Zozi nɛn kaa -tɛ -a -pɛindɪ -a yiba "plan da bɛ, Bali -a drɛ Minsan -a, ɛn yaa drɛ 'tredanɔn pɛɛnɔn 'sizan 'wɪ 'ji Crizi -a.»

-Leglizi tedɛ -trɔanan

37 Zi minnun nɛn -nan bɛ, o 'wɪnun zɪɛ -a 'man bɛ, -a 'wɪ wla o man. ɛn waa laabo Pɛɛri 'lee Zozi 'le 'pasianɔn -mienun lɔ 'nan: «'Bɔɪnun, "ku "dra "mɛn 'kɔ?»

38 ɛn Pɛɛri 'e 'nan wlɛ 'nan: «'Ka 'si 'wɪ 'wɪldɪ "drɛdɪ man, -e 'ka 'fli -nɔn Bali lɛ, -e o 'ka -tɔdɔ pɛɛnɔn -batize drɛ Zozi 'tɔ da, -e Bali 'e 'cee 'wɪ 'wɪldɪ fui, -e 'e 'yee lei 'saun 'nɔn 'cɛɛ.

39 -Yɛɛ cɪ 'nan, Bali -le 'wɪ nɛn yaa 'vɪ 'nan 'e dra bɛ, 'ka lɛ nɛn, ɛn 'cee 'nɛnnun lɛ nɛn, 'lee minnun pɛɛnɔn nɛn o ya tian -kɔɔbli ɛn Minsan nɛn -cee Bali -a bɛ, e "ta -daa "o laabule bɛ, o lɛ nɛn.»

40 ɛn Pɛɛri 'wɪ "kaga "pee 'vɪ "nyian -wlɛ, -e 'o -tɔ 'nan 'wɪ 'kpa nɛn bɛ, e 'wɪ 'pla -wlɛ. Yaa 'vɪ -wlɛ 'nan: «'Ka 'fli -nɔn Bali lɛ, -e Bali 'e 'ka 'si yra yɪdɪ nɛn e "ta -daa "bɔlɛ 'wɪ 'wɪldɪ "drɛnɔn man bɛ -yrɔ.»

41 Minnun nɛn o Pɛɛri wei 'man "yi "bɛ, Zozi 'le 'pasianɔn o -batize drɛ. Yi 'bɔ zɪɛ -a da, min -kpi yaaga bɛ 'o 'fli -nɔn Bali lɛ.

42 ɛn tɔ pɛɛnɔn man 'wɪnun nɛn Zozi 'le 'pasianɔn -a "paaman o ji bɛ, waa maan tɛ o 'ta wɔla "da 'o 'ci 'fidaa 'a. O ci a -tɔwli, o "paa 'o cin va tɛ 'o cin man wɪ dra. O pɛɛnɔn fɛ -tɔwli "blɛ 'e cin va Minsan -cin -trɔadɪ o ji -a, ɛn o Bali trɔ "baa 'e cin va.

43 Zeruzalem 'nɔn nɛn -nan bɛ nyen o cɛɛn kɔ Zozi 'le 'pasianɔn -cɛ -srɔn "wɪnun 'lee 'lebo "fɔ wɪnun dra.

44 Minnun pɛɛnɔn nɛn o yi -tɛra Zozi da bɛ, o ya 'e cin va, ɛn -wee fɛnun pɛɛnɔn a 'e cin va.

45 'O 'lɔ fɛnun pɛɛnɔn 'tan, ɛn waa man "lala pli minnun man. O min -tɔ "le "nɔn "le zi "lala 'wɪ cɪ "man "bɛ -yee 'wɪ 'zɔ.

46 Tɔ -tɔdɔ pɛɛnɔn man, tɛ 'o cin ye Bali -pan 'kuin, 'kɔn 'tɔdɔ nɛn o -wee -blɪfɛ -tɔɔmlan 'ji bɛ, 'o cin -pliman -e 'o 'ku -a -bli cɪ "nran 'lee cɪ 'fidaa 'a.

47 O Bali bɔa tɛ minnun o 'tɔ "yi "vɛ. ɛn tɔ pɛɛnɔn man bɛ, Minsan minnun "sia 'wɪ 'ji tɛ e o -sɛan "o va.

3

Pɛɛri min -srandi "tra "tɔ belɪ

1 Yi -tɔ da, tɛ yɪdɛ tɛɛnla, ɛn Zan 'lee Pɛɛri "ta -kɔ yɪdɛa Bali trɔ 'bale.

2 Bali -pan 'kɔn 'bɔ man -klɔn -yrɛ nɛn waa laabo -kpein fɛnyian bɛ, min -srandi "tra "tɔ yra -a "nɛn. -A min 'bɔ, waa -ya zɪɛ. Tɔ pɛɛnɔn man, o -taa min 'bɔ 'nyenka -kpein 'bɔ "srɔn 'nan tɛ e "lala trɔ "baa minnun nɛn o -wɪmlan Bali -pan 'kuin bɛ -wɔ.

3 Zi e Pɛɛri 'lee Zan 'yɪ tɛ o "ta -wɪmlan bɛ, ɛn e fɛ trɔ 'ba -wɔ.

4 Tɔɔn ɛn Pɛɛri 'lee Zan 'o yɪɛ 'sɛn "da, waa -nanjɛn, ɛn Pɛɛri "e -yrɛ 'nan: «'i 'ku 'nanjɛn.»

5 ɛn e o -nanjɛn, "yee 'ji "le o "ta fɛ -tɔ -nɔan 'yrɛ.

6 ɛn Pɛɛri "e -yrɛ 'nan: «"Lala 'ka 'an 'lɔ dɪ, ɛn -siga 'ka 'an 'lɔ dɪ, 'pian fɛ nɛn 'an 'lɔ bɛ, maan -nɔan 'yɪɛ: Nazaretɪ min Zozi Crizi 'tɔ da, 'i 'wɪluan lou, 'i 'ta wɔ!»

7 -A -nan nɛn yaa 'kun 'e 'pɛ "yi "man, ɛn yaa wɪluan lou. 'Nun tɔɔn ɛn min -srandi "tra zɪɛ -a cɛin 'lee -a -sezenennun -tɔ 'e man 'pleblɛ.

8 E drɛ "klɪ, ɛn e -tɔ lou, ɛn e 'ta wɔdɪ 'sia 'o 'vale Pɛɛri 'lee Zan -a. O wla Bali -pan 'kuin, tɛ e -kɔ 'ta wɔdɪ -a. E -kɔ 'sɔdɪ -a lou, tɛ e Bali 'tɔ bɔa.

9 Minnun pɛɛnɔn -a 'yɪ 'ta wɔnan, tɛ e Bali 'tɔ bɔa.

10 Waa -tɔa 'nan, min nɛn 'e -nyrandɪ -klɔn -yrɛ nɛn waa laabo -kpein fɛnyian bɛ -a "nɛn tɛ e fɛ trɔ "baa bɛ -nyrɛn. ɛn 'wɪ nɛn e drɛ -yrɛ "bɛ -a 'wɪ cɪla minnun pɛɛnɔn da, 'wɪ o 'kan.

Pɛɛri 'wɪ tin 'ba Bali -pan 'kuin

11 Tɛ ya'a tian 'sɪlɛ Pɛɛri 'lee Zan "srɔn "dɪ, ɛn o 'bɔ Bali -pan 'kɔn 'le "nɛn "nɛn waa 'tɔ 'pa Salomɔn man bɛ -a -nan, tɔɔn ɛn minnun nɛn 'wɪ o 'kan 'gɔɛ, o -kɔ o 'le flan -a.

12 Zi Pɛɛri 'wɪ zɪɛ -a -nan 'yɪ bɛ, tɔɔn ɛn e -wlɛ 'nan: «Izrael 'nɔn, -mɛ "le "wean nɛn 'wɪ 'ka 'kan? -Mɛ "le "wean nɛn ka 'ku -nanjɛan? Bali -le 'pleblɛ 'bɛ min 'gɔɛ -a belɪ, 'ku 'bɔ 'le 'pleblɛ 'cɛɛ dɪ.

13 Bali nɛn e cɪ Abraam -le Bali -a 'lee Izak -le Bali -a 'lee Zago 'le Bali -a 'lee -kaa tranun -le Bali -a bɛ, -yɛɛ e 'suzan Zozi Crizi -le 'pleblɛ 'ci kɔɔn. -A -pɪ Zozi zɪɛ, Pilatɪ 'e 'vɪ 'nan 'o 'si "man 'pian ka'a 'wɪlɛ "man "dɪ. Ka kɔala "man, ɛn kaa -nɔn minnun lɛ, ɛn waa -tɛ.

14 Min nɛn 'bɛ a Bali 'le 'saun ɛn 'bɛ a min tɪglɪ 'a bɛ, 'cɛɛ 'nɔn ɛn weɛ 'tɛ, ɛn ka wɪ min -tɛzan man 'bɛ "pa 'ji 'nan tɛ 'weɛ 'tɛ dɪ.

15 Ka min nɛn e cɪ 'belɪdɪ nɛn ya'a 'nyaan dɪɛ -a san -a bɛ, -a -tɛ, 'pian Bali -a wɪluan -kanɔn 'va, ɛn kɔ ya -a -nan yɔnɔn 'a.

16 Yi -tɛradɪ -a 'tɔ da -le "wean, -a 'tɔ 'bɔ 'le 'pleblɛ min nɛn kaa -tɔa ɛn kaa ye 'gɔɛ e belɪ. Yi -tɛradɪ Zozi da 'bɛ belɪ "fo 'ka pɛɛnɔn yɪɛ man 'gɔ.

17 'An "bɔɪnun, maan -tɔa 'nan 'wɪ nɛn 'ka 'bɔ 'lee 'ka 'tanɔn 'a drɛ Zozi lɛ bɛ, ka'a -ci -tɔlɛ 'vaa, ɛn kaa drɛ dɪ.

18 'Pian Bali 'bɛ 'vɪ 'nan 'e drɛ zɪ, -e 'wɪ nɛn Bali 'lewei vɪnun pɛɛnɔn -a 'vɪ bɛ, 'e 'lɛ sɔɔ. -A 'wɪ zɪɛ, -yɛɛ cɪ -yee min 'sizan 'wɪ 'ji Crizi -le yra yɪdɪ -a.

19 -Yee "wean 'ka 'si 'wɪ 'wɪldɪ "drɛdɪ man, -e 'ka 'fli -nɔn Bali lɛ, -e Bali 'e 'cee 'wɪ 'wɪldɪ 'fui.

20 -Tɛ kaa drɛ zɪɛ -e Minsan Bali 'e 'fɔdɪ -trɔɔ -nɔn 'cɛɛ, -e min 'sizan 'wɪ 'ji Zozi nɛn yaa 'pla 'cee vɛ -a bɛ, 'e -ta -a.

21 'Be nen 'gbe, Zozi Crizi -fo tian laji -trilii -e to nen Bali 'e nan 'w1 'wliidi 'ka 'koon 'treda di 'le 'treda pou sianan 'zo be, 'e 'bo. 'W1 z1e, Bali 'lewei v1non 'saun -a 'v1 'e 'cen.

22 Moizi -a 'v1 'e 'cen 'nan: <Minsan nen 'cee Bali -a be, e -taa Bali 'lewei v1zan -tu -a 'cee 'le 'men 'w1 'zo.

'Ka 'va nen e min z1e -a 'sia, 'ka min z1e -a wei man -e 'ka 'ta wola "da.

23 'Pian bii nen yi'a min z1e -a wei manle die, 'i klu "so Bali -le minnun yei.>

24 En 'w1 nen Bali 'lewei v1zan Sanmian 'lee Bali 'lewei v1non p1enon nen o -ta -yee -sru "be, waa 'v1 be, -yee ci "men "drenan 'go.

25 Bali 'lewei v1non z1e ka ya o kludanon 'a, en 'w1 nen Bali -a 'v1 -kaa tranun le 'nan 'e dra be, 'cee ci -a 'nen "blunon 'a. Bali -a 'v1 Abraam le 'nan:

<'I kluda min -tu 'to 'ji an -fea ve 'tredanon p1enon man, t1on en Bali -ta 'e 'suzan 'a.>

26 -Yee "wean Bali 'e 'suzan Zozi Crizi 'b1la 'ka 'va 'e 'flin 'nan -e 'ka 'si 'w1 'wliidi "dred1 man -e 'ka 'fli -non -yre -e 'e -fea v1 'ka man.>

4

O -kv Pieri 'lee Zan -a tin 'banon 'cein -da

1 Pieri 'lee Zan -fu tin 'banan minnun le, en Bali -pannon 'lee min nen e y1e -toa Bali -pan 'kon 'va be 'lee Saduze 'non 'ta.

2 'Bli 'fo o ji 'nan, Zozi 'le 'pasianon "fli z1e o ya 'w1 "paanan minnun ji, te waa ve -wle 'nan, Zozi wluan -kanon 'va, -yee "wean minnun nen o -ka be o wuanla -kanon 'va.

3 O Zozi 'le 'pasianon "fli z1e o 'kun, en o -kv o -fole -pu 'kuin 'nan -e tu 'e 'cen o man, k1o fenan -kv -k1obli.

4 'Pian minnun nen o 'w1 z1e -a 'man be, o "kaga "fo Zozi 'va, en Zozi -sru 'ta w1non "nen 'bo -kpi 'soolu (5.000).

5 Z1 tu c1en be, en Zuif 'non 'tanon 'lee min cejenun 'lee 'fluba 'ci v1non 'o cin 'y1 Zeruzalem.

6 Bali -pannon 'tazan Ane a o va, 'lee Kaifa 'lee Zan 'lee Alzandre 'lee Bali -pannon 'tazan "sr1non -mienun "nyian.

7 En o 'nan 'o 'ta Pieri 'lee Zan -a 'o yei. Z1 Pieri 'lee Zan -ta be, en waa laabu -wlo 'nan: <"Pleble "cen "a nen ka min -srandi "tra beli, en -ti 'to da nen ka 'wunun z1e -a dra?>

8 En Pieri nen 'e fadi Bali lei 'saun 'le 'pleble 'a be, e 'nan -wle 'nan: <Zuif 'non 'tanon 'lee min cejenun,

9 -te c1egv o 'w1 laabu 'kv 'lo "yi "nen kva dre min -srandi "tra "le be -a da be 'lee min nen kva dre -a 'to da be -a da be,

10 kva ve 'cee -e 'ka -to, en "nyian -e Izrael 'non p1enon 'o -to 'nan: Nazareti min Zozi Crizi nen kaa -te -a -peindi -a yiba "plan da,

en Bali -a wluan -kanon 'va be, -a 'to da nen ka min 'labe -a ye 'e 'belidi.

11 E ya 'e 'c1en -ted1 Bali -le 'fluba 'saun 'ji 'nan:

<-K1e nen 'ka 'kon 't1onon, kaa tuv 'ka 'pela koda be, -yee dre 'kon 'to -k1e tigl1 a.>

12 -A 'saza 'va nen 'belidi ci, -yee ci 'nan lak1e 'wlu 'gv, Bali 'ka 'to 'tu -nonle minnun le -e min 'e 'cida "va -e 'e 'belidi y1 di.>

13 T1on en tin 'banon nen 'o cin 'y1 be 'w1 o 'kan. -Yee ci 'nan, waa -ci -to 'nan, Pieri 'lee Zan -le 'w1 nen waa 'v1 be, o yi -tera 'o 'fli da en nyen 'ka o ji di. En waa -ci -to "nyian 'nan, Zan 'lee Pieri be 'flanon "tun "nen waa, en wa'a Bali -le 'fluba -tranlea di. 'Pian waa -toa 'nan, 'o 'vale Zozi nun -a o 'ta wola,

14 en min -srandi "tra "nen -ce 'si "man te waa ye 'e 'todi o "sr1n "be, -yee "wean 'w1 tu 'ka o ji -e 'o v1 di.

15 T1on en o 'nan -wle 'nan 'o 'man 'ten "tiennon. -A -nan nen -sa -fo1a tin 'banon 'bo yei.

16 En waa laabodi 'sia 'o cin lo 'nan: <Kaa dra minnun 'labe -wle 'ko? Zeruzalem 'non p1enon -a -ci -toa 'wein, 'nan -ce -sr1n 'w1 -dan nen 'labe -wlee dre. En -ka 'a 'kolaman -a -sa -fodi -a di.

17 'Pian -e o "fli z1e, -e -wee 'w1 'bo 'e vile 'e fuila "man "minnun p1enon 'va die, -kaa 'w1 'pla -wle 'klagla 'nan, te o 'w1 tin 'ba min -tu le "nyian -wee Zozi z1e -a 'to da di.>

18 T1on en o Zan 'lee Pieri laabu, en o 'w1 'pla -wle 'klagla 'nan, te 'o 'w1 tin 'ba "nyian minnun le Zozi 'to da di, en te 'o 'w1 "paa "nyian minnun ji Zozi 'to da di.

19 En Pieri 'lee Zan "e 'nan -wle 'nan: <"w1 nen e ci tigl1 be, 'ka v1 'ka 'bo 'a: 'Kv 'ta wola 'ka wei da, -baa 'ku 'ta wola Bali wei da?

20 'Pian 'kve ve be 'w1 nen kva -nan 'y1, en kva 'man be, kv'a 'kolaman -e 'kv 'lebo 'pla "da -a 'w1 z1e -a vidi -a di.>

21 T1on en tin 'banon 'w1 'pla "nyian -wle 'klagla 'kpa, en o -si -non -wle 'nan 'o 'kv. Tin 'banon 'bo 'ka -kolale -si -to yidi -a -e 'o 'w1 'non -wle "di, k1o minnun p1enon a Bali 'to banan 'w1 nen e dre be -yee "wean.

22 En "nyian min -srandi "tra "nen -ce -sr1n "w1 z1e e dre, en -ce 'si "man "be, min ceje nen -a le -fuba sinjen -cia "be -nyren.

Zozinon Bali trv 'ba

23 Z1 o 'si o man be, en o -kv 'o "bv1 Zozinon -mienun va, en 'w1 nen Bali -pannon 'tanon 'lee min cejenun -a 'v1 -wle "be, o -wee 'v1.

24 En z1 o 'w1 z1e -a 'man be, o p1enon 'ci dre 'tu, en o Bali trv 'ba 'nan: <"kv 'san, y1e 'tre dre, y1e lak1e 'pla, y1e jemie 'lee 'e 'va fenun p1enon dre.

25 Y1e 'pa 'kv tra David 'le 'yie lei 'saun 'a 'nan:

-Mε "le "wean nen 'bli a e 'fōdi 'lēglōn pēēnōn da minnun ji zīe,
en -mε "le "wean nen 'wī nen -a -ci "ka "dīe,
-a -cin a minnun ji zīe?

26 "Trēda mingōnōn nun 'o man wōv 'kuli da,

en 'o 'ci 'pa 'o 'vale minnun tanōn 'a Minsan Bali 'lee -yee min nen yaa 'si "va en yaa 'pa 'sia 'nan 'e min 'si 'wī 'ji bε o man. >

27 'Wī 'kpa nen, -yεε cī 'nan Erodī 'lee Ponzō Pilatī 'o cin 'yī 'fla zīe -a da 'o 'vale -pēnōn 'lee Izraēl 'nōn 'a, en 'o 'ci 'pa 'i 'suzan 'saun Zozi nen yīa 'si "va, en yīa 'pa 'sia, 'nan 'e min 'si 'wī 'ji bε -a man.

28 'Wī nen yīa 'vī 'i 'bō 'le 'plēble 'lee 'i 'bō 'ci 'sō 'a 'e 'cēn bε, -a 'bō nen waa 'lē sōō.

29 -Yee "wean, 'bε nen 'gōe Minsan Bali, 'i 'wī nen waa dra -wle "bε, 'i yī 'i drē -e 'i 'sunōn 'o 'yīe 'wī 'nōnōn vī minnun lē yī -teradī 'o 'fli da -a.

30 'I 'yīe 'plēble 'ci -kōōn 'dū -e 'i 'sunōn 'o -cē 'si minnun man -e 'o 'lēbō "fō wunūn 'lee -cē -srōn 'wūnūn drē 'i 'suzan 'saun Zozi nen yīa 'si "va "bε -a 'tō da.»

31 Zī o cēēn Bali trō 'badī man bε, en fēnan nen o cī 'o cin yīdī bε -a -nan nyōōndī 'sia, tōōn en Bali lei 'saun o pēēnōn 'fa, en o Bali -le 'wī 'nōnōn vīdī 'sia minnun lē te "klan 'ka o 'ji "nyian dī.

Zozinōn 'pa 'o cin va 'wūnūn drēnan

32 Minnun pēēnōn nen o yī -tera Zozi Crizī da bε, o drē min -tōwli "a, o cī wī a -tōwli. -Te min -tō yīfē a bε, te o pēēnōn 'le vε nen.

33 'Plēble -dan nen -wō "bε, -a 'bō 'a nen o Minsan Zozi 'le wluandī -kanōn 'va wī ve minnun lē, en "nyian bε, Bali -le -fēa a o man 'kpa.

34 Fē -tō 'ka 'kle min -tō man o va dī. Kōō minnun nen -wee fei 'lee 'kōōnūn a bε waa -tan, en o -ta -a man "lala -a,

35 en waa -sran Zozi 'le 'pasianōn 'wlu. Zozi 'le 'pasianōn zīe, o min -tō "le "nōn "le zī "lala 'wī cī "man "bε -yee 'wī 'zō.

36 Levi min -tō a o va, waa -ya Sipri 'lēglōn 'ji, -a 'tō nen Zozēfō, en Zozi 'le 'pasianōn -a 'tō 'pa "nyian Barnaba, 'bε 'ci 'bε cī 'nan min nen e min "koe -tōa 'e da.

37 -Yee fei nen 'e 'lō bε yaa -tan, en e -ta -a man "lala -a, yaa -sran Zozi 'le 'pasianōn 'wlu.

5

Anania 'lee Safira -le 'wī

1 'Pian min -tō a, -a 'tō nen Anania, 'o 'vale 'e nan Safira -a o 'wee -yō -tan.

2 Yaa man "lala -mie 'si "va, en yεε 'pla 'yee vε -a, -a nan -a -tōa zīe, en e -kō -a -nyranman -a Zozi 'le 'pasianōn lē.

3 Tōōn en Pierī "e -yrē 'nan: «Anania, -mε "le "wean nēn 'i 'fli 'tōi en Satan wla 'i 'ji, en i 'wlu

'sēn Bali lei 'saun lē, en i 'yīe -yō man "lala -mie 'pla 'yīe vε -a?

4 'I 'bō 'le -yō nēn, en yīa -tan. En zī yīa -tan, -a man "lala bε, 'i 'bō 'le vε "cēē dūv? En -mε "le "wean nēn 'wī 'wli dī zīe, yīa nrōn 'i 'ji? Minnun lē "cēē i 'wlu 'sēn dī, 'pian Bali lē nen i 'wlu 'sēn.»

5 Zī Anania 'wī zīe -a 'man bε, e -tria, en e -ka. Minnun pēēnōn nen o 'wī zīe -a 'man bε, "klan -dan -sēn o 'ji.

6 -Gobonun nen -nan bε, o sō 'pa -a -kadī man, en o -kō -a wōle.

7 -A -nan 'mōn -trilīi, "bε -sru en -a nan -ta, te 'wī nen e drē bε, ya 'a tian "e "manlē dī.

8 En Pierī -a laabō -yrō 'nan: «-Yō nen kaa -tan bε, -a man "lala nēn 'gō'»

En -a nan -a wun -fō 'nan -a man "lala nēn bε.

9 Tōōn en Pierī "e -yrē 'nan: «-Mε "le "wean nēn 'ka 'ci 'pa, en ka Minsan lei 'man -tan? "I 'yīō, minnun nen wei -sran 'wō bε, o nēn 'kōn 'le "nēn "bε, o "ta -kō "nyian "yīe "a.»

10 'Nun tōōn e -tria Pierī 'wlu, en e -ka. -A -nan nēn -gobonun wla o 'bō 'man te e ya 'e 'kadī, en waa 'sia o -kō -a wōle 'e -sran 'srōn.

11 -Leglizi 'nōn 'lee minnun pēēnōn nen o 'wī zīe -a 'man bε, "klan -dan -sēn o 'ji.

Zozi 'le 'pasianōn minnun "kaga belī

12 Zozi 'le 'pasianōn 'lēbō "fō wī 'lee -cē -srōn 'wī "kaga drē minnun yīe man. Zozinōn pēēnōn a 'o cin yīdī Bali -pan 'kōn 'le "nēn "nēn waa 'tō 'pa Salomon man bε -a -nan. -A -nan nēn 'o cin ye 'e 'cēn.

13 En minnun nen o 'ka Zozi 'va dīe o -tō 'ka -plīle o man dī, 'pian te o Zozinōn "tō 'yī "ve.

14 Minnun "kaga "yī -tera Minsan da, -e 'e 'sia līmōn 'lee 'klōnmōn man, te o -kō -sēndī -a Zozinōn 'va.

15 Minnun 'bōla 'ji -cē -tēnōn 'a 'fla yei, te o -cē -tēnōn 'bō nyianla -saa 'lee nyinnan "dave -mīenun da. Minnun zīe, waa "nrōnman 'o 'ji, 'nan -te Pierī "e cī -e -a fulō lei "tun 'e 'cī min -tō da 'fēndaa.

16 Minnun "kaga "sia 'flanun nēn Zeruzalēm 'srōn "bε -a da, te o -taa "nyian -cē -tēnōn 'lee minnun nēn pōn 'e 'pē kle o man bε waa, te o pēēnōn "belīa.

Minnun 'te 'pa Zozi 'le 'pasianōn da

17 Man budī walā Bali -pannōn 'tazan 'lee Saduze 'nōn 'ji Zozi 'le 'pasianōn man.

18 -A -nan nēn o Zozi 'le 'pasianōn 'kun, en o o -fō -pō 'kuin.

19 'Pian zī -pei 'tan bε, en Minsan -le 'pasianōn -tō -ta -pō 'kōn 'le 'sōlē o da, e o 'bōla bei, en e 'nan -wle 'nan:

20 «'Ka 'kō Bali -pan 'kuin -e 'ka Bali wei nēn e 'belīdī -nōan "bε -a nan wī vī minnun lē.»

21 En o wū "man. Bodrun puunōn o -kō Bali -pan 'kuin, en o 'wī 'paadī 'sia minnun ji.

Tō 'bō zīe -a wlu bε, Bali -pannōn 'tazan 'lee 'e "srōnōn tin 'banōn cin 'yī 'o 'vale Zuif min

cejenun -a. En o minnun 'pa 'sia -pu 'kuin 'nan 'o 'ta Zozi 'le 'pasianon 'a.

²² 'Pian, minnun nen o 'pa 'sia be, wa'a Zozi 'le 'pasianon yile -pu 'kuin di. En o 'li 'o da tin 'banon 'va, o 'wi zie -a 'sinan 'pa -wle.

²³ Waa 'vi -wle 'nan: «'pu 'kon a 'e 'fodi -ji 'fo, en 'sounjanun a -a 'le 'nen 'pian zi ku 'kon 'le 'su be, ku'a Zozi 'le 'pasianon yile -ji di.»

²⁴ Zi min nen o yie -tōa Bali -pan 'kon 'va be, 'lee Bali -pannon 'tanon 'wi zie -a 'man be, wa'a 'wi 'tu yile -e 'o 'vi Zozi 'le 'pasianon 'le 'sandt da di, en waa laabu 'o cin lō 'nan, -me 'wi 'be ci zie.

²⁵ -A -nan nen min -tu -ta -a vile -wle 'nan: «'Ka 'yio, minnun nen ka o -fo -pu 'kuin 'gve, o ya 'wi 'paanan minnun ji Bali -pan 'kuin.»

²⁶ En min nen e yie -tōa Bali -pan 'kon 'va be 'lee 'yee minnun -ku o 'kunle, en o -ta waa. 'Pian wa'a drele -sa -a di, kōō 'klan a o ji 'nan minnun 'ta -kōle wēenman 'o 'va.

²⁷ Zi o -ta waa be, en o -ku waa tin 'banon 'le. -A -nan nen Bali -pannon 'tazan 'wi laabu -wlo.

²⁸ E 'nan -wle 'nan: «'Ku 'wi 'pla 'ceē 'klagla 'nan, te 'ka 'wi 'paa 'nyian minnun ji 'to 'labē -a da di. "Ka 'yio 'le kaa dre, en 'ceē 'wi 'paadi fuila "man Zeruzalem 'fo, en ka 'nan minnun le 'nan, 'kōve min zie -a -te.»

²⁹ Tōōn Pieri 'lee Zozi 'le 'pasianon -mienun -a 'vi -wle 'nan: «Bali wei da nen min 'ta 'wōla 'e 'flin 'vaa -e 'e 'ta wōla min wei da.

³⁰ Zozi nen kaa -te -a -peindt -a yiba "plan da be, 'kō tranun -le Bali -a wluan -kanon 'va.

³¹ Bali -a -nyran -e 'pe 'yi "da, en yaa dre min 'sizan 'wi 'ji -a. En yaa dre min tazan -a. Yaa dre zie 'nan -e Izrael 'non o 'si 'o dre wi -wliid: 'man -e Bali -e -wee 'wi 'wliid 'fui.

³² Ku ya 'wi zie -a -nan yūn 'a, en lei 'saun nen Bali -a -nōn minnun nen o 'ta 'wōla Bali 'bō wei da be -wle 'be, e ya 'nyian -a -nan yizan -a.»

³³ Zi tin 'banon 'wi zie -a 'man o da be, en 'bli 'fō o ji 'e 'ciula "da, o ya 'vale o Zozi 'le 'pasianon 'bō -tēman.

³⁴ 'Pian Farizen min -tu nen waa laabo Gamaliel, e Moizi -le -pei 'fluba 'paaman, en minnun pēenon -a bōa "be, e -tō lou tin 'banon yei, en e 'nan 'o Zozi 'le 'pasianon 'man 'ten 'tiennōn.

³⁵ -A -nan nen e 'nan tin 'banon le 'nan: «Izrael 'nōn, 'wi nen ka "ta -a dra minnun 'labē -wle "be, 'ka 'wulo -ji 'nron "da 'kpa.

³⁶ Min -tu nen waa laabo Teida be, e 'bōla -a -nan 'ka tian 'mōnle "bōu di. Zi -yee 'wi 'bōla zie, e 'nan 'e 'fli man 'nan 'e ya min -dan tu -a, en min -yaa sinjen sōnla -a -sru. 'Pian waa -te, en minnun nen o sōnla -a -sru "be o fuila "man. Min -tu 'ka 'nyian -fōle -nan di.

³⁷ "Be -sru, te min "nrōndt 'bō, en Galile min Zuda "e "ta wō, "be minnun "kaga "sen 'e -sru. 'Pian weē 'te "nyian, en minnun pēenon nen o sōnla -a -sru "be, o fuila "man.

³⁸ 'Be nen 'gōe maan ve 'ceē 'nan, te 'ka "trōen "to "nyian minnun 'labē o va di, en 'ka 'si o man 'o 'kō. -Yēē ci 'nan, -te -wee 'wi nen 'o ci "man "be 'nan min wei da nen o 'ta 'wōla be, "te 'li 'pei te -a 'wi 'nyan.

³⁹ 'Pian -te Bali wei da nen o 'ta 'wōla be, "te ka'a 'kolaman o fuiladi -a "man "di. 'Ka dre "yi, "tōgō 'ka 'kuli -tan Bali man.»

Tōōn en tin 'banon -a 'sia Gamaliel -le ve da.

⁴⁰ O Zozi 'le 'pasianon laabu, en o 'nan 'sounjanun le 'nan 'o o -son -ngble -a, en o 'wi 'pla -wle 'nan, te 'o 'wi tin 'ba "nyian min le Zozi 'to da di. Tōōn en o 'si o man.

⁴¹ -A -nan nen Zozi 'le 'pasianon 'si tin 'banon 'le. O 'si o 'le ci "nran -a, kōō 'o yra 'yi Zozi 'to 'ji.

⁴² Yi -tōdō pēenon man te o ya Bali -pan 'kuin 'lee 'wee 'kōnnun -ji, wa'a 'flinle 'wi "paadi -a di, en wa'a 'flinle Zozi Crizi -le 'wi 'nōnnōn vidt -a minnun le di.

6

O Etiēnē 'lee min 'shēdv 'si "va -e 'o 'pa Zozi 'le 'pasianon 'va

¹ Tu zie -a -man te Zozinon a bōnan "kaga "be, en minnun nen o Grek wei -fōa "be, o Zuif 'nōn nen o Ebre wei -fōa "be, o man wi 'pla 'nan, tu pēenon man, -te "weē -blifēnun -pli "be o ci "saan 'o 'va -calenun man.

² En Zozi 'le 'pasianon 'fuda "fli Zozinon pēenon cin 'yi, en o 'nan -wle 'nan: «E 'ka "yi, -e -kaa Bali -le 'wi 'tōi -e -kaa "trōen "to -blifē -le 'wi "ji di.

³ -Yee "wēan "bōunun, 'ka min -weē 'ka 'va 'saravli -e -kaa o 'pla 'nyranman zie -a da. O 'nōn zie, o 'to "yi 'e 'kōn minnun 'le, 'o 'kōn minnun nen o 'ta wōla Bali lei 'saun 'le 'wi da be waa, en 'o 'kōn 'wi 'tōnōn 'a.

⁴ -Cee ve be, -e -kaa yie 'trōa Bali -le 'wi da te -kaa Bali trō "baa.»

⁵ 'Wi zie, e Zozinon pēenon 'ci 'sō, en o Etiēnēn -tō. Etiēnēn zie, e yi -tēala Bali da 'kpa, en e 'ta 'wōla Bali lei 'saun 'le 'wi da. En o Filipō 'lee Prokōr 'lee Nikanor 'lee Timōn 'lee Parmena 'lee Antōs min Nikola nen e dre Zuif min -a be, o 'yi.

⁶ Zozinon o kōn Zozi 'le 'pasianon le, tōōn en 'o 'pe 'pla o da, en o Bali trō 'ba -wle.

⁷ Bali -le 'wi 'nōnnōn 'kō fuiladi -a "man, te Zozinon 'kō bōdi -a "kaga Zeruzalem, en te Bali -pannon "kaga 'ta wōla 'nyian Zozi 'le 'wi da.

Minnun Etiēnēn 'kun

⁸ Bali 'yee 'plēble 'lee 'yee yidi "yi 'nōn Etiēnēn le, -a 'bō 'a nen e -ce -srōn "wūnun 'lee 'lēbo "fi wūnun dra minnun yie man.

⁹ 'Pian minnun nen o -ko Bali trō 'balē nōannun nen o 'si o man be, -wee cin yi 'kuin be, o -sa -fōdi 'sia 'o 'vale Etiēnēn -a. Minnun zie Zuif 'nōn nen waa, o 'sia Sirene, en o -mie

"sia Alézandri, en o -mie "sia Silisi 'lee Azi 'leglön 'ji.

¹⁰ Pian Etiēnen o "kle "sa -fōdi -a. -Yēē cī 'nan 'wī 'tōdi nēn Bali lei 'saun -a -nōan -yre "bē -a 'bō 'a nēn 'e "we.

¹¹ En o -kō -fōle minnun -sru "lala -a 'nan 'o vī Etiēnen man 'nan, 'o 'bō "man te e ya Moizi 'lee Bali 'tō srenan.

¹² 'Wī zīē, e 'bli 'fō min cejenun 'lee 'fluba 'ci vūnōn 'ji, en o -kō -a 'kunle -sa -a, en o -kō -a tin 'banōn 'cein -da.

¹³ O -fō "nyian minnun peenun -sru, en 'o 'ta 'wlu 'senlē "man 'nyian. Waa 'vī 'nan: «Min 'gōē, e wū 'wliđi Bali -pan 'kōn nēn Bali -le vē -a bē -a man, en e wū "nyian -wliđi Moizi -le -peinun man.

¹⁴ Kōa 'man "da 'nan: Nazareti min Zozi 'kōn zīē -a -wīa, en Moizi -le -peinun nēn yaa -tō -kaa tranun lē bē, Zozi -a limlan -e -ka'a vile -kaa 'ta wōla "da "di.»

¹⁵ -A -nan nēn minnun pēēnōn nēn tin 'banan bē, 'o 'yīē 'sen Etiēnen da, en waa yra 'yī "le Bali -le 'pasianōn nēn laji bē -a -tō -zō.

7

Etiēnen 'wī tin 'ba tin 'banōn lē

¹ Tōōn en Bali -pannōn 'tazan -a laabu Etiēnen -lō 'nan: «'Wī 'kpa nēn?»

² En Etiēnen "e 'nan: «'An "bōinun, 'an "tūnūn, 'ka "trōēn "tō 'an wei lē. 'Li 'kpa te Abraam -nyēanla Mesopotami bē, en -cee Bali nēn -a -kōōn "manve "ka "diē, 'e 'fli kōōn -yre 'vaa, en e -kō -nyēnlēa Aran.

³ E 'nan Abraam lē 'nan:

«'I 'si 'yīē 'leglōn 'ji,
'i si 'i 'mangulinun va,
-e 'i 'kō 'trē nēn

an "ta -daa -a -kōōnlē 'yīē 'gōē -a da.»

⁴ En Abraam 'si Kalde 'leglōn 'ji, en e -kō -nyēnlēa Aran. E -fō -nan nun. Zī -a "tī "ka bē, en Bali -ta -a 'leglōn nēn ka cī -ji cēēgū 'gōē -a -ji.

⁵ Bali 'ka -yēē -yō -nōnlē 'leglōn zīē -a -ji dī. Bali 'ka -yēē "blūnan "wēnēn 'nōnlē dī. 'Pian e -tō 'e wei da 'nan 'e 'leglōn zīē -a -nōan -yre -yēē vē -a, en -yēē -sru 'e -nōan -a klu lē. Bali 'wī zīē -a 'vī, te Abraam -le 'nēn "ka "dī. 'Pian Bali -a 'vī 'nan:

⁶ «'Leglōn nēn -pēn da bē,
-a 'ji nēn 'i kludanōn -nyēanla.

O -kōan "minnun -le nōannun -a -nan nun.

Minnun 'tē "paa o da le -yaa sinjen wlu.

⁷ 'Pian 'leglōn nēn o drē -wee nōannun -a bē, an 'wī "nēn -kōōnman -wle.

'An 'bō Bali 'bē 'vī.

"Bē -sru 'i kludanōn lia 'o da

-e 'o 'ta 'an trō 'ba Kanan 'leglōn 'bō 'gōē -a -ji.»

⁸ Bali -tō 'e wei da Abraam lē 'nan e 'leglōn zīē -a -nōan -yre. -A -nōan -kōōn "vē nēn 'e 'fōdi -klōnmōn -va -a. -Yēē "wēan Abraam Izak -ya, en yaa -fō -klōnmōn -va -a -ya yī 'soravli "da.

-A -tōwli "nēn Izak "e drē Zago lē, en Zago "e drē "nyian 'yēē 'nēnnun -fuda "fli "nēn -kaa tra "le "tranun -a bē -wle.

⁹ Zozefo "bōinun man bō Zozefo -va, en waa -tan "le nōan -zō Ezipti. 'Pian Bali 'pa 'va,

¹⁰ en yaa 'si 'wī 'pleble pēēnōn 'ji. Bali 'wī 'tōdi -nōn -yre, en Ezipti mingōnnēn -a 'yī 'yī. Mingōnnēn zīē e Zozefo -tō 'e 'wluzan -dan tō -a Ezipti 'leglōn da 'lee 'e yifenun da.

¹¹ Tōōn en dra -dan tō -ta Ezipti 'leglōn 'lee Kanan 'leglōn 'ji. Dra zīē -a cibēn a "bōv "le "wēan, -kaa tranun 'ka 'blifē ye -e 'o -bli dī.

¹² -A -nan nēn Zago -a man 'nan -blifē a Ezipti, en e Zozefo "bōinun nēn -kaa tranun -a bē, o 'pa 'sia 'e tedē.

¹³ -A "flizan da bē, en Zozefo 'e 'fli -kōōn 'e "bōinun lē. -A -nan nēn Ezipti mingōnnēn Zozefo 'sinan 'tō.

¹⁴ Zozefo "e 'nan 'e "bōinun lē 'nan, 'o 'kō 'e "tī Zago 'si 'o -taa. -A "tī Zago 'lee 'e 'mangulinun a min -fuba 'soravli 'wle 'soolu.

¹⁵ Zago 'kō Ezipti, en e -ka -nan nun 'o 'vale 'yēē 'nēnnun nēn -kaa tranun -a bē waa.

¹⁶ O -ta o pēēnōn wōlē Sizem 'fla Kanan 'leglōn 'ji. Minnun o 'wō min wōnan nēn Abraam -a 'lō "lala -a Emor -pūnūn lō bē -a -nan.

¹⁷ Zī tō nēn Bali 'e wei -nōn Abraam lē 'nan e 'wī 'tō dra -yre "bē, e ya bōnan -kōgo bē, en Abraam kludanōn fadi 'sia "da, en o bōdi 'sia "kaga Ezipti 'leglōn 'ji.

¹⁸ -A -nan nēn mingōnnēn -trē -tō mingōnnēn -bliđi "sia Ezipti 'leglōn da. Mingōnnēn zīē, ya'a Zozefo -tōlē dī.

¹⁹ -A mingōnnēn zīē, e -cee minnun see paa, en e 'tē 'pa -kaa tranun da, e -tō -kaa tranun man -sa -a, 'nan 'o 'si 'nēn 'linennun -sru, -e 'o kaa.

²⁰ -A tō zīē -a man nēn o Moizi -ya. Moizi 'sō Bali lē tighl, en e -fō 'e "tī "le "kōnnēn mlēn yaaga te e 'nyōn -mlian.

²¹ En zī o 'si -a -sru "bē, -a -nan nēn Ezipti mingōnnēn 'lu -a 'sia, en yaa 'lēbō 'le 'yēē 'nēn 'zō.

²² O Moizi 'lēbō Ezipti 'nōn 'le 'wī 'tōdi -a, en Moizi 'lewei 'lee -a drē wūnūn -a kōōn 'nan e ya min 'pleble 'a.

²³ Zī Moizi lē 'bō -fuba sinjen bē, -a -nan nēn -a -cin -trōa "ji 'nan 'e 'kō 'e "bōv Izraēl 'nōn 'nanjen.

²⁴ En e Ezipti min -tō 'yī, te e ya 'tē 'panan Izraēl min -tō da, te -a -ci "ka "dī, en e 'padi 'sia Izraēl min zīē -a va, en Ezipti min -ka -yō.

²⁵ Moizi 'e 'ci nrōn 'nan 'e "bōv Izraēl 'nōn -a -ci -tōa paan 'nan Bali 'e 'si "va 'nan -e 'e o 'si nōanba -ji. 'Pian wa'a -ci manlē dī.

²⁶ "Bē -sru, tō cēēn te Moizi Izraēl 'nōn "fli "ye te o ya 'wī 'blūnan, en e ya "vale e o yēi "paamlan. E 'nan -wle 'nan: «'An beenun, ka ya "bōinun -a. -Mē "le "wēan nēn ka 'tē "paa 'ka cin da te -a -ci "ka "di?»

27 'Pian min nen e ci 'te 'panan 'e bœzan -to da be, e 'nan Moizi le 'nan: <-Tie i -to 'ku 'tazan -a? -Tie i -to 'kœ tin 'bazan 'a?

28 I ya "vale 'yian -tea "le zı i Ezipti min -te 'si be -yee 'wı 'zö?>

29 Zı Moizi 'wı zıe -a 'man be, en e -te -ji, e -kô yôle Mandian 'leglôn 'ji. E 'nen 'ya -nan nun "fli.

30 Le -fuba sinjen "be -sru, en Bali -le 'pasiazan -to 'e 'fli kôon -yre "bui "da Sinai pôn 'srôn. 'E 'fli kôon -yre 'te nren yei yibanen 'to -va.

31 Zı Moizi 'wı zıe -a -nan 'yı be, 'wı -a 'kan, 'pian zı e ya -plinan "man 'nan -e 'e -nan yı be, en e Minsan wei 'man 'nan:

32 <An ya 'i tranun -le Bali -a. An ya 'i tranun Abraam 'lee Izak 'lee Zago 'le Bali -a.> En Moizi nyôndı 'sia, ya'a -kolale Bali -nanjendı -a dı.

33 -A -nan nen Minsan "e -yre 'nan: <'I 'yie -manwua 'sö 'i 'cein -man, kôo fenan nen i cı 'i 'todı be, e yra kônglôn 'men ve -a.

34 An 'men minnun nen Ezipti be, -wee yra yıdı 'yı, an -wee -paandı 'man, en an sônla 'nan -e 'an o 'si nœnba -ji. -Yee "wean, meın "paa -sia Ezipti 'leglôn 'ji.>

35 Moizi -töwli "nen, "nen minnun zıe wa'a yıle "yi "dı, waa 'vı "man 'nan: <-Tie i -to 'ku 'tazan -a? -Tie i -to 'kœ tin 'bazan 'a?> be, -a 'lein nen Bali -a 'pa 'sia 'nan 'e 'to o tazan 'lee o 'sizan nœnba -ji -a. Bali -le 'pasiazan -to 'be 'e 'fli kôon -yre yibanen 'va, en e 'wı zıe -a 'vı -yre.

36 Moizi 'be o 'si Ezipti 'leglôn 'ji -ce -srôn "wı 'lee 'lebo "fö wunun dredı -a. -Ce -srôn "wunun zıe yaa dre Ezipti 'leglôn 'ji, en yaa dre jemie 'tenden man, en yaa dre "bui "da le -fuba sinjen wlu.

37 Moizi 'bö zıe, -yee 'vı Izrael 'nôn le 'nan: <Bali -taa "talé Bali 'lewei vızan -to nen "le 'men 'wı 'zö be -a 'cee. -A Bali 'lewei vızan zıe, 'ka 'bö 'va nen e baala.>

38 Tö nen Izrael 'nôn 'o cin 'yı "bui "da be, Moizi 'bö 'be 'to Bali 'lee Izrael 'nôn yei, e -to 'ka tranun 'lee Bali -le 'pasiazan nen e 'wı tin 'ba -yre Sinai pôn da be o yei. Moizi le nen Bali wei nen e 'belıdı -nœn "be, Bali 'bö -a -nôn 'nan 'e 'vı 'cee.

39 En -kaa tranun 'ka -a wei 'siléa 'wı 'kpa -a dı, o 'ci 'pa "man. En waa nrôn 'o 'ji 'nan 'o lia 'o da Ezipti 'leglôn 'ji.

40 Waa 'vı Arôn le 'nan: <'I -cee balınun dre -e 'o 'si -kôon -cee. -Yee cı 'nan Moizi 'bö nen e -kaa 'si Ezipti 'leglôn 'ji be, 'wı nen e 'bö "man "nun be, -ka'a tœa dı.>

41 -A -nan nen o fe -to dre "le tri -zö 'nan -e 'o -pan, en o tri zıe -a -pan. En o cı "nrandı 'sia 'o 'bö 'pe dreve le.

42 Töon en Bali 'e koda -to o va, e o 'töı 'nan 'o laji fenun -pan "le zı e cı 'e 'cren -tedı Bali 'lewei vınôn 'le 'fluba 'ji be -yee 'wı 'zö. E ya 'e 'cren -tedı 'nan:

<Izrael 'nôn, le -fuba sinjen wlu te ka ya "bui "da be, ka -wi -te 'men? En ka 'sraga dre 'men?

43 -Ceje!

'Pian 'cee bali nen waa laabo Molok be -yee -tandan nen 'ka 'lô,

'lee 'cee bali Rôfa -le mlen cren nen kaa dre be, -nyren 'ka 'lô.

Fenun nen kaa dre 'nan -e 'ka -pan be -nyren 'ka 'lô.

-Yee "wean nen an 'ka 'tua, an -ko 'ka 'a Babilôn 'leglôn -sru, ka dra -wee nœannun -a.>

44 Te -kaa tranun a "bui "da be, -tandan nen Bali -taa "ji be, e ya -wlo. Moizi -tandan zıe -a -to "le zı Bali -a 'vı -yre "be -yee 'wı 'zö, en -a 'lein nen yaa 'yı be, -nyren yaa -to.

45 "Be -sru en -tandan 'lein zıe, e -fö -kaa tranun -le 'nennun lö. Zozue -trœa o 'le, en o -kô -nyenleä 'leglôn nen Bali -a -ji 'nôn 'pin o 'le be -a -ji. O -kô -tandan zıe -a 'leglôn zıe -a -ji, -tandan 'bö 'fö -nan nun -trilii, en e 'bö David da.

46 David zıe e 'sö Bali le, en yaa laabo Bali lö 'nan 'e 'si -nôn 'yre -e 'e 'kôn 'to -yre, 'dö -e Bali nen Zago kludanôn 'le Bali -a be 'e -nyran ji, 'pian Salomon 'be 'kôn zıe -a -to Bali le.

47 Te e ya 'e vıdı 'nan Bali nen min ta lou "be ya 'a 'nyeanla min -to 'kôn -ji dı. Bali 'lewei vızan 'wı zıe -a 'vı 'e 'cen. Yaa 'vı 'nan:

48 <An Minsan, 'men mingôn nen pein a lablı 'ji,

en 'tre a 'an 'cein -trœa "dave -a. 'Kôn 'cen "nen ka -kôlaman -a -tödı -a 'men? En nyin zia 'be -kôan 'an 'flinla 'nan "a?

49 -Yee cı 'nan 'an 'bö 'pe dreve fenun peenôn zıe -a.> »

51 En Etiēnen "e 'nan tin 'banôn le 'nan: <Ka ya minnun nen 'wı 'ka 'ko o -wulo -ji dıe, waa. Ka ya "le minnun nen wa'a Bali tœa dıe -wee 'wı 'zö. 'Ka "trœen "a "yuyu, en 'ka 'ci 'pa Bali lei 'saun 'le 'wı man "le 'ka tranun 'zö.

52 Bali 'lewei vızan 'cen "da nen 'ka tranun 'ka 'te 'pale dı? Bali 'lewei vınôn nen waa 'vı 'nan Bali -le min tıglı -taa "talé be, 'ka tranun o tee, en 'cee min tıglı zıe 'be 'nôn "nyian minnun le, en waa -te.

53 Zı Bali -le -pei -to wunun cı be, Bali -le 'pasianôn -a -nôn 'cee, en ka'a 'ta wolea "da "dı.>

Minnun Etiēnen -te, en Saul 'te 'padı 'sia Zozinôn da

54 Zı tin 'banôn 'wı zıe -a 'man be, 'bli 'fö o ji Etiēnen man, en 'o 'she da -blıdı 'sia.

55 'Pian Etiēnen nen 'e fadı Bali lei 'saun 'a be, 'e yıe 'to laji, en e Bali -le 'te 'san 'yı, te e Zozı ye 'e 'tödı lou Bali -pe "yi "da.

56 En e 'nan: <"Ka 'yıö, an lablı ye 'e 'le 'södı, en an Blamin -pı ye 'e 'tödı lou Bali -pe "yi "da.>

57 Minnun -paandi 'sia 'pleble, te 'o 'pe 'wle wo 'o "træn 'ji. En o pænon 'kv Etiënen -va, waa 'kun.

58 Waa plila, o -kv -a 'fla lunen, en waa -son -køle -a. Minnun nen waa dre be, o 'wee sonun -sran -gobo "tv nen waa laabo Saul be -a "srøn.

59 Minnun Etiënen -søan "køle -a, 'pian te Etiënen "e Bali trv "baa 'nan: «Minsan Zozi, 'an lei -noan 'yie 'e "pa 'ji.»

60 -A -nan nen 'e "po søon, en e paan 'pleble 'kpa. E 'nan: «Minsan, 'i 'w1 'wliđi 'gve -a 'ce -wle.» Z1 e cæn 'w1 z1e -a vidi man be, en 'e yie 'le 'wv.

8

1 Saul 'le 'ci 'sø nen 'nan minnun Etiënen -te.

Yi 'bø 'lein z1e -a da nen minnun 'te 'padi 'sia Zozinøn nen Zeruzalem be o da. Zozinøn pænon fuila "man Zude 'lee Samari 'legløn 'ji, 'pian Zozi 'le 'pasianøn "o -fvv Zeruzalem.

2 En minnun nen o 'ta wøla Bali wei tigl̥i da be, o Etiënen -wv, en o -kv -a wvle.

3 'Pian Saul -le ve be, e 'te 'padi 'sia Zozinøn da. E -cia 'kønun 'le 'nen 'nan -e 'e Zozinøn "kuun. E 'sia lımøn 'lee 'klønmon man, e o 'kun, en e -kv o -følē -pv 'kuin.

Filipv Bali -le 'w1 'nønnon 'v1 Samari 'nøn le

4 Zozinøn nen o fuila "man "be, o ci Zeruzalem fenan pænon 'nan Bali -le 'w1 'nønnon vidi -a minnun le.

5 Filipv -kv Samari 'legløn 'ji, en e min 'sizan 'w1 'ji -le 'w1 'v1.

6 Samari 'nøn 'ta "kaga, o pænon o "træn "tv Filipv wei le 'kpa tigl̥i, te o -ce -srøn "wunun nen yaa dra be -a -nan ye, 'lee 'wunun nen yaa ve be, -a maan.

7 -Yee ci 'nan, -yv -wliđinun nen o ya minnun -sru "be o 'si o -sru -paandi -a, en minnun nen o "tun "bo be, 'lee minnun nen o -srandi "tra "be, -ce 'si o man.

8 -A -nan nen ci "nran -dan dre 'fla z1e -a da.

9 Min -tv a 'fla 'bø z1e -a da 'e cæn waa laabo Simøn. E fenun dra 'bui da. -Yee 'bui wunun dredi Samari 'nøn 'plo 'fō, en yaa ve 'e 'fli man 'nan 'e ya min -dan a.

10 -E 'e 'sia 'nen "wennen 'lee min ceje man, o pænon 'wunun nen Simøn -a dra be o 'sianan, te waa ve 'nan: «Min 'labē, Bali nen, 'pleble -dan be -nyren.»

11 -Yee ci 'nan, o pænon -a wei "siala 'w1 'a, kōo e o 'plo 'fō 'yee 'bui wunun dredi -a, -a -nan 'møn.

12 'Pian z1 Filipv Bali -le mingønne -bliđi 'w1 'v1, te e Zozi Crizi -le 'w1 ve -wle "be, en o yi -tera "da. Tōn lımøn 'lee 'klønmon pænon 'o -batize dre.

13 Simøn 'bō "nyian "e 'yi -tera "da, en waa -batize dre. Z1 waa -batize dre be, ya 'a 'sile "nyian Filipv "srøn "di. -Ce -srøn "w1 'lee 'lebo

"fō wunun nen Simøn -a -nan ye Filipv -lō be, yaa 'plo 'fō.

14 Z1 Zozi 'le 'pasianøn nen o -fv Zeruzalem be, waa 'man 'nan Samari 'nøn yi -tera Bali wei da be, en o Pieri 'lee Zan 'pa 'sia o va.

15 Z1 Pieri 'lee Zan 'bōla o va nun be, en o Bali trv 'ba -wle 'nan -e 'o Bali lei 'saun yi.

16 -Yee ci 'nan, min -tv 'ka tian Bali lei 'saun y1e o va di, o 'o -batize dre 'e teđe Minsan Zozi 'to da 'e "tun.

17 -A -nan nen Pieri 'lee Zan 'o 'pe 'pla o da, en o Bali lei 'saun 'y1.

18 Simøn -a 'y1 'nan, Zozi 'le 'pasianøn 'o 'pe 'pla minnun da en o Bali lei 'saun 'y1, -a -nan nen Simøn "lala 'si, en e 'nan -wle 'nan:

19 «'Ka "mæn 'pleble 'nøn "nyian, -e -te 'an 'pe 'pla min da be, -a san 'e Bali lei 'saun y1.»

20 'Pian Pieri "e -yre 'nan: «'Yie "lala 'e 'kv 'yia 'te nen ya 'a 'driman diē -a va. Kōō "yie 'ji "le o Bali -le 'pleble z1e -a "lōa "lala -a.

21 'Yie 'w1 'tv 'ka 'w1 z1e -a -ji di, en 'i 'blınan 'ka 'nan di, kōō 'i 'wulo -ji w1 'ka tigl̥i Bali 'le di.

22 -Yee "wæn 'i 'si 'w1 'wliđi "dredi man -e 'i 'fli -nøn Bali le. 'I Minsan trv 'ba, 'dv -e 'e -kōla 'w1 'wliđi "nen 'i 'wulo -ji be -a fuidi -a.

23 -Yee ci 'nan maan -tōa 'nan i ya 'i fadi 'w1 'wliđi "nōnnon -a, en i ya 'w1 'wliđi "le nōan -a.»

24 -A -nan nen Simøn "e 'nan Pieri 'lee Zan le 'nan: «'Ka 'bō 'ka Minsan trv 'ba 'men 'w1 man -e 'w1 nen kaa 'v1 be 'e vile 'e bō 'an man di.»

25 'Wunun nen Minsan Zozi -a 'v1 'lee 'wunun nen ya dre Zan 'lee Pieri yie man be, o Samari 'nøn "le 'v1. Z1 o cæn -a vidi man be, en o 'li 'o da Zeruzalem. "Wee -ta -sia be, o -to Samari 'fla -mie da, te o Bali -le 'w1 'nōnnon ve minnun le.

Filipv Bali -le 'w1 'nønnon 'v1 Etiopi min -tv le

26 Minsan -le 'pasiazan -tv 'w1 tin 'ba Filipv le 'nan: «'I -kv 'tređa "tre 'zia, -e 'i -si nen e "sia Zeruzalem -e 'e 'kv 'fla nen waa laabo Gaza be -a 'sia. -A da 'be ci flu.»

27 Filipv wluan, en e -kv. "Yee -løn -kōnan -sia be, en e min -tv 'y1 'e 'le. Min z1e, Etiopi min nen, en e ya 'e 'sadi. Etiopi lı Kandas nen mingønne -a be, -a yife va nen 'e yie -tōa. E -ta Bali trv 'bale Zeruzalem,

28 en e "ta lia 'e da 'y1 e fla. E ya 'e -nyrandi odro nen -sv -a -klanman be -a -ji, te e Bali 'lewei vızan Ezai -le 'fluba 'ta ve.

29 Bali lei "e Filipv le 'nan: «'I -pli odro 'labē -a man.»

30 En Filipv søonla odro z1e -a -sru, te e Etiopi min -le 'fluba ta vidi maan. E ya -a ta vınan Bali 'lewei vızan Ezai -le 'fluba 'ji, en Filipv "e -yre 'nan: «'Fluba nen yia ta ve be yia -ci maan?»

31 Etiopi min "e -yre 'nan: «Te min 'ka 'a - koonle 'men die, maan dra ko -e 'an -ci man?» En e Filipu laabv 'nan 'e -nyran 'e "srøn odro -ji.

32 'W1 nen e ci -a ta vnan Ezai -le 'fluba 'ji be -nyren 'gu:

«O -kv -a -felē "le 'bla 'zū, en o -kv -a "le 'bla 'nen nen o ci -a "ce "bōnan ya'a 'we die -yee 'w1 'zū. Ya'a 'w1 'tū 'silē "da "dī.

33 Wa'a 'silēā fē -tū -a dī, en min -tū 'ka 'tōlē -a -sru "dī. -Tīē -kolaman -a kludanōn 'le 'w1 vīdī -a? Kōō minnūn 'be -yee 'belidī 'le 'tō 'trēda.»

34 En Etiopi min -a laabv Filipu -lō 'nan: «- T1 nen Bali 'lewei vīzan -a ve 'gu? -A 'bō 'fī nen yaa ve, -baa min pee nen yaa ve?»

35 -A -nan nen Filipu Zozi 'le 'w1 'nōnnōn vīdī 'sia -yre, 'w1 nen 'e 'cren -tedī zīē -a da.

36 O ya -kōnan 'o 'lē, en o 'bō 'yī ba man, en Etiopi min "e 'nan -yre 'nan: «'Yī nen 'gu, -mē -maan yī'an -batize dra dī?»

37 [-A -nan nen Filipu "e -yre 'nan: «-Te i yī -teala "da "i 'bli pēēnōn 'a bē, -e 'wei -batize dre.» En Etiopi min "e 'nan: «Maan -tōā 'nan Zozi Crizi a Bali -pī -a.»]

38 En Etiopi min "e 'nan 'o odro -tō. -A -nan nen o "flīnōn sōōn 'yīa, en Filipu -a -batize dre.

39 Zī o 'sī 'yīa bē, en Mīnsan lei Filipu 'sia, -a -nan nen Etiopi min 'ka "nyīan -a yīlē dī. -A ci -fū 'e "nrandī, en e -kv.

40 'Pīan Filipu "e 'fī 'yī 'fla nen waa laabv Azo bē -a da, en e Bali -le 'w1 'nōnnōn vīdī 'sia 'fla pēēnōn nen e 'bō "man, en e 'bōla Sezare bē -a da.

9

Fē nen e dre 'lōō, en Saul sōōnla Zozi -sru "bē

1 Tū zīē -a man te Saul -ko tīan 'tē 'padī -a Mīnsan -srūnōn da, te e -ko o -tēēdī -a. En Saul -kv Bali -pannōn 'tazan va,

2 'nan 'e 'fluba nen e -si -nōān 'yre -e 'e -wla Zuif 'nōn 'le cin yī 'kōn nen Damas bē -a -jī bē -a -nōn 'yre. Saul 'ta -ko 'nan -e 'e 'sia hūnōn 'lee 'klonmōn nen o 'ta wōla Mīnsan -sru "bē, -e 'e o "kuun -e 'e 'ta waa Zeruzalēm.

3 E Damas si 'sia e ya -kōnan, e "ta bōā 'fla 'bō "srøn "kogo 'nūn tōōn 'tē 'san -tū bīī lajī, en e -sen "da.

4 Saul -trīa 'tra, en e wei -tū 'man, te 'bē ve -yre 'nan: «Saul, Saul, -mē "le "wēān i 'tē "paa 'an da?»

5 En Saul "e -yre 'nan: «'An 'san, -tī nen 'yīa?»

En Mīnsan wū "man 'nan: «'An 'bō Zozi nen i 'tē "paa 'an da bē, maan nen.

6 'I 'wluān lou, 'i 'kv 'fla. -Te i 'bōla 'nan nūn bē, 'w1 nen kō 'i dre bē, waa ve 'yīē.»

7 Minnūn nen o ci -kōnan 'o 'vale Saul nūn -a bē, 'w1 cīla o da, wa'a -kōlālē 'wīdī -a dī, "o wei 'bō maan, 'pīan wa'a min -tū ye dī.

8 Saul wluān, -a yīē a 'e 'lē 'sōdī, 'pīan te ya'a fēnan ye dī. Waa 'kun 'e 'pē -man, en o -ko -a Damas.

9 E yī dre yaaga te ya'a fēnan ye dī, ya'a 'yī mlīan dī, en ya'a fē ble dī.

10 Te Zozi -srūan -tū a Damas, waa laabv Anania, Mīnsan 'w1 tīn 'ba -yre "le nyrīnvla -zū. Yaa laabv Anania, en Anania "e -yre 'nan: «Mīnsan, maan nen 'gu.»

11 En Mīnsan "e -yre 'nan: «'I 'wluān, 'i 'kv 'fla yēi "si nen 'e 'sōdī "jī tīglī 'labē -a da, 'i 'kv Zūdazī -le "kōnnēn. Min -tū nen waa laabv Saul bē e ya Bali trū "banan 'nan nūn. Saul zīē, e "sia 'fla nen waa laabv Tars bē -a da.

12 Te Saul "bō "e min -tū nen waa laabv Anania bē -a ye "nyīan "le nyrīnvla zū e wla, en 'e 'pē 'plā "da 'nan -e -a yīē 'e 'lē 'sū.»

13 En Anania "e 'nan: «Mīnsan, 'tē nen yaa 'pa 'i -srūnōn da Zeruzalēm bē, maan 'man min "kaga "da.

14 En Bali -pannōn 'tanōn 'si -nōn -yre 'nan, minnūn pēēnōn nen o Bali trū "baa 'i 'tō da bē, 'e o "kuun.»

15 -A -nan nen Mīnsan "e Anania le 'nan: «'I 'kv! -Yēē cī 'nan, 'an 'bō mēēn min 'labē -a 'si "va 'nan -e 'e 'mēn "nyranman 'pa, 'dū -e 'an 'tō 'e bōla 'jī 'lēglōn nūn 'lē, 'lee mīngōnnēn nūn 'lē 'lee Izraēl 'nōn 'lē.

16 Zī e -taa 'e yra yīlē -e 'an 'tō 'e fuīla "man "bē, 'an 'bō 'bē -kōōnman -yre.»

17 Tōōn en Anania -kv. Zī e 'bōla "kōnnēn "bē, 'e 'pē 'plā Saul da, en 'nan: «'An "bū Saul, te i ya -tanān -sia, Mīnsan Zozi nen 'e 'fī kōōn 'yīē bē, yaan 'pa 'sia 'nan -e 'i yīē 'e 'lē 'sū, 'nan -e 'i 'kōn 'i fādī Bali lei 'saun "a.»

18 "Nūn tōōn, fē -tū 'si Saul yīē da "le pōnēn fēē 'zū, e -fōla, en -a yīē 'lē 'sū. Saul wluān lou, en waa -batize dre.

19 Zī e -nyān bē, e fēnūn blī, en -a "kōē "tō 'e da.

Saul Bali -le 'w1 'vī Damas

E yī "fī yaa dre Zozi -srūnōn nen Damas bē o va.

20 Tōōn en e Zozi 'le 'w1 'nōnnōn vīdī 'sia minnūn le Zuif 'nōn 'le cin yī 'kuin 'nan Zozi bē, Bali -pī nen.

21 Minnūn pēēnōn nen waa ye -a vīnān bē 'w1 o "kaan, te waa ve 'nan: «Min 'labē, -yēē minnūn nen o Bali trū "baa Zozi 'tō da Zeruzalēm bē, o tēē te e 'tē "paa o da 'gu, en e -ta "nyīan Zozīnōn "kuunle 'gu, en e -kv waa Bali -pannōn 'tanōn le. E dre 'kō, en -yēē 'w1 zīē -a ve?»

22 'Pīan te Saul -ko Zozi 'le 'w1 'nōnnōn vīdī -a minnūn le 'kpa tīglī. 'W1 nen Saul -a ve zīē, Zuif 'nōn nen Damas bē e o kī 'a, en wa'a -kōlālē -a -zī -fōdī -a dī. Yaa -ci -kōōnman -wle 'wein 'nan Zozi 'bē cī min 'sīzan 'w1 'jī -a.

23 Zī -a -nan 'mōn 'trīlīī bē, en Zuif 'nōn 'o cīn wei -cī 'man 'nan 'o -tē.

24 Pian -wee 'wɪ nɛn waa 'plɑ "da "bɛ, Saul -a 'man. O Saul man -pennan bodrun funnin -klɔn -yrɛ "nɛn 'nan -e 'o -tɛ.

25 -Yee "wean -pɛi -tʊ man, Saul -srʊnɔn Saul 'si, ɛn waa sɔɔnla 'flɑ man -klɔn -srʊ saannɛn 'ji.

Saul 'li 'e da Zeruzalem

26 Zi Saul 'bɔla Zeruzalem bɛ, ɛn e ya "vale 'e -fɔa Zozi -srʊnɔn 'va. 'Pian o pɛɛnɔn "klan -man -yrɔ, kɔɔ wɑ'a yi 'tɛala "da 'nan Zozi -srʊzan nɛn dɪ.

27 -A -nan nɛn Barnaba -a 'kun, ɛn e -kʊ -a Zozi 'le 'pasianɔn 'va, ɛn zɪ Minsan 'e 'fli -kɔɔn Saul lɛ -sia bɛ, 'lee 'wɪ nɛn yaa 'vɪ -yrɛ "bɛ, Barnaba -a 'vɪ -wlɛ. ɛn zɪ Saul Zozi 'le 'wɪ 'nɔnɔn 'vɪ 'wein Damas bɛ, Barnaba -a 'vɪ "nyian -wlɛ.

28 -A -nan nɛn Saul -fɔ o va, o ciɪ waa Zeruzalem fɛ pɛɛnɔn 'nan, te e 'wɪ 'nɔnɔn vɛ minnʊn lɛ 'wein Minsan 'tɔ da.

29 Saul 'wɪ 'vɪ Zuif 'nɔn nɛn o Grek wei -fɔa "bɛ -wlɛ, ɛn o -sa -fɔ waa. 'Pian minnʊn zɪɛ waa -wɛɛ "man 'nan 'o -tɛa.

30 -A "bʊɪ Zozinɔn 'wɪ zɪɛ -a 'man, ɛn o -kʊ Saul -a Sezare 'flɑ, ɛn o -yrɛ 'nan 'e 'kʊ Tars.

Pieri min -srandi beli

31 -A -nan nɛn -leglizinun nɛn Zude 'lee Galile 'lee Samari 'leglɔn 'ji bɛ, o man flin, ɛn o -tɔ 'plɛblɛ. O 'yra -tɛa Minsan 'man, ɛn o 'ta wɔla -a -srʊ tɪɪlɪ. Bali lei 'saun 'pa o va, ɛn -leglizɪ -ji 'nɔn drɛ "kaga.

32 Pieri a ciman 'flɑ pɛɛnɔn zɪɛ -a da. Yi -tɔ da, ɛn e 'bɔla minnʊn nɛn Zozi 'le vɛ -a Lida 'flɑ bɛ o va.

33 ɛn e 'bɔ min -srandi "tra "tʊ nɛn waa laabo Ene bɛ -a man 'e nyinnandi -saa da. E yra "tra -a -nan lɛ 'sɔra nɛn 'gʊ.

34 ɛn Pieri "e -yrɛ 'nan: «Zozi Crizi 'i beli, 'i 'wluan lou 'i 'bɔ 'a -e 'i 'yie nyinnan "dave plin.» Nun tɔɔn ɛn e wluan lou.

35 Lida 'nɔn pɛɛnɔn 'lee minnʊn pɛɛnɔn nɛn o -nyɛanla Sarɔn fɛnan pɛblɛ da bɛ, zɪ o min zɪɛ -a 'yɪ te e 'ta wo bɛ, ɛn 'o 'fli -nɔn Minsan lɛ.

Dorka -ka, ɛn Pieri -a fɔv

36 Lumɔn -tʊ a Zozi 'va, e ya 'flɑ nɛn waa laabo Zope bɛ -a da. Lɪ zɪɛ -a 'tɔ nɛn Tabita, ɛn -tɛ 'bɛ "cɛɛ dɪ Dorka. 'Tɔ zɪɛ -a -ci nɛn Grek wei -ji «srʊ». Lɪ zɪɛ, e "yi "dra min pɛɛnɔn lɛ, te e "paa 'yalɛ -tɛnɔn 'va.

37 Tʊ nɛn te Pieri a Lida bɛ -a man, lɪ zɪɛ e -trɪa -cɛ -a, e -ka. Zɪ o cɛɛn -a -srʊdɪ man bɛ, ɛn o -kʊ -a 'palɛa 'kɔn "bʊ "tʊ -ji 'kɔn 'ta lou.

38 Lida 'flɑ a Zope 'flɑ "srɔn "kogo, ɛn Zozi -srʊnɔn -a 'man 'e 'cɛn, 'nan Pieri a Lida. -A -nan nɛn o min "fli 'pa 'sia 'nan 'o 'kʊ -a trʊ 'ba, 'nan 'o vɪ -yrɛ 'nan 'e 'ta 'o 'va 'treɛ.

39 Zɪ o 'bɔ Pieri man bɛ, waa 'vɪ -yrɛ, 'nun tɔɔn ɛn 'o 'vale waa o -kʊ. Zɪ o 'bɔla 'nan nun bɛ, ɛn o -kʊ Pieri -a 'kɔn "bʊ "ji lou. Lumɔnnun

pɛɛnɔn nɛn o -srɔn -ka 'o da bɛ, o pli Pieri man te o -wua, ɛn o Tabita -le -trale 'lee -yee sɔnʊn nɛn yaa drɛ te o ya waa bɛ, -a kɔɔn -yrɛ.

40 ɛn Pieri min pɛɛnɔn 'sɛn bei, 'e "pɔ sɔɔnla, ɛn e Bali trʊ 'ba. Tɔɔn 'e yra -tɔ min pa zɪɛ -a da, ɛn e -yrɛ 'nan: «Tabita, 'i 'wluan lou.» ɛn 'e yɪɛ 'lɛ 'sʊ. Zɪ e Pieri 'yɪ bɛ, ɛn e -nyran lou.

41 Pieri 'e 'pɛ -nɔn -yrɛ, ɛn yaa wluan lou, ɛn e -calenun 'lee Zozinɔn -mienun laabʊ. -A -nan nɛn e lɪ zɪɛ -a kɔɔn -wlɛ 'e 'belidɪ.

42 Zi Zope 'nɔn "kaga 'wɪ zɪɛ -a 'man bɛ, ɛn o -mienun yi -tɛradɪ 'sia Minsan da.

43 Pieri -fʊ Zope 'flɑ tʊ "wɛnnɛn 'a. E -fʊ min -tʊ nɛn waa laabo Simɔn bɛ -a va. Simɔn zɪɛ e -jeliba 'kɔlɛ dra.

10

Pieri 'lee Kɔrneli

1 Min -tʊ a waa laabo Kɔrneli, e ya 'flɑ nɛn waa laabo Sezare bɛ -a da. Itali 'sounjanun tazan nɛn.

2 Kɔrneli zɪɛ, e Bali ye "yɪ, ɛn e 'yra -tɛa "man. O 'vale 'e 'mangulinun pɛɛnɔn 'a o Bali trʊ "baa, e "yi "dra Zuif 'nɔn nɛn 'yalɛ o -tɛ bɛ -wlɛ, ɛn e Bali trʊ "baa tʊ pɛɛnɔn man.

3 Yi -tʊ da te yidɛ tɛɛnla bɛ, e drɛ -yrɛ "le nyirinvla zʊ, ɛn e Bali -le 'pasiazan -tʊ 'yɪ -goezɛɛ, 'bɛ wlala "va, ɛn 'bɛ laabʊ: «Kɔrneli!»

4 E Bali -le 'pasiazan zɪɛ -a -nanjɛɛn "klan da, ɛn e 'nan -yrɛ 'nan: «Minsan, -mɛ "nɛn -nan?»

ɛn Bali -le 'pasiazan "e -yrɛ 'nan: «t Bali trʊ "baa, ɛn i "yi dra 'yalɛ -tɛnɔn lɛ Bali -a -nan 'yɪ, ɛn -a ci 'ka 'sanlɛ 'i man dɪ.

5 'Bɛ nɛn 'gʊɛ, 'i minnʊn 'pa 'sia Zope -e 'o 'kʊ Simɔn nɛn waa laabo "nyian Pieri bɛ -a laabʊ.

6 Simɔn zɪɛ, e -nyɛanla Simɔn nɛn e -jeliba 'kɔlɛ dra bɛ -a va. -Yee 'kɔn a jemɛ "srɔn.»

7 Zi Bali -le 'pasiazan nɛn e 'wɪ tin 'ba -yrɛ "bɛ, e 'si -a "srɔn "bɛ, tɔɔn ɛn Kɔrneli 'yee 'nyranman 'pazan "fli laabʊ, ɛn e 'yee 'sounjanun va 'sounja -tʊ nɛn e Bali ye "yɪ, ɛn e 'yra -tɛa "man "bɛ -a laabʊ.

8 'Wɪ pɛɛnɔn nɛn e drɛ bɛ, e -wee 'vɪ, ɛn e o 'pa 'sia Zope.

9 -A ta tʊ cɛɛn "wɛɛ -kɔn -kɔnan, o pli 'flɑ 'bɔ "srɔn "kogo, te Pieri -kʊ 'kɔn 'ta lou Bali trʊ 'balɛ, te yidɛ 'bɔ min -win -ji 'sɛzɛ.

10 Dra Pieri zɪɛ -a -tɛa, ɛn e ya "vale 'e fɛ -ble. Te o ya -yee fɛ -tɔɛnnan, ɛn e drɛ -yrɛ "le nyirinvla zʊ,

11 e labli 'yɪ 'e 'lɛ 'sʊdɪ, te e fɛ -tʊ ye "le sɔla -dan nɛn o ya 'o 'kundi -a "nɛn "sinjen man bɛ -yee 'wɪ 'zʊ. E -tadɪ 'sia 'tra, te e -pliman 'trɛ man.

12 -Wi 'tʊ 'tʊdʊ pɛɛnɔn nɛn o 'ta wo 'o 'pɛ "fli 'lee 'o 'cɛɪn "fli "da bɛ, 'lee -winun nɛn o -plimlan 'o 'kɔlɛnɛn "bɛ 'lee "loman 'tʊ 'tʊdʊ pɛɛnɔn a sɔ zɪɛ -a -ji.

13 En wei -tɔ 'e -yrɛ 'nan: «Pieri 'i 'wluan lou, 'i -tɛ -e 'i -blɔ.»

14 'Pian Pieri "e 'nan -yrɛ 'nan: «Minsan, te 'i vɪ 'mlɔnmlɔn dɪ. Ma'an tian 'li fɛnɔn nɛn e cɪ min 'srɔɛn 'a 'lee fɛnɔn nɛn e min 'tri -tɔa Bali 'le bɛ, -a -blɪdɛ dɪ.»

15 En wei zɪɛ e 'nan -yrɛ -a "flizan da 'nan: «Fɛnɔn nɛn Bali -a vɪ 'nan e ya -blɪvɛ -a bɛ, te 'i drɛ 'i 'srɔɛn 'a dɪ.»

16 E 'vɪ zɪɛ 'e 'pa -a yaaga, 'nun tɔɔn "bɛ -sru, ɛn fɛ zɪɛ e -kɔ lɔji.

17 Te Pieri 'ka 'wɪ nɛn yaa -nan 'yɪ bɛ -a -ci maan dɪ, -a tɔ 'bɔ zɪɛ -a wlu bɛ, te minnɔn nɛn Kɔrneli o 'pa 'sia bɛ, o Simɔn -le 'kɔn 'yɪ, ɛn o 'bɔla "nɛn 'sɛzɛ.

18 O min -tɔ laabɔ, ɛn o 'wɪ laabɔ -yrɔ 'nan: «Simɔn nɛn waa laabɔ Pieri bɛ, e ya -nan?»

19 Pieri -fɔ 'e ci "nrɔnnan 'wɪ nɛn yaa -nan 'yɪ bɛ -a da, tɔɔn ɛn Bali lei 'saun "e -yrɛ 'nan: «'I 'yɪɔ, min yaaga 'a 'i -wɛɛnan.

20 'I 'wluan lou, 'i sɔɔnla, te 'i 'ci -fɔɔ "dɪ, -e 'ka 'kɔ waa. -Yɛɛ cɪ 'nan 'an 'bɔ 'bɛ o 'pa 'sia.»

21 Pieri sɔɔnla, ɛn e 'nan minnɔn zɪɛ -wɛɛ 'nan: «'An 'bɔ nɛn ka cɪ 'an -wɛɛnan bɛ, 'an 'bɔ nɛn 'gɔ. -Mɛ 'wɪ man nɛn ka -ta 'gɔ.»

22 ɛn o 'nan -yrɛ 'nan: «Sɔunjanun tazan Kɔrneli 'bɛ 'kɔ 'pa 'sia. E ya min tɪgɪ 'a Bali 'le, e 'yra -tɛa Bali man, ɛn Zuif 'nɔn pɛɛnɔn -a 'tɔ 'yɪ 've. Bali -le 'pasiazan "e 'nan -yrɛ 'nan, 'o 'lɔ 'yɪa 'yee vɛnan -e 'yɛi wei man.»

23 Tɔɔn ɛn Pieri o wla 'yee 'kuin, ɛn o 'nyin 'nan nun. Zɪ tɔ cɛɛn bɛ, ɛn 'o 'vale Zope Zozinɔn -mienun -a, o -si 'sia.

Pieri -kɔ Kɔrneli -va

24 'Bɛ 'ta tɔ cɛɛn, ɛn o 'bɔla Sezare. Kɔrneli 'e 'mangulinun 'lee 'e bee tɪgɪ tɪgɪ laabɔ 'e 'va te o ya o -pɛnnan.

25 Zɪ Pieri 'bɔla bɛ, tɔɔn ɛn Kɔrneli -kɔ -a 'le, ɛn 'e "pɔ sɔɔn "wlu, ɛn 'e 'wulo -fɔ 'e 'wlu.

26 'Pian Pieri -a wluan lou te yaa ve -yrɛ 'nan: «'An 'bɔ 'gɔ, min nɛn maan 'nyian, -yee "wɛan 'i 'wluan.»

27 O -kɔ -sɛɛ "wɔdɪ -a, o wlala 'kuin, ɛn Pieri min "kaga 'yɪ 'o cin yɪdɪ.

28 -A -nan nɛn e 'nan -wɛɛ 'nan: «Kaa -tɔa 'nan Zuif 'nɔn 'le -pei "e 'nan: 'Te Zuif min 'lee -pɛn min 'e 'kɔn 'e cin va dɪ, ɛn te Zuif min 'e -wla -pɛn min -le 'kuin dɪ.» 'Pian Bali -a kɔɔn 'mɛn 'nan, te min 'e vɪ min -tɔ man 'nan e ya 'e "tri -tɔdɪ Bali 'le, ɛn te 'o -pli -a san man dɪ.

29 -Yee "wɛan, zɪ ka min 'pa 'sia 'an 'va bɛ, ma'an 'wɪ 'tɔ vɪdɛ dɪ, ɛn an -ta. Maan laabɔ "mɛn 'ka 'lɔ 'nan, -mɛ 'wɪ man nɛn ka 'nan, 'an 'ta.»

30 ɛn Kɔrneli "e 'nan: «An ya Bali trɔ 'banan 'mɛn 'kuin -a -nan yɪ yaaga nɛn 'gɔ, te yɪdɛ tɛɛnla. -A -nan nɛn min -tɔ 'bɔla 'an 'le. Min zɪɛ sɔ 'fuvu 'yɪrɪrɪ nɛn "da,

31 ɛn e 'nan 'mɛn 'nan: «Kɔrneli, Bali 'i wei 'man, ɛn 'yɛ "yɪ "nɛn yɪa dra bɛ -a -cin -trɔa "ji.

32 -Yee "wɛan 'imin 'pa 'sia Zope Simɔn nɛn waa laabɔ Pieri bɛ -a va. E -nyɛanla jemie man, Simɔn nɛn e -jeliba 'kɔlɛ dra bɛ -a va.»

33 'Nun tɔɔn ɛn an min 'pa 'sia 'i -sru, ɛn i 'bɔ "nyian, "i drɛ "yɪ, ɛn i -ta. 'Bɛ nɛn "mɛn 'gɔɛ, -kaa pɛɛnɔn -kaa ya Bali 'le, -e 'wɪ nɛn Minsan -a 'vɪ "yɛ "le bɛ -e -kaa man.»

34 -A -nan nɛn Pieri -a 'bɔla 'e 'le 'nan: «'Wɪ 'kpa nɛn, maan -tɔ "mɛn 'nan, Bali 'ka min bo "va "dɪ.

35 'Pian 'trɛ pɛɛnɔn da, min nɛn e 'yra -tɛa "man, ɛn e 'ta wɔla 'wɪ nɛn yaa 'vɪ bɛ -a da bɛ, te yaa san ye "yɪ.

36 Bali -ta 'e wei -a Izrael 'nɔn lɛ, ɛn e 'wɪ 'nɔnnɔn 'gɔɛ -a 'vɪ -wɛɛ, e 'nan min -fɔdɪ -trɔɔ ye Zozɪ Crizɪ 'tɔ 'ji. -Yɛɛ cɪ min pɛɛnɔn 'san -a.

37 Zɪ Zan Bali -le 'wɪ 'vɪ, ɛn e min -batize drɛ bɛ, 'wɪ nɛn e drɛ Galile 'lee Zude 'leglɔn pɛɛnɔn 'ji bɛ, kaa -tɔa.

38 ɛn zɪ Bali Nazaretɪ min Zozɪ Crizɪ 'si "va, ɛn -yee lei 'saun 'ta "da "bɛ, kaa -tɔa. Zozɪ cɪi 'flanun da, te e "yɪ "dra minnɔn lɛ, te minnɔn nɛn o cɪ Satan -le 'pleble 'wlu bɛ, e -cɛ "sia o man, kɔɔ Bali a 'e 'padɪ "va.

39 'Wɪ pɛɛnɔn nɛn yaa drɛ Zuif 'nɔn fla 'lee Zeruzalem bɛ, -kaa ya -a -nan yɔnɔn 'a. ɛn waa -tɛ -a -pɛɪndɪ -a yɪba "plan da.

40 -A yɪ yaagazan da, Bali -a wluan -kanɔn 'va, Bali -a drɛ, ɛn 'e 'flɪ kɔɔn.

41 'Pian min pɛɛnɔn lɛ "cɛɛ dɪ, -kaa nɛn Bali -kaa 'si "va 'e 'cɛn 'yee 'wɪ 'nan yɔnɔn 'a bɛ, -kaa lɛ nɛn. Zɪ e wluan -kanɔn 'va bɛ, -kaa nɛn -kaa fɛnɔn 'lee 'yɪ mlin waa 'e cin va bɛ,

42 -kaa lɛ nɛn yaa 'vɪ 'nan, -kaa 'yee 'wɪ 'nɔnnɔn vɪ Izrael 'nɔn lɛ. ɛn 'nan -kaa vɪ minnɔn lɛ 'nan Bali 'bɛ 'si "va, ɛn yaa -tɔ minnɔn nɛn o yɛ cɪ "man 'lee minnɔn nɛn o -ka bɛ -wee tin 'bazan 'a.

43 Bali 'lewei vɪnɔn pɛɛnɔn Zozɪ 'le 'wɪ 'vɪ 'nan min nɛn e yɪ -tɛra "da "bɛ, Bali -a san -le 'wɪ 'wɪdɪ "fuiman.»

44 Pieri -fɔ 'wɪ zɪɛ -a vɪnan, ɛn Bali lei 'saun 'ta min pɛɛnɔn nɛn o cɪ -a wei mannan bɛ, o da.

45 Zuif 'nɔn nɛn o cɪ Zozɪ 'va, ɛn o -ta Pieri 'pale bɛ, zɪ Bali lei 'saun 'ta minnɔn nɛn o 'ka Zuif 'nɔn 'a dɪɛ o da bɛ, ɛn 'wɪ o 'kan.

46 -Yɛɛ cɪ 'nan minnɔn nɛn o "we wei pɛɛnɔn -ji, te o Bali 'tɔ bɔa "bɛ, "o maan.

ɛn Pieri -a 'vɪ "nyian 'nan:

47 «Min 'ka 'kolaman -e 'e vɪ 'nan ya'a minnɔn 'labɛ o -batize dra dɪ, kɔɔ o Bali lei 'saun 'yɪ "le -cɛɛ 'wɪ 'zɔ.»

48 ɛn yaa 'vɪ minnɔn lɛ 'nan 'o o -batize drɛ Zozɪ Crizɪ 'tɔ da. -A -nan nɛn minnɔn zɪɛ, waa 'vɪ Pieri nun lɛ 'nan, 'o yɪ "flɪ "drɛ 'o 'va.

11

Pieri 'li 'e da Zeruzalem

¹ Zozi 'le 'pasiaṅon 'lee o 'bḅi Zozinon nen Zude be, waa man 'nan minnun nen o 'ka Zuif 'nḅn 'a diē, o wu Bali -le 'wī man.

² Zi Pieri 'li 'e da Zeruzalem be, en Zuif 'nḅn nen Zozi 'va be, o 'wī 'to 'man -a vidī -a 'nan:

³ «I wla minnun nen o 'ka Zuif 'nḅn 'a diē -wee 'kuin, en ka fenun bli waa 'e cin va.»

⁴ -A -nan nen 'wī nen e drē be, Pieri -a -ci 'vī -wle 'e 'nen 'e 'nen. E 'nan -wle 'nan:

⁵ «An ya Bali tru 'banan Zope 'fla. -A -nan nen e drē 'men 'le nyrinvla zo, an fē -tv 'yī, te e -taa 'tra 'an 'va. E ya 'le sōla -dan nen o ya 'o 'kundī -a 'nen 'sinjen man be -yee 'wī 'zv, te e ya 'sinan laji, en e -ta 'an 'srḅn 'kogo.

⁶ An yīe 'tḅ -ji tein, en an trḅvenun, 'lee luji winun, 'lee -winun nen o -plimlan o 'kōlenen 'be, 'lee 'lomannun 'yī.

⁷ En an wei -tv 'man 'nyian te 'be ve 'men 'nan: «Pieri 'i 'wluan, 'i -te, -e 'i -bli.»

⁸ Pian maan 'vī 'nan: «Minsan, te 'i vī 'mlḅnmlḅn dī. Ma'an tian 'li fenun nen o ci min 'srḅen 'a, 'lee fenun nen o min 'tri -tḅa Bali 'le be -a -blile dī.»

⁹ Wei zīe, en yaa 'vī 'nyian laji 'e 'pee 'nan: «Fenun nen Bali -a 'vī 'nan e ya -blive -a be, te 'i drē 'i 'srḅen 'a dī.»

¹⁰ Wī zīe, e drē 'e 'pa -a yaaga, en fenun 'bḅ 'sinan 'e -kḅ laji.

¹¹ Tv 'bḅ 'lein zīe -a wlu be, te min yaaga bḅala 'kon nen an ci -ji be -a 'le 'nen. O o 'pa 'sia 'an 'va, o 'si Sezare.

¹² En Bali lei 'saun 'e 'men 'nan, te 'an 'ci -fḅ 'dī! 'Kḅ 'kḅ waa. 'Bḅunun 'shēēḅḅ nen 'gḅe, -wee kḅ 'an 'pale, en kḅ wla Kḅrneli -le 'kuin.

¹³ Wī nen Kḅrneli -a 'vī 'kḅe be -nyren 'gḅ. E 'nan Bali -le 'pasiazan -tv 'bḅala 'ji 'e 'le 'yee 'kuin, en 'be 'yrē 'nan: «I minnun 'pa 'sia Zope -e 'o 'kḅ Simḅn nen waa laabo Pieri be -a laabo.»

¹⁴ Wī nen e -taa 'i 'silē 'wī 'ji 'ka 'vale 'i 'mangulinun -a be, yaa ve 'yīe.»

¹⁵ An 'wī tin 'badī 'sia, tḅn en Bali lei 'saun 'ta o da 'le zī e -ta -kaa da 'e tēde be -yee 'wī 'zv.

¹⁶ -A -nan nen Minsan -le 'wī nen yaa 'vī be, -a -cin -trḅa an 'ji. Yaa 'vī 'nan: «Zan min -batize drē 'yī 'a 'pian 'cee vē be, 'ka -batize dra Bali lei 'saun 'a.»

¹⁷ Bali 'yee lei 'saun 'nḅn minnun nen o 'ka Zuif 'nḅn 'a diē -wle 'le zī yaa -nḅn -cēe te -kaa wū Minsan Zozi Crizi -le 'wī man be -yee 'wī 'zv. -Ti nen maan -e 'an vī Bali 'le 'nan, te 'e 'wī zīe -a drē dī?»

¹⁸ Zi o 'wī zīe -a 'man be, en o ci -ta 'tra, en o Bali 'tv bḅdī 'sia -a vidī -a 'nan: «'Ka 'yīḅ, Bali -a drē en minnun nen o 'ka Zuif 'nḅn 'a diē, o 'si 'o drē wī -wliḅdī 'man, en o 'belidī tīglī 'yī!»

Antios 'nḅn wū Zozi 'le 'wī man

¹⁹ Zi Etiēnen -ka be, en o 'te 'padī 'sia Zozinḅn da. 'Tē 'padī o da zīe, -yee 'wean Zozinḅn fuila 'man. O va min -mienun -kḅ Fenizi 'lee Sipri 'lee Antios. 'Pian Zuif 'nḅn 'saza le nen o Bali -le 'wī vī.

²⁰ En o va min -mienun nen Sipri 'nḅn 'a be, 'lee Sirene 'nḅn 'a be, 'o -kḅ Antios, en 'o Minsan Zozi 'le 'wī 'nḅnḅn 'vī minnun nen o 'ka Zuif 'nḅn 'a diē -wle.

²¹ Minsan 'pa o va, en min 'kaga 'yī -tēra Zozi da, en o sḅḅnla Minsan -sru.

²² Zi Zeruzalem -leglizi 'nḅn 'wī zīe -a 'man be, -a -nan nen o Barnaba 'pa 'sia Antios 'nan 'e 'kḅ -a -nan yī.

²³ Zi e 'bḅla 'nan nun be, Bali -le 'yī 'nen yaa drē -wle 'be yaa -nan 'yī, en yaa ci nran. -A -nan nen Barnaba o 'kḅe 'tḅ 'o da 'nan, te 'o 'si Minsan -sru 'fo 'dī.

²⁴ -Yēe ci 'nan Barnaba ci a 'yī, e ya 'e fadī Bali lei 'saun 'a, en e yī -teala Bali da. -A -nan nen min 'kaga 'kpa sḅḅnla Minsan -sru.

²⁵ En Barnaba -kḅ Tars Saul -weēle.

²⁶ Zi yaa 'yī be, en o -ta 'o 'vale -a Antios. Waa drē le -tv Antios -leglizi -ji. O 'pa o va, en o Bali -le 'wī paa minnun 'kaga 'ji. Antios nen o minnun nen o 'ta 'wḅla Zozi 'le 'wī da be o 'to 'pa 'e tēde Crizi -le minnun.

²⁷ Tv zīe -a man nen Bali 'lewei vḅnḅn 'si Zeruzalem, en o -kḅ Antios.

²⁸ Waa -tv laabo Agabo, -a 'le nen Bali lei 'saun -a 'pa 'nan: «Dra -dan -taa 'tale 'trē pēēnḅn da.» Dra zīe e -ta, te Klodu 'be ci mingḅnḅnḅn tazan -a Rḅm.

²⁹ En Zozinḅn -a 'pla 'da 'nan, min -tv 'e fē nen e -kalamān -a yidī -a -e 'e 'pa 'bḅi Zozinḅn nen Zude be o va be, -a -nḅn.

³⁰ Zi waa drē zīe, en -wee 'yī 'nen waa 'yī be, waa -nḅn Barnaba 'lee Saul le, en o -kḅ -a Zude -leglizi min cejanun le.

12

Minnun Zaji -te, en o Pieri -fḅ -pḅ 'kuin

¹ Tv zīe -a man nen mingḅnḅn Erodi 'te 'padī 'sia -leglizi 'nḅn da.

² -Yee 'sounjanun Zan 'bḅi Zaji -te -kuli -tan sen -a.

³ Zi yaa 'yī 'nan, 'wī zīe e ya Zuif 'nḅn 'ci 'so 'a be, en e 'nan 'yee 'sounjanun le 'nan, 'o Pieri 'kun. 'Fēdi nen o 'kḅḅun nen 'mannyan 'ka 'va 'diē -a -ble 'da 'be -a drenan nen.

⁴ Zi o Pieri 'kun, en waa -fḅ -pḅ 'kuin be, -a -nan nen Erodi min -fuda 'shēēḅḅ 'pla 'nan 'o yīe 'to 'va. E bḅa 'o da min sienzien. E ya Erodi 'ji 'nan, -te 'si nḅnba -ji 'fēdi ci be, -e 'o -yee tin 'ba min pēēnḅn yīe man.

⁵ Pieri -a -pḅ 'kuin, 'pian te Zozinḅn -yee Bali trḅ 'baa 'kpa tīglī.

⁶ 'Be ta tv nen e 'cēan be, -a 'bḅ 'a nen Erodi Pieri -le tin 'baa min pēēnḅn yīe man. -Pei zīe -a man, te Pieri 'a 'e nyinnandī 'sounja 'fli yēi, te e ya yī -tēnan. E ya 'e -yrīdī -bulale baa 'fli

"a, en minnun nen o yie ci "va "be o yra 'o "pa 'ji -pu 'kon 'le "nen.

7 Nun toun Minsan -le 'pasianon nen laji be -a -tu -ta, en 'te 'san -tu bii 'kon "bu 'bo 'ji. 'Pasiayan zie, 'e 'pe -te Pieri man, yaa fuv, en e -yre 'nan: «'I 'wluan lou 'nyiandu.» -A -nan nen -bulale baa 'si -a -pe -man.

8 En Minsan -le 'pasiayan "e -yre 'nan: «'I 'yie sounun -yri 'i man tigli -e 'i 'yie -manwua "wu.» Yaa dre zi. E 'nan "nyian -yre 'nan: «'I 'yie so -gblu -fo 'i da -e 'i sounla 'an -sru.»

9 Pieri 'bola, en e sounla -a -sru. "Yee 'ji "le 'nan nyrinvla nen, "tago te Bali -le 'pasiayan -ta 'pale 'va 'yie -goei 'wein 'a.

10 O ciu 'sounja tede da, en o ciu -a "flizan da, toun en o 'bo -bulale -kpein "nen, e 'le "so -e 'o 'bola 'ji 'fla be -a man. -Kpein zie 'e 'le 'su 'e 'bo 'a o 'le. O 'bola, en o sounla 'fla yei "si -tu da, 'nun toun en Bali -le 'pasiayan 'si -a "srn.

11 Zi Pieri yie da 'si tigli be, en e 'nan: «'Be 'gve maan -to "men 'nan 'wi 'kpa nen, Minsan 'be 'yee 'pasiayan -tu 'pa 'sia, en yaan 'si Erodi 'lee 'wi pegenon nen Zuif 'non ci -a -pennan be -yru.»

12 Zi 'wi zie -a -cin -troua Pieri ji be, en e -ku Zan nen waa laabo Mark be -a "bu Mari -le "konnen. Min -mienun a 'o cin yidi -nan nun Bali tru 'banan.

13 Zi Pieri 'kon 'te be, en lumon -tu nen e 'nyranman "paa 'kon zie -a -ji, waa laabo Rode be, e pli "man 'nan -e 'le 'su,

14 en e Pieri wei -konnen 'yi. Toun -a ci "nrandi 'sia, en -a ci 'san 'kon 'le 'sodi man, en e -ku 'pian flan -a 'kuin zia nun -a vile 'nan: «Pieri a bei.»

15 En waa laabo -yru 'nan: «'I 'ta 'ka 'e yidi duu?»

'Pian te li zie yaa ve 'nan: «'Wi 'kpa nen.» -A -nan nen o 'nan -yre 'nan: «Pieri lei nen.»

16 Te Pieri 'ka 'flian 'kon 'tedi -a di. Zi o 'kon 'le 'su be, o Pieri 'yi, en 'wi o 'kan "fo.

17 En Pieri 'e 'pe dre -wle 'nan 'o 'lebo 'pla "da. -A -nan nen zi Minsan -a 'bola 'pu 'kuin be, yaa pegenon 'sinan 'pa -wle. En e 'nan -wle 'nan: «'Ka 'wi zie -a vi Zaji 'lee -kaa "bu Zozinon -mienun le.» Toun en e 'bola e -ku fe pee -nan.

18 Zi tu ceeen be, 'wi -dan fola 'sounjanun yei, te waa laabo 'o cin lo 'nan: «Pieri wla nyin?»

19 Erodi "e 'nan 'sounjanun 'o -wee, waa wee, 'pian wa'a yile di. Erodi 'wi laabu 'sounjanun nen o yie 'to "va "be -wle, en e 'nan 'o 'sounjanun zie 'o -tee. -A -nan nen Erodi 'si Zude 'leglon 'ji, en e -ku Sezare 'fla, e 'mon 'nan nun.

Mingonnen Erodi -ka

20 'Bli a 'e 'fodi Erodi 'ji Tir 'non 'lee Sidon 'non man. 'Pian minnun zie o ci dre 'tu, en o -fo min -tu nen waa laabo Blasitu be -a -sru, 'nan -e 'e 'o yei "paala 'o 'vale Erodi nun -a. Blasitu zie, -yee Erodi 'bo 'le 'kon 'ta -nanjan.

-Yee ci 'nan -wee -blife pegenon "sia 'tre nen Erodi -a "paala be -a da.

21 Yi 'bo nen o -sean 'e cin va "da "be, zi e 'bo be, Erodi 'yee mingonnen so 'wu, en e -nyran 'yee mingonnen pein -da, en e 'wi tin 'ba -wle min pegenon yie man.

22 Minnun pla "man -a vidi -a 'nan: «Blamin "cee "we "be di, Bali 'be ci 'wunan.»

23 'Nun toun tu 'bo zie -a wlu be, en Minsan -le 'pasianon nen laji be -a -tu 'wi "nen kon Erodi le, kon 'e 'fli 'sia "le Bali -le 'wi 'zu. -Ce -tu -sen "man, 'e sri 'si, en e -ka.

24 -A -nan nen Bali -le 'wi 'nannon 'ku fuiladi -a "man te minnun yi -teala "da 'kpa tigli.

Pol cain tede nen te e -ko Bali -le 'wi 'nannon vile

25 Zi Barnaba 'lee Saul ceeen 'wi nen o -ku "man Zeruzalem be -a dredu man be, en o 'li 'o da Antios. -Wee ta 'o 'vale Zan nen waa laabo Mark be waa.

13

1 Bali 'lewei vnon 'lee Bali -le 'fluba "paanon a -leglizi nen Antios be -a -ji. O 'to nen Barnaba 'lee Simeon nen waa laabo min tiidii "be 'lee Sirene min Lusiyu 'lee Manael nen o 'vale Galile 'leglon plazan Erodi -a o o 'lebo 'e cin va be 'lee Saul.

2 Yi -tu da, te o Minsan tru 'ba, te o ya fe 'sannon, -a -nan nen Bali lei 'saun "e -wle 'nan: «'Ka Barnaba 'lee Saul 'si "va -e o 'nyranman nen an o laabo 'nan 'o 'pa be -a 'pa.»

3 -A -nan nen zi o ceeen Bali tru 'badu 'lee fe 'sodi man be, en 'o 'pe 'pla o da, en o 'si o man, o -ku.

Barnaba 'lee Saul -ku Sipri

4 Barnaba 'lee Saul nen Bali lei 'saun o 'pa 'sia be, o -ku Selusi 'fla jemie man, en o -fo -klu -dan ji, en o -ku Sipri 'treda 'yi yei.

5 Zi o 'bola 'fla nen waa laabo Salami be -a da be, en o Bali -le 'wi 'nannon vidi 'sia minnun le Zuif 'non 'le cin yi 'kuin. Zan nen waa laabo "nyian Mark be, e ya o va, te e "paa o va.

6 O ceeen 'yi yei 'tre zie -a 'cendi man -ji, toun en o 'bola 'fla nen waa laabo Pafu be -a da, en o -dravia drezan -tu 'yi. Waa laabo Barzoi, Zuif min nen, 'e 'fli "siala Bali 'lewei vizan -a, te e 'ka 'a di.

7 E ya -konmandan Serji Polo bee -a. -Konmandan zie, e 'wi -toua 'kpa tigli. -A -nan nen e Barnaba 'lee Saul laabu 'e 'va, kon e ya "vale 'e Bali wei maan.

8 'Pian te -dravia drezan -tuwli "nen waa laabo "nyian Elima Grek wei -ji be e 'ka "vale 'o 'ta di, te yaa -wee "man 'nan, te -konmandan 'e yi -tera Barnaba 'lee Saul da di.

9 -A -nan nen Saul nen waa laabo "nyian Pol be, e ya 'e fadu Bali lei 'saun 'a, en e -dravia drezan zue -a -nanjeen tein,

10 en e 'nan: «Bii 'gwe, i ya 'i fadu -dawli winun 'lee 'w1 'wliidi 'to 'todu pweenon 'a. I ya Bali 'nanmanzan 'le 'nen 'a, 'w1 'yi pweenon 'nanmanzan nen 'yia. 'I 'flin Minsan -le -si tigli ta sredi -a.

11 'Be nen 'gwe, "i 'yio, Minsan "ta 'w1 "nen -koonman 'yie -e 'i 'flin yide 'san yidi -a foonon.»

'Nun toon en Elima yie 'wi, e -fo klun va, te 'e 'man limlan -pe pweenon da min -weedi -a 'nan -e 'e 'kun 'e 'pe -man.

12 Zi -koonmandan 'w1 zue -a -nan 'yi be, en e -fo Zozi 'va. Minsan -le 'w1 nen yaa 'man, en yaa -nan 'yi be, yaa 'kan 'e 'cila "da.

Pol 'lee Barnaba -ku Antios 'fla Pisidi 'leglon 'ji

13 Pol 'lee 'e beenun -fo -klu -ji Pafu, en o -ku Pergi 'fla Panfli 'leglon 'ji. Zan nen waa laabo Mark be, e 'si o -sru, en e 'li 'e da Zeruzalem.

14 O 'si Pergi, en o -ku Antios 'fla Pisidi 'leglon 'ji. 'Flinla "yi da, o wla Zuif 'non 'le cin 'yi 'kuin, en o -nyran.

15 Zi o ceen Bali -le 'w1 mandu man -pei 'fluba 'ji 'lee Bali 'lewei vnon 'le 'fluba 'ji be, en Zuif 'non 'le cin 'yi 'kon 'tazan min 'pa 'sia Pol 'lee Barnaba -va 'nan 'o laabu -wlu 'nan: «"Bounun, -te 'w1 -mie a 'ka 'ji -e 'ka 'ku "koe "to 'ku da be, 'ka v1 "men!»

16 En Pol wluan 'e 'pe nyoon 'nan, te 'o soo -to "nyian di, en e 'nan: «'Ka Izrael 'non, 'lee kaa nen ka Izrael 'non 'le Bali bo "be, 'ka "troen "to 'men.

17 Izrael 'non 'le Bali -kaa tranun 'si "va, en o 'pa Izrael 'non 'va, en o 'bo "kaga te o ya Ezipti 'leglon 'ji. "Be -sru, en Bali o 'si Ezipti 'yee 'pleble 'a.

18 Bali 'e yie 'to 'yee 'nennun va "bui "da le -fuba sinjen wlu.

19 Bali 'leglon 'soravli sre Kanan 'leglon 'ji, en e -wee 'tre 'non 'yee minnun le.

20 -A pweenon zue e dre le yaa sinjen -fuba 'soolu 'wlu.

"Be -sru, en e -kaa tranun -le tin 'banon 'non 'trilii, en e 'bo Bali 'lewei vizan Sanmian da.

21 -A -nan nen -kaa tranun -a laabu 'nan Sanmian 'e mingonnen -to 'o da. En Bali Kis -pi Saul -to o da, Benzamen -le 'leglon 'ji min nen. Zi e mingonnen bli o da le -fuba sinjen wlu be,

22 "Be -sru Bali -a -nyran, en yaa ta foo David -a. David zue Bali 'bo -a 'v1 "man 'nan: «An Jese -pi David 'yi, 'an 'ci 'so "ji "min nen, e -taa 'an 'ci 'so w1 pweenon drele be -a.»

23 David zue, -a kluda nen, Bali 'bo Zozi 'bala min 'sizan 'w1 'ji -a, "le zi yaa 'v1 'e 'cen be -yee 'w1 'zu.

24 Te Zozi 'ka tian Bali -le 'w1 'nannon vidu 'silea due, Zan -a 'v1 Izrael 'non 'le 'nan, 'o 'si 'o dre w1 -wliidi "man, 'o 'fli -non Bali le, -e 'o 'ta 'o -batize dre.

25 Te Zan -le 'nyranman 'padu "ta -nyan "be, yaa 'v1 'nan: «Min nen 'ka 'ci "nrnonman "da "be, ma'an "cee di, 'pian e -taa "men -sru. 'An 'bo an 'ka -a cein -man -manwua "tun "da baa "fluzan -a di.»

26 "Bounun, kaa nen ka ci Abraam klu -danon 'a be, 'lee minnun nen 'ka yei te o 'yra -tea Bali man be, -kaa le nen Bali ci 'yee 'w1 nen e min "sia 'w1 'ji be -a vnan.

27 -Yee ci 'nan, Zeruzalem minnun tanon 'lee Zeruzalem 'non 'ka -a -tole 'nan Zozi 'be ci min 'sizan 'w1 'ji -a di, en wa'a Bali 'lewei vnon wei nen waa ta 'v1 -wle 'flinla "yi -todu pweenon da be -a -ci manle di. 'Pian 'w1 nen Bali 'lewei vnon -a 'v1 be, waa 'le soo Zozi 'tedi -a.

28 Wa'a 'w1 'tu yile Zozi man -e min 'e 'ka -a 'w1 'ji di, 'pian waa 'v1 Pilati le 'nan, 'e -non minnun le -e 'o -te.

29 'W1 pweenon nen e ci 'e 'cren -tedi Zozi 'le 'w1 'a be, zi 'e 'le soo be, waa 'si yiba "plan da, en o -ku -a wole.

30 'Pian Bali -a wluan -kanon 'va, 31 en 'e 'fli koon yi "kaga 'wlu minnun nen o 'si waa Galile, en o -ku Zeruzalem be -wle. En 'be 'gwe -wee dre -yee 'w1 'nan ynon 'a, te o -yee 'w1 ve Izrael 'non le.

32 En 'ku 'bo 'gu, ku -ta 'w1 'nonnon nen Bali -to 'e wei da -kaa tranun le 'nan 'e dra be -a v1e 'cee.

33 'W1 zue, yaa 'le soo -kaa nen -kaa ci o kluda 'non 'a be -cee: E Zozi wluan -kanon 'va. E ya 'e 'cren -tedi "dre 'fluba 'la "fli "ji 'e 'cen 'nan: «Yie ci 'men 'nen 'a, -e 'e 'sia ceegu man be, an dre 'i "ti "a.»

34 'W1 nen Bali -a 'v1 'e 'cen 'nan, 'e Zozi wuanla -kanon 'va, 'du -e 'e v1e 'e 'fo -a -nan nen min fulman be -a -nan die -nyren 'gu:

«Fea tigli nen an -to 'an wei da 'nan 'an ve David man be, ya'a 'nyaan di, en e ya tian 'cee ve -a.»

35 -Yee "wean nen Bali -a 'v1 David -le "dre 'fluba pee ji 'nan: «Yi'a 'yie 'nen 'saun 'tue -e 'e foli -yre -ji di.»

36 David -le ve be, 'e Bali 'su "le zi Bali -a 'v1 be -yee 'w1 'zu. En -a -kadu 'bo, waa 'w1 'e tranun "srn, en e foli 'yre -ji.

37 'Pian Zozi 'ka folile -yre -ji di, Bali -a wluan -kanon 'va.

38 -Yee "wean, "bounun, 'ka -to 'nan Zozi 'to 'ji nen waa ve 'cee ceegu 'nan, Bali 'cee 'w1

14

'wliđi fui. 'Ta wolađi Moizi -le -pei -tō winun da 'ka -kōlale 'cee 'wī 'wliđi 'fuiđi -a dī.

³⁹ 'Pian minnun p̄eññon nen o yi -tera Zozi da be, Bali o "siala min tiglī 'a.

⁴⁰ -Yee "wean, 'wī nen 'e vīđi Bali 'lewei vūñō 'le 'fluba 'ji be, 'ka dre "yi, te 'e bō 'ka man dī.

⁴¹ E ya 'e 'creñ -tedi 'nan: <Min see wōñon "ka 'yio, 'wī 'e 'ka 'kan -e 'ka 'san 'fo. -Yee ci 'nan 'ka yiē -kōan "man -e 'an 'wī 'tō nen e -ciala min da be -a dre. -Te waa -nan -see "wō 'cēe -e 'ka vīle 'ka yi -tera "da "dī. >

⁴² Zi Pōl 'lee Barnaba "ta bōala -wee cin yi 'kuin be, en o 'nan -wle 'nan, 'o 'ta 'flinla "yi pee -a -e 'o 'wī 'lein zīe -a vī "nyian.

⁴³ Zi cin yīđi -nyan be, o "ta fuimlan "man, en Zuif 'nōn "kaga 'lee minnuñ nen o Izrael 'nōn 'le Bali bōa "be, o sōñla Pōl 'lee Barnaba -sru. Pōl 'lee Barnaba 'bō 'be 'wī tin 'ba -wle, en o 'koe "tō 'o da 'nan 'o 'fō Bali -le "yi 'wlu 'li "trili.

⁴⁴ Flinla "yi pee nen e 'bō be, 'fla 'bō da 'nōn p̄eññon 'be cin 'yī 'nan -e 'o Bali wei man.

⁴⁵ Zi Zuif 'nōn min "kaga zīe o 'yī be, en man bōđi wla o ji, te 'wī nen Pōl -a ve be, waa fuimlan 'nan 'wī 'pee -a, te waa "srōñ man.

⁴⁶ -A -nan nen Pōl 'lee Barnaba -a -ci 'vī -wle 'wein 'nan: «'Ka Zuif 'nōn, 'ka le nen paan 'kō Bali -le 'wī 'nōññon ve 'e 'flin, 'pian kaa -tua 'ka 'pela koda. "Cēe dre zīe, kaa -kōññan 'nan, ka'a 'ka 'fli ye 'belidi nen ya'a 'nyaan dīe -a yūñō "a dī. -Yee "wean kō -kō 'siēñ minnun nen o 'ka Zuif 'nōn 'a dīe o va.

⁴⁷ -Yee ci 'nan 'wī nen Minsan "e 'nan 'kō dre be -nyrēñ 'nan: <Mein dre 'te 'san nen e 'lēgłōñ p̄eññon 'ji dra 'wein be -a. 'I vī minnun le 'trē p̄eññon da 'nan Bali 'o "sia 'wī 'ji. >

⁴⁸ Zi minnun nen o 'ka Zuif 'nōn 'a dīe o 'wī zīe -a 'man be, o ci nran, en o 'nan, Minsan wei a 'nōññon. -A -nan nen minnuñ p̄eññon nen Bali o 'si "va 'nan -e 'o 'kōñ 'belidi nen ya'a 'nyaan dīe -a yūñō 'a be, o yi -teradi 'sia Zozi da.

⁴⁹ Tōñ en Minsan -le 'wī 'nōññon 'kō fuiladi -a "man 'lēgłōñ zīe -a da "fo.

⁵⁰ 'Pian Antios 'fla 'bō da be lumōññun nen o Izrael 'nōn 'le Bali bōa, te o mangulinun a fēñon 'a be, o ya -nan. Zuif 'nōn o 'pa 'o 'va 'lee 'fla 'bō da min cejenun, en o 'te 'padi 'sia Pōl 'lee Barnaba da, en o Pōl 'lee Barnaba -pin 'o fla.

⁵¹ Tōñ 'o 'cēin -man fuōñ -koei plu o da, -a -kōñđi -a -wle 'nan 'o 'pe 'si -wee 'wī 'ji, en o -kō 'fla nen waa laabo Ikomien be -a da.

⁵² 'Pian Zozinōñ nen Antios be o -fō ci "nran -a, en o -fō 'o fadi Bali lei 'saun 'a.

Pōl 'lee Barnaba 'bōla Ikomien

¹ Zi Pōl 'lee Barnaba 'bōla Ikomien be, en o wla "nyian Zuif 'nōn 'le cin yi 'kuin. O Bali -le 'wī 'nōññon 'vī -wle, -a -nan nen Zuif 'nōn "kaga 'lee minnun nen o 'ka Zuif 'nōn 'a dīe, o -fō Zozi 'va.

² 'Pian Zuif 'nōn nen o 'ka "vale o yi -teala 'wī zīe -a da dīe, o 'wī wōñman minnun nen o 'ka Zuif 'nōn 'a dīe 'o 'ji, te 'o 'wulo -ji "nrōñman -wliđi "bōi Zozinōñ man.

³ Pōl 'lee Barnaba 'mōñ 'kpa tiglī Ikomien. O yi -tera Minsan da, en o -yee 'wī 'nōññon nen e min "sia 'wī 'ji be -a 'vī 'kpa tiglī. Bali 'pa o va, -a -nan nen o -ce -srōñ "wūñun 'lee 'lēbō "fō winun dre.

⁴ Min "kaga cēēñ 'e cin man 'fla 'bō da, min -mienun a Zuif 'nōn -sru, en min -mienun a Zozi 'le 'pasianōñ -sru.

⁵ Zi minnun nen o 'ka Zuif 'nōn 'a dīe, 'lee Zuif 'nōn, 'lee 'o 'tanōñ a 'o man wōñan 'nan -e 'o 'te 'pa Pōl 'lee Barnaba da, -e 'o -kōle wēēñ o va be,

⁶ en Pōl 'lee Barnaba a -kōññen 'yī, -a -nan nen o flan bli, o -kō Lisiani 'lēgłōñ 'ji 'flanun nen o laabo Lisitri 'lee Dērbū be -a da, 'lee o 'srōñ 'flanun da.

⁷ En o Bali -le 'wī 'nōññon 'vī 'nan nun.

Pōl 'lee Barnaba 'bōla Lisitri

⁸ Min -tō a Lisitri 'fla, e ya 'e -srandi "tra. Waa -ya 'e 'lō le -a, ya'a tian 'li 'ta wōle dī.

⁹ 'Wī nen Pōl ci -a vīñan be, -a "trōēñ "a -yre, -a -nan nen Pōl -a -nanjen tein, en Pōl -a -tō 'nan min zīe e yi -teala 'yee 'belidi da,

¹⁰ en Pōl "e -yre wei 'pleble 'ji 'nan: «'I 'wluan lou 'i 'cēin -da tiglī.» Nun tōñ e dre "kli, en e wluan, en e 'ta wōđi 'sia.

¹¹ 'Wī nen Pōl -a dre be, zī minnun -a -nan 'yī be, en o -paandi 'sia -a vīđi -a Lisiani wei -ji 'nan: «Bali lila "da "minnun -a, en o 'bōla -kaa 'va.»

¹² Te o Barnaba laabo «Zeus», en o Pōl 'le laabo «Ermes», kōđ -yee 'wī tin 'ba 'le "wean.

¹³ "Wēē bōla -wee fla 'bō da be, -wee Bali Zeus 'bō 'pan 'kōñ a 'e 'tōđi -nan. -A -nan nen -wee Zeus -panzan -ta trinun -a 'fla 'bō man -klōñ -yre "nen te lu -fui "a 'e 'fōđi o -blē -man. Zeus -panzan 'bō 'lee minnun "kaga "a "vale 'nan 'o Zozi 'le 'pasianōñ 'bō -paan.

¹⁴ 'Pian zī Zozi 'le 'pasianōñ Barnaba 'lee Pōl 'wī zīe -a 'man be, o ta kli, -a 'wī 'nan o man, en o 'wee sōñun 'fui bōv 'o da, en o -kō minnun yēi "nun, te o -paan "man -wle 'nan:

¹⁵ «-Mē "wean nen kaa dra zīe, minnun "tun "nen 'kō 'a "le 'cee 'wī 'zō. Kō -ta Bali -le 'wī 'nōññon vīle 'cēē, 'nan -e 'ka 'si 'cee 'wī "tun "nun 'labe -a dredī man, -e 'ka -sōñla Bali nen -a yiē ci "man "be -a -sru. -Yee 'trē dre, en -yee la dre, en -yee jemie dre 'lee 'e 'va fēñun p̄eññon.

16 'Li 'e tede be, e minnun 'twi, en o soanla 'o 'bo 'ci 'so winun -sru.

17 Pian ya'a 'flinle 'yee 'yi 'ci -koondu -a di. -Yee ci 'nan e laa 'sia laji te yaa -fean 'cee, e 'cee fe 'wlenun dra 'e to -man, e ci 'nrandi 'lee -blife -noan 'cee 'kaga.»

18 Pol 'lee Barnaba "koe "nyan -a vidi -a -wle 'nan, te 'o 'o 'pan di, 'vaa en waa 'man.

19 -A -nan nen Zuif 'non 'si Antios 'lee Ikomien, en o -sen minnun zie o va, en o Pol -son -kole -a. Waa plila, o -ku -a lunen 'o 'ci nran 'nan e -ka.

20 Pian zi Zozinon -a si -fo be, en Pol wluan lou, e -ta 'fla.

Pol 'lee Barnaba -ku Derbu en o 'li 'o da Antios

-A ta tu ceen en Pol 'lee Barnaba -ku Derbu.

21 O Bali -le 'wi 'nonnon 'vi 'fla zie -a da, en min 'kaga "fo Zozi 'va. -A -nan nen o 'li 'o da Lisitri 'lee Ikomien 'lee Antios Pisi.

22 O -ta Zozinon "koe "todi -a 'o da, te o 'wi "paala -wle 'nan, 'o yi -tera Bali da 'li 'trilii, te waa ve -wle 'nan: «-Kaa yra ye "kaga 'vaa, -e -kaa ku Bali -le mingonnen treda.»

23 -Te o 'bala -leglizi -to -nan -e 'o -wee min cejenun -too, en -te o ceen Bali tru 'badu 'lee fe 'sondi man, -e 'o o -peba wu Minsan nen o yi -tera "da "be -yro.

24 Zi Pol 'lee Barnaba Pisi 'leglon ceen be, en o 'bala Panfili 'leglon 'ji.

25 O Bali -le 'wi 'nonnon 'vi Pergi, en o soan "ji Atali.

26 'Fla zie -a da nen o -fo -klb -ji, en o 'li 'o da Antios. Antios 'bo 'nan nen o o -peba 'wu Bali lo 'nan 'e 'yi dre -wle, -e 'nyranman nen o "sia -a 'panan zie be o 'pa.

27 Zi o 'bala Antios be, en o -leglizi 'non cin 'yi, en 'winun nen Bali cila o va yaa dre be, waa 'sinan 'pa. Waa -ci 'vi "nyian -wle 'nan, minnun nen o 'ka Zuif 'non 'a die, Bali -si 'le 'su -wle 'nan 'o yi -tera 'e da.

28 "Be -sru Pol 'lee Barnaba -fo o va to "kaga 'kpa -a.

15

Zozinon wei dre 'to Moizi -le -pei da Zeruzalem

1 Min -mienun 'si Zude 'leglon 'ji. Zi o 'bala Antios be, en o 'wi "paadi 'sia "bu Zozinon 'ji, waa 'vi -wle 'nan: «-Te min 'ka 'fole -klonmnon -va "le zi Moizi -le -pei -a 'vi be -yee 'wi 'zu die, Bali 'ka -a san sia 'wi 'ji di.»

2 Pol 'lee Barnaba 'ka 'wi zie -a manle "yi "fo "di, en -sa 'pleble 'fola o yei 'wi zie -a da.

-A -nan nen minnun -a 'pla "da 'nan, Pol 'lee Barnaba 'lee Zozinon -mienun 'o 'ku 'wi zie -a tin 'ba Zeruzalem 'o 'vale Zozi 'le 'pasianon 'lee -a -nan -leglizi min cejenun -a.

3 En Antios -leglizi 'pa o va -wee -kodi -ji. "Wee -ku, o cila Fenizi 'lee Samari, te 'wi nen

e dre 'lao, en minnun nen o 'ka Zuif 'non 'a die, o soanla Bali -sru "be, te o -ko -a -nan wi vidi -a Zozinon le. 'Wi zie -a vidi ci "nran -dan non "bu Zozinon peenon le.

4 Zi o 'bala Zeruzalem be, -leglizi 'non 'lee Zozi 'le 'pasianon 'lee -leglizi min cejenun o 'sia 'kpa tugi, en 'wi peenon nen Bali cila o va yaa dre be, waa -nan 'sinan 'pa -wle.

5 -A -nan nen Farizen 'non 'va min -mienun nen o dre Zozinon 'a be, o wluan lou, en o 'nan: «Minnun nen o 'ka Zuif 'non 'a die, o o -foa paan 'klonmnon -va -e 'o vi -wle 'nan 'o 'ta wola Moizi -le -peinun da.»

6 Zozi 'le 'pasianon 'lee -leglizi min cejenun 'o cin 'yi, 'nan -e 'o 'wi zie -a 'pla "da.

7 Zi o ceen -sa 'pleble 'fodi man 'o cin yei "be, Pieri wluan lou, en e -wle 'nan: «'An "bounun, kaa -toa 'nan 'cee Bali an 'si 'va -e 'an 'yee 'wi 'nonnon vi minnun nen o 'ka Zuif 'non 'a die -wle, 'du -e 'o 'fli -non Bali le.

8 En Bali 'bo nen e min ci wi -toa "be, yaa -ci koon 'yee lei 'saun 'nondu -a -wle 'nan o ya 'yee ve -a "le zi yaa -non -cee be -yee 'wi 'zu.

9 Bali 'ka -kaa 'cenle 'e cin man -kaa 'vale waa di. E -wee 'wi 'wli di fui 'nan o yi -tera 'e da -le "wean.

10 En -me "le "wean nen ka Bali man -weeman? -Yee ci 'nan -tro cibn nen -kaa tranun 'ka -kolale -a siadi -a di, en -kaa 'bo 'ka 'kolaman -a siadi -a die, ka ya "vale 'ka -toa "men Zozinon 'win -ji.

11 'Pian -kaa yi -teala "da 'nan, Minsan Zozi 'bo 'le "yi "le "wean nen -kaa 'si 'wi 'ji "le -wee 'wi 'zu.»

12 Nun too minnun nen 'o cin yidi be, 'o 'ta -sen, en o Barnaba 'lee Pol wei mandu 'sia, en 'lebo "fo wi nen Bali cila o va yaa dre minnun nen o 'ka Zuif 'non 'a die o yei "be, waa 'vi -wle.

13 Zi o ceen -a vidi man be, en Zaji -a vidi 'sia 'nan: «"Bounun, 'ka "troen "to 'men.

14 Simon 'sia 'wi 'to vnan -cee. E 'nan: Bali 'bo minnun 'sidi 'sia 'yee ve -a, minnun nen o 'ka Zuif 'non 'a die o yei, 'nan -e 'wee 'to bo.

15 En Bali 'lewei vnon 'le 'wi nen waa cren -te be, 'wi zie yaa 'le soo. -Yee ci 'nan, e ya 'e 'cren -tedi 'nan:

16 Bali "e 'nan:

<'Be -sru an lia 'an da -e 'an David -le 'kon nen e -wi be, -a pee -to.

-A "pa 'ji nen e -fo -nan be, maan -tooman 'e cin da -e 'an 'wluan lou,

17 'du -e min -mienun nen o -fo be, 'o Minsan -wee 'o 'vale 'leglon -mienun nen 'an 'to yra o man be waa.

18 'An 'bo Minsan, 'wi nen maan 'vi 'e 'cen -a -nan le 'ka le va die, maan 'le sooman.> »

19 En Zaji-a 'le 'sran 'nan: «-Yee "wean, e ya 'an 'ji 'nan, minnun nen o 'ka Zuif 'non 'a die, en o soonla Bali-sru "be, e ya "yi-e min 'e vle 'e 'to o -sru 'nan 'o 'ta wola Moizi -le -pei da di.

20 'Pian -kaa 'fluba 'cren -te -wle 'nan, te 'o 'wi nen waa -te -yo le be -a -bli di, en te 'o cin nan 'lee 'o cin -sran -wee "di, en te min 'e "blu -wee "di. En te 'o 'wi nen min 'ka -a -blo 'cenle -e -a nyen 'e -sran die -a -bli di, en te 'o 'wi nyen -bli di.

21 -Yee ci 'nan, 'li 'e 'cen be Moizi -le -pei -to winun zie 'flanon pɛɛnon -a -toa, koɔ waa ta ve minnun le Zuif 'nan 'le cin yi 'kuin to pɛɛnon man 'flinla "yi da.»

Zoji 'le 'pasianon 'fluba 'pa 'sia minnun nen o 'ka Zuif 'non 'a die -wle

22 -A -nan nen Zoji 'le 'pasianon, 'lee min cejenun, 'lee -leglizi 'non pɛɛnon wei dre 'tu, en o min -mienun 'si o yei, en o o 'pa 'sia Antios 'o 'vale Pɔl 'lee Barnaba -a. Zudazi nen waa laabo 'nyian Barsaba be 'lee Sila nen Zozinon 'yra -tea "o man be, o nen o o 'si o yei.

23 'Fluba nen waa -non -wle "be -nyren 'gu: «'ku Zoji 'le 'pasianon 'lee min cejenun 'be 'fluba 'cren -te 'ka Zozinon nen ka ci Antios 'lee Siri 'leglon 'ji 'lee Silisi 'leglon 'ji, te o 'ka Zuif 'non 'a die, 'cee.

Ku ya 'ka "bunun -a, ku "we 'ka 'va.

24 Koa 'man 'nan, 'ku 'va min -mienun nen ku 'a 'si -nonle 'wle "die, o 'lu 'ka 'ci baale -ji 'wee 'wi "paadi -a, en o 'ka "koe 'si 'ka da.

25 -Yee "wean, zi 'ku cin wei -ci 'man be, en kwa 'yi 'nan, e ya "yi -e 'ku min -mienun 'si "va -e 'ku o 'pa 'sia 'cee "o 'vale 'ku "bu Barnaba 'lee Pɔl nen ku o ye "yi "be waa.

26 Min "fli zie, e -fu "wennon -e 'o 'ka -kaa san Zoji Crizi 'to 'ji.

27 En ku Zudazi 'lee Sila 'pa 'sia 'nan 'o 'wi 'bo 'lein 'gwe -a vi 'cee "o 'bo 'a.

28 -Yee ci 'nan Bali lei 'saun 'lee 'ku 'bo, 'wi nen 'ko 'ka 'ta wola "da "be, kwe 'vi 'cee, ku 'a 'wi 'pee 'pale "va "di.

29 'Be 'wi zie, 'be ci 'nan: Te 'ka 'wi nen waa -te -yo le be -a -bli di, en te 'ka 'wi nyen -bli di, en te 'ka 'wi nen min 'ka -a -blo 'cenle -e -a nyen 'e -sran die -a -bli di, en te 'ka cin nan 'lee 'ka cin -sran -wee "di, en te min 'e "blu -wee "di. 'Winun zie, 'ka 'ta wola "da.

Ku 'ka 'to bo.»

30 -A -nan nen o o 'pa 'sia, en o -ku Antios. Zi o 'bola 'nan nun be, en o Zozinon cin 'yi, en o 'fluba zie -a -non -wle.

31 Waa ta 'vi, en o pɛɛnon 'ci nran, e o "koe "to 'o da -le "wean.

32 Zudazi 'lee Sila nen Bali 'lewei vnɔn 'a be, o 'wi "kaga tin 'ba -wle, o man -to 'pleble, en o "koe "to 'o da.

33 O -fu Antios 'fla to "wennon 'a 'vaa, en Zozinon 'ku o 'pale -sia -trɔɔ 'nan -e 'o li 'o da Zeruzalem.

34 ['Pian Sila 'e 'vi 'nan "e -foo Antios 'fla.]

35 Pɔl 'lee Barnaba "o -fu Antios, en 'o 'vale 'nan "kaga "a o 'wi paa minnun ji, en o Minsan -le 'wi 'nonnon 'vi -wle.

Pɔl cɛin "flizan nen te e -ko Bali -le 'wi 'nonnon vle

Pɔl 'lee Barnaba cɛen 'e cin man

36 Yi "fli yaa "be -sru, en Pɔl "e 'nan Barnaba le 'nan: «'Fla pɛɛnon nen ku ci "da Minsan -le 'wi 'nonnon vidi -a be, 'ku 'ci "nyian "da -e 'ku "bu Zozinon nen -nan nun be o yi.»

37 Barnaba a "vale 'nan Zan nen waa laabo Mark be 'e 'kula 'o -sru.

38 'Pian Pɔl 'ka 'wle "man -e 'o 'ku waa di, koɔ Mark 'nyranman 'tu o man Panfili 'leglon 'ji, en e 'si o -sru.

39 Pɔl 'lee Barnaba wei 'ka drele -towli "fo "di, -a -nan nen o cɛen 'e cin man. Barnaba Mark -fo 'e -sru, en o -fo -klu -dan ji, o -ku Sipri 'trɛda.

40 Pɔl "e Sila -fo 'e -sru, en Zozinon o -peba 'wu Bali lo, en o -ku.

41 O cila Siri 'leglon 'lee Silisi 'leglon 'ji, te o -ko Zozinon "koe "tɔdi -a 'o da.

16

Pɔl 'lee Sila -ku Derbu 'lee Lisitri 'lee Ikomien

1 -A -nan nen Pɔl cila Derbu, en e 'bola Lisitri. 'Fla zie -a da be, Zoji -sruzan 'tu a -nan, waa laabo Timote. -A "ti "a Grek min -a, lunon -to nen e ya Zoji 'va be -yee 'nen nen, Zuif li nen.

2 -A 'to "yi "a Zozinon nen Lisitri 'lee Ikomien be o 'le.

3 Pɔl a "vale 'e 'ku 'o 'vale 'waa, en e -ku -a -fole -klonmon -va, Zuif 'non nen fe zie -a -nan be -wee "wean. Koɔ o pɛɛnon -a -toa 'nan Timote "ti "a Grek min -a.

4 'Flanun nen o cila "da "be, 'wi nen Zoji 'le 'pasianon 'lee Zeruzalem min cejenun -a 'vi be, waa 'vi 'fla zie -a da 'non le, 'nan 'o 'ta wola "da.

5 -A -nan nen Zozinon 'le yi -teradi Bali da 'pa "da, te Zozinon 'ko bɔdi -a "kaga yi -tudu pɛɛnon man.

Pɔl -ku Masedɔa

6 Pɔl a "vale 'o 'ku Bali -le 'wi 'nonnon vi Azi 'leglon 'ji, 'pian Bali lei 'saun 'ka 'wle "man "di. -Yee "wean o cila Pirigi 'lee Galati 'leglon 'ji.

7 Zi o 'bola Misi 'leglon 'ji be, en waa man wee 'nan 'o 'ko Bitini 'leglon 'ji, 'pian Zoji lei 'saun 'ka 'wle "man "di.

8 -A -nan nen o cila Misi, en o 'bola Troas 'fla.

9 -Pei -man, e dre Pɔl le "le nyrinvla -zo, e dre -yre "le Masedɔa min -to a 'e 'tɔdi lou, te

yaa tru "baa -a vidi -a 'nan: «'I ciila Masedaa 'leglon 'ji, 'i 'ta 'pa 'ku 'val!»

¹⁰Zi Pol 'w1 z1e -a -nan 'y1 "le nyrinvla -zu be, en kua man wee 'nan 'ku 'ku Masedaa 'leglon 'ji, koo kua -taa 'nan Bali 'ku laabu 'nan -e 'ku 'yee 'w1 'nannan vi -nan nun.

Pol 'bala Filipu 'fla

¹¹Zi ku -fo -klu -dan ji Troas be, en ku -ku Samotras. 'Be 'ta tu ceeen en ku -ku Neapoli.

¹²Ku 'si 'be 'nan, en ku -ku Filipu 'fla. Filipu 'fla z1e, -yee ci Masedaa 'leglon 'ji 'fla tede -a, en Rom 'non 'be 'fla 'bo 'to. Ku -fu 'fla z1e -a da tu "wennan 'a.

¹³'Flinla "yi da, ku 'si 'fla z1e -a da, en ku -ku lu "nen 'yi 'tu "srøn. -A -cin a 'ku 'ji 'nan Zuif 'non 'le Bali tru 'banan -kooan fe z1e -a -nan. Zi ku ceeen -nyrandi man be, en lumonnun nen 'o cin yidi fe z1e -a -nan be, ku 'w1 tin 'badi 'sia -wle.

¹⁴Limon -tu a fe z1e -a -nan te e 'yra -tea Bali man, -a 'to nen Lidi, e 'sia Tiatire. Min -dandan nun ta so nen yaa -taan. E ya 'w1 z1e -a mannan, en Minsan -a "trøen 'le 'su, en 'w1 nen Pol ci -a v1nan be, yaa -ci 'man 'kpa tigli.

¹⁵-A -nan nen waa -batize dre 'o 'vale 'e 'mangulinun -a, en e 'ku tru 'ba -a vidi -a 'nan: «-Te kaa "nrønman 'ka 'ji 'nan, an w1 Minsan man 'an 'bli pænon 'a be, 'ka 'fu 'an 'va tu "wennan 'a.» E koola 'w1 z1e -a man, en ku w1 "man.

Minnun Pol 'lee Sila -fo -pu 'kuin

¹⁶Te ku "ta -ku fenan nen o Bali tru "baa be -a -nan, en noan lunon -tu -ta 'ku 'le. Li z1e -mlengan a -a -sru, e -pe -toala, -yee "wean minnun nen waa "paala be o "lala ye "man "kaga.

¹⁷E soonla 'ku 'vale Pol -a 'ku -sru, te e -paan "man 'nan: «Minnun 'labe, Bali nen min talou "be, -yee 'nyranman 'panon nen waa. O ya Bali -le 'w1 nen e min "sia 'w1 'ji be -a v1nan 'cee.»

¹⁸Yaa 'v1 z1e yi "kaga 'wlu, toon Pol 'ka 'vale e 'w1 z1e -a maan "nyian di, en e 'man lila "da, e 'nan -yu nen -a -sru "be -yre 'nan: «'An 'bo "e 'yie 'nan Zozi Crizi 'to da, 'i 'si li 'gve -a -sru.» En -yu z1e e 'si -a -sru 'nun.

¹⁹Noan limon z1e minnun nen waa "paala be, Zi waa 'y1 'nan wa'a "nyian "lala ye li z1e -a man di, en o Pol 'lee Sila 'kun, o -ku waa 'fla 'tanon 'le fenan nen o tin "baa be -a -nan.

²⁰Zi o -ku waa tin 'banon 'le be, en o 'nan: «-Ve -mienun 'gve, o -tein -tria 'ku flanon yei, Zuif 'non nen waa.

²¹O ya "vale o 'w1 -tre "paaman 'ku 'ji, ku 'a 'we "man "di, en ku 'a 'kolaman -e 'ku 'ta wola "da "di, ku ya Rom 'non 'a -le "wean.»

²²-A -nan nen 'bli 'fo min "kaga 'ji o man, en tin 'banon "e 'nan minnun le 'nan, 'o -wee sonun "koo 'o man, en 'o o -son sonba "a.

²³Zi o ceeen o -sondi man be, en o o -fo -pu 'kuin. Waa 'v1 min nen 'e yie -taa "o va be -yre 'nan, 'e yie 'to o va 'kpa.

²⁴Zi min z1e e 'w1 z1e -a 'man be, en e o -fo -pu 'kon kplo -ji, en e 'ploblo 'fo o cein -man.

²⁵-Pei -man te bada -to, en Pol 'lee Sila Bali tru 'badi 'sia, te o Bali 'to bo "dre -foa, te minnun nen -pu 'kuin be, o o wei maan.

²⁶'Nun toon en 'tre nyoon, e nyoon 'pleble "buv "le "wean -pu 'kon nyoon 'e 'klu -ji. Tu 'bo z1e -a wlu, en -pu 'kon -kpein pænon 'le 'su, en fenun nen 'e 'fodi -pu 'konnon 'cein -man be, -a pænon 'le 'su.

²⁷Zi min nen 'e yie -taa "o va be e fuo be, e -kpeinnun 'y1 'e 'le 'sudi, en e 'yee sreñ 'so 'ji 'nan -e 'e 'fli -te, koo yaa nrøn 'e 'ji 'nan -pu 'konnon pænon 'te -ji.

²⁸'Pian Pol paan -yre wei 'pleble 'ji 'nan: «Te 'i 'w1 'wlidi "dre 'i 'fli le di, ku ya 'gu 'ku pænon.»

²⁹Toon en min z1e e 'nan 'o 'te 'bi, en e wla "nyiandu -pu 'konnon 'va, en e blula Pol 'lee Sila wlu, te e nyoonman.

³⁰"Be -sru e o 'bala bei, en yaa laabu -wlv 'nan: «'An "tunun, maan dra 'ko -e 'an 'si 'w1 'ji?»

³¹En o -yre 'nan: «'I yi -tera Minsan Zozi da -e 'ka 'vale 'yie "konnon 'non 'a 'ka 'si 'w1 'ji.»

³²-A -nan nen o Minsan -le 'w1 'nannan 'v1 -yre 'o 'vale 'yee "konnon 'non pænon 'a.

³³-Pei 'bo 'lein z1e -a man be, min nen 'e yie -taa -pu 'konnon 'va be, e -ku Pol 'lee Sila mløn 'ji "foele. 'Nun toon en waa -batize dre 'o 'vale 'yee "konnon 'non 'a.

³⁴E -ku waa 'yee 'kuin, en e fenun -non -wlv, waa bli. -A -nan nen -a ci "nrandi 'sia 'o 'vale 'yee "konnon 'non pænon 'a, e yi -tera Bali da -le "wean.

³⁵Zi tu ceeen be, en tin 'banon minnun 'pa 'sia, 'nan 'o v1 min nen e yie -taa -pu 'konnon 'va be -yre 'nan, 'e 'si o man.

³⁶En min nen 'e yie -taa -pu 'konnon 'va be, e 'w1 'gve -a 'v1 Pol le. E 'nan: «Tin 'banon min 'pa 'sia 'nan, 'an 'si 'ka man. -Yee "wean 'ka bala, 'ka 'ku, 'ka 'fu -trø.»

³⁷'Pian Pol -a 'v1 'pasianon le 'nan: «O 'ku 'son minnun yie man, en o 'ku 'fo -pu 'kuin, wa'a 'w1 z1e -a -ci v1le di, -e te ku ya Rom 'non 'a, en o ya "vale 'o 'sia 'ku man 'e yoodi. -Yee "wean ku'a 'we "man "di. 'O 'ta 'ku bala 'o 'bo 'a.»

³⁸En 'pasianon 'ku 'w1 z1e -a v1le tin 'banon le. Zi tin 'banon -a 'man 'nan, Rom 'non nen waa be, nyen o ceeen.

³⁹Tin 'banon 'ta toba -fole -wlv, en o o 'bala -pu 'kuin, en waa 'v1 -wlv 'nan, 'o yra 'si, 'o 'si 'fla 'bo da.

⁴⁰Zi o 'bala -pu 'kuin be, en o -ku Lidi -va, 'o cin 'y1 'o 'vale 'o "bui Zozinon 'a. O o "koe "to o da 'vaa, en o 'si 'fla 'bo da.

17

Pól 'lee Sila -kú Tesalonik 'nón fla

1 O cula Anfipoli 'fla 'lee Apoloni 'fla, en o 'bóla Tesalonik. Zuif 'nón 'le cin yi 'kón a fe zúe -a -nan.

2 Pól wla cin yi 'kón zúe -a -ji "le yaa dra 'e 'cen bé -yee 'wí 'zú. 'Flinla 'yi yaaga 'a 'e cin -sru, te Pól 'wí nén 'e 'crén -tedi Bali -le 'fluba 'ji bé -a ve -wle.

3 Pól -a ta ve -wle, te yaa -ci ve -wle 'nan, e ya 'e vidi 'nan min 'sizan 'wí 'ji 'e yra yi, -e 'e 'ka, -e 'e 'wluan -kanon 'va. En e 'nan: «Zózi nén an -yee 'wí ve 'cee' gúe, -yee ci min 'sizan 'wí 'ji -a.»

4 Min plóennun 'wí zúe -a 'man 'wí 'kpa -a, en o -fó Pól 'lee Sila -sru, 'lee Grék 'nón "kaga "nén o 'yra -tea Bali man bé, 'lee lúmón -mienun nén o 'yra -tea "o man 'fla bé.

5 'Pian man budi wla Zuif 'nón 'ji, en o yie 'plénón kuun 'fla yei, o o -sen 'o 'va, en o 'wí 'fóla 'fla. O -kú 'wí 'tále min -tú nén waa laabo Zasón bé -a man 'yee 'kónnen 'nan, 'e Pól 'lee Sila -nón 'wle -e 'o 'kú waa 'flanón 'le.

6 Wá'a Pól 'lee Sila yle di, en o Zasón 'lee "bóu Zozinón -mienun 'kun, en o -kú waa 'fla 'tanón 'le, te o -paanman -a vidi -a 'nan: «Minnun nén o 'tréda baa 'ji bé, o -ta 'gú, en Zasón o 'sia.

7 Mingónnennun tazan nén Róm bé, -yee -pei -tú wúnun bé, o ya -a srénan. Waa 'vú 'nan, mingónnen -tú a "nyian, wée laabo Zózi.»

8 'Wí zúe e 'nan 'fla 'tanón 'le minnun man.

9 Zasón 'lee "bóu Zozinón -mienun -a man pan 'wú -wle 'vaa, en o 'si o man.

Pól -kú Bere 'fla

10 Zú -pei 'tan bé, en Zozinón 'kú Pól 'lee Sila 'pále -sia, en o -kú Bere 'fla. Zú o 'bóla 'nan nun bé, en o wla Zuif 'nón 'le cin yi 'kuin.

11 'Fla zúe -a da 'nón bé -wee 'wí a "yi, en o 'wí maan e "mlian Tesalonik 'nón da. Waa -wéeman 'nan 'o Bali wei maan. Bali wei nén 'e 'crén -tedi bé, waa ta ve tú péeenón man, -e 'wí nén Pól a ve -wle "bé, 'o -tú 'nan 'wí 'kpa nén.

12 O va Zuif 'nón "kaga "yi -tera Zózi da, 'lee Grék lúmón -mienun nén o 'yra -tea "o man bé, 'lee -klónmón "kaga 'kpa.

13 'Pian zú Tesalonik Zuif 'nón -a 'man 'nan, Pól a Bali -le 'wí 'nónnón vnan Bere bé, en o -ta 'wí 'fólea 'fla zúe -a da 'nón yei.

14 -A -nan nén Zozinón 'kú Pól 'pále -sia jemie man. 'Pian Sila 'lee Timote "o fúv 'fla 'bó da.

15 Minnun nén o -kú Pól 'pále -sia bé o 'bó 'a Aten 'fla, en o 'li 'o da. Pól o kalí 'nan 'o vú Timote 'lee Sila 'le 'nan 'o 'lú tada.

Pól 'bóla Aten 'fla

16 Te Pól a Sila 'lee Timote -pennan Aten 'fla bé, en e 'fla zúe -a da 'yi 'e fadi -yú nén waa -paan "bé -a. 'Wí zúe e 'nan 'man.

17 -Yee "wéan Pól 'wí tin 'ba Zuif 'nón 'lee minnun nén o 'yra -tea Bali man bé -wle cin yi 'kuin, en minnun nén e bóa "o man -guada tú péeenón man bé, e 'wí tin 'ba "nyian -wle.

18 'Fluba 'tónón nén o cí Epikuri -sru "bé, 'lee o nén Sitoiki -sru "bé, o -sa -fódi 'sia 'o 'vale Pól -a. O -mienun -a laabú 'nan: «-Mé "wí nén sóo -tózán 'labé yaa ve?» O -mienun "o "ve 'nan: «Maan ye "le 'nan 'leglón pee -le Bali -le 'wí nén yaa ve.» -Yee cí 'nan Pól a Zózi 'le 'wí 'nónnón vnan, te e minnun nén o -ka bé -wee wluandi -kanón 'va 'wí ve, -yee "wéan o 'wí zúe -a 'vú.

19 -A -nan nén o Pól 'kun, en o -kú -a tin 'banón 'le fénan nén waa laabo Aeropaz bé -a -nan. Waa laabú -yró 'nan: «'Wí -tré nén i cí -a "paanan 'gúe, kú ya "vale "kú maan.

20 -Yee cí 'nan 'wí nén e -ciala 'kú da bé, -nyren yia ve 'kúe. -Yee "wéan kú ya "vale 'kú 'wí zúe -a -cí maan.»

21 Aten 'nón 'lee -pén 'nón nén Aten 'fla bé, -see "wódi 'lee 'sinan -trénun nén waa mandí ye "yi.

22 En Pól wluan lou tin 'ba 'nón yei, en e 'nan: «Atén 'flanón, maan -táa 'nan 'cee balinun a 'ka 'yra -tea "o man 'kpa.

23 -Yee cí 'nan "méen vnan 'an 'cí 'ka fla yei "bé, an 'cee balinun -pannan 'yi. An Bali -pan "dave -tú 'yi te waa crén -te "man 'nan:

«E ya Bali nén kú'a tóa díe -yee vé -a.»

Bali 'bó nén kaa -paan te ka'a tóa díe, an -ta 'nan -e 'an -yee 'wí vú 'cee.

24 Bali nén e 'tré 'lee 'e ta fénun péeenón dré bé, -yee cí Minsan nén e 'tré 'lee la "paala bé -a, en ya'a 'nyeanla min -pé dré fénun jí dí.

25 En ya'a wéeman 'nan min 'e 'pé 'nén 'fé 'si -e 'e -nón 'yre dí. -Yee cí 'nan Bali 'bó 'bé min cí fuló 'lee 'belidi 'lee fé péeenón -noan "min le.

26 Bali 'bó -a dré, en 'leglón péeenón "tí "a -túwli, en e -wee 'tré 'leda dré, en e -wee le "nén 'pla.

27 Yaa dré zúe, 'nan -e minnun 'o 'e -wée 'o 'pé "paadi -a fé péeenón 'nan, 'nan -e 'wee yi. 'Pian -e te Bali 'bó 'ka -kaa man -kóobli dí.

28 -Yee dré en -kaa ya 'tréda, en -yee -maan -kaa kla -kaa man, en -yee 'belidi -nón -cee. 'Ka 'bó 'va 'fluba 'tónón 'wí zúe -a crén -te 'va, waa crén -te 'nan: «'Wí 'kpa, -kaa ya -yee 'nennun -a.»

29 En -te -kaa ya -yee 'nennun -a bé, -ka'a 'kolaman paan -e -kaa cí "nrón 'nan, -kaa Bali -kónman -siga minnun 'lee "lala minnun 'lee -kóle minnun nén minnun o nyaan 'o 'pé -a 'lee 'o 'wulo -jí wúnun da bé -a man dí.

30 En tú nén te min 'ka Bali tóa díe, Bali 'ka -a paa bé man dí, 'pian 'bé nén 'gúe, e 'leglón péeenón 'jí 'nón laabú 'nan 'o 'si 'o dré wí -wli dí "man -e 'o 'flí 'nón 'yre.

31 Kóo Bali yi -tú 'pla 'nan -e 'e 'tréda 'nón péeenón 'le 'wí tin 'ba 'e 'noan da. Bali min -tú

'si "va, yaa -tɔ 'wɪ zɪɛ -a -ji tin 'bazan 'a, ɛn yaa -ci kɔɔn -wɪɛ -a wluandɪ -a -kanɔn 'va.»

³² Zɪ o -kanɔn wluandɪ da wɪ 'man bɛ, ɛn o plɔɛnnun -a sɛɛ wɔdɪ 'sia, ɛn o -mienun "o 'vɪ 'nan: «Yɪ pee nyan, -e 'kui wei man "nyian.»

³³ -A -nan nɛn Pɔl 'bɔla o yei.

³⁴ 'Pian min -mienun -fɔ -a -sru, ɛn o yi -tera Zozi da. Dioni 'bɔ nɛn tin 'bazan 'tɔ -a bɛ e ya o va, 'lee lumɔn -tɔ nɛn waa laabo Damari bɛ, 'lee min -mienun "nyian.

18

Pɔl 'bɔla Korenti 'fla

¹ "Bɛ -sru ɛn Pɔl 'si Atɛn 'fla, e -kɔ Korenti.

² E Zuif min -tɔ nɛn waa laabo Akila bɛ -a 'yɪ 'nan nun. Waa -ya Pɔnt 'lɛglɔn 'ji. 'O 'vale 'e nan Priskil -a, o "sia 'sinan Itali 'lɛglɔn 'ji 'e -trɛ. Kɔɔ mingɔnnɛnnun tazan Klodu nɛn Rɔm bɛ, e 'nan, Zuif 'nɔn pɛɛnɔn 'o 'si Rɔm 'lɛglɔn 'ji. ɛn Pɔl -kɔ Akila 'lee Priskil -va.

³ O "pa nyranman a -tɔwli "le "wean Pɔl -fɔ o va, ɛn o 'nyranman 'pa 'e cin va. -Wee 'nyranman nɛn 'nan 'o -tandannun drɛ.

⁴ 'Flinla "yi -tɔdɔ pɛɛnɔn da bɛ, tɛ Pɔl 'wɪ "paaman Zuif 'nɔn 'le cin yɪ 'kuin, yaa -wɛɛman 'nan Zuif 'nɔn 'lee Grek 'nɔn 'o -sɔɔnla 'e -sru.

⁵ 'Pian zɪ Sila 'lee Timote 'si Masedɔa 'lɛglɔn 'ji o -ta bɛ, ɛn Pɔl Bali -le 'wɪ 'nɔnnɔn 'saza "paadɪ "sia. Yaa ve Zuif 'nɔn lɛ 'nan, Zozi 'bɛ ci min 'sizan 'wɪ 'ji -a.

⁶ Zuif 'nɔn 'ka 'o "trɔɛn "tɔlɛ -a wei lɛ dɪ. ɛn zɪ waa wei fuimlan 'nan tɛ waa "srɔnman bɛ, ɛn Pɔl 'yee sɔ ci plu -a -ci -kɔɔndɪ -a 'nan, 'e 'pɛ 'si -wee 'wɪ 'ji. E 'nan -wɪɛ 'nan: «'Wɪ nɛn e -taa "bɔlɛ 'ka man bɛ 'ka 'bɔ 'lɔ wɪ nɛn. Tɛ 'ka 'an 'tɔ vɪ dɪ. 'Bɛ nɛn 'sien 'gɔɛ minnun nɛn o 'ka Zuif 'nɔn 'a dɪɛ, o va nɛn an -kɔ.»

⁷ Pɔl 'bɔla cin yɪ 'kuin, ɛn e -kɔ min -tɔ nɛn e 'yra -tea Bali man bɛ -yee 'kuin. Min zɪɛ waa laabo Titu Zuti -yee 'kɔn a Zuif 'nɔn 'le cin yɪ 'kɔn 'bɔ "srɔn.

⁸ 'Pian Cripu 'bɔ nɛn cin yɪ 'kɔn 'tazan -a bɛ, e yi -tera Minsan da 'o 'vale 'yee 'kɔnnɛn 'nɔn 'a. ɛn Korenti 'nɔn "kaga "nɛn o ci Pɔl wei mannan bɛ, o yi -tera Minsan da "nyian, ɛn o o -batize drɛ.

⁹ -A -nan nɛn Minsan 'wɪ tin 'ba Pɔl lɛ -pei -man "le nyrinvla -zɔ. Yaa 'vɪ 'nan: «Tɛ "klan 'e 'kɔn 'i 'ji dɪ. 'I 'wɪ vɪ minnun lɛ, tɛ 'i 'flin 'wɪdɪ -a dɪ.

¹⁰ -Yɛɛ ci 'nan, an ya 'i "srɔn, ɛn min -tɔ 'ka 'kɔlaman 'i 'kundi -a -e 'e 'wɪ 'wɪdɪ "drɛ 'yie dɪ, kɔɔ 'mɛn minnun a "kaga 'fla 'gɔɛ -a da.»

¹¹ Pɔl -fɔ 'fla zɪɛ -a da lɛ -tɔ mɛn 'shɛɛdɔ tɛ e Bali -le 'wɪ "paaman minnun ji.

¹² Tɔ nɛn Rɔm 'nɔn 'le -kɔnnmandan Galion -tɔ Akai 'lɛglɔn da bɛ, ɛn Zuif 'nɔn 'o 'ci 'pa Pɔl man, waa 'kun, ɛn o -kɔ -a -a cɛin -da.

¹³ Waa 'vɪ -kɔnnmandan zɪɛ -yrɛ 'nan: «-Vɛ -mie 'gɔɛ, e 'wɪ "paaman minnun ji 'nan,

minnun 'o Bali 'tɔ bɔ 'e 'pee, -pei -tɔ winun man.»

¹⁴ Pɔl "ta 'wɪ "sia "va, 'nun tɔɔn ɛn Galion "e Zuif 'nɔn lɛ 'nan: «"Tɛ min 'gɔɛ, 'wɪ 'wɪdɪ -dan tɔ nɛn yaa drɛ bɛ, "tɛ maan 'sinan "va 'yɪ 'ka Zuif 'nɔn lɛ.

¹⁵ 'Pian ɛn ka ya 'wɪ 'blunan 'wɪ "paadɪ 'lee 'wɪ "paanon da bɛ, 'lee 'ka 'bɔ 'le -pei -tɔ winun da bɛ, 'ka 'bɔ 'lɔ wɪ 'bɛ. Ma'an 'we "man -e 'an drɛ 'bɛ tin 'bazan 'a dɪ.»

¹⁶ ɛn Galion "e 'nan -wɪɛ 'nan, 'o bɔla tin 'ba 'kuin.

¹⁷ -A -nan nɛn minnun pɛɛnɔn Sostɛn nɛn cin yɪ 'kɔn 'tazan -a bɛ -a 'kun, ɛn waa -sɔndɪ 'sia tin 'ba 'kɔn 'bɔ 'lɛ "nɛn. 'Pian Galion 'ka 'wɪ 'tɔ 'silɛ "da "dɪ.

Pɔl 'li 'e da Antios

¹⁸ Zɪ 'wɪ zɪɛ e drɛ bɛ, Pɔl tɔ "kaga drɛ Korenti, ɛn e 'si "bɔɪ Zozinɔn nɛn -nan nun bɛ o va 'o 'vale Priskil 'lee Akila -a, o -kɔ Cɛncre 'nan -e 'o 'fɔ -klɔ -dan nɛn e -kɔ Siri bɛ -a -ji. Pɔl -tɔ 'e wei -da Bali lɛ, -yee "wean 'e 'wulo "jɛ "bɔ "kɔglɔ 'vaa ɛn e 'si Cɛncre.

¹⁹ O 'bɔla Efɛz, ɛn Akila 'lee Priskil -fɔ 'fla zɪɛ -a da, ɛn Pɔl -kɔ cin yɪ 'kuin, e 'wɪ tin 'ba Zuif 'nɔn lɛ.

²⁰ -A -nan nɛn Zuif 'nɔn "e -yrɛ 'nan 'e yi -mie drɛ 'o va.

²¹ 'Pian Pɔl 'ka 'wɪɛ "man "dɪ, ɛn e -si trɔ 'ba -wɔ. E -wɪɛ 'nan: «-Tɛ Bali wɪ "man "bɛ, an -taa "nyian 'ka 'va 'gɔ.»

Pɔl 'si Efɛz, ɛn e -fɔ -klɔ -dan nɛn e -kɔ Sezare bɛ -a -ji.

²² Zɪ e 'bɔla Sezare bɛ, ɛn e -kɔ 'e cɛin -ji Zeruzalɛm Zozinɔn 'tɔ bɔlɛ. "Bɛ -sru ɛn e Antios si 'sia.

Pɔl cɛin yaagazan nɛn tɛ e -kɔ Bali -le 'wɪ 'nɔnnɔn vɪɛ

²³ Pɔl 'mɔn "wɛnnɔn Antios, ɛn e -kɔ 'e 'lɛ. E ciɪla Galatɪ, "bɛ -sru Pirigi tɛ e -kɔ -a -nan Zozinɔn pɛɛnɔn "kɔe "tɔdɪ -a 'o da.

Apolo 'wɪ paa Efɛz 'lee Korenti

²⁴ Zuif min -tɔ nɛn waa laabo Apolo, ɛn waa -ya Alɛzandri bɛ, e 'bɔla Efɛz. Apolo zɪɛ, e "we 'wɪ 'tɔ wei -ji, ɛn e Bali -le 'fluba 'wɪ "kaga -tɔa.

²⁵ Zɪ kɔ min 'e 'ta wɔla Minsan -sru "bɛ, -nyrɛn waa paa "ji. Apolo 'e 'fli -nɔn Bali -le 'nyranman 'padɪ -ji, ɛn e Zozi 'le 'wɪ 'nɔnnɔn ve minnun lɛ "le zɪ Zozi -a 'vɪ bɛ -yee 'wɪ 'zɔ 'sɛzɛ, 'pian 'wɪ nɛn Zan min -batize drɛ "man "bɛ -nyrɛn yaa -tɔa "cɛ.

²⁶ Apolo yi -tera 'e 'fli da, ɛn e Bali -le 'wɪ vɪdɪ 'sia Zuif 'nɔn 'le cin yɪ 'kuin. Zɪ Priskil 'lee Akila -a wei 'man bɛ, ɛn waa laabo 'o 'va, ɛn zɪ kɔ min 'e 'ta wɔla Bali -sru "bɛ, waa paa "ji 'kpa tiglɪ.

²⁷ Zɪ Apolo a "vale 'e 'ko Akai 'lɛglɔn 'ji bɛ, ɛn Zozinɔn -a "kɔe "tɔ 'e da -kɔdɪ -a. -A -nan nɛn o 'fluba 'crɛn -tɛ, waa -nɔn -yrɛ. Waa crɛn -tɛ -ji 'nan, Zozinɔn nɛn -nan nun bɛ 'o Apolo

'sia tigh. Zi e 'b'ola Kor'enti be, minnun nen Bali le "yi" le "wean o yi -tera Zozi da be, e 'pa o va -dan.

28 -Yee ci 'nan 'w1 nen Zuif 'non -a dra te e 'ka "yi" die, yaa -teala o yra minnun yie man 'e klo ji. 'W1 zie yaa -ci k'oon -wle Bali wei nen 'e 'cren -tedi be -a 'nan Zozi 'be ci min 'sizan 'w1 'ji -a.

19

P'ol 'li 'e da Efez

1 Te Apolo a Kor'enti, en P'ol ciula Azi ponnun yei 'zia, a -nan nen e 'bola Efez. 'O 'vale Zozinon -mienun -a 'o cin 'yi,

2 en yaa laabu -wlo 'nan: «Zi ka yi -tera Zozi da be, ka Bali lei 'saun 'yi?»

En o 'nan -yre 'nan: «K'u'a 'b'o manle 'nan Bali lei 'saun a di.»

3 En P'ol -a laabu -wlo 'nan: «O 'ka -batize dre 'w1 'cen 'man?»

O 'nan -yre 'nan: «O 'ko -batize dre 'le zi Zan -a 'vi be -yee 'w1 'zu.»

4 -A -nan nen P'ol 'e 'nan: «Zan minnun nen o 'si 'o dre w1 -wliidi 'man, en 'o 'fli -non Bali le be o -batize dre. Zan 'b'o -a 'vi minnun le 'nan, min nen e -taa 'tale 'an -sru 'be, 'ka yi -tera -a san da. -Yee ci Zozi 'a.»

5 Zi o 'w1 zie -a 'man be, en o o -batize dre Minsan Zozi 'to da.

6 P'ol 'e 'pe 'pla o da en Bali lei 'saun 'ta o da. -A -nan nen o 'widi 'sia wei peenun -ji, en o Bali 'lewei vidi 'sia.

7 Minnun zie o p'eenon 'nen b'oa -fuda 'fli.

8 En P'ol wla Zuif 'non 'le cin 'yi 'kuin. E yi -teala 'e 'fli da, en -a mlen yaaga 'b'o te e 'w1 'paaman minnun ji. Bali -le mingonnen -b'idi -le 'w1 nen yaa ve minnun le, te yaa -weeman 'nan minnun 'o man 'yi, -e 'o -so'ona Bali -sru.

9 'Pian zi min -mienun 'ka 'w1 zie -a siala 'w1 'a di, en wa'a 'we 'man -e 'o yi -tera "da" die, te o 'we 'w1 'paadi zie -a man -wliidi min p'eenon yie man be, -a -nan nen P'ol 'si o va. Yi -todu p'eenon man e 'w1 'paaman 'sien Zozinon 'ji, min -to nen waa laabo Tirani be -yee -lugolu 'kuin.

10 P'ol -a dre zie -trilii le 'fiili, en minnun p'eenon nen o -nye'anla Azi 'leglon 'ji, te o ya Zuif 'non 'a oo, te o 'ka Zuif 'non 'a di oo, o Minsan 'le 'w1 'nonnon 'man.

Keva -le 'nennun -a 'vale 'o 'yv -wliidi -pian minnun -sru

11 Bali -ciala P'ol -va te P'ol 'lebo 'f'o w1 -dandan dra.

12 -Yee "wean sonun 'lee so plinun nen o kle P'ol 'k'ole man be, waa 'sia te waa 'paaman man "yaa 'non man te e -ce 'sia o man te e -yv -wliidi 'sia o -sru.

13 En Zuif 'non -mienun nen o -cia "w'odi -a 'fla 'todu p'eenon da be, o -yv -wliidi -pian

"minnun -sru Minsan Zozi 'to da. Waa ve -yv -wliidun le 'nan: «Zozi nen P'ol -yee 'w1 ve be, -a 'to da maan v1 'ce'e 'nan, 'ka 'si min 'g'ue -a -sru.»

14 Minnun nen o 'w1 zie -a dra be, min -to nen waa laabo Seva be -yee 'nennun nen waa, o ya 'soravli. Seva zie, Zuif min nen, en e ya Bali -pannon 'tazan -to -a.

15 En -yv -wliidi -a 'v1 -wle 'nan: «An Zozi -toa. En min nen 'be ci P'ol -a be meen -toa. -Ti nun nen "cee "a?»

16 -A -nan nen min nen -yv -wliidi 'ci -a -sru "be, e 'w'o o da, -a -pe 'b'o o p'eenon man -le "wean o 'b'ola 'kon zie -a -ji flan -a 'o pludi te nyen a o da.

17 'W1 zie, Zuif 'non p'eenon 'lee G'ek 'non p'eenon nen Efez be waa 'man, en o klan Bali b. -A -nan nen e dre Minsan Zozi 'to b'o w1 -a.

18 Minnun nen o yi -tera Zozi da be, o "kaga "ta 'wee 'w1 'wliidi "vile minnun yie man 'wein.

19 En minnun nen o 'bui -f'oa "be, o "kaga "ta 'wee 'bui 'flubanun -a, 'lee 'wee f'ennun -a, en waa 'te 'bl'i minnun yie man. 'Flubanun zie, -te waa man "lala nron be, e b'oa yi -kpi fuba 'soolu da nyranman "lala -a (50.000).

20 Bali -le 'pleble 'le "wean zi Minsan -le 'w1 'nonnon fuila "man zie.

Efez 'non wluan Zozinon man

21 Zi 'w1 zie e dre be, 'be -sru en P'ol 'e 'nan, 'e "ta -ko Zeruzalem. 'Pian e 'nan, 'e 'ko Masedoa 'lee Akai 'vaa -e 'e 'ko. E 'nan, -te 'e 'ko be, 'e b'oola Rom.

22 -A -nan nen e Timote 'lee Eras nen o "paa "va "be o 'pa 'sia Masedoa, en -a 'b'o 'e f'uv tu "wennen 'a Azi 'leglon 'ji.

23 Tu zie -a man nen -tein -tria Minsan -le 'w1 'nonnon da Efez 'fla.

24 Min -to nen waa laabo Demetri be, e ya fe zie -a -nan. E -siga man nyranman "paa, en e -siga 'kon "wenwennnen nun dra -wee Bali -to nen waa laabo Artemi be -yee ve -a. -Yee minnun nen waa dra waa be, e "lala "kaga "ye o da.

25 Minnun nen o 'nyranman -towli 'b'o zie -a "paa be e 'o cin 'yi, en e -wle 'nan: «Ka p'eenon kaa -toa 'nan, -cee 'nyranman 'g'ue -yee -maan, en -kaa ci.

26 En kaa 'man 'nan, P'ol -a -vnan minnun le 'nan balinun nen min o dre 'o 'pe -a be, o 'ka bali tigh 'a di. 'W1 zie, ya'a vile Efez 'saza 'ce "di, 'pian yaa 'vi Azi 'leglon p'eenon 'ji. En zi yaa 'vi be, min "kaga "yi -tera "da, en o 'si -cee bali Artemi -sru.

27 'W1 zie e -taa -cee 'nyranman klu -senlea ji, en -cee bali Artemi be, -yee 'kon klu -taa 'senlea ji, en "yee 'le 'sran be, Artemi 'b'o 'to 'ka "nyian taa -konle min 'le di. Te Artemi 'b'o nen minnun p'eenon -a ye "yi Azi 'leglon 'ji 'lee 'tre p'eenon da.»

²⁸ Zi minnun 'w1 z1e -a 'man be, 'bli 'f3 'o 'ji, en o -paand1 'sia te waa ve 'nan: «Efēz 'n3n 'le bali Artemi a -dan.»

²⁹ 'W1 z1e e 'fla ny33n, en 'flan3n 'ci drē 't3. -A -nan nen o Gai 'lee Ariza 'kun 'sa -a, en o -k3 waa fanan nen 'flan3n 'o cin ye be -a -nan. Gai 'lee Ariza z1e Mased3a 'n3n nen waa, -wēe Bali -le 'nyranman 'pa 'o 'vale P3l nun -a 'e cin va.

³⁰ Zi P3l a "vale 'e b3ala 'ji minnun z1e o 'le be, Zozin3n 'ka 'wile "man "di.

³¹ En P3l bee -mienun nen o 'fla "paala be o min 'pa 'sia -yrē 'nan, te 'e b3ala 'ji minnun 'le di.

³² T3 z1e -a wlu be, te minnun nen 'o cin 'y1 be, wa'a tian 'o cin wei -ci manle di. Min -mienun -paanman, "o 'w1 'pee ve -e min -mienun 'o -paan 'w3 'w1 'pee -a. En min "kaga "a o yei, te 'w1 'b3 nen 'o cin 'y1 "man "be, wa'a tian "o -ci manle di.

³³ Min -t3 nen waa laabo Alezandre be, Zuif 'n3n a 'ta 't3nan "man, 'nan -e 'e b3ala 'ji minnun 'le, en min -mienun 'w1 z1e -a -ci 'v1 -yrē. -A -nan nen 'e 'pē wluan minnun le 'nan, 'o s33 'pla, -e 'e 'w1 tin 'ba -wle.

³⁴ 'Pian z1 minnun -a -t3 'nan Zuif min nen be, en o pēen3n -paand1 'sia 'e cin va 'w1 -towli "vidi -a 'nan: «Efēz 'n3n 'le bali Artemi a -dan.» O 'm3n -paand1 z1e -a da.

³⁵ E drē z1e f33n3n, en min nen e -t3a 'flan3n 'lee 'fla 'tan3n yei "be, 'e -k3la 'e 'pē -t3d1 -a o da, en e 'nan -wle 'nan: «Efēz 'n3n, min pēen3n -a -t3a 'nan Efēz 'be yei -t3a -cee bali Artemi -le 'k3n 'va. En Artemi 'b3 -a yiba "min nen e 'si laji e -tria be -cee yei -t3a "va.

³⁶ Min -t3 'ka 'kolaman -e 'e -sa -f3 di. -Yee "wean 'ka 'l3bo 'pla "da -e 'ka 'wulo -ji "nr3n 'vaa, -e 'ka 'ta w1 drē.

³⁷ -Yēe c1 'nan, minnun nen ka -ta waa 'g3e, wa'a -cee bali -le fe -t3 crin wole di, en waa -cee bali "sr3nle di.

³⁸ -Yee "wean -te Demetri 'lee 'yee 'nyranman 'pan3n a "vale o 'w1 -t3a "min man be, yinun nen o tin 'ba "da "be o ya, en minnun nen o tin 'ba o va be o ya. O va nen 'o 'k3 o -sanman drē.

³⁹ En -te 'w1 'pee a "nyian 'ka 'ji -e 'ka v1 be, yi nen minnun 'o cin ye -e 'o 'w1 tin 'ba be -e 'ka 'w1 'b3 z1e -a b3ala -wle.

⁴⁰ 'W1 nen e drē cēeg3e -yee "wean be, o -k3laman -e 'o 'w1 't3 -kaa man 'nan, -kaa wluan minnun man. -Cee cin yidi 'g3e -a -ci "ka "di, en -ka'a 'kolaman -e -kaa -ci tigl1 y1 -e -kaa v1 minnun le di.»

⁴¹ Zi e cēen 'w1 z1e -a vid1 man be, en e 'nan minnun le 'nan, 'o 'k3 'wee vē -nan.

¹ Zi 'w1 nen e 'fla ny33n be e -ta "tra "be, en P3l Zozin3n cin 'y1, e o "koe "t3 'o da, en e -wle 'nan, 'e "ta -k3 Mased3a.

² P3l 'b3ala Mased3a, en e Zozin3n "koe "t3 'o da wei "kaga "a. "Be -sru, en e -k3 Grēk.

³ E mlen drē 'nan nun yaaga. Te P3l 'e 'man w33 'nan -e 'e -k3l -dan nen e "ta -k3 Siri be -a 'sia be, en yaa 'man 'nan, Zuif 'n3n 'o 'ci 'pa 'e man, -a -nan nen e 'nan, 'e lia 'e da -e 'e cila Mased3a "nyian.

⁴ Min 's3ravli "nen o -k3 P3l 'palē be, o 't3 nen 'g3: Min -t3 'si Bere 'fla, Pirus -p1 Sopater nen. Min "fli 'si Tesalonik 'fla, Ariza 'lee Sekundus drē 'waa. Min -t3 'si Dērb3 'fla, Gai 'be. Min yaaga 'si Azi 'lēgl3n 'ji, Timote 'lee Tisik 'lee Trofi 'be 'waa.

⁵ O z1e o -tr3a 'k3 'le, en o -k3 'k3 'pēnle Troas.

⁶ 'K3e vē be, "k3 "f3 'w3 -k3l -dan ji Filip3 'fla, te "fēdi nen o 'kp33n nen 'mannyan 'ka "va "diē -a -ble "da "be e -nyan. Yi 'soolu "be -sru, en k3 'b3 o man Troas, k3 yi drē Troas 's3ravli.

P3l 'b3ala Troas

⁷ 'Mannen yi -t3 da, 'k3 cin 'y1 'nan -e fe nen Minsan "e 'nan 'k3 -bl1 'e cin va be 'k3 -bl1. -A -nan nen P3l 'w1 tin 'bad1 'sia Zozin3n le, k33 -te t3 cēen be, e -k3 -le "wean. E 'w1 tin 'ba -wle "trili1, en bada -t3.

⁸ K3 ya 'k3 cin yidi 'k3n "b3 "nen 'k3n 'ta lou "be -a -ji. 'K3n "b3 z1e -a -ji be, -kannen "kaga "a 'e 'f3d1 'nen.

⁹ -Gobo 'nen 't3 nen waa laabo Etiko be, e ya 'e -nyrand1 -fenēdi 'plo da. P3l a 'w1 tin 'banan "kaga, en yi 'nen z1e -a -ted1 'sia. Yi -wlamlan "b33 "le "wean e 'si -fenēdi da 'k3n 'ta lou 'k3n yaagazan 'win -ji, en e -ta -tilka "tra. Minnun -ta, en waa wluan lou, 'pian te e -ka 'va.

¹⁰ P3l s33nla e 'kunnan 'nen z1e -a da, en yaa 'si 'e 'pē -ji, e 'nan: «Te n3n 'e 'ka 'cēnd1, e beli 'va.»

¹¹ "Be -sru, en P3l -k3 'e "pa 'ji 'k3n 'ta lou. E 'kp33n "nen jēen, waa bl1 'e cin va, en e 'w1 tin 'ba "trili1 t3 cēen "man, -a -nan nen e -k3.

¹² O -k3 -gobo 'nen z1e -a 'yee "k3n3n te e ya 'e 'belid1, -a -nan nen e drē ci "nran -dan t3 -a.

P3l 'si Troas, en e -k3 Mile

¹³ K3e -tr3a 'e tēde P3l le -k3l -dan ji, en k3 -k3 'fla nen waa laabo Azo be -a da. 'Fla z1e -a da nen k3 P3l -f3a 'k3 'va, -yēe c1 'nan P3l 'e 'nan 'e -cila e 'cēin -ji zia.

¹⁴ P3l 'b3 'k3 man Azo, en e -f3 'k3 'va -k3l -dan ji, -a -nan nen k3 -k3 'fla nen waa laabo Mitilen be -a da.

¹⁵ K3 'si 'be 'nan, en k3 -k3la "nyian -k3l -dan ji. 'Be 'ta t3 cēen, k3 'b3ala 'yi yei 'trē 't3 nen waa laabo Kio be -a "sr3n. "Be -sru "yi -a, en k3 'b3ala 'yi yei 'trē nen waa laabo Samos be -a da. 'Be 'ta t3 cēen "nyian, en k3 'b3ala 'fla nen waa laabo Mile be -a da.

20

P3l -k3 Mased3a 'vaa, en e -k3 Grēk 'trēda

16-Yee ci 'nan Pól 'ka "vale 'e-tōa Efez di, kōō e 'ka "vale 'e "mōan Azi 'leglōn 'ji di, en yaa -wēe "man 'nan 'e bōala Zeruzalem Pantekōt "fēdi yi da.

Pól 'wī tin 'ba Efez -leglizi min cejenun le

17 'Pian zī Pól 'bōla Mile bē, en e min 'pa 'sia 'nan 'o 'kō Efez -leglizi min cejenun laabo.

18 Zī min cejenun zīe o-ta bē, en e 'nan -wle 'nan: «Te an 'bōla 'e tedē 'ka 'va, 'nyranman nen maan 'pa Azi 'leglōn 'ji -triliū -e 'e 'bō cēegvō, kaa-tōa.

19 Ma'an 'fli drēle -dandan Minsan -le 'nyranman 'panan di. An yra 'yī Zuif 'nōn 'lō, en an 'nyranman 'pa 'an 'ta 'le 'an yie 'yī 'a. -Yee ci 'nan Zuif 'nōn a "vale 'o 'wī 'wli dī "dra 'mēn.

20 Ma'an 'wī 'tō yōōle 'ka man di, an Bali -le 'wī 'vī cēe, en an -yee 'wī nen e ka dra tiglī bē -a paa 'ka 'jī min pēenōn yie man 'kōnnun -jī.

21 Maan 'vī Zuif 'nōn 'lee minnūn nen o 'ka Zuif 'nōn 'a diē -wle, 'nan 'o 'si 'wī 'wli dī "drēdī man -e 'o -sōōnla Bali -sru -e 'o yī -tēra -cēe Minsan Zozi Crizi da.

22 En 'bē nen 'gōvē, an "ta -kō Zeruzalem "le zī Bali lei 'saun -a 'vī 'mēn 'nan 'an drē bē -yee 'wī 'zō. 'Pian 'wī nen e bōa 'an man -nan nun bē, ma'an tōa di.

23 Maan -tōa 'pian 'nan 'fla 'tōdō pēenōn da bē, Bali lei 'saun -a ve 'mēn 'nan minnūn 'te "paa 'an da -e 'waan 'fō -pō 'kuin.

24 'Pian 'mēn vē bē, 'mēn 'belidi -cin 'ka 'an 'jī "le 'nyranman nen Minsan Zozi -a -nōn 'mēn 'nan 'an 'pa bē -yee 'wī 'zō di. 'Wī nen Minsan "e 'nan 'mēn 'an drē bē, -nyrēn 'nan, 'an Bali -le 'wī 'nōnōn vī minnūn le 'nan Bali 'yī drē -wle.

25 An ciū 'ka pēenōn 'va te an Bali -le mingōnnēn -blidī 'wī ve 'cēe. 'Pian 'bē nen 'gōvē, maan -tōa 'nan 'ka 'va min -tō 'ka 'nyian 'an ye di.

26 -Yee "wēan maan ve 'cēe cēegvō 'nan: Zī kō "an "drē bē, maan drē 'ka pēenōn le. -Te 'li 'pei ka'a yī -tēlea 'mēn 'wī 'paadi da diē, mēen "cēe drē di.

27 -Yee ci 'nan 'wī nen Bali -a drē 'nan -e min 'e pli 'e man bē, maan 'vī 'cēe 'e pēenōn. Ma'an 'wī 'tō yōōle 'ka man di.

28 -Yee "wēan 'ka drē "yī 'ka 'fli -va 'lee minnūn nen Bali lei 'saun o -nōn 'cēe 'nan 'ka yie 'tō o va bē o va. 'Ka yie 'tō Bali -le -leglizi bē -a va, Minsan Bali -a 'lō 'e 'pī nyen -a.

29 Maan -tōa 'nan, -te an -kō bē, minnūn nen o ya "le plō wī -zō bē, o -taa -wlaēa 'ka yei, -e 'o 'wī 'wli dī "drē minnūn nen 'ka yie -tōa "o va bē -wle.

30 En 'nyian 'ka yei min -mienun -taa 'wunlēa, o 'wlu wunūn ve Zozinōn le -e 'o 'sen o -sru.

31 -Yee "wēan 'ka yie 'tō 'ka 'fli -va, en -a -cin 'e 'fōla 'ka 'jī 'nan le yaaga 'wlu bodrun

funnin te an 'wī "paala 'cēe 'an 'ta le 'an yie 'yī 'a.

32 En 'bē 'gōvē, an "ta 'mēn 'ka -pēba wō Bali 'lee Bali -le 'wī nen e "yī "dra min le bē -wlo. -Yee 'wī zīe, 'plēblē a -yrō -e 'e 'ka "kōe "tō 'ka da, "bē -sru -e 'e 'yī "nen yaa 'pla 'nan e dra minnūn nen o ci -yee vē -a bē -wle "bē, 'e drē 'cēe.

33 En ma'an -wēle 'nan min e 'yee "lala 'lee 'yee -siga 'lee 'yee sōnūn -nōn 'mēn di.

34 Kaa -tōa 'ka 'bō 'a 'nan an 'nyranman 'pa 'an 'pē -a, en maan "nen 'fē bli, en minnūn nen o -kō 'an 'pale bē, en waa "nen 'fē bli.

35 Zī kō min e 'nyranman 'pa -e 'e 'pa 'yale -tenōn 'va bē, maan -nan kōōn 'cēe. En 'wī nen Minsan Zozi -a 'vī bē, -a -cin 'e 'fōla 'ka jī. Yaa 'vī 'nan: «Min nen e fē -nōan "min le bē, -fēa a -a san man e 'mlian min nen e fē "sia min lō bē -a san da.»

36 Zī Pól cēen 'wī zīe -a vidī man bē, en e "pō sōōnla o 'vale waa, en e Bali trō 'ba.

37 -A -nan nen o pēenōn -sran wū -a, te o -tēa Pól -pē -jī, te waa lea man 'o man.

38 'Wī nen e o ta drē 'trōdrō bē, -nyrēn 'nan Pól "e 'nan min -tō 'ka "nyian 'e 'ye di. Tōōn en o -kō Pól 'pale -a -nan nen e -fōa -klō -dan jī bē -a -nan.

21

Pól -kō Zeruzalem

1 Zī kō 'si o "srōn "bē, en kō -fō -klō -dan nen e -kō Kōs tiglī bē -a -jī. 'Bē 'ta tō cēen, en kō -kō Rodēs, kō 'si 'bē 'nan, en kō -kō Patara.

2 -A -nan nen kō -klō -dan tō nen e "ta -kō Fenizi bē -a 'yī, en kō -fō -jī.

3 Kō 'bōla 'yī yei 'trē nen waa laabo Sipri bē -a "srōn. Kō ya -klō -jī, te kō Sipri 'trē 'bō ye. Sipri -fō 'kō 'pē bō da zia, en kō -kō Siri 'leglōn 'jī zia, 'nan -e 'kō 'tō 'fla nen waa laabo Tir bē -a da. 'Fla zīe -a da nen -klō 'bō -tōa -e 'o -ci fēnūn pēenōn -sōōnla.

4 Zī kō -a -nan Zozinōn 'yī bē, en kō -fō o va yī 'sōravli. Zozinōn nen Bali lei 'saun 'ta 'tō o man bē, waa 'vī Pól le 'nan, te 'e 'kō Zeruzalem di.

5 'Pian zī yī 'sōravli zīe e -nyan bē, en lumōn 'lee -klōnmōn 'lee 'nen "wēnnēn, o pēenōn 'ta 'kō 'pale -sia fēnan nen o -klō -dan "siala bē -a -nan. En 'kō pēenōn 'kō "pō sōōnla jemie man, en kō Bali trō 'ba.

6 Zī kō 'si 'kō cin "srōn "bē, "kō 'fō 'wō -klō -dan jī, en "o kō 'wee vē -nan.

7 Zī kō 'si Tir bē, en kō 'bōla Potelemai, -a -nan nen 'kōe -fōdī -klō -dan jī -nyan. Zozinōn nen fē zīe -a -nan bē, kō o 'tō bō, en kō yī -tō drē o va.

8 'Bē 'ta tō cēen, en kō -kō, kō 'bōla Sezare. Kō -kō Filipō nen waa laabo Bali -le 'wī 'nōnōn vīzan bē -yee "kōnnēn, en kō -nyran "va. Filipō zīe, e ya min 'sōravli "nen o o 'si "va Zeruzalem bē o va.

9 Filipino -le 'nen lunannun a sinjen, wa'a k'annan tao di. O ya Bali 'lewei vinon 'a.

10 En zi ku ya 'mannon fe zue -a -nan be, en Bali 'lewei vizan -to nen waa laabo Agabo be e 'si Zude, e -ta 'ku 'va.

11 -A -nan nen e Pol -le -tien 'kole 'si, en e 'cein 'lee 'e 'pe yri 'a, en e 'nan: «'Wi nen Bali lei 'saun -a 'vi be -nyren 'gu, e 'nan: <Min nen -tien 'kole 'gve e ci -yee ve -a be, zi Zuif 'non -a -yuman -gu Zeruzalem -e 'o -non minnun nen o 'ka Zuif 'non 'a die -wle.> »

12 'Ku 'vale Zozinon nen Sezare be waa, zi ku 'wi zue -a 'man be, en ku Pol tru 'ba 'kpa tigl 'nan, te 'e 'ku Zeruzalem di.

13 En Pol 'e 'nan 'koe 'nan: «-Me 'wean nen ka -wua -e te kaan 'ta dra -troro? -Yee ci 'nan, 'an 'man a 'e woodi, 'an 'man 'ka 'e woodi 'nan -e 'waan -yri 'saza "ce "di, 'pian 'an 'man a 'e woodi 'nan -e 'an 'ka Zeruzalem 'bo 'nan nun Minsan Zozi 'to 'ji.»

14 Zi Pol 'ka 'wuan "man -e 'wi nen kwa ve be 'e 'sia "da "die, ku 'a 'nyian k'alea "man "di, en ku -yre 'nan: «Minsan ci 'so winun 'e dre!»

15 Zi ku yi -mie dre fe zue -a -nan be, en ku 'koe fenun woola "da, en ku -ku Zeruzalem.

16 -A -nan nen Sezare Zozinon 'ku 'ku 'pale -sia, en o -ku 'ku 'a Sipri min Nason -le "k'annan 'nan -e 'ku nyin -nan nun. Nason zue e ya Zozi 'va -a -nan 'mnon.

Pol -ku Zaji -le "k'annan

17 Zi ku 'bola Zeruzalem be, -a -nan Zozinon 'ku 'sia ci "nran -a.

18 'Be "ta to cee en 'ku 'vale Pol nun -a, ku -ku Zaji -va. -A -nan nen -leglizi min cejenun peenon 'o cin 'yi.

19 Zi Pol o 'to 'bo be, 'wi nen Bali cila "va yaa dre minnun nen o 'ka Zuif 'non 'a die o yei "be, en yaa 'vi -wle 'e klo ji.

20 Zi min cejenun 'wi zue -a 'man be, en o Bali 'to bo "dre "fo. -A -nan nen o 'nan Pol le 'nan: «"Boi, "i 'yio, Zuif 'non "kaga dre Zozinon 'a, en o peenon a 'o k'aladi -pei -to wi man 'kpa tigl.

21 Waa 'vi 'wle 'nan, yie 'nan Zuif 'non peenon nen o ci -penon yei "be, 'nan te 'o 'ta wola Moizi -le -pei da di, en te 'o 'wee 'nen 'fo -klonnon -va di, en te 'o 'ta wola Zuif 'non 'le -pei da di.

22 Waa dra "men 'ko? -Yee ci 'nan o -taa -a manle 'nan i ya 'gu.

23 -Yee "wean, 'wi nen ku "ta -a ve yie 'gve, 'i 'ta wola "da! Min sinjen a 'ku yei 'gu, o -to 'o wei da.

24 'I 'ku waa, -e 'ka 'fli dre 'saun Bali 'le "le zi Moizi -le -pei -a 'vi be -yee 'wi 'zo. 'I "lala nen waa -non -e 'o 'wulo "je "bo be -a -non o 'leji -e 'o -k'ala 'o 'wulo "je "bodi -a. -Te e dre zue, -e min peenon o -to 'nan, 'wi nen waa ve 'i man be, wlu nen, -e 'o -to 'nan, 'i 'bo "nyian, 'i 'ta wola Moizi -le -pei da.

25 Minnun nen o 'ka Zuif 'non 'a die, en o yi -tera Zozi da be, 'wi nen kwa 'pla "da 'e 'cen be, -nyren kwa 'vi -wle. Kwa 'vi 'nan: Te 'o 'wi nen waa -te -yu le be -a -bli di, en te 'o 'wi nyen -bli di, en te 'o 'wi nen min 'ka -a -blo 'cenle -e -a nyen 'e -sran die -a -bli di, en te 'o 'cin nan 'lee 'o cin -sran -wee "di, en te min 'e "blu -wee "di.»

26 'Be "ta to cee, en Pol min sinjen zue o 'sia, fe nen min -a dra 'lo -e min 'e dre 'saun Bali 'le be, waa dre. "Be -sru, en Pol -ku Bali -pan 'kuin, en yi nen 'winun zue -a dre di -nyaan "da "be yaa 'vi -wle, -e o -tudu peenon 'o Bali -panve -non Bali le yi zue -a da.

Minnun Pol 'kun Bali -pan 'kuin

27 Te yi 'saravli zue -a -nyandi 'bo, -a -nan nen Azi Zuif 'non nen o Pol 'yi Bali -pan 'kuin be, o minnun "kaga wluan 'man, en waa 'kun.

28 Minnun zue o -paanman -a vidi -a 'nan: «Izrael 'non 'ka 'ta 'pa 'ku 'va. "Ka 'yio, min nen e 'wi "paaman minnun ji fe peenon 'nan be -nyren 'gu. Yaa "paaman 'nan, Moizi -le -peinun 'lee -cee Bali -pan 'kon 'lee -kaa 'bo Izrael 'non be, 'nan -kaa 'ka -si tigl da di. En e wla Grek 'non 'a -cee Bali -pan 'kuin. 'Wi nen wa 'a dra die, yaa dre -cee fenan nen e ci 'saun Bali 'le be -a -nan.»

29 Waa 'vi zue, koo o Pol 'lee Efez min Trofi 'yi 'lo yei, en 'o ci nron 'nan, -wee wla 'o 'vale -a Bali -pan 'kuin.

30 'Wi zue, e min peenon nyoon 'fla, en o 'si flan -a fe peenon 'nan, o -ku 'o cin yile -nan. O Pol 'kun, waa klan, en waa 'bola Bali -pan 'kuin -sa -a, en o 'kon 'bo 'le 'wo 'nun.

31 O ya Pol -sannon 'nan -e 'e 'ka 'o 'pe "nen.

-A -nan nen minnun -ku -a vile Rom 'nan 'le 'sounjanun tazan -dan le 'nan, Zeruzalem 'non peenon "ta wuanla 'o cin man.

32 'Nun toon en 'sounjanun tazan -dan zue e 'yee 'sounjanun 'lee 'sounjanun tanon wluan, en o -ku minnun "kaga zue o va. Zi minnun zue o 'sounjanun tazan -dan 'yi 'o 'vale 'yee 'sounjanun -a be, en o Pol -sondi 'le 'to.

33 -A -nan nen 'sounjanun tazan -dan pli Pol man, en e 'nan 'yee 'sounjanun le 'nan, 'o 'kun -e 'o -yri -bulale baa "fli "a. Toon en yaa laabo minnun bo 'nan: «-Ti nen -a 'bo 'a, en -me "nen yaa dre?»

34 Minnun peenon -paandi 'sia 'e cin va, min -mie 'e -paan "wo 'wi 'pee vidi -a, -e min -mie "e -paan "wo 'wi 'pee vidi -a. -Yee "wean 'sounjanun tazan -dan 'ka -kolale 'wi 'to -ci mandi -a so zue -a yei "di, en e 'nan, 'o 'ku Pol -a 'sounjanun -le 'kuin.

35 Zi Pol 'lee 'sounjanun "ta boa fenan nen waa -tria 'vaa, -e 'o -wla 'kon 'bo 'ji be -a -nan be, en 'sounjanun Pol 'si lou, koo minnun "ta -gla -foa 'nan, te 'sounjanun 'o 'ku -a di.

36 -Yee ci 'nan, minnun peenon yra -a -sru te o -paanman 'nan: <'Ka -te, 'ka -te.>

Pól 'e 'ci wí 'vɪ

37 Te o "ta Pól-wlamlan 'sounjanun -le 'kón zɛ -a -ji be, en yaa laabv 'sounjanun tazan -dan ló 'nan: <'I -kólaman i -si -nón 'men -e 'an 'wɪ 'tɔ vɪ yɛ?>

En 'sounjanun tazan "e 'nan: <'Yioo, Grék min nen 'yia,

38 Ezipti min nen e minnun wluan 'o cin man -a yi "fli 'ka tian bóle 'gʊ diɛ, -njɛ 'yia dʊv? Min zɛ, e -kɔ o -kpi sinjen (20.000) -a "bui "da te -kuli -tan fɛnun 'lee sennun a -wɔ.>

39 En Pól "e 'nan: <'Silisi Zuif min nen maan, an "sia Tars, an ya 'fla nen -a 'tɔ "we "bɛ -a da 'trɛ 'wɛ 'a. Mɛin trɔ "baa, 'i 'si -nón 'men -e 'an 'wɪ tin 'ba minnun lɛ.>

40 -A -nan nen 'sounjanun tazan -si -nón -yrɛ. En Pól -tɔ fɛnan nen waa -tria 'vaa -e 'o -wla 'kón 'bɔ 'ji bɛ -a -nan, en 'e 'pɛ wluan minnun lɛ 'nan, 'o sɔɔ 'pla. Zi minnun peenon 'ta -tɔ bɛ, en Pól 'wɪ tin 'badɪ 'sia -wɛ Ebre wei -ji.

22

1 E 'nan: <'An "bɔɪnɪn 'lee 'an "tɪnɪn, 'ka "trɔn "tɔ 'an wei lɛ -e 'wɪ nen kɔ 'an vɪ 'cɛɛ 'lɔɔ, -e 'ka 'si 'an man bɛ 'ka man.>

2 Zi waa wei 'man te e "we -wɛ Ebre wei -ji bɛ, en 'o 'lebo 'pla "da "fo. -A -nan nen Pól "e -wɛ 'nan:

3 <'Silisi Zuif min nen maan, an "sia Tars, 'pian waan 'lebo Zeruzalem 'gʊ. Min nen e 'wɪ paa 'an 'ji bɛ, waa laabo Gamaliel, -yɛɛ -kaa tranun dre wɪ paa 'an 'ji 'kpa tɪɪ. 'An bɔ 'gʊ an ya "nen Bali nen ka ci cɛɛgʊ -a -sru 'labɛ, -a -sru 'kpa tɪɪ.

4 Minnun nen o 'ta 'wɔla "nen 'wɪ "paadi -trɛ nen 'gʊɛ -a -sru "bɛ, an 'tɛ 'pa o da -trilii, min -mie -ka -a 'wɪ 'ji. An -klonmɔn 'lee limɔn nun 'kun, an o -fɔ -pʊ 'kuin -a 'wɪ man.

5 Bali -pannon 'tazan 'lee min cejenun -kólaman waa ve 'nan, 'wɪ tɪɪɪ nen maan ve. -Yee ci 'nan, o 'bɔ -wɛɛ 'fluba nen e -si -nón 'men -e 'an -wla Zuif 'nón 'le cin yɪ 'kón nen Damas bɛ -a -ji bɛ -a -nón 'men. An -kɔ 'nan -e 'an Zozinɔn nen -nan nun bɛ o "kuun -e 'an 'ta waa Zeruzalem -e 'o 'wɪ "nen -kón -wɛ.

6 An sɔnla 'sia, "mɛɛn vɪnan an -pliman Damas "srɔn te yidɛ "ta bɔa min -win -ji 'sɛzɛ bɛ, -a -nan nen 'tɛ 'san -dan bii laji, e -sɛn 'an da.

7 'An -tria "tra, en an wei -tɔ 'man, te yaa ve 'men 'nan: <'Saul, Saul -mɛ "le "wean nen i 'tɛ "paa 'an da?>

8 En maan laabv 'nan: <'An 'san, -tɪ nen 'yia?>

E 'men 'nan: <'Nazaretɪ min Zozɪ nen i 'tɛ "paa "da "bɛ -nyrɛn 'maan.>

9 Minnun nen kɔ ci waa bɛ, "o 'tɛ 'san 'bɔ 'yɪ, 'pian min 'bɔ nen kɔ wɪ 'a bɛ, wa 'a wei manle dɪ.

10 Maan laabv 'nan: <'Minsan 'an dre "men 'kɔ?>

En Minsan "e "men 'nan: <'I 'wluan lou -e 'i 'kɔ Damas -a -nan nun nen 'wɪ nen Bali "e 'nan 'yɛ 'i dre bɛ, waa ve 'yɛ.>

11 'Tɛ 'san 'plɛblɛ zɛɛ, yaan yɛ 'wi, -yee "wɛan minnun nen kɔ ci waa bɛ, waan 'kun 'an 'pɛ -man, en o -kɔ maan Damas.

12 Min -tɔ a 'fla zɛɛ -a da bɛ, waa laabo Anania e Bali bɔa 'kpa tɪɪɪ en e 'ta 'wɔla -cɛɛ -peinun da, en Damas 'bɔ 'nan bɛ Zuif 'nón peenon -a 'tɔ "yɪ "ve.

13 Min zɛɛ, e -ta 'an 'va, e -tɔ 'an "srɔn, en e 'men 'nan: <'An "bɔɪ Saul 'i yɛ 'e 'lɛ 'sɔ!>

"Nun tɔn en 'an yɛ 'lɛ 'sɔ, en maan 'bɔ 'yɪ.

14 -A -nan nen yaa 'vɪ 'nan: <-Kaa tranun -le Bali 'i 'pla 'e 'cɛn 'nan -e 'yɛ 'ci 'sɔ winun -tɔ, -e min nen e ci tɪɪɪ 'e -tɔwɪ "bɛ 'i -tɔ, -e wei nen e 'sia -a 'le bɛ 'i man.>

15 -Yee ci 'nan e 'nan: <'I -kɔan 'yee 'wɪ -nan yɪzan -a, -e 'wɪ nen yia -nan 'yɪ, en yia 'man bɛ, 'i vɪ min peenon lɛ!

16 "Bɛ nen 'gʊɛ, -mɛ "nen i ci -a man -pennan? 'I 'wluan lou. 'Wei -batize dre, 'i vɪ Zozɪ lɛ 'nan, -yɛɛ ci 'i 'san -a, -e Zozɪ 'e 'yɛ 'wɪ 'wɪdɪ fui.>

17 An 'li 'an da Zeruzalem, an ya Bali trɔ 'banan Bali -pan 'kuin, en e dre 'men "le nyrinvla zɔ.

18 An Minsan 'yɪ, en e 'men 'nan: <'I kle 'i man! 'I 'si "nyiandv Zeruzalem! -Yee ci 'nan -a -nan 'nón 'ka 'taa 'wɛ 'men 'wɪ nen i -taa -a vɛlɛ bɛ -a man dɪ.>

19 En maan 'nan -yrɛ 'nan: <'Minsan, waa -tɔa 'nan "nen an -cia cin yɪ 'konnun -ji, te an minnun nen o yi -tɛala i da bɛ o "kuunman, te an o -fɔa "pʊ 'kuin, te an o -sɔan.

20 "Wɛɛ vɪ 'nan o Etiɛnɛn nen 'yɛ 'wɪ 'nan yɪzan -a bɛ -a -tɛ te te an ya -nan, en 'an 'bɔ 'bɛ 'kun -wee sɔnun man.>

21 En Minsan "e 'men "men 'nan: <'I 'kɔ! An -taa 'i 'palɛ -sia -kɔɔbli minnun nen o 'ka Zuif 'nón 'a dɛɛ o va.> »

22 Minnun "trɔn "fo 'e 'tɔdɪ Pól wei lɛ -trilii 'pian zɛ e 'wɪ zɛɛ -a 'vɪ bɛ, tɔn en o -paandi 'sia -a vidɪ -a 'nan: <'O min 'labɛ -a -tɛ, 'e 'sɪnan "fo, e 'ka "le -a yɛ 'e 'fo "man "dɪ.>

23 O -paandi 'sia te o 'wee sɔnun wɛɛnman, te o fuɔn wɛɛnman lou 'bli 'fo o ji -le "wɛan.

24 En 'sounjanun tazan "e 'nan 'o Pól -wla 'sounjanun -le 'kón 'bɔ 'ji, -e 'o 'wɪ laabv -yrɔ sɔnba "a. 'Sounjanun tazan a "vale 'wɪ nen yaa -maan 'lɔɔ, minnun paan Pól da bɛ 'e -ci maan.

25 Zi o ya Pól -yrɪnan 'nan -e 'o -sɔn bɛ, en 'sounjanun tazan nen "e 'tɔdɪ -nan bɛ, Pól -a laabv -yrɔ 'nan: <-A -si a 'e 'nɔndɪ 'cɛɛ 'nan, Rɔm min tɪɪɪ nen wa 'a tian -yee tin 'balɛ -e tin 'e 'tɛ "da "dɛɛ, 'ka -sɔn?>

26 Zi 'sounjanun tazan 'wɪ zɪɛ -a 'man bɛ, ɛn e -kɔ -a vɪlɛ 'sounjanun tazan -dan lɛ 'nan: «Min 'labɛ, Rɔm min tɪɣlɪ nɛn. I "ta -a dra -yrɛ 'kɔ?»

27 -A -nan nɛn 'sounjanun tazan -dan -ta, ɛn yaa laabo Pɔl -lɔ 'nan: «Rɔm min nɛn 'yia?»
En Pɔl "e -yrɛ 'nan, Rɔm min nɛn 'yaa.

28 ɛn 'sounjanun tazan -dan "e Pɔl lɛ 'nyian 'nan: «'Mɛn vɛ bɛ, "lala "kaga "a nɛn an drɛ Rɔm min tɪɣlɪ 'a.»

En Pɔl "e 'nan: «'O "mɛɛn "ya 'wɔ Rɔm min tɪɣlɪ 'a.»

29 'Nun tɔɔn minnun nɛn o "ta paan 'wɪ laabo Pɔl -lɔ sɔnba "a bɛ, o pli 'o -sru, ɛn o 'si Pɔl "srɔn. Zɪ 'sounjanun tazan -dan a 'man 'nan, Pɔl nɛn 'e 'nɔn minnun lɛ waa yrɪ bɛ, 'nan Rɔm min tɪɣlɪ nɛn bɛ, -a -nan nɛn nyɛn -a cɛɛn.

O -kɔ Pɔl a tin 'banɔn 'lɛ

30 'Sounjanun tazan -dan a "vale 'nan 'wɪ nɛn 'e drɛ 'lɔɔ, ɛn Zuif 'nɔn 'wɪ 'tɔ Pɔl man bɛ "e -taɔ. -Yɛɛ "wean zɪ tɔ cɛɛn bodrun bɛ, ɛn e 'nan Bali -pannɔn 'lee tin 'banɔn pɛɛnɔn lɛ 'nan, 'o cin yɪ. E 'nan 'o baa 'si Pɔl man, -a -nan nɛn o 'ta Pɔl -a tin 'banɔn 'lɛ, ɛn waa -tɔ o yei.

23

1 Pɔl tin 'banɔn pɛɛnɔn 'nanjɛn tein, ɛn e 'nan: «'An "bɔunun, Bali -le 'nyranman nɛn maan 'pa 'trilii -e 'e 'bɔ cɛɛɔ yɪ -a bɛ, maan -tɔɔ 'an 'fli -lɔ 'nan, -a -tɔwli 'ka "va te e ya -wliɔ "fo "dɪ.»

2 ɛn Bali -pannɔn 'tazan Anania "e 'nan minnun nɛn o 'tɔɔ Pɔl "srɔn "bɛ -wɛlɛ 'nan, 'o Pɔl 'lɛbɔ "wɪ "da.

3 ɛn Pɔl "e -yrɛ 'nan: «Bali 'bɛ -taa "yie "sɔn wɔlɛ, i ya "le 'kɔnba ceje nɛn waa man 'wɔ fuvu bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zɔ. I ya 'i -nyrandɪ 'mɛn 'wɪ -sru 'nan -e 'i 'mɛn 'wɪ tin 'ba "le zɪ -pei -a 'vɪ bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zɔ, ɛn i -pei -tɔ wɪ 'bɔ srɛman -a vɪɔ -a minnun lɛ 'nan, 'waan 'sɔn.»

4 Minnun nɛn Pɔl "srɔn "kogo bɛ, ɛn o 'nan Pɔl lɛ 'nan: «I ya Bali -pannɔn 'tazan -dan bɛ -a "srɔnnan?»

5 ɛn Pɔl "e -wɛlɛ 'nan: «"Bɔunun, ma'an -ci -tɔlɛ 'nan Bali -pannɔn 'tazan nɛn dɪ. 'Pian maan -tɔɔ 'nan Bali wei a 'e 'crɛn 'tɛdɪ 'nan: «Te 'i 'wɪ 'wliɔɔ "vɪ 'yie minnun tazan lɛ dɪ.» »

6 Zɪ Pɔl -a -ci -tɔ "le 'nan minnun nɛn 'o cin 'yɪ bɛ o -mienun a Saduze 'nɔn 'a, ɛn o plɔɛnnun a Farizen 'nɔn 'a bɛ, -a -nan nɛn yaa 'vɪ 'plɛblɛ tin 'banɔn yei 'nan: «'An "bɔunun, Farizen min nɛn maan, ɛn Farizen min 'bɛ 'an 'ya. Cɛɛɔ -te o -ta maan tin 'banɔn 'lɛ bɛ, -yɛɛ cɪ 'nan 'an yi -tera "da 'nan, minnun nɛn o kaa bɛ o wuanla -kanɔn 'va.»

7 Zɪ Pɔl 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ bɛ, ɛn -sa -fɔla Farizen 'nɔn 'lee Saduze 'nɔn yei, -a -nan nɛn o "kaga cɛɛn 'e cin man.

8 -Yɛɛ cɪ 'nan, Saduze 'nɔn "o 'vɪ 'nan, minnun nɛn o -kaa "bɛ, wa'a 'fua dɪ, ɛn Bali -le 'pasianɔn "ka "dɪ, ɛn Bali lei 'saun "ka "dɪ, te Farizen 'nɔn "o "ve 'nan, 'wɪ 'kpa nɛn 'wɪ zɪɛ -a.

9 Minnun -le -paandɪ a cilanan "da, -a -nan nɛn Farizen 'nɔn va 'fluba 'ci vɪnɔn wluan lou, ɛn o -sa -fɔdɪ 'sia 'plɛblɛ, te waa ve 'nan: «'Kɔ'a 'wɪ 'wliɔɔ -tɔwli 'ye min 'gɔvɛ -a man dɪ. -Te Bali lei 'bɛ 'wɪ "paaman "ji? ɛn -te 'bɛ "cɛɛ dɪ Bali -le 'pasiazan 'bɛ 'wɪ "paaman "ji? -Ka'a tɔɔ dɪ.»

10 -Sa -fɔdɪ 'bɔ 'fɔla "va 'plɛblɛ "bɔvɪ "le "wean, nyɛn 'sounjanun tazan cɛɛn 'nan, te 'o Pɔl srɛ -ji dɪ. ɛn e 'nan 'yɛɛ minnun lɛ 'nan, 'o -sɔɔnla -e 'o Pɔl 'kun o yei, -e 'o -kɔ -a 'sounjanun -le 'kuin.

11 -Pei -man bɛ, Minsan pli Pɔl man, ɛn e 'nan -yrɛ 'nan: «'I -pɔan 'kun! -Yɛɛ cɪ 'nan, zɪ i -tɔ 'an -sru 'mɛn 'wɪ vɪdɪ -a Zeruzalɛm bɛ, -a -tɔwli "nɛn "nyian 'i drɛ Rɔm!»

Zuif 'nɔn 'o 'ci 'pa Pɔl man

12 Zɪ tɔ cɛɛn bɛ, ɛn Zuif 'nɔn 'o 'ci 'pa, ɛn o -tɔ 'o wei -da 'nan, -te wa'a tian Pɔl -tɛlɛ dɪɛ, wa'a fɛ ble dɪ, ɛn wa'a 'yi 'mlian dɪ.

13 Minnun nɛn o 'wɪ zɪɛ -a 'pla "da "bɛ, o -fuba sinjɛn -cia.

14 Minnun zɪɛ, o -kɔ Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee min cejenun va, ɛn o 'nan -wɛlɛ 'nan: «'Kɔ'a 'pla "da, ɛn kɔ -tɔ 'kɔ wei -da 'nan, -te kɔ'a tian Pɔl -tɛlɛ dɪɛ, -blɪfɛ -tɔwli 'ka 'kɔ 'kɔ 'le dɪ.

15 -Yɛɛ "wean, 'ka vɪ 'sounjanun tazan -dan lɛ 'nan, 'e 'ta Pɔl -a 'cɛɛ, -e 'wɪ nɛn kɔ ka drɛ -yrɛ "bɛ 'ka vɪ. -Te "yɛɛ vɪ 'nan 'e -pli 'ka man bɛ, te "kue man a 'e wɔvɔdɪ -e 'kɔ -tɛ.»

16 -Wee san nɛn waa nɛn bɛ, Pɔl "blu -le 'nɛn -a 'wɪ vɪdɪ 'man, ɛn e -kɔ 'sounjanun -le 'kuin -a -nan sɛɛ wɔlɛ Pɔl lɛ.

17 -A -nan nɛn Pɔl 'sounjanun tazan -tɔ laabo, ɛn e -yrɛ 'nan: «'I 'kɔ 'nɛn 'gɔvɛ -a 'sounjanun tazan -dan 'va. 'Wɪ 'tɔ a "ji -e 'e tin 'ba -yrɛ.»

18 'Sounjanun tazan -trɔɔ 'nɛn zɪɛ -a 'lɛ, ɛn o -kɔ 'sounjanun tazan -dan 'va, ɛn e -yrɛ 'nan: «Pɔl nɛn -pu 'kuin bɛ, yaa laabo, ɛn e 'mɛn 'nan, 'an 'ta 'nɛn 'gɔvɛ -a 'yie 'nan, 'wɪ 'tɔ a "ji -e 'e vɪ 'yie.»

19 'Sounjanun tazan -dan a 'kun 'e 'pɛ -man, ɛn o 'man tɛɛn -a -nan nɛn yaa laabo -yrɔ 'nan: «-Mɛ "wɪ nɛn yie 'nan 'i ve 'mɛn?»

20 'Nɛn zɪɛ e -yrɛ 'nan: «Zuif 'nɔn 'o 'ci 'pa 'nan -e 'o vɪ 'yie 'nan 'trɛ "bɛ, 'i 'kɔ Pɔl -a tin 'banɔn 'lɛ "le "mɛn o "ta -kɔ 'wɪ nɛn kɔ 'o drɛ -yrɛ "bɛ -a vɪlɛ -yrɛ.

21 Te 'i 'wɪ zɪɛ -a 'sia 'wɪ 'kpa -a dɪ. -Yɛɛ cɪ 'nan, minnun nɛn o san nɛn -yrɛ "bɛ o -fuba sinjɛn -cia. Waa 'pla "da, ɛn o -tɔ o wei -da 'nan, -te wa'a tian Pɔl -tɛlɛ dɪɛ, wa'a fɛ ble dɪ, ɛn wa'a 'yi 'mlian dɪ. O man a 'e wɔvɔdɪ 'va, ɛn o ya -a man -pɛnnan 'nan 'i 'wɪ tɪɣlɪ 'si "va 'wɛlɛ.»

22 'Sounjanun tazan -dan "e 'nan 'nen z1e - yre 'nan: «Te 'i 'w1 z1e -a v1 'nyian min pee le d1.» -A -nan nen e 'si "man, en e -k1.

'Sounjanun -k1 P1l -a Sezare

23 "Be -sru, en e 'sounjanun tan1n "fli laabu, e -w1e 'nan: «'Ka 'sounja -yaa "fli 'pla 'ka 'pe -a, 'lee 'sounjanun nen -s1 da be o - fuba 's1ravli, 'lee 'sounjanun nen -tin a -w11 "be o -yaa "fli, -e 'ka 'k1 Sezare, te minnun nyinla.

24 'Ka 's1 -mie 'sia P1l -f1 "dave -a, -e 'ka 'k1 -a -k1nmandan Felizi le. 'Ka b1la 'a -nan nun "ce, te 'w1 't1 e dre -yre "d1.»

25 -A -nan nen e 'fluba 'g1e -a cren -te, yaa 'pa "va. Yaa cren -te 'nan:

26 «'An 'b1 Klodu Lisias 'be 'fluba 'g1e -a cren -te -k1nmandan Felizi le. 'An "we 'i 'va!

27 Min nen maan 'pa 'sia 'y1e be, Zuif 'n1n -a 'kun 'nan -e 'o -te. En z1 maan 'man 'nan, R1m min nen be, -a -nan nen maan 'v1 'men minnun le, en waa 'si -w11.

28 Fe nen e dre '111, en o 'w1 't1 "man "be, an ya "vale "an -t1a, en an -k1 -a -wee tin 'ban1n le.

29 En maan 'y1 'nan, o 'w1 't1 P1l man 'nan, e ya 'wee -pei -t1 w1nun srenan. 'Pian 'w1 'w1d1 "t1 nen -e min 'e 'ka 'be man, en -te 'be "ce1 d1 -e 'o min -f1 -p1 'kuin 'be man be, ya'a 'be drele d1.

30 O 'ci 'pa min z1e -a man, en maan 'w1 'man, -yee "wean maan 'pa 'sia 'y1e "nyiand1, en maan 'v1 minnun nen o 'w1 't1 "man "be -w1e 'nan 'o 'l1 'w1 't1 "man 'i 'va nun.»

31 'W1 nen waa 'v1 'sounjanun le be, o 'ta 'w1la "da. O P1l 'sia -pei 'b1 'lein z1e -a man, en o -k1 -a Antipatri.

32 "Be -sru "t1 nen e cen be, 'sounjanun nen o 'cein -ji be, o 'li 'o da 'sounjanun -le 'kuin, o 'si -s1 da 'n1n -sru. En -s1 da 'n1n 'lee P1l nun -k1.

33 Z1 o 'b1la Sezare be, en -s1 da 'sounjanun P1l -n1n -k1nmandan le, en o 'fluba be -a 'pa "va.

34 -K1nmandan 'fluba z1e -a ta 'v1, en yaa laabu P1l -11 'nan, e "sia 'legl1n "cen "ji. Z1 yaa 'man 'nan, P1l "sia Silisi be, en e 'nan:

35 «"Men 'i wei man be, te minnun nen o 'w1 't1 'i man be, o 'b1la 'g1.» -A -nan nen e -s1 -n1n 'nan 'o 'k1 P1l -pa -e 'o y1e 't1 "va Erodi -le ming1n1n 'kuin.

24

1 Yi 'soolu "be -sru, en Bali -pann1n 'tazan Anania 'b1la Sezare 'o 'vale min ceje -mienun 'lee min nen o -f1a -a -sru -e 'e min 'leji w1 -bl1 be -a -t1 -a. Min z1e waa laabo Tertulu. O P1l -sanman dre -k1nmandan -va.

2 O P1l laabu, en Tertulu 'w1 'g1e -a 'pad1 "da 'sia, e 'nan:

«Min -dan Felizi, 'y1e "wean nen 'k1 man yra -tr11, en 'k1 'ci "nranman. 'I 'k1 man 'w1 dra t1gh. -Yee "wean nen 'k1e minnun 'g1e, i ya -wee 'tr1da drenan t1gh.

3 Min -dan Felizi, 'w1 p1en1n nen yia dra 'k1e t1 p1en1n man be, -a -cin 'ka 'saan 'k1 'ji d1.

4 An 'ka "vale 'an see "paa 'i man 'w1 p1en1n v1d1 -a d1, -yee "wean mein tr1 "baa 'nan 'i "tr1en "t1 'k1 wei le "wenn1n.

5 K1a 'y1 'nan, min 'g1e -yee minnun yei "sreman, e 'w1nun ve te -sa -dan -f1ala Zuif 'n1n yei fe p1en1n 'nan. -Yee c1 minnun nen o c1 Nazareti min Zoz1 -sru "be o tazan -a.

6 Yaa man wee 'nan, 'e -cee Bali -pan 'k1n "tri -t1a Bali 'le, en k1a 'kun. [K1 ya "vale 'k1 -yee "w1 tin "baa "le z1 'k1e -pei -a 'v1 be -yee w1 'z1.

7 'Pian en 'sounjanun tazan Lisias -ta 'pal1 "va, en yaa 'si 'k1 'l1 'sa -a.

8 Yaa 'v1 minnun nen o 'w1 't1 "man "be -w1e 'nan 'o 'ta 'w1 't1 "man 'i 'va 'g1.] I 'w1 laabu -yre 'i 'b1 'a, -e 'w1 nen e dre '111 k1 'w1 't1 "man "be, "i "man.»

9 En Zuif 'n1n 't1 'w1 z1e -a -sru te waa ve 'nan e ya 'w1 'kpa -a.

P1l 'w1 'ci 'v1 -k1nmandan Felizi 'le

10 -K1nmandan Felizi -si -n1n P1l le 'nan, 'e 'w1. -A -nan nen P1l "e 'nan:

«Maan -t1a 'nan, i ya 'legl1n 'g1e -a da tin 'bazan 'a -a -nan le "kaga 'b1. -Yee "wean an y1 -teala 'an 'fli da, en an ya tin 'banan 'i 'le 'g1.

11 An -k1 Bali tr1 'bal1 Zeruzalem, -a -nan y1 -fuda "fli 'ka tian 'c1de d1. -Te yia laabu minnun l1, o -taa -a v1e y1e z1.

12 -Te e ya Bali -pan 'kuin -a oo, -te e ya cin y1 'k1nnun -a oo, -te e ya 'fla yei "a oo, min -t1 'ka 'an y1e, te an ya -sa -f1nan d1. En min 'ka 'an y1e, te an ya 'w1 vnan minnun le -e 'o 'wluan 'o cin man d1.

13 Minnun 'lab1, 'w1 'b1 nen waa -t1a 'an man 'g1e, wa'a 'k1laman -e 'o -ci -k1n1n 'wein d1.

14 Maan ve 'i y1e man 'wein 'nan, 'an tranun -le Bali nen an c1 -a tr1 'banan, "le z1 Minsan -a 'v1 be -yee 'w1 'z1. 'Pian -wee ve be, an ya 'ta wulanan 'w1 'pee -sru. En 'men ve be, "an "y1 -teala 'w1 p1en1n nen 'e 'cren -ted1 Moizi -le -pei 'fluba ji 'lee 'w1 p1en1n nen 'e 'cren -ted1 Bali 'lewei vnan 'le 'fluba 'ji be -a da.

15 Bali "e 'nan, minnun nen o 'w1 t1gh dra en o kaa be, 'lee minnun nen o 'w1 'w1d1 "dra en o -ka be, o wuanla -kan1n 'va. An y1 -teala 'w1 z1e -a da, en o 'b1 "o "y1 -teala "da "nyian.

16 -Yee "wean, maan -weeman t1 p1en1n man 'nan, 'men 'w1 p1en1n 'e 'k1n 'e 's1d1 "ji Bali 'le 'lee minnun 'le.

17 Z1 an 'si Zeruzalem -a -nan le "kaga 'b1 be, en an 'li 'an da -nan nun, 'nan -e 'an "y1

"dre 'men minnun le "lala -a, -e fe nen e -fo 'an 'lo be 'an -non Bali le -a.

18 'W1 z1e -a drenan nen an ci, en o 'bo 'an man Bali -pan 'kuin. "WEE bo 'an man be, te an ya fe nen waa dra 'bo -e min 'e dre 'saun Bali 'le be -a drenan. Minnun 'ka 'nan "kaga "di, en minnun 'ka 'sa -fanan 'o cin yei "di.

19 'Pian Azi 'leglon 'ji Zuif 'non -mienun 'be ci -nan, -wee -kolaman paan -e 'o 'ta 'i 'va -te 'w1 a o ji -e 'o -to 'an man.

20 En -te 'be "cee die, minnun 'gve z1 o -ko maan tin 'banon 'le be, 'w1 "cen 'nen waa 'yi, en e 'pa 'an man.

21 -Te ya'a 'silēa 'w1 nen maan 'v1 wei 'pleble 'ji o peenon yei "be -a die. Maan 'v1 'nan: 'An "bunun, an yi -teala 'da 'nan minnun nen o kaa be, o wuanla -kanon 'va. -Yee "wean nen o -ta maan tin 'banon 'le cee'go.

22 Z1 ko min 'e 'ta wola Minsan -le 'w1 da be, Felizi -a tao. -A -nan nen e tin 'banon wluan lou, en e 'nan -wle 'nan: «-Te yi nen 'sounjanun tazan Lisias -ta be -e 'an 'cee 'w1 'gve -a fa 'si.»

23 En Felizi "e 'nan 'sounjanun tazan le 'nan, e 'yie 'to Pol -va. 'Pian te 'e 'kon "le -pu 'kuinza 'zo di, -te -a beenun "ta "yi "dra -yre "be, te 'o 'si -to -wlo "di.

Pol 'w1 tin 'ba Felizi 'lee 'e nan le

24 Yi "fli yaa "be -sru, en Felizi 'lee 'e nan -ta. -A nan z1e Zuif li nen, waa laabo Drusil. -A -nan nen e min 'pa 'sia 'nan, 'o 'ko Pol laabo -e 'e yi -teradi Zoz1 Crizi da 'w1 v1 'wle.

25 Z1 Pol -ta be, en e 'w1 z1e -a -ci vidi 'sia, z1 ko min 'e 'ta wo -e 'e 'so Bali le be, yaa 'v1, en z1 ko min 'e 'fli 'kun 'w1 maan be, yaa 'v1, en yaa 'v1 'nyian 'nan Bali -ta man minnun peenon 'le tin 'balē. -A -nan nen nyan Felizi cēn, en e Pol le 'nan: «Cee'go ve 'bo "yi, -te 'an 'wulo da 'y1 -e 'mein laabo.»

26 Felizi -a "nrōnman 'e 'ji 'nan, Pol "ta "lala -non 'yre, -yee "wean e Pol laabo 'e 'va 'e 'pa -a "kaga, te o -see "wo -a.

27 Z1 -a -nan le "fli ci be, en o Felizi "pa 'jizan 'to. WEE laabo Porci Fetus. Felizi a "vale Zuif 'non 'o 'yee 'w1 y1 'yi "le "wean, e Pol 'tvi -pu 'kuin.

25

Pol 'w1 tin 'ba Fetus 'le

1 Z1 Fetus 'bola 'leglon z1e -a -ji be, yi yaaga "be -sru en e 'si Sezare, e -ko Zeruzalem.

2 Bali -pannon 'tanon 'lee Zuif 'non 'va min cejenun -ko Fetus -va, en o 'w1 'to Pol man.

3 O toba -fo Fetus le 'nan 'e 'pa 'o 'va -e 'e dre -e Pol 'e 'ta Zeruzalem. O "ta san nrenman Pol le 'nan "yee -ta -sia -e 'o -te.

4 En Fetus -a 'v1 -wle 'nan: «Pol a -pu 'kuin Sezare, en an 'bo -taa "kole -nan nun -naagu.

5 -Yee "wean, 'ka 'va min cejenun nen o -kolaman be 'o 'pa 'an 'va, -e 'ko 'ko waa, -e 'w1 nen min z1e yaa dre 'wli: "be 'o -to "man.»

6 Fetus yi dre Zeruzalem 'sora, -a -fuzan da, en e 'li 'e da Sezare. 'Be 'ta tv cēn, en e -nyran fēnan nen o tin "baa be -a -nan, en e 'nan 'o 'ta Pol -a 'yre.

7 Z1 Pol -ta be, en Zuif 'non nen o 'si Zeruzalem be, 'o cin y1 'man. -A -nan nen o 'w1 "kaga "nen e ci -wli: "be -a 'pa "da, 'pian te wa'a 'kolaman -a -ci -kōondi -a di.

8 Pol -to 'e 'fli -sru -a vidi -a 'nan: «Ma'an 'w1 'wli: "drele Zuif 'non -le -pei man di, en ma'an 'w1 'wli: "drele Bali -pan 'kon man di, en ma'an 'w1 'wli: "drele mingōnnennun tazan nen Rōm be -yre "di.»

9 Fetus a "vale Zuif 'non 'o 'yee 'w1 y1 'yi, -yee "wean yaa laabo Pol -lo 'nan: «I ya "vale 'i 'ko Zeruzalem -e 'ka tin 'ba 'w1 z1e -a da 'an 'yie man?»

10 En Pol 'e 'nan: «An ya mingōnnennun tazan nen Rōm be -yee tin 'banon 'le. -WEE 'men 'w1 tin "baa. Yia -toa 'i 'bo 'a 'nan ma'an 'w1 'wli: "drele Zuif 'non le di.

11 "Te an 'w1 'wli: "to dre 'nan -e min 'e 'ka -a 'w1 'ji be, "te an 'we 'man -e 'an 'ka. En -te -wee 'w1 'bo nen waa -to 'an man be -a -ci "ka "die, min -to 'ka 'kolaman -e 'yaan 'non -wle -e 'waan 'te di. An ya "vale mingōnnennun tazan nen Rōm be, -a 'bo nen 'e 'men 'w1 tin 'ba.»

12 Fetus 'lee 'yee minnun 'o cin wei -ci man, en e 'nan Pol le 'nan: «I ya "vale mingōnnennun tazan nen Rōm be, -a 'bo nen 'e 'yie 'w1 tin 'ba. -Yee "wean o -ko 'yie 'w1 tin 'balē "va "nun.»

Fetus Pol -le 'w1 'v1 Agripa le

13 Yi "fli yaa "be -sru, mingōnen Agripa 'lee 'e "blu Bereni -ta Fetus 'to bole Sezare.

14 Z1 o "ta yi "kaga "dra Sezare be, en Fetus Pol -le 'w1 'v1 mingōnen Agripa le. E 'nan: «Min -to a 'gve, Felizi -a 'tvi -pu 'kuin.

15 Z1 an -ko Zeruzalem be, en Bali -pannon 'tanon 'lee Zuif min cejenun 'w1 'to "man, 'nan -a 'w1 z1e -a -ji be, 'an tin -te "da.

16 En maan 'v1 -wle 'nan, Rōm 'non 'ka tin tea min da z1e di. Min nen o 'w1 'to "man "be, 'o 'vale minnun nen o 'w1 'bo 'to "man "be waa, 'o cin ye, -e min z1e 'w1 nen e dre 'lo, o 'w1 'to "man "be, 'e 'si "va.

17 -A -nan nen Zuif 'non z1e, kv -ta waa 'gu. Ma'an yi 'palea di, -a ta tv cēn, en an -nyran 'men tin 'banan, en maan 'v1 'nan, 'o 'ta min z1e -a 'men.

18 Minnun nen o 'w1 'to "man "be o -ta, en ma'an nrōn 'an 'ji 'nan, o "ta 'w1 'wli: "to ve -e 'e dre paan -a dre w1 -a.

19 'Pian o 'w1 'v1 'o 'bo 'le -pei -to winun da 'lee min -to nen waa laabo Zoz1 be -a da. Min z1e e -ka, en Pol "e v1 'nan, -a yie a "man.

20 Z1 ma'an 'w1 z1e -a 'kun "man "kly yie die, en maan laabo Pol 'bo 'lo 'nan, -te e ya "vale 'e 'ko Zeruzalem -e 'o 'w1 z1e -a tin 'ba 'nan nun.

21 'Pian Pól 'e 'nan, 'e ya "vale 'nan mingõnnennun tazan nen Rõm be, -a 'bõ nen 'e 'yee 'w1 tin 'ba. -Yee "wean maan 'v1 'nan, 'o yie 'tõ tian "va -põ 'kuin, -e tũ nen maan -noan 'sounjanun le -e 'o 'ku -a -yre "be 'e bõ.»

22 En Agripa "e Fetus le 'nan: «"An "ya wo "vale "an "min 'bõ wei maan "nyian.»

-A -nan nen Fetus "e 'nan: «"Tre -e 'i wei man.»

23 -A ta tũ nen e ceeñ be, Agripa 'lee Bereni -ta. -Wee ta 'o 'vale min "kaga "nen o -kũ o 'sile -sia be waa. 'O 'vale 'sounjanun tanõn 'lee 'flanõn cejenun -a -wee wla tin 'banan. En Fetus "e 'nan, 'o -ta Pól -a. Zi o -ta -a be,

24 en Fetus "e 'nan:

«Mingõnnen Agripa 'lee 'ka peenõn nen fe 'gõe -a -nan be, "ka 'yio, cee min nen Zuif 'nõn peenõn nen o ya Zeruzalem 'lee Sezare be, o -paanman -a vid1 -a 'nan, e 'ka "le -e -a yie 'e 'fũ "man "die, -nyren 'gũ.»

25 'Pian "meen 'va zia be, ya'a 'w1 'wliđ1 "tũ drele -e 'e 'ka -a 'w1 'ji đ1, en -a 'bõ "e 'v1 'nan mingõnnennun tazan nen Rõm be, -yee 'yee tin "baa. -Yee "wean an w1 "man 'nan 'an -noan "minnun le -e 'o 'ku -a -yre.

26 En 'w1 nen 'kõ 'an 'cren -te 'an 'san le 'nan, yaa dre -e 'an 'pa "va "be, -a -cin 'ka 'an 'ji đ1. -Yee "wean an -ta -a 'ka peenõn le, -te 'be "cee đ1 'i 'bõ "le "bõ mingõnnen Agripa, 'i 'w1 laabo -yõ, -te e -nyan -e 'an 'w1 'tũ y1 'an cren -te -nan yaa dre.

27 -Yee ci 'nan -e min 'e 'kũ min -a min le 'nan, 'e -fõ -põ 'kuin te 'w1 nen yaa dre be e 'ka "va "die, -a -ci "ka "meen 'va đ1.»

26

Pól 'w1 tin 'ba Agripa 'le

1 -A -nan nen Agripa "e Pól le 'nan: «-Si a 'yie -e 'i 'w1 nen e dre be -a 'v1.»

En Pól 'e 'pe nyõõn minnun le 'nan -e 'e 'w1 tin 'ba. E 'nan:

2 «Mingõnnen Agripa, 'w1 peenõn nen Zuif 'nõn -a 'pa 'an da be, 'an 'ci a 'e 'sõđ1 ceeğv -e 'an 'nan 'w1 v1 'i le.

3 -Yee ci 'nan Zuif 'nõn 'le -pei -tõ wunun peenõn be yia -tõa, en 'w1 nen Zuif 'nõn 'bõ o -sa -fõa "đ1 "be yia -tõa. -Yee "wean maan laabo 'i 'bõ 'nan, 'i man -sran -e 'i "trõen "tõ 'an wei le.

4 'W1 peenõn nen maan dređ1 'sia 'an "wennen da, 'an 'ya tređ1 'lee Zeruzalem be, Zuif 'nõn peenõn -a -tõa.

5 Farizen 'nõn 'be 'ta 'wõla -pei -tõ wunun da "kaga, en -a min -tũ nen "nen maan. -Te o ya "vale 'o 'nan w1 ve be, o -kõlaman waa ve 'o 'bõ 'a, kõõ waan -tõa -a -nan 'mõn.

6 'Be nen 'gõe, 'w1 nen -yee "wean o -ta maan tin 'banõn 'le be -nyren 'nan: Bali -tõ e wei -da -kaa tranun le, 'nan 'e 'w1 'tũ dra -wle, en an ya 'w1 zie -a dređ1 man -pennan.

7 'Kõe 'leglõn 'fuda "fli 'bõ 'ji be, minnun -a "nrõnman 'o 'ji 'nan Bali 'w1 zie -a 'le sõõman, te waa "sua bodrun funnin, wa'a 'flian đ1.

Mingõnnen Agripa, 'w1 'lein zie "an "nrõnman "nyian 'an 'ji, -yee "wean Zuif 'nõn 'w1 'tõ 'an man.

8 -Me "le "wean ka'a yi -tera "da 'nan, min nen e -ka be Bali -kõlaman -a wluand1 -a -kanõn 'va đ1?

9 'An 'bõ 'gõz z1 -a -cin c1 'e 'teđe 'an 'ji zie, 'an pei 'pa Nazaret1 min Zozi man 'w1 peenõn dređ1 -ji.

10 -A 'bõ nen maan dre Zeruzalem, en an Zozinõn "kaga "fõ -põ 'kuin, Bali -pannõn 'tanõn 'be -si -nõn 'men. -Te waa 'v1 'nan 'o o -tee "be 'kũ pei a waa -tõwli.

11 An ci1 cin y1 'kõn 'tõđv peenõn 'ji, te an Zozinõn -sõan. An -tõa "o -sru "sa -a, te o "we "wliđ1 Zozi man. 'An 'ci a 'e sređ1 o man "bõb -le "wean, an 'te 'pa o da, en an -kũ 'te 'pale o da 'flanun nen -pen da be -a da.

12 'W1 zie -a -ji nen y1 -tũ da an "ta -kõ Damas, Bali -pannõn 'tanõn 'be 'fluba 'nõn 'men 'nan, 'an 'kũ Zozinõn nen -nan nun be o "kuun.

13 Mingõnnen Agripa, te an ya -sia yide 'bõ min -win -ji 'seze, -a -nan nen an 'te 'san -tũ 'y1, te e "sia laji, en e 'kũ 'si -fõ 'kũ 'vale minnun nen o -kũ 'an 'pale be waa. 'Te zie, -a 'bid1 "mlian yide da.

14 'Kũ peenõn kũ -tria 'tra, en an wei -tũ 'man, te yaa ve 'men Ebre wei -ji 'nan: 'Saul, Saul, -me "le "wean i 'te 'paa 'an da? -Yee ci 'nan, i ya "le "nan -wi nen -a -sru "pinzan yiba "nenbõđ1 -sõõnman "man, te ya'a 'kõ 'e 'le die -yee 'w1 'zũ.»

15 Maan laabo -yõ 'nan: 'An 'san, -tũ nen 'yia?»

En Minsan "e 'nan: 'Zoz1 nen maan, 'an 'bõ da nen i 'te "paa 'gũ.

16 'Pian 'i 'wluan, 'i 'tõ 'i 'cein -da lou. -Yee ci 'nan 'w1 nen 'an 'fli kõõn 'yie "man "be, -nyren 'gũ: Mẽin 'pla 'nan -e 'i dre 'an 'suzan 'a, -e 'i 'w1 nen yia -nan 'y1 be -a v1 minnun le, -e 'an 'fli -kõõn "nyian 'yie 'w1 peenun -ji.

17 An "ta 'i "sia 'w1 'ji, Zuif 'nõn lee minnun nen o 'ka Zuif 'nõn 'a die o yei. En mein "paa -sia o va,

18 -e 'i o yie 'le 'sũ, 'dũ -e 'o 'si klun va, -e 'o 'ta 'te 'san da, -e 'o 'si Satan -le 'pleble 'wlu, -e 'o 'ta Bali va. -Te o yi -tera 'an da -e Bali 'e -wee 'w1 'wliđ1 'fui, -e 'o -nyrannan "y1 minnun nen o ci Bali -le ve -a be o va.»

19 Mingõnnen Agripa, z1 e dre zie, 'w1 nen maan -nan 'y1, en e "sia Bali va be, ma'an tuõle 'an 'pela koda đ1.

20 'Pian 'w1 nen maan 'v1 Damas 'nõn le, 'lee Zeruzalem 'nõn le, 'lee Zude 'leglõn 'ji 'nõn le, 'lee 'leglõn pee da 'nõn le be, -nyren 'gũ: 'Ka 'si 'w1 'wliđ1 "dređ1 man, -e 'ka 'fli -nõn Bali le. 'Ka 'w1 'y1 "dre, -e 'e -kõõn 'nan 'ka 'si 'w1 'wliđ1 "dređ1 man.

21 'Wɪ nɛn -yee "wɛan Zuif 'nɔn 'an 'kun Bali -pan 'kuin, ɛn o 'nan, waan -tea "bɛ -nyrɛn zɪɛ.

22 'Pian Bali -le 'padɪ 'an 'va 'le "wɛan bɛ yaa drɛ 'trilii, ɛn yi 'gʊɛ e 'bɔ 'an man, ɛn an ya -yee 'wɪ 'nan yɪzan -a min pɛnɔn yɛ man. An ya -yee 'wɪ 'nan yɪzan -a min -dandannun 'lee min "tunnun yɛ man, tɛ ma'an 'wɪ 'pee 'palɛ 'wɪ nɛn Bali 'lewei vɪnɔn 'lee Moizi -a 'vɪ 'nan, e -taa "drɛɛ bɛ -a da dɪ.

23 Waa 'vɪ 'nan: Min 'sizan 'wɪ 'ji e yra ye, ɛn -yɛɛ wuanla 'e flin -kanɔn 'va, ɛn -yɛɛ -taa "drɛɛ 'tɛ 'san -a Zuif 'nɔn yɛi 'lee 'lɛglɔn pee -ji 'nɔn yɛi.»

24 Pɔl a 'wɪ nɛn e drɛ bɛ -a tin 'banan, ɛn Fetus paan wei 'plɛblɛ 'ji 'nan: «Pɔl, klin "a 'i 'wulo -ji? 'Yie 'wɪ 'tɔdɪ "bʊʊ 'bɔ "ta klin -fɔa 'i 'wulo -ji "bɛ -sru?»

25 ɛn Pɔl 'e -yrɛ 'nan: «Min -dan Fetus, klin 'ka 'an 'wulo -ji dɪ, 'pian 'wɪ 'tɔ wei nɛn maan -fɔa, ɛn 'wɪ tɪglɪ nɛn maan vɛ.

26 -A -cin a mingɔnnɛn Agripa ji 'e pɛɛnɔn, -yee "wɛan an yi -teala 'an 'fli da, ɛn maan vɛ -a 'lɛ. An yi -teala 'da 'nan, 'wɪ pɛɛnɔn zɪɛ yaa -tɔa, -yɛɛ cɪ 'nan 'wɪ zɪɛ ya'a drɛɛ 'e yɔɔdɪ dɪ.»

27 ɛn Pɔl a laabo Agripa lɔ 'nan: «Mingɔnnɛn i yi -teala Bali 'lewei vɪnɔn wei da? Maan -tɔa 'nan, i yi -teala "da.»

28 -A -nan nɛn Agripa "e Pɔl lɛ 'nan: «E -fu "wɛnnɔn -e 'yia drɛ Zozian 'a.»

29 ɛn Pɔl -a 'vɪ 'nan: «-Tɛ e -fu "wɛnnɔn ɔɔ, ɛn -tɛ e ya tian "kaga ɔɔ, 'e drɛ Bali cɪ 'sɔ wɪ -a, 'nan tɛ 'i 'saza nɛn 'i 'fɔ "va "dɪ. 'Pian minnun pɛɛnɔn nɛn o cɪ 'an wei mannan cɛɛgʊɛ, 'o drɛ 'lɛ 'mɛn 'wɪ 'zɔ. 'Pian tɛ o 'ka min lɔ -pʊ 'kuin dɪ.»

30 ɛn mingɔnnɛn Agripa 'lee -kɔnmandan 'lee Bereni 'lee o pɛɛnɔn nɛn o cɪ o -nyrandɪ waa bɛ, o wluan lou,

31 o 'bɔla bei, tɛ waa vɛ 'o cin yɛi 'nan: «Min 'labɛ ya'a 'wɪ 'wliɪ: "tʊ drɛɛ -e min 'e 'ka -a 'wɪ 'ji dɪ, ɛn -tɛ 'bɛ "cɛɛ dɪ -e 'o min -fɔ "man -pʊ 'kuin dɪ.»

32 -A -nan nɛn Agripa "e Fetus lɛ 'nan: «Kʊ -kɔlaman paan 'kʊ "sia "man, 'pian -a 'bɔ 'bɛ cɪ 'va 'nan mingɔnnɛnnun tazan nɛn Rɔm bɛ, -a 'bɔ nɛn 'e 'yee 'wɪ tin 'ba.»

27

O -kʊ Pɔl -a Rɔm

1 Zɪ waa 'pla "da 'nan 'kʊ 'kʊ Itali -klɔ -dan ji bɛ, ɛn o Pɔl 'lee -pʊ 'kɔnnɔn -mie -nɔn 'sounjanun tazan -tʊ lɛ. Waa laabo Zulis, e ya Rɔm 'nɔn 'lɛ mingɔnnɛn -lɛ 'sounjanun 'va.

2 Kʊ -fɔ -klɔ -dan tʊ nɛn e 'si 'fla nɛn waa laabo Adramit bɛ -a da bɛ -a -ji. -Klɔ zɪɛ e -ciala Azi fɛnannun nɛn -klɔ -tɔa "bɛ -a -nan. ɛn kʊ -kɔdɪ 'sia. 'Kʊ 'vale min -tʊ nɛn waa laabo Ariza bɛ waa kʊɛ cɪ, Masedɔa min nɛn, e "sia Tesalonik.

3 'Bɛ 'ta tʊ cɛɛn, ɛn kʊ 'bɔla 'fla nɛn waa laabo Sidɔn bɛ -a da. Zulis cɪ "yi drɛ Pɔl lɛ, e -si -nɔn -yrɛ 'nan, 'e 'kʊ 'e beenun va -e fɛ nɛn -a 'wɪ cɪ 'man "bɛ, 'o -nɔn -yrɛ.

4 Kʊ 'si 'bɛ 'nan, ɛn kʊ cɪ 'yi yɛi 'trɛ nɛn waa laabo Sipri bɛ -a "srɔn. Kɔɔ fulɔ yra a 'kʊ da zia -lɛ "wɛan.

5 Kʊ jemie nɛn Silisi 'lee Panfli 'lɛglɔn "srɔn "bɛ -a cɛɛn, ɛn kʊ 'bɔla 'fla nɛn waa laabo Mir bɛ -a da, Lisi 'lɛglɔn 'ji.

6 'Fla zɪɛ -a da nɛn 'sounjanun tazan -klɔ -dan tʊ 'yɪ, tɛ e "sia Alɛzandri e "ta -ko Itali, ɛn e 'kʊ 'fɔ -ji.

7 Kʊ yi drɛ "kaga tɛ kʊ -kʊla yɔɔ. 'Kʊ "koe "nyan -sia "kaga 'vaa, ɛn kʊ 'bɔla 'fla nɛn waa laabo Nide bɛ -a "srɔn. 'Pian fulɔ -lɛ "wɛan kʊ'a 'kɔlaman -e 'kʊ 'kʊ 'kʊ 'lɛ zia dɪ. -Yee "wɛan kʊ cɪla Salome zia, ɛn kʊ -kʊla 'yi yɛi 'trɛ nɛn waa laabo Crɛt bɛ -a "srɔn.

8 'Kʊ "koe "nyan -sia "kaga, ɛn kʊ cɪ 'yi yɛi 'trɛ zɪɛ -a "srɔn, kʊ 'bɔla fɛ -tʊ -nan. Fɛ zɪɛ waa -nan laabo -klɔ -dandan -tɔnan 'kpa. E ya 'fla nɛn waa laabo Lase bɛ -a "srɔn.

9 Kʊ tʊ "kaga 'kpa drɛ -sia, ɛn -kɔdɪ 'kʊ 'lɛ 'tɔ "nyian 'plɛblɛ 'kpa tɪglɪ. -Yɛɛ cɪ 'nan tʊ nɛn o fɛ "soan "man "bɛ e cɪ, ɛn tʊ -wliɪdɪ "ta bɔa.

10 -Yee "wɛan Pɔl 'wɪ 'gʊɛ -a 'pla -wɛ, e 'nan: «'An beenun, maan yɛ "lɛ 'nan, -cɛɛ -kɔdɪ -kaa 'lɛ dra 'plɛblɛ 'kpa tɪglɪ. -Klɔ -dan 'lee 'e 'cɪ fɛnnun pɛɛnɔn srɛman, ɛn -kaa 'bɔ 'nyian -tɛ kaa drɛɛ "yi "dɪɛ, -kaa wulo -ko -ji.»

11 'Pian 'sounjanun tazan yi -tɛra -klɔ -dan fɔzan 'lee min 'bɔ nɛn -yee -klɔ cɪ -a bɛ -a da e mlin Pɔl wei da.

12 ɛn 'nyian -a -nan nɛn -klɔ -dannun 'bɔ -tɔa "bɛ, -a -nan "ka "yi 'kpa 'lɛ -e 'o tʊ -wliɪdɪ zɪɛ -a drɛ -nan dɪ, -yee "wɛan -klɔ -dan 'bɔ 'ji minnun pɛɛnɔn wei drɛ 'tʊ 'nan, 'o 'si fɛ zɪɛ -a -nan. O ya "vale 'o dra -kʊɔ 'nan, -e 'o 'bɔ -klɔ -dandannun -tɔnan nɛn waa laabo Fenis bɛ -a -nan. -A -nan a Crɛt 'trɛ 'bɔ da "nyian, ɛn 'fla zɪɛ -a da bɛ -wee fulɔ 'sia yidɛ 'fɔ -nan "va 'zia 'pɛ "yi "da, -tɛ 'bɛ "cɛɛ dɪ -e 'e 'si -a -pɛ bʊ da. -Yee "wɛan fɛnan zɪɛ e ya "yi -e 'o 'fʊ -nan tʊ -wliɪdɪ "man.

Fulɔ 'plɛblɛ "fɛɛndɪ 'sia jemie da

13 Fulɔ nɛn e "sia 'trɛda "trɛ 'zia bɛ, e "fɛɛndɪ 'sia fɔɔvɔ. ɛn minnun nɛn -klɔ -dan ji bɛ, "wee 'ji "lɛ 'wee 'wɪ nɛn 'o 'pla "da "bɛ e "ta -daa "drɛɛ "yi. -Bulalɛ nɛn o -klɔ baa -tʊ -a bɛ, waa 'si 'yia, ɛn o 'wee -klɔ da sɔnnun wluan lou, 'nan -e 'o -pli 'o 'lɛ Crɛt 'bɔ "srɔn.

14 'Pian fɔɔnɔn, ɛn fulɔ 'plɛblɛ 'tʊ 'si 'yi yɛi 'trɛ 'bɔ da, e "fɛɛndɪ 'sia 'plɛblɛ. Fulɔ zɪɛ e 'si fɛnan nɛn yidɛ wuanla bɛ -a -pɛ bʊ da zia.

15 -Klɔ -dan 'ka -kɔlale -tɔdɪ -a fulɔ zɪɛ -a yra dɪ, ɛn 'kʊ 'fli 'tʊɪ e -kʊ 'kʊ 'a.

16 'Kʊɛ vɪnan 'kʊ 'cɪ 'yi yɛi 'trɛ 'tʊ nɛn waa laabo Kloda bɛ, -a wlu "trɛ, ɛn kʊ kɔla 'kʊɛ -klɔ "wɛnnɛn -trɔadɪ -a -si yra. Kʊa 'sia,

17 en kua -fo -klu -dan 'bo 'ji. -A -nan nen minnun nen o 'nyranman "paa -klu 'bo da be, o baa -fo 'kue -klu 'bo man, 'nan -e 'e 'kon 'cinjin. En "nyian "klan a o 'ji 'nan, 'o "ta -daa koolae nyren nen Libi 'leglon "srøn "be -a va, -yee "wean o 'kue -klu da sönun -ta "tra. Zi kua dre zie, en fulo -ku 'ku 'a 'ku 'le.

18 Tu cœen te fulo 'kue -klu -dan 'bo 'nyöön man tian 'pleble, -yee "wean fenun nen -klu -dan 'bo 'ji be, kua weendi 'sia 'yia.

19 -A yi yaagazan da be, minnun nen o 'nyranman "paa -klu -dan 'bo 'ji be, -wee -klu 'bo da fenun "suudi 'sia te waa weenman 'yia.

20 Yi "kaga 'kpa -a, te wa'a yide 'lee mlen cren -towli 'ye di. Fulö a tian 'e "pa 'ji 'pleble "buu "le "wean kua -taa 'nan 'ku 'wulo 'ka boala "va "di.

21 Ku yi "kaga dre, te ku'a fe ble di, en Pol -to lou minnun yei, -a -nan nen e 'nan -wle 'nan: «Kaan wei maan paan -e 'ka vile 'ka 'si Cret 'treda di. "Te kaan wei man paan be, "te 'wı 'pleble 'ka böle -kaa man di, en "te fenun 'ka srele di.

22 'Pian 'be nen 'gve, an 'wı "paala "nyian 'cœe 'nan, 'ka -poan 'kun, -yee ci 'nan 'ka 'va min -towli 'ka 'kaa -a 'wı 'ji di. 'Pian -klu be, ka'a 'be 'ye "nyian di.

23 Paan 'pei -man be, Bali nen an ci -yee ve -a en maan "sua 'gve, -yee 'pasiazan -to -ta 'an 'va, en e 'nan 'men 'nan:

24 «Pol, te nyen 'e 'i 'cœn di. I -taa mingonnennun tazan nen Röm be -a 'le, en Bali -a dra 'yie "yi, -e minnun nen ka ci waa -klu -ji be, o pœenon 'wulo 'e böla "va.»

25 -Yee "wean 'ka -poan 'kun, koo an yi -teala Bali da 'nan, 'wı nen yaa 'vı 'men be, yaa drala "da.

26 'Pian fulo -taa -kaa 'weenle 'yi yei 'tre 'tu da.»

-Wee -klu -dan wi

27 -A -nan 'fle "fli nen 'gvo, te fulo 'be 'ta -taa 'ku man 'yi 'bo nen waa laabo Atria be -a yie da. -Pei -to man te bada -to, en minnun nen o 'nyranman "paa -klu 'bo 'ji be, 'o 'ci nrøn 'nan ku "ta -pliman 'tre man.

28 -A -nan nen o baa -to nen -bulale ci 'e 'födi -a "nen "be -a -fo 'yia, en waa 'yi 'nan 'yi 'bo -klu böa "nan -menlie -yo -to. Zi o -ku "nyian 'o 'le -voo be, en waa -fo "nyian 'yia, en waa 'yi 'nan 'yi 'bo -klu böa "nan -menlie -fuda 'soolu.

29 "Klan a o 'ji 'nan, te fulo 'e 'kue -klu koo -kolae da di, -yee "wean o -bulale -dandan sinjen nen 'e 'födi 'kue -klu man be o -fo 'yia -klu -sru, 'nan 'e 'kue -klu 'e vile 'e 'ku 'e 'le di. En o to 'cœndi man -pen.

30 Minnun nen o 'nyranman "paa -klu 'bo 'ji be, o ya "vale o -tea "ji, en o -klu "wennen be -a -fo 'yia -a vidı -a 'nan 'o "ta -klu baa -taa -bulale -a 'e 'le zia.

31 -A -nan nen Pol -a 'vı 'sounjanun tazan 'lee 'sounjanun le 'nan: «Te minnun 'labe,

wa'a 'föle -klu -ji di, 'ka 'wulo 'ka boala "va "di.»

32 En 'sounjanun -klu "wennen 'bo man baa cœen, en 'yi 'ku -a.

33 Te o ya to 'cœndi man -pennan be, en Pol minnun pœenon cin 'yi 'nan 'o fenun -bli, te yaa ve -wle 'nan: «'Ka yi -fuda sinjen nen 'gvo te ka ya -a -man -pennan 'nan, fulo 'e 'cœn, en 'yi 'ka 'ka 'ji di.

34 -Yee "wean an 'ka tru "baa 'nan, 'ka fenun -bli. -Yee -maan 'bo, -e 'ka 'wulo 'e vile 'e 'ku -ji di. Maan ve 'cœe 'nan, 'ka 'va min -towli "srœen 'ka 'soanla di.»

35 Zi Pol cœen "wı zie -a vidı man be, e 'kpoun 'si, e Bali muo "fo min pœenon yie man, yaa "nen jœen, en yaa -blidi 'sia.

36 Min pœenon 'o -poan 'kun, en o fenun bli.

37 Ku pœenon nen -klu -dan zie -a -ji be, 'ku "nen böa min -yaa "fli -fuba 'söravli 'wle 'sheedu.

38 Zi o cœen fenun -blidi man o 'kan be, -wee -blifenu -mie nen e -fo -klu -dan 'bo ji be, en waa -sen 'yia, 'nan -e -klu 'e dre 'fogo 'fogo.

39 Zi to cœen be, 'tre nen o ci da "be, wa'a -kannen "yile di. 'Pian o komida 'yi, te nyren a -nan. -A -nan nen waa 'pla 'da 'nan, o dra -e 'wee -klu -dan 'e bo -nan nun -kpa.

40 En o -bulalenun nen o -klu baa -to -a paan be o flu, en o -ku 'yi 'wlu. En o -klu yra -troa "ve -si yra be -a man baa flu, en e -fo 'yia. -A -nan nen o so -to nen -klu -dan 'bo le be -a wluan lou 'nan -e fulo 'e 'to -ji -e 'e 'ku waa -a -nan nen nyren 'böla be -a -nan.

41 'Pian 'wee -klu -dan 'bo wla nyren va 'yia, en e koo. -Klu -dan 'bo 'le zia wla nyren va, en ya'a "nyian -kolaman böladı -a di. -A -nan nen fulo 'pleble 'to -klu -dan 'bo koda zia -wi.

42 'Sounjanun a "vale 'o -po 'kønnon -teeman, 'du -e o -to 'e vile 'e 'yi 'we -e 'e -te -ji di.

43 'Pian 'sounjanun tazan nen e 'ka "vale o Pol -te di, ya'a o toile -e o 'wı zie -a dre di. Yaa 'vı 'e 'flin minnun nen o 'yi "wea sidö be -wle 'nan, 'o 'te 'yia -e 'o böla komida.

44 En yaa 'vı -a -mienun le 'nan, "o "dre yiba 'founun da, en -te be 'cœe di, o -kula -klu -dan nen fulo ci -a -wınan be -a fenun pli -mie da. Zi waa dre zie, en o pœenon 'wulo 'böla "va.

28

Pol 'böla Malt

1 Zi ku 'böla 'ji 'kloun 'gloun be, -a -nan nen kua 'man 'nan, o 'yi yei 'tre zie -a laabo Malt.

2 -A -nan 'nön 'ku 'sia 'kpa tıglı. Zi laa a -fennan, te trun -taa "wlu "be, o 'te -dan fo "nen, en o 'ku laabo 'nan 'ku "klan.

3 Pol lu koola 'nan, -e 'e -sen 'te zie -a da, 'pian 'te flu -le "wean buli 'to 'böla lu zie -a yei, en e 'she 'wo Pol -pe -man.

4 Zi fla zie -a da 'nön -mlen 'yi 'e 'tındı Pol -pe -man be, en waa 'vı 'o cin le 'nan: «Min 'labe

min -tezan nen, -yee "wean e "sia 'sonan 'yi 'lo, en 'wi nen yaa dre be, -a yra "nen "wi bo "man.»

⁵ 'Pian Pöl -mlen zie -a plu 'e 'pe -man 'te 'va, en 'wi 'to 'ka drele Pöl le di.

⁶ Minnun zie, o ya -a man -pennan 'nan, Pöl 'e -sii, en -te 'be "cee di, e -tria -e 'e 'ka. 'Pian z1 waa man -pen -trilii, en waa 'yi 'nan, 'wi 'to 'ka drenan -yre "fo "die, en o ci lila te waa ve 'sien 'nan: «Min 'labé Bali nen.»

⁷ Fe 'bo zie -a -nan be, 'yi yei 'tre 'bo 'tazan nen waa laabo Publi be, -yee ve -nan a -nan -kogo. -A va nen ku 'nyin yi yaaga, en e 'ku 'sia 'kpa tigl.

⁸ Publi zie -a "ti "a 'e nyinnandi, te -a 'kole a 'e -wöandi, en -a ci -seanla 'kpa tigl. Pöl -ku -a -nanjenle, e Bali tru 'ba -yre, te -a -pe yra "da, en -ce 'si "man.

⁹ "Be -sru man "yaa 'non -mienun nen 'yi yei 'tre zie -a da be "o "ta 'wö "nyian, en -ce 'si o man.

¹⁰ O 'ku 'to dre -dan, en z1 'ku 'kodi 'bo be, fenun nen -a 'wi ci 'ku man be, waa -non 'kue.

Pol 'böla Röm

¹¹ Ku mlen dre yaaga 'yi yei 'tre zie -a da, en ku -fo Alezandri -klu -dan tu -ji. -Klu zie, waa laabo «"flen bali». E -fo 'yi yei 'tre 'bo da tu -wldi "a.

¹² Ku 'böla 'fla nen waa laabo Sirakuze be -a da, en ku yi dre 'nan yaaga.

¹³ Ku 'si 'be 'nan, en ku -ku Reshio. 'Be 'ta tu nen e cee be, en fulö nen e "sia 'treda "tre 'zia be, e "feendi 'sia. Ku yi dre 'fli, en ku 'böla Puteoli.

¹⁴ 'Fla 'bo zie -a da be, ku 'bo "bui Zozinon -mienun man, en waa laabu 'ku 'lo 'nan 'ku 'fle 'tu dre 'o 'va. Z1 kue dre be, en ku Röm si 'sia.

¹⁵ 'Ku "bui Zozinon nen Röm be, z1 o 'ku 'tadi 'wi 'man be, en o -ta 'ku 'le 'flanun nen waa laabo Foröm Api 'lee Troa Taverne be -a da. Z1 Pöl o 'yi be, e Bali muo "fo, en -a "koe "to 'e da.

¹⁶ "Be -sru ku 'böla Röm, en o -si -non Pöl le 'nan 'e nyin 'kon 'tu -ji -e 'sounja -tu 'e yie 'to "va.

¹⁷ Yi yaaga "be -sru, en Pöl Zuif 'non 'tanon nen Röm be o laabu 'e 'va. Z1 o cin 'yi be, en e 'nan -wle 'nan: «"Böunun, ma'an 'wi 'tu drele -cee minnun le di, en ma'an 'wi 'tu drele -kaa tranun -le -pei -to 'wi man di, 'pian waan 'kun Zeruzalem, en waan 'non Röm 'non le.

¹⁸ Röm 'non zie, o 'wi laabu 'an 'lo, en o ya "vale 'o 'sia 'an man, koo wa'a 'wi 'tu yle 'an man -e 'an 'ka -a 'wi 'ji di.

¹⁹ 'Pian Zuif 'non 'ka 'wle "man "di, -yee "wean maan laabu 'nan mingönnennun tazan nen Röm be, -a 'bo nen 'e 'men 'wi tin 'ba. E 'ka 'an 'ji 'nan 'an 'wi -toa 'pian 'men 'leglon man di.

²⁰ -Yee "wean maan man wee 'nan, 'an 'ka man ye -e 'an 'wi zie -a vi 'cee. -Yee ci 'nan

waan 'fo -pu 'kuin 'wi nen -a -cin a Izrael 'non 'ji be -yee "wean.»

²¹ En o 'nan Pöl le 'nan: «'Fluba 'ka 'sile Zude 'leglon 'ji -e 'e 'ta 'gu te 'i 'man w1 -a -ji di, en 'ku "bui -tu 'ka 'sile -nan nun -e 'e 'ta 'i 'man 'vi 'kue di, -te 'be "cee di -e 'e 'yie 'wi 'wldi "vi 'kue di.

²² 'Pian ku ya "vale 'wi nen e dre be 'i -ci vi 'kue 'i 'bo 'a, koo kua -toa 'nan, -si nen i ci "da "be, fe peenon 'nan minnun "we "man "wldi.»

²³ O yi -tu koon Pöl le, en yi zie -a da be 'o cin 'yi fenan nen Pöl nyin "be -a -nan "kaga 'kpa. -E 'e 'sia bodrun -trilii -e -pei 'e tan be te Pöl 'wi 'ci ve -wle. Bali -le mingönnen -bldi 'wi 'lee Zozi 'le 'wi nen yaa 'vi -wle. Yaa man wee 'nan 'o -to 'nan 'wi 'kpa nen, te yaa -koonman Moizi -le -pei 'fluba 'lee Bali 'lewei v1non 'le 'fluba 'ji.

²⁴ 'Wi nen Pöl ci -a v1nan be, min -mienun yi -tera "da, 'pian o -mienun 'ka 'wle "man -e 'o yi -tera "da "di.

²⁵ Z1 o ya böölanan te o wei 'ka tian drele -tu die, en Pöl 'wi 'gve -a 'vi -wle: «Bali lei 'saun 'le tin a 'nonnon tu nen e ciula Ezai -va, en e 'wi tin 'ba 'ka tranun le be -a man.

²⁶ Yaa 'vi tu zie -a man 'nan:

<'I ku minnun 'labé o va -e 'i vi -wle 'nan:

'Ka "tröen -toa 'wi le 'kpa tigl, 'pian ka'a -ci maan di. Ka fenan -nanjean 'kpa tigl, 'pian ka'a fe -tu ye di.

²⁷ -Yee ci 'nan minnun 'labé

o 'bldi da -to 'pleble,

'o 'fli "tröen dre "yuyu,

en 'o yie 'le 'wö 'o 'bo 'a.

Waa dre zie 'nan,

-e 'o vile 'o fenan yi di,

en 'nan -e 'o vile 'o 'wi man di,

en 'nan -e 'o vile 'o 'wi 'ci man di.

'Wi peenon zie waa dre 'nan,

"tögo 'o -söonla 'an -sru

-e 'an o 'si 'wi 'ji.»

²⁸ -Yee "wean 'ka -to 'nan, Bali wei nen e min 'sia 'wi 'ji be, Bali -ta -a "men minnun nen o 'ka Zuif 'non 'a die -wle. -Wee ve be "o "tröen -toa -yre.»

²⁹ [Zi Pöl 'wi zie -a 'vi be, en Zuif 'non bööla te o -ko -sa 'pleble 'födi -a 'o cin yei.]

³⁰ 'Kon nen Pöl 'nyin 'ji te yaa -pan wo be, e le dre 'ji "fli. Minnun peenon nen o -taa -a -nanjenle be, e o 'siala.

³¹ E Bali -le mingönnen -bldi 'wi ve -wle, te e 'wi peenon nen e ci Minsan Zozi Crizi -le ve -a be -a "paaman o ji. Ya'a paaman o ji 'e yöödi di, en min -to 'ka 'wi -töle "man "di.

'Fluba nen Pöl -a cren -te Röm 'nön le Römen

1 'An 'bö Pöl be, an ya Zozi Crizi 'suzan 'a. Bali 'an laabu 'nan 'an dre Zozi 'le 'pasiazan -a. En yaan 'si "va 'nan 'an 'yee 'wı 'nönnon vı minnun le.

2 'Wı 'nönnon 'bö zıe Bali cıla 'e 'lewei vınön 'va, en waa 'vı -a -nan 'mön. E ya 'e 'c'ren -tedı Bali -le 'fluba 'ji.

3 'Wı 'nönnon zıe -a -pı -le 'wı nen. Waa -ya blamin -a, mingönnen David nen 'li be -a kluda.

4 'Pian Bali lei 'saun 'le 'pleble -a -ci koon minnun le 'nan Bali -pı nen. Yaa -ci koon -a wluandı -a -kanön 'va. -Yee ci -kaa san Zozi Crizi -a.

5 Bali cıla "va en e "yi dre 'men. Yaan dre Zozi 'le 'pasiazan -tı -a, 'nan -e 'an -yee 'wı 'nönnon vı minnun p'eenön nen o 'ka Zuif 'nön 'a dıe -wle. Yaa dre zıe 'nan -e 'o yi -tera Zozi da, te o 'ta wola -a wei da.

6 Ka dre minnun zıe o va 'nön 'a, koo Bali 'ka laabu 'nan -e 'ka 'kön Zozi Crizi -le ve -a.

7 Ka p'eenön 'bö nen ka ci Röm en Bali 'ka ye "yi 'be, e 'ka laabu 'nan 'ka 'kön 'yee ve -a. 'Ka le nen an ci 'fluba 'göe -a cren -tenan.

-Kaa "tı Bali 'lee Minsan Zozi Crizi 'o 'wee "yi 'lee 'wee -födı -tröö -nön 'cee.

Pöl a 'vale 'e 'ko Zozinön nen Röm be o yile

8 Maan pou "siala 'men Bali muo "födı -a. An cıla Zozi Crizi -va -e 'an muo "fö 'cee "wean, koo minnun 'cee yi -teradı Zozi da -sı -föa fe p'eenön 'nan.

9 An Bali "sua 'men ci "nröndı p'eenön 'a -a -pı -le 'wı 'nönnon vıdı -a minnun le. Bali zıe yaa -töa 'nan, 'wı nen an "ta -a ve 'göe 'wı 'kpa nen. -Nyren 'nan, 'ka 'cin a 'an 'ji to p'eenön man,

10 te an ya -a tru 'banan. En maan laabo -yırö 'nan -te e ya -a ci 'sö 'a be, 'an 'wulo -da yi -e 'an 'lö 'ka 'va nun.

11 'Ka dra 'an -tea 'kpa tıglı "le 'an 'ka yi. "Yı "nen Bali lei 'saun -a -nön 'men be, an ya "vale 'an "paa -a 'ka 'va 'nan -e 'ka 'man 'e 'to 'pleble Bali -le 'wı 'ji.

12 Maan ve 'pian 'nan, -e -kaa p'eenön 'man 'e 'to 'pleble -cee yi -teradı Zozi da nen e ya -towlı "be -yee "wean.

13 'An "böı Zozinön, 'ka -to 'nan, maan man wee 'e 'pa -a "kaga 'nan 'an "lo 'ka 'va. 'Pian -e 'e bö c'egvı yi -a be, -si 'ka tian 'le 'sölē 'men dı. An ya "vale 'an "lo 'nan -e 'an minnun dre Zozi 'le ve -a, "le zi maan dre 'leglön 'peenun -ji be -yee 'wı 'zı.

14 E ya 'an da fien -a 'nan 'an Zozi 'le 'wı 'nönnon vı min -tödü p'eenön le. -Te o ya Grék 'nön 'a oo, en -te o "sia 'leglön 'pee -ji oo, en -te o ya 'fluba 'tönön 'a oo, en -te o 'ka 'fluba

'tönön 'a dı oo, e ya 'an da fien -a 'nan 'an vı -wle.

15 -Yee "wean -a -cin a 'an 'bö "le 'ji 'kpa tıglı 'nan 'an Zozi 'le 'wı 'nönnon ve kaa nen ka ci Röm be 'cee.

Zozi Crizi -le 'wı 'nönnon be Bali -le 'pleble nen

16 Zozi Crizi -le 'wı 'nönnon vıdı be, -a 'yra 'ka 'an 'tea dı. Koo -yee ci Bali -le 'pleble 'a, en min oo min nen e yi -tera "da "be, Bali -a "sia 'wı 'ji. Zuif 'nön 'va nen e 'böla 'e tedē, en "be -sru e dre minnun p'eenön 'le ve -a.

17 Zı Bali minnun "siala 'e 'le min tıglı 'a be, Zozi Crizi -le 'wı 'nönnon 'bö 'be -ci "sia min le. Koo -yee vı 'nan yi -teradı Zozi da -towlı 'man nen Bali min "siala min tıglı 'a 'e 'le. E pou "siala yi -teradı Zozi da -a, en e 'le -seanla yi -teradı Zozi da -a. 'Wı zıe e ya 'e 'c'ren -tedı 'e 'c'en Bali -le 'fluba 'ji. Koo e ya 'e 'c'ren -tedı 'nan:

«Min nen -yee yi -teradı Bali da man nen Bali -a 'sia min tıglı 'a 'e 'le be, -a san 'belıdı nen ya'an 'nyaan dıe -a ye.»

Bali -le tin a 'e 'tedı 'trēda blamin da

18 -A -ci a 'e 'sıdı 'wein 'nan, Bali -le nyran -blıdı a 'e 'pladı blamin man. Wa'a Bali böa dı, en o 'wı 'wlıdı 'to 'tödü p'eenön dra. 'Wı 'wlıdı "dredı -a nen o -sı -töa Bali -le 'wı tıglı 'lö.

19 -A -nön da nen en Bali -le nyran -blıdı a 'e 'pladı o man. Koo 'wı nen blamin -kölaman -a -tödı -a Bali da be, e ya 'wein -wee ve -a. Bali 'bö 'be dre zı.

20 Fe nen maan ve zıe -yee ci 'nan, min 'ka 'kölaman Bali 'bö yıdı -a dı, 'pian 'e 'fli koon minnun le 'e 'pe dre fenun -a. E 'tre dre, en e la dre. 'Wı zıe -a dredı -a -koonman blamin le 'nan, Bali -le 'pleble 'leda "ka "dı, en -yee ci Bali -a fe p'eenön da. -Yee "wean blamin 'ka 'kölaman 'yee tin 'nönnon -wee dı -a Bali 'le dı.

21 Minnun -a -töa 'nan Bali a, 'pian wa'a 'wıle "man -e 'o 'to -dan -nön -y're 'le zı e ci "le blamin 'e dre Bali le be -yee 'wı 'zı dı. En wa'a 'wıle "man -e 'o muo "fö dı. 'Pian -wee ci "nröndı p'eenön a fenun nen -a -ci "ka "dıe -a da. En 'wı nen Bali ci "vale 'o dre be, wa'a -kölale -a -tödı -a dı, te o -ko -wladı -a klun va.

22 'O 'fli 'siala 'wı 'tönön 'a, 'pian te -blö nen waa "taan.

23 Bali nen e ya -nan 'li 'trılıı, en e ya 'le blamin 'e bö be, wa'a 'be böle dı. 'Pian blamin nen 'be -kaa "be, 'be min yıbanun be wee böa. En "nyian be o 'lomannun 'lee -wı 'to 'tödü p'eenön yıba dre 'wee Bali -a, te waa böa.

24 'Wınun zıe -a dredı -le "wean, Bali 'e 'pe 'sı o -sru 'nan -e 'o 'wı nen e min "tri -töa Bali 'le be -a dre. 'O 'bö 'ci 'sö wınun -wlıdı 'nen. -Yee -maan 'wı nen e 'ka "le blamin 'e dre dıe waa dra 'o cin va.

25 En "nyian be o Bali -pe dre fenun böa en o o "sua, 'pian Bali nen e fenun p'eenön dre be, wee dra 'o 'pela koda. 'Wı zıe -yee -koonman

'nan, o Bali -le 'wɪ tɪɫɪ 'ta fəɔ 'o 'bɔ 'le 'wlu wɪnun drɛdɪ -a. 'Pian -a -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, Bali nɛn e fɛnun pɛɛnɔn drɛ bɛ, 'tɔ -dan a -yee vɛ -a 'li 'trilii. Amɛn!

²⁶ Minnun a 'wɪnun zɪɛ -a drɛnan -le 'wɛan bɛ, Bali o -nɔn 'o 'bɔ 'ci 'sɔ wɪnun -wliɪdɪ "drɛdɪ lɛ. -A -mie nɛn "lɛ lɛmɔn 'lee lɛmɔn -le nyinnandɪ lɪ 'lee -kɔnnɛn -a -le 'wɪ 'zɔ.

²⁷ -A -tɔwli "nɛn "nyian -klɔnmɔnnun -a dra. Lɛmɔn 'lee -klɔnmɔn nɛn o nyianla lɪ 'lee -kɔnnɛn -a bɛ wɛɛ 'tɔɪ. ɛn -klɔnmɔn 'lee -klɔnmɔn 'o cin -wɛɛdɪ 'yɪ 'yi, tɛ o nyianla. 'Wɪ nɛn e 'ka "lɛ blamin 'ɛ drɛ dɪɛ, -klɔnmɔn 'lee -klɔnmɔn -a dra 'o cin va. 'O 'bɔ 'ci 'sɔ wɪnun -wliɪdɪ "nɛn, o 'ta 'wɔla -a -sru "bɛ, -a "nɛn "wɪ 'bɛ bɔa o man zɪɛ.

²⁸ Wa'a 'wɪlɛ "man -e Bali nɛn 'e drɛ o tazan -a dɪ. -Yee 'wɛan Bali o -nɔn 'wee klin "wɪ drɛdɪ lɛ. ɛn 'wɪ nɛn e 'ka "lɛ blamin 'ɛ drɛ dɪɛ waa dra 'o cin va.

²⁹ O 'wɪ 'wliɪdɪ 'tɔ 'tɔdɔ pɛɛnɔn dra. O ya min -wliɪdɪnun -a. O ya 'vale fɛ pɛɛnɔn 'e 'kɔn 'wee vɛ -a. O ci a nyranryrandɪ. O 'bli bɔ min lɔ fɛ man. O min -tɛa. O 'wɪ 'bliɪdɪ ye "yi. O -dawli drɛdɪ ye "yi. Waa -wɛɛman 'nan 'wɪ 'e bɔ 'o bɔɛzan -tɔ man. O 'wɪ 'paa min da.

³⁰ O "we "min man -wliɪdɪ. O "naan Bali man. O 'wɪ dra min va -blɔ pɛ -ji. 'O 'fli 'siala -dandan. 'O 'fli 'tɔ vidɪ ye "yi. O 'wɪ 'wliɪdɪ -wɛɛman tɛ waa dra. O yɪɛ 'ka "naan 'o 'mangulinun man dɪ.

³¹ O 'bɔ 'wulo -ji wɪ da nɛn o 'ta wo. 'Wɪ nɛn waa vɛ min lɛ 'nan 'o dra bɛ, wa'a 'ta 'wɔla "da "dɪ. Wa'a min ye "yi "dɪ. ɛn min nyirinda 'ka 'sɛan o da dɪ.

³² Bali -a 'vɪ 'nan, minnun nɛn o 'wɪnun zɪɛ -a dra bɛ, -a 'le 'srannan "nɛn -kadɪ -a. 'Wɪ nɛn Bali -a 'vɪ bɛ, minnun zɪɛ waa -tɔa, 'pian tɛ waa dra. ɛn "nyian bɛ, minnun nɛn o 'wɪ dra "lɛ -wee 'wɪ 'zɔ bɛ, o o 'tɔ 'yi "vɛ.

2

Bali minnun pɛɛnɔn 'le 'wɪ tin 'baa

¹ 'Wɪ 'wliɪdɪ "drɛnɔn 'ka 'kɔlaman 'wee tin 'nɔnnɔn -wɛɛdɪ -a Bali 'lɛ dɪ. ɛn 'i 'bɔ "nyian, min nɛn i cɪ -a, ɛn i tin -tɛa "o da bɛ, yi'a 'kɔlaman 'yie tin 'nɔnnɔn -wɛɛdɪ -a Bali 'lɛ dɪ. -A -cin 'e 'kɔn 'i 'ji 'nan, -tɛ i ya tin -tɛnan minnun da bɛ, tɛ i ya tin -tɛnan 'i 'bɔ 'fli da. Kɔɔ i ya 'wɪ 'wliɪdɪ "drɛzan -a "lɛ -wee 'wɪ 'zɔ.

² Minnun pɛɛnɔn nɛn o 'wɪ 'wliɪdɪnun zɪɛ -a dra bɛ, Bali tin -tɛa "o da 'e 'nɔan da. -Kaa -tɔa zɪ.

³ I tin -tɛa "minnun zɪɛ o da, tɛ i ya 'wɪ 'wliɪdɪ "drɛzan "lɛ -wee 'wɪ 'zɔ. -Tɛ -a -cin a 'i 'ji 'nan Bali 'ka tin tɛa 'i da dɪɛ, tɛ i ya 'i 'fli sɛɛ "paanan.

⁴ Bali ci a "yi, ɛn e 'wɪ man -pɛan 'sidɔ, ɛn e -sɛanla min man -trɔɔ. -Kaa -tɔa zɪ. 'Pian -tɛ 'wɪnun zɪɛ -a -cin nɛn 'i 'ji, -yee "wɛan nɛn i 'wɪ 'wliɪdɪ "dra bɛ, tɛ i ya 'i 'fli sɛɛ "paanan,

ɛn i ya Bali -le "yi -fɔlanan 'i "trɔɛn -sru. E ya "lɛ 'i -tɔ 'nan, Bali a "va 'nan 'i 'si 'wɪ 'wliɪdɪ "drɛdɪ man -e 'i -sɔnla 'e -sru, -yee "wɛan nɛn 'e 'man -sɛanla 'i 'va!

⁵ 'Pian i ya "trɔɛn "yuyu 'tannan, ɛn i 'ka "vale 'i 'sia 'wɪ 'wliɪdɪ "drɛdɪ man dɪ. 'Wɪ nɛn i cɪ "man zɪɛ, Bali -le nyran -bliɪdɪ -dan nɛn i cɪ -a planan 'i 'fli man. E bɔa 'i man yi nɛn Bali 'yee nyran -bliɪdɪ ci -kɔɔnman 'e 'nɔan da bɛ -a da.

⁶ Yi zɪɛ -a da nɛn 'wɪ nɛn min -tɔ -a drɛ bɛ Bali -a man -pan wo -a san lɛ.

⁷ Belidɪ nɛn ya'a 'nyaan dɪɛ, yaa -nɔan "minnun nɛn o "koe 'ka 'nyanlɛ Bali ci 'sɔ wɪ drɛdɪ -a dɪɛ -wɛ. Kɔɔ tɔ pɛɛnɔn man bɛ, waa -wɛɛman 'nan Bali 'e 'tɔ -dan 'nɔn 'wɛ, ɛn waa -wɛɛman 'nan 'belidɪ nɛn ya'a 'nyaan dɪɛ 'e drɛ 'wee vɛ -a.

⁸ 'Pian Bali -le nyran -bliɪdɪ -dan bɛ, e ya minnun nɛn 'o 'bɔ 'ci 'sɔ wɪnun -wliɪdɪ 'yɪ "yi "bɛ -wee vɛ -a. Kɔɔ tɔ pɛɛnɔn man bɛ, o 'wɪ 'wliɪdɪ "drɛdɪ 'yɪ "yi, tɛ o Bali -le 'wɪ tɪɫɪ -fɔala 'o "trɔɛn -sru.

⁹ Maan vɛ 'cɛɛ 'nan, min -tɔdɔ pɛɛnɔn nɛn o 'wɪ 'wliɪdɪ drɛ bɛ, yra yidɪ bɔa "o man, ɛn "klan -dan o -tɛa. Zuif 'nɔn da nɛn 'e pou "siala, "bɛ -sru -e 'e 'bɔ minnun pɛɛnɔn da.

¹⁰ 'Pian min o min nɛn e 'wɪ "yi drɛ bɛ, Bali 'tɔ -dan -nɔan -yrɛ, ɛn e -fɔdɪ -trɔɔ -nɔan -yrɛ. Zuif 'nɔn da nɛn 'e pou "siala, "bɛ -sru -e 'e 'bɔ minnun pɛɛnɔn da.

¹¹ Kɔɔ Bali 'ka min bo "va "dɪ.

¹² Maan vɛ 'cɛɛ 'nan, minnun pɛɛnɔn nɛn o 'wɪ 'wliɪdɪ drɛ bɛ, Bali tin -tɛa "o da. Min -mienun 'ka -a tɔa 'nan Bali -le -pei -tɔ wɪ a dɪ, tɛ o 'wɪ 'wliɪdɪ "dra. Bali tin -tɛa "o da, ɛn o -nan -nyaan. 'Pian Zuif 'nɔn Bali -le -pei -tɔ wɪnun -tɔa. -Yee "wɛan -tɛ o 'wɪ 'wliɪdɪ drɛ bɛ, Bali -le -pei 'bɔ 'bɛ tin -tɛa "o da.

¹³ Kɔɔ Bali 'ka min siala min tɪɫɪ 'a 'nan 'e "trɔɛn -tɔa 'yee -pei -tɔ wɪnun lɛ -le "wɛan dɪ. 'Pian min nɛn e 'ta wɔla Bali -le -pei -tɔ wɪnun da bɛ, Bali -a "siala min tɪɫɪ 'a.

¹⁴ Minnun nɛn o 'ka Zuif 'nɔn 'a dɪɛ, wa'a tɔa 'nan Bali -le -pei -tɔ wɪ a dɪ. 'Pian -tɛ o -mie 'wɪ dra "lɛ zɪ Bali -le -pei -a 'vɪ bɛ -yee 'wɪ 'zɔ bɛ, yaa -kɔɔnman 'nan -pei -tɔ wɪ a -wɔlɔ.

¹⁵ ɛn 'wɪ zɪɛ -a drɛdɪ bɛ, yaa -kɔɔnman 'nan, Bali -le -pei -tɔ wɪnun a 'o 'crɛn -tɛdɪ o jɪ. -Wee -wulo -ji "nrɔndɪ 'bɛ -kɔɔnman zɪɛ, kɔɔ -yɛɛ tin -tɛa "o da, ɛn -yɛɛ -tɔa "o -sru.

¹⁶ Yi -tɔ bɔa "bɛ, Bali -ciala Zozi Crizi -va -e 'e 'wɪ pɛɛnɔn nɛn 'e 'yɔdɪ min -ji bɛ, -yee tin 'ba. Zozi Crizi -le 'wɪ 'nɔnnɔn nɛn maan vɛ minnun lɛ bɛ, -yɛɛ 'vɪ zɪ.

Zuif min man "cɛɛ min -le tin dra 'nɔnnɔn Bali 'lɛ dɪ

¹⁷ Ka -dandan "taan 'nan Zuif 'nɔn nɛn kaa, ɛn Bali -le -pei -tɔ wɪnun a 'ka 'lɔ. Ka 'nan 'cɛɛ Bali -tɔa,

18 en kaa ci 'sɔ wɪnun -tɔa. En zɪ kɔ min 'e 'ta wɔla Bali -le -pei -tɔ wɪnun da bɛ, ka 'nan kaa -tɔa, kɔɔ kaa tranla.

19 Ka 'nan 'cɛɛ cɪ minnun nɛn o -si -kɔɔnman yɛ 'wɪnɔn lɛ bɛ waa. En 'cɛɛ cɪ minnun nɛn klun va bɛ -wee 'tɛ 'san -a.

20 'Ka 'fli 'siala 'nan, 'cɛɛ 'wɪ 'paala -blɔnɔn lɛ, en 'cɛɛ 'wɪ 'paaman nannannun ji. Kɔɔ ka 'nan 'wɪ 'tɔdɪ 'lee 'wɪ tɪɣlɪ pɛɛnɔn bɛ, e ya 'ka 'lɔ Bali -le -pei 'fluba 'ji.

21 Ka ya 'ka 'fli see 'paanan. E ya 'le 'ka 'wɪ "paa 'ka 'fli ji 'vaa -e 'ka 'wɪ "paa min peenun ji. Kaa ve minnun lɛ 'nan, te 'o crin wɔ dɪ, 'pian te 'ka 'bɔ ka crin wɔ.

22 Kaa ve minnun lɛ 'nan, te 'o min 'nan -weɛ "dɪ, 'pian te 'ka 'bɔ ka min nan -weɛman. Kaa ve minnun lɛ 'nan, yɪba "minnun nɛn min o -paan "bɛ o 'ka 'yi "dɪ, 'pian te kaa -nan fɛnun crin wɔ.

23 Ka -dandan "taan 'nan Bali -le -pei -tɔ wɪnun a 'ka 'lɔ, 'pian te ka'a 'ta 'wɔla "da "dɪ. 'Wɪ zɪɛ e ya Bali 'tɔ sɛdɪ -a.

24 En e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji 'e 'cɛn. Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan: «'Ka 'bɔ Zuif 'nɔn 'le "wean nɛn Bali 'tɔ a 'e sɛdɪ minnun nɛn o 'ka Zuif 'nɔn 'a dɪɛ o yei.»

-Fɔdɪ -klɔnmɔn -va man "cɛɛ Zuif 'nɔn 'le tin dra 'nɔnnɔn Bali 'lɛ dɪ

25 'Wɪ 'kpa, 'ka Zuif 'nɔn bɛ, -te ka ya 'ta wɔlanan Bali -le -pei -tɔ wɪnun da bɛ, 'cɛɛ -fɔdɪ -klɔnmɔn -va bɛ -a -ci a. 'Pian -te ka'a 'ta 'wɔla Bali -le -pei -tɔ wɪnun da dɪɛ, 'cɛɛ -fɔdɪ -klɔnmɔn -va bɛ, e ya 'wɪ "tun "a Bali 'lɛ.

26 Min nɛn e 'ka 'e 'fɔdɪ -klɔnmɔn -va dɪ, en e 'ta wɔla Bali -le -pei -tɔ wɪnun da bɛ, Bali -a 'siala "le min nɛn e ya 'e 'fɔdɪ -klɔnmɔn -va bɛ -yee 'wɪ 'zɔ.

27 -Yee "wean min nɛn e 'ka 'e 'fɔdɪ -klɔnmɔn -va dɪɛ, 'pian te e 'ta wɔla Bali -le -pei -tɔ wɪnun da bɛ, -yɛɛ tin -tɛa 'i 'bɔ nɛn i cɪ Zuif min -a bɛ 'i da. Kɔɔ i ya 'i 'fɔdɪ -klɔnmɔn -va en Bali -le -pei -tɔ wɪnun a 'i 'lɔ, 'pian yi'a 'ta 'wɔla "da "dɪ.

28 Zuif min tɪɣlɪ nɛn e ya Bali -le minnun va min -a bɛ, e 'ka min nɛn e ya Zuif min -a 'e 'kɔlɛ man bɛ -a dɪ. En e 'ka min nɛn o plɔ 'pla "man -a -fɔdɪ -a -klɔnmɔn -va bɛ -a dɪ.

29 'Pian Zuif min tɪɣlɪ bɛ e ya Zuif min -a 'e 'ji. En e ya min nɛn Bali lei 'saun -a -fɔ -klɔnmɔn -va bɛ -a. Ya'a 'sia plɔ nɛn blamin -a "paala min man Bali -le -pei -tɔ wɪ da bɛ -a va "fo "dɪ. -Te Zuif min a zɪɛ Bali 'bɔ 'bɛ 'tɔ -dan -nɔan -yrɛ, -yee 'tɔ -dan 'ka 'sia blaminun va dɪ.

3

Bali wei 'bɔla Zuif 'nɔn 'va man "cɛɛ 'wee tin dra 'nɔnnɔn Bali 'lɛ dɪ

1 Min nɛn e 'ka Zuif min -a dɪɛ, -te Bali -a "siala 'yee minnun va min -a bɛ, 'wɪ "yi "cɛn

'bɛ cɪ Zuif 'nɔn 'le ve -a Bali 'lɛ "mɛn? En 'wɪ "yi "cɛn "nɛn Zuif min a ye Bali 'lɛ -fɔdɪ -klɔnmɔn -va man?

2 Maan ve 'cɛɛ 'nan, 'wɪ nɛn e cɪ -wee ve -a "yi Bali 'lɛ bɛ e ya "kaga. -Wee 'wɪ "yi "tɛdɛ nɛn e "mlian minnun pɛɛnɔn 'le ve da bɛ, -nyrɛn 'nan, Bali wei bɛ o va nɛn e 'bɔla.

3 'Bɛ nɛn 'gɔɛ, Zuif 'nɔn -mienun -a -kɔɔnman 'nan, wa'a yi teala Bali wei zɪɛ -a da dɪ. 'Wɪ zɪɛ -yee "wean bɛ, 'wɪ nɛn Bali -a 'vɪ 'nan 'e dra bɛ -e 'e vɪɛ 'e drɛ dɔv?

4 E 'ka zɪ "fo "dɪ. 'Pian minnun pɛɛnɔn 'o -tɔ 'nan Bali 'ta wɔla 'e wei da, en o 'bɔ 'bɛ cɪ 'wɪnɔn 'a. 'Wɪ zɪɛ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji. Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan: «E ya zɪɛ 'nan -e minnun 'o -tɔ 'nan, 'i wei a tin 'nɔnnɔn 'a.

En 'nan -te min a 'wɪ 'tɔnan 'i man bɛ, 'yie tin 'e 'kɔn 'e 'tɛdɪ -a san da.»

5 'Wɪnun nɛn blamin -a ve bɛ, -a da nɛn 'an 'ci nɔn en an "ta 'wɪ 'gɔɛ -a ve. Min -mienun -a ve 'nan: «'Wɪ 'wlɪdɪ "drɛdɪ bɛ, e ya 'wɪ "yi "a. Kɔɔ "te -kaa 'wɪ 'wlɪdɪ "dra dɪɛ, "te -kaa Bali -le tɪɣlɪ 'ci ye dɪ. -Yee "wean Bali -le nyran -blɪdɪ min va bɛ, e 'ka 'e 'nɔan da dɪ.» Minnun nɛn o 'wɪ zɪɛ -a ve bɛ -wee tin a 'nɔnnɔn?

6 -Cɛjɛ, -wee tin 'ka 'nɔnnɔn "fo "dɪ. -Kaa -tɔa 'nan, Bali 'wɪ dra 'e 'nɔan da, kɔɔ -yɛɛ -taa "tin -tɛɛ 'tɛɛdanɔn pɛɛnɔn da.

7 En "nyian bɛ min -mienun -a ve 'nan: «E ya 'wɪ "yi "a -e min 'e vɪnan 'e ya Bali -sru, te ya'a 'ta 'wɔla -a wei da dɪ. Kɔɔ -te min a 'wɪ zɪɛ -a drenan bɛ, Bali 'ta wɔla 'e wei da tian "va. 'Wɪ nɛn Bali -a dra zɪɛ, e ya 'wɪ "yi -dan a, en e Bali 'tɔ wuanla. -Mɛ "le "wean nɛn Bali tin -tɛa "min da "mɛn?»

8 -Yee "wean minnun zɪɛ waa 'vɪ 'nan: «-Kaa 'wɪ 'wlɪdɪ "drɛ, -e -a "nɛn 'e bɔla 'wɪ "yi "a!» 'Wɪ "paadɪ -wlɪdɪ zɪɛ, -a 'bɔ nɛn waa "paa 'kɔ da 'nan -nyrɛn kɔa "paaman minnun ji. -A -nɔan da nɛn Bali -taa "tin -tɛɛ minnun zɪɛ o da.

Blamin -tɔdɔ pɛɛnɔn a 'wɪ 'wlɪdɪ "drɛnɔn 'a Bali 'lɛ

9 Maan 'le -seanla 'nan, -kaa Zuif 'nɔn bɛ, -kaa 'kpa 'ka 'mlian 'lɛɣlɔn 'pee -ji 'nɔn da dɪ. Kɔɔ maan 'vɪ paan 'va 'nan, -te min a Zuif min -a oo, en -te min a 'lɛɣlɔn 'pee -ji min -a oo, o pɛɛnɔn a 'wɪ 'wlɪdɪ "le 'plɛblɛ 'wɪlu.

10 'Wɪ zɪɛ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji. Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan: «Min -tɔ 'ka min tɪɣlɪ 'a dɪ, en -a min -tɔwɪli "ka "fo "dɪ.

11 Min -tɔ 'ka 'wɪ 'tozan -a -e 'e Bali -weɛ "dɪ.

12 'Pian min -tɔdɔ pɛɛnɔn 'si Bali man -kɔɔbli, en o pɛɛnɔn 'wɪ 'wlɪdɪ "dra. Min -tɔ 'ka 'wɪ "yi "dra dɪ, en -a min -tɔwɪli "ka "fo "dɪ.

13 Weinun nɛn o bɔala o 'le bɛ, e 'ka "yi "fo "dɪ.

'Wlu winun nen.

E ya 'wliḏi

"le -mlen 'she 'ji yi nen

e min -tea "be -yee 'wī zo.

14 -Yū -saandī 'lee wei -wliḏinun 'be bōala o 'le.

15 O cēn a o man "feavea min -tenan.

16 Fēnan nen o -ko be,

fe sredi 'lee min -tedi nen -nan.

17 -Si nen e -fōdi -trōō -nōan "min le be,

o 'ka "vale 'o -tōa "di.

18 O yiē 'ka 'naan Bali man dī.»

19 -Kaa -tōa 'nan, 'wī pēnōn zīe e ya 'e 'cren -tedi Zuif 'nōn 'le vē -a. En -yēē -kōnman 'nan -kaa 'bō Zuif 'nōn be, -cee 'tō "da 'cēn "ka 'nyian Bali 'le dī. Blamin -tō 'ka 'kōlaman 'yee tin 'nōnōn -wēēdi -a Bali 'le dī. E ya zīe 'nan -e Bali -le tin 'e 'kōn 'e 'tedi 'tredanōn pēnōn da.

20 -Yee "wean 'ta wōladi Bali -le -pei -tō winun da min 'bō 'le 'pleble 'a be, -a man "cēē Bali min "siala min tiglī 'a 'e 'le dī. 'Pian Bali -le -pei -tō winun 'bē -maan en min -a -tōa 'nan e ya 'wī 'wliḏi "drezan.

Bali min "siala 'e 'le min tiglī 'a yi -teradi Zozi man

21 'Bē nen 'gūē, 'wī nen yaa -maan 'lōō Bali min "siala 'e 'le min tiglī 'a be, Bali -a ta bōla min le. 'Wī zīe e ya 'e 'cren -tedi 'e 'cēn Bali -le 'fluba 'ji. 'Pian 'ta wōladi Bali -le -pei -tō wī da min 'bō 'le 'pleble 'a be -a man "cēē Bali min "siala 'e 'le min tiglī 'a dī.

22 Bali min "siala min tiglī 'a 'e 'le yi -teradi Zozi Crizi da man. Bali -a dra min -tōdū pēnōn nen o yi -tera Zozi Crizi da be -wle. Kōō Bali 'le be, Zuif min 'ka 'e 'tō, en 'lēglōn 'pee -ji min 'ka 'e 'tō dī.

23 O pēnōn a 'wī 'wliḏi "drenōn 'a Bali 'le, en Bali 'yee 'tē 'san 'si -wlo.

24 Fē nen blamin 'ka 'kōlaman -a yūdi -a 'e 'bō 'le 'pleble 'a dīē, Bali -le "yi 'le "wean yaa -nōn 'e "tun. -Nyren 'nan e min "siala min tiglī 'a 'e 'le. En min nen Zozi Crizi -a 'si 'wī 'wliḏi "le 'pleble 'wlu be, -a san nen Bali -a "siala min tiglī 'a 'e 'le.

25 Zozi Crizi 'bō zīe, -a 'bō nen Bali -a 'pla 'nan 'e 'ka yiba "plan da 'sraga bō vē -a 'tredanōn man. -Yee -kadī zīe -yēē -maan -e Bali 'e minnūn nen o yi -tera "da "bē -wee 'wī 'wliḏi 'fui. Bali 'wī zīe -a drē -a -kōōndī -a 'nan 'e ya tiglī. Kōō 'li be, Bali 'ka 'wī 'nen -kōōnle tiglī blamin le 'wī 'wliḏi "dredī man dī.

26 Tō zīe -a man be, 'e 'man -sran blamin va. 'Pian 'bē nen 'gūē, Bali -a -kōōn 'nan e ya tiglī, kōō 'wī 'wliḏi pēnōn nen blamin -a drē be, ya 'a 'tōdē 'e "tun "dī. E -ta Zozi Crizi -a en 'wī 'wliḏi pēnōn zīe -a "nen "wī 'bō "man. Bali -a drē zīe 'nan -e min -tōdū pēnōn 'o -tō 'nan Bali 'bō a tiglī. En "nyian 'nan -e 'e min -tōdū pēnōn nen o yi -tera Zozi da be, o 'sia min tiglī 'a 'e 'le.

27 'Wī nen Bali -a drē zīe -yee "wean be, -si -tō 'ka blamin lō -e 'e -dandan 'tan Bali 'le dī. Kōō Bali min "siala min tiglī 'a 'e 'le yi -teradi Zozi da man. 'Pian ya 'a siala min tiglī 'a 'ta wōladi -pei -tō winun da min 'bō 'le 'pleble 'a be -a man dī.

28 -Yee "wean -a -cin 'e 'kōn -kaa 'ji 'nan yi -teradi Zozi da man nen Bali min "siala min tiglī 'a. 'Pian ya 'a 'sia 'ta wōladi -pei -tō winun da min 'bō 'le 'pleble 'a be -a va dī.

29 'Wī zīe e ya Zuif 'nōn 'saza -le vē -a? -Cēje, kōō Bali 'ka Zuif 'nōn 'saza 'le Bali -a dī, 'pian e ya 'lēglōn pēnōn 'jīnōn 'le Bali -a.

30 Fē -le "wean nen maan 'vī zīe, -yēē cī 'nan, Bali a -tōwli "cē. En Zuif min nen 'e 'fōdi -klōnōn -va 'lee 'lēglōn 'pee -ji min nen e 'ka 'e 'fōdi -klōnōn -va dīē, Bali o "siala 'e 'le min tiglī 'a yi -teradi Zozi da man.

31 'Wī nen maan 'vī zīe, -a -ci nen 'nan, an Bali -le -pei klu -sran ji yi -teradi Zozi da -a? -Cēje, 'bē "cēē dī. 'Pian 'wī 'bō nen Bali -le -pei -a 'vī tiglī be, -a -ci nen maan "sia.

4

Abraam 'e drē -cee 'wī -kōōn "manvē -a

1 -Kaa ci "nrōn -kaa tra Abraam -le 'wī da. -Mē 'wī nen -yee 'wī -a "paaman -kaa 'ji?

2 Abraam drē wī man "cēē Bali -a 'sia 'e 'le min tiglī 'a dī. Kōō "te 'e 'kōn 'nan -a drē wī man nen be, "te -a -si a Abraam -lō -e 'e -dandan 'tan. 'Pian Bali 'le be -a -si 'ka -yrō "fo "dī.

3 Kōō e ya 'e 'cren -tedi Bali -le 'fluba 'ji 'nan: «Abraam 'yi -tera Bali da, -yee "wean nen Bali -a 'sia 'e 'le min tiglī 'a.»

4 Blaminun yēi 'bē, -te min 'nyranman -tō 'pa be, waa -pan wō. -Pan zīe "yi "cēē waa drē -yrē "dī. 'Pian 'nyranman nen yaa 'pa be -a manvē nen.

5 Bali 'le be, e 'ka zī dī. Min 'ka 'kōlaman 'nyranman -tō 'padī -a Bali le, 'nan -e Bali -le "yi 'e drē 'yee vē -a dī. 'Pian min nen e yi -tera "da 'nan, Bali -kōlaman 'yee 'wī 'wliḏi "fuidī -a be, Bali -a "siala 'e 'le min tiglī 'a.

6 'Wī zīe -a 'bō nen mingōnnen David nen 'li be yaa 'vī 'seze. Kōō yaa 'vī 'nan min nen Bali -a "siala 'e 'le min tiglī 'a, te 'nyranman -tō "cēē yaa 'pa en Bali 'wī zīe -a drē -yrē "dīē, cī "nrandi -dan 'e 'kōn -a san lō. 'Wī zīe yaa cren -tē Bali -le 'fluba 'ji. Yaa cren -tē 'nan:

7 «Minnun nen

o Bali -le -pei -tō winun sre

en Bali -a 'cē -wle "be,

cī "nrandi -dan 'e 'kōn -wlo.

Kōō Bali -wee 'wī 'wliḏi 'fui.

8 En 'wī 'wliḏi "drezan nen Minsan Bali 'ka -a siala "nyian 'wī 'wliḏi "drezan -a dīē, cī "nrandi -dan 'e 'kōn -a san lō.»

Bali Abraam 'sia min tiglī 'a 'e 'le te e 'ka 'e 'fūdi -klōnōn -va dī

9 Ci "nrandi zie Zuif 'nön nen 'o 'födi -klönmön -va be, o 'saza 'le ve 'ceε di. E ya 'leglön 'pee -ji minnun nen o 'ka 'o 'födi -klönmön -va die -wee ve -a 'nyian. -Kaa ci "nrön Abraam -le 'wı da 'nyian! -Kaa -töa 'nan, Abraam yi -tera Bali da, en -yee yi -teradı Bali da man nen Bali -a 'sia min tıglı 'a 'e 'le.

10 'Pian tıw nen Bali Abraam "siala min tıglı 'a 'e 'le be, -kaa ci "nrön "da. Te e ya 'kō? Te Abraam a 'e 'födi -klönmön -va, -baa te e 'ka 'e 'födi -klönmön -va dı? Maan ve 'ceε 'nan, tı zie -a man be te Abraam 'ka 'e 'födi -klönmön -va dı. 'Pian te e ya 'le 'leglön 'pee -ji min nen e 'ka 'e 'födi -klönmön -va die -yee 'wı 'zı.

11 Bali Abraam 'sia min tıglı 'a 'e 'le 'vaa en e -fö -klönmön -va "be -sru. Plö zie waa pla Abraam man -a -kōn "ve -a 'nan Bali -a 'sia min tıglı 'a 'e 'le 'yee yi -teradı 'e da man. Zı e -tra zie en min -tödu pēēnōn nen o yi -teala Bali da be Abraam drē "le o tra -le 'wı 'zı. -Te o 'ka 'o 'födi -klönmön -va dı oo, Bali o "siala min tıglı 'a 'e 'le 'wee yi -teradı 'e da man "le zı yaa drē Abraam le be -yee 'wı 'zı.

12 En "nyian be, Abraam a Zuif 'nön nen 'o 'födi -klönmön -va be, o tra -a. 'Pian 'vaa -e Abraam 'bö 'e 'kōn o tra -a Bali 'le be, te o yi -tera Bali da "le zı Abraam 'bö "e drē te e 'ka 'e 'födi -klönmön -va die -yee 'wı 'zı.

"Ta wöladı -pei -tö wınun da man "ceε Bali Abraam 'sia min tıglı 'a 'e 'le dı

13 Bali -tö "da Abraam le 'nan, e 'trēda -noan -yrē. 'Wı 'töwli zie yaa 'vı Abraam ci 'nennun le. Wa'a vıle 'nan Abraam 'ta wöla Bali -le -pei -tö wınun da, -yee "wean Bali 'wı zie -a 'vı -yrē "dı. 'Pian Bali Abraam 'sia min tıglı 'a 'e 'le -yee yi -teradı 'e da man, -yee "wean nen e -tö 'wı zie -a da -yrē.

14 "Te 'e 'kōn 'nan 'ta wöladı Bali -le -pei -tö wınun da min 'bö 'le 'pleble 'a be, -a man nen min dra 'wı zie -a "nen "blızan -a be, "te maan ve 'nan yi -teradı Bali da a 'wı "tun "a. En "nyian be "te 'wı 'bö nen Bali -tö "da Abraam le zie -a -ci "ka "dı.

15 Bali -le -pei -tö wınun 'be min "paala Bali -le nıran -blıdı wlu. Kōö blamin -pe 'ka 'soa -a drēdı -a dı. "Te Bali -le -pei -tö wı "ka "die, "te -a srē wı "ka "dı.

16 -Yee "wean fe nen Bali -tö "da Abraam le be, e ya minnun pēēnōn nen o yi -teala Bali da be -wee ve -a. "Yı "tun "nen Bali -a drē -wle. Yaa drē zie 'nan -e Abraam kludanōn pēēnōn 'o -kōla -a "nen "blıdı -a. Zuif 'nön nen Bali -le -pei -a -wlı "be, -te o yi -tera Bali da "le Abraam -le 'wı 'zı be, o -kōlaman -a "nen "blıdı -a. En 'leglön 'pee -jinōn be, -te o yi -tera Bali da "le Abraam -le 'wı 'zı be, o -kōlaman "nyian -a "nen "blıdı -a. -Yee "wean min -tödu pēēnōn nen o yi -teala Bali da be, Abraam drē "le o tra -le 'wı 'zı.

17 En 'wı zie e ya 'e 'cren -tēdı Bali -le 'fluba 'ji. Kōö e ya 'e 'cren -tēdı 'nan, Bali -a 'vı Abraam le 'nan:

«'Leglön "kaga "ji minnun pēēnōn be, meın -töa "o tra -a.»

Bali 'le be Abraam drē "le -kaa tra -le 'wı 'zı. Bali nen e 'belıdı -noan "minnun nen o kaa be -wle "be, -a da nen Abraam yi -tera. En Bali 'bö zie, fe nen min 'ka tian -a yıle 'e yie -a die, yaa dra -e 'e 'kōn.

18 Bali -a 'vı Abraam le 'nan, -a kludanōn -taa "kōnle "kaga, en e -taa "drēle "le 'leglön "kaga "jinōn tra -le 'wı 'zı. 'Wı zie -a -cin 'ka blamin ji 'nan e -kōlaman 'le soödı -a dı. 'Pian Abraam yi -tera "da 'nan 'e dra.

19 Tı zie -a man be, te Abraam le -kōlaman 'e böa -yaa tı. En Abraam -a -töa 'nan 'e ci 'nen 'yadı lı, en yaa -töa "nyian 'nan 'e nan Sara ci 'nen 'yadı lı, 'pian 'wınun zie ya'a Abraam "koe 'silē 'e da yi -teradı -a Bali da dı.

20 En 'wı 'bö nen Bali -tö "da 'nan 'e dra -yrē "be, ya'a 'e 'ci -föle "da "dı. 'Pian -yee yi -teradı Bali da 'pa "da, en e Bali 'tö "yi 'vı.

21 E yi -tera "da 'kpa 'nan, 'wı nen Bali -a 'vı 'nan 'e dra be -a -pe "soa -a drēdı -a.

22 'Wı zie -yēε -maan Bali Abraam 'sia 'e 'le min tıglı 'a.

23 'Wı nen e ya 'e 'cren -tēdı 'nan Bali Abraam 'sia 'e 'le min tıglı 'a be, e 'ka Abraam 'saza 'le ve -a dı.

24 'Pian e ya -kaa 'bö 'le ve -a "nyian. Bali nen e -kaa san Zozi Crizi wluan -kanōn 'va be, e -kaa "siala min tıglı 'a 'e 'le -cee yi -teradı 'e da man.

25 Zozi Crizi zie -a 'bö nen Bali -a -nōn 'sraga böve -a -kaa man -cee 'wı 'wlıdı "le "wean. En Bali -a wluan -kanōn 'va 'nan -e -kaa kōn min tıglı 'a 'e 'le.

5

Yi -teradı Zozi da man nen Bali 'lee blamin yei -sean 'e cin va

1 Bali -kaa 'sia min tıglı 'a 'e 'le -cee yi -teradı Zozi da man. -Yee "wean 'be nen 'gve, 'wı nen -kaa san Zozi Crizi -a drē be, -yēε -maan -födı -tröo -a -kaa yei -kaa 'vale Bali -a. -Kaa man -weε 'nan 'e 'fo "da zie!

2 -Kaa san Zozi Crizi 'bö 'be 'si 'le 'sı -ceε 'nan, -e Bali -le "yi 'e drē -cee ve -a. -Cee yi -teradı Zozi da man nen -kaa soōnla 'si zie -a da, en Bali -le "yi drē -cee ve -a. -Yee "wean -kaa ci 'e "nran, kōö -a -cin -a -kaa 'ji 'nan Bali -le 'te 'san -taa "drēle -cee ve -a.

3 En -te 'wı 'tōndōn böa -kaa man oo, -kaa ci 'e "nran "nyian. Kōö -kaa -töa 'nan, -te -kaa ya -kaa yra ynan be, e -pōan 'södı -noan -ceε.

4 En -te -kaa -pōan 'sö be, -cee yi -teradı Bali da "paa "da 'kpa 'pleble. En -te -cee yi -teradı Bali da a 'pleble be, te -kaa yie yra Bali le.

5 En -cee yie 'fodı Bali le zıe -a "nen 'ka 'fo 'e 'tun 'dı. Kōō -kaa -tōa 'nan Bali -kaa ye 'yi. Bali lei 'saun nen yaa -nyran -kaa 'ji be, -yee 'wı zıe -a -cın -tōa -kaa 'ji.

6 Bali -kaa ye 'yi, kōō tō nen -kaa ya 'wı 'wlıdı 'le 'pleble 'wlu be, en Crızı -kaa 'wı 'wlıdı 'drenōn 'gve -cee 'wean. 'Wı zıe e dre tō nen Bali -a 'pla 'e 'bō 'a be -a man.

7 Min -le 'wıdı "man -e 'e 'ka min tıgı 'leji be e ya 'pleble. 'Pian -te min nen e cı -yee min "yi "a be, -nyren "be e "we "man, -te e ya -kadı -a oō -e 'e 'fli -nōn -yee 'wı 'ji.

8 'Wı nen Bali -a dre be, yaa -ci -kōōnman 'wein 'nan Bali -kaa ye 'yi 'kpa tıgı. Kōō Crızı -kaa 'leji -ka 'wō, te -kaa ya tian 'wı 'wlıdı 'drenōn 'a Bali 'le.

9 En Zozi Crızı -le -ka nen yaa 'wō be -yee 'wean nen 'be nen 'gve Bali -kaa 'sia min tıgı 'a 'e 'le. -Te Zozi Crızı 'wı zıe -a dre, te -kaa ya tian 'wı 'wlıdı 'drenōn 'a be, 'be nen Bali -kaa 'sia 'e 'le min tıgı 'a 'gve, -me "wı nen e -taa -a drele -cee? Maan ve 'cee 'nan, yi nen Bali tin -tea 'tredanōn da be, Zozi -kaa 'sia Bali -le nyran -blıdı wlu -kpō.

10 En "nyian be, te -kaa ya tian Bali 'nanmannōn 'a be, en Bali -kaa ye 'sen 'e cın va -kaa 'vale 'waa 'e 'pı -le -kadı -a. -Te e 'wı zıe -a dre te -kaa ya tian -a 'nanmannōn 'a be, 'be nen -kaa dre -a beenun -a 'gve, -me "wı nen e -taa -a drele -cee? Maan ve 'cee 'nan, -a -pı Zozi Crızı -le wluandı -kanōn 'va be, -yee "wean nen Bali -taa -kaa 'sile 'wı 'ji, -e 'belıdı nen ya 'a 'nyaan dıe 'e dre -cee ve -a.

11 'Pian -a pēēnōn 'cee di. 'Be 'bō nen 'gve, -kaa san Zozi Crızı -kaa ye 'sen 'e cın va -kaa 'vale Bali -a. 'Wı zıe -yee "wean cı "nrandı -dan a -kaa 'lō Bali va zıa.

Zozi Crızı 'be min 'sia -kadı lō en e 'belıdı -nōn -yre

12 Min -towlı 'le 'wı 'wlıdı "nen yaa dre be, -yee -maan 'wı 'wlıdı "dredı wla 'treda. En 'wı 'wlıdı "dredı zıe, e -ta -kadı -a. Min 'bō 'tō nen Adan. 'Wı nen yaa dre be, -yee -maan min -tōbō pēēnōn 'wı 'wlıdı dre, en -kadı 'pla o man.

13 'Wı zıe -yee -kōōnman 'nan, tō nen Bali 'ka tian -yee -pei -tō wı -nōnlē Moızı le dıe, te blamin 'wı 'wlıdı 'dra 'treda. 'Pian tō zıe -a man be, 'wı 'wlıdı "dredı 'ka Bali -le -pei sredı -a dı, kōō te Bali 'ka tian -a -nōnlē Moızı le dı.

14 'Be a zı, 'pian -e 'e 'sia Adan tō va -trılıı -e 'e bō Moızı tō va be, te minnūn -kaaman. Minnūn 'bō nen wa 'a Bali wei -fōlea 'o "trōēn -sru "le Adan -a dre be -yee 'wı 'zō dıe, te o -kaaman.

E ya "le 'an vı 'cee 'nan 'wı -mie -ji zıa be, Adan 'lee Crızı 'o cın 'sia.

15 'Pian Adan -le 'wı 'wlıdı "nen yaa dre be, -a "nen "wı 'ka "le Bali -le "yi "nen e -ta -a 'treda be -a "nen "wı -le "wı 'zō dı. Fe nen maan ve zıe -yee cı 'nan, -kaa -tōa 'nan, minnūn

pēēnōn -kaaman Adan -le 'wı 'wlıdı "dredı -le "wean. 'Pian 'be nen 'gve, Bali -le "yi dre minnūn pēēnōn 'le ve -a min -tōwlı "le "wean. Min zıe Zozi Crızı nen. -A va nen Bali cıla en e 'yee "yi "nōn -cee 'e 'cıladı 'da.

16 -Yee "wean Bali -le "yi "nen e -ta -a 'treda be, -a "nen "wı 'ka "le Adan -le 'wı 'wlıdı "nen yaa dre be -a "nen "wı -le "wı 'zō dı. Kōō Adan 'wı 'wlıdı "tō dre en Bali tin -te 'da. 'Be nen 'gve blamin -le 'wı 'wlıdı "a "kaga, 'pian "yi "nen Bali -a dre blamin le 'e "tun "be, -yee -maan Bali min "sıala min tıgı 'a 'e 'le.

17 Maan ve "nyian 'nan, min -tōwlı "le 'wı 'wlıdı "nen yaa dre be, -yee -maan -kadı 'pla blamin man. -Te 'be a zıe, 'be nen Bali "yi dre -cee 'e 'cıla 'da en e -kaa 'sia 'e 'le min tıgı 'a 'gve, -me "wı nen e -taa -a drele -cee? Maan ve 'cee 'nan, 'wı nen Zozi Crızı -a dre be, -yee -maan 'belıdı nen ya 'a 'nyaan dıe e ya -cee ve -a.

18 'Wı 'kpa nen! 'Wı 'wlıdı "tōwlı "nen min -tō -a dre be, -yee -maan en min -tōbō pēēnōn a Bali -le tin -tedı min da wlu. En "nyian be, 'wı tıgı 'tōwlı "nen min -tō -a dre be, -yee -maan Bali minnūn pēēnōn 'sia min tıgı 'a 'e 'le en e 'belıdı -nōn -wle. Crızı -le -kadı yıba "plan da be -nyren.

19 Min -tōwlı "le Bali wei nen yaa -fōla 'e "trōēn -sru "be, -yee -maan en min "kaga dre 'wı 'wlıdı "drenōn 'a. -A -tōwlı "nen "nyian, min -tōwlı "le 'ta wōladı Bali wei da be, -yee -maan min "kaga -kōlaman dredı -a min tıgı 'a Bali 'le.

20 En -me "le "wean nen Bali -ta -pei -tō wınen -a "mēn? E -ta -a 'nan -e blamin 'e -tō 'nan 'e ya -pei -tō wı "kaga "srezan -a. 'Pian fēnan nen Bali -le -pei -tō wı cı 'e sredı "kaga "be, -a fe 'bō 'nan nen Bali -le "yi -cıala "da "nyian.

21 Kōō 'wı 'wlıdı "dredı 'be -maan -kadı 'pla blamin man. En Bali -le "yi 'be -maan Bali min "sıala 'e 'le min tıgı 'a -e 'e 'belıdı nen ya 'a 'nyaan dıe -a -nōn -yre. 'Wı nen -kaa san Zozi Crızı -a dre be, -yee -maan 'belıdı zıe e dra -cee ve -a.

6

'Wı 'wlıdı "dredı 'ka Zozızan 'sōle dı

1 'Wı nen an 'sia -a vınan zıe -a -ci nen 'nōn? -A -ci nen 'nan Zozızan 'fo 'wı 'wlıdı "dredı man, 'dō -e Bali 'e 'yee "yi "nōn -yre 'e 'cıladı 'da?

2 -Ceje, e 'ka zı "fo "dı. -Ka 'a 'kōlaman -e -kaa dre zı dı, kōō -kaa ya "le minnūn nen o kaa 'wı 'wlıdı "dredı va zıa be -wee 'wı 'zō.

3 -A -cın 'e 'kōn 'ka 'ji 'nan, -kaa pēēnōn nen o -kaa -batize dre be, -kaa dre Zozi Crızı nun -a -tōwlı, en -kaa ka waa 'e cın va.

4 -Yee "wean -kaa -batize dredı be, e ya "le -cee ka -kaa 'vale Zozi Crızı nun -a en o -kaa 'wō 'e cın va. E dre zıe 'nan -e -cee ta wō -pe 'e 'kōn 'e -tre, "le zı -kaa "tı Bali -le 'pleble Zozi

Crizi wluan -kanon 'va en -yee ta wo -pe dre 'e -tre be -yee 'w1 'z0.

5 'W1 'kpa nen! -Kaa -batize dredi be, e ya 'le -kaa dre Crizi nun -a min -towli "a -yee -kad1 -ji. -Yee "wean Crizi -le wluand1 -kanon 'va be, -kaa ya "nyian "le min -towli "le 'w1 'z0 -kaa 'vale waa.

6 -Kaa -to 'nan, min nen -kaa ci -a "nen 'e tede be, -yee ka 'o 'vale Crizi -a! -Yee "wean -cee 'w1 'wli d1 "dre 'kolé nen -kaa da 'gve -a -nan a 'e 'nyandi. E dre z1e 'nan -e 'w1 'wli d1 "le 'pleble 'e vile 'e 'kon "nyian -kaa da d1.

7 Koo min nen e -ka be, te 'w1 'wli d1 "le 'pleble 'ka "nyian "da "d1.

8 'Be nen 'gve, -kaa ka -kaa 'vale Crizi -a. -Yee "wean -kaa yi -tera "da t1gli 'nan, Crizi -le 'belidi be, -kaa -taa "konle "nyian -a "nen "bl1n1n 'a -kaa 'vale waa.

9 Koo -kaa -toa 'nan, Crizi nen e wluan -kanon 'va be, ya'a "nyian kaa d1. En -ka -le 'pleble 'ka "nyian "da "d1.

10 Crizi -ka 'e 'pa -a -towli en yaa dre "li "fo "le ve -a. 'W1 'wli d1 "le 'pleble 'le 'ka "va 'zia. 'Pian 'be nen 'gve -a y1e a "man, en Bali nen yaa "sua.

11 -A -towli "nen 'e 'kon 'cee ve -a "nyian. 'Ka -to 'nan, ka ya "le minnun nen o kaa, en 'w1 'wli d1 "le 'pleble 'le 'ka o va zia be -wee 'w1 'z0. 'Pian 'be nen 'gve, ka dre min -towli "a 'ka 'vale Zozi Crizi -a, -yee "wean 'ka y1e a "man Bali -le ve -a, en kaa "sua.

12 -Yee "wean te 'ka 'w1 "man -e 'w1 'wli d1 "nen 'e 'ka 'pla d1! -Yee ci "le "ta w1lad1 'ka 'b0 'ci 's0 winun -wli d1 "da -le 'w1 'z0.

13 En "nyian be, te 'ka 'man mennun -non 'w1 'wli d1 "dredi le -e 'o dre 'w1 'wli d1 "le 'nyranman 'pa ve -a d1. 'Pian 'ka 'f1i 'non Bali le "le minnun nen o wluan -kanon 'va en o y1e a "man "be -wee 'w1 'z0. En 'ka 'man mennun -non Bali le, Bali -le 'w1 'yi "dre ve -a.

14 Maan ve 'cee 'nan, 'w1 'wli d1 "le 'pleble 'ka "nyian kon 'ka da d1. Koo Bali -le "yi dre 'cee ve -a, -pei -le 'pleble 'ka "nyian 'ka da d1.

'W1 "yi "dredi Zozizan 's0

15 -Te maan 'v1 'nan, Zozinon a Bali -le "yi 'wlu -le "wean -pei -le 'pleble 'ka "nyian o da d1e, -a -ci nen 'nan, -si a 'e 'nondi -wle -e 'o 'fo 'w1 'wli d1 "dredi man? -Ceje, e 'ka zi "fo "d1.

16 Kaa -toa 'ka 'b0 -a 'nan, -te min wu "man 'nan 'e dra min -to 'suzan 'a be, e 'nyranman "paa 'e 'tazan z1e -yre en e 'ta wola -a wei da. Te e dre 'sien "le 'e 'tazan -le non -le 'w1 'z0. -A -towli "nen "nyian 'cee ve -a. -Te ka wu "man en 'w1 'wli d1 'ka 'pla be, te ka dre "le 'w1 'wli d1 "le non -le 'w1 'z0. 'W1 nen e -taa "b0le 'ka man -a 'le 'srannan "be, -nyren -kad1 -a. En -te ka wu "man 'nan ka 'ta wola Bali wei da be, te ka dre "le Bali -le non -le 'w1 'z0. 'W1 nen e -taa "drelé 'cee ve -a -a 'le 'srannan "be, -nyren 'nan Bali 'ka "siala min t1gli 'a 'e 'le.

17 -Kaa Bali muo "fo! Koo 'li 'e tede be, ka ya "le 'w1 'wli d1 "le nonnun -le 'w1 'z0. 'Pian 'be nen 'gve, Bali -le 'w1 'nonnon nen waa paa 'ka 'ji be, ka wu "man 'ka 'ci 'fidaa 'a, en ka ya 'ta wluan "da.

18 'W1 'wli d1 "le 'pleble 'ka "nyian 'ka da d1. Ka dre "le Bali -le nonnun -le 'w1 'z0 'nan -e 'ka 'w1 "yi "dre.

19 Ka ya blaminun -a, -yee "wean 'winun nen blamin -a ve be, -a da nen 'an 'ci nr1n en an ci 'winun 'gve -a v1nan. 'Li 'e tede be, 'ka 'man mennun -non 'w1 'wli d1 "nen e 'ka "le blamin 'e dre d1e -a dredi le, en ka Bali -le -pei -to winun sre -pe "kaga 'ji. 'Pian 'be nen 'gve, 'ka 'man mennun be, 'ka -non Bali le 'w1 "yi "dre ve -a. 'W1 z1e -a dredi 'be -maan 'cee 'ta wo -pe -taa 's0le Bali le.

20 Fe -le "wean nen an 'w1 z1e -a 'v1 be, -yee ci 'nan, tu nen ka ya 'w1 'wli d1 "dredi lo "le non -le 'w1 'z0 be, te 'w1 "yi "dredi "cee -kaa "paala d1.

21 En tu z1e -a man be -me "nen kaa 'y1 'w1 z1e -a dredi -ji? Maan ve 'cee 'nan, 'be nen 'gve, -te ka ya 'ka 'ci "nr1nnan 'w1 z1e -a da be, -a 'yra 'ka -tea 'sien. Koo kaa -toa 'nan -a 'le 'srannan "nen -kad1 -a.

22 'Pian 'be nen 'gve, ka 'ka "nyian 'w1 'wli d1 "dredi lo "le non -le 'w1 'z0 d1. Ka ya Bali 'sunan "le -yee nonnun -le 'w1 'z0. 'W1 z1e -a dredi 'be -maan 'cee 'ta wo -pe -taa 's0le Bali le, en -a 'le 'srannan "be Bali 'belidi nen ya'a 'nyaan d1e -a -non 'cee.

23 'W1 'wli d1 "dredi man -pan nen -kad1 -a. 'Pian Bali -le "yi "nen yaa -non -cee 'e "tun "be, -nyren "belidi nen ya'a 'nyaan d1e -a. Ka dre min -towli "a 'ka 'vale Zozi Crizi -a, -yee "wean 'belidi z1e e dre -cee ve -a.

7

-Pei -le 'pleble 'ka "nyian Zozinon da d1

1 'An "bu1 Zozinon, ka -peinun -toa. En kaa -toa 'nan, -te min -ka be, te -pei -le 'pleble 'ka "nyian "da "d1.

2 An -kolaman maan -koonman li 'pad1 'lee -konnen 'pad1 maan. -Pei "e 'nan, luman nen e -konnen 'pa be, -te -a -sran y1e a tian "man "be, ya'a 'sia 'e 'sran z1e -a wlu "li "fo "d1. 'Pian -pei -a -si -non -yre 'nan, -te -a -sran -ka be, e -kolaman -e 'e -konnen pee 'pa.

3 -Te -a -sran y1e a tian "man, en e -ku -klonmon pee -va be, te e 'w1 'wli d1 dre -konnen -weedi -a. 'Pian -pei -a -si -non -yre 'nan, -te -a -sran -ka be, e -kolaman -kodu -a -klonmon pee -va, 'nan -e 'o cin 'pa. 'W1 z1e e 'ka -konnen -weedi -a "fo "d1.

4 'An "bu1 Zozinon, 'w1 'towli z1e an -kolaman maan -koonman 'ka man. Zozi Crizi -ka yiba "plan da, en ka dre min -towli "a 'ka 'vale waa. E ya "le 'cee -kad1 -le 'w1 'z0 -pei -va zia. 'Be nen 'gve, ka dre 'sien min nen e wluan -kanon 'va be -yee ve -a. E dre zi 'nan

-e -kaa Zozinōn bē, -kaa Bali 'su 'wī 'yī "drēdī -a.

5 'Lī 'e tēdē te -ka'a tian drēlē Zozi 'lē vē - a diē, te -kaa 'ta wōla -kaa 'bō 'cī 'sō wīnun - wldī "da. En -pei 'bō 'lē 'plēblē 'bē 'ta -tōa -kaa man -kaa 'bō 'cī 'sō 'wīnun zīē -a da ta wōdī - a. -Yēē "wēan 'wīnun nēn -a 'lē 'srannan "a -kadī -a bē, -kaa drē.

6 'Pīan 'bē nēn 'gōvē, -pei -lē 'plēblē 'ka 'nyian -kaa da dī. -Kaa ya "lē min -kadī -lē 'wī 'zō -pei -va zīa. -Yēē "wēan -kaa ya Bali 'sunan -pe -trē -jī 'ta wōladī -a 'wī nēn Bali lei 'saun -a 'vē bē -a da. -Ka'a 'ta 'wōla "nyian -pei -tō wīnun da -e -kaa Bali 'su "lē zī waa dra 'e tēdē bē -yēē 'wī 'zō dī.

-Pei 'bē -maan blamin -a -tōa 'nan e ya 'wī wldī "drezan -a

7 -Te maan 'vī 'nan, -pei 'lē 'plēblē 'bē 'ta - tōa -kaa man en -kaa 'wī 'wldī "dra bē, -a -cī nēn 'nan -pei a 'wī 'wldī "a? -Cēje, e 'ka zī "fo "dī. 'Pīan -kaa -tōa 'nan, "te -pei "ka "diē, "te fē nēn e cī 'wī 'wldī "a bē blamin 'ka -a tōa dī. Fē nēn maan 'vī zīē -yēē cī 'nan, blamin cī 'sō wīnun a -wldī, -kaa -tōa zī, kōō -pei -a 'vī 'nan: «Te blamin 'bli 'e bō fē nēn e 'ka -yēē vē -a diē -a man dī.»

8 'Wī nēn -pei -a 'vī zīē, -a 'bō nēn 'wī 'wldī "a 'sī, en e 'plēblē 'sīa 'an da -a. -A -nan nēn an 'wī 'wldī "tō 'tōdū pēēnōn drēdī 'sīa. Fē nēn maan 'vī zīē -yēē cī 'nan, tō nēn -pei "ka "diē, 'wī 'wldī 'ka 'plēblē 'sīlēa 'an da dī.

9 Kōō 'e tēdē bē, -pei -lē 'plēblē 'ka 'an da dī. Tō zīē -a man bē te 'an 'man yra flu. 'Pīan tō nēn -pei 'plēblē "sīala 'an da bē, zī e 'bō bē, -a -nan nēn 'wī 'wldī 'plēblē 'sīa 'an da,

10 en an drē min -kadī -a Bali 'lē. 'Wī 'kpa nēn, Bali 'yēē -pei -tō wīnun -nōn min lē 'nan -e 'e 'belidī yī. 'Pīan -pei zīē yaan 'nōn -ka lē.

11 Fē nēn maan 'vē zīē -yēē cī 'nan, tō nēn -pei 'plēblē 'sīa 'an da bē, -a -nan nēn 'wī 'wldī 'plēblē 'sīa 'an da 'nyian. Yaan sēē paa, 'nan 'an -pei -tō wīnun srē en yaan -nōn -ka lē.

12 'Pīan -pei 'bō "fo "bē e ya Bali -lē vē -a. En -pei -tō wīnun pēēnōn bē, e ya 'saun Bali 'lē, e ya tglī, en e ya 'kpa.

13 Fē nēn e cī 'kpa bē, e -kōlaman e min -nōan "ka lē? -Cēje, -pei "cēē min -nōn -ka lē dī. 'Wī 'wldī 'bē drē. -Pei nēn e cī 'kpa bē, yaa 'sī en 'yaan sēē paa 'a, 'nan -e 'yaan -nōn -ka lē. 'Wīnun zīē -a drēdī 'bē -maan minnūn pēēnōn -yēē -wldī "cī 'yī.

14 -Kaa -tōa 'nan, -pei -tō wīnun 'sī Bali va. 'Pīan 'an 'bō 'gōvē, blamin nēn 'maan, en an ya 'wī 'wldī 'lō "lē -yēē nōan -lē 'wī 'zō.

15 'An drē wīnun 'ka 'sīa 'an 'bō 'va dī. Kōō 'wī nēn an cī "vale 'an dra bē, ma'an 'bē dra dī. 'Pīan 'wī nēn -a drēdī 'wī "naan 'an man bē, -a 'bō nēn maan dra.

16 'Wī zīē -yēē -kōōnman 'nan, an Bali -lē -pei -tō wīnun "sīala 'wī 'yī "a. Kōō an 'ka "vale 'an 'wī 'wldī "nēn maan dra zīē -a dra dī.

17 'Mēn "cēē 'wī 'wldī 'bō zīē -a dra 'an yīē man dī. 'Pīan 'wī 'wldī 'bō nēn an drē -yrō "lē nōan -lē 'wī 'zō bē -yēē 'ta -tōa 'an man, en maan dra.

18 Maan -tōa 'nan, 'an 'bō blamin 'gōvē, 'wī 'yī "drēdī 'ka 'an nyēn va dī. Kōō an ya "vale 'an 'wī 'yī "dra, 'pīan 'an 'pē 'ka 'sōa -a drēdī -a dī.

19 'Wī 'yī "nēn -a -cīn cī 'an 'jī "lē an drē bē, ma'an 'bē 'dra dī, 'pīan 'wī 'wldī "nēn an 'ka "vale 'an dra diē -a 'bō nēn maan dra.

20 En -te an 'wī zīē -a dra bē, yaa -kōōnman 'nan, 'mēn "cēē dra 'an yīē man dī. 'Pīan 'wī 'wldī 'bō nēn an drē -yrō "lē nōan -lē 'wī 'zō bē -yēē 'ta -tōa 'an man, en maan dra.

21 'Wīnun 'bō nēn maan dra zīē, -yēē -maan maan -tōa 'nan, 'wī 'yī "cīn a 'an 'jī 'nan 'an drē, 'pīan mēēn "tōē -e 'an 'wī 'wldī "drē.

22 'Mēn cī "nrōndī va bē, an Bali -lē -pei -tō wīnun "sīala 'wī tglī "a "lē 'an 'ta wōla "da.

23 'Pīan 'an drē wīnun -kō -sī pēē da zīa. -Sī pēē zīē e ya -sī nēn e 'ka "vale Bali -lē -pei 'e 'kōn diē -a. 'Ta wōladī -sī zīē -a da bē, -yēē 'an drē 'wī 'wldī 'lō "lē -yēē nōan -lē 'wī 'zō. En an 'wī 'wldī "dra.

24 'Wī -dan 'bē 'bō 'an man. -Tī nēn maan yē -e 'yaan 'sō 'wī zīē -yrō? En -tīē 'an "sīa -ka -lō?

25 An -cīala Zozi Crizi -va -e 'an -kaa "tī Bali muo "fō, kōō -yēē 'wī zīē -a drē.

Maan 'lē -sēanla -a vidī -a 'nan, 'mēn cī "nrōndī va bē, an drē Bali -lē -pei -lō "lē -yēē nōan -lē 'wī 'zō. 'Pīan 'an drē wīnun va bē, an ya 'wī 'wldī 'lō "lē -yēē nōan -lē 'wī 'zō.

8

Bali lei 'saun 'bē Zozian 'paala

1 'Bē nēn 'gōvē, minnūn nēn o drē Zozi Crizi -lē vē -a bē, Bali -lē tīn -tēdī o da 'sī o man.

2 Kōō Bali lei 'saun 'bē o "paala. -Yēē "wēan 'belidī 'kpa drē -wēē vē -a, en o drē min -towli "a o 'vale Zozi Crizi -a. 'Wī zīē -yēē "wēan o 'sō 'wī 'wldī "lē 'plēblē 'lō, en -ka -lē 'plēblē 'ka "nyian o da dī.

3 -Kaa ya blaminnūn -a -lē "wēan bē, Bali -lē -pei 'ka -kōlālē 'wī 'wldī "lē 'plēblē 'sīdī -a -kaa da dī. 'Pīan Bali -a drē. 'E 'pī 'pa 'sīa 'trēda "lē blamin -lē 'wī 'zō. En e tīn -tē "da blaminnūn -lē 'wī 'wldī "drēdī man. E -ka 'wī zīē -a -jī.

4 Bali 'wī zīē -a drē 'nan -e 'wī nēn -pei -a 'vī bē 'lē drē -cēē vē -a. 'Wī zīē -nyrēn 'nan, -kaa -kōan "min tglī 'a Bali 'lē. E ya -kaa nēn -ka'a 'ta 'wōla -kaa 'bō 'cī 'sō wīnun da dī, 'pīan -kaa 'ta wōla 'wī nēn Bali lei 'saun -a vē bē -a da bē -cēē vē -a.

5 Fē nēn maan vē zīē -yēē cī 'nan, minnūn nēn o 'ta wōla 'o 'bō 'cī 'sō wīnun da bē, o 'bō 'cī 'sō wīnun nēn waa -wēēman. 'Pīan minnūn nēn Bali lei 'saun 'bē o "paala bē, 'wī nēn e

"sia Bali lei 'saun 'va be, -a 'bò nen waa -wεεman 'nan 'o dra.

6 Maan ve 'cee 'nan, 'ta wòladi min 'bò 'ci 'sò winun da be, -a 'le 'srannan "nen -kadı -a. 'Pian min nen yaa -wεεman 'nan, 'e 'ta wòla 'wı nen Bali lei 'saun -a ve be -a da be, 'belidi nen ya'a 'nyaan dıe e ya -yee ve -a. En -fòdi -trò a -yee ve -a.

7 Min nen e 'ta wòla 'e 'bò 'ci 'sò winun da be, e ya Bali 'nanmanzan 'a. Kòò ya'a 'ta 'wòla Bali -le -peinun da dı. En 'wı 'kpa, -a san 'ka 'kòlaman -a dredi -a "fo "dı.

8 -Yee "wεan minnun nen o 'bò 'ci 'sò winun 'bε o "paala be, wa'a 'kòlaman -e 'o 'sò Bali le "fo "dı.

9 'Cee ve be, 'ka 'bò 'ci 'sò winun "cee 'ka "paala "nyian dı, 'pian Bali lei 'saun nen. -Te e ya 'wı 'kpa -a 'nan Bali lei 'saun a 'ka 'bò be, -a -nan nen e 'ka "paala. Maan ve 'cee 'nan, min nen Crizi lei 'saun 'ka -yrò "dıe, te -a san 'ka Crizi -le ve -a dı.

10 'Pian 'cee ve be, 'ka 'vale Crizi -a ka dre 'le min -tòwli 'le 'wı 'zò. 'Be nen 'gòe, 'ka pò -le -kòndı 'le 'srannan "nen -kadı -a, ka 'wı 'wlıdı dre 'le "wεan. 'Pian Bali 'ka dre min tıglı 'a 'e 'le, -yee "wεan Bali lei 'saun 'belidi -nòn 'cee.

11 Bali 'be Zozı Crızı wluan -kanòn 'va. -Yee "wεan kaa nen Bali lei 'saun a 'ka 'bò be, Bali 'bò 'belidi -nòn 'ka pò nen e -taa "kale be -yrε. Kòò ka dre 'le min -tòwli 'le 'wı 'zò 'ka 'vale Bali lei 'saun 'a.

12 'An "bòı Zozınòn, 'wı nen Bali lei 'saun -a ve -cee be, -a da nen -kaa 'ta wòla. -Yee cı -kaa da 'le fiεn -le 'wı 'zò. 'Pian wa'a vıle 'nan -kaa 'ta wòla -kaa 'bò 'ci 'sò winun da dı.

13 Kaa -tò a 'ka 'bò 'a 'nan, -te ka 'ta wòla 'ka 'bò 'ci 'sò winun da be, -a 'le 'srannan "nen -kadı -a. 'Pian -te ka Bali lei 'saun 'tòı en e 'ka 'bò 'ci 'sò winun yi -ka be, 'belidi dra 'cee ve -a.

14 Minnun pεεnòn nen Bali lei 'saun o "paala be, o ya Bali -le 'nennun -a.

15 Lei nen Bali -a -nòn 'cee be, -a -ci "cee 'nan, ka ya Bali -le nòannun nen o "klanman Bali bò be waa dı. 'Pian -a -ci nen 'nan, ka dre Bali -le 'nennun -a. -Yee "wεan nen -kaa -kòlaman Bali laabòdı -a -kaa "tı -baba.

16 Bali lei 'saun 'bò 'be -cin -tò a -kaa 'ji 'nan, 'wı 'kpa, -kaa ya Bali -le 'nennun -a.

17 -Yee "wεan -te -kaa ya Bali -le 'nennun -a be, "yinun nen Bali -tò "da 'nan 'e dra 'yee minnun le be, -kaa blınan a "va. -Kaa blınan a "va -kaa 'vale Crızı -a. Kòò 'be nen 'gòe, -te -kaa ya -kaa yra yınan Crızı -le "wεan be, e dra 'wı 'kpa -a -e Bali 'e 'tò -dan -nòn -cee -kaa 'vale Crızı -a tò -fòla "da "ji.

Zozınòn -taa "drele Bali -le -dan "nen "blnòn 'a

18 Maan -tò a 'nan, Bali -le -dan nen -kaa -taa "drele -a "nen "blnòn 'a be, e "mlıan yra

yıdı nun pεεnòn nen -kaa man tò 'gòe -a -ji be -a da.

19 'Wı 'kpa, Bali -le -dan zıe e -taa "drele Bali -le 'nennun -le ve -a tò -fòla "da "ji. -Yee "wεan Bali -pe dre fenun pεεnòn 'ci 'kla "tra yi zıe -a -pendı -a dı.

20 Kòò Bali -pe dre fenun zıe o ya -nan 'e "tun, en yi -tò bò a "be -e o -nan 'e 'nyan. Bali -pe dre fenun 'bò "cee wεε 'nan 'e dre zı dı, Bali 'bò 'be 'vı 'nan 'e dre zı. 'Pian Bali 'tò "da 'nan,

21 yi -tò bò a "be, -ka -le 'pleble zıe e "sia o da. Tò zıe -a man be 'belidi nen Bali -le 'nennun -le ve -a be, e -kòan -wee ve -a "nyian.

22 -Kaa -tò a 'nan, Bali -pe dre fenun pεεnòn be, o "koe "a -nyannan, en o ya -trunnan "le lımòn nen e -fò -srunan be -yee 'wı 'zò.

23 'Pian Bali -pe dre fenun 'bò 'saza "cee dı, -kaa 'bò "nyian -kaa nen Bali 'yee lei 'saun 'nòn -cee fe 'tede -a be, -kaa ya -trunnan -kaa 'ji. -Kaa ya yi nen Bali -kaa dra 'yee 'nennun -a 'e 'va nun be -a -pennan. Tò zıe -a man be, -ka -le 'pleble 'ka 'kòan "nyian -kaa da dı.

24 'Be nen 'gòe -kaa 'bli a 'da 'nan, -kaa ya -kaa 'sıdı 'wı 'ji, 'pian -a -ci 'ka tıan 'e bòladı 'wein dı. Kòò -te fe nen min 'bli -a -yrε 'nan yaa 'yı be, wa'a "nyian -a ve 'nan -a 'bli -a -yrε "dı. Fe nen min -a ye 'e yıe 'a be ya'a 'kòlaman -e 'e vı 'nan 'e 'bli a -yrε "dı.

25 'Pian -cee ve be, fe nen -ka'a ye tıan -kaa yıe -a dıe, -a le nen -kaa 'bli a, en -kaa 'man a 'e -srandı -a man -pendı -a.

26 Bali lei 'saun 'be -tò a -kaa 'wlu 'wı zıe -a dredi -a. -Kaa "koe 'ka -kaa da dı, en zı kò -kaa 'wı tın 'ba Bali le be, -ka'a tò a dı. -Yee "wεan nen Bali lei 'saun 'bò 'be -tò a -kaa 'wlu -e 'wı nen blamin 'ka 'kòlaman -a vıdı -a dıe 'e vı Bali le.

27 En Bali 'bò nen e min cı wı -tò a "be, 'wı nen Bali lei 'saun cı "vale 'e ve be, yaa -cı maan. Kòò minnun nen o cı Bali -le ve -a be, o le nen Bali lei 'saun Bali trò "baa "le zı Bali cı "va "be -yee 'wı 'zò.

28 -Kaa -tò a 'nan, 'wı pεεnòn nen e bò a Zozınòn man be, Bali -a dra -e 'e 'kòn -wee 'wı "yi "a. Kòò o Bali ye "yi, en e o laabò "le zı e cı -a 'bò 'ci 'sò 'a be -yee 'wı 'zò.

29 Minnun nen Bali o 'si "va 'e 'cεn be, e o 'pla 'e 'cεn 'nan, o -taa "drele "le 'e 'pı -le 'wı 'zò. Yaa dre zıe 'nan, -e -a 'pı 'e 'kòn "bòunun "kaga zıe o yei 'nen flın -a.

30 Minnun nen Bali o 'pla 'e 'cεn be, e o laabò. En o 'bò nen e o laabò be, e o dre min tıglı 'a 'e 'le. En o 'bò nen e o dre min tıglı 'a 'e 'le be, e 'tò -dan nòn -wle.

Bali -le blamin yıdı 'yi "be -a -kòan "manve "ka "dı

31 'Wı pεεnòn zıe e ya "le 'e -kaa "koe "tò -kaa da. Kòò -te Bali a -kaa va zıa be, min 'e 'ci "paa -kaa man, 'pian ya'a -kòlaman 'wı 'tò dredi -a -cee "fo "dı.

32 Bali 'ka 'e 'pɪ 'tɔɪle 'e 'tun 'dɪ, yaa -nɔn 'sraga bɔvɛ -a -kaa pɛɛnɔn man. -Yee "wɛan e 'wɪ 'yɪ pɛɛnɔn dra -cɛɛ -kaa 'vale -a -pɪ -a.

33 Minnun nɛn Bali o 'si 'va 'nan 'o 'kɔn 'yee vɛ -a bɛ, min -to 'ka 'kolaman 'wɪ 'tɔdɪ -a o man dɪ. Kɔɔ Bali o drɛ min tɪglɪ 'a 'e 'lɛ.

34 'Wɪ 'kpa nɛn, min -to 'ka 'kolaman tin -tɛdɪ -a o da dɪ. Kɔɔ Zozɪ Crizɪ -ka -wee "wɛan. En "nyian bɛ, e wluan -kanɔn 'va, ɛn e ya Bali -pɛ 'yɪ "da 'nan te e Bali trɔv "baa -kaa Zozɪnɔn 'le 'wɪ man.

35 Crizɪ -le -kaa yɪdɪ 'yɪ zɪɛ, -mɛ 'bɛ -kolaman -kaa 'sɪdɪ -a -a -sru? -Te e ya yra yɪdɪ -a oo, ya'a 'kolaman -e 'e -kaa 'si -a -sru 'fo 'dɪ. En -te e ya "klandɪ -a oo, ya'a 'kolaman -e 'e -kaa 'si -a -sru 'fo 'dɪ. En -te e ya 'tɛ 'padɪ min da -a oo, ya'a 'kolaman -e 'e -kaa 'si -a -sru 'fo 'dɪ. En -te e ya dra -tɛdɪ -a oo, ya'a 'kolaman -e 'e -kaa 'si -a -sru 'fo 'dɪ. En -te e ya 'yalɛ -tɛdɪ -a oo, ya'a 'kolaman -e 'e -kaa 'si -a -sru 'fo 'dɪ. En -te e ya 'wɪ bɔdɪ min man -a oo, ya'a 'kolaman -e 'e -kaa 'si -a -sru 'fo 'dɪ. En -te e ya -kadɪ -a oo, ya'a 'kolaman -e 'e -kaa 'si -a -sru 'fo 'dɪ.

36 'Winun zɪɛ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'jɪ 'e 'cɛn. Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan: «Ku drɛ 'yɪɛ vɛ -a -le "wɛan tɔ -tɔdɔ pɛɛnɔn man bɛ, 'kɔ 'ta a 'e 'fluladɪ -ka lɛ. En minnun 'kɔ "siala 'blanun nɛn o ya -tɛvɛ -a bɛ waa.»

37 'Pian 'wɪ pɛɛnɔn zɪɛ -a -jɪ bɛ, maan ve 'cɛɛ 'nan, -kaa wulo bɔala "va. Bali nɛn e -kaa 'yɪ 'yɪ "bɛ, -yɛɛ dra -e -kaa wulo 'e bɔla "va.

38 Maan -tɔa 'kpa tɪglɪ 'nan, fɛ -tɔ 'ka 'kolaman -e 'e -kaa 'si -yee yɪdɪ 'yɪ -sru 'dɪ. -Te e ya -kadɪ -a oo, ɛn -te e ya 'belɪdɪ -a oo, -a -tɔ 'ka 'kolaman -e 'e -kaa 'si -a -sru 'dɪ. -Te e ya Bali -le 'pasianɔn nɛn lajɪ bɛ waa oo, ɛn -te e ya lei -wɪlɪdɪnɔn -a oo, -a -tɔ 'ka 'kolaman -e 'e -kaa 'si -a -sru 'dɪ. -Te e ya tɔ 'gɔɛ -a -jɪ fɛnɔn -a oo, ɛn te e ya tɔ nɛn e -taa "bɛ -a -jɪ fɛnɔn -a oo, -a -tɔ 'ka 'kolaman -e 'e -kaa 'si -a -sru 'dɪ. -Te e ya fɛnɔn nɛn o min "paala bɛ waa oo, -a -tɔ 'ka 'kolaman -e 'e -kaa 'si -a -sru 'dɪ.

39 'O 'kɔn lajɪ oo, ɛn 'o 'kɔn 'trɛda oo, wa'a 'kolaman -e 'o -kaa 'si -a -sru 'dɪ. 'Wɪ 'kpa nɛn, Bali -pɛ drɛ fɛ -tɔ 'ka 'kolaman -e 'e -kaa 'si Bali -le blamin yɪdɪ 'yɪ -sru 'dɪ. Yɪdɪ 'yɪ zɪɛ Bali cɪda -kaa san Zozɪ Crizɪ -va ɛn yaa -cɪ kɔɔn -cɛɛ.

9

Israel 'nɔn -mienun Bali -le 'yɪ 'fɔla 'o "trɔɛn -sru

1 'Wɪ nɛn an "ta -a ve 'gɔɛ, Crizɪ -a -tɔa 'nan 'wɪ tɪglɪ nɛn. 'Wlu "cɛɛ maan -sɛan "dɪ. Bali lei 'saun -a -tɔa "nyian 'nan 'wɪ 'kpa nɛn, ɛn 'mɛn 'cɪ "nrɔndɪ 'ka tin tɛa 'an da "fo "dɪ.

2 -Te 'an 'cɪ nrɔn 'an "bɔɪ Izraɛl 'nɔn da bɛ, an 'ta dra -trɔdrɔ, ɛn 'wɪ "naan 'an man.

3 -Yee "wɛan "te 'mɛn 'sɪdɪ Crizɪ man -kolaman paan -a drɛdɪ -a -e 'an "bɔɪ Izraɛl 'nɔn 'o 'sɪ 'wɪ 'jɪ bɛ, "te maan wɛɛ 'nan Bali 'e 'an 'sɪ Crizɪ man -kɔɔbɪlɪ.

4 'Ka 'cɪ "nrɔn 'wɪ nɛn Bali -a drɛ Izraɛl 'nɔn lɛ bɛ -a da! Bali o drɛ 'yee 'nɛnnun -a. ɛn e 'tɔ -dan nɔn -wɪɛ. ɛn e -tɔ 'e wei da -wɪɛ 'nan, -sɪ a 'e 'lɛ 'sɔdɪ -wɪɛ -e 'o -pɪlɪ 'e man. ɛn e 'yee -pɛɪ -tɔ winun -nɔn -wɪɛ. ɛn zɪ kɔ 'wee 'pan bɛ, yaa 'vɪ -wɪɛ. ɛn e -tɔ 'e wei da -wɪɛ 'nan, 'e o "sia 'wɪ 'jɪ.

5 ɛn o tranun nɛn 'li bɛ, -wɛɛ cɪ Bali -le min -dandannun -a. ɛn "nyian bɛ Crizɪ nɛn min 'sɪzan 'wɪ 'jɪ -a bɛ, o va nɛn waa -yɪ blamin -a. Bali nɛn e ya fɛ pɛɛnɔn da bɛ, 'tɔ -dan 'e 'kɔn -yee vɛ -a 'wɪ nɛn yaa drɛ zɪɛ -a man 'li 'trɪlɪ. Amen!

-Tɪnɔn 'bɛ cɪ Bali -le minnun tɪglɪ 'a?

6 'Wɪ nɛn Bali -tɔ "da Izraɛl 'nɔn lɛ zɪɛ -a "nɛn "fo 'e "tun? -Cɛjɛ -a "nɛn 'ka 'fo 'e "tun "dɪ. -A -cɪn 'e 'kɔn 'ka 'jɪ 'nan, Izraɛl 'nɔn pɛɛnɔn "cɛɛ cɪ Bali -le minnun -a dɪ.

7 O ya Abraam kludanɔn 'a. 'Bɛ a zɪ, 'pian o pɛɛnɔn "cɛɛ cɪ Abraam -le 'nɛnnun nɛn Bali -a 'vɪ bɛ waa dɪ. Kɔɔ Bali -a 'vɪ Abraam lɛ 'nan: «'I 'pɪ Izak 'bɛ -taa 'i kludanɔn 'yalɛ.»

8 'Wɪ zɪɛ yaa -kɔɔnman -cɛɛ 'nan, 'nɛnnun nɛn Abraam o -ya 'e 'pɔn -jɪ bɛ, o pɛɛnɔn "cɛɛ cɪ Bali -le 'nɛnnun -a dɪ. 'Pian 'nɛnnun nɛn e o -ya 'wɪ nɛn Bali -a 'vɪ bɛ -a da bɛ, -wɛɛ cɪ 'o "nrɔndɪ "le Abraam kludanɔn 'le 'wɪ 'zɔ.

9 Kɔɔ 'wɪ nɛn Bali -a 'vɪ Abraam lɛ bɛ, -nyrɛn 'gɔv. E 'nan: «Lɛ pɛɛ, tɔ 'bɔ 'leɪn 'gɔv -a man bɛ, "mɛn vɪnan 'an 'ta bɛ, te 'i nan Sara 'nɛn 'klɔnɔn -ya.»

10 ɛn "nyian bɛ, 'wɪ nɛn e drɛ Rebeka -le vɛ -a bɛ, 'ka 'cɪ "nrɔn "da. 'O 'vale 'kɔ tra Izak -a 'o 'pɔn 'sɪ.

11-12 Tɔ nɛn te wa'a tian 'nɛnnun 'bɔ yra yɪɛ dɪɛ, ɛn Bali -a 'vɪ Rebeka lɛ 'nan: «'Nɛn cɛjɛ 'bɛ -taa "drele 'e -suannɛn 'suzan 'a.» Tɔ nɛn Bali 'wɪ zɪɛ -a ve Rebeka lɛ bɛ, te 'nɛnnun 'bɔ 'ka tian 'wɪ 'wɪdɪ "tɔwɪlɪ "drele dɪ, ɛn wa'a tian 'wɪ "yɪ "tɔwɪlɪ "drele dɪ. 'Wɪ zɪɛ yaa -kɔɔnman -cɛɛ 'nan, Bali 'ka min sia "va 'yee vɛ -a 'e drɛ winun man dɪ. 'Pian Bali min "sia "va "le zɪ e cɪ "va "bɛ -yee 'wɪ 'zɔ.

13 'Wɪ 'kpa nɛn, 'wɪ zɪɛ -yɛɛ dra. Kɔɔ e ya 'crɛn -tɛdɪ 'nan: «An Zago 'yɪ 'yɪ, ɛn an 'nan Ezo man.»

14 'Wɪ nɛn an "sia -a vɪnan zɪɛ, -a -cɪ nɛn 'nan Bali 'ka 'wɪ 'dra 'e 'nɔan da dɔv? -Cɛjɛ, -nrjɛ dɪ.

15 'Pian 'wɪ nɛn Bali -a 'vɪ Moizɪ lɛ bɛ, 'ka 'cɪ "nrɔn "da "tɔ. Yaa 'vɪ -yrɛ 'nan: «'Min nɛn an cɪ "vale 'an nyrɪnda "sia bɛ, -a san nɛn maan nyrɪnda "sia. ɛn min nɛn an cɪ "vale 'an "paa "va "bɛ, -a san va nɛn an "paa.»

16 -Yee "wɛan Bali -le min nyrɪnda 'sɪdɪ 'lee -yee 'padɪ min va bɛ, ya'a 'sia min 'bɔ 'va dɪ.

En e 'ka 'nan min -a -wæman 'e 'bɔ 'le 'pleble
'a dɪ. 'Pian e 'sia Bali 'bɔ nɛn min nyrinda -
sean "da "bɛ -a va.

17 En "nyian bɛ, 'ka 'ci "nrɔn 'wɪ nɛn Bali -a
'vɪ Ezipti mingɔnnɛn nɛn waa laabo Faraɔn
bɛ -yrɛ "bɛ -a da. Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tedɪ 'nan:
«Mein drɛ mingɔnnɛn -a,
'nan 'yie "wɛan
-e minnun 'o 'mɛn 'pleble 'ci yɪ,
-e 'waan 'tɔ fuilaman
'trɛda 'lɛglɔn pɛɛnɔn 'ji.»

18 'Winun zɪɛ -wɛɛ -kɔɔnman 'nan, min nɛn
Bali -a "vale 'e nyrinda 'sia bɛ, -a san nɛn yaa
nyrinda 'sia. En min nɛn Bali -a "vɪndɛ 'e 'bli
da -tɔa 'pleble -e 'e vɪlɛ 'e 'wɪ 'ci man dɪɛ, -a san
lɛ nɛn yaa dra.

19 -A -mianan blamin -kɔlaman -a laabɔdɪ
-a 'nan: «'Te 'bɛ -a zɪɛ, -mɛ "le "wɛan nɛn Bali
'wɪ "nɛn -kɔɔnman min lɛ "mɛn? Kɔɔ min -tɔ
'ka 'kɔlaman -sa -fɔdɪ -a Bali 'nɛan dɪ.»

20 E ya "le 'an laabɔ 'nan: «-Tɪ nɛn blamin
-a, en e -sa -fɔa Bali 'nɛan?» Kɔɔ blamin a Bali
-pɛ drɛ fɛ "tun "a. En -pɛ drɛ fɛ 'ka 'kɔlaman -e
'e 'wɪ 'tɔ 'e drezan man dɪ.

21 -Kaa -tɔa 'wein 'nan, -pɔ nɛn -pɔ -tɔzan cɪ
'vale 'e -tɔa "bɛ, -a 'bɔ nɛn yaa -tɔa. Yaa -mie
-tɔa "bɛ, wɛɛ bɔala 'ji min "fli yaa cin ynan,
en yaa -mie -tɔa "bɛ, 'o ya fɛnun tre -ji vɛ -a.
Zɪ blamin cɪ Bali lɔ zɪɛ.

22 -Yee "wɛan, -te Bali a "va 'nan 'e 'yee
nyran -blidɪ -ci -kɔɔnman -e minnun 'o 'yee
'pleble 'ci yɪ bɛ, -a -noan da nɛn. 'Pian min-
nun 'bɔ nɛn o cɪ paan "le 'nan Bali 'e nyran
-bli o va -e 'e o -nan -nyan zɪɛ, Bali 'e 'man -
sran o va.

23 Bali 'wɪ zɪɛ -a drɛ min pɛnun nɛn e
ya "vale 'e o nyrinda "sia bɛ -wee "wɛan.
Minnun zɪɛ e 'o 'si "va 'e 'cɛn 'nan -e 'o 'yee
-dan cɪ yɪ.

24 -Kaa 'bɔ Zozinɔn nɛn, en -kaa ya 'lɛglɔn
'tɔdɔ -ji 'nɔn 'a. Bali 'ka min laabɔlɛ Zuif 'nɔn
'saza 'va dɪ.

25 'Wɪ zɪɛ Bali 'lewei vɪzan -tɔ a 'li waa
laabo Oze, yaa 'vɪ -a -nan 'mɔn. Kɔɔ yaa crɛn
-tɛ Bali -le 'fluba 'ji 'nan:
«Minnun nɛn o 'ka 'e 'cɛn 'mɛn minnun -a dɪɛ,
an -taa "o laabɔlɛ 'mɛn minnun.
En 'lɛglɔn nɛn

ma'an yɪlɛ 'yi 'e 'cɛn dɪɛ,
an -taa -a laabɔlɛ 'an 'ci 'sɔ 'lɛglɔn.

26 En "nyian bɛ, minnun nɛn
maan 'vɪ -wɛlɛ 'nan,
ka 'ka 'mɛn minnun -a dɪɛ,
'o 'tɔ -taa "kɔnle Bali nɛn
-a yɪɛ -a "man "bɛ,
-yee 'nɛnnun.»

27 'Pian Izraɛl 'nɔn 'bɔ 'le vɛ -a bɛ, Bali
'lewei vɪzan -tɔ nɛn 'li waa laabo Ezai bɛ e
'wɪ 'tɔ 'vɪ -a -nan 'mɔn. Kɔɔ yaa crɛn -tɛ Bali
-le 'fluba 'ji 'nan:

«-Te Izraɛl 'nɔn a "kaga
'le 'nan jemie man nyrɛn -le 'wɪ 'zɔ o o,

o va min "nɛn

"wɛnnɛn "cɛ "nɛn

Bali -a "sia 'wɪ 'ji.

28 'Wɪ nɛn Minsan -a 'vɪ 'nan

'e dra 'trɛda bɛ,

yaa 'lɛ sɔɔman "fo,

en yaa dra tada.»

29 En Ezai -a 'vɪ "nyian 'e 'cɛn 'nan:

«'Te 'e 'kɔn 'nan

'pleble pɛɛnɔn 'san Bali 'ka -kaa klu "wɛnnɛn

'tɔdɛ 'trɛda dɪɛ,

"te -kaa -nan -nyan "le 'fla nɛn

waa laabo Sodɔm bɛ -yee 'wɪ 'zɔ,

en "te -kaa -nan -nyan "le 'fla nɛn

waa laabo Gomɔr bɛ -yee 'wɪ 'zɔ.»

*Yi -teradɪ Zozi Crizi da man nɛn Bali min
'siala 'e 'lɛ min tɪglɪ 'a*

30 'Wɪ nɛn an "sia -a vɪnan zɪɛ, -a 'le 'sran-
nan "nɛn 'nɔn? -Nyrɛn 'nan, minnun nɛn o
'ka Izraɛl 'nɔn 'a dɪ, en o 'ka -a -wɛnnɛn 'nan,
'o -kɔan "min tɪglɪ 'a Bali 'lɛ dɪɛ, Bali o "siala
min tɪglɪ 'a 'e 'lɛ -wee yi -teradɪ 'e da man.

31 'Pian Izraɛl 'nɔn 'bɔ nɛn waa wɛɛ 'kpa
tɪglɪ 'nan, 'ta wɔladɪ -pei -tɔ winun da 'o 'bɔ
'le 'pleble 'a nɛn 'o -kɔan "min tɪglɪ 'a Bali 'lɛ
bɛ, wa'a bɔlɛ -ji dɪ.

32 -Mɛ "le "wɛan nɛn Izraɛl 'nɔn 'ka bɔlɛ -ji
dɪ? Fɛ -le "wɛan nɛn wa'a bɔlɛ -ji dɪɛ, -yɛɛ cɪ
'nan, -wee -kɔndɪ "min tɪglɪ 'a Bali 'lɛ bɛ, wa'a
-wɛɛlɛ 'nan 'e 'si 'wee yi -teradɪ Bali da va dɪ.
'Pian waa wɛɛ 'nan, 'o -kɔan "min tɪglɪ 'a Bali
'lɛ 'ta wɔladɪ -pei -tɔ winun da 'o 'bɔ 'le 'pleble
'a. -Yee "wɛan o srɔɛn -wi -kɔlɛ nɛn e min -
tiala bɛ -a man. -Kɔlɛ zɪɛ Crizi nɛn.

33 'Wɪ zɪɛ e ya 'e 'crɛn -tedɪ Bali -le 'fluba 'ji
'e 'cɛn. Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tedɪ 'nan:

«Bali "e 'nan,

an -kɔlɛ -tɔ 'pla Zeruzalem.

-Kɔlɛ zɪɛ minnun srɔɛn -wia "man,

en e minnun -tiala.

Min o o min nɛn

e yi -tera -kɔlɛ zɪɛ -a da bɛ,

-a -pɛ 'ka 'sɛanla 'e "tun "dɪ.»

10

1 'An "bɔt Zozinɔn, 'an 'nanman wɪ a -tɔwli,
en 'wɪ nɛn maan laabo Bali lɔ Zuif 'nɔn 'le vɛ
-a bɛ e ya -tɔwli. 'Wɪ zɪɛ -nyrɛn 'nan Bali 'e
Zuif 'nɔn 'si 'wɪ 'ji.

2 'Wɪ 'kpa, maan ve o man 'nan, o ya 'o
kɔaladɪ Bali man 'kpa tɪglɪ. 'Pian wa'a 'wɪ
'tɔdɪ paa "va "dɪ.

3 Kɔɔ 'wɪ nɛn Bali -a drɛ 'nan -e 'e blamin
'sia min tɪglɪ 'a 'e 'lɛ bɛ, wɛɛ -fɔla 'o "trɔɛn -
sru. 'Wɪ zɪɛ wa'a -ci maan "fo "dɪ, en waa -
wɛɛman tian 'nan 'o dra 'o 'bɔ 'le 'pleble 'a -e
'o -kɔn min tɪglɪ 'a Bali 'lɛ.

4 'Pian -kaa -tɔa 'nan, 'ta wɔladɪ -pei -tɔ
winun da -e Bali 'e min 'sia min tɪglɪ 'a 'e 'lɛ
bɛ, Crizi -a yi -ka. E Bali -le -pei -tɔ winun 'lɛ

sɔɔ, -yee "wean 'be nen 'gʊe, yi -teradɪ Crizi 'bɔ da man nen Bali min "siala 'e 'le min tɪglɪ 'a.

5 'Wɪ nen Moizi -a 'vɪ be, 'ka 'ci "nrɔn "da 'tɔl 'Ta wɔladɪ -pei -tɔ wɪnun da -e Bali 'e min 'sia min tɪglɪ 'a 'e 'le be, Moizi -a 'wɪ crɛn -te. Yaa crɛn -te 'nan:

«Min nen e 'ta 'wɔla -pei -tɔ wɪnun da, en ya'a -a -tɔwli "cɛ "srele dɪe, e 'belidɪ ye.»

6 En min -tɔɔ pɛɛnɔn nen Bali o 'sia 'e 'le min tɪglɪ 'a 'wee yi -teradɪ 'e da man be, -wee ve a "yi. Kɔɔ Moizi -a crɛn -te "nyian 'nan:

«Te 'i 'ci "nrɔn 'nan, -tɪe -taa "kɔle laji -e 'e 'ta min 'sizan 'wɪ 'ji -a dɪ?»
7 «En te 'i 'ci "nrɔn "nyian 'nan, -tɪe -taa "kɔle -yremo fla -e 'e min 'sizan 'wɪ 'ji wluan -kanɔn 'va dɪ?»

8 'Pian -wee ve nen 'gʊ. E ya 'e 'crɛn -tedɪ 'nan:

«Bali wei a 'e -plidɪ 'ka man -kogo. E ya 'ka 'bɔ 'le, en e ya 'ka souba ji.»

'Wɪ zɪe e ya yi -teradɪ Bali da 'wɪ nen kɔa ve 'cɛe be -a.

9 -Nyɛn 'nan, min oo min nen yaa ve 'e 'le 'nan, Zɔzi a Minsan -a, en e yi -teala "da 'nan, Bali -a wluan -kanɔn 'va be, min zɪe Bali -taa -a 'silɛ 'wɪ 'ji.

10 Kɔɔ -te min yi -teala Crizi da 'e 'bli pɛɛnɔn 'a, en yaa ve 'e 'le 'nan, -yɛɛ cɪ Minsan -a be, min zɪe Bali -taa -a 'silɛa min tɪglɪ 'a 'e 'le, en yaa "sia 'wɪ 'ji.

11 'Wɪ zɪe e ya 'e 'crɛn -tedɪ Bali -le 'fluba 'ji. Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tedɪ 'nan:

«Min oo min nen e yi -tera Minsan da be, -a -pe 'ka 'seanla 'e "tun "dɪ.»

12 'Wɪ nen 'e 'crɛn -tedɪ zɪe e ya blamin -tɔɔ pɛɛnɔn 'le ve -a. -Te min a Zuif min -a oo, en -te min a 'leglɔn 'pee -ji min -a oo, o san a -tɔwli. En e "yi "dra min -tɔɔ pɛɛnɔn nen waa trɔ "baa be -wle.

13 Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tedɪ 'nan: «Min oo min nen e Minsan trɔ "baa be, Bali -taa -a 'silɛ 'wɪ 'ji.»

Izrael 'nɔn 'le toba wei "ka "dɪ

14 -Kaa -tɔa 'nan, -te minnun 'ka yi teala Minsan da dɪe, wa'a -kɔlaman -e 'o trɔ 'ba dɪ. En -te minnun 'ka Minsan -le 'wɪ manle dɪe, wa'a -kɔlaman -e 'o yi -tera "da "dɪ. En -kaa -tɔa "nyian 'nan, -te min 'ka Minsan -le 'wɪ vilɛ minnun le dɪe, wa'a -kɔlaman -e 'o man dɪ.

15 En min -tɔ "ka -e 'e Minsan -le 'wɪ vɪ minnun le, te Minsan 'ka -a 'pale -sia dɪ. 'Pian 'wɪ zɪe Bali -a drɛ Izrael 'nɔn "le "le. 'Wɪ nen 'e 'crɛn -tedɪ Bali -le 'fluba 'ji 'e 'cɛn be, -a da wɪ 'be drɛ -wee ve -a. Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tedɪ 'nan: «E drɛ 'wɪ "yi "a,

en minnun nen

o 'wɪ 'nɔnnɔn ve be o -ta.»

16 'Pian Izrael 'nɔn "kaga 'ka 'ta wɔlɛa 'wɪ 'nɔnnɔn zɪe -a da dɪ. 'Wɪ 'bɔ nen waa drɛ zɪe Bali 'lewei vɪzan Ezai nen 'li be yaa 'vɪ -a -nan 'nɔn. Kɔɔ yaa crɛn -te Bali -le 'fluba 'ji 'nan: «Minsan, min "kaga 'ka yi -teleɛa 'yie 'wɪ nen kɔa 'vɪ be -a da dɪ.»

17 Maan ve 'cɛe 'nan, yi -teradɪ Bali da be -a pou 'sia 'wɪ nen min -a maan "be -a va. En 'wɪ zɪe 'wɪ 'pee "cɛe dɪ, Crizi -le 'wɪ nen.

18 -Yee "wean maan laabo "mɛn 'nan, 'wɪ zɪe -a 'bɔ nen Izrael 'nɔn 'ka "o "manle dɔɔ? -Ceje, -njɛe dɪ. Waa 'man -goezee. Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tedɪ Bali -le 'fluba 'ji 'nan: «Minsan -le 'pasianɔn 'kɔ 'trɛda fe pɛɛnɔn 'nan, en o wei fuilaman 'trɛda "fo.»

19 -Te 'be "cɛe dɪe, 'wɪ nen waa 'man be -a 'bɔ nen wa'a -ci manle dɔɔ? -Ceje, -njɛe dɪ. Waa -ci 'man -goezee. Moizi -wee 'wɪ 'vɪ 'e 'cɛn. Kɔɔ yaa crɛn -te o man 'nan:

«Bali "e 'nan, an -taa -a drɛle -e 'ka man bɔ minnun nen

wa'a 'kɔan paan 'mɛn minnun -a dɪe o va. En an -taa 'bli 'fɔle 'ka 'ji minnun nen wa'a paan 'an 'toa dɪe o man.»

20 En Ezai "e 'wɪ zɪe -a 'vɪ "nyian. Kɔɔ yaa crɛn -te 'nan:

«Bali "e 'nan, minnun nen o 'ka paan 'an -weɛnan dɪe waan 'yɪ.

En minnun nen wa'a -weɛle paan 'nan 'waan -tɔa "dɪe, 'an 'fli kɔɔn -wle.»

21 'Pian Ezai -a 'vɪ Izrael 'nɔn 'le ve -a 'nan:

«Bali "e 'nan, 'an 'pe -fɔ 'e 'sɔdɪ "ji minnun nen o "trɔɛn "yuyu "taan, te waan wei fuimlan 'nan be -wle.»

11

Bali 'ka 'e yie 'silɛ 'yee minnun Izrael 'nɔn 'va dɪ

1 -Yee "wean maan laabo "mɛn 'nan, Bali 'e 'pe 'si Izrael 'nɔn -sru 'nan o 'ka "nyian 'yee minnun -a dɔɔ? -Ceje, e 'ka zɪ "fo "dɪ. Kɔɔ 'an 'bɔ 'gʊe, Izrael min nen 'maan, en Abraam 'be cɪ 'an tra -a. Waan 'ya Benzamɛn kluda.

2 Bali 'ka 'e 'pe 'silɛ Izrael 'nɔn nen e o 'si "va 'e 'cɛn be o -sru 'nan o 'ka "nyian 'yee minnun -a dɪ. 'Wɪ nen 'e 'crɛn -tedɪ Bali -le 'fluba 'ji 'nan, Eli Izrael 'nɔn man wɪ 'pla Bali le be, 'ka 'ci "nrɔn "da.

3 'Wɪ nen Eli -a 'vɪ be -nyɛn 'nan:

«Minsan, Izrael 'nɔn 'i 'lewei vɪnɔn tɛɛ, en fɛnan pɛɛnɔn nen minnun 'sraga 'bɔ 'yie be, waa -nan wii.

'An 'tɔwli 'mɛn 'fɔ 'i 'lewei vɪzan -a
ɛn o ya -a -wɛɛnan 'nan 'waan -tɛa.»
4 -Mɛ "wɪ nɛn Bali -a 'vɪ Eli lɛ? Yaa 'vɪ -yrɛ
'nan:

«An minnun 'si "va -kpi 'sɔravli (7.000) 'mɛn
vɛ -a.

Minnun zɪɛ wa'a o "po -sɔɔnlea yiba 'min
nɛn
waa laabo Baal bɛ -a wlu -e 'o bɔ dɪ.»

5 -A -tɔwli "nɛn 'nyian tian cɛɛɔ yɪ -a. Bali
"yɪ drɛ Izraɛl 'nɔn lɛ, ɛn e min "nɛn 'wɛnnɛn
"cɛ 'si "va 'yee vɛ -a.

6 E 'ka 'nan o drɛ wɪnun man nɛn Bali "yɪ zɪɛ -
a drɛ dɪ. -Te 'e 'kɔn 'nan o drɛ wɪnun man nɛn
bɛ, "te maan ve 'nan Bali -le "yɪ zɪɛ "yɪ "cɛɛ dɪ.

7 'Wɪ nɛn an "sia -a vɪnan zɪɛ, -a 'le 'srannan
"nɛn 'nan, fɛ nɛn Izraɛl 'nɔn cɪ -a -wɛɛnan bɛ,
o pɛɛnɔn 'ka -a yɪlɛ dɪ. Minnun nɛn Bali o 'si
"va o yei "bɛ -wɛɛ 'yɪ, 'pian min -mienun -le
vɛ bɛ Bali o 'bli 'ta -tɔ 'pleble -e 'o vɪlɛ 'o 'wɪ 'wɪ
man dɪ.

8 'Wɪ zɪɛ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji.
Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan:

«Bali yɪ -fɔla o da 'nan
-e 'o vɪlɛ 'o 'wɪ 'tɔ dɪ,

ɛn -e 'o vɪlɛ 'o fɛnan yɪ dɪ,
ɛn -e 'o vɪlɛ 'o 'wɪ man dɪ.

E ya zɪɛ -trilii cɛɛɔ yɪ -a.»

9 'Wɪ 'tɔwli zɪɛ mingɔnnɛn David nɛn 'li bɛ, "e
'vɪ 'nan, e bɔa "o man "nyian. Kɔɔ yaa crɛn -tɛ
'nan:

«-Wee "fɛdɪ drɛdɪ bɛ,
'e drɛ "le 'nan san nɛn

waa nyɛn 'o 'bɔ 'fli lɛ -e 'e 'o 'kun.
ɛn 'e drɛ "le 'nan "se "nɛn

waa -tin 'o 'bɔ 'fli lɛ -e 'e 'o 'kun.
ɛn "nyian bɛ 'e 'o 'si Bali man -kɔɔbli,

-e Bali 'e 'wɪ "nɛn -kɔɔn -wɪɛ.
10 Bali 'e 'o yɪɛ 'wɪ

-e 'o vɪlɛ 'o fɛnan yɪ dɪ.
ɛn 'o 'fɔ nɔan -a 'li 'trilii.»

Zozinɔn nɛn o 'ka Zuif 'nɔn 'a dɛ, Paul 'wɪ
'pla -wɪɛ

11 Maan laabo 'mɛn 'nan, 'wɪnun nɛn an
"sia -a vɪnan zɪɛ, -a -cɪ nɛn 'nan, Bali 'e 'pɛ 'si
Izraɛl 'nɔn -sru 'li "fo "le vɛ -a? -Cɛjɛ, -njɛɛ "fo
"dɪ. 'Pian -wee "trɔɛn "yuyu tandɪ -le "wɛan
nɛn Bali 'leglɔn 'pɛɛ -ji minnun 'si 'wɪ 'ji. Yaa
drɛ zɪɛ 'nan -e Izraɛl 'nɔn 'o man -wɛɛ man
bɔdɪ -a 'nan Bali 'e 'o 'sia min tɪglɪ 'a 'e 'lɛ.

12 -Kaa ye 'nan, Izraɛl 'nɔn 'le "trɔɛn "yuyu
nɛn waa 'tan bɛ, -yɛɛ "yɪ -dan drɛ 'trɛda 'nɔn
pɛɛnɔn lɛ. ɛn -wee 'sɪdɪ Bali man 'bɔ zɪɛ, e "yɪ
-dan drɛ minnun nɛn o 'ka Zuif 'nɔn 'a dɛ -
wɪɛ. -Yee "wɛan tɔ nɛn Izraɛl 'nɔn pɛɛnɔn -
fɔa Zozi 'va bɛ, "yɪ zɪɛ e -ciala "da min -tɔdɔ
pɛɛnɔn 'lɛ vɛ -a.

13 'Ka pɛɛnɔn nɛn ka 'ka Zuif 'nɔn 'a dɛ,
maan ve 'cɛɛ 'nan, Zozi 'an drɛ 'yee 'pa
'siazan -a 'ka 'va zia. 'Wɪ zɪɛ yaan 'ci "nran-
man 'kpa tɪglɪ.

14 Kɔɔ -a -cin a 'an 'ji 'nan, 'cɛɛ drɛdɪ
min tɪglɪ 'a Bali 'lɛ 'lɛ "wɛan bɛ, man bɔdɪ
-wɪlamlan 'an "bɔvɪ Zuif 'nɔn 'ji, -e 'o man -
wɛɛdɪ 'sia 'nan Bali 'e 'o 'sia min tɪglɪ 'a 'e 'lɛ.
'Wɪ zɪɛ -yɛɛ -maan 'bɔɔ -e 'an -kɔla o "fli yaa
'sɪdɪ -a 'wɪ 'ji.

15 -Kaa -tɔa 'nan, tɔ nɛn Bali 'e 'pɛ 'si Izraɛl
'nɔn -sru "bɛ, -a -nan nɛn e -si 'lɛ 'sɔɛn 'o 'vale
'trɛda min -tɔdɔ pɛɛnɔn 'a o yei "sɛn 'e cin va.
-Yee "wɛan tɔ nɛn Bali o -sɛn "nyian 'e 'va
bɛ, 'wɪ nɛn e -ciala "da "bɛ e dra. 'Wɪ 'kpa, yɪ
zɪɛ -a da bɛ minnun nɛn o kaa bɛ o wuanla
-kanɔn 'va.

16 E ya "le 'an 'wɪ -kɔɔn "man wɪ -tɔ vɪ 'cɛɛ.
-Te fɛ -tɔ a ɛn waa tɛdɛ -nɔn Bali lɛ bɛ, fɛ zɪɛ
-a pɛɛnɔn dra 'saun Bali 'lɛ. -A -tɔwli "nɛn
"nyian 'gɔ. Yiba "nɛn -a pou a Bali -le vɛ -a
bɛ, te -a pɛɛnɔn drɛ Bali -le vɛ -a.

17 Izraɛl 'nɔn a "le yiba nɛn waa pɛ -mie
cɛɛn "da "bɛ -yee 'wɪ 'zɔ. ɛn 'ka 'bɔ nɛn ka
'ka Zuif 'nɔn 'a dɛ, 'cɛɛ cɪ "le 'nan plɔ -ji yiba
"pɛnun nɛn waa -tɔɔ yiba "pɛnun zɪɛ o "pa 'ji
bɛ -wee 'wɪ 'zɔ. 'Bɛ nɛn 'gɔvɛ 'cɛɛ 'pleble "sia
yiba 'bɔ pou ji.

18 -Yee "wɛan te 'ka 'fli 'sia 'nan ka "yɪ
"mlian yiba "pɛnun nɛn ka ya o "pa 'ji bɛ o
da dɪ! -Te 'wɪ zɪɛ -a -cin nɛn 'ka 'ji bɛ, e ya "le
'an vɪ 'cɛɛ 'nan, cɛɛ "cɛɛ cɪ 'ka 'tɔdɪ yiba "pou
wlu dɪ, 'pian -yɛɛ cɪ 'e 'tɔdɪ 'ka 'wlu.

19 ɛn -a -mie dra bɛ, kaa ve 'nan: «'Wɪ zɪɛ e
ya 'wɪ 'kpa -a. 'Pian Bali yiba "pɛnun zɪɛ o cɛɛn
"da 'nan -e 'kɔ drɛ o "pa 'ji 'nɔn 'a.»

20 Maan ve 'cɛɛ 'nan, 'wɪ 'kpa nɛn kaa 'vɪ.
'Pian -a -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, wa'a yɪ -tɛɛla
Bali da dɪ, -yee "wɛan nɛn e 'o 'si 'nan. ɛn 'cɛɛ
yɪ -tɛradɪ Bali man nɛn ka drɛ o "pa 'ji 'nɔn 'a.
-Yee "wɛan te 'ka 'fli 'sia 'nan ka "yɪ "mlian o
da dɪ, 'pian 'ka "klan Bali bɪ!

21 Kɔɔ Zuif 'nɔn 'bɔ nɛn o cɪ Bali -le minnun
wɪɛ tɪglɪ 'a bɛ, Bali 'ka o 'tɔlɛ 'e "tun "dɪ. -Yee
"wɛan -te kaa drɛ "le -wee 'wɪ 'zɔ bɛ, ya'a 'ka
'tɔɛ 'e "tun "fo "dɪ.

22 'Wɪ nɛn an "sia -a vɪnan 'gɔvɛ -a da bɛ, 'ka
Bali -le "yɪ "nanjen -tɔ! ɛn 'ka -yee 'wɪ 'tɔndɔn
-nanjen -tɔ! Bali -a kɔɔn minnun nɛn o 'si -a
-sru "bɛ -wɪɛ 'nan 'yee 'wɪ a 'tɔndɔn, ɛn e "yɪ
drɛ 'cɛɛ. 'Ka 'fɔ -yee "yɪ zɪɛ -a -sru, -te bɛ "cɛɛ
dɛ, 'ka 'bɔ "nyian Bali 'cɛɛ 'si wo -nan "lɛ zɪ
yaa drɛ yiba "pɛ tɛdenun lɛ bɛ -yee 'wɪ 'zɔ.

23 ɛn Izraɛl 'nɔn 'bɔ 'lɛ vɛ bɛ, -te -wee "trɔɛn
"yuyu zɪɛ o 'si -a 'tandɪ man ɛn o yɪ -tɛradɪ 'sia
Zozi da bɛ, Bali o -tɔa 'o "pa 'ji "nyian. Kɔɔ
Bali a 'pleble -e 'e 'wɪ zɪɛ -a drɛ.

24 -A -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, ka ya "le 'nan
plɔ -ji yiba "pɛnun nɛn Bali o cɛɛn ɛn e o tɔɔ
'yee yiba 'kpa da bɛ -wee 'wɪ 'zɔ. 'Pian -kaa
-tɔa 'wein 'nan 'wɪ zɪɛ -njɛɛ wa'a dra dɪ. ɛn
Izraɛl 'nɔn 'bɔ nɛn -yee yiba 'kpa pɛnun -a bɛ,
-te Bali o tɔɔ 'o "pa 'ji yiba 'kpa da bɛ, -a -nɔan
da nɛn.

Bali a 'va 'nan 'yee 'yi 'e dre 'treda minnunn pēenōn 'le ve -a

²⁵ 'An "bōi Zozinōn, 'wī nen -a -ci a 'e yōōdi minnunn man bē, an ya "vale "ka -ci man. Kōō an 'ka "vale 'ka 'fli see "paa -e 'wī 'pee -cin 'e 'kōn 'ka 'ji 'wī zīe -a da dī. 'Wī zīe -nyren 'nan, Izrael 'nōn -mienun a "trōen "yuyu 'tannan, 'nan 'o 'ka "vale 'o 'yi -tēala Zozi da dī. E -fo zīe -trilii -e -to nen 'lēglōn 'pee -ji minnunn pēenōn nen Bali o laabū bē e o "sia 'wī 'ji bē 'e bō.

²⁶ "Bē -sru -e 'e Izrael 'nōn pēenōn 'si 'wī 'ji 'mēn. 'Wī zīe e ya 'e 'crēn -tēdi Bali -le 'fluba 'ji 'e 'cēn. Kōō e ya 'e 'crēn -tēdi 'nan:

«Zeruzalem nen,
min 'sizan 'wī 'ji -taa 'silē.
En -yēē -taa "trōen "yuyu 'tandī 'silē Izrael
'nōn 'lō

-e 'o 'yi -tēra -a 'bō da.

²⁷ Bali "e 'nan,
an -taa 'kō yei "sēnlē 'e cin va.

An -taa -wee 'wī 'wli dī "fuilē.»

²⁸ Zozi Crizi -le 'wī 'nōnōn nen waa -fōla 'o "trōen -sru "bē, -yēē "wean nen o dre Bali 'nanmannōn 'a. En e dre zīe 'nan -e 'ka "nen 'bli. 'Pian Bali -tō 'e wei da o tranun lē -le "wean bē, o -fo 'lēglōn nen Bali -a 'si "va "bē -a, en Bali o ye "yi.

²⁹ Kōō -te Bali 'yee "yi "nōn min lē bē, ya 'a "nyian -a sia "fo "dī. En -te e min laabū bē, ya 'a "nyian 'e 'pē sia -a -sru "dī.

³⁰ "Ka 'bō 'labē, ka 'ka Zuif 'nōn 'a dī, en 'e tēdē bē, te ka Bali wei -fōala 'ka "trōen -sru. 'Pian 'bē nen 'gōē, Bali "yi dre 'cēē Zuif 'nōn 'bō nen o cī Bali -le minnunn -a bē -wee Bali wei -fōladī 'o "trōen -sru "le "wean.

³¹ An -kōlaman maan ve "nyian 'nan, Bali -le "yi "nen e dre 'cēē vē -a bē -a man nen Zuif 'nōn Bali wei -fōla 'o "trōen -sru. E dre zīe 'nan -e Zuif 'nōn 'o -tō 'nan Bali -le "yi "bē "wee 'si wo "nyian 'wī 'ji.

³² Bali 'bō 'bē 'treda blamin -tōdō pēenōn 'nōn "trōen "yuyu 'tandī lē. Yaa dre zīe 'nan -e 'o pēenōn 'o -tō 'nan Bali -le "yi 'saza 'bē -kōlaman 'o 'sidī -a 'wī 'ji.

Pōl Bali muo "fō 'wī nen Bali -a dre bē -a man

³³ 'An 'ci "nranman.

Bali -le -dan nen e cī -a bē
-a -kōōn "manvē "ka "dī.

En Bali -le 'wī -tōdī
'lee -yēē cī "nrōndī bē
-a 'leda "ka "dī.

Min -tō 'ka 'kōlaman
-e 'e 'wī nen -a -cin cī Bali 'ji bē -a -ci vī dī.

En min -tō 'ka 'kōlaman
-e 'e -yēē 'wī dredī -ci man dī.

³⁴ 'Wī zīe e ya 'e 'crēn -tēdi
Bali -le 'fluba 'ji 'e 'cēn.

Kōō e ya 'e 'crēn -tēdi 'nan:
«Min -tō 'ka Minsan cī "nrōndī tōa dī.
En min -tō 'ka 'kōlaman

-e 'e 'wī 'pa "va -yre "dī.

³⁵ En min -tō 'ka 'kōlaman
fē -tō -nōndī -a Bali lē

'vaa -e Bali 'e man -pan wō -yre "dī.»

³⁶ Kōō fē pēenōn "sia "va,
en -yēē -maan fē pēenōn -a -nan,

en -yēē cī fē pēenōn pou -a.
'Tō -dan 'e 'kōn Bali zīe
-yēē vē -a 'li 'trilii.

Amēn!

12

Zozinōn 'le 'ta wō -pē -kōan 'kō?

¹ 'An "bōi Zozinōn, kaa 'yī 'nan Bali -le min nyrinda nen yaa "sia bē e ya -dan, -yēē "wean an 'ka trō "baa 'nan, 'ka 'fli -nōn Bali lē "le 'sraga nen kaa 'bō -yre. 'Pian 'ka yīē 'e 'fō 'man, en 'ka 'kōn Bali -le vē -a "fo, en 'cēē 'ta wō -pē pēenōn 'e 'sō -yre. Bali bōdī tiglī nen e cī "le min 'e dre Bali lē bē, -nyren zīe.

² 'Winun nen minnunn -a dra 'trē 'gōē -a da bē, te 'ka o sī dre dī! 'Pian 'ka Bali 'tōi -e 'e 'cēē 'wī 'tōdī pēenōn lila 'e -trē! -Te kaa dre zīe, -a -nan nen 'wī nen Bali cī "va "bē, kaa -ci maan, -e 'ka 'wī nen e cī "yi "bē -a -tō, -e 'ka 'wī nen e 'sō Bali lē bē -a -tō, -e 'ka 'wī nen e cī tiglī bē -a -tō.

³ Bali -le "yi "nen yaa dre 'mēn bē, yaa -si -nōan 'mēn -e 'an vī 'ka -tōdō pēenōn lē 'nan, te 'ka 'fli 'sia -dandan 'ka cin man 'nan cēē cī dī! 'Pian Bali -le "yīnun nen yaa dre 'cēē -tōdō 'cēē yī -teradī Zozi da man bē, -a -cin nen 'e 'kōn 'ka 'ji -e 'ka 'ci "nrōn min nen ka dre -a bē -a da.

⁴ -Kaa pō 'e dre -cēē 'wī -kōōn "manvē -a. -Kaa -tōa 'nan -a man mēnnun a "kaga, 'pian man mēn -tō 'lee 'yēē 'nyranman.

⁵ -A -tōwli "nen "nyian -cēē vē -a. -Kaa ya "kaga, 'pian -cēē -tēdī 'e cin da 'bē cī Crizi pō -a. En -kaa -tōa -kaa cin wlu -tōdō.

⁶ Bali "yi dre -kaa -tōdō lē en min -tō 'lee 'yēē vē. -Te min -tō -le vē a Bali 'lewēi vīdī -a bē, 'e vī "le zī 'yēē yī -teradī Bali da -a -cin -tōa "ji "bē -yēē 'wī 'zō.

⁷ En -te min -tō -le vē a "nyian 'nyranman -tō 'padī -a -lēglizi bē, 'e dre. En -te min -tō -le vē a "nyian Bali -le 'wī 'paadī -a bē, 'e "paa.

⁸ En -te min -tō -le vē a "nyian Zozinōn "koe "tōdī -a o da bē, 'e dre. En -te min -tō -le vē a "nyian fē -tō -nōndī -a minnunn lē bē, 'e dre 'e 'cī 'fidāa 'a. En -te min -tō -le vē a yīē -tōdī -a -lēglizi 'nōn 'va bē, 'e dre 'e 'ta 'le "koe "a. En -te min -tō -le vē a "nyian min nyrinda 'sidī -a bē, 'e dre 'cī "nrandī -a.

Bali lei 'saun nen 'e 'ka 'pla!

⁹ 'Ka min yī "yi 'ka 'cī 'fidāa 'a! -Yēē "wean 'wī nen e cī "yi "bē, ka yī "yi, en 'wī nen e cī -wli dī "bē, te 'cēē yī "yi "dī.

¹⁰ 'Ka cin yīdī "yi 'ka Zozinōn yei "bē, 'ka dre "le min 'lee 'e "bōi -le vē zō! En 'ka yīē 'e 'nan 'ka cin man 'kpa tiglī!

11 'Ka Minsan -le 'nyranman 'pa 'ka 'ta le "koe "a! Te 'ka kōan wō "fo "di!

12 Fē nēn 'ka 'bli cī -yrē "bē -yee "wēan 'ka 'ci 'e 'fū 'e "nrāndī! En 'wī 'tōndōn pēēnōn nēn e bōa 'ka man bē, 'ka 'pē -tō 'ka -pōan 'da! En te 'ka "koe 'e 'nyan Bali trū 'badī -a dī!

13 'Ka "bōi Zozinōn nēn fē -tū 'wī -a o man bē, 'ka 'pa o va! En minnun nēn o bōala 'ka 'va bē, 'ka o 'kun 'ka 'pē "fī "a!

14 Minnun nēn o 'tē "paa 'ka da bē, 'ka 'fēa vī o man! Te 'ka wei 'pla o man dī, 'pian 'ka 'fēa vī o man!

15 -Te minnun cī a "nrannan bē, 'ka 'ci 'e "nran waa 'e cin va! En -te minnun a -wuōnan bē, 'ka 'wuō waa 'e cin va!

16 'Ka 'ci -pōan 'e 'kōn -tōwli! Te 'ka -wēē 'nan 'ka -dandan 'taan 'ka cin man dī! 'Pian minnun nēn blamin yīe 'ka 'naan o man dīe, 'o 'kōn 'ka beenun -a! Te 'ka 'fīi 'sia 'ka cin man 'wī 'tōnōn 'a dī!

17 Te 'ka 'wī 'wliđi 'leji -tō min le 'wī 'wliđi "a dī! 'Wī nēn e cī "yī "bē, -a 'bō nēn 'ka -wēē 'nan 'ka dra min -tōđō pēēnōn le!

18 'Ka man -wēē 'kpa tīgli 'nan, 'ka yei 'e 'kōn 'e 'sēndi 'e cin va 'ka 'vale min -tōđō pēēnōn 'a!

19 'An beenun, te 'ka -wēē 'nan 'ka 'fīi 'ta 'kuli -taan 'ka 'bō 'a dī. 'Pian 'ka Bali -le nyran -bhiđi 'tūi -e 'e 'wī zīe -a drē. Kōō e ya 'e 'crēn -tēđi Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«Bali "e 'nan, mēēn 'ka 'ta 'kuli -taan, en mēēn 'wī 'leji -tōa "min le, 'wī nēn yaa drē bē -a man.»

-Yee "wēan te 'ka 'fīi 'ta 'kuli -tan 'ka 'bō 'a dī.

20 'Pian 'ka drē "le zī e cī 'e 'crēn -tēđi Bali -le 'fluba 'ji bē -yee 'wī 'zū. Kōō e ya 'e 'crēn -tēđi 'nan:

«-Te dra 'i 'nanmanzan -tea "bē, 'i fē -nōn -yrē 'e -bli!

En -te 'yī dra -a -tea "bē,

'te 'yī nōn -yrē 'e mlin!

-Te i ya 'wī zīe -a drēnan -yrē "bē,

'yra -a -tea 'e -ciala "da.»

21 Maan ve 'yīe 'nan, te 'i 'fīi 'tūi -e 'wī 'wliđi 'e 'i 'klī dī, 'pian 'i 'wī 'wliđi 'klī 'wī "yī "drēđi -a.

13

Zozinōn yīe "naan minnun tanōn man

1 Min -tōđō pēēnōn nēn 'trēda bē, 'o 'ta wōla 'wī nēn minnun tanōn 'a ve bē -a da! Kōō minnun tanōn pēēnōn bē, Bali 'bē o -tō.

2 -Yee "wēan min nēn e o wei fuila 'nan bē, te Bali va nēn e cī yīe 'plē 'tannan. Minnun nēn o 'wī zīe -a dra bē, Bali 'wī "nēn -kōōnman -wle.

3 -Te min 'wī "yī "dra bē, "klan 'ka 'kōan 'ji minnun tanōn 'va zīa dī. 'Pian -te e 'wī 'wliđi "dra bē, -a -nōan da nēn -e 'e "klan -wlo. -Yee "wēan -te ka ya "va 'nan 'ka yei 'e 'fū -trōō 'ka 'vale minnun tanōn 'a bē, 'ka 'wī "yī "drē! -Te ka ya 'wī zīe -a drēnan bē, o 'ka 'tō "yī "ve.

4 Fē nēn maan ve zīe -yēē cī 'nan, minnun tanōn bē, Bali o 'pla 'nan -e 'o 'ka "koe "tō 'ka da 'nan -e 'ka 'wī "yī "drē. 'Pian -te 'ka 'wī 'wliđi "dra bē, 'ka "klan -wlo! Kōō -wēē 'wī "nēn -kōōnman min le. 'Wī 'kpa, Bali -a -si -nōn -wle 'nan 'o 'wī "nēn -kōōn 'wī 'wliđi "drēnōn le.

5 -Yee "wēan maan ve 'cēē 'nan -a -nōan da nēn -e min 'e 'ta wōla o wei da. E 'ka 'nan 'cēē "klandī Bali -le nyran -bhiđi lo 'saza man nēn 'ka drē dī. 'Pian 'ka drē "tōgō 'ka 'wulo -ji "nrōndī 'e tin -te 'ka da.

6 'Wī zīe -a bōđi 'ka man -le "wēan bē, 'ka 'sukōle -pan wō -wle! Kōō -te minnun tanōn a -a -wēēnan 'nan, 'fla 'e 'fū -trōō bē, Bali -le 'nyranman nēn waa "paa.

7 Fē pēēnōn nēn 'ka da fīēn -a bē, 'ka 'nōi minnun le. -A -mie nēn "le 'sukōle -pan wōđi -zō, 'ka 'pan wō. En -a -mie nēn "le 'cēē fēnun man -pan wōđi -zō, 'ka -pan wō. En -a -mie nēn "le yīe 'nandī min man -zō, 'ka yīe 'e 'nan min man. En -a -mie nēn "le min bōđi -zō, 'ka min bō.

'Ka bōēzan yī "yī!

8 Te min -tō -le fīēn 'e 'kōn 'ka da "fo "dī! 'Pian fē nēn 'e 'kōn 'ka da "le fīēn -le 'wī 'zū bē, -yēē cī 'ka cin yīđi "yī "a. Kōō min nēn 'e bōēzan ye "yī "bē, te 'wī nēn Bali -le -pei -a 'vī bē, -a da nēn e cī 'ta wōlanan.

9 Bali -le -pei -a 'vī 'nan:

«Te blamin 'e min nan -wēēđi,

en te 'e min -sran -wēēđi!

En te blamin 'e drē min -tezan -a dī!

En te blamin 'e crin wō dī!

En te blamin 'bli 'e bō fē nēn

'e 'ka -yee vē -a dīe -a man dī!»

'Pian -pei -tō wī -tōđō pēēnōn zīe -a -wulo a -

tōwli. -Nyren 'nan:

«Blamin 'e bōēzan -tō yī "yī

"le 'e 'bō 'le 'wī 'zō!»

10 Kōō -te min 'e bōēzan ye "yī "bē, ya 'a 'wī 'wliđi 'dra -yrē "dī. -Yee "wēan min nēn 'e bōēzan ye "yī "bē, te 'wī nēn Bali -le -pei -a 'vī bē, -a da nēn e cī 'ta wōlanan.

11 'Ka drē zīe kōō tū nēn -kaa cī -ji 'gōē kaa -tōa. Tū 'bō -e 'ka 'wluan yī fla. Tū nēn ka yī -tēra Crizi da 'e tēđē bē, te 'ka 'sīđi 'wī 'ji 'a tian 'kōōbli. 'Pian 'bē nēn 'gōē e 'bō 'kogo.

12 -Pei 'tandī -sru trō, en tō a -tannan 'cēndī -a. -Yee "wēan -kaa 'pē 'e 'si 'wī 'wliđi 'tō 'tōđō pēēnōn -sru. Klun -le 'wunun 'bē. 'Pian -cēē vē bē, -kuli -tan fēnun nēn 'te 'san -le vē -a bē,

-nyren 'e 'kōn -kaa 'lo.

13 -Cēē 'ta wō -pē 'e 'kōn tīgli, en 'e 'kōn 'weīn minnun pēēnōn 'le vē -a, -e o yīe 'e 'nan -kaa man. Te -kaa fē -bli 'e 'cīđa "da "dī! En te -kaa wēn mlin 'e 'cīđa "da "dī! Te -kaa nyin lī -sru te -kaa nan "cēē dī! En te -kaa nyin -kōōnēn -sru te -kaa sran "cēē dī! Te 'ka drē lī -wēēnōn 'a dī, en te 'ka drē -kōōnēn -wēēnōn 'a dī! Te -kaa 'wī 'bli dī, en te -kaa man bō dī!

14 "Ta wɔ -pɛ -trɛ nɛn Minsan Zozi Crizi -a -nɔn 'cɛɛ bɛ, -a 'bɔ nɛn 'ka 'sia! Te 'ka 'fli 'tɔi 'nyian -e 'ka 'ta wɔla 'ka 'bɔ 'ci 'sɔ wɔnɔn -wɔlɔdɔ -sru "dɔ!

14

Te 'ka tin -tɛ 'ka "bɔi Zozizan 'tɔ da -blɪfɛ man dɔ!

1 "Ka "bɔi Zozinɔn nɛn o fɛ -mie -blɔdɔ ye 'wɔ 'wɔlɔdɔ 'drɛdɔ -a bɛ, te 'ka o drɛ 'ka 'pɛla kɔda dɔ! En 'wɔ nɛn -a -cin cɪ 'ka -mie ji 'lee 'wɔ nɛn -a -cin -wee 'ji bɛ, te 'e drɛ 'wɔ 'blɪ wɔ -a dɔ.

2 -A -cin a min -mie ji 'nan, Bali -a -si -nɔn -e min 'e fɛ pɛɛnɔn 'blɛ. 'Pian min -mie -wi -blɔdɔ ye 'wɔ 'wɔlɔdɔ 'drɛdɔ -a.

3 Min nɛn e fɛ pɛɛnɔn 'blɛ bɛ, te 'e min nɛn e fɛ -mie -blɔdɔ ye 'wɔ 'wɔlɔdɔ 'drɛdɔ -a bɛ -a drɛ 'e 'pɛla kɔda "fo "dɔ! En "nyian bɛ, min nɛn e fɛ -mie -blɔdɔ ye 'wɔ 'wɔlɔdɔ 'drɛdɔ -a bɛ, te 'e tin -tɛ min nɛn e fɛ pɛɛnɔn 'blɛ bɛ -a da "fo "dɔ! Kɔɔ Bali -a drɛ 'yee min -a.

4 -Tɪ nɛn 'i 'bɔ 'le "a, en 'i tin -tɛa "min pee 'suzan da? -A 'wɔ a -a 'bɔ 'lee 'e 'tazan yei. -Yɛɛ ve 'nan, e ya -si tɪglɔ da, -tɛ 'bɛ "cɛɛ dɔ e 'si -si tɪglɔ da. Maan ve 'yie 'nan 'pleble a Minsan Bali lɔ -e min zɪɛ 'e vɪlɛ 'e 'si -si tɪglɔ da dɔ.

5 Zozinɔn -mienun -a ve 'nan, yi -wɔlɔdɔ 'bɛ cɪ 'gɔ, en yi 'yi 'bɛ cɪ 'gɔ. En o -mienun -a ve 'nan, yi pɛɛnɔn a -tɔwɔlɔ. Maan ve 'ka 'tɔdɔ pɛɛnɔn lɛ 'nan, zɪ min -tɔ -wɔlɔ -ji "nrɔndɔ tin -tɛa "da, -tɛ 'bɛ "cɛɛ dɔ ya'a tin tɛa "da "dɛ, -a da wɔ nɛn 'e drɛ.

6 -Te min a yi -mie 'sinan "va "bɛ, Minsan 'tɔ drɛdɔ -dan -le "wean nɛn yaa dra. En -te min -mie fɛ pɛɛnɔn 'blɛ bɛ, Minsan 'tɔ drɛdɔ -dan -le "wean nɛn yaa dra. Kɔɔ e Bali muo -fɔa fɛ pɛɛnɔn nɛn yaa -ble bɛ -a da. En "nyian bɛ, min nɛn e fɛ -mie -blɔdɔ ye 'wɔ 'wɔlɔdɔ 'drɛdɔ -a bɛ, Minsan 'tɔ drɛdɔ -dan -le "wean nɛn yaa dra. En -a 'bɔ "nyian "e Bali muo -fɔa fɛ nɛn yaa -ble bɛ -a da.

7 Min -tɔ 'ka 'trɛda te -a tazan "ka "dɔ. En min -tɔ 'ka 'kaa te -a tazan "ka "dɔ.

8 Kɔɔ -kaa Zozinɔn bɛ, -kaa ya 'trɛda Min -san -le vɛ -a. En -te -kaa "ta -kaa "bɛ, -kaa -kaa Minsan -le vɛ -a. -Te -kaa ye a "man oo, en -te -kaa ka oo, -kaa ya Minsan -le vɛ -a.

9 'Wɔ zɪɛ -yee "wean nɛn Crizi -ka en e wɔlan -kanɔn 'va, 'nan -e 'e drɛ minnɔn pɛɛnɔn 'san -a. -Te min yie a "man oo, -yɛɛ cɪ -a san -a, en -te min -ka oo, -yɛɛ cɪ -a san -a.

10 -Yee "wean -a -si 'ka min -tɔ -lɔ -e 'e tin -tɛ 'e "bɔi Zozizan da dɔ. En -a -si 'ka min -tɔ -lɔ -e 'e 'e "bɔi Zozizan drɛ 'e 'pɛla kɔda dɔ. Maan ve 'cɛɛ 'nan, Bali 'bɛ -taa -kaa -tɔdɔ pɛɛnɔn 'le tin 'balɛ.

11 Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdɔ Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«Minsan "e 'nan, an ya 'an 'tɔdɔ "da 'nan, 'trɛda blamin -tɔdɔ pɛɛnɔn -taa 'o "po -sɔɔnɛa 'an 'wɔlɔ.

En o -tɔdɔ pɛɛnɔn -taa

-a vɪlɛ 'nan

'tɔ -dan a 'an 'bɔ Bali -le vɛ -a.»

12 'Wɔ zɪɛ -yɛɛ -kɔɔnman 'nan, -kaa -tɔdɔ pɛɛnɔn -taa 'wɔnɔn nɛn -kaa drɛ bɛ, -a -sru "vɪlɛ Bali lɛ.

Te -kaa drɛ -e -kaa "bɔi Zozizan 'e 'si -si tɪglɔ da dɔ!

13 'Wɔ pɛɛnɔn zɪɛ -yɛɛ "wean bɛ, tin -tɛdɔ -kaa cin da bɛ, -cɛɛ 'le 'tɔ! 'Pian 'ka -wɛɛ 'nan, te 'ka 'wɔ 'tɔ drɛ -e 'e 'ka "bɔi Zozizan 'tɔ 'si -si tɪglɔ da dɔ!

14 An yi -tɛala "da 'kpa tɪglɔ 'nan, fɛ -tɔ 'ka min 'tri 'tɔa Bali 'lɛ dɔ. Minsan Zozi -a 'si -nɔn 'mɛn -e 'an 'wɔ zɪɛ -a vɪ. 'Pian -te -a -cin a min -tɔ ji 'nan, fɛ -tɔ 'e 'tri -tɔa Bali 'lɛ bɛ, 'wɔ 'kpa fɛ zɪɛ yaa 'tri -tɔa Bali 'lɛ.

15 -Yee "wean maan ve 'cɛɛ 'nan, -te fɛ nɛn yia -ble bɛ, yei "bɔi Zozizan 'tɔ cɪ baaman -ji bɛ, te i 'ka 'ta wɔlanan yɔdɔ 'yi "da dɔ. 'I drɛ "yi -e fɛ nɛn yia -ble bɛ 'e vɪlɛ 'yɛi "bɔi Zozizan 'tɔ 'si -si tɪglɔ da dɔ. Kɔɔ Zozi Crizi -ka 'nan -e Bali -e -yee 'si wɔ 'nyian 'wɔ 'ji.

16 'Ka drɛ "yi, -blɪfɛnɔn nɛn Bali -a -si -nɔn 'cɛɛ 'nan 'ka -blɪ bɛ, te 'ka drɛ -e minnɔn 'o 'wɔ 'ka man -wɔlɔdɔ "dɔ!

17 Fɛ nɛn maan ve zɪɛ -yɛɛ cɪ 'nan, -te Bali a mingɔnɔn -blɔnɔn min da bɛ, fɛnɔn nɛn min -a -ble bɛ, 'lee fɛnɔn nɛn min -a -mlɔn "bɛ, o ya 'wɔ "tun "a. 'Pian fɛ nɛn e cɪ 'wɔ -dan a bɛ, -nyran 'nan, Bali 'e min 'sia 'e 'lɛ min tɪglɔ 'a. En Bali lei 'saun 'e 'fɔdɔ -trɔɔ -nɔn min lɛ, en 'e cɪ "nrɔndɔ -nɔn min lɛ.

18 Maan ve 'cɛɛ 'nan, min nɛn yaa -wɛɛman 'nan, e Crizi "sua -pɛ zɪɛ -a man bɛ, -yɛɛ 'sɔ Bali lɛ, en min zɪɛ -a 'tɔ 'yi -kɔan "minnɔn 'lɛ.

19 -Yee "wean 'wɔ nɛn e -kaa yei -sɛan 'e cin va bɛ, -a 'bɔ nɛn -kaa -wɛɛ! En 'wɔ nɛn e -kaa "bɔi Zozinɔn "koe -tɔa 'o da 'ta wɔdɔ -a Zozi -sru "bɛ, -a 'bɔ nɛn -kaa -wɛɛ!

20 -Blɪfɛ -le "wean bɛ, 'nyranman nɛn Bali -a 'pa bɛ, te 'ka srɛ dɔ! Maan ve 'cɛɛ 'nan, -a tɪglɔ da bɛ, fɛ -tɔ 'ka min "tri 'tɔa Bali 'lɛ "fo "dɔ. 'Pian -blɪfɛ nɛn min -a -ble -e -yee "wean -a "bɔi Zozizan 'tɔ 'e 'si Zozi -sru "bɛ e 'ka 'wɔ "yi "a dɔ.

21 'Wɔ nɛn e cɪ 'yi "bɛ, -nyran 'nan, te min 'e 'wɔ -blɪ, en te min 'e 'wɛn mɔlɔn -e 'e -maan -a "bɔi Zozizan 'tɔ 'e 'si Zozi -sru "dɔ! En te min 'e 'wɔ 'tɔ drɛ -e 'e -maan -a "bɔi Zozizan 'tɔ 'e 'si Zozi -sru "dɔ!

22 'Wɔ nɛn -a -cin cɪ 'i 'ji 'wɔnɔn zɪɛ -a da bɛ, i 'tɔi 'i 'saza 'le vɛ -a Bali 'lɛ. Te 'i -wɛɛ 'nan 'i "bɔi Zozizan 'tɔ 'e drɛ "le 'yie 'wɔ 'zɔ dɔ! Min nɛn ya'a 'wɔ 'tɔ drɛ -e -yee -wɔlɔ -ji "nrɔndɔ 'e tin -tɛ -a 'bɔ 'fli da dɛ, Bali -le -fɛa a -a san man.

23 'Pian min nɛn e -blɪfɛ -tɔ -ble te 'e 'cɪ -fɔɔman "da bɛ, Bali tin -tɛa -a san da. Kɔɔ ya'a 'ta wɔlɛa 'wɔ nɛn -yee yi -teradɔ Zozi da -a -si

-nəan -yɾe "bɛ -a da dɪ. 'Wɪ oo 'wɪ nɛn min -a dra te ya'a 'sia min -le yi -tɛradɪ Zozi da va dɪɛ, e ya 'wɪ 'wɪldɪ "dɾɛdɪ -a.

15

-Kaa -wɛɛ 'nan -kaa dɾɛ Zozi si dɾɛnən 'a

1 -Kaa nɛn -kaa -təa 'nan, fɛ -tʊ 'ka min 'tri 'təa Bali 'le "fo "dɪɛ, -kaa "bʊɪ Zozinən nɛn wa'a 'wɪ zɪɛ -a təa "le -cee 'wɪ 'zʊ dɪɛ, o -nan wɪ 'e 'kən -kaa man. Te -kaa -wɛɛ 'nan 'wɪ nɛn e 'sə -ɛɛ bɛ -a da nɛn -kaa 'ta wɪla dɪ!

2 'Pian 'wɪ nɛn e "səa -kaa "bʊɪ Zozian le, ɛn yaa "koe -təa 'e da 'ta wɔdɪ -a Zozi -sru "bɛ, -a 'bʊ nɛn -kaa -wɛɛ!

3 Fɛ -le "wɛan nɛn an 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ bɛ, -yɛɛ cɪ 'nan Crizi 'ka -a -wɛɛle 'nan 'wɪ nɛn e 'sə 'e 'bʊ lɛ bɛ, -nyɾɛn 'e dra dɪ. 'Pian 'wɪ nɛn 'e 'ɛɾɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji bɛ, -a ta wɪ 'bɛ 'bʊ "man. Kəɔ e ya 'e 'ɛɾɛn -tɛdɪ 'nan:

«'Sɾən pɛɛnən nɛn minnun -a wo 'i 'bʊ Bali lɛ bɛ, 'an lɛ nɛn waa 'wʊ.»

4 'Wɪ pɛɛnən nɛn 'e 'ɛɾɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji bɛ, minnun -a ɛɾɛn -tɛ 'nan -e 'e 'wɪ "paa -kaa 'ji. Bali wei zɪɛ e -pəan 'sɔdɪ "paaman -kaa 'ji, ɛn e -kaa "koe -təa -kaa da, 'nan -e -kaa 'bli 'e 'fʊ Bali lɛ.

5 Bali nɛn e -pəan 'sɔdɪ -nəan "min lɛ bɛ, ɛn e min "koe -təa 'e da bɛ, maan trʊ "baa 'nan, 'e -pəan -təwɪli "nən 'ɛɛ. 'E dɾɛ zɪɛ -e 'ka dɾɛ Zozi Crizi si dɾɛnən 'a.

6 -A -nan nɛn -pəan -təwɪli "a 'lee wei -təwɪli "a bɛ, ka -taa Bali nɛn -kaa san Zozi Crizi "tɪ "a bɛ, -a 'tʊ dɾɛlɛ -dan.

7 -Yee "wɛan te 'ka cin dɾɛ 'ka 'pela koda dɪ! 'Pian 'ka cin 'kun 'ka 'pɛ "fli "a, "le Crizi 'ka 'kun bɛ -yee 'wɪ 'zʊ. -Te ka ya 'wɪ zɪɛ -a dɾɛnan bɛ, Bali 'tʊ dra -dan.

8 Maan -cin -təa 'ka 'ji 'nan, Crizi -ta 'trɛda, ɛn e Izraɛl 'nən 'su. Yaa dɾɛ zɪɛ 'nan -e minnun 'o -tʊ 'nan, -te Bali 'wɪ 'tʊ 'vɪ bɛ e 'ta wɪla "da. 'Winun nɛn Bali 'bʊ 'tʊ "da 'kʊ tranun lɛ bɛ, Crizi -ta -a 'lɛ sɔəle.

9 ɛn e -ta 'nan, -e minnun nɛn o 'ka Zuif 'nən 'a dɪɛ, 'o Bali 'tʊ -dan vɪ -yee o nyɾinda 'sidɪ man. 'Wɪ 'bʊ zɪɛ e ya 'e 'ɛɾɛn -tɛdɪ 'e 'ɛɾɛn Bali -le 'fluba 'ji. Kəɔ e ya 'e 'ɛɾɛn -tɛdɪ 'nan:

«'Wɪ nɛn yia dɾɛ bɛ -yee "wɛan mɛin 'tʊ ve 'lɛglən 'tʊdʊ pɛɛnən 'ji, ɛn mɛin 'tʊ -fəa "dɾɛ "a.»

10 ɛn e ya 'e 'ɛɾɛn -tɛdɪ "nyian 'nan: «Kaa nɛn ka 'ka Zuif 'nən 'a dɪɛ, 'ka 'ci 'e "nɾan 'ka 'vale Bali -le minnun -a.»

11 ɛn e ya 'e 'ɛɾɛn -tɛdɪ "nyian 'nan: «Kaa nɛn ka 'ka Zuif 'nən 'a dɪɛ, 'ka pɛɛnən 'ka Bali 'tʊ dɾɛ -dan. ɛn 'ka Bali 'tʊ bʊ "dɾɛ "a!»

12 ɛn Bali 'lewei vɪzan Ezai nɛn 'li bɛ, "e 'vɪ "nyian 'nan:

«Jese kluda min -tʊ -taa "talɛ.

-Yɛɛ -taa "mingənɛn -blɛle minnun nɛn o 'ka Zuif 'nən 'a dɪɛ o da.

ɛn o 'bli -taa "fʊle -yɾɛ.»

13 Bali nɛn 'ka 'bli a -yɾɛ 'nan e -kaa "sia 'wɪ 'ji bɛ, maan trʊ "baa 'nan, 'e ci "nɾandɪ 'lee -fʊdɪ -trʊɔ -nən 'ɛɛ 'cee 'yɛ yi -tɛradɪ Zozi da -ji. Bali 'e 'wɪ zɪɛ -a dɾɛ, -e -yee lei 'saun 'le 'plɛblɛ 'e 'ka 'bli 'fʊ -yɾɛ 'kpa tɪglɪ.

Pəl yee 'ta wɔdɪ 'winun 'vɪ

14 'An "bʊɪ Zozinən, maan -təa 'nan, ka 'wɪ "yi 'dra 'ka cin lɛ "fo. ɛn 'wɪ nɛn e cɪ "le 'ka -tʊ bɛ, kaa -təa 'e 'cɪla "da. ɛn "nyian bɛ, maan -təa 'nan 'ka 'pɛ "səa 'wɪ 'padɪ -a "va 'ka cin lɛ.

15 'Pian 'winun nɛn kaa -təa 'va bɛ -a -cin -tədɪ 'ka 'ji 'le "wɛan nɛn an 'fluba 'gʊɛ -a ɛɾɛn -tɛ 'ɛɛ. Ma'an 'wɪ 'tʊ yəɔle 'ka man 'fo "dɪ. Kəɔ Bali -a -pɛba 'wʊ 'an 'lʊ,

16 'nan 'an dɾɛ Zozi Crizi -le 'pasiazan -a minnun nɛn o 'ka Zuif 'nən 'a dɪɛ o va. An ya "le Bali -panzan -le 'wɪ 'zʊ Bali -le 'wɪ 'nənnən vɪdɪ -a minnun zɪɛ -wɪle. Maan dra zɪɛ 'nan -e minnun 'bʊ nɛn o 'ka Zuif 'nən 'a dɪɛ, 'o 'kən "le 'nan 'sɾaga bʊvɛ nɛn e "səa Bali lɛ bɛ -yee 'wɪ 'zʊ. O "səa Bali lɛ, kəɔ Bali lei 'saun 'bʊ 'bɛ o dra Bali -le vɛ -a "fo.

17 'Wɪ pɛɛnən nɛn Zozi Crizi cɪda 'an 'va ɛn yaa dɾɛ zɪɛ, -yɛɛ cɪ 'mɛn cɪ "nɾan wɪ -dan a Bali 'lɛ.

18 Kəɔ an 'ka "vale 'an 'wɪ 'tʊ ve, -te e 'ka 'wɪ nɛn Zozi Crizi cɪda 'an 'va ɛn yaa dɾɛ bɛ -a dɪ. E cɪla 'an 'va, ɛn minnun nɛn o 'ka Zuif 'nən 'a dɪɛ, o -səənladɪ 'sia Bali -sru. E cɪla 'an 'lewei 'va, ɛn yaa dɾɛ. E cɪla 'an dɾɛ winun va, ɛn yaa dɾɛ.

19 Yaa dɾɛ 'lɛbo "fʊ winun dɾɛdɪ -a, ɛn yaa dɾɛ Bali lei 'saun 'le 'plɛblɛ 'a. -Yee "wɛan an kəla Zozi Crizi -le 'wɪ 'nənnən fuiladɪ -a "man 'lɛglən "kaga "ji. Maan 'sia Zeruzalɛm, -trɪlii ɛn e 'bʊ 'lɛglən nɛn waa laabo lliri bɛ -a -ji.

20 'Pian maan wɛɛ 'nan, 'an Zozi Crizi -le 'wɪ 'nənnən ve fɛnan nɛn wa'a Zozi 'le 'wɪ manlɛ tian "fo "dɪɛ, -a -nan. Maan dɾɛ zɪɛ 'nan -e 'an vɪlɛ 'an dɾɛ 'kən 'təzan -a 'kən 'pʊ nɛn min pee -a -fʊ 'trɛ 'ji 'va bɛ -a da dɪ.

21 'Wɪ nɛn 'e 'ɛɾɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji 'e 'ɛɾɛn bɛ, -a da wɪ nɛn maan dɾɛ. Kəɔ e ya 'e 'ɛɾɛn -tɛdɪ 'nan:

«Minnun nɛn wa'a -yee 'wɪ vɪlɛ -wɪlɛ "dɪɛ, o -taa -a -tolɛ.

'Wɪ 'kpa minnun nɛn wa'a tian -yee 'wɪ manlɛ dɪɛ, o -taa -a manlɛ.»

22 'Wɪ zɪɛ -a dɾɛdɪ -le "wɛan nɛn ma'an tian 'an 'wulo da yɪlɛ -e 'an 'lʊ 'ka 'va dɪ.

23 'Pian 'bɛ nɛn 'gʊɛ, 'mɛn 'nyɾanman -nyan 'lɛglənnun zɪɛ -a -ji. -Yee "wɛan an -kəlamən 'lʊdɪ -a "mɛn 'ka 'va, kəɔ -a -nan lɛ "kaga 'bʊ tɛ -a -cin a 'an 'ji 'nan 'an 'lʊ 'ka 'va.

24 An ya "vale 'an dra tɔ nen an -ko Espanyən be -a man. -A -cin a 'an 'ji 'nan 'mɛɛn vɪnan 'an 'ko be, 'an 'ciɫa 'ka 'va. An ya "vale -kaa tɔ -mie drɛ 'e cin va -e 'an 'ci 'e 'nran. "Be -sru 'mɛɛn vɪnan 'an 'ko be, cɛɛ -tɔa 'an 'wlu 'mɛn -kudɪ -ji.

25 'Pian 'bɛ 'bɔ nɛn 'gʊɛ, an "ta -ko "yi "dreɫɛ Bali -le minnun nɛn Zeruzalɛm bɛ -wɫɛ.

26 Fɛ -le "wean an "ta -ko -nan nun bɛ, Zozinɔn nɛn Masedɔa 'lɛglɔn 'ji bɛ 'lee Akai 'lɛglɔn 'ji bɛ, o "lala 'bɔ 'e cin man 'nan -e 'o "yi "dreɫɛ 'yalɛ -tɛnɔn nɛn Zeruzalɛm -lɛglɪzi -ji bɛ -wɫɛ.

27 O 'wɪ zɪɛ -a drɛ 'o 'bɔ 'ci 'sɔ 'a. 'Pian -a tɪɫɪ da bɛ, fɪɛn nɛn o cɪ -a bɔlan. Fɛ -le "wean nɛn an 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ bɛ, -yɛɛ cɪ 'nan, Zozinɔn nɛn o 'ka Zuif 'nɔn 'a dɪɛ, -a -nɔan da nɛn -e 'o 'pa Zuif 'nɔn nɛn o drɛ Zozinɔn 'a bɛ o va. Kɔɔ Bali -le "yi 'nɛn yaa drɛ Zuif 'nɔn zɪɛ -wɫɛ "bɛ, wa'a 'tʊɫɛ 'o 'saza -le vɛ -a dɪ, 'pian o minnun nɛn o 'ka Zuif 'nɔn 'a dɪɛ -wee 'nɔn.

28 -Te an cɛɛn 'wɪ zɪɛ -a drɛdɪ man, ɛn fɛnun nɛn kɔ 'an -nɔn -wɫɛ "bɛ, maan -nɔn bɛ, te an "ta -ko Espanyən. An -ciala 'ka 'va -e 'an 'kʊ.

29 Maan -tɔa 'nan, -te an 'bɔla 'ka 'va nun bɛ, Zozɪ Crɪzi -fɛa vɛ -kaa man 'e -ciala "da.

30 'An "bʊɪ Zozinɔn, Zozɪ Crɪzi 'bɛ cɪ -kaa san -a -le "wean, ɛn Bali lei 'saun -kaa ye "yi 'le "wean bɛ, an toba -fɔa 'cɛɛ 'nan, 'ka 'pa 'an 'va Bali trʊ 'badɪ -a 'mɛn 'wɪ man.

31 'Ka Bali trʊ 'ba 'nan, Zuif 'nɔn nɛn Zude 'lɛglɔn 'ji ɛn wa'a yi tɛala Zozɪ Crɪzi da dɪɛ, te 'waan 'man yi dɪ. ɛn 'ka Bali trʊ 'ba "nyian 'nan, "yi "nɛn waa -nɔn 'mɛn 'nan 'an 'kʊ -a Zeruzalɛm Zozinɔn lɛ bɛ, 'o 'kun 'o 'pɛ "fli "a.

32 'Ka drɛ zɪɛ 'nan, -te an cɛɛn 'wɪ pɛɛnɔn zɪɛ -a drɛdɪ man, ɛn e ya Bali 'bɔ cɪ 'sɔ 'a bɛ, -e 'an -kɔla 'lʊdɪ -a 'ka 'va cɪ "nrandɪ -a. -A -nan nɛn -kaa "flian 'e cin da fɔnɔn.

33 Bali nɛn e -fʊdɪ -trɔɔ -nɔan "min lɛ bɛ, 'e 'kɔn 'ka pɛɛnɔn 'va. Amen!

16

Pɔl Zozinɔn 'tɔ 'bʊ

1 An ya "vale 'ka -tɔ 'nan, -kaa "blu Zozizan Foebe bɛ, e ya lɪmɔn 'kpa -tʊ -a. ɛn e 'nyranman -tʊ "paa -lɛglɪzi nɛn Cɛncre bɛ -a -ji.

2 Maan vɛ 'cɛɛ 'nan, 'ka 'kun 'ka 'pɛ "fli "a 'cɛɛ -lɛglɪzi -ji "le zɪ e cɪ "le Bali -le minnun 'o drɛ bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zʊ. Fɛ o o fɛ nɛn -a 'wɪ cɪ "man 'bɛ, 'ka 'pa "va "a. Kɔɔ 'wɪ zɪɛ "e drɛ min "kaga "lɛ, ɛn yaa drɛ "nyian 'an 'bɔ "le "lɛ.

3 Priskil 'lee 'e 'sran Akila nɛn kʊ Zozɪ Crɪzi -le 'nyranman "paa waa bɛ, an 'o 'tɔ bo.

4 Tʊ nɛn o ya 'an 'wulo kɔnɔn bɛ, e -fʊ "wɛnnɔn 'e 'o 'bɔ 'wulo nɛn 'e 'kʊ -ji. An o muo -fɔa 'wɪ nɛn waa drɛ zɪɛ -a man. 'Pian e 'ka 'le 'an 'saza nɛn 'an o muo "fɔ "dɪ. Zozinɔn pɛɛnɔn nɛn o

'ka Zuif 'nɔn 'a dɪɛ, 'o 'o muo "fɔ 'wɪ zɪɛ -a man "nyian.

5 Zozinɔn nɛn 'o cin ye -wee 'kuin bɛ, an o 'tɔ bo.

'An bee Epanɛt bɛ, maan 'tɔ bo. -Yɛɛ cɪ min tɛdɛ nɛn e -fɔ Zozɪ 'va Azi 'lɛglɔn 'ji bɛ -a.

6 Mari nɛn -a "koe "nyan 'ka man "kaga "bɛ, maan 'tɔ bo.

7 'An "bʊɪ Zuif 'nɔn nɛn Andrɔniku 'lee Yunia -a bɛ, an o 'tɔ bo. 'Kʊɛ yra 'yi waa -pʊ 'kuin. -Wɛɛ -fɔ Zozɪ 'va 'an 'lɔ 'e 'flin, ɛn Zozɪ 'le 'pasianɔn yei "bɛ o 'tɔ "yi "a minnun 'le.

8 Apliatu nɛn e drɛ 'an bee -a -kaa san Zozɪ 'le "wean bɛ, maan 'tɔ bo.

9 Urban nɛn kʊ Zozɪ Crɪzi -le 'nyranman "paa waa bɛ, maan 'tɔ bo o "vale 'an bee Staki -a.

10 Apɛlɛs nɛn e 'yɛɛ yi -tɛradɪ Zozɪ Crɪzi da -cɪ kɔɔn bɛ, maan 'tɔ bo.

ɛn "nyian bɛ, an Aristobul -le "kɔnnɛn 'nɔn pɛɛnɔn 'tɔ bo.

11 'An "bʊɪ Zuif min nɛn Erodion -a bɛ, maan 'tɔ bo.

ɛn Narsis -le "kɔnnɛn 'nɔn nɛn o ya Zozɪ 'va bɛ, an o 'tɔ bo.

12 ɛn an Trifin 'lee Trifos 'tɔ bo. Lɪmɔn "fli zɪɛ o 'nyranman "paa 'kpa tɪɫɪ Minsan -le vɛ -a.

ɛn "nyian bɛ, 'an bee lɪmɔn nɛn Perfɪ -a bɛ, maan 'tɔ bo. -A 'bɔ "nyian "e 'nyranman 'pa 'kpa tɪɫɪ Minsan -le vɛ -a.

13 ɛn an Rufus 'tɔ bo. Minsan -a 'si "va 'yɛɛ 'nyranman 'pazan 'tʊ -a. ɛn -a "bʊ "nɛn yaan "siala 'e 'pɪ -a bɛ, maan 'tɔ bo "nyian.

14 Asɛnkri 'lee Flegɔn 'lee Ermɛs 'lee Patroba 'lee Ermas 'lee Zozinɔn nɛn o va bɛ, an o pɛɛnɔn 'tɔ bo.

15 ɛn Filogus 'lee Yuli 'lee Nere 'lee 'e "blu bɛ an o 'tɔ bo. An o 'tɔ bo 'o 'vale Olimpa 'lee Bali -le minnun pɛɛnɔn nɛn o va bɛ waa.

16 'Ka Zozinɔn pɛɛnɔn 'tɔ bo -atu -tɛdɪ o man. Zozinɔn pɛɛnɔn nɛn 'an 'va 'gʊɛ o 'ka 'tɔ bo.

Pɔl 'wɪ 'nyranman 'pɫa Rɔm 'nɔn lɛ

17 'An "bʊɪ Zozinɔn, an toba -fɔa 'cɛɛ 'nan, 'ka drɛ "yi minnun nɛn o Zozinɔn 'cɛan 'e cin man 'wee 'wɪ "paadɪ -wɫɪdɪ "a bɛ o va. -Wee 'wɪ "paadɪ a 'e 'pɛɛ 'wɪ nɛn kaa 'man 'va bɛ -a man. Te 'ka 'sia -wee vɛ da dɪ!

18 Kɔɔ minnun zɪɛ Crɪzi nɛn -kaa san -a bɛ, -a 'bɔ "cɛɛ wa'a "sua dɪ. 'Pian 'o 'bɔ 'ci 'sɔ winun nɛn waa -wɛɛman. O wei a 'o 'le 'nɔnnɔn, ɛn Zozinɔn nɛn o 'ka 'o nyinnandɪ "da 'nan min -kɔlaman 'o 'sidɪ -a -si tɪɫɪ da dɪ, o o see "paaman 'o wei -a.

¹⁹ Cee vε be, min-tuδu pεεnɔn 'a 'man 'nan, ka 'ta wula Bali wei da 'e tiglɪ da. -Yee "wεan 'cee 'wɪ 'an 'ci "nranman. An ya "vale 'wɪ nɛn e ci "yi "bε, 'ka -tɔ, te kaa dra. En 'wɪ nɛn e ci -wliδɪ "bε, 'ka "paala "man -e 'ka 'kɔn 'saun Bali 'lε.

²⁰ Maan ve 'cεε 'nan, -a -nan 'ka "nyian mɔan dɪ, -e Bali nɛn e -fudɪ -trɔɔ -nɔan "min lε be, 'e drε -e 'ka Satan 'klɪ 'li "fo "le vε -a.

-Kaa san Zozi Crizi -le "yi 'e 'kɔn 'ka pεεnɔn 'va!

Minnun nɛn o 'nyranman "paa Pɔl -a bε o Zozinɔn 'tɔ 'bɔ

²¹ Timote nɛn kv 'nyranman "paa -a bε, e 'nan 'e 'ka 'tɔ bo. En 'an "bɔɪ Zuif 'nɔn nɛn Lusiyu 'lee Zasɔn 'lee Sosipate -a bε o 'nan 'o 'ka 'tɔ bo.

²² En 'an 'bɔ Tertu nɛn Pɔl 'fluba 'nɔn 'mɛn εn an ya -a crɛn -tɛnan bε, an ya Minsan -le vε -a "le 'cee 'wɪ 'zɔ, -yee "wεan an 'ka 'tɔ bo.

²³ Gai "e 'nan, 'e 'ka 'tɔ bo. -Yee "kɔnnɛn "nɛn an -nyεanla, εn -yee vε -nan nɛn Zozinɔn 'o cin ye.

Eras "e 'nan, 'e 'ka 'tɔ bo. -A va nɛn "lala 'wɪ pεεnɔn -ciala 'fla 'bɔ 'gʊε -a da. En "nyian bε -kaa "bɔɪ Zozizan Kartus "e 'nan 'e 'ka 'tɔ bo.

[
²⁴ -Kaa san Zozi Crizi -le "yi 'e 'kɔn 'ka pεεnɔn 'va! Amɛn!]

'Tɔ -dan 'e 'kɔn Bali -le vε -a

²⁵ -Kaa Bali 'tɔ bɔ! -Yεε 'ka 'man -tɔa 'plɛblɛ 'cee yi -tɛradɪ Zozi da -a. Zozi Crizi -le 'wɪ 'nɔnnɔn nɛn maan ve minnun lε bε, -a 'bɔ 'a nɛn e 'ka 'man -tɔa 'plɛblɛ. 'Wɪ 'nɔnnɔn zɪε -yεε Bali -le 'wɪ yɔɔdɪ nɛn e -fɪ 'e yɔɔdɪ minnun man -a -nan lε 'ka lε va dɪε, -a 'ta bɔala minnun lε.

²⁶ -Yee "wεan 'bε nɛn 'gʊε min -tuδu pεεnɔn -kɔlaman -a -ci mandɪ -a. 'Wɪ zɪε Bali 'lewei vɪnɔn -a crɛn -tɛ 'li 'e 'cɛn. En Bali 'bɔ nɛn e ya -nan 'li 'e 'cɛn bε, yaa 'vɪ 'nan, minnun 'o 'wɪ zɪε -a 'sinan 'pa 'trɛda minnun pεεnɔn lε, 'nan -e 'o yi -tɛra 'e da -e 'o 'ta wula 'e 'wei da.

²⁷ Bali nɛn 'wɪ 'tɔdɪ pεεnɔn a -yee vε -a bε, e ciɪla Zozi Crizi -va εn 'e 'fli kɔɔn minnun lε. 'Tɔ -dan 'e 'kɔn Bali zɪε -yee vε -a 'li 'trilii. Amɛn!

'Fluba tεδε nen Pōl -a cren -te Korēnti 'non le

1 'An 'bō Pōl be, Bali 'bō 'ci 'sō 'a nen yaan laabv 'nan 'an dre Zozi Crizi -le 'pasiazan -a. Mēen 'fluba 'gōe -a cren -te 'kō 'vale -kaa 'bōv Zozizan Sōsten -a.

2 Kōa cren -te Bali -le -leglizi nen Korēnti fla be -a -ji 'nōn le. Bali cila Zozi Crizi -va, en e 'ka dre 'saun 'e 'le 'nan -e 'ka 'kōn 'yee minnun -a. Bali 'ka laabv 'nan -e 'ka 'kōn 'yee minnun -a 'ka 'vale minnun nen o ya fe -tōdv pēenōn 'nan te o -kaa san Zozi Crizi trō 'baa be waa.

3 -Kaa "tī Bali 'lee Minsan Zozi Crizi 'o 'wee 'yi 'lee 'wee -fōdv -trōv -nōn 'cēe.

Pōl Bali muo "fō 'wī nen Bali -a dre Korēnti 'nōn le be -a man

4 An Bali muo -fōa "tō pēenōn man "yi "nen Bali cila Zozi Crizi -va yaa dre 'cēe be -a man.

5 'Wī 'kpa nen, Bali cila Zozi Crizi -va en e "yi 'tō 'tōdv pēenōn dre 'cēe. -Yee "wean nen minnun a 'ka yei en o Bali -le 'wī 'paaman 'ka 'ji. En Bali -le 'wī tiglī be waa -ci maan 'kpa tiglī.

6 'Ka "trōen "tō 'wī nen Crizi -a dre en waa 'vī 'cēe be -yre, en ka ya 'ka 'tōdv "da 'pleble.

7 -Yee "wean 'be nen 'gōe, Bali -le "yi "tō 'ka 'e 'klidī 'ka man dī. En ka ya -a man -pēnnan 'nan -kaa san Zozi Crizi 'e 'ta pee wō.

8 Bali -tōa 'ka 'wlu, 'dō -e 'ka 'pē 'e 'vīle 'e 'plō dī -trilī -e 'tō zīe 'e 'bō. Bali -a dra zīe 'nan -e 'tō nen -kaa san Zozi Crizi -taa "man "be 'tō 'tō 'e 'vīle 'e 'kōn 'e 'padī 'ka man dī.

9 Bali 'ka laabv 'nan -e 'ka 'vale -a -pī Zozi Crizi nen -kaa san -a be waa, 'ka yei 'e 'kōn 'e 'sendī 'e 'cin va. Bali zīe -te e 'wī 'vī be, yaa dra.

Pōl 'wī pla Korēnti Zozinōn le o cēen 'e cin man -le "wean

10 'An "bōv Zozinōn, -kaa san Zozi Crizi 'tō da an 'ka trōv 'baa 'nan, 'ka yei 'e 'kōn 'e 'sendī 'e 'cin va. Te 'cēndī 'e 'cin man 'e 'kōn 'ka yei 'fo "dī! 'Pian 'ka 'ci 'wī 'e 'kōn -tōwli, en 'ka 'wulo -ji "nrōn 'wī 'tōwli "da.

11 'An "bōv Zozinōn, fe -le "wean nen an 'wī zīe -a 'vī be, Kloe mangulinun -a 'sinan 'pa 'mēn 'nan 'wī 'fōla 'ka yei.

12 'Wī nen maan 'nan 'an ve be -nyren 'gōv, maan 'man 'nan 'ka 'va min -mienun -a ve 'nan 'o ya Pōl -srūnōn 'a, en min -mienun -a ve 'nan 'o ya Apolo -srūnōn 'a, en min -mienun -a ve 'nan 'o ya Pīeri -srūnōn 'a, en min -mienun -a ve 'nan 'a.

13 E ya "le 'an 'wī 'tō laabv 'ka 'lō. -Tīe 'vī 'cēe 'nan, Crizi a 'e 'cēndī 'e 'cin man? En maan laabv 'nyian 'ka 'lō 'nan: «'An 'bō Pōl nen,

minnun -a pein yiba "plan da 'cee 'wī 'wli dv "le "wean?» -Cēje. En "nyian be: «'An 'tō da nen o 'ka -batize dre?» -Cēje.

14 An Bali muo -fōa 'nan, ma'an min -tō -batize drēle 'ka 'va dī, -te yaa 'silēa Cripū 'lee Gai -a die.

15 E dre "yi en 'wī zīe e dre. 'Be 'le ve be 'ka 'a 'kolaman -e 'ka vī 'nan 'an 'tō da nen o 'ka -batize dre dī.

16 -A -cin -trōa 'an 'ji "nyian 'nan, an Sefana -batize dre 'o 'vale 'e 'mangulinun -a. -Te an min pee -batize dre "nyian be, -a -cin 'ka 'an 'ji "fo "dī.

17 Kōv Crizi 'ka 'an 'pale -sia 'nan 'an 'ta minnun -batize dre dī. 'Pian yaan 'pa 'sia 'nan 'an 'ta 'yee 'wī 'nōnnōn vī minnun le. En 'wī zīe blamin -le 'wī 'tōdv -dandan "cēe maan 'sia -e 'an vī minnun le dī. Maan dra zīe 'nan -e Crizi -le -ka nen yaa 'wō yiba "plan da be, -yee 'pleble 'le 'e 'fo "man.

Bali -le 'wī 'tōdv -dan "mlian blamin -le 'wī 'tōdv da

18 Crizi -le -ka nen yaa 'wō yiba "plan da be, minnun nen o ya 'o 'sidī Bali man -kōvblī be, waa -nan wī maan klin "te wī -a. 'Pian -kaa nen Bali -taa -kaa 'silē 'wī 'ji be, -kaa -ci maan 'nan Bali -le 'pleble nen.

19 'Wī 'kpa nen, kōv 'wī nen 'e 'cren -tēdv Bali -le 'fluba 'ji be -nyren 'gōv. E ya 'e 'cren -tēdv 'nan:

«'An -taa "blamin -le 'wī 'tōdv klu 'sōle. En an -taa -yee ci "nrōndī -nan -nyanle.»

20 -Mē "wī nen 'wī 'tōzān -kolaman -a vidī -a "nyian? En -mē "wī nen 'fluba 'ci vīzān -kolaman -a vidī -a "nyian? Min nen e 'wī man -wēeman be, -mē "wī nen e -kolaman -a vidī -a "nyian? Wa 'a 'kolaman 'wī 'tō vidī -a "fo "dī. Kōv Bali blamin -le 'wī 'tōdv ta 'bōla 'nan -yēe cī klin "te wī -a.

21 Fe -le "wean nen an 'wī zīe -a 'vī be, -yēe cī 'nan blamin 'ka 'kolaman -e 'e Bali -tō 'yee 'wī 'tōdv -a dī. Bali 'bō 'be 'wī zīe -a dre 'yee 'wī 'tōdv -a. Yaa 'yī "yi 'nan, min nen e yī -tera 'wī nen kōa ve 'cēe be -a da be 'e 'sia 'wī 'ji. 'Wī zīe te kō ya -a vīnan 'cēe be, minnun -a maan "le klin "te wī -zōv.

22 Zuif 'nōn a "va 'nan -ce "srōn wīnun nen "o -nan ye. En Grēk 'nōn a 'wī 'tō wīnun -wēenan.

23 'Pian -cee ve be, Crizi nen waa -te yiba "plan da be, -yee 'wī nen -kaa ve minnun le. 'Wī zīe e "naan Zuif 'nōn man, en minnun nen o 'ka Zuif 'nōn 'a die, "o maan "le klin "te wī -le 'wī 'zōv.

24 'Pian minnun nen Bali o laabv 'nan -e 'e o 'si 'wī 'ji be, -te o ya Zuif 'nōn 'a oō, en -te o 'ka Zuif 'nōn 'a dī oō, waa -tōa 'nan Crizi a Bali -le 'pleble 'a, en e ya Bali -le 'wī 'tōdv -a.

25 'Wī nen Bali -a dre zīe minnun -a "siala "le klin "te wī -le 'wī 'zōv. -Wee tin 'ka 'nōnnōn "fo "dī, kōv Bali -le 'wī 'tōdv "mlian blamin -le

ve da -kɔɔbli. En 'nyian be, 'wɪ 'bɔ zɪe -a drɛdɪ blamin -a "siala 'nan Bali 'ka 'pleble dɪ. -Wee tin 'ka 'nɔnnɔn "fo "dɪ, kɔɔ Bali -le 'pleble "mlian blamin -le ve da -kɔɔbli.

26 'An "bɔɪ Zozinɔn, 'wɪ nɛn maan 'nan 'an ve be, e ya 'le 'ka 'fli -nanjen -e 'ka -tɔ 'ka 'bɔ 'a. Kaa nɛn Bali 'ka laabɔ 'labɛ, minnun nɛn blamin o "siala 'wɪ 'tɔnɔn 'a be, o 'ka 'ka yei "bɔɔ "dɪ. En min tanɔn 'ka 'ka yei "bɔɔ "dɪ. En min -dandan nun 'ka 'ka yei "bɔɔ "dɪ.

27 'Pian minnun nɛn blamin o "siala -blɔnɔn 'a be, o 'bɔ nɛn Bali o 'si "va. Yaa drɛ zɪe 'nan -e minnun nɛn 'wɪ 'tɔnɔn 'a be, 'yra 'e o -te. En "nyian be, minnun nɛn blamin 'ka o "siala fɛ -tɔ -a dɪe, o 'bɔ nɛn Bali o 'si "va. Yaa drɛ zɪe 'nan -e minnun nɛn min tanɔn 'a be, 'yra 'e o -te.

28 En "nyian be, minnun nɛn o 'ka min -dandannun -a dɪe, en blamin yɪe 'ka 'naan o man dɪe, o 'bɔ nɛn Bali o 'si "va. Minnun nɛn o 'ka fɛ -tɔ -a dɪe o nɛn. Bali -a drɛ zɪe 'nan -e minnun nɛn blamin o "siala fɛ -tɔ -a be, o -nan wɪ 'e vilɛ 'e 'kɔn dɪ.

29 E ya zɪe 'nan -e 'trɛda blamin -tɔ 'e vilɛ 'e -dandan 'tan Bali 'lɛ dɪ.

30 -A -tɔwli "nɛn 'cɛe vɛ -a. Bali 'bɔ 'bɛ 'ka drɛ Zozi Crizi -le vɛ -a. Zozi Crizi zɪe, 'wɪ 'tɔdɪ nɛn e 'si Bali va be -nyrɛn, en -yɛɛ drɛ -cɛe vɛ -a. Kɔɔ Crizi 'bɔ 'le "wɛan nɛn Bali -kaa 'sia min tɪgɪ 'a, en e -kaa 'si "va 'yɛe vɛ -a "fo, en e -kaa 'si 'wɪ 'wɪldɪ "le nɔnba -ji.

31 Bali -a drɛ zɪe 'nan -e 'wɪ nɛn 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji be, -kaa ta wɪ drɛ. E ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan:

«-Te min a "va 'nan 'e -dandan "taan Bali 'lɛ be, 'wɪ nɛn Minsan -a drɛ -yrɛ "bɛ -a 'bɔ 'e vɪ!»

2

Pɔl Zozi Crizi -le 'wɪ 'vɪ Korenti 'nɔn le 'kɔ?

1 'An "bɔɪ Zozinɔn, 'an 'bɔ 'gɔvɛ, zɪ an 'lɔ 'ka 'va be, blamin -le 'wɪ 'tɔdɪ -dandan 'lɛe 'wɪdɪ sidɔ -a "cɛɛ an 'wɪ nɛn Bali -a drɛ be -a 'vɪ 'cɛɛ dɪ.

2 Kɔɔ maan 'yɪ "yi 'nan Zozi Crizi -tɔwli "le 'wɪ nɛn 'an ve 'cɛɛ. Zozi Crizi nɛn waa -tɛ yiba "plan da be -a 'bɔ nɛn maan ve.

3 Tɔ nɛn an 'lɔ 'ka 'va be, tɛ an "kɔe 'ka 'an da 'kpa dɪ. En "nyian be tɛ "klan a 'an 'ji.

4 Bali -le 'wɪ nɛn maan 'vɪ 'cɛɛ be, blamin -le 'wɪ 'tɔdɪ -dandan 'lɛe 'wɪdɪ sidɔ -a "cɛɛ maan 'vɪ 'cɛɛ en kaa 'man "yi "dɪ. 'Pian Bali lei 'saun 'bɛ 'nyranman 'pa 'pleble en ka 'wɪ zɪe -a 'man "yi.

5 Maan drɛ zɪe 'nan -e Bali -le 'pleble 'le "wɛan be 'ka yi -tɛra Zozi da. Kɔɔ an 'ka "vale 'nan blamin -le 'wɪ 'tɔdɪ -dandan man nɛn 'ka yi -tɛra "da "dɪ.

Bali -le 'wɪ 'tɔdɪ

6 Zozinɔn nɛn o drɛ Bali -le 'wɪ 'ji ceje be, waa -tɔa 'nan 'wɪ 'tɔdɪ nɛn kɔa 'vɪ. 'Pian 'wɪ

'tɔdɪ zɪe ya'a 'silɛ 'trɛ 'gɔvɛ -a da dɪ, en ya'a 'silɛ minnun tanɔn 'va dɪ. -A -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan minnun tanɔn zɪe yi -tɔ bɔa "bɛ o -nan -nyaan.

7 'Wɪ 'tɔdɪ nɛn kɔa "paaman minnun ji be, Bali -le 'wɪ 'tɔdɪ nɛn -a -ci mandɪ a 'pleble be -nyrɛn. Te Bali 'ka tian 'trɛ drɛlɛ dɪe, en yaa man drɛ 'e 'cɛn 'nan 'yɛe 'tɔ -dan be 'ka drɛ -a "nɛn "blɔnɔn 'a. 'Wɪ 'tɔdɪ zɪe e ya 'e yɔɔdɪ minnun man.

8 Minnun tanɔn nɛn 'trɛ 'gɔvɛ -a da be, wa'a Bali -le 'wɪ 'tɔdɪ zɪe -a -ci manlɛ dɪ. "Te waa -ci 'man be, "te Minsan nɛn 'tɔ -dan a -yrɔ "be wa'a -pɛɪɪɪ yiba "plan da dɪ.

9 'Wɪ nɛn 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji be, -yɛɛ 'lɛ sɔɔ. Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan:

«'Wɪ nɛn blamin 'ka tian 'li -a -nan ylɛ dɪe, en 'wɪ nɛn blamin 'ka tian 'li -a manlɛ dɪe, en 'wɪ nɛn -a -cin 'ka blamin ji 'nan e dra dɪe, -a 'bɔ nɛn Bali -a man drɛ minnun nɛn o Bali 'bɔ ye "yi "bɛ -wee vɛ -a.»

10 'Pian -cɛe yɪe be Bali 'bɛ 'wɪ zɪe -a -ci 'si -cɛɛ 'yɛe lei 'saun 'a. Kɔɔ Bali lei 'saun 'wɪ pɛɛnɔn -tɔa. Yaa -tɔa "trɪɪɪ e Bali -le 'wɪ yɔɔdɪ pɛɛnɔn -tɔa.

11 'Ka 'ci "nrɔn 'wɪ 'gɔvɛ -a da -tɔ, blamin 'bɔ 'bɛ 'e 'fli man wɪ -tɔa 'e -tɔwli "cɛ. -Njɛɛ dɔvɔ? -A -tɔwli "nɛn "nyian Bali lei 'saun 'le vɛ -a. 'Wɪ pɛɛnɔn nɛn Bali da be, Bali lei 'saun 'bɛ -tɔa 'e -tɔwli.

12 Lei nɛn Bali -a -nɔn -cɛɛ be, ya'a 'sia 'trɛda 'gɔ dɪ, 'pian e "sia Bali 'bɔ 'va. -Yɛe "wɛan Bali -le "yinun nɛn yaa dra -cɛɛ be, -kaa -tɔa.

13 En "yinun zɪe blamin 'le 'wɪ 'tɔdɪ -dandan -a "cɛɛ -kaa -nan wɪ ve minnun lɛ dɪ. 'Pian 'wɪnun nɛn Bali lei 'saun -a "paa -kaa 'le be, -a 'bɔ nɛn -kaa ve minnun lɛ. 'Wɪ 'kpa nɛn, 'wɪnun nɛn e cɪ Bali -le 'wɪ 'a be, -kaa -ci "sia minnun nɛn Bali lei 'saun o "paala be -wlɛ.

14 'Pian min nɛn e 'ta wɔla 'e 'bɔ 'wɔlo -ji wɪnun da be, wɪnun nɛn e 'si Bali lei va be, ya'a 'we "man 'nan 'wɪ 'kpa nɛn dɪ. -A san "e 'wɪnun zɪe -a "siala klin "tɛ wɪnun -a en ya'a 'kɔlaman -e 'e -ci man dɪ. Fɛ nɛn maan ve zɪe, -yɛɛ cɪ 'nan 'wɪnun nɛn e 'si Bali va be Bali lei 'saun 'bɛ -ci "sia min lɛ.

15 Min nɛn Bali lei 'saun -a "paala be, e -kɔlaman 'wɪ 'tɔ 'tɔdɔ pɛɛnɔn 'fa 'sidɪ -a, 'pian min nɛn Bali lei 'saun "cɛɛ "paala dɪe, ya'a 'kɔlaman -e 'e min zɪe -yɛe 'wɪnun drɛdɪ -ci man dɪ.

16 Kɔɔ 'wɪ zɪe Bali -le 'fluba -a 'vɪ. E ya 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«-Tɛ Minsan -le ci "nrɔndɪ -tɔa? En -tɛ -kɔlaman 'wɪ "paadɪ -a "ji?»

-A san "ka "fo "dɪ, 'pian -cɛe vɛ be, Crizi lei 'bɛ -kaa "paala. -Yɛe "wɛan -kaa -yɛe ci "nrɔndɪ -tɔa.

3

-Mɛ "wɪ nɛn Bali 'sunɔn -a dra?

1 An "bɔt Zozinon, 'wɛ tɪglɪ 'ji bɛ, ma'an 'kɔlaman -e 'an 'wɪ tin 'ba 'cɛɛ 'le minnun nɛn Bali lei 'saun o "paala bɛ -wee 'wɪ 'zɔ dɪ. 'Pian an 'wɪ tin "baa 'cɛɛ 'le minnun nɛn o 'ta wɔla 'o 'bɔ 'wulo -ji winun da bɛ -wee 'wɪ 'zɔ. Kɔɔ ka ya "le minnun nɛn o ya Crizi -le 'wɪ 'ji 'nɛn 'linɛn nun -a bɛ -wee 'wɪ 'zɔ.

2 -Yee "wɛan 'winun nɛn an "sia -a tin 'banan 'cɛɛ 'gʊɛ, e 'ka 'plɛblɛ dɪ. 'Nɔnnɔn nɛn waa -nɔan 'nɛn 'linɛn lɛ bɛ, e ya "le -a 'bɔ nɛn maan -nɔn 'cɛɛ. Kɔɔ ka'a 'kɔlaman -e 'ka fɛ 'plɛblɛ 'blɪ dɪ. 'ɛn 'bɛ nɛn 'gʊɛ, 'nɔnnɔn nɛn min -a -nɔan tian 'cɛɛ.

3 Kɔɔ ka 'ta wɔla 'ka 'bɔ 'wulo -ji winun da. Fɛ -le "wɛan an 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ bɛ, man bɔdɪ a 'ka yei, ɛn 'wɪ a 'e -fɔladɪ 'ka yei. 'Wɪ zɪɛ yaa -kɔnnman 'nan Bali lei 'saun "cɛɛ 'ka "paala dɪ ɛn 'cɛɛ 'ta wɔ -pɛ a "le minnun nɛn wa'a Bali tɔa dɪɛ -wee vɛ zɔ.

4 Kɔɔ min -mienun a 'ka yei "o "ve 'nan: «"Kʊ "ya wɔ Pɔl -srɛnɔn 'a», ɛn min -mienun "o "ve 'nan, Apolo -srɛnɔn nɛn "wee "a. 'Wɪ zɪɛ -yɛɛ -kɔnnman 'nan Bali lei 'saun "cɛɛ 'ka "paala dɪ.

5 'Pian e ya "le 'an 'wɪ 'tɔ laabʊ 'ka 'lɔ. -Tɪ nɛn Apolo -a? 'ɛn -tɪ nɛn 'an 'bɔ Pɔl -a? Maan ve 'cɛɛ 'nan, Bali 'sunɔn "tun "nɛn 'kʊa. 'Kʊ 'va nɛn Bali ciɪla ɛn ka yi -tɛra Zozi da. 'Wɪ nɛn Minsan -a -pɛba 'wɔ 'kʊ 'lɔ bɛ, -a 'bɔ nɛn kʊa drɛ.

6 E ya "le 'nan fɛ 'wɛ nɛn maan -fɔ 'trɛ 'ji, ɛn Apolo 'yi 'sɛn "da. 'Pian Bali 'bɛ fɛ 'wɛ zɪɛ -a 'bɔ ɛn -yɛɛ cɪ -a trɔnan.

7 Maan 'nan 'an ve 'cɛɛ 'nan, min nɛn e fɛ 'wɛ 'fɔ 'trɛ 'ji bɛ -a san 'tɔ "cɛɛ wa'a ve dɪ, ɛn min nɛn e 'yi 'sɛn "da "bɛ -a san "tɔ "cɛɛ wa'a ve dɪ, 'pian Bali nɛn yaa 'bɔ ɛn e cɪ -a trɔnan bɛ, -a 'tɔ nɛn waa ve.

8 Min nɛn e fɛ 'wɛ -fɔa 'trɛ 'ji 'lee min nɛn e 'yi -sɛan "da "bɛ, wa'a 'mlian 'o cin da dɪ. 'Pian 'nyranman nɛn min -tɔ -a 'pa bɛ, -a man -kopa nɛn Bali -a -nɔan -a san lɛ.

9 Kɔɔ kʊ ya Bali lɔ "le -yee 'nyranman 'panɔn 'zɔ, ɛn cɛɛ cɪ Bali -le fei 'bɔ 'a. 'ɛn "nyian bɛ, ka ya "le -yee 'kɔn 'lɛ 'wɪ 'zɔ.

10 Bali -le "yi "nɛn yaa drɛ 'mɛn 'an drɛdɪ -a Zozi 'le 'pasiazan -a bɛ, -yɛɛ -maan an drɛ "le 'kɔn 'tɔzan -dan -le 'wɪ 'zɔ. An 'kɔn 'pʊ -fɔ 'trɛ 'ji, ɛn min peenun a -a -tɔnan "da. 'Pian 'ka 'tɔdʊ pɛɛnɔn nɛn ka cɪ -a -tɔnan "da "bɛ, 'ka yiɛ 'tɔ 'ka 'fli -va.

11 Fɛ nɛn maan ve zɪɛ, -yɛɛ cɪ 'nan 'kɔn 'pʊ nɛn maan -fɔ 'trɛ 'ji 'va bɛ, Zozi Crizi nɛn. 'ɛn min 'ka 'kɔlaman -e 'e 'kɔn 'pʊ pɛe -fɔ "nyian 'trɛ 'ji "fo "dɪ.

12 Minnun a 'kɔn zɪɛ -a -tɔnan "da -siga -a, ɛn min -mienun a 'kɔn zɪɛ -a -tɔnan "da -kɔlɛnɛn nɛn o 'flɛ cɪ bɛ waa, ɛn min -mienun a "nyian -a -tɔnan "da yiba "a, ɛn min -mienun a "nyian -a -tɔnan "da "lɔ "a.

13 'Pian 'nyranman nɛn min -tɔ -a 'pa bɛ, -a ta -taa "bɔlɛ yi nɛn Bali 'trɛdanɔn 'le tin "baa

bɛ -a da. Yi zɪɛ -a da bɛ, 'tɛ 'a nɛn Bali min -tɔ -le 'nyranman -nanjan.

14 Min nɛn e 'kɔn zɪɛ -a -tɔ "da ɛn 'tɛ 'ka -kɔlɛlɛ -yee vɛ srɛdɪ -a dɪɛ, -a san 'yee -kopa ye.

15 'Pian -te 'nyranman nɛn yaa 'pa bɛ 'tɛ -a srɛ bɛ, ya'a 'yee -kopa 'ye "fo "dɪ. 'Pian min 'bɔ zɪɛ e "sia 'wɪ 'ji. E -kɔan "le min nɛn e 'sʊ 'tɛ 'lɔ fɛ -a blɪ bɛ -yee 'wɪ 'zɔ.

16 'Ka Zozinon bɛ cɛɛ cɪ Bali -le 'kɔn 'a, ɛn Bali lei 'saun -nyɛanla 'ka 'ji. Ka'a tɔa zɪ dʊʊ?

17 Min nɛn e Bali -le 'kɔn -wɪ bɛ, Bali min zɪɛ -a -nan -nyaan. Kɔɔ Bali -le 'kɔn a 'saun ɛn 'ka Zozinon 'bɛ cɪ Bali -le 'kɔn 'bɔ zɪɛ -a.

18 Te min -tɔ 'e 'fli see "paadɪ! Maan ve 'cɛɛ 'nan, -te -a -cin a min -tɔ 'ji 'ka yei 'nan 'yɛɛ cɪ 'wɪ 'tɔzan -a bɛ, min zɪɛ 'e 'fli drɛ 'bluzan -a 'trɛdanɔn 'lɛ. E drɛ zɪɛ, 'dʊ -e Bali 'e 'wɪ 'tɔdɪ -nɔn -yɛɛ.

19 Kɔɔ 'wɪ 'tɔdɪ nɛn 'trɛdanɔn -a "siala 'nan -yɛɛ cɪ 'wɪ 'tɔdɪ 'kpa -a bɛ, e ya Bali 'lɛ klin "tɛ wɪ -a. E ya 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji 'nan: «Bali 'wɪ 'tɔnɔn "kuan 'o 'bɔ 'le -dawli winun drɛdɪ man.»

20 'ɛn e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji "nyian 'nan:

«'winun nɛn 'wɪ 'tɔnɔn -a "nrɔnman 'o 'ji bɛ, Minsan -a -tɔa, ɛn yaa -tɔa 'nan -a -ci "ka "dɪ.»

21 E ya zɪɛ 'nan -e min -tɔ 'e vɪɛ 'e 'fli drɛ -dandan 'trɛda blamin -le "wɛan dɪ. Kɔɔ Bali fɛ pɛɛnɔn 'nɔn 'cɛɛ.

22 Maan ve 'cɛɛ 'nan -te e ya 'an 'bɔ Pɔl -a oo, ɛn -te e ya Apolo -a oo, ɛn -te e ya Pieri -a oo, ɛn -te e ya 'trɛ 'bɔ 'gʊɛ -a da -a oo, ɛn -te e ya 'belidɪ -a oo, ɛn -te e ya -kadɪ -a oo, ɛn -te e ya 'trɛda fɛnɛn nɛn -nan 'gʊɛ -a oo, ɛn -te e ya fɛnɛn nɛn o -taa "bɛ -a oo, -a pɛɛnɔn zɪɛ, Bali -a -nɔn 'cɛɛ.

23 'Pian 'ka 'bɔ bɛ, ka ya Crizi -le vɛ -a, ɛn Crizi a Bali -le vɛ -a.

4

Minsan 'bɛ Zozi 'le 'pasianɔn 'le tin "baa

1 'Wɪ nɛn -a -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'kʊ 'va zia bɛ -nyɛn 'gʊɛ, kʊ ya Crizi 'sunɔn 'a, ɛn e 'kʊ 'pla 'nan 'kʊ Bali -le 'wɪ yɔɔdɪ "paa 'ka 'ji.

2 'Pian 'wɪ -dan nɛn "va "bɛ, -nyɛn 'nan 'nyranman nɛn yaa -pɛba 'wɔ 'kʊ 'lɔ bɛ 'kʊ yiɛ -trɔa "da.

3 -Yee "wɛan 'an 'bɔ 'lɛ vɛ bɛ, -te ka 'mɛn 'wɪ tin "baa oo, -te 'bɛ "cɛɛ dɪ, tin 'banɔn 'mɛn 'wɪ tin "baa oo, ma'an siala 'wɪ 'a dɪ. 'ɛn "nyian bɛ 'an 'bɔ mɛɛn "cɛɛ 'an 'fli -le 'wɪ tin "baa dɪ.

4 Maan ve 'cɛɛ 'nan, -te 'an 'wulo -ji "nrɔndɪ 'ka tin tɛa 'an da dɪ oo, wa'a vɪɛ 'nan 'wɪ zɪɛ -yee "wɛan 'mɛn tin a 'nɔnnɔn dɪ. 'Pian Minsan -tɔwli 'bɛ cɪ 'mɛn tin 'bazan 'a.

5 -Yee "wɛan te 'ka tin -tɛ min da, te -a tɔ 'ka tian bɔlɛ dɪ. 'Pian 'ka Minsan -tadɪ man -pɛn! Tʊ zɪɛ -a man nɛn, e 'winun nɛn 'e yɔɔdɪ klun va bɛ -a ta bɔala. 'ɛn "nyian bɛ, 'winun nɛn min 'ji 'e yɔɔdɪ bɛ, yaa ta bɔala. Maan ve

'cee 'nan, yi zɪe -a da be Bali min 'to 'yi 'wɪ nyranman nɛn min 'bɔ -a 'pa be -a man.

Zozi Crizi-le 'pasianɔn 'o dre 'cee 'wɪ-kɔɔn 'mannɔn 'a

6 'An 'bɔɪ Zozinɔn, 'cee "wean nɛn an "sia 'wɪnɔn 'gɔe -a vɪnan 'kɔ 'vale Apolo -a 'kɔ man. Waa 'vɪ 'nan: «'Wɪ nɛn 'e 'crɛn -tɛdɪ be, te min 'e 'cɪla "da 'dɪ!» An ya "vale 'nan 'wɪ zɪe 'ka -tɔ 'nan, -a -tɔwli "nɛn "nyian 'kɔe vɛ -a. -Yee "wean te 'ka 'tɔ 'e -dandan 'tan 'kɔ "fli 'gɔe 'kɔ yei 'min -tɔ -le "wean dɪ.

7 -Tɛ 'vɪ 'yɪe 'nan i ya -dan 'i bɔɛzan -tɔ man? Fɛ -tɔ nɛn 'i 'lɔ, te Bali "cee 'nɔn 'yɪe dɛ, e 'ka "fo 'dɪ! -Yee "wean nɛn 'i -dandan 'tandɪ 'le 'tɔ!

8 -A -cin a 'ka 'jɪ 'nan fɛ -tɔ 'ka 'e 'klɪdɪ 'ka man dɪ, 'nan ka dre fɛnɔn 'a. En ka mingɔnɔnɛn -blɪdɪ 'sia 'va, 'pian kɔ 'ka wɔ "va dɪ. An ya "va 'nan 'wɪ zɪe 'e dre 'wɪ 'kpa -a, 'dɔ -e "kɔ 'kɔn wɔ "va.

9 -A -cin a 'an 'jɪ 'nan, kɔv nɛn kɔ cɪ Zozi 'le 'pasianɔn 'a be, Bali 'kɔ dre minnɔn nɛn o 'ka min va minnɔn -a dɛ waa. Kɔ dre "le minnɔn nɛn o ya 'o 'pladɪ 'nan 'o -ka be -wee 'wɪ 'zɔ. -Te e ya Bali -le 'pasianɔn 'a oo, ɛn -te e ya blamin -a oo, o pɛnɔn -a -nan ye.

10 Minnɔn 'kɔ "sɪala klɪnɔn 'a Crizi -le "wean. 'Pian 'cee vɛ be, 'ka 'fli "sɪala 'wɪ 'tɔnɔn 'a Zozinɔn yei. Ka ya min 'pleblɛ nun -a, 'pian 'kɔe vɛ be e 'ka zɪ dɪ. Minnɔn 'ka 'tɔ "yɪ "ve, 'pian 'kɔe vɛ be o "naan "kɔe "man.

11 'Be nɛn cɛɛgɔ yi -a 'gɔe, dra 'kɔ -tɛa tian, ɛn 'yɪ dra 'kɔ -tɛa tian. 'Kɔ man sɔnɔn "ka "dɪ. Minnɔn 'kɔ -sɔan, ɛn "nyian be 'kɔ -nyran pei "ka "dɪ.

12 'Kɔ "kɔe -nyaan 'nyranman 'padɪ -a -e 'kɔ "nɛn "fɛ -blɪ. Minnɔn 'kɔ "sronman 'pian -fɛa nɛn kɔa vɛ o man. Minnɔn "te "paa 'kɔ da, 'pian 'kɔ "wulo -tɔa "wlu.

13 Minnɔn "we 'kɔ man -wlɪdɪ, 'pian kɔa "sia "da -wle wei 'nɔnɔn 'a. Kɔ dre 'trɛdanɔn 'lɔ "le bli -le 'wɪ 'zɔ, ɛn kɔ da nɛn o 'wee "tri pɛnɔn 'weɛnman tian cɛɛgɔ yi -a.

14 -Te an 'wɪnɔn zɪe -a crɛn -te 'cee be, wa'a vɪle 'nan -e 'yra 'e 'ka -tɛ dɪ. 'Pian an ya "vale 'nan ka -sɔɔnla -si tɪglɪ da, kɔɔ ka dre 'mɛn 'nɛnnɔn nɛn an o ye "yɪ "be waa.

15 Maan ve 'cee 'nan -te min -kpi fu (10.000) 'be Crizi -le 'wɪ "paaman 'ka 'jɪ oo, 'pian -a -cin 'e 'kɔn 'ka 'jɪ 'nan 'ka "tɪ 'ka "kaga "dɪ. 'An 'bɔ 'be dre 'ka "tɪ "a, kɔɔ mɛɛn Crizi -le 'wɪ 'nɔnɔn 'vɪ 'cee ɛn ka dre -yee vɛ -a.

16 -Yee "wean an 'ka trɔ "baa 'nan, 'ka dre 'an 'sɪ dɛnɔn 'a.

17 En 'wɪ zɪe -a -jɪ be, an Timote "paa -sia 'cee. Mɛɛn Bali -le 'wɪ 'vɪ -yrɛ ɛn e wɪ "man. Zozinɔn yei "be, e dre "le 'an 'pɔn -jɪ 'nɛn nɛn maan ye "yɪ ɛn an yɪ -tɛala "da "be -yee 'wɪ 'zɔ. Zɪ 'mɛn 'ta wɔ -pɛ cɪ Crizi -sru "be, e "ta "lo -a -cin -tɔle 'ka 'jɪ. En 'wɪ 'bɔ zɪe -a 'bɔ nɛn maan "paaman minnɔn jɪ -leglɪzɪ -tɔdɔ pɛnɔn 'jɪ.

18 Min -mienun a 'ka yei "be waa nrɔn 'o 'jɪ 'nan ma'an "nyian lia 'an da 'ka 'va "fo "dɪ, ɛn o -dandan 'tandɪ 'sia.

19 'Pian maan ve 'cee 'nan -te Minsan wɪ "man "be, -a -nan 'ka "nyian mɔan dɪ -e 'an 'lɔ 'ka 'va. -Te an 'lɔ be, minnɔn 'bɔ nɛn 'o 'fli dra -dandan 'labɛ, wa'a vɪle 'nan o wei le nɛn 'an "trɔɛn -tɔa "dɪ, 'pian 'pleblɛ nɛn Bali -a -nɔn -wle "be -a 'bɔ nɛn maan -nanjean.

20 Kɔɔ Bali -le mingɔnɛn -blɪdɪ min da be, wa'a vɪle 'nan 'wɪ 'saza nɛn min -a tin "baa 'e 'le dɪ, 'pian Bali 'yee 'pleblɛ 'ci -kɔɔnman.

21 'An sɔnba 'sia -e 'an 'lɔ 'ka 'va, 'be a -tɔ. En 'an 'lɔdɪ 'ka 'va 'ka yɪdɪ 'yɪ 'lee -pɔan "trɔɔ -a be, 'be a -tɔ. 'Wɪ "fli zɪe -a "cɛn 'va nɛn ka cɪ?

5

'Wɪ 'wlɪdɪ -dan wla Korenti Zozinɔn yei

1 Maan 'man 'e 'pa -a "fli yaa 'nan, 'wɪ 'wlɪdɪ "tɔ nɛn minnɔn 'bɔ nɛn wa'a Bali tɔa dɛ, wa'a 'kolaman -e 'o dre dɛ, min -tɔ a -a dɛnan 'ka yei. Kɔɔ min zɪe 'o 'vale 'e "tɪ "nan -a, -weɛ cɪ lɪ 'lee 'kɔnɛn -a.

2 'Wɪ zɪe min -tɔ a -a dɛnan 'ka yei, te ka -dandan "taan. 'Pian e ya "le 'ka 'ta 'e dre paan -trɔdrɔ -e min nɛn 'e 'wɪ zɪe -a dre be, 'ka -pin 'ka yei.

3 'An 'bɔ Pɔl -le vɛ be, an 'ka 'ka yei "nun dɪ, 'pian 'mɛn cɪ "nrɔndɪ pɛnɔn a 'ka 'va nun. Maan ve 'cee 'nan, min nɛn e 'wɪ zɪe -a dre be, "te 'an 'kɔn 'ka 'va nun be, "te an tin -tɛ "da -a -nan 'mɔn.

4 'Wɪ nɛn kɔ 'ka dre be, -nyrɛn 'gɔ, 'ka cin yɪ -yee 'wɪ man Minsan Zozi Crizi 'tɔ da. 'Mɛn cɪ "nrɔndɪ pɛnɔn a 'ka 'va nun "le -cee cɪ. -Kaa san Zozi Crizi -le 'pleblɛ 'a,

5 'ka min zɪe -a -pin 'ka yei -e 'e dre Satan -le vɛ -a 'e "pa 'jɪ. 'Ka dre 'nan -e Satan 'e 'wɪ "nɛn -kɔɔn -yrɛ. 'Wɪ zɪe -yɛɛ -maan 'bɔ 'e lia 'e da -e 'e -kɔla 'sɪdɪ -a 'wɪ 'jɪ yɪ nɛn -kaa san Zozi Crizi -taa "man "be, -a da.

6 'E 'ka 'wɪ "yɪ "a "fo -e 'ka -dandan 'tan 'wɪ zɪe -a -jɪ dɪ. Kaa -tɔa 'ka 'bɔ 'a 'nan: «Sɪ 'wle -tɔwli min 'shɛ pɛnɔn "tranman!»

7 -Yee "wean 'wɪ 'wlɪdɪ "nɛn e -kɔlaman -e 'ka pɛnɔn "saa be, 'ka 'sɪ 'ka yei. 'Ka dre zɪe, 'dɔ -e 'ka 'kɔn 'saun Bali 'lɛ! Kɔɔ 'ka 'pa nyranman "cee 'wɪ 'wlɪdɪ "drɛdɪ -a "fo "dɪ. 'Wɪ nɛn Izrael 'nɔn -a dra te o "ta 'o tranun 'sɪ nɔanba -jɪ "fɛdɪ -blɛ be, 'e dre 'cee 'wɪ -kɔɔn "manve -a! O 'mannyan pɛnɔn 'weɛnman bei 'vaa -e 'o 'kpɔun -pɔ nɛn 'mannyan 'ka 'kɔan "va "dɛ -a dre. "Be -sru -e 'o 'wee 'bla 'blɪ. Fɛ nɛn maan ve zɪe -yɛɛ cɪ 'nan, Crizi dre "le -cee 'bla 'zɔ. E -ka 'nan -e 'e -cee 'wɪ 'wlɪdɪ 'fui, -e -kaa 'kɔn 'saun Bali 'lɛ.

8 'Wɪ zɪe -yee "wean be, te -kaa -cee "fɛdɪ -blɪ te 'mannyan ceje a -kaa 'va dɪ! -Yɛɛ cɪ "le 'wɪ 'wlɪdinun nɛn -cee dre 'e tɛdɛ be, -yee 'wɪ 'zɔ. Te -cee dre "nyian "fo "dɪ! 'Pian 'wɪ nɛn

e ci 'saun Bali 'le be, -nyren -kaa dre! En 'w1 nen e ci tigli be, -nyren -kaa dre!

9 'Fluba ceje nen an 'lɔ 'a 'cee be, maan cren -te -ji 'nan, -kɔnnen -weɛnɔn 'lee li -weɛnɔn be te 'ka -bli waa 'fo "di.

10 -Te an ya 'w1 zɛ -a vɪnan be, minnun nen o 'ka Zozi 'va die, 'wee 'w1 'cee ma'an ve di. En wa'a vile 'nan minnun nen 'tre 'gɔe -a da te o ya "lala yɪ 'yi 'nɔn 'a, en o ya crinnɔn 'a, en o ya -yɔ -pannɔn 'a be, -wee 'w1 nen maan ve di. "Te e ya paan 'be 'a be, "te ka 'sia 'tre 'bɔ da "fo.

11 'Pian fe -le "wean nen an 'winun zɛ -a cren -te 'cee be, -nyren 'gɔ: Minnun nen waa ve 'o 'fli man 'nan o ya -kaa "bɔi Zozinɔn 'a te o ya 'w1 'wliɔi 'drenɔn 'a be, te 'ka -bli waa 'fo "di! -Nyren 'le 'nan -kɔnnen -weɛɔi -le 'w1 'zɔ, en -nyren 'le 'nan li -weɛɔi -le 'w1 'zɔ, en -nyren 'le 'nan "lala yɪɔi 'yi 'le 'w1 'zɔ, en -nyren 'le 'nan -yɔ -pandi -le 'w1 'zɔ, en -nyren 'le 'nan -w1 'wliɔi 'vɔɔi Bali man -le 'w1 'zɔ, en -nyren 'le 'nan -wen mlindi -trɔadi 'o 'win -ji -le 'w1 'zɔ, en -nyren 'le 'nan fe 'sidi min lɔ -gla -a -le 'w1 'zɔ. Minnun zɛ, te 'ka -bli waa 'fo "di, en te 'ka fe -bli waa 'e cin va "fo "di!

12 Minnun nen o 'ka Zozi 'va die, mɛɛn "cee tin -tea "o da di. 'Pian minnun nen Zozi 'va be, -cee tin -tea "o da.

13 En minnun nen o 'ka Zozi 'va die, Bali 'be tin -tea "o da. -Yee "wean nen 'w1 nen 'e 'cren -teɔi Bali -le 'fluba 'ji be, 'ka 'ta wola 'dal E ya 'e 'cren -teɔi 'nan:

«Min nen e 'w1 'wliɔi "dra be, 'ka -pin 'ka yei!»

6

-Te 'w1 'fɔla Zozinɔn yei "be, -tie "paamlan?

1 'W1 -fɔala Zozian 'tu 'lee 'e "bɔi Zozian 'tu yei, 'pian kaa 'siala -e 'ka -kɔ -a minnun nen wa'a Bali tɔa die o cɛin -da. 'W1 nen ka dra zɛ e 'ka 'yi "fo "di. Kaa tin "baa paan 'ka "bɔi Zozinɔn 'cɛin -da.

2 -Kaa 'bɔ nen -kaa ya Bali -le minnun -a be, -cee -taa 'tredanɔn 'le tin 'bale. Ka'a 'w1 zɛ -a tɔa dɔvɔ? -Mɛ "le "wean nen ka'a 'kolaman -e 'ka 'w1 'sɛzenen zɛ -a tin 'ba 'ka 'bɔ 'a di?

3 En "nyian be, -cee -taa Bali -le 'pasianɔn 'le tin 'bale. Ka'a 'w1 zɛ -a tɔa dɔvɔ? -Mɛ "le "wean nen ka'a 'kolaman -e 'ka 'treda w1 'sɛzenen 'gɔe -a tin 'ba 'ka 'bɔ 'a di?

4 'Pian -te 'w1 'fɔla 'ka yei "be, ka -ko 'w1 zɛ -a tin 'banɔn nen o 'ka Zozinɔn 'a die, o cɛin -da.

5 An ya "vale 'w1 nen kaa dra be, -a 'yra 'e 'ka 'te, -yee "wean nen an 'w1 zɛ -a ve. 'W1 'tɔzan 'bɔ 'tu 'ka 'cee yei, -te 'w1 'fɔla Zozinɔn 'fli yei "be -e 'e -kɔla o yei "paaladi -a 'mlɔnmlɔn dɔvɔ?

6 'Cee 'w1 dreɔi -a -kɔnnan 'nan 'w1 'tɔzan 'ka 'ka yei "fo "di. Kɔɔ -te 'w1 'fɔla Zozian 'tu

'lee 'e "bɔi Zozian 'tu yei "be, kaa 'sia -e 'ka -kɔ -a minnun nen wa'a Bali tɔa die o cɛin -da.

7 -A mandɪ 'nan 'w1 'fɔla Zozinɔn 'fli yei en o ya tin 'banan be, yaa -kɔnnan 'nan 'cee 'ta wɔ -pɛ 'ka "le Zozinɔn 'zɔ di. -Mɛ "le "wean nen ka'a 'we "man -e min 'e 'w1 dre 'ka 'va -wliɔi "di? En "nyian be, -mɛ "le "wean nen ka'a 'we "man -e min 'e 'ka 'ta -bli di?

8 'Pian 'cee ve be, 'ka 'bɔ cɛɛ 'w1 dra min va -wliɔi, en cɛɛ minnun ta -ble. Min pee "tun "cɛɛ di, 'ka 'bɔ "bɔi Zozinɔn le nen ka 'winun zɛ -a dra.

9 'W1 'gɔe -a -cin 'e -trɔa 'ka 'ji. -Nyren 'nan minnun nen o 'w1 dra -wliɔi "min va be, wa'a 'ko Bali -le mingɔnen tɛɔa "fo "di. En "nyian be, te 'ka 'w1 'gɔe -a 'sia 'wlu w1 -a "fo "di! Minnun nen o ya -kɔnnen -weɛnɔn 'a be, 'lee minnun nen o ya li -weɛnɔn 'a be, 'lee minnun nen o ya -yɔ -pannɔn 'a be, 'lee minnun nen o min -sran -weɛman be, 'lee minnun nen o min nan -weɛman be, 'lee -klɔnnɔn 'lee -klɔnnɔn nen o nyianla "le li 'lee -kɔnen -le 'w1 'zɔ be,

10 'lee minnun nen o ya crinnɔn 'a be, 'lee minnun nen o ya "lala yɪ 'yi 'nɔn 'a be, 'lee minnun nen o -wen mlindi -tɔala 'o 'win -ji be, 'lee minnun nen o 'w1 'wliɔi "ve Bali man be, 'lee minnun nen o fe "sia min lɔ -gla -a be, o pɛɛnɔn zɛ, wa'a 'ko Bali -le mingɔnen tɛɔa "fo "di.

11 Min -mienun a 'ka yei 'e tɛɔe be, te o 'winun zɛ -a -mie dra. 'Pian 'be nen 'gɔe, Minsan Zozi Crizi 'lee -kaa "tɪ Bali lei 'saun be, -weɛ 'cee 'w1 'wliɔi fui 'ka man, en o 'ka 'si "va Bali -le ve -a "fo, en o 'ka dre min tigli 'a Bali 'le.

'W1 nen e Bali 'tɔ dra -dan be -nyren 'ka dre!

12 Min -mienun a 'ka yei, waa ve 'nan: «Fɛ pɛɛnɔn dreɔi -si a 'e 'le 'sɔɔi min le.» 'Pian maan ve 'cee 'nan fe pɛɛnɔn 'ka 'w1 'yi 'dra min le di. An -kolaman maan ve 'nan, fe pɛɛnɔn dreɔi -si a 'e 'nɔndɪ 'men, 'pian ma'an 'fli tɔe -e 'an dre fe -tu -le nɔan -a di.

13 Kaa ve "nyian 'nan: «Bali -bli fe -nɔn min le 'nan -e 'e 'kɔ min -pɔn -ji. En tu -tu -taa "bɔle be, Bali "o "fli zɛ o -nan -nyaan.» 'W1 zɛ e ya 'w1 'kpa -a. 'Pian Bali 'ka -kaa drele 'nan -e -kaa 'fli -nɔn -kɔnnen -weɛɔi 'lee li -weɛɔi le di. Kɔɔ Minsan a "va 'nan -kaa 'kɔle 'e 'kɔn 'e 'bɔ 'le ve -a. En 'e 'bɔ 'yɛɛ yie -tɔa -kaa 'kɔle 'va.

14 Fɛ -le "wean nen an 'w1 zɛ -a 'vɪ be, zɪ Zozi Crizi -ka be, Bali -a 'kɔle wluan -kanɔn 'va. -A -tɔwli "nen "nyian Bali -a dra -cee. -Te -kaa -ka be, Bali -kaa 'kɔle 'gɔe -a wuanla -kanɔn 'va 'yee 'pleble 'a.

15 Crizi man mennun nen 'kaa. Ka'a 'w1 zɛ -a tɔa dɔvɔ? Min -kolaman -e 'e Crizi man men -tu 'si -e 'e dre -kɔnnen -weɛzan man men -a? -Ceje!

16 Kaa -tɔa 'nan, -te min 'nyin -kɔnnen -wɛɛzan -sru "bɛ, te o "flinɔn drɛ min -tɔwli "a. Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«Min "fli zɪɛ o dra min -tɔwli "a.»

17 'Pian min nɛn 'bɛ lɛa Minsan man bɛ, o dra -tɔwli Bali lei 'saun 'le "wɛan.

18 -Yee "wɛan te 'ka 'fli -nɔn -kɔnnen -wɛɛdɪ 'lee lɪ -wɛɛdɪ lɛ "fo "dɪ. Kɔɔ 'wɪ 'wli dɪ 'tɔ 'tɔdɔ pɛɛnɔn nɛn blamin -a dra, te e 'ka -kɔnnen -wɛɛdɪ 'lee lɪ -wɛɛdɪ da dɪɛ, ya'a fɛ -tɔ dra min 'kɔlɛ lɛ dɪ. 'Pian 'wɪ 'wli dɪ "nɛn -kɔnnen -wɛɛdɪ 'lee lɪ -wɛɛdɪ da bɛ, -te min -a drɛ bɛ, te -a san 'wɪ 'wli dɪ drɛ 'e 'bɔ 'kɔlɛ lɛ.

19 -A -cin 'e 'trɔa 'ka 'ji 'nan, 'ka 'kɔlɛ bɛ, e ya Bali lei 'saun 'le 'kɔn 'a. ɛn Bali 'yee lei 'saun zɪɛ -a -nɔn 'cɛɛ, e ya 'ka 'lɔ. Ka 'ka "nyian 'ka 'fli -ji dɪ.

20 Maan ve 'cɛɛ 'nan, Bali 'ka 'ta pan 'wɔ 'flɛ 'plɛblɛ 'dɪ. -Yee "wɛan 'ka Bali 'tɔ drɛ -dan 'ka 'kɔlɛ nɛn e cɪ -yee vɛ -a bɛ -a.

7

Pɔl 'wɪ tin 'ba lɪ 'padɪ 'lee -kɔnnen 'padɪ da

1 'Fluba nɛn ka -ta -a 'mɛn bɛ, 'wɪ nɛn kaa laabu 'an 'lɔ 'ji bɛ, an "ta -a "sia "va 'cɛɛ. -Te kaa 'vɪ 'nan, te -klɔnmɔn 'e -wla 'e nan -sru "dɪɛ, 'wɪ 'tɔ nɛn kaa "vɪ.

2 'Pian 'an 'bɔ Pɔl, maan ve 'cɛɛ 'nan, e ya 'wɪ "yi "a -e -klɔnmɔn nan 'e 'kɔn. ɛn e ya "nyian 'wɪ "yi "a -e lumɔn -sran 'e 'kɔn. "Tɔgɔ lumɔn 'e drɛ -kɔnnen -wɛɛzan 'a, ɛn -klɔnmɔn 'e drɛ lɪ -wɛɛzan 'a.

3 -Klɔnmɔn 'e -wla 'e nan -sru! -Yɛɛ cɪ "le 'e drɛ 'e nan lɛ. ɛn lumɔn 'e wɪ "man -e -a -sran 'e -wla -a -sru! -Yɛɛ cɪ "le 'e drɛ 'e -sran lɛ.

4 Lumɔn 'kɔlɛ bɛ, e 'ka lumɔn 'bɔ 'saza 'le vɛ -a dɪ. 'Pian e ya -a -sran -le vɛ -a. -A -tɔwli "nɛn "nyian -klɔnmɔn -le vɛ -a. -Klɔnmɔn 'kɔlɛ bɛ, e 'ka -klɔnmɔn 'bɔ 'saza 'le vɛ -a dɪ. 'Pian e ya -a nan -le vɛ -a.

5 -Yee "wɛan te 'ka vɪ 'ka cin lɛ -cɛjɛ "fo "dɪ. 'Pian -te 'ka "flinɔn wei drɛ -tɔwli, 'nan -e 'ka 'flin 'tɔ "wɛnnɛn 'a Bali trɔv 'badɪ -le "wɛan bɛ, 'ka drɛ. "Bɛ -sru -e 'ka 'kɔ 'ka cin va, "tɔgɔ 'ka vɪlɛ 'ka 'kɔla 'ka 'fli 'kundi -a dɪ, -e Satan 'e 'ka 'man yɪ.

6 'Wɪ zɪɛ -a da bɛ, -a -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, -si -tɔ nɛn maan kɔɔn 'cɛɛ, 'pian -pei "cɛɛ maan -tɔ 'cɛɛ dɪ.

7 E ya 'an 'ji 'nan minnɔn pɛɛnɔn 'o 'fɔ paan "kɔnnen -gɔnnen -a "lɛ 'mɛn 'wɪ 'zɔv. 'Pian Bali "yi drɛ min lɛ -tɔdɔ. Yaa drɛ min -miennun lɛ 'e 'tɔ, ɛn yaa drɛ min -miennun lɛ 'e 'tɔ.

8 -Klɔnmɔnnun nɛn o nan "ka "dɪɛ, 'lee lumɔnnun nɛn o -sran "ka "dɪɛ, 'lee -calennun bɛ, maan ve -wle 'nan, e ya 'wɪ "yi "a -e 'o 'fɔ "le 'mɛn 'wɪ 'zɔv.

9 'Pian -te wa'a 'kɔlaman 'o 'fli 'kundi -a dɪɛ, 'o lɪ 'pa, ɛn -te 'bɛ "cɛɛ dɪɛ, 'o -kɔnnen 'pa! Lɪ 'padɪ 'lee -kɔnnen 'padɪ bɛ, -a "yi "mlian yra

yɪ dɪ -kɔnnen dra lɔ, -te 'bɛ "cɛɛ dɪ lɪ dra lɔ bɛ -a da.

Pɔl 'wɪ tin 'ba lɪ bɔladɪ da

10 -Klɔnmɔnnun nɛn o lɪ 'pa bɛ, 'lee lumɔnnun nɛn o -kɔnnen 'pa bɛ, 'wɪ nɛn maan laabo -wɔ "bɛ, -nyrɛn 'gɔv. 'Wɪ zɪɛ Minsan 'bɛ vɪ 'nan, 'o 'ta wɔla "da. -Nyrɛn 'nan, te lumɔn 'e 'cɛn 'e -sran man 'li "fo "dɪ.

11 'Pian -te lumɔn cɛɛn 'e -sran man bɛ, 'e 'fɔ 'e "tun, te 'e -kɔnnen pee 'pa "fo "dɪ. -Te 'bɛ "cɛɛ dɪɛ, 'e 'o yei "sɛn 'e cin va 'o 'vale 'e -sran -a. -A -tɔwli "nɛn "nyian -klɔnmɔn -le vɛ -a. Te -klɔnmɔn 'e nan bɔla 'li "fo "dɪ.

12 Zozizan nɛn -a nan a te e 'ka Zozi 'va dɪɛ, 'lee Zozizan nɛn -a -sran a te e 'ka Zozi 'va dɪɛ, -wee vɛ nɛn 'gɔv. 'Wɪ zɪɛ -a da bɛ, Minsan 'ka 'wɪ 'tɔ vɪlɛ dɪ, 'pian an -kɔlaman an 'wɪ -mie ve 'cɛɛ "da. Zozizan nɛn -a nan a te e 'ka Zozi 'va dɪɛ, -te -a nan a "va 'nan 'o 'kɔn -a bɛ, te 'e lɪ zɪɛ -a bɔla "fo "dɪ.

13 ɛn Zozizan nɛn -a -sran a te e 'ka Zozi 'va dɪɛ, -te -a -sran a "va 'nan 'o 'kɔn -a bɛ, te 'e 'si 'e 'sran zɪɛ -a wlu "fo "dɪ.

14 Lumɔn zɪɛ e 'ka 'e "tri "tɔdɪ Bali 'lɛ dɪ, 'pian lɪ 'bɔ 'le "wɛan bɛ -a -sran dra 'saun Bali 'lɛ. -A -tɔwli "nɛn "nyian -klɔnmɔn -le vɛ -a, -klɔnmɔn 'ka 'e "tri "tɔdɪ Bali 'lɛ dɪ, 'pian -klɔnmɔn 'bɔ 'le "wɛan bɛ -a nan dra 'saun Bali 'lɛ. -Te e 'ka zɪ dɪɛ, "te 'o cin 'nennun -kɔan 'o "tri "tɔdɪ Bali 'lɛ. 'Pian e 'ka zɪ "fo "dɪ, o ya 'saun Bali 'lɛ.

15 'Pian -te -klɔnmɔn 'bɔ nɛn e 'ka Zozi 'va dɪɛ -yɛɛ 'vɪ 'nan 'e 'cɛan 'e nan man bɛ, 'e drɛ. ɛn -te lumɔn 'bɔ nɛn e 'ka Zozi 'va dɪɛ -yɛɛ 'vɪ 'nan 'e 'cɛan 'e 'sran man bɛ, 'e drɛ. Kɔɔ lumɔn nɛn Zozi 'va bɛ, lee -klɔnmɔn nɛn Zozi 'va bɛ, o 'ka 'o -mɛan drɛdɪ 'wɪ zɪɛ -a -ji "fo "dɪ.

'Pian -a -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, Bali -kaa laabu 'nan -e -kaa yei 'e 'kɔn -trɔɔ -kaa 'vale min pɛɛnɔn 'a. -Yee "wɛan te 'cɛɛ 'cɛndɪ 'e 'si 'ka Zozinɔn 'va zia dɪ.

16 Kɔɔ 'i 'bɔ lumɔn nɛn Zozi 'va bɛ, -te 'yie "wɛan nɛn 'i 'sran "sia 'wɪ 'ji oo, yi'a tɔa dɪ. ɛn 'i 'bɔ 'klɔnmɔn nɛn Zozi 'va bɛ, -te 'yie "wɛan nɛn 'i nan "sia 'wɪ 'ji oo, yi'a tɔa dɪ.

-Pɛ nɛn i cɪ "man 'lɔɔ ɛn Minsan 'i laabu bɛ, -a man nɛn 'i 'fɔ!

17 'Wɪ nɛn e cɪ 'wɪ -dan a bɛ, -nyrɛn 'nan, zɪ Minsan 'i 'pa 'trɛda bɛ -a da nɛn 'i 'fɔ! ɛn -pɛ nɛn i cɪ "man 'lɔɔ ɛn Minsan 'i laabu bɛ, -a man nɛn 'i 'fɔ! 'Wɪ nɛn maan "paaman -leglizi -tɔdɔ pɛɛnɔn 'ji bɛ, -nyrɛn zɪɛ.

18 Maan 'nan an 've 'nan, -te Bali 'i laabu te i ya 'i -fɔdɪ -klɔnmɔn -va bɛ, e ya 'kpa. ɛn -te Bali 'i laabu te i 'ka 'i -fɔdɪ -klɔnmɔn -va dɪɛ, te 'i -wɛɛ 'nan i -fɔa "klɔnmɔn -va -e 'i 'kɔn 'saun Bali 'lɛ dɪ.

19 -Te min a 'e -fɔdɪ -klɔnmɔn -va bɛ, e ya 'wɪ "tun "a. ɛn -te min 'ka 'e -fɔdɪ -klɔnmɔn -va dɪɛ, e ya "nyian 'wɪ "tun "a. 'Pian 'wɪ nɛn

e ci 'w1 -dan a be, -nyren 'nan, min 'e 'ta wola 'w1 nen Bali -a 'v1 be -a da.

20 Maan ve "nyian 'nan, -pe nen min ci "man 'lao en Bali -a laabu be, -a -ji nen min 'e 'fo.

21 -Te Bali 'i laabu te i ya noan -a be, te 'yie -kondi noan -a 'w1 'e 'nan 'i man "fo "di. 'Pian -te -a -si 'le 'so 'yie 'nan -e 'i v1e 'i 'kon "nyian noan -a die, 'i 'w1 "man.

22 Maan 'v1 'nan, te -kondi noan -a 'w1 'e 'nan min man di, kao -te min a noan -a en Bali -a laabu be, te e dre noan nen Minsan -a ta pan 'w0 'e 'tazan le be -a. En "nyian be, -te min 'ka noan -a di, 'nan Bali -a laabu be, min z1e e ya Crizi -le noan -a.

23 Crizi 'ka pɛɛnɔn 'ta pan 'w0 'fle 'pleble 'a. Te 'ka 'fli 't01 -e 'ka dre blamin -le noan -a 'ta w0lad1 -a -yee 'w1 "paadi da di!

24 'An "b01 Zozinɔn, -pe nen ka ci "man 'lao en Bali 'ka laabu be, -a man nen 'ka 'fo!

Minnun nen wa'a tian li 'lee -kɔnnen 'palɛ die 'wee 'w1 nen 'g0

25 -Klɔnmɔnnun nen wa'a tian li 'palɛ die, 'lee lɔmɔnnun nen wa'a tian -kɔnnen 'palɛ die, ka -wee 'w1 laabu 'an 'lɔ. 'W1 z1e -a da be, Minsan 'ka 'w1 't0 v1e di, 'pian an -kɔlaman an 'w1 -mie ve 'cɛɛ "da. -A -cin -a 'an 'ji 'nan, min -kɔlaman 'e yi -tɛala 'an da "fo, kao Minsan 'yi dre 'men 'an dredi -a 'yee 'pasiazan -a. 'W1 nen maan "sia "va 'cɛɛ be, -nyren 'g0:

26 -Te 'an 'ci nrɔn yra yidi nun nen o ci 'o pou sianan 'g0e -a da be, maan ye 'w1 'yi "a, -e -klɔnmɔn 'e v1e 'e li 'pa di, en "nyian -e lɔmɔn 'e v1e 'e -kɔnnen 'pa di.

27 'Pian -te 'i nan a 'va be, te 'i -weɛ 'nan 'i "cɛan "man "di, en -te 'i nan "ka "die, te 'i -weɛ 'nan 'i li "paa di.

28 En -te -klɔnmɔn li 'pa be, 'w1 'wli di "cɛɛ yaa dre di. -A -towl1 'nen "nyian lɔmɔn -le ve -a. -A -cin 'e 'kon 'ka 'ji 'nan, -klɔnmɔn nen e li 'pa be, 'lee lɔmɔn nen e -kɔnnen 'pa be, o -taa 'o yra y1e. An 'ka 'vale 'nan yra yidi nun z1e 'o b0 'ka man di, -yee "wean nen an 'w1 'pla 'cɛɛ.

29 'An "b01 Zozinɔn, 'w1 nen -yee "wean an 'w1 z1e -a 'v1 be, -nyren 'g0. T0 'ka -kaa 'lɔ "kaga -e -kaa Minsan -le 'nyranman 'pa di. -Yee "wean, -klɔnmɔn nen -a nan a be, 'e y1e -trɔa Minsan -le 'nyranman da "le 'nan -a nan "ka "di. En lɔmɔn nen -a -sran a be, 'e y1e -trɔa Minsan -le 'nyranman da "le 'nan -a -sran "ka "di.

30 -Te e ya 'w1 'nanmand1 -a oo, en -te e ya ci "nrandi -a oo, te -a -towl1 'e 'si -t0 min l0 -e 'e v1e 'e y1e -trɔa Minsan -le 'nyranman da di. Minnun nen o fɛ "lɔa be, -a -cin 'e 'kon o ji 'nan fɛ 'b0 z1e 'e 'ka 'o 'l0 di.

31 En minnun nen 'wee 'winun dredi ci 'trɛda be, te 'o dre 'winun 'b0 'le noan -a di.

Fɛ -le "wean nen an 'w1 z1e -a 'v1 be, 'trɛ 'lee 'e 'ta fenun -nan -taa -nyanle.

32 An ya "vale 'nan te ci "nrɔnd1 'trɛda 'winun da 'e 'kon 'ka man di. Min nen li 'ka -yɔ "die, 'e y1e -tɔala Minsan -le 'nyranman da, en yaa -weɛman 'nan 'e "sɔa Minsan le.

33 'Pian min nen li a "wlu "be, 'winun nen 'trɛda winun -a be, -a da nen 'e 'ci "nrɔnman. Yaa -weɛman 'nan 'e "sɔa 'e nan le.

34 'W1 z1e -a dredi be, e min 'b0 dra min nen -a y1e a 'tre 'fli "ji be -a. -A -towl1 "nen "nyian lɔmɔn -le ve -a. Lɔmɔn nen -a -sran "ka "die, 'e y1e -tɔala Minsan -le 'nyranman da, en yaa -weɛman 'nan 'e -kɔan Minsan -le ve -a "fo. 'Pian lɔmɔn nen e -kɔnnen 'pa be, 'winun nen 'trɛda winun -a be, -a da nen 'e 'ci "nrɔnman. Yaa -weɛman 'nan 'e "sɔa 'e -sran le.

35 E ya 'ka 'b0 'le 'w1 'yi "a, -yee "wean nen an 'w1 z1e -a 'v1 'cɛɛ. Ma'an weɛman 'nan an 'te "paa 'ka da di. 'Pian e ya 'an 'ji 'nan, 'ka Minsan -le 'nyranman 'pa 'ka 'bli pɛɛnɔn 'a "le z1e e 's0 -yre "be -yee 'w1 z0.

36 -Te -a -cin a -klɔnmɔn -ji 'nan 'o 'vale 'e b0e -a 'wee cin 'pad1 a 'mɔnman, te 'e yra ye li dra l0 be, 'e li 'b0 z1e -a 'pa. E 'ka 'w1 'wli di "dredi -a di.

37 'Pian -klɔnmɔn nen e -kɔlaman 'e 'fli 'kundi -a -e li dra 'e v1e 'e 'te die, -te e -t0 "da 'nan ya'a 'e b0e paa die, 'w1 "yi "nen yaa dre.

38 Maan ve 'cɛɛ 'nan, -klɔnmɔn nen e b0e 'pa be, 'w1 "yi "nen yaa dre. 'Pian -klɔnmɔn nen ya'a 'e b0e 'palɛ die, 'w1 "yi "nen yaa dre be e "mlianla "da.

39 En "nyian be, lɔmɔn nen e -kɔnnen 'pa be, -te -a -sran 'ka tian 'kale die, te e ya 'e -sran -le ve -a 'li 'trilii. 'Pian -te -a -sran -ka be, -si a 'e 'le 'sudi -yre, -e 'e -kɔnnen nen e ci "va "be -a 'pa. En Zozizan nen yaa "paa -kp0.

40 'An 'b0 p0l, e ya 'men 'ji 'nan, -te ya'a -kɔnnen pee 'palɛ die, ci "nrandi -kɔan -yɔ 'e "mlianla "da. "Men 'ji 'w1 nen z1e 'pian maan -tɔa 'nan 'an 'b0 "nyian Bali lei 'saun a 'an 'lɔ.

8

Zozizan -kɔlaman e -y0 -pan wi -ble?

1 'W1 tigh nen, 'w1 nen -y0 -pan wi da be, -kaa pɛɛnɔn -kaa -tɔa. 'Pian e ya "le 'an 'w1 't0 v1 'cɛɛ. -Te min -a 'v1 'nan 'e 'w1 't0 -tɔa "be, e ya 'fli dredi -dandan "tun "a. 'W1 nen e ci "yi "be, -nyren 'nan 'i b0ezan -t0 y1 "yi. Kao -yɛɛ "paa "va -e -yee yi -teradi Bali da 'e 'pa "da.

2 En "nyian be, -te -a -cin a min ji 'nan 'e 'w1 't0 -tɔa "be, yaa -kɔnman 'nan min z1e, 'w1 nen e ci "le 'e -t0 be, ya'a 'tɔa di.

3 'Pian min nen e Bali ye "yi "be, min z1e, -nyren Bali -a -tɔa.

4 -Y0 -pan wi -blidi be, -kaa -tɔa 'nan, -y0nun 'b0 "ka "di. Bali a -towl1, en fɛ pee "ka -e 'weɛ "sia "nyian bali -a "fo "di.

5 'Pian minnun nen 'trɛ 'g0e -a da be, o laji fenun -mie dre 'wee bali -a. En o 'trɛda fenun

-mie dre 'wee bali -a. Fenun nen minnun o 'siala bali -a be, o ya "kaga. En fenun nen 'pleble a -wlo "be, o ya "nyian "kaga.

6-Cee ve be, Bali a -towli "ce. Bali zie, -yee ci -kaa "ti "a, en -yee fe peenon dre, -kaa ya 'treda -yee ve -a. En min nen e ci Minsan -a be e ya -towli "ce, Zozi Crizi nen. Bali ciula "va en e fe peenon dre, en Bali ciula "va en e 'belidi -non -cee.

7 'Pian Zozinon -mienun 'ka 'wi zie -a toa di. -Yb -le 'winun a tian o -wulo -ji, -yee "wean nen -te o ya -wi zie -a -blinan be, -a -cin a o ji 'nan waa -te -yub le. Toon -e -wee ci "nrondi 'e tin -te o da, te waa ye 'nan -wi zie e 'o "tri "to Bali 'le.

8 'Pian -bli fenun "cee -maan -e Bali ci 'e 'konnan "tra "min va di. Maan ve 'cee 'nan, -te -ka'a -blile die, ya'a fe -to 'sia "da -cee di, en -te -kaa bli be, ya'a fe -to paa "da -cee di.

9 -Yee "wean 'ka dre "yi! Kaa ve 'nan 'wi -mie dredi -si a 'ka 'lo -e 'ka dre. 'Wi 'kpa nen. 'Pian te -a dredi 'e 'ka "bui Zozinan nen wa'a 'toa 'le 'cee 'wi 'zob die, o dre 'wi 'wli di "drenon 'a di!

10 'Ka 'ci "nrnon 'wi 'gube -a da -to! 'I 'bo nen yia ve 'nan i -toa "be, i ya 'i -nyrandi -yub -pan 'kuin te i -yub -pan wi -ble. 'I "bui Zozizan nen ya'a 'wi zie -a toa "le 'yie 'wi 'zob die, yei 'yi -a -blinan. "Be -sru -e 'e 'te 'winun zie -a dredi va, te -yee ci "nrondi tin -tea "da.

11 'Yie 'wi 'todu be, yaa dre en 'i "bui Zozizan nen ya'a 'wi zie -a toa "le 'yie 'wi 'zob die, -a -nan -nyan. 'Wi 'wli di "nen yia dre, koo 'i "bui Zozizan nen, en Crizi -ka 'nan -e 'e 'belidi -non -yree.

12 'Wi 'wli di zie -a dredi 'o "bui Zozinon le te -wee ci "nrondi tin -tea "o da be, e ya 'wi 'wli di "dredi Crizi man.

13 -Yee "wean -te -blife "tun "le "wean 'an "bui Zozizan dra 'wi 'wli di "drezan -a be, "te ma'an -wi ble 'li "fo "di. Maan dra zie, "togo 'an "bui Zozinan 'e dre 'wi 'wli di "drezan -a.

9

-Kaa dre Pol si drenon 'a!

1 'An 'bo "nyian, -si a 'e 'le 'sodi 'men -e 'an 'wi nen an ci "va "be -a dre. Zozi Crizi -le 'pasiazan nen 'maan. En an -kaa san Zozi Crizi 'yi 'an yie 'a. En Minsan -le 'nyranman nen maan 'pa 'ka 'va be, -yee "wean nen ka dre Zozinon 'a.

2 -Te -a -cin a min -mienun ji 'nan an 'ka Zozi 'le 'pasiazan -a di oo, 'cee ve be, kaa -toa 'nan Zozi 'le 'pasiazan nen 'maan. Fe nen yaa -koonman 'nan Zozi 'le 'pasiazan nen maan be, 'ka 'bo nen, koo ka dre Zozinon 'a.

3 Minnun nen waan 'to -tea 'nan an 'ka Zozi 'le 'pasiazan -a die, e ya "le 'an 'wi 'gube -a laabu -wlo.

4 Minsan -le 'nyranman nen maan "paa be -a man, -te Zozinon "yi dre 'men be, -a -noan da "cee dub?

5 Zozi 'le 'pasiazan -mienun be, 'lee Minsan "bounun be, 'lee Piri be, -wee ko 'ta wonan 'o 'vale 'o nannun -a Bali -le 'wi vnan. 'Wi zie -te "an dre be, -a -noan da "cee dub?

6 'Ku 'vale Barnaba -a Minsan -le 'nyranman nen kua "paa. -A -si a 'e 'nandi 'koe, -e 'ku vile 'ku 'nyranman 'pa 'ku 'bo 'a 'vaa -e 'ku "nen "fe -bli di. -A -noan da "cee dub?

7 'Wi nen an "sia -a vnan 'gube, -a -koon "man winun nen 'gu. 'Ka 'ci "nrnon "da! Maan ve 'cee 'nan, 'sounja -to 'ka -koon 'sounja -ji -e -a 'bo nen 'e 'fli -pan wo di. E 'ka zi dub? En "nyian be, fe nen min -a fei 'pa be, -a 'wle nen yaa -ble. E 'ka zi dub? En "nyian be, min nen e 'trouvenun -sru -pian "be, e o 'nyoon 'yi -mlian. E 'ka zi dub?

8 'Winun nen blamin -a dra be, -a man "cee man -koonman 'saza "ce "di. E ya "nyian 'e 'cren -tedi -pei -to winun nen Bali -a -non Moizi le be -a va.

9 Koo e ya 'e 'cren -tedi Moizi -le -pei 'fluba 'ji 'nan:

«Tri nen e ya 'nyranman 'panan fei fe 'wle 'sodi -a be, te 'i 'si -to -yru -e 'e -bli di!»

-Te Bali 'wi zie -a 'vi be, trinun 'saza -le 'wi "cee yaa 'vi di.

10 'Pian e ya "nyian 'koe ve -a. 'Wi 'kpa nen, 'winun zie e ya 'e 'cren -tedi 'koe ve -a. Koo -te min -to a fei 'panan, en -te "be "cee di e ya 'saa 'sonnan be, -a -noan da nen -e -a -cin -e 'kon "ji 'nan 'e "nen "fe -ble.

11 An Bali -le 'wi 'vi 'cee, e ya "le fe 'wle nen maan -fo. -Yee "wean nen -a -noan da nen -e -a -cin 'e 'kon paan 'an 'ji 'nan 'an 'ka 'pe "nen "fe -ble.

12 Min peenun "o 'wi zie -a dra. Maan ve 'cee 'nan -a -si a paan 'an 'lo -e 'an 'wi zie -a dre 'e 'ciula "da. 'Pian ma'an -wee le 'nan 'an dra "fo "di. Maan dra zie 'nan -e 'wi 'to 'e vile 'e 'si -to Crizi -le 'wi 'nnonon 'lo di.

13 'Wi nen an "sia -a vnan 'gube, -a -koon "man winun nen "nyian 'gu. Maan ve 'cee 'nan, minnun nen o 'nyranman "paa Bali -le 'kuin, 'lee minnun nen o Bali -pan 'nyranman "paa be, 'nyranman 'bo nen waa "paa be -a "nen "fe nen waa -ble. E 'ka zi dub?

14 'Wi 'towli zie Minsan -a -to -pei -a. Yaa 'vi 'nan, minnun nen o 'wi Crizi -le 'wi 'nnonon man be, -wee yie -toa min nen e 'wi 'nnonon 'bo ve be -a va.

15 'Pian 'an 'bo 'le ve be, ma'an -wee le 'nan min 'e 'wi zie -a dre 'men "fo "di. En an 'ka 'wi 'bo zie -a cren -tenan 'nan -e minnun 'o dredi 'sia 'men di. 'An 'ka dra lo, 'be "yi mlin. Koo an 'ka "vale 'nan min 'e 'vi 'an man 'nan, an Crizi -le 'wi 'nnonon ve minnun le o lo fenun yidi -le "wean di.

16 Crizi -le 'wi 'nnonon vidi minnun le be, ma'an 'kolaman -e 'an -dandan 'tan 'a di.

Koo Minsan 'be 'to 'an man 'nan 'an dre. - Yee "wean-te ma'an Crizi-le 'w1 'nōnōn vile minnun le die, 'w1 'e 'bō 'an man!

17 "Te 'e 'kōn 'nan 'an 'bō mēn 'ku 'nyran-man z1e -a -wee1e en an ya -a 'panan be, "te maan ve minnun le 'nan 'waan 'pan wō. 'Pian Minsan 'be 'to 'an man 'nan 'an dre, en an ya -a dre nan. -Yee "wean -a dre nan 'ka 'an 'lō "fo "di.

18 'An 'pan nen "mēn -mē "a? -Nyren 'nan, 'an Crizi -le 'w1 'nōnōn v1 minnun le 'e "tun. En fē nen -a -si a 'e 'nōndi 'mēn 'nan 'an 'si -w1ō "bē, ma'an sia "fo "di.

Pōla "vale 'nan 'e 'yee-kopaye 'o 'vale min pēnōn 'a

19 'W1 z1e -yēe -kōōnman 'nan min -tō -le 'w1 'ka 'an man "fo "di. 'Pian 'an 'fli dre minnun pēnōn 'le nōan -a. Maan dre z1e 'nan -e 'an min "kaga "y1 Crizi -le vē -a.

20 -Te an ya Zuif 'nōn yei "bē, an 'w1 dra "le Zuif min -le 'w1 'zō. Maan dra z1e 'nan -e 'an Zuif 'nōn dre Crizi -le vē -a. Maan -tōa 'nan -pei -tō wunun -le 'plēble 'ka 'an da "nyian d1. 'Pian -te an ya minnun nen o ya 'o leadi -pei -tō wunun man be, o yei "bē, an 'w1 dra "le -wee 'w1 'zō. Maan dra z1e 'nan -e 'an o dre Crizi -le vē -a.

21 En "nyian be, -te an ya minnun nen o 'ka o leadi -pei -tō wunun man die o yei "bē, an 'w1 dra "le -wee 'w1 'zō. Maan dra z1e 'nan -e 'an o dre Crizi -le vē -a. -Te an ya 'wunun z1e -a dre nan be, wa'a vile 'nan an Bali -le -pei -tō wunun -fōala 'an "trōen -sru "di, 'pian Crizi -le -pei -tō w1 da nen an c1 'ta wōnan.

22 En "nyian be, -te an ya minnun nen -wee ci "nrōndi tin -tēa "o da tada be, o yei "bē, an 'w1 dra "le -wee 'w1 'zō. Maan dra z1e 'nan -e 'an o dre Crizi -le vē -a. 'An 'fli dre "le min 'tō 'tōdō pēnōn 'zō. Maan dre z1e 'nan -e 'an -kōla o -mie 'sidi -a 'w1 'ji.

23 'An 'w1 pēnōn z1e -a dra 'nan -e Zōzi Crizi -le 'w1 'nōnōn 'e fuila "man minnun pēnōn 'va. En "yi "nen -a -sru "bē -e "an "y1.

24 Fē -le "wean nen an 'w1 z1e -a 'v1 bē -nyren 'gō. -Te minnun -sēn tēren da 'nan 'o flan 'bli -e 'o man -kopa y1 be, min -tōwli 'bē -kōan "o -wulo -a. Ka'a tōa z1 dōō? -Yee "wean nen 'ka flan 'bli -e -kopa z1e 'e dre 'cee vē -a!

25 Min oo min nen e "ta fē -tō -sa kōōman be, 'e 'fli "kuan en 'e 'kōle 'man wōōman. Yaa dra z1e 'nan -e 'e -kopa nen ya'a 'mōan die -a y1. 'Pian -kaa Zōzinōn 'le vē be, fē nen e c1 -kaa man -pennan be, -kopa nen e "mōan 'li 'trilli be -nyren.

26 -Yee "wean 'an 'bō Pōl -le vē be, an ya flan 'blinan. 'Pian an 'ka -a 'blinan 'baji d1, maan 'blia 'nan -e 'an man -kopa y1. En "nyian be, e ya "le -kuli -tannan nen an c1. Ma'an 'fōle tua "baji d1, maan -tua 'nan -e 'e 'tō fē man.

27 'An 'te "paa 'an 'fli 'kōle da 'plēble, 'nan -e 'an -kōla -a pladi -a "fo. Maan dra z1e 'nan

"tōgō 'an 'bō nen an Bali -le 'w1 'v1 minnun le be, 'an 'fō -si -sru.

10

Izrael 'nōn 'le 'w1 nen waa dre be, 'e 'w1 "paa -kaa 'ji!

1 'An "bōi Zōzinōn, 'ka 'ci "nrōn Izrael 'nōn 'le 'w1 da! Te -a -cin 'e 'san 'ka 'ji "fo "di! 'Kō tranun nen 'li be, Bali a "lolu -koei 'va o 'le, te e -si -kōōnman -wle. En o pēnōn 'bē ci la jemie yei.

2 O pēnōn 'bē -kōla "lolu -koei -sru en o ci la jemie yei. -Yēe c1 o -batize dre d1 -a 'nan -e 'o 'fō 'o leadi Moizi man.

3 -Blife nen Bali -a -nōn be, o pēnōn 'bē bli.

4 En 'yi nen Bali -a -nōn be, o pēnōn 'bē mlin. Fē nen maan ve z1e -yēe c1 'nan, 'yi nen o pēnōn -a mlin be, e 'si -kōle nen Bali -a -nōn be -a -ji. -Kōle z1e e yra o -sru, Crizi nen.

5 'Pian Bali ci 'ka 'sōle o "kaga 'kpa -va d1. Kōō o kaa "bui "da.

6 'W1 pēnōn nen e 'bō 'kō tranun man z1e, e ya -cee 'w1 -kōōn "man wunun -a. E dre z1e 'nan -e -kaa vile -kaa 'w1 'wli d1 y1 "yi "le 'kō tranun -le 'w1 'zō d1.

7 -Yee "wean te 'ka dre -yō -pannōn 'a "le o va min -mienun -a dre be, -yee 'w1 'zō d1! Kōō e ya 'e 'c1 ren -tēdi -wee 'w1 'a 'nan:

«O -nyran,
en o 'sraga fēnun bli,
en o -wēn mlin.

"Bē -sru en o ci nran -siga tri nen
waa dre be -yre.»

8 Te 'ka dre h -wēnōn 'lee -kōōnen -wēnōn 'a "le o va min -mienun -a dre be -yee 'w1 'zō d1. Z1 o 'w1 z1e -a dre be, yide 'wle 'tōwli 'wlu be min -ka o -a -kpi yō -tō 'wle yaaga (23.000).

9 Te 'ka Minsan man -tan "le o va min -mienun -a dre be -yee 'w1 'zō d1! Z1 o 'w1 z1e -a dre be, en -mlennun o -nan -nyan.

10 Te 'ka 'ci 'e 'tō lou Bali man "le o va min -mienun -a dre be -yee 'w1 'zō d1! Z1 o 'w1 z1e -a dre be, en Bali -le 'pasianōn nen laji be -a -tō o -nan -nyan.

11 'Wunun z1e o 'bō 'kō tranun man 'nan -e 'o dre -cee 'w1 -kōōn "man w1 -a. En "nyian be waa cren -te 'nan te e 'w1 "paala -kaa nen -kaa 'le 'fō -kogo -e 'trēda 'e 'nyan be -cee.

12 -Yee "wean an 'w1 "paala 'cēe. Min nen yaa ve 'nan, 'w1 z1e ya'a 'kōlaman -e 'e bō 'e man die, 'e dre "yi, "tōgō 'e bō "man!

13 Maan ve 'cēe 'nan, 'w1 'wli d1 "dre d1 -cin nen e -tō 'ka 'ji, 'en ka'a dre le die, z1 e dra blamin -tōdō pēnōn le z1e. E ya "le 'an -cin -tō 'ka 'ji 'nan, Bali ci 'ka 'e 'sand1 'ka man d1. Ya'a -si nōan -e 'w1 'wli d1 "dre d1 nen ka'a 'kōlaman -e 'ka 'sō -yōō "die 'e bō 'ka man "fo "di. 'Pian -te 'w1 'wli d1 "dre d1 "ta bōa 'ka man be, -si nen 'kō 'ka 'ci la "da -e 'ka 'sō -yōō "bē yaa -kōōnman 'cēe, 'dō -e 'w1 'wli d1 z1e 'e vile 'e 'ka 'man y1 d1.

Zozizan 'ka 'yo paan di!

14 'Wɪ pɛnɔn nɛn, an "sia -a vɪnan zɪɛ, -yee "wean, 'an "bʊɪ Zozɪnɔn, maan ve 'cɛɛ 'nan: Te 'ka 'yo -pan "fo "di!

15 Ka ya 'wɪ 'tɔnɔn 'a. -Njɛɛ dʊv? -Yee "wean nɛn 'ka 'ci "nrɔn 'wɪ nɛn maan ve bɛ, -a da.

16 -Kaa Zozɪnɔn -kaa cɪn ve 'nan -e 'wɪ nɛn Zozi -a drɛ bɛ -a -cɪn 'e 'trɔa -kaa 'ji. Min -tu 'kulɛnɛn "sia te rezɛn -wɛn a -ji, e Bali muo -fɔa -n -e -kaa pɛnɔn 'e mlin. 'Wɪ zɪɛ -a drɛdɪ -a bɛ, -kaa -kɔnman 'nan -ka nɛn Zozi -a 'wɔ bɛ -kaa ya -a "nɛn "blɪnɔn 'a. -Njɛɛ dʊv? -A -tɔwli "nɛn "nyɪan 'kpɔun nɛn waa -plɪman bɛ, -yee ve -a. 'Wɪ zɪɛ -a drɛdɪ -a bɛ, -kaa -kɔnman 'nan -kaa ya -kaa leadɪ Crɪzi man -tɔwli. -Njɛɛ dʊv?

17 -A -cɪn 'e 'tɔ 'ka 'ji 'nan 'kpɔun a -tɔwli, -a 'bɔ nɛn -kaa pɛnɔn -a -ble. -Yee "wean -kaa pɛnɔn a "nyɪan "le min -tɔwli "le 'wɪ 'zɔ.

18 'Wɪ nɛn Zuɪf 'nɔn 'a dra Bali -pan 'kuɪn bɛ, 'ka -kɔn "man! 'Sraganun nɛn waa bɔ Bali lɛ bɛ, waa wi -ble. 'Wɪ zɪɛ -a drɛdɪ -a bɛ, waa -kɔnman 'nan o 'wee 'sraga 'bɔ "nɛn "ble. -Njɛɛ dʊv?

19 -Mɛ "wɪ nɛn maan 'nan 'an ve 'wɪ zɪɛ -a da? 'Nan -yɔ -pan wi 'bɛ cɪ -wi nɛn -a 'wɪ cɪ bɛ -a? -Cɛjɛ, -njɛɛ "fo "di. ɛn 'nan fe nɛn waa -paan "bɛ te Bali nɛn? -Cɛjɛ, -njɛɛ "fo "di.

20 Maan ve 'cɛɛ 'nan fe nɛn waa -te -yɔ lɛ bɛ, te Bali lɛ "cɛɛ waa -nɔn "fo "di. 'Pian waa -nɔn Satan lɛ 'o 'vale 'yee minnun -a. -Yee "wean te "ka "drɛ dɪ! Kɔɔ an 'ka "vale 'ka lɛa Satan 'lee 'yee minnun man dɪ.

21 Ka'a 'kolaman -e 'ka 'yi 'mlin Mɪnsan -le 'kulɛnɛn "nɛn, "bɛ -sru -e 'ka 'kɔ 'yi 'mlin Satan 'lee 'yee minnun -le 'kulɛnɛn "nɛn "dɪ. ɛn "nyɪan bɛ, ka'a 'kolaman -e 'ka 'nyran Mɪnsan -le -blɪfɛnɛn -sru -e 'ka -blɪ, "bɛ -sru -e 'ka 'kɔ -nyran Satan 'lee 'yee minnun -le -blɪfɛnɛn -sru -e 'ka -blɪ dɪ.

22 Te 'ka Mɪnsan 'le -wɛla 'wɪ zɪɛ -a drɛdɪ -a dɪ! ɛn te -a -cɪn 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan 'ka 'plɛblɛ "mlɪan "da "dɪ.

'Ka 'ci "nrɔn 'ka bɔɛzan -tɔ da 'vaa -e 'ka 'wɪ drɛ!

23 Min -mienun a 'ka yei, waa ve 'nan: «Fɛ pɛnɔn drɛdɪ -sɪ a 'e 'le 'sɔdɪ min lɛ.» 'Pian maan ve 'cɛɛ 'nan, fe pɛnɔn 'ka 'wɪ "yi 'dra min lɛ dɪ. Fe pɛnɔn drɛdɪ -sɪ a 'e 'le 'sɔdɪ min lɛ, 'pian fe pɛnɔn 'ka 'paa 'i bɔɛzan -tɔ -va -e -yee yi -teradɪ Bali da 'e 'pa "da "dɪ.

24 Te 'ka 'va min -tɔ 'e 'e 'bɔ 'fli -le 'wɪ "yi -wɛɛ "dɪ, 'pian min peenun -le 'wɪ "yi "nɛn 'e -wɛɛ.

25 -Wɪ pɛnɔn nɛn waa -taan 'fleji bɛ, 'ka 'lɔ -e 'ka -blɪ 'e "tun. Te 'cɛɛ 'ci "nrɔndɪ 'e 'wɪ 'tɔ 'ka man -e 'ka laabu 'nan waa -te -yɔ lɛ dɪ!

26 Kɔɔ e ya 'e 'cɪrɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«Trɛ 'lee 'e 'ta fɛnun pɛnɔn a Mɪnsan -le ve -a.»

27 ɛn "nyɪan bɛ, min nɛn e 'ka Zozi 'va dɪ, -te e 'ka laabu fe man ɛn ka -kɔ bɛ, fe pɛnɔn nɛn waa -nɔn 'cɛɛ bɛ, 'ka -blɪ 'e "tun. Te 'cɛɛ 'ci "nrɔndɪ 'e 'wɪ 'tɔ 'ka man -e 'ka laabu 'nan waa -te -yɔ lɛ dɪ!

28 'Pian -te min -tɔ -a 'vɪ 'cɛɛ 'nan, -wi zɪɛ waa -te -yɔ lɛ bɛ, te 'ka -blɪ "fo "dɪ! 'Ka drɛ zɪɛ min 'bɔ 'le "wean 'lee cɪ "nrɔndɪ -le "wean.

29 'Ka 'bɔ 'le 'ci "nrɔndɪ -le "wean "cɛɛ maan 'vɪ 'nan, te 'ka -blɪ dɪ. 'Pian min zɪɛ -yee cɪ "nrɔndɪ -le "wean nɛn maan 'vɪ zɪ.

Fɛ nɛn -a -sɪ a 'e 'nɔndɪ 'mɛn 'nan 'an drɛ bɛ, e 'ka "le min pee nɛn 'e tin -te 'an da -a drɛdɪ man dɪ.

30 Fɛ nɛn an "ta -a -ble bɛ, an Bali muo -fɔa ɛn maan -ble. Min -tɔ 'ka 'kolaman -e 'yaan 'tɔ 'wlɪdɪ "vɪ fɛ nɛn an Bali muo "fɔ 'vaa ɛn maan blɪ bɛ -a man dɪ.

31 Maan ve 'cɛɛ 'nan, -te e ya fe nɛn ka "ta -a -ble bɛ -a oo, ɛn -te e ya fe nɛn 'ka "ta -a -mlɪan "bɛ -a oo, 'wɪ oo 'wɪ nɛn ka "ta -a dra bɛ, 'ka -wɛɛ 'nan Bali 'tɔ e drɛ -dan.

32 Te 'cɛɛ 'wɪ drɛdɪ -tɔwli 'e 'nan Zuɪf 'nɔn man dɪ! ɛn te 'e 'nan minnun nɛn o 'ka Zuɪf 'nɔn 'a dɛ, o man dɪ! ɛn te 'e 'nan 'ka "bʊɪ Zozɪnɔn man dɪ!

33 'Ka drɛ "le 'mɛn 'wɪ 'zɔ! 'An 'bɔ "nyɪan maan -wɛɛman 'nan 'an 'sɔ min -tɔdʊ pɛnɔn lɛ 'mɛn 'wɪ pɛnɔn drɛdɪ -ji. 'An 'bɔ 'fli -le 'wɪ "yi "cɛɛ maan -wɛɛman dɪ. 'Pian min "kaga "le 'wɪ "yi "nɛn maan -wɛɛman. Maan dra zɪɛ 'nan -e 'o -kɔla 'sɪdɪ -a 'wɪ 'ji.

11

1 'Ka drɛ 'an sɪ drɛnɔn 'a "le zɪ 'an 'bɔ "an Crɪzi sɪ dra bɛ -yee 'wɪ 'zɔ.

-Klɔnmɔn -kɔan 'kɔ -leglɪzi, ɛn lɪmɔn -kɔan 'kɔ -leglɪzi?

2 'An 'ka muo -fɔa, 'nan 'an 'cɪn yra tɪan 'ka pɛnɔn 'ji. ɛn an 'ka muo -fɔa "nyɪan 'nan 'wɪnun nɛn maan paa 'ka 'ji bɛ, ka 'ta wɔla "da.

3 'Pian an ya "vale 'wɪ 'gʊɛ -a -cɪn 'e 'fola 'ka 'ji. 'Wɪ zɪɛ -nyrɛn 'nan: Crɪzi 'bɛ cɪ -klɔnmɔn tazan -a, ɛn -klɔnmɔn 'bɛ cɪ lɪmɔn tazan -a, ɛn Bali 'bɛ cɪ Crɪzi tazan -a.

4 -Yee "wean nɛn -klɔnmɔn nɛn e ya Bali trʊ 'banan, -te 'bɛ "cɛɛ dɪ, e ya Bali 'lewei vɪnan te fe -tɔ a 'e 'tɔdɪ -a -wɔlo -man bɛ, te e ya 'e 'tazan nɛn Crɪzi -a bɛ -a -tɛnan 'yra -a.

5 'Pian lɪmɔn nɛn e ya Bali trʊ 'banan -te 'bɛ "cɛɛ dɪ e ya Bali 'lewei vɪnan te fe -tɔ 'ka 'e 'tɔdɪ -a -wɔlo -man dɛ, te -a -sran nɛn -a tazan -a bɛ e ya -a -tɛnan 'yra -a. E ya "le 'nan min nan nɛn 'e 'wɔlo "je "bɔ "klɔglɔ bɛ -yee 'wɪ 'zɔ.

6 -Te lɪmɔn 'ka "vale 'nan e fe -tɔa 'e 'wɔlo -man dɛ, e "wɔlo "je 'bɔ bʊ "klɔglɔ "fo. Maan ve 'cɛɛ 'nan, 'wɪ "fli zɪɛ -a drɛdɪ bɛ, e ya lɪmɔn lɔ 'yra -te wɪ -a. -Yee "wean te lɪmɔn 'e 'wɔlo "je "bʊ "klɔglɔ dɪ, ɛn te 'e -tɛ "da "dɪ! 'Pian 'e fe -tɔ 'e 'wɔlo -man!

7 -Klōnmōn -le vε be, te 'e fε -tν -tō 'e 'wulo -man 'fo "dī! Kōō -klōnmōn 'bε cī Bali -kōōn "manvε -a, εn -yεε -maan 'tō -dan a Bali lb. 'Pian lumōn 'bε 'tō -dan -nōan 'e -sran le.

8 Fε -le "wεan nen an 'wī zīε -a 'vī bε, lumōn man men -tν 'cεε Bali -a 'sī εn e -klōnmōn drε 'a dī, 'pian -klōnmōn man men -tν nen Bali -a 'sī εn e lumōn drε 'a.

9 En "nyian bε, Bali 'ka -klōnmōn drεle lumōn -le "wεan dī. 'Pian e lumōn drε -klōnmōn -le "wεan.

10 'Wī pεēnōn zīε -yee "wεan, εn Bali -le 'pasianōn 'le "wεan bε, lumōn 'e fε -tν -tō 'e 'wulo -man -a -kōōndī nen 'nan -si -a 'e 'le 'sōdī 'yra.

11 Maan ve 'cεε 'nan, -te min drε Minsan -le vε -a bε, lumōn 'ka fε -tν -a 'e 'saza 'jī dī, εn -klōnmōn 'ka fε -tν -a 'e 'saza 'jī dī.

12 Fε -le "wεan nen maan ve zīε, -yεε cī 'nan -klōnmōn man men -tν -a nen Bali lumōn drε. 'Bε a zī, 'pian lumōn 'bε 'klōnmōn -yaa. En Bali 'bε 'wī 'bō pεēnōn zīε -a drε.

13 'Ka 'wī 'gōε -a 'sī 'va 'ka 'bō 'a! Maan laabo 'ka 'bō 'nan, e ya 'wī 'yī 'a -e lumōn 'e Bali trō 'ba te fε -tν 'ka 'e 'tōdī -a -wulo -man dōv? -Cεjε!

14 En "nyian bε, kaa -tōa 'ka 'bō 'a 'nan 'trēda bε, e ya 'yra -tε wī -a -e -klōnmōn 'e 'wulo 'jε 'tōi 'e trōdī.

15 'Pian lumōn -le vε bε e ya 'wī 'yī "a, -e -a -wulo 'jε 'e 'kōn 'e trōdī. Kōō Bali -wulo 'jε "trōdī -nōn lumōn le 'nan, -e 'e 'kōn -a -wulo -man 'le sō -le 'wī 'zō.

16 'Pian -te 'ka 'va min -tν -a "vale 'e 'sa -fōa 'wī zīε -a da bε, maan ve -a san le 'nan, -e lumōn 'e Bali trō 'ba te fε -tν 'ka 'e 'tōdī -a -wulo -man dīε, ma'an tian "an 'yīle dī. En Bali -le -leglizī -jī bε, e 'ka zī dī.

'Wī nen e 'ka 'yī "dīε, te 'ka drε Minsan -le -blifε -sru "dī!

17 'Wī nen an "ta 'bε ve 'cεε 'gōε, ma'an 'kōlaman -e 'an 'ka 'tō 'yī "vī bε 'nan 'fo "dī. 'Wī zīε -nyrēn 'nan -te 'ka cin 'yī 'wī nen kaa dra bε, ya'a 'kōlaman -e 'e 'ka 'tō 'plēble "fo "dī, 'pian e -leglizī 'bō -wīa.

18 -A tēdε nen 'nan, -te 'ka cin 'yī bε, 'cēndī 'e cin man a 'ka yei. 'Wī zīε maan 'man, εn an yī -tēala "da 'sēznōn.

19 Kōō maan -tōa 'nan, -te 'cēndī 'e cin man a 'ka yei "bε, e -kōlaman e dra. E ya zīε 'nan e minnūn nen o yī -tēala Minsan da 'kpa bε 'o o -kōnnēn 'yī.

20 'Wī nen kaa dra, te 'ka cin 'yī Minsan -le -blifε man bε, ya'a kōōnman 'nan Minsan -le -blifε -sru "nen ka cī dī.

21 Fε nen maan ve zīε, -yεε cī 'nan, -te 'ka cin 'yī -blifε -sru "bε, min -mienun 'o 'bō 'fīi -le fε "sīala -e 'o -blī. 'Wī zīε -yεε -maan min -mienun -fo dra -a, te min -mienun "o 'kan wō εn -wēn "wee "te wō.

22 -Mε "le "wεan ka 'wī zīε -a dra? 'Cee 'kōnnēn "ka -e 'ka fε -blī -nan nun, εn -e 'ka -wēn mlin -nan nun dōv? Bali -le -leglizī nen ka ya "vale 'ka dra "sōzō? -Te 'bε "cεε dī, 'ka "bōi Zozinōn nen -wee -vεε "ka "dīε, o nen ka ya "vale 'ka o -tēa 'yra -a? -Mε "wī nen 'an vī 'cεε 'wī zīε -a da? 'An 'ka 'tō 'yī "vī? -Cεjε, ma'an 'kōlaman -e 'an 'ka 'tō 'yī "vī "fo "dī!

23 Kōō 'wī nen Minsan -a 'vī 'mēn 'wī zīε -a da bε, maan paa 'ka 'jī 'va εn ka 'ka 'bε drēnan dī. 'Wī zīε -nyrēn 'nan, -peī 'bō 'lein nen o -taa -kaa san Zozī 'nōnle minnūn le bε -a man, e 'kpōun 'sī,

24 e Bali muo "fō, εn yaa "nen jēn. -A -nan nen e 'nan: «-Nyrēn 'gōε, 'an 'kōle nen. -Yεε -taa "drēle 'srāga bōvε -a Bali le 'ka 'lεjī. 'Wī nen an cī -a drēnan 'gōε 'ka drē! -Yεε cī 'an 'cin -trōa "vε -a 'ka 'jī.»

25 -A -tōwli "nen 'nyian, zī o cēēn fēnūn -blīdī man bε, e 'kulenēn 'sī, εn e 'nan: «'Kulēnēn 'gōε, 'an nyēn nen -jī. -Yεε "ta -sēanla -e 'e drε 'ka -pli "vε -a "nyian Bali man 'e 'pēe. Tō -tōdū pεēnōn nen ka -wēn -mlīan 'kulēnēn 'gōε -a -jī bε, 'wī nen an cī -a drēnan 'gōε, 'ka drē! -Yεε cī 'an 'cin -trōa "vε -a 'ka 'jī.»

26 'Wī 'kpa! Tō pεēnōn man -te ka ya 'wī zīε -a drēnan 'kpōun -blīdī -a 'lēe -wēn mlīndī -a bε, Minsan -le -ka nen yaa 'wō bε kaa -nan wī ve. Ka dra zīε -trīlīi -e -a -tādī 'e bō.

27 'Wī zīε -yee "wεan bε, min oō min nen e 'kpōun blī εn e -wēn zīε -a mlin 'wī 'wlīdī "pε -jī bε, te 'wī nen Minsan 'kōle 'lēe Minsan nyēn -a drε bε -a san -a sre. 'Wī 'wlīdī "nen yaa drε.

28 "Tōgō 'ka 'va min -tν 'e 'wī 'wlīdī "drε bε, -yee 'wεan min -tν 'e 'fīi -nanjēn 'e 'bō 'a. 'Bε -sru 'vaa -e 'e 'kpōun -blī εn -e 'e -wēn mlin.

29 Kōō min nen e 'kpōun blī εn e -wēn mlin te 'wī nen Minsan -a drε 'e 'kōle 'a bε -a -cin "cεε -a san jī dīε, te Bali -le nyran -blīdī nen yaa 'plā 'e 'fīi man.

30 'Wī zīε -a 'bō nen kaa dra, -yee "wεan nen min "kaga 'man "yaaman 'ka yei, εn -yee "wεan nen -cε -tēnōn "kaga "a 'ka yei, εn -yee "wεan nen minnūn -kaa 'ka yei "kaga.

31 -Te -kaa fīi -nanjēn -kaa 'bō 'a 'vaa εn -kaa 'kpōun zīε -a blī, εn -kaa -wēn zīε -a mlin bε, Bali -le nyran -blīdī zīε ya'a 'bōa -kaa man dī.

32 'Pian -a -cin 'e 'kōn 'ka 'jī 'nan, -te Bali 'wī "nen -kōōnman -cεε 'wī zīε -a man bε, 'wī nen yaa "paala -cεε 'nan, "tōgō yī nen 'e tin -tēa 'trēdanōn da bε, -kaa kōn o va.

33 -Yee "wεan 'an "bōi Zozinōn, -te 'ka cin 'yī 'nan -e 'ka Minsan -le fε -blī 'e cin va bε, 'ka cin -pēn.

34 Min nen dra -a -tēa "bε, -a san 'e fε -blī 'yee "kōnnēn 'vaa -e 'e 'ta. 'Ka drε zī "tōgō 'ka cin yī -e 'ka Bali -le nyran -blīdī 'plā 'ka man.

'Wī -mie nen tian 'an 'jī bε, -te an 'lō 'vaa -e 'mēn "paala.

12

Bali 'yi 'tɔ 'tɔdɔ pɛɛnɔn dra Zozinɔn lɛ

¹ An "bɔɔ Zozinɔn, 'wunun nɛn Bali lei 'saun -a dra Zozinɔn lɛ bɛ, an 'ka "vale 'e 'fɔ 'e yɔdɔ 'ka man dɪ.

² Tɔ nɛn -te ka'a tian Bali tɔa dɪ, yiba "minnun nɛn o 'ka fɛ -tɔ -a dɪ, zɪ o 'nyranman "paa te min 'ka "nyian 'e 'fli -ji dɪ, kaa -tɔa.

³ -Yee "wɛan nɛn maan -cin -tɔa 'ka 'ji 'nan: -Te Bali lei 'saun -sɛn min da ɛn e ya 'wunun vɪnab bɛ, ya'a 'kɔlaman -e 'e wei 'pla Zoziman dɪ. ɛn "nyian bɛ, min 'ka 'kɔlaman -e 'e vɪ 'nan, Zoziman a Minsan -a, te Bali lei 'saun "cɛɛ 'pa -a 'le dɪ.

⁴ "Yinun nɛn Bali lei 'saun -a -nɔan Zozinɔn lɛ bɛ -a 'pa a -ji "kaga. 'Pian Bali lei 'saun -tɔwli 'bɔ 'bɛ 'yinun zɪɛ -a -nɔan Zozinɔn lɛ.

⁵ ɛn "nyian bɛ, 'nyranman 'padɪ 'pa a -ji "kaga, 'pian Minsan -tɔwli 'bɔ 'bɛ -pɛba 'wɔ Zozinɔn 'lɔ.

⁶ ɛn "nyian bɛ, 'nyranman a "kaga -e Zozinɔn 'o 'pa, 'pian Bali -tɔwli 'bɔ 'bɛ minnun pɛɛnɔn "kɔe -tɔa 'o da 'nyranman pɛɛnɔn zɪɛ -a 'panan.

⁷ Bali lei 'saun "yi -nɔan Zozizan 'tɔ lɛ 'nan -e Zozinɔn pɛɛnɔn 'o "nɛn "blɪ.

⁸ Fɛ nɛn maan 'vɪ zɪɛ -yɛɛ cɪ 'nan, Bali lei 'saun "yi "dra Zozizan 'tɔ lɛ 'nan -e 'e Bali -le 'wɪ 'tɔdɪ vɪ minnun lɛ. ɛn "nyian bɛ, Bali lei 'saun -tɔwli zɪɛ e "yi "dra Zozizan 'pɛe lɛ 'nan -e 'e 'wɪ nɛn e Bali -le 'wɪ 'ci "sia minnun lɛ bɛ -a vɪ.

⁹ ɛn "nyian bɛ, Bali lei 'saun -tɔwli zɪɛ e "yi "dra Zozizan 'pɛe lɛ 'nan -e 'e yi -tɛra Bali da 'kpa tɪglɪ. ɛn "nyian bɛ, Bali lei 'saun -tɔwli zɪɛ e "yi "dra Zozizan 'pɛe lɛ 'nan -e 'e -cɛ 'si minnun man.

¹⁰ ɛn "nyian bɛ, Bali lei 'saun -tɔwli zɪɛ e "yi "dra Zozizan 'pɛe lɛ 'nan -e 'e 'cɛ -srɔn "wunun drɛ. ɛn "nyian bɛ, Bali lei 'saun -tɔwli zɪɛ e "yi "dra Zozizan 'pɛe lɛ 'nan -e 'e Bali 'lewei vɪ. ɛn "nyian bɛ, Bali lei 'saun -tɔwli zɪɛ e "yi "dra Zozizan 'pɛe lɛ 'nan -e 'e 'wɪ nɛn e 'si Bali lei 'saun 'va bɛ, 'lee 'wɪ nɛn e 'si Satan -va bɛ, -a 'cɛnnan yɪ 'e cin man. ɛn "nyian bɛ, Bali lei 'saun -tɔwli zɪɛ e "yi "dra Zozizan 'pɛe lɛ 'nan -e 'e 'wɪ weinun nɛn blamin 'ka -a -ci maan dɪɛ -a -ji. ɛn "nyian bɛ, Bali lei 'saun -tɔwli zɪɛ e "yi "dra Zozizan 'pɛe lɛ 'nan -e 'e -kɔla weinun zɪɛ -a -ci vɪdɪ -a.

¹¹ 'Pian Bali lei 'saun -tɔwli 'bɔ 'bɛ Zozinɔn "kɔe -tɔa 'o da 'wunun pɛɛnɔn zɪɛ -a drɛnan. E 'yee "yinun -nɔan Zozizan 'tɔ lɛ "le zɪ e cɪ "va "bɛ -yee 'wɪ 'zɔ.

Zozinɔn pɛɛnɔn a "le min -tɔwli 'zɔ

¹² Fɛ "le "wɛan nɛn an 'wɪ pɛɛnɔn zɪɛ -a 'vɪ bɛ, -yɛɛ cɪ 'nan, blamin a -tɔwli, 'pian -a man mɛn a "kaga. -A man mɛn 'bɔ a "kaga zɪ, 'pian -a pɛɛnɔn 'bɛ -tɛa 'e cin da 'vaa ɛn waa laabo blamin. 'Wɪ 'tɔwli zɪɛ -nyrɛn minnun nɛn o drɛ Crizi -le vɛ -a bɛ -wee vɛ -a.

¹³ Kɔɔ -kaa Zozinɔn pɛɛnɔn bɛ, -te Zuif min nɛn ɔɔ, -te Zuif min "cɛɛ dɪ ɔɔ, -te nɔan nɛn ɔɔ, -te nɔan "cɛɛ dɪ ɔɔ, Bali lei 'saun -tɔwli 'bɔ 'bɛ -kaa -batize drɛ 'nan -e -kaa drɛ "le min -tɔwli "le 'wɪ 'zɔ. ɛn Bali 'yee lei 'saun 'nɔn -kaa -tɔdɔ pɛɛnɔn lɛ.

¹⁴ ɛn "nyian bɛ, -a -cin 'e 'tɔ 'ka 'ji 'nan, blamin man mɛn 'ka 'tɔwli 'dɪ, 'pian e ya "kaga.

¹⁵ Min cɛin 'ka 'kɔlaman -e 'e vɪ 'nan, 'e 'ka min -pɛ -a dɪ -le "wɛan, 'e 'ka min man mɛn -tɔ -a dɪ. Kɔɔ e ya min man mɛnnun va.

¹⁶ ɛn "nyian bɛ, min "trɔɛn 'ka 'kɔlaman -e 'e vɪ 'nan, 'e 'ka min yɪɛ 'a dɪ -le "wɛan, 'e 'ka min man mɛn -tɔ -a dɪ. Kɔɔ e ya min man mɛnnun va.

¹⁷ E ya "le 'an 'wɪ 'gɔɛ -a laabɔ 'ka 'lɔ. -Te yɪɛ 'saza nɛn paan blamin man bɛ, yaa dra 'kɔ -e 'e 'wɪ man? ɛn -te "trɔɛn 'saza nɛn paan blamin man bɛ, yaa dra 'kɔ -e 'e fɛ "kui 'si?

¹⁸ Maan vɛ 'cɛɛ 'nan, min man mɛn -tɔ 'lee 'e 'pa 'nyranman, -a da nɛn Bali min man mɛn -tɔdɔ pɛɛnɔn drɛ "le zɪ e cɪ "va "bɛ -yee 'wɪ 'zɔ.

¹⁹ "Te blamin a paan man mɛn -tɔwli "cɛ "a bɛ, "te wa'a laabo blamin "fo "dɪ.

²⁰ 'Pian -a man mɛnnun a "kaga, -wɛɛ -tɛa 'e cin da 'vaa -e 'o laabɔ blamin.

²¹ -Yee "wɛan min yɪɛ 'ka 'kɔlaman -e 'e vɪ min -pɛ lɛ 'nan: «An 'ka 'i 'va dɪ.» ɛn min -wulo 'ka 'kɔlaman -e 'e vɪ min cɛinnun lɛ 'nan: «An 'ka 'ka 'va dɪ.»

²² Kɔɔ min man mɛn nɛn min 'ka -a siala fɛ -tɔ -a dɪ, -a 'pa 'nyranman a.

²³ ɛn min man mɛn nɛn min yɪɛ 'ka 'naan "man 'kpa dɪɛ, -a 'bɔ nɛn min -a man dra. ɛn "nyian bɛ, min man mɛn nɛn -a yɪdɪ min -tɛa 'yra -a bɛ, -a 'bɔ nɛn min -a nyɛɛnman.

²⁴ 'Pian min man mɛnnun nɛn o yɪdɪ 'ka min tɛa 'yra -a dɪɛ, blamin 'ka o man dra "bɔɔ "dɪ. Bali blamin drɛ 'nan -e -a man mɛn nɛn -a 'bɔ 'ka -a siala fɛ -tɔ -a dɪ, 'e nyɛɛn 'kpa tɪglɪ.

²⁵ Bali -a drɛ zɪɛ 'nan -e 'cɛndɪ 'e cin man 'e vɪɛ 'e 'kɔn blamin man mɛnnun yɛi "dɪ. 'Pian 'nan -e 'o 'tɔ 'o cin wlu.

²⁶ -Yee "wɛan -te min man mɛn -tɔ "yaa -man bɛ, e -wlamlan min man mɛn pɛɛnɔn 'ji. ɛn -te o 'tɔ -dan nɔn min man mɛn -tɔ lɛ bɛ, min man mɛn pɛɛnɔn 'ci "nranman.

²⁷ 'Ka pɛɛnɔn 'cɛɛ cɪ Crizi po -a, ɛn Zozizan 'tɔ a -a man mɛn -tɔ -a.

²⁸ Bali 'nyranman -pɛba 'wɔ Zozinɔn 'tɔdɔ pɛɛnɔn 'lɔ -leglizi -ji. -A tɛdɛ nɛn Zoziman 'pasianɔn 'a, ɛn -a "flizan nɛn Bali 'lewei vɪnɔn 'a, ɛn -a yaagazan nɛn Bali -le 'wɪ "paanɔn 'a. -Wee -sru "bɛ, Zozinɔn nɛn o -cɛ -srɔn "wunun dra bɛ o nɛn. -Wee -sru "bɛ, Zozinɔn nɛn o -cɛ "sia minnun man bɛ o nɛn. -Wee -sru "bɛ, Zozinɔn nɛn o "paa minnun va bɛ o nɛn. -Wee -sru "bɛ, Zozinɔn nɛn o -tɔa -si 'lɛ bɛ o nɛn. -Wee -sru "bɛ, Zozinɔn nɛn o "we

weinun nen blamin 'ka -a -ci maan die -a -ji be o nen.

²⁹Maan ve 'cee 'nan, o pɛɛnɔn 'ka drele Zozi 'le 'pasianɔn 'a di. En o pɛɛnɔn 'ka drele Bali 'lewei vɔnɔn 'a di. En o pɛɛnɔn 'ka drele Bali -le 'wɪ 'paanɔn 'a di. En o pɛɛnɔn 'ka -ce -srɔn "winun drele di.

³⁰En o pɛɛnɔn 'ka -ce 'sile minnun man di. En o pɛɛnɔn 'ka 'wɪle weinun nen blamin 'ka -a -ci maan die -a -ji di. En o pɛɛnɔn 'ka -kolale weinun zie -a -ci vidɪ -a di.

³¹Kaa -tɔa 'nan 'yi 'pa a -ji 'kaga, 'pian 'yinun nen maan nrɔn 'e tedɛ be, -a 'bɔ nen 'ka -weɛ!

En 'wɪ nen e ci 'le 'ka dre te -a 'yi 'mlian 'wɪ pɛɛnɔn nen an "sia -a vɔnan 'gɔe -a da be, an 'ta -a ve 'cee.

13

Min yidi 'yi 'mlian 'wɪ pɛɛnɔn dreɔ di da

¹-Te an weinun pɛɛnɔn nen 'trɛda 'gɔe o -fɔa 'sido, en -te 'be "cee di 'nan an Bali -le 'pasianɔn nen laji be o wei -fɔa "sido, 'pian -te ma'an min ye "yi "die, 'wɪ pɛɛnɔn zie -a dreɔ di be, e ya 'wɪ "tun "a. Te an ya "le 'nan 'kogoba nen e min man dra -wluwlu 'e "tun "be -yee 'wɪ 'zɔ, -te 'be "cee di "le 'nan -pɔ nen e min man dra -wluwlu 'e "tun "be -yee 'wɪ 'zɔ.

²En "nyian be -te an Bali 'lewei ve, en -te 'be "cee di -te an Bali -le 'wɪ yɔɔɔ pɛɛnɔn 'ci maan, en -te 'be "cee di -te an Bali -le 'wɪ pɛɛnɔn -tɔa, en -te 'be "cee di 'men yi -teradı Bali da -kolaman e pɔn "suala 'e 'klu -ji, 'pian -te ma'an min ye "yi "die, 'wɪ pɛɛnɔn zie -a dreɔ di be, e ya 'wɪ "tun "a.

³En "nyian be -te an yife pɛɛnɔn -nɔan 'yale -tɛnɔn le, en -te 'be "cee di -te an "we 'man 'nan minnun 'an 'te 'bli an 'ka "vale 'an "sia Bali -sru "di -le "wean be, 'pian -te ma'an min ye "yi "die, 'wɪ pɛɛnɔn zie -a dreɔ di be, e ya 'wɪ "tun "a.

⁴Maan ve 'cee 'nan, min nen e min ye "yi "be, -a -pɔan "sɔa 'wɪ 'ji. En min nen e min ye "yi "be, -a ci a "yi. En min nen e min ye "yi "be, ya 'a man bɔ di. En min nen e min ye "yi "be, ya 'a 'e 'fli kɔɔnman 'e 'lɔ fɛnun -a di. En min nen e min ye "yi "be, ya 'a -dandan taan di.

⁵En min nen e min ye "yi "be, ya 'a 'wɪ nen e 'tɔ "paa min man be -a dra di. En min nen e min ye "yi "be, ya 'a 'e 'fli -le 'wɪ "yi 'wɛeman di. En min nen e min ye "yi "be, 'bli 'ka 'fɔa -a san ji tada di. En min nen e min ye "yi "be, ya 'a min man wɪ paa di.

⁶En min nen e min ye "yi "be, -a ci "nranman te -a bɔezan -tɔ 'wɪ "yi dre. 'Pian -te 'wɪ wɪlidi "nen yaa dre be, -a ci 'ka 'nranman di.

⁷En min nen e min ye "yi "be, tɔ pɛɛnɔn man e min man wɪ "cea. En min nen e min ye "yi "be, -yee yi -teradı Bali da 'ka 'le 'tɔa di. En min nen e min ye "yi "be, -a 'bli 'fo Bali da.

En min nen e min ye "yi "be, ya 'a 'sia min -sru "di.

⁸Yi -tɔ bɔa "be, te Bali 'lewei vidɪ 'wɪ 'nyan. En te weinun nen blamin 'ka -a ci maan die -a -fɔɔdi 'wɪ 'nyan. En te Bali -le 'wɪ yɔɔɔdi -tɔɔdi be -a 'wɪ 'nyan. 'Pian fe -tɔwɪl "ce 'be 'fo -nan, -yee ci min yidi "yi "a.

⁹Fe nen maan ve zie -yee ci 'nan, -ka'a 'wɪ pɛɛnɔn 'tɔa Bali da di. En -cee Bali 'lewei vidɪ be, -a pɛɛnɔn "cee di.

¹⁰'Pian yi nen fe nen e ci tigli be e -taa "be, te 'wɪ pɛɛnɔn zie e -nyan.

¹¹-Kaa -kɔɔn 'wɪ 'gɔe -a man -tɔ: Tɔ nen -te min a 'nen "wennen 'a be, min 'wɪ tin "baa 'nen "wennen pe -ji, en -yee ci "nrɔndi a 'nen "wennen pe -ji, en e 'wɪ "sia "va 'nen "wennen pe -ji. 'Pian -te min dre ceje be, 'wɪ pɛɛnɔn nen 'nen "wennen pe -ji be e "sia -a dreɔdi man "fo.

¹²'Be nen 'gɔe, e ya "le -niannun 'ji nen -kaa ci fe -nanjennan, en fe 'bɔ a "muizaan. 'Pian yi zie -a da nen -kaa Bali ye -goezee. En "nyian be, 'be nen 'gɔe -ka'a tian Bali tɔa 'e pɛɛnɔn di. 'Pian yi zie -a da nen -kaa Bali -tɔa 'e tigli da, "le zi e -kaa -tɔa 'va be -yee 'wɪ 'zɔ.

¹³Tɔ nen -kaa ci -ji 'gɔe, 'wɪ nen e -fɔ min man 'nan 'e dre be, -nyren 'gɔ: Min -le yi -teradı Bali da a -tɔ, en min 'bli 'fɔɔdi Bali le a -tɔ, en min -le min yidi "yi "a -tɔ. 'Pian o yaaga zie -a -dan nen "va "be, -nyren min yidi "yi "a.

14

"Yi 'tɔ 'tɔɔɔ pɛɛnɔn nen Bali lei 'saun -a dra Zozinɔn le be, 'ka "yi "dre -a 'ka cin le!

¹Min yidi "yi "nen 'ka -trɔa -si 'le 'wɪ pɛɛnɔn dreɔn! En "nyian be 'ka "yi 'tɔ 'tɔɔɔ pɛɛnɔn nen Bali lei 'saun -a -nɔan Zozinɔn le be -a -weɛ! 'Pian a tedɛ nen 'ka -weɛ "be, -nyren Bali 'lewei vidɪ -a.

²Fe nen maan ve zie -yee ci 'nan, min nen e "we weinun nen blamin 'ka -a -ci maan die -a -ji be, Bali le nen e 'wɪ tin "baa, minnun le "cee di. Blamin 'ka 'kolaman -e 'e -ci man di, kɔɔ 'winun nen Bali lei 'saun a "paa -a 'le te yaa ve be, -a -ci a 'e yɔɔɔdi minnun man.

³'Pian min nen e Bali 'lewei ve be, blaminun le nen e 'wɪ tin "baa. E 'wɪ tin "baa -wɪle, te -wee yi -teradı Bali da "paa "da, te e 'wɪ "paala -wɪle, en te e 'o "koe -tɔa 'o da.

⁴Kɔɔ -te min "we weinun nen blamin 'ka -a -ci maan die -a -ji be, -a 'bɔ 'fli -le yi -teradı Bali da 'be "paa "da. 'Pian min nen e Bali 'lewei ve be, Zozinɔn pɛɛnɔn 'le yi -teradı Bali da nen yaa "paa "da.

⁵An ya "vale 'ka pɛɛnɔn 'ka 'wɪ weinun nen blamin 'ka -a -ci maan die, -a -ji. 'Pian 'wɪ nen e ci 'wɪ "yi "a "fo "be, -nyren 'nan, 'ka Bali 'lewei vi Zozinɔn le. Maan ve 'cee 'nan, Bali 'lewei vidɪ -dan "mlian weinun nen blamin 'ka -a -ci maan die -a -fɔɔdi da. 'Pian -te min -tɔ weinun zie -a -ci ve be, e Zozinɔn 'le yi -teradı Bali da "paa "da "nyian.

6 An "bɔi Zozinɔn, -te an 'lɔ 'ka 'va, en an wɔi weinun nɛn blamin 'ka -a -ci maan diɛ -a -ji bɛ, te 'wɔ 'yi "cɛn "nɛn maan drɛ 'cɛɛ? E "ka "fo "dɔ. 'Pian -te 'winun nɛn Bali -a -nan kɔɔn 'mɛn bɛ, -a 'bɔ nɛn maan 'tɔ 'cɛɛ, -te 'bɛ "cɛɛ dɔ, -te 'winun nɛn maan -tɔa Bali -le 'wɔ 'a bɛ, -a 'bɔ nɛn maan 'vɔ 'cɛɛ, ɛn -te 'bɛ "cɛɛ dɔ, an Bali 'lewei 'vɔ 'cɛɛ, ɛn -te 'bɛ "cɛɛ dɔ, an Bali -le 'wɔ paa 'ka 'ji bɛ, te 'wɔ 'yi -dan nɛn maan drɛ 'cɛɛ. -Njɛɛ dɔv?

7 An "ta -a -kɔɔn "man wɔ -tɔ vɛ 'cɛɛ. -Te min -tɔ a -gɔɛdɔ -tɛnan, -te 'bɛ "cɛɛ dɔ, e ya -guedɛ -tɛnan, ɛn -a wei -ci 'ka 'e 'sidɔ diɛ, wa'a 'kɔlaman -a -ci mandɔ -a "fo "dɔ.

8 ɛn -a -kɔɔn "man wɔ -tɔ nɛn "nyian 'gɔ. 'Bei nɛn o -ko -a -kuli man bɛ, -te e ya 'wɔnan ɛn -a wei -ci 'ka 'e 'sidɔ diɛ, 'sounjanun 'ka o man wɔv man -kuli -tandɔ da "fo "dɔ.

9 -A -tɔwli "nɛn blamin -le vɛ -a. -Te ka ya 'wɔnan weinun nɛn blamin 'ka -a -ci maan diɛ -a -ji bɛ, 'wɔ nɛn ka cɔ -a -vɔnan bɛ, min -a dra 'kɔ -e 'e -ci man? Te e ya "le ka ya 'ka 'fli "koe -nyannan 'e "tun.

10 Wei a 'trɛda "kaga, ɛn wei -tɔ 'lee 'e 'fɔnɔn.

11 -Te min a wei -tɔ -fɔnɔn, ɛn ma'an -ci maan diɛ, te min zɛɛ e ya -pɛn min -a "mɛn 'va, ɛn an ya -pɛn min -a -yɛɛ 'va.

12 Zɔ 'cɛɛ vɛ cɔ "nyian zɛɛ. -Yɛɛ "wɛan -te ka ya "vale 'nan Bali lei 'saun 'e "yi "tɔ -nɔn 'cɛɛ bɛ, "yi "nɛn e Zozinɔn pɛɛnɔn 'le yi -teradɔ Bali da "paa "da "bɛ, -nyɛn 'ka -wɛɛ!

13 -Yɛɛ "wɛan min nɛn e "we weinun nɛn blamin 'ka -a -ci maan diɛ -a -ji bɛ, 'e Bali trɔ 'ba -a -ci vidɔ man!

14 Kɔɔ -te min a Bali trɔ 'banan wei nɛn blamin 'ka -a -ci maan diɛ -a -ji bɛ, te Bali lei 'saun 'bɛ cɔ 'wɔ zɛɛ -a drɛnan, 'pian -a 'bɔ 'le 'ci "nrɔndɔ "cɛɛ dɔ, ɛn 'wɔ 'bɔ nɛn yaa vɛ bɛ, -a 'bɔ 'ka "e -ci maan dɔ.

15 -Kaa dra "mɛn 'kɔ? An Bali trɔ 'baa wei nɛn blamin 'ka -a -ci maan diɛ -a -ji "le zɔ Bali lei 'saun -a vɛ 'mɛn bɛ, -yɛɛ 'wɔ 'zɔ. 'Pian e ya 'le 'an Bali trɔ 'ba "nyian wei nɛn blamin -a -ci maan "bɛ -a -ji. An "dre -fɔa wei nɛn blamin 'ka -a -ci maan diɛ -a -ji "le zɔ Bali lei 'saun -a vɛ 'mɛn bɛ, -yɛɛ 'wɔ 'zɔ. 'Pian e ya 'le 'an "dre "fɔ "nyian wei nɛn blamin -a -ci maan "bɛ -a -ji.

16 'Ka 'ci "nrɔn 'wɔ 'gɔɛ -a da. Min a Bali muo "fɔnɔn wei nɛn blamin 'ka -a -ci maan diɛ -a -ji "le zɔ Bali lei 'saun -a vɛ -yrɛ "bɛ, -yɛɛ 'wɔ 'zɔ. -Te min a 'e -nyrandɔ -a "srɔn "bɛ, yaa dra 'kɔ -e 'e 'wɔ 'man Amɛn? Kɔɔ Bali muo "nɛn yaa -fɔ bɛ, 'wɔ nɛn yaa 'vɔ bɛ, min zɛɛ ya'a manlɛ dɔ.

17 'Wɔ 'kpa, Bali muo "fɔdɔ zɛɛ 'wɔ 'yi "tɔ nɛn, 'pian ya'a 'i bɔɛzan -tɔ Zozizan 'le yi -teradɔ Bali da paa "da "dɔ.

18 An Bali muo -fɔa 'nan, an "we wei nɛn blamin 'ka -a -ci maan diɛ -a -ji an "mlian 'ka pɛɛn da.

19 'Pian -te Zozinɔn 'o cin 'yɔ bɛ, maan -wɛɛman 'nan, 'an 'wɔ 'soolu vɔ wei nɛn blamin -a -ci maan bɛ -a -ji, -e -wee yi -teradɔ Bali da 'e 'pa "da. 'Bɛ "yi "mlian 'wɔ -kpi fu (10.000) nɛn blamin 'ka -a -ci maan diɛ -a -vidɔ da.

20 An "bɔi Zozinɔn, te 'ka 'ci "nrɔn "le nannannun -le 'wɔ 'zɔ dɔ! 'Cɛɛ 'wɔ 'fa 'sidɔ 'e 'kɔn min ceje pɛ -ji! 'Pian 'wɔ 'wɔlidɔ "drɛdɔ va bɛ, 'ka 'kɔn "le 'nɛn 'linɛnnun nɛn 'tɔ 'ka 'e 'padɔ o man diɛ, -wee 'wɔ 'zɔ!

21 'Wɔ nɛn 'e 'crɛn -tɛdɔ Bali -le 'fluba 'ji bɛ, 'ka 'ci "nrɔn "da. E ya 'e 'crɛn -tɛdɔ 'nan:

«Minsan -a 'vɔ 'nan:

Minnun 'labɛ,

an -ciala -pɛnnɔn 'va

-e 'an 'wɔ tin 'ba -wɛɛ wei nɛn blamin 'ka -a -ci maan diɛ -a -ji.

An 'wɔ zɛɛ -a drɛ,

'pian wa'a 'o "trɔɛn "tɔlɛ 'an wei le "fo "dɔ.»

22 -Yɛɛ "wɛan maan vɛ 'cɛɛ 'nan, 'wɔdɔ wei nɛn blamin 'ka -a -ci maan diɛ -a -ji bɛ, Bali 'bɛ 'wɔ 'nɔan -kɔɔn "vɛ -tɔ drɛ minnun nɛn o 'ka "vale 'o yi -tɛala Bali wei da diɛ -wee vɛ -a. 'Pian Bali 'ka -a drɛɛ minnun nɛn o yi -tɛala 'e da bɛ, -wee vɛ -a dɔ. ɛn Bali 'lewei vidɔ bɛ, 'wɔ 'nɔan -kɔɔn "vɛ -tɔ nɛn Bali -a drɛ minnun nɛn o yi -tɛala 'e da bɛ -wee vɛ -a, 'pian minnun nɛn o 'ka "vale 'o yi -tɛala Bali wei da diɛ, "o "ye 'wɔ "tun "a.

23 'Ka 'ci "nrɔn 'wɔ 'gɔɛ -a da -tɔ. -Te Zozinɔn pɛɛnɔn a 'o cin yɔdɔ -leglizi drɛnan, te o pɛɛnɔn "we wei nɛn blamin 'ka -a -ci maan diɛ -a -ji bɛ, ɛn Zozinɔn nɛn wa'a tian 'wɔ zɛɛ -a -nan yɛɛ diɛ, -te 'bɛ "cɛɛ dɔ, minnun nɛn wa'a yi tɛala Bali da diɛ, o wɔla Zozinɔn zɛɛ o va. Maan vɛ 'cɛɛ 'nan, 'o 'ci "nrɔndɔ 'siala 'nan, klin "nɛn o man. -Njɛɛ dɔv?

24 'Pian -te Zozinɔn pɛɛnɔn zɛɛ o ya Bali 'lewei vɔnan, ɛn min nɛn ya'a yi tɛala Bali da diɛ, -te 'bɛ "cɛɛ dɔ, Zozizan nɛn ya'a tian 'wɔ zɛɛ -a -nan yɛɛ diɛ, 'e -wɔla o va bɛ, 'wɔ pɛɛnɔn nɛn o cɔ -a vɔnan bɛ, -yɛɛ "wɛan e 'yɛɛ 'wɔ 'wɔlidɔ -tɔa 'e 'bɔ 'a, -e -a -wulo -ji "nrɔndɔ 'e tin -tɛ "da.

25 'Wɔnun nɛn "ji 'e yɔɔdɔ bɛ, -a ta boala. Tɔɔn 'e "po -sɔɔnman -e 'e yra "blula, te e "ta Bali bɔdɔ "siala -a vidɔ -a 'nan: «'Wɔ 'kpa, Bali a 'ka yɛi.»

Pɔl 'wɔ 'pla Korɛnti 'nan le -leglizi drɛdɔ da

26 An "bɔi Zozinɔn, o -leglizi dra 'kɔ? -Te Zozinɔn a 'o cin yɔdɔ -leglizi drɛnan bɛ, min -tɔdɔ pɛɛnɔn -pɛ 'e 'kɔn 'va. Min -mie 'e "dre "fɔ. ɛn min -mie 'e 'wɔ "paa minnun ji. ɛn min -mie 'e 'wɔ nɛn Bali -a -nan kɔɔn -yrɛ "bɛ -a vɔ. ɛn min -mie 'e 'wɔ wei nɛn blamin 'ka -a -ci maan diɛ -a -ji. ɛn min -mie 'e 'wɔ zɛɛ -a -ci vɔ. 'Wɔ pɛɛnɔn nɛn kaa dra bɛ, ka -wɛɛ 'nan 'e Zozinɔn pɛɛnɔn 'le yi -teradɔ Bali da 'pa "da.

27 -Te min "ta "we wei nɛn blamin 'ka -a -ci maan diɛ -a -ji bɛ, 'e drɛ min -tɔ, min "fli, -te 'bɛ "cɛɛ dɔ, min yaaga. 'Pian -te min -tɔ cɛɛn

"man "bε "vaa -e min -tɔ 'e 'yee vε vidɪ 'sia. En "nyian bε -a -ci vɪzan 'e 'kɔn.

28 -Te -a -ci vɪzan "ka "dɪε, te min 'e 'wɪ wei nɛn blamin 'ka -a -ci maan dɪε -a -ji Zozinɔn yei "dɪ! 'Pian 'e 'wɪ Bali lε te e ya 'yee "kɔnnen!

29 En "nyian bε, Bali 'lewei vidɪ bε, 'e dre min -tɔ, min "fli, -te 'bε "cεε dɪ, min yaaga. En min -mienun 'o 'wɪ zɪε -a fa 'si!

30 'Pian -te tɔ 'bɔ zɪε -a wlu, Bali 'wɪ 'nan kɔɔn min pee lε 'wɪ zɪε -a da bε, min nɛn e ci paan Bali 'lewei vnan bε, 'e -tɔa.

31 -Te min -tɔ cεεn "man "bε "vaa -e min pee 'e 'yee vε vidɪ 'sia. Te 'ka pεεnɔn 'e Bali 'lewei vɪ 'e cin -a dɪ! -Te kaa 'vɪ -tɔdɔ bε, e 'wɪ "paa "va 'ka pεεnɔn lε, en e 'ka pεεnɔn "koe -tɔa.

32 -A -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, -te min a Bali 'lewei vnan bε, e -kɔlaman 'e 'fli 'kundɪ -a -e 'e 'lε 'tɔ.

33 Fε -le "wεan nɛn an 'wɪ zɪε -a 'vɪ bε, Bali 'wɪ dra 'e "nɛn 'e "nɛn en yaa dra -trɔɔ, 'pian ya'a 'wɪ dra 'e baadɪ -ji dɪ.

Zɪ e dra Bali -le -leglizɪ -tɔdɔ pεεnɔn 'ji zɪε.

34 -Te Zozinɔn a 'o cin yidɪ en o ya -leglizɪ dɛnan bε, lumɔnnun 'o 'lebo 'pla "da. Kɔɔ -a -si 'ka 'e 'nɔndɪ -wle -e 'o 'wɪ 'si "va "fo "dɪ. 'Pian 'o 'ta wɔla 'wɪ nɛn -kɔlɔmɔn -a ve bε -a da! Zɪ e ci 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le -pei 'fluba 'ji zɪε.

35 -Te lumɔnnun a "vale 'nan 'o 'wɪ 'ci laabo 'wɪ -mie da bε, 'o laabɔ 'o -sran -lɔ te o ya "kɔnnɛn. Kɔɔ e 'ka 'wɪ "yi "a -e lumɔn 'e 'wɪ 'si "va te Zozinɔn 'a -leglizɪ dɛnan dɪ.

36 E ya 'ka 'ji 'nan 'ka 'va nɛn Bali -le 'wɪ 'bɔla 'e tɛdε? -Ceje, e 'ka zɪ "fo "dɪ. En e ya 'ka 'ji 'nan 'ka 'saza 'va nɛn Bali -le 'wɪ 'bɔla? -Ceje, e 'ka zɪ "fo "dɪ.

37 -Te -a -cin a min -tɔ -ji 'nan 'e ya Bali 'lewei vɪzan -a, -te 'bε "cεε dɪ, 'nan Bali lei 'saun 'bε 'e "paala "fo "bε, -a san 'e -tɔ 'nan, 'wɪ nɛn maan crɛn -te 'cεε 'gɔε, e "sia Minsan va.

38 En min nɛn e 'ka "vale 'e 'ta wɔla 'wɪnun zɪε -a da dɪε, Bali 'ka -a san siala 'yee min -a "fo "dɪ.

39 -Yee "wεan, 'an "bɔɪ Zozinɔn, 'ka -wεε 'nan 'ka Bali 'lewei vε. En -te min a 'wɪnan wei nɛn blamin 'ka -a -ci maan dɪε -a -ji bε, 'ka 'tɔɪ 'e vɪ.

40 'Pian 'ka 'wɪ pεεnɔn zɪε -a dre -trɔɔ, en 'ka dre 'e "nɛn 'e "nɛn.

15

Pɔl 'wɪ tin 'ba Korinti 'nɔn lε Crizɪ -le wlu-andɪ -kanɔn 'va da

1 'An "bɔɪ Zozinɔn, Zozɪ Crizɪ 'le 'wɪ 'nɔnnɔn nɛn maan 'vɪ 'cεε bε, -a 'bɔ nɛn maan -cin -tɔa 'ka 'ji. Ka wɪ "man, en ka ya 'ka leadɪ "man tian cεεgɔ yɪ -a.

2 -Te ka 'ta 'wɔla "da "le zɪ maan 'vɪ 'cεε bε, -yee 'wɪ 'zɔ bε, e 'ka "sia 'wɪ 'ji. 'Pian -te ka'a

'bε dre lε dɪε, 'cee yɪ -teradɪ Zozɪ da a 'wɪ "tun "a.

3 'Wɪ nɛn Minsan -a -pɛba 'wɔ 'an 'lɔ bε, maan paa 'ka 'ji. 'Wɪ zɪε e ya 'wɪ -dan tɔ -a. -Nyren 'nan: Crizɪ -ka -cee 'wɪ 'wɪdɪ "le 'wεan. Bali -le 'fluba 'wɪ zɪε -a 'vɪ 'e 'cɛn 'nan e dra, en e dre.

4 Zɪ e -ka bε, en waa 'wɔ. -A yɪ yaagazan da bε en Bali -a wluan -kanɔn 'va. Bali -le 'fluba 'wɪ zɪε -a 'vɪ 'e 'cɛn 'nan e dra, en e dre.

5 Zɪ e wluan -kanɔn 'va bε, 'e 'fli kɔɔn Pɛrɪ lε, en "bε -sru 'e 'fli kɔɔn 'e -srunɔn 'fuda "fli 'bɔ lε.

6 "Bε -sru en 'e 'fli kɔɔn -kaa "bɔɪ Zozinɔn lε 'e cin -a. O ya min -yaa 'soolu. O "kaga yɪε a tian "man, en o -mie kaa.

7 "Bε -sru 'e 'fli kɔɔn Zazɪ lε, en 'e 'fli kɔɔn 'yee 'pasianɔn lε.

8 O pεεnɔn zɪε 'wee -sru "bε, en 'e 'fli kɔɔn 'mɛn. An ya 'nɛn nɛn Bali -a -ya te -a mlɛn 'ka bɔ lε dɪε -a.

9 Fε nɛn maan ve zɪε -yεε ci 'nan, an 'ka fε -tɔ -a Zozɪ 'le 'pasianɔn yei "dɪ. En e 'ka "le -e 'an dre paan Zozɪ 'le 'pasiazan -a dɪ, kɔɔ an 'te 'pa Bali -le -leglizɪ da.

10 'Pian Bali "yɪ dre 'mɛn, en yaan dre Zozɪ 'le 'pasiazan "a. "Yɪ "nɛn Bali -a dre 'mɛn zɪε, -a "nɛn 'bɔla -dan. Kɔɔ an 'nyranman 'pa an ci Zozɪ 'le 'pasianɔn pεεnɔn da. 'Wɪ tɔglɪ 'ji bε, mɛn "cεε 'nyranman 'pa 'an 'bɔ 'a dɪ, 'pian Bali 'bɔ 'bε 'wɪ zɪε -a dre 'yee "yɪ "a.

11 -Yee "wεan -te e ya 'an 'bɔ 'a oɔ, -te 'bε "cεε dɪ, -te e ya Zozɪ 'le 'pasianɔn -mienun -a oɔ, Zozɪ Crizɪ -le 'wɪ 'nɔnnɔn nɛn kɔa ve 'cεε bε, -nyren zɪε. En -a 'bɔ da nɛn ka yɪ -tera bε.

Bali Zozinɔn pεεnɔn wuanla -kanɔn 'va

12 -Kaa "paaman minnun ji 'nan, Bali Crizɪ wluan -kanɔn 'va. -Te 'bε a zɪε, -mε "le "wεan nɛn min -mienun a 'ka yɪ, te waa ve 'nan, minnun nɛn o kaa bε, wa'a 'wuanla -kanɔn 'va dɪ.

13 -Te minnun nɛn o kaa bε wa'a 'wuanla -kanɔn 'va dɪε, "te Crizɪ 'ka 'wunlεa -kanɔn 'va dɪ.

14 En -te Crizɪ 'ka 'wunlεa -kanɔn 'va dɪε, "te 'wɪnun nɛn -kaa ve minnun lε bε -a -ci "ka "dɪ. En "nyian "te 'wɪnun nɛn ka yɪ -tɛala "da "bε -a -ci "ka "dɪ.

15 En -te Crizɪ 'ka 'wunlεa -kanɔn 'va dɪε, "te -kaa 'wlu wɪ 'vɪ Bali man, kɔɔ -kaa 'vɪ 'nan e Crizɪ wluan -kanɔn 'va. -Te e ya 'wɪ 'kpa -a 'nan minnun nɛn o kaa bε Bali 'ka o 'wuanla -kanɔn 'va dɪε, "te Bali 'ka Crizɪ 'wunlεa -kanɔn 'va "fo "dɪ.

16 Maan ve 'cεε 'nan, -te minnun nɛn o kaa bε wa'a 'wuanla -kanɔn 'va dɪε, "te Crizɪ 'ka 'wunlεa -kanɔn 'va dɪ.

17 En -te Crizɪ 'ka 'wunlεa -kanɔn 'va dɪε, "te 'wɪnun nɛn ka yɪ -tɛala "da "bε, e ya 'wɪ "tun "a. En "te ka ya tian 'wɪ 'wɪdɪ "dɛnɔn 'a Bali 'lε.

18 En "nyian "te minnun nen o dre Crizi -le ve -a en o kaa be, o -nan -nyan.

19 -Te -fodi 'tre 'gve -a da 'saza "ce "le "wean nen -kaa yi -tera Zozida be, "te maan ve 'cee 'nan -kaa "yago "mlian minnun pegenon 'le ve da.

20 'Pian 'wi tigl 'ji be, Crizi wluan -kanon 'va. -Yee ci min tede nen e wluan -kanon 'va be -a.

21 'Li 'e tede be, min -towli "le "wean nen -kadı 'pla blamin man. -A -towli "nen "nyian minnun wuanla -kanon 'va min -towli "le "wean.

22 -A -cin 'e 'kon 'ka 'ji 'nan blamin pegenon nen 'treda be, Adan kludanon nen waa, -yee "wean -kadı 'pla blamin man. 'Pian minnun pegenon nen o dre Crizi -le ve -a be, o wuanla -kanon 'va.

23 En wluandi -kanon 'va zie e dra 'e "nen 'e "nen. -A tede dre Crizi -le ve -a. En tu nen Crizi -ta pee wo be, te e 'bo minnun nen o dre Crizi -le ve -a be o da.

24 "Be -sru te 'treda -nyan tu nen. Tu zie -a man nen lei -wliidunun 'lee fenun pegenon nen o min "paala be, 'lee fenun pegenon nen 'pleble a -wlo "be Crizi o -nan -nyaan, -e 'e mingonnen tre -peba wo Bali b. -Yee ci -kaa "ti "a.

25 Fe nen maan ve zie, -yee ci 'nan Crizi mingonnen -ble -trilii, -e Bali 'e 'cen -a 'nannannan 'klidi man.

26 'Nanmanzan nyranman nen -a -nan -taa "nyanle be waa laabo -ka.

27 -A -naan da nen -e 'wi zie 'e dre. Koo e ya 'e 'cren -tedı Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«Bali -a -to fe pegenon da.»
'Pian -te waa 'vi 'nan, Bali -a -to fe pegenon da be, -a -ci a 'wein 'nan Bali 'bo 'ka "va "di.

28 En tu nen Bali "cean Crizi -todi man fe pegenon da be, -te e 'bo be, -e Crizi 'bo nen Bali -pi a be 'e 'fli -peba wo Bali nen yaa -to fe pegenon 'bo da be -yrō. Yaa dra zie 'nan -e Bali nen 'e 'kon mingonnen -a fe pegenon da.

Pōl 'wi 'pla 'klagla Korinti 'nōn le

29 'Ka 'ci "nrōn 'wi 'gve -a da! 'Ka 'va min -mienun o -batize dra minnun nen o kaa be o 'leji. -Me "le "wean nen o 'wi zie -a dra? Koo kaa ve 'nan, minnun nen o kaa be wa'a 'wuanla -kanon 'va di.

30 En -a -tu nen "nyian 'gv. -Te minnun 'ka 'wuanla -kanon 'va die, -me "le "wean nen bodrun funnin en -kaa fli ta "flumlan 'wi 'pleble pegenon nen e bōa "min man be -yre?

31 Maan ve 'cee 'nan, tu -todu pegenon nen e "cean be, te an 'fli ta "flumlan -ka le. 'Wi tigl nen maan ve, 'ka yi -tera 'an da! Koo cee ci minnun nen waan 'blō -tōa "da -kaa san Zozida Crizi 'le be waa.

32 En kaa -tōa 'nan, 'an 'fli ta flula -ka le Efez 'nan fla. An yi -teala "da 'nan minnun nen o

kaa be, o wuanla -kanon 'va, -yee "wean nen an 'wi zie -a dra. -Te e 'ka zi die,
«"Te maan dra "le minnun nen waa ve 'nan -kaa fe -bli -e -kaa -wen mlin, koo "tre kaa -kaaman be -wee 'wi 'zū.»

33 'Ka dre 'yi, 'wi zie te 'ka 'fli 'tōi -e 'e 'ka 'man yidi. Koo bee -wliidi "blidi be, -yee -maan min 'wi 'wliidi "dra.

34 'Cee 'ci "nrōndi 'e 'trōa -si yra! Te 'ka 'wi 'wliidi "dre "nyian di! Maan ve 'cee 'nan, min -mienun -a 'ka yei, wa'a Bali tōa di. -Te an 'wi zie -a 'vi be, 'e 'ka 'te 'yra -a.

-Te minnun wluan -kanon 'va be o -kōan 'kō?

35 -A -mie dra be, min -a laabo 'nan: «Min wuanla -kanon 'va 'kō? En -te min wluan -kanon 'va be, -a 'kōle -kōan 'e da 'kō?»

36 Maan ve -a san le -blōzan. Fei fe 'wlenun nen waa -fōa 'tre 'ji be, 'i 'ci "nrōn 'wi nen e dra be -a da! -Te ya'a fōlde die, -a -kōn 'ka bōa "da "di.

37 Fe 'wele nen min -a -fōa 'tre 'ji be, -to -pe nen e dra -a be, -nje wa'a 'fo di. -A 'wle "tun "nen waa -fōa 'tre 'ji. -Te e ya 'saa 'wle -a oo, en -te e ya fe 'wle 'pee -a oo, -a 'wle "tun "nen waa -fōa.

38 "Be -sru -e Bali 'e fe 'wle zie -a bō, -e -pe nen 'e trōman "man "be, 'e -nōn -yre. Fe 'wle 'to 'lee 'e trō -pe, -a 'bō nen Bali -a dra.

39 'Wi -towli zie -yee dra "nyian fe -todu pegenon nen o "flian be -wee ve -a. Blamin -to -pe a, en -winun -to -pe a, en "lomannun -to -pe a, en ponun -to -pe a.

40 En "nyian be, laji fenun a, en 'treda fenun a. 'Pian laji fenun 'lee 'wee fenyian, en 'treda fenun 'lee 'wee fenyian.

41 Yide 'le fenyian a 'e 'to, en mlen -le fenyian a 'e 'to, en mlen crennun -le fenyian a 'e 'to. Mlen crennun pegenon 'bo zie, -wee fenyian 'ka bōa 'e cin man di.

42 -Te ka "ta 'ka 'ci "nrōnman -kanon wluandi da be, 'wunun zie -a da nen 'ka 'ci "nrōn! Fe 'wle nen waa -fōa "be e fulman, -a -towli "nen "nyian -kaa 'kōle -le ve -a. 'Pian -te -kaa wluan -kanon 'va be te -kaa 'ka "nyian fe nen e fulman be -a di.

43 Min 'kōle nen waa -fōa 'tre 'ji be, e ya sre ve -a, en -a "koe 'ka 'e da di. 'Pian -te e wluan -kanon 'va be, e "bia fenyian, en -a "koe -kōan 'e da.

44 Blamin 'kōle 'gve -a 'bō nen waa -fōa 'tre 'ji. 'Pian tu nen e wuanla -kanon 'va be, e -kōan laji 'kōle nen Bali -le 'belidi a -yrō "be -a.

Fe nen maan ve zie -yee ci 'nan, -te blamin 'kōle a be, te laji 'kōle nen Bali -le 'belidi a -yrō "be, e ya "nyian.

45 'Wi 'bo zie e ya 'e 'cren -tedı Bali -le 'fluba 'ji. E ya 'e 'cren -tedı 'nan:
«Adan nen blamin tede -a be,

'trɛda blamin -le 'belidi nen -yrɔ.»
'Pian Crizi nen e cɪ "le Adan -fɔla "dazan 'zɔ be, Bali -a wluan -kanɔn 'va, e drɛ lei -a, ɛn e 'belidi -naan "min le.

46 Laji 'kɔle nen Bali -le 'belidi a -yrɔ "be, -yɛɛ "cɛɛ -trɔa -si 'le dɪ. 'Pian blamin 'kɔle 'bɛ -trɔa -si 'le, "bɛ -srɯ ɛn e drɛ laji 'kɔle nen Bali -le 'belidi a -yrɔ "bɛ -a.

47 Adan nen blamin tɛdɛ -a bɛ, 'trɛ nen Bali -a 'si ɛn yaa drɛ. 'Pian Crizi bɛ, e 'si laji.

48 Adan kludanɔn pɛɛnɔn a "le Adan 'bɔ 'le 'wɪ 'zɔ. 'Pian minnɔn nen laji vɛ -a bɛ, o ya "le Crizi nen e 'si laji bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zɔ.

49 'Bɛ nen 'gɔɛ, -kaa ya "le Adan nen Bali 'trɛ 'si ɛn yaa drɛ bɛ, -yɛɛ 'wɪ 'zɔ. 'Pian tɔ -tɔ -taa "bɔlɛ bɛ, -e -kaa drɛ "le Crizi nen e 'si laji bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zɔ.

-Mɛ "wɪ 'bɛ dra tɔ 'le 'srannan?

50 'An "bɔvɪ Zozinɔn, 'wɪ nen an 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ "man "bɛ, -nyrɛn 'gɔ. -Te min a "le blamin nen -kaa cɪ -a 'gɔɛ -yɛɛ 'wɪ 'zɔ, -a nen a "man, ɛn -a nyɛn a "ji "bɛ, ya'a 'kɔ Bali -le mingɔnnen trɛda dɪ. ɛn "nyian bɛ 'kɔle nen -kaa da fɔlɪ vɛ -a 'gɔɛ, 'belidi nen ya'a 'nyaan dɪɛ, ya'a 'kɔlaman -e 'e drɛ -yɛɛ vɛ -a dɪ.

51 'Wɪ 'tɔ nen e ya 'e yɔɔdɪ blamin man bɛ, an "ta -a -cɪ vɛ 'cɛɛ. -Kaa pɛɛnɔn 'ka 'cɛan -kaadɪ man dɪ, 'pian Bali -kaa pɛɛnɔn 'kɔle limlan.

52 'Wɪ zɪɛ e dra tada ɛn e dra tɔ "wɛnnɛn 'wlu. Tɔ -fɔla "da "ji, -te Bali -le 'bei 'nyranman wɪ bɛ, minnɔn nen o kaa bɛ, o wuanla -kanɔn 'va te wa'a "nyian kɔn dɪ. ɛn -kaa nen -kaa yɪɛ -kɔan "man "bɛ, Bali -kaa 'kɔle limlan.

53 Fɛ nen maan vɛ zɪɛ -yɛɛ cɪ 'nan, blamin 'kɔle nen 'e da fɔlɪ vɛ -a, ɛn -kadɪ a 'e 'pladɪ "man 'gɔɛ, e ya 'le 'e lila laji 'kɔle nen e 'belidi 'yɪ bɛ -a, te 'kadɪ 'ka "nyian -yɛɛ vɛ -a "fo "dɪ.

54 -Te 'wɪ zɪɛ e cɛɛn drɛdɪ man bɛ, tɔɔn -e 'wɪ nen 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji bɛ, 'e 'lɛ sɔɔ. Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan:

«Fɛ nen waa laabo -ka bɛ -a -nan -nyan.

Bali -a klɪ "fo.

55 -Ka -le 'plɛblɛ 'ka "nyian blamin da dɪ.

Ya'a "nyian kɔlaman min -tɛdɪ -a dɪ.»

56 Fɛ nen yaa maan 'bɔ -ka min -tɛa "bɛ, 'wɪ 'wɪdɪ "drɛdɪ man nen. ɛn "nyian bɛ, 'wɪ 'wɪdɪ "le 'plɛblɛ "sia -pei -tɔ wɪnɔn va.

57 -Kaa Bali muo "fɔ! E cɪla -kaa san Zozɪ Crizi -va, ɛn e 'plɛblɛ 'nɔn -cɛɛ 'nan -e -kaa -ka 'klɪ.

58 -Yɛɛ "wean 'an "bɔvɪ Zozinɔn, an 'ka yɛ 'yi 'kpa, te 'ka 'pɛ 'e plɔ dɪ! 'Ka 'tɔ 'plɛblɛ 'cɛɛ yɪ -tɛradɪ Zozɪ da -a! 'Ka 'fli -nɔn Minsan -le 'nyranman 'padɪ -ji. ɛn -a -cɪn 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, 'cɛɛ 'nyranman nen kaa "paa Minsan le bɛ, -a "nen 'ka 'fo 'e "tun "dɪ.

16

Zozinɔn "lala -nɔn Zeruzalem -le vɛ -a

1 "Lala nen 'kɔ 'ka -nɔn Zeruzalem Zozinɔn 'le vɛ -a bɛ, 'wɪ nen maan 'vɪ Galati -leglizinɔn lɛ bɛ, -a da nen "ka "drɛ "nyian!

2 -Yɛɛ "wean 'mannɛn yɪ -tɔdɔ pɛɛnɔn nen e bɔa "bɛ, min -tɔ 'e "lala 'pla 'e 'pɛ -a! Zɪ min -a 'yɪ bɛ, -a da fɛ nen 'e 'pla 'e 'pɛ -a! -Te kaa drɛ zɪɛ, yɪ nen an 'lɔ 'ka 'va bɛ, "lala 'bodɪ wɪ 'ka 'kɔan 'ka man dɪ.

3 ɛn yɪ nen an 'lɔ bɛ, minnɔn nen ka o 'si "va "bɛ, -wɛɛ kɔ 'cɛɛ "lala zɪɛ -a Zeruzalem. 'Pian an 'fluba dra, maan "paa "va, ɛn o -kɔ -a.

4 ɛn -te e ya 'nan kɔ -kɔ waa bɛ -e 'kɔ 'kɔ.

Pɔl yɛɛ 'ta wɔdɪ 'wɪ 'vɪ

5 "Mɛn 'vɪ 'nan an "lɔ 'ka 'va bɛ, an -ciala Masedɔa. 'Pian ma'an 'mɔan -nan nun dɪ.

6 -A -cɪn a 'an 'ji 'nan 'an tɔ -mie drɛ 'ka 'va. -Te ya'a drɛlɛ "yɪ "dɪɛ, tɔ -wɪdɪ "nen min 'ka 'kɔlaman -e 'e 'kɔ 'ta wɔnɔn dɪɛ, e -cia "fo 'vaa ɛn an "sia 'ka 'va. 'Pian 'mɛn -kɔdɪ a 'ka 'lɔ -e 'an bɔla fɛnan nen an "ta -kɔ bɛ -a -nan.

7 -Te an 'lɔ bɛ, ma'an 'ciala "da "dɪ, -te Minsan wɪ "man "bɛ, an "mɔan 'ka 'va fɔɔnɔn.

8 'Pian an -fo Efɛz 'gɔ, Pantekɔt bɔa 'an man 'vaa ɛn an "lɔ.

9 Kɔɔ Minsan -si 'le 'sɔ 'mɛn 'fla 'bɔ da, 'nan -e 'an Zozɪ 'le 'wɪ 'nɔnɔn vɪ minnɔn "kaga "lɛ. 'Pian minnɔn nen o "naan 'an man bɛ, o ya -nan "kaga.

10 -Te Timote 'bɔ 'ka man nun bɛ, 'ka drɛ "yɪ, "tɔgɔ -a -pɛ -srɯ 'e tɔa 'ka 'va. ɛn -a -cɪn 'e 'tɔ 'ka 'ji 'nan e Minsan -le 'nyranman "paa "le 'mɛn 'wɪ 'zɔ.

11 Te 'ka 'va min -tɔ 'e Timote va wɪ drɛ 'e 'pɛla kɔda "fo "dɪ! Pian 'ka 'pa "va -yɛɛ lidɪ 'e da -ji, ɛn e 'bɔ 'an man 'gɔ te -a -cɪ yra "tra. Kɔ ya -a -pɛnnan 'kɔ 'vale -kaa "bɔvɪ Zozinɔn 'a.

12 -Kaa "bɔvɪ Zozizan Apɔlɔ -le vɛ bɛ, maan trɔ 'ba 'tandan 'nan 'e 'lɔ 'ka 'nanjɛn o 'vale -kaa "bɔvɪ Zozinɔn -mienɔn -a. 'Pian ya'a 'wɪlɛ "man 'nan 'e 'lɔ 'nun -naagɔ dɪ. E 'nan, -te 'e 'wulo -da 'yɪ bɛ, te 'e "ta "lɔ.

Pɔl 'wɪ 'nyranman tin 'ba Korɛnti 'nɔn lɛ ɛn yaa 'le 'srɛn o 'tɔ bɔdɪ -a

13 'Ka yɪɛ 'tɔ 'ka 'fli -va! 'Ka 'tɔ 'plɛblɛ 'cɛɛ yɪ -tɛradɪ Zozɪ da -a! 'Ka "kɔe 'e 'kɔn 'ka da! Te 'ka 'pɛ 'e plɔ dɪ!

14 Yɪdɪ "yɪ "nen e -trɔa 'cɛɛ 'wɪ pɛɛnɔn drɛdɪ -si 'le!

15 'Wɪ 'tɔ nen e ya 'le 'an vɪ 'cɛɛ bɛ, -nyrɛn 'gɔ. Ka Sefana 'lee 'e 'mangulinɔn -tɔa. -Wɛɛ drɛ Akai 'lɛglɔn 'ji minnɔn tɛdɛ nen o -fɔ Zozɪ 'va bɛ waa. O Zozinɔn pɛɛnɔn 'su. -Yɛɛ "wean 'an "bɔvɪ Zozinɔn, an 'ka trɔ "baa 'nan,

16 'ka 'ta wɔla o wei da! ɛn minnɔn pɛɛnɔn nen o "paa o va Minsan -le 'nyranman 'panan bɛ, 'ka 'ta wɔla o wei da "nyian.

17 Sefana 'lee Fornatu 'lee Akaiku -le -ta nen waa 'wɔ 'an 'nanjɛnlɛ bɛ, yaan 'ci nran 'kpa tɪglɪ. Kɔɔ zɪ an o 'yɪ bɛ, e drɛ 'mɛn 'le 'nan an 'ka pɛɛnɔn 'yɪ.

¹⁸ Waan "koe "tɔ 'an da "le zɪ waa dra 'ka 'va nun tɔ pɛɛnɔn man bɛ -yee 'wɪ 'zɔ. -Yee "wɛan minnɔn nɛn "le -wee 'wɪ 'zɔ bɛ, 'ka o 'sia min -a.

¹⁹ Zozinɔn nɛn Azi 'lɛglɔn 'ji bɛ, o 'nan, o 'ka 'tɔ bo. Akila 'lee 'e nan Priskil 'lee Zozinɔn nɛn o cin ye -wee 'kuin bɛ, o 'nan, o 'ka 'tɔ bo 'tandan Minsan -le "wɛan.

²⁰ En Zozinɔn pɛɛnɔn "o 'nan, o 'ka 'tɔ bo. 'Ka Zozinɔn pɛɛnɔn 'tɔ bɔ -atu -tɛdɪ -a o man.

²¹ 'Ka 'tɔ bɔdɪ nɛn 'gɔɛ, mɛɛn 'bɛ 'crɛn -tɛ 'an 'pɛ -a.

²² Min nɛn ya'a Minsan ye "yi "dɪɛ, Bali 'e 'wɪ "nɛn -kɔɔn -a san lɛ. Maranata! Minsan 'e 'ta!

²³ Minsan Zozi 'le "yi 'e 'kɔn 'ka pɛɛnɔn 'va!

²⁴ -Kaa drɛ "le min -tɔwli 'zɔ Zozi Crizi -le "wɛan, -yee "wɛan an 'ka pɛɛnɔn ye "yi.

'Fluba "flizan nɛn Pɔl -a crɛn -tɛ Korɛnti 'nɔn lɛ

1 An 'bɔ Pɔl bɛ, Bali 'bɔ 'ci 'sɔ 'a nɛn an drɛ Zozi Crizi -lɛ 'pasiazan -a. Mɛɛn 'fluba 'gʊɛ -a crɛn -tɛ 'kʊ 'vɛlɛ -kaa "bʊɪ Zozizan Timotɛ -a. Kʊa crɛn -tɛ Bali -lɛ -lɛglizi nɛn Korɛnti flɛ bɛ -a -ji 'nɔn lɛ. ɛn e ya "nyian Bali -lɛ minnʊn pɛɛnɔn nɛn Akai 'lɛglɔn 'ji bɛ -wɛɛ vɛ -a.

2 -Kaa "tɪ Bali 'lɛɛ Minsan Zozi Crizi 'o 'wɛɛ 'yi 'lɛɛ 'wɛɛ -fʊdɪ -trɔɔ -nɔn 'cɛɛ.

Pɔl Bali muo "fɔ 'wɪ nɛn Bali -a drɛ Zozinɔn lɛ bɛ -a man

3 -Kaa Bali 'tɔ bɔ! -Yɛɛ cɪ -kaa san Zozi Crizi "tɪ "a. ɛn -yɛɛ cɪ "tɪ "nɛn min nyirinda -sɛan "da "bɛ -a. E ya Bali nɛn e -kaa "kɔɛ -tɔa -kaa da bɛ -a.

4 Yra yɪdɪ pɛɛnɔn nɛn e bɔa -kaa man bɛ e -kaa "kɔɛ -tɔa -kaa da. Yaa dra zɪɛ 'nan -e -kaa 'bɔ "nyian, -kaa -kɔla "wɔ minnʊn nɛn yra yɪdɪ 'tɔ 'tʊdʊ pɛɛnɔn bɔa "o man bɛ, o "kɔɛ 'tɔdɪ -a 'o da. Zɪ Bali 'bɔ -kaa "kɔɛ 'tɔ -kaa da bɛ -a -tʊwli "nɛn "nyian -kaa dra -wɛɛ "lɛ.

5 E ya 'wɪ 'kpa -a 'nan -kaa yra yɛ "kaga -kaa ya Crizi -lɛ vɛ -a -lɛ "wɛan. ɛn e ya "nyian 'wɪ 'kpa -a, 'nan Crizi -kaa "kɔɛ -tɔa -kaa da 'kpa tɪglɪ.

6 -Yɛɛ "wɛan -tɛ kɔ ya 'kʊ yra yʊnɔn bɛ, e ya 'cɛɛ 'wɪ 'yi "a. Kɔɔ kʊ yra yɛ 'nan -e 'ka "kɔɛ 'e 'kɔn 'ka da, -e 'ka 'si 'wɪ 'ji. ɛn -tɛ Crizi 'kʊ "kɔɛ -tɔa 'kʊ da bɛ, e ya 'cɛɛ 'wɪ 'yi "a "nyian. Kɔɔ 'wɪ zɪɛ e 'ka "kɔɛ -tɔa 'ka da, ɛn e 'ka 'man -tɔa 'plɛblɛ yra yɪdɪ -tʊwli "nɛn e bɔa -kaa pɛɛnɔn man bɛ -a -ji.

7 'Wɪ zɪɛ -yɛɛ "wɛan bɛ, nyɛn 'ka 'kʊ 'ji 'cɛɛ "wɛan dɪ. Kɔɔ kʊa -tɔa 'nan, -tɛ ka ya 'ka yra yʊnɔn "lɛ 'kɔɛ 'wɪ 'zʊ bɛ, Crizi -taa 'ka "kɔɛ "tɔlɛ 'ka da "lɛ 'kɔɛ 'wɪ 'zʊ "nyian.

8 'Kʊ "bʊɪ Zozinɔn, kʊ ya "vɛlɛ 'ka -tɔ 'nan yra yɪdɪ -dan tʊ 'bɔ 'kʊ man Azi 'lɛglɔn 'ji. Yra yɪdɪ zɪɛ e 'nan 'kʊ da 'e 'cɪlɛ "da. 'Kʊ "kɔɛ 'si 'kʊ da "fɔ, ɛn 'kʊ 'ci nɔn 'nan 'kʊ 'wulo 'ka 'bɔala "va "dɪ.

9 'Wɪ 'kpa, -a -cɪn -tɔ 'kʊ 'ji 'nan minnʊn "ta 'kʊ -tɛɛman. Bali -si -nɔn 'nan 'wɪ zɪɛ 'e bɔ 'kʊ man -e 'kʊ vɪlɛ 'kʊ yɪ -tɛra 'kʊ 'bɔ 'fli da dɪ. 'Pian -e 'kʊ yɪ -tɛra Bali 'bɔ nɛn e minnʊn wuanla -kanɔn 'va bɛ -a -da.

10 Bali 'bɔ zɪɛ -yɛɛ 'kʊ 'sʊ -kɔdɪ nɛn e "ta paan bɔa 'kʊ man bɛ -yrɔ. ɛn yaa dra tian cɛɛgʊ yɪ -a zɪ. ɛn "nyian bɛ, 'kʊ 'bli -a -yrɛ 'nan, yaa dra tian 'trilii.

11 'Pian 'ka 'bɔ cɛɛ -tɔa 'kʊ 'wlu Bali trʊ 'badɪ -a 'kʊɛ. -Tɛ min "kaga -a drɛ zɪɛ, -a -nan nɛn Bali -taa "yi "drɛlɛ 'kʊɛ, -e 'yi "nɛn Bali -a drɛ 'kʊɛ zɪɛ -yɛɛ "wɛan bɛ, min "kaga 'o Bali muo "fɔ.

Pɔl -a 'wɪ 'nan -e -cɪalɛ Korɛnti, 'pian ya 'a "nyian -kʊlɛ dɪ. -Mɛ "lɛ "wɛan?

12 'Wɪ nɛn 'kʊ 'ci "nranman bɛ -nyrɛn 'nan, 'kʊ 'wulo -ji "nrɔndɪ 'ka tin tɛa 'kʊ da dɪ. Kɔɔ kʊ ta 'wɔ min -tʊdʊ pɛɛnɔn 'va 'kʊ 'ci 'fidaa 'a "lɛ zɪ Bali -a -dra bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zʊ. ɛn 'ka 'va nɛn kʊa drɛ "bʊɪ. 'Pian blamin -lɛ 'wɪ 'tɔdɪ "cɛɛ -maan kʊ 'wɪ zɪɛ -a drɛ dɪ, Bali -lɛ "yi "nɛn.

13 ɛn "nyian bɛ, kʊ 'ka "vɛlɛ 'nan 'kʊ 'wɪ nɛn e "mlianla 'ka da bɛ 'kʊ crɛn -tɛa 'cɛɛ 'fluba 'ji dɪ. -Tɛ kaa ta 'vɪ bɛ, 'wɪ nɛn kaa 'man bɛ, tɛ -a 'bɔ nɛn, 'wɪ 'pɛɛ -cɪn 'ka 'kʊ 'ji -a -sru "dɪ. -A -cɪn -a 'an 'ji 'nan, ka -taa 'wɪ 'gʊɛ -a -cɪ manlɛ 'kpa tɪglɪ.

14 'Wɪ 'bɔ zɪɛ kaa -cɪ mandɪ 'sia 'sɛzɛnɔn 'va. -Nyrɛn 'nan yɪ nɛn Minsan Zozi -taa "man "bɛ, 'ka 'ci -taa "nranlɛ 'kɔɛ "wɛan ɛn 'kʊ 'ci -taa "nranlɛ 'cɛɛ "wɛan.

15 'Wɪ zɪɛ an yɪ -tɛra "da 'kpa tɪglɪ, -a -nan nɛn maan 'pla 'nan 'an 'lʊ "flizan wɔ 'ka 'va, -e 'ka Bali -lɛ "yi "yɪ "nyian.

16 Maan 'pla 'nan 'an 'cɪlɛ 'ka 'va -e 'an 'kʊ Masedɔa 'lɛglɔn 'ji. 'Bɛ -sru "mɛɛn vʊnɔn 'an 'sia Masedɔa 'lɛglɔn 'ji bɛ, -e 'an 'cɪlɛ "nyian 'ka 'va. Maan dra zɪɛ 'nan "mɛɛn vʊnɔn 'an 'kʊ Zude 'lɛglɔn 'ji bɛ, -e 'kaan 'nɔn -si lɛ.

17 'Wɪ zɪɛ -a -cɪn nɛn paan 'an 'ji 'nan 'an dra, 'pian ma'an drɛlɛ dɪ. Tɛ 'ka 'ci "nrɔn 'nan 'an wɛi a "flivli "dɪ! ɛn tɛ 'ka 'ci "nrɔn 'nan an 'wɪ dra "lɛ min -mienun -lɛ 'wɪ 'zʊ dɪ! Kɔɔ waa vɛ 'wɪ man -inyan, tɛ e ya -cɛjɛ -a.

18 Bali a 'kʊɛ 'wɪ 'nan yɪzan -a. 'Wɪ nɛn 'kʊ 'ji bɛ, -a 'bɔ nɛn kʊa 'vɪ 'cɛɛ. 'Wɪ 'pɛɛ -cɪn 'ka 'kʊ 'ji -a -sru "dɪ.

19 -A -cɪn 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, Bali -pɪ Zozi Crizi wɛi 'ka 'flivli "dɪ. 'Wɪ nɛn yaa 'vɪ bɛ yaa dra. ɛn 'bɔ 'lɛɛ Sila 'lɛɛ Timotɛ 'bɛ -yɛɛ 'wɪ 'vɪ 'cɛɛ.

20 'Wɪ 'kpa, 'wɪ 'yi pɛɛnɔn nɛn Bali "e 'nan 'e 'cɛn 'e dra minnʊn lɛ bɛ, Zozi Crizi 'bɛ drɛ -a 'lɛ sɔɔzan -a. -Yɛɛ "wɛan -kaa -cɪalɛ Zozi Crizi -va, -e -kaa vɪ 'nan 'e drɛ zɪ 'nan -e Bali 'tɔ 'e drɛ -dan.

21 -A -cɪn 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, Bali 'bɔ bɛ -kaa man -tɔa 'plɛblɛ Crizi -lɛ 'wɪ 'ji. -Yɛɛ -kaa 'si "va 'yɛɛ 'nyranman 'panɔn 'a,

22 ɛn e -kaa -kɔnnɛn 'pla 'yɛɛ vɛ -a. Yaa drɛ 'yɛɛ lei 'saun 'nɔndɪ -a -cɛɛ. -Yɛɛ cɪ "lɛ "yi "nɛn e -taa -a -nɔn lɛ -cɛɛ bɛ -a va fɛ tɛdɛ -lɛ 'wɪ 'zʊ.

23 Bali 'bɛ cɪ 'mɛn 'wɪ 'nan yɪzan -a, -tɛ an 'wlu 'sɛn bɛ, 'e 'wɪ "nɛn -kɔɔn 'mɛn. Fɛ -lɛ "wɛan nɛn ma'an "nyian 'lɔlɛ 'ka 'va dɛɛ, -nyrɛn 'nan an 'ka "vɛlɛ 'an 'wɪ "paala 'cɛɛ 'kɔlɛ -e 'ka 'ta 'e drɛ -trɔdrɔ dɪ.

24 ɛn kʊ 'ka -a -wɛɛnan 'nan, kʊ nɛn kʊ -kɔan "tin 'banɔn 'a 'cɛɛ yɪ -tɛradɪ Zozi da da dɪ. 'Pian kʊ ya -a -wɛɛnan 'nan 'kʊ "paa 'ka 'va -e cɪ "nrɔndɪ 'e 'kɔn 'ka 'lɔ. Kʊa -tɔa 'nan 'ka man a 'e 'tɔdɪ 'plɛblɛ 'cɛɛ yɪ -tɛradɪ Zozi da -ji.

2

1 An 'ka "vale 'ka 'ta 'e dre -trōdrō dī. -Yee "wean maan 'yī 'yī -e 'an vīe 'an 'lō 'pee wo 'ka 'va dī.

2 Cēe 'an 'cī "nranman paan, en -te an 'ka 'ta dre 'trōdrō bē, -tunon 'bē 'an 'cī "nranman 'nyian? E 'ka "fo "dī.

3 'Wī zīe -yee "wean nen an 'fluba 'tō cren -te 'cēe. Maan dre zīe 'nan -e "mēen vīan 'an 'lō 'bē, te ka 'wī -mie paala "da. Kōō an 'ka "vale 'nan 'ka 'bō nen ka cī "nrandī -nōan 'mēn bē 'kaan 'ta dre -trōdrō dī. An yī -tēra "da 'nan -te cī "nrandī 'an 'lō bē, -a 'wī -taa "nyian "cēe 'cī "nranle.

4 'Fluba zīe, tō nen an ya -a cren -tenan 'cēe bē, te 'cēe 'wī 'an 'ta dre 'trōdrō, en te 'wī "naan 'an man. Maan cren -te 'cēe 'an yra le yīe 'yī 'a. Ma'an cren -te 'cēe 'nan, -e 'ka 'ta 'e dre -trōdrō dī. 'Pīan maan cren -te 'cēe 'nan -e 'ka -tō 'nan an 'ka ye "yī 'kpa tīglī.

Min 'wī 'wlīdī "dra bē waa man wī "cēa

5 'Ka 'va min -tō -le 'wī 'wlīdī "nen yaa dre 'mēn bē, e min ta dra -trōdrō. Maan ve 'cēe 'nan 'an 'saza "cēe 'yaan 'ta dre 'trōdrō dī, e 'ka pēenōn 'ta dre 'trōdrō. 'Pīan e 'ka "le 'an -blōlōō -sēn "va "dī, e min "kaga 'ta dre 'trōdrō 'ka yeī.

6 Min zīe, 'wī nen 'ka 'va min "kaga 'cī dre 'tōwli en waa "nen kōōn -yrē "bē, e 'bō "yī.

7 'Bē nen 'gūe, 'ka man wī 'cē, -e 'ka "kōe "tō 'e da. "Tōgō -a -pē -sru 'e tōa, -e -a "kōe 'e 'sī 'e da "fo.

8 -Yee "wean an 'ka trō "baa, 'ka -kōōn -yrē 'nan kaa ye "yī.

9 'Fluba nen maan cren -te 'cēe bē, kaa ta wī dre. An 'ka muo -fōa. 'Ka "nanjēndī -le "wean nen maan dre zī en kaa wei 'man "yī.

10 Min nen kaa man wī 'cēe bē, 'an 'bō "nyian "an man wī "cēa. En -te e ya paan "mēn 'saza 'a bē, maan man wī 'cē 'cēe "wean, Crīzi a 'mēn 'wī 'nan yīzan -a 'wī zīe -a -jī.

11 Maan dre zīe 'nan -e Satan 'e vīe 'e -kaa man yī dī. Kōō -kaa -tōa 'nan 'wī zīe Satan -a "vale 'e dra.

'Wī nen e dre Troas bē -nyren 'gū

12 An 'bōla Troas flā, en an Crīzi -le 'wī 'nōnōn 'vī min pēenōn lē. Mīnsan -a -sī 'lē 'sō 'mēn 'kpa tīglī.

13 'Pīan te 'an 'cī 'klā "tra "dī, kōō ma'an 'an "bōi Zozizan Tīt yīle dī. -Yee "wean nen an 'sī 'nan nun, en an Masedōa 'lēglōn 'jī sī 'sia.

Crīzī fē pēenōn 'klī

14 -Kaa Bali muo "fō! Kōō yaa dre en Crīzi fē pēenōn 'klī. En e -kaa sēn Crīzi -le -gulīga -va. Yaa dre zīe 'nan -e -cēe "wean min pēenōn 'o -kōla Bali -tōdī -a "lē 'nan -lazīglō nen -a -kōeī "a 'nōnōn bē -yēe cī fuīlanan "man.

15 'Wī 'kpa, -kaa Crīzi -le 'wī 'nōnōn ve minnūn pēenōn lē. Bali "lē 'va bē, -yēe cī "lē -lazīglō nēn -a -kōeī "a 'nōnōn bē -yēe 'wī 'zū.

-Kaa Crīzi -le 'wī 'nōnōn ve minnūn nen o ya -sī nen e o "sia 'wī 'jī bē -a da bē -wle. En -kaa ve minnūn nen o ya -sī nen e o "sia Bali man bē -a da bē -wle.

16 Minnūn zīe "o "kui maan "wlīdī -e -kadī 'e dre -wee ve -a. 'Pīan minnūn nen "o "kui maan "yī "bē, 'belīdī nen ya'a 'nyaan dīe -yēe dra -wee vē -a. Crīzi -le 'wī 'nōnōn zīe, -tī -pē 'bē "sōa -a vīdī -a?

17 'Kōe vē bē, kō 'ka minnūn nen o Bali wei baaman -e 'o fē -wēe "a bē waa dī. 'Kō 'cī 'fidāa 'a nen kō Crīzi -le 'wī ve minnūn lē. Kō ya Crīzi 'sunōn 'a. Bali 'bō 'bē 'nyranman zīe -a -pēba 'wō 'kō 'lō, en -a lē nen kōa -sru "ve.

3

-Tīe -maan en Zozi 'le 'pasīazan 'tō 'yī bōala?

1 -Te kō ya 'wīnūn zīe -a vīan bē, -a -cī nen 'nan kō ya 'kō 'flī 'tō "yī -wēenan? -Te 'bē "cēe dīe, kō ya -a -wēenan 'nan 'kō 'wī dra "lē min -mīenūn -le 'wī 'zū? Kōō 'nyranman nen waa "paa bē, waa 'fluba -kōōnman 'cēe, en 'nyranman nen waa 'pa 'ka 'va bē waa 'fluba 'nan laabo 'ka 'lō. -Cēje, 'kōe vē 'ka zī dī.

2 'Pīan 'ka 'bō cēe cī "lē 'kōe 'nyranman 'pa 'fluba 'le 'wī 'zū. En 'fluba zīe -yēe cī 'e 'cren -tēdī 'kō sōuba jī. Min -tōdū pēenōn 'a ye, en o -kōlaman -a ta vīdī -a.

3 -A -cī a 'weīn 'nan ka ya 'fluba nen Crīzi -a cren -te bē -a. 'Nyranman nen kōa 'pa bē -a va nen e cīla en yaa cren -te. Ya'a cren -tele -glā 'yī 'a dī, en ya'a cren -tele -kōle 'fōi da dī. 'Pīan Bali nen -a yīe a "man "bē -a lei va nen e cīla en yaa cren -te. Yaa cren -te 'ka sōuba jī, en 'ka sōuba zīe e ya nen -a.

4 Fē -le "wean nen 'kō "kōe "a 'kō da 'wī zīe -a vīan bē, -yēe cī 'nan Bali nen e cīla Crīzi -va en e 'kō 'pa 'sia bē, kō yī -teala "da.

5 Kōō -a -cīn 'ka 'kō 'jī 'nan, 'kō 'pē "sōa 'wī zīe -a drēdī -a 'kō 'bō 'a dī. 'Pīan Bali 'plēble -nōan 'kōe, -a -nan nen kō -kōlaman 'wī zīe -a drēdī -a.

6 'Wī 'kpa, -yēe -maan kō -kōlaman Crīzi -le 'wī 'nōnōn vīdī -a minnūn lē. 'Wī 'nōnōn zīe -yēe -kōlaman min -plīdī -a Bali man "nyian 'e 'pēe. E 'ka "lē -pēi -tō wīnūn nen 'e 'cren -tēdī -e min 'e 'ta wōla "da "bē -yēe 'wī 'zū dī. 'Pīan Bali lei 'saun 'bō 'bē dra -e min 'e -plī Bali man. -Kaa -tōa 'nan 'ta wōladī -pēi -tō wīnūn da min 'bō 'lē 'plēble 'a bē e min -nōan "ka lē, 'pīan 'belīdī nen ya'a 'nyaan dīe Bali lei 'saun 'bē -nōan "min lē.

7 'Wī nen e dre Moizi tō va 'lī bē, -kaa cī "nōn "da! -Pēi -tō wīnūn 'bō a 'e 'cren -tēdī -kōle 'fōinūn da, en Moizi -ta 'e 'lō le -a Izraēl 'nōn 'va. Moizi yra "bīa "būy -yēe "wean Izraēl 'nōn 'ka -kōlālē -a yra -nanjēndī -a dī. 'Pīan te 'bē 'ka 'mōnlē dī. -Pēi -tō wī nen 'bē min -nōan "ka lē bē, -a 'sudī -maan nen Bali -le -dan Moizi yra bīi "būy zīe.

8 -Yee "wean -kaa -to 'nan, min nen e Bali lei 'saun 'sua be, e Bali -le -dan boala e -ciala "da.

9 -Kaa 'yi 'nan min nen e -pei -to winun 'vi minnun le be, e Bali -le -dan koon, 'pian te -pei zie e min -noon 'ka le. -Yee "wean -kaa -to 'nan min nen e 'wi 'nannon nen e minnun le be, e Bali -le -dan -koonman e -ciala "da. Koo minnun zie Bali o "siala min tigli 'a 'e 'le.

10 -Te waa "fli zie -a koon 'e cin man be, Bali -le -dan tede be e 'ka fe -to -a -yee -dan "flizan man di.

11 -Kaa 'yi 'nan -pei -to winun nen wa'a 'fole -trilii die, o Bali -le -dan koon min le. -Yee "wean -kaa -to 'nan 'wi 'nannon nen e ya -nan 'li 'trilii be, e Bali -le -dan -koonman e -ciala "da.

12 'Wi zie -a le nen 'ku 'bli ci, -yee "wean ku 'wi ve 'ku 'ta le 'ku "koe "a.

13 'Koe ve be, ku'a 'yra tea "le Moizi -le 'wi 'zu di. Koo e so 'pa 'e yra 'nan -e Izrael 'non o vile 'o -to 'nan -a yra nen e "bia be e dra to "wennen 'wlu di.

14 En Izrael 'non 'bo 'o 'fli "troen dre "yuyu. -Yee "wean -e 'e bo ceevu yi -a be, -te o ya Bali -le -pei 'fluba ta vnan be, e ya "le so a tian 'e 'padu "da, en wa'a 'ci maan di. 'Pian min nen 'o 'vale Crizi -a o dre min -towli "a be, -a san le nen so zie e -koon 'e 'sidi "da.

15 'Wi 'kpa, ceevu yi -a tian be, -te o ya Moizi -le 'fluba ta vnan be, e ya "le so a 'e 'padu -wee 'wi 'ci mandu da.

16 'Pian -te Izrael 'non 'bo 'si 'wi 'wliidi "dredu man, en 'o 'fli -non Minsan le be, so zie e "sia -wee 'wi 'ci mandu da.

17 Minsan nen maan 'vi 'nan 'o 'fli -non -yre 'gve, Bali lei nen maan ve. Koo min nen Bali lei 'saun -a "paala be, -pei -le 'pleble 'ka "da "di.

18 -Kaa 'bo 'gve, so 'ka "nyian 'e 'padu -kaa yra di. -Yee "wean -kaa Minsan -le -dan ye tigli. -Te -kaa ya -yee -dan 'bo 'nanjennan be, e -ko -kaa liladi -a, te e -ko 'padu -a "da, -e -kaa dre "le -yee 'wi 'zu. Minsan 'be 'wi zie -a dra 'yee lei 'saun 'a.

4

Pol-le 'nyranman

1 Bali 'ku nyrinda 'si, en e 'yee 'wi 'nannon vidu -peba 'wu 'ku 'lo. -Yee "wean 'ku "koe 'ka 'sia 'ku da 'nyranman zie -a 'panan di.

2 En 'winun nen min -a dra 'e yoodi te o min -tea 'yra -a be, ku 'ka "vale 'ku dra di. En ku'a minnun see "paaman 'ku wei -a 'nan -e 'o yi -tera Zozi da di. En "nyian ku'a Bali wei baaman di. 'Wi 'kpa, 'wi pween zie ku'a dra di. 'Pian 'koe ve be, 'ku 'ci 'fidaa 'a nen ku Bali -le 'wi tigli ve minnun le 'wein. 'Wi nen koo dra -e minnun pween 'o -to 'nan, 'nyranman 'gve -a 'pazan nen koo be, -nyren zie. Bali 'be ci 'koe 'wi 'nan yizan -a.

3 'Be a zi, 'pian -te Zozi 'le 'wi 'nannon nen koo ve minnun le be, -a -ci a tian 'e yoodi min -mienun man be, 'wi zie yaa -koonman 'nan, minnun zie o ya -si nen e o "sia Bali man -koo bli be -a da.

4 Wa'a yi teala Zozi da di, koo Satan nen e ci minnun zie -wee bali -a be, e -wee 'wi 'ci mandu 'le 'wu. Yaa dre zie 'nan -e 'o vile 'o Zozi 'le 'wi 'nannon 'ci man di. -Yee "wean Zozi Crizi nen e Bali -koonman minnun le be wa'a -yee 'te 'san ye di.

5 'Ku 'bo 'fli -le 'wi "cee koo ve minnun le di, 'pian Zozi Crizi -le 'wi 'nannon nen koo ve minnun le. Koo ve 'nan -yee ci Minsan -a, en ku 'ka "sua 'wi zie -a Zozi 'bo 'le "wean.

6 'Li be, Bali -a 'vi 'nan: «'Te 'san 'e 'sen klun va!»

En 'be nen 'gve Bali 'yee 'te 'san zie -a -sen 'ku souba 'ji. Yaa dre zie -e minnun 'o -yee -dan ci yi. -Yee -dan zie -a 'bo nen Zozi Crizi -a -koonman minnun le.

7 'Pian Bali -le 'te 'san nen e -sen 'ku souba 'ji zie, e ya 'e 'padu 'ku 'ji 'le 'nan 'ku yife -dan le 'wi 'zu. Bali -a 'pa 'ku 'bo nen ku ci -po "tun "a 'gve 'ku 'ji. Yaa dre zie 'nan -e minnun 'o -to 'nan -yee 'pleble nen -a -koon "manve "ka "die, -yee -maan 'ku -yee 'nyranman "paa, 'pian 'ku 'bo 'le 'pleble 'a "cee di.

8 'Ku yra ye minnun lo -pe pween 'ji, 'pian ku'a 'klanman 'be 'lo di. Tu -mie bo'a "be 'wi nen ko 'ku dre be ku'a toa di, 'pian 'ku 'pe -sru 'ka 'toaman di.

9 En tu -mie bo'a "be minnun 'te "paa 'ku da, 'pian Bali 'ka 'e yie 'sia 'ku 'va di. En tu -mie bo'a "be, minnun 'ku -tiala "tra, 'pian 'ku 'wulo boala "va.

10 Yi -todu pween man be, 'ku 'ta a 'e "fluladi -ka le "le zi e dre Zozi le be -yee 'wi 'zu. E dra zie 'nan -e minnun 'o ci yi 'nan Zozi 'le 'belidi nen 'ku 'lo.

11 Fe nen maan ve zie -yee ci 'nan, tu nen ku ya tian 'tre da 'gve, Zozi 'le 'nyranman 'padu -le "wean nen 'ku 'ta a 'e "fluladi -ka le. 'Pian e ya zie 'nan -e minnun 'o ci yi 'nan, 'ku 'bo nen -kadu 'a 'koe ve -a be, Zozi 'le 'belidi nen 'ku 'lo.

12 Zozi 'le 'nyranman nen koo "paa zie, e 'ku 'ta "flumlan -ka le, 'pian e 'belidi nen ya'a nyaan die -a -noon 'cee.

13 E 'ku 'ta "flumlan -ka le, 'pian te koo dra 'koe yi -teradi Bali da -le "wean. Koo e ya 'e 'cren -tedu Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«An yi -teala Bali da, -yee "wean an -yee 'wi tin "baa.»

'Wi 'towli zie -nyren 'koe ve -a. 'Ku 'bo "nyian "ku yi -teala Bali da, -yee "wean ku -yee 'wi 'nannon tin "baa.

14 En "nyian be koo -toa 'nan, Bali nen e Minsan Zozi wluan -kanon 'va be, e 'ku wuanla -kanon 'va "le zi yaa dre Zozi le be -yee 'wi 'zu. Yaa dra zie -e 'e 'ku -kaa pween 'a 'e 'srn.

15 'Wi pween zie 'cee "wean nen koo dra. Koo dra zie 'nan -e Bali -le 'yi 'e fuila "man min

"kaga 'va, -e 'o 'to -dan nən Bali lε te waa muo -foa.

16 'W1 z1ε -yee "wean nən 'ku "koe 'ka 'sia 'ku da d1. 'W1 'kpa, 'ku 'kōlε "koe "a -nyannan, te e -ko sredi -a 'sezenon. 'Pian 'belid1 nən Bali -a -nən 'kōε bε, Bali "koe -nəan -yre 'e -tre yi -tudv pεenon man.

17 Yra yidunun nən o bōa 'ku man 'gōε, o ya 'sezenon, en o ya to "wennen 'wlu. 'Pian e ya 'kōε 'w1 "yi "a, kōo o ya 'ku 'man wōnan -e Bali 'e -kōla 'to -dan nən -a -kōon "manve "ka "d1ε -a -nōnd1 -a 'kōε 'li "fo "le vε -a.

18 Fε nən maan ve z1ε -yεε c1 'nan, fε nən min -a ye 'e y1ε -a bε, -a lε "cεε 'ku 'bli c1 d1. 'Pian fε nən min 'ka -a ye 'e y1ε -a d1ε, -a lε nən 'ku 'bli c1. Kōo fε nən min -a ye 'e y1ε -a bε, -yee 'mōnd1 a to "wennen 'wlu. 'Pian fε nən min 'ka -a ye 'e y1ε -a d1ε, e "mōan 'li "trilii.

5

Fε nən Pōl 'bli a -yre "bε yaa 'v1

1 Kōa -tōa 'nan 'kōlε nən ku c1 -ji 'treda 'gōε, e ya "le segle pannen 'wlu nən ku c1 to "wennen 'le vε -a. -Te e sre bε, 'kōlε nən Bali -a dre 'e 'pε -a bε, e -taa -a -nōnlε 'kōε. -Yεε -kōan "le 'kōε 'kōn tghl 'le 'w1 'zv. Blamin "cεε -to 'e 'pε -a d1. E ya laji, en ya'a 'sre-man 'li "fo "d1.

2 'W1 'kpa, 'bε nən ku ya tian 'treda 'gōε, 'ku "koe "a -nyannan. En ku ya "vale 'nan 'kōlε nən Bali -taa -a -nōnlε 'kōε bε 'e 'kōn 'ku da 'va.

3 Kōo -te 'kōlε z1ε -nyren 'ku da en ku -ka bε, kō'a 'kōan 'ku plōd1 d1.

4 Fε nən maan ve z1ε -yεε c1 'nan, -te ku ya tian segle pannen 'gōε -a 'wlu bε, 'ku "koe -nyaan en ku -trunman. 'Pian e 'ka 'nan ku ya -kad1 -wεenan -e 'ku 'si segle pannen 'gōε -a wlu d1. E 'ka z1 d1, 'pian ku ya "vale 'ku 'kōlε 'tre bε -nyren 'e 'kōn 'ku da, 'nan -e 'ku 'kōlε nən -kadi a 'e pladi "man 'gōε 'e lila 'kōlε nən 'belid1 a -yrvō "bε -a.

5 En Bali -kaa 'man wōv 'w1 z1ε -yee vε -a. Kōo e 'yee lei 'saun 'nōn -cεε "yinun nən yaa 'pla -cεε bε -a va fε tedε -a.

6 -Yee "wean to pεenon man bε, 'ku "koe "a 'ku da. Kōa -tōa 'nan, -te 'kōlε 'gōε e ya tian 'ku da bε, te ku ya 'ku 'sid1 Minsan man -kōobli. 'Pian 'ku "koe 'ka 'e 'sid1 'ku da d1.

7 Kō'a Minsan ye 'ku y1ε -a d1, 'pian ku yi -teala "da en ku ya -a -sru.

8 'Ku "koe "a 'ku da to pεenon man. En ku ya "vale 'ku 'sia 'kōlε 'gōε -a -sru -e 'ku 'kō Minsan "sron.

9 'W1 nən e c1 'ku man 'w1 -dan a bε, -nyren 'nan 'ku 'sō Minsan lε. -Te ku ya tian 'kōlε nən 'ku da 'gōε -a -ji oo, 'ku 'sō -yre. En -te ku 'si 'kōlε 'bō -sru oo, 'ku 'sō -yre.

10 Kōo yi -tv bōa "bε, -kaa tudv pεenon bōala 'ji Crizi cεin -da. Yi z1ε -a da nən 'nyranman nən min -tv -a 'pa bε, yaa -sru "ve. Tv nən e ya 'treda 'gōε, -te 'w1 "yi "nən yaa dre bε, yaa

man -kopa ye, en -te 'w1 'wli d1 "nən yaa dre bε, yaa man -kopa ye.

Crizi -kaa yei "sen 'e cin va -kaa 'vale Bali -a

11 Minsan -taa 'kōε 'w1 tin 'bale. 'W1 z1ε -yεε "klan 'paa 'ku 'ji. -Yee "wean nən kōa -wεeman 'nan, 'w1 nən kōa ve minnun lε bε 'o man "yi -e 'o -sōonla Zozi -sru. Bali a -tōa 'nan 'w1 z1ε -yεε c1 'ku man, en -a -cin a 'an 'ji "le 'nan 'w1 z1ε kaa -tōa 'nan -yεε c1 'ku man.

12 Ku 'ka 'ku 'fli 'to -wεenan 'winun z1ε -a vid1 -a d1. 'Pian 'winun z1ε kōa 'v1 'cεε 'nan -e 'ka -kōla 'ku 's1 -fōd1 -a. -E 'ka -kōla 'w1 'ci vid1 -a min -mienun lε. Kōo minnun z1ε 'o 'fli -kōonman fεnun nən min -a ye 'e y1ε 'a bε -a, 'pian 'w1 nən o ji bε, e 'ka 'w1 "yi "a d1.

13 -Te kaa ye 'nan, ku 'w1 dra "le minnun nən 'o 'wulo 'ka o da d1ε, -wee 'w1 'zv bε, Bali 'to nən kōa -wεeman 'nan 'e dre -dan. En -te kaa ye 'nan, ku 'w1 dra "le minnun nən 'o 'wulo a o da bε, -wee 'w1 'zv bε, 'cεe "wean nən kōa dra.

14 'W1 pεenon nən kōa dra bε, Crizi -le 'ku yid1 "yi "le "wean nən kōa dra. Kōa -tōa 'nan -yεε min pεenon 'leji -ka 'wō. E ya "nən "le 'nan min pεenon 'bε kaa.

15 E min pεenon 'leji -ka 'wō 'nan -e minnun nən o y1ε c1 "man "bε, 'o v1ε 'o 'kōn 'treda 'o 'bō 'fli -ji d1. 'Pian -e 'o 'kōn 'treda Crizi nən e min pεenon 'leji -ka 'wō, en Bali -a wluan -kanon 'va bε -yee vε -a.

16 -Yee "wean 'bε nən 'gōε, -ka'a "nyian min -nanjean 'e 'kōlε man -e -kaa -yee 'w1 v1 d1. -Te 'w1 z1ε -a 'bō -kaa dre Crizi lε 'e tedε oo, 'bε nən 'gōε, -ka'a "nyian Crizi tōa -pε z1ε 'bε 'ji d1.

17 Fε nən maan ve z1ε -yεε c1 'nan, -te min dre Crizi -le vε -a bε, e ya "le Bali a dre min -tre -a. Min nən e c1 -a 'e tedε bε, 'bε yi -ka. 'Bε nən 'gōε -yee 'w1 pεenon dre 'e -tre.

18 En 'w1 z1ε -a dredi bε, e "sia Bali va. E cila Crizi -va, en e -kaa yei "sen 'e cin va -kaa 'vale 'e 'bō 'a. Bali 'bō 'bε -a 'nyranman -pεba 'wō 'ku 'lō 'nan 'ku 'w1 z1ε -a v1 minnun lε.

19 'W1 'kpa, Bali cila Crizi -va, en e minnun pεenon yei "sen 'e cin va 'o 'vale 'e 'bō 'a. 'W1 'wli d1 "nən blamin -a dre 'e 'cεn bε, ya'a 'pālε 'bε man d1, en e 'w1 z1ε -a dre. E 'ku 'pa 'sia 'nan 'ku -nan 'sinan 'pa minnun lε.

20 -Yee "wean ku dre Crizi -le 'pasianon 'a. 'Ku 'va nən Bali -cila -e 'e 'w1 'pla minnun lε. 'W1 nən kōa ve bε, -nyren 'nan: «Ka yra 'si! 'Ka 'w1 "man -e 'ka yei 'e 'sen 'e cin va 'ka 'vale Bali -a.»

21 Crizi 'ka 'w1 'wli d1 "tōwli "drele d1, 'pian Bali -cεe 'w1 'wli d1 "nən 'w1 'bō "man. Yaa dre z1ε 'nan -e -kaa dre min tghl 'a 'e lε, 'w1 nən e 'bō Crizi man z1ε -yee "wean.

6

Pōl minnun tv "baa 'nan 'o 'w1 Bali -le "yi "man

1 'Kv pɛɛnɔn nɛn kv 'nyranman 'bɔ zɪɛ -a "paa bɛ, kv 'ka trɔ 'baa 'nan Bali -le 'yi "nɛn yaa drɛ 'cɛɛ bɛ, tɛ 'ka 'tɔɪ -e -a "nɛn 'e 'fɔ 'e "tun "dɪ!

2 Kɔɔ Bali -a 'vɪ 'nan:

«Tɔ 'yi "man "bɛ,
an -taa 'wɪlɛ 'ka man.
ɛn yi nɛn
an minnun "sia 'wɪ 'ji bɛ,
an "paa 'ka 'va.»

Kva vɛ 'cɛɛ 'nan, tɔ 'yi "nɛn Bali -a 'vɪ bɛ -yɛɛ 'bɔ 'gɔ. ɛn yi nɛn Bali -a 'vɪ 'nan e minnun "sia 'wɪ 'ji bɛ, -yɛɛ 'bɔ 'gɔ.

3 Kv 'ka "vale 'nan minnun 'o 'wɪ 'wɪlɪdɪ 'kɔɛ 'nyranman man dɪ. -yɛɛ "wean kva -wɛɛman 'nan, tɛ 'kɔɛ 'wɪ drɛdɪ 'e 'nan min -tɔ man dɪ.

4 'Pian 'kɔɛ 'wɪ pɛɛnɔn drɛdɪ -ji bɛ, 'kɔ 'fɪi -kɔɔnman 'nan kv ya Bali -le 'nyranman 'panɔn 'kpa -a. -Tɛ 'kv yra 'yi minnun lɔ, ɛn o 'wɪ 'bɔ 'kv man, ɛn o 'tɛ 'pa 'kv da bɛ, kva kɔɔn 'kɔ -pɔan 'sɔdɪ -a 'nan kv ya Bali -le 'nyranman 'panɔn 'kpa -a.

5 'Wɪ 'kpa, minnun 'kv 'sɔn, ɛn o 'kv 'fɔ -pɔ 'kuin. ɛn o minnun wɪuan 'kv man. 'Pian 'wɪ pɛɛnɔn zɪɛ -a -ji bɛ, 'kɔ -pɔan 'kv. ɛn "nyian bɛ, kv 'nyranman "paa 'e -ciala 'kv da. Kv yi "sɔan, ɛn kv fɛ "sɔan 'nyranman 'padɪ -le "wean.

6 'Kɔɛ 'ta wɔ -pɛ a 'saun, ɛn kv Bali -le 'wɪ -tɔa. Kv man -sɛanla minnun va, ɛn 'kv ci "yi "taan -wɪɛ. Bali lɛi 'saun "yi drɛ 'kɔɛ, ɛn kv min -tɔvɔ pɛɛnɔn yɛ "yi 'kv 'ci 'fɪdaa 'a. 'Wɪ pɛɛnɔn zɪɛ -a -ji bɛ, kva kɔɔn "nan kv ya Bali -le 'nyranman 'panɔn 'kpa -a.

7 ɛn "nyian bɛ, kv Bali -le 'wɪ tɪglɪ 'vɪ min -nun lɛ, ɛn Bali ciɪla 'kv va e 'yɛɛ 'plɛblɛ ci kɔɔn minnun lɛ. 'Wɪ tɪglɪ nɛn kva dra, -yɛɛ ci 'kɔɛ 'kuli 'tan vɛ -a, ɛn -yɛɛ 'wɪ 'sia 'kv man.

8 Minnun 'tɔ -dan -nɔan 'kɔɛ bɛɛ, ɛn o 'kv "srɔnman bɛɛ, ɛn o "wɛ 'kv man -wɪlɪdɪ "bɛɛ, ɛn o 'kɔɛ 'wɪ "yi "vɛ bɛɛ, 'pian tɛ 'wɪ tɪglɪ nɛn kva dra. ɛn "nyian bɛ, o 'kv 'sia 'wɪlunɔn 'a, 'pian tɛ 'wɪ tɪglɪ nɛn kva vɛ.

9 ɛn o 'kv 'sia minnun nɛn wa'a o tɔa dɪɛ waa, 'pian minnun 'kv -tɔa. ɛn kv ya "lɛ minnun nɛn o "ta -kaaman bɛ -wɛɛ 'wɪ 'zɔv, 'pian tɛ 'kv yɪɛ a "man. ɛn minnun 'wɪ "nɛn kɔɔn 'kɔɛ, 'pian kv'a 'kalɛ -a 'wɪ 'ji dɪ.

10 Minnun 'kv 'ta drɛ 'trɔdrɔ, 'pian tɛ 'kv 'ci "nranman. ɛn kv ya 'yalɛ -tɛnɔn 'a, 'pian tɛ kv minnun "kaga dra fɛnɔn 'a Bali 'lɛ. ɛn fɛ -tɔ 'ka 'kv lɔ dɪ, 'pian Bali 'lɛ 'va bɛ tɛ fɛ pɛɛnɔn a 'kv lɔ.

11 Korɛnti 'nɔn, kv 'wɪ "kaga tin 'ba 'cɛɛ 'wɛin. 'Wɪ pɛɛnɔn nɛn 'kv 'ji bɛ, kva 'vɪ 'cɛɛ.

12 'Ka 'nan wɪ a 'kv man 'kpa, 'pian 'kv 'nan wɪ 'ka 'ka man dɪ.

13 E ya "lɛ 'an 'wɪ 'pla 'cɛɛ "lɛ 'an 'pɔn -ji nɛnnun -lɛ 'wɪ 'zɔv. Zɪ 'ka 'nan wɪ ci 'kv man bɛ, -a -tɔwɪli "nɛn "nyian 'ka -kɔɔn 'kɔɛ 'nan 'kv 'nan wɪ a 'ka man.

Bali -tɔwɪli "lɛ nɛn 'ka 'fɪi 'nɔn!

14 Minnun nɛn wa'a yi tɛala Zozi da dɪɛ, tɛ 'ka 'fɔ o -srɔ "dɪ! -A -cin 'e 'tɔ 'ka 'ji 'nan, 'wɪ tɪglɪ 'lɛɛ 'wɪ 'wɪlɪdɪ 'ka 'kɔlamɛn -e 'o 'tɛ 'e cin da dɪ. ɛn "nyian bɛ, 'tɛ 'san 'lɛɛ klun 'ka 'kɔlamɛn -e 'o 'kɔn fɛ -tɔwɪli 'nan dɪ.

15 ɛn "nyian bɛ, Crɪzi 'lɛɛ Satan yɛi 'ka 'a blɛ dɪ. ɛn "nyian bɛ, min nɛn e yi -tɛala Crɪzi da 'lɛɛ min nɛn ya'a yi tɛala Crɪzi "da "dɪɛ, -wɛɛ ci "nrɔndɪ 'ka 'tɔwɪli "dɪ.

16 ɛn "nyian bɛ, Bali -pan 'kɔn bɛ, -yɔ -pan 'kɔn "cɛɛ dɪ. -A -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan -kaa ya Bali nɛn -a yɪɛ ci "man "bɛ -yɛɛ 'kɔn 'a. 'Wɪ zɪɛ Bali -a 'vɪ 'e 'cɛn. Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«An -nyɛanla o va.
An -kɔan -wɛɛ Bali -a,
ɛn o -kɔan 'mɛn minnun -a.»

17 -yɛɛ "wean nɛn Mɪnsan -a 'vɪ 'nan:

«'Ka 'si minnun yɛi,
'ka 'cɛn o man!
Fɛ nɛn e 'ka "trɪ -tɔa Bali 'lɛ bɛ,
'ka -wɛɛ 'nan 'ka "sia -a drɛdɪ man!

-Tɛ ka 'wɪ zɪɛ -a drɛ bɛ,
an 'ka 'kuan 'an 'pɛ 'fɪi "a.

18 An -kɔan 'ka "tɪ "a.
ɛn ka -kɔan 'an 'pɪnun 'lɛɛ 'an 'lunun -a.

'An 'bɔ 'plɛblɛ pɛɛnɔn 'san Bali,
mɛɛn 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ.»

7

1 'An beenun, 'wɪnɔn zɪɛ Bali -tɔ "da 'nan 'e dra -cɛɛ, -yɛɛ "wean e ya "lɛ -kaa 'fɪi drɛ 'saun Bali 'lɛ 'sɪdɪ -a 'wɪ 'wɪlɪdɪn nɛn o -kaa "trɪ -tɔa Bali 'lɛ bɛ -a drɛdɪ man! -Kaa 'wɪ zɪɛ -a drɛ -e -kaa drɛ Bali -le vɛ -a "fɔ, ɛn -kaa drɛ "klandɪ -a Bali lɔ!

Pɔl Korɛnti 'nɔn trɔv 'ba 'nan 'e 'nan wɪ 'e 'kɔn o man

2 'Kv 'nan wɪ 'e 'kɔn 'ka man. Kv'a 'wɪ drɛlɛ -wɪlɪdɪ 'ka 'va min -tɔ lɛ dɪ. ɛn kv'a drɛlɛ -e 'ka 'va min -tɔ 'e 'sɪ -sɪ tɪglɪ da dɪ. ɛn kv'a 'ka 'va min -tɔ ta -blɪlɛ dɪ.

3 'Wɪ "cɛɛ maan -tɔa 'ka man 'wɪ zɪɛ -a vɪdɪ -a dɪ. Maan 'vɪ 'cɛɛ 'va 'nan 'ka 'nan wɪ a 'kv man 'kpa tɪglɪ. -Tɛ e ya 'belɪdɪ -a oo, 'ka 'nan wɪ a 'kv man. ɛn -tɛ e ya -kadɪ -a oo, 'ka 'nan wɪ a 'kv man.

4 An -kɔlamɛn 'wɪ tin 'badɪ -a 'cɛɛ 'an 'ta lɛ 'an "kɔɛ "a. ɛn an -kɔlamɛn 'ka 'sɪ -fɔdɪ -a. Yra yɪdɪ pɛɛnɔn nɛn e bɔa 'kv man bɛ, ya'a 'an "kɔɛ 'sia 'an da dɪ, 'pian 'an 'ci "nranman 'e -ciala "da.

Korɛnti 'nɔn 'ta wɪ mandɪ ci "nran -nɔn Pɔl lɛ

5 Zɪ kv 'bɔla Masedɔa 'lɛglɔn 'ji bɛ, 'kv 'ci 'ka 'kɔnlɛa "tra "dɪ. 'Wɪ a 'kv man -pɛ pɛɛnɔn da. Minnun a 'tɛ 'panan 'kv da -pɛ -tɔ -a. ɛn "nyian bɛ, 'kv 'ci a 'e 'tɔdɪ lou.

6 'Pian Bali nen e minnun nen o -pe -fonan "ka "die, e o ci -taa "tra "be, e 'ku "koe "to 'ku da Tit -le -tadi -a.

7 E 'ka 'nan Tit -le -tadi 'saza 'be 'ku "koe "to 'ku da di. 'Pian 'wi nen kaa 'bo "koe "to -a 'e da be, -yee 'ku "koe "to 'ku da. Yaa 'sinan 'pa 'kve 'nan, 'an dra 'ka -tea 'kpa tigli. En 'wi nen e dre be e 'ka ta dre 'trodrɔ. En 'nyian 'nan, ka ya 'ka 'todi 'an -sru' pleble. 'Wi zie -yee "wean be, 'be nen 'gve 'an 'ci "nranman e -ciala "da.

8 'Fluba nen maan cren -te 'cee be, maan -toa 'nan e 'wi 'nan 'ka man. 'Pian -a 'wi 'ka 'nanle 'an man "fo "di. E ya "le 'an vi 'cee 'nan, zi maan 'man 'nan 'fluba zie e 'ka ta dre 'trodrɔ 'e 'ciula "da "be, 'wi 'nan 'an man.

9 'Pian 'be nen 'gve 'an 'ci "nranman. 'An 'ci 'ka "nranman 'nan an 'ka 'ta dre -trodrɔ di. 'Pian 'an 'ci "nranman 'nan 'ka 'ta nen e dre 'trodrɔ be yaa dre en 'ka 'si 'wi 'wliɔi "dredi man. 'Wi 'kpa, 'ka 'ta nen e dre 'trodrɔ zie -yee 'so Bali le. -Yee "wean nen 'fluba 'bo nen kva cren -te zie ya'a 'wi drele -wliɔi 'ka 'va min -to le di.

10 Fe nen maan ve zie, -yee ci 'nan -te min ta dre 'trodrɔ 'wi 'wliɔi "to -le "wean en e 'si -a dredi man be, -yee 'so Bali le. 'Wi nen min zie yaa dre be, -a 'wi 'ka -taa 'nanle "man "di, koo Bali -a "sia 'wi 'ji. 'Pian -te min ta dre 'trodrɔ 'wi 'wliɔi "to -le "wean en ya'a 'sile -a dredi man die, -a 'le 'srannan "nen -kadi -a.

11 'Wi 'kpa, 'ka 'ta nen e dre 'trodrɔ zie, -yee 'so Bali le. Koo 'wi nen e dre 'ka 'va nun be, kaa 'sia 'wi 'a, en kaa man toba -fo 'men. 'An yidi dra 'ka -tea, en 'ka 'man a 'e 'todi 'pleble Bali -le 'wi 'ji. 'Wi nen min zie yaa dre be, e 'nan 'ka man, en e 'ka 'te "klan -a. -Yee "wean ka 'wi "nen koon -yre. 'Wi 'bo zie -a dredi -a be, kaa -ci koon 'nan ka 'ka -a -sru "di.

12 'Fluba 'bo nen maan cren -te 'cee zie, ma'an cren -tele min nen e 'wi 'wliɔi dre be -yee "wean di. En 'nyian be, ma'an cren -tele min nen e 'wi 'wliɔi 'bo dre -yre "be -yee "wean di. 'Pian maan cren -te 'cee 'nan -e 'ka -kɔla -a -koonɔi -a 'nan Bali 'le be, ka ya 'ku -sru "fo.

13 'Wi zie kaa dre. -Yee -maan 'ku "koe "to 'ku da.

-A da "cee e -fu 'saza di. 'Pian zi ku Tit 'yi be, 'ku 'ci "nran 'e 'ciula "da. Koo 'wi nen kaa "koe "to -a 'e da be, e ci "nrandi -non -yre.

14 'Wi 'kpa, Tit 'bo yie man be, an 'ka 'si -fo, en ka 'an tele 'yra -a di. 'Ka "to "yi "nen kva 'vi be, e dre la "da, "le zi 'wi pɛnɔn nen kva 'vi 'cee be e ya tu pɛnɔn man 'wi tigli 'a be -yee 'wi 'zv.

15 Tit -le 'ka yidi "yi "be 'e 'ciula "da "men. Koo zi e 'lo 'ka 'va be, yaa 'yi 'nan 'ka 'man a 'e wuɔɔi -e 'ka 'ta wula 'ku wei da. En yaa 'yi "nyian 'nan 'ka yie 'nan 'e man en cee 'kun 'ka 'pe "fli "a.

16 Kaa -ci koon 'nan, an -kɔlaman 'an yi -teala 'ka da 'wi pɛnɔn 'ji. 'Wi zie yaan 'ci nran 'kpa.

8

'Yale -tenɔn nen Zeruzalem -leglizi -ji be Zozinɔn 'yi dre -wle

1 'Ku "bɔi Zozinɔn, 'wi nen Bali -le 'yi -a dre -leglizinun nen Masedɔa 'leglɔn 'ji be -a -jinɔn le be, e ya "le 'ku 'sinan 'pa 'cee.

2 Yra yidi "kaga 'bo o man -wee yi -teradi Bali da -nanjen ve -a. En 'yale o -te 'e 'ciula "da. 'Pian ci "nrandi -dan a -wlo, en o "lala -non "kaga Zozinɔn 'le ve -a.

3 'Wi 'kpa, maan ve o man 'nan, zi e ci -wlo "be waa -non, en "nyian waa -non 'e 'ciula "da. Min -tu 'ka 'tole o man -a -nɔndi -a di.

4 -Wee kɔala 'ku man 'ku tru 'badi -a 'nan 'ku 'si -non 'wle -e "yi "nen Zozinɔn "ta -a dra Bali -le minnun nen Zeruzalem be -wle "be, 'o 'wee ve 'pa "va.

5 'Wi nen -a -cin 'ka 'ku 'ji die, -a 'bo nen waa dre. Koo 'o 'fli -non Minsan -le 'nyranman -ji, en "be -sru 'o 'fli -non "nyian 'ku 'bo le 'padi -a 'ku 'va. Waa dre "le zi Bali ci "va "be -yee 'wi 'zv.

6 'Wi zie -yee "wean nen ku Tit tru 'ba 'nan, 'e 'lo 'ka 'va. "Yi "nen yaa pei -trɔa 'nan 'ka dre Zeruzalem Zozinɔn 'le ve -a be, 'e 'lo -a 'le 'sran.

7 'Cee yi -teradi Zozɔi da a -dan. En ka Bali -le 'wi "paaman sidɔ. En kaa -ci maan 'kpa tigli. En 'ka 'man a 'e 'todi 'pleble Bali -le 'wi 'ji. En 'ka cin ye "yi 'kpa "le zi kva -nan koon 'cee be -yee 'wi 'zv. 'Wi pɛnɔn zie cee dra 'e -ciala "da. -Yee "wean maan laabo 'ka lo 'nan "yi "nen ka "ta -a dra Zozinɔn 'le ve -a be 'e -ciala "da "nyian!

8 -To "cee maan wo 'ka man 'nan -e 'ka dre di. 'Pian 'wi nen Zozinɔn -mienun -a dre be, maan 'sinan 'pa 'cee 'nan -e 'ka "koe 'e 'kon 'ka da 'cee ve dɛnan. 'Wi zie -a dredi -a nen 'ka "bɔi Zozinɔn yidi "yi "ci -koonman.

9 "Yi "nen -kaa san Zozɔi Crizi -a dre be kaa -toa. Kaa -toa 'nan e ya fezan -a Bali 'le, en 'e 'fli dre 'yale -tezan 'cee "wean. Yaa dre zie 'nan -e -yee 'yale -tedi 'e 'ka dre fenɔn 'a Bali 'le.

10 'An 'ci 'wi nen e ya "le 'an vi 'cee 'wi zie -a da be, -nyran 'gv. E da ya 'cee 'wi 'yi "a -e "yi "nen Zozinɔn "ta -a dra Zeruzalem Zozinɔn 'le ve -a be, 'ka 'cee ve 'pa "va. 'Wi 'kpa, cee 'wi zie -a pei 'trɔa "nen "le pee man, en cee 'vi 'ka 'bo 'a 'nan, kaa dra.

11 -Yee "wean 'be nen 'gve, 'ka yie -trɔa "da, -e 'ka 'le 'sran. 'Ka 'ta 'e 'kon "fava -a dɛnan "le zi 'ka 'ta dre "fava -a vnan 'nan kva dra be -yee 'wi 'zv. "Lala nen 'ka 'pe "soa -a -nɔndi -a be, -a 'bo nen 'ka -non!

12 Maan ve 'cee 'nan, -te min fe -non 'e 'ci 'fidaa 'a, "le zi -a -pe "soa -a be -yee 'wi 'zv be, -yee 'so Bali le. 'Pian 'be nen min -pe 'ka 'soa 'be

'nɔndi -a diɛ, Bali 'ka tin tea min da 'bɛ man di.

¹³Fɛ nɛn maan 'vɪ zɪɛ -yɛɛ ci 'nan, e 'ka 'nan 'ka 'drɛ wɔ 'yale -tɛnɔn 'a fɛ -nɔndi min pee le -le 'wean di. 'Wɪ nɛn e ci 'yi "bɛ -nyrɛn 'nan, e 'kɔn 'ka pɛnɔn 'lɔ 'sɛzɛnɔn.

¹⁴'Bɛ nɛn 'gɔɛ fɛ a "cee 'lɔ "kaga, 'pian -a 'wɪ a -wee "man. -Yee "wean 'ka 'pa o va! 'Li 'pei -te -a 'wɪ a "cee "man bɛ, -wɛɛ "paa 'ka 'va. E ya "le Zozinɔn 'o 'wɪ zɪɛ -a drɛ te fɛ a o pɛnɔn 'lɔ 'sɛzɛnɔn.

¹⁵Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdi Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«-Te min -tɔ -a koola "kaga 'kɔ oo, -yee vɛ 'lee min nɛn yaa koola "wɛnnɔn bɛ e 'bɔ 'e cin man. En -te min -tɔ -a koola "wɛnnɔn 'kɔ oo, -yee vɛ 'lee min nɛn yaa koola "kaga "bɛ e 'bɔ 'e cin man.»

Pɔl minnun 'pa 'sia Korɛnti 'nɔn lɛ

¹⁶Kɔ Bali muo -fɔa 'nan, yaa drɛ en 'ka 'nan wɪ a Tit man, "lɛ zɪ 'ka 'nan wɪ ci 'kɔ man bɛ -yee 'wɪ 'zɔ.

¹⁷Kɔɔ 'wɪ nɛn kɔa laabɔ Tit -lɔ bɛ, e wɪ "man 'e 'ta le "koe "a. Maan ve 'cɛɛ 'nan, -yɛɛ 'vɪ e 'bɔ -a 'nan 'e "lɔ 'ka 'va.

¹⁸-Kaa "bɔɪ Zozizan nɛn -a 'tɔ "yi "a -leglizɪ -tɔdɔ pɛɛnɔn 'ji Zozɪ Crizɪ -le 'wɪ 'nɔnnɔn vidɪ man bɛ, kɔa "paa "va -wɛɛ "lɔ "a.

¹⁹-Leglizinun 'bɔ 'bɛ 'si "va 'nan 'e 'kɔ 'kɔ 'pa "yi "nɛn kɔ "ta -kɔ -a -nɔnlɛ Zeruzalɛm bɛ -a -nan. "Yɪ zɪɛ kɔ "ta -kɔ -a 'nan -e Mɪnsan 'bɔ 'tɔ 'e drɛ -dan, en -a -kɔɔndɪ nɛn "nyian 'nan kɔ ya "vale 'nan 'kɔ "paa o va.

²⁰En "nyian bɛ, kɔ 'ka "vale 'nan minnun 'o 'wɪ 'kɔ man -wlɪdi "lala "kaga zɪɛ -yee "wean di.

²¹Kɔɔ kɔa -wɛɛman 'nan 'wɪ nɛn kɔa dra bɛ 'e 'kɔn 'e 'sɔdi "ji Mɪnsan 'lɛ, en kɔa -wɛɛman 'nan 'e 'kɔn 'e 'sɔdi "ji minnun 'lɛ.

²²Min "fli zɪɛ, -wɛɛ "ta "lɔ. En kɔ -kaa "bɔɪ Zozizan 'tɔ 'pa "nyian o va. -Kaa "bɔɪ zɪɛ, kɔa 'yɪ -pɛ "kaga "ji 'nan -a "koe "a 'e da Bali -le 'nyranman 'padɪ -ji. 'Bɛ nɛn 'gɔɛ, -a "koe "a 'e da 'e 'ciɪladi "da, kɔɔ e yi -teala "ka da "fo.

²³Tit -lɛ vɛ bɛ, kɔɛ 'ta wɔla 'bɛ 'a, en kɔɛ 'nyranman "paa 'bɛ 'a 'cee vɛ -a. 'Pian Zozinɔn nɛn o 'lɔ -a 'palɛ bɛ, -wee vɛ bɛ, -leglizinun 'bɛ o 'pa 'sia. Minnun Crizɪ 'tɔ dra -dan -wee "wean.

²⁴-Yee "wean 'ka o 'kun 'ka 'pɛ "fli "a, -e -leglizinun 'o 'tɔ 'nan, ka min ye "yi. En -e 'o 'tɔ "nyian 'nan, 'ka 'sɪ nɛn kɔa -fɔ bɛ, e 'ka 'wɪ "tun "a di.

9

Fɛ -le "wean nɛn Pɔl Zozinɔn -mienun -trɔa 'e 'lɛ bɛ yaa -ci 'vɪ

¹Maan 'yɪ 'nan, e 'ka paan "lɛ 'an 'fluba crɛn -tɛ 'cɛɛ, "yi "nɛn Zozinɔn "ta -a dra Bali

-le minnun nɛn Zeruzalɛm bɛ -wlɛ "bɛ, -a da di.

²Kɔɔ maan -tɔa 'nan, 'ka 'ta a "fava 'wɪ zɪɛ -a drɛnan. En an 'ka 'sɪ -fɔ Masedɔa 'nɔn 'lɛ 'wɪ 'bɔ zɪɛ -a man. Maan 'vɪ -wlɛ 'nan, kaa nɛn Akai 'lɛglan 'ji bɛ, -e 'e 'sia "nɛn 'lɛ pee man bɛ, te 'ka 'man a 'e wɔɔdi 'wɪ zɪɛ -a drɛdi -a. En 'ka "koe "nɛn 'ka da -a drɛnan bɛ, e Zozinɔn "kaga "koe "tɔ 'o da.

³An -kaa "bɔɪ Zozinɔn 'labɛ o -trɔa 'an 'lɛ 'nan -e 'ka 'sɪ nɛn kɔa -fɔ bɛ, -a "nɛn 'e vɪlɛ 'e 'fɔ 'e "tun "di. An ya "vale 'ka 'man 'e 'kɔn 'e wɔɔdi 'wɪ nɛn maan 'vɪ minnun lɛ bɛ -a da.

⁴Fɛ nɛn maan ve zɪɛ -yɛɛ ci 'nan, -te 'kɔ 'vale Masedɔa Zozinɔn -mienun -a kɔ 'lɔ te 'ka 'man 'ka 'e wɔɔdi diɛ, e 'ka "yi "di. Kɔɔ 'kɔ 'bɔ nɛn kɔ 'ka 'sɪ -fɔ bɛ, 'yra -taa 'kɔ 'tɛlɛ, en 'ka 'bɔ "nyian 'yra -taa "cee "tɛ wɔlɛ.

⁵-Yee "wean nɛn maan 'yɪ "yi -e 'an -kaa "bɔɪ Zozinɔn zɪɛ o trɔ 'ba 'nan 'o 'trɔa 'an 'lɛ. O "ta 'lɔ 'nan -e "yi "nɛn kaa 'vɪ 'ka 'bɔ 'a 'nan 'ka dra bɛ 'o -tɛ 'e cin da. 'Ka -nɔn -wlɛ, kɔɔ an ya "vale -a man 'e 'kɔn 'e wɔɔdi 'vaa -e 'kɔ 'lɔ. 'Wɪ zɪɛ -yɛɛ -kɔɔnman 'nan kaa -nɔn 'ka 'ci 'fidaa 'a, en min -tɔ 'ka 'tɔlɛ 'ka -sru "di.

Fɛ -nɔndɪ ci 'fɪdaa 'a bɛ -yɛɛ 'sɔ Bali lɛ

⁶E ya "lɛ 'an 'wɪ 'tɔ -cin -tɔ 'ka 'ji. -Nyɛn 'nan, zɪ min fei 'pa bɛ -a ta fɛ 'wlɛ nɛn yaa -tɛa.

⁷'Wɪ zɪɛ -a da nɛn 'ka 'ci "nrɔn, -e min -tɔ 'e 'nɔn "lɛ zɪ e 'si -a sɔuba man bɛ -yee 'wɪ 'zɔ. Te 'e -nɔn 'e 'ci "pou "a di, en te 'e -nɔn "lɛ nɛn fɛ nɛn min a 'e 'tɔdi -a -sru "bɛ -yee 'wɪ 'zɔ di. Kɔɔ min nɛn e fɛ -nɔan ci "nrandɪ -a bɛ -a san nɛn Bali -a ye "yi.

⁸En "nyian bɛ, 'pleblɛ a Bali lɔ 'nan -e 'e "yi 'tɔ 'tɔdɔ pɛɛnɔn drɛ 'cɛɛ. Yaa -nɔan 'cɛɛ 'e 'ciɪladi "da, 'nan -e 'ka 'bɔ "nyian 'ka -kɔla "yi 'tɔ 'tɔdɔ pɛɛnɔn drɛdi -a min pɛɛnɔn lɛ.

⁹'Ka drɛ zɪɛ, kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdi Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«Min nɛn e 'yee "yi fuɪla "man, yaa -nɔn 'yale -tɛnɔn lɛ bɛ, -a 'tɔ "yi "fo 'li 'trilii.»

¹⁰En "nyian bɛ, Bali nɛn e fɛ 'wlɛ -nɔan fei 'pazan lɛ, en e -blɪfɛ -nɔan -yrɛ "bɛ, e -taa fɛ 'wlɛ 'nɔnlɛ 'cɛɛ 'e 'ciɪladi "da. Yaa dra -e 'e 'pa "da, 'nan -e 'ka -kɔla 'cee "yi fuɪladi -a "man.

¹¹'Wɪ 'kpa, Bali -taa "ka drɛlɛ fɛnɔn 'a -pɛ "kaga "ji, -e 'ka -kɔla "fɛ -nɔndɪ -a minnun lɛ 'kpa tɪglɪ. Tɔɔn 'cee "yi "nɛn kaa "paa 'kɔ 'lɔ -e 'kɔ 'kɔ -a bɛ, -yee "wean minnun -taa Bali muo "fɔlɛ.

¹²'Cee "yi "nɛn ka -taa -a drɛlɛ bɛ, e "paa Zozinɔn nɛn 'yale o -tɛ Zeruzalɛm bɛ o va. En "nyian bɛ, yaa -maan -e min "kaga 'o Bali muo "fɔ.

¹³'Cee "yi "drɛdi zɪɛ, -te waa -nan 'yɪ bɛ, o Bali 'tɔ dra -dan. Kɔɔ ka ya 'ta wɔlanan Zozɪ Crizɪ -le 'wɪ 'nɔnnɔn da, en ka fɛ -nɔan -wlɛ 'ka 'ci 'fidaa 'a, en kaa dra zɪɛ min pɛɛnɔn lɛ.

14 W1 -dan nen Bali -le 'yi -a dre 'cee be, - yee "wean, o -taa Bali trv 'bale 'cee 'ka yidi 'yi "a.

15 En -kaa pεenon -kaa Bali 'to dre -dan! Koo 'yi "nen min 'ka 'kolaman -e 'e vi 'e 'le diε, yaa dre -cee.

10

Tō nen minnun -a 'pa Pōl man be, yaa -ci 'si

1 An 'bō Pōl, e ya "le 'an 'w1 'tō -ci 'si 'cee. Minnun 'w1 "paa 'an da 'nan, -te 'an 'ka yra 'y1 be, an 'ka 'va w1 ve -trōō. 'Pian -te an 'ka 'ka "srōn "kogo diε, an 'ka 'va w1 tin "baa 'e 'pleble da. Kaa -tōa 'nan Crizi a -trōō, en e ya min 'kpa -a. An ya "vale 'an 'w1 dra "le -yee 'w1 'zū. -Yee "wean an 'ka trv "baa 'kpa tigl 'nan,

2 te 'ka 'w1 dre -te an 'bōla 'ka 'va nun be, -e 'an 'ka 'va w1 dre 'e 'pleble da di! 'Pian minnun nen o 'tō "paa 'kō man 'nan blamin -ci 'sō w1 -sru "nen kō c1 be, -te an 'bōla 'ka 'va be, an tin "baa -w1ε 'e 'pleble da.

3 Kō ya blaminun -a, 'be a z1. 'Pian -kuli nen kō c1 "man 'gōε, e 'ka blamin -le -kuli -tandi pε -ji di.

4 Fε nen maan 'v1 z1ε -yεε c1 'nan, 'kōε -kuli -tan fenun nen kō -kuli -taan "a be, o 'ka fenun nen blamin -a "sia -e 'e 'kō -kuli man be -a di. 'Pian 'kōε -kuli -tan fenun be, Bali 'pleble 'nōn -w1ε -e 'kō Bali 'nanmannōn 'le 'pleble 'k1. Blamin -le ci "nrōndi nen e ya -w1idi "be, kōa yi -kaa.

5 En -yee -dandan 'tandi nen yaa maan ya'a 'we "man -e 'e Bali -tō diε, kōa yi -kaa. Kōa dra 'nan -e blamin -le ci "nrōndi pεenon 'e lila Bali da te e 'ta wōla Crizi wei da.

6 En minnun nen 'o 'w1 "paa 'kō da 'labe, kō -taa 'w1 "nen -kōnle -w1ε. 'Pian kō ya -a man -pennan 'nan 'ka 'bō 'labe, 'ka 'ta wōlad1 'sia 'kō wei da tigl 'vaa -e 'kō dre.

7 'Ka 'w1 'gōε -a -nanjen 'ka 'bō 'a -tō. Min nen yaa ve 'e 'fli man 'nan 'e ya Crizi -le vε -a be, -a -cin -e 'tō "ji 'nan, 'kō 'bō 'nyian "kō "ya wō Crizi -le vε -a "le -yee 'w1 'zū!

8 En "nyian be, 'ka -tō 'nan, Minsan -a -si -nōn 'kōε 'nan 'kō 'pa 'ka 'va -e 'ka 'tō 'pleble, 'pian yaa v1ε 'nan kō 'ka 'ci baa -ji di. -Te 'w1 z1ε an 'kō 's1 -fō -a 'e 'ciula "da "bōō "be, -a 'yra 'ka 'an 'tea "fo "di.

9 Te 'ka 'ci "nrōn 'nan, an ya "vale 'an 'ka -tea "k1an -a 'mēn 'flubanun nen man cren -tea 'cee be -a -ji di!

10 Fε nen maan ve z1ε -yεε c1 'nan, minnun -a ve 'an man 'nan: «Pōl -le 'flubanun nen yaa cren -tea "be, e 'w1 tin "baa min le -ji -e 'pleble da, en e 'w1 -dandan ve 'e 'fli man. 'Pian -te -a 'bō po a -nan be, min yiε 'ka "naan "man "di, en e 'ka "le min 'e "trōen "tō -a wei le di.»

11 Min nen e 'w1 z1ε -a ve 'an man be, e ya "le 'an vi -a san le 'nan, z1 'kō wei c1 'kōε

'flubanun -ji be, -a -tōwli "nen 'nyian, -te kō 'bōla 'ka 'va be, z1 'kō dre winun -kōan.

12 -A -cin 'ka 'kō 'ji 'nan 'kō -kōan minnun z1ε o va di. -Te 'be "cee di, 'kō 'cein -tōala 'kō cin yra 'kō 'vale waa di. O 'w1 -dandan ve 'o 'fli man, en o ya 'o 'fli -kōōnnan 'o cin man. -Blv 'tandi 'be c1 z1ε.

13 'Kōε vε be, kō'a 'w1 -dandan ve 'kō 'fli man 'e 'cilad1 "da "di. 'W1 nen 'kō 'fli -kōōnman -a be, Bali -a -nōn 'kōε. -Nyren 'nan: Kōε 'bōla Zozi Crizi -le 'w1 'nōnnōn 'a 'ka 'va.

14 -Yee "wean -a -ci a 'wein 'nan, kō 'ka 'w1 -dandan vnan 'kō 'fli man 'e 'cilad1 "da "di. "Te 'e 'kōn 'nan kōε "cee 'bōla Zozi Crizi -le 'w1 'nōnnōn 'a 'ka 'va 'e tēdε diε, "te maan ve 'nan 'winun nen kōa ve 'kō 'fli man 'gōε, e ya 'e 'cilad1 "da.

15 Kō'a 'w1 -dandan ve 'kō 'fli man 'e 'cilad1 "da "di, en e 'ka min pee -le 'nyranman da di. 'Pian -a -cin a 'kō 'ji 'nan, -te 'cee yi -terad1 Zozi da 'pa "da "be, 'kō 'tō 'e dre "nyian -dan 'ka 'va. En e dre -dan 'nyranman nen kōa "paa be -yee "wean.

16 'E dre z1ε -e 'kō -kōla Zozi Crizi -le 'w1 'nōnnōn vid1 -a 'ka -sru 'flanun da "nyian. 'W1 z1ε -a -cin nen 'kō 'ji. 'Pian kō 'ka 'vale 'kō 'fli dra -dandan 'nyranman nen min pee -a 'pa be, -a da di.

17 E ya 'e 'cren -ted1 Bali -le 'fluba 'ji 'nan: «Min nen e ya "vale 'e -dandan "taan be, 'e -dandan 'tan 'nyranman nen Minsan -a "paa be -a.»

18 -Yee "wean maan ve 'cee 'nan, -te min 'w1 -dandan ve 'e 'fli man be, e ya 'w1 "tun "a. 'Pian min nen Minsan -a 'tō "yi "ve be, -yεε c1 'w1 -dan a.

11

Pōl 'w1 'ci 'si Korenti 'nōn le 'e 'nanmannōn da

1 'Ka 'w1 "man -e 'an 'w1 tin 'ba 'cee "le "mεen -wulo 'ka "nyian 'an da di! 'Ka yra 'si, 'ka 'w1 "man -e 'an 'bō "nyian 'an 'fli -s1 -fō!

2 Maan ve 'cee 'nan, an 'ka 'sia te ka ye "le 'nan l1mōn nen ya'a tian 'kōnen -tōle diε -yee 'w1 'zū, en an 'ka 'nōn -kōnnen le. -Kōnnen z1ε Crizi nen. -Yee "wean an ya 'ka 'ta man bōnan "le z1 Bali man bō 'yee minnun da be -yee 'w1 'zū.

3 'W1 nen -mlen -a dre 'li εv le be, 'ka 'ci "nrōn "da! E εv man 'y1 'yee see "paa weinun -a. "Klan -a 'an 'ji 'nan, te 'cee vε 'e dre z1 di! Kōō an ya "vale 'nan 'ka 'fō Zozi Crizi -tōwli -sru, en 'ka 'fō -a -sru 'ka 'ci 'fidaa 'a.

4 Fε nen maan ve z1ε -yεε c1 'nan, kō Zozi Crizi -le 'w1 'v1 'cee, 'pian ka "we "man -e min 'e 'ta 'w1 'pee v1 'cee Zozi da. En "nyian be, Bali lei 'saun a 'ka 'lō, 'pian ka "we "man -e min 'e 'ta lei pee -nōndi 'cee 'w1 v1. En "nyian be, kō Zozi Crizi -le 'w1 'nōnnōn 'v1 'cee, 'pian ka "we "man -e min 'e 'w1 'nōnnōn 'pee v1 'cee.

5 Zozi 'le 'pasianon nen o -dandan "taan 'labE, maan -təa 'nan an 'ka o man 'wennon Bali -le 'wı 'ji dı.

6 'An 'pe 'ka 'soa 'wı tin 'badı -a fenyian "le -wee 'wı 'zı. 'Bə a zı, 'pian te e ya Bali -le 'wı 'tədı -a bE, mEen -təa. 'Wı zıE mEen 'ci kəon 'ka 'tədı pEenon lE, en mEen 'ci kəon -pe "kaga "ji.

7 Bali -le 'wı 'nənnon nen maan 'vı 'cEe bE, maan 'vı 'cEe 'e "tun. Ka'an 'pan wole dı. -Te an 'wı zıE -a drE bE, e 'ka 'wı 'wlıdı "a dı. 'Pian 'an 'fıı drE 'cEe "wennon 'nan -e 'ka drE -a "nen "blınon 'a.

8 An wı "man en -leglızi peenun 'an pan 'wı 'nan -e 'an -kəla 'nyranman zıE -a 'padı -a 'cEe. E ya "le crin nen maan 'wı, kəo -a -noan da "cEe -e -leglızi pee nen 'yaan 'pan wı dı.

9 -A -cin 'e 'tə 'ka 'ji 'nan, tı nen maan drE 'ka 'va en "lala 'wı 'tə 'an man bE, ma'an 'sile 'ka 'va min -tə -lə dı. 'Pian -kaa "bıı Zozinon nen Masedəa 'leglon 'ji bE -wEe ta 'palE 'an 'va "lala "nen -a 'wı cı 'an man bE -a. Maan wEe 'nan te 'an 'kəon 'ka 'win -ji -trə -a dı. En maan dra tian zı.

10 An ya Crizi -le 'wı tıglı -sru, en an 'wı tıglı ve 'cEe. Maan ve 'cEe 'nan, 'wı nen maan ye 'mən 'tə -dan tı -a zıE, min -tə 'ka Akai 'leglon pEenon 'ji -e 'e -kəla -a 'sıdı -a 'an 'lə dı.

11 -Mə "le "wean nen an 'wı zıE -a 'vı? En -te maan 'vı bE, -a -ci nEen 'nan ma'an 'ka 'ye "yi dıvı? -Ceje, 'bE "cEe dı. 'Pian an 'ka 'ye "yi, en Bali -a -təa 'nan 'wı 'kpa nen maan ve.

12 An 'ka ye "yi, 'pian maan dra "le zı maan pei 'trəa 'e 'cEen bE -yee 'wı 'zı. Ma'an wEeman 'nan 'kaan 'pan wı dı. Maan dra zıE minnun nen o cı 'kə 'man -wEenan bE -wee "wean. O ya -sı -tə -wEenan 'nan -e 'o -dandan 'tan -a vıdı -a 'nan, kə "lala "sia "le 'wee 'wı 'zı.

13 Maan ve 'cEe 'nan, Zozi Crizi -le 'pasianon tıglı "cEe waa dı. Min see "paanon nen waa, en 'o 'fıı ta yəoman 'nan o ya Zozi Crizi -le 'pasianon 'a.

14 'Wı zıE te 'e 'ka 'kan dı! Kəo Satan 'bə bE, 'e 'fıı ta yəoman 'nan e ya Bali -le 'pasiazan -a.

15 -Yee "wean maan ve 'cEe 'nan, e 'ka min 'kan wı -a -e Satan -le minnun zıE 'o 'fıı ta yəoman o ya Bali -le 'nyranman 'panon 'a dı. 'Pian -wee 'wı 'le 'srannan 'bE, 'wı 'wlıdı "nen waa drE bE -a man pan nen Bali -a wo -wle.

Yra yıdnun nen o 'bə Pəl man bE yaa -nan wı 'vı

16 E ya "le 'an vı "nyian 'cEe 'nan, te -a -cin 'e 'kəon 'ka 'ji 'nan 'an 'wulo 'ka 'an da dı! 'Pian -te 'wı zıE -a -cin nEen 'ka 'ji bE, ka 'wı "man -e 'an 'bə "nyian "an 'wı -dandan vı 'an 'fıı man "wennon "le 'an 'wulo 'ka 'an da dı.

17 'Wı -dandan nen an "ta -a ve 'an 'fıı man 'gəe, maan -təa 'nan, e 'ka 'wı nEen Mınsan 'suzan -a ve bE -a dı. 'Pian e ya "le 'min nen -a -wulo 'ka 'e da dıE, -yEe cı 'wınan.

18 Min "kaga "a 'ka yei, o 'wı -dandan ve 'o 'fıı man 'nan -e 'o 'sə minnun lE. -Yee "wean 'an 'bə "nyian "an dra zı.

19 'Ka 'fıı "siala 'wı 'tənon 'a, 'pian ka "we 'man -e 'ka "trəen "tə minnun nen o -wulo 'ka 'o da 'labE dıE -wle.

20 'O 'ka drE 'wee noannun -a, te 'o 'ka 'ta -ble. Ka ya -wıb 'pı 'kuin, en o -va -ble 'ka da, te o 'pa -fəoman 'ka yra. 'Wı pEenon zıE waa dra 'cEe te ka "we "man.

21 Maan ve 'cEe 'nan, -a -cin 'ka 'təle 'kə 'ji 'nan 'kə 'ta zıE -a wo 'ka 'va 'mlənməon dı. 'Pian -te 'ka 'ci "nrəonman 'nan, e ya 'yra -tE wı -a 'kə 'bE, -a -noan da nen.

'Wı -dandan nen minnun -a ve 'o 'fıı man bE, 'an 'bə "nyian an "ta "an 've. "An "ve "nyian "le 'an 'wulo 'ka 'an da dı.

22 O ya Ebre 'non 'a. 'An 'bə "nyian Ebre min nen "mEen "a. Izrael 'non nen waa, en 'an 'bə "nyian Izrael min nen "mEen "a. Abraam kludanon nen waa, en 'an 'bə "nyian Abraam kluda min nen "mEen "a.

23 O ya Crizi 'sunon 'a. 'An 'bə "nyian an ya Crizi 'suzan -a 'e "mlıan o pEenon da. Maan ve "le 'an 'wulo 'ka 'an da dı. An Bali -le 'nyranman 'pa e cıı o pEenon lE vE da. An -pı 'kəon bıı Bali -le 'wı 'ji e cıı o pEenon 'le vE da. Minnun 'an -son e cıı o pEenon da. Tı "kaga 'bə bE, 'an 'kadı -fəla tı Bali -le 'wı 'ji.

24 Zuif 'non 'an 'səon 'e 'pa -a 'soolu, te o -ngble 'lE wo 'an 'ji -tədı -fuba yaaga 'wle 'sərasıen.

25 Rəm 'non 'an 'səon sənba "a 'e 'pa -a yaaga. En Zuif 'non -a wEe 'nan 'waan -tEa "kəle -a 'e 'pa -a -tə. En -kəv -sran 'ji 'maan 'e 'pa -a yaaga 'yi yıE da. -A -tə drE bE, an -pei -man -tə 'lee yıdeE drE 'yi 'va.

26 An "ta "kaga 'wı bE, te fE 'an "bluman. -A -mie drE 'yi 'cənnan 'ji, en -a -mie drE bE, yıE 'plənən 'bE 'an blu, en -a -mie drE bE, 'an "bıı Zuif 'non 'bE 'an blu, en -a -mie drE bE, minnun nen o 'ka Zuif 'non 'a dıE -wEe 'an blu, en -a -mie drE 'fla yei, en -a -mie drE 'bui "da, en -a -mie drE 'yi yıE da, en -a -mie drE bE, minnun nen 'o 'fıı "siala 'an "bıımun Zozinon 'a bE, -wEe 'an blu.

27 En "nyian bE, bodrun funnin te an ya 'nyranman da, en bodrun funnin te 'an "koe -nyaan. -A -mie drE bE, 'an 'yi 'səon, en -a -mie drE bE, dra 'an 'tE, en -a -mie drE bE, 'yi dra 'an 'tE, en -a -mie drE bE, an fE 'səon, en -a -mie drE bE, trun 'an 'tE, en -a -mie drE bE, sə kı 'an man.

28 'Wı "kaga "a tian paan -e 'an vı, 'pian -a -təwlı 'gəe -a 'bə nen maan ve. Yi -tədı pEenon man bE te -leglızi -nan wı 'a 'an man.

29 -Yee cı "le 'nan -te min 'ka 'e 'tədı 'pləble yi -teradı Zozi da -ji dıE, 'an 'bə "nyian te "mən "koe "a 'e 'sıdı 'an da. En -te min -tə 'si -si tıglı da bE, 'an 'bə "nyian -a 'wı trun -fəa 'an man.

30 -Te e ya 'nan 'an 'wı -dandan vı 'an 'fıı man bE, yra yıdnun nen o 'bə 'an man Bali

-le 'w1 'ji be -a 'b1 'a nen an -dandan "taan.

31 'Wlu "ceε maan -scan "di. Bali nen -kaa san Zozi "ti "a be yaa -t1a zi. 'T1 -dan 'e 'fo -yee ve -a 'li 'trilii.

32 'W1 'kpa, tu nen an ya Damas be, 'fla z1ε -a tazan nen mingonnen Areta -a -t1o be, e minnun paala 'fla man -kl1n -y1ε pεεn1n "nen 'nan -e 'waan 'kun.

33 'Pian min -mienun 'pa 'an 'va, waan 'f1 saannen 'ji, εn waan 'b1la -fenedi da. -A -nan nen waan s1n1la 'fla man -kl1n -sru, εn an -k1la 'tedi -a -ji.

12

W1nun nen Bali -a -nan k1n P1l le be yaa

'v1

1 E ya "le 'an 'w1 -dandan v1 tian 'an 'fli man. Maan -t1a 'nan e ya 'w1 "tun "a. 'Pian 'w1nun nen Minsan -a -nan k1n "men be lee 'w1nun nen yaa ta 'b1la 'men be, 'e 'b1 'men 'be da.

2 An Zozizan 'to -t1a. Zozizan z1ε 'w1 nen e dreε -y1ε "be -a -nan le -fuda sinjen nen 'gv. Bali -a 'sia εn e -k1 -a la yaaga da. 'Pian -te -a lei -a nen Bali -k1 -o, ma'an t1a di. εn -te -a po -a nen Bali -k1 -o, ma'an t1a di. Bali -t1wli 'be -t1a.

3 'W1 'kpa, min z1ε maan -t1a. -Te -a lei -a nen Bali -k1 -o, ma'an 'be t1a di. εn -te -a po -a nen Bali -k1 -o, ma'an 'be t1a di. Bali -t1wli 'be -t1a.

4 Maan -t1a 'nan Bali -k1 -a 'yee fenan nen min 'ka 'e y1a ye 'ml1nml1n d1ε -a -nan. Min z1ε 'w1 nen yaa 'man be, blamin 'ka 'k1laman -a vid1 -a di, εn -a -si 'ka 'e 'n1ndi 'nan blamin 'e v1 di.

5 Min z1ε -a lε nen an 't1 -dan -n1an. -Dandan 'tand1 'an 'b1 'le 'w1 'a be, ma'an dra di. 'Pian -te maan 'v1 'nan 'an -dandan "taan be, y1a y1dnun nen o 'b1 'an man be, -a 'b1 nen maan ve.

6 εn -te an "ta -dandan "taan 'an 'b1 'le 'w1 'a be, e 'ka 'nan 'an 'wulo 'ka 'an da di. K11 'w1 nen e dreε tgl1 be -a 'b1 nen maan ve. 'Pian 'an 'pε da -t1a 'be 'a. Maan dra z1ε 'nan -e minnun 'o 'men 'w1 tin 'ba 'w1 nen waa 'nan 'y1 'an 'l1 be -a da 'lee 'w1 nen waa 'man 'an da be -a da.

7 'W1 nen Bali -a -nan k1n "men z1ε, e ya -ny1εn1n w1 -a. -Yee "wean "t1g1 'an -dandan 'tan -a vid1 -a be, Bali 'an 'mean dre. E ya "le 'nan lei nen 'an 'k1le 'ji. Satan -le 'pasiazan -t1o nen 'an man te 'e "tε -k1nman 'men "t1g1 'an -dandan 'tan -a vid1 -a.

8 An Minsan t11 'ba 'e 'pa -a yaaga 'nan, 'e Satan -le 'pasiazan z1ε -a 'si 'an man.

9 Minsan 'ka 'wile "man "di. 'Pian yaa 'v1 'men 'nan: «Mein ye "yi, εn mein dre 'men min -a, -yεε c1 'w1 -dan a. 'Be nen 'i "koe 'ka 'i da d1ε, -a -nan nen 'men 'pleble b1ala -dan.» 'W1 z1ε -yee "wean, an -dandan "taan 'nan 'an

"koe 'ka 'an da di. Maan dra z1ε 'nan -e Crizi -le 'pleble 'e 'k1n 'an 'l1o.

10 -Yee "wean 'be nen 'gvε, -te y1a y1di a 'an man oo, εn -te minnun 'an "s1n1nman oo, εn -te 'w1nun b1a 'an man oo, εn -te minnun 'tε "paa 'an da oo, εn -te "k1an 'an -tεa oo, Crizi -le "wean be an "we "man ci "nrandi -a. K11 maan -t1a 'nan, 'be nen 'an "koe 'ka 'an da 'gv d1ε, -a -nan nen Crizi 'pleble -n1an 'men 'e 'ciladi "da.

Korēti 'n1n 'nan w1 a P1l man

11 An 'w1 tin 'ba 'ceε "le 'an 'wulo 'ka 'an da di. Cεε -maan maan dreε zi. K11 cεε 'w1 -dandan ve paan 'an man, 'pian ka'a drele di. An 'ka fε -t1o -a di, 'pian Zozi 'le 'pasianon nen o -dandan "taan 'labe, maan -t1a 'nan an 'ka o man "wenn1n Bali -le 'w1 'ji di.

12 'W1nun nen waa -k1nman 'nan an ya Zozi 'le 'pasiazan -a be, 'an -paan 'sran 'e cin da, εn maan dreε 'ka 'va. -Te e ya 'lεbo "fo w1nun -a oo, εn -te e ya -ce -sron "w1nun -a oo, εn -te e ya 'w1nun nen o Bali -le 'pleble 'ci -k1nman be -a oo, maan pεεn1n dreε 'ka 'va.

13 -Me "w1 nen maan dreε -legliz1 peenun -ji, te ma'an 'be drele 'ka 'va di? Maan -t1a 'nan, e ya -t1wli "ce, -ny1ren 'nan, ma'an -weεle 'nan 'kaan 'pan w1 di. -Te kaa ye "le maan dreε 'wli di "be, 'ka y1a 'si, 'kaan man 'w1 'ce!

14 'Be nen 'gvε an man w11 'nan -e 'an 'cein yaagazan 'e 'l1 'ka 'va. 'Pian -te an 'l1 be, ma'an -weεman 'nan 'kaan 'pan w1 di. K11 'ka 'l1 fε va "cεε an c1 di, 'pian 'ka 'b1 po va nen an c1. Kaa -t1a 'nan, 'nennun "cεε fε treman 'o "t1 'lee 'o "b1 "le vε -a di, 'pian 'nen "t1 'lee 'nen "b1 'be fε treman 'wee 'nennun -le vε -a.

15 'Men vε be, "lala pεεn1n nen 'an 'l1 be, e -ko 'ka 'wulo -wlu. εn 'an 'b1 'an 'fli -noan "nyian "fo 'nan -e 'an 'pa 'ka 'va. -Te an 'ka ye "y1 "b11 z1ε, εn ka'a "men 'y1 'wo "y1 "d1ε, e ya 'kpa?

16 Ma'an -weεle 'nan 'kaan 'pan w1 di. 'W1 'kpa nen! 'Pian 'ka 'va min -mienun -a ve 'nan, an 'ka 'man 'y1 see "paa weinun -a, te an "lala "kooman 'ka 'l1 -pε pee -ji zia.

17 Minnun nen an o 'pa 'sia 'ka 'va be, -t1ε 'ka 'ta bl1 "lala "kood1 -a 'ka 'l1?

18 An Tit t11 'ba 'nan 'e 'l1 'ka 'va. εn an -kaa "b11 Zozizan 'to 'pa "va, -weε 'l1 'a. Tit nen e 'l1 z1ε, e 'ka 'ta bl1 "lala "kood1 -a 'ka 'l1? -Ceje, ya'a drele zi "fo "di. K11 'ku 'vale -a 'k1ε ci "n1r1ndi -a -t1wli, εn k1 'ta w1la 'a -si -t1wli "da.

19 -A -mie -nan be, 'ka 'ci "n1r1nman 'nan, 'k1ε tin "n1n1n nen an c1 -a -weεnan. -Ceje, 'be "cεε di. 'Pian k1 ya Crizi 'sun1n 'a, εn 'w1nun nen k1a dra be, Bali lε nen k1a -sru 've. 'K1 "b11 Zozinon, 'w1 pεεn1n nen k1a dra be, k1a dra 'nan -e 'ka 'to 'pleble Bali -le 'w1 'ji.

20 K11 "k1an a 'an 'ji 'nan, -te an 'l1 be, ma'an -taa "b1le 'ka man "le zi 'an c1 "va "be -yee 'w1 'z1 di. εn 'ka 'b1 "nyian ka'a 'taa 'an

'tɔlɛ 'le zɪ 'ka cɪ "va "bɛ -yee 'wɪ zɔv dɪ. "Klan a 'an 'ji 'nan, an bɔa 'ka man te 'wɪ 'blɪdɪ a 'ka yei, ɛn te man bɔdɪ -a 'ka yei, ɛn te ka ya 'ka nyran siadɪ 'ka cin yei, ɛn te bɔɛ "blɪdɪ a 'ka yei, ɛn te "srɔn wɔdɪ a 'ka yei, ɛn te ka "we 'ka cin man -wlɪdɪ, ɛn te 'ka 'fli "siala -dandan 'ka cin man, ɛn te ka'a ble 'ka cin yei "dɪ.

21 ɛn "nyian bɛ "klan a 'an 'ji 'nan, -te an 'lɔ bɛ, Bali -taa -a drɛlɛ -e 'yra 'e 'an 'tɛ "nyian 'cee "wɛan. ɛn 'an 'ta -taa "drɛlɛ -trɔdrɔ minnun nɛn o 'wɪ 'wlɪdɪ drɛ 'e tɛdɛ, ɛn wa'a tian 'silɛ -a drɛdɪ man dɪɛ -wee "wɛan. An ya "vale 'o 'si 'wɪ pɛɛnɔn nɛn e min "tri -tɔa Bali 'lɛ bɛ -a drɛdɪ man. ɛn an ya "vale 'o 'si nyinnandɪ lɪ 'lee 'kɔnnɛn -a te wa'a 'o cin 'palɛ dɪɛ -a man! ɛn an ya "vale 'o 'si 'wɪ 'wlɪdɪ "drɛdɪ nɛn waa -trɔa 'o 'win -ji bɛ -a man!

13

Pɔl 'wɪ nyranman tin 'ba Korenti 'nɔn lɛ

1 'Mɛn 'lɔdɪ 'ka 'va bɛ -a yaagazan nɛn an "ta -a -si "siala 'gɔ. Kaa -tɔa 'nan, wa'a fɔa -twɪli -e 'o -klan "dɪ.

2 -Yee "wɛan 'bɛ nɛn an ya tian 'ka man -kɔɔbli 'gɔɛ, 'wɪ nɛn maan 'vɪ te 'an 'cɛin "flizan 'lɔ 'ka 'va nun bɛ, maan -fɔa "nyian "ji minnun nɛn o 'wɪ 'wlɪdɪ drɛ 'e tɛdɛ bɛ, -wlɛ. ɛn e ya "nyian min pɛɛnɔn 'lɛ vɛ -a. 'Wɪ zɪɛ -nyrɛn 'nan, -te an 'lɔ bɛ, an 'wɪ tin "baa 'e 'plɛblɛ da, ma'an 'wɪ 'cɛa "fo "dɪ.

3 Kɔɔ ka ya "vale 'an -ci -kɔɔn 'cɛɛ 'nan Crizi -ciala 'an 'va ɛn e 'wɪ tin "baa. Crizi a 'ka 'va 'yee 'plɛblɛ 'a, kaa -tɔa zɪ. ɛn kaa -tɔa "nyian 'nan, e 'ka min "blɛblɛ -a dɪ.

4 O Crizi pɛin yiba "plan da "le min "blɛblɛ -le 'wɪ 'zɔ, ɛn e -ka. 'Wɪ 'kpa, 'pian 'bɛ nɛn 'gɔɛ -a yɪɛ a "man Bali -le 'plɛblɛ 'lɛ "wɛan. 'Wɪ 'tɔwli zɪɛ e ya 'kɔɛ vɛ -a. Kɔ drɛ min "blɛblɛ -a 'kɔ 'vale Crizi -a. 'Pian -te kɔ 'bɔla 'ka 'va bɛ, ka -taa -a -tɔlɛ 'nan 'plɛblɛ a 'kɔ 'lɔ. Kɔɔ Bali -le 'plɛblɛ a -maan, ɛn 'belɪdɪ a 'kɔ 'lɔ 'kɔ 'vale Crizi -a.

5 'Ka 'cee yi -teradɪ Zozi da -nanjɛn! ɛn 'ka 'fli 'nanjɛn 'ka 'bɔ 'a, -e 'ka -tɔ! 'Ka 'nanjɛn -e 'ka -kɔnnɛn "yɪ 'nan, 'ka 'vale Zozi Crizi -a ka ya min -tɔwli "a. -Te ka'a yɪlɛ zɪ dɪɛ, te 'cee yi -teradɪ Zozi da a 'wɪ "tun "a.

6 -A -cin a 'an 'ji 'nan, ka -taa -a -tɔlɛ 'nan 'kɔ 'kɔɛ vɛ -ci kɔɔn.

7 Kɔ Bali trɔv "baa 'nan, te 'ka 'wɪ 'wlɪdɪ "tɔwli "drɛ dɪ. 'Kɔɛ tin 'nɔnnɔn "cɛɛ kɔ'a -wɛɛman 'wɪ zɪɛ -a -ji dɪ. 'Pian kɔa -wɛɛman 'nan, 'ka 'wɪ "yi "drɛ. ɛn -te minnun 'ka 'kɔ 'siala min -a dɪɛ, "kɔɛ ye 'wɪ "tun "a.

8 Maan ve 'cɛɛ 'nan, Bali -le 'wɪ tɪglɪ bɛ, kɔ'a 'kɔlamɛn -e 'kɔ 'si -tɔ -yrɔ "dɪ. 'Pian 'wɪ nɛn yaa 'vɪ bɛ, -a 'bɔ nɛn kɔa dra.

9 -Yee "wɛan -te kɔ ya Bali -le 'wɪ 'ji "blɛblɛ ɛn ka ya 'ka 'tɔdɪ 'plɛblɛ bɛ, 'kɔ 'ci a 'e "nrandɪ. 'Wɪ nɛn kɔa laabo Bali lɔ bɛ, -nyrɛn zɪɛ. 'Nan 'ka 'li 'ka da -e 'ka -sɔɔnla -si tɪglɪ da Bali -sru.

10 An ya tian 'ka man -kɔɔbli ɛn an 'fluba 'gɔɛ -a crɛn -tɛ 'cɛɛ. Maan drɛ zɪɛ 'nan -e -te an 'lɔ bɛ, 'an vɪlɛ 'an 'wɪ tin "baa 'cɛɛ 'e 'plɛblɛ da dɪ. Maan ve 'cɛɛ 'nan Mɪnsan -a 'plɛblɛ 'nɔn 'mɛn. 'Pian ya'a -nɔnle 'nan -e 'an 'ka fuila "man "dɪ, yaa -nɔn 'nan -e 'an 'pa 'ka 'va.

11 'An "bɔv Zozinɔn, maan 'le -sɛanla -a vɪdɪ -a 'cɛɛ 'nan, 'ka 'ci 'e 'kɔn 'e "nrandɪ! ɛn 'ka 'li 'ka da -e 'ka -sɔɔnla -si tɪglɪ da Bali -sru! ɛn 'winun nɛn maan 'vɪ 'cɛɛ bɛ 'ka 'sia 'wɪ 'a! ɛn 'ka cin "kɔɛ "tɔ 'ka da! ɛn 'ka 'ci "nrɔn 'wɪ 'tɔwli "da! ɛn 'ka yei 'e 'kɔn 'e 'sɛndɪ 'e cin va! 'Ka drɛ zɪɛ -e Bali nɛn e min ye "yi ɛn e -fɔdɪ -trɔɔ -nɔan "min lɛ bɛ, 'e 'kɔn 'ka 'va.

Pɔl -a 'lɛ 'srɛn 'tɔ bɔdɪ -a

12 'Ka Zozinɔn pɛɛnɔn 'tɔ bɔ -atu -tɛdɪ -a o man! Minnun pɛɛnɔn nɛn o drɛ Bali -le vɛ -a 'kɔ 'va 'gɔɛ, o 'ka 'tɔ bɔ.

13 -Kaa san Zozi Crizi -le "yi 'e 'kɔn 'ka pɛɛnɔn 'va! ɛn -kaa "tɪ Bali -le min yɪdɪ "yi 'e 'kɔn 'ka pɛɛnɔn 'va! ɛn 'ka 'vale Bali lei 'saun 'a, 'ka yei 'e 'kɔn 'e 'sɛndɪ 'e cin va!

Fluba nen Pol-a cren-te Galati non le

1 An 'bo Pol 'be 'fluba 'gve -a cren -te. An ya Zozi 'le 'pasiazan -a. Minnun "cee 'an 'to -a di, en min -to 'ka 'töle 'ku yei en yaan -to -a di. 'Pian Zozi Crizi 'bo 'lee -kaa "ti Bali nen e Zozi wluan -kanon 'va be, -wee 'an 'pa 'sia.

2 An 'bo 'lee 'an "bu Zozinon peenon nen ku ci waa 'gve, -leglizi -todv peenon nen Galati 'leglon 'ji be, ku -a -jinon 'to bo.

3 -Kaa "ti Bali 'lee Minsan Zozi Crizi 'o 'wee "yi 'lee 'wee -fodi -trö -non 'cee.

4 Zozi Crizi wu 'man en e -ka -kaa 'leji, 'nan -e Bali 'e -cee 'wi 'wldi 'fui. Yaa dre zie 'nan -e 'e -kaa 'si to nen -kaa ci -ji en e ya 'e fadi 'wi 'wldi 'a 'gve, -yee 'pleble 'lo. -Kaa "ti Bali 'be 'vi 'nan 'e 'wi zie -a dre.

5 To -dan 'e 'kon Bali -le ve -a 'li 'trilii. Amen!

-Si a -towli, -a da nen min "sia 'wi 'ji

6 'Wi nen kaa dre be, yaan 'kan 'fo! Bali 'ka laabo 'nan -e 'ka Crizi -le "yi 'nen 'bli. 'Pian -a -nan 'ka 'monle di, ka 'si -a -sru, en ka soöna 'wi 'pee -sru.

7 Maan ve 'cee 'nan -si pee 'ka -e min 'e 'si 'wi 'ji "da "di. Minnun nen 'o -weeman 'nan 'o 'ka 'ci baaman -ji be, 'wee ci. 'Wi nen 'wlu 'a be, -nyren waa ve Crizi -le 'wi 'nonnon man.

8 Ku Crizi -le 'wi 'nonnon paa 'ka 'ji 'nan -si zie -a da nen min "sia 'wi 'ji. 'Pian -te min -a 'vi 'nan -si pee a -e min 'e 'si 'wi 'ji "da "be, maan laabo Bali lo 'nan 'e wei 'pla -a san man 'li "fo "le ve -a. -Te e ya paan 'ku 'bo 'a oo, en -te 'be "cee di, e ya Bali -le 'pasianon nen laji be -a -to a oo, Bali 'e dre zi!

9 Koa 'vi 'e 'cen 'va, en maan ve "nyian 'cee 'nan, -te min -to -a 'vi 'nan, -si pee a -e min 'e 'si 'wi 'ji "da "be, maan laabo Bali lo 'nan 'e wei 'pla -a san man 'li "fo "le ve -a.

10 'Wi nen maan cren -te 'labe, yaa -koonman 'nan, an ya "vale minnun 'o 'an 'to "yi "vi? -Ceje, an ya 'pian "vale Bali 'e 'an 'to "yi "vi. Maan wee 'nan 'men 'wi 'e 'so minnun le? -Ceje, ma'an 'wi zie -a -weele di, koo an ya Crizi -le ve -a, en -yee 'nyranman nen maan "paa.

Bali 'be Pol dre Zozi 'le 'pasiazan -a

11 An "bu Zozinon, 'wi 'nonnon nen maan 'vi 'cee be, ya 'a 'sile min -to 'le di,

12 en ma'an manle min da di, en min "cee 'men paa 'an 'ji di, 'pian Zozi Crizi 'bo 'be -nan koon 'men.

13 'Li 'e tede be, to nen an 'ta wola Bali wei da "le 'an tra Zuif 'non 'zo be, 'winun maan dre be, kaa 'man. To zie -a man be, an 'te 'pa Bali -le -leglizi -ji 'non da, en maan wee 'nan 'an o -nan -nyaan.

14 An 'ta 'wola Bali wei da "le 'an tranun zo, e 'mlin 'an 'pe "kaga "da. 'An tranun dre wi be -a -nan wi a 'an man 'kpa tgli.

15 'Pian Bali "yi dre 'men. To nen te an ya tian 'an "bu 'ji be, Bali 'an 'si 'va, en yaan 'pla 'nan 'an dre 'e 'suzan 'a. "Be -sru, to nen e 'so -a 'bo 'ji be, e 'bo,

16 en zi -a -pi ci be, yaa ta 'bola 'men. E dre zie 'nan -e 'an -yee 'wi 'nonnon vi minnun nen o 'ka Zuif 'non 'a die -wle. Zi e dre be, ma'an 'wi laabole min lo di.

17 En ma'an 'kole Zeruzalem minnun nen o ci Zozi 'le 'pasianon tede -a be o va di. 'Pian an -ku Arabi 'leglon 'ji. En "be -sru an 'li 'an da 'fla nen waa laabo Damas be -a da.

18 Le yaaga "men 'vaa, en an -ku Zeruzalem, 'nan -e 'an Pieri nen waa laabo Keva be -a -to. Maan dre "va "nun yi -fuda 'soolu.

19 Zaji nen Minsan Zozi 'bo "bu "a be, -nyren maan 'yi. Ma'an -yee 'pasiazan pee yile "nyian di.

20 'Wi nen an "sia -a vnan 'cee 'gve, Bali -a -toa 'nan, 'wlu -towli 'ka "va "di.

21 "Be -sru an -ku Siri 'leglon 'ji, en an -ku "nyian Silisi 'leglon 'ji.

22 To zie -a man be, te Crizi -le -leglizinun nen Zude 'leglon 'ji be -a -ji 'non 'ka 'an 'toa di.

23 Waa 'man 'pian 'e "tun 'nan: «Min nen "nen e 'te "paa -kaa da be, 'be nen 'gve Bali -le 'wi 'nonnon nen 'nen e ya "vale 'e -nan -nyaan "be, yaa "paaman 'sien minnun ji.»

24 En o Bali 'to dre -dan, 'wi nen yaa dre 'men be -yee "wean.

2

Zozi 'le 'pasianon Pol -le 'wi "paadi 'yi 'yi

1 Le -fuda sinjen "be -sru, en an 'li 'an da Zeruzalem. Koe 'ku 'sien 'ku 'vale Barnaba -a, en an Tit 'pa 'ku 'va.

2 Bali 'be -nan koon 'men 'nan, 'an 'ku -nan nun. 'Ku cin 'yi 'ku 'vale -leglizi 'lenon nen minnun o "siala 'kpa tgli be waa 'ku 'saza yei. Bali -le 'wi 'nonnon nen maan ve to peenon man minnun nen o 'ka Zuif 'non 'a die -wle "be, maan -sru 'vi -wle. Maan wee 'nan 'nyranman nen maan 'pa 'trilii be, 'o yi "yi, "tögo 'e 'sen 'yi 'a 'e "tun.

3 En waa 'man "nyian "yi 'kpagba. Koo -kaa "bu Zozizan Tit nen e -ku 'ku 'pale be, Grek min nen, e 'ka 'e 'fodi -klonmon -va di. 'Pian -leglizi 'lenon zie, wa'a 'töle 'man 'nan 'e dre di.

4 Min -mienun a 'ku yei "be, o 'ka Zozinon tgli 'a di. -Wee 'vi 'nan, Tit 'e 'kon 'e 'fodi -klonmon -va. O wla 'ku yei 'e yödi 'nan, -e 'o 'ku 'kun 'wee -pei -to wi -to man. Zozi Crizi -le 'ku 'si nen yaa 'wo -pei -le 'pleble 'wlu be, o ya "saanan 'ku man 'nan -e 'o -nan yi 'ku 'lo. Koo e ya o ji 'nan, 'ku 'kon tian -pei -le 'pleble 'wlu.

⁵ Kɔ'a tɔale -wle "fo "di. Kɔa dre zɛ 'nan -e Zozi Crizi -le 'wɪ 'nɔnnɔn 'e 'fɔ 'cee vɛ -a kɔnglɔn. Kɔ 'ka "vale min 'e 'wɪ 'nɔnnɔn zɛ -a baa fɛ pee -a di.

⁶ Maan ve 'cɛɛ 'nan, -leglizi 'lɛnɔn nɛn minnun o "siala 'kpa tɪglɪ zɛ, wa'a 'wɪ 'pee 'pale "va 'mɛn di. Minnun o "siala 'kpa tɪglɪ, 'pian 'an 'bɔ 'le vɛ bɛ, zɪ o cɪ 'e tɛdɛ bɛ, 'bɛ "cɛɛ "mɛɛn -nanjɛan "di, kɔɔ Bali 'ka min bɔ "va "di.

⁷ -Leglizi 'lɛnɔn zɛ, waa -tɔ 'nan, Bali 'bɔ 'bɛ 'yee 'wɪ 'nɔnnɔn vidɪ -peba 'wɔ 'an 'lɔ 'nan, -e 'an vɪ minnun nɛn o 'ka Zuif 'nɔn 'a dɪɛ -wle. En waa -tɔ "nyian 'nan, 'wɪ 'tɔwli zɛ -a 'bɔ nɛn Bali -a dre Pɪeri le Zuif 'nɔn 'le vɛ -a 'e tɛdɛ.

⁸ Kɔɔ waa -kɔnnɛn 'yɪ 'nan, Bali 'an dre 'yee 'pasiazan -a minnun nɛn o 'ka Zuif 'nɔn 'a dɪɛ o va, "le zɪ e Pɪeri dre 'yee 'pasiazan -a Zuif 'nɔn va bɛ, -yee 'wɪ 'zɔ.

⁹ Zaji 'lee Pɪeri 'lee Zan 'bɔ nɛn Zozinɔn o "siala 'nan -wɛɛ cɪ -leglizi 'kɔladrɛn 'a bɛ, waa -tɔ 'o 'fli -a 'nan, Bali 'bɔ 'bɛ 'nyranman zɛ -a -nɔn 'mɛn 'nan 'an 'pa. -A -nan nɛn 'o 'pɛ 'pa 'kɔ 'vale Barnaba -a 'kɔ 'lɔ. 'Kɔ pei dre 'sɪɛn waa -tɔwli 'nan, "kɔ Bali -le 'wɪ 'nɔnnɔn vɪ minnun nɛn o 'ka Zuif 'nɔn 'a dɪɛ -wle, -e "o 'vɪ Zuif 'nɔn lɛ.

¹⁰ 'Wɪ 'tɔwli "nɛn waa 'vɪ 'nan 'kɔ dre bɛ, -nyrɛn 'nan, 'yale -tɛnɔn nɛn -leglizi -ji Zeruzalɛm bɛ, te 'kɔ 'ci 'e 'san o man di! En 'wɪ zɛ 'an yɛ 'trɔa -a drɛdɪ da tɪglɪ.

Pɔl 'wɪ 'tɔ Pɪeri man

¹¹ "Bɛ -sru, zɪ Pɪeri 'lɔ 'fla nɛn waa laabo Antɪɔs bɛ -a da bɛ, maan dre wɪ 'sɔ "ji min pɛɛnɔn yɛ man. Kɔɔ 'wɪ nɛn yaa dre bɛ e 'ka "yɪ "fo "di.

¹² Fɛ nɛn maan ve zɛ -yɛɛ cɪ 'nan, zɪ Pɪeri 'lɔ 'e tɛdɛ bɛ, Zozinɔn nɛn o 'ka Zuif 'nɔn 'a dɪɛ, -wɛɛ fɛnɔn -ble waa. 'Pian zɪ Zuif 'nɔn -mɪɛnɔn 'si Zaji -va, o -ta bɛ, e klan -wɔ. -A -nan nɛn e cɛɛn Zozinɔn zɛ o man fɛnɔn -bɪdɪ -a.

¹³ Zuif 'nɔn -mɪɛnɔn nɛn Zozi 'va bɛ, "o drɛdɪ 'sia "nyian -wɪdɪ "le Pɪeri -le 'wɪ 'zɔ. En Barnaba "e "fɔ 'wɔ o va 'wɪ 'wɪdɪ zɛ -a drɛdɪ -a.

¹⁴ Zɪ maan 'yɪ 'nan, o 'ka Bali -le -si tɪglɪ da dɪɛ, en maan 'le cɛɛn Pɪeri le Zozinɔn pɛɛnɔn yɛ man. Maan 'vɪ -yrɛ 'nan: «Zuif min nɛn yaa. 'Pian -tɛ i -ta 'e tɛdɛ bɛ, yɪ'a 'wɪ drɛle "le Zuif min -zɔ di, en yɪ'a 'ta wɔlɛa Zuif 'nɔn 'le -pei da di. 'Bɛ nɛn 'gɔɛ, minnun nɛn o 'ka Zuif 'nɔn 'a dɪɛ, i ya "vale 'nan 'o 'wɪ dre "le Zuif 'nɔn 'zɔ. Te 'i dre zɪ "fo "di!»

¹⁵ 'Wɪ 'kpa nɛn, 'kɔ "ya wo Zuif 'nɔn 'a. Kɔ 'ka 'leglɔn 'pee -ji minnun nɛn wa'a 'ta 'wɔla Moizi -le -pei da dɪɛ, waa "fo "di.

¹⁶ 'Pian kɔa -tɔa 'nan, 'ta wɔladɪ Moizi -le -pei da min 'bɔ 'le 'pleblɛ 'a bɛ, -a man 'cɛɛ Bali min "siala 'e 'le min tɪglɪ 'a di. Min nɛn e yɪ -tɛala Zozi Crizi da bɛ, -a 'bɔ nɛn Bali -a "siala min tɪglɪ 'a. -Yee "wɛan nɛn 'kɔ 'bɔ nɛn Zuif

'nɔn 'a 'gɔɛ, kɔ yɪ -tɛra Zozi Crizi da. Kɔ yɪ -tɛra "da 'nan, -e Bali 'e 'kɔ 'sia min tɪglɪ 'a 'kɔe yɪ -tɛradɪ Zozi Crizi da man, 'pian wa'a vɔlɛ 'nan kɔ 'ta 'wɔla Moizi -le -pei da -yee "wɛan di. Kɔɔ 'ta wɔladɪ Moizi -le -pei da min 'bɔ 'le 'pleblɛ 'a bɛ, -a man 'cɛɛ Bali min "siala 'e 'le min tɪglɪ 'a di.

¹⁷ En 'kɔ 'bɔ nɛn Zuif 'nɔn 'a 'gɔɛ, -tɛ kɔa -wɛɛman 'nan, Crizi -le "wɛan nɛn Bali 'e 'kɔ 'sia min tɪglɪ 'a 'e 'le bɛ, en 'wɪ zɛ -yɛɛ -maan minnun 'kɔ "siala 'wɪ 'wɪdɪ "drɛnɔn 'a bɛ, -a -cɪ nɛn 'nan Crizi 'kɔ dre 'wɪ 'wɪdɪ "drɛnɔn 'a? -Cɛjɛ, -njɛɛ "fo "di.

¹⁸ 'Pian 'wɪ nɛn 'bɛ -taa 'an drɛle 'wɪ 'wɪdɪ "drɛzan -a bɛ, -nyrɛn 'nan, -pei nɛn 'an 'bɔ maan kɔ -sran 'ji bɛ, -tɛ an 'li 'an da "nyian "va "bɛ, te 'an 'fli dre 'wɪ 'wɪdɪ "drɛzan -a.

¹⁹ 'An 'bɔ 'le vɛ bɛ, -pei -le 'pleblɛ 'ka "nyian 'an da di, kɔɔ an -ka 'wɪnɔn zɛ -yee "wɛan. 'Bɛ nɛn 'gɔɛ, an yɔ 'an 'belɪdɪ Bali -le vɛ -a. 'Kɔ 'vale Crizi -a kɔ dre min -tɔwli "a, en kɔ -ka yɪba "plan da.

²⁰ -Yee "wɛan an 'ka "nyian 'an 'fli -ji 'trɛda di, 'pian Crizi -lɔ nɛn an cɪ. 'Bɛ nɛn an cɪ 'trɛda 'gɔɛ, Bali -pɪ nɛn yaan 'yɪ "yɪ, en e wɪ "man e -ka 'an 'lɛ bɛ, -a da nɛn an yɪ -tɛala.

²¹ Ma'an Bali -le "yɪ 'tua 'an 'pɛla kɔda di. "Te 'ta wɔladɪ -pei -tɔ wɪnɔn da min 'bɔ 'le 'pleblɛ 'a man nɛn min dra tɪglɪ Bali 'lɛ bɛ, "tɛ maan ve 'nan Crizi -ka 'wɪ "tun "man.

3

-Te min yɪ -tɛra Zozi da bɛ, Bali -a "siala min tɪglɪ 'a

¹ Galatɪ 'nɔn, 'cee 'wɪ mandɪ a 'pleblɛ. -Tɪɛ 'e 'pɛ 'pa 'ka yra? Kɔɔ Zozi Crizi -le -ka nɛn yaa 'wɔ yɪba "plan da bɛ, maan -cɪ 'vɪ 'cɛɛ 'wɛin 'va.

² E ya "le 'an 'wɪ 'tɔ laabɔ 'ka 'lɔ, -nyrɛn 'nan: «'Ta wɔladɪ Moizi -le -pei -tɔ wɪnɔn da min 'bɔ 'le 'pleblɛ 'a bɛ -a man nɛn, Bali 'yee lei 'saun 'nɔn 'cɛɛ?» -Cɛjɛ, 'bɛ "cɛɛ di! 'Pian Bali -le 'wɪ 'nɔnnɔn nɛn kaa 'man, en ka yɪ -tɛra "da "bɛ, -yee "wɛan nɛn yaa -nɔn 'cɛɛ.

³ -Mɛ "le "wɛan nɛn 'cee 'wɪ 'ci mandɪ a 'pleblɛ? 'Ka 'ta wɔladɪ 'sia Bali -sru 'e tɛdɛ Bali lei -le 'pleblɛ 'a. 'Pian 'bɛ nɛn 'gɔɛ, ka ya "vale 'ka 'le -sɛanla 'ka 'bɔ 'le 'pleblɛ 'a.

⁴ 'Wɪ pɛɛnɔn nɛn kaa -nan 'yɪ bɛ, ya'a 'wɪ "paale 'ka 'ji dɔv? Maan -tɔa 'nan -a "nɛn 'ka 'fɔlɛ 'e "tun "di.

⁵ An 'wɪ 'tɔwli 'bɔ laabo "nyian 'ka 'lɔ 'nan: «'Ta wɔladɪ Moizi -le -pei -tɔ wɪnɔn da min 'bɔ 'le 'pleblɛ 'a bɛ, -a man nɛn Bali 'yee lei 'saun 'nɔn 'cɛɛ, en e 'lɛbɔ "fɔ wɪnɔn dre 'ka yɛi?» -Cɛjɛ, 'bɛ "cɛɛ di! 'Pian Bali -le 'wɪ 'nɔnnɔn nɛn kaa 'man, en ka yɪ -tɛra "da "bɛ, -yee "wɛan nɛn Bali 'wɪnɔn zɛ -a dre 'ka yɛi.

⁶ 'Ka 'ci "nrɔn Abraam -le 'wɪ da -tɔ! E ya 'e 'cɛɛn -tɛdɪ Bali -le 'flɔba 'ji 'nan: «Abraam yɪ -tɛra Bali da, en Bali -a 'sia min tɪglɪ 'a.»

7 -Yee 'wean 'ka -to 'nan, minnun nen o yi -teala Bali da be, -wee ci Abraam kludanon tighl'a.

8 'W1 'kpa, minnun nen o 'ka Zuif 'non 'a die, Bali o 'siala min tighl'a 'wee yi -teradi 'e da man. 'W1 z1e ya 'e 'c1en -tedi Bali -le 'fluba 'ji 'e 'cen. Koo 'w1 'nonnōn z1e -a -towli 'bo nen Bali -a 'v1 'e 'c1en Abraam le. Yaa 'v1 -yre 'nan: «An -fea ve 'tredanōn pēēnōn man 'yie "wean.»

9 Abraam yi -tera Bali da, en Bali -fea 'v1 'man. 'W1 'towli z1e -a 'bo nen Bali -a dra minnun pēēnōn nen o yi -teala Bali da be, -wle.

10 'Pian minnun nen o ya "va 'nan 'ta woladi Moizi -le -pei -to winun da min 'bo 'le 'pleble 'a be, -a man nen Bali 'e 'o 'sia min tighl'a be, Bali wei a 'e 'pladi o man. Koo e ya 'e 'c1en -tedi Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«Min nen e Moizi -le -pei -towli "ce sre, en ya'a 'ta wolea "da "die, 'w1 'e bo -a san man.»

11 'Ta woladi Moizi -le -pei -to winun da min 'bo 'le 'pleble 'a be, -a man "cee Bali min 'siala min tighl'a di. Kaa -toa z1e, koo e ya 'e 'c1en -tedi Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«Min nen Bali -a "siala min tighl'a be, yi -teradi Bali da man nen e 'belidi ye.»

12 'Pian 'ta woladi Moizi -le -pei -to winun da min 'bo 'le 'pleble 'a be, yi -teradi Bali da "cee di. Koo e ya 'e 'c1en -tedi "nyian Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«Min nen e 'ta 'wola Moizi -le -pei -to winun da,

en ya'a -towli "ce "srele die, yaa man 'belidi ye.»

13 Bali wei -a 'e 'pladi -kaa man, koo -ka'a 'ta wolea Moizi -le -pei da e pēēnōn di. 'Pian zi Crizi -ta be, e w1 'man, en Bali wei nen 'e 'pladi -kaa man be, -a "nen 'w1 bo 'man -kaa 'leji. Koo e ya 'e 'c1en -tedi Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«Min nen minnun -a -tea

-e 'o -tin yiba "man "be,

Bali wei a 'e pladi -a san man.»

14 Zozi Crizi -a dre z1e, 'nan -e 'w1 nen Bali -a 'v1 Abraam le 'nan 'e dra be, 'e dre minnun pēēnōn 'le ve -a. Bali "e 'nan Abraam le 'nan: «An -fea ve 'tredanōn pēēnōn man 'yie "wean.» Minnun pēēnōn nen o yi -teala Zozi 'bo da be, lei 'saun nen Bali 'e 'nan 'e -noan "minnun le be, e dra -wee ve -a.

'W1 nen Bali -a 'v1 Abraam le 'nan 'e dra be, fe -to 'ka -a lile a di

15 'An "bu Zozinōn, 'w1 nen blamin -a dra be, -a da nen 'an 'ci nrōn en an 'ta 'w1 'gve -a ve. -Te min 'e -zia paala tighl'a be, min 'ka 'kolaman -e 'e fuila 'nan di, en min 'ka 'kolaman -e 'e 'pa "va "di.

16 'W1 nen Bali "e 'nan 'e dra Abraam 'lee 'e kluda min le be, -a -towli "nen z1e. Bali 'ka -a

v1e 'nan: «-a kludanōn», "le min "kaga "le 'w1 nen yaa 'v1 di. 'Pian e 'nan: «'i kluda min», min -towli "le 'w1 vidi -a. Min z1e Crizi nen.

17 'W1 nen maan 'nan 'an ve be, -nyren 'gu: Bali 'w1 to 'v1 Abraam le, "le min 'e -zia "paala be -yee 'w1 'zv. Moizi -le -pei nen e 'bola le -yaa sinjen 'e 'ta le le -fuba yaaga (430) "be -sru "be, ya'a 'kolaman -e 'e -zia z1e -a fuila 'nan di, en ya'a 'kolaman -e 'e Bali -le 'w1 nen yaa 'v1 Abraam le be, -a klu -sran di.

18 "Te 'ta woladi Moizi -le -pei da man nen min -zia z1e -a ye be, "te maan ve 'nan, ya'a -zia z1e -a y1e 'w1 nen Bali -a 'v1 'e 'cen be -a man di. 'Pian Bali -a 'v1 'e 'cen, -yee "wean nen Abraam -zia z1e -a 'y1.

-Me "le "wean nen Bali -pei -to minnun le?

19 -Te 'be a zi be, -me "le "wean nen Bali -ta -pei -to winun da "nyian? E -ta -a 'nan, -e min 'e 'w1 nen ya'a Bali ci soa die, -a -to. -Peinun z1e, -wee ci -trilii 'vaa, en Abraam kluda min be, e -ta. 'W1 nen Bali "e 'nan 'e dra Abraam le be, min z1e -yee ve nen. -Peinun z1e Bali -le 'pasianōn nen laji be, -wee -to minnun le, en min -to 'be 'to Bali -le 'pasianōn 'lee minnun 'bo yei.

20 'Pian 'w1 nen Bali "e 'nan, 'e dra Abraam le be, Bali 'bo 'be tin 'ba -yre 'e 'bo 'a. Min -to 'ka 'tōle o yei "di.

21 -A -ci nen "men 'nan, Moizi -le -peinun be, e 'w1 nen Bali "e 'nan, 'e dra Abraam le be, -a baaman -ji? -Ceje, e 'ka zi "fo "di. "Te Moizi -le -peinun z1e e 'belidi -noan "min le be, "te maan ve 'nan, Bali min 'siala min tighl'a 'ta woladi "da "man.

22 'Pian e 'ka zi di. Koo e ya 'e 'c1en -tedi Bali -le 'fluba 'ji 'nan: "Tredanōn pēēnōn 'ta a 'e "fluladi 'w1 'w1idi 'lo. En zi 'ko -kaa dre 'bo -e -kaa 'so -yrō "be, -nyren 'nan -kaa yi -tera Zozi Crizi da, -e 'w1 nen Bali "e 'nan, e dra Abraam le be, 'e dre -cee ve -a.

23 'Pian to nen te Bali 'ka tian yi -teradi Zozi da ci 'sile -cee die, te -kaa ya -kaa -mean dredi Moizi -le -pei -lo.

24 -Pei z1e 'e yie 'to 'ka 'va -trilii, en Zozi Crizi -tadi 'bo. E dre z1e 'nan -e -cee yi -teradi Zozi 'bo da man nen Bali 'e -kaa 'sia min tighl'a 'e 'le.

25 'Be nen 'gve Zozi 'ta, en -kaa yi -tera Zozi 'bo da. -Yee "wean -kaa 'ka "nyian -kaa -mean dredi Moizi -le -pei -lo di.

26 'Pian 'be nen 'gve, 'cee yi -teradi Zozi da -le "wean, ka ya Bali -le 'nennun -a, koo 'ka 'bo 'lee Zozi Crizi be, ka dre min -towli "a.

27 Bali 'be 'ka -batize dre, -yee "wean ka dre min -towli "a 'ka 'vale Crizi -a, en ka Crizi 'kole 'wo 'ka da.

28 -Te Zuif min nen 'yia oo, en -te i 'ka Zuif min -a di oo, -te noan nen 'yia oo, en -te i 'ka noan -a di oo, -te -klōnmōn nen 'yia oo, en -te lūmōn nen 'yia oo, ka 'ka 'ka 'cendi 'e cin man

di. Koo ka 'bo 'lee Zozi Crizi be, ka dre 'sien min -towli 'a.

29 Ka ya Crizi -le ve -a, -yee "wean ka ya Abraam kludanon 'a, en -zia nen Bali 'e 'nan, 'e -noan Abraam kludanon le be, e ya 'cee ve -a.

4

1 'W1 nen maan 'nan 'an ve 'cee be, -nyren 'gu, 'nen nen 'e "ti -zia -ble be, to nen e ya tian 'wennon be, e ya 'le noan -le 'w1 'z0, 'pian te -a -blunan nen 'e "ti -zia 'bo 'a.

2 To nen e ya tian "wennon be, minnun 'be 'paala, en -wee 'leji w1 dra -trilii, -e to nen -a "ti -a koon be, 'e 'bo.

3 -A -towli 'be dre 'nyian -cee ve -a. To nen -ka'a tian Crizi -tole die, te -kaa ya 'le 'nen 'wennon 'z0, en -kaa ya 'treda fenun 'pleble pemon 'lo noan -a.

4 'Pian zi to nen Bali -a koon be, e 'bo be, en Bali 'bo 'yee 'nen 'pa 'sia 'treda. 'Nen zie, lumon 'be -ya, en e 'ta 'wola Zuif 'non 'le -pei da,

5 'nan -e 'e minnun nen o ci -pei zie -yee noamba -ji be, 'o 'si 'w1 'ji. Yaa dre zie, 'nan -e Bali 'e -kaa dre 'yee 'nennun -a.

6 Fe nen yaa -koonman 'nan, ka ya -yee 'nennun -a be, -nyren 'nan, lei nen, Bali -le 'nen zie -yaa "be, -a -towli 'nen Bali -a -nyran -kaa 'ji. Lei zie -yee -maan -kaa ve Bali le 'nan: «'An "ti -baba.»

7 'W1 'kpa nen, i 'ka 'nyian fe -to -lo noan -a di, 'pian i ya Bali -le 'nen 'a. I ya -yee 'nen 'a -le "wean, fe pemon nen yaa 'pla 'yee 'nennun -le ve -a be 'yie ve nen.

Galati 'non 'le 'sidi Zozi -sru "naan Pol man

8 'E tede te ka'a tian Bali toa die, te ka ya fenun nen min o -paan en o 'ka Bali tigl 'a die -wee noannun -a.

9 'Pian 'be nen 'gve, ka Bali -to "men. -A 'kpa tigl 'ji be, Bali 'be 'ka 'to. Ka'a 'kolaman paan -e 'ka 'li 'ka da 'nyian 'treda fenun va di! -Wee 'pleble 'le 'ka "man 'di, en fe -to 'ka -wlo -e 'o -non min le di! -Me 'le "wean nen ka ya "vale 'ka dra "nyian -wee noan -a?

10 Ka yi -mienun 'lee mlen -mienun 'lee to -mienun 'lee le -mienun 'si "va, en ka ya 'ka 'ladi 'o da.

11 'Cee nyen a 'an 'ji 'nan, 'men 'nyranman pemon nen maan 'pa 'ka 'va be, -a "nen "fu 'e "tun.

12 'An "boi Zozinon, an 'ka trv "baa 'nan, 'ka dre 'le 'men 'w1 'z0. Te 'ka -wee 'nan 'ta woladi -pei -to winun da man nen Bali 'e 'ka 'sia min tigl 'a di! -A -cin 'e 'kon 'ka 'ji 'nan, to nen an ya 'ka 'va be, an 'w1 dre 'le 'cee 'w1 'z0. Ma'an leale -pei -to winun man di. To zie -a man nen an Bali -le 'w1 'nonnon 'v1 'cee, en ka'a 'w1 drele 'men -wli di "di.

13 Kaa -toa 'nan, Bali -le 'w1 'nonnon tede vnan 'cee be, -ce 'be 'lv 'maan.

14 'Men -ce 'bo zie yaan dre 'le te 'ka -pli 'an man di. 'Pian ka'a 'le 'yi 'senle 'men "wean di, 'ka yie 'to 'an 'va. En "nyian kaan 'sia tigl 'le Bali -le 'pasianon nen laji be -a -to -le 'w1 'z0, -te 'be "cee di, 'le Zozi Crizi 'bo 'le 'w1 'z0.

15 To zie -a man be, te ci "nrandi -dan a 'ka 'lo. En 'be nen 'gve -me 'be dre 'cee? Maan ve 'ka man 'nan, to zie -a man be, ka -kolaman paan fe a 'le 'ka yie 'le 'w1 'z0 be, kaa "sia "ji -e 'ka -non 'men.

16 'Pian 'be nen 'gve, ka ya 'an sianan 'ka 'nanmanzan 'a, an 'w1 tigl ve 'cee -le "wean.

17 Min -mienun 'be 'ka -klanman 'w1 'nonnon 'pee vidi -a 'cee. 'W1 nen waa dra zie, e 'ka "yi "di. O ya "vale 'ka koda -to 'an 'va -e 'ka lea 'o man.

18 'W1 nen e ci "yi "be, -nyren 'nan, te an ya 'ka yie oo, en te an 'ka 'ka yie "di oo, min 'e 'ka klan 'w1 tigl vidi -a 'cee.

19 'Men 'nennun, 'cee "wean an ya "nyian 'an yra yunan. An ya 'le lumon nen e -fo -srunan be -yee 'w1 'z0. An ya "vale 'ka dre Crizi -srunan tigl 'a.

20 'E dra 'men "le te an ya 'ka yie "nun, -e 'an 'w1 tin 'ba 'cee 'an 'bo 'a. Koo 'w1 'bo nen 'an v1 "nyian 'cee be ma'an toa di.

Pol Aga 'lee Sara -le 'w1 'v1

21 Kaa nen ka ya "vale 'ka 'wulo wo Moizi -le -pei -to winun wlu be, 'w1 nen -pei zie yaa 'v1 be, ka'a manle doo?

22 Moizi -le 'fluba 'ji be, e ya 'e 'cren -tedi 'nan: Abraam -le 'nennun a "fli. Waa -to -ya o 'vale 'e nan -le noan nen waa laabo Aga be -a. En waa -to -ya o 'vale 'e nan Sara -a. Sara 'ka noan -a di.

23 -A nan -le noan Aga 'e 'nen 'ya blamin ci 'so w1 da. 'Pian Sara 'e "ya 'w1 nen Bali -a 'v1 'nan 'e dra -yre "be -a da.

24 'W1 zie -a -ji be, -konnen "nen Bali -a -fo -cee. -A -ci nen 'nan, lumon "fli zie o ya 'le ci bo w1 -todv "fli 'z0. -A nan -le noan Aga be, -yee ci "le 'w1 nen Bali 'lee 'yee minnun ci 'bo "da Sinai pon da be -yee 'w1 'z0. Minnun zie, o ya noannun -a "le Aga -le 'nennun -le 'w1 'z0.

25 Aga a "le Sinai pon nen Arabi 'leglon 'ji be -yee 'w1 'z0. En e ya "nyian "le Zeruzalem nen -nan cee gv yi -a be -yee 'w1 'z0, koo -a da minnun a noannun -a Moizi -le -pei -lo.

26 'Pian Zeruzalem nen laji be, 'be 'ka noan -a fe -to -lo di. -Yee ci -kaa "bo "a.

27 -Yee 'w1 a 'e 'cren -tedi Bali -le 'fluba 'ji. E ya 'e 'cren -tedi 'nan:

«Lumon nen 'yie 'nen "ka "die, 'i 'ci -taa "nranle. Yi'a 'nen 'yadi -le ci "yaa -tole di, 'pian i -taa ci "nran "dre "fole. I 'sran 'si 'i -sru, 'pian 'i 'ci -taa "nranle, koo 'yie 'nennun -taa "konle "kaga e "mlian to nen i ya 'i 'sran wlu be -a da.»

28 An "bɔi Zozinɔn, 'cɛɛ ci "le 'nan Izak -le 'wɪ 'zɔ, kɔɔ 'wɪ nɛn Bali -a 'vɪ 'nan e dra bɛ, -a da 'nɛnnun nɛn 'kaa.

29 Tɔ zɪɛ -a man bɛ, 'nɛn nɛn waa -ya blamin ci 'sɔ wɪ da bɛ, e 'te 'pa 'nɛn nɛn waa -ya Bali lei -le 'wɪ da bɛ -a da. -A -towli 'bɛ dra tian 'gɔ.

30 'Pian -mɛ "wɪ nɛn 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji? E ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan:

«'I nɔan lu -pin 'o 'vale 'e 'pɪ -a! Te nɔan ci 'nɛn

'lee 'trɛ 'wɛ 'ci 'nɛn 'o 'trɔa 'o "tɪ -zia da "fo "dɪ!»

31 An "bɔi Zozinɔn, -cɛɛ vɛ bɛ, -kaa 'ka nɔan ci 'nɛnnun -a dɪ, 'pian -kaa ya 'trɛ 'wɛ 'ci 'nɛnnun -a.

5

Zozi Crizi -kaa 'si -pei -le 'pleblɛ 'wlu

1 Crizi -kaa 'si 'wɪ 'ji 'nan, -e -kaa vɛlɛ -kaa kɔn fɛ -tɔ -le nɔanba -ji dɪ. -Yɛɛ "wɛan 'ka 'tɔ 'pleblɛ, te 'ka 'fli 'tɔvɪ -e min 'e 'ka drɛ "nyian -pei -le nɔan -a dɪ!

2 'Ka "trɔɛn "tɔ 'wɪ 'gɔɛ -yrɛ! 'An 'bɔ Pɔl, maan vɛ 'cɛɛ 'nan, -te kaa wɛɛ 'nan 'ka -fɔa 'klɔnmɔn -va bɛ, 'wɪ nɛn Crizi -a drɛ bɛ, ka 'a 'nɛn 'ble "fo "dɪ.

3 ɛn min oo min nɛn e -fɔ -klɔnmɔn -va bɛ, maan vɛ -a san lɛ 'nan, 'e 'ta wɔla -pei -tɔ wɪ -tɔvɔ pɛɛnɔn 'bɔ da.

4 Kaa nɛn kaa -wɛɛman 'nan, 'ta wɔladɪ Moizi -le -pei da man nɛn Bali 'e 'ka "sia min tɪglɪ 'a bɛ, 'ka 'fli "cɛan Crizi man, ɛn "nyian Bali -le "yi 'nɛn, yaa -nɔn 'cɛɛ bɛ, ka cɛɛn 'man.

5 'Pian 'kɔvɛ vɛ bɛ, 'kɔ 'bli a da 'nan, 'kɔvɛ yi -teradɪ Zozi da -le "wɛan, Bali 'kɔ "siala min tɪglɪ 'a. Bali lei 'saun 'bɛ 'maan 'wɪ zɪɛ -a -cin a 'kɔ 'ji.

6 -Te min 'lee Zozi Crizi drɛ min -tɔwli "a bɛ, -te -a san -fɔ -klɔnmɔn -va oo, e ya 'e 'tun. ɛn -te ya 'a 'fɔlɛ -klɔnmɔn -va dɪ oo, e ya 'e 'tun. 'Pian 'wɪ nɛn Bali cɪ "va "bɛ, -nyrɛn 'nan, min 'e yi -tɛra Zozi da, ɛn 'e -ci -kɔɔn min yɪdɪ "yi "a!

7 'E tɛdɛ bɛ, kaa pou 'sia 'yi! -Tɪɛ drɛ, ɛn ka 'ka "vale 'ka 'ta wɔla "nyian 'wɪ tɪglɪ zɪɛ -a da dɪ?

8 'Wɪ nɛn waa 'vɪ 'cɛɛ ɛn ka 'sia "da "bɛ, ya 'a 'sia Bali nɛn e 'ka laabɔ bɛ -a va dɪ.

9 -A -cin 'e 'tɔ 'ka 'ji 'nan: «Sɪ 'wɛlɛ -tɔwli min 'shɛ pɛɛnɔn "tranman!»

10 'Pian 'mɛn vɛ bɛ, an yi -tɛala Minsan Zozi Crizi da, -yɛɛ "wɛan an 'bli a "da 'nan, 'wɪ nɛn maan 'vɪ bɛ, -a -sru "nɛn ka -taa -sɔɔnlɛa. ɛn maan -tɔa 'nan, min nɛn e -ta 'ka 'ci lɪlɛa bɛ, Bali 'wɪ "nɛn -kɔɔnman -a san lɛ.

11 'An "bɔi Zozinɔn, minnɔn -a 'vɪ 'nan, an -fɔdɪ -klɔnmɔn -va 'wɪ vɛ tian minnɔn lɛ. "Te 'wɪ 'kpa nɛn bɛ, -mɛ "le "wɛan nɛn Zuif 'nɔn 'te "paa 'an da "mɛn? 'Pian e 'ka 'wɪ 'kpa -a dɪ. Crizi -le -ka nɛn yaa 'wɔ yɪba "plan da bɛ, -a

'wɪ nɛn maan vɛ minnɔn lɛ, ɛn 'wɪ zɪɛ e "naan o man.

12 Minnɔn nɛn o -tɔa 'ka man 'nan, 'ka 'fɔ -klɔnmɔn -va bɛ, 'o 'kɔ 'o 'fli 'sa! 'Bɛ "yi mlin.

Te 'ka 'ta wɔla blamin ci 'sɔ wɪ -wɪdɪ -sru "dɪ, Bali ci 'sɔ wɪ nɛn 'ka drɛ!

13 An "bɔi Zozinɔn, Bali 'ka laabɔ 'nan, -e 'ka vɛlɛ 'ka 'kɔn fɛ -tɔ -lɔ nɔan -a dɪ. Te 'ka 'pa 'wɪ zɪɛ -a da, -e 'ka blamin ci 'sɔ wɪ -wɪdɪ "drɛ dɪ! 'Pian 'ka cin yɪdɪ "yi "a nɛn, 'ka cin man wɪ drɛ!

14 -Yɛɛ cɪ Bali -le -pei -tɔ wɪnɔn pɛɛnɔn 'lɛ sɔɔdɪ -a. Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan: «'I bɔɛzan -tɔ yɪ "yi 'le 'yie 'wɪ 'zɔ!»

15 'Pian -te ka drɛ "le -plɛnnun -le 'wɪ 'zɔ, ɛn 'shɛ sɔan nɛn kaa -tɛ bɛ, 'ka drɛ "yi, "tɔgɔ 'ka cin -tɛɛ.

16 -Yɛɛ "wɛan maan laabo 'ka 'lɔ 'nan: 'Ka 'ta wɔla Bali -sru -yɛɛ lei 'saun 'le 'pleblɛ 'a! -Te kaa drɛ zɪɛ, ka -kɔlaman blamin ci 'sɔ wɪ -wɪdɪ 'klɪdɪ -a.

17 Kɔɔ blamin ci 'sɔ wɪ -wɪdɪ "bɛ, Bali lei 'ka -a ye "yi "dɪ. ɛn fɛ nɛn Bali lei -a ye "yi "bɛ, blamin 'ka ye "yi "dɪ. -Yɛɛ cɪ 'nan, Bali lei ci 'sɔ wɪ 'lee blamin ci 'sɔ wɪ -wɪdɪ "bɛ, o yei 'ka -a ble dɪ. -Yɛɛ "wɛan ka 'a 'kɔlaman -e 'ka 'wɪ nɛn ka cɪ "va "bɛ -a drɛ dɪ.

18 'Pian -te Bali lei 'saun 'bɛ -si -kɔɔnman 'cɛɛ bɛ, te -pei -le 'pleblɛ 'ka "nyian 'ka da dɪ.

19 Blamin ci 'sɔ wɪ -wɪdɪ "bɛ, -kaa -tɔa 'e pɛɛnɔn. Nyinnandɪ lɪ 'lee 'kɔnnɛn -a te wa 'a o cin 'palɛ dɪɛ, e ya -tɔ. ɛn 'wɪ nɛn e min "tri -tɔa Bali 'lɛ bɛ, -a dɛdɪ a -tɔ. ɛn -kɔnnɛn -wɛɛdɪ "kaga 'lee lɪ -wɛɛdɪ "kaga "bɛ e ya -tɔ.

20 ɛn yɪba "minnɔn -pandɪ a -tɔ, ɛn 'bui 'fɔdɪ a -tɔ, ɛn 'nandɪ min man a -tɔ, ɛn 'wɪ 'bɪdɪ a -tɔ, ɛn man bɔdɪ a -tɔ, ɛn 'bli 'fɔdɪ min ji a -tɔ, ɛn bɔɛ "bɪdɪ a -tɔ, ɛn 'cɛndɪ 'e cin man, te min yei 'ka -a ble dɪɛ, e ya -tɔ.

21 ɛn 'nandɪ min man min lɔ fɛ -le "wɛan bɛ, e ya -tɔ, ɛn min -le 'fli -nɔndɪ -wɛn mlɪndɪ lɛ 'lee "fɛdinun lɛ a -tɔ, ɛn 'wɪ 'wɪdɪ "pɛɛ dɛdɪ a -tɔ. 'Wɪ pɛɛnɔn zɪɛ -a dɛdɪ 'ka "yi "fo "dɪ. Maan 'vɪ 'cɛɛ 'e 'cɛn 'va, ɛn an 'wɪ "paala "nyian 'cɛɛ 'nan, min oo min nɛn e 'wɪnɔn zɪɛ -a -tɔ dra bɛ, ya 'a 'ko Bali -le mingɔnɛn trɛda dɪ.

22 'Pian -te Bali lei 'saun 'bɛ min "paala bɛ, zɪ -a "nɛn bɔala 'gɔ: -A san min ye "yi, ɛn -a san ci "nranman, ɛn -a san man yɪa flu, ɛn -a san 'e 'man -sɛanla 'wɪ 'ji, ɛn -a san a min 'kpa 'a, ɛn -a san ci a "yi, ɛn min yi -tɛala -a san da.

23 -A san a "min -trɔɔ -a, ɛn -a san -kɔlaman 'e 'fli 'pladɪ -a. 'Wɪ pɛɛnɔn zɪɛ, -a -tɔwli 'ka -pei -tɔ srɛ wɪ -a dɪ.

24 Minnɔn nɛn o drɛ Zozi Crizi -le vɛ -a bɛ, o 'bɔ 'ci 'sɔ wɪnɔn -wɪdɪ "bɛ, wɛɛ wo 'trɛ 'ji. E ya "le -a -pɛindɪ -zɔ yɪba "plan da.

25 Bali lei 'saun 'bɛ 'belidɪ -nɔn -cɛɛ, -yɛɛ "wɛan -a 'bɔ nɛn 'e -kaa 'pla!

26 Te -kaa 'fli -kəɔn "dɪ! En te -kaa bəɛzan -tʉ
 'le -wɛɛla dɪ! En te -kaa man bʉ -kaa bəɛzan
 -tʉ -va dɪ!

6

'Ka "yi "dre 'ka cin le!

1 'An "bʉɪ Zozinɔn, -te ka 'bʉ 'ka "bʉɪ Zoz-
 izan 'tʉ man, te e ya 'wɪ 'wɪɪdɪ 'drɛnan bɛ, kaa
 nɛn Bali lei 'saun 'bɛ 'ka "paala bɛ, 'ka 'pa "va
 -e 'e -sɔɔnla -si tɪɪɪ da! 'Pian 'ka drɛ -trɔɔ! En
 'ka yiɛ 'tʉ 'ka 'fli -va, "tɔɔ 'ka 'bʉ nɛn 'ka drɛ
 'wɪ 'wɪɪdɪ 'drɛnɔn 'a.

2 'Wɪ oo 'wɪ nɛn e 'bʉ 'ka "bʉɪ Zozizan 'tʉ
 man bɛ, 'ka 'pa "va! -Te kaa drɛ zɪɛ, te ka ya
 'ta wɔlanan Crizi -le -pei da.

3 Maan ve 'cɛɛ 'nan, -te min 'e 'fli 'sia 'nan
 'e 'kpa 'mlian 'e "bʉɪ Zozizan 'tʉ da bɛ, te e ya
 'e 'bʉ 'fli see "paanan, kɔɔ -a tɪɪɪ da bɛ -a 'bʉ
 'nyian 'e 'ka 'wɔ fɛ -tʉ -a dɪ.

4 'Pian min 'e 'bʉ 'fli drɛ wɪ -nanjen! -Te -a
 drɛ wɪ a "yi "bɛ, te -a 'bʉ 'le ci "nran nɛn. Te 'e
 'fli drɛ wɪ -kəɔn 'e bəɛzan -tʉ -le vɛ man dɪ!

5 Kɔɔ zɪ min -tʉ 'wɪ drɛ bɛ, -a da 'sinan nɛn
 e -taa -a 'palɛ.

6 Min nɛn o Bali -le 'wɪ 'nɔnɔn "paaman
 "ji "bɛ, -a san zɪɛ fɛ pɛɛnɔn nɛn yaa ye bɛ, 'e
 min nɛn yaa "paaman "ji "bɛ -yee "nɔn.

7 Te 'ka 'fli see "paa dɪ! Wa 'a Bali sɛɛ wo dɪ.
 'Ka -tʉ 'nan, fɛ nɛn min -a -fɔ 'trɛ 'ji bɛ, -a 'bʉ
 nɛn yaa -tɛa.

8 Fɛ nɛn maan 'vɪ zɪɛ, -yɛɛ cɪ 'nan blamin ci
 'sɔ wɪ -wɪɪdɪ "bɛ, -te -a 'bʉ nɛn min -a drɛ bɛ, -a
 "nɛn "nɛn -kadɪ -a. En 'wɪ nɛn Bali lei 'saun -a
 -kəɔnman min lɛ bɛ, -te -a 'bʉ nɛn min -a drɛ
 bɛ, -a san -a "nɛn 'ble 'belidɪ nɛn ya 'a 'nyaan
 dɪ -a yɪdɪ -a.

9 -Yee "wɛan, te -kaa "koe 'e 'si -kaa da 'wɪ
 "yi "drɛdɪ -a dɪ! Kɔɔ -te -kaa 'pɛ -sru 'ka tɔalɛ
 dɪɛ, -kaa "nɛn "ble te -a tʉ 'bʉ.

10 'Wɪ zɪɛ e ya 'wɪ tɪɪɪ 'a, -yee "wɛan -te -a
 -nan a -kaa 'lɔ bɛ, -kaa "yi "dre min pɛɛnɔn lɛ,
 'pian -kaa 'sia -kaa "bʉɪ Zozinɔn da!

Pol 'wɪ 'le 'sran 'wɪ 'pladɪ -a

11 'Fluba 'le 'srannan 'ɔpɛ, mɛɛn 'bɛ 'crɛn -
 tɛa 'an 'bʉ 'a. Kaa -kɔnɛn "ye -a 'wɪɛ -dandan
 man.

12 Minnun nɛn o ya "vale 'nan 'o "sɔa min-
 nun lɛ bɛ, -wɛɛ -tɔa 'ka man 'nan, 'ka 'fɔ -
 klɔnmɔn -va. Waa dra zɪɛ 'nan, "tɔɔ Zuif
 'nɔn 'o 'tɛ 'pa 'o da Zozi 'le -ka nɛn yaa 'wɔ
 yiba "plan da bɛ, -a 'wɪ vɪdɪ man.

13 Minnun 'bʉ zɪɛ, o ya 'o 'fɔdɪ -klɔnmɔn -va,
 'pian wa 'a 'ta 'wɔla -pei -tʉ wɪnun pɛɛnɔn 'bʉ
 da dɪ. O -tɔa 'ka man 'nan 'ka 'fɔ -klɔnmɔn -
 va, -e 'o plɔ nɛn waa 'pla 'ka man bɛ -a -nan
 wɪ vɪ minnun lɛ.

14 'Pian 'mɛn vɛ bɛ, -kaa san Zozi Crizi -le
 -ka nɛn yaa 'wɔ yiba "plan da bɛ, -a 'wɪ 'saza
 'a nɛn "an 'fli -kəɔnman. Zozi 'le -ka nɛn yaa
 'wɔ yiba "plan da bɛ, -yee "wɛan 'wɪ nɛn 'bɛ cɪ

'trɛda 'wɪ 'a zɪɛ, "mɛɛn ye 'wɪ "tun "a, ɛn 'trɛda
 'wɪnun zɪɛ 'o 'va zɪa bɛ, an drɛ min -kadɪ -a.

15 -Te min -fɔ -klɔnmɔn -va oo, e ya 'e "tun.
 En -te min 'ka 'fɔlɛ -klɔnmɔn -va dɪ oo, e ya 'e
 "tun. 'Pian 'bɛ nɛn 'bɛ cɪ 'wɪ -dan -a bɛ, -nyrɛn
 'nan Bali 'e -kaa drɛ min -trɛ -a.

16 Minnun pɛɛnɔn nɛn waa -wɛɛman 'nan
 yi -tɛradɪ Zozi da man nɛn Bali 'e o 'sia min
 tɪɪɪ 'a bɛ, Bali 'e 'yee "yi 'lee 'yee -fɔdɪ -trɔɔ -
 nɔn -wɪɛ. -Wɛɛ cɪ Izraɛl 'nɔn tɪɪɪ nɛn Bali -le
 vɛ -a bɛ waa.

17 An 'wɪ pɛɛnɔn 'ci 'vɪ 'cɛɛ 'va, -yee "wɛan te
 min -tʉ 'e "koe "nyan wɪ pee -nɔn "nyian 'mɛn
 dɪ! Kɔɔ an yra 'yi "kaga Zozi 'sudɪ -le "wɛan,
 -a plɔnun nɛn 'an man 'ɔpɛ.

18 'An "bʉɪ Zozinɔn, -kaa san Zozi Crizi -le
 "yi 'e 'kɔn 'ka pɛɛnɔn 'va. Amɛn!

'Fluba nen Pɔl -a crɛn -tɛ Efez 'nɔn lɛ

1 'An 'bɔ Pɔl bɛ, Bali 'bɔ 'ci 'sɔ 'a nen an drɛ Zozi Crizi -le 'pasiazan -a. Mɛɛn 'fluba 'gʊɛ -a crɛn -tɛ. Maan crɛn -tɛ Bali -le minnun nen Efez 'fla bɛ -wɛ. Zozi Crizi 'lee 'ka 'bɔ bɛ, ka drɛ min -tɔwli "a, ɛn 'ka 'pɛ -sru 'ka 'e tɔadi -yee 'wɪ 'ji dɪ.

2 -Kaa "tɪ Bali 'lee Minsan Zozi Crizi 'o 'wee "yi 'lee 'wee -fɔdɪ -trɔɔ -nɔn 'cɛɛ.

Pɔl Bali 'tɔ 'bɔ 'yi 'nen yaa drɛ -cɛɛ bɛ -a man

3 -Kaa Bali 'tɔ 'bɔ! -Yɛɛ cɪ -kaa san Zozi Crizi 'tɪ 'a, ɛn -yɛɛ fɛa 'vɪ -kaa man. E cɪla Zozi Crizi -va ɛn 'yi 'tɔ 'tɔdʊ pɛɛnɔn nen -yee lei 'saun 'lɔ bɛ 'e drɛ -cɛɛ vɛ -a laji lou.

4 Te Bali 'ka tian 'trɛ drɛɛ dɪɛ, ɛn e -kaa 'si 'va, ka drɛ Zozi 'le vɛ -a -le "wɛan. Bali -kaa 'si 'va 'nan -e -kaa drɛ 'yee vɛ -a, -e 'tɔ 'tʊ 'e vilɛ 'e 'kɔn 'e 'padi -kaa man -a 'lɛ dɪ.

Bali -kaa ye "yi "le "wɛan,

5 yaa 'vɪ 'e 'cɛn 'nan 'e -kaa dra 'yee 'nɛnnun -a. E cɪla Zozi Crizi -va 'nan -e 'e -kaa drɛ 'yee 'nɛnnun -a. Yaa drɛ "le zɪ e cɪ -a 'bɔ 'ci 'sɔ 'a bɛ -yee 'wɪ 'zʊ.

6 Yaa drɛ 'nan -e -kaa 'e 'tɔ -dan vɪ 'yee "yi 'man. "Yi zɪɛ yaa drɛ -cɛɛ -a -pɪ nen e 'sɔ -yrɛ tɪglɪ bɛ -yee "wɛan.

7 Zozi Crizi nyen nen e -sran bɛ, -yɛɛ -maan ɛn Bali -kaa 'si 'wɪ 'ji, ɛn e -cɛɛ 'wɪ 'wɪldɪnʊn fʊɪ. Bali -le "yi "bɛ, -a -kɔɔn "manvɛ "ka "dɪ, -yee "wɛan nen yaa drɛ zɪ.

8 'Wɪ 'kpa, Bali 'yee "yi "nɔn -cɛɛ 'e 'cɪladɪ "da. E 'wɪ 'tɔdɪ -nɔn -cɛɛ 'nan, -e -kaa 'yee 'wɪ 'ci man.

9 ɛn "nyian bɛ, -a 'ci 'sɔ wɪ nen 'e yɔɔdɪ blamin man bɛ, yaa ta 'bɔla -cɛɛ. -A -cin -a Bali 'ji 'e 'cɛn 'nan, 'e -ciala Crizi -va -e 'yee 'ci 'sɔ wɪ zɪɛ -a drɛ.

10 Tʊ 'le 'srandɪ -a nen e "cɛan 'wɪ zɪɛ -a drɛdɪ man. ɛn 'wɪ 'bɔ zɪɛ -nyrɛn 'nan, fɛ pɛɛnɔn nen laji bɛ, 'lee fɛ pɛɛnɔn nen 'trɛda bɛ, Bali 'e o tre 'e cin man, -e o tazan 'e drɛ -tɔwli. -A 'bɔ nen Crizi -a.

11 'Wɪ 'kpa, Zozi Crizi 'bɛ -maan, ɛn 'wɪ nen Bali -a 'vɪ 'e 'cɛn 'nan e dra 'kʊ Zuif 'nɔn lɛ bɛ, yaa drɛ 'kʊe vɛ -a. 'Wɪ zɪɛ Bali -a drɛ "le zɪ e cɪ -a 'bɔ 'ci 'sɔ 'a bɛ -yee 'wɪ 'zʊ.

12 Yaa drɛ zɪɛ 'nan, -e kʊb nen 'kʊ 'bli cɪ 'e tɛdɛ Crizi da bɛ, 'kʊe "wɛan Bali 'tɔ 'e drɛ -dan.

13 Bali cɪla Zozi Crizi -va, ɛn e 'wɪ zɪɛ -a drɛ kaa nen ka 'ka Zuif 'nɔn 'a dɪɛ, 'cɛɛ vɛ -a "nyian. Kɔɔ ka Bali -le 'wɪ tɪglɪ 'man, ɛn ka yi -tɛra "da. 'Wɪ 'nɔnnɔn zɪɛ -nyrɛn 'nan Zozi 'ka 'nan -e Bali 'e 'ka 'si 'wɪ 'ji. Ka yi -tɛra Zozi da -yee "wɛan nen, Bali lei 'saun nen Bali -a 'vɪ 'e 'cɛn 'nan 'e -noan "minnun lɛ bɛ, e drɛ

'cɛɛ vɛ -a. 'Ka -kɔnnɛn pladɪ nen 'nan, ka drɛ Bali -le vɛ -a.

14 'Wɪ 'kpa, -te Bali 'yee lei 'saun 'nɔn -cɛɛ bɛ, -yɛɛ cɪ "le fɛnʊn nen Bali -taa -a -nɔnlɛ -cɛɛ bɛ, -a va fɛ tɛdɛ -le 'wɪ 'zʊ. ɛn -yɛɛ -ci -kɔnnɛn -cɛɛ 'nan, tʊ -fɔla "da "ji bɛ, Bali -kaa "sia 'wɪ 'ji "fo te fɛnʊn pɛɛnɔn zɪɛ o drɛ -cɛɛ vɛ -a. -Kaa Bali 'tɔ drɛ -dan 'wɪ nen yaa drɛ zɪɛ -a man!

Pɔl Bali trʊ 'ba

15-16 'Wɪ zɪɛ -yee "wɛan bɛ, 'an 'bɔ "nyian, ma'an 'flian Bali muo 'fɔdɪ -a 'cɛɛ "wɛan dɪ, ɛn an Bali trʊ "baa tʊ pɛɛnɔn man 'cɛɛ 'wɪ man. Kɔɔ an 'cɛɛ yi -tɛradɪ Minsan Zozi da 'wɪ 'man, ɛn maan 'man "nyian 'nan, ka Zozinɔn pɛɛnɔn ye "yi.

17 Bali nen -yɛɛ cɪ -kaa san Zozi Crizi -le Bali -a, ɛn -yɛɛ cɪ -kaa "tɪ "nɛn -a -kɔɔn "manvɛ "ka "dɪɛ -a bɛ, maan trʊ 'ba 'nan 'e 'wɪ 'tɔdɪ nen e "sia 'yee lei 'saun 'va bɛ, -a -nɔn 'cɛɛ, ɛn 'e 'fli -kɔɔn 'cɛɛ, -e 'ka -tɔ 'kpa kolegolɛ.

18 ɛn maan trʊ 'ba "nyian 'nan, 'e 'ka yɪɛ 'le 'sʊ, -e 'ka 'wɪ nen 'ka 'bli a -yrɛ ɛn -yee "wɛan Bali 'ka laabʊ bɛ, -a -tɔ. ɛn "nyian fɛnʊn "kaga "nen Bali -a 'vɪ 'nan, 'e -noan 'yee minnun lɛ te -a -kɔɔn "manvɛ "ka "dɪɛ, -e 'ka -tɔ.

19 ɛn "nyian Bali -le 'plɛblɛ nen e ya fɛ pɛɛnɔn 'ta lou "bɛ, -e 'ka -yee -dan cɪ yi. -Yee 'plɛblɛ zɪɛ, -a 'bɔ 'a nen e 'nyranman "paa -kaa nen -kaa yi -tɛra Zozi da bɛ -kaa man.

20 -Yee 'plɛblɛ -tɔwli zɪɛ, -a 'bɔ 'a nen e Crizi wluan -kanɔn 'va, ɛn yaa -nyran 'e 'pɛ "yi "da laji lou.

21 Yaa drɛ zɪɛ 'nan -e Crizi 'e 'kɔn lei -wɪldɪnʊn pɛɛnɔn 'lee fɛ pɛɛnɔn nen 'plɛblɛ a -yrɔ "bɛ, 'lee fɛ pɛɛnɔn nen e min "paala bɛ o da. "Tɛra fɛ pɛɛnɔn bɛ, -yɛɛ cɪ o da. Tʊ nen -kaa cɪ -ji 'gʊɛ, -a -ji 'saza "cɛɛ e cɪ o da dɪ, 'pɪan tʊ nen e -taa 'li bɛ -a -ji ɔo, te -yɛɛ cɪ o da.

22 'Wɪ 'kpa, Bali fɛ pɛɛnɔn 'pla Crizi cɛɪn wlu. Crizi 'bɔ nen fɛ pɛɛnɔn 'tazan -a bɛ, Bali -a -tɔ -leglɪzɪ -wulo -a.

23 -Leglɪzɪ 'nɔn 'bɔ 'bɛ cɪ Crizi pɔ -a. ɛn Crizi nen e fɛ pɛɛnɔn 'nan 'si bɛ, e -leglɪzɪ -ji 'fa 'yee "yi "a.

2

Crizi -le "wɛan 'belidɪ a -kaa 'lɔ

1 E tɛdɛ bɛ, ka'a 'ta 'wɔla Bali wei da dɪ, ɛn ka 'wɪ 'wɪldɪ "dra, -yee "wɛan Bali "le 'va bɛ, te ka ya 'ka 'kadɪ.

2 Ka 'wɪ 'wɪldɪnʊn drɛ 'e tɛdɛ "le 'trɛda minnun pɛɛnɔn 'zʊ. Ka 'ta 'wɔla Satan nen e -yʊ -wɪldɪnʊn "paala bɛ, -a wei da. Satan zɪɛ, -a lei 'bɛ 'nyranman "paa minnun nen wa'a 'ta 'wɔla Bali wei da dɪɛ waa.

3 ɛn -kaa 'bɔ "nyian, -kaa ya 'e tɛdɛ "le minnun zɪɛ -wee 'wɪ 'zʊ. -Kaa 'fli -nɔn -kaa 'bɔ 'ci 'sɔ wɪnʊn -wɪldɪ "le. 'Wɪ nen e cɪ -kaa 'bɔ 'ci 'sɔ 'a bɛ, 'lee 'wɪ nen e -tɔala -kaa 'bɔ 'wulo -ji bɛ, -a -sru "nen -kaa 'ta 'wɔla. Tʊ zɪɛ

-a man be, te -kaa ya Bali -le nyran -blidi wlu 'le minnun pɛɛnɔn 'le 'wɪ 'zʊ.

4 'Pian Bali a 'e fadɪ min nyrinta -a, ɛn e -kaa ye 'yi "bʊʊ.

5 -Yee "wean -kaa 'bɔ nɛn -cee 'wɪ 'wɪdi "le 'wean -kaa ya -kaa kadɪ -a 'le be, e 'belidi -nɔn -cee -kaa 'vale Crizi -a. -A -cin 'e 'kɔn -kaa 'ji 'nan, Bali -le 'yi 'saza 'be -kaa 'si 'wɪ 'ji.

6 ɛn "nyian -kaa 'vale Crizi -a, Bali -kaa wluan -kanɔn 'va, ɛn e -kaa nyran 'e 'va laji lou.

7 E 'yee 'kpa kɔɔn -cee Zozi Crizi -ji 'nan, -e 'e 'yee 'yi 'nɛn -a -kɔɔn "manve "ka "diɛ, -a -ci -kɔɔn tʊ 'le 'srannan.

8 'Wɪ 'kpa, Bali -le 'yi 'saza 'be -maan 'ka 'si 'wɪ 'ji. ɛn 'ka 'sidi 'wɪ 'ji zɪɛ 'cee yi -teradi Bali da man nɛn e dre 'cee ve -a. Ya 'a 'sile 'ka 'bɔ 'va di, 'pian Bali 'be 'yi dre 'cee 'e 'tun.

9 Bali 'ka 'ka 'sile 'wɪ 'ji 'wɪ 'tʊ nɛn kaa dre be -a man di. Yaa dre zɪɛ 'nan, -e min -tʊ 'e vɪɛ 'e 'fli -kɔɔn -a 'wɪ 'a di.

10 Bali 'bɔ 'be -kaa dre. ɛn e -kaa dre min -tre -a Zozi Crizi -ji 'nan, -e dre wɪ 'yinu nɛn Bali -a man dre 'e 'cɛn be, -kaa 'ta wola "da.

Crizi -le "wean be -kaa sen 'e cin va

11 Kaa nɛn ka 'ka Zuif 'nɔn 'a diɛ, Zuif 'nɔn -a ve 'ka man 'nan, ka 'ka 'ka 'fɔdi -klɔnmɔn -va di. ɛn waa ve 'o 'fli man 'nan, o ya 'o 'fɔdi -klɔnmɔn -va. E ya 'wɪ "tun "a, kɔɔ plɔ nɛn min -a 'pla o man 'e 'pe -a. Zi ka ci 'e tɛde be, -a da nɛn 'ka 'ci "nrɔn!

12 -A -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, tʊ zɪɛ -a man be, te 'ka 'sizan 'wɪ 'ji "ka "di. ɛn "nyian te Bali -le minnun be, ka 'ka o vanɔn 'a "fo "di. ɛn "nyian te 'wɪ nɛn Bali "e 'nan, 'e dra 'yee minnun le be, e 'ka 'cee ve -a "fo "di. ɛn "nyian te ka ya 'trɛda 'e "tun, ka 'a Bali tɔa di, ɛn 'ka 'bli 'ka fe -tʊ le di.

13 Tʊ zɪɛ -a man be, te ka ya 'ka 'sidi Bali man -kɔɔbli. 'Pian 'be nɛn 'gʊɛ, 'ka 'vale Zozi Crizi -a ka dre min -tʊwli "a, ɛn Crizi nyen nɛn e -sran be, -yee 'ka pli Bali man.

14 Crizi 'bɔ 'be -fɔdi -trɔɔ -nɔn -cee. Zuif 'nɔn 'lee minnun nɛn o 'ka Zuif 'nɔn 'a diɛ, e o dre 'leglɔn 'tʊwli "a. Nɔan nɛn 'nɛn 'e pladi 'leglɔn 'fli zɪɛ o yei te e o 'cɛan 'e cin man, ɛn te e 'wɪ -faala o yei "be, yaa fui 'yee -kadi -a yiba "plan da.

15 Kɔɔ Moizi -le -pei -tʊ wunu 'lee 'e 'ta 'srɔɛnnun be, -a 'bɔ nɛn yaa klu -sran. E 'leglɔn 'fli zɪɛ o 'si, ɛn e o -sen 'e cin va 'e 'va 'nan, -e 'o 'kɔn min -tre -a.

16 ɛn "nyian -yee -kadɪ yiba "plan da 'bɔ 'a nɛn, e 'wɪ nɛn 'nɛn 'leglɔn 'fli zɪɛ o yei "be, -a klu -sran. E o -te 'e cin da 'kolɛ 'tʊwli "ji, ɛn e o yei 'sen 'e cin va 'o 'vale Bali -a.

17 ɛn "nyian be, Crizi 'be 'ta 'sinan 'nɔnnɔn zɪɛ -a 'palɛ minnun pɛɛnɔn le. E 'nan, Bali 'lee o 'bɔ be, 'wɪ 'ka "nyian o yei "di. 'Sinan zɪɛ, kaa nɛn ka 'ka Zuif 'nɔn 'a diɛ, e ya 'cee ve -a.

ɛn "nyian 'kʊ 'bɔ nɛn kʊ ci Zuif 'nɔn 'a be, e ya 'kʊɛ ve -a.

18 -Yee "wean -kaa 'bɔ pɛɛnɔn be, -te min a Zuif min -a oo, -te min 'ka Zuif min -a di oo, Crizi le 'wean be -si a 'e 'le 'sɔdi, -e -kaa -pli -kaa "ti Bali man -yee lei 'saun 'le 'pleble 'a.

19 'Wɪ nɛn Crizi -a dre be, -yee "wean kaa nɛn ka 'ka Zuif 'nɔn 'a diɛ, ka 'ka "nyian -pɛnnɔn 'a di, ɛn ka 'ka 'le minnun nɛn o -blun "ka "diɛ -wee 'wɪ 'zʊ di. 'Pian Bali -le minnun be, ka dre o vanɔn 'a, ɛn ka dre -yee "kɔnnɛn 'nɔn 'a.

20 'Ka 'bɔ nɛn Bali 'ka 'si, ɛn e ci 'yee 'kɔn 'tɔnan. 'Kɔn zɪɛ Zozi 'le 'pasianɔn 'lee Bali 'lewei vɪnɔn 'be ci cɛin -a, ɛn Zozi Crizi 'bɔ 'be ci 'kɔn zɪɛ -a -pu -fo -kolɛ 'pleble 'a.

21 -Yee -maan -e 'kɔn zɪɛ e wluan lou, te e ya 'e 'fɔdi 'e cin man fenyian, 'nan -e 'e dre Minsan -le 'kɔn 'saun 'a.

22 ɛn Zozi Crizi 'be -maan "nyian, ɛn ka dre 'kɔn zɪɛ -a -tɔve -a, 'nan -e -kaa pɛɛnɔn -kaa dre Bali -le 'kɔn nɛn -a lei 'saun -nyɛanla 'ji be -a.

3

Nyranman nɛn Bali -a -peba 'wʊ Pɔl -lɔ be -nyren 'gʊ

1 'Wɪ pɛɛnɔn zɪɛ -yee "wean be, 'an 'bɔ Pɔl, an Bali muo -fɔa. 'Ka 'tʊ 'ji nɛn an ya -pu 'kuin, kɔɔ an Zozi Crizi -le 'wɪ 'nɔnnɔn 'vɪ minnun nɛn o 'ka Zuif 'nɔn 'a diɛ -wɪɛ.

2 "Yi "nɛn Bali 'bɔ -a -peba 'wʊ 'an 'lɔ 'nan -e 'an 'cee -ci -kɔɔn "be, maan -tɔa 'nan, kaa -nan wɪ man.

3 'Wɪ yɔɔdi zɪɛ, Bali 'bɔ 'be -nan kɔɔn 'mɛn. -A 'bɔ nɛn an "sia -a crɛn -tɛnan 'cee be.

4 -Te kaa ta 'vɪ be, kaa -kɔnnɛn 'ye 'nan, 'wɪ nɛn Crizi -a dre minnun -le ve -a, te -a -ci a 'e yɔɔdi o man be, e 'ka 'e yɔɔdi "mɛn "man di.

5 'Li 'e tɛde be, Bali 'ka 'wɪ zɪɛ -a -nan -kɔɔn le minnun le di. 'Pian 'be nɛn 'gʊɛ, Bali lei 'saun -a -nan kɔɔn Zozi 'le 'pasianɔn nɛn Bali o 'si "va "be -wɪɛ. ɛn yaa -nan kɔɔn "nyian Bali 'lewei vɪnɔn le.

6 'Wɪ yɔɔdi zɪɛ -nyren 'nan: Zozi Crizi -le "wean be, fe nɛn Bali "e 'nan 'e -nɔan 'yee minnun le be, ɛn 'wɪ nɛn e 'nan 'e dra -wɪɛ "be, minnun nɛn o 'ka Zuif 'nɔn 'a diɛ, o 'tʊ a "va. ɛn minnun zɪɛ, 'o 'vale Zuif 'nɔn 'a be, o dre 'kolɛ -tʊwli "le ve -a. 'Wɪ 'bɔ zɪɛ -yee ci Zozi 'le 'wɪ 'nɔnnɔn nɛn waa 'man be -a.

7 ɛn -a 'bɔ nɛn Bali -a -peba 'wʊ 'an 'lɔ 'nan 'an vɪ minnun le. Bali 'bɔ 'le 'pleble 'a nɛn e 'yee "yi zɪɛ -a -nɔn 'mɛn.

8 'An 'bɔ nɛn an 'ka fe -tʊ -a Bali -le minnun yei "diɛ, 'an le nɛn Bali "yi zɪɛ -a dre 'nan -e 'an Zozi 'le 'wɪ 'nɔnnɔn vɪ minnun nɛn o 'ka Zuif 'nɔn 'a diɛ -wɪɛ. 'Wɪ "yi 'nɛn -a -kɔɔn "manve "ka "di ɛn Crizi -a dre minnun le be -a 'bɔ nɛn.

9 Bali "yi zɪɛ -a dre 'mɛn "nyian 'nan -e 'an 'wɪ yɔɔdi 'bɔ 'ci 'si minnun pɛɛnɔn le 'wein. Bali nɛn e fe pɛɛnɔn dre be, e 'wɪ zɪɛ -a yɔɔ

minnun man -a pou sianan 'li 'e 'cen, en e 'bɔ cɛɛɔ yɪ -a.

¹⁰ Bali -a drɛ zɪɛ 'nan, -e tɔ nɛn -kaa cɪ -ji 'gɔɛ, e 'wɪ yɔɔdɪ zɪɛ -a ta bɔla. Bali -le 'wɪ 'tɔdɪ nɛn -a -kɔɔn 'manvɛ "ka "diɛ, -leglizɪ 'a nɛn yaa -ci -kɔɔnman laji fɛ pɛɛnɔn nɛn 'plɛblɛ a -wɔ 'bɛ, 'lee laji fɛ pɛɛnɔn nɛn e min "paala bɛ, -wɛ.

¹¹ Bali -a drɛ "le zɪ -a -cin cɪ -a 'bɔ 'ji 'e 'cen bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zɔ. Bali ciula -kaa san Zozi Crizi, -va ɛn e 'wɪ zɪɛ -a drɛ.

¹² 'Wɪ nɛn Crizi -a drɛ bɛ, -yɛɛ "wɛan -si a 'e 'le 'sɔdɪ -cɛɛ -e -kaa -pli Bali man, te "kɫan 'ka -kaa 'ji dɪ. -Cɛɛ yɪ -tɛradɪ Zozi da 'bɛ dra.

¹³ 'Wɪ zɪɛ -yɛɛ "wɛan maan 'vɪ 'cɛɛ 'nan, te 'ka "kɔɛ 'e 'si 'ka da 'mɛn yra yɪdɪ -le "wɛan dɪ! An ya 'an yra yunan 'nan -e 'ka "nɛn 'blɪ -e 'tɔ -dan 'e drɛ 'cɛɛ vɛ -a.

Pɔl Bali trɔ 'ba

¹⁴ 'Wɪ pɛɛnɔn zɪɛ -yɛɛ "wɛan 'an "po -sɔɔnman -kaa "tɪ Bali wɫu.

¹⁵ -Yɛɛ cɪ 'lɛglɔn 'tɔdɔ pɛɛnɔn nɛn 'trɛda 'lee laji lou "bɛ -a san -a.

¹⁶ Fɛnun nɛn Bali lɔ bɛ, -a -kɔɔn "manvɛ "ka "dɪ. -Yɛɛ "wɛan an Bali trɔ "baa 'nan, -yɛɛ lei 'saun 'e 'nyranman 'pa 'ka man, -e 'ka "kɔɛ 'lee 'cɛɛ 'plɛblɛ 'e 'pa "da Crizi -sru 'ta wɔdɪ -ji.

¹⁷ Maan trɔ "baa 'nyian 'nan, 'cɛɛ yɪ -tɛradɪ Crizi 'bɔ da -a nɛn 'ka 'kɔn tɔ pɛɛnɔn man Crizi -lɔ. ɛn maan trɔ "baa 'nyian 'nan, yɪdɪ 'yɪ 'saza nɛn 'e 'kɔn 'cɛɛ 'wɪ pɛɛnɔn drɛdɪ pou sianan.

¹⁸ An 'wɪ pɛɛnɔn zɪɛ -a laabo Bali lɔ 'nan, -e 'ka 'vale Bali -le minnun pɛɛnɔn 'a bɛ, yɪdɪ 'yɪ "nɛn Crizi 'ka ye "yɪ "a bɛ, 'ka 'kɔla -yɛɛ -dan cɪ mandɪ -a.

¹⁹ -Yɛɛ yɪdɪ "yɪ "nɛn e "mlɪan blamin -le 'wɪ 'tɔdɪ da bɛ, maan laabo Bali lɔ 'nan, 'ka -kɔn nɛn 'yɪ 'ka 'bɔ 'a. ɛn Bali 'e drɛ -e 'ka 'kɔn 'ka fadɪ Bali 'bɔ 'le -dan a.

²⁰ Bali nɛn -yɛɛ 'plɛblɛ 'bɛ 'nyranman "paa -kaa man bɛ, -kɔladɪ a -yrɔ, -e 'e 'wɪ drɛ 'e 'cidadɪ "da. Fɛ -tɔ "ka -e -kaa laabo -yrɔ, ɛn 'wɪ 'tɔ "ka -e -kaa cɪ "nrɔn "da, te -a -pɛ 'ka 'sɔa -a drɛdɪ -a dɪ.

²¹ -Kaa Bali 'tɔ drɛ -dan! 'Wɪ nɛn Zozi Crizi -a drɛ bɛ -a man, Bali 'tɔ 'e 'kɔn -dan -leglizɪ -ji! 'E 'kɔn zɪɛ 'li 'trilii! Amen!

4

-Leglizɪ 'nɔn a "le min -tɔwɫɪ "le 'wɪ 'zɔ

¹ 'An 'bɔ nɛn, an ya -pɔ 'kuɪn Minsan -le nyranman 'padɪ man 'gɔɛ, 'wɪ pɛɛnɔn nɛn Bali -a drɛ -cɛɛ vɛ -a bɛ, -yɛɛ "wɛan an toba -fɔa 'cɛɛ 'nan, 'cɛɛ 'ta wɔ -pɛ 'e 'kɔn "le min nɛn Bali -a laabo bɛ -yɛɛ vɛ zɔ.

² Te 'ka 'fli 'sia -dandan 'ka cin man dɪ! 'Ka 'kɔn min -trɔɔ -a! ɛn 'ka 'man -sran 'wɪ 'ji 'ka cin va! ɛn 'ka 'kɔla 'ka cin va yɪdɪ "yɪ "a!

³ Bali lei 'saun 'ka drɛ "le min -tɔwɫɪ "le 'wɪ 'zɔ. 'Ka man -wɛɛ -e 'ka 'fɔ "da zɪ, te -fɔdɪ -trɔɔ a 'ka yei.

⁴ Bali -kaa laabo 'nan, -e -kaa drɛ -yɛɛ minnun -a. -Yɛɛ "wɛan -kaa drɛ 'kɔlɛ -tɔwɫɪ "a, ɛn Bali lei nɛn -kaa 'lɔ bɛ, e ya -tɔwɫɪ, ɛn 'wɪ nɛn -kaa 'bli a -yrɛ "bɛ, e ya -tɔwɫɪ.

⁵ -Kaa san a -tɔwɫɪ. -Cɛɛ yɪ -tɛradɪ Crizi da bɛ, e ya -tɔwɫɪ. ɛn o -kaa -batize drɛ 'wɪ 'tɔwɫɪ "man.

⁶ Bali a -tɔwɫɪ. -Yɛɛ cɪ -kaa pɛɛnɔn "tɪ "a. E -kaa pɛɛnɔn "paala. E -ciala -kaa pɛɛnɔn 'va ɛn 'e 'nyranman "paa. E -nyɛanla -kaa pɛɛnɔn 'ji.

⁷ -Kaa -tɔdɔ pɛɛnɔn bɛ, -kaa "yɪ -dan 'yɪ -cɛɛ vɛ -a, "le zɪ Crizi -a -nɔn bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zɔ.

⁸ Kɔɔ e ya 'e 'cɛɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji 'nan: «"Yɛɛ -kɔ lou "bɛ, e fɛ pɛɛnɔn kɫɪ, e o kuun.

ɛn e "yɪnɔn -nɔn minnun lɛ.»

⁹ -Te waa 'vɪ 'nan, e -kɔ lou "bɛ, -a -ci nɛn 'nɔn? -A -ci nɛn 'nan, 'e tɛdɛ bɛ, e sɔɔnla fɛnan "tradra "nan.

¹⁰ Min 'bɔ nɛn e -sɔɔnla fɛnan "tradra "nan bɛ, a min 'lein zɪɛ -yɛɛ kɔ "nyian labli 'ta lou "nun, 'dɔ -e 'e fɛ pɛɛnɔn 'nan 'si.

¹¹ Min 'bɔ 'lein zɪɛ -yɛɛ "yɪnɔn drɛ 'yɛɛ minnun lɛ. Yaa -mie drɛ Zozi 'le 'pasianɔn 'a, ɛn yaa -mie drɛ Bali 'lewei vɔnɔn 'a, ɛn yaa -mie drɛ Zozi 'le 'wɪ 'nɔn nɔn vɔnɔn 'a, ɛn yaa -mie drɛ minnun nɛn o yɪɛ -tɔa -leglizɪ -va, te o Bali -le 'wɪ "paaman o ji bɛ waa.

¹² Yaa drɛ zɪɛ 'nan, -e 'o Bali -le minnun man wɔɔ -e 'o 'yɛɛ 'nyranman 'pa, -e -yɛɛ -leglizɪ nɛn -a 'bɔ po -a bɛ, 'e 'tɔ 'plɛblɛ.

¹³ 'Wɪ zɪɛ -a drɛdɪ -a nɛn, -kaa pɛɛnɔn dra "le min -tɔwɫɪ "le 'wɪ 'zɔ -cɛɛ yɪ -tɛradɪ Crizi da -ji. ɛn "nyian bɛ, -kaa dra "le min -tɔwɫɪ "le 'wɪ 'zɔ -cɛɛ Bali -pɪ 'bɔ -tɔdɪ -ji. -Te e drɛ zɪɛ bɛ, -a -nan nɛn -kaa -kɔan "le min nɛn e -klɔn mɔn -fɔ bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zɔ, ɛn zɪ Crizi cɪ bɛ, min -taa -a yɪɛ -kaa 'lɔ.

¹⁴ Yaa drɛ zɪɛ 'nan, -e -kaa vɪɛ -kaa kɔn "nyian "le nannannun -le 'wɪ 'zɔ dɪ. Kɔɔ nannannun lɛ nɛn minnun see "paa winun ve -pɛ "yɪ 'lee -pɛ bɔ -a, -e 'o -sɔɔnla o -sru. Min see "paanɔn zɪɛ o ya -wɫɪdɪ, ɛn -dawɫɪ 'tɔ 'tɔdɔ pɛɛnɔn a o ji, -e 'o min 'si -si tɪglɪ da.

¹⁵ Pɪan -cɛɛ ve bɛ -kaa 'wɪ tɪglɪ vɪ, ɛn -kaa cin yɪ "yɪ, -e -kaa trɔla Crizi man. -Yɛɛ cɪ -leglizɪ -wulo -a.

¹⁶ -Leglizɪ bɛ, Crizi 'bɔ po nɛn. ɛn -a man mɛn -tɔdɔ bɛ, klɔda 'bɛ -maan 'o ya 'o 'fɔdɪ -e cin man. ɛn miɛnmiɛn nɔn 'bɛ -maan "nyian 'o cin "kuan 'plɛblɛ. Zɪ man mɛn -tɔ "e -kɔla "wɔ bɛ, -a da nɛn e 'nyranman "paa ɛn -leglizɪ nɛn Crizi 'bɔ po -a bɛ e -tɔa "kɫɪ, te e trɔman, te yɪdɪ "yɪ "a -ji. Trɔdɪ zɪɛ, Crizi -va nɛn e "sia.

'Ka 'pɛ 'e 'si 'cɛɛ 'ta wɔ -pɛ cɛje -sru!

17 Minsan nen an dre -yee ve -a be, -a 'to da nen an 'wi "paala 'cee 'nan: Te 'cee 'ta wo -pe 'e 'kon "nyian "le minnun nen wa'a Bali tsa dia -wee ve -zu di! 'O 'bo 'ci 'so winun -wli di -sru "nen o 'ta wo, te e ya 'wi "tun "a.

18 O "træn "a "yuyu, en o 'ka "va 'nan 'o Bali -tso "di. -Yee "wean 'belidi nen Bali a -non be, e ya o man -koo bli, en o ya klun va.

19 'Wi 'to 'ka "nyian o tea 'yra -a di. 'O 'fii -non 'wi 'wli di "dred i le, en 'wi 'wli di 'to 'todu peenon be, wa'a 'kaan -a dred i -a di.

20 'Pian 'cee ve be, 'wi nen waa paa 'ka 'ji Crizi da be, 'wi 'wli dunun zie -a -towli 'ka "va "di.

21 Maan -tso 'nan 'wi 'kpa, ka Crizi -le 'wi 'man, en o -yee 'wi paa 'ka 'ji. 'Wi nen waa paa 'ka 'ji zie Zozi 'le 'wi tgli nen.

22 Waa paa 'ka 'ji 'nan, 'ka 'pe 'e 'si 'ka dre wi cejenun -sru. -Yee "wean 'ka drela "da! Koo te ka'a tian Zozi 'töle die, ka 'wi 'wli dunun dre "kaga te -a 'le 'srannan 'nen -kadi -a.

23 'Be nen 'göe, e ya "le Bali lei 'saun 'e 'cee ci "nrondi peenon lila 'e 'tre "fo.

24 En "nyian be, 'cee 'ta wo -pe 'e 'kon "le min -tre -le 'wi 'zu. Min zie Bali 'be dra -e 'e Bali 'sia 'e 'pa 'ji. -A dre wi -koo an 'e 'sodi "ji, en e -koo an Bali -le ve -a "fo. En e 'ta wo Bali -le 'wi tgli da.

25 -Yee "wean 'ka 'si 'wlu 'sendi man, en 'wi tgli nen 'ka vi 'ka cin le! Koo -kaa peenon -kaa dre 'kole -towli "man mennun -a.

26 En "nyian be,
«-Te 'bli 'fo 'ka 'ji be,
te 'ka 'wi 'wli di "dre di!»
Te yide 'e 'fo 'va 'cee 'bli 'födi "ji "man di!

27 "Togö -si 'e 'le 'su Satan le, -e 'e 'ka man yi.

28 En "nyian be, min nen e crin wo be, 'e 'si -a dred i man! 'Pian 'e 'nyranman 'pa, -e 'e "nen "fe -bli, te e 'yale -tenon "le -noan "nyian!

29 En "nyian be, te wei -wli di "towli 'e böla 'ka 'le "fo "di! 'Pian 'wi nen e min peenun "le 'wi "paa "va "be -a 'bo nen 'ka vi! En 'wi nen e "yi dra minun le be, -a 'bo nen 'ka vi!

30 Te 'ka Bali lei 'saun 'ta dre -trödrö di! -A 'bo 'a nen Bali 'ka -koo nen 'pla -e -e -koo 'nan ka -koo an 'yee ve -a to nen e 'ka "sia 'wi 'ji be, -a man.

31 -Yee "wean min man wi 'padi, 'lee 'bli 'födi min ji, 'lee nyran siadi, 'lee 'wi 'bli di, 'lee min see wödi, 'lee 'wi 'wli di 'to 'todu peenon be, te -a -towli 'e 'kon 'ka yei "fo "di!

32 'Pian 'ka 'kon 'kpa 'ka cin le, 'ka cin dra nen 'e 'ka 'te, en 'ka cin man wi 'ce "le zi Bali 'ka 'man wi 'ce Crizi -le "wean "be -yee 'wi 'zu.

5

1 'Wi nen Bali -a dre be, -a 'bo nen 'ka dre! Ka dre -yee 'nennun nen e o ye "yi "be waa.

2 -Yee "wean 'ka cin yi "yi "le zi Crizi -kaa 'yi "yi "be -yee 'wi 'zu! E -kaa 'yi "yi "le "wean, e wi "man en e -ka -kaa 'leji. E dre "le 'nan

'sraga nen yaa 'bo Bali le en -a -koei 'noannon Bali ci 'so.

'Cee 'ta wo -pe 'e -koo an 'nan ka dre 'te 'san -le ve -a!

3 'Ka dre wi 'e -koo an 'nan ka dre Bali -le minnun -a! Nyinnandi li 'lee -koo nen -a te wa'a 'o cin 'pale die, te 'e 'kon 'ka yei "di! En 'wi peenon nen e min "tri -tso Bali 'le, 'lee min ye nen ya'a 'cila fe da die, te -a -towli 'e 'kon 'ka yei "di!

4 'Wli di min man -wli di, 'lee -blo wei -födi, 'lee -see "wli di "wödi be, te -a -towli 'e 'kon "nyian 'ka yei "di! 'Pian 'wi nen e ci "le 'ka dre be, -nyren Bali muo "födi -a.

5 -A -cin 'e 'kon 'ka 'ji 'nan, minnun nen o nyian li 'lee -koo nen -a te wa'a 'o cin 'pale die, 'lee minnun nen o 'wi nen e min "tri -tso Bali 'le be waa dra be, 'lee minnun nen 'o ye 'ka 'cila fe da die, o -nyranman 'ka Crizi 'lee Bali -le mingoo nen 'tre da di. Koo 'winun zie -a dred i be, e ya "le fe nen e 'ka Bali -a die, -a 'bo nen min -a 'su.

6 Te 'ka 'wi "man -e min 'e 'ka see "paa -e 'ka 'wi 'wli di zie -a -to dre di! Koo minnun nen o 'ka "vale 'o 'ta wöla Bali wei da di, en o 'winun zie -a dra be, Bali -le nyran -bli di a o man -pennan.

7 -Yee "wean te 'ka -fo o -sru "fo "di!
8 'E ted e be, ka 'bo te "ka "ya wo "nyian klun va. 'Pian 'be nen 'göe ka ya 'te 'san da, ka dre Minsan -le ve -a -le "wean. -Yee "wean 'cee 'ta wo -pe 'e -koo an 'nan ka dre 'te 'san -le ve -a!

9 Min nen e ya 'te 'san da be, -a san 'wi "yi 'to 'todu peenon dra, en -a san dre wi -koo an 'e 'sodi "ji, en -a san 'wi dra min va 'e 'ci -a -towli.

10 -Yee "wean 'wi nen e ci Minsan ci 'so 'a be, 'ka man -wee -e 'ka fa 'si sidö!

11 'Wi nen klun va winun -a en ya'a 'wi "yi dra min le die, te 'ka dre di! 'Pian 'ka ta böla!

12 Koo 'winun nen min -mienun -a dra 'e yoödi be, -a -nan wi vidi min -tea 'yra -a.

13 'Pian -te Bali -le 'te 'san -a ta 'böla be, min -a ye 'wein.

14 En fe peenon nen e -ta 'te 'san da be, -a 'bo "nyian "e "dre wo 'te 'san -a. -Yee "wean waa 'vi 'nan:

«Yi -tezan 'i 'fuö!
'I 'wluan -kanon 'va,
-e Crizi -le 'te 'san
'e 'i 'man dre 'wein.»

15 'Wi peenon zie -yee "wean be, 'ka yei 'to 'ka 'fii -va! En 'cee 'ta wo -pe 'e -koo an 'nan, ka Bali -le 'wi -tso! Te 'ka 'wi dre "le minnun nen wa'a 'o 'ci "nrönnman Bali -le 'wi da die -wee 'wi 'zu di!

16 Tu nen Bali -a -non 'cee be, 'wi "yinin nen 'ka dre -ji! Koo to nen -kaa ci -ji 'göe 'wi 'wli di "dred i 'fa "da.

17 -Yee "wean te 'ka 'wi dre "le -blönon 'zu di, 'pian zi Minsan ci "vale 'nan 'ka 'wi dre be, 'ka man -wee -e 'ka -to!

18 Te 'ka 'wɛn 'mlin 'e 'cida "da dɪ! Kɔɔ 'wɪ nɔnnɔn drɛdɪ nɛn yaa "paa min lɔ. 'Pian 'cee vɛ bɛ, Bali lei 'saun nɛn 'e 'ka 'pla "fo.

19 'Ka cin "koe "tɔ Bali -le 'fluba 'ji "drenun -fɔdɪ -a, 'lee Bali 'tɔ bɔ "drenun -fɔdɪ -a, 'lee "drenun nɛn Bali lei 'saun -a -cin -tɔa 'ka 'ji bɛ -a -fɔdɪ -a. "Drenun zɪɛ -a 'bɔ 'a nɛn 'ka Minsan 'tɔ bɔ 'ka 'bli pɛɛnɔn 'a.

20 -Kaa "tɪ Bali bɛ, 'ka muo "fɔ tɔ pɛɛnɔn man, ɛn 'ka muo "fɔ 'wɪ pɛɛnɔn 'ji, -kaa san Zozi Crizi 'tɔ 'ji.

Zozinɔn, 'ka 'wɪ drɛ 'ka cin va "yi!

Lɪmɔn 'lee 'e 'sran -le 'wɪ

21 'Ka cin wei man "yi! Zɪ ka "klandɪ Crizi -lɔ -ci -kɔɔn zɪɛ!

22 'Ka lɪmɔnnun bɛ, 'ka 'ta wɔla 'ka 'sran wei da! -A -ci -kɔɔndɪ nɛn 'nan, ka 'ta wɔla Minsan wei da.

23 Kɔɔ -klɔnnɔn 'bɛ 'e nan "paala, "le zɪ Crizi -leglizi "paala bɛ -yee 'wɪ 'zɔ. -Leglizi 'bɛ cɪ "le Crizi 'bɔ po -le 'wɪ 'zɔ, ɛn minnun nɛn -ji bɛ, Crizi 'bɛ o "sia 'wɪ 'ji.

24 -Leglizi 'nɔn "ta wɔla Crizi wei da, -a -tɔwli "nɛn lɪmɔnnun 'o drɛ "nyian o -sran lɛ 'wɪ pɛɛnɔn 'ji.

-Klɔnnɔn 'lee 'e nan -le 'wɪ

25 'Ka -klɔnnɔnnun bɛ, 'ka nannun yɪ "yi, "le zɪ Crizi -leglizi ye "yi "bɛ -yee 'wɪ 'zɔ! Crizi wɪ "man ɛn e -ka -leglizi 'nɔn 'lɛji,

26 'nan -e -leglizi 'nɔn 'o drɛ Bali -le vɛ -a "fo. -A -batize drɛdɪ 'yi 'a, 'lee Bali wei vɪdɪ -a nɛn Crizi -leglizi drɛ 'saun Bali 'lɛ.

27 Yaa drɛ zɪɛ 'nan, -e -leglizi 'e drɛ 'e 'bɔ 'le vɛ -a, te e "bia fɛnyian, te "tri 'ka "man "dɪ, te -a man "ka 'e yrudɪ dɪ, ɛn te 'wɪ 'wɪdɪ 'ka "man "fo "dɪ. 'Pian -e -leglizi 'e 'kɔn 'saun Bali 'lɛ, te 'tɔ 'tɔ 'ka "man "dɪ.

28 Yɪdɪ "yi zɪɛ -a 'bɔ 'a nɛn -klɔnnɔnnun 'o nan yɪ "yi! Min nɛn 'e nan ye "yi "bɛ, te 'e 'fli ye "yi.

29 Kɔɔ min -tɔ 'ka 'naan 'e 'bɔ 'fli man dɪ, 'e 'fli cɪ fɛ -wɛɛman, ɛn 'e yɪɛ -tɔa 'e 'fli -va. Zɪ Crizi -a dra -leglizi lɛ zɪɛ.

30 -Leglizi 'bɔ 'bɛ cɪ Crizi po -a, ɛn -cɛɛ cɪ -a man mɛnnun -a.

31 'Wɪ nɛn 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji bɛ, 'ka 'cɪ "nrɔn "da. E ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan:

«-Klɔnnɔn "sia 'e "tɪ 'lee 'e "bɔ "man -e 'e pei 'fo 'e nan va, -e 'o drɛ min -tɔwli "a.»

32 'Wɪ -dan tɔ a 'e yɔɔdɪ 'wɪ zɪɛ -a -sru. "An -ci ve 'cɛɛ 'nan, zɪ Crizi 'lee 'yee -leglizi 'nɔn cɪ zɪɛ.

33 'Pian 'wɪ 'tɔwli zɪɛ e ya "nyian 'ka 'bɔ 'le vɛ -a. 'Ka -klɔnnɔnnun bɛ, 'ka nan yɪ "yi "le zɪ 'ka 'fli ye "yi "bɛ -yee 'wɪ 'zɔ! ɛn 'ka lɪmɔnnun bɛ, 'ka 'sran 'sia min -a!

6

'Nɛn 'lee 'e "tɪ 'le 'wɪ

1 'Ka nannannun bɛ, [Minsan -le "wɛan bɛ,] 'ka 'ta wɔla 'ka "tɪ 'lee 'ka "bɔ "wei da! -Yɛɛ cɪ 'wɪ "yi "a.

2 Kɔɔ Bali "e 'nan: «'I yɪɛ 'e 'nan "tɪ 'lee 'i "bɔ "man!» -Yɛɛ cɪ -pei -tɔ wɪ tɛdɛ nɛn Bali 'wɪ 'tɔ 'pla -a -sru "bɛ -a.

3 'Wɪ zɪɛ -nyrɛn 'nan: «'I 'ci "nrɔn ye, ɛn i "mɔan 'trɛda.»

4 'Ka 'nɛn "tunun bɛ, 'wɪ nɛn e 'nɛn 'ci -tɔa lou 'e "tɪ 'lee 'e "bɔ "man bɛ, te 'ka drɛ -wɛ "dɪ! 'Pian 'ka o 'lɛbɔ 'wɪ "paadɪ -a o 'ji 'lee 'wɪ pladɪ -a -wɛ. 'Ka drɛ 'wɪ nɛn e "sia Minsan va bɛ -a yra man.

Nɔan 'lee 'e 'tazan -le 'wɪ

5 'Ka nɔannun bɛ, 'ka 'ta wɔla 'ka 'tanɔn wei da! 'Ka "klan Bali lɔ ɛn 'ka drɛ 'ka 'ci 'fɪdaa 'a! ɛn 'ka 'ci "nrɔn 'nan, ka ya -a drɛnan Crizi lɛ!

6 Te 'ka drɛ o yɪɛ lɛ 'saza 'nan -e 'o 'ka yɪ "yi "dɪ! 'Pian 'ka -kɔɔn 'nan Crizi 'sunɔn nɛn 'kaa! ɛn 'wɪ nɛn e cɪ Bali cɪ 'sɔ 'a bɛ -a 'bɔ nɛn 'ka drɛ 'ka 'bli pɛɛnɔn 'a!

7 'Ka 'ta 'e 'kɔn "fava 'nyranman 'panan -wɛ. ɛn 'ka 'cɪ "nrɔn 'nan, Crizi lɛ nɛn ka cɪ 'nyranman zɪɛ -a 'panan, 'nan blamin lɛ "cɛɛ dɪ!

8 -A -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, -te min a nɔan -a oo, ɛn -te e 'ka nɔan -a dɪ oo, e ya 'wɪ "tun "a. 'Pian zɪ min -tɔ 'nyranman 'pa bɛ, -a da nɛn Minsan -a -ko "paa.

9 Kaa nɛn ka cɪ o tanɔn 'a bɛ, -a -tɔwli "nɛn "nyian 'cee vɛ -a. 'Ka 'cee nɔannun 'sia min -a! Te 'ka 'kɔn o man -wɪwɪwɪ dɪ! -A -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, 'ka 'san a waa -tɔwli, e ya laji. Ya'a min bɔ "va 'vaa -e 'e va wɪ drɛ dɪ.

'Ka 'man 'e 'kɔn 'e wɔɔdɪ tɔ -wɪdɪ "le "wɛan!

10 Maan 'le -sɛanla 'cɛɛ 'nan, 'ka 'tɔ -kli! 'Cɛɛ drɛdɪ min -tɔwli "a 'ka 'vale Minsan -a 'bɛ dra, te -yee 'plɛblɛ nɛn e ya fɛ pɛɛnɔn 'ta lou "bɛ, e 'ka -tɔa -kli.

11 Bali -le -kuli -tan fɛnun nɛn yaa -nɔn 'cɛɛ bɛ, 'ka 'man wɔɔ -a, -e 'ka 'kɔla "tɔdɪ -a Satan -le see "paa wɪnun 'lɛ.

12 Kɔɔ -kuli nɛn -kaa 'lɛ bɛ, blamin man "cɛɛ -kaa -taan "dɪ, 'pian -kaa -taan lei -wɪdɪnun pɛɛnɔn nɛn laji bɛ, o man. 'Plɛblɛ a -wɔ, ɛn o min "paala, ɛn o 'nyranman "paa klun va.

13 -Yee "wɛan Bali -le -kuli -tan fɛnun nɛn yaa -nɔn 'cɛɛ bɛ, 'ka 'sia! -Te kaa drɛla "da "bɛ, tɔ nɛn yɪ -wɪdɪ bɔa "ka man bɛ, ka -kɔlaman -tɔdɪ -a -kli -e 'ka bɔla "ji 'kloun 'gloun.

14 'Ka 'man 'e 'kɔn 'e wɔɔdɪ! 'Ka 'ta wɔla 'wɪ tɪɪh da! -Yɛɛ cɪ "le 'ka -tien 'kɔlɛ 'le 'wɪ 'zɔ. 'Wɪ nɛn 'e 'sɔdɪ "ji "bɛ 'ka drɛ! -Yɛɛ cɪ "le 'ka 'kɔlɛ "nɛn yɔɔvɛ -le 'wɪ 'zɔ -kuli -lɔ.

15 -Fɔdɪ -trɔɔ nɛn Bali -a -nɔn 'cɛɛ Zozi Crizi -le 'wɪ nɔnnɔn 'a bɛ, 'ka 'tɔ "da 'plɛblɛ! -Yɛɛ cɪ "le 'ka 'cein -man -manwua 'le 'wɪ 'zɔ.

¹⁶ En "nyian be, 'ka yi -tera Zozi da "fo! -Yee ci "le 'ka 'man yooVe -le 'w1 'z0 Satan -le -tin 'wlenun nen 'te nren a "nen "be -w1.

¹⁷ Bali 'ka 'si 'w1 'ji, 'ka 'to "da 'pleble! -Yee ci "le 'ka 'wulo -man yoo 'kpogbo kle "le 'w1 'z0 -kuli -0. En -kuli -tan sen nen Bali lei 'saun -a -non 'cee be, 'ka 'kun "man! -Yee ci Bali wei -a.

¹⁸ 'W1 peenon ziE -a dredi -ji be, Bali nen 'ka tr0 'ba, en 'ka laab0 -yr0 'nan, 'e 'pa 'ka 'va. Tu peenon man 'ka Bali tr0 'ba "le z1 -yee lei 'saun -a -cin -toa 'ka 'ji be -yee 'w1 'z0. 'Ka yiE -traa 'w1 ziE -a dredi da, te 'ka 'pe 'e pl0 d1! 'Ka Bali tr0 'ba Bali -le minnun peenon le!

¹⁹ En "nyian be, 'ka Bali tr0 'ba 'men 'nan, 'w1 nen 'ko 'an v1 be 'e -cin -to 'an 'ji. En 'nan -si 'e 'le 's0 'men, -e 'an Zozi 'le 'w1 'nonnon nen -a -ci a 'e yood1 minnun man be, -a -ci v1 -w1.

²⁰ 'Be 'bo nen an ya -p0 'kuin 'g0 00, Zozi 'le 'w1 'nonnon 'pe 'ba a 'an '0 -e 'an v1 minnun le. -Yee "wean 'ka Bali tr0 'ba 'men 'nan, -si 'e 'le 's0 -e 'an v1, "le z1 e ci 'men 'nyranman -a be -yee 'w1 'z0.

²¹ -Kaa "b01 Zozizan Tisik nen -kaa ye "yi "be, -a yiE yra Minsan -le 'nyranman 'pad1 da. -A 'bo 'be "ta "lo 'w1 nen 'an man 'g0e -a 'sinan 'palE 'cee.

²² -Yee "wean maan 'pa 'sia 'ka 'va 'nan, -e 'w1 nen 'ko man be 'ka -to. En an ya "va 'nan 'e 'ka "koe "to 'ka da.

²³ -Kaa "t1 Bali 'lee Minsan Zozi Crizi 'o 'wee -f0d1 -tr00, 'lee 'wee y1d1 "yi, 'lee yi -terad1 Zozi Crizi da -non 'ko "b01 Zozinon peenon le.

²⁴ Bali -le "yi 'e 'kon minnun peenon nen o -kaa san Zozi Crizi ye "yi -a 'leda "ka "d1E o va.

'Fluba nen Pɔl -a crɛn -tɛ Filipov 'nɔn lɛ

1 'An 'bɔ Pɔl 'lee Timote nen kɔ cɪ Zozi Crizi 'sunɔn 'a bɛ, kɔɛ 'fluba 'gɔɛ -a crɛn -tɛ. Kɔa crɛn -tɛ minnun pɛɛnɔn nen o drɛ Zozi Crizi -le vɛ -a ɛn o ya Filipov 'fla bɛ -wle. Kɔa crɛn -tɛ minnun nen 'o yie -tɔa -leglizi -va 'lee minnun nen o "paa o va bɛ -wle.

2 -Kaa "tɪ Bali 'lee Minsan Zozi Crizi 'o 'wee 'yi 'lee 'wee -fɔdɪ -trɔɔ -nɔn 'cɛɛ.

Pɔl Bali trɔv 'ba Zozinɔn nen Filipov fla bɛ -wle

3 Tɔ -tɔdɔ pɛɛnɔn man -te 'ka 'cin -trɔa 'an 'ji bɛ, an 'mɛn Bali muo -fɔa.

4 Tɔ pɛɛnɔn man, -te 'mɛɛn vɪ 'nan 'an Bali trɔv 'ba 'cee 'wɪ man bɛ, ci "nrandɪ -dan a 'an 'lɔ.

5 An Bali muo -fɔa, kɔɔ yi tɛdɛ nen ka wɪ Zozi man -trilii, -e 'e bɔ cɛgɔv yi -a bɛ, ka 'pa 'an 'va ɛn -kaa Bali -le 'wɪ 'nɔnnɔn fuila "man.

6 An yi -tɛala "da 'nan, Bali 'bɔ nen e 'wɪ 'yi zɪ -a pei 'trɔa 'ka 'va bɛ, yaa dra -e 'e 'kɔv 'e 'le 'trilii, -e 'e 'le sɔɔ tɔ nen Zozi Crizi -taa "man 'bɛ -a.

7 -Te 'wɪ zɪɛ -a -cin a 'an 'ji 'cee "wɛan bɛ -a -nɔan da nen, kɔɔ 'ka 'nan wɪ a 'an man 'kpa tɪglɪ. Tɔv nen te an ya -pɔv 'kuin oo, ɛn tɔv nen te 'an -tɔ 'kpa tɪglɪ Crizi -le 'wɪ 'nɔnnɔn -sru minnun tanɔn yie man oo, "yi 'nen Bali -a drɛ 'mɛn bɛ e drɛ -kaa pɛɛnɔn 'le vɛ -a.

8 -Te maan 'vɪ 'nan an 'ka ye "yi 'le zɪ Zozi Crizi 'ka ye "yi 'bɛ -yee 'wɪ 'zɔv bɛ, Bali -a -tɔa 'nan 'wɪ 'kpa nen.

9 ɛN 'wɪ nen maan laabo Bali lɔ te an ya Bali trɔv 'banan bɛ -nyrɛn 'nan, yɪdɪ "yi 'e 'pa "da 'ka 'va, ɛn 'wɪ 'tɔdɪ 'lee 'wɪ 'fa 'si bli 'e 'kɔn 'ka yei,

10 -e 'ka -kɔla 'wɪ nen e cɪ tɪglɪ bɛ -a -si siadɪ -a. -Te e drɛ zɪɛ, Zozi 'ta nyan bɛ, te ka ya 'saun, ɛn 'tɔ 'tɔ 'ka 'kɔan 'e 'padɪ 'ka man dɪ.

11 ɛN 'nyian bɛ te 'cee 'wɪ nen kaa drɛ 'trɛda bɛ, e ya 'e fadɪ Zozi Crizi -le 'wɪ 'yi 'saza 'a. 'E drɛ zɪ, -e minnun 'o Bali 'tɔ 'sia -dan, te waa bɔa.

Pɔl 'e yra 'yɪ Bali -le 'wɪ 'nɔnnɔn vidɪ man

12 'An "bɔvɪ Zozinɔn, an ya "vale 'ka -tɔ 'nan, 'wɪ nen e 'bɔ 'an man bɛ, -yɛɛ -maan ɛn Crizi -le 'wɪ 'nɔnnɔn fuila "man.

13 Kɔɔ 'sounjanun pɛɛnɔn nen 'o yie -tɔa mingɔnnɛn -le 'kɔn 'va bɛ, 'lee 'flanɔn pɛɛnɔn waa -tɔ 'nan Crizi -le 'wɪ 'nɔnnɔn vidɪ man nen an ya -pɔv 'kuin.

14 Zɪ -kaa "bɔvɪ Zozinɔn "kaga 'an 'yɪ -pɔv 'kuin bɛ, ɛn -wee yi -tɛradɪ Minsan da 'pa "da, -a -nan nen wa 'a "klanlɛ "nyian dɪ, ɛn o Bali -le 'wɪ 'vɪ minnun lɛ.

15 Maan -tɔa 'nan min -mienun a o va bɛ, 'o Crizi -le 'wɪ 'nɔnnɔn ve man bɔdɪ -a 'an 'va zia, ɛn waa ve -sa -fɔdɪ pɛ -ji. 'Pian min -mienun 'o Crizi -le 'wɪ 'nɔnnɔn ve 'o 'ci 'fidaa 'a.

16 Minnun zɪɛ 'o dra 'an yɪdɪ "yi 'le "wɛan. Kɔɔ waa -tɔa 'nan Bali 'an 'pla 'nan -e 'an 'tɔ Crizi -le 'wɪ 'nɔnnɔn -sru minnun tanɔn yie man.

17 ɛN minnun nen 'o Crizi -le 'wɪ 'nɔnnɔn ve -sa -fɔdɪ pɛ -ji 'an 'va zia bɛ, wa 'a ve 'o 'ci 'fidaa 'a dɪ. E ya o ji 'nan "wɛɛ drɛ zɪɛ, te 'mɛn yra yɪdɪ "paa "da -pɔv 'kuin.

18 'Bɛ 'ka 'mɛn 'ji fɛ -tɔ -a dɪ. -Te -wee ci "nrɔndɪ a -wɪdɪ oo, ɛn -te 'bɛ "cɛɛ dɪ 'o 'ci "nrɔnman "yi oo, -a pɛɛnɔn zɪɛ -a -ji bɛ, Crizi -le 'wɪ 'nɔnnɔn 'bɛ ve. 'Wɪ zɪɛ yaan 'ci "nranman.

ɛN yaan ci "nranman 'li 'trilii,

19 Kɔɔ maan -tɔa 'nan, 'cee Bali trɔv 'badɪ 'lee Zozi Crizi lei 'saun nen yaan 'ta -nanjɛan "bɛ, -yee "wɛan an 'sia 'wɪ 'ji.

20 'Wɪ zɪɛ 'an 'bli a "da, ɛn an yi -tɛala "da 'kpa tɪglɪ. Maan -tɔa 'nan, Bali 'ka 'we "man -e 'yaan 'tɔv dɪ. An -taa Crizi 'tɔ drele -dan 'an 'kɔlɛ 'a minnun pɛɛnɔn yie man. -Te an -ka oo, ɛn -te 'an yie 'fu "man oo, an -taa -a 'tɔ drele -dan 'kpa tɪglɪ 'le zɪ maan dra tɔ pɛɛnɔn man bɛ -yee 'wɪ 'zɔv.

21 Maan ve zɪɛ, kɔɔ 'mɛn ve bɛ, -te 'an yie a "man 'bɛ, te an ya Crizi -le vɛ -a. ɛn -te an -ka bɛ, te e ciɪla "mɛn "da.

22 ɛN -pɛ -tɔ da zia bɛ, -te an yie a "man "bɛ, te an Crizi -le 'nyranman "paa tian. -Nyrɛn kɔ an 'si "va "bɛ, ma'an tɔa dɪ.

23 Kɔɔ 'an 'fli ye "yi -pɛ 'fli 'bɔ dave -a. An ya "vale an "sia 'trɛ 'gɔɛ -a da -e 'ko 'vale Crizi -a 'kɔ 'kɔn. 'Bɛ 'bɔ 'bɛ cɪ "yi "fo.

24 'Pian 'cee "wɛan -a "yi mlin -e 'an yie 'e 'fu "man.

25 An yi -tɛala 'wɪ zɪɛ -a da. -Yee "wɛan maan -tɔa 'nan, an -fo tian 'ka "srɔn, -e 'an 'pa 'ka pɛɛnɔn 'va, -e 'cee yi -tɛradɪ Zozi da 'e 'kɔv 'lɛ, te 'ka 'ci a 'e "nrandɪ.

26 ɛN "nyian bɛ -te an 'li 'an da 'ka 'va bɛ, -e 'mɛn 'lɔdɪ 'ka 'va 'e 'ka 'ci "nran 'e 'ciɪla "da, -e 'ka Zozi Crizi 'tɔ bɔ.

Kayraye Crizi -le "wɛan

27 'Pian -te 'wɪ oo 'wɪ nen e 'bɔ 'an man bɛ, 'cee 'ta wɔ -pɛ 'e -kɔɔn 'nan Crizi -le 'wɪ 'nɔnnɔn -sru "nen 'ka cɪ! ɛn -te ma'an 'ka yɪlɛ "nyian dɪ oo, 'pian 'an 'ka 'ta wɪ man 'nan, ka -fɔ Zozi -sru 'ta wɔnɔn tɪglɪ 'a. 'Ka 'ci 'e 'kɔn -tɔwli! ɛn 'ka 'wulo -ji "nrɔn 'wɪ -tɔwli "da, -e 'ka Zozi Crizi -le 'wɪ 'nɔnnɔn fuila "man min pɛɛnɔn 'va.

28 Te nyɛn 'e 'kɔn 'ka 'ji 'ka 'nanmannɔn 'le 'wɪ nen waa dra 'cɛɛ bɛ -yee "wɛan dɪ. 'Wɪ zɪɛ -a dreɪdɪ 'bɛ -kɔɔnman 'nan 'o 'fli 'si Bali man -kɔɔbli. Bali -taa "o -nan -nyanlɛ. 'Pian 'cee

ve be, yaa -koonman 'nan, ka ya -si nen e min 'sia 'w1 'ji be -a da. En 'w1 z1e e "sia Bali va.

29 Koo Bali 'ka 'yi "drele 'cee 'nan -e 'ka yi -tera Crizi da 'saza di, 'pian 'nan -e 'ka yra yi Crizi -le "wean.

30 'Be nen 'gøe, 'an yra -towli "nen maan 'yi be, -a 'lein 'bo 'ji nen ka ci. Kaan 'yi te an ya 'an yra yunan Crizi -le "wean, en kaa maan 'nan an ya yra yidi z1e -a -ji "nyian.

2

1 Maan -tøa 'nan ka ya 'ka leadi Crizi man, en 'w1 z1e e 'ka "koe -tøa 'ka da. En 'ka cin siiman yidi 'yi "a. En 'ka 'vale Bali lei 'saun 'a, 'ka yei "a 'e 'sendi 'e cin va. En 'ka cin nyirinda "sia.

2 Ka 'w1 peenon z1e -a dra, 'pian 'kaan 'ci "nran 'e 'ciula "da. 'Ka 'ci -pøan 'e 'kon -towli, en 'ka 'w1 'towli 'yi "yi, en 'ka 'ci w1 'e 'kon -towli, en 'ka 'wulo -ji "nran 'w1 -towli "da.

3 Maan ve 'cee 'nan, te 'ka 'w1 'tu dre te e ya boe "blidi pe -ji di. En "nyian te e ya 'ka 'bo 'fli -koonidi "tun "a di. 'Pian 'ka 'fli dre "wennon, -e 'ka min peenun 'sia 'e 'mlin 'ka da.

4 Te 'ka 'va min -to 'e 'e 'bo 'fli -le 'w1 'yi -wee 'di, 'pian min peenun -le 'w1 'yi "nen 'e -wee.

5 -Pøan "towli "nen Zozi Crizi -a 'pa 'e 'ji be, -a 'bo nen 'e 'kon 'ka 'ji.

6 Crizi nen e ya paan "le Bali -le 'w1 'zø 'w1 peenon dre di -ji be,

ya'a -weele 'nan 'e 'fo Bali -a -trilii di, 7 'pian 'e 'bli 'si 'w1 z1e -a da,

en e dre "le noan -le 'w1 'zø. 'E 'fli dre "le blamin -le 'w1 'zø,

e min dre w1 dre. 8 E w1 "man, en 'e 'fli dre "wennon.

'W1 nen Bali -a 'v1 -yre "be, e 'ta 'wola "da -trilii,

en e dre -a -kadi -a. -Ka z1e, yaa 'wø yiba "plan da

"le ploanzan -le 'w1 'zø. 9 'W1 peenon nen yaa dre z1e,

-yee "wean nen Bali -a -to fe peenon da. En 'tø nen e ci fe peenon 'tø 'ta lou "be,

yaa -non -yre. 10 Bali 'tø z1e -a 'pa "man,

'nan -e laji lou "fenun peenon 'lee 'tre da fenun peenon

'lee 'tre 'wlu fenun peenon 'o "po -søonla Zozi 'wlu.

11 En "nyian be, -e o peenon 'o v1 'nan,

Zozi Crizi a Minsan -a. 'W1 z1e e ya -kaa "ti Bali 'tø dre di -dan a.

'Ka 'kon 'ka 'bidi 'tre da "le 'te 'le 'w1 'zø

12 -Yee "wean 'an beenun, 'ka 'ta wola Bali wei da, "le z1 ka dre di 'sia 'va be -yee 'w1 'zø.

'W1 nen kaa -si 'sia be 'ka yie -trøa "da "klandi -a Bali lo, -e 'e -koon 'nan ka ya 'ka 'sidi 'w1 'ji. Wa'a vile 'nan 'ka dre 'an yie man 'saza di,

'pian -a 'yi mlin 'be nen an 'ka 'nan di e, -e 'ka dre 'e 'ciula "da.

13 -A -cin 'e 'kon 'ka 'ji 'nan, Bali 'bo 'be ci 'w1 z1e -a drenan, en -yee 'ta -tøa 'ka man 'nan 'ka dre "le z e ci "va "be -yee 'w1 'zø.

14 'Cee 'w1 peenon dre di -ji be, te 'ka wun -wun "v1 di, en te 'ka 'sa -fø di!

15 'Ka dre zi, -e 'tø 'e vile 'e 'pa 'ka man di, -e 'ka 'kon 'saun Bali 'le. En "nyian be, minnun nen 'w1 'wlidi "dre di 'ka 'naan o man di e, -e 'ka 'kon o yei Bali -le 'nennun nen 'w1 'wlidi "towli 'ka o man di e waa. 'Ka 'bi o yei "le z1 mln cren "bia laji be -yee 'w1 'zø.

16 'Ka 'tø Bali wei nen e 'belidi nen ya'a 'nyaan di e -a -noan "min le be -a da 'pleble. 'Ka dre z1e, -e tø nen Crizi -taa "man "be, 'an 'ci 'e 'kon 'e "nrandi 'ka 'va. 'W1 z1e -yee -koonman 'nan, 'nyranman peenon nen maan 'pa 'ka 'va 'lee 'an "koe peenon nen maan -nyan 'ka 'va be, -a "nen 'ka 'fule "e "tun "di.

17 'Cee yi -teradi Bali da be, e ya 'cee Bali -pandi -a. -Te waan 'te be, e ya "le 'nan 'sraga bove nen waa 'pa 'cee Bali -pandi da. -Te 'w1 z1e e dre be, 'an ci "nranman, en -kaa peenon 'ci "nranman 'e cin va.

18 En "nyian 'cee 'va zia be, 'ka 'ci 'e "nran, -e -kaa ci 'e "nran 'e cin va.

Pøla "vale 'e Timote "paa -sia

19 'An yi -teala Minsan Zozi da 'nan, yaa -si -noan -e 'an Timote 'pa "sia 'ka 'va "nyian do. Maan dra z1e -e 'an 'ka 'ta w1 man, te 'an "koe "a 'e 'tø di 'an da.

20 Timote nen maan "paa -sia 'ka 'va, koo min pee 'ka 'gø te 'ka 'nan w1 a "man tigl "le z1 'ka 'nan w1 ci 'an man be -yee 'w1 'zø di.

21 -Yee ci 'nan minnun peenon a 'o 'bo 'fli -le 'w1 'yi -weenan, 'pian o 'ka 'w1 nen Zozi Crizi ci "va "be -a -weenan di.

22 Kaa -tøa 'ka 'bo 'a 'nan, Timote a min nen min yi -teala "da "be -a. E 'w1 dra "le 'nan 'nen nen 'e "ti wei maan "be -yee 'w1 'zø. 'E 'fli -non Zozi Crizi -le 'w1 'nonnan vidi -ji "le 'men 'w1 'zø.

23 Timote z1e, -a -cin a 'an 'ji 'nan 'an "paa -sia 'ka 'va "nyian do. Maan "paa -sia tø nen 'w1 nen e "ta -daa "bo le 'an man be, maan -ci ye be -a man.

24 En 'w1 'bo z1e -a -ji be, an yi -teala Minsan da 'nan o "sia 'an man -e 'an 'bo 'an 'lo "nyian 'ka 'va nun.

Epaprodi -le 'w1

25 'Pian 'be nen 'gøe, e ya "yi -e 'an Epaprodi nen -kaa "boi Zozizan 'a be, -a li 'e da 'ka 'va. 'Kø 'vale -a koe 'nyranman 'pa 'e cin va, en 'kø 'vale -a koe yra 'yi 'e cin va. -A 'bo nen kaa 'pa 'sia 'an 'va, en fenun peenon nen kø 'e -non 'men be kaa 'pa -yre.

26 'Ka dra Epaprodi 'bo -te a 'kpa tigl. En "nyian be -a 'w1 "naan "man 'nan ka 'yee man "yaadi 'w1 'man.

27 'W1 'kpa nen! -A man yaa 'kpa tıglı, -a -kadı -fola tu, 'pian Bali -a nyrında 'si. Wa'a vıle 'nan -a 'saza nen Bali -a nyrında 'si dı. 'An nyrında -sen "nyian Bali da, 'du -e 'an 'man 'e vıle 'e 'fı 'yuo dı -le "wean.

28 Maan "paa -sia 'ka 'va "nyıandı, 'nan -e te kaa 'y1 be -e 'ka 'ci 'e "nran. 'W1 zıe 'e "men 'ci "nranman "nyian.

29 -Te 'e 'b0la 'ka 'va nun be, 'ka 'sia ci "nrandı -dan a, "le zı Zozın0n -a dra be -yee 'w1 'z0. Minnun nen o 'w1 dra "le -yee 'w1 'z0 be, 'ka o b0 'e 'ciıla "da.

30 K00 Zozı Crızı -le "nyranman 'padı -le "wean -a -kadı -fola tu. 'Pian 'e 'bli 'si 'yee 'belıdı le, en e 'pa 'an 'va, ka 'ka 'nan -kogo dı -le "wean.

3

Zozı Crızı -towlı 'be min 'sia 'w1 'jı

1 'Be nen 'g0e 'an "b0ı Zozın0n, 'ka 'ci 'e "nran 'nan ka dre Mınsan -le ve -a. 'W1 -towlı "nen maan 'vı 'cee 'va be, -te maan ve tıan 'cee be, -a vıdı 'ka 'an "koe 'nyaan "fo "dı. En "nyian be e ya 'cee 'w1 "y1 "a.

2 'Ka dre "y1 min -wlıdı nun va! O Bali -le 'w1 "paaman min -jı -wlıdı. Wee 'ta -t0a 'ka man 'nan 'ka 'f0 -kl0nm0n -va 'vaa -e 'ka 'k0n 'saun Bali 'le.

3 'Pian minnun nen o 'f0dı -kl0nm0n -va tıglı be, -kaa 'b0 nen. -Cee cı Bali -le minnun tıglı 'a, k00 Bali 'yee lei 'saun 'n0n -cee. -Yee lei 'saun 'b0 'be -maan en -kaa "sua. En "nyian be -ka'a yı -teala -kaa 'b0 'fıı -le 'pleble da dı, 'pian Zozı Crızı -le 'pleble da nen -kaa yı -teala.

4 'Men ve be, an -k0laman paan -e 'an yı -tera 'an 'b0 'fıı -le 'pleble da. -Te min -a ve paan 'nan 'e 'w1 dra 'e 'b0 le 'pleble 'a be, meen cı -a tede -a.

5 K00 waan 'f0 -kl0nm0n -va 'an 'ya yı 's0razan da. En 'an "tı 'lee 'an "b0 "a İzraeı 'n0n 'a. O "sia Benzamen -le kunnin -wulo da. Maan ve 'nan Ebre min 'be 'an 'ya, en an ya Ebre 'wle tıglı 'a. -Te e ya 'ta w0dı Zuıf 'n0n 'le -pei da -a be, maan dre 'seze "le Farızen 'n0n 'a dra be -yee 'w1 'z0.

6 An 'ta 'w0la -pei -t0 wı nun da "b00 "le "wean, an 'te 'pa -leglızı 'nan da. -Te e ya min nen e cı tıglı 'ta w0dı -a -pei -t0 wı nun da be, min -t0 'ka 'mlınle 'an da 'be 'nan "fo "dı.

7 'Wı nun nen "nen maan ye 'an 'yie -goei 'w1 -dan tu -a be, 'be nen 'sıen 'g0e Crızı -le "wean ma'an ye "nyian fe -tu -a dı.

8 'W1 'kpa nen! Maan ye 'sıen 'w1 "tun "a, k00 dređı Mınsan Zozı Crızı -le ve -a be -a "y1 "mlıan 'wı p0en0n da. Crızı -le "wean 'an 'bli 'si fenun p0en0n da, en an o ye 'an 'yie -goei "le bli da -p0 -le 'w1 'z0. An ya "vale 'nan Crızı 'e dre 'men ve -a,

9 en an dre Crızı -le ve -a. Ma'an weeman "nyian 'nan 'an 'ta w0la -pei -t0 wı nun da, 'vaa -e 'an dre min tıglı 'a Bali 'le dı. 'Pian

maan -weeman 'nan, 'an yı -teala Crızı da -e 'an dre min tıglı 'a Bali 'le. K00 Bali min 'sıala min tıglı 'a min -le yı -teradı Bali da man.

10 'An 'jı wı p0en0n nen 'nan 'an Crızı -t0 'kpa tıglı, en 'pleble nen Bali -a wıuan 'a 'kan0n 'va be, 'e dre 'men ve -a. En "nyian be, yra nen Zozı 'a 'y1 be "an 'y1. En -yee -ka nen yaa 'w0 be, an 'sia "le 'nan 'an 'b0 'be 'ka.

11 'W1 zıe -a -cın nen 'an 'jı, -e 'an -k0la wıuandı -a -kan0n 'va "le -yee 'w1 'z0.

12 Ma'an vıle 'nan an 'b0 'w1 'b0 'wulo planan 'va dı. En -te 'be "cee dı 'nan an dre min nen -yee 'w1 a 'e 'le s00dı Bali 'le 'va be -a dı. 'Pian maan -weeman 'nan 'an 'k0 tıan 'an 'le -e fe nen Bali -a 'pla 'an -kopa 'a be 'an yı. Zozı Crızı 'an dre 'yee ve -a 'va "le "wean.

13 'An "b0ı Zozın0n, ma'an nranman 'an 'jı 'nan fe nen Bali -a 'pla 'an -kopa 'a be, maan 'y1 'va dı. 'Pian 'men cı "nrandı -a -towlı, -nyren 'nan, 'w1 nen 'be cı 'an -sru "be, 'an 'ci 'e 'san 'be man, en 'w1 nen 'be cı 'an 'le zıa be, maan -weeman 'nan 'an b0 'be 'nan.

14 -Yee "wean maan dra 'nan -e 'an b0 'w1 'b0 'wulo planan, -e fe nen Bali -a 'pla 'an -kopa 'a be, 'an yı. Bali -ta Zozı 'a, en e -kaa laab0 'nan -e -kaa -kopa zıe -a yı lajı.

15 -Kaa p0en0n nen -kaa cı Bali -le 'w1 'jı ceje be, -cee 'wulo -jı "nrandı 'e 'k0n -towlı 'w1 zıe -a da. -Te min -mıenun a 'ka yei 'nan 'ka wei 'ka waa -towlı 'w1 zıe -a da dıe, Bali -taa -a fa 'sıle 'cee.

16 'Pian e ya "le 'nan 'w1 p0en0n nen cee 'ci 'man 'va be 'ka 'ta w0la 'be da.

'Ka dre Pol sı dren0n 'a!

17 'An "b0ı Zozın0n, 'ka dre 'an sı dren0n 'a! Minnun nen -wee 'ta w0 -pe a "le zı kaa -nan 'y1 'k0 'b0 be -yee 'w1 'z0 be, o nen 'o dre 'cee 'w1 -k00n "mann0n 'a.

18 Maan 'vı tıan 'cee 'e 'pa -a "kaga, en maan ve "nyian 'cee 'an yra -le yie 'y1 'a 'nan: Minnun "kaga "a, te -wee 'ta w0 -pe -a -k00nman 'nan o ya Crızı -le yıba "plan 'nanmann0n 'a.

19 Minnun zıe, o klu -taa 'sule 'tređa, wa'a 'ko Bali va dı. 'O 'b0 cı 's0 wı nun be, -yee cı "le -wee Bali -le 'w1 'z0. En 'w1 nen k0 'e o -te paan 'yra -a be, e ya 'pian -wee cı "nran wı -a. 'Tređa wı nun 'g0e -a da nen 'o 'ci "nranman.

20 'Pian -cee ve be, -cee 'fıa a lajı lou. -Kaa ya Mınsan Zozı Crızı man -p0ennan 'nan 'e 'sı 'nan nun -e 'e 'ta -kaa 'sı 'w1 'jı.

21 E -taa -cee 'tređa 'k0le nen e cı 'e yra yınan 'g0e -a man lılea -e 'e dre "le 'nan 'e 'k0le nen e "bıa be -yee 'w1 'z0. -Yee 'pleble nen yaa -maan 'l00 fe p0en0n a 'e pladı "wlu "be -a 'b0 'a nen yaa dra.

4

1 -Yee "wean 'an "b0ı Zozın0n, 'ka 'nan wı a 'an man "le 'an 'ka yı, en 'cee "wean 'an 'ci "nranman e -cıala "da. En "nyian be cee 'an

'blɔ -tɔa "da. 'Wɪ nɛn kɔ 'ka drɛ 'lɔɔ -e 'ka 'fɔ Mɪnsan -sru 'ta wɔnɔn -a bɛ, -nyrɛn 'gɔ:

2 Evodi 'lee Sɛntik, an toba -fɔa 'cɛɛ 'nan 'ka 'wulo -ji wɪ 'e 'kɔn -tɔwli, kɔɔ ka ya Mɪnsan -le vɛ -a.

3 ɛn 'i 'bɔ 'nyian, i ya 'an 'pa "vazan tɪglɪ 'a. Maan laabo 'i 'lɔ 'nan, 'i 'pa lumɔnnun zɪɛ o va. Kɔɔ kɔvɛ 'nyranman 'pa waa Bali -le 'wɪ 'nɔnnɔn vɪdɪ -a. ɛn o 'nyranman 'pa 'nyian o 'vale Kleman 'lee 'kɔvɛ 'nyranman 'panɔn -mienun -a. Bali o pɛɛnɔn 'tɔ crɛn -tɛ 'yɛɛ 'fluba 'ji. 'Yɛɛ 'fluba zɪɛ minnun nɛn 'belɪdɪ nɛn ya 'a 'nyaan dɪɛ e ya -wɔlɔ "bɛ -a -ji nɛn o 'tɔ cɪ.

4 'Ka 'ci 'e 'kɔn tɔ pɛɛnɔn man 'e "nrandɪ 'nan 'ka drɛ Mɪnsan -le vɛ -a! Maan vɛ 'nyian 'cɛɛ 'nan, 'ka 'ci 'e "nran!

5 'Ka drɛ wɪ 'e 'kɔn -trɔɔ min pɛɛnɔn 'va. Mɪnsan -tadɪ 'bɔ 'kogo.

6 Te 'ka 'ci "nrɔn 'wɪ 'tɔ da -e 'ka 'wulo -ji 'e 'kɔ 'koun dɪ. 'Pian 'wɪ pɛɛnɔn 'ji bɛ, fɛ nɛn e kɪ 'ka man bɛ 'ka laabo Bali lɔ, te ka ya Bali trɔ 'banan. 'Ka laabo -yrɔ, te kaa muo -fɔa.

7 'Ka drɛ zɪɛ -e Bali -le -fɔdɪ -trɔɔ nɛn wa 'a kɔnnman min -le 'wɪ 'tɔdɪ man dɪɛ, 'e yɪɛ 'tɔ 'ka 'va, te 'ka 'ci yra 'tra, te 'ka 'wulo -ji wɪ a -trɔɔ, ka ya Zozi Crizi -le vɛ -a -le "wean.

8 'An "bɔɪ Zozinɔn, maan -fɔala 'nyian "va 'cɛɛ 'nan, 'ka 'ci "nrɔn 'wɪ nɛn e cɪ 'e 'sɔdɪ "ji "bɛ -a da. ɛn 'wɪ nɛn yaa -maan min yɪɛ 'naan min man bɛ, 'ka 'ci "nrɔn "da. ɛn 'wɪ nɛn e cɪ tɪglɪ bɛ, 'ka 'ci "nrɔn "da. ɛn 'wɪ nɛn e cɪ 'saun Bali 'lɛ bɛ, 'ka 'ci "nrɔn "da. ɛn 'wɪ nɛn nɛn min a yɛ "yi ɛn min "we man "yi "bɛ, 'ka 'ci "nrɔn "da. ɛn -tɛ 'wɪ 'tɔ a, waa -nan ye min lɔ, te e 'sɔa min lɛ ɛn e min 'bɔ 'tɔ dra -dan bɛ, 'ka 'ci "nrɔn "da.

9 'Wɪ nɛn maan paa 'ka 'ji 'lee 'wɪ nɛn kaa tranla bɛ, 'ka 'ta wɔla "da. ɛn 'wɪ nɛn kaa man 'an da 'lee 'wɪ nɛn kaa -nan 'yɪ 'an 'lɔ bɛ, 'ka 'ta wɔla "da. -Te kaa drɛ zɪɛ, Bali nɛn e -fɔdɪ -trɔɔ -nɔan "min lɛ bɛ, 'e -kɔan 'ka 'va.

Pɔl Filipo 'nɔn muo "fɔ

10 'Pa nɛn ka -ta "nyian -a wɔlɛ 'an 'va bɛ, yaan 'ci nran e -ciala "da. ɛn 'wɪ nɛn kaa drɛ zɪɛ -yɛɛ "wean an Mɪnsan muo -fɔa -dan. Maan -tɔa 'nan, kaa man -wɛɛman tɔ pɛɛnɔn man, 'nan 'ka -taa 'palɛ 'an 'va, 'pian -si nɛn kɔ 'ka 'sia bɛ ka 'a -kɔlale -a yɪdɪ -a dɪ.

11 Wa'a vɪlɛ 'nan fɛ -tɔ 'wɪ a 'an man, -yɛɛ "wean nɛn 'wɪ zɪɛ an cɪ -a vɪnan dɪ. 'Pian zɪ kɔ 'an drɛ 'lɔɔ -e tɛ an 'ka 'an 'ladɪ min lɔ fɛ da dɪɛ maan -tɔa.

12 Fɛ nɛn maan vɛ zɪɛ, -yɛɛ cɪ 'nan -tɛ e ya 'yalɛ -tɛdɪ -a oo, an 'bɛ 'ji ta wo sidɔ. ɛn -tɛ e ya fɛ yɪdɪ -a oo, an 'bɛ 'ji ta wo sidɔ. 'Wɪ pɛɛnɔn nɛn e bɔa "min man bɛ, ma'an koda tɔa -a -tɔ -lɔ "fo "dɪ. -Tɛ e ya -blɪfɛ "kaga yɪdɪ -a oo, ɛn -tɛ e ya dra -tɛdɪ -a oo, ɛn -tɛ e ya fɛ "kaga "yɪdɪ -a oo, ɛn -tɛ e ya fɛ 'ka min lɔ dɪ -a oo,

13 'wɪ pɛɛnɔn zɪɛ, maan "kuan 'an 'pɛ "fli "a Zozi Crizi nɛn 'an 'tɔ -kli -a bɛ -yɛɛ "wean.

14 'Pian 'cɛɛ 'pa nɛn kaa 'wɔ 'an 'va 'mɛn yra yɪdɪ -ji bɛ, kaa drɛ "yi.

15 Filipo flannɔn, kaa -tɔa 'ka 'bɔa 'nan, tɔ nɛn an Bali -le 'an 'wɪ 'nɔnnɔn vɪdɪ pou 'sia, ɛn an 'si 'cɛɛ 'leglɔn 'ji Masedɔa bɛ, -leglɪzi -tɔwli "nɛn e 'pa 'an 'va bɛ, 'ka 'bɔ nɛn. ɛn -cɛɛ tɔ -kaa cin wlu 'wɪnun drenan.

16 Kɔɔ tɔ nɛn an ya Tesalonik fla bɛ, cɛɛ 'pa 'an 'va 'e 'pa -a "fli yaa fɛ nɛn -a 'wɪ cɪ 'an man bɛ -a.

17 Wa'a vɪlɛ 'nan an ya -a -wɛɛnan 'nan minnun 'o "yi "drɛ 'mɛn dɪ. 'Pian 'wɪ nɛn maan -wɛɛman "bɔvɔ "bɛ, -nyrɛn 'nan, 'cɛɛ "yi "nɛn kaa drɛ 'mɛn bɛ, 'ka "nɛn "blɪ 'e 'cɪla "da.

18 'Bɛ nɛn 'gɔvɛ, fɛ nɛn kaa -nɔn Epaprodɪ lɛ 'nan 'e 'ta -a 'mɛn bɛ, maan 'yɪ 'e pɛɛnɔn. E 'bɔ maan 'e 'cɪla "da. 'Cɛɛ "yi "nɛn kaa drɛ 'mɛn bɛ, e ya 'le 'nan Bali -panvɛ nɛn kaa -nɔn, ɛn -a -kɔɛi 'nɔnnɔn 'ko laji -e 'e Bali cɪ 'sɔ bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zɔ.

19 Fɛ pɛɛnɔn nɛn e kɪ 'ka man bɛ, Bali nɛn maan "sua bɛ e -taa -a -nɔnlɛ 'cɛɛ. -A yɪfɛ nɛn -a -kɔɔn "manvɛ "ka 'dɪɛ, Bali -ciala Zozi Crizi -va -e 'e 'nɔn 'cɛɛ.

20 -Kaa "tɪ Bali 'tɔ 'e drɛ -dan 'li 'trilii. Amen!

Pɔl 'wɪ 'le 'sran o 'tɔ bɔdɪ -a

21 Minnun pɛɛnɔn nɛn Zozi Crizi -le "wean o ya Bali -le vɛ -a bɛ, an 'o 'tɔ bɔ. -Kaa "bɔvɔ Zozinɔn nɛn kɔ cɪ waa 'gɔvɛ o 'ka 'tɔ bɔ.

22 Minnun pɛɛnɔn nɛn o drɛ Bali -le vɛ -a bɛ, o 'ka 'tɔ bɔ. Mingɔnnɛnnun tazan nɛn Rɔm bɛ, -yɛɛ "kɔnnɛn 'nɔn nɛn Bali -le vɛ -a bɛ, o 'ka 'tɔ bɔ 'tandan.

23 Mɪnsan Zozi Crizi -le "yi 'e 'kɔn 'ka pɛɛnɔn 'va.

'Fluba nen Pəl -a cren -te Kolob 'non le

1 'An 'bō Pəl bē, Bali 'bō 'ci 'sō 'a nen an dre Zozi 'le 'pasiazan -a. Mēen 'fluba 'gōe -a cren -te 'kō 'vale -kaa "bōi Zozizan Timote -a.

2 Kōa cren -te 'ka Bali -le minnun nen Kolob fla bē 'cēe. Ka dre 'kō "bōi Zozinōn 'a, en 'ka 'pē -sru 'ka 'e tōadi Zozi 'le 'wī 'ji dī.

-Kaa "tī Bali 'e 'yee 'yi 'lee 'yee -fōdī -trōō -nōn 'cēe.

Pəl Bali trō 'ba Zozinōn nen Kolob fla bē -wle

3 Tō pēenōn man, -te kō ya Bali trō 'banan 'cee 'wī man bē, Bali nen -kaa san Zozi Crizi "tī "a bē kōa muo -fōa.

4 'Cee yi -teradī Zozi Crizi da bē, kōa 'wī 'man, en 'cee Zozinōn pēenōn yidī "yi "bē, kōa 'wī 'man "nyian.

5 Fē nen Bali -a 'pla 'cee vē -a laji, en 'ka 'bli a -yre "bē, -yee "wēan nen ka 'wī zīe -a dra. Fē 'bō zīe Zozi 'le 'wī 'nōnnōn nen 'wī tighl 'a bē, zī e 'bōla 'ka 'va bē, en ka -yee 'wī 'man 'e tēde.

6 Zozi 'le 'wī 'nōnnōn 'lein 'bō nen e 'bōla 'ka 'va bē, e ya fuilanan 'man 'trēda fē pēenōn 'nan. Minnun nen waa maan te o 'ta wōla "da "bē, o "nen "a -kōnan 'padī -a "da. 'Wī 'tōwli zīe -yēe cī drenan "nyian "cee 'va. 'E pou 'sia yi nen ka 'wī 'nōnnōn bē -a 'man, en kaa -cī 'man 'kpa tighl, 'nan 'ka nyrinda -sean Bali da bē -a da.

7 -Kaa "bōi Zozizan Epafra nen kōe 'nyranman 'paa waa, en kōa ye "yi 'kpa bē, 'wī 'nōnnōn zīe -yēe paa 'ka 'ji. -A -pē -sru 'ka 'e tōadi Crizi -le 'nyranman nen yaa 'paa 'ka 'va nun bē -a -ji dī.

8 Min yidī "yi "nen Bali lei -a -nyran 'ka 'ji bē, -yēe -nan 'sinan 'pa 'kōe.

9 -Yee "wēan 'kō 'bō "nyian, zī kō 'ka 'ta wī 'man bē, kō 'a tian 'flinle Bali trō 'badī -a 'cee 'wī man dī. Kōa laabō Bali lō 'nan, 'e 'wī 'tōdī 'lee 'wī 'fa 'si bli nen e 'sia -yee lei 'saun 'va bē -a -nōn 'cēe, -e zī -a cī 'sō wī cī bē 'ka -tō 'e 'cūla "da.

10 Kō Bali trō 'ba zīe 'nan, -e 'cee 'ta wō -pē 'e -kōōn 'nan Minsan -sru "nen ka cī, -e 'e 'sō -yre. En kōa trō 'ba "nyian 'nan -e 'ka 'wī "yi 'tō 'tōdō pēenōn dre, 'nan -e 'cee Bali -tōdī bē 'e 'pa "da!

11 En kō Bali trō 'ba "nyian 'nan, -yee 'pleble nen -a -kōōn 'manve "ka "dīe, 'e 'ka 'tō 'pleble -pē pēenōn 'ji. Bali 'e dre zī, -e 'ka "koe 'e vīe 'e 'si 'ka da dī, -e 'ka 'man -sran 'wī 'ji, te cī "nrandi 'a 'ka 'lō.

12 'Ka 'ka "tī Bali muo "fō! -Yēe -si 'lē 'sō, en "yi "nen yaa 'pla 'yee minnun -le vē -a bē e dre 'cee vē -a. "Yī zīe yaa 'pla 'yee mingōnnen trē nen e "bia bē -a da.

13 -Yēe -kaa 'si klun -le 'pleble 'wlu, en -a -pī nen e 'sō -yre "bē yaa -tō -kaa da.

14 'Wī nen -a -pī zīe yaa dre bē, -yee "wēan Bali -kaa ta pan 'wō, en e -cee 'wī 'wli dī fui.

15 Bali nen wa'a ye dīe, zī e cī bē, -a 'bō nen Zozi -a kōōn minnun lē. -Yēe cī Bali -pē dre fēnun pēenōn da "le Bali -le 'nen flin -le 'wī 'zō.

16 Kōō -a 'bō 'va nen Bali cūla en e fē pēenōn dre. Fē pēenōn nen min -a ye 'e yīe 'a 'trēda bē, 'lee fē pēenōn nen laji te min 'ka -a 'ye dīe, -yēe o dre. -Nyren "le lei -wli dīnun -le 'wī 'zō, en -nyren "le fēnun pēenōn nen 'pleble a -wō "bē -wee 'wī 'zō. Bali cūla 'e 'pī Zozi 'va en e fēnun pēenōn zīe -a dre. -A pēenōn zīe o ya -nan 'nan, -e 'o -a -pī 'tō dre -dan.

17 En Zozi Crizi 'bō 'bē cī fē pēenōn 'wulo -a, en -yēe o man dra.

18 -Yēe cī -leglizi nen -a 'bō pō -a bē -a -wulo -a, en -yēe cī -a pou -a. -Yēe cī min tēde nen e wluan -kanōn 'va bē -a, 'nan -e 'e 'kōn fē pēenōn 'lē.

19 E ya Bali 'bō 'ji 'nan 'yee -dan nen 'e cī -a bē, 'e 'nyran a 'e 'pī -va.

20 En e ya "ji "nyian 'nan 'e -cūla 'e 'pī -va -e 'e fē pēenōn yēi "sen 'e cin va 'o 'vale 'e 'bō 'a. Zozi 'le -ka nen yaa "wō yiba "plan "da en -a nyen -sran bē, -yēe -maan 'wī 'ka "nyian Bali 'lee fē -tō yēi "fo "dī. Fē pēenōn nen laji oō, en fē pēenōn nen 'trēda oō, 'wī 'ka 'o 'vale Bali -a o -tō yēi "dī.

21 'Ka 'bō "nyian, 'wī 'tōwli zīe e ya 'cee vē -a. 'E tēde bē, te ka ya 'ka 'sidī Bali man -kōōbli, en ka ya -a 'nanmannōn 'a. 'Ka dre wī -wli dīnun 'lee 'cee cī "nrōndī 'wli dī 'bē -cī -kōōnman zīe.

22 En 'bē nen 'gōe, Zozi 'le -ka nen yaa 'wō "le blamin -le 'wī 'zō bē, -yee "wēan Bali 'ka dre 'e beenun -a 'nan, -e 'ka -pī 'e man, te ka ya 'saun 'e 'lē, en 'wī 'wli dī 'ka 'ka man dī, en 'tō 'tō 'ka 'e 'padī 'ka man dī.

23 -Yee "wēan 'ka 'tō 'pleble! Te 'ka "koe 'e 'si 'ka da yi -teradī -a Zozi da dī! Fē nen Bali -a 'pla 'cee vē -a laji bē, te 'ka 'bli 'si -yre "dī! Fē 'bō zīe Zozi 'le 'wī 'nōnnōn nen kaa 'man bē, -yēe -cī 'si 'cēe. En Zozi 'le 'wī 'nōnnōn nen waa 'sinan 'pa minnun pēenōn lē bē, -a fuiladī "man 'nen 'an 'bō Pəl -a "paa 'nyranman -a.

Pəl -le 'nyranman

24 'An yra nen an cī -a ynan 'gōe, 'ka lē nen, en -a 'wī 'an 'cī "nranman. Kōō Crizi -le yra yidī bē, -a 'lē nen an cī -a -sranman. An ya 'an yra ynan -yee -leglizi nen -a pō a bē -a man.

25 An dre -leglizi -le 'nyranman 'pazan 'a, kōō Bali 'bō 'bē 'nyranman zīe -a -pēba 'wō 'an 'lō, 'nan -e 'an 'yee 'wī vī 'cēe 'e pēenōn.

26 Bali -le 'wī 'bō zīe, 'lī bē te e ya 'e yōōdī minnun man. 'Pian 'bē nen 'gōe, Bali -a kōōn 'wein minnun nen o cī -yee vē -a bē -wle.

27 Koo -a -cin a Bali ji 'e 'cen 'nan, 'e 'w1 yoodi z1e -a ta baala 'yee minnun lε -e 'o -tō 'nan, 'w1 yoodi 'bō a -dan, en -a -kōon 'manvε "ka "dī. En minnun nen o 'ka Zuif 'nōn 'a d1e, e ya -wee vε -a 'nyian. 'W1 yoodi 'bō nen 'nan, kaa nen ka 'ka Zuif 'nōn 'a d1e, Crizi a 'ka yei, en -yεε -maan 'ka 'bli a "da 'nan Bali -le mingonnen trε bε, "ka -koo "da.

28 -Yee 'w1 nen kua ve minnun pεεnōn lε. 'W1 'tōd1 -a nen kua "paaman o ji, te kv -ko 'w1 pladi -a -w1ε. Kua dra z1ε 'nan, -e minnun pεεnōn 'o drε ceje Crizi -le 'w1 'ji.

29 'W1 z1ε -yee "wean nen an 'nyranman "paa, en 'an 'fli -mεan dra. Crizi -le 'pleblε nen e 'nyranman "paa -a 'an man 'pleble 'gōε, -yεε -maan an -kōlaman 'w1 z1ε -a drēd1 -a.

2

1 'W1 nen an c1 -a drēnan 'cee vε -a 'gōε, 'lee Zozinōn nen Laodize bε -wee vε -a 'gōε, 'lee Zozinōn -mienun nen wa'a tian "nyian 'an y1ε 'o y1ε 'a d1e -wee vε -a 'gōε, an ya "vale 'nan 'ka -tō 'nan e ya "le -kuli man nen an c1.

2 An ya -a drēnan z1ε 'nan, -e 'ka "koe 'e 'tō 'ka da, en "nyian -e yid1 'yi 'e 'kōn 'ka yei, te 'ka y1ε -tōa 'ka cin va. An ya -a drēnan z1ε "nyian 'nan, -e 'cee 'w1 'tōd1 'e 'ciila "da, tōon -e Bali -le 'w1 yoodi bε 'ka -ci man. -Yee 'w1 yoodi z1ε Crizi nen.

3 En Crizi 'bō 'va nen Bali -le 'w1 'tōd1 pεεnōn c1, en -yεε ta bōala min lε.

4 An 'winun z1ε -a 'v1 'cεε 'nan -e min 'e v1ε 'e 'ka see "paa 'e wei -a, -e 'ka 'si -si t1gl1 da d1.

5 'An 'ka 'ka "srōn "kogo d1, 'pian 'mεn c1 "nrōnd1 pεεnōn a 'ka 'va nun. 'Ci "nrandi a 'an 'lō, kōo maan -kōnnen 'y1 'nan 'ka 'ci "nrōnman 'w1 'tōwli "da, en ka ya 'ka 'tōd1 -kli 'cee yi -tεrad1 Crizi da -ji.

6 Ka w1 "man 'nan Zozi Crizi 'bε c1 'ka 'san -a, -yee "wean 'ka 'fō 'ka leadi "man!

7 'Ka 'kōn Zozi 'va "le yiba "nen -a "sein "a 'trε 'ji 'pleblε bε -yee 'w1 'zō. En "nyian "le 'kōn nen waa -pυ -fō 'pleblε bε -yee 'w1 'zō. Yi -tεrad1 Zozi da nen waa paa 'ka 'ji bε, 'e 'kō 'pad1 -a "da. En 'ka Bali muo "fō -tidi.

'Ka drε 'yi minnun nen o Bali -le 'w1 ve 'wlu 'a bε o va

8 'Ka y1ε 'tō 'ka 'fli -va! Te min -tō 'e 'ka see "paa 'yee 'w1 'tōd1 -a -e 'ka 'si -si t1gl1 da d1! 'Winun nen yaa ve bε e ya 'w1 "tun "a, en 'winun nen blamin -a "nrōnman 'e 'wulo -ji -e 'e v1 bε -nyren. Lei -w1d1nun 'pa 'nyranman nen, z1ε. Ya'a 'sia Crizi -va d1.

9 Te min 'e 'ka 'man y1 d1! Kōo min nen e Bali kōon minnun lε -pε pεεnōn 'ji bε, Crizi -tōwli "nen.

10 En Crizi 'bō man nen ka c1 'ka leadi, -yee "wean fε -tō 'ka 'e 'k1d1 'ka man Bali -le 'belid1 va d1. Fεnun pεεnōn nen 'pleblε a -w1ō en o min "paala bε -yεε c1 o da.

11 En "nyian 'cee leadi Crizi man bε, e ya 'ka 'fōd1 -k1n1mōn -va -a. 'Ka 'fōd1 -k1n1mōn -va z1ε, e 'ka 'nan blamin plō 'pla 'ka man 'e 'pε -a d1, 'pian Crizi -va nen e 'si, en -a -ci nen 'nan 'ka 'vale 'w1 'w1d1 "a ka cεen e cin man.

12 'Ka -batize nen waa drε bε, e ya "le min nen ka c1 -a 'e tēdε bε -wεε 'wō 'trε 'ji 'o 'vale Crizi -a. En "nyian e ya "le Bali 'ka wluan -kanōn 'va 'ka 'vale Crizi -a, kōo ka yi -tεala Bali -le 'pleblε nen e Zozi Crizi wluan -kanōn 'va bε -a da.

13 Kaa nen ka 'ka Zuif 'nōn 'a d1e, 'e tēdε bε 'winun nen o c1 'w1d1 "bε kaa dra. -Yεε -maan Bali 'lε bε, ka ya "le minnun nen o ya "kadi bε -wee 'w1 'zō. 'Pian 'bε nen 'gōε Bali 'belid1 -nōn 'cεε 'ka 'vale Crizi -a. Bali -kaa pεεnōn 'le 'w1 'w1d1 fui -kaa man.

14 'Winun nen o 'w1 -tōa -kaa man bε, -a pεεnōn a 'e 'crēn -tēd1. 'Pian Bali -a fui, en yaa 'le 'ka yiba "plan da. -Yεε drε Zozi 'le -kadi -a.

15 En "nyian, fεnun pεεnōn nen 'pleblε a -w1ō en o min "paala bε, Bali o 'lε 'ka. -Guliga -b1d1 -a nen, yaa kōon minnun pεεnōn lε 'nan 'e o kl1.

16 -Yee "wean -a -si 'ka min -tō -lō -e 'e tin -tε 'ka da, fε nen kaa -ble bε -a man d1, 'lee fε nen kaa -mlian bε -a man d1. -A -tōwli "nen "nyian "fēdi yinun -a, 'lee m1n yi -tō -a, 'lee 'flinla "yi -a.

17 'Winun pεεnōn z1ε -wεε trōa 'w1 nen e "ta -daa "drεlε bε -a 'lε "le -a fulō lei -zō. 'Pian fε 'bō nen -a fulō lei -trōa 'si 'lε bε, Crizi 'bō nen.

18 Minnun nen waa ve 'cεε 'nan, 'vaa -e min 'e 'kōpa y1 Bali va bε, 'e 'tε 'pa 'e 'fli 'kōlε da, en "nyian 'e Bali -le 'pasianōn nen laji bε o bō bε, te 'ka "trōen "tō o wei lε d1. 'O 'fli -kōonman nyrin nen waa -tεa "bε -a, en -wee -wulo -ji "nrōnd1 -w1d1 -a -maan 'o 'fli "siala -dandan, te -a -ci "ka "d1.

19 En Crizi nen -leglizi -wulo -a bε, o 'ka 'o leadi "nyian 'bε man d1. 'Pian te -yεε -leglizi nen -a 'bō po -a bε, -a man dra. En -yεε -maan e ya 'e 'fōd1 'e cin man 'pleblε, en -yεε -maan "nyian -leglizi trōman 'le Bali c1 "va "bε -yee 'w1 'zō.

20 -A -cin 'e 'kōn 'ka 'ji 'nan, 'cee -ka nen ka 'wō 'ka 'vale Crizi -a 'e cin va bε, -yee "wean lei -w1d1nun -le 'pleblε 'ka "nyian 'ka da d1. -Mε "le "wean nen kaa dra "le 'nan fεnun z1ε -wee 'pleblε a tian 'ka da? En -mε "le "wean nen ka ya "vale 'ka 'ta wōla -wee 'srōennun 'gōε -a da?

21 Waa ve 'cεε 'nan, te 'ka fε 'gōε -a 'sia d1, en te 'ka fε 'gōε -a -b1 d1, en 'bε nen 'gōε ka'a 'kla 'bε man "fō "d1!

22 Fεnun z1ε o ya -nan 'nan -e min 'e 'man w1 drε -a. 'Srōennun 'bō z1ε minnun 'bε -tō -pei -a, en minnun -le 'w1 "paadi nen.

23 Bali -le 'pasianōn nen laji bε o bōd1 bε, 'lee 'tε 'pad1 min 'fli 'kōlε da bε, 'lee fεnun 'cid1 bε, te min -a 'man bε, yaa ye "le 'w1 'tō winun -zō. 'Pian te 'srōennun z1ε -a -ci "ka "d1, kōo

blamin ci 'sə wunun -wliɗi "bɛ, ya'a 'bɛ 'sia 'e 'lɔ di.

3

Fɛnun nɛn Bali va bɛ -a da nɛn 'ka ci "nrɔn!

1 -A -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, Bali 'ka wluan -kanɔn 'va 'ka 'vale Crizi -a. Ɛn Crizi a 'e -nyrandi Bali -pɛ "yi "da. -Yee "wɛan nɛn fɛnun nɛn Bali va bɛ -a 'bɔ nɛn 'ka -wɛɛ,

2 Ɛn -a da nɛn 'ka ci "nrɔn tɔ pɛɛnɔn man! Plian te 'ka ci "nrɔn 'trɛda fɛnun da di!

3 Kɔɔ ka ya "le minnun nɛn o -ka 'trɛda fɛnun va zia bɛ -wee 'wɪ 'zɔ. 'Bɛ nɛn 'gɔɛ, Bali 'belidi -nɔn 'cɛɛ 'ka 'vale Crizi -a, ɛn 'belidi zɪɛ -a man a 'e yɔɔdi Bali 'bɔ 'va.

4 'Cɛɛ 'belidi 'kpa bɛ Crizi nɛn, ɛn tɔ nɛn e -taa "man "bɛ -a nyan nɛn ka -kɔan -a "srɔn, -e 'ka -yee 'tɔ -dan bɛ -a "nɛn "bli.

5 -Yee "wɛan 'wɪ 'wliɗi pɛɛnɔn nɛn 'trɛ 'gɔɛ -a da bɛ, 'ka 'bɛ yi -ka! -A -mie nɛn "le nyinnandi li 'lee -kɔnnɛn -a te wa'a 'o cin 'palɛ diɛ -yee 'wɪ 'zɔ, ɛn "nyian "le 'wɪ pɛɛnɔn nɛn e min "tri -tɔa Bali 'lɛ bɛ, -yee 'wɪ 'zɔ, ɛn "nyian "le min -le ci "nrɔndi 'wunun zɪɛ -a da bɛ -yee 'wɪ 'zɔ, ɛn "nyian "le min 'bɔ ci 'sɔ wunun -wliɗi 'zɔ, ɛn "nyian "le min yiɛ nɛn ya'a 'cɪala fɛ da diɛ -yee 'wɪ 'zɔ. Ɛn 'wɪ 'bɔ zɪɛ -a drɛdi bɛ, e ya "le fɛ -tɔ nɛn min -a -tɔ Bali 'lɛji te yaa "sua. -Yee "wɛan 'wɪ 'wliɗi pɛɛnɔn zɪɛ te -a -tɔwli 'e 'kɔn 'ka yei "di!

6 Kɔɔ 'wunun zɪɛ -a man nɛn Bali 'wɪ "nɛn -kɔnnan minnun nɛn o 'ka 'vale 'o 'ta wɔla -a wei da diɛ -wle.

7 Tɔ nɛn te 'wɪ 'wliɗi minnun zɪɛ -wɛɛ 'ka "paala bɛ, te 'cɛɛ 'ta wɔ -pɛ a zɪɛ.

8 'Bɛ nɛn 'gɔɛ, 'ka 'pɛ 'e 'si 'wɪ 'wliɗi minnun pɛɛnɔn zɪɛ -a -sru! Ɛn "nyian bɛ, nyran siadi, 'lee 'bli 'fɔdi min ji, 'lee 'nandi min man bɛ, te -a -tɔwli 'e 'kɔn 'ka yei "di! Ɛn "nyian bɛ, "srɔnnun wɔdi 'lee 'wɪdi min man -wliɗi "bɛ, te -a -tɔwli 'e bɔla 'ka 'le di!

9 Ɛn te 'ka 'wlu 'sɛn 'ka cin lɛ di! Kɔɔ min nɛn ka ci -a 'e tɛdɛ bɛ 'lee 'ka drɛ wunun 'cɛn bɛ, ka cɛɛn 'bɛ man.

10 'Bɛ nɛn 'gɔɛ ka drɛ min -trɛ -a. Bali 'bɔ 'bɛ drɛ, ɛn e -ko 'ka liladi -a zɪɛ -trilii, -e 'ka 'sia, te 'cɛɛ -a -tɔdi "paa "da.

11 'Wɪ nɛn Bali -a drɛ zɪɛ -yee "wɛan bɛ, -te min a Zuif min -a oo, ɛn -te e 'ka Zuif min -a di oo, 'bɛ a 'e "tun. Ɛn "nyian bɛ, -te min a 'e 'fɔdi -klɔnnɔn -va oo, ɛn -te e 'ka 'e 'fɔdi -klɔnnɔn -va di oo, 'bɛ a 'e "tun. Ɛn "nyian bɛ, -te min a -pɛn min -a oo, ɛn -te min a 'leglɔn 'kɔɔbli -ji min -a oo, 'bɛ a 'e "tun. Ɛn "nyian bɛ, -te min a nɔan -a oo, ɛn -te min 'ka nɔan -a di oo, -a pɛɛnɔn zɪɛ 'bɛ a 'e "tun. 'Pian 'wɪ nɛn Bali -a -nanjean 'ka pɛɛnɔn 'va bɛ, Crizi nɛn. Ɛn -yɛɛ ci 'ka pɛɛnɔn 'ji.

12 Bali 'ka 'si "va 'nan, -e 'ka drɛ 'yee minnun -a, ɛn e 'ka ye "yi. -Yee "wɛan min nyirinda 'e 'sɛn 'ka da, ɛn 'ka 'kɔn min 'kpa -a,

ɛn te 'ka 'fli 'sia -dandan di, ɛn 'ka 'kɔn -trɔɔ min pɛɛnɔn 'va, ɛn 'ka -pɔan 'e 'sɔ 'wɪ 'ji!

13 Te 'ka "bɔi -tɔ plu 'ka man di! -Te 'ka "bɔi -tɔ 'wɪ drɛ 'cɛɛ bɛ, 'ka man wɪ 'cɛ. Minsan 'ka 'man wɪ 'cɛ -yee "wɛan 'ka min man wɪ 'cɛ.

14 Ɛn 'wɪ 'tɔwli "nɛn e ci -a pɛɛnɔn zɪɛ -a -wulo -a bɛ, -nyrɛn 'nan 'ka cin yɪ "yi. Kɔɔ 'ka cin yidi "yi 'bɛ -maan 'lɔɔ 'shɛ 'lee -sɛɛ -kɔan 'ka yei.

15 Crizi -le -fɔdi -trɔɔ nɛn yaa -nɔn 'cɛɛ bɛ, -a da nɛn 'ka 'ci "nrɔn -e 'ka 'wɪ drɛ 'ka cin va. -Fɔdi -trɔɔ zɪɛ -a man nɛn Bali 'ka laabu 'nan -e 'ka 'kɔn "le min -tɔwli 'zɔ. -Yee "wɛan 'ka Bali muo "fɔ tɔ pɛɛnɔn man.

16 Crizi -le 'wɪ 'nɔnnɔn bɛ, 'e 'kɔn 'ka yei 'e 'ciɪladi "da! 'Wɪ 'tɔdi -a nɛn 'ka 'wɪ "paa 'ka cin ji, te ka -ko 'wɪ pladi -a 'ka cin lɛ. 'Ka Bali muo "fɔ 'ka 'bli pɛɛnɔn 'a, te ka -ko -yee 'fluba 'ji "drenun -fɔdi -a, 'lee -a 'tɔ bɔ "drenun -fɔdi -a, 'lee "drenun nɛn Bali lei 'saun -a -cin -tɔa 'ka 'ji bɛ -a -fɔdi -a.

17 'Wɪ oo 'wɪ nɛn kaa dra 'lee kaa ve bɛ, 'e -kɔn 'nan ka ya Minsan Zozi -srɔnnɔn 'a. Ɛn 'ka 'ciɪla "va -e 'ka -kaa "tɪ Bali muo "fɔ.

'Ka 'wɪ drɛ 'ka cin va 'yi!

18 Kaa nɛn ka ci min nannun -a bɛ, 'ka 'ta wɔla 'ka -sran wei da! 'Wɪ nɛn e ci 'le 'ka drɛ bɛ -nyrɛn "bɛ, kɔɔ ka ya Minsan -le vɛ -a.

19 Kaa nɛn ka ci li -srannun -a bɛ, 'ka nan yɪ "yi, ɛn te 'ka o 'pla -pɔan 'tɔndɔn 'a di!

20 Kaa nɛn ka ci nannannun -a bɛ, 'ka 'ta wɔla 'ka "tɪ 'lee 'ka "bɔ wei da -pɛ pɛɛnɔn 'ji! 'Wɪ zɪɛ -a drɛdi 'bɛ 'sɔ Bali lɛ, kɔɔ ka ya Minsan -le vɛ -a.

21 Kaa nɛn ka ci 'nɛn "tunun -a bɛ, 'wɪ nɛn e 'cɛɛ 'nɛn 'ci -tɔa lou 'ka man bɛ, te 'ka drɛ -wle "di, "tɔgɔ o "koe 'e 'si 'o da!

22 Kaa nɛn ka ci nɔannun -a bɛ, 'ka 'ta wɔla 'ka 'tanɔn wei da -pɛ pɛɛnɔn 'ji! Te 'ka drɛ o yiɛ lɛ 'saza 'nan -e 'o 'ka yɪ "yi "di! 'Pian 'ka "klan Minsan lɔ, ɛn 'ka drɛ 'ka 'ci 'fidaa 'a!

23 'Nyranman pɛɛnɔn nɛn kaa "paa bɛ, 'ka drɛ 'ka 'bli pɛɛnɔn 'a! Ɛn 'ka 'ci "nrɔn 'nan, Minsan lɛ nɛn ka ci 'nyranman zɪɛ -a 'panan, blamin lɛ "cɛɛ di!

24 -A -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, Minsan 'ka -ko "paa. -Kopa zɪɛ "yi "nɛn Bali -a 'pla 'yee minnun -le vɛ -a bɛ -nyrɛn. -Yee "wɛan 'ka 'tazan nɛn Crizi -a bɛ 'ka 'su!

25 'Pian min nɛn e 'wɪ 'wliɗi drɛ bɛ, yaa "nɛn "ye, kɔɔ Bali 'ka min bɔ "va -e 'e va wɪ drɛ di.

4

1 Kaa nɛn ka ci o tanɔn 'a bɛ, 'wɪ nɛn e ci "le 'o drɛ min lɛ -e 'e Bali ci 'sɔ bɛ -nyrɛn 'ka drɛ 'cɛɛ nɔannun lɛ! 'Ka 'bɔ "nyian, -a -cin 'e 'kɔn 'cɛɛ 'ji 'nan, 'ka 'tazan a laji.

'Ka Bali trɔ 'ba ɛn 'ka Bali -le 'wɪ vɪ minnun lɛ

² Te 'ka "koe 'e 'si 'ka da Bali trɔ 'badɪ -a dɪ!
 'Ka yie -trɔa "da, ɛn 'ka Bali muo "fɔ!

³ ɛn "nyian 'ka Bali trɔ 'ba 'kɔe 'nan, 'e -si
 -nɔn 'kɔe -e 'kɔ Crizi -le 'wɪ 'nɔnnɔn nɛn -a -ci
 a 'e yɔɔdɪ minnun man bɛ, -a 'fuila "man. 'Wɪ
 zɪe -a man nɛn an ya -pɔ 'kuin.

⁴ -Yee "wean 'ka Bali trɔ 'ba 'mɛn 'nan, -si 'e
 'le 'sɔ -e 'an 'wɪ 'nɔnnɔn zɪe -a vɪ 'wein, "le zɪ e
 ci 'mɛn 'nyranman -a bɛ -yee 'wɪ 'zɔ.

⁵ 'Wɪ 'tɔdɪ -a nɛn 'ka 'ta wɔ minnun nɛn o
 'ka Zozi 'va dɪe o va. Tɔ -tɔdɔ pɛɛnɔn nɛn e
 "paala 'ka 'vale waa 'ka yei "bɛ, te 'ka 'tɔɪ 'e
 srɛ 'e "tun "dɪ!

⁶ Weinun nɛn o bɔala 'ka 'le bɛ, 'o 'kɔn tɔ
 pɛɛnɔn man "yi, ɛn -a 'nɔnnɔn 'e 'fɔ min man!
 Kɔɔ e ya "le -te min 'wɪ 'tɔ laabɔ 'ka 'lɔ bɛ, 'ka
 -kɔla -a -sru vɪdɪ -a -yrɛ fɛnyian.

Pol 'wɪ 'nyranman 'vɪ Kolos 'nɔn le

⁷ -Kaa "bɔɪ Zozizan Tisik nɛn kɔ 'nyran-
 man "paa waa 'gɔe, 'wɪ nɛn 'an man 'gɔe -yɛɛ
 "ta "lɔ -a -nan 'sinan 'pale 'cɛɛ. Kɔɔa ye "yi 'kpa
 tɪglɪ, ɛn -a yie yra Minsan -le 'nyranman 'padɪ
 da.

⁸ Maan 'pa 'sia 'cɛɛ 'nan, -e 'e 'kɔ 'ta wɪ vɪ
 'cɛɛ, ɛn "nyian -e 'e 'ka "koe "tɔ 'ka da.

⁹ Mɛɛn 'pa 'sia 'o 'vale -kaa "bɔɪ Zozizan
 Onezi nɛn 'ka 'bɔ 'va min -a bɛ -a. Kɔ 'bɛ ye
 "yi 'nyian 'kpa tɪglɪ, ɛn -a yie yra Minsan -le
 'nyranman 'padɪ da. -Wɛɛ 'kɔ 'ta wɪ pɛɛnɔn
 ve 'cɛɛ.

¹⁰ Ariza nɛn 'kɔ 'vale -a kɔ ya -pɔ 'kuin
 'gɔe, e 'nan 'e 'ka 'tɔ bo. ɛn "nyian Mark nɛn
 Barnaba "blu -le 'nɛn 'a bɛ, e 'nan 'e 'ka 'tɔ
 bo. An -yee 'wɪ crɛn -tɛ 'fluba -tɔ -ji bɛ, 'ka 'ci
 "nrɔn 'wɪ zɪe -a da. E "ta "lɔ "bɛ, 'ka 'kun 'ka
 'pɛ "fli "a.

¹¹ Zozi nɛn waa laabo Zuti bɛ, "e 'vɪ "nyian
 'nan 'e 'ka 'tɔ bo. Zuif 'nɔn pɛɛnɔn nɛn o yi -
 tera Zozi Crizi da bɛ o yei "bɛ, min yaaga zɪe
 o 'bɔ 'a nɛn, kɔ 'nyranman "paa. 'Nyranman
 zɪe -nyrɛn 'gɔ. Kɔɔa -wɛɛman 'nan, minnun 'o
 'wɪ "man 'nan Bali 'bɛ ci 'o da mingɔnnɛn -a.
 Min yaaga zɪe -wee "wean 'an "koe "a 'an da
 'kpa tɪglɪ.

¹² Epafra nɛn 'ka 'va min -a bɛ, e 'nan 'e 'ka
 'tɔ bo. Zozi Crizi 'suzan tɪglɪ nɛn. Tɔ pɛɛnɔn
 man bɛ, e ya 'e kɔaladɪ Bali trɔ 'badɪ man 'cɛɛ.
 Yaa laabo Bali lɔ 'nan, te 'ka 'pɛ -sru 'e tɔa -
 yee 'wɪ 'ji dɪ, ɛn "nyian 'nan 'ka drɛ ceje -yee
 'wɪ 'ji. ɛn yaa laabo -yrɔ "nyian 'nan, 'wɪ nɛn
 e ci Bali 'bɔ 'ci 'sɔ 'a bɛ, 'ka -kɔla -a drɛdɪ -a.

¹³ Maan 'yɪ 'nan, -a "koe "a -nyannan 'ka
 man 'kpa tɪglɪ, ɛn -a "koe "a -nyannan "nyian
 Laodize 'nɔn 'lee Irapoli 'nɔn man.

¹⁴ -Kaa bee Luk nɛn -dɔdrɔ -a bɛ, 'o 'vale
 Dema -a o 'nan 'o 'ka 'tɔ bo.

¹⁵ Zozinɔn pɛɛnɔn nɛn Laodize bɛ, kɔ o 'tɔ
 bo. ɛn "nyian bɛ Nifa 'lee Zozinɔn nɛn o cin
 ye -yee 'kuin bɛ, kɔ o 'tɔ bo.

¹⁶ -Te ka cɛɛn 'fluba 'gɔe -a ta vɪdɪ man bɛ,
 ka -kɔ -a Zozinɔn nɛn Laodize bɛ -wɛɛ -e "o ta

vɪ. ɛn 'ka 'bɔ "nyian, Laodize 'nɔn 'le vɛ bɛ
 "cɛɛ ta vɪ.

¹⁷ 'Ka vɪ Asip le 'nan, 'e yie 'tɔ 'e 'fli -va, -e
 'nyranman nɛn Minsan -a -pɛba 'wɔ -yrɔ "bɛ,
 -a -pɛ 'e 'sɔ -a drɛdɪ -a.

¹⁸ 'An 'bɔ Pol, an "we 'ka 'va. Mɛɛn 'ka 'tɔ
 bɔdɪ 'gɔe -a crɛn -tɛ 'an 'bɔ 'pɛ -a. -A -cin 'e 'kɔn
 'ka 'ji 'nan, an ya -pɔ 'kuin.

Bali -le "yi 'e 'kɔn 'ka 'va.

Fluba tede nen Pol-a cren-te Tesalonik non le

1 An 'bo Pol lee Sila lee Timote be fluba gwe -a cren -te. Koa cren -te -leglizi nen Tesalonik be -a -ji non le. Ka ya -kaa "ti Bali lee Minsan Zoz Crizi -le ve -a.

Bali e yee "yi lee yee -fodi -traw -non 'cee.

Pol Tesalonik non le yi -teradi Zoz da 'wi vi

2 Ku Bali muo -fwa yi pegenon man 'cee wean, en ku Bali tru "baa 'cee 'wi man.

3 Cee nyranman nen kaa "paa yi -teradi Zoz da -a, lee nyranman pleble nen kaa "paa -a yidi "yi "a, lee 'ka yie nen e cira -kaa 'san Zoz Crizi le be, -a -cin a 'ku 'ji yi -tudu pegenon man -kaa "ti Bali tru 'banan.

4 Ku "bui Zozinon, Bali 'ka ye "yi. En kua -toa 'nan, e 'ka 'si "va yee ve -a.

5 Koo zi ku 'lu Zoz Crizi -le 'wi nonnon vile 'cee be, ku'a vile 'ku 'le 'saza "tun "di. Pian Bali lei 'saun yee pleble 'ci koon, en e 'ku "koe "to 'ku da 'wi zie -a vidi -a. 'Wi pegenon zie kaa -toa 'ka 'bo 'a, koo nyranman nen kua 'pa 'cee be, kaa -nan 'yi.

6 'Wi 'kpa, Bali 'ka 'si "va yee ve -a. Kua -toa zi, koo ka soonla 'ku "pa "da en ka dre Minsan si drenon 'a. Minnun te 'pa 'ka da 'wi zie -a man "kaga, pian 'ka wui Bali -le 'wi man ci "nrandi -a. Bali lei 'saun 'be ci "nrandi zie -a -non 'cee.

7 Be nen gwe, minnun pegenon nen o yi -tera Zoz da Masedoa lee Akai leglon 'ji be, ka dre -wee 'wi -koon "man non 'a.

8 Koo 'ka 'va nen Minsan -le 'wi e pei 'traw, en e fuila "man Masedoa lee Akai leglon 'ji. En "nyian be, minnun 'cee yi -teradi Bali da 'wi ve fe pegenon 'nan. Koe 'cee 'wi zie 'be ve "nyian minnun le di.

9 Minnun pegenon -a ve 'ka man 'nan, ku 'lu 'ka 'va be, ka 'ku 'kon fenyian. En "nyian 'nan, ka 'si yiba "minnun nen ka o -paan "be o -sru. Kaa dre zie 'nan -e 'ka 'fli non Bali le te kaa "sua. -Yee ci Bali nen -a yie ci "man "be -a. En -yee ci Bali tigli 'a.

10 Be nen gwe, ka ya -a -pi nen e -taa 'sile laji -e 'e 'ta be -a -pennan. -A -pi zie Zoz nen Bali -a wluan -kanon 'va be, nyren. -Yee -kaa "sia Bali -le nyran -blidi nen e ci -tanen be -a wlu.

2

Bali -le 'wi pei 'traw Tesalonik 'ko?

1 Ku "bui Zozinon, kaa -toa 'ka 'fli -a 'nan 'koe 'lodi 'ka 'va be -a "nen 'ka 'fole 'e "tun "di.

2 En kaa -toa "nyian 'nan, minnun 'ku srwon, en o 'te 'pa 'ku da Filipu fla 'vaa en ku 'bola 'ka 'va. En 'ka 'va "nyian be, 'ku 'man 'ka 'folea

flu di. 'Pian ku yi -tera Bali da, en ku -yee 'wi nonnon 'vi 'cee.

3 Ku "koe 'sia, en ku 'wi zie -a dre. Koo Bali -le 'wi nen kua ve minnun le be, ku'a ve 'wlu 'a di, en ku'a ve 'ci "nrandi -wliidi "a di, en ku'a -dawli dra di.

4 'Pian 'wi nen Bali "e 'nan 'ku vi be, -nyren kua ve. E 'ku 'nanjxen, en e 'ku 'yi tigli. -A -nan nen e 'yee 'wi nonnon vidi -peba 'wu 'ku 'lo. -Yee "wean ku 'ka -a -weenan 'nan 'ku 'so minnun le di, 'pian kua -weeman 'nan, 'ku 'so Bali nen e min ci wi -toa "be -yre.

5 Kaa -toa 'wein 'nan, ku'a 'wi vile 'cee see "paa wei -a di, en kua 'wi vile 'cee 'nan -e 'ku 'ka 'lo fe yi di. Bali a 'koe 'wi 'nan yizan -a.

6 Ku'a -weele 'nan min e 'ku 'to "yi "vi di. -Te e ya 'ka 'bo 'a oo, en -te e ya min peenun -a oo, ku'a -weele 'nan 'o 'ku 'to "yi "vi "fo "di.

7 Ku -kolaman paan -e 'ku dre 'ka 'win -ji -traw -a, ku ya Crizi -le 'pasianon 'a -le "wean. 'Pian ku -fu 'ka 'va 'traw "le zi 'nen "bu 'e yie -toa yee 'nen 'va be -yee 'wi zo.

8 En 'ka yidi "yi "bui "le "wean, Bali -le 'wi nonnon 'saza "cee kua 'vi 'cee di, 'pian 'ku 'fli non 'cee "fo. 'Wi 'kpa, 'ka 'nan wi a 'ku man "bui, -yee "wean kua dre zi.

9 Ku "bui Zozinon, nyranman nen, kua 'pa 'ka 'va, lee 'ku "koe "nen e -nyan be, -a -cin a 'ka 'ji. Bodrun funnin, te ku ya 'nyranman da, 'nan -e 'kue -blife 'e vile 'e dre 'ka 'to 'win -ji -traw -a di. 'Wi zie -a 'bo nen kua dre, te ku -ko Bali -le 'wi nonnon vidi -a 'cee.

10 Kaa nen ka yi -tera Bali da be, to nen kua dre 'ka 'va be, kaa 'yi 'nan, 'koe 'ta wu cein a 'saun, en e ya tigli, en 'to 'ka 'e 'padi "man "di. 'Wi 'kpa, ka ya 'wi zie -a -nan yinon 'a, en Bali "e "ya wo "nyian -a -nan yizan -a.

11 En "nyian be, 'wi nen kua dre 'ka -tudu pegenon le be, -a -cin a 'ka 'ji. 'Wi nen 'nen "ti -a dra yee 'nenun le be, -a 'bo nen kua dre 'cee.

12 Koo ku 'wi 'pla 'cee, en ku 'ka "koe "to 'ka da. En ku 'ka tru 'ba 'nan 'ka -wee 'nan 'cee 'ta wu cein 'e 'so Bali le. -Yee 'ka laabu 'nan 'ka mingonnen -bli 'e 'va, en -yee 'to -dan 'e dre 'cee ve -a.

13 -Yee "wean ku Bali muo -fwa "to pegenon man, 'nan Bali -le 'wi nonnon nen kua 'vi 'cee be, 'ka "traw "to -yre, en ka wu "man. Ka'a yile "le min 'lewei "tun "zu di. 'Pian kaa 'sia fe nen e ci -a be -a, Bali wei nen. -Yee ci 'nyranman 'panan kaa nen ka yi -tera Zoz da be, 'ka man.

14 Ku "bui Zozinon, fe nen kua -toa 'nan, 'wi zie e ya 'wi 'kpa -a be, Zozinon nen Zude 'leglon 'ji be, ka soonla o "pa "da. Te nen Zuif 'non 'a 'pa o da be, -a 'te 'towli zie, -a 'bo nen 'ka flanon ci -a 'panan 'cee "da.

15 Zuif non zie, -wee Minsan Zoz 'te, en -wee Bali 'lewei vinon tee. En -wee 'te 'pa 'ku da "nyian. Bali 'ka 'o dre wi ye "yi "fo "di. En -wee "naan min -tudu pegenon man.

16 O -si -təa 'kɔ 'lɔ 'nan, te 'kɔ 'kɔ minnun nən o 'ka Zuif 'nən 'a diə, o va di. Wa'a yilə 'yi 'nan, 'kɔ Zozi 'le 'wɪ 'nənnən vɪ -wlɛ -e Bali 'e o 'si 'wɪ 'ji di. 'Wɪ zɪɛ -a drɛdɪ bɛ, e ya -wee 'wɪ 'wɪdɪ 'bɔ 'padɪ -a 'da. 'Pian 'bɛ nən 'gʊɛ Bali a nyran -blinan o va.

Tesalonik 'nən dra Pɔl -tɛa

17 'Kɔ 'bʊɪ Zozinən, -a -nan yi "fli 'bɔ te -ka'a cin ye di. 'Pian 'kʊɛ ci "nrənɔɪ a 'ka da tʊ pɛɛnən man. 'Ka dra 'kɔ -tɛa tɪɣl 'le "wɛan, kʊ ya "vələ 'kɔ 'lɔ 'ka yilə.

18 Kʊa wɛɛ 'nan, kʊ 'lɔ 'ka 'va. 'An 'bɔ Pɔl, maan ve 'cɛɛ 'nan 'an 'lʊdɪ 'ka 'va yi 'pa 'e 'pa -a 'fli, 'pian Satan -si -tə 'kɔ 'lɔ.

19 Fɛ -le "wɛan nən kʊa wɛɛ 'nan, kʊ 'lɔ 'ka 'va bɛ, kʊ 'ka 'bɔ 'nyian, 'ka da nən kʊ yi -tɛala, ɛn 'cɛɛ ci 'kʊɛ ci "nran wɪ -a, ɛn 'cɛɛ 'kʊ 'blɔ -təa 'da, tʊ nən -kaa san Zozi Crizi -taa 'bɛ -a man.

20 'Wɪ 'kpa, 'cɛɛ "wɛan Bali 'tə -dan -nəan 'kʊɛ, ɛn 'cɛɛ "wɛan 'kɔ 'ci "nranman.

3

Pɔl Timote 'pa 'sia Tesalonik 'nən 'va

1 Kʊ'a 'ka 'ta wɪ maan 'fo 'dɪ, te 'ka 'nan wɪ a 'kʊ man bɛ, -yee "wɛan 'kʊ wei drɛ 'tʊ, ɛn "kʊ -fʊv Atɛn fla 'gʊ,

2 'nan -e 'kʊ -kaa "bʊɪ Timote 'pa 'sia 'ka 'va. 'Kʊ 'vələ waa, kʊɛ Bali -le 'nyranman 'paa 'e cin va Crizi -le 'wɪ 'nənnən vidɪ -a. Kʊa 'pa 'cɛɛ -sia 'nan, -e 'e 'ka man -tʊ 'plɛblɛ, te 'ka "kʊɛ "a 'ka da Bali -sru 'ta wɔdɪ -a.

3 Kʊ 'ka "vələ 'nan, Zozizan 'tʊ 'e 'si -si tɪɣl da, yra yɪdɪ nən -kaa man bɛ -yee "wɛan dɪ. Kaa -təa 'ka 'bɔ 'a 'nan, 'wɪ zɪɛ -yɛɛ 'pla -kaa man.

4 Kʊ tʊ nən te kʊ ya tian 'ka 'va bɛ, kʊ -fɔ 'e 'flin, ɛn kʊ 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ 'cɛɛ. Kʊa 'vɪ 'cɛɛ 'nan, 'wɪ yɪdɪ bɔa -kaa man. -Yɛɛ ci bɔnan -kaa man, kaa -təa zɪ.

5 'Ka 'nan wɪ a 'an man "bʊv, -yee "wɛan nən an Timote 'pa 'sia 'cɛɛ 'nan, -e 'e 'ka 'ta wɪ vɪ 'mɛn. -Te 'cɛɛ yi -teradɪ Zozi da drɛ 'kɔ -o, an ya "vələ 'an -təa. Kʊɛ nyen a 'an 'ji 'nan, Satan nən e min "sia -si tɪɣl da bɛ e 'ka 'man 'yɪ. ɛn 'nyranman nən kʊa 'pa 'ka 'va bɛ, e -sən 'yia 'e 'tun.

6 Zɪ Timote 'lɔ bɛ e -ta e 'bɔ 'kʊ man 'gʊ. ɛn e 'cɛɛ yi -teradɪ Zozi da 'lee 'ka cin yɪdɪ "yi 'sinan fɛnyian 'pa 'kʊɛ. Yaa 'vɪ 'kʊɛ "nyian 'nan, 'kʊ 'cin a 'ka 'ji tʊ pɛɛnən man. ɛn 'kʊ dra 'ka -tɛa "le zɪ 'ka dra 'kɔ -tɛa "bɛ -yee 'wɪ 'zʊ.

7 -Yee "wɛan, 'kʊ "bʊɪ Zozinən, zɪ kʊa 'man 'nan, ka yi -tɛala tian Zozi da bɛ, 'kʊ "kʊɛ "tʊ 'kʊ da yra yɪdɪnən nən 'kʊ 'man 'gʊɛ -a -ji.

8 'Bɛ nən 'gʊɛ 'kʊ 'ci -ta "tra, kʊ 'ka 'man a 'e 'tɔdɪ 'plɛblɛ Minsan -le 'wɪ 'ji.

9 ɛn 'cɛɛ 'wɪ 'kʊ 'ci "nranman Bali 'le "fo, -yee "wɛan kʊ Bali muo -fɔa 'tandan.

10 Bodrun funnin, te kʊ ya 'kʊ kʊaladɪ Bali trʊ 'badɪ man 'nan, 'e 'si -nən 'kʊɛ -e 'kʊ 'lɔ 'ka 'va. Kʊ kʊ ya "vələ 'nan, 'cɛɛ yi -teradɪ Zozi da 'le nən e -fʊ bɛ, 'kʊ "paa "da.

11 Kʊ -kaa "tɪ Bali 'lee -kaa 'san Zozi trʊ "baa 'nan, 'o 'si 'lɛ 'sʊ 'kʊɛ -e 'kʊ 'lɔ.

12 ɛn kʊa laabo Minsan lɔ 'nan, 'e 'ka cin yɪdɪ "yi 'pa "da 'e 'ciɪla "da. ɛn 'e minnun pɛɛnən yɪdɪ "yi 'pa "da 'e 'ciɪla "da, "le zɪ kʊ 'ka ye "yi "bɛ -yee 'wɪ 'zʊ.

13 -Te e drɛ zɪɛ, -a -nan nən 'ka 'man -təa 'plɛblɛ. 'Tʊ 'ka 'kʊan 'e 'padɪ 'ka man dɪ. ɛn ka -kʊan 'saun -kaa "tɪ Bali 'lɛ, tʊ nən Minsan Zozi 'lee 'yee minnun -taa "man "bɛ, -a man. Amɛn!

4

'Ka -wee 'nan 'ka drɛ wɪ 'e 'sɔ Bali lɛ!

1 'Kʊ "bʊɪ Zozinən, kʊa 'le -sɛanla 'wɪ 'gʊɛ -a vidɪ -a 'cɛɛ. Zɪ kʊ 'ka 'ta wʊ 'lɔɔ -e 'cɛɛ 'wɪ 'e 'sɔ Bali lɛ bɛ, kʊa paa 'ka 'ji 'va, ɛn ka ya 'ta wʊlanan 'wɪ zɪɛ -a da. Kʊ 'ka trʊ "baa Minsan Zozi 'tə da 'nan, 'ka 'ta wʊla 'wɪ zɪɛ -a da 'e 'kʊ 'e 'lɛ!

2 Kʊ 'wɪnən nən kʊa 'pla 'cɛɛ Minsan Zozi 'tə da bɛ, kaa -təa.

3 'Wɪ nən, e 'sɔ Bali lɛ bɛ, -a 'bɔ nən kʊa 'vɪ 'cɛɛ, -nyrɛn 'nan, 'ka 'kʊn 'yee vɛ -a 'fo! Te 'ka nyinnan lɪ 'lee 'kʊnnɛn -a te ka'a cin 'palɛ dɪ!

4 'Pian 'ka -tʊdʊ pɛɛnən 'ka 'fli 'kun -e 'ka 'kʊn 'saun Bali 'lɛ, te 'tʊ 'ka 'e 'padɪ 'ka man dɪ.

5 Te 'ka drɛ "le minnun nən wa'a Bali tʊa diɛ, -wee 'wɪ 'zʊ dɪ! Kʊɔ -wee 'fli -nəan lɪ -wɛɛdɪ 'lee -kʊnnɛn -wɛɛdɪ lɛ.

6 ɛn 'wɪ zɪɛ -a da bɛ, te 'ka 'tʊ 'e 'wɪ drɛ -wɪdɪ 'e bɔɛzan -tʊ -va -a nan -wɛɛdɪ -a dɪ! Kʊa 'vɪ 'cɛɛ 'va, ɛn kʊa -fɔa "nyian "ji 'nan, Minsan 'wɪ "nən -kʊnnɛn min nən e 'wɪ zɪɛ -a drɛ bɛ -yrɛ.

7 ɛn -a -cin 'e 'kʊn 'ka 'ji 'nan, Bali 'ka -kaa laabʊlɛ 'nan -e -kaa fli -nən lɪ -wɛɛdɪ 'lee -kʊnnɛn -wɛɛdɪ lɛ dɪ. 'Pian e -kaa laabʊ 'nan -e -kaa drɛ 'yee vɛ -a 'fo.

8 -Yee "wɛan min nən e weinun zɪɛ -a -fɔla 'e "trɔɛn -sru "bɛ, min wei "cɛɛ yaa -fɔla 'e "trɔɛn -sru "dɪ. 'Pian Bali nən e 'yee lei 'saun 'nən 'cɛɛ bɛ, -a wei nən yaa -fɔla 'e "trɔɛn -sru.

9 'Kʊ "bʊɪ Zozinən, -te e ya 'ka cin yɪdɪ "yi "a bɛ, e 'ka "nyian "le 'kʊɛ 'crɛn -tɛ 'cɛɛ dɪ. Bali -a paa 'ka 'ji 'va.

10 ɛn -kaa "bʊɪ Zozinən nən o ci Masedoa 'lɛɣlɔn pɛɛnən 'ji bɛ, ka ya o yunan "yi. 'Pian kʊa laabo tian 'ka 'lɔ 'nan, 'ka o yɪ "yi 'e 'ciɪla "da.

11 ɛn zɪ kʊ 'ka 'blɪ te 'ka 'man yra flu bɛ, -a -cin nən e 'kʊn 'ka 'ji! 'Ka 'tʊ 'si minnun -le 'wɪ 'ji! 'Ka 'nyranman 'pa 'ka 'pɛ -a -e 'ka "nən "fɛ -blɪ! 'Wɪnun zɪɛ kʊa 'vɪ 'cɛɛ 'va.

12 'Ka drɛ zɪɛ, -e minnun nən o 'ka Zozi 'va diɛ, o yɪɛ 'e 'nan 'ka man, -e 'ka vilɛ 'ka drɛ fɛ trʊ 'banən 'a dɪ.

Min wluandi -kanon 'va be e dra 'ko?

13 'Ku "bui Zozinon, ku 'ka "vale 'nan 'wi nen e dra minnun nen o kaa "be -wle be, 'e 'fu 'e yoo di 'ka man di. Ku 'ka "vale 'nan, -kadi wi 'e 'ka ta dre -tradro "le minnun nen wa'a Zoz i 'ta di e -wee 'wi 'zv di.

14 -Kaa yi -tala "da 'nan Zoz i 'ka, en Bali -a wluan -kanon 'va. -Yee "wean -kaa yi -tera "nyian "da 'nan, Zozinon nen o kaa be, Bali o wuanla -kanon 'va, -e 'o 'ta 'o 'vale Zoz i 'a.

15 Kaa ve 'cee Minsan wei -a 'nan, -kaa nen -kaa yie a "man Minsan -ta nyan be, -cee "cee -tala Zozinon nen o kaa be o 'le di.

16 Koo yi zie -a da be, Bali -a ve 'yee 'pasianon 'tazan le 'nan 'e tron -to. -A -nan nen Bali -le 'bei "we, en Minsan "sia laji, -e 'e -soonla. Tu zie -a man be, minnun nen o yi -tera Crizi da en o kaa be, -wee wuanla -kanon 'va 'e tede.

17 "Be -sru, -kaa nen -kaa yie ci "man "be, Bali -kaa pegenon "siala -kaa 'vale waa "lolu -koei "da, -e -kaa cin yi Minsan nun -a. Tu pegenon man te -kaa ya 'e cin va waa Minsan -va.

18 -Yee "wean 'winun zie -a 'bo 'a nen 'ka cin "koe "to 'ka da!

5

'Ka Minsan -ta tv man -pen!

1 'Ku "bui Zozinon, tv nen 'wi zie e dra "man "be, e 'ka "le 'kue 'cren -te 'cee di.

2 Koo kaa -ta 'ka 'bo 'a 'wein 'nan, Minsan -ta yi dra kligli. E dra "le zi wa'a crinzan -ta tv -ta -pei -man di e -yee 'wi 'zv.

3 Tv nen minnun -a ve 'nan, 'o 'fu -troo, 'wi 'to 'ka 'o man di e, 'nun toun -e 'wi yidi -dan zie 'e bo o man kligli. E dra "le zi 'nen 'yadi -le ci "yaa -ponzan "kuan be -yee 'wi 'zv. Min -to 'ka 'so -yro "fo "di.

4 'Pian 'cee ve be 'ku "bui Zozinon, "ka 'ka wo klun va -e yi zie 'e 'bo 'ka man kligli "le crinzan -tadi -le 'wi 'zv di.

5 Koo ka pegenon ka ya minnun nen o ya fenan 'wein da be waa. En ka ya yidea 'non 'a. -Kaa 'ka -pei -man 'non 'a di. En -kaa 'ka minnun nen o 'ta wo klun va be waa di.

6 -Yee "wean te -kaa yi -te "le min -mienun -le 'wi 'zv di! 'Pian -kaa yie 'e 'fu "man -e -kaa 'fli 'pla!

7 Kaa -ta 'nan, -pei -man nen min yi -tea, en -pei -man nen min -wen mlindi -tala 'e 'win -ji.

8 'Pian -cee ve be, te 'e 'kon zi di, koo -kaa ya yidea 'non 'a. -Yee "wean -kaa 'fli 'pla! -Kaa yi -tera Zoz i da, en -kaa yi "yi! -Yee ci "le -kaa 'kole da yoo ve -le 'wi 'zv -kuli -lo! Bali -taa -kaa 'sile 'wi 'ji. -Kaa -to "da 'pleble! -Yee ci "le -kaa wulo -man yoo 'kpongbo kle "le 'wi 'zv -kuli -lo!

9 Bali 'ka -kaa -soonlea 'nan -e 'e -kaa te 'wi 'a di. 'Pian e -kaa soonla 'nan -e 'e -kaa 'si

'wi 'ji 'wi nen -kaa 'san Zoz i Crizi -a dre be -a man.

10 Zoz i 'ka -cee "wean 'nan -e -kaa 'belidi yi -kaa 'vale 'waa. 'Wi zie 'wi 'kpa nen, -te -kaa yie a "man oo, en -te -kaa ka oo, tv nen e -taa "man "be, -kaa 'belidi yie.

11 -Yee "wean 'ka cin "koe "to 'ka da 'wi zie -a! En 'ka 'pa 'ka cin va, te 'cee yi -teradi Zoz i da -ko 'padi -a "da, "le zi ka ci -a drenan 'va be -yee 'wi 'zv.

Pol 'wi 'pla Tesalonik 'non le

12 'Ku "bui Zozinon, 'ka yra 'si! 'Ka yie 'e 'nan minnun nen o Bali -le 'nyranman "paa 'ka 'va be o man! Koo -wee Bali -le -si -koonman 'cee, en -wee 'ka "so "ji.

13 O yidi "yi 'e 'kon 'ka 'ji -dan, 'nyranman nen waa "paa be -yee "wean! 'Ka 'fu 'ka cin va -troo!

14 En "nyian be, 'ku "bui Zozinon, 'ka yra 'si! Minnun nen o kon wo be, 'ka 'wi 'pla -wle! En minnun nen o ci -tooman tian be, 'ka o "koe "to 'o da! En minnun nen o -pe -sru "ci 'e toadi Bali -le 'wi 'ji be, 'ka 'pa o va! 'Ka 'kon -troo minnun pegenon 'va.

15 'Ka dre "yi, te min -tv 'e 'wli di "man -wli di "dre 'e boezan le di! 'Pian tv pegenon man be, 'wi "yi "nen 'ka dre 'ka cin le, en 'ka dre "nyian min pegenon le!

16 'Ka 'ci 'e "nran tv pegenon man!

17 'Ka Bali tv 'ba, te -a 'le 'e 'to di!

18 'Ka Bali muo "fo 'wi pegenon 'ji! 'Winun zie -a 'bo nen 'ka dre! -Yee ci Bali ci 'so wi -a, en -a 'bo nen Zoz i Crizi -a kon.

19 Te 'ka 'si -to Bali lei 'saun 'le 'nyranman lo di!

20 Te 'ka Bali 'lewei vunon wei -fola 'ka "trouen -sru "di.

21 'Pian 'ka 'wi pegenon 'fa 'si, -e 'ka "yi 'si "va!

22 En 'ka 'si 'wi 'wli di "to 'tv do pegenon man!

Pol 'wi 'le 'sran Bali tv 'badi -a -wle en e o 'to bv

23 Bali nen e -fodi -troo -non "min le be, 'e 'ka dre 'yee ve -a "fo! 'E yie 'to 'ka 'va, 'nan -e tv nen -kaa 'san Zoz i Crizi -taa "be, 'to 'to 'e vle 'e 'kon 'e 'padi 'ka man di! -Te e ya 'ka lei -a oo, en -te e ya 'cee ci "nrondi -a oo, en -te e ya 'ka 'kole 'a oo, -e 'to 'e vle 'e 'kon 'e 'padi "man "di!

24 Bali nen e 'ka laabu be, -te e 'wi 'vi be yaa dra, -yee "wean e 'winun zie -a 'le sooman.

25 'Ku "bui Zozinon, 'ka Bali tv 'ba 'koe 'wi man!

26 'Ka Zozinon pegenon 'to bu -atu -tedi -a o man!

27 'Ka yra 'si Minsan 'to 'ji be, 'ka 'fluba 'guc -a ta vi -kaa "bui Zozinon pegenon le.

28 -Kaa 'san Zoz i Crizi -le "yi 'e 'kon 'ka 'va.

2

'Fluba "flizan nɛn Pɔl -a crɛn -tɛ Tesalonik 'nɔn lɛ

1 An 'bɔ Pɔl 'lee Sila 'lee Timote 'bɛ 'fluba 'gʊɛ -a crɛn -tɛ. Kʊa crɛn -tɛ -leglizɪ nɛn Tesalonik bɛ -a -ji 'nɔn lɛ. Ka ya -kaa 'tɪ Bali 'lee Minsan Zozi Crizi -le vɛ -a. Kʊ 'ka 'tɔ bɔ.

2 -Kaa 'tɪ Bali 'lee Minsan Zozi Crizi 'o 'wee 'yi 'lee 'wee -fɔdɪ -trɔɔ -nɔn 'cɛɛ.

Zozi -taa 'trɛdanɔn 'le tin 'balɛ

3 Kʊ 'bʊɪ Zozinɔn, e ya 'le 'kʊ Bali muo 'fɔ tʊ pɛɛnɔn man 'cɛɛ 'wɛan. Kɔɔ 'cɛɛ yi -teradɪ Zozi da ta a 'sɔnan, ɛn 'ka cin yɪdɪ 'yi 'a 'panan 'da.

4 -Yee 'wɛan kʊ 'ka 'sɪ -fɔa Bali -le -leglizɪ -miɛnɔn 'lɛ. Kʊa dra zɪ, kɔɔ minnɔn a 'tɛ 'panan 'ka da, ɛn ka ya 'ka yra yɪnan, 'pian ka yi -tera Zozi da, ɛn ka'a 'sile Bali -sru 'dɪ.

5 'Wɪ zɪɛ -yɛɛ -kɔɔnman 'cɛɛ 'nan, Bali -taa tin 'balɛ 'e 'nɔan da. Kɔɔ 'ka yra nɛn ka cɪ -a yunɔn bɛ, -yɛɛ -kɔɔnman 'nan, Bali -taa 'ka 'sile'a 'yee mingɔnɛn 'trɛda 'nɔn 'a.

6 Fɛ nɛn maan vɛ zɪɛ -yɛɛ cɪ 'nan, Bali -a ye 'wɪ 'yi "a, -e 'e 'tɛ 'pa minnɔn nɛn o 'tɛ 'paa 'ka da bɛ, o da.

7 ɛn 'cɛɛ vɛ nɛn ka cɪ 'ka yra yɪnan 'labɛ, yaa ye 'wɪ 'yi "a -e 'e 'fɔdɪ -trɔɔ -nɔn 'cɛɛ. Yaa -nɔan -kaa pɛɛnɔn lɛ 'e cin va. E 'wɪ zɪɛ -a dra tʊ nɛn Minsan Zozi 'sia laji -e 'e 'ta pee wɔ bɛ -a man. Tʊ zɪɛ -a man nɛn e -taa 'o 'vale 'yee 'pasianɔn 'pleblɛ nɛn laji bɛ waa.

8 E -taa 'tɛ nɛn -dan yei. -Te e -ta bɛ, e 'wɪ 'nɛn -kɔɔnman minnɔn nɛn wa'a Bali -tɔlɛ dɪɛ -wlɛ. ɛn e 'wɪ 'nɛn -kɔɔnman minnɔn nɛn wa'a 'ta wɔlɛa -kaa 'san Zozi 'bɔ 'le 'wɪ 'nɔnɔn da dɪɛ -wlɛ.

9 O -taa 'wɪ yɪlɛ -pʊ 'kɔn nɛn -a lɛ 'nɛn "ka 'dɪɛ -a -ji. O -kɔan 'o 'sidɪ Minsan man -kɔɔbli, ɛn wa'a 'kɔlaman -yee mingɔnɛn trɛ nɛn e 'bia bɛ -a yɪdɪ -a dɪ.

10 'Wɪ zɪɛ e dra yi nɛn Zozi -taa "man "bɛ, -a da. -A -nan nɛn minnɔn nɛn o cɪ -yee vɛ -a ɛn o yi -tera -a wei da bɛ, waa si -fɔa tɛ waa bɔa. Ka -kɔan 'minnɔn zɪɛ o va, kɔɔ ka yi -tera 'wɪnɔn nɛn kʊa 'vɪ 'cɛɛ bɛ -a da.

11 -Yee 'wɛan kʊ Bali trɔ 'baa tʊ pɛɛnɔn man 'cɛɛ 'wɪ man. Kʊa laabo -cɛɛ Bali lɔ 'nan, 'e 'ka yɪ 'wɪ nɛn e 'ka laabʊ 'man "bɛ -a drɛnɔn tɪglɪ 'a. ɛn kʊa laabo -yɛɛ "nyian 'nan, 'e 'pa 'ka 'va 'yee 'pleblɛ 'a, -e 'wɪ 'yi pɛɛnɔn nɛn e 'sɔ 'cɛɛ 'nan 'ka dra bɛ 'ka drɛ. ɛn 'e 'pa 'ka 'va -e 'cɛɛ 'nyranman nɛn ka 'nan 'ka 'paa yi -teradɪ -a Zozi da bɛ, 'ka 'pa.

12 E drɛ zɪɛ, -e -kaa 'san Zozi 'tɔ 'e drɛ -dan 'cɛɛ 'wɛan, -e 'cɛɛ 'tɔ 'e drɛ -dan -yee 'wɛan. 'Wɪ pɛɛnɔn zɪɛ, 'e drɛ -kaa 'tɪ Bali 'lee Minsan Zozi Crizi -le 'yi "a.

Bali 'nanmanzan klu 'so
1 Kʊ 'bʊɪ Zozinɔn, -kaa 'san Zozi Crizi -tadɪ nɛn kʊa 'wɪ 'vɪ bɛ, 'lee -kaa cin yɪdɪ -a 'srɔn 'nɛn, kʊa 'vɪ bɛ, kʊ 'wɪ 'paala 'cɛɛ 'da.

2 -Te min -a 'vɪ 'cɛɛ 'nan, Zozi 'ta 'va bɛ, te 'ka 'ci 'e baa -ji -e 'ka 'si 'si tɪglɪ da dɪ! -Te Bali 'lewei vɪnɔn 'le nɛn kaa 'man oo, te 'ka 'ci 'e baa -ji dɪ! ɛn -te Bali -le 'wɪ vɪnɔn 'le nɛn kaa 'man oo, te 'ka 'ci 'e baa -ji dɪ! ɛn -te min -a 'vɪ 'cɛɛ 'nan, kʊɛ crɛn -tɛ 'fluba 'ji oo, te 'ka 'ci 'e baa -ji dɪ!

3 Te 'ka 'wɪ 'man -e min -tʊ 'e 'ka see 'paa 'wɪ zɪɛ -a da dɪ! Fɛ nɛn maan vɛ zɪɛ -yɛɛ cɪ 'nan, tʊ nɛn min 'kaga Bali wei -fɔala 'o 'trɛɛn -sru 'bɛ, e bɔa 'vaa -e Zozi 'ta yi 'e bɔ. ɛn min nɛn e 'wɪ 'wlɪdɪ 'paa 'nyranman -a ɛn Bali -a 'pla 'tɛ 'le vɛ -a bɛ, e -taa 'vaa -e yi zɪɛ 'e bɔ.

4 Min zɪɛ Bali 'nanmanzan nɛn. -Yɛɛ -taa -a vɪlɛ 'nan 'yɛɛ cɪ fɛ pɛɛnɔn nɛn minnɔn a laabo Bali tɛ waa bɔa 'bɛ -a da. E -taa 'e 'fli drɛlɛ -dandan. Yaa dra -trilii, -e 'e -wlala 'yee -dandan 'tandɪ 'bɔ 'a Bali -pan 'kuin, -e 'e -nyran. Yaa ve 'e 'fli man 'nan, 'yɛɛ cɪ Bali -a.

5 Tʊ nɛn tɛ an ya tian 'ka 'va bɛ, an -fɔ 'e 'flin an 'wɪnɔn zɪɛ -a 'vɪ 'cɛɛ. -A -cin 'san 'ka 'ji?

6 ɛn fɛ nɛn e -si -tɔa tian Bali 'nanmanzan zɪɛ -yɛɛ "bɛ, kaa -tɔa. Fɛ zɪɛ -e -si -tɔa -yɛɛ "trilii, -e tʊ nɛn Bali 'bɔ 'a -tɔ -yɛɛ "bɛ, e 'bɔ. -A -nan nɛn -a ta bɔala.

7 'Nyranman -wlɪdɪ "nɛn Bali 'nanmanzan 'bɔ 'a "paa bɛ, e ya -a 'panan 'va. 'Pian yaa 'paa 'e yɔɔdɪ, kɔɔ min -tʊ -si -tɔa tian -yɛɛ. -Te 'bɛ 'ka 'nyian -nan dɪɛ,

8 -a nɛn nɛn Bali 'nanmanzan zɪɛ, -a ta bɔala. Yi zɪɛ -a da nɛn Minsan Zozi -a -tɛa 'e 'le fulɔ -a. 'Wɪ 'kpa Minsan Zozi 'le -tadɪ -a -nan -nyaan.

9 Bali 'nanmanzan zɪɛ Satan 'bɛ -kɔladɪ -nɔn -yɛɛ. -Yee 'wɛan e -kɔlaman -dravia wɪ 'tɔ 'tʊdʊ pɛɛnɔn drɛdɪ -a. ɛn e -kɔlaman 'wɪ -kɔɔn 'man wɪnɔn 'lee -cɛ -srɔn 'wɪnɔn drɛdɪ -a. 'Wɪ pɛɛnɔn zɪɛ yaa dra 'nan -e 'e minnɔn see 'paa.

10 'Wɪ 'kpa, minnɔn nɛn o ya -si nɛn e o "sia Bali man bɛ -a da bɛ, Bali 'nanmanzan -taa o see "paale 'wɪ 'wlɪdɪ 'tɔ -tʊdʊ pɛɛnɔn nɛn yaa dra bɛ -a. Kɔɔ wa'a Bali -le 'wɪ tɪglɪ nɛn, e o "sia paan 'wɪ 'ji bɛ -a yɪlɛ 'yi "dɪ.

11 -Yee 'wɛan nɛn Bali -a drɛ ɛn Bali 'nanmanzan 'le see "paa wɪnɔn -kɔla o man yɪdɪ -a, 'nan -e 'o yi -tera 'wɪlɔ wɪnɔn da.

12 Bali 'wɪ zɪɛ -a drɛ 'nan -e 'e tin -tɛ minnɔn zɪɛ o da. Kɔɔ wa'a yi -telea 'wɪ tɪglɪ da dɪ, 'pian o 'wɪ 'wlɪdɪ "drɛdɪ 'yi "yi.

'Ka 'tɔ 'pleblɛ Bali -le 'wɪ 'ji!

13 Kʊ 'bʊɪ Zozinɔn, kʊa -tɔa 'nan Minsan 'ka ye 'yi. ɛn tʊ nɛn Bali 'ka tian 'trɛ drɛlɛ dɪɛ, e 'ka 'si 'va 'nan -e 'e 'ka 'si 'wɪ 'ji. -Yee 'wɛan e ya 'le 'kʊ Bali muo 'fɔ tʊ pɛɛnɔn man 'cɛɛ

"wean. 'W1 'kpa, Bali -taa 'ka 'sile 'w1 'ji, koo 'yee lei 'saun 'ka dre Bali -le ve -a "fo, en ka yi -tera 'w1 tugh da.

14 'Ka 'sidi 'w1 'ji -le "wean nen Bali 'ka laabo 'w1 nonnon nen kua 'v1 'cee be -a. E 'ka laabo 'nan -e 'to -dan nen -kaa san Zozi Crizi -lo be, 'ka dre -a "nen "blunon 'a.

15 -Yee "wean 'ku "bui Zozinon, 'ka 'to 'pleble Bali -le 'w1 'ji! 'W1 pesson nen kua paa 'ka 'ji be, 'ka 'to "da 'pleble! -Te kua 'v1 'ku 'le oo, en -te 'fluba nen kua cren -te 'cee oo, 'ka 'to "da 'pleble!

16 -Kaa "ti Bali -kaa 'yi 'yi, en e "yi -dan dre -cee. -Yee "wean -kaa "koe a -kaa da 'li "fo "le ve -a, en -kaa 'bli a "da 'nan 'belidi a -cee ve -a. Kua laabo -kaa "ti Bali 'lee -kaa 'san Zozi Crizi -lo 'nan,

17 'o 'ka "koe "to 'ka da "fo. En kua laabo -wlo "nyian 'nan, 'o 'pleble 'non 'cee, -e to pesson man 'ka 'w1 "yi "dre, en 'ka 'w1 "yi "vi.

3

'Ka Bali tru 'ba 'koe!

1 'Ku "bui Zozinon, kua 'le -seanla -a laabodi 'ka 'lo 'nan, 'ka Bali tru 'ba 'koe 'w1 man. 'Ka Bali tru 'ba 'nan -e Minsan -le 'w1 'e fuila "man fe pesson 'nan. En 'ka tru 'ba 'nan min "kaga 'o 'w1 "man ci "nrandi -a, "le zi ka w1 "man "be -yee 'w1 'zu.

2 'Ka Bali tru 'ba "nyian 'nan, 'e 'pe 'pa 'ku da min -wlidnun nen o "naan 'ku man be, -wee "wean. Fe nen maan ve zie -yee ci 'nan, minnun pesson "cee "we "man -e 'o yi -tera Bali wei da di.

3 'W1 nen Minsan -a 'v1 be, yaa dra. E 'ka man -toa 'pleble 'ta wodi -a Bali -sru. En ya'a 'ka 'tve -e Satan nen e 'w1 'wliidi "paa 'nyranman -a be 'e 'ka man yi di.

4 Ku yi -teala Bali da 'nan, 'winun nen kua 'pla 'cee be, ka ya -a dnan, en kaa dra 'li 'trilii.

5 Kua laabo Minsan lo 'nan, 'e 'cee ci "nrondi 'pla Bali -le min yidi "yi "da, en e 'pla -pooan 'sodi nen Zozi 'ji be -a da.

Te 'ka dre kaonnon 'a di!

6 'Ku "bui Zozinon, ku 'w1 "paala 'cee -kaa san Zozi Crizi 'to da 'nan, Zozinon pesson nen o kooan wo, te wa'a 'nyranman paa die, en te wa'a 'ta wola 'winun nen kua paa 'ka 'ji be -a da die, te 'ka -bli waa di!

7 Kaa -toa 'ka 'bo 'a 'nan, e ya "le 'ka dre 'ku si dnanon 'a. Koo ku 'lo 'ka 'va be, ku'a kooan wole di,

8 En ku'a min lo fe -blife 'e "tun "di. Bodrun funnin, te 'ku "koe -nyaan 'nyranman 'padi -a, 'nan -e 'koe -blife 'e vile 'e dre 'ka 'tu -win -ji -tro -a di.

9 'Ku 'blife "sia paan 'ka 'lo, 'pian ya'a drele zi di. Koo kua wee 'nan, 'ku dre 'cee 'w1 -koon "mannon 'a, en 'ka dre 'ku si dnanon 'a.

10 En to nen te ku ya tian 'ka 'va be, kua paa 'ka 'ji 'nan, min nen 'e 'ka "vale 'e 'nyranman "paa die, te 'ka fe -non -yre "di.

11 'Be nen 'goue, kua 'man 'nan, 'ka 'va min -mienun 'o fli dre kaonnon 'a. Wa'a 'nyranman paa di, te o -cia 'o 'to wodi -a min peenun -le 'w1 'ji.

12 Ku 'w1 "paala minnun zie -wle Minsan Zozi Crizi 'to da 'nan, 'nyranman 'padi da nen 'o yie 'troa, te waa "nen "fe -ble.

13 'Ku "bui Zozinon, te 'ka "koe 'e 'si 'ka da 'w1 'yi "dredi -a di!

14 Min nen ya'a 'ta wolea 'w1 nen kua cren -te zie -a da die, 'ka 'san -koonnen 'pla, te 'ka "nran waa di. 'Ka dre zie -e 'yra 'e -te.

15 'Pian te 'ka 'san 'sia 'le 'ka 'nanmanzan 'zo di! E ya 'ka "bui Zozizan 'tu -a, 'w1 nen 'ka 'pla -yre!

16 Minsan nen -fodi -troo "sia "va "be, kua laabo -yro 'nan, 'e 'fodi -troo -non 'cee. 'E -non yi pesson man, en 'e -non -pe pesson 'ji! Minsan 'e 'pa 'ka pesson 'va!

17 An 'bo Pal 'be 'ka 'to budi 'goue -a cren -te 'an 'pe -a. Zi maan dra 'men 'fluba pesson 'ji zie -e 'ka -to 'nan meen 'pa 'sia 'cee.

18 -Kaa 'san Zozi Crizi -le "yi 'e 'kon 'ka pesson 'va!

'Fluba tɛdɛ nɛn Pɔl -a crɛn -tɛ Timote lɛ

1 An 'bɔ Pɔl 'bɛ 'fluba 'gʊɛ -a crɛn -tɛ. An ya Zozi Crizi -le 'pasiazan -a. Bali nɛn -kaa 'sizan 'wɪ 'ji -a bɛ, 'o 'vale Zozi Crizi nɛn -kaa 'bli a -yrɛ "bɛ, -wɛɛ 'an drɛ 'a.

2 Mɛɛn 'fluba 'gʊɛ -a crɛn -tɛ 'i 'bɔ Timote lɛ. Mɛɛn Bali -le 'wɪ 'vɪ 'yie, ɛn i wu "man. -Yee 'wɛan i drɛ "le 'an pɔn -ji 'nɛn -le 'wɪ 'zɔ.

-Kaa "tɪ Bali 'lee -kaa san Zozi Crizi 'wei nyirinda 'si, ɛn 'o 'wee "yi 'lee 'wee -fɔdɪ -trɔɔ -nɔn 'yie!

'I drɛ "yi minnun nɛn o Bali -le 'wɪ "paaman 'wlu 'a bɛ o va!

3 'Wɪ nɛn maan 'vɪ 'yie te an "ta Masedɔa si "siala bɛ, -a -cin 'e 'fɔla 'i 'ji. Maan 'vɪ 'yie 'nan, 'i 'fo Efez nun, 'nan -e 'i 'wɪ 'pla min -mienun lɛ. O ya 'ka yei, te o 'wɪ nɛn 'wlu 'a bɛ -a "paaman minnun -ji.

4 'Winun zɪɛ, pɔlunun nɛn Zuif 'nɔn -a bɔ bɛ 'lee o tranun kludanɔn "nrɔndɪ nɛn o -ko -a 'padɪ -a "da "bɛ, -a 'bɔ nɛn. 'I vɪ -wle 'nan 'o 'le 'tɔ! Kɔɔ 'winun zɪɛ o -taala -sa -fɔdɪnun -a. 'Nyrannan nɛn Bali -a "paa min man 'lɔɔ -e 'e min 'si 'wɪ 'ji bɛ, ya'a 'sia 'winun zɪɛ -a va "fo "dɪ, 'pian e "sia yi -teradɪ Zozi da va.

5 Bali -le 'wɪ "paadɪ 'le 'srannan "nɛn 'nan yidɪ "yi 'e 'kɔn 'ka yei. ɛn yidɪ "yi zɪɛ 'ka drɛ 'ka 'ci 'fidaa 'a! Te 'ka 'wɪ drɛ te 'ka 'wulo -ji "nrɔndɪ tin -tɛa 'ka da dɪ! ɛn yidɪ "yi zɪɛ, e 'si yi -teradɪ Zozi da nɛn e 'ka "ta lou 'e "tun "dɪɛ -a va.

6 'Winun zɪɛ "o 'ka wo 'bɛ drɛnan "fo "dɪ, 'pian 'o 'fli -nɔn 'winun nɛn o ya 'wɪ "tun "a bɛ -a vidɪ lɛ.

7 O 'fli "siala 'nan Bali -le -pei -tɔ winun bɛ -wɛɛ cɪ -a "paanɔn 'a. 'Pian 'winun nɛn waa ve bɛ wa'a cɪ 'tɔa dɪ, ɛn 'wɪ 'bɔ nɛn o ya o -tɔdɪ "da 'nan 'wɪ 'kpa nɛn bɛ, wa'a 'tɔa dɪ.

8 -Kaa -tɔa 'nan -pei -tɔ winun bɛ, e ya 'wɪ "yi "a, 'pian e ya 'nan min 'e 'ta wɔla "da 'e -si tɪglɪ da.

9 ɛn -a -cin 'e 'kɔn -kaa 'ji 'nan, minnun nɛn o cɪ tɪglɪ bɛ -wee "wɛan "cɛɛ -pei -tɔ winun a dɪ, 'pian minnun nɛn o 'ka 'kpa dɪɛ, -wee "wɛan nɛn. 'Winun nɛn waa dra bɛ -nyrɛn: O yie 'ka 'naan Bali man dɪ, ɛn o 'wɪ 'wliɪdɪ 'tɔ 'tɔdɪ pɛɛnɔn dra. O 'tɔ srɔman Bali man, ɛn fenun nɛn Bali -le vɛ -a bɛ, o "we "man -wliɪdɪ. Min -tɛnɔn nɛn waa, 'o "tɪ 'lee 'o "bɔ -tɛa.

10 Minnun zɪɛ o nyianla lɪ 'lee -kɔnnɛn -a te wa'a 'o cin 'pale dɪ. ɛn -klɔnmɔn 'lee 'e bɔɛzan -klɔnmɔn nyianla. ɛn 'o bɔɛzan blamin -taan "naan -a. ɛn o 'wlu -sɛan. ɛn o -pɛ wluannan 'wɪ 'ji, te e ya 'wlu -a. ɛn o 'wɪ dra te e 'ka Bali -le 'wɪ "paadɪ da dɪ. Minnun pɛɛnɔn nɛn o 'winun zɪɛ -a -tɔ dra bɛ, -wee "wɛan nɛn -pei -tɔ winun a.

11 Bali nɛn -a 'tɔ a -dan, ɛn -a va nɛn -fɛa pɛɛnɔn "sia bɛ, -yɛɛ Zozi 'le 'wɪ 'nɔnnɔn 'pɛba 'wɔ 'an 'bɔ. 'Winun nɛn an "sia -a vɪnan 'yie 'gʊɛ -a da wɪ nɛn.

Pɔl Bali muo "fɔ "yi "nɛn yaa drɛ -yrɛ "bɛ -a man

12 Zozi Crizi nɛn -kaa san -a bɛ, maan muo -fɔa. E yi -tera 'an da, ɛn yaan 'si "va 'nan -e 'an 'yee 'nyranman 'pa, ɛn yaa ta "koe "nɔn 'mɛn.

13 'E tɛdɛ bɛ, an wu Zozi 'bɔ man -wliɪdɪ, ɛn an 'tɛ 'pa Zozinɔn da, te an -kuli -taan 'o man. 'Pian 'an nyirinda -sɛn Bali da. Tɔ zɪɛ -a man bɛ te ma'an yi teala Zozi da dɪ, ɛn 'winun nɛn maan dra bɛ, ma'an -ci tɔa dɪ, -yee "wɛan 'an nyirinda -sɛn Bali da.

14 'Wɪ 'kpa, Zozi nɛn -kaa san -a bɛ, e "yi drɛ 'mɛn, ɛn yaa drɛ e "mlianla "da. Yidɪ "yi "nɛn e "sia -a 'bɔ 'va bɛ, 'lee yi -teradɪ Zozi da bɛ -yɛɛ paa 'an 'ji.

15 Zozi Crizi -ta 'trɛda 'nan, -e 'e 'wɪ 'wliɪdɪ "drɛnɔn 'si 'wɪ 'ji. 'Wɪ zɪɛ 'wɪ tɪglɪ nɛn. E ya "le min 'e yi -tera "da "fo. 'I 'ci "nrɔn 'mɛn 'wɪ da. An 'wɪ 'wliɪdɪ drɛ 'e mlinla "da,

16 'pian 'an nyirinda -sɛn Bali da. Yaa drɛ 'an 'bɔ 'wɪ 'wliɪdɪ "drɛzan -dan 'gʊɛ 'an 'va, kɔɔ e ya "vale 'nan, blamin 'e -ci yi 'nan Zozi Crizi 'le man -srandɪ min va a -dan. ɛn Bali 'wɪ zɪɛ -a drɛ 'nan, -e minnun nɛn o -taa "yi -tɛka Zozi da -e 'o 'belidɪ nɛn ya'a 'nyaan dɪɛ -a yɪ bɛ, 'an drɛ -wee 'wɪ -kɔɔn "manvɛ -a.

17 Bali a mingɔnnɛn -a 'li 'trilii, ya'a 'kaa "fo "dɪ. Min 'ka -a ye 'e yie 'a dɪ. -Yɛɛ cɪ Bali -a 'e -tɔwli, fɛ pee 'ka "nyian -yee -sru "dɪ. 'Tɔ 'wɪdɪ 'e 'kɔn -yee vɛ -a, ɛn 'tɔ -dan 'e 'kɔn -yee vɛ -a 'li 'trilii. Amen!

Pɔl Timote "koe "tɔ 'e da

18 Timote, 'wɪ nɛn maan 'vɪ paan 'yie bɛ, 'mɛn 'nɛn 'kpa, 'bɛ 'nɛn 'gʊɛ maan -pɛba wo 'i 'lɔ. 'An 'ci "nrɔn 'wɪ nɛn Bali 'lewei vɪnɔn -a 'vɪ 'i man bɛ -a da, ɛn maan drɛ. 'O wei zɪɛ -a 'bɔ nɛn 'e drɛ 'i 'tɔ -kli -a, -e 'i Minsan -le 'nyranman 'pa. E ya "le -kuli man nɛn i cɪ.

19 Yie yi -teradɪ Zozi da bɛ 'i "trɛn "trɔa ji, ɛn te 'i 'wɪ drɛ te 'i 'wulo -ji "nrɔndɪ tin -tɛa 'i da dɪ! Min -mienun bɛ 'wɪ "yi "nɛn o -wulo -ji "nrɔndɪ -a ve -wle 'nan 'o drɛ bɛ, wa'a 'ta wɔla "bɛ da dɪ. 'Wɪ zɪɛ -yɛɛ -maan ɛn -wee yi -teradɪ Zozi da 'e 'le 'tɔ.

20 ɛn 'wɪ 'bɔ zɪɛ -yɛɛ 'bɔ Ime 'lee Alexandre man. 'O 'fli zɪɛ an 'o drɛ Satan -le vɛ -a 'e 'pa 'ji, kɔɔ maan "vɪ -wle 'nan, te 'o "ta "nyian 'kɔ yei "dɪ. Maan drɛ zɪɛ -e 'o -tɔ 'nan, Bali 'tɔ sɛdɪ bɛ e 'ka "yi "dɪ.

2

Pɔl Bali trɔ 'badɪ 'wɪ 'vɪ

1 An 'ka trɔ "baa, 'wɪ nɛn e cɪ "le 'ka drɛ ɛn -yɛɛ cɪ 'wɪ 'tɛdɛ -a bɛ, -nyrɛn 'nan, 'ka Bali trɔ 'ba minnun pɛɛnɔn lɛ! 'Wɪ nɛn o man bɛ 'ka tin 'ba Bali lɛ, ɛn 'ka Bali muo "fɔ!

3

2 'Ka Bali trv 'ba minnun nen mingonnennun -a be -wle, 'lee minnun nen min tanon 'a be -wle. 'Ka dre zte -e -kaa man 'e 'fola flu te 'pen 'ka -kaa man di. -A -nan nen -kaa -kolaman Bali 'sudi -a, en -cee ta wodt minnun va be e -kon 'e 'sudi 'ji.

3 'Wi zte -yee ci 'wi 'yi "a, en e 'so Bali nen -kaa 'sizan 'wi 'ji -a be -yre.

4 Bali -a "va 'nan minnun pegenon 'o 'si 'wi 'ji, en 'o 'yee 'wi tighl 'to.

5 Koo -yee ci Bali -a 'e -towli, -a pee "ka "di. En min nen e ci Bali 'lee minnun yei "be, e ya 'nyian 'e -towli. -A pee "ka "di. Min zte Zozi Crizi nen.

6 E wu "man, en e minnun pegenon 'leji -ka 'wo. O ta pan nen yaa 'wo. 'Wi nen yaa dre zte, -yee -ci koon 'nan Bali a "va 'nan minnun pegenon 'o 'si 'wi 'ji. Tu nen Bali -a -koon be -a to 'bo man nen 'wi zte 'e dre.

7 Bali 'an dre Zozi 'le 'pasiazan -a, 'nan -e 'an 'wi zte -a fuila "man minnun pegenon 'va. 'Wi tighl nen maan ve, 'wlu "cee maan -sean "fo "di. Yaa dre zte 'nan -e 'an yi -teradi Zozi da 'lee Bali 'bo 'le 'wi tighl be, -a "paa minnun nen o 'ka Zuif 'non 'a die o ji.

8 An ya "va 'nan fe pegenon 'nan be -klonmōnnun 'o Bali trv 'ba. O -penun nen waa wuanla lou Bali trv 'banan be, 'o 'kon 'saun. Te min man nyran 'e 'kon o ji di, en te -sa -fodi 'e 'kon o yei "di!

9 Lumōnnun -le ve be, an ya "va 'nan, 'o so 'cen 'o man 'kpa. 'O 'man dre 'e tighl da, te 'o 'fli -fo bei -klonmōn 'le -weeladi -a di. -Nyren "le -wulo "je "dredi senjen senjen 'le 'wi 'zo, en "nyian "le -siga fenun 'lee klanvenun -sendi o man -le 'wi 'zo, en "nyian "le sonun nen -a 'fle ci be -a wodt -le 'wi 'zo.

10 'Pian -wee fenyian 'e 'si o dre wunun 'yi 'va. 'Wi zte -a dredt 'be -kōonman 'nan o 'klanman Bali lo.

11 -Te min a Bali -le 'wi "paanan be, lumōnnun ta 'e 'kōnnan flu, te o "trōen "a 'e 'todi -a wei le, en 'o 'ta wola "da!

12 En "nyian be, ma'an -si -nōan lumōnnun le, -e 'o Bali -le 'wi "paa di. En ma'an -si -nōan -wle, -e 'o -klonmōnnun 'pla di, 'pian o 'ta 'e 'kōnnan flu.

13 'Ka 'ci "nrōn 'wi nen e dre 'li 'trēda pou sianan "be -a da: Adan nen Bali -a dre 'e tēde, "be -sru en e Ev dre.

14 Adan "cee -mlen -a see paa di, 'pian lumōn nen Ev -a be, -a 'bo nen -mlen -a see paa, en -pei nen Bali -a -to -wle "be, yaa sre.

15 'Be a zi, 'pian maan ve 'cee 'nan, Bali lumōn "sia 'wi 'ji 'nen 'yadi man. 'Pian e ya 'nan 'e yi -tera Zozi da -trilii, en 'e min yi "yi -trilii, en 'e 'kon Bali -le ve -a "fo, en 'e 'wi pegenon zte -a dre -pe nen e "soa Bali le be -a man.

Minnun nen 'o yie -tōa -leglizi -va be -wee

'wi
1 -Te min a "va 'nan 'e yie -tōa -leglizi -va be, te 'wi "yi "nan yaa -si 'sia. 'Wi zte e ya 'wi tighl 'a "fo.

2 'Pian e ya 'nan, min nen 'e yie -tōa -leglizi -va be, te 'to 'tu 'e 'kon 'e 'padt "man "di. Li -kōan -a san wlu -towli. -A san -kolaman 'e 'fli 'kundt -a, en -a san 'e 'kon min tighl 'a, en -a san dre wi 'e 'kon 'e 'sudi "ji. -A san 'e 'kon min nen e min "kuan 'e 'pe "fli "a be -a. -A san 'e 'kon min nen e Bali -le 'wi "paaman sidō be -a.

3 Te -a san 'e -wen mlindt -trōa 'e 'win -ji di, te 'bli 'e 'fo -a san ji tada di, 'pian -a san 'e 'kon min -trōa -a. Te -a san 'e 'wi 'blidt yi "yi "di, en te -a san 'e 'kon min nen e "lala ye "yi "boō "be -a di.

4 -A san 'e 'kon min nen -a -pe "soa 'e 'bo 'le "kōnnēn 'nōn 'pladt -a be -a. -A san -le 'nennun be o yie 'e 'nan -a 'bo man, en 'o 'yra -te min man.

5 Kōō -te min -pe 'ka 'soa 'e 'bo 'le "kōnnēn 'nōn 'pladt -a die, yaa dra "kō -e 'e yie 'to Bali -le -leglizi be -a va?

6 Te -a san 'e 'kon min nen e -fo Zozi 'va 'e 'tre be -a di, "tōgō 'e 'fli 'sia -dan, -e Bali 'e tin -te "da "le zi yaa dre Satan le be -yee "wi 'zo.

7 En e ya "nyian 'nan, minnun nen o 'ka Zozi 'va die -a san 'to "yi 'e 'kon 'o 'le. -Te e ya zte, minnun 'ka 'we "man -wldt "di, en Satan 'ka 'kolaman -a man yidi -a di.

Minnun nen o "paa -leglizi 'lenōn 'va be

8 Minnun nen o "paa -leglizi 'lenōn 'va be 'wi 'towli zte e ya -wee ve -a. 'O 'kon minnun nen o dre wi -a -maan min 'yra -tea "o man be waa. En te 'o 'kon minnun nen 'o wei a "flivli "be -a di, en te 'o 'fli -nōn -wen mlindt le di, en te 'o -dawli yi "yi "lala -nan di.

9 'Wi yōdt nen -cee yi -teradi Zozi da -a be 'o "trōen "trōa ji, te 'o 'wi dre te 'o 'wulo -ji "nrōndt tin -tea "o da di!

10 'Ka cin yi -wee 'wi man, -te ka'a 'wi 'tu yile o man die, 'vaa -e 'ka o dre -leglizi 'lenōn 'pa "vanōn 'a.

11 -Te lumōnnun nen waa be, -a -towli "nen "nyian -wee ve -a. 'O 'kon lumōnnun nen 'o dre wi -a -maan min 'yra -tea "o man be waa. Te 'o 'kon lumōnnun nen 'o 'le 'ble be -a di. 'O 'kon lumōnnun nen 'o 'kolaman 'o 'fli 'kundt -a be waa. 'O 'kon lumōnnun nen min yi -teala o da 'wi pegenon 'ji be waa.

12 Minnun nen o ya -leglizi 'lenōn 'pa "vanōn 'a be, li -kōan -wlo "towli, en o -pe "soa 'wee 'nennun 'lee 'wee "kōnnēn 'nōn 'pladt -a.

13 -Leglizi 'lenōn 'pa "vanōn be, -te o -pe "soa 'wee 'nyranman 'padt -a 'kpa be, Zozinōn 'yra -tea "o man. -A -nan nen o yi -teala 'o

'fli da -e 'o yi -teradɪ Zozi Crizi da -nan wɪ vɪ minnun lɛ.

Zozi Crizi -le 'wɪ 'nɔnnɔn bɛ Bali -le 'wɪ yɔɔdi -dan nɛn

14 -A -cin a 'an 'ji 'nan yi 'fli yaa 'gʋɛ -a -ji bɛ, 'an bɔa 'i man nun, 'pian 'an ya 'fluba 'gʋɛ -a cɾɛn -tɛnan 'yie,

15 'nan -te 'an 'mɔn te yi'an ye dɪɛ, tɔɔn zɪ 'kɔ 'i 'wɪ drɛ Bali -le 'kuin bɛ, te yia -tɔa. Bali nɛn -a yie cɪ 'man "bɛ, -yee -leglizi nɛn. -Yɛɛ cɪ 'wɪ tighl 'kɔladɾɛn 'a, ɛn -yɛɛ cɪ -a cɛin -a.

16 'Wɪ 'kpa nɛn, -kaa pɛɛnɔn pei a -tɔwli 'nan, 'wɪ yɔɔdi nɛn -cee yi -teradɪ Zozi da -a bɛ e ya -dan.

-Nyɾɛn 'nan Zozi drɛ blamin -a, ɛn Bali lei 'saun -a -ci kɔɔn 'nan ya'a 'wɪ 'wliɪdɪ -tɔwli 'drɛ lɛ dɪ.

Bali -le 'pasianɔn -a 'yɪ.

'Wɪ nɛn Zozi -a drɛ bɛ,

waa -nan 'sinan 'pa

'leglɔn pɛɛnɔn 'ji 'nɔn lɛ,

ɛn minnun yi -tera "da.

Bali 'tɔ -dan -nɔn -yɾɛ laji lou.

4

Minnun nɛn o 'wlu wɪ 'paaman minnun ji bɛ, 'i o -ci bala

1 Bali lei 'saun -a 'vɪ 'wein 'nan, tɔ -fɔla "da 'ji bɛ minnun 'ka 'taa yi -telea 'wɪ nɛn Bali -a 'vɪ bɛ -a da dɪ. O -taa -sɔɔn lɛa min see "paa wɪnun -sru 'lee 'wɪ "paadi nɛn lei -wliɪdɪ -a -cin -tɔa "min ji bɛ -a -sru.

2 Minnun nɛn o 'wɪ 'bɔ zɪɛ -a "paaman bɛ, 'wɪnun nɛn waa, ɛn o ya 'o 'fli 'tɔ -wɛɛnan. -Wee -wulo -ji "nrɔndɪ va bɛ Satan -pɛ -flɛ yɾa 'nan.

3 Waa "paaman minnun ji 'nan, te lɪmɔn 'e -kɔnnɛn 'pa dɪ, ɛn te -klɔnnɔn 'e lɪ 'pa dɪ! ɛn "nyian 'nan -blɪfɛ -mie a bɛ, te min 'e 'bɛ 'blɪ dɪ! 'Pian Bali -blɪfɛ pɛɛnɔn drɛ 'nan -e minnun nɛn o yi -tera Zozi da ɛn o 'wɪ tighl -tɔa "bɛ, 'o Bali muo "fɔ -e 'o -blɪ.

4 Kɔɔ fɛ pɛɛnɔn nɛn Bali -a drɛ -blɪfɛ -a bɛ e ya 'kpa, ɛn -a -tɔ 'ka 'va -wliɪdɪ "fo "dɪ. 'Pian e ya 'nan min 'e Bali muo "fɔ -e 'e -blɪ.

5 Kɔɔ 'wɪ nɛn Bali -a 'vɪ bɛ -a da, 'lee Bali 'bɔ trɔ 'badɪ man nɛn, fɛ pɛɛnɔn zɪɛ e dra 'saun Bali lɛ.

6 -Te 'wɪnun zɪɛ -a 'bɔ nɛn i cɪ -a "paanan Zozinɔn 'ji bɛ, te i ya Zozi Crizi -le 'nyranman 'pazan 'kpa -a. ɛn yaa -kɔɔnman 'nan Bali wei 'lee 'wɪ "paadi tighl nɛn i kɔala "man "bɛ, -wɛɛ cɪ "le 'yie -blɪfɛ -le 'wɪ 'zɔ.

7 'Pian 'wɪnun nɛn e 'ka Bali -le 'wɪ 'a dɪ ɛn e ya 'le liblanun -le polu "tun 'zɔ bɛ, te 'yie 'si -nɔn min lɛ "fo "dɪ!

'I man -wɛɛ 'nan 'i drɛ wɪ 'e 'sɔ Bali lɛ.

8 -A man -wɛɛdɪ 'nan -e fɛ -tɔ 'e -trɔa min 'kɔlɛ 'a bɛ, e ya 'kpa, 'pian e "paa min va 'wɛnnɔn 'e "tun. 'Bɛ nɛn 'bɛ cɪ 'wɪ "yi "a "fo "bɛ, -nyɾɛn 'nan min 'e 'ta wola Bali wei da.

-Te -kaa ya 'wɪ zɪɛ -a drɛnan bɛ, Bali -le -fea a -kaa man tɔ 'gʋɛ -a -ji, ɛn e ya -kaa man tɔ -fɔla "da "ji.

9 'Wɪ zɪɛ e ya 'wɪ tighl 'a, ɛn e ya "le -e min 'e yi -tera "da.

10 ɛn "nyian 'wɪ zɪɛ -a lɛ nɛn -kaa 'nyranman "paa, ɛn -kaa 'fli -mɛan dra, kɔɔ Bali nɛn -a yie a "man "bɛ, -kaa 'bli a -yɾɛ. -Yɛɛ cɪ 'trɛdanɔn pɛɛnɔn 'sizan 'wɪ 'ji -a. 'Pian minnun nɛn o yi -tera Zozi da bɛ, o nɛn e o "sia 'wɪ 'ji.

11 'Wɪnun pɛɛnɔn zɪɛ, -a 'bɔ nɛn 'i "paa Zozinɔn 'ji, ɛn -a 'bɔ nɛn 'i 'pla -wɛ 'wɪ 'a.

12 Te min -tɔ 'e vɪ 'nan, i ya -gobo 'a -le "wean bɛ 'e yie 'ka 'naan i man dɪ. 'Pian 'i drɛ Zozinɔn pɛɛnɔn 'le 'wɪ -kɔɔnmanzan 'a 'yie 'wɪ vidɪ man, 'lee 'yie 'wɪ drɛdɪ min va man, 'lee 'yie min yɪdɪ "yi "man, 'lee 'yie yi -teradɪ Zozi da man, ɛn 'wɪ nɛn e 'tɔ "paa min man bɛ te 'i -tɔ drɛ "fo "dɪ.

13 'Wɪ nɛn e cɪ "le 'i yie 'trɔa "da "trilii 'vaa -e 'mɛn 'lɔdɪ 'e bɔ bɛ -nyɾɛn 'gʋ: 'I Bali -le 'fluba ta vɪ Zozinɔn lɛ! ɛn "nyian 'wɪ 'bɔ nɛn Bali -a 'vɪ bɛ 'i -ci 'si -wɛ -e 'o "kɔe 'e 'tɔ 'o da! ɛn "nyian 'i Bali -le 'wɪ "paa o ji!

14 "Yi "nɛn Bali -a drɛ 'yie bɛ, te 'i -fɔla "trɔɛn -sru "dɪ! "Yi zɪɛ Bali 'lewei vɪnɔn 'bɛ 'vɪ 'nan e ya 'yie vɛ -a, ɛn -leglizi min cejenun 'o 'pɛ 'pla 'i da.

15 'Wɪnun zɪɛ -a drɛdɪ da nɛn 'i yie -trɔa, ɛn 'i 'fli -nɔn -yɾɛ, 'dɔ -e minnun pɛɛnɔn 'o -tɔ 'nan 'yie ta wɔdɪ Bali -sru "bɛ e ya -kɔnan 'e 'lɛ.

16 'I yie 'tɔ 'i 'fli -va, ɛn 'i drɛ "yi 'yie 'wɪ "paadi va. 'Wɪnun nɛn maan 'vɪ 'yie paan bɛ, te 'i 'pɛ -sru 'e tɔa -a drɛdɪ -ji dɪ. Kɔɔ -te i ya -a drɛnan "da "bɛ, Bali 'i "sia 'wɪ 'ji, 'ka 'vale minnun nɛn 'o "trɔɛn "a 'e 'tɔdɪ 'yie 'wɪ "paadi lɛ bɛ waa.

5

Zozinɔn 'wɪ dra 'o cin lɛ 'kɔ?

1 -Te min ceje 'wɪ drɛ -wliɪdɪ "bɛ, te 'i vɪ -yɾɛ wei 'pleble 'a dɪ, 'pian 'wɪ nɛn e min "kɔe -tɔa 'e da bɛ, -a 'bɔ nɛn 'i vɪ -yɾɛ "le 'i "tɪ "lɛ nɛn i cɪ 'wɪ tin 'banan. -Te -gobonun nɛn waa bɛ, 'wɪ -tɔwli zɪɛ -a 'bɔ nɛn 'i drɛ. 'I 'wɪ tin 'ba -wɛ "le 'i "bɔnun -le 'wɪ 'zɔ.

2 -Te lɪmɔn cejenun nɛn waa bɛ, 'wɪ -tɔwli zɪɛ -a 'bɔ nɛn 'i drɛ. 'I 'wɪ tin 'ba -wɛ "le 'i "bɔnun -le 'wɪ 'zɔ. ɛn -te nɔnbɛnɛn nɛn waa bɛ, 'wɪ -tɔwli zɪɛ -a 'bɔ nɛn 'i drɛ. 'I 'wɪ tin 'ba -wɛ "le 'i "bɔnun -le 'wɪ 'zɔ, ɛn 'wɪ nɛn e 'tɔ "paa min man bɛ te -a -cin 'e 'kɔn 'i 'ji o va "fo "dɪ.

Lɪmɔnnun nɛn -cale a bɛ -wee 'wɪ nɛn 'gʋ

3 Lɪmɔnnun nɛn o -sran -ka 'o da ɛn 'wee -mie "ka "dɛ, 'i yie 'tɔ o da.

4 'Pian lɪmɔnnun nɛn o ya -cale -a, ɛn 'wee 'nennun -a bɛ, -te bɛ "cɛɛ dɪ 'wee -anɔnmaannun a bɛ, 'wɪ nɛn 'kɔ 'nennun zɪɛ 'o drɛ bɛ -nyɾɛn 'gʋ. 'O 'wee yi -teradɪ Zozi da -ci

-koon 'e tede 'o 'bo 'mangulinun 'va. 'W1 nen e ci 'le 'o dre 'o 'mangulinun le be, -nyren zie. En -yee 'so Bali le.

5 Lumon nen e ya -cale -a, -yee -mie "ka "di, en -a -pe -fanan "ka "die, -a 'bli a Bali le. Tu pemon man e ya Bali tru 'banan, te yaa laabo -yro 'nan 'e 'pa 'e 'va.

6 'Pian lumon nen e ya -cale -a, en -a 'bo ci 'so winun -sru "nen e 'ta wo be, -te -a yi a "man oo, Bali 'le 'va be, e ya min -kadu -a.

7 'W1 nen e ci 'le 'i 'pla -wle 'w1 'a be -nyren zie. -Te o 'ta wola "da "be, 'to 'ka 'koon 'e 'padi o man di.

8 'Nen nen ya'a 'e yie -toa 'e 'mangulinun va die, te 'e 'pe 'si yi -teradu 'Zoi da -sru. 'Nen zie, e ya min -wli di "a, e "mlian min nen ya'a Bali -toa die -a da. 'Nen nen -a mangulinun 'bo -nyeanla -yee "konnēn, en ya'a 'e yie -toa o va die, -yee ve 'be ci -wli di "fo.

9 Lumon nen -a -sran -ka 'e da be, 'i 'to 'sia fluba nen -calenun 'to 'a -ji be -a -ji. 'Pian lumon nen -a 'le -fuba 'shēdv -cia, en e -konnēn 'pa 'e 'pa -a -towli "be, -a 'to nen 'i 'sia.

10 -A 'to 'yi 'e 'kon min 'le -yee 'w1 'yinun nen yaa dre be -a man. -A -mie nen 'le 'nen 'lebo di sidō -le 'w1 'zv, en -a -mie nen 'le minnun nen o boala "va "be o 'kundi 'e 'pe "fli "a -le 'w1 'zv, en -a -mie nen 'le Zozinon nen o boala "va "be o cēin -man 'foedi -le 'w1 'zv, en -a -mie nen 'le minnun nen o ya see -ji be, 'padi o va -le 'w1 'zv, 'lee 'w1 'yi 'to 'todu pēēnōn dre di.

11 'Pian -te lumōnnun zie o ya nōnbenun -a be, te 'i 'o 'to 'sia "fo "di. Koo tu -mie baa "be, -konnēn -cin a o ji -le "wean, o "sia Crizi -sru, -e 'o -konnēn 'pa.

12 Tōon 'w1 nen o -to "da 'nan o dra be, te 'o 'pe 'si -a -sru. E ya "le tin nen waa -te 'o 'fli da zie.

13 En "nyian be 'o 'fli dra kōānōn 'a, te o -cia 'kōn 'le "nen -tōladi -a "da. 'W1 nen e ci -wli di "fo "be, -nyren 'nan o 'le 'ble, en 'w1 nen e 'ka 'wee 'w1 'a die 'lee 'w1 nen e 'ka 'le 'e bōla min le die, -a 'bō nen waa ve.

14 'Winun pēēnōn zie -yee "wean be, an ya "va 'nan lumōnnun nen o ya nōnbe "a en o -sran -ka be, 'o -konnēn 'pa, 'o 'nen 'ya, 'o yie 'to 'wee "konnēn 'va, 'du -e 'o vile 'o -si -nōn -kaa 'nanmanzan le -e o 'to 'e sre di.

15 Koo lumōnnun zie o -mienun 'si -si tigl da, en o sōōnla Satan -sru 'va.

16 Lumon nen e ya Zoi 'va en -cale lumōnnun -a -yee "konnēn "be, 'e 'pa o va. Te -leglizi nen 'e yie 'to o va di, 'du -e -leglizi 'e -kōla 'padi -a -cale tighun va.

Minnun nen o o -to -leglizi min ceje -a be -wee 'w1 nen 'gv

17 Minnun nen o o -to -leglizi min ceje -a be, -te o yie -toa -leglizi -va 'kpa be, 'ka o muo "fo -pe "kaga "ji. 'Pian minnun nen ka o muo -foa

'e "mlianla "da "be, minnun nen o Bali -le 'w1 ve, en o Bali -le 'w1 "paaman be o nen.

18 Koo e ya 'e 'craēn -tedi Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«Tri nen e ya 'nyranman 'panan 'saa va be, te 'i 'si -to -yro -e 'e 'saa 'bli di.»

En e ya 'e 'craēn -tedi "nyian -ji 'nan:

«'Nyranman 'pazan be, -a 'pan a.»

19 -Te o -leglizi min ceje -to man w1 'v1 'yie, te ya'a 'sile min "fli yaa 'le die, te 'i 'sia "da "di.

20 'Pian minnun nen 'o 'w1 'wli di "dra be, 'i 'w1 'pla 'wle Zozinon pēēnōn yie man. 'I dre zie -e "klan 'e 'fo min -mienun ji.

21 Koo ya Bali 'le, en koo ya Zoi Crizi 'le, en koo ya Bali -le 'pasianon nen laji e o 'si "va "be o 'le. Maan ve 'yie 'nan, 'w1 nen an "sia -a craēn -tenan 'yie 'gve -a da nen 'i dre la. -Te i min man w1 'man en yi'a tian -a san wei man le die, te 'i tin -te "da "di. En te 'i min bo "va "di.

22 Te 'i koo min -tōdi -a 'nan -e 'e 'nyranman -to 'pa -leglizi -ji di! En 'w1 zie -a -ji be, te 'i 'pe 'pla min da tada di! Te 'i 'w1 dre -e min pee -le 'w1 'wli di 'yi 'e baa 'i man di! En 'w1 nen e 'to "paa min man be, te 'i -to dre "fo "di!

23 Te 'i v1 'nan 'i 'fo 'yi 'saza 'mli di man di. 'Pian 'i man nen ya'a 'craēn die, 'lee 'i 'pōn -ji -le "wean be, 'i -wen min 'sezenēn.

24 Min -mienun a be, 'wee 'w1 'wli di "ta a 'e boladi min pēēnōn le 'wein 'vaa, -e yi nen Bali minnun -le tin "baa be 'e bō. 'Pian min -mienun -le ve be, yi zie -a da nen -a ta boala.

25 -A -towli "nen "nyian min dre winun "yi "le ve -a. O ta a 'e boladi min pēēnōn le 'wein. En 'be nen 'be 'ta 'ka tian bōlea die, yi zie -a da nen 'o 'ta boala.

6

Nōannun -le 'w1 nen 'gv

1 Zozinon nen o ya nōan -a be, 'o 'o 'tanon 'sia min -a -pe pēēnōn 'ji. 'O dre zie, 'du -e minnun 'o vile 'o 'w1 'wli di Bali 'lee -cee 'w1 "paadi man di.

2 En Zozinon nen o ya nōan -a, te o tanon a Zoi 'va be, te o yie 'e 'ci 'o 'tanon 'bo 'ji 'nan 'o 'vale waa 'o dre "bōnun -a di. 'Pian 'o 'nyranman 'pa -wle 'kpa tigl, koo o tanon 'bo nen o 'nyranman 'paa -wle "be, o ya Zoi 'va en Bali o ye "yi.

I dre "yi min -mienun a, te o Bali -le 'w1 "paaman 'wlu 'a

'Winun pēēnōn zie, -a 'bō nen 'i "paa Zozinon 'ji, en -a 'bō nen 'i 'pla -wle 'w1 'a.

3 'Pian min -mienun a be, o 'ka 'w1 zie 'be -sru "di. 'W1 'pee nen "o "paaman Zozinon 'ji. Wei nen e ya tigl en e "sia -kaa san Zoi Crizi 'le be, o 'ka 'be 'va di. En 'w1 "paadi nen e yi -teradi Bali da -ci "sia min le be, wa'a 'ta 'wola "da "di.

4 Minnun zie 'o 'fli "siala -dandan, te wa'a fe -to tōa di. -Sa -fōdi dre o man "le -ce -to -zv, o 'w1 'bli di ye "yi 'w1 "wēnnennun da. 'Winun

zɪɛ -yɛɛ -taala "man bɔdɪ -a 'ka yei. ɛn -yɛɛ -taala 'cɛndɪ 'e cin man -a 'ka yei. ɛn -yɛɛ -taala min sɛɛ wɔdɪ -a 'ka yei. ɛn -yɛɛ -taala ci "nrɛndɪ min man -wɪlɪdɪ "a 'ka yei.

5 ɛn "nyian -yɛɛ -maan min yei 'ka -a ble dɪ. O 'wɪ dra "le minnun nɛn 'o 'wulo 'ka o da dɪɛ, -wee 'wɪ 'zo, ɛn wa'a 'wɪ tɪglɪ 'tɔa "fo "dɪ. -A -cin a o ji 'nan Bali -sru 'ta wɔdɪ bɛ "lala yɪnan nɛn.

6 'Wɪ 'kpa nɛn, 'ta wɔladɪ Bali -sru "bɛ, e ya fɛ yɪdɪ -dan tɔ -a. 'Pian min 'ka 'kɔan 'e 'ladɪ min lɔ fɛ da dɪ.

7 Kɔɔ min 'ka 'talɛ 'e 'lɔ le fɛ -tɔ -a 'trɛ 'gɔɛ -a da dɪ. ɛn min "ɛ vɪ 'nan 'e 'li 'e da bɛ, ya'a 'ko 'e 'lɔ le fɛ -a dɪ.

8 -Yɛɛ "wean -te -kaa -blɪfɛ ye, ɛn -kaa man sɔ ye bɛ, 'e bɔ -kaa a.

9 'Pian minnun nɛn o ya "va 'nan o dra fenɔn 'a bɛ, Satan o see "paaman -e 'o 'tɛ -yɛɛ san -ji. Min ci 'sɔ wɪ -wɪlɪdɪnun nɛn, o ya 'wɪ "tun "a ɛn o min srɛman bɛ, te -a -cin a -tɔɔlanan "o ji. 'Winun zɪɛ, -yɛɛ min -nan -nyaan, ɛn -yɛɛ min 'sia Bali man -kɔɔbli.

10 Fɛ nɛn maan ve zɪɛ -yɛɛ cɪ 'nan, "lala yɪdɪ "yi "bɛ, -yɛɛ cɪ 'wɪ 'wɪlɪdɪ 'tɔ 'tɔdɔ pɛɛnɔn pei -trɔanan "a. "Lala yɪdɪ "yi "le "wean, min -mienun 'si Bali -sru 'va, ɛn o ya 'o yra yɪnan 'wɪ 'wɪlɪdɪ 'tɔ 'tɔdɔ pɛɛnɔn 'lɔ.

Pɔl 'wɪ 'pla Timote lɛ

11 'Pian 'i 'bɔ Bali -le 'nyranman 'pazan bɛ, te 'winun zɪɛ 'o -pli 'i man "fo "dɪ. 'I -wɛɛ 'nan, 'i 'wɪ nɛn 'e 'sɔdɪ "ji "bɛ -a dra. 'I -wɛɛ 'nan, 'i 'fo 'i leadɪ Bali man. 'I -wɛɛ 'nan, 'i yi -tɛala Bali da. 'I -wɛɛ 'nan, 'i Bali ye "yi, ɛn 'i min ye "yi. 'I -wɛɛ 'nan, 'i -pɔan 'e 'sɔ 'wɪ 'ji. ɛn 'i -wɛɛ 'nan, 'i -kɔan "min -trɔɔ -a.

12 'Ta wɔdɪ Bali -sru "nɛn yia -si 'sia bɛ, 'i 'kun "man 'kpa, -e 'i 'wulo 'e bɔla "va. ɛn 'belidɪ nɛn ya'a 'nyaan dɪɛ, 'i 'kun 'i 'pɛ "fli "a. Bali 'i laabɔ "man, ɛn i wu "man min "kaga yiɛ man 'nan, Bali -sru "nɛn i cɪ.

13 Bali nɛn e 'belidɪ -nɔan 'trɛda fɛ pɛɛnɔn lɛ bɛ, 'lee Zozi Crizi nɛn e wɪ "man Ponzɔ Pilati yiɛ man 'nan, Bali -sru "nɛn 'e cɪ bɛ, an 'wɪ "paala 'yiɛ o 'lɛ 'nan,

14 'Nyranman nɛn Bali 'bɔ -a -pɛba 'wɔ 'i 'lɔ bɛ, 'i yiɛ 'tɔ "va. Te 'tɔ 'e 'pa "man "dɪ, ɛn te min 'e 'wɪ "man 'wɪlɪdɪ "dɪ. 'I drɛ zɪɛ -trilii, -e tɔ nɛn -kaa san Zozi Crizi -taa "man "bɛ 'e bɔ.

15 Tɔ zɪɛ Bali 'bɛ 'pla 'e 'bɔ 'a.

Bali zɪɛ -a va nɛn -fɛa pɛɛnɔn 'sia, ɛn -yɛɛ fɛ pɛɛnɔn "paala 'e 'tɔwli. -Yɛɛ cɪ mingɔnnɛnnun da mingɔnnɛn -a, ɛn -yɛɛ cɪ minsannun pɛɛnɔn da Minsan -a.

16 ɛn -yɛɛ 'ka 'kaa 'li "fo "dɪ.

ɛn 'tɛ 'san nɛn min 'ka 'kɔlaman -e 'e -pli "man "dɛ, -a va nɛn e cɪ.

ɛn Bali zɪɛ min 'ka tian 'li -a yɪɛ 'e yiɛ 'a dɪ, ɛn min 'ka 'kɔlaman -a yɪdɪ -a dɪ.

'Tɔ 'widɪ 'lee 'plɛblɛ nɛn -a 'leda "ka "dɛ,

'e 'kɔn -yɛɛ ve -a.

Amen!

17 Minnun nɛn o cɪ fenɔn 'a tɔ 'gɔɛ -a -ji bɛ, 'i 'wɪ 'pla -wɪɛ. 'I vɪ -wɪɛ 'nan, te 'o 'fli 'sia -dandan dɪ! Kɔɔ fɛ yɪdɪ bɛ, cɛɛgɔ e ya 'yie ve -a, "trɛ e 'ka 'yie ve -a dɪ. -Yɛɛ "wean 'i vɪ -wɪɛ 'nan, te 'o 'bli 'e 'kɔn -yrɛ "dɪ! 'Pian o 'bli 'e 'kɔn Bali nɛn e fɛ pɛɛnɔn -nɔan "min lɛ bɛ -yrɛ. Yaa -nɔan e "mlianla "da 'nan -e -kaa ci 'e "nran.

18 'I vɪ -wɪɛ 'nan, 'o 'wɪ "yi "drɛ, ɛn o drɛ wɪ "yinun nɛn 'e 'kɔn "kaga. 'I vɪ -wɪɛ 'nan fɛ 'e 'sɔ o man, ɛn 'o 'pa min va.

19 "Wɛɛ vɪ 'nan 'o 'kɔn 'winun zɪɛ -a drɛnan bɛ, e ya "le o yɪfɛ planan nɛn o cɪ tɔ -fɔla "da "ji ve -a. Zɪ o -taa 'belidɪ tɪglɪ 'kunlɛ 'o 'pɛ "fli "a zɪɛ.

20 Timote, 'wɪ pɛɛnɔn nɛn waa paa 'i 'ji bɛ, 'i yiɛ 'trɔa "da. Minnun nɛn waa ve 'o 'fli man 'nan, 'o 'winun -tɔa te 'bɛ a 'e -trɛ bɛ, te 'ka -kɔn waa -tɔwli "dɪ! ɛn te 'i 'fli wɔ -wee -sa -fɔdɪnun va dɪ!

21 Zozinɔn -mienun o -pɛ 'si yi -tɛradɪ Zozi da -sru, ɛn o sɔɔnla -si zɪɛ -a da.

Bali -le "yi 'e 'kɔn 'ka 'va.

'Fluba "flizan nen Pəl -a crən -tε Timote Iε

1 'An 'bə Pəl bε, Bali 'bə 'ci 'sə 'a nən an drε Zozi Crizi -le 'pasiazan -a. En 'an 'bə nən Bali 'an 'pla 'nan 'belidi nən ya'a 'nyaan dε, 'an 'nan wı vı minnun lε. 'Belidi zıε Bali -a 'vı 'e 'cən 'nan e ya -cee vε -a Zozi Crizi -le "wean.

2 Timote, mein ye "yi 'kpa, i drε "le 'an 'pı -le 'wı 'zυ. Mεεn 'fluba 'gυε -a crən -tε 'yie.

-Kaa "tı Bali 'lee -kaa san Zozi Crizi 'wei nyrinda 'si, en 'o 'wee 'yi 'lee 'wee -fudı -trəə -nən 'yie!

Pəl Bali muo -fə

3 Tυ -tədu pεεnən man, -te an ya Bali trυ 'banan 'yie 'wı man bε, maan muo -fə. Bali nən 'an tranun -a 'su, en "wee -sru an ya "an 'sunan 'gυε, 'an 'wulo -ji "nrəndı 'ka tin tea 'an da dı.

4 Tυ nən an "ta 'sia 'i 'srən 'bε, -wuə nən yia 'wυ bε, 'i yie 'yi 'cin 'ε vınan 'e 'to 'an 'ji bε, te 'i dra 'an -tεa. Təən e dra 'mən "le 'mein yı 'nyian, 'dυ -e 'an 'ci 'e 'nran.

5 'Yie yi -teradı Zozi da nən yia dra 'i 'ci 'fidaa 'a bε, -a -cin a 'an 'ji. Zı 'i naan Loyis yi -tεra Zozi da zıε, en -a -təwlı "nən 'i "bυ Eni "e drε. Maan -təa 'nan, -wee yi -teradı Zozi da -təwlı zıε -a da nən i sənla.

6 'Wı zıε -yee "wean mein trυ "baa 'nan, "yi "nən 'an 'pε 'pla 'i da en Bali -a drε 'yie bε, te 'i 'tυ -e 'e 'dri dı.

7 Kəə lei nən Bali -a -nən -cεε bε, e "klan 'sia -kaa 'ji, en e 'pleble -nəan -cεε. Lei zıε -yεε -maan -kaa min ye "yi, en -yεε -maan -kaa -kolaman -kaa 'fli 'kundı -a 'wı 'ji.

8 -Yee "wean te 'yra 'e 'i 'tε 'wı nən -kaa san Zozi Crizi -a drε bε -a -nan wı vidı -a dı! En "nyian, 'an 'bə nən an ya -pυ 'kuin -yee 'nyranman 'padı man bε, te 'yra 'e 'i 'tε 'mən 'wı vidı -a dı! 'Pian 'i 'man 'e 'kən 'e wəudı, -e 'i yra yı "le 'mən 'wı 'zυ Zozi "le 'wı 'nənnən vidı man. Bali -le 'pleble 'bε -təa 'i 'wlu.

9 Bali 'bə 'bε -kaa 'si 'wı 'ji, en -yεε -kaa drε 'yee minnun -a -kaa laabudı man. -Kaa drε winun man "cεε Bali 'wı zıε -a drε dı, 'pian 'wı nən -a -cin a Bali 'bə 'ji 'e 'cən bε -a man nən e 'wı zıε -a drε. En "yi "nən Zozi Crizi "le "wean Bali 'bə -a 'pla -cεε te ya'a tian 'trε drε dε, -a man nən e 'wı zıε -a drε.

10 'Bε nən 'gυε, "yi zıε Bali -a -ci kəən -cεε -kaa 'sizan 'wı 'ji Zozi Crizi -tadı -a 'trεda. Zozi Crizi 'bə 'bε -ka -le 'pleble 'le 'ka, en 'belidi nən ya'a 'nyaan dε, -yεε ta 'bəla minnun lε 'yee 'wı 'nənnən 'a.

11 Bali 'an drε Zozi "le 'pasiazan -a 'nan, 'an 'wı 'nənnən zıε -a fuila "man minnun pεεnən 'va, te maan "paaman o 'ji.

12 'Wı nən -yee "wean an cı 'an yra yınan tυ 'gυε -a -ji bε, -nyrən zıε. 'Pian 'yra 'ka 'an 'tεa dı, kəə min nən an yi -tεra "da "bε, maan -təa. Maan -təa 'nan, 'wı nən yaa -pεba 'wυ 'an 'lə 'gυε, 'pleble a -yrə -e 'e yıε 'tə "va "trilii, -e tin 'ba yi 'e 'bə.

13 An Bali -le 'wı tıgı paa 'i 'ji. 'Wı zıε 'e drε 'yie 'wı -kəən "manvε -a, en 'i 'ta wəla "da! Te 'i 'pε 'si yi -teradı Zozi da lee yıdı "yi "nən Zozi Crizi -a -nən 'yie bε -a -sru "fo "dı!

14 Bali -le 'wı "paadı tıgı nən maan 'pla 'i 'va bε, 'i yıε 'tə "va! Bali lei 'saun nən -kaa 'ji bε, -yεε "paa 'i 'va -a drēnan.

15 Timote, yia -təa 'nan, minnun pεεnən nən o -nyeanla Azi 'lεglən 'ji bε, o 'si 'an -sru. Fijl 'lee Emojel bε, "o 'si 'wυ "nyian 'an -sru.

16 'Pian Onezifor 'bε 'an "koe "tə 'an da, en 'mən -pυ 'kən drədı bε, -a 'yra 'ka -a tεa "fo "dı. -Yee "wean an Minsan trυ "baa 'nan, 'e 'yee "yi "nən -yee "kənnən nən lε.

17 Zı e 'bəla Rəm bε, yaan wεε "trilii en yaan 'yı.

18 En "nyian "yi 'tə 'tədu pεεnən nən yaa drε 'mən Efεz bε, yia -təa e "mlian min pεεnən da. An Minsan trυ "baa "nyian 'nan, Onezifor nyrinda 'e 'sən Bali da tə nən Bali 'bə minnun -le tin "baa bε -a man.

2

Te 'i 'pε -sru 'e təa Crizi -le 'wı 'ji dı!

1 'Mən 'nən, 'i 'tə 'pleble! "Yı "nən Zozi Crizi -a -nən -cεε bε, -a va nən 'i -wεε 'nan 'yie 'pleble 'e 'si.

2 En 'wı nən yia 'man 'an da min "kaga yie man bε, 'i "paa min -mienun ji. Minnun zıε 'o 'kən minnun nən min yi -tεala o da, en o -pε "səa -a "paadı -a min peenun "le ji bε waa.

3 'I 'wı "man, -e 'i yra yı "le 'mən 'wı 'zυ. 'Wı nən Zozi Crizi -le 'sounja 'kpa -a dra bε -nyrən zıε.

4 'Sounja nən e ya "vale 'nan 'yee 'wı 'e 'sə 'e 'tazan lε bε, 'e "trəən "sia 'e -sru "winun pεεnən 'va.

5 En "nyian -te min a fε -tυ -sa kəonan bε, 'wı pεεnən nən waa 'pı "da "bε, -a da nən yaa drala, 'dυ -e 'e 'yee -kəpa yı.

6 En "nyian fei 'pazan nən 'e yıε -trəa 'yee 'nyranman da bε, -yεε fε 'wlc tεdε -ble.

7 'Wı nən an "sia -a vınan 'yie zıε, 'i 'ci "nrən "da 'kpa. Minsan 'bε 'wı 'tədı -nəan 'yie, -e 'i 'wı pεεnən 'ci man.

8 'I 'ci "nrən Zozi Crizi da. E ya David kluda min a, en -a 'bə nən Bali -a wluan -kanon 'va. Zozi -le 'wı 'nənnən nən maan ve minnun lε bε -nyrən zıε.

9 Zozi "le 'wı 'nənnən 'bə zıε, -yee "wean nən an cı 'an yra yınan, en an ya -pυ 'kuin "le plənzan -le 'wı 'zυ 'gυ. O -bulalε baa -fə 'an man, 'pian Bali wei bε, baa 'ka 'e 'fədı 'bε "le "man dı.

10 -Yee "wean -tε pεεnən nən waa "paa 'an da bε, 'an 'wulo -təa "wlu minnun nən Bali o

'si 'va "be o 'to 'ji. Maan dra zɛ 'nan -e Zozi Crizi 'e -wee 'si wɔ 'nyian 'wɪ 'ji, -e Bali 'tɔ -dan nɛn -a 'leda 'ka 'diɛ, 'e drɛ -wee vɛ -a.

11 'Wɪ 'gʊɛ e ya 'wɪ tɪɣlɪ 'a. -Te -kaa 'vale Crizi -a -cɛɛ -ka bɛ, -kaa wuanla 'nyian 'le -yee 'wɪ 'zʊ, -e -kaa yɛ 'e 'fʊ 'man 'li 'trilii 'fo.

12 -Te -kaa -pɔan 'sɔ 'wɪ 'tɔndɔn pɛɛnɔn 'ji -trilii bɛ, -kaa -taa 'mingonnen -blɪɛ -kaa 'vale waa. 'Pian -te -kaa 'vɪ 'nan -kaa tɔa diɛ, e -taa 'nyian 'e 'vɪɛ 'nan ya -a -kaa 'tɔa di.

13 ɛn -te -kaa 'li -kaa da -kaa 'si Crizi -sru 'bɛ, -a 'bɔ 'ka 'e wei fuimlan 'nan di, kɔɔ 'wɪ nɛn e -tɔ 'da 'nan 'e dra bɛ, yaa dra -kpɔ.

I drɛ 'yi min -mienun va, o Bali -le 'wɪ "paaman 'wɪ 'a!

14 'Wɪnun zɛ -nyrɛn 'i 'cin -trɔa Zozinɔn 'ji! ɛn 'i vɪ -wɛɛ Bali 'lɛ 'nan, -sanun -fɔdɪ nɛn e ya 'wɪ 'blɪdɪ -a Bali -le 'wɪ -mie da bɛ, 'wɛɛ 'tɔ! Kɔɔ ya 'a 'wɪ paa 'va "minnun nɛn waa maan "bɛ -wɛɛ 'di, 'pian e o -nan -nyaan.

15 'I man -wɛɛ 'nan 'nyranman nɛn yia 'paa bɛ 'e 'sɔ Bali lɛ, -e 'yra 'e vɪɛ 'yɛi 'tɛ di. 'I man -wɛɛ 'nan 'i -kɔan "min nɛn e Bali wei vɛ 'e -si tɪɣlɪ da bɛ -a.

16 'Pian -sanun -fɔdɪ nɛn ya 'a 'wɪ 'paa "va "min lɛ diɛ, ɛn e 'tɔ "paa Bali -le 'wɪ man bɛ, te 'i 'fli wɔ "va "di! Kɔɔ minnun nɛn o -sanun zɛ -a -fɔa "bɛ, o -ko 'o 'fli 'sɪdɪ -a Bali man -kɔɔbli.

17 -Wee 'wɪ 'paadɪ bɛ, e -ko fuiladɪ -a "man 'le 'nan mlɔn "nɛn e ya 'le 'sinan bɛ -yee 'wɪ 'zʊ. Ime 'lee Filet bɛ o sɔɔnla minnun zɛ o "pa "da.

18 'O 'fli 'si Bali -le 'wɪ tɪɣlɪ man -kɔɔbli -a vɪdɪ -a 'nan tɔ nɛn Bali minnun wuanla -kanɔn 'va bɛ e cɪɪ 'a. ɛn 'wɪ zɛ e min -mienun -le yi -teradɪ Zozi da 'le 'tɔ.

19 'Pian 'kɔn nɛn Bali -a -pɔ -fɔ 'plɛblɛ 'e 'bɔ 'a bɛ, wa 'a -kolalɛ 'bɛ 'widɪ -a "fo "di. 'Wɪ nɛn 'e 'crɛn -tedɪ 'kɔn zɛ -a man bɛ, -nyrɛn 'gʊ: «Minsan 'yee minnun -tɔa.» ɛn 'nyian: «Min oɔ min nɛn e Minsan 'tɔ vɛ bɛ, -a san 'e 'si 'wɪ 'wɪldɪ -sru!»

20 Timote, -a -cin -e 'kɔn 'i 'ji 'nan, 'kɔn -dan ji bɛ, -pɔ 'tɔ 'tʊdʊ pɛɛnɔn -kɔan "nan. -A -mie -kɔan 'e drɛdɪ -sɪgɪ -a, ɛn -a -mie -kɔan 'e drɛdɪ yɪba "a, ɛn -a -mie -kɔan 'e drɛdɪ -pɔ 'trɛ 'a. -Pɔnun zɛ, -a -mienun a bɛ, wɛɛ bɔala 'ji min 'fli yaa cin yunan. ɛn -a -mienun a bɛ, o ya fe "tri "sɛn -ji vɛ -a.

21 Maan vɛ 'yɛɛ 'nan, -pɔnun zɛ -wɛɛ cɪɪ "le minnun nɛn maan 'vɪ 'labɛ -wee 'wɪ 'zʊ. 'Pian min nɛn e cɛɛn o man bɛ, -a san -kɔan 'le 'nan -pɔ nɛn waa bɔala 'ji min "fli yaa cin yunan bɛ -yee 'wɪ 'zʊ. E -kɔan 'e 'pladɪ 'e 'tazan -le vɛ -a, ɛn -a 'pa 'nyranman -kɔan 'e 'tazan lɛ, ɛn 'wɪ 'yi 'tɔ 'tʊdʊ pɛɛnɔn nɛn yaa dra.

22 Timote, 'wɪ 'tɔ 'tʊdʊ pɛɛnɔn nɛn e -kolaman e -wulo -ji "nrɔndɪ -wɪldɪ -nɔan -gobɔ lɛ bɛ, te 'i -pli -a -tʊ man "fo "di! 'I -wɛɛ 'nan 'i 'wɪ nɛn 'e 'sɪdɪ "ji "bɛ -a dra! 'I -wɛɛ

'nan 'i yi -teala Zozi da! 'I -wɛɛ 'nan 'i Bali ye 'yi, ɛn 'i min ye 'yi! ɛn 'i -wɛɛ 'nan 'ka yei 'e 'kɔn -trɔɔ 'ka 'vale min -tʊdʊ pɛɛnɔn nɛn o Minsan laabo 'o 'ci 'fidaa 'a bɛ waa!

23 'Wɪnun nɛn e -taala -sanun -fɔdɪ -a, te ya 'a 'wɪ 'paa "va "min lɛ diɛ, te 'yɛɛ -si -nɔn min lɛ "fo "di. Kɔɔ yia -tɔa 'nan 'wɪnun zɛ -a 'le 'srannan "bɛ, 'wɪ 'blɪdɪ nɛn -nan.

24 ɛn Minsan 'suzan bɛ, ya 'a 'wɪ 'ble di. 'Pian e -kɔan "trɔɔ min pɛɛnɔn 'va, -a -pɛ "sɔa Bali -le 'wɪ "paadɪ -a, ɛn -a -pɔan "sɔa 'wɪ 'ji.

25 ɛn 'nyian minnun nɛn o -sa -fɔa "va "bɛ, e 'wɪ "paala -wɛɛ -pɔan "trɔɔ -a, te -a 'bli a "da 'nan, Bali "paa o va -e 'o 'si 'wɪ zɛ -a -sru, -e 'o Bali -le 'wɪ tɪɣlɪ 'tɔ.

26 -Si nɛn o cɪɪ "da "bɛ -e 'o -kɔnnɛn "yɪ 'o 'bɔ 'a, tɔɔn te o 'sɔ Satan -lɔ. Kɔɔ Satan 'bɛ o man 'yɪ. E o drɛ 'yee nɔannun -a, ɛn o 'ta wɔla -a wei da.

3

Bali -sru 'ta wɔdɪ -taa "drɛɛ 'plɛblɛ

1 Timote, e ya 'le 'i -tɔ 'nan, tʊ -nyranman nɛn -kaa cɪɪ 'gʊɛ, Bali -sru 'ta wɔdɪ -taa "drɛɛ 'plɛblɛ.

2 Minnun 'o 'bɔ 'fli -le 'wɪ 'yi -wɛɛman, ɛn "lala yɪdɪ 'bɛ -kɔan "o 'nanman wɪ -a. O -yɔɔdɪ ye "yi "min lɛ, ɛn 'o 'fli "siala -dandan. O "we "min man -wɪldɪ, ɛn wa 'a 'o 'mangulinun wei maan di. -Te min 'wɪ 'yi drɛ -wɛɛ "bɛ, wa 'a san tɔa "fo "di, ɛn 'o yɛɛ 'ka 'naan Bali man "fo "di.

3 'Wɪ 'ka 'naan o man di, ɛn min nyirinda 'ka 'sɛan da di. O 'tɔ "paa min man. Wa 'a 'kolaman 'o 'fli 'kundɪ -a di, ɛn -te 'bli 'fɔ o ji bɛ, wa 'a 'o 'pɛ da tɔa di. 'Wɪ 'yi "drɛdɪ 'ka o nyɛn va "fo "di.

4 O wɛɛ -fɔdɪ ye "yi, ɛn -te o ya "vale 'nan 'o fɛ -tʊ ye bɛ, wa 'a 'ci nrɔnman 'o bɔɛzan pee -le 'wɪ 'a "fo "di, kɔɔ 'fli drɛdɪ -dandan o 'sa. Wa 'a Bali ye "yi "fo "di, o 'bɔ 'ci 'sɔ wɪ nɛn waa ye "yi.

5 'O 'fli dra "le 'o 'ta wɔla Bali wei da, 'pian -a tɪɣlɪ da bɛ, o 'ka "va 'nan Bali -le 'plɛblɛ 'e 'nyranman 'pa 'o man di.

Minnun zɛ te 'i -pli "o man "fo "di.

6 O -mienun -cia 'kɔn 'lɛ "nɛn -tɔladɪ -a "da, -e 'o minnun see "paa 'wee 'wɪ "paadɪ -a. -Wee 'wɪ "paadɪ lman -mienun "siala 'nan -e 'o 'fɔ o -sru. Lmɔnnun zɛ o 'wɪ 'wɪldɪ "dra "kaga, ɛn o 'ta wɔla 'o 'bɔ 'ci 'sɔ winun da.

7 ɛn o ya "vale 'nan 'o bɔa 'wɪ pɛɛnɔn 'tɔdɪ man, 'pian 'wɪ nɛn e cɪɪ Bali -le 'wɪ tɪɣlɪ 'a bɛ, wa 'a -ci maan di.

8 'Wɪ nɛn Yanɛzi 'lee Yanble -a drɛ Moizi lɛ ɛn wa 'a -yee 'wɪ 'silɛa 'wɪ 'a diɛ, -a -tɔwɪli "nɛn minnun zɛ o cɪɪ -a drɛnan. Wa 'a 'o "trɔɛn 'tɔa 'wɪ tɪɣlɪ lɛ di, o -wulo -ji "nrɔndɪ 'ka -si tɪɣlɪ da di, ɛn -te min -wee yi -teradɪ Zozi da -nanjɛɛn bɛ, yaa -kɔnnɛn "ye 'nan e 'ka 'wɪ 'kpa -a di.

9 'Pian 'winun 'bɔ zɪe, wa'a 'mɔan -a drɛdɪ da dɪ, kɔɔ min pɛɛnɔn -taa -a -tɔlɛ 'nan o ya -blɔ -a. Zɪ Yanɛzi 'lee Yanble -le vɛ drɛ zɪe.

Pɔl Timote "koe "tɔ 'e da

10 'Yie vɛ bɛ, i 'ta 'wɔla Bali -le 'wɪ "paadɪ tɪglɪ da "lɛ 'mɛn 'wɪ 'zɔ. En zɪ 'mɛn 'ta wɔ -pɛ cɪ bɛ, 'lee 'winun nɛn -a -cin cɪ 'an 'ji 'nan 'an dra bɛ, yia -tɔa en -a da nɛn i cɪ -a drenan. 'Mɛn yɪ -tɛradɪ Zozi da, 'lee 'mɛn man -srandɪ 'wɪ 'ji bɛ, 'lee 'mɛn Bali yɪdɪ "yɪ "bɛ, 'lee 'mɛn min yɪdɪ "yɪ "bɛ, yia -tɔa en -a da nɛn i cɪ -a drenan. 'Winun nɛn o 'bɔ 'an man 'ɛ pɛɛnɔn tɛ 'an -pɔan "sɔa -ji bɛ, yia -tɔa en -a da nɛn i cɪ -a drenan.

11 En 'nyian bɛ, 'tɛ nɛn minnun -a 'pa 'an da Antɪɔs 'lee Ikomiɛn 'lee Lisitri bɛ, yia -tɔa. En 'an yɪa pɛɛnɔn nɛn maan 'yɪ 'flanun zɪe -a da bɛ, yia -tɔa. -Mɛ "wɪ 'bɛ 'ka bɔlɛ 'an man dɪ? 'Pian 'wɪ pɛɛnɔn zɪe -a -ji bɛ, Minsan 'ka 'an 'tɔlɛ 'e "tun dɪ, yaan 'si "ji.

12 -A -cin 'e 'kɔn 'i 'ji 'nan min nɛn 'o 'vale Zozi Crizi -a o drɛ min -tuwli "a en e ya "vale 'e 'ta wɔla Bali wei da bɛ, minnun 'tɛ "paa "da.

13 'Pian minnun -wɪdɪ zɪe 'wɪlunɔn nɛn waa. 'Wee 'wɪ 'wɪdɪ 'kɔ 'mɪnladɪ -a "da. O min sɛe "paaman, 'pian tɛ fɛ -tɔ 'bɛ o 'bɔ "lɛ "sɛe paa.

14 'Yie vɛ bɛ, 'wɪ pɛɛnɔn nɛn waa paa 'i 'ji bɛ, 'i yie -trɔa "da. Yia -tɔa 'nan e ya 'wɪ 'kpa -a "fo. En minnun nɛn waa -maan 'lɔɔ i 'wɪ zɪe -a 'man bɛ, o -cin a 'i 'ji.

15 I -fɔ "wɛnɔn, en Bali wei nɛn 'e 'crɛn -tɛdɪ bɛ, yia -tɔdɪ 'sia. Bali wei zɪe e -kɔlaman 'e "paa 'i 'va -e 'si nɛn e min "sia 'wɪ 'ji bɛ 'i 'sia. -Si zɪe yɪ -tɛradɪ Zozi Crizi da nɛn, en -yɛɛ -maan min "sia 'wɪ 'ji.

16 'Wɪ 'kpa, Bali wei pɛɛnɔn nɛn 'e 'crɛn -tɛdɪ bɛ, Bali 'bɔ 'bɛ "ta 'tɔ minnun man en waa crɛn -tɛ. E ya 'kpa 'wɪ "paa vɛ -a min ji. En e "paa min va -e min 'e 'yɛe 'wɪ 'wɪdɪ "yɪ. En e "paa min va -e 'e min drɛ wɪ 'sɔ "ji. Zɪ kɔɔ min -le 'ta wɔ -pɛ -kɔan 'trɛda fɛnyian bɛ, yaa "paaman min ji.

17 E ya zɪe 'nan -e Bali -le min man 'e 'kɔn 'e wɔɔdɪ "fo, tɛ -a -pɛ "sɔa 'wɪ "yɪ 'tɔ 'tɔdɔ pɛɛnɔn drɛdɪ -a.

4

1 Kɔ ya Bali 'lɛ, en kɔ ya Zozi Crizi nɛn e -taa "minnun nɛn o yɪe cɪ "man 'lee minnun nɛn o kaa bɛ -wee tin 'balɛ bɛ -a 'lɛ, en "nyian Zozi 'bɔ -le -tadɪ, 'lee -yɛe mingɔnɛn nɛn e -taa -a -blɛ bɛ, -yɛe "wean mɛin tru "baa 'nan:

2 'I Bali -le 'wɪ vɪ minnun lɛ! 'Wɪ nɛn yia vɛ bɛ, -tɛ waa maan "yɪ oo, 'i vɪ -wɛlɛ, -tɛ wa'a 'maan "yɪ "dɪ oo, 'i vɪ -wɛlɛ! 'I -wee 'wɪ 'wɪdɪ 'cɪ 'si -wɛlɛ! 'I vɪ -wɛlɛ 'nan 'o 'lɛ 'tɔ, en 'wɪ nɛn e cɪ "lɛ min 'e drɛ bɛ -a 'bɔ nɛn 'i 'pla -wɛlɛ 'wɪ 'a. 'I man -sran 'wɪ pɛɛnɔn zɪe -a "paadɪ -a o ji.

3 Kɔɔ tɔ -tɔ -taa "bɔlɛ bɛ, tɛ minnun 'ka 'we "man "nyian -e 'o "trɛɛn "tɔ Bali -le 'wɪ "paadɪ

tɪglɪ lɛ dɪ. 'Pian 'o 'ci 'sɔ minnun "sia "va 'wɪ "paanan 'a, tɛ o 'wɪ nɛn o cɪ "vale 'o maan "bɛ -a "paaman o ji.

4 'O "trɛɛn "sia 'wɪ tɪglɪ 'va, -e 'o -sɔɔnla polunun nɛn min -a "sia 'e 'wɔlɔ -ji bɛ -a -sru.

5 Timote, 'i yie 'tɔ 'i 'fli -va, tɛ 'wei 'man yɪ dɪ. 'I 'wɪ yɪa yɪdɪ man. 'I Zozi 'lɛ 'wɪ 'nɔnɔn vɪdɪ 'pa 'nyranman -a. 'Nyranman nɛn Bali -a -pɛba 'wɔ 'i 'lɔ bɛ, 'i 'pa.

6 Kɔɔ 'mɛn vɛ bɛ, 'an -kadɪ 'bɔ. -Kadɪ 'bɔ zɪe, maan "siala "lɛ 'sraga nɛn an -taa -a bɔlɛ Bali lɛ 'an 'kɔlɛ 'a.

7 Minsan -le -kuli bɛ, maan -tan fɛnyian, an cɛɛn flɛn 'blɪdɪ man. An yɪ -tɛra Zozi da -trɪlii, maan 'lɛ 'sran.

8 'Bɛ nɛn 'gɔɛ, fɛ nɛn e cɪ 'an 'man -pɛnnan bɛ, 'wɪ tɪglɪ nɛn maan drɛ bɛ -a man -kopa nɛn. Minsan nɛn e tin "baa 'e 'nɔan da bɛ, -yɛe -kopa zɪe -a -nɔan 'mɛn yɪ nɛn e -taa "man "bɛ -a da. Ya'a nɔan 'an 'tɔwli "cɛ "lɛ dɪ, 'pian minnun pɛɛnɔn nɛn -yɛe -tadɪ dra o -tɛa "bɛ, yaa -nɔan "nyian -wee "lɛ.

Pɔl 'wɪ 'nyranman 'vɪ Timote lɛ

9 Timote, tɛ 'i 'mɔn dɪ! 'I bɔ 'an man 'gɔ 'trɛlɛ!

10 Dema 'an 'tɔvɪ, en e -kɔ Tesalonik, kɔɔ 'trɛda fɛnun yɪdɪ "yɪ 'cin -trɔa "ji. Cresɛn "e -kɔv Galatɪ, en Tit "e -kɔv Damatɪ.

11 Luk 'bɛ cɪ 'an 'va 'gɔ 'e -tɔwli. -Yɛe "wean 'ka 'vale Mark -a 'ka 'ta. -A -nan wɪ a 'an man 'kpa 'mɛn 'nyranman 'gɔɛ -a -ji.

12 Tisik nɛn an "ta -a "paa 'sia Efɛz nun.

13 Timote, "yɪe vɪ 'nan 'i -taa "bɛ, 'i 'cɪla Troas -e 'mɛn -tralɛ -gɛlɔ nɛn maan 'tɔvɪ Karpu -lɔ bɛ, 'i 'si, 'i 'ta -a. En 'mɛn 'flubanun 'lee 'kɔlɛnun nɛn 'fluba a 'e 'crɛn -tɛdɪ "da "bɛ, 'i o 'si, 'i 'ta waa. 'Kɔlɛnun zɪe o 'wɪ a 'an man 'kpa tɪglɪ.

14 Alɛzandre nɛn fɛli bɔzan -a bɛ, e 'wɪ 'wɪdɪ drɛ 'mɛn "kaga. Maan -tɔa 'nan 'winun nɛn yaa drɛ 'mɛn bɛ, Minsan -a -pan wɔ -yrɛ.

15 'I bɔ "nyian, 'i drɛ "va "yɪ, kɔɔ e ya 'e 'tɔdɪ lou 'kɔɛ 'wɪ "paadɪ man.

16 Tɔ nɛn minnun -kɔ 'maan tin 'banɔn 'cɛin -da 'e tɛdɛ bɛ, min -tɔ 'ka 'kɔlɛ -nyɛnɛa 'mɛn 'wɪ -sru "dɪ, o pɛɛnɔn 'an 'tɔvɪ. Tɛ Bali 'e 'wɪ 'tɔ drɛ -wɛlɛ "bɛ man dɪ.

17 'Pian Minsan 'bɛ 'pa 'an 'va, en yaan "koe "tɔ 'an da. Yaa drɛ zɪe 'nan -e 'an -kɔla Zozi 'lɛ 'wɪ 'nɔnɔn fuɪladɪ -a "man, 'dɔ -e minnun pɛɛnɔn nɛn 'o 'ka Zuɪf 'nɔn 'a dɛ 'o man. Tɔ zɪe -a man bɛ, 'an 'kadɪ -fɔla tɔ, 'pian Minsan 'an 'sɔ -yrɔ.

18 -Yɛe "wean maan -tɔa 'nan, 'wɪ 'wɪdɪ 'tɔ 'tɔdɔ pɛɛnɔn nɛn, minnun -a "vale 'nan 'o dra 'mɛn bɛ, Minsan 'an "sɔ -yrɔ "nyian, en yaan "sia 'wɪ 'ji, -e 'an 'kɔlajɪ -yɛe mingɔnɛn 'trɛda. "Tɔ -dan 'e 'kɔn Minsan -le vɛ -a 'li 'trɪlii! Amen!

¹⁹ Timote, 'i vɪ Priskil 'lee 'e 'sran Akila lɛ 'nan, an o 'tɔ bo. En 'i vɪ Onezifor mangulinun lɛ 'nan, an o 'tɔ bo.

²⁰ Eras "e -fɔv Korɛnti, ɛn an Trofi 'tɔv Mile -a man "yaaman -le "wɛan.

²¹ Timote, 'i bɔ 'an man 'gɔ 'vaa -e tɔ nɛn fulɔ "fɛɛnman 'yi yie da -wɪdi "bɛ, 'e bɔ.

Ebulu 'lee Pudɛn 'lee Linu 'lee Klodia, 'lee Zozinɔn pɛɛnɔn nɛn 'gɔɛ, o 'nan wei 'tɔ bo.

²² Minsan 'e 'pa 'i 'va, ɛn -yee "yi 'e 'kɔn 'ka pɛɛnɔn 'va!

Fluba nen Pól -a cren -te Tit le

1 An 'bó Pól 'bé 'fluba 'gúe -a cren -te. Bali 'suzan nen 'maan, en an ya Zozi Crizi -le 'pasiazan -a. Bali 'an 'pla 'nan 'an 'pa minnun nen 'e o 'si "va 'nan 'o 'kón 'yee vé -a bé o va. 'An 'pa o va -e 'o yi -tera 'e da, te wee bóa 'e tiglí da.

2 An 'pa o va -e o 'bli 'e 'kón 'belidí nen ya'a 'nyaan díe -yré. Kóo tó nen Bali 'ka tian 'tré dréle díe, yaa 'vú 'nan 'e 'belidí zíe -a -nónan 'minnun le. En Bali zíe ya'a 'wlu 'sean dí.

3 Bé nen 'gúe, tó nen Bali -a 'pla 'nan 'e 'wú zíe -a 'le sóoman "man "bé e 'bó. -Yee "wean Bali nen e cí -kaa 'sizan 'wú 'jí -a bé, e 'wú 'nónnón zíe -a -peba 'wó 'an 'lò 'nan 'an vú minnun le.

4 Méesn 'fluba 'gúe -a cren -te 'i 'bó Tit le. Méesn Bali -le 'wú 'vú 'yíe, en í wú "man. 'Wú 'kpa, í dré "le 'an 'pón -jí nen -le 'wú 'zú.

-Kaa "tí Bali 'lee -kaa 'sizan 'wú 'jí Zozi Crizi 'o 'wee "yí 'lee 'wee -fódi -tróo -nón 'yíe!

-Tí nen waa -tóa -leglizi mín ceje -a?

5 Méin 'tú Cret 'tréda 'nan -e 'winun nen o -fó bé 'i 'le 'sran. 'I -leglizi nen 'fla -tódó da bé -a -jí mín cejenun -tóo! 'Winun nen maan 'vú 'yíe bé, -a da nen 'i 'cí "nrón -e 'í dré!

6 -Nyren 'nan, mín nen waa -tóa -leglizi mín ceje -a bé, 'tò 'tú 'ka 'kóan 'e 'padí "man "dí. -Yéé cí 'nan, lí -kóan -a san wlu -tówli, en ya'a tóe -e 'e nyin lí pee -sru "dí. -Yee 'nennun yí -téala Zozi da, 'tò 'ka 'kóan 'e 'padí o man lí -wéédí 'lee -kónnen -wéédí da dí, en o yíe "naan mín man.

7 'Wú 'kpa! E ya 'nan mín nen 'e yíe -tóa -leglizi -a bé, te 'tò 'tú 'e 'kón 'e 'padí "man "dí, kóo Bali -le 'nennun -peba a 'e wódi -yró. En te 'e 'kón mín nen e ya "vale 'wú péenón e 'cén 'yee 'wú da bé -a dí. En te 'bli 'e 'fó -a san jí tada dí. En te -a san 'e -wén mlíndí -tróa 'e 'win -jí dí. En te -a san 'e 'wú 'blídí yí "yí "dí. En te -a san "lala yí "yí "dí.

8 'Pian 'e 'kón mín nen e mín "kuan 'e 'pé "fli "a bé -a. En 'e 'wú "yí "drédi yí "yí. En -a san 'e 'kón mín tiglí 'a, 'e 'ta wóla Bali wei da tiglí, en 'e -kóla 'e 'fli 'pladí -a.

9 En "nyian -a san 'e 'kón 'e kóaladí Bali -le 'wú tiglí nen waa paa "jí "bé -a man. -Te e ya mín zíe -a bé, -a -nan nen e -kólaman mín -mienun "koe "tódi -a 'o da 'wú "paadí tiglí zíe -a. En minnun nen o 'ka "vale 'o maan "yí "díe, e -kólaman -a -cí 'sídí -a -wlé 'nan 'wee tin 'ka 'nónnón dí.

Pól -a 'vú Tit le 'nan 'e Bali -le 'wú "paadí tiglí 'cí 'sí minnun le!

10 Mín "kaga "a vé 'o 'fli man 'nan o yí -téala Zozi da, te o 'ka "vale 'o 'ta wóla 'wú tiglí da dí.

Minnun zíe o "kaga "a Zuif 'nón 'a, en o mín cí baaman -jí 'wú "kaga "vídí -a, te 'wú 'bó 'cí "ka "dí.

11 -Yee "wean 'i o 'lébo 'pla "da! Kóo 'wú nen e 'ka 'wú tiglí 'a díe, -a 'bó nen waa "paaman minnun jí, -e 'o "lala yí -dawlí a. -Wee "wean 'kón -mie "le "nen 'nón péenón 'sí 'sí tiglí da.

12 Cret mín -tò nen minnun -a 'sia 'wú 'tózan -a 'wú nen e -taa "dréle bé -a vídí man bé, e Cret 'nón 'le 'wú 'vú. Yaa 'vú o man 'nan: «Cret 'nón 'sen vé nen 'wlu 'a, en o ya "le pló winun -le 'wú 'zú, en kóannón nen waa, en -blífe da nen 'o 'cí "nrónman 'saza.»

13 'Wú nen yaa 'vú o man bé, 'wú 'kpa nen. -Yee "wean 'i 'wú 'pla -wlé 'kíagla! 'I dré zí -e -wee yí -teradí Zozi da 'e dré tiglí 'e 'pée.

14 'I dré zí -e 'o "tróen 'sí Zuif 'nón 'le polun -nun le. En -e 'o víle 'o 'ta wóla minnun nen o 'ka "nyian Bali -le -sí tiglí da díe -wee 'sróen winun da dí.

15 -A -cín 'e 'kón 'i 'jí 'nan, minnun nen o ya 'saun Bali 'le bé, fé -tú 'ka o "trí 'tóa Bali 'le dí. 'Pian minnun nen o ya 'o "trí "tódí Bali 'le, te wa'a yí téala Zozi da díe, fé péenón o "trí -tóa Bali 'le. Kóo -wee cí "nróndí péenón dré 'wldí Bali 'le, en ya'a tén téa o da dí.

16 Waa vé 'o 'fli man 'nan o ya Bali -le vé -a. 'Pian 'winun nen waa dra bé, yaa -kóonman 'nan o 'ka Bali -le vé -a dí. Wa'a 'ta 'wóla Bali wei da dí, en o -pé 'ka 'sóa 'wú "yí "tú drédi -a dí. Minnun zíe Bali 'ka o ye "yí "fo "dí.

2

Zí kó Zozi -sruzan 'e 'ta wó bé Pól -a 'vú Tit le

1 Tit, te 'i 'wú dré "le -wee 'wú 'zú dí! 'Pian 'yíe vé bé, Bali -le 'wú "paadí tiglí bé, -nyren 'i vú minnun le!

2 'I vú -klónman cejenun le 'nan, -wee 'wú 'fa 'e 'kón 'e 'sídí. 'I vú -wlé 'nan, 'o dré 'wú 'e maan minnun yíe 'e 'nan o man. 'I vú -wlé 'nan, 'o 'fli 'kún 'wú péenón 'jí. En "nyian bé -wee yí -teradí Zozi da, 'lee -wee mín yídí "yí, 'lee -wee -póan 'sódi bé, 'i vú -wlé 'nan, tó péenón man 'wú zíe 'e 'kón o man 'pléble.

3 'I lúmón cejenun -le vé 'vú "nyian zí. 'I vú -wlé 'nan, o dré 'wú 'e -kóon 'nan 'o ya Bali -le vé -a. En 'i vú -wlé 'nan, te 'o 'wú mín man -wldí "dí. En 'i vú -wlé 'nan, te 'o -wén mlíndí -tróa 'o 'wín -jí dí. En 'i vú -wlé 'nan, 'o 'wú "yí "paa minnun jí.

4 -Te o ya 'wú zíe -a drénan bé, -a -nan nen o -kólaman 'wú "paadí -a lúmónnun jí. En zí kó lúmón 'e -sran yí "yí "bé, 'o "paa o jí. En zí kó lúmón 'e 'yee 'nennun yí "yí "bé, 'o "paa o jí.

5 En "nyian bé 'o "paa o jí 'nan, 'o 'fli 'kún 'wú péenón 'jí. En 'wú nen e 'tò "paa lúmónnun man bé te 'o dré dí. En 'o dré -kónnen wlu lúmón tiglí 'a. En 'o 'cí 'e 'kón "yí. En 'o 'ta wóla 'o -sran wei da. 'Wú péenón zíe -a 'bó nen 'o

"paa o ji, "təgə minnun 'o 'wɪ 'wliɖɪ Bali wei man.

6 I 'wɪ 'pla "nyian -gobonun le. I vɪ -wle 'nan 'o 'fli 'kun 'wɪ pɛɛnɔn 'ji.

7 Tit, 'i 'bɔ nɛn 'i drɛ -wee 'wɪ -kɔn "man-zan 'a 'wɪ 'yi "drɛnan. En 'yie Bali -le 'wɪ "paadı bɛ 'e 'kɔn 'e 'nɔan da, te 'i -tɛ srɔan -a "fo "dɪ!

8 Bali -le 'wɪ tɪglɪ nɛn min 'ka 'kɔlaman -a -sa -fɔɖɪ -a dɛ, -a 'bɔ nɛn 'i "paa minnun ji. I drɛ zɪ -e 'yra 'e -kaa 'nanmannɔn 'tɛ, te wa'a 'kɔlaman 'wɪ 'wliɖɪ "tɔwli "vɪɖɪ -a -kaa man dɪ.

9 En "nyian 'i 'wɪ 'pla nɔannun lɛ 'nan, 'o 'ta wɔla 'o 'tazan wei da 'wɪ pɛɛnɔn 'ji. I vɪ -wle 'nan, 'o 'tazan ci 'sɔ wɪnun drɛ, en te 'o 'sa -fɔ -a 'nean dɪ.

10 En te 'o -wee fɛ -tɔ crin wɔ dɪ. 'Pian 'o yie 'trɔa 'wɪ "yi "drɛɖɪ da. 'O drɛ zɪ yi pɛɛnɔn man -e minnun 'o Bali nɛn -kaa 'sizan 'wɪ 'ji -a bɛ -yee 'wɪ "paadı -sɪ -fɔ.

11 'Wɪ pɛɛnɔn zɪɛ -a 'bɔ nɛn 'i 'cin -tɔ minnun ji, kɔɔ Bali 'yee "yi "nɛn e cɪ blamin pɛɛnɔn 'si 'wɪ 'ji vɛ -a bɛ -a ta 'bɔla.

12 En -yee "yi zɪɛ -yɛɛ "paaman -kaa 'ji 'nan, -kaa 'si 'wɪ pɛɛnɔn nɛn e 'ka Bali ci 'sɔ wɪ -a dɛ -a -sru! En 'nan -kaa 'si blamin ci 'sɔ wɪnun -sru! Yaa "paaman "nyian 'nan, tɔ nɛn -kaa cɪ -ji 'gɔɛ -kaa 'ta wɔ -kaa 'fli 'kundɪ -a 'wɪ pɛɛnɔn 'ji, en -kaa 'wɪ nɛn e cɪ 'kpa bɛ -a drɛ, en -kaa 'yra -tɛ Bali man!

13 -Kaa drɛ zɪ, te -kaa ci "nran yi -dan bɛ -a man -pɛan. Yi zɪɛ -a da nɛn -kaa 'sizan 'wɪ 'ji Zozi Crizi nɛn -cee Bali -dan a bɛ, e -taa 'yee 'tɛ 'san -a.

14 E wɪ "man en e -kaa 'lɛji -ka 'wɔ. Yaa drɛ zɪɛ 'nan -e 'e -kaa 'si 'wɪ 'wliɖɪ pɛɛnɔn 'le nɔanba -ji. En "nyian 'nan -e 'e -kaa drɛ minnun 'saun nɛn o cɪ 'e 'saza 'le vɛ -a bɛ waa. Yaa drɛ zɪɛ 'nan, -e -kaa kɔn minnun nɛn o cɪ 'o kɔaladı 'wɪ "yi "drɛɖɪ man bɛ waa.

15 'Wɪ pɛɛnɔn zɪɛ -a 'bɔ nɛn 'i "paa minnun ji! I 'pla -wle 'wɪ 'a, en 'i o "trɔɛn nyunɔn! 'Nyanman zɪɛ -a 'bɔ nɛn Bali -a -pɛba 'wɔ 'i 'lɔ. Te 'i 'fli 'tɔɪ -e min -tɔ 'yɛi drɛ 'e 'pela koda dɪ!

3

Zozi -sru 'ta wɔdɪ

1 I -cin -tɔ Zozinɔn pɛɛnɔn 'ji 'nan, 'o 'ta wɔla minnun tanɔn wei da, en 'wɪ nɛn waa ve bɛ 'o drɛ! En o man 'e 'kɔn 'e wɔwɔɖɪ tɔ pɛɛnɔn man 'wɪ "yi "drɛɖɪ -a!

2 Te 'o min 'tɔ 'tɛ dɪ! Te 'o 'wɪ 'bɪɖɪ yɪ "yi "dɪ! 'Pian tɔ pɛɛnɔn man bɛ, 'o 'kɔn -trɔɔ, en min -tɔwɔ pɛɛnɔn yɪɖɪ "yi 'e 'kɔn o ji!

3 Fɛ nɛn maan ve zɪɛ -yɛɛ cɪ 'nan, -kaa 'bɔ 'gɔɛ 'e tɛdɛ bɛ, te -ka'a 'wɪ 'tɔ wɪ dra dɪ, en te -ka'a yɛ 'ka 'naan min man dɪ. En "nyian bɛ -kaa yi -tɛala 'wɪ nɛn e 'ka 'wɪ tɪglɪ 'a dɛ -a da. En te -kaa ya fɛ -tɔ -tɔwɔ pɛɛnɔn yɪɖɪ "yi 'le nɔan -a 'lee blamin ci 'sɔ wɪnun 'tɔ 'tɔwɔ

pɛɛnɔn 'le nɔan -a. Te -kaa nyannɛn drɛɖɪ ye "yi, en te -kaa min lɔ fɛ ye "yi 'le 'e drɛ -cee vɛ -a. Te -kaa "naan min man, en minnun "naan -cee "man.

4 'Pian zɪ -kaa 'sizan 'wɪ 'ji Bali 'yee "yi 'lee 'yee min yɪɖɪ "yi "ta 'bɔla bɛ,

5 -a -nan nɛn e -kaa 'si 'wɪ 'ji. Ya'a drɛ lɛ 'nan 'wɪ "yinun nɛn -kaa drɛ bɛ -a man nɛn dɪ, 'pian -kaa nyrinda 'bɛ 'sɛn 'da. E -kaa ya 'e 'pɛe Bali lei 'saun 'le 'pleble 'a 'nan -e -kaa drɛ min -trɛ -a. 'Wɪ zɪɛ -a drɛɖɪ bɛ, e ya "le -kaa -sruɖɪ -le 'wɪ 'zɔ.

6 'Wɪ 'kpa Bali -ta 'yee lei 'saun 'a -cɛɛ. E cɪla -kaa 'sizan 'wɪ 'ji Zozi Crizi -va, en e -ta -a 'e 'cɪladɪ "da.

7 Bali -le "yi "le "wean bɛ, e -kaa drɛ min tɪglɪ 'a 'e 'lɛ. -Yee "wean -a -cin -a -kaa 'ji 'nan 'belɪɖɪ nɛn ya 'a 'nyaan dɛ, yaa -nɔan -cɛɛ.

8 'Wɪ zɪɛ, e ya 'wɪ tɪglɪ 'a, en e ya "le min 'e yi -tɛra "da 'fo! An ya "vale 'i 'tɔ 'wɪnun zɪɛ -a da 'kpa tɪglɪ, -e minnun nɛn o yi -tɛra Bali da bɛ, 'o yie -trɔa 'wɪ nɛn e cɪ "yi "bɛ -a drɛɖɪ da 'kpa tɪglɪ. 'Wɪ zɪɛ -yɛɛ cɪ "yi, en -yɛɛ "paa min va.

9 'Pian -sa -fɔɖɪ nɛn ya 'a 'wɪ 'paa "va "min lɛ dɛ 'i "paala "man! En Zuif 'nɔn tranun kluda wɪ 'lee Moizi -le -pɛi -tɔ wɪnun bɛ, te 'i 'wɪ 'bɪ "da "dɪ, en te 'i -sa -fɔ "da "dɪ! I "paala "man, kɔɔ e ya 'wɪ "tun "a.

10 Min nɛn -yee 'wɪ "paadı min "cɛan 'e cin man bɛ, 'i 'wɪ 'pla -yɛɛ! -Te yia 'pla -yɛɛ 'e 'pa -a -tɔ, en yia drɛ 'e 'pa -a "fli, te ya'a maan "yi "dɛ, 'i -nyran si -sru.

11 Kɔɔ yia -tɔ "mɛn 'nan, min zɪɛ 'e 'fli 'si -si tɪglɪ da. 'Wɪ 'wliɖɪ "drɛzan nɛn, en 'e 'fli 'pla Bali -le nyan -bɪɖɪ wɪ.

Pɔl 'wɪ 'nyranman 'wɪ

12 -Te Atema nɛn, en -te Tisik nɛn, tɔ nɛn an o -tɔ "paa -sia 'yɛ bɛ, 'i man -wɛɛ -e 'i 'bɔ "nyianɔvɔ 'an man Nikopoli. 'Fla zɪɛ -a da nɛn an tɔ -wliɖɪ "nɛn min 'ka 'kɔlaman -e 'e 'kɔ 'ta wɔnan dɛ -a dra.

13 Tit, 'i yɛra 'si! I 'pa Zena 'lee Apolo -va -wee -kɔɖɪ 'ta wɔnan -ji! Te fɛ -tɔ 'e kɪ o man dɪ! Zena 'bɔ a min nɛn min -fɔa -a -sru -e 'e min 'lɛji wɪ -bɪ bɛ -a.

14 En -kaa "bɔɪ Zozinɔn "nyian bɛ, e ya "le "o 'wɪ "yi "drɛɖɪ -tranla fɛ nɛn -a 'wɪ a min man bɛ, -a -nɔndɪ -a -yɛɛ! -Te o ya 'wɪnun zɪ -a -dɛnan bɛ, te o 'ka 'trɛda 'e 'tun "dɪ.

15 Minnun pɛɛnɔn nɛn kɔ cɪ waa 'gɔɛ, wei 'tɔ bɔ. En minnun nɛn o 'kɔ ye "yi te o yi -tɛala Bali da bɛ, 'i o 'tɔ bɔ.

Bali -le "yi 'e 'kɔn 'ka pɛɛnɔn 'va!

**'Fluba nēn Pōl -a crēn -tē
Filemōn
lē**

1 'An 'bō Pōl bē, Zozi Crizi -le 'nyranman 'padī man nēn an ya -pū 'kuin. Mēēn 'fluba 'gūē -a crēn -tē 'kō 'vale -kaa "bōi Zozizan Timote -a.

Kōa crēn -tē 'i 'bō Filemōn lē. I ya 'kōē min 'kpa -a, ēn i Bali -le 'nyranman "paa "le 'kōē 'wī 'zō. Kōi 'tō bō.

2 'En e ya "nyian -kaa "blu Zozizan Apia -le vē -a, kōa 'tō bō. 'En e ya "nyian Azip nēn e cī -kuli -tōwli zīē -a man "le 'kōē 'wī 'zō bē, -yēē vē -a. Kōa 'tō bō. 'En e ya "nyian Zozinōn nēn 'o cin yē 'i 'bō Filemōn -le 'kuin bē, -wēē vē -a. Kō 'o 'tō bō.

3 -Kaa "tī Bali 'lee -kaa san Zozi Crizi 'o 'wēē 'yī 'lee 'wēē -fudī -trōō -nōn 'cēē.

Pōl Bali trō 'ba Filemōn lē

4 Filemōn, 'trē an ya Bali trō 'banan 'yīē bē, tō pēēnōn man tē an Bali muo -fōa.

5 Kōō 'yīē yī -tērādī Minsan Zozi da, 'lee 'yīē Zozinōn yīdī "yī "bē, -a 'wī -sēanla 'an da 'gū.

6 -Yēē "wēan -tē an ya Bali trō 'banan bē, maan laabo -yrō 'nan, 'yīē yī -tērādī Zozi da bē 'yēi "kōē "tō 'i da 'padī -a Zozinōn 'va. "Yī 'tō 'tōdō pēēnōn nēn o drē -cēē vē -a -kaa drē Crizi -le vē -a -le "wēan bē, 'i -kōnōn "yī!

7 'An "bōi Zozizan, 'yīē min yīdī "yī "nēn yīa drē ēn Zozinōn 'cī yīa "tra "bē, e cī "nran -nōn 'mēn -dan, ēn yaan "kōē "tō 'an da.

Pōl Filemōn -le nōan 'lī 'e da -yrē

8 Filemōn, 'wī nēn kō 'i drē bē, Crizi -a -sī -nōn 'mēn -ē 'an 'tō 'i man -sa -a, 'nan 'i drē.

9 'Pian min yīdī "yī "le "wēan bē, toba -jī nēn an -cīala. 'An 'bō Pōl bē, an drē cejē, ēn 'bē nēn 'gūē Zozi Crizi -le 'nyranman 'padī man nēn an ya -pū 'kuin 'gū. -Yēē "wēan 'i 'wī 'mēn toba 'gūē -a man!

10 Toba zīē -nyrēn 'yīē nōan Onezi -le 'wī 'a. -Pū 'kuin 'gū nēn an Zozi 'le 'wī 'vī -yrē, ēn e wī "man. E drē 'sīēn "le 'an 'pōn -jī nēn -le 'wī 'zō.

11 'Wī 'kpa, maan -tōa 'nan, 'e tēdē bē Onezi 'wī 'wīdī drē 'yīē. 'Pian 'bē nēn 'gūē, e drē min nēn e -kōlaman e "paa 'kō 'va 'kpa bē -a.

12 E drē 'sīēn "le 'nan 'an 'man mēn -tō -le 'wī 'zō. An "ta -a lia 'e da 'yīē.

13 'Bē nēn an ya -pū 'kuin Zozi Crizi -le 'wī 'nōnōn vīdī man 'gūē, an ya "vale 'e 'fō 'an 'srōn 'gū, tē e "paa 'an 'va "le yīē cī -a drēnan.

14 'Pian an 'ka "vale 'nan 'an 'wī zīē -a dra, tē yīē 'cēē -sī -nōn 'mēn dī. An ya "vale 'nan, -tē i "ta 'wī "yī "dra 'mēn bē, 'e 'sī 'i 'bō 'a, 'pian tē 'e drē 'nan 'an 'tō 'i man -sa -a dī.

15 -A -mie dra bē, Onezi -tē -jī 'i 'lō tō 'wēnēn 'a 'nan, -ē 'lō nēn e "ta -a wo bē, 'e 'fō 'i 'va 'lī "fō "le vē -a.

16 'Fē nēn maan vē zīē -yēē cī 'nan, 'bē nēn 'gūē Onezi 'ka "nyian 'i 'lō "le nōan "tun "le 'wī 'zō dī. 'Pian -a "yī "mlīan min lō nōan da, kōō e drē 'sīēn 'i "bōi Zozizan nēn yīa yē "yī "bē -a. Onezi -nan wī a 'an man 'kpa tīglī, 'pian maan -wēman 'nan 'yīē vē 'e 'cīla "da! Kōō 'i 'lō min nēn ēn e drē "nyian 'i "bōi Zozizan 'tō -a.

17 An ya 'i "bōi Zozizan 'tō -a, mēin trō "baa 'nan Onezi "ta "lō "bē, 'i "kūn 'i 'pē "fī "a, "le zī yīa dra paan 'mēn bē -yēē 'wī 'zō!

18 'Wī oō 'wī nēn yāa drē 'yīē bē, 'yīan 'pēn -a! 'En tē 'yīē fīēn nēn "da oō, 'yīan 'pēn -a!

19 'Wī nēn an "ta 'bē vē 'yīē 'gūē, mēēn 'bē crēn -tēa 'an 'fīi -a. Maan vē 'yīē 'nan, maan 'lējī boala 'yīē. 'Pian -a -cīn 'e 'kōn "yīē 'jī 'nan, 'mēn fīēn a 'i da "nyian, kōō 'mēn "wēan nēn i 'bēlīdī 'yī.

20 'An "bōi Zozizan, mēin trō "baa 'nan, 'wī "yī "nēn maan laabo 'i 'lō bē 'i drē Minsan 'tō 'jī. Kō ya Zozinōn 'a, -yēē "wēan 'i yīa 'sī, 'i 'cī "nrandī -nōn 'mēn 'wī zīē -a drēdī -a.

21 An 'fluba 'gūē -a crēn -tē 'yīē, kōō an yī -tēala 'i da 'nan, 'wī nēn maan laabo 'i 'lō bē yīa dra. 'Wī 'kpa, maan -tōa 'nan, i -taa -a drēlē e -cīala "da.

22 'Wī nēn 'bē cī 'an 'bō 'le vē -a bē, -nyrēn 'gū. Maan laabo 'i 'lō 'nan 'i 'kōn "bō "tō man drē 'an nyinnan -a, kōō -a -cīn a 'an 'jī 'nan, 'cēē Bali trō 'badī -le "wēan bē, Bali "wē "man -ē 'o 'sī 'an man, tē an "ta "lō 'ka 'va nun.

23 Epafra "e 'nan, 'yēi 'tō bō. Zozi Crizi -le 'nyranman 'padī -le "wēan kōē cī -a -pū 'kuin 'gū.

24 Mark 'lee Ariza 'lee Dema 'lee Luk nēn, o "paa 'an 'va Bali -le 'nyranman 'panan bē, o 'nan, 'wēi 'tō bō.

25 Minsan Zozi Crizi -le "yī 'e 'kōn 'ka pēēnōn 'va!

'Fluba nen min -tu -a cren -te Ebre 'non le

Bali 'e 'fli koon minnun le 'e 'pi -a

1 'Li 'e tedε be, Bali ciula 'e 'lewei vnon 'va, en e 'w1 tin 'ba -kaa tranun le. E 'w1 tin 'ba -wle 'e 'pa -a "kaga, en e ciula 'pe "kaga "ji te yaa tin "baa -wle.

2 'Pian tu -nyranman nen -kaa ci -ji 'gve, Bali 'e 'fli koon -ceε 'e 'p1 -a. Bali ciula "va, en e fe pεenon dre. Fe pεenon 'bō z1ε Bali -a -nōn -yre -yee ve -a.

3 Bali -p1 z1ε, -yεε Bali -le -dan kōon -ceε, en e Bali 'sia -pe pεenon 'ji. 'Pleble nen -a wei -lō be -yεε -maan labli 'lee 'tre a -nan tian. -A -p1 -twli z1ε -yεε 'trēdanon pεenon 'le 'w1 'wliđ fui, en e -kō -nyenlea Bali nen 'pleble pεenon 'san -a be -a -pe "yi "da laji lou.

Bali -p1 a -dan

4 Bali -p1 z1ε -a -dan "mlian Bali -le 'pasianon pεenon nen laji be o da. Kōō 'tō -dan nen e "mlian o pεenon 'le ve da be, -a 'bō nen Bali -a -nōn -yre.

5 Maan ve z1ε 'nan -e 'w1 nen 'e 'cren -ted1 Bali -le 'fluba 'ji be, -a -cin 'e -trōa 'ka 'ji. Kōō e ya 'e 'cren -ted1 'nan:

«Y1ε ci 'men 'nen 'a,
-e 'e 'sia cεεg man be
an dre 'i "ti "a.»

En 'nyian 'nan:

«An -kōan -a "ti "a,
en e -kōan 'an 'p1 -a.»

'W1 z1ε Bali 'ka tian 'li -a v1ε 'yee 'pasiazan -tu man "fo "d1.

6 En 'nyian be Bali -taa 'yee 'nen flin 'palε -sia 'trēda 'e 'pee. 'W1 nen 'e 'cren -ted1 tu z1ε -a -ji 'w1 'a be -nyren 'gυ.

«Bali "e 'nan 'yee 'pasianon pεenon nen laji be
'o "po sōon "wlu, -e 'o bō!»

7 'W1 nen Bali -le 'pasianon nen laji be -wee ve -a be, -nyren 'gυ.

«Bali 'yee 'pasianon dre
'le fulō 'pleble 'zυ,
en e 'e 'sunon dre

'le 'te nren -le 'w1 'zυ.»

8 'Pian 'w1 nen Bali -a 'v1 'e 'p1 man be, -nyren 'gυ. E 'nan:

«I ya Bali -a,
en 'yie mingōnnen -b1đ1 'leda "ka "d1.

'W1 tgh1 dređ1 -a nen
i mingōnnen -ble 'yie minnun da.

9 Y1 'a 'w1 'wliđ "dređ1 ye "yi "d1,
'yie tgh1 dređ1 nen yia ye "yi.

-Yee "wean 'an 'bō nen 'yie Bali -a be,
mein 'si "va,
en ci "nrandi nen e "mlian

'i bōenun pεenon 'le ve da be,
maan -nōn 'y1ε.»

10 En Bali -a 'v1 'nyian 'e 'p1 man 'nan:

«I ya Minsan -a.

Fe pεenon dređ1 pou sianan "be,
i 'tre dre, en i labli dre.

11 'Tre 'lee labli 'nyan tu a,
'pian "i "ya wo -nan 'li 'trilii.

-Te sō 'mōn be, e sremān.

'W1 'twli z1ε,

-yεε dra 'tre 'lee labli le.

12 -Te sō 'mōn be,
waa ta -fōoman sō -tre -a.

'W1 'twli z1ε,

-a 'bō nen yia dra 'tre

'lee labli le.

'Pian 'yie ve be,

i -fo -nan 'li 'trilii,

en 'yie 'beliđ1 'leda "ka "d1.»

13 'W1 nen Bali 'ka tian 'li -a v1ε 'yee 'pasianon
nen laji be -a -tu le d1ε, yaa 'v1 'e 'p1 le. Yaa 'v1
-yre 'nan:

«I 'nyran 'an 'pe "yi "da!

I 'fō -nan z1ε, -trilii

-e 'an 'cen 'i 'nanmannōn 'kl1đ1 man.»

14 Bali -le 'pasianon nen laji be -wee ve a "me
'kō? O ya Bali 'sunon 'a, en Bali o "paa -sia
'nan 'o 'pa minnun nen Bali o "sia 'w1 'ji be o
va.

2

*'W1 nen Zozi -a 'v1 be, te 'ka -fōla 'ka "trōen
-sru "d1!*

1 Bali -p1 -dan "mlian Bali -le 'pasianon nen
laji be o da. -Yee "wean 'w1 pεenon nen -kaa
'man -yee 'w1 'a be, e ya "le -kaa y1ε -trōa "da,
-e -kaa v1ε -kaa 'si -si tgh1 da d1!

2 -Kaa -tōa 'nan, 'wunun nen Bali -le
'pasianon nen laji be waa 'v1 'li -kaa tranun le
be, Bali -a "va 'nan 'o 'ta wōla "da. 'Pian min
nen ya 'a 'ta wōlea "da "d1ε, Bali 'w1 "nen kōon
-a san le.

3 'W1 'twli z1ε, -yεε bōa "nyian min nen ya 'a
'w1ε "man -e Bali 'e 'si 'w1 'ji d1ε -a man. Bali
'w1 "nen -kōonman -yre, e -ciala "da. Zozi nen
Minsan a be, -yεε 'v1 'e tedε 'nan Bali min "sia
'w1 'ji. Minnun nen o 'w1 z1ε -a 'man be, waa
'v1 -ceε 'wein 'nan 'w1 'kpa nen.

4 En 'w1 nen waa 'v1 be, Bali 'bō -a -ci kōon
'nan 'w1 tgh1 nen, kōō e ciula o va, en o -ce
srōn 'w1 -dandannun 'lee 'lεbo "fō w1 'tō 'tōđ
pεenon dre. En "nyian be, "yi 'tō 'tōđ pεenon
nen Bali lei 'saun -a -nōan "min le be, Bali -a
pli o man 'e 'ci 'sō 'a.

Zozi 'va nen min "sia 'w1 'ji

5 'Tre -tre nen e -taa "be, kōa -nan w1 'v1 'ceε.
'Ka -tō 'nan 'tre z1ε, Bali -le 'pasianon nen laji
be -weε "ceε "paala d1.

6 'W1 nen 'e 'cren -ted1 Bali -le 'fluba 'ji be,
'ka 'ci "nrōn "da. E ya 'e 'cren -ted1 fe -tu -nan
'nan:

«-Me "nen blamin -a,
en 'i 'bō Bali,

'i 'ci "nr̄nman "da?
En -mε "nen Blamin -p̄i -a,
en 'i 'b̄o Bali,
-a -nan w̄i a 'i man?

7 I Blamin -p̄i dre "wenn̄n
'yie 'pasian̄n nen laji be
o man t̄o "wennen 'a.
"Be -sru, i 't̄o -dan n̄n -yre,
en yia 't̄o wu.

8 Yia -t̄o minḡn̄nen -a fe p̄een̄n da.»
-Te waa 'v̄i 'nan Bali Blamin -p̄i -t̄o
minḡn̄nen -a fe p̄een̄n da be, fe -t̄o 'ka 'e
'sidi 'va "fo "di. 'Pian ka'a 'w̄i z̄ie -a -k̄n̄nen
'ye t̄o 'ḡv̄e -a -ji di.

9 'W̄i nen -c̄eε -t̄o "be, -nyren 'ḡv̄. Bali Zozi dre
"wenn̄n 'yee 'pasian̄n nen laji be o man t̄o
"wennen 'a. Bali ci a "yi "le "wean e 'w̄i z̄ie -
a dre, 'nan -e Zozi 'e 'ka blamin p̄een̄n 'leji.
'Be nen 'ḡv̄e -kaa -t̄o "men 'nan, Bali 't̄o -dan
-n̄n -yre, en yaa 't̄o wu, -a yra nen yaa 'ȳi -kaa
man be -yee "wean.

10 'W̄i 'kpa nen, Bali nen e fe p̄een̄n dre, en -
yεε -maan e ya -nan tian be, e ya "va 'nan 'yee
'n̄nnun "kaga 'o 'yee -dan ci ȳi. -Yee "wean
yra yidi man be Bali Zozi dre min t̄gl̄i 'a, 'nan
-e 'e Bali va -si 'le 's̄o minnun le. 'W̄i nen Bali
c̄i "va "be -nyren z̄ie.

11 Zozi nen e blamin -le 'w̄i 'w̄lidi fui be, -
a "t̄i "nen Bali -a. En minnun nen Zozi 'wee
'w̄i 'w̄lidi fui be 'o "t̄i "dra -t̄owli 'o 'vale Zozi
'a. -Yee "wean Zozi 'ka 'yra tea o laab̄odi -a 'e
"b̄ounun di.

12 K̄o yaa 'v̄i Bali le 'nan:
«Mein 'nan w̄i ve 'an "b̄ounun le.
Mein 't̄o dra -dan minnun p̄een̄n nen
o dre 'yie v̄e -a be o yie man.»

13 En yaa 'v̄i "nyian 'nan:
«Men yi -teradi p̄een̄n a Bali da.»
Yaa -t̄o "nen "nyian -a vid̄i -a 'nan:
«Maan nen 'ḡv̄,
k̄v̄e ci 'nennun nen i o -n̄n 'men be waa.»

14 'Nennun z̄ie o o -ya blamin -a. En -kaa -
t̄o 'nan, yi -t̄v̄ b̄o "be -e blamin 'e 'ka Satan
-le 'pleble a blamin da -le "wean. 'W̄i z̄ie -yee
"wean nen o Zozi 'ya blamin -a, en e -ka yiba
"plan da, 'nan -e 'e Satan -le 'pleble 'le 'ka.

15 E dre z̄ie 'nan -e minnun nen -wee
"kland̄i -ka 'l̄o -le "wean o ya Satan -le
n̄annun a be, Zozi 'e 'o 'si Satan -l̄o n̄anba
-ji.

16 Maan 'nan 'an ve 'c̄eε 'nan, Bali -le
'pasian̄n nen laji be, o va 'pad̄i -le "wean "c̄eε
Zozi 'ta di, 'pian e -ta 'pal̄e Abraam kluda
'n̄n 'va.

17 -Yee "wean nen Zozi dre blamin -a. E dre
z̄ie 'nan -e 'e -kaa blaminun 'sia -p̄e p̄een̄n
'ji. 'Nan -e 'e -k̄la "dred̄i -a Bali -panzan -dan
nen minnun nyirinda -sean "da en 'e 'ta w̄la
Bali wei da be -a. E wu "man en 'e -ka 'nan -e
minnun p̄een̄n 'o dre 'saun Bali 'le.

18 Zozi 'kolaman 'pad̄i -a -kaa 'va, k̄o yra
yidi nen e b̄o -kaa man be, e 'b̄o -yee "man.

En "nyian Satan nen e -kaa man -taan "be, e
-yee "man -tan.

3

Zozi -dan "mlian Moizi da

1 'An "b̄oi Zozin̄n, ka dre Bali -le v̄e -a, k̄o
Bali 'ka 'si "va 'nan -e 'ka 'k̄o laji. -Yee "wean
'ka 'ci "nr̄n Zozi da. Bali -a 'pa 'sia 't̄reda, en
-yεε dre -c̄eε Bali -panzan -dan a. -A 'b̄o 'le 'w̄i
nen -kaa ve minnun le.

2 Bali Zozi 'si "va en yaa dre 'a. Zozi 'ta
'w̄la -a wei da. 'W̄i 't̄owli z̄ie -a 'b̄o nen Moizi
-a dre 'li. E 'ta 'w̄la Bali wei da, te -yεε c̄i Bali
-le minnun 'lezan 'a.

3 'Pian Zozi -dan "mlian Moizi da. -A -cin 'e
't̄o 'ka 'ji 'nan, min nen e 'k̄on 't̄o be, -a 't̄o "we
e "mlian 'k̄on 'b̄o nen yaa -t̄o be -a da.

4 En "nyian be, 'k̄on 't̄od̄v̄ p̄een̄n nen 't̄reda
be, blamin be -t̄o, 'pian Bali 'be fe p̄een̄n dre.

5 'Li be, Moizi a Bali 'suzan "tun "a Bali -le
minnun yei. E 'ta 'w̄la Bali wei da, en 'w̄i
nen Bali "ta -a dra be, -a 'b̄o nen yaa ve Bali
-le minnun le.

6 'Pian Crizi -le v̄e be, Bali -p̄i nen, en Bali
'yee minnun p̄een̄n 'p̄eba 'w̄o -yra. -Kaa ya
Bali -le minnun -a, 'pian e ya 'nan te -kaa 'p̄e
-sru 'e 't̄o di, en -kaa yi -tera Minsan da ci
"nr̄andi -a.

Bali -le minnun 'o "tr̄en -t̄o Bali wei lei!

7 'W̄i z̄ie -yee "wean nen 'ka "tr̄en "t̄o 'w̄i
nen Bali lei 'saun -a 'v̄i be -yre. K̄o e ya 'e
'c̄ren -ted̄i Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«Te c̄εεv̄ nen
ka c̄i Bali wei mannan be,
8 te 'ka "tr̄en "yuyu 'tan di!
Te 'ka 'w̄i dre
'le 'ka tranun -le 'w̄i 'z̄v̄ di!
Te o ya "bui "da be,
'o 'ci -t̄o lou 'an man,
en waan 'le w̄ela.

9 An 'w̄i "kaga dre 'o yie man
le -fuba sinjen wlu paan 'le 'nan -e 'waan 't̄o
v̄i,

'pian 'be 'nan nen 'o 'ci -t̄o lou 'an man,
en waan 'le w̄ela.

10 -Wee 'w̄i dred̄i 'an 'ci s̄r̄e,
en maan 'v̄i 'an 'fli le 'nan:

«T̄v̄ p̄een̄n man be
-wee -wulo -ji "nr̄andi o "sia 'an man -k̄o b̄li.
-Si nen an c̄i -a -k̄o n̄nan -wle "be,
o 'ka 'be 'va di.»

11 -Yee "wean 'bli 'f̄o 'an 'ji o man,
en an -t̄o "da 'nan:

«Fenan nen maan 'pla -wee 'flinla "nan "a be,
wa'a b̄o -nan 'li "fo "di!»

12 'An "b̄oi Zozin̄n, 'ka yie 't̄o 'ka 'fli -va!
Min -w̄lidi "nen ya'a yi -teala Bali da di, -e 'e
'si Bali -sru "be, te 'e 'k̄on 'ka yei "di.

13 'Pian yi -t̄od̄v̄ p̄een̄n man be, 'ka cin "koe
"t̄o 'ka da! 'W̄i nen Bali -le 'fluba -a 'v̄i 'nan, -
te c̄εεv̄ nen ka c̄i Bali wei mannan be, -te e

ya tian 'cee ve -a be, 'ka cin "koe "to 'ka da!
-Te ka ya 'wi zie -a dranan be, 'wi 'wlidi 'ka
'kolaman min -to man yidi -a 'ka yei -e -a san
'e "træen "yuyu 'tan Bali va di.

14 Fe nen maan ve zie -yee ci 'nan, -te -cee
yi -teradi Bali da -ji, -kaa 'pe -sru 'ka toale di
-trilii en -kaa 'le 'sran be, te -kaa 'vale Crizi -a
-cee 'ta 'wola.

15 Koo e ya 'e 'craen -tedi Bali -le 'fluba 'ji
'nan:

«-Te cægv nen ka ci Bali wei mannan be,
te 'ka "træen "yuyu 'tan
'le 'ka tranun -a dre "bui "da be
-yee 'wi 'zv di!»

16 Tu zie -a man be, -tunun le nen Bali 'wi
tin 'ba, "be -sru en 'o 'ci -to lou Bali man?
Minnun pænon nen Moizi 'o 'si noanba -ji
Ezipti be o nen.

17 En "nyian -tunun man nen Bali ci sre le -
fuba sinjen wlu? Minnun nen o 'wi 'wlidi dre
en o kaa "bui "da be o nen.

18 Bali -to "da 'nan:
«Fenan nen maan 'pla -wee 'flinla "nan "a be,
wa'a boa -nan 'li "fo "di!»
-Tunun -le 'wi nen Bali -a 'vi? Minnun nen o
Bali wei -fola 'o "træen -sru "be o nen.

19 'Wi pænon nen e 'bo -kaa tranun man zie,
yaa -koonman -cee 'nan, wa'a yi -telea Bali da
di -le "wean, wa'a bole fenan nen Bali -a 'pla
-wee 'flinla "nan "a be, -a -nan di.

4

1 -Te Bali -a 'vi 'nan, e fe -to -nan 'pla
minnun -le 'flinla "nan "a be, -kaa yie 'to -kaa
fli -va, "togo -kaa 'va min -to 'e vile 'e bo 'flinla
"nan zie -a -nan di!

2 Koo -kaa Bali -le 'wi 'noonnon 'man "le zi
-kaa tranun -a 'man "bui "da be -yee 'wi 'zv.
'Pian wa'a 'sileä 'wi 'a di, -yee "wean nen wa'a
'nen -blide di.

3 -Kaa nen -kaa yi -tera 'wi 'noonnon zie -a da
be, -kaa boä 'flinla "nan "nen Bali -a 'vi be -a
-nan. Koo yaa 'vi -kaa tranun "le "man 'nan:
«'Bli 'fo 'an 'ji o man,
en an -to "da 'nan:

«Fenan nen maan 'pla -wee 'flinla "nan "a be,
wa'a boa -nan 'li "fo "di!»
'Flinla "nan zie Bali -a 'pla 'li 'e 'cen to nen e
'tre 'lee la dra be -a man.

4 Koo e ya 'e 'craen -tedi Bali -le 'fluba 'ji 'nan:
«Zi Bali fe pænon dre
yi -tudv 'shædv be,
-a 'sraavlzan da be,
en e flinla.»

5 'Pian 'fluba nen -kaa 'sia -a ta vnan 'gve, e
ya 'e 'craen -tedi 'nan:
«Fenan nen maan 'pla -wee 'flinla "nan "a be,
wa'a boa -nan 'li "fo "di!»

6 -Kaa tranun nen o Bali -le 'wi 'noonnon
'man 'e tede be, wa'a 'ta wolea "da "di, -yee
"wean nen wa'a bole 'flinla "nan zie -a -nan
di. 'Pian Bali a "va 'nan minnun 'o 'bo -nan.

7 -Yee "wean e yi -to koon minnun le "nyian.
Yi zie yaa 'to 'pa cægv. Le "kaga "be -sru Bali
cila David -va en e yi zie -yee 'wi 'vi. Yaa 'vi
'nan:

«-Te cægv nen
ka ci Bali wei mannan be,
te 'ka "træen "yuyu 'tan di!»

8 -A -cin 'e 'kon 'ka 'ji 'nan, Zozue 'bola -kaa
tranun -a Kanan 'leglon 'ji 'vaa "be -sru en
David -a 'vi. 'Wi zie -yee -koonman 'nan 'flinla
"nan "nen Bali -a 'vi be, -a -nan "cee Zozue
'bola -kaa tranun -a di.

9 -Yee "wean 'flinla "nan "nen Bali -a 'vi be, e
ya tian Bali -le minnun man -pennan.

10 Min nen e 'flinla "nan zie -a 'vi be, -a san
'flian 'yee 'nyranman pænon 'padi -a "le zi
Bali flinla yi 'sraavlzan da be -yee 'wi 'zv.

11 -Yee "wean -kaa -cee 'pleble pænon 'sia, -e
-kaa bo 'flinla "nan zie -a -nan! -Kaa dre zie,
-e min -to 'e vile 'e 'kon -kaa yei -e 'e 'wi dre "le
-kaa tranun -le 'wi 'zv di. Wa'a 'ta wolea Bali
wei da di, en wa'a bole 'flinla "nan zie -a -nan
di.

12 Bali wei be, fe -to nen -a yie a "man "be
-nyren. -A "koe "a 'e da, en -a 'le a "man 'e
"mlian sen 'le "fli "da. -Te Bali 'wi tin 'ba min
le be, e -wlamlan min man -wlidi. Min 'wle
'fonan 'e cin "nen, 'lee min 'wle 'ji -srun, 'lee
min lei, 'lee fe pænon nen min ji be, -a -to 'ka
'fo "man 'e yoodi di. Min -wulo -ji "nrondi
pænon, 'lee 'wi yoodi pænon nen min ji be,
Bali wei -a ta boala 'vaa en e tin -tea "da.

13 Fe -to "ka -e 'be 'fo 'e yoodi Bali man di.
Bali -a pænon "nan ye, koo -a ta a 'e 'sidi -yre
"fo. 'Wi pænon nen min -a dre be, Bali le nen
yaa -sru "ve.

Zozi 'be -cee 'wi ve Bali le

14 -Cee Bali -panzan -dan a, e ya Bali 'srøn.
Zozi nen Bali -pi -a be, -nyren. -Yee "wean 'wi
nen -kaa yi -tera "da en -kaa ve minnun le be,
te -kaa 'pe 'e plo "man "fo "di!

15 -Te -kaa "koe 'ka -kaa da Bali -sru 'ta
wodv -a die, -cee Bali -panzan zie 'wi nen -
kaa man be yaa -toa. Koo Satan nen e -kaa
'man -taan "be, e -yee 'man -tan, 'pian ya'a
'wi 'wlidi "towli "drele "fo "di.

16 -Yee "wean -kaa yi -tera Bali da, -e -kaa
-pli -yee mingonnen pein man. Fe zie -a -nan
nen -kaa nyirinda -saan Bali da, en e "yi "dra
-cee to nen -kaa 'mean dre 'nan 'e 'pa -kaa 'va
be -a man.

5

1 Min nen Bali -a "sia "va 'e 'panzan -dan a
be, yaa "sia "va minnun yei, 'nan -e min zie
'yee 'su o pænon 'le ve -a. -Te min 'wi 'wlidi
dre 'nan en e -ta -a -nan fe -a be, min zie -yee
-naan Bali le.

2 Bali -panzan -dan 'bo be, minnun nen o
'wi 'wlidi "dra te wa'a -ci toa die, e -wee 'wi
'ci maan. Koo to -mie boä "be, -a 'bo "nyian e
'wi 'wlidi "dra.

3 -Yee "wean e 'yee 'w1 'wlidi "man fe -noan Bali le, "le z1 e minnun -le ve dra be -yee 'w1 'zv.

4 Min "cee 'e 'fli -toa Bali -panzan -dan a di. Bali 'bo 'be min -toa 'e 'panzan -dan a "le z1 -yaa dre Aron le 'li be -yee 'w1 'zv.

5 'W1 pɛɛnɔn z1e -yee dre "nyian Crizi -le ve -a. -Yee "cee 'e 'fli -to Bali -panzan -dan a di. 'Pian Bali 'be -to 'e 'panzan -dan a. Bali -a 'v1 -yre 'nan:

«Yie ci 'men 'nen 'a, -e 'e 'sia cɛɛgu man be an dre 'i "ti "a.»

6 En Bali -le 'fluba 'ji be, Bali 'w1 tin 'ba "nyian fe pee -nan. E 'nan:

«I ya 'an -panzan -a, "le Melcisedek -le 'w1 'zv, en i -fo "a 'li 'trilii.»

7 Tv nen Crizi a 'trɛda be, e Bali tv 'ba 'pleble, te -a yie 'yi -scan 'e da. En Bali nen e -kolaman -a 'sidi -a -ka 'lo be, ya'a wei 'tuɛla nan di, koo Crizi man a 'e wɔɔdi -e 'e 'ta wola 'w1 pɛɛnɔn nen Bali -a ve be -a da.

8 Crizi a Bali -p1 -a, 'pian yra yudi pɛɛnɔn nen e 'bo "man "be, -yee 'ta wɔɔladi Bali -sru paa "ji.

9 Zi Zozɛ cɛɛn 'w1 pɛɛnɔn 'le sɔɔdi man Bali 'le be, -a -nan nen e dre minnun pɛɛnɔn nen o 'ta 'wola -a wei da be o 'sizan 'w1 'ji -a 'li 'trilii.

10 En Bali -a dre 'e 'panzan -dan a "le Melcisedek -le 'w1 'zv.

'Cee yi -teradi Zozɛ da 'e 'ku 'e 'le

11 'W1 z1e -a da be, 'w1 'kaga "a 'ku 'ji -e 'ku tin 'ba 'cee. 'Pian -a -ci vidi 'cee be e ya 'pleble, koo ka'a 'w1 'ci maan tada di.

12 Ka 'mɔn Bali -sru 'ta wɔɔdi -ji paan "le -e te ka dre 'ji ceje, 'pian kaa -kɔɔnman 'nan Bali -sru 'ta wɔɔdi -ji w1 'wenwɛnnɛnnun be, -a 'bo nen min 'e "paa 'ka 'ji. 'Ka 'fli dra tian "le 'nen 'linɛnnun -le 'w1 'zv, 'nɔnnɔn 'va nen ka ci, ka'a 'kolaman fe 'pleble 'bldi -a di.

13 Min oo min nen e ci 'nɔnnɔn 'va be, te -a san a tian "le 'nen 'linɛn 'le 'w1 'zv. Ya'a 'w1 "yi 'lee 'w1 'wlidi 'cɛnnan 'e cin man toa di.

14 'Pian min cejenun 'be, fe 'pleble 'va nen o ci. -Wee 'ta wɔɔdi Bali -sru "be, o 'w1 "kaga tranla, en o 'w1 "yi 'lee 'w1 'wlidi 'cɛnnan 'e cin man -toa.

6

1 -Yee "wean -kaa ku -kaa 'le zia, -e 'w1 nen waa "paaman min ceje ji be, 'ka -tranla! 'Wunun nen Bali -sru 'ta wɔɔdi -ji 'w1 'wenwɛnnɛnnun -a be, 'ka 'be 'tu! 'Wunun z1e -nyren 'gu, min 'e 'si 'w1 'wlidi "drɛdi man -e 'e 'fli -nɔn Bali le, en min 'e yi -tera Bali da,

2 En min -batize drɛdi da wunun, en min -pɛ pladi min da, en -kanɔn wluandi da wunun, en to -fɔla "da "ji Bali minnun -le tin "baa be -a da 'wunun. 'W1 pɛɛnɔn z1e, ku 'ka "vale 'ku 'be "paaman "nyian 'ka 'ji di.

3 'Pian ku ya "vale, -te Bali w1 "man "be -kaa -ku -kaa 'le zia, -e 'w1 nen waa "paaman min ceje ji be, 'ka -tranla!

4 Minnun nen o 'ta 'wola Zozɛ -sru fɔɔnɔn, "be -sru 'vaa -e 'o pei 'fo "man "be, 'ka 'ci "nrɔn o da! Minnun z1e Bali o man dre 'wein 'yee 'te 'san -a, en e 'yee "yi "nɔn -wle. Bali lei 'saun dre -wee ve -a.

5 En "nyian be, z1 Bali wei ci 'kpa be, waa -to. En 'pleble nen Bali -taa 'yee mingɔnnɛn -bldi -a be, wee 'to "nyian.

6 'W1 pɛɛnɔn z1e waa -to 'vaa "be -sru en 'o pei 'fo Zozɛ man. Min nen e 'w1 z1e -a dre be, -si pee "ka -e 'e 'fli -nɔn Bali le "nyian di. Koo 'w1 z1e -a dre di be, yaa -kɔɔnman 'nan, ya'a Bali -p1 'silela min -a di, en yaa pɛin "nyian yiba "plan da, te minnun -a "sronman.

7 -Kaa -kɔɔn fei nen min -a "paa be, -a man. Laa -fɛan "man, -e fe 'wle nen waa -fo fei z1e -a da be, e 'bola "kaga min nen -yee fei ci -a be -yre. Toon te Bali -le -fɛa a 'tre z1e -a man.

8 'Pian -te fei z1e lu -wlidi 'be bɔa "da "be, min nen -yee fei ci -a be ya'a "nen 'ble di. -Yee "wean maan ve 'cee 'nan, min nen e ya "le fei z1e -yee 'w1 'zv be, to 'ka "nyian -fɔle "kaga "di, -e Bali 'e tin -te "da -e 'e -nan -nyan 'te 'a.

9 'An beenu, ku 'w1 'pla 'cɛɛ 'w1nun z1e -a vidi -a, 'be a zi. 'Pian ku yi -teala "da 'nan 'cee ve be, ka ya -si tglɛ nen min 'sia 'w1 'ji "da "be -a da.

10 Koo Bali a tiglɛ, en 'cee 'nyranman nen 'ka "paa be -a -cin 'ka 'saan "ji "di. En "nyian 'cee 'pa nen kaa wo Zozɛnɔn 'va 'cee Bali yidi "yi "le "wean be, -a -cin 'ka 'saan Bali ji di.

11 Ku ya "vale 'nan 'ka 'fo 'w1 z1e -a drenan -trilii, -e 'w1 nen 'ka yie yra -yre "be 'e dre 'cee ve -a "fo.

12 Ku 'ka "va 'nan 'ka 'pe 'e plv Bali -sru 'ta wɔɔdi man di. Minnun nen o yi -tera Bali da, en o -pɔan 'so be, 'o dre 'cee 'w1 -kɔɔn "mannɔn 'a! Koo minnun 'bo z1e, fe nen Bali -to "da 'nan 'e -nɔan "minnun le be, o -taa -a yile.

Bali ci 'ka 'limlan di

13 Bali -a 'v1 Abraam le 'nan, 'e "ta fe -tv -nɔan -yre, en yaa -ci pe wluan 'e 'bo 'fli da. Koo fe -tv "ka -e Bali 'e 'pɛ wluan 'be da, te 'be -dan "mlian Bali da di.

14 -Yee "wean yaa 'v1 Abraam le 'nan:

«Maan ve 'yie 'nan, an -taa "fɛa vɛle 'i man, en an -taa 'i kluda 'nɔn dre le "kaga.»

15 Abraam 'e -pɔan "sran 'e cin da, en 'w1 nen Bali -a 'v1 be yaa man -pɛn. -Yee "wean "be -sru e dre -yee ve -a.

16 -Te min "ta 'w1 'tv -ji -pɛ wuanla be, fe nen -a -dan "mlian "da "be, -a man nen 'e 'pɛ wuanla. 'W1 z1e -yee -kɔɔnman 'nan 'w1 tglɛ nen yaa 'v1, te -sa 'ka "nyian "da "di.

17 'W1 z1e -a 'bo nen Bali -a dre Abraam le. 'E 'pɛ wluan 'e 'fli da, 'nan -e minnun nen o

-taa 'w1 z1e -a "nen "bl1e be, 'o -to 'nan 'w1 'kpa nen yaa ve.

18 Bali -a 'v1 Abraam le 'nan 'e "ta fe -to -noan -yre, en Bali 'e 'pe wluan 'w1 'towli z1e -a -ji. 'W1 "fli z1e -a dredi -a be, Bali -a koan -cee 'nan -te 'e 'w1 'v1 be, 'e 'ci 'ka 'limlan 'li "fo "di. En ya'a 'kolaman -e 'e 'wlu 'sen di. 'W1 z1e e ya "le -e -kaa "koe "to -kaa da, -e 'w1 nen -kaa yie yra -yre "be -kaa man -pen.

19 'W1 nen -kaa yie yra -yre "be, 'wlu w1 "cee di, en -yee -maan -e -kaa to 'pleble. Zozi le nen -kaa yie yra, en -yee wla fenan nen Bali ci be -a -nan.

20 Fe z1e -a -nan nen Zozi -traa -kaa 'le, 'nan -e 'e 'pa -kaa 'va. Koo -yee dre -cee Bali -panzan -dan a, "le z1 Melcisedek ci Bali -panzan -a 'li be -yee 'w1 'zv. En e -fo -a 'li 'trilii.

7

Melcisedek -le 'w1

1 Melcisedek z1e e ya Salem 'non 'le mingonnen -a, en e ya Bali nen fe peenon 'ta lou "be -a -panzan -a. Tu nen Abraam "sia mingonnennun 'klunan, en e ya -tanan be, -a -nan nen Melcisedek -ko -a 'le, en e -fea 'v1 "man.

2 Fenun peenon nen Abraam -a 'si te e mingonnennun kl1 be, yaa -fuzan -non Melcisedek le. Melcisedek -ci nen 'nan, mingonnen nen e 'w1 tigh1 dra. En "nyian be, e ya Salem 'non 'le mingonnen -a. -A -ci nen 'nan, mingonnen nen e -fodi -traa -noan "min le.

3 Min -to 'ka Melcisedek "ti 'taa di, en min -to 'ka -a "bo 'taa di, en min -to 'ka -a tra -to taa di. Min -to 'ka -a -yadi 'lee -a -kad1 taa di. -Yee 'w1 dre "le Bali -pi -le ve dre be -yee 'w1 'zv, e -fo Bali -panzan -a 'li 'trilii.

4 Melcisedek -le -dan nen, e ci -a 'li be, -kaa ci "nrn "da! Abraam 'bo nen e ya -kaa tra tede -a be, fenun peenon nen yaa 'si mingonnennun l1 be, yaa -fuzan -non -yre. 'W1 z1e yaa -koonman -cee 'nan, Melcisedek -dan "mlian Abraam da.

5 E ya 'e 'cren -ted1 Bali -le 'fluba 'ji 'nan, Levi kluda 'non nen Bali -pannon 'a be, 'o fe -fuzan 'si Izrael 'non 'l1. Levi kluda 'non 'lee Izrael 'non be, o peenon a Abraam kluda 'non 'a.

6 'Pian Melcisedek 'ka Abraam kluda min -a di, en -yee fe -fuzan 'si Abraam -l1. En "nyian be, Abraam nen Bali -a 'v1 'e 'cen 'nan, e "ta fe -to -noan -yre "be, Melcisedek -fea 'v1 "man.

7 -Kaa -taa 'nan min ceje 'be -fea ve 'nen "wennen man. -Sa 'ka 'w1 z1e -a da di.

8 Levi kluda 'non 'bo nen o fe -fuzan "sia be, blaminun nen waa, o kaa "le -cee 'w1 'zv. 'Pian Melcisedek nen e fe -fuzan 'si Abraam -l1 be, waa cren -te 'nan, -a yie a "man 'li 'trilii.

9 Levi kluda 'non le nen minnun fe -fuzan -non. 'Pian Levi 'bo fe -fuzan -non min le. -Yee dre -a tra Abraam -le fe -fuzan -non di -a Melcisedek le.

10 Tu nen Abraam fe -fuzan -non Melcisedek le be, te wa'a tian Levi -yale di. 'Pian te Bali -a 'pla 'e 'cen 'nan, Levi a Abraam kluda min -a, -yee "wean o -kolaman waa ve 'nan Levi 'be -non.

11 Bali -pan nyranman nen waa -non Levi kluda 'non le be, -yee -maan min 'ta wla Moizi -le -pei -to winun da, 'pian ya'a 'kolaman -e 'e min dre 'saun Bali 'le di. "Te e min dra 'saun Bali 'le be, "te Bali 'ka 'tale 'e 'panzan pee -a di. 'Pian -kaa 'y1 'nan, e -ta 'e 'panzan pee -a. 'Be a "le Melcisedek -le 'w1 'zv, en e 'ka "le Levi kluda min nen Aron -a be -yee 'w1 'zv di.

12 Bali -pan nyranman nen Levi kluda 'non -a "paa be, 'be nen 'gve Bali -a -pe man 'lila. -Yee "wean e -pei -to w1 man lila "nyian.

13 Koo min 'bo nen o -yee 'w1 'v1 'gve, e 'ka Levi kluda min -a di, en -a kluda min -to 'ka tian 'li Bali -pan nyranman 'pale di.

14 -Kaa -taa 'wein 'nan, -kaa san Zozi Crizi a Zuda kluda min -a. En to nen Moizi Bali -pannon 'le 'w1 ve be, ya'a Zuda kluda 'non 'f1e "va "di.

15 'W1 'kpa nen, Bali -pei -to w1 man 'lila. Koo Bali -ta 'e 'panzan pee -a, te 'be a "le Melcisedek -le 'w1 'zv.

16 E 'ka Bali -pannon kluda min -a 'vaa en Bali -a -to 'e 'panzan -a di. 'Belidi nen ya'a 'nyaan di, e ya -yr1, -yee "wean yaa -to.

17 Z1 e 'e 'cren -ted1 Bali -le 'fluba 'ji z1e, koo e ya 'e 'cren -ted1 'nan:

«I ya 'an -panzan -a,
"le Melcisedek -le 'w1 'zv,
en i -fo "a 'li 'trilii.»

18 'Winun z1e -wee -koonman -cee 'nan, -pei -to winun nen Bali -a -non Moizi le be, Bali -a klu -sran ji. Koo 'pleble 'ka -yr1 "di, e ya 'w1 "tun "a,

19 en ya'a -kolale min dredi -a 'saun Bali 'le di. 'Be nen 'gve, fe nen e ci 'kpa e "mlian -a peenon da be, -kaa yie yra -yre, en -yee -kaa -pliman Bali man.

20 En "nyian be, Bali -a -ci -pe wluan. -A -cin 'e 'kon 'ka 'ji 'nan, Bali 'ka 'e 'pe wunlea 'vaa en e Levi kluda 'non dre 'e 'pannon 'a di.

21 'Pian Bali -a -ci -pe wluan 'vaa en e Zozi dre 'e 'panzan -a. Koo e ya 'e 'cren -ted1 'nan:

«'An 'bo Minsan be,
maan -ci -pe wluan,
en 'an wei 'ka 'limlan 'li "fo "di.

I ya 'an 'panzan -a,
en i -fo "a 'li 'trilii.»

22 Z1 Bali Zozi -to 'e 'panzan -a be, yaa -ci -pe wluan, 'pian ya'a Aron -le ve -ci -pe wunlea di. 'W1 z1e -yee -koonman -cee 'nan, fe nen Bali -a 'si en e blamin pli 'a 'e man "nyian 'e 'pee

be, e "mlian -a tedε ve da. En Bali Zozi -tō -ji 'nan -e -kaa -tō 'nan 'wī 'kpa nēn.

²³ -A -cin 'e 'kōn -kaa 'ji "nyian 'nan, Bali -pannōn nēn Arōn kluda 'nan 'a bε, o ya "kaga, "tōgō -te o va min -tō -ka bε, -e Bali -pandī 'e 'le 'tō.

²⁴ 'Pian Zozi yīε a "man 'li 'trilii, -yee "wean min -tō "ka -e 'e Bali -pan -a "pa 'ji dī.

²⁵ 'Bε nēn 'gōε, minnūn nēn o cīda Zozi 'va, ēn o pli Bali man bε, Zozi o "sia 'wī 'ji 'li "fo "le vε -a. Kōō Zozi yīε a "man 'li 'trilii, 'nan te e Bali trō "baa -wle.

²⁶ Bali -panzan -dan nēn -a 'wī cī -kaa man bε, -a 'bō nēn Zozi 'a. E 'sō Bali lε, ya'a 'wī 'wldī "tō drεlε dī, ēn 'tō 'ka 'e 'padī "man "dī. Bali -a 'si 'wī 'wldī "drēnōn yēi, ēn e -kō -a laji lou.

²⁷ Bali -pannōn -dandan nēn -a tēdenun -a bε, o 'bō 'fīi -le 'wī 'wldī "man fε -nōan Bali lε. "Bε -sru 'vaa -e 'o min nēn e 'wī 'wldī drε ēn e -ta -a -nan fε -a bε, -yee vε -nōn Bali lε. 'Pian Zozi 'le vε 'ka drεlε zī dī. Kōō zī Zozi wū "man ēn e -ka yība "plan da bε, -cee 'wī 'wldī pēēnōn 'nan fε nēn yaa -nōn 'li "fo "le vε -a.

²⁸ Moizi -le -pei bε, blamin nēn tō -mie bōa e 'wī 'wldī "dra bε, -a 'bō nēn -pei -a -tō Bali -panzan -dan a. 'Pian 'bε nēn 'gōε, Moizi -le -pei klu -sran. Kōō zī Zozi cēēn 'wī pēēnōn 'lε sōōdī man Bali 'lε bε, Bali 'e 'pε wluān, ēn 'e 'pī -tō 'e 'panzan -dan a 'li "fo "le vε -a.

8

-Cee Bali -panzan -dan nēn Zozi 'a

¹ 'Wī pēēnōn nēn kō cī -a vīnan 'gōε, -a -wulo nēn 'gō. -Cee Bali -panzan -dan a laji lou. E ya 'e -nyrandī Bali nēn 'yee mingōnnēn pēin -da bε -a -pε "yi "da.

² E ya Bali -pan nyranman 'panan fēnan 'saun nēn Bali -a man drε 'wī zīε -a drēnan -a bε -a -nan. Blamin "cēε fēnan zīε -a man drε dī, 'pian Bali 'bε man drε 'e 'bō 'a.

³ Bali -panzan -dan pēēnōn nēn waa -tōa "bε, waa -tōa 'nan -e 'e Bali -pan nyranman 'pa. -Yee "wean -cee Bali -panzan -dan "e "fε -tō -nōn "nyian Bali lε.

⁴ "Te Crizi 'e 'kōn tian 'trēda bε, "te 'e 'ka Bali -panzan -a dī. Kōō Bali -pannōn a -nan 'va. En o ya Bali -pan nyranman 'panan "lε zī Moizi -le -pei -a 'vī bε -yee 'wī 'zō.

⁵ Bali -pan nyranman nēn minnūn zīε waa "paa bε, e ya "lε -a 'kpa nēn waa dra laji bε -a -kōōn "manvε -le 'wī 'zō. Kōō zī Bali -a 'vī Moizi lε 'nan 'e -tandan -tō 'yrε bε, yaa 'vī 'nan:

«'I drε "yi!
-Tandan nēn maan kōōn 'yīε
te i ya pōn da bε,
-a 'lein nēn 'i -tō 'mēn.»

⁶ Bali -pan nyranman nēn Bali -a -nōn Zozi lε bε, -a 'kpa "mlian Bali -pannōn pēēnōn 'lε vε da. Kōō Zozi nēn Bali -a 'si ēn e Bali 'lee blamin yēi "sēn 'e cin va "nyian 'e 'pēe. En

blamin 'lee Bali yēi "sēndī 'e cin va pēe zīε -a 'kpa "mlian -a tedε ve da. Kōō fε nēn Bali -a 'vī 'nan 'e -nōan "blamin lε 'wī zīε -a -ji bε -a 'kpa "mlian -a tedε ve da.

⁷ Bali -a 'yī "yi -e 'e blamin pli 'e man "nyian 'e 'pēe, kōō -a tedε ve nēn Bali -a drε Izraēl 'nōn lε bε, ya'a -kōlālε -e 'e o drε 'saun Bali 'lε dī.

⁸ Tō zīε -a man nēn Bali 'wī 'pla Izraēl 'nōn 'bō lε. Yaa 'vī -wle 'nan:

«Tō -tō -taa "bōlε bε,
an Izraēl 'nōn
'lee Zude 'nōn -pliman 'an man 'e 'pēe.

⁹ O -pli "nēn maan wō 'an man 'e 'pēe bε, ya'a 'kōan "lε -a tedε nēn maan drε o tranun lε

te an o 'si Ezipti 'lēglōn 'ji bε -yee 'wī 'zō dī.
-A tedε vε nēn maan drε zīε

wa'a 'ta wōlεa "da "dī,
-yee "wean 'an "trōēn 'si o va.

¹⁰ 'Pian tō -tō -taa "bōlε bε,
an -tōa 'an wēi da 'nan -e 'an Izraēl 'nōn -pli 'an man "nyian 'e 'pēe.
Tō zīε -a man bε,
'mēn -pei -tō wunūn -cin -kōanla o ji,
ēn zī kō min 'e 'ta wō 'trēda bε -yεε "paaman o ji.

An -kōan -wee Bali -a,
ēn o -kōan 'mēn minnūn -a.
¹¹ -E 'e "sia nannannūn man -e 'e 'bō min cejanun da bε,
o pēēnōn -taa -a -tōlε 'nan mēēn cī Bali -a.
'Wī zīε min -tō "cēε "paaman "nyian 'e 'bōēzan -tō ji dī.

-Te 'bε "cēε dī,
min -tō "cēε vε 'e "bōi -tō lε 'nan,
'i 'ta -e 'i Minsan yī dī!
¹² -Te o 'wunūn drε 'an 'va 'wldī 'e 'cēn oō,
maan 'cēa -wle.

En -te o 'mēn -pei -tō wī -mie srε 'e 'cēn oō,
ma'an "nyian 'an 'ci nrōnman "da "dī.»

¹³ -Te Bali -tō 'e wēi da 'nan 'e blamin -pliman 'e man 'e 'pēe bε, yaa -kōōnman 'cēε 'nan, -a tedε vε nēn Bali -a drε bε, e drε "lε sō ceje -le 'wī 'zō. Kōō -te sō drε ceje bε, -a 'yi "sia "ji, te 'bε 'fōladī 'bō.

9

Minnūn Bali -paan 'e tedε 'kō?

¹ Zī Bali -tō 'e wēi da -kaa tranun lε 'e tedε 'nan 'e o -pliman 'e man bε, pē pēēnōn nēn kō 'o Bali 'bō 'pan -a bε yaa kōōn -wle. Yaa 'vī -wle 'nan 'o fēnan 'saun 'tō drε 'nan -e 'wee 'pan -nan.

² -A -nan nēn o -tandan -tō. O -kannēn -trōa "dave drε -tandan zīε -a -ji nūn, ēn o 'tablo drε

"nyian -ji. 'Tablo zie -a da nen 'o 'kpoun nen waa -non Bali le be -a "paala.

³ -Tandan zie e ya 'e 'cendi -ji so -tu -a. Fenan nen -kannen 'lee 'tablo ci 'e -troadi be, waa laabo fenan 'saun. En fenan nen sola -sru zia be, waa -nan laabo fenan 'saunzaun 'kpa.

⁴ O Bali -pan "dave -trōa fenan 'saun 'nan. -Siga 'yi nen 'e wodɔ 'man, en -a da nen o fe -tu nen -a -koei "a 'nonnon be -a 'te 'ble Bali le. En o 'cezu -tu -trōa fenan 'saunzaun 'kpa 'nan. -Siga 'yi nen 'e wodɔ 'man 'e pēenon. Fe yaaga nen 'cezu zie -a -ji be -nyren 'gv, -po -tu a 'e dredi -siga -a, en o -blife -tu nen waa laabo manen be waa -sen -ji, e ya -ji. En Aron -le 'tonyrin nen -a 'nen a 'e badi "da "be, e ya -ji. En -kolē 'founun nen Bali -le -pei -to winun a "da 'e 'cren -tedi be, o ya -ji.

⁵ Bali -le 'pasianon nen laji be, waa -mie laabo Sheriben. O min yiba "fi "a 'e 'tadi 'cezu zie -a ta "bluve da. -Yee -kōonman 'nan Bali -le -dan a -nan, en o -pe "je "a 'e cin yidi "da. -A ta "blu ve 'bo da nen o nyen -seanla -e Bali 'e min -le 'wi 'wliɔ "fui. 'Wɔ 'sezēnun pēenon zie kv 'ka "vale 'kv ve 'cee tv 'gve -a di.

⁶ Kv 'sia -a vnan 'cee 'nan -tandan zie e ya 'e 'cendi -ji. Fenan 'saun 'nan nen Bali -pannon -wlamlan yi -todv pēenon man 'nan -e 'o Bali -pan nyranman 'pa.

⁷ 'Pian fenan 'saunzaun 'kpa be, Bali -pannon 'tazan -dan 'be -wlamlan 'nan nun 'e -towli. Le -tu -ji be e -wlamlan 'nan nun 'e 'pa -a -towli "ce. E -wlamlan 'e 'lo le -wi nyen a -e 'e -sran 'cezu ta "blu ve da lou. Yaa -seanla 'e 'bo 'le 'wi 'wliɔ "nen ya'a drele 'e yie man die -a man. En yaa -seanla "nyian minnun pēenon 'le 'wi 'wliɔ "nen wa'a drele 'o yie man die -a man.

⁸ 'Wɔ zie -a nen Bali lei 'saun -a -kōonman 'cee 'nan, tv nen -tandan tede a -nan be, minnun 'ka 'kolaman -e 'o wla fenan 'saun da di. Kōo te -si nen e blamin -pliman Bali man be, e 'ka tian 'e 'le 'sudi di.

⁹ Tv nen -kaa ci -ji 'gve, 'winun nen waa dre -tandan tede zie -a -ji be, e ya -cee 'wi -kōon "manve -a. Kōo minnun fenun -non Bali le en o Bali -pan -winun -a, 'pian 'winun nen waa dre zie, ya'a -kolale o dredi -a 'saun Bali 'le di.

¹⁰ Min nen e Bali -paan "be, -blife -mienun a -a 'srōen 'a, en mlinve -mienun a -a 'srōen 'a, en e -sru -mie wo 'vaa -e 'e Bali -pan. 'Wɔ pēenon zie -a dredi be, e ya min 'kolē da lou. E -fv zie -trilii en tv nen Bali -a lila 'e 'tre be 'e 'bo.

Zozi Bali -pandi lila

¹¹ Zi Crizi -ta be, en tv zie e 'bo. E ya Bali -panzan -dan a, en "yinun nen Bali "e 'nan, 'e dra minnun le be, -yee -si 'le 'so. -Tandan 'kpa nen -a "yi "mlian -a tede ve da, en blamin "cee -to die, e ya laji. -Tandan zie -a -ji nen Crizi cila

¹² 'nan -e 'e -wla fenan 'saunzaun 'kpa -nan, te e ya -nan nun 'li "fo. Ya'a -wlae -nan nun 'e 'lo le bo nyen -a di, en ya'a -wlae 'e 'lo le tri nyen -a di, 'pian e wala 'nan nun 'e 'bo 'fi nyen -a. 'Wɔ nen yaa dre zie -yee -maan -kaa 'si 'wi 'ji "li "fo "le ve -a.

¹³ -A -cin 'e 'kon 'ka 'ji 'nan, -te min 'wi 'tv dre, en 'wi zie e min 'bo "tri "to Bali 'le be, 'wi nen -cee -pei "e 'nan 'o dre -yre "be -nyren 'gv. Bo nyen nen waa wēenman "da, -te 'be "cee di, tri nyen nen waa wēenman "da, -te 'be "cee di, tri nen waa 'te blɔ Bali -pan "dave da be, -a 'te 'yie nen waa wēenman "da, -e min zie -e -kolā Bali 'sudi -a "nyian "e "pa 'ji.

¹⁴ -Te 'be a zie, maan ve 'cee 'nan Crizi nyen min dra 'saun Bali 'le 'e -cila "da, 'dv -e -a san 'e -kolā Bali nen -a yie ci "man "be -a 'sudi -a. Bali lei 'saun nen -yre "be, -yee "wean nen e wɔ "man en e -ka. E ya "le Bali -panve nen 'to 'ka 'e 'padi "man "die -yee 'wi 'zo.

¹⁵ -Yee -kadi zie, -yee -maan Bali 'lee blamin yie "sedi 'e cin va "nyian 'e 'pee. 'Wɔ 'wliɔ pēenon nen blamin -a dre 'e tede be, -yee -kadi -le "wean nen Bali -a fui -kaa man. -Yee "wean "yi "nen Bali -a 'vɔ 'ni en dra -yee minnun le be, e ya minnun nen Bali o laabo be -wee ve -a. "Yi zie 'belidi nen ya'a 'nyaan die -nyren.

¹⁶ -Kaa -tōa 'nan, -te min 'e -zia paala be, min zie e -kaa 'vaa en waa -zia 'bo -non minnun nen e ci -wee ve -a be -wle.

¹⁷ 'Pian -te min zie -a yie a tian "man "be, min "ka -a -zia -ble di.

¹⁸ -Yee "wean tv nen Bali -to 'e wei da 'nan 'e o -pliman 'e man be, fe -tv -ka -a 'wi 'ji.

¹⁹ Kōo -kaa ta ve Bali -le 'fluba 'ji 'nan, zi Moizi cēen Bali -le -pei -to winun ta vidi man Izraē 'non le be, trinun 'lee bonun nen yaa tee 'wi zie -a -ji. "Be -sru e o nyen baa 'yi 'a, en e yiba penen yrɔ 'e cin man so 'tenden 'a, en yaa 'wɔ nyen zie -a va. Yaa wēen Bali -le -pei 'bo da, "be -sru en e ci -a weendi -a Izraē 'non pēenon nen o cin 'yɔ be o da.

²⁰ -A -nan nen Moizi -a 'vɔ -wle 'nan:

«Bali -to 'e wei da 'cee 'nan e 'ka -pliman 'e man.

Nyen 'gve, -yee -kōonman 'cee 'nan -e 'e 'sia cee gv man be 'ka dre Bali -le ve -a.»

²¹ En "nyian be Moizi nyen zie -a wēen -tandan 'lee fenun pēenon nen o Bali -pan nyranman "paa -a be -a da.

²² -Kaa -tōa 'nan Moizi -le -pei "e 'nan, nyen -kolaman e fe pēenon dra 'saun Bali 'le. -Te min 'wi 'wliɔ dre be, e -taa -a -nan fe -a, waa nyen -seanla 'vaa -e Bali 'e -yee 'wi 'wliɔ 'bo fui.

Crizi a -cee 'wi 'wliɔ "nan fe -a

²³ Fenun nen o Bali -pan nyranman "paa -a 'treɔa 'gve, -wi nyen -a nen waa dra 'saun Bali 'le. En fenun zie o ya "le fenun 'kpa nen laji be

-a -kəon "manvε -le 'wɪ 'zɒ. 'Pian fɛnɪn nɛn laji bɛ, fɛ nɛn yaa dra 'saun bɛ -a 'kpa 'mlɪan -wɪ nyɛn da.

24 -A -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, -tandan nɛn blamin -a -tɔ -nyrɛn laji bɛ -a -kəon "manvε -a bɛ, -a -ji "cɛɛ Crɪzi wla dɪ. 'Pian laji 'bɔ -nan nɛn nɛn Crɪzi -kɒ, 'nan -e -e 'tɔ -cɛɛ 'wɪ 'ji Bali 'lɛ.

25 ɛn "nyɪan bɛ, -kaa -tɔa 'nan, lɛ -tɒɒ pɛɛnɔn man nɛn Bali -panzan -dan -wlamlan fɛnan 'saunzaun 'kpa -nan 'e 'lɔ le -wɪ nyɛn -a. 'Pian Crɪzi 'ka "e 'drɛlɛ zɪ dɪ, "e wla 'wɒ 'e nyɛn -a 'e 'pa -a -tɒwli "cɛ.

26 "Te Crɪzi "e drɛ "le Bali -pannɔn 'le vɛ zɒ bɛ, "te e -ka 'e 'pa -a "kaga 'trɪlii -e 'e bɔ cɛɛgɒ yɪ -a. 'Pian tɒ -nyranman nɛn -kaa cɪ -ji 'gɒɛ e -ta ɛn e -ka, 'nan -e 'yee -kadɪ zɪɛ 'e blamin -le 'wɪ 'wɪldɪ pɛɛnɔn 'fui.

27 -Kaa -tɔa 'nan, blamin -kaa 'e 'pa -a -tɒwli, "bɛ -sru -e Bali 'e -yee tin 'ba.

28 'Wɪ 'tɒwli zɪɛ Crɪzi -a drɛ, e -ka 'e 'pa -a -tɒwli "cɛ 'nan, -e Bali 'e min "kaga 'le 'wɪ 'wɪldɪ 'fui. Crɪzi -ta pee wo "nyɪan, 'pian ya'a 'taa 'nan -e 'e 'ka -e Bali 'e minnɪn -le 'wɪ 'wɪldɪ 'fui dɪ. E -taa 'nan -e 'e minnɪn nɛn o cɪ -a -pɛnnan bɛ o 'sɪ 'wɪ 'ji.

10

1 'Wɪ "yɪ "nɛn Bali -taa -a drɛlɛ -cɛɛ bɛ, -a 'bɔ nɛn Moɪzi -le -pei -a lei kəon -cɛɛ, 'pian -a tɪglɪ 'bɔ "cɛɛ dɪ. Kɔɔ lɛ -tɒɒ pɛɛnɔn man bɛ te Bali -pan nyranman -tɒwli 'bɔ zɪɛ waa dra. Moɪzi -le -pei zɪɛ ya'a -kɔlɔlɛ -e 'e min drɛ 'saun Bali 'le dɪ.

2 "Te e -kɔla min drɛdɪ -a 'saun Bali 'lɛ bɛ, "te Bali -pan nyranman 'padɪ 'le 'tɔ. 'Pian e 'ka zɪ dɪ, kɔɔ -wee -wulo -ji "nrɔndɪ tin -tɛa "o da tɒ pɛɛnɔn man.

3 -A tɪglɪ da bɛ, Bali -pan nyranman 'padɪ 'bɔ zɪɛ 'wɪ 'wɪldɪnɪn nɛn minnɪn -a dra bɛ -a 'bɔ nɛn yaa -cin -tɔa "o jɪ lɛ -tɒɒ pɛɛnɔn man.

4 Kɔɔ trɪnɪn nyɛn 'lee bonun nyɛn -srandɪ bɛ, ya'a 'kɔlaman -e 'e minnɪn -le 'wɪ 'wɪldɪ 'fui dɪ.

5 'Winun zɪɛ -yee "wɛan bɛ, tɒ nɛn Crɪzi "ta -daa 'trɛda bɛ, yaa 'vɪ Bali 'lɛ 'nan:

«ɪ 'ka 'sraga bɒdɪ 'va dɪ, ɛn i 'ka 'i 'pandɪ 'va dɪ. -Yee "wɛan yɪan drɛ blamin -a.

6 -Winun nɛn waa 'tɛ 'ble 'i 'pan "dave da bɛ, yɪ'a yɪlɛ "yɪ "dɪ.

ɛn 'wɪ 'wɪldɪ "man 'sraganun bɛ, yɪ'a yɪlɛ "yɪ "dɪ.

7 -Yee "wɛan 'an 'bɔ maan 'vɪ 'yɪɛ 'nan:

«Maan nɛn 'gɒ, an -ta 'nan -e 'meɪn 'ci 'sɔ wɪnɪn drɛ.

'Wɪ nɛn e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'mɛn 'wɪ 'a Bali -le 'fluba 'ji bɛ, -nyrɛn zɪɛ.»

8 Crɪzi -a 'vɪ 'e tɛdɛ 'nan: «ɪ 'ka 'sraga bɒdɪ 'va dɪ,

ɛn i 'ka 'i 'pandɪ 'va dɪ.

-Winun nɛn waa 'tɛ 'ble

'i 'pan "dave da bɛ,

yɪ'a yɪlɛ "yɪ "dɪ.

ɛn 'wɪ 'wɪldɪ "man 'sraganun bɛ,

yɪ'a yɪlɛ "yɪ "dɪ.»

Bali -pandɪ zɪɛ -kaa -tɔa 'nan Moɪzi -le -pei -a 'vɪ 'nan 'o drɛ, 'pian Crɪzi -a 'vɪ "man 'nan Bali 'ka 'bɛ 'va dɪ.

9 ɛn yaa 'vɪ "nyɪan 'nan:

«Maan nɛn 'gɒ,

an -ta 'nan -e 'meɪn 'ci 'sɔ wɪnɪn drɛ.»

'Wɪ zɪɛ -yɛɛ -kəonman 'nan, -pɛ nɛn o Bali -paan "a 'e tɛdɛ bɛ Crɪzi -a 'le 'tɔ, ɛn Crɪzi 'bɔ 'le -kadɪ -a ta fɔɔ.

10 'Wɪ nɛn Bali cɪ "va "bɛ Crɪzi -a drɛ. 'E 'fli -nɔn ɛn e -ka -e Bali 'e -cɛɛ 'wɪ 'wɪldɪ 'fui. 'Sraga nɛn yaa 'bɒ Bali 'lɛ 'li "fo "le vɛ -a.

11 -A -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji "nyɪan 'nan, Bali -pannɔn pɛɛnɔn bɛ, o ya 'o 'tɒdɪ lou yɪ -tɒɒ pɛɛnɔn man te o Bali -pan nyranman 'paa. O 'sraga bɒ Bali 'le te waa bɒ Bali 'le, 'pian ya'a minnɪn -le 'wɪ 'wɪldɪ "fuɪlɛ dɪ.

12 'Pian Crɪzi -le vɛ nɛn yaa drɛ 'e 'pa -a -tɒwli "cɛ "bɛ, e 'sraga bɒdɪ pɛɛnɔn 'wulo cɛɛn, ɛn e minnɪn -le 'wɪ 'wɪldɪ pɛɛnɔn fui. "Bɛ -sru ɛn Crɪzi 'bɔ 'kɒ -nyɛnlɛa Bali -pɛ "yɪ "da.

13 E -fo -nan nɛn -trɪlii, -a man -pɛndɪ -a 'nan Bali 'e 'cɛn 'e 'nanmannɔn pɛɛnɔn 'klɪdɪ man.

14 Minnɪn nɛn Bali o drɛ 'yee vɛ -a bɛ, 'sraga nɛn Crɪzi -a 'bɒ 'e 'pa -a -tɒwli "cɛ zɪɛ, e o drɛ 'saun Bali 'lɛ 'li "fo "le vɛ -a.

15 'Wɪ 'tɒwli zɪɛ Bali lei 'saun 'e 'vɪ "nyɪan, kɔɔ yaa 'vɪ 'nan:

16 «Tɒ -tɒ -taa "bɔlɛ bɛ,

'an 'bɒ Bali,

an -tɔa 'an wei da 'nan

-e 'an Izraɛl 'nɔn -pli

'an man "nyɪan 'e 'pee.

Tɒ zɪɛ -a man bɛ,

'mɛn -pei -tɔ wɪnɪn -cin -kɔanla o jɪ,

ɛn zɪ kɔ min 'e 'ta wɒ 'trɛda bɛ

-yɛɛ "paaman o jɪ.»

17 ɛn yaa 'le 'sran 'nan:

«-Te o 'wɪnɪn drɛ 'an 'va 'wɪldɪ 'e 'cɛn oo,

ɛn -te o 'mɛn -pei -tɔ wɪ -mie srɛ 'e 'cɛn oo,

ma'an "nyɪan 'an 'ci nrɔnman 'wɪ pɛɛnɔn zɪɛ 'bɛ da dɪ.»

18 'Wɪ zɪɛ -yɛɛ -kəonman 'nan, min nɛn Bali -yee 'wɪ 'wɪldɪ fui bɛ, -a san 'ka "nyɪan 'sraganun bɒ Bali 'lɛ dɪ.

Te 'ka 'pɛ -sru 'e -tɔa -e 'ka 'si Bali -sru "dɪ!

19 'An beenun, Zozi 'le -ka nɛn yaa 'wɒ bɛ, -yɛɛ -maan -kaa -tɔa 'nan -si a 'e 'lɛ 'sɒdɪ -cɛɛ -e -kaa wla fɛnan 'saunzaun 'kpa -nan.

20 Kɔɔ sɔ nɛn 'e 'tɪndɪ -a 'lɛ "nɛn "bɛ yaa 'fɒɪ 'bɒ. -Yee -ka nɛn yaa 'wɒ bɛ, -yɛɛ drɛ sɔ zɪɛ -a 'fɒɪ bɒdɪ -a. -Si zɪɛ, e ya 'e -trɛ, ɛn e 'belɪdɪ -nɔan "min lɛ.

21 En Zozi dre -cee Bali -panzan -dan a. Bali 'yee minnun pɛɛnɔn 'peba 'wo -yra.

22 'Wɪ nɛn Zozi -a dre zɪɛ, -yee "wean -kaa -pli Bali man. -Kaa yi -tera Bali da -kaa ci 'fidaa 'a, -e -kaa -pli "man. Kɔɔ -kaa ci "nrɔndi pɛɛnɔn nɛn e tin -tea -kaa da bɛ, yaa fui. En e -kaa -sru 'yi 'saun 'a.

23 En "nyian bɛ, 'wɪ nɛn -kaa 'bli a -yre en -kaa ve minnun lɛ bɛ, te -kaa 'pɛ 'e plɔ 'man 'dɔ dɪ! 'Pian 'ka cin "koe "to 'ka da -e 'ta 'wɪ zɪɛ -a dre lɛ bɛ, -te e 'wɪ 'vɪ bɛ yaa dra.

24 En "nyian bɛ, -kaa 'pa -kaa bɔɛnɔn va, -e 'o min yi "yi 'e 'ciɪla "da, en -e 'o 'wɪ "yinun dre.

25 Cin nɛn kaa ye -e 'ka Bali trɔ 'ba bɛ, te 'ka -nan -kɔdɪ 'le 'tɔ dɪ. Min -mienun 'wɪ zɪɛ -a dre 'e -trɔa waa 'va, te 'ka dre "le -wee 'wɪ 'dɔ dɪ! 'Pian 'ka cin "koe "to 'ka da -e 'ka man 'e 'tɔ 'plɛblɛ -a -nan -kɔdɪ -a. Kɔɔ kaa -tɔa 'nan Minsan -tadɪ a bɔnan -kogo.

26 Fɛ nɛn maan ve zɪɛ -yɛɛ cɪ 'nan, -kaa nɛn -kaa 'wɪ tɪglɪ -tɔ 'gɔɛ, te -kaa kɔ 'nyian 'wɪ 'wɪdɪ "dredɪ pou 'sɪlɛa -kaa yɪɛ man bɛ, 'sraga nɛn e -kɔlaman 'wɪ 'wɪdɪ zɪɛ -a fuɪdɪ -a -kaa man bɛ, e "ka "nyian "fo "dɪ.

27 'Pian 'wɪ nɛn e min -tea "klan -a, en e ya minnun nɛn o yɪɛ 'ka 'naan Bali man dɪɛ o man -pɛnnan bɛ, te -yɛɛ cɪ -kaa man -pɛnnan 'sɪɛn. 'Wɪ zɪɛ -nyrɛn 'gu: Bali tin -tea "o da -e 'e o -nan -nyan 'tɛ -dan 'va.

28 -Kaa -tɔa 'nan -te min -tɔ Moizi -le -pei -tɔ wunun srɛ, en min "fli yaa -a man wɪ 'pla bɛ, min zɪɛ -a nyrinda 'ka 'sɛan min da dɪ, waa -tea.

29 -A -tɔwli "nɛn "nyian min nɛn e 'si Bali -pɪ -sru "bɛ, -yee vɛ -a. 'Wɪ nɛn e -taa "bɔlɛ -a san man bɛ, e "mlianla "da. Kɔɔ e Bali -pɪ 'sia min "sɔzɔ -a, en Zozi nyɛn nɛn Bali -a 'si en e blamin dre 'a 'saun "nan -e 'e -pli 'e man bɛ, min zɪɛ yaa 'yi 'wɪ "tun "a. En "nyian bɛ, Bali lei 'saun nɛn e Bali -le "yi -nɔan "min lɛ bɛ, min zɪɛ e wɪ "man -wɪdɪ.

30 Fɛ nɛn maan ve zɪɛ -yɛɛ cɪ 'nan, -kaa -tɔa 'nan Bali -a 'vɪ 'nan:

«Mɛn vɛ nɛn 'wɪ 'leji -tɔdɪ -a. En -te min 'wɪ 'wɪdɪ dre bɛ, 'mɛn vɛ nɛn 'wɪ "nɛn -kɔndɪ -a san lɛ -a.» En yaa 'vɪ "nyian 'nan: «An 'bɔ Minsan, an 'mɛn minnun -le tin "baa.»

31 Bali yɪɛ a "man, en -yee tin -tɛdɪ min da a 'wɪdɪ "fo.

'Ka yi -tera Zozi da 'ka 'ta le 'ka "koe "a!

32 'Wunun nɛn o 'bɔ 'ka man te ka yi -tera Zozi da 'e tɛdɛ bɛ, 'ka 'ci "nrɔn "da. 'Wɪ "kaga 'bɔ 'ka man, en ka yra 'yi "kaga, 'pian 'ka 'pɛ -sru 'ka tɔalɛ -e 'ka 'si Zozi -sru "dɪ.

33 Tɔ -mie 'bɔ bɛ, minnun 'ka srɔn, en o 'tɛ 'pa 'ka da minnun yɪɛ man. En tɔ -mie 'bɔ bɛ, minnun nɛn o cɪ 'tɛ 'panan o da bɛ, kaa weɛ 'nan 'ka "paa o va.

34 Minnun nɛn o ya -pɔ 'kuin bɛ 'o nyrinda -sɛn 'ka da. Minnun 'ka yɪfɛnɔn koo 'ka 'lɔ, 'pian 'wɪ zɪɛ e dre 'ka 'ci "nrɔn wɪ -a. Kɔɔ kaa -tɔa 'nan, fɛ nɛn Crizi -a -nɔn 'cɛɛ bɛ, e "mlianla 'ka yɪfɛ 'bɔ zɪɛ -a da, en ya 'a 'li 'srɛman dɪ.

35 'Cee yi -teradɪ Zozi da -ji bɛ, kaa -ci kɔɔn 'nan 'ka -pɔan "sɔa. 'Wɪ zɪɛ te 'ka dredɪ 'le 'tɔ dɪ, kɔɔ -a man -kopa -a -dan.

36 'Ka -pɔan -sran 'e cin da 'dɔ -e 'ka -kɔla 'wɪ nɛn e cɪ Bali cɪ 'sɔ 'a bɛ -a dredɪ -a. -Te kaa dre zɪɛ, fɛ nɛn e -tɔ "da 'nan 'e -nɔan 'cɛɛ bɛ, e dra 'cee vɛ -a.

37 'Wɪ nɛn e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji bɛ, -a -cin 'e -trɔa 'ka 'ji. Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan:

«Tɔ -fɔ "wɛnnɔn, -e min nɛn e "ta -daa "bɛ, 'e 'ta. Ya 'a "nyian mɔan -tadɪ -a dɪ.

38 Min nɛn Bali -a "siala min tɪglɪ 'a bɛ, yi -teradɪ Bali da man nɛn e 'belidɪ ye.

'Pian min nɛn e 'si 'an -sru "bɛ, 'an 'ci 'ka 'kɔan 'e 'sɔdɪ "va "dɪ.»

39 -Cee vɛ bɛ, -kaa 'ka minnun nɛn o 'si Zozi -sru en o -nan -taa "nyan lɛ bɛ waa dɪ. 'Pian -kaa ya minnun nɛn o yi -tera Zozi da en o -taa 'belidɪ yɪɛ bɛ waa.

11

Minnun nɛn o yi -tera Bali da 'li bɛ 'o dre -cee 'wɪ -kɔɔn "mannɔn 'a

1 Min nɛn e yi -teala Bali da bɛ, yaa -tɔa 'nan, fɛ nɛn Bali -tɔ "da 'nan 'e -nɔan 'yrɛ bɛ, e ye. En "nyian yi -teradɪ Bali da bɛ, -a -ci -kɔɔndɪ nɛn 'nan fɛ nɛn min 'ka -a ye 'e yɪɛ 'a dɪɛ, e ya.

2 -Kaa tranun nɛn 'li bɛ -wee yi -teradɪ Bali da man nɛn Bali o 'tɔ "yi 'vɪ.

3 -Kaa yi -teala Bali da, -yee "wean nɛn -kaa -tɔa 'nan, Bali wei 'bɛ 'trɛ 'bɔla. En -yee "wean nɛn -kaa -tɔa "nyian 'nan, fɛ nɛn min -a ye bɛ, e 'si fɛ nɛn min 'ka -a ye 'e yɪɛ 'a dɪɛ -a va.

4 Abel yi -tera Bali da, -yee "wean nɛn 'sraga nɛn -a "yi "mlian 'e "bɔɪ Kaɛn 'le vɛ da bɛ, yaa 'bɔ Bali lɛ. -Yee yi -teradɪ Bali da zɪɛ -yee "wean nɛn Bali -a 'sia min tɪglɪ 'a, en e -yee 'sraga "yi "yi. En "nyian bɛ, -te Abel yɪɛ 'ka "man "dɪ oo, -yee yi -teradɪ Bali da zɪɛ e 'wɪ "paaman tian -kaa "ji cɛɛgo yi -a.

5 Enɔk yi -tera Bali da, -yee "wean nɛn Bali -a 'si en e -kɔ -a, ya 'a 'kale dɪ. Wa 'a "nyian 'li -a yɪɛ "fo "dɪ, Bali -a 'si 'le "wean. Tɔ nɛn te Enɔk a 'trɛda bɛ, Bali -a 'vɪ 'nan, e 'sɔ 'yrɛ.

6 En -kaa -tɔa 'nan, min nɛn ya 'a yi teala Bali da dɪɛ, ya 'a 'sɔlɛ Bali lɛ "fo "dɪ. -Yee "wean min nɛn e ya "vale 'e -pliman Bali man bɛ, min zɪɛ 'e yi -tera "da 'nan Bali a, en 'e yi -tera "da 'nan, Bali "yi "dra minnun nɛn o cɪ -a -wɛnan 'nan Bali 'e 'pa 'o 'va bɛ -wɛlɛ.

7 Noe "e "yi -tera Bali da "nyian. 'W1 nen Bali -taa -a drele be yaa -nan w1 'v1 Noe le. Fe -tu 'ka -a -koonman 'nan 'w1 nen Bali -a 'v1 be e ya 'w1 'kpa -a di, 'pian Noe 'ka -a -fola 'e "træn -sru "di, e 'ta 'wola "da. E -klo -dan dre 'nan -e 'e "mangulinun 'o 'si 'w1 'ji. -Yee yi -teradi Bali da man nen e tin -te minnun da, koo 'o "træn "yuyu 'tan. En -yee yi -teradi Bali da man nen Bali 'a 'sia min tigl 'a.

8 Abraami -tera Bali da, -yee "wean z1 Bali tin 'ba -yre "be, e 'ta 'wola "da. Bali -a 'v1 -yre 'nan, 'e 'si 'e fla, 'e -taa 'leglon 'tu -nonle -yre. -A -nan nen e -kodi 'sia, 'pian fenan nen e "ta -ko be ya 'a -nan toa di.

9 Z1 Abraam 'bola 'leglon nen Bali -a koon -yre "be -a -ji be, e yi -tera Bali da, en e -nyran nan nun -pen -a. -Tandannun -ji nen e -nyran. "Be -sru Izak 'lee Zago "o dre "nyian z1. 'W1 nen Bali -to "da Abraam le be, e -to "da "nyian -wee "le.

10 Abraam 'fla -dan nen -a -pu 'a 'e 'fodi 'tre 'ji 'pleble be -a man -penan, -yee "wean nen e 'w1 z1e -a dre. 'Fla z1e Bali 'be ci -a plazan "a, en -yee ci -a -tozan -a.

11 Abraam nan Sara 'a lumon nen ya 'a 'nen 'yaa die -a, en Abraam 'bo dre "nyian ceje 'kpa, 'pian e yi -tera Bali da, -yee "wean nen e kola 'e klu boladi -a 'tre da. Koo Abraam -a -toa 'nan, Bali nen e -to 'e wei da 'yre be, -te e 'w1 'v1 be, yaa dra.

12 -Yee "wean nen Abraam 'bo nen tra tede 'a be, -a klu 'bola 'tre da "kaga. -A kluda min a "kaga "le laji mln erennun -le 'w1 'zv, en o ya "nyian "kaga "le jemie man nyren -le 'w1 'zv, min 'ka 'kolaman -a "nrondi -a di.

13 Abraam 'lee Izak 'lee Zago be, o -fu yi -teranan Bali da, en o kaa. Fe nen Bali -to "da 'nan 'e -naan -wle "be, wa 'a yile di. 'Pian Bali -a -nan koon -wle -koo bli, en -a yidi o ci nran. Tu penon man be, te waa ve 'nan, o ya -pen -a 'tre da, en 'o 'ta to "wennen "ce "drele.

14 -Te min 'w1 z1e -a ve be, yaa -koonman 'nan, -a fla dra -a -tea.

15 "Te o -ya tre dra 'be o -tea "be, "te o -kola o 'li 'o da -nan nun.

16 'Pian -a tigl da be, o fla nen e ci 'kpa en e ya laji be, -a dra 'be o -tea. 'W1 z1e -yee "wean nen 'yra 'ka Bali tea -a vidi -a 'nan 'e ya -wee Bali -a di. En -yee "wean nen e 'fla fenyian -tu man dre -wle.

17 Tu nen Bali Abraam man 'tan 'nan 'e 'p1 Izak -non 'yre 'sraga -a be, Abraam yi -tera Bali da, en e -ko -a drele. 'Pian to 'bo z1e -a man be te Bali -to 'e wei da Abraam le 'e 'cen 'nan:

18 «'1 'p1 Izak 'be 'i 'klu bala 'tre da.»

19 Abraam 'w1 z1e -a dre, te -a -cin a "ji 'nan, 'pleble a Bali lo -e 'e -kola min nen e -ka be, -a fuodi -a. -Yee "wean nen Bali Izak -non Abraam le 'e "pa 'ji. 'W1 z1e e ya 'w1 -koon "man w1 -to -a.

20 Izak yi -tera Bali da, -yee "wean nen e -fea 'v1 'e 'p1 Zago 'lee 'e 'p1 Ezo man -wee "tre "w1 da.

21 Zago yi -tera Bali da, -yee "wean nen e -fea 'v1 'e 'p1 Zozefo ci nennun man te e "ta -kaa. "Tonyrin man nen e wluan lou, en e Bali trov 'ba.

22 Zozefo yi -tera Bali da, -yee "wean nen z1 -a -kad1 'bo be, en e Izrael 'non 'le 'sidi Ezipti 'leglon 'ji w1 'v1. En yaa 'v1 'nyian 'nan, -te 'e 'ka be, te 'e 'wlenun 'o 'fu Ezipti 'leglon 'ji di.

23 Moizi "ti 'lee -a "bu "yi -tera Bali da, -yee "wean nen z1 o Moizi -ya be, waa yoo mln yaaga 'nan -e minnun 'o vile 'o 'te di. Waa 'yi 'nan 'nen z1e e ya fenyian, en 'w1 nen Ezipti mingonnen -a 'v1 be, wa 'a 'ta wola "da "di.

24 Moizi yi -tera Bali da, -yee "wean nen z1 e dre ceje be, ya 'a 'wile "man -e 'wee laabo Ezipti mingonnen 'lu 'le 'nen di.

25 Moizi -a 'yi 'nan, -te 'o 'vale Bali -le minnun -a 'o yra 'y1 'e cin va be, -a "yi mln. Koo -te Moizi -fu mingonnen -le "konna "be, yaa -toa 'nan 'e ya ci 'nran nen ya 'a 'moan die -a -ji, en e 'w1 'wli di "dra.

26 'W1 'kpa nen, Moizi -a -to 'nan, -te minnun 'nan 'e man "le z1 o 'nan Crizi man be -yee 'w1 'zv be, 'be "yi "mlian fenun 'kpagba nen Ezipti mingonnen -le 'kuin be -a dre di 'yee ve -a be -a da. Koo "yi "nen Bali -taa -a drele -yre "be, -a 'le nen -a yis ci.

27 Moizi yi -tera Bali da, -yee "wean nen e 'si Ezipti 'leglon 'ji. Ya 'a "klanle Ezipti mingonnen -le nyran -bldi -lo di. Moizi "koe 'ka 'sile 'e da "fo "di. Yaa dre "le 'nan min nen e Bali ye be -yee 'w1 'zv, 'pian te wa 'a ye 'o yis 'a di.

28 Moizi yi -tera Bali da, -yee "wean nen yaa 'v1 Izrael 'non le 'nan 'o 'blanun -tee "le z1 Bali -a 'v1 'yre be -yee 'w1 'zv. En yaa 'v1 'nyian 'nan 'o -a nyen 'si, -e 'o ci -kpa in "fo yibanun man. 'O dre z1e 'nan -te Bali -le 'pasiazan nen laji be e -ta be, -e 'e vile 'e -wee 'nen flinnun -tee "di. Izrael 'non 'si noanba -ji "fedi be, z1 Moizi -a pou sia z1e.

29 Izrael 'non yi -tera Bali da, -yee "wean nen jemie 'tenden cen 'e cin man en o 'ta 'wola -a yei. 'Pian z1 Ezipti 'non soanla o -sru "be, 'yi o 'ta 'le 'w1 en o -nan -nyan.

30 Izrael 'non yi -tera Bali da, -yee "wean nen -klon -dan nen minnun -a 'bu Zeriko 'fla man be, e -wi. Z1 waa si -fo yi -todu 'soavli "be, en e dre.

31 En "nyian be Zeriko 'fla 'bo da be -konnen -weezan -to a -nan, waa laabo Rab. E yi -tera Bali da, -yee "wean nen minnun nen Izrael 'non o 'pa 'sia 'nan 'o 'ku 'fla 'nanjen be, e 'pa o va. 'W1 nen yaa dre z1e -yee "wean nen -a -nan 'ka 'nyanle di. 'Pian 'fla z1e -a da 'non "le 'nan -nan "fo, koo wa 'a 'o "træn "tole Bali wei le di.

32 -Me "w1 nen an -kolaman -a vidi -a "nyian 'cee? Koo -te maan 'v1 'nan 'an Zedeon -le 'w1

ve, -e 'an Barak -le 'w1 v1, -e 'an Samsøn -le 'w1 v1, -e 'an Zefete -le 'w1 v1, -e 'an David -le 'w1 v1, -e 'an Sanmian -le 'w1 v1, -e 'an Bali 'lewei v1n1n 'le 'w1 v1 be, ya'a 'nyaan cεεgv di.

³³ O pεεn1n z1ε o yi -tera Bali da, -yee 'wean nen o 'w1 -dandan drε. O -mienun ming1n1nennun kl1, εn o -mienun -a weε 'nan 'w1 'yi "nen minnun 'o drε, εn fε nen Bali -t1 'da 'nan e -n1an -w1ε "bε, o -mienun -a 'y1. En 'nyian bε, o -mienun -jranun 'le 'lε 'w1,

³⁴ εn o -mienun 'tε -dan dri, εn min 'ka -kolalε o -mienun -tεd1 -a -kuli -tan sεn -a d1. En z1 o -mienun "koe 'si 'o da bε, "bε -sru 'plεblε 'ta -w11 'nyian. O -mienun 't1 w11 kuli man, o minnun kl1 εn -wee 'sounjanun flan bli.

³⁵ Lum1n -mienun yi -tera Bali da, -yee 'wean nen z1 -wee min -ka bε, Bali -a fu1 εn yaa -n1n -w1ε 'e 'pa 'ji.

En 'nyian bε, min -mienun yi -tera Bali da, minnun o -s1n -trilii, 'pian wa'a 'w1ε 'man -e 'o 'si Bali -sru "d1. Waa -t1a 'nan -te o -ka 'w1 z1ε -a -ji bε, Bali 'belid1 nen e "mlianla "da "bε -a -n1an 'w1ε.

³⁶ En minnun o -mienun sεε 'w11, εn minnun o -mienun -s1n, εn "nyian bε, minnun o -mienun y11, εn o -k1 o -f1lε -p1 'kuin.

³⁷ Minnun o -mienun tεε 'k1lε -a, εn minnun o -mienun "nen jεεn 'ji "fli, εn minnun 'w11 w1 'pa o -mienun da -a -nan nen minnun o tεε -kuli -tan sεn -a. En o -mienun -le vε bε, minnun o -s1n te o 'tε "paa o da. 'W1 z1ε -yee 'wean nen o -nyrannan "ka "d1, te o -cia "wod1 -a. O drε 'yale -ten1n 'a, εn -w1 'k1lε nen waa wo 'o da "le s1 -le 'w1 z11.

³⁸ O -cia y11d1 -a "buinun da 'lee p1n1nun yei. O nyian kunun ji, εn -te o -yrε 'y1 'trε 'ji bε o nyian "ji. Minnun z1ε Bali 'ka -a y1ε "yi "le o -f1 'trε nen e ya 'e fad1 'w1 'w1id1 "a 'g1ε -a da d1.

³⁹ Minnun pεεn1n z1ε -wee yi -terad1 Bali da -le 'wean bε, Bali o 't1 'y1 'v1. 'Pian fε nen Bali -t1 da 'nan -e -n1an "minnun lε bε, ya'a -n1n1ε -w1ε "d1.

⁴⁰ K11 w11 nen e "mlianla "da "bε, -a -cin nen Bali 'ji 'nan e dra -kaa pεεn1n lε. E 'ka "vale e dra o 'saza lε d1 -le "wεan.

12

Bali 'w1 -mie "paaman -kaa 'ji s1nba "a

¹ -Cee vε bε minnun "kaga z1ε -weε drε -cee 'w1 -k11nman1n1n 'a, -yee "wean nen -kaa -p1an 'e 's1 -cee Bali -sru 'ta wod1 -ji "le -wee 'w1 'z11! -Kaa 'pε 'e 'si 'w11 nen e -s1 -t1a -cee Bali -sru 'ta wod1 l1 bε, -a -sru! 'W1 z1ε 'w1 'w1id1n1n nen t1 pεεn1n man o ya "vale 'o -kaa man ye bε, -nyren.

² -Cee Bali -sru 'ta wod1 -ji bε, Zozi -t1w1l1 "nen -kaa -nanjen. Zozi z1ε e yi -tera Bali da, -yεε -s1 'lε 's1 -cεε εn e 'b1 -a 'le 'srannan. E w11 "man εn minnun -a -tε yiba "plan da. -Ka 'w1id1 z1ε -a wod1 bε e min -tea 'yra -a, 'pian

Zozi 'ka 'e "tr11n "t1lε -yrε "d1. K11 ci "nrand1 -dan nen Bali -taa -a -n1n1ε -yrε -a 'le 'srannan "bε, -a 'lε nen -a y1ε c1. 'Bε nen 'g1ε, e -nyran Bali -pε "yi "da, te e ming1n1n -ble minnun da.

³ Minnun 'nan Zozi man -pε "kaga "ji, 'pian -a -pε 'ka pl1lε yi -terad1 Bali da man d1. 'W1 z1ε -a da nen 'ka 'ci "nr1n, -e 'ka 'pε 'e v1lε 'e pl1 yi -terad1 Bali da man d1.

⁴ Maan -cin -tr1a 'ka 'ji 'nan, 'cee -t1d1 'plεblε -e 'ka v1lε 'ka 'w1 'w1id1 drε d1ε, -kad1 'w1 'ka tian b1lε 'ka man d1.

⁵ 'W1 nen Bali -a 'pla 'yee 'nennun lε bε, -a da nen 'ka 'ci "nr1n! Yaa 'v1 'nan:

«'An 'b1 Minsan,
-te an ya 'w1 't1d1 "paanan
'i 'ji s1nba "a bε,

te 'i 'ci 'e -t1 lou 'an man d1.

En -te an 'w1 "nen k11n 'y1ε bε,

te 'i "koe 'e 'si 'i da 'an 'va d1.

⁶ K11 'an 'b1 Minsan,

min nen maan ye "yi "bε,

-a ji nen an 'w1 't1d1 "paaman s1nba "a.

En min nen maan 'si "va 'men 'nen 'a bε,

-a ji nen an s1nba 'le wo.»

⁷ -Te y1a y1d1n1n a b1nan 'ka man bε, 'ka 'sia 'le 'nan 'ka "t1 Bali "bε c1 'w1 planan 'cεε. 'W1 'kpa nen, 'nen 't1 "ka te -a "t1 'ka -a s1an d1.

⁸ Bali 'yee 'nennun pεεn1n 'lε b1 z1ε. -Yee "wean -te e ya "cee "drεnan bε, yaa -k11nman 'nan ka ya -yee 'nennun -a.

⁹ -Kaa ci "nr1n -kaa "tunun nen 'trεda bε o da -t1! Z1 o -kaa 'lε 'b1 z1ε, 'pian te -kaa y1ε "naan o man. -Yee "wean Bali nen e ya -kaa "t1 -dan a bε, -kaa y1ε 'e 'nan "man 'e 'c1la "da -e -kaa 'belid1 y1.

¹⁰ -Kaa "tunun nen 'trεda bε, o -kaa 'lε 'b1 o 'b1 'ci 's1 w1 y1a man, εn waa drε t1 "wennεn 'w11. 'Pian Bali -le vε bε, "e -kaa 'lε b1 'nan -e -kaa 'y1 'y1 -ji, k11 e ya "va 'nan -kaa -k1n 'saun "le 'yee 'w1 z11.

¹¹ Maan ve 'cεε 'nan, 'w1 't1d1 nen waa "paaman 'nen 'ji s1nba "a bε, -a pou s1anan "bε 'w1 "naan 'nen 'b1 man, 'pian -a 'le 'srannan 'bε 'nen z1ε yaa "nen 'ble. -F1d1 -tr11 -k1an -yr1, εn -yee 'ta w1 -pε -k1an t1gl1 'trε da.

T1 nen e 'ka "le 'o sr1an -tε d1ε, -a -ji nen -kaa c1 'g1

¹² -Yee "wean 'ka "koe 'e 't1 'ka da, -e 'ka 'pε nen e c1 pl1nan bε, 'ka -t1 'plεblε! En "nyian bε 'ka cεin -sru "nen e c1 t1anan bε, 'ka -t1 'plεblε!

¹³ -Si nen e 's1d1 "ji "bε, -a da nen 'ka 'ta w1la! 'Ka cεin nen -a "koe "nyan bε, te 'e 'sia 'e cin "nen "d1, 'pian -a "koe 'e 't1 e da!

¹⁴ 'Ka -weε 'nan 'ka yei 'e 'k1n 'e 'sεnd1 'e cin va 'ka 'vale min pεεn1n 'a! En 'ka -weε 'nan 'cee 'ta w1 -pε 'e 's1 Bali lε! K11 -te 'cee 'ta w1 -pε 'ka 's1lε Bali lε d1ε, ka'a Bali ye "fo "d1.

¹⁵ 'Ka y1ε 't1 'ka cin va -e 'ka 'va min -t1 'e v1lε 'e 'si Bali -le "yi "bε -a -sru "d1! En "nyian bε, 'ka y1ε 't1 'ka cin va -e 'ka 'va min -t1 'e v1lε

'e nyran 'sia 'e bœzan -tu man dı! "Təgɔ min zɪɛ 'e 'wɪ 'fɔla 'ka yei -e 'wɪ 'bɔ 'e 'ka pœɛnɔn 'sa.

16 ɛn "nyian bɛ, 'ka yɪɛ 'tɔ 'ka cin va -e 'ka 'va min -tu 'e vɪɛ 'e nyinnan lɪ 'lee -kɔnnɛn -a te wa'a tian 'o cin 'palɛ dı! Te 'ka 'wɪ drɛ "le Ezo -le 'wɪ 'zɔ dı! 'E 'ci nrɔn 'trɛda wɪnɔn da 'saza, ɛn ya'a 'klanɛ Bali lɔ dı, -yɛɛ "wɛan 'e 'blunɔn -tan fɛ 'kpɔngbɔ 'nɛn 'tu -va.

17 Kaa -tɔa 'nan "bɛ -sru yaa wɛɛ 'nan 'e "tɪ 'e -fɛa vɪ 'e man -e -a -blunɔn zɪɛ 'e drɛ -yɛɛ vɛ -a 'e 'pa 'ji. 'Pian -a "tɪ 'ka 'wɪɛ "man "dɪ. E -wɪɔ 'tandan, 'pian -a "tɪ 'ka -a drɛɛ dɪ.

18 -A -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, 'wɪ nɛn e drɛ Izraɛl 'nɔn lɛ bɛ, -yɛɛ "cɛɛ drɛ 'cɛɛ vɛ -a dɪ. Kɔɔ Izraɛl 'nɔn pli pɔn man, te Bali a "da. "Tɛ -dan bii pɔn zɪɛ -a da, waa 'yɪ. ɛn laa 'e 'wlei -wlei -fɔ pɔn zɪɛ -a da, waa 'yɪ. ɛn fulɔ 'plɛblɛ fɛɛn pɔn zɪɛ -a da, waa yɪ.

19 ɛn "nyian bɛ, 'bei -dan wɪ, waa 'man. ɛn "nyian bɛ, wei -tu wɪ 'plɛblɛ 'kpa, waa 'man. "Klan o -tɛdɪ 'sia, -a -nan nɛn waa 'vɪ 'nan, e 'ka "le o wei zɪɛ -a maan dɪ.

20 Fɛ -le "wɛan nɛn o 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ bɛ, kɔɔ 'wɪ nɛn Bali -a 'vɪ bɛ 'o 'wulo 'ka 'sɔa "wlu "dɪ. Yaa 'vɪ 'nan:

«-Te e ya blamin -a, ɛn -te e ya -wi -a, fɛ oɔ fɛ nɛn

e klɛ pɔn zɪɛ -a man bɛ, minnɔn 'o 'tɛ -kɔlɛ -a.»

21 'Wɪ nɛn e cɪ drɛnan zɪɛ e min -tɛa "klan -a "bɔɔ "le "wɛan, Moizi -a 'vɪ 'nan:

«"Klan 'an -tɛa "le "wɛan an nyɔɔndɪ 'sia.»

22 'Pian 'cɛɛ vɛ bɛ, 'wɪ zɪɛ -yɛɛ "cɛɛ drɛ 'cɛɛ dɪ. Kɔɔ ka pli pɔn nɛn waa laabo zɪɔn bɛ -a man, Bali nɛn -a yɪɛ cɪ "man "bɛ 'yɛɛ 'fla nɛn ka wla. Zeruzalem nɛn laji bɛ -nyrɛn. Fɛ zɪɛ -a -nan nɛn Bali -le 'pasianɔn nɛn laji bɛ o "kaga "cɪ 'o cin yɪdɪ te o "fɛdɪ -blɛ.

23 ɛn "nyian bɛ, ka pli Zozinɔn nɛn o -tɛ 'e cin da bɛ o man. O ya "le Bali -le 'nɛn flinnɔn nɛn o 'tɔ a 'e 'crɛn -tɛdɪ laji bɛ -wee 'wɪ 'zɔ. ɛn "nyian bɛ, ka pli Bali nɛn e ya 'trɛdanɔn pɛɛnɔn 'le tin 'bazan 'a bɛ -a man. ɛn "nyian bɛ, minnɔn tɪglɪ nɛn Bali o drɛ 'saun 'e 'lɛ, ɛn o kaa bɛ, o lei man nɛn ka pli.

24 ɛn "nyian bɛ, Zozɪ nɛn -yɛɛ -maan ɛn Bali 'ka pli 'e man "nyian 'e 'pɛɛ bɛ, -a man nɛn ka pli. ɛn "nyian bɛ, Zozɪ nyɛn nɛn e -sran 'cɛɛ "wɛan bɛ -a man nɛn ka pli. Nyɛn zɪɛ -a 'plɛblɛ "mlian Abɛl -le vɛ da.

25 'Ka drɛ "yɪ! -Te Bali a 'wɪ tin 'banan 'cɛɛ bɛ, te 'ka -fɔla 'ka "trɛɛn -sru "dɪ! Bali 'wɪ 'pla Izraɛl 'nɔn lɛ Sinai pɔn 'srɔn, 'pian 'wɪ zɪɛ waa -fɔla 'o "trɛɛn -sru, ɛn Bali 'wɪ "nɛn kɔɔn -wla. 'Bɛ nɛn 'gɔɛ, Bali a laji ɛn e ya 'wɪ planan -cɛɛ. -Te -kaa 'wɪ zɪɛ -a -fɔla -kaa "trɛɛn -sru "bɛ, Bali 'wɪ "nɛn -kɔɔnman -cɛɛ -kpɔ.

26 Tɔ nɛn Bali a 'wɪ planan Izraɛl 'nɔn lɛ 'li bɛ, -a wei 'trɛ nyɔɔn. ɛn 'bɛ nɛn 'gɔɛ, e -tɔ 'e wei da. E 'nan:

«-A drɛdɪ -fɔ "nyian 'e 'pa -a -tu.

Tɔ zɪɛ -a man bɛ, 'trɛ 'saza "cɛɛ maan nyɔɔnman dɪ, an labli "paa "va "nyian.»

27 Bali -a 'vɪ 'nan, -a drɛdɪ -fɔ "nyian 'e 'pa -a -tu. 'Wɪ zɪɛ -a vɪdɪ -a -kɔɔnman 'nan, fɛ pɛɛnɔn nɛn Bali -a drɛ bɛ, -a -nan -nyaaɔn tɔ nɛn Bali 'trɛ 'lee labli nyɔɔnman bɛ -a man. Bali 'wɪ zɪɛ -a dra 'nan -e fɛnɔn tɪglɪ nɛn wa'a 'kɔlaman nyɔɔndɪ -a dɪɛ, 'o 'fɔ -nan.

28 Bali -le mingɔnnɛn trɛ nɛn fɛ -tu 'ka 'kɔlaman -a nyɔɔndɪ -a dɪɛ, e ya -cɛɛ vɛ -a. -Yɛɛ "wɛan -kaa Bali muo "fɔ, ɛn -cɛɛ Bali 'sudɪ bɛ -kaa drɛ "le zɪ e "sɔa Bali lɛ bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zɔ! -Kaa 'yra -tɛ Bali lɔ -e -kaa drɛ, ɛn -kaa "klan Bali lɔ -e -kaa drɛ!

29 -A -cin 'e 'kɔn -kaa 'ji 'nan: «-Cɛɛ Bali bɛ e ya "le 'tɛ -dan nɛn e fɛ srɛman bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zɔ!»

13

"Wɪ 'cɛn "nɛn min -a dra te e "sɔa Bali lɛ?

1 Te 'ka cin yɪdɪ "yɪ 'le 'to 'ka Zozinɔn yei "dɪ!

2 Te 'wɪ 'gɔɛ -a -cin 'e 'san 'ka 'ji dɪ, minnɔn nɛn o bɔala 'ka 'va bɛ, 'ka o 'kun 'ka 'pɛ "fli "a! 'Wɪ zɪɛ -a drɛdɪ man bɛ, min -mienɔn nyinnannan "nɔn Bali -le 'pasianɔn nɛn laji bɛ -wla, wa'a -tɔlɛ dɪ.

3 Minnɔn nɛn -pɔ 'kuin bɛ, 'ka 'cɪ "nrɔn o da "le 'nan 'ka 'bɔ nɛn -pɔ 'kuin. ɛn minnɔn nɛn o cɪ 'tɛ 'panan o da bɛ, 'ka 'cɪ "nrɔn o da "le 'nan 'ka da nɛn o cɪ 'tɛ 'panan.

4 Lɪmɔn 'lee -klɔnmɔn -le cin 'padɪ bɛ, 'ka 'sia 'wɪ -dan tu -a. Te -klɔnmɔn 'e nyin lɛ pɛɛ -sru "nyian dɪ, ɛn te lɪmɔn 'e nyin -kɔnnɛn pɛɛ -sru "nyian dɪ. -A -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, Bali tin -tɛa "minnɔn pɛɛnɔn nɛn o nyianla lɪ 'lee -kɔnnɛn -a te wa'a o cin 'palɛ dɪɛ o da, ɛn e tin -tɛa "min nan -wɛɛnɔn 'lee min -sran -wɛɛnɔn da.

5 Te 'ka "lala yɪ "yɪ "bɔɔ "dɪ! 'Pian fɛnɔn nɛn 'ka 'lɔ bɛ, 'e 'ka 'cɪ "nran, kɔɔ Bali -a 'vɪ 'e 'bɔ 'a 'nan:

«Mɛin 'tɔɛ 'e "tun "dɪ, ɛn ma'an 'pɛ 'sia 'i -sru "dɪ.»

6 'Wɪ zɪɛ -yɛɛ "wɛan nɛn e ya "le -kaa "kɔɛ 'e 'kɔn -kaa da -a vɪdɪ -a 'nan:

«Minsan 'bɛ "paa 'an 'va, nyɛn 'ka 'an 'ji dɪ.

Blamin 'ka 'kɔlaman 'wɪ 'tu drɛdɪ -a 'mɛn -e 'yaan 'tɛ "klan -a dɪ.»

7 'Ka 'lɛnɔn nɛn o Bali -le 'wɪ 'paa 'ka 'ji 'e tɛdɛ bɛ, 'ka 'cɪ "nrɔn -wee 'wɪ drɛdɪ da, ɛn 'ka 'cɪ "nrɔn -wee -kadɪ da! 'Cɛɛ yɪ -tɛra Zozɪ da -ji bɛ, 'o drɛ 'cɛɛ 'wɪ -kɔɔn "mannɔn 'a.

8 -A -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, Zozɪ Crizɪ -tɔwli "nɛn 'li bɛ, -nyrɛn tian cɛɛgɔ yɪ -a, ɛn -yɛɛ fɔ -nan 'li 'triliɪ.

9 -Yɛɛ "wɛan te 'ka 'fli 'tɔɪ -e 'ka sɔɔnla 'wɪ "paadɪ -trɛ -sru -e 'ka 'si -si tɪglɪ da dɪ! "Yɪ "nɛn

Bali -a dre 'cee be -a da nen 'ka 'ci "nrøn -e 'ka 'køn 'ka 'todi 'pleble Bali -sru 'ta wodt -ji. -Blife -mienun dredi min 'srøn 'a be, e ya 'e 'tun. -Yee "cee min -tõa 'pleble Bali -sru 'ta wodt -ji di.

10 'Sraga nen Zozi 'a 'bõ be, -cee "nen "ble. 'Pian minnun nen o Bali -paan tian "le Bali -pannøn 'a dra 'li -tandan -ji be -yee 'wì 'zõ be, wa'a 'kolaman -e "o "nen "bli di.

11 Fe nen maan 'vì zìe, -yee ci 'nan le -tudõ pëenøn man be, Izrael 'nøn -taa -wee 'wì 'wli di "nan fe -a. Bali -pannøn -a "sia -e 'o -te. Bali -pannøn 'tazan -a nyen "sia, -e 'e wla fenan 'saunzaun 'kpa -nan. Fe zìe -a -nan nen e nyen 'bõ -seanla -e Bali 'e -wee 'wì 'wli di fui. 'Pian -wi 'bõ nen waa -te be, o -ko -a 'te 'bli le 'fla -sru.

12 'Wì zìe -yee "wean nen zì Zozi nyen "ta -seanla -e 'e minnun dre 'saun Bali 'le be, e -ko 'e yra yìe 'fla -sru.

13 -Kaa 'bõ "nyian, -kaa -kõ Zozi 'va 'fla -sru, en -kaa 'wì 'man -e -kaa yra yì -kaa 'vale waa 'e cin va.

14 -Kaa fla nen 'trë 'gõe -a da be, ya 'a 'fo 'nan 'li 'trilii di, 'pian -kaa ya -a -weenan 'nan 'fla nen e -fo -nan 'li 'trilii be 'e dre -cee vë -a.

15 'Wì nen Zozi -a dre zìe, -yee "wean nen e ya "le -kaa Bali 'tõ -dan vì tã pëenøn man! -Cee 'sraga nen -kaa bõ Bali muo "fõ vë -a be, -nyren zìe.

16 'Pian te 'ka 'ci 'e 'san "yi "dredi man di! En te 'ka 'ci 'e 'san 'padì -a 'ka cin va di! 'Wì pëenøn zìe -a dredi 'sõ Bali le, 'cee 'sraga bõdi Bali le nen "nyian zìe.

17 'Ka "trøn "tõ 'wì nen 'ka 'lenøn -a ve 'cee be -yre, en 'ka 'ta wola "da! -Wëe yìe -tõa 'ka 'va, en 'wì pëenøn nen waa dra be waa 'sinan "paa Bali le. -Te ka o wei 'man en ka 'ta 'wola "da "be, o -wee 'nyranman "paa ci "nrandì -a. Kõõ -te o 'nyranman 'pa 'wì 'nanmandì -a be, e 'ka 'cee 'wì "yi "a "fo "di.

18 'Ka Bali trõ 'ba 'kõe 'wì man! Kõõ -tõa 'nan 'kõe 'wulo -ji "nrõndì 'ka tin tãa 'kõ da di. Kõõ 'wì pëenøn 'ji be, kõ -weeman 'nan 'kõe 'ta wõ -pë 'e 'køn "yi.

19 Maan laabo 'ka 'lõ 'nan, 'ka Bali trõ 'ba 'mën 'wì man, 'dõ -e Bali 'e 'si 'lë 'sõ -e 'an 'li 'an da 'ka 'va.

Yaa 'le 'sran o 'tõ bõdi -a

20 Bali 'be -fõdi -trõõ -nõan "min le. -Kaa san Zozi a -yee 'bla -sru "pinzan -dan a, en Bali 'bõ 'be wluan -kanøn 'va. Bali -a nyen 'si en e minnun pli 'a 'e man 'li "fo "le vë -a.

21 Bali zìe 'e 'pa 'ka 'va, -e 'ka -kõla 'wì "yi pëenøn nen e ci -a ci 'sõ 'a be, -a dredi -a. Zozi Crizi 'e 'pleble 'nøn 'cee -e 'ka 'wì nun zìe -a dre. 'Tõ -dan 'e 'køn Zozi 'le vë -a 'li 'trilii! Amen!

22 'An "bõ Zoziøn, 'wunun nen maan 'pla 'cee be, te 'ka -fõla 'ka "trøn -sru "di, kõõ e 'ka 'wì "kaga "a di.

23 Maan -nan sëe wo 'cee 'nan, o 'si -kaa "bõ Timote man. -Te e 'bola 'an 'va 'gõe, -e 'kõ 'lõ 'ka 'ta -nanjen.

24 'An 'ka 'lenøn pëenøn 'tõ bõ, en an Zoziøn 'tõ bõ. Zoziøn nen Itali be, o 'nan 'o 'ka 'tõ bõ.

25 Bali -le "yi 'e 'køn 'ka pëenøn 'va!

'Fluba nɛn Zaji -a crɛn -tɛ

1 'An 'bɔ Zaji nɛn an Bali 'lee Minsan Zozi Crizi "sua bɛ, mɛɛn 'fluba 'gɔɛ -a crɛn -tɛ. Maan crɛn -tɛ Bali -le minnun pɛɛnɔn nɛn 'o fuiladɪ: "man 'trɛda bɛ, -wɛ. An 'ka 'tɔ bɔ.

E 'ka "le Zozizan 'e 'ci -fɔɔ "di!

2 'An "bɔɪ Zozinɔn, 'wɪ tɔndɔn pɛɛnɔn nɛn o bɔa 'ka man bɛ, 'ka yɪ 'cee ci "nran wɪ -a.

3 Kɔɔ te ka yɪ -tera Bali da bɛ, ka bɔala 'ji, -e 'e -pɔan 'sɔdɪ -nɔn 'cɛɛ.

4 'Ka yɛ 'trɔa "da, -e -pɔan 'sɔdɪ zɪɛ 'e 'kɔ 'kaa -trilii "le zɪ e ci Bali ci 'sɔ 'a bɛ, -yɛɛ 'wɪ 'zɔ. -E 'ka 'kɔn tɪgɪ, te 'ka drɛ wɪ a 'e 'sɔdɪ "ji Bali 'lɛ.

5 'Pian -te min -tɔ a 'ka yɛi 'nan 'wɪ nɛn kɔ 'e drɛ ya'a tɔa dɛ, 'e laabɔ Bali 'lɔ. Bali 'wɪ 'tɔdɪ -nɔan -yrɛ "le zɪ yaa laabɔ -yrɔ "bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zɔ. Kɔɔ ya'a min bɔ "va "dɛ, ɛn yaa -nɔan 'e "tun.

6 'Pian min 'bɔ 'e yɪ -tera "da -e 'e laabɔ -yrɔ. Te 'e 'ci -fɔɔ "di! Kɔɔ min nɛn 'e 'ci -fɔɔman bɛ, e ya "le "pɛzannɛn nɛn fulɔ 'ta -tɔa "man "bɛ, -yɛɛ 'wɪ 'zɔ.

7 Maan ve 'cɛɛ 'nan, te -a -cin 'e 'kɔn min zɪɛ -a -ji 'nan, 'e fɛ -tɔ ye Minsan 'lɔ "fo "dɪ.

8 Kɔɔ min nɛn 'e 'ci -fɔɔman bɛ, -a -wulo -ji wɪ 'ka -tɔwɪli "dɪ. ɛn -yɛɛ 'wɪ pɛɛnɔn drɛdɪ -ji bɛ, ya'a 'e yɛi 'tɔala 'wɪ 'tɔ da tɪgɪ -e 'e drɛ dɪ.

Seezan 'lee fɛzan -le 'wɪ

9 Min nɛn e ya seezan -a, ɛn e sɔɔnla Zozi -sru "bɛ, -a san ci 'e "nran 'nan, Bali 'e dra min -dan a.

10 'Pian min nɛn e ya fɛzan -a, ɛn e sɔɔnla Zozi -sru "bɛ, -a -cin 'e 'kɔn -a san ji 'nan, e 'ka min -dan a Bali 'lɛ "fo "dɪ. Kɔɔ e 'sia 'e yɪfɛ -sru "le zɪ lu 'e -fui -tɛa, -e 'e 'sran bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zɔ.

11 -Te yɪdɛ bii 'pleblɛ bɛ, -e lu -fui 'e 'sran, te -yɛɛ fɛnyian -nyan. Zɪ fɛzan 'sia 'e yɪfɛ da zɪɛ.

'Wɪ 'wɪdɪ: "drɛdɪ -taala 'kɔ!

12 Min nɛn 'wɪ 'wɪdɪ "cin -trɔa "ji ɛn ya'a drɛɛ dɛ, Bali -le -fɛa -a san man. Kɔɔ -te -a san 'yɛɛ 'pleblɛ 'ci kɔɔn zɪɛ -trilii ɛn e 'bala -a -wulo planan "bɛ, 'belidɪ nɛn ya'a 'nyaan dɛ e ya -yɛɛ vɛ -a. Minnun nɛn o Bali ye "yi "bɛ o -kɔpa nɛn zɪɛ.

13 Min nɛn 'wɪ 'wɪdɪ "cin -trɔa "ji "bɛ, te 'e 'pa Bali da dɪ! Kɔɔ 'wɪ 'wɪdɪ "cin 'ka Bali ji dɪ, ɛn Bali 'ka 'wɪ 'wɪdɪ "cin tɔala min ji dɪ.

14 'Pian blamin 'bɔ 'wulo -ji wɪ 'bɛ see "paaman, -e 'e 'wɪ 'wɪdɪ "drɛdɪ -cin -tɔ "ji.

15 -Te min sɔɔnla 'e 'wulo -ji "nrɔndɪ 'wɪdɪ zɪɛ -a -sru "bɛ, -e 'e 'wɪ 'wɪdɪ "drɛ. ɛn -te min 'wɪ 'wɪdɪ drɛ 'trilii bɛ, -a 'le 'sranann "nɛn -kadɪ -a.

16 'An "bɔɪ Zozinɔn, an 'ka ye "yi 'kpa. Te 'ka 'wɪ 'gɔɛ -a "sia 'ka see "paa wɪ -a dɪ.

17 Maan ve 'cɛɛ 'nan, 'wɪ "yi 'lee 'wɪ tɪgɪ pɛɛnɔn "sia Bali va lou. -Yɛɛ laji fɛnɛn pɛɛnɔn nɛn o "bia bɛ o drɛ. Fɛnɛn pɛɛnɔn zɪɛ 'o 'man limlan, 'pian Bali 'ka 'limlan 'li "fo "dɪ.

18 Bali 'bɔ 'ci 'sɔ 'a nɛn, e -kaa drɛ 'yɛɛ 'nɛnnun -a. Zozi 'le 'wɪ 'nɔnnɔn nɛn e ya 'wɪ tɪgɪ 'a bɛ, -a 'bɔ 'a nɛn e 'belidɪ 'nɔn -cɛɛ 'nan, -e -kaa kɔn 'e 'pɛ drɛvɛ flin -a.

'Ka "trɔɛn "tɔ Bali wei lɛ, -e 'ka 'ta wɔla "da!

19 'An "bɔɪ Zozinɔn, an 'ka ye "yi 'kpa. 'Wɪ 'gɔɛ -a -cin 'e 'fɔla 'ka 'ji. 'Ka "trɔɛn 'e 'wɪ man! Te 'ka 'lɛbɔ 'e 'fɔ 'e 'flin -e 'e 'wɪ dɪ! ɛn te 'bli 'e 'fɔ 'ka 'ji tada dɪ!

20 Kɔɔ -te 'bli 'fɔ min ji bɛ, ya'a Bali ci 'sɔ wunun dra "fo "dɪ!

21 -Yɛɛ cɪ 'nan, min nɛn 'e "trɔɛn -tɔa Bali wei lɛ, te ya'a 'ta "wo "da "dɛ, yaa dra "le 'nan min -tɔ 'bɛ 'e 'fli -nanjɛɛn -niannun "ji, ɛn 'e 'fli -tɔ klo 'yɪ.

22 Te 'ka 'fli sɛɛ wɔ 'nan ka ya Bali wei mannan dɪ! 'Pian -te kaa 'man bɛ, 'ka 'ta wɔla "da!

23 -Yɛɛ cɪ 'nan, min nɛn 'e "trɔɛn -tɔa Bali wei lɛ, te ya'a 'ta "wo "da "dɛ, yaa dra "le 'nan min -tɔ 'bɛ 'e 'fli -nanjɛɛn -niannun "ji, ɛn 'e 'fli -tɔ klo 'yɪ.

24 Zɪ e cɛɛn "man ɛn e -kɔ bɛ, 'nun tɔɔn -a -tɔ klo 'san 'e 'fli ji.

25 'Pian bii nɛn 'i yɛi -trɔa Bali wei tɪgɪ nɛn e min "sia 'wɪ 'wɪdɪ "le nɔanba -ji bɛ -a da bɛ, Bali -fɛa ve 'i man. Kɔɔ 'i "trɔɛn "tɔ -yrɛ, ɛn i kɔala "man, ɛn -a -cin 'ka 'sanlɛ 'i 'ji dɪ, 'pian i 'ta 'wɔla "da.

26 Min nɛn e 'nan e ya Bali -sru, te ya'a 'kɔlaman 'e wei 'kundɪ -a dɛ, te e ya 'e 'fli sɛɛ wɔnan. Te -yɛɛ 'ta wɔdɪ Bali -sru "bɛ -a -ci "ka "dɪ.

27 'Pian -kaa "tɪ Bali bɔdɪ tɪgɪ nɛn 'nan, blamin 'e yɛi 'tɔ "tɪ "bɔ "ka "da "nɛnnun 'lee -calɛnɛn va 'wee yra yɪdɪ -ji. ɛn "nyian 'nan blamin 'e 'fli 'kun -e 'e vɪlɛ 'e 'wɪ 'wɪdɪ "tɔwɪli "drɛ dɪ.

2

Te 'ka min bɔ "va dɪ!

1 'An "bɔɪ Zozinɔn, kaa nɛn ka yɪ -tera mingɔnnɛn -kaa san Zozi Crizi da bɛ, te 'ka min bɔ "va "dɪ.

2 'Ka 'ci "nrɔn 'wɪ 'gɔɛ -a da. Fɛzan -tɔ wɪa 'cee cin yɪ 'kuin 'e 'pɛ 'wɛ man le -siga, ɛn 'e 'ta le sɔ fɛnyian -a. Seezan -tɔ wɪa "nyian 'cee cin yɪ 'kɔn 'lein zɪɛ -a -ji, te sɔ "cɛɛndɪ a "da.

3 Min nɛn 'e 'ta le sɔ fɛnyian -a bɛ, kaa -nanjɛn, ɛn 'ka 'nyrannan fɛnyian -nɔn -yrɛ. 'Pian kaa "vɪ seezan "le "le 'nan: «Bii 'gɔ, "i "tɔ wɔ lou, ɛn -te i ya "va "bɛ, 'i 'nyran 'mɛn pein "srɔn "tra.»

4 'Wɪ zɪɛ -a drɛdɪ bɛ, e ya min bɔdɪ "va "wɪdɪ "a.

5 'An "bɔɪ Zozinɔn, an 'ka ye "yi 'kpa. 'Ka "trɔɛn "tɔ 'wɪ 'gɔɛ -yrɛ! Maan ve 'cɛɛ 'nan,

minnun nen o ci seenon 'a 'tre 'gwe -a da be, Bali o 'si 'va 'nan, -e 'e o dre fenon 'a 'wee yi -teradi 'e da man, -e 'o 'ku 'yee mingonnen tre nen yaa 'pla minnun nen waa ye "yi" 'be, -wle 'be -a da.

6 'Pian 'cee ve be, ka'a seenon 'siala min -a di, fenon nen ka o ye "yi. -Me "le "wean nen kaa dra zi? Fenon 'be 'te "paa 'ka da, en -wee -ko 'kaa tin 'banon 'cein -da.

7 En -wee 'to "srannon 'to fenyian nen Zozi Crizi 'to a be -a man.

8 Bali -le 'fluba 'ji be, -yee -pei -to w1 -dan to -a. E ya 'e 'c'ren -tedi 'nan:

«'I bæzan -to y1 "yi

"le 'yie 'w1 'zo!»

-Te 'w1 z1e -a d'renan nen ka ci be, te ka 'w1 "yi dre.

9 'Pian -te ka min 'bu "va "be, te ka 'w1 'wli di dre. En te Bali -le -pei z1e e tin -tea 'ka da Bali 'le.

10 Koo -te min Bali -le -pei -towli "ce sre be, te yaa p'eenon sre "fo.

11 Bali -a 'v1 'nan:

«Te blamin 'e min nan -wee "di,

en te 'e min -sran -wee "di!»

En yaa 'v1 "nyian 'nan:

«Te blamin 'e dre min -tezan -a di!»

-Te min 'ka min nan -wee le di, 'pian en e dre min -tezan -a be, te ya'a 'ta wolka Bali wei da "fo "di.

12 -Yee "wean maan ve 'cee 'nan, -te 'ka "ta "we, en 'ka "ta 'w1 dra be, -a -cin 'e 'kon 'ka 'ji 'nan, Bali wei nen e min 'sia 'w1 'wli di "le nonba -ji be, e 'cee tin 'baa.

13 Koo yi nen Bali 'tredanon 'le tin "baa be, min nen ya'a 'e bænun nyrinda 'sil'e die, Bali 'ka -a san nyrinda sia di. 'Pian min nen 'e bænun nyrinda 'si be, te "klan 'e 'kon -a san -ji di.

Yi -teradi Bali da 'lee min dre w1

14 'An "bu1 Zozinon, -te min -a 'v1 'nan, an yi -teala Bali da, te ya'a koonman 'e dre w1 -a die, -a -ci nen 'non? -Yee yi -teradi Bali da z1e, ya'a sia 'w1 'ji "fo "di.

15 'Ka 'ci "nrøn 'w1 'gwe -a da. 'Ka "bu1 Zozizan 'to a 'ka 'va, -te 'be "cee di, 'ka "blu Zozizan 'to a 'ka 'va, -a ta so "ka "di, en -a -blife "ka "di.

16 En kaa 'v1 -y1e 'nan: «Ku ya yi pee nyan. I -fu -troo. Bali 'e fe nen yia -weeman be -a -non 'yie.» 'Pian fe nen 'e klu "man "be, ka'a -nonle -y1e "di. 'W1 z1e -a dredi be, -a -ci "ka "fo "di.

17 -A -towli "nen "nyian yi -teradi Bali da -a. Min nen e yi -teala Bali da, en ya'a koonman 'e dre winun -a die, min z1e -yee yi -teradi Bali da -ci "ka "fo "di.

18 En "nyian be, -te min -a 'v1 'men 'nan: «Min -to yi -teala Bali da, en min pee "e "yi "dra minnun le.»

Toon maan laabo min z1e -y1e 'nan, 'i 'yie yi -teradi Bali da nen wa'a koonman o dre w1

-a die, -a -ci -koon 'men! -E 'an 'men yi -teradi Bali da -ci -koon 'yie 'an dre w1 -a.

19 I yi -teala "da 'nan Bali a -towli "ce. 'W1 'kpa nen. 'Pian -a -cin 'e 'kon 'i 'ji 'nan, -y1e -wli dinun "o yi -teala "nyian "da zi, en o "klanman -y1e.

20 -Bluzan, i ya "vale 'an -ci -koon 'yie 'nan, yi -teradi Bali da nen wa'a koonman 'o dre w1 -a die, -a -ci "ka "duv?

21 -Me "le "wean nen Bali -kaa tra Abraam 'sia min tigl 'a? -A dre w1 man nen. Koo Abraam w1 "man, en e 'e 'p1 Izak 'si, yaa -non Bali le 'sraga buve -a Bali -pan "dave da.

22 Yia 'y1? -A dre w1 'lee -yee yi -teradi Bali da dre 'towli. En -yee yi -teradi Bali da 'e 'le soo -a dre w1 man.

23 'W1 'bu z1e -yee "wean e ya 'e 'c'ren -tedi Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«Abraam yi -tera Bali wei da,

en Bali -a 'sia min tigl 'a

'yee yi -teradi 'e da man.»

Bali -a laabo 'e bee.

24 -Yee "wean maan 'v1 'cee 'nan, Bali min "siala min tigl 'a 'e dre w1 'lee 'yee yi -teradi 'e da man, 'pian ya'a siala min tigl 'a 'yee yi -teradi Bali da 'saza "ce "man di.

25 'W1 'towli z1e -yee dre "nyian -koonen -weezan nen waa laabo Rab be -yee ve -a. Bali -a "sia lunon tigl 'a 'e dre w1 man. Koo minnun nen Zozue o 'pa 'sia be, e 'pa 'o 'va, en e -si -to koon -wle 'nan 'o 'te -ji "da.

26 Kaa -toa 'nan -te 'flindi -nyan min lo be, te e -ka. -A -towli "nen "nyian yi -teradi Bali da -le ve -a. Yi -teradi Bali da nen wa'a koonman 'o dre w1 -a die, te e ya 'e 'kadu.

3

Min nren 'le 'w1

1 'An "bu1 Zozinon, te 'ka v1nan 'ka p'eenon 'e dre Bali wei 'paanon 'a di. Koo kaa -toa 'nan, 'ku Bali wei 'paanon be, Bali 'kve 'w1 tin "baa 'pleble 'e "mlian min peenun -le ve da.

2 -Kaa p'eenon -pe "saanman 'w1 'wli di 'va 'w1 "kaga 'ji. -Te min 'lewei 'ka "saanle -towli 'w1 'wli di 'va die, te min nen -a dre w1 a 'e 'le soodi be, -nyren. Te e -kolaman 'e 'fli 'kundi -a "fo.

3 'Ka 'ci "nrøn 'w1 'gwe -a da. -Kaa -bulale wle wo -sunun 'le, 'nan -e 'o -kaa wei man, -e -kaa -kola "o pladi -a.

4 En "nyian be, 'ka 'ci "nrøn -klo -dandannun da. -Te -klu a -dan 'ko oo, -a -troa "ve -si y1a a "wennon. -Te fulo 'pleble a 'ta 'tonan "man "be, -a -troa "ve -si y1a "wennen z1e -yee -maan -e -a -fazan 'e -troa -si y1a.

5 -A -towli "nen "nyian min nren 'le ve -a. E ya min man mennun va "wennon, 'pian -yee -maan -e 'w1 -dan 'e 'fola.

En "nyian be 'ka 'ci "nrøn plø -dan nen 'te "wennen -fola 'ji be -a da.

6 Min nren a 'le 'te 'le 'w1 'zv. -A da nen 'w1 'wliɗi 'to -tɔɗɔ pɛɛnɔn ci. E ya -kaa man mɛnnun va, ɛn -yɛɛ -kaa munmuan 'tri -tɔa. Maan ve 'cɛɛ 'nan, -e 'e 'sia yi nen o min -yaa 'da 'trilii, -e -a -ka yi 'e bɔ bɛ, -a nren 'bɛ 'te wo -yee 'trɛda va. 'Tɛ zɛ Satan -va nen e 'sia.

7 Min -kolaman -e 'e luji wi pɛɛnɔn, 'lee 'lomannun, 'lee pɔnɛnnun, 'lee fɛ pɛɛnɔn nen o 'ta wɔla 'o 'kɔlɛnɛn 'bɛ, o 'lɛbɔ.

8 'Pian min -tɔ 'ka 'kolaman 'e nren pladi -a 'fo 'ɗi. Fɛ -wliɗi "nen, ya'a 'tɔa 'e 'pa 'ji fluɗiɛ, -nyrɛn. E ya 'e fadi min -te 'yile -a.

9 Nren zɛ -a 'bɔ 'a nen -kaa Minsan nen e ci -kaa 'ti 'a bɛ, -a 'tɔ bɔa. ɛn -a 'bɔ 'a nen -kaa wei 'paala blamin nen Bali -a drɛ 'le 'yee 'w1 'zv bɛ, -a man.

10 Min 'le 'a nen min -fɛa ve min man. ɛn min 'le 'tɔwli zɛ -a 'bɔ 'a nen min 'e wei 'paala min man. 'An beenun, te 'cee ve 'e 'kɔn zɛɗi!

11 Fɛnan nen 'yi bɔala bɛ, 'e drɛ 'cee 'w1 -kɔn 'manve -a! 'Yi 'nɔnnɔn 'lee 'yi nyrannyan -ka 'bɔala fɛ -tɔwli zɛ -a -nan 'e cin -aɗi.

12 ɛn "nyian bɛ, -lomin yiba 'ka 'baa -voga -aɗi, ɛn -mango yiba 'ka 'baa -lomin -aɗi. ɛn 'yi 'wɛwɛa 'lee 'yi 'nɔnnɔn 'ka 'bɔala 'yi bɔlanan 'tɔwli "nanɗi.

Laji 'w1 'tɔɗi

13 'Te min -tɔ a 'ka yei, te 'w1 pɛɛnɔn 'cin a 'ji, ɛn e 'w1 -tɔa 'bɛ, 'e -kɔn 'yee -kɔndi 'yi 'lee 'e drɛ winun tɔgli 'a.

14 'Pian -te man bɔɗi -nɔnnɔn -cin a 'ka 'ji bɛ, te 'ka 'fli -kɔn 'cee 'w1 'tɔɗi -a 'fo 'ɗi. ɛn -te bɔɛ 'bɔɗi -cin a 'ka 'ji bɛ, te 'ka 'fli -kɔn 'cee 'w1 'tɔɗi -a 'fo 'ɗi. Kɔɔ -te 'ka 'fli -kɔn 'nan ka ya 'w1 'tɔnɔn 'a bɛ, te ka 'wlu -sɛan.

15 'W1 'tɔɗi zɛɛ, Bali 'cɛɛ 'bɛ -nɔan "ɗi. E "sia 'trɛda 'gɔ, ɛn min 'bɔ -wulo -ji nen e -tɔala. Satan -va nen e "sia.

16 Fɛ nen maan ve zɛ -yɛɛ ci 'nan, -te man bɔɗi a fɛnan, ɛn bɔɛ 'bɔɗi a fɛnan bɛ, fɛ zɛ -a -nan 'ka flu 'fo 'ɗi. 'W1 'wliɗi 'to 'tɔɗɔ pɛɛnɔn a -nan.

17 'Pian 'w1 'tɔɗi nen e "sia Bali va bɛ, e ya 'w1 'tɔɗi tɔgli 'a. E min dra min -trɔɔ -a, ɛn e min dra min ci 'yizan 'a. Min zɛ e min wei maan, min nyrinda -sɛan "ɗa, ɛn e "yi "dra min lɛ. Ya'a min bo "va "ɗi, ɛn ya'a 'w1 'dra -dawli aɗi.

18 Minnun nen waa -wɛɛman -trɔɔ 'nan minnun yei 'e 'fo -trɔɔ bɛ, -a 'le 'srannan "bɛ 'w1 'yi "drɛɗi nun 'bɛ -taa "bɔlɛa.

4

'Ka Satan 'tɔɓi -e 'ka -sɔɔnla Bali -sru!

1 -Kulinun a 'ka yei, ɛn 'w1 'bɔɗiɗun a 'ka yei. Nyin zia nen 'winun zɛ -a pou 'si? Maan ve 'cɛɛ 'nan, 'ka 'bɔ 'wulo -ji "nrɔndi -wliɗun nen ka 'ta wɔla "ɗa "bɛ -yɛɛ -maan 'winun a 'ka yei.

2 Ka ya "vale fɛ -tɔ 'e drɛ 'cee ve -a, 'pian -te ka'a yeɗiɛ, te ka 'nandi 'sia min man 'le 'ka -te. ɛn ka ya "vale 'nan 'ka bɔɛzan -tɔ -lɔ fɛ 'e drɛ 'cee ve -a, 'pian -te ka'a 'kolaman -a yidi -aɗiɛ, te -kulinun 'lee 'w1 'bɔɗiɗun wla 'ka yei. Fɛ nen ka ci "va "bɛ ka'a yeɗiɛ, ka'a laabo Bali bɔɗi -le "wɛan.

3 ɛn -te kaa laabo Bali bɔ bɛ, ya'a nɔan 'cɛɛɗi, kɔɔ -a laabo "manw1 a -wliɗi. Kaa laabo 'nan, -e 'ka 'fli ci 'sɔ winun drɛ -a.

4 Ka "we "flivli Bali man 'le lumɔn nen e 'si 'e 'sran wlu, ɛn e -kɔ -kannen pee -va bɛ -yee 'w1 'zv. 'Trɛda fɛnun yidi "yi "bɛ, e ya Bali 'nan man w1 -a. Ka'a -ci tɔaɗɔ? Min o min nen e 'trɛda fɛnun pɛɛnɔn ye "yi "bɛ, 'e 'fli dra Bali 'nanmanzan 'a.

5 E ya 'e 'crɛn -tɛɗi Bali -le 'fluba 'ji 'nan: «Lei nen Bali -a -nɔn 'cɛɛɗi, Bali -a ye "yi, ɛn e man bo "ɗa!» Te -a -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, 'w1 zɛɛ e ya 'w1 "tun "aɗi!

6 'Pian "yi "nen Bali -a dra -cɛɛ bɛ e "mlianla "ɗa. Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛɗi Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«Minnun nen o 'fli dra -dandan bɛ Bali 'ka o ye "yi "ɗi.

'Pian e "yi "dra minnun nen wa'a 'o 'fli kɔnmanɗiɛ -wɛlɛ.»

7 -Yee "wɛan nen 'ka 'w1 'man 'ka 'ci 'fidaa 'a, -e 'ka 'ta wɔla Bali -sru! Te 'ka tɔa Satan lɛɗi! 'Ka drɛ zɛɛ -e 'e 'si 'ka man -kɔɔbli!

8 'Ka -pli Bali man, -e 'e -pli 'ka man! 'W1 'wliɗi "drɛnɔn, 'ka 'pɛ 'e 'si 'w1 'wliɗi -sru! Kaa nen 'ka 'ci -fɔman Bali -sru 'ta wɔɗi -ji bɛ, 'ka 'ci 'si 'fidaa -e 'ka 'ta wɔla Bali -sru.

9 'W1 'wliɗun nen kaa dra bɛ, -a 'w1 'e 'nan 'ka man! 'O 'ka 'ta drɛ -trɔɗrɔ! 'Ka 'wuɔ! 'Ka 'cee 'shɛ 'bɔɗi lila "ɗa -wuɗɗi -a! 'Ka 'cee 'ci "nrandi lila "ɗa -trundi -a!

10 'Ka 'fli drɛ "wɛnnɔn Bali 'lɛ, -e 'e 'ka drɛ -dan!

Te 'ka min 'to 'teɗi!

11 'An "bɔɗi Zozinɔn, te 'ka 'w1 'ka cin man -wliɗi "ɗi! Min nen e 'w1 'wliɗi 'v1 'e "bɔɗi -tɔ man, -te 'bɛ 'cɛɛɗi yaa 'tɔ 'te bɛ, te e 'w1 'wliɗi 'v1 Bali -le -pei man, ɛn e tin -te "ɗa. -Yɛɛ ci 'nan, -te i 'w1 'wliɗi 'v1 Bali -le -pei man bɛ, te yi'a 'ta wɔlɛa "ɗa "ɗi, 'pian te i drɛ -a man tin 'bazan 'a.

12 Bali -tɔwli 'bɛ -pei -tɔ minnun lɛ, ɛn -yɛɛ ci -a ta tin 'bazan a. -A -tɔwli 'bɛ -kolaman min 'sidi -a 'w1 'ji, 'lee min -tɛɗi -a. 'I 'fli "siala 'kɔ, ɛn i "we 'i bɔɛnun man zɛɛ.

Fɛnɔn, te 'ka 'fli 'sia -danɗi!

13 Kaa nen kaa ve 'nan: «Cɛɛgɔ 'lee "trɛ "a kɔ -ko 'fla 'gɔɛ -aɗa, kɔ lɛ -tɔ -tɛa "nan nun, kɔ 'flɛ -taan -e 'ko "lala yɔ» bɛ, 'ka drɛ "yi!

14 Ka'a "trɛ w1 tɔaɗi. Ka ya 'le "lolu -koei "wɛnnɛn nen e -tɔala -voo, -e 'e 'si 'nan bɛ -yee 'w1 'zv.

15 'W1 nɛn kɔ 'ka vɪ bɛ, -nyrɛn 'gɔ. 'Ka vɪ 'nan: «-Te Minsan wɪɪ 'man 'nan 'belidɪ 'bɔ 'kɔ man bɛ, kɔ fɛ 'gɔ 'lee fɛ 'gɔvɛ -a dra.»

16 'Pian ka'a 'w1 zɪɛ 'bɛ 've dɪ. 'Ka 'fli "siala -dan, ɛn 'ka 'fli -kɔɔnman. 'W1 zɪɛ -a drɛdɪ bɛ, e ya -wɪlidɪ.

17 Maan ve 'cɛɛ 'nan, min oo min nɛn e 'w1 'yi "nɛn kɔ 'e drɛ bɛ -a -tɔa, ɛn ya'a drɛlɛ dɪɛ, te e 'w1 'wɪlidɪ drɛ.

5

Fɛnɔn, 'ka drɛ 'yi, "tɔgɔ 'w1 'e bɔ 'ka man!

1 Fɛnɔn, an 'w1 'paala 'cɛɛ 'nan, 'ka wu 'sia 'plɛblɛ, 'w1 'nonnɔn nɛn e -taa "bɔlɛ 'ka man bɛ -yɛɛ "wɛan.

2 Tɔ zɪɛ -a man bɛ, 'ka yɪfɛnun srɛman, ɛn fadrɔnɛn 'cɛɛ sɔnɔn -blɛ.

3 -Jeza -fɔa 'cɛɛ -siga 'lee 'cɛɛ "lalanun man. -Jeza zɪɛ -yɛɛ 'ka man w1 -tɔa lou -e 'e 'ka kɔlɛbo "bli"lɛ 'tɛ 'zɔ. 'Trɛda -nyan tɔ 'bɔ 'kogo, 'pian te ka -ko 'ka yɪfɛnun trɛdɪ -a "kaga.

4 Minnun nɛn o 'nyranman 'pa 'cɛɛ fei ɛn ka'a o -pan wɔlɛ dɪɛ, 'plɛblɛ pɛɛnɔn 'san Bali -wee -paandɪ man.

5 ɛn "nyian bɛ fɛ -tɔ 'ka 'klɪlɛ 'ka man dɪ, 'ka 'ci 'sɔ wɪnɔn pɛɛnɔn drɛ "trɛda. 'Trɛda -nyan tɔ 'bɔ 'kogo, 'pian te ka -ko fɛnɔn -blɪdɪ -a, ɛn ka -ko bɔadɪ -a "lɛ -sru nɛn o ci -a "lɛ bɔnan 'nan -e 'o -blɪ bɛ -yɛɛ 'w1 'zɔ.

6 ɛn "nyian bɛ minnun nɛn wa'a 'w1 'tɔ drɛlɛ dɪɛ, ka 'w1 'pa o da, ɛn ka o tɛɛ. Wa'a 'w1 'tɔ vlɛ dɪ.

'Ka -pɔan 'e 'sɔ!

7 An "bɔɪ Zozinɔn, 'ka -pɔan 'e 'sɔ 'trilii, -e Minsan -ta tɔ 'e bɔ. 'Ka 'ci "nrɔn fei 'pazan nɛn e 'yɛɛ fɛ 'wɛlɛ -fɔa 'trɛ 'ji bɛ -a da. Yaa man -pɛan -pɔan 'sɔdɪ -a -trilii, -e laa 'e 'fɛn "man, -e -a -tɛ tɔ 'e bɔ.

8 'Ka 'bɔ "nyian, "cɛɛ -pɔan 'e 'sɔ zɪɛ! 'Ka -pɔan 'kun, kɔɔ Minsan -tadɪ 'bɔ 'kogo.

9 An "bɔɪ Zozinɔn, te 'ka cin man w1 'pa dɪ, "tɔgɔ Bali 'e tin -tɛ 'ka da! Min nɛn 'e tin -tɛa "min da bɛ, e 'bɔ 'kogo.

10 Minnun nɛn o Bali 'lewei 'vɪ Minsan 'tɔ da bɛ, o -pɔan 'sɔ 'wee yra yɪdɪ -ji. 'Ka 'ci "nrɔn o da, -e 'o drɛ 'cɛɛ 'w1 -kɔɔn "mannɔn 'a.

11 Minnun nɛn o -pɔan 'sɔ yra yɪdɪ -ji bɛ, kɔa ve o man 'nan 'wee 'w1 a "yi. Ka Zob -le -pɔan 'sɔdɪ 'w1 'man. ɛn fɛ nɛn Bali -a -nɔn -yrɛ -a "lɛ 'srannan "bɛ, kaa -tɔa. Maan ve 'cɛɛ 'nan, Minsan ci a "yi, ɛn min nyirinda -sɛan "da.

12 An "bɔɪ Zozinɔn, te 'ka 'w1 'tɔ -ji -pɛ wluan dɪ! Te 'ka 'pɛ wluan labli man dɪ, ɛn te 'ka 'pɛ wluan 'trɛ man dɪ, ɛn te 'ka 'pɛ wluan "nyian fɛ pee man dɪ! 'Pian 'w1 tɪgɪ nɛn 'ka vɪ! -Te 'w1 a 'w1 'kpa -a bɛ, 'ka vɪ -inyan! ɛn -te 'w1 a 'wlu 'a bɛ, 'ka vɪ -ceje! "Tɔgɔ yi nɛn Bali tin -tɛa 'trɛdanɔn da bɛ, 'e vlɛ 'e 'ka 'tɔɪ 'e "tun "dɪ.

'Ka Bali trɔ 'ba!

13 -Te min -tɔ a 'ka yei 'nan e ya 'e yra ynan bɛ, 'e Bali trɔ 'ba! -Te min -tɔ a 'ka yei 'nan -a ci "nrannan bɛ, 'e Bali 'tɔ 'bɔ "drɛ "fɔ!

14 -Te min -tɔ a 'ka yei 'nan -a man "yaa -man bɛ, 'e -leglizinɔn ceje laabo, -e 'o Bali trɔ 'ba -yrɛ, te o 'nyrɔn -sɛan -a -win -ji Minsan 'tɔ da.

15 -Wee Bali trɔ 'badɪ nɛn waa dra yi -teradɪ Bali da -a bɛ, e man "yaazan zɪɛ -a "belia, ɛn Minsan -a wuanla. -Te 'w1 'wɪlidɪ "nɛn yaa drɛ bɛ, Bali -a fuiman.

16 -Yee "wɛan nɛn 'ka 'cɛɛ 'w1 'wɪlidɪ "vɪ 'ka cin lɛ 'vaa -e 'ka Bali trɔ 'ba 'ka cin lɛ, 'dɔ -e 'ka 'beli. Kɔɔ -te min a tɪgɪ Bali 'lɛ bɛ, -yɛɛ Bali trɔ 'badɪ 'e 'bli pɛɛnɔn 'a bɛ, -a 'lɛ a "man.

17 'Ka 'ci "nrɔn 'w1 nɛn Bali 'lewei vɪzan -tɔ -a drɛ 'li bɛ -a da. Bali 'lewei vɪzan zɪɛ waa laabo Eli, ɛn e ya blamin -a "lɛ -cɛɛ 'w1 'zɔ. E Bali trɔ 'ba 'e 'bli pɛɛnɔn 'a 'nan, te laa 'e 'fɛn dɪ. ɛn 'w1 'kpa, laa 'ka 'fɛnlɛ 'trɛda dɪ. Yaa drɛ lɛ yaaga mɛn 'shɛɛdɔ.

18 "Bɛ -sru ɛn e Bali trɔ 'ba "nyian, tɔɔn laa 'fɛn, ɛn fɛ pɛɛnɔn bɔdɪ 'sia.

19 An "bɔɪ Zozinɔn, -te min -tɔ a 'ka yei, ɛn e 'si 'w1 tɪgɪ man -kɔɔbli bɛ, 'ka drɛ -e 'e sɔɔnla "nyian 'w1 tɪgɪ zɪɛ -a -sru.

20 'Ka -tɔ 'nan, min oo min nɛn yaa drɛ ɛn e 'w1 'wɪlidɪ "drɛzan 'si 'si 'wɪlidɪ "da ɛn yaa sɔɔnla 'w1 tɪgɪ -sru "bɛ, -yɛɛ -maan ɛn Bali 'belidɪ nɛn ya'a 'nyaan dɪɛ -a -nɔn min zɪɛ -yrɛ, kɔɔ Bali -yɛɛ 'w1 'wɪlidɪ pɛɛnɔn fui.

'Fluba tede nen Pieri -a cren -te

1 'An 'bo Pieri nen Zozi Crizi 'an 'pa 'sia be, mēen 'fluba 'gve -a cren -te. Zozinon nen o -nyeanla Pōnt 'leglōn 'ji, 'lee Galatī 'leglōn 'ji, 'lee Kapadōs 'leglōn 'ji, 'lee Azi 'leglōn 'ji, 'lee Bitini 'leglōn 'ji be, maan cren -te -wle. Bali 'ka 'si 'va 'nan -e 'ka 'kōn 'yee ve -a. Ka ya -pēn -a 'trē 'gve -a da, en ka ya minnun nen wa'a Bali tōa di e yei.

2 -Kaa "ti Bali 'ka 'si 'va 'li 'e 'cēn. -Yee lei 'saun 'be 'ka drē -yee ve -a, 'nan -e 'ka 'ta wōla Zozi Crizi wei da, -e -a nyen nen e -sran be 'e 'ka drē 'saun Bali 'le.

Maan laabo Bali 'lō 'nan 'e 'yee 'yi 'lee 'yee -fōdī -trōō -nōn 'cēe tō pēēnōn man 'e 'cidadi 'da.

Belidi nen ya'a 'nyaan die Bali -a -nōn -cēe

3 -Kaa Bali 'tō 'bō! -Yēe cī -kaa san Zozi Crizi "ti "a. E -kaa nyirinda 'si, en e -kaa drē min -trē -a. Zozi Crizi wluan -kanōn 'va, -yee "wean -kaa 'bli 'e 'kōn 'da 'nan -kaa wuanla -kanōn 'va 'nyian.

4 En -zia nen Bali -a paala 'yee 'nēnnun -le ve -a be, yaa -nōan -cēe. -Zia zīe ya'a 'srēman 'li 'fo "di, ya'a "tri 'tōa di, en -yee fenyian 'ka 'nyaan di. Yaa 'pla 'cee ve -a laji.

5 Ka yi -tera Bali da, -yee "wean Bali 'e yīe -tōa 'ka 'va, 'nan -e 'e 'ka 'si 'wī 'ji. 'Cee 'sidi 'wī 'ji zīe -a ta bōala yi -fōla "da "ji.

6 'Winun zīe -yēe -maan 'lōō ci "nran a 'ka 'lō. -Te 'wī 'tōndōn 'tō -tōdō pēēnōn a bōnan 'ka man tō "wēnnen 'a, te 'ka yra ye -yrō oō, ci "nran a 'ka 'lō.

7 'Winun 'bō nen o bōa 'ka man zīe be, -wēe 'cee yi -teradi Bali da -kōōnman. 'Ka 'ci "nran -siga da, e ya fe -tō nen ya'a 'fo 'trilli diē -a, 'pian o -yee 'kpa -nanjean 'te 'a. En 'cee yi -teradi Bali da -ji be, 'winun 'plēblē bōa 'ka man, -a -tōwli "nen 'nyian zīe, 'pian 'cee yi -teradi Bali da 'le 'kpa 'mlian -siga da. -Te ka yi -tera Bali da 'nan 'ka 'pe -sru 'ka tōale diē, tō nen Zozi Crizi -taa "man "be, Bali 'ka 'tō "yi 've, e 'ka 'tō bōa, en e 'ka yra 'fuō -fōa.

8 Ka'a tian Zozi yēe -tō di, 'pian kaa ye 'yi. En ka'a Zozi 'bō 'ye di, 'pian ka yi -tēala "da. -Yee "wean ci "nrandī -dan a 'ka 'lō. Ci "nrandī zīe e -ciala "da "bōō "le "wean min 'ka 'kolaman -e 'e vī 'e 'le di.

9 Ci "nrandī zīe e ya 'ka 'lō, kōō 'cee yi -teradi Bali da 'le 'srannan "be kaa -tōa. -Nyren 'nan, ka ya 'ka 'sidi 'wī 'ji.

10 Zi e dra 'lōō -e Bali 'e min 'si 'wī 'ji be, 'li be Bali 'lewei vīnōn -a man wēe 'nan "o -tōa, en o -yee 'wī 'vī minnun lē 'e 'cēn 'a, 'nan "yi zīe e ya 'cee ve -a.

11 En zī Crizi -taa 'e yra yūle be, 'lee 'tō -dan nen Bali -a -nōan -yrē "be -sru "be, Crizi lei

nen o da be, -yēe 'vī -wle 'e 'cēn 'a. Tō nen 'winun zīe o dra "man "be, en zī 'winun 'bō -taa "drēle be, Bali 'lewei vīnōn -a -ci laabo.

12 En Bali -a -ci 'si -wle 'nan, 'winun zīe ya'a dra o tō va di, 'pian 'ka 'bō nen an 'fluba 'gve -a cren -te 'cēe be, 'ka tō va nen e dra. 'Wī zīe Zozi Crizi -le 'wī 'nōnnōn nen minnun -a 'vī 'cēe be, -nyren. Bali lei 'saun nen Bali -ta -a be, -yēe 'wī zīe -a 'pa o 'le. Bali -le 'pasianōn 'bō nen laji nun be, o ya "va 'nan "o 'wī zīe -a -tōa.

Ta wō -pē nen e "sōa Bali lē be

13 'Wī pēēnōn nen Bali -a drē 'cēe be, -yee "wean 'ka 'man 'e 'kōn 'e wōōdī, en 'ka 'fli 'kun! "Yī "nen Bali -taa -a drēle 'cēe tō nen Zozi Crizi -taa "man "be, -a da nen 'cee ci "nrōndī pēēnōn 'e 'kōn!

14 'Ka 'ta wōla Bali wei da tō pēēnōn man! 'Ka 'bō ci 'sō winun nen o 'ka "paala 'li 'e tēde, te ka'a tian Bali tōa diē, te 'ka 'fli 'tōi "nyian -wlo "di!

15 Bali 'bō nen e 'ka laabo be e ya 'saun. -Yee "wean 'ka drē wī pēēnōn 'e 'kōn 'saun, en ka -kōōn 'nan, ka ya -yee ve -a.

16 Kōō e ya 'e 'cēn -tēdī Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«Bali "e 'nan,
'an 'bō Bali an ya 'saun,
-yee "wean 'ka 'kōn 'saun!»

17 'Cee Bali trō 'badī -ji be, ka Bali laabo «'an "tō», en Bali -tōwli zīe ya'a min bō "va "di. E min -tō -le 'wī tin "baa "le zī e 'ta 'tō be -a yra man. -Yee "wean 'cee tō nen e -fō -e 'ka drē 'trē 'gve -a da be, 'ka -kōōn 'ka drē wī pēēnōn 'a 'nan, 'ka "klanman Bali lō.

18 Fē nen Bali -a 'si, en e 'ka 'ta pan 'wō 'a, 'nan -e 'ka 'si 'ka tranun drēnan wī -sru "be, kaa -tōa. Fē nen e srēman "le -siga 'lee "lala -zō be, -njēe yaa 'si di.

19 'Pian Crizi nyen nen e "mlian fē pēēnōn da be, -a 'bō a nen e 'ka 'ta pan 'wō. Crizi -ka "le 'nan 'sraga bō 'bla fenyian nen 'tō 'ka 'e 'padī "man "diē -yee 'wī 'zō.

20 Tō nen te Bali 'ka tian 'trē drēle diē, e Crizi 'si 'va 'wī zīe -a drēve -a, en yaa 'pla tō -nyranman nen ka cī 'ji 'gve -a -ji, 'nan -e 'e 'ka 'si 'wī 'ji.

21 Crizi 'bō 'be -maan, en ka yi -tera Bali da. Bali -a wluan -kanōn 'va, en e 'tō -dan -nōn -yrē 'nan, -e 'ka yi -tera Bali da, -e 'ka 'bli 'e 'kōn Bali lē.

22 'Bē nen 'gve, Zozi 'le 'wī 'nōnnōn nen kaa 'man be, -a da ta wōdī -a drē en 'ka 'pē 'si 'wī 'wli dī -sru, 'nan -e 'ka 'ka "bōi 'lee 'ka "blu Zozinōn yī "yi, te -a -sru "ka "di. -Yee "wean 'ka cin yī "yi tō pēēnōn man 'ka 'ci 'fidaa 'a!

23 En -a -cin 'e 'kōn 'ka 'ji 'nan, Bali 'ka 'ya 'e -trē. Blamin nen yī -tō bōa -e 'e 'ka be, -yēe "cēe 'ka 'ya 'e -trē di. 'Pian Bali wei nen ya'a 'li 'srēman di, en e 'belidi -nōan "min lē be, -yēe 'ka 'ya min -trē -a.

24 E ya 'e 'cɾen -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji 'nan:
 «Tɾeda blamin a 'le lu -le 'wɪ 'zʊ, e -kaa.
 -Yee -dan a 'le lu -fui 'le 'wɪ 'zʊ, e -sɛanla.
 25 P'ian Minsan wei a -nan 'li 'trilii.»
 -A wei zɪɛ 'wɪ 'nɔnnɔn nɛn kaa 'man bɛ -
 nyɾɛn.

2

Bali 'ka 'si 'va 'nan -e 'ka 'kɔn 'yee vɛ -a

1 Bali 'ka 'ya 'e -tɾɛ, -yee "wean 'ka 'pɛ 'e 'si
 'wɪ 'wɪldɪ 'tɔ 'tʊdʊ pɛɛnɔn -sru! Te 'ka 'wɪ 'sɛn
 'nyian dɪ! Te 'ka wei 'e 'kɔn "flivli 'nyian dɪ!
 Te 'ka 'bli 'e bu min -le fɛ man "nyian dɪ! Te
 'ka 'wɪ min man -wɪldɪ "nyian 'e koda dɪ!

2 "Le zɪ 'nɛn 'lɪnɛn e "bu 'nyɔn -wɛɛman tʊ
 pɛɛnɔn man bɛ, ka 'bɔ 'nyian zɪ 'ka Bali wei
 nɛn e 'ka 'e baadɪ fɛ -tʊ -a dɪɛ -a -wɛɛ! -Te kaa
 drɛla "da "bɛ, 'cɛɛ yi -tɛradɪ Bali da "paa "da
 -trilii, -e 'ka 'si 'wɪ 'ji tʊ 'e bɔ.

3 'Wɪ 'kpa nɛn, ka Minsan -le "yi -kɔnnɛn 'yɪ
 'va.

4 'Ka -pli Minsan man! -Yɛɛ 'belidɪ -nɔan
 "min lɛ, ɛn -yɛɛ cɪ 'kɔn 'tɔ -kɔlɛ nɛn minnun -
 a tuw 'o 'pɛla koda bɛ -a. 'P'ian Bali -a 'si 'va
 'nan -yɛɛ cɪ -kɔlɛ 'kpa -a.

5 'Ka 'bɔ 'nyian, ka ya "le -kɔlɛnɛn nɛn
 'belidɪ a -wɔb "bɛ -wee 'wɪ 'zʊ. 'Ka 'bɔ -a nɛn
 Bali 'yee 'kɔn -tɔa, -e Bali lei 'saun 'e -nyɾan
 ji. 'Kaa nɛn Bali 'ka 'si 'va 'e 'pannɔn 'a. Bali
 -panvɛ nɛn kaa -nɔan -e 'e 'sɔ Bali lɛ bɛ, 'cɛɛ
 'nyɾanman nɛn kaa "paa Zozi Crizi 'le "wean
 bɛ -nyɾɛn.

6 E ya 'e 'cɾɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«'Ka 'yɪɔ, an -kɔlɛ 'kpa 'si,
 ɛn maan 'pla Zeruzalɛm.
 -A da nɛn an 'mɛn 'kɔn -tɔala.
 Min oo min nɛn e yi -tɛra "da "bɛ,
 -a -pɛ 'ka 'sɛanla 'e "tun "dɪ.»

7 Fɛ nɛn -a -pɛ -tɔala "da "bɛ, 'tɔ -dan nɛn Bali
 -a -nɔan 'cɛɛ bɛ -nyɾɛn, kɔɔ ka yi -tɛra Zozi da.
 'P'ian minnun nɛn wa'a yi -tɛlɛa "da "dɪɛ, e ya
 'e 'cɾɛn -tɛdɪ -wee vɛ -a 'nan:

«-kɔlɛ nɛn 'kɔn 'tɔnɔn -a tuw
 'o 'pɛla koda bɛ,
 -yɛɛ drɛ 'kɔn 'pʊ -fɔ -kɔlɛ -a.

8 ɛn -yɛɛ drɛ -kɔlɛ nɛn
 minnun sɾɛɛn -wia "man "bɛ -a.
 -kɔlɛ zɪɛ e minnun -tɪala.»

Bali -a 'pla 'nan -e 'o -tria "da, kɔɔ wa'a 'ta
 wɔlɛa Bali wei da dɪ.

9 'P'ian 'cɛɛ vɛ bɛ, ka ya 'lɛglɔn nɛn Bali -a
 'si 'va "bɛ -a. 'Ka ya Bali nɛn mingɔnnɛn -a
 bɛ -a -pannɔn 'a, ka ya minnun 'pa 'tɔ nɛn o
 ya 'saun bɛ waa, ɛn ka ya minnun nɛn o ya
 Bali -le vɛ -a bɛ waa. Bali 'ka 'si 'va 'nan -e
 'ka 'yee 'wɪ -dandan vɪ minnun lɛ. Bali 'bɔ
 'bɛ 'ka 'bɔla klun va, ɛn e -ta 'ka 'a 'yee 'tɛ 'san
 fɛnyian da.

10 'Li 'e tɛdɛ bɛ, te ka 'ka Bali -le minnun -a
 dɪ, ɛn 'ka nyɾinda 'ka 'sɛan Bali da dɪ. 'P'ian

'bɛ nɛn 'gʊɛ, ka drɛ -yɛɛ minnun -a, ɛn 'ka
 nyɾinda -sɛan "da.

Zɪ Bali -le min 'ta wo minnun va bɛ

11 'An beenun, -a -cɪn 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, 'tɾɛ
 'gʊɛ -a da bɛ, ka ya -pɛn -a, ɛn ka ya cɪnɔn 'a.
 -Yee "wean an 'wɪ "paala 'cɛɛ 'nan, 'ka yɪɛ 'si
 blamin cɪ 'sɔ wɪnɛn lɛ! -Wɛɛ min -le 'belidɪ
 sɾɛman.

12 'Ka drɛ wɪ 'e 'kɔn 'e 'sʊdɪ "ji minnun nɛn
 wa'a Bali tɔa dɪɛ o va. -Te minnun 'wɪ 'wɪldɪ
 'tɔ -tʊdʊ pɛɛnɔn ve 'ka man oo, 'ka drɛ wɪ
 'yɪnɛn bɛ 'wɛɛ yɪ, -e tʊ nɛn Bali 'bɔ 'e 'fli -
 kɔɔnman -wɛɛ "bɛ, 'o -yee -dan sɪ -fɔ.

13 Minnun nɛn o cɪ min tanɔn 'a bɛ, Minsan
 -le "wean bɛ, 'ka 'ta wɔla o wei da! -Te e ya
 mingɔnnɛnnun tazan a oo,

14 -te e ya -yee -kɔnmandannun a oo, 'ka
 o wei man "yi. Mingɔnnɛnnun tazan 'bɔ
 'bɛ o 'pla 'nan, -e 'o 'wɪ 'nɛn -kɔɔn 'wɪ 'wɪldɪ
 "dɾɛnɔn lɛ, -e 'o 'wɪ "yi "dɾɛnɔn 'tɔ "yi "vɪ.

15 Kɔɔ 'wɪ nɛn Bali cɪ "va "bɛ -nyɾɛn 'nan,
 'cɛɛ 'wɪ "yi "dɾɛdɪ 'e minnun nɛn wa'a tian
 Bali -tɔlɛ dɪ, ɛn o 'wɪ "tun "vɛ bɛ, o 'lɛbo 'pla
 "da.

16 Ka ya minnun nɛn o ya 'o 'fli -ji bɛ waa.
 'P'ian te 'ka vɪ 'nan, ka ya 'ka 'fli -ji -e te ka 'wɪ
 'wɪldɪ "dra dɪ. 'Ka -kɔɔn 'p'ian 'nan ka ya Bali
 'sunon 'a.

17 'Ka min pɛɛnɔn 'sia min -a! 'Ka "bʊɪ
 Zozinɔn yɪ "yi! 'Ka "klan Bali lɔ! 'Ka
 mingɔnnɛnnun tazan 'sia min -a!

'Nyɾanman 'pazan 'lee 'e 'tazan -le 'wɪ

18 Kaa nɛn ka 'nyɾanman "paa min lɔ bɛ,
 'ka 'ta wɔla 'ka 'tazan wei da "klandɪ a Bali lɔ
 -pɛ pɛɛnɔn da. Te 'ka 'ta wɔla o nɛn o cɪ a "yi
 "bɛ o wei da "saza dɪ! 'P'ian o nɛn o 'tɛ "paa
 'ka da bɛ, 'ka 'ta wɔla o wei da "nyian!

19 'Wɪ nɛn e 'kla -si yɾa dɪɛ, -te waa dra 'cɛɛ
 -e 'ka yɾa yɪ bɛ, min nɛn e wɪ 'wɪ zɪɛ -a man
 'ta wɔladɪ Bali wei da -le "wean bɛ, te -a san
 'wɪ "yi drɛ.

20 -Te min 'wɪ 'wɪldɪ drɛ, ɛn -a san 'e 'wulo
 -tɔ 'yee -sɔndɪ wɪ bɛ, -tɪɛ 'tɔ "yi "vɛ? 'P'ian -te
 'wɪ "yi "nɛn kaa dra te min 'tɛ "paa 'ka da, ɛn
 'ka 'wulo -tɔ "wɪ "bɛ, 'wɪ zɪɛ -yɛɛ 'sɔ Bali lɛ.

21 Bali 'ka laabʊ 'nan, -e 'ka 'wɪ zɪɛ -a drɛ,
 kɔɔ Crizi 'e yɾa 'yɪ 'nyian 'cɛɛ "wean. E -si
 kɔɔn 'cɛɛ 'nan -e 'ka 'ta wɔla 'e "pa "da.

22 «Ya'a 'wɪ 'wɪldɪ "tɔwɪli "cɛ "dɾɛlɛ dɪ,
 ɛn 'wɪ wɪ -tɔwɪli "cɛ 'ka bɔlɛa -a 'le dɪ.»

23 Minnun -a sɾɛn, ya'a 'lɛji -tɔlɛ dɪ. 'E yɾa 'yɪ
 minnun lɔ, ya'a 'e wei 'palɛa o man dɪ. 'P'ian e
 yi -tɛra Bali nɛn e min -le 'wɪ tin "baa 'e -nɔan
 da bɛ -a da.

24 Crizi 'bɔ 'bɛ -cɛɛ 'wɪ 'wɪldɪ "sɛn 'e 'fli da, ɛn e
 -ka yɪba "plan da. Yaa drɛ zɪɛ 'nan -e -kaa 'pɛ
 'e 'si 'wɪ 'wɪldɪ -sru, -e 'wɪ nɛn e 'sɔ Bali lɛ bɛ
 -kaa drɛ. 'Wɪ 'kpa nɛn, tuonun nɛn yaa 'wɔ
 bɛ -yɛɛ -maan ka 'beli.

25 -Yɛɛ cɪ 'nan 'li 'e tɛdɛ bɛ, te ka ya "le 'nan
 'blanun nɛn 'o saan "bui "da bɛ -wee 'wɪ 'zʊ.

'Pian 'be nen 'gʊe ka 'li 'ka da Zozi Crizi -va. -Yee 'e yie -tʌa 'ka 'va, en e ya "le 'bla -sru "pinzan -zv.

3

Min 'lee 'e nan -le 'wɪ drɛdɪ 'o cin va

1 'Ka lɪmʌnnun, -a -tʊwli "nen "nyian 'cee vɛ -a, 'ka 'ta wʊla 'ka -srannun wei da! En -te 'ka -srannun 'ka yi -tɛlɛa tian Bali wei da dɪɛ, 'ka 'ta wʊla o wei da "nyian! Dʊ -e 'ka drɛ wɪ 'e -si 'le 'sʊ -wɛlɛ Bali va, te ka'a 'wɪ tin 'balɛ 'ka 'le dɪ.

2 'Ka drɛ wɪ fɛnyian nen waa 'yɪ bɛ, en 'cee "kɫandɪ Bali lʊ nen waa 'yɪ bɛ, -yɛɛ -kʌlɛ "sia o cɛin -da.

3 Te 'ka -wɛɛ 'nan 'ka 'fli dra fɛnyian 'ka 'kʌlɛ da lou "dɪ! -Yɛɛ cɪ "le 'ka 'wulo "je "man drɛdɪ zv, "le -siga fɛnʊn -sɛndɪ 'ka man zv, "le sʊnʊn fɛnyian fɛnyian 'padɪ 'ka man zv.

4 'Pian 'cee fɛnyian e 'si 'wɪ nen 'ka 'jɪ bɛ -a va. 'Ka 'ci 'e 'kʌn 'yɪ, en 'ka 'kʌn -trʌʊ. 'Wɪ zɪɛ -yɛɛ cɪ 'wɪ "yɪ "a Bali 'le.

5 'Li bɛ, lɪmʌnnun nen Bali o 'si "va, en o 'bli a Bali lɛ bɛ, zɪ o 'wee fɛnyian wɛɛ zɪɛ, o 'ta 'wʊla 'o -srannun wei da.

6 -A 'bʊ nen Sara "e drɛ. E 'ta 'wʊla 'e -sran Abraam wei da, en yaa laabʊ 'an 'san. Ka drɛ Sara -le 'nennun -a. -Yee "wean 'ka 'wɪ "yɪ "drɛ! Te 'wɪ 'tʊ 'e 'ka 'tɛ "kɫan -a dɪ!

7 'Ka -kɫʌnʌnnun, -a -tʊwli "nen "nyian 'cee vɛ -a. 'Wɪ 'tʌdɪ -a nen 'ka 'ta wʊ 'ka 'nan va! -A -cin 'e 'kʌn 'ka 'jɪ 'nan, -wee 'plɛblɛ 'ka "le 'cee vɛ -zv dɪ. 'Ka o 'sia min -a! Kʌʊ "yɪ "nen Bali -a drɛ minnʊn lɛ 'belidɪ -a bɛ, e -wee vɛ -nʌn. 'Ka 'wɪ zɪɛ -a drɛ, -e 'wɪ 'tʊ 'e vɪlɛ 'e 'si -tʌ 'ka "flinʌn 'le Bali trʊ 'badɪ lʊ dɪ.

8 Maan 'le -sɛanla 'ka pɛɛnʌn lɛ 'nan, 'ka 'wulo -ji "nrʌn 'wɪ -tʊwli "da! 'Ka cin nyrinda 'si! 'Ka cin yɪ "yɪ "le 'bʊɪ 'lee "blu -le 'wɪ 'zʊ! 'Ka "yɪ "drɛ 'ka cin le! 'Ka cin bʊ!

9 -Te min -tʊ 'wɪ 'wɪldɪ drɛ -cɛɛ bɛ, te 'ka man 'wɪ 'wɪldɪ "drɛ dɪ! -Te min 'ka srʌn bɛ, te 'ka 'leji -tʌ dɪ, 'pian -fɛa nen 'ka vɪ -a san man! Kʌʊ Bali 'ka laabʊ 'nan, -e 'e -fɛa vɪ 'ka man, -yee "wɛan 'ka 'bʊ "nyian "ka -fɛa vɪ min man!

10 E ya 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'jɪ 'nan: «Min nen e ya "va 'nan, 'e 'ci 'e 'kʌn 'e 'sʌdɪ 'trɛda, te 'e 'ci yra "tra "bɛ, -a san zɪɛ 'e wei 'kun. Te 'e 'wɪ 'wɪldɪ "vɪ min man dɪ, en te 'e 'wɪlʊ 'sɛn dɪ!

11 -A san 'e 'pɛ 'si 'wɪ 'wɪldɪ -sru, 'wɪ "yɪ "nen 'e drɛ! 'Wɪ nen yaa -wɛɛman tʊ pɛɛnʌn man bɛ, -nyrɛn 'nan o 'vale 'e bʌɛnʊn -a bɛ o yɛi 'e 'fʊ -trʌʊ!

12 Kʌʊ Minsan yɛɛ a minnʊn nen o cɪ min tɫɪl 'a bɛ o va, en -a "trʌɛn "a 'e 'tʌdɪ -wee Bali trʊ 'badɪ lɛ.

'Pian minnʊn nen o 'wɪ 'wɪldɪ "dra bɛ, Minsan -le nyran -blɪdɪ a o -pɛnnan.»

Minnun 'tɛ "paa 'ka da Zozi Crizi -le "wɛan

13 -Te ka ya 'wɪ "yɪ "drɛdɪ 'panan 'nyran -man -a bɛ, -tɛ -kʌlaman 'wɪ 'wɪldɪ "drɛdɪ -a 'cɛɛ?

14 -A san "ka "dɪ. 'Pian -te 'wɪ tɫɪl nen Bali cɪ "va "bɛ -a drɛdɪ -le "wɛan, minnʊn 'tɛ "paa 'ka da bɛ, Bali 'bʊ -fɛa vɛ 'ka man. Te 'ka "kɫan minnʊn zɪɛ -wɪlʊ dɪ, en te 'ka 'ci 'e baa -ji dɪ!

15 'Pian Crizi nen 'ka 'wɪ 'wɪldɪ "ve 'cee "a -tʊwli "da nen 'ka 'ci "nrʌndɪ pɛɛnʌn 'pla! -Te minnʊn -a laabʊ 'ka 'lʊ 'nan: «-Mɛ "le "wɛan 'ka yɛɛ yra Zozi lɛ» bɛ, tʊ pɛɛnʌn man 'ka 'man 'e 'kʌn 'e wʊdɪ, -e 'ka 'ci vɪ -wɛlɛ.

16 'Pian 'ka 'ci vɪ -wɛlɛ -trʌʊ, en 'ka "kɫan Bali lʊ. 'Ka man -wɛɛ 'nan 'cee 'wɪ pɛɛnʌn 'e 'kʌn 'e 'sʌdɪ "jɪ Bali 'le. 'Ka drɛ zɪɛ, -te minnʊn 'wɪ 'tʌ 'ka man, te o 'wɪ 'wɪldɪ 've 'cee "a -tʊwɪ Crizi -sru fɛnyian man bɛ, -e 'wɪ 'bʊ nen waa vɛ bɛ 'e tin -tɛ o da.

17 -Te 'wɪ "yɪ "drɛdɪ man nen minnʊn cɪ 'tɛ 'panan 'ka da, en Bali wɪ "man "bɛ, e ya 'kpa e "mlian 'wɪ 'wɪldɪ "drɛdɪ -e min 'e 'tɛ 'pa 'ka da bɛ, 'bɛ da.

18 Kʌʊ Crizi 'bʊ 'e yra 'yɪ min pɛɛnʌn 'le 'wɪ 'wɪldɪ "le "wɛan. Ya'a 'wɪ 'wɪldɪ -tʊwli "drɛlɛ dɪ, en e -ka 'wɪ 'wɪldɪ "drɛnʌn 'leji 'e 'pa -a -tʊwli 'li "fo "le vɛ -a. Yaa drɛ zɪɛ 'nan, -e 'e 'ta 'ka 'a Bali va. Waa -te "le 'nan min nen e ya blamin -a bɛ -yee "wɪ 'zʊ, en e wɫuan -kanʌn 'va "le 'nan min nen e ya Bali lei -a bɛ -yee 'wɪ 'zʊ.

19 Tʊ zɪɛ -a man nen, e -kʊ fɛnan nen lei -wɪldɪnʊn cɪ bɛ -a -nan, en e 'yee 'wɪ tin 'ba -wɛlɛ.

20 'Li 'e tɛdɛ bɛ, leinʊn zɪɛ o Bali wei tuo 'o 'pela koda. Bali 'e -pʌn -sran 'e cin da, en e 'o man -pɛn Noe -le -kɫʌ -dan drɛ tʊ -a. Min "wɛnnʌn 'bɛ wɫa -kɫʌ -ji, o ya min 'sʌra "cɛ, -wɛɛ 'sʊ 'yɪ lʊ.

21 'Bɛ nen 'gʊe, 'yɪ zɪɛ -yɛɛ cɪ "le 'ka -batize drɛdɪ -kʌʊn "manvɛ -zv. Min -batize drɛdɪ 'ka min drɛ wɪ -wɪldɪ 'sia 'e 'lʊ dɪ, 'pian -a -ci nen 'nan, min wɪ "man 'nan 'e drɛ wɪ 'e 'kʌn 'e 'sʌdɪ "jɪ Bali 'le. 'Ka -batize drɛdɪ zɪɛ e 'ka 'sia 'wɪ "jɪ, kʌʊ Zozi Crizi wɫuan -kanʌn 'va.

22 Zozi 'kʊ laji, en e -nyran Bali -pɛ "yɪ "da. Bali -le 'pasianʌn 'lee lei -wɪldɪnʊn pɛɛnʌn 'lee fɛnʊn pɛɛnʌn nen 'plɛblɛ a -wɪlʊ "bɛ, -yɛɛ cɪ o da.

4

'Ka 'fli -nʌn Bali lɛ "fo!

1 Kaa -tʌa 'nan, Crizi wɪ "man en 'e yra 'yɪ. 'Wɪ 'tʊwli zɪɛ -a da nen 'ka 'ci "nrʌn. Kʌʊ min nen 'e yra 'yɪ bɛ, te -a san 'e 'pɛ 'si 'wɪ 'wɪldɪ -sru.

2 -Yee "wɛan 'cee tʊ nen e -fʊ -e 'ka drɛ 'trɛda bɛ, Bali cɪ 'sʌ wɪnʊn da nen 'ka 'ta wʊla! Te

'ka 'ta wola 'wɪ 'wɪldɪ "nən blamin ci 'sɔ -a be -a da dɪ!

³-Yɛɛ cɪ 'nan ka tʊ "kaga drɛ, tɛ 'cɛɛ 'ta wʊ -pɛ a 'lɛ minnun nən wɑ'a Bali tɔa dɪɛ -wee vɛ zʊ. 'E tɛdɛ bɛ, 'ka 'fli -nɔn 'wɪ 'wɪldɪ "drɛdɪ lɛ, ɛn tʊ pɛnɔn man bɛ 'ka 'bɔ 'ka 'ci 'sɔ wɪnʊn -wɪldɪnʊn nən kaa dra. Ka -wɛn mlɪndɪ -trɔa 'ka 'wɪn -ji, ɛn 'ka 'fli -nɔn "fɛdɪnʊn lɛ fɛ -bɪldɪ 'lɛɛ -wɛn mlɪndɪ -a, tɛ ka -yɔnʊn -paan, 'bɛ a -wɪldɪ "fo.

⁴'Bɛ nən 'gʊɛ, -tɛ o yɑ 'wɪnʊn zɪɛ o drɛnan bɛ, ka'a 'kɔla "nyian 'o -sru "dɪ. 'Wɪ zɪɛ e ciɪla o da, -yɛɛ "wɛan o 'ka 'srɔnman.

⁵'Pian Bali yi -tʊ 'pla, -ɛ o 'wɪ zɪɛ -a -sru "vɪ. Yi zɪɛ e 'bɔ 'kogo. -A da nɛn e minnun nən 'o yɛɛ cɪ "man, 'lɛɛ minnun nən o -ka bɛ, e -wee 'wɪ tin "baa.

⁶Minnun nən o -ka bɛ, o Bali -le 'wɪ 'nɔnɔn 'vɪ -wɛɛ, tɛ 'o yɛɛ a tɪan "man, 'nan -tɛ o -ka oo, -ɛ 'o 'kɔn min 'belɪdɪ -a Bali "lɛ 'va zɪa.

⁷Yɪ nən 'trɛ 'gʊɛ e -nyaan "man "bɛ, e 'bɔ 'kogo. -Yɛɛ "wɛan tɛ 'ka 'wɪ drɛ "lɛ minnun nən o -wulo 'ka 'o da dɪɛ -wee 'wɪ 'zʊ dɪ, 'pian 'ka 'fli 'kun, -ɛ 'ka Bali trʊ 'ba!

⁸'Wɪ -dan nən e "mlɪan 'wɪ pɛnɔn da bɛ -nyrɛn 'nan, 'ka cin yɪ "yi, tɛ -a 'leda 'ɛ 'kɔn dɪ! Kɔɔ fɛnan nən yɪdɪ "yi "cɪ bɛ, 'wɪ 'wɪldɪ -nyaan "nan.

⁹Minnun nən o 'bɔala 'ka 'va bɛ, 'ka 'o 'kun 'ka 'pɛ "fli "a, tɛ 'ka drɛ 'ka 'ci "pou "a dɪ!

¹⁰Bali "yi drɛ 'ka 'tʊdʊ pɛnɔn lɛ -pɛ "kaga "ji, -yɛɛ "wɛan tɛ min -tʊ 'ɛ 'yɛɛ vɛ 'tʊ 'ɛ 'saza 'lɛ vɛ -a dɪ, 'pian 'ka "yi "drɛ -a 'ka cin lɛ!

¹¹-Tɛ Bali "yi drɛ 'yɛ 'nan, -ɛ 'i 'yɛɛ 'wɪ vɪ bɛ, 'wɪ nən e "sia Bali va bɛ -nyrɛn 'i vɪ! -Tɛ Bali "yi drɛ 'yɛ 'nan, -ɛ 'i 'pa minnun va bɛ, zɪ Bali 'plɛblɛ 'nɔn 'yɛɛ bɛ -a da nɛn 'i drɛ! 'Ka drɛ zɪ, -ɛ minnun 'o Bali 'tʊ drɛ -dan, 'wɪ nən Zozi Crɪzɪ -a drɛ bɛ -a man. 'Tɔ -dan 'lɛɛ 'plɛblɛ 'o 'fʊ -yɛɛ vɛ -a 'li "trɪlɪi. Amɛn!

-Mɛ "lɛ "wɛan 'wɪ 'tɔndɔn bɔa Zozizan man?

¹²'Mɛn 'nɛnnʊn, 'tɛ nən minnun cɪ -a 'panan 'ka da 'plɛblɛ bɛ, tɛ -a 'wɪ 'ɛ 'ka 'kan dɪ! E yɑ "lɛ 'wɪnʊn zɪɛ 'o bɔ 'ka man, -ɛ 'wɪnʊn 'bɔ zɪɛ 'o 'cɛɛ yɪ -tɛradɪ Bali da -kɔn.

¹³Yra nən Crɪzɪ -a 'yɪ bɛ, 'cɛɛ vɛ nən ka cɪ "ka "yɪnan. -Yɛɛ "wɛan 'ka 'ci 'ɛ "nran, -ɛ tʊ nən Crɪzɪ -le -dan ta bɔala bɛ, tɛ cɪ "nrandɪ a 'ka 'lɔ 'ɛ 'ciɪladɪ "da.

¹⁴-Tɛ minnun 'ka "srɔnman 'nan ka yɑ Zozi -srɔnɔn 'a -le "wɛan bɛ, Bali -fɛa vɛ 'ka man. 'Wɪnʊn zɪɛ -yɛɛ -kɔnman 'nan Bali lɛi nɛn -yɛɛ -dan "mlɪan fɛ pɛnɔn da bɛ, e yɑ 'ka 'lɔ.

¹⁵Maan vɛ 'cɛɛ 'nan, min -tɛdɪ a -tʊ, crɪn wɔdɪ a -tʊ, 'wɪ 'wɪldɪ "drɛdɪ a -tʊ, ɛn 'tɔ wɔdɪ min pɛɛ -lɛ 'wɪ 'ji a -tʊ. Tɛ 'ka yra yɪ 'wɪnʊn zɪɛ -a -tʊwɪlɪ "cɛ "lɛ "wɛan dɪ.

¹⁶'Pian -tɛ 'ka 'va min -tʊ a, ɛn e yɑ 'ɛ yra yɪnan, 'nan e yɑ Zozizan -a -le "wɛan bɛ, tɛ 'wɪ zɪɛ -a 'yra 'ɛ -tɛ dɪ, 'pian 'ɛ Bali 'tɔ drɛ -dan 'wɪ zɪɛ -yɛɛ "wɛan.

¹⁷-Yɛɛ cɪ 'nan, tʊ nən Bali 'trɛdanɔn 'lɛ tin "baa bɛ e 'bɔ. -Yɛɛ pou 'sia Bali -le minnun da zɪɛ. -Tɛ Bali tin 'badɪ "sɪala 'ka da bɛ, minnun nən wɑ'a 'ta wɔlɛa Bali 'bɔ 'lɛ 'wɪ 'nɔnɔn da dɪɛ, -wee vɛ -ciɪla "da "fo.

¹⁸E yɑ "lɛ 'wɪ nɛn 'ɛ 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zʊ. E yɑ 'ɛ 'crɛn -tɛdɪ 'nan:

«-Tɛ min tɪglʊn 'sɪdɪ 'wɪ 'ji drɛ 'plɛblɛ bɛ, 'wɪ 'wɪldɪ "drɛnɔn 'lɛ vɛ -taa 'ciɪlɛa "da "fo.»

¹⁹Minnun nən o cɪ 'o yra yɪnan 'nan Bali 'wɪ zɪɛ a 'pla 'wee vɛ -a bɛ, 'o 'fli -pɛba wʊ Bali 'lɔ! -Yɛɛ fɛ pɛnɔn drɛ, ɛn -tɛ e -tʊ 'wɪ -tʊ da bɛ, yaa 'lɛ sɔɔman. Minnun zɪɛ 'o kɔala 'wɪ "yi "drɛdɪ man!

5

Bali -leglɪzɪ -pɛba 'wʊ minnun lɔ

¹Minnun nən o 'tɔ min cejɛ -a -leglɪzɪ bɛ, an 'wɪ "paala "mɛn 'cɛɛ. 'An 'bɔ, "an "yɑ wʊ "nyian -leglɪzɪ min cejɛ -a. Crɪzɪ -le yra nən yaa 'yɪ bɛ, an yɑ -a -nan yɪzan -tʊ -a, ɛn tʊ nən Crɪzɪ -le -dan ta bɔala bɛ, 'an 'tɔ -kɔan "va "nyian. An 'wɪ "paala 'cɛɛ 'nan:

²Ka yɑ "lɛ 'bla -sru "pɪnnɔn 'zʊ. 'Ka yɛɛ 'tɔ minnun nən Bali 'o -nɔn 'cɛɛ bɛ o va. Tɛ 'ka yɛɛ 'tɔ o va, "lɛ 'nan min 'bɛ 'tɔ 'ka -sru ɛn ka yɑ -a drɛnan dɪ, 'pian 'ka drɛ cɪ 'fɪdaa 'a, "lɛ zɪ Bali cɪ "va "bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zʊ. Tɛ 'ka drɛ "lala -le "wɛan dɪ, 'pian 'ka drɛ 'ka 'ci -a -tʊwɪlɪ.

³Tɛ 'ka -va -bɪlɪ o da dɪ, 'pian 'ka 'kɔn -wee 'wɪ -kɔn "mannɔn 'a!

⁴-E tʊ nən Zozi 'bɔ nən 'bla -sru "pɪnnɔn 'tazan -a bɛ e -taa "man "bɛ, 'ka 'cɛɛ -kopa yɪ. -Kopa zɪɛ, 'tɔ -dan nən -yɛɛ fɛnyian 'ka 'nyaan dɪɛ -nyrɛn.

⁵'Ka -gobonun bɛ, an 'wɪ "paala 'cɛɛ 'nan, 'ka 'ta wɔla min cejɛnʊn wɛi da!

ɛn ka pɛnɔn, tɛ 'ka 'fli 'sia -dandan 'ka cin man dɪ! E yɑ 'ɛ 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«Bali 'ka minnun nən

'o 'fli dra -dandan bɛ

o yɛ "yi "dɪ,

'pian e "yi dra minnun nən

wɑ'a 'o 'fli kɔnman dɪɛ -wɛɛ.»

⁶-Yɛɛ "wɛan 'ka 'fli drɛ "wɛnɔn Bali nən e cɪ fɛ pɛnɔn da bɛ -a 'lɛ. Tɔɔn tʊ nən yaa kɔn bɛ, -tɛ e 'bɔ -ɛ 'ɛ 'ka drɛ -dan.

⁷'Wɪ pɛnɔn nən 'ka 'man wɪ -a bɛ, 'ka 'pɛ 'ba wʊ -yɔ, kɔɔ -yɛɛ yɛɛ -tɔa 'ka 'va.

⁸'Ka 'fuɔ, ɛn 'ka 'fli 'kun! 'Ka 'nanmanzan nən Satan -a bɛ, e yɑ "lɛ -jra nən e yɑ -paannan bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zʊ. E -ciɪa fɛ pɛnɔn 'nan min -wɛɛdɪ -a, -ɛ 'ɛ 'bɪlɪ.

⁹'Ka 'tɔ -kɪ -a 'lɛ! 'Cɛɛ yɪ -tɛradɪ Bali dɪ -ji bɛ, tɛ 'ka 'pɛ 'ɛ plʊ dɪ! Kɔɔ kaa -tɔa 'nan, yra -tʊwɪlɪ zɪɛ 'ka "bʊ Zozinɔn -a yɛ 'trɛda fɛ pɛnɔn 'nan.

¹⁰ 'Ka yra ye tian tɔ "wɛnnɛn 'a, 'pian Bali nɛn -yɛɛ cɪ "yi tɔ 'tɔdɔ pɛɛnɔn 'san -a bɛ, e 'ka laabɔ Zozɪ Crizɪ 'ji 'nan, -e 'ka 'kɔn -yɛɛ -dan nɛn -a 'leda "ka 'dɛ, -a "nɛn "blɔnɔn 'a. -Yɛɛ 'ka -tɔa 'plɛblɛ 'e 'bɔ 'a, ɛn -yɛɛ 'ka "koe -tɔa 'ka da 'e 'bɔ 'a, ɛn -yɛɛ dra -e 'ka 'pɛ 'e vɪlɛ 'e plɔ dɪ.

¹¹ 'Plɛblɛ 'e 'fɔ -yɛɛ vɛ -a 'li 'trilii. Amɛn!

Pieri minnun tɔ 'bɔ

¹² -Kaa "bɔɪ Zozɪzan Sila nɛn, maan 'yɪ 'nan min -kɔlaman e yi -tɛala "da "bɛ, -yɛɛ 'pa 'an 'va 'fluba "tiennɛn 'gɔɛ -a crɛn -tɛnan, ɛn maan 'pa 'sia 'cɛɛ. An ya "va 'nan, 'an 'ka "koe -tɔa 'ka da, -e zɪ Bali -le "yi tɪglɪ cɪ bɛ, 'an 'ci vɪ 'cɛɛ. Tɛ 'ka 'si "yi zɪɛ -a -sru "dɪ!

¹³ -Leglizɪ 'nɔn nɛn Babilɔn 'fla bɛ, o 'ka 'tɔ bɔ. Bali 'o 'si "va 'yɛɛ vɛ -a "le 'cɛɛ 'wɪ 'zɔ. ɛn 'mɛn 'nɛn Mark 'ka 'tɔ bɔ "nyian.

¹⁴ 'Ka cin tɔ bɔ -atu 'lee -azɔɛyi -tɛdɪ -a 'ka cin man!

'Ka pɛɛnɔn nɛn ka cɪ Crizɪ -le vɛ -a bɛ, Bali 'e 'fɔdɪ -trɔɔ -nɔn 'cɛɛ.

**'Fluba "flizan nen
Pieri
-a crɛn -tɛ**

1 'An 'bɔ Simɔn Pieri bɛ, an ya Zozi Crizi 'suzan 'a, ɛn an ya -yee 'pasiazan -a. Mɛɛn 'fluba 'gɔɛ -a crɛn -tɛ, minnun pɛɛnɔn nen Bali -a drɛ ɛn o yi -tera Zozi da 'le 'kɔv 'wɪ 'zɔ bɛ, -wɛ. Zozi Crizi nɛn -cee Bali -a, ɛn e ya -kaa 'sizan 'wɪ 'ji -a bɛ, ya'a min bɔ "va "dɪ, -yee "wean 'wɪ zɪɛ e drɛ -kaa pɛɛnɔn 'le vɛ -a.

2 Maan laabo Bali 'bɔ 'nan 'e 'yee "yi 'lee 'yɛ -fɔdɪ -trɔɔ -nɔn 'cɛɛ 'e 'ciɪla 'da. Zɪ 'cee Bali -tɔdɪ "paa "da 'lee -kaa san Zozi 'tɔdɪ "paa "da "bɛ, -a da nɛn "yi 'lee -fɔdɪ -trɔɔ zɪɛ o dra 'cee vɛ -a.

'Ka 'cee 'plɛblɛ pɛɛnɔn 'sia -e 'cee 'ta wɔ -pɛ 'e 'sɔ Bali lɛ

3 Fɛ pɛɛnɔn nɛn yaa -maan 'bɔ -e -cee 'ta wɔ -pɛ 'e 'sɔ Bali lɛ bɛ, Zozi -a -nɔn -cɛɛ, kɔɔ Bali -le 'plɛblɛ a -yrɔ. -Yee -dan nɛn yaa -ci kɔɔn -cɛɛ 'wɪ -dandan drɛdɪ -a bɛ, -a 'bɔ 'a nɛn e -kaa laabo.

4 ɛn -a 'bɔ 'a nɛn e "yi "nɛn e "mlian fɛ pɛɛnɔn da bɛ, -a -nɔn -cɛɛ "le zɪ yaa 'vɪ 'e 'cɛn bɛ -yee 'wɪ 'zɔ. Yaa drɛ zɪɛ 'nan -e Bali -le 'belidɪ 'e drɛ 'cee vɛ -a, -e 'ka 'sɔ min ci 'sɔ wɪnun nɛn o min -nan -nyan bɛ -wɔ. Min ci 'sɔ wɪnun zɪɛ -wɛɛ 'trɛ 'gɔɛ -a da 'si 'fo.

5 'Wɪnun zɪɛ -yee "wean bɛ, 'ka 'cee 'plɛblɛ pɛɛnɔn 'sia, -e 'ka 'cee yi -teradɪ Zozi da -kɔɔn 'ka drɛ wɪnun "yi "a. 'Ka drɛ wɪnun "yi zɪɛ cɛɛ kɔɔn bɛ, "bɛ -sru -e 'ka 'wɪ 'tɔ wɪ drɛ.

6 ɛn ka 'wɪ 'tɔ wɪ drɛ bɛ, "bɛ -sru -e 'ka 'fli 'plɛ. ɛn 'ka 'fli 'plɛ bɛ, "bɛ -sru -e 'ka -pɔan 'e 'sɔ. ɛn 'ka -pɔan 'sɔ bɛ, "bɛ -sru -e 'ka Bali ci 'sɔ wɪ drɛ.

7 ɛn ka Bali ci 'sɔ wɪ drɛ bɛ, "bɛ -sru -e 'ka "bɔɪ Zozinɔn yi "yi. ɛn 'ka "bɔɪ Zozinɔn 'yi "yi "bɛ, "bɛ -sru -e 'ka min pɛɛnɔn yi "yi.

8 -Te ka 'wɪnun pɛɛnɔn zɪɛ -a dra, te e -ko 'padɪ -a "da "bɛ, yaa -kɔɔnman 'nan -kaa san Zozi Crizi -tɔdɪ bɛ, e 'ka 'wɪ "tun "a dɪ. 'Pian ka dra 'wɪ "yi "kaga "drɛnɔn 'a.

9 'Pian min nɛn 'wɪnun pɛɛnɔn zɪɛ, ya'a -kɔɔnman dɪɛ, -a san a "le 'nan min nɛn ya'a fɛnan -nanjɛan -kɔɔbli dɪɛ, -yee 'wɪ 'zɔ, e drɛ yɛ 'wizan -a. ɛn -a ci a 'e 'sandɪ 'nan Bali 'yee 'wɪ 'wɪdɪ fui.

10 'An beenun, te 'ka 'kɔn "le min zɪɛ -yee 'wɪ 'zɔ dɪ! Bali 'ka laabo, ɛn e 'ka 'si "va. 'Ka 'cee 'plɛblɛ pɛɛnɔn 'sia, -e 'ka 'tɔ "da 'plɛblɛ 'kpa! Kɔɔ -te kaa drɛla "da "bɛ, 'ka 'pɛ 'ka 'saanman 'wɪ 'wɪdɪ 'va 'li "fo "dɪ.

11 Tɔɔn Bali -taa -si 'lɛ 'sɔlɛ 'cɛɛ -gbaun -e 'ka -wɪ mingɔnnɛn trɛ nɛn -a 'leda "ka "dɪɛ -a da. Mingɔnnɛn trɛ zɪɛ, -kaa san Zozi Crizi nɛn -kaa 'sizan 'wɪ 'ji -a bɛ, -yee vɛ nɛn.

'Wɪ pɛɛnɔn nɛn 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji bɛ, 'ka 'sia 'wɪ tɪglɪ 'a!

12 'Cee -wɪladɪ mingɔnnɛn 'trɛda -le "wean bɛ, an 'wɪ pɛɛnɔn zɪɛ -a -cin -tɔa 'ka 'ji tɔ pɛɛnɔn man. Maan -tɔa 'nan kaa -tɔa 'va, ɛn 'wɪ tɪglɪ nɛn kaa 'man bɛ, ka ya 'ka 'tɔdɪ "da 'plɛblɛ.

13 'Pian -a -cin a 'an 'ji 'nan 'bɛ nɛn an ya tian 'trɛda 'gɔɛ, 'an 'wɪ pɛɛnɔn zɪɛ -a -cin -tɔa 'ka 'ji, te 'ka 'man a 'e wɔdɪ.

14 Maan -tɔa 'nan 'an 'lɛ 'bɔ 'e pu, -e 'an 'ka. -Kaa san Zozi Crizi 'wɪ zɪɛ -a -nan kɔɔn 'mɛn.

15 -Yee "wean zɪ kɔ 'an drɛ bɛ, maan dra -te an -ka bɛ, te 'wɪnun zɪɛ -a -cin yra 'ka 'ji tɔ pɛɛnɔn man.

16 Kɔa 'vɪ 'cɛɛ 'nan -kaa san Zozi Crizi -ta pee wo -e 'e 'yee 'plɛblɛ pɛɛnɔn 'ci -kɔɔn. Fɛn "cɛ kɔa 'pa 'cɛɛ dɪ, ɛn kɔa "nrɔnlɛ 'kɔ 'ji ɛn kɔa 'vɪ dɪ. 'Pian kɔ -yee -dan ci 'yɪ 'kɔ yɛ 'a,

17 tɔ nɛn te 'tɔ -dan nɛn e "mlian fɛ pɛɛnɔn da bɛ -kaa "tɪ Bali -a -nɔn -yrɛ "bɛ -a man. Bali 'bɔ nɛn -yee -dan "mlian fɛ pɛɛnɔn da bɛ, e 'wɪ tin 'bɔa Zozi lɛ. Yaa 'wɪ -yrɛ 'nan: «ɪ ya 'an 'pɪ nɛn e 'sɔ 'mɛn tɪglɪ bɛ -a, 'i 'bɔ nɛn mɛin 'si "va.»

18 Wei zɪɛ e 'si laji, ɛn kɔa 'man 'kɔ 'bɔ 'a, te kɔ ya Zozi "srɔn Bali -le pɔn da.

19 Zɪ kɔ wei zɪɛ -a 'man bɛ, ɛn kɔ yi -tera 'wɪ nɛn Bali 'lewei vɪnɔn -a 'vɪ 'e 'cɛn bɛ -a da 'kpa tɪglɪ. 'Ka drɛ "yi 'wɪ nɛn waa 'vɪ bɛ -a va. Kɔɔ 'wɪ zɪɛ e ya "le 'tɛ 'san nɛn e ci 'binan klun va bɛ -yee 'wɪ 'zɔ. E "bia zɪɛ -trilii, -e tɔ nɛn yidɛ 'san baala ɛn 'bɔ. Tɔ zɪɛ -a man nɛn tɔ 'cɛn mlɛn crɛn bɔala. Zozi nɛn, -yɛɛ 'wɪ pɛɛnɔn 'ci "sia -cɛɛ 'wein.

20 'Wɪ 'gɔɛ te -a -cin 'e 'san 'ka 'ji "fo "dɪ. 'Wɪ nɛn Bali 'lewei vɪnɔn -a 'vɪ 'li 'e 'cɛn, ɛn waa crɛn -tɛ Bali -le 'fluba 'ji bɛ, blamin -le 'wɪ 'tɔdɪ -a "cɛɛ waa -ci ve dɪ.

21 Kɔɔ 'wɪ 'bɔ nɛn Bali 'lewei vɪnɔn -a 'vɪ bɛ, blamin -le 'wɪ 'tɔdɪ "cɛɛ 'pa o -wulo -ji dɪ. 'Pian Bali lei 'saun 'bɛ 'ta 'tɔ o man, ɛn 'wɪ nɛn e 'si Bali 'lɛ bɛ, waa 'vɪ.

2

'Ka drɛ "yi minnun nɛn o 'wɪ ve 'wlu 'a Bali wei da bɛ o va!

1 'Li bɛ, Izrael 'nɔn 'bɔ yɛi "bɛ, min -mienun 'wlu -sɛan, te waa ve 'nan 'o ya Bali 'lewei vɪnɔn 'a. -A -tɔwli "nɛn 'nyian 'cee vɛ -a, minnun nɛn o 'wlu -sɛan, te waa ve 'nan o ya Bali -le 'wɪ "paanɔn 'a bɛ, o -taa "kɔnlɛ 'ka yɛi. 'Wɪnun nɛn e ya 'wlu 'a, ɛn e min -nan -nyaan "bɛ, o -taa -a "paale 'ka 'ji. Minsan nɛn 'bɛ o 'si 'wɪ 'ji bɛ, wa'a 'bɛ 'siala min -a dɪ. 'Wɪ nɛn waa dra zɪɛ -yee "wean bɛ, Bali -taa 'wɪ "nɛn -kɔɔnlɛ -wɛlɛ o kɪglɪ tɔ va.

2 'Wɪnun nɛn waa dra, te e ya -wɪdɪ "bɛ, -a -sru "nɛn min "kaga -taa -sɔɔnlɛa. 'Wɪ zɪɛ -yee "wean bɛ, minnun -taa 'wɛlɛ -wɪdɪ Bali -le -si tɪglɪ bɛ -a man.

3 "Lala yidi 'yi 'le "wean be, o 'ka see 'paaman wei 'nonnon 'a, -e 'o 'lala "koo 'ka 'lo. 'Pian 'wi nen e -taa "bøle o man be, Bali-a 'pla 'e 'cen -a -nan 'møn, en o -nan -nyandi 'bø kogo.

4 Maan -cin -tøa 'ka 'ji 'nan, zı Bali -le 'pasianøn nen laji be o 'wi 'wlıdı drø be, Bali 'ka o 'tøle 'e "tun "dı, 'pian e o -fø klun 'pø tiidii 'va. Fe zıe -a -nan nen, o -fo 'li 'trilii, -e tin 'ba yi 'e bø.

5 En "nyian be, Noe tø va 'li be, minnun nen o yiø 'ka 'naan Bali man dıe, Bali 'ka o 'tøle 'e "tun "dı, 'pian e laa -dan fen -trilii, en o pøenøn -nan -nyan. Min 'søra "ce "nen Bali -a 'si 'wi 'ji, Noe 'lee min 'søravli. Noe zıe -yøe 'vı minnun le 'nan, o 'si 'wi 'wlıdı "drødı man, -e 'o 'ta wøla 'wi tıgli -sru.

6 En "nyian be, 'fla nen waa laabo Sødøn 'lee Gomør be, Bali 'wi "nen -køøn -wle, e o -nan -nyan 'te 'a. 'Wi zıe Bali -a drø 'nan, -e 'e drø minnun nen wa'a 'klanman Bali 'lo dıe, -wee 'wi -køøn 'manve -a.

7 'Fla 'bø zıe -a da be, min -tøwli "ce "nen Bali -a 'si 'wi 'ji. Waa laabo Lot. E ya min tıgli 'a, en 'wi 'wlıdınun nen minnun zıe waa dra be -a 'wi "naan 'man.

8 Tø -tøv pøenøn nen e "cen be, te e 'o drø wi -wlıdınun ye. En 'wi 'wlıdınun nen waa ve be, te yaa maan. 'Wi zıe e "naan Lot man 'e -ciala "da, e ya min tıgli 'a -le "wean.

9 'Wi pøenøn zıe yaa -køønman -ceø 'nan, zı kø Minsan 'e minnun nen o ci -yee ve -a be o 'si 'wi 'ji be, yaa -tøa. En yaa -køønman "nyian 'nan, -si nen kø Minsan 'e 'cıda "da, -e 'e 'wi "nen -køøn 'wi 'wlıdı "drenøn le be, yaa -tøa.

10 Minnun nen Minsan 'wi "nen -køønman -wle "bøv "be, minnun nen o 'ta wøla 'o 'bø 'ci 'sø winun -wlıdı -sru "be o nen. -A -cin 'ka o 'ji 'nan, Bali a 'pløble, en e 'wee tin "baa dı. Wa'a 'klanman 'wi 'tø -lø "fo "dı, en 'o 'fli "siala 'kpa. 'Yra 'ka o yiø man Bali -le 'pasianøn nen laji be o "srønnan dı.

11 Bali -le 'pasianøn 'bø nen o 'pløble "mlian minnun zıe o da be, wa'a 'wi 'wlıdı 've minnun zıe o man Minsan 'le dı.

12 Lua winun 'ka 'o 'wulo 'ji nrønman dı, o 'bøla 'trøda 'nan, -e 'o -fø san 'ji, -e min 'e o -te. Minnun 'bø 'labø, o ya 'le -wee 'wi 'zø. Fe nen wa'a tøa dıe, o "we "man -wlıdı. -Wee -kadı dra "le -winun zıe -wee ve zø.

13 'Wi 'wlıdı "nen waa drø be, o -taa -a "nen 'yde yra yidi -a. -Te tø cøen be, 'wi nen e 'o ci "nranman be -nyren "fedi -blıdı -a. Minnun zıe -te o yra 'ceø -blıfe -sru "be, 'wi nen e ya paan 'le 'e o -te 'yra -a be, e o ci "nranman. Weø -maan minnun 'ka 'tø sreman.

14 O yiø 'ka 'ciala lıman da dı, en o "koe 'ka 'nyaan 'wi 'wlıdı "drødı -a dı. Minnun nen o 'ka 'o 'tødı Bali wei da tıgli dıe, o o "sia -si tıgli da. Fe yidi da nen -wee ci "nrøndı pøenøn ci. Bali -le nyran -blıdı -a -wee ve -a.

15 O 'si -si tıgli be 'be da, en o 'san. -Si -tøwli "nen Beør -pı Balam -a 'sia 'li be, -a da nen o søønla. "Lala yidi 'yi 'le "wean Beør -pı zıe, e ya "vale 'e 'wi 'wlıdı "dra,

16 'pian Bali a "trøen nyuøn 'wi zıe -a man. -Aflumun nen ya'a "we dıe, e 'wi tin 'ba -yrø blamin wei -ji. E -si -tø Bali 'lewei vızan zıe -yra, 'nan te 'e 'wi 'wlıdı "drø dı.

17 Minnun 'bø zıe, o ya "le 'nan, 'yi ku nen 'yi 'ka 'bøala "ji "dıe, -yee 'wi 'zø. En o ya "nyian "le 'nan, laa 'be wla "ji, en fulø ci cılanan "a "da "be, -yee 'wi 'zø. Klun 'pø tiidii 'kpa nen Bali -a 'pla -wee yra yınan -a.

18 En minnun 'bø zıe, 'wi -dandan nen waa ve minnun le te -a -ci "ka "dı. 'O 'bø 'ci 'sø winun -wlıdı "be, -a 'bø nen waa "paaman minnun 'ji, 'nan -e 'o o see "paa, -e 'o 'wi 'wlıdı "drø. Zi waa dra zıe -e 'o minnun nen o -si tıgli 'sia 'e -trø be o man yi.

19 Waa ve minnun le 'nan, o 'ka "nyian fe -tø -le nøan -a dı, te o 'bø o ya 'o drø wi -wlıdı "nen waa dra be -yee nøan -a. -Yøe o -nan -nyaan. Køv 'wi nen min -a dra, en ya'a 'kolaman -e 'e 'pø 'si -a -sru "dıe, te e ya 'wi zıe -yee nøan -a.

20 Min nen e -kaa san Zozi Crizi nen -kaa 'sizan 'wi 'ji -a be, -a -tø be, te 'e 'pø 'si 'trøda winun -wlıdı -sru. 'Pian -te -a san 'li 'e da "nyian 'winun zıe -a va, en ya'a 'kolaman -e 'e 'pø 'si -a -sru "dıe, -a 'le 'srannan "be -yee -køndı -wlıdı "mlian -a tødø ve da.

21 Min zıe -a "yi mlin paan -e 'e vıle 'e -si tıgli zıe -a -tø dı. Køv Bali -le -peı -tø winun nen waa paa "ji "be, yaa -tø 'vaa, en e 'si -a -sru.

22 'Wi nen e 'bø min zıe -a man be, -kønne "fli 'gøe -a da wi nen. Waa -fø 'nan: «Fe nen -pløn fee 'a be, yaa 'sia "nyian, yaa blı.» En «'Sru nen o 'si -a -srnan be, e 'li 'e da "nyian -feli -va.»

3

Minsan Zozi Crizi -taa "nyian

1 'An beenun, 'fluba nen maan cren -tea -e 'an 'pa 'sia 'cøe be, -a "flizan nen 'gø 'va. 'Fluba "fli zıe -a -ji be, 'wi nen kaa -tøa 'va be, -a 'bø nen maan -cin -trøa 'ka 'ji, 'nan -e 'ka 'wulo -ji "nrøn "da tıgli.

2 'Wi nen Bali 'lewei vınøn -a 'wi 'li 'e 'cen be, 'ka 'ci "nrøn "da. En 'wi nen Minsan nen min 'sizan 'wi 'ji -a be, yaa 'vı 'nan 'ka drø be, 'ka 'ci "nrøn "da "nyian. 'Wi zıe -yee 'pasianøn 'be paa 'ka 'ji.

3 'Wi nen e ci "le 'ka 'pla 'ka 'ji 'e tødø be, -nyren 'gø, tø -føla "da "ji be, minnun nen o 'ta wo 'o 'bø 'ci 'sø 'winun da be o -køan. Minnun zıe o 'ka søø wo.

4 Waa ve 'cøe 'nan: «Zozi 'e 'nan, 'e 'ta pee wo "nyian, -njøe døb? En e ya "møn nyin zia? 'Kø tranun cøen -kaadı man, en zı Bali 'trø drø 'li be, fe -tø 'ka tian lılea dı.»

5 Minnun zıe, -te o ya 'wi zıe -a vınan be, -a -cin 'ka o 'ji 'nan, 'trø tødø 'li dı. -A -cin 'e 'køn

'ka 'ji 'nan Bali wei da nen 'tre 'lee la 'bōla 'li 'kpa. 'Yi 'va nen Bali 'tre 'bōla, en 'yi 'a nen Bali 'tre -sru cēn.

⁶Bali wei da nen "nyian laa -dan fēn, en 'tre tēde zīe 'e sre.

⁷En Bali wei -tōwli zīe, -yēē 'vī 'nan, 'tre 'lee labli nen -nan cēēgō yi -a 'gōvē, 'tē 'bē -taa "o sre. 'Pian Bali o ta -tō, -e tō nen e minnun -le tin "baa bē 'e bō. Minnun nen o yīē 'ka 'naan Bali 'bō man dīe, tō zīe -a man nen e o -nan -nyaan.

⁸An beenun, 'cee vē bē, -a -cin 'e 'kōn "cee 'ji 'nan, Minsan "le 'va bē, yi -tōwli "cē "bē, le -kpi tō nen (1.000), en le -kpi tō bē yi -tōwli "cē "nen.

⁹Min -mienun 'o 'ci "nrōnman 'nan, 'wī nen Minsan -a 'vī bē, e 'ka -a drēnan tada dī. -Wee tin 'ka 'nōnōn dī, 'pian e -sēanla minnun man -trōō, kōō e 'ka "vale 'nan min -tō -nan 'e 'nyan dī. 'Wī nen e cī "va "bē, -nyrēn 'nan, min -tōdō pēēnōn 'o 'si 'o drē wī -wlidī "man, -e 'o -sōōnla 'e -sru.

¹⁰'Bē a zī, 'pian Minsan -taa "kpo. -Yēē -tadī dra kligli, "le 'nan zī crinzan -taa "min va bē -yēē 'wī 'zō. Tō zīe -a man nen labli 'tē 'blidī "siala -wuuuu, tē wa'a "nyian -a yē dī. Lajī fēnun pēēnōn 'yi bō 'tē 'lō, en 'tre 'lee 'e 'ta fēnun pēēnōn 'nan -nyaan.

¹¹-Yēē "wēan -pē nen e "sōa Bali lē bē, -a man nen 'ka 'ta wō 'kpa tīgli, kōō zī fē pēēnōn 'nan -taa "nyanlē bē -a -cin a 'ka 'ji.

¹²'Ka yīē yra Bali -le yi zīe -yrē, zī 'kō 'ka drē 'lōō, -e 'e bō tada bē, -nyrēn 'ka drē. Yi zīe -a da nen, 'tē labli -nan -nyaan "fo, en yi zīe -a da nen, lajī fēnun pēēnōn 'yi bō 'tē 'lō.

¹³'Pian Bali "e 'nan, 'e labli -trē dra, en 'e 'trē -trē dra. Bali 'ci 'sō wīnun 'saza 'bē dra fē zīe -a -nan. 'Wīnun zīe -a man -pēnnan nen -kaa cī.

¹⁴'An beenun, 'wīnun zīe -a man -pēnnan nen ka cī, -yēē "wēan 'ka 'cēē 'plēblē pēēnōn 'sia, -e 'ka yēi 'e 'kōn 'e 'sēndī 'e cin va 'ka 'vale Bali -a. En 'ka 'cēē 'plēblē pēēnōn 'sia "nyian, -e 'ka 'kōn 'saun Bali 'lē, tē 'wī 'wlidī -tōwli 'e 'kōn 'ka man dī.

¹⁵'Ka -tō 'ka 'fli -a 'nan, -te -kaa san 'e man -sran bē, e ya "va 'nan 'ka 'si 'wī 'ji. 'Wī -tōwli zīe, -kaa "bōdī Pōl nen -cēē min 'kpa -a bē, yaa crēn -tē 'cēē. Bali 'wī 'tōdī -nōn -yrē, en e 'wī zīe -a crēn -tē.

¹⁶-Yēē 'fluba -tōdō pēēnōn 'ji bē, 'wī zīe e ya -ji. En 'wīnun nen -a -ci a 'plēblē bē, o ya -ji "nyian. 'Pian minnun nen, wa'a 'wī 'tōa 'kpa dī, en o 'ka 'o 'tōdī Bali wei da tīgli dīe, waa -ci ve -wlidī. En Bali wei pēē nen 'e 'crēn -tēdī bē, waa dra "nyian zī. 'Wī zīe -a drēdī bē e ya o 'bō 'fli -nan -nyan wī -a.

¹⁷'An beenun, 'cee vē bē, 'wī zīe -a -cin a "cēē 'ji 'va. -Yēē "wēan 'ka yīē 'tō 'ka 'fli -va, "tōgō minnun -wlidī zīe o 'ka sēē "paa. Kōō o ya "vale 'nan 'o 'ka "sia -si nen, ka ya 'ka 'tōdī "da -kli 'va bē, -a da, -e 'ka -sōōnla o -sru.

¹⁸'Wī nen e cī "le 'ka drē bē, -nyrēn 'nan: -Kaa san Zozi Crizi nen -kaa 'sizan 'wī 'ji -a, en ka sōōnla -a -sru "bē, 'ka 'kō -a 'e 'lē, -e 'e 'yēē "yi "nōn 'cēē. En -a -tō nen kaa 'wō bē, 'e 'pa "da. 'Tō -dan 'e 'kōn -yēē vē -a cēēgō, en 'e 'kōn -yēē vē -a 'li 'trilīi. Amen!

'Fluba tɛdɛ nɛn Zan -a crɛn -tɛ

Zozi a Bali wei -a

1 Wei nɛn e 'belidi -nɔan "min lɛ bɛ, kɔ -yee 'wɪ 'crɛn -tɛa 'cɛɛ. E ya 'li 'e 'cɛn 'wɪ pou sianan "nun, kɔa 'man, kɔa 'yɪ 'kɔ yɪɛ 'a, kɔa bɔv tɪɪ, ɛn kɔ kle "man 'kɔ 'pɛ -a.

2 'Belidi zɪɛ 'e 'fli kɔɔn, kɔa 'yɪ. Kɔ ya -a -nan yɪnɔn 'a, ɛn kɔ -yee 'wɪ ve 'cɛɛ. 'Belidi nɛn ya'a 'nyaan dɪɛ -nyrɛn. E ya "nɛn -kaa "tɪ Bali va, ɛn 'bɛ nɛn 'gɔvɛ, yaa kɔɔn 'kɔvɛ.

3 'Wɪ nɛn kɔa 'yɪ, ɛn kɔa 'man bɛ, kɔ "cee "ve 'nyian, 'dɔ -e -kaa drɛ min -tɔwli "a, kɔɔ -kaa pɛɛnɔn drɛ min -tɔwli "a -kaa "tɪ Bali 'lee 'e 'pɪ Zozi Crizi nun -a.

4 'Wɪ 'gɔvɛ kɔa crɛn -tɛ 'cɛɛ 'nan, -e -cee ci "nran 'e 'cɪla "da "fo.

'Ka 'kɔn 'tɛ 'san da

5 'Wɪ nɛn kɔa 'man Zozi da, ɛn kɔ "ta "cee "ve bɛ -nyrɛn 'gɔ: E 'nan Bali a 'tɛ 'san -a, ɛn klun 'ka "man "di.

6 -Te -kaa 'vɪ 'nan, -kaa 'vale Bali -a -kaa drɛ min -tɔwli "a, te -kaa 'ta wo klun va bɛ, te -kaa 'wlu -sean, ɛn -ka'a 'ta 'wɔla 'wɪ tɪɪɪ da di.

7 'Pian -te -kaa 'ta wo 'tɛ 'san da "le Bali nɛn 'tɛ 'san -a bɛ -yee 'wɪ 'zɔ bɛ, te -kaa drɛ -kaa cin yei min -tɔwli "a. -A -nan nɛn -a -pɪ Zozi nɛn waa -tɛ bɛ, -a nyɛn -e -cee 'wɪ 'wliɪɪ pɛɛnɔn fuiman, -e -kaa drɛ 'saun.

8 -Te -kaa 'vɪ 'nan, 'wɪ 'wliɪɪ 'ka -kaa man dɪɛ, te -kaa ya -kaa 'fli see "paanan, ɛn -ka'a 'ta 'wɔla 'wɪ tɪɪɪ da di.

9 'Pian -te -kaa -cee 'wɪ 'wliɪɪ 'vɪ Bali lɛ 'wein bɛ, Bali nɛn e ya tɪɪɪ bɛ, e 'ta wɔla 'e wei da, -e 'e -cee 'wɪ 'wliɪɪ "fui, ɛn "nyian e -kaa dra 'saun 'e 'lɛ 'wɪ 'wliɪɪ pɛɛnɔn 'sidi -a -kaa 'lɔ.

10 -Te -kaa 'vɪ 'nan, -kaa 'wɪ 'wliɪɪ "drɛ lɛ dɪɛ, te -kaa Bali drɛ 'wluzan 'a, ɛn -kaa 'ta 'wɔla Bali wei da di.

2

1 'Mɛn 'nɛnnun, 'wɪ 'gɔvɛ maan crɛn -tɛ 'cɛɛ 'nan, -e 'ka vile 'ka 'wɪ 'wliɪɪ "drɛ di. ɛn -te min -tɔ 'wɪ 'wliɪɪ drɛ bɛ, 'ka -tɔ 'nan min nɛn e -nyɛanla -cee 'wɪ -sru, -e 'e -cee 'wɪ 'si "va "bɛ, e ya -kaa "tɪ Bali "srɔn. Zozi Crizi nɛn e ya tɪɪɪ bɛ, -nyrɛn.

2 -A 'bɔ 'bɛ drɛ 'sraga bɔvɛ -a -kaa man, 'nan -e Bali 'e -cee 'wɪ 'wliɪɪ "fui. Wa'a vile 'nan -kaa 'saza "cɛ "di, 'pian -e 'e 'trɛdanɔn pɛɛnɔn 'le 'wɪ 'wliɪɪ "fui.

'Wɪ nɛn Bali -a vɪ bɛ, 'ka drɛ

3 'Wɪ nɛn yaa -kɔɔnman 'nan, -kaa Bali -tɔa "bɛ, -nyrɛn 'nan -kaa 'ta wo Bali -le -pei da.

4 Min nɛn yaa 'vɪ 'nan: «'An Bali -tɔa», te ya'a 'ta wɔla -yee -pei da dɪɛ, te 'wluzan nɛn -a san -a, ɛn te -a san 'lee 'wɪ tɪɪɪ 'ka 'si -tɔwli "da di.

5 'Pian bii nɛn i 'ta wo Bali wei da bɛ, te 'yie Bali yidi "yɪ "a 'e 'lɛ sɔɔɔɔ. 'Wɪ zɪɛ -yɛɛ -kɔɔnman -cɛɛ 'nan, -kaa 'vale Bali -a -kaa drɛ min -tɔwli "a.

6 ɛn min nɛn yaa 've 'nan: «'Kɔ 'vale -a kɔ ya min -tɔwli "a» bɛ, -a san -le 'ta wo cɛin -kɔan "le Zozi 'le 'ta wo cɛin -zɔ.

Bali -le -pei 'e 'nan, 'ka cin yɪ: 'yɪ!

7 'An beenun, wa'a vile 'nan -pei -trɛ nɛn maan crɛn -tɛa 'cɛɛ di, 'pian -pei ceje nɛn kaa 'yɪ -a pou sianan "bɛ -nyrɛn. -Pei ceje zɪɛ wei nɛn kaa 'man bɛ, -nyrɛn.

8 ɛn -pɛ -tɔ da zia bɛ, -pei -trɛ nɛn maan crɛn -tɛa 'cɛɛ. 'Wɪ 'kpa nɛn, kɔɔ Crizi -le 'ta wo cɛin -pei -trɛ zɪɛ -a kɔɔn, ɛn 'cee vɛ a -a -kɔɔnman 'nyian. -Yɛɛ cɪ 'nan, 'tɛ 'san tɪɪɪ bii 'va, ɛn klun a -nyannan.

9 Min nɛn yaa 'vɪ 'nan, 'e ya 'tɛ 'san da, -e te ya'a 'e "bɔvɛ -tɔ ye "yɪ "dɪɛ, te e ya tian klun va.

10 Min nɛn 'e "bɔvɛ -tɔ ye "yɪ "bɛ, e -fo 'tɛ 'san da, ɛn fɛ -tɔ 'ka -yee ci "nrɔndi va -e 'e -tria di.

11 'Pian bii nɛn yɪ'a 'i "bɔvɛ -tɔ ye "yɪ "dɪɛ, te i ya klun va. I 'ta wo klun va. ɛn fɛnan nɛn i cɪ -kɔnan bɛ, yɪ'a tɔa di, kɔɔ klun 'i yie 'wi.

Te 'ka yie 'e 'kɔn 'trɛda fɛnun lɛ di!

12 'Mɛn 'nɛnnun, an ya 'wɪ 'gɔvɛ -a crɛn -tɛnan 'cɛɛ 'nan Zozi 'tɔ 'ji nɛn Bali 'cee 'wɪ 'wliɪɪ fui.

13 "Tɪnun, an ya 'wɪ 'gɔvɛ -a crɛn -tɛnan 'cɛɛ 'nan, min nɛn e cɪ 'wɪ pou sianan "a bɛ, kaa -tɔ. -Gobonun, an ya 'wɪ 'gɔvɛ -a crɛn -tɛnan 'cɛɛ 'nan, ka Satan nɛn e 'wɪ 'wliɪɪ "paa 'nyranman -a bɛ, -a klɪ.

14 'Mɛn 'nɛnnun, 'wɪ 'gɔvɛ maan crɛn -tɛ 'cɛɛ 'nan, ka -kaa "tɪ Bali -tɔ. "Tɪnun, 'wɪ 'gɔvɛ maan crɛn -tɛ 'cɛɛ 'nan, min nɛn e cɪ 'wɪ pou sianan "a bɛ, kaa -tɔ. -Gobonun, 'wɪ 'gɔvɛ maan crɛn -tɛ 'cɛɛ 'nan, ka ya 'pleble, Bali wei a 'ka 'ji, ɛn ka Satan nɛn e 'wɪ 'wliɪɪ "paa 'nyranman -a bɛ, -a klɪ.

15 'Wɪnun nɛn 'trɛda minnun -a dra bɛ te 'ka yɪ "yɪ "di! -Te min 'wɪnun zɪɛ -a drɛɪɪ ye "yɪ "bɛ, te -kaa "tɪ Bali yidi "yɪ 'ka -a san ji di.

16 Kɔɔ o drɛ wɪnun 'bɔ nɛn 'gɔ, min 'kɔlɛ 'ci 'sɔ wɪnun 'wliɪɪ "a -tɔ, 'lee fɛ pɛɛnɔn nɛn min yɪɛ -a ye bɛ min a "vale 'e 'kɔn 'yee vɛ -a, e ya "nyian -tɔ. ɛn fɛ pɛɛnɔn nɛn min lɔ bɛ min a "vale 'e 'fli -kɔɔnman -a, 'bɛ a "nyian -tɔ. 'Wɪnun pɛɛnɔn zɪɛ, wa'a 'sia -kaa "tɪ Bali va di, 'pian o "sia 'trɛda "gɔ.

17 ɛn 'trɛ 'gɔvɛ, e -nyaan 'o 'vale fɛ pɛɛnɔn nɛn min cɪ "vale 'e 'kɔn "nyian 'yee vɛ -a bɛ waa. 'Pian min nɛn e Bali cɪ 'sɔ wɪnun dra bɛ, 'belidi nɛn ya'a 'nyaan dɪɛ, e ya -a san -le vɛ -a.

'Ka drɛ "yɪ Crizi 'nanmanzan 'va

18 Men 'nennun, to -nyranman -ji nen -kaa ci 'gu. Kaa 'man 'nan, Crizi 'nanmanzan -taa 'tale. En 'be nen 'gve, Crizi 'nanmannon 'bola "kaga 'va. 'Wi zie -yee -koonman 'nan to -nyranman -ji nen -kaa ci.

19 Crizi 'nanmannon zie o ya "nen 'ku 'va, 'pian ku 'ka waa -towli 'di, -yee "wean nen o 'bola 'ku 'va. "Te 'e 'kon 'nan ku ya waa -towli "be, "te o -fu 'ku 'va. 'Pian o 'bola 'ku 'va, 'du -e 'e -koon 'wein, 'nan ku 'ka waa -towli "di.

20 Cee ve be, Bali lei 'saun nen Crizi -a -non 'cee, en 'ka pɛɛnon 'wi tɔgli -tɔa.

21 Wa'a vile 'nan ka'a 'wi tɔgli 'tɔa di, -yee "wean an 'wi 'gve -a cɛn -te 'cee di, 'pian 'nan -kaa -tɔa. En kaa -tɔa 'nan 'wlu -towli 'ka 'sia 'wi tɔgli 'va di.

22 -Tɛ ci 'wluzan 'a? Min nen yaa ve 'nan Zozi 'ka min nen Bali -a 'si "va -e 'e minnun 'si 'wi 'ji be -a die -a san nen. Crizi 'nanmanzan zie, min nen ya'a -kaa "ti Bali 'lee 'e 'pi siala fe -to -a die -a san nen.

23 En min oo min nen ya'a Bali -pi siala fe -to -a die, te 'o 'vale -a "ti "a o 'ka min -towli "a "di. 'Pian min nen yaa 'vi 'wein 'nan Zozi a Bali -pi -a be, te 'o 'vale -a "ti "a, o ya min -towli "a.

24 Cee ve be, 'wi nen kaa 'man -a pou sianan "be, -a -cin 'e 'fɔla 'ka 'ji. Koo -te 'wi nen kaa 'man -a pou sianan, 'nan -a -cin -fɔla 'ka 'ji be, te 'ka 'vale -kaa "ti Bali 'lee 'e 'pi -a ka ya min -towli "a,

25 te 'wi nen e 'nan 'e dra -cee be, e ya -cee ve -a, -nyren 'belidi nen ya'a 'nyaan die -a.

26 'Wi 'gve maan cɛn -te 'cee minnun nen o ya "vale 'o 'ka "sia -si tɔgli da be -wee "wean.

27 Cee ve be, Bali lei 'saun nen Crizi -a -non 'cee be, e ya 'ka 'lo. -Yee "wean e 'ka "le min 'e 'be "paa 'nyian 'ka 'ji di. 'Pian -yee lei 'saun 'bo 'be 'wi pɛɛnon "paaman 'ka 'ji. En 'wi tɔgli nen, yaa "paaman 'ka 'ji, 'wlu "cee di. -Yee "wean 'ka 'vale Crizi -a 'ka 'fu -towli, "le zi lei 'saun -a paa 'ka 'ji be, -yee 'wi 'zo.

Bali -le 'nennun 'ka 'wi 'wliidi dra di

28 Men 'nennun, -maan ve "nyian 'cee 'nan 'ka 'vale Crizi -a 'ka 'fu -towli, 'du -e to nen e -taa "man "be, te 'ka 'ci a 'e 'sodi 'nan 'ka 'man a 'e woodi. En 'yra 'ka 'koon ye man yi zie -a da di.

29 Zi kaa -tɔa 'nan Zozi Crizi a min tɔgli 'a be, -a -towli 'nen 'ka -to "nyian 'nan min nen e 'wi tɔgli dra be, te Bali -le 'nen nen -a san -a.

3

1 "Ka 'yio "le zi -kaa "ti Bali -kaa 'yi "yi -dan, en e -kaa laabo 'yee 'nennun, en -kaa ya "nyian -yee 'nennun -a 'kpagba. 'Tredanon 'ka -a -ci tɔa 'nan -kaa ya Bali -le 'nennun -a di, koo wa'a Bali -tɔle di.

2 'An beenun 'be nen 'gve, -kaa dre Bali -le 'nennun -a, en zi -kaa -taa "konle be, ka'a tian -a tɔa di. 'Pian to nen Crizi -taa "man "be, -kaa

-koon "le -yee 'wi 'zo koo -kaa ye "le zi e ci be, -yee 'wi 'zo.

3 Min nen 'wi zie -a -cin ci "ji "be, 'e yei -tɔa 'e 'fli -va, -e 'e vile 'e 'wi 'wliidi "dredi "le zi Crizi "e dre be -yee 'wi 'zo.

4 Min nen e 'wi 'wliidi "dra be, te -a pei a 'e 'padi Bali man, koo 'wi 'wliidi "dredi be, e ya pei 'padi -a Bali man.

5 En kaa -tɔa 'nan Crizi -ta -e 'e -cee 'wi 'wliidi pɛɛnon be -a "nen "wi yi, te ya'a 'wi 'wliidi "dredi di.

6 -Yee "wean min nen 'o 'vale Crizi -a o ya min -towli "a be, ya'a 'wi 'wliidi "dra di. 'Pian bii nen i 'wi 'wliidi "dra be, te zi Crizi ci be, yi'a 'tɔa di, en yi'a tian Crizi -tɔle "fo "di.

7 Men 'nennun, te min 'e 'ka see "paa di! Min nen e 'wi tɔgli dra Bali 'le be, te e ya tɔgli, "le Zozi a tɔgli be -yee 'wi 'zo.

8 'Pian bii nen i 'wi 'wliidi "dra be, te Satan -le 'nen nen 'ya. -Yee ci 'nan, Satan 'wi 'wliidi "dredi 'sia 'treda pou sianan. -Yee "wean nen Bali -pi -ta, 'nan -e 'e Satan -le 'nyranman sre.

9 Min nen e ci Bali -le 'nen a be, ya'a 'wi 'wliidi "dra di, koo Bali -le 'belidi a -a san lo. Ya'a 'kolaman te e 'wi 'wliidi "dra di, e ya Bali -le 'nen 'a -le "wean.

10 'Pian bii nen yi'a 'wi tɔgli "dra die, te Bali -le 'nen "cee 'yia di. En -te yi'a 'i "bui -tu ye "yi "die, te Bali -le 'nen "cee 'yia di. 'Winun zie -a man nen o Bali -le 'nen 'lee Satan -le 'nen -konnən "ye.

Ka cin yi, 'yi!

11 'Wi nen -kaa man -a pou sianan "be, -nyren 'nan -kaa cin yi "yi!

12 Te -kaa 'kon "le min -to nen waa laabo Kaen be -yee 'wi 'zo di! -Yee ci 'nan e ya Satan nen e 'wi 'wliidi "paa 'nyranman a be, -yee 'nen 'a. En 'e -suannen "bu "towli, "ti "towli "te. -Me "le "wean nen yaa -te "men? Koo Kaen 'pa nyranman a -wliidi, 'pian -a -suannen "le 'pa nyranman a "yi.

13 'An "bui Zozinon, -te 'tredanon 'ka 'ka 'ye "yi "die, te 'wi 'e 'ka 'kan di.

14 Koo -kaa -tɔa 'nan, -kaa 'su 'ka -lo, en 'belidi nen ya'a 'nyaan die, e ya -cee ve -a. -Kaa "boonun ye "yi "le "wean nen -kaa -tɔa zie. -Te min -to a 'nan, ya'a 'e "bui -tu ye "yi "die, te -a san a tian 'ka -lo.

15 Min oo min nen e "naan 'e "bui -tu man be, te min -tezan nen -a san -a. En kaa -tɔa 'nan 'belidi nen ya'a 'nyaan die, e 'ka min -tezan -le ve -a di.

16 'Wi 'gve -a nen -kaa yidi "yi "ci -tɔa: Zozi Crizi -ka -cee "wean. -Yee "wean -kaa "ka wo "nyian -kaa "boonun 'to 'ji.

17 -Te 'treda fenun a min -to -lo 'nan 'e "bui -to 'yi, te -yee "ka "di, en -a 'wi a "man "be, -te -a nyirinda 'ka 'senle "da "die, -a -ci a 'wein 'nan Bali -le yidi "yi 'ka -a san lo di.

18 'Men 'nennun, te -kaa min yi "yi -kaa 'le lou 'di! 'Pian -kaa dre w1 'e -koon 'nan -kaa min ye "yi.

19 'W1 z1e -yee -koonman -cee 'nan -kaa ya Bali -le 'w1 tighl -sru, te -kaa ci yra "tra Bali 'le.

20 En -te -cee ci "nrondi tin -tea -kaa da be, -kaa -to 'nan Bali -dan "mlian -cee ci "nrondi da en e -kaa dre w1 p̄enon -toa.

21 'An beenun, -te -cee ci "nrondi 'ka tin -tea -kaa da die, te -kaa Bali tr̄o 'ba -kaa 'ji le "klan -a di,

22 en fe p̄enon nen -kaa laabo -ȳro "be, yaa -noan -cee. Koo -kaa 'ta wo -yee -pei da, en 'w1 nen e ci -a -ci 'so 'a be, -kaa dra.

23 En 'w1 nen yaa laabo -kaa 'lo be -nyren 'nan, -kaa yi -tera 'e 'p1 Zozi Crizi da, en -kaa cin yi "yi 'le z1 e 'v1 -cee be, -yee 'w1 z̄o.

24 Min nen e 'ta wo 'w1 nen Bali -a 'v1 be -a da be, -a san 'lee Bali a min -towli "a. En Bali 'lee -a san a min -towli "a. Bali -le lei 'saun nen yaa -non -cee be, -yee -ci -koonman 'nan -kaa 'vale Bali -a -kaa ya min -towli "a.

4

O Bali lei 'saun -toa 'ko?

1 'An beenun, te 'ka yi -tera minnun -t̄o d̄o p̄enon nen waa ve 'nan Bali lei a 'o 'lo be, o da di. 'Pian 'ka o buo 'kpa -e 'ka -to 'nan lei nen -wlo "be, e "sia Bali va. -Yee ci 'nan, 'wluonon "kaga fuila "man 'tr̄eda, te o 'nan 'o ya Bali 'lewei v̄non "a.

2 Fe nen e Bali lei 'saun 'noan -koonman be -nyren 'gu: Min nen yaa ve min p̄enon yie man 'wein 'nan Zozi Crizi -ta 'tr̄eda blamin -a be, te -a san z1e Bali lei 'saun a -ȳro.

3 'Pian bii nen yi 'a 'w1 z1e -a ve Zozi man die, te Bali lei 'saun 'ka 'i 'lo di. Lei z1e e "sia Crizi 'nanmanzan 'va. Kaa 'man 'nan lei z1e e -taa 'tale, en 'e -ta 'tr̄eda 'va.

4 'Men 'nennun, ka ya Bali -le 'nennun -a. En minnun nen o Bali 'lewei ve 'wlu 'a be, ka o kl̄, koo lei nen 'ka 'ji be, -a 'pleble "mlian lei nen 'tr̄eda minnun 'ji be, -a da.

5 'Wluonon z1e, 'tr̄edanon nen waa -yee "wean o 'w1 ve 'le 'tr̄edanon 'le 'w1 'z̄o, en 'tr̄edanon o wei maan "yi.

6 -Kaa 'ḡoe, -cee ci Bali -le 'nennun -a. -Yee "wean min nen e Bali -toa "be, e -kaa wei maan "yi, 'pian min nen e 'ka Bali -le 'nen 'a die, -a san 'ka -kaa wei maan "yi "di. Z1 -kaa lei nen e 'w1 tighl ve be, 'lee lei nen e 'wlu -sean "be, -a -toa z1e.

Bali va nen yidi 'yi 'sia

7 'An beenun, -kaa cin yi "yi, koo Bali va nen yidi "yi "sia. Min nen e min ye "yi "be, te Bali -le 'nen -a san -a, en e Bali -toa.

8 'Pian bii nen yi 'a min ye "yi "die, te yi 'a Bali toa di, koo Bali min ye "yi.

9 Z1 Bali -a -ci koon -cee 'nan e min ye "yi -gu, e 'yee 'nen -towli 'pa 'sia 'tr̄eda, 'nan -e 'e 'belidi -non -cee.

10 En -yee yidi "yi z1e, e 'ka 'nan -cee Bali yi "yi "di, 'pian -yee -kaa "yi "yi. -Yee "wean -e -ta 'yee 'nen 'a, -e 'e dre 'sraga bu ve -a -kaa man, 'nan -e Bali 'bo 'e -cee 'w1 'wli di 'fui.

11 'An beenun, Bali -kaa 'y1 "yi z1e, -yee "wean -kaa 'cin yi "yi "nyian.

12 Min -to 'ka tian Bali yile di. -Te -kaa cin ye "yi "be, te -kaa 'vale Bali -a, -kaa ya min -towli "a, en te Bali yidi "yi "a 'e 'le soodi -kaa 'ji.

13 Bali 'yee lei 'saun 'non -cee, -yee -koonman 'nan -kaa ya waa min -towli "a, en -kaa fo waa min -towli "a.

14 -Kaa "ti Bali 'yee 'nen 'pa 'sia 'nan -e 'e 'tr̄edanon 'si 'w1 'ji. Ko 'bo 'ḡoe koo -nan 'y1, en ko ya -a v̄nan minnun le.

15 -Te min -to -a 'v1 minnun p̄enon yie man 'wein 'nan Zozi a Bali -p1 -a be, te -a san 'lee Bali a min -towli "a, en Bali 'lee -a san a min -towli "a.

16 -Kaa 'ḡoe, -kaa -toa 'nan Bali -kaa ye "yi, en -kaa yi -tera 'w1 z1e -a da.

Bali min ye "yi, -yee "wean min nen e minnun ye "yi en e Bali ye "yi "be, te -a san 'lee Bali a min -towli "a, en Bali 'lee -a san a min -towli "a.

17 'W1 z1e -yee -koonman 'nan minnun yidi "yi 'lee Bali yidi "yi "a 'e 'le soodi -kaa 'ji. -Te 'w1 z1e e ya 'e 'le soodi -kaa 'ji be, "klan 'ka 'koo -kaa 'ji tin 'ba nyan di, koo -kaa 'winun dre 'tr̄e da "le Zozi Crizi -le 'w1 'z̄o.

18 Min nen Bali -a ye "yi "be "klan 'ka "ji "di, -yee ci 'nan -a -nan nen Bali -le yidi "yi "ci 'e 'le soodi be, "klan 'sia -nan "fo. Min nen yaa -toa 'nan o 'w1 "nen -koonman 'ȳre be, "klan a "ji, min nen "klan a "ji z1e, te -yee Bali yidi "yi 'ka 'e 'le soodi di.

19 Bali 'bo 'be -kaa 'y1 "yi 'e 'flin, -yee "wean -kaa minnun 'lee Bali ye "yi.

20 -Te min -a ve 'nan, an Bali ye "yi -e te ya 'a 'e 'b̄oi -to ye "yi "die, te 'wluzan nen -a san -a. -Yee ci 'nan, min nen ya 'a 'e 'b̄oi nen yee ye be, 'be ye "yi "die, ya 'a 'kolaman -e 'e Bali nen ya 'a 'be ye die, 'be yi "yi "di.

21 -Pei nen yaa -to -cee be, -nyren 'gu. E 'nan: Min nen 'e Bali ye "yi "be 'e 'b̄oi -to yi "yi "nyian.

5

1 Minnun nen o yi -teala "da 'nan Zozi 'be ci min 'sizan 'w1 'ji Crizi -a be, te Bali -le 'nennun nen waa. En -te min 'e "ti ye "yi "be, yaa ci 'nennun ye "yi "nyian.

2 'W1 nen yaa -koonman 'nan -kaa Bali -le 'nennun ye "yi "be, -cee Bali yidi "yi 'lee 'ta woladi -a wei da nen.

3 -Te -kaa 'ta wula 'w1 nen Bali -a 'v1 be -a da be, -yee ci Bali yidi "yi "a. -Yee 'winun 'bo 'ta 'ta wodi 'ka 'pleble di,

⁴ Koo min nen Bali -le 'nen 'a be, e 'treda fenun klı.

Min nen eyi-tera Bali dabε 'wı 'yi 'nenyaa -si 'sia

Fε nen yaa -maan 'lɔɔ -kaa 'treda fenun klı be, -cee yi -teradı Bali da nen.

⁵ -Tıε -kolaman 'treda fenun 'klıdı -a? Min nen e yi -teala "da 'nan Zozi a Bali -pı -a be -a san nen.

⁶ Zozi Crizi zıε e -ta. Zı e -ta be, 'yi nen waa -batize dre -a be, -yεε -maan waa -tɔ 'nan Bali -pı nen. En -a -te nen waa 'wɔ -a nyen nen e -sran be, -yεε -maan waa -tɔ 'nan Bali -pı nen. Wa'a vıle 'yi 'saza 'be -maan waa -tɔ dı, 'pian o "flınɔn nen. En Bali lei "e 'vı 'nan 'wı zıε, 'wı 'kpa nen, koo Bali lei 'ka 'wlu 'sean dı.

⁷ Fε nen yaa -kɔɔnman 'nan 'wı 'kpa nen be, e ya yaaga.

⁸ Bali lei 'saun a, en 'yi a, en nyen a, o yaaga zıε o wei dre 'tɔwlı.

⁹ 'Wı nen min -a ve be, -kaa "siala 'wı 'kpa -a. 'Pian 'wı nen Bali -a ve be -a 'kpa 'mlıan 'wı nen min -a ve be -a da, en "men "be Bali 'be 'vı 'nan 'e 'pı nen.

¹⁰ Min nen e yi -teala Bali -pı da be, 'wı nen Bali -a 'vı zıε, yaa -tɔa 'nan 'wı 'kpa nen. En min nen ya'a yi teala Bali da dıε, e Bali "siala 'wı zıε, koo ya'a yi -teala 'wı nen Bali -a 'vı 'e 'pı man be -a da dı.

¹¹ 'Wı 'bɔ nen Bali -a 'vı be -nyren 'gɔ: 'Belıdı nen ya'a 'nyaan dıε Bali 'bɔ -a -nɔn -ceε. 'Belıdı zıε yaa -nɔn -ceε 'e 'pı -a.

¹² Min nen 'o 'vale Bali -pı -a o ya min -tɔwlı "a be, te 'belıdı zıε e ya -yrɔ. En min nen 'o 'vale Bali -pı -a o 'ka min -tɔwlı "a dıε, 'belıdı zıε e 'ka -a san lɔ dı.

Te 'ka 'pε 'si 'cee yi -teradı Bali da -sru "dı!

¹³ Kaa nen ka yi -teala Bali -pı da be, 'wı pεenɔn zıε maan cren -te 'ceε -e 'ka -tɔ 'nan 'belıdı nen ya'a 'nyaan dıε, e ya 'ka 'lɔ.

¹⁴ Fε nen yaa -maan 'lɔɔ nyen 'ka -kaa 'ji Bali 'le dıε, -nyren 'gɔ, -te -kaa fe -tɔ laabɔ -yrɔ "le zı e cı -a cı 'sɔ 'a -yee 'wı 'zɔ be, e -kaa wei maan.

¹⁵ -Te -kaa fe -tɔ laabɔ -yrɔ "be, -kaa -tɔa 'nan e -kaa wei maan, -yee "wean -kaa -tɔ 'nyian 'nan, fe nen -kaa laabɔ -yrɔ "be, yaa -nɔan -ceε.

¹⁶ -Te min 'e "bɔı Zozızan -tɔ 'yı, te e ya 'wı 'wlıdı "drɛnan be, 'e Bali trɔ 'ba -yee 'wı man. 'Wı 'wlıdı "nen min zıε ya'a dre be -te ya'a 'belıdı sia min lɔ dıε, Bali 'belıdı -nɔan -yrε. 'Pian 'wı 'wlıdı "tɔ a be, e 'belıdı "sia min lɔ. -Te min -a dre be, te 'ka Bali trɔ 'ba -a san le "fo "dı!

¹⁷ 'Wı pεenɔn nen min -a dra te e 'kla -si yra dıε, e ya 'wı 'wlıdı "drɛdı -a Bali 'le. 'Pian -a -mie a be, 'be 'ka 'belıdı sia min lɔ dı.

¹⁸ -Kaa -tɔa 'nan Bali -le 'nen 'ka 'wı 'wlıdı dra te yaa dra dı. Bali -pı 'bɔ 'be yıε -tɔa "va -e Satan 'e vıle 'e 'wı 'tɔ dre -yrε "dı.

¹⁹ -Kaa -tɔa 'nan Bali -le 'nen nɔn nen -kaa a, en 'trɛdanɔn pεenɔn a Satan -lɔ.

²⁰ -Kaa -tɔa "nyian 'nan Bali -pı -ta, e 'pa -kaa 'va en -kaa Bali tıgı 'tɔ. En -kaa 'vale Bali tıgı 'a -kaa dre min -tɔwlı "a, koo -kaa 'vale -a -pı Zozi Crizi -a -kaa dre min -tɔwlı "a. -A -pı zıε, -yεε cı Bali tıgı 'a, en -yεε cı 'belıdı nen ya'a 'nyaan dıε -a.

²¹ 'Men 'nen nɔn, te 'ka -sɔɔnla fe nen min -a -paan "be -a -sru "dı.

'Fluba "flizan nɛn Zan -a crɛn -tɛ

¹ 'An 'bɔ 'gʊɛ, an ya -leglizi min ceje -tʊ -a, mɛɛn 'fluba 'gʊɛ -a crɛn -tɛ -leglizi nɛn, Bali -a 'si 'va "bɛ, -yrɛ. Maan crɛn -tɛ -a 'bɔ 'lee 'e 'jinɔn lɛ. An 'ka ye "yi 'kpa, 'pian 'an 'saza "cɛɛ dɪ, minnun pɛɛnɔn nɛn o -si tɪɪl -tɔa "bɛ "o 'ka ye "yi "nyian.

² Kɔɔ Bali wei tɪɪl a -kaa 'ji, ɛn -a -cin yra -kaa 'ji 'li 'trilii.

³ -Kaa "tɪ Bali 'lee 'e 'pɪ Zozi Crizi bɛ, o "yi "dra -cɛɛ, o -kaa nyrinda "sia, ɛn o -fʊdɪ -trɔɔ -nɔan -cɛɛ. -Te -kaa ya -tʊwli 'wɪ tɪɪl -sru, ɛn -kaa cin ye "yi "bɛ, -a pɛɛnɔn zɪɛ, waa -nɔan -cɛɛ -kpɔ.

'Ka cin yɪ 'yi!

⁴ 'An 'ci nran 'kpa, kɔɔ an 'ka -mienun 'yɪ, te o 'ta wɔla 'wɪ tɪɪl -sru, "le zɪ -kaa "tɪ a 'vɪ bɛ, -yee 'wɪ 'zʊ.

⁵ ɛn 'bɛ nɛn 'gʊɛ, 'an "bʊɪ Zozinɔn, an 'wɪ "paala 'cɛɛ 'nan, -kaa cin yɪ "yi! -Pei -tre "cɛɛ an cɪ -a crɛn -tenan dɪ, 'pian -pei ceje nɛn -a pou sianan -kaa 'man bɛ, -nyrɛn.

⁶ Yɪdɪ "yi "nɛn maan ve bɛ, -nyrɛn 'nan, -kaa 'ta wɔla Bali wei da. -Pei ceje nɛn -a pou sianan kaa 'man bɛ, -nyrɛn. 'Ka 'ta wɔla "da!

*'Ka drɛ 'yi minnun nɛn o Bali 'lewei ve
'wlu 'a bɛ o va*

⁷ Minnun nɛn o min see "paaman -e min 'e 'si 'wɪ tɪɪl -sru "bɛ, o ya "kaga, ɛn o fuila "man 'trɛda. Minnun zɪɛ, o 'ka "vale 'o "we "man 'nan Zozi Crizi nɛn e -ta 'trɛda bɛ blamin nɛn dɪ. Min nɛn yaa dra zɪɛ, Zozi Crizi 'nanmanzan nɛn, ɛn min nɛn 'e min see "paaman bɛ -nyrɛn.

⁸ 'Ka yɪɛ 'tɔ 'ka 'fli -va, -e 'ka 'ka -kopa yɪ 'e 'ciɪla "da. -Te ka 'a drɛlɛ dɪɛ, 'wɪ pɛɛnɔn nɛn -kaa drɛ bɛ, -a "nɛn "fo 'e "tun.

⁹ 'Wɪ nɛn Crizi 'a paa minnun ji bɛ, min nɛn ya 'a 'bɛ "paale minnun ji dɪɛ, 'pian "e pee 'pa "da "bɛ, te -a san 'lee Bali 'ka min -tʊwli "a dɪ. 'Wɪ nɛn Crizi 'a paa minnun ji bɛ, min nɛn yaa 'lein "paaman minnun ji bɛ, te -a san a min -tʊwli "a 'o 'vale -kaa "tɪ 'lee 'e 'pɪ -a.

¹⁰ -Te min -ta 'ka 'va 'nan, ɛn -yee 'wɪ "paadu a 'e 'pee Crizi 'le vɛ man bɛ, te 'ka 'wɪ "man -e 'e 'fʊ 'cee "kɔnnɛn "dɪ, ɛn te 'ka 'bɔ 'tɔ bʊ "fo "dɪ.

¹¹ Kɔɔ min nɛn yaa 'tɔ 'bʊ bɛ, 'wɪ 'wɪdɪ "nɛn min zɪɛ yaa drɛ bɛ, te e drɛ o "fli "le vɛ -a.

¹² 'Wɪ "kaga "a 'an 'ji -e 'an vɪ 'cɛɛ, 'pian an 'ka "vale 'an crɛn -tɛa "dɪ. An ya "vale 'an "lo 'ka 'va -e 'an 'wɪ tin 'ba 'cɛɛ 'an 'bɔ 'a, 'dʊ -e -kaa ci 'e "nran 'kpa.

¹³ 'Ka "bʊɪ Zozinɔn nɛn Bali o 'si 'va "nyian 'gʊɛ, o "we 'ka 'va.

**'Fluba yaagazan nɛn
Zan
-a crɛn -tɛ**

¹ 'An 'bɔ 'gʊɛ, an ya -leglizi min ceje -tʊ -a, mɛɛn 'fluba 'gʊɛ -a crɛn -tɛ. Maan crɛn -tɛ 'an bee Gai nɛn maan ye "yi 'kpa bɛ -yrɛ.

² 'An bee, an Bali trʊ "baa 'nan, 'wɪ pɛɛnɔn 'e drɛ 'yɪɛ "yi, 'nan 'i 'kɔn 'i 'belidɪ 'i kɔlɛbo 'ji. Maan -tɔa 'nan, Bali 'lɛ bɛ 'i lei a 'e 'belidɪ.

³ Kɔɔ -kaa "bʊɪ Zozinɔn -mienun -ta 'gʊ, ɛn zɪ 'i cɪ 'wɪ tɪglɪ -sru "bɛ, 'lee zɪ 'i 'ta wɔla "da "bɛ, waa 'vɪ 'mɛn. 'Wɪ zɪɛ yaan 'ci nran 'kpa.

⁴ 'Wɪ 'pee 'ka "nyian 'an 'ci nranman -e 'bɛ 'mlin -a mandɪ 'nan 'mɛn 'nɛnnun 'ta wɔla 'wɪ tɪglɪ -sru "bɛ -a da dɪ.

Zan Gai 'tɔ 'yi 'vɪ

⁵ 'An bee, 'i 'wɪ dra 'i 'ci -a -tʊwli 'i "bʊɪ Zozinɔn lɛ. -Te yi'a o tɔa dɪ oo, yia dra -wɛ "nyian zɪ.

⁶ Minnun zɪɛ, o 'yie min yɪdɪ "yi 'vɪ -leglizi -ji 'nɔn lɛ 'gʊ. Mɛin trʊ "baa, -te o "ta -ko fɛ pee -nan bɛ, 'i 'pa o va. -Yɛɛ cɪ Bali cɪ 'sɔ wɪnɔn -a.

⁷ O 'si 'wee vɛ -nan 'nan -e 'o Zozɪ Crizɪ -le 'nyranman 'pa. Wa'a 'wɛlɛ "man -e minnun nɛn wa'a tian -sɔɔnlɛa Zozɪ -sru "dɪɛ, 'o o lɔ fɛ 'si dɪ.

⁸ 'Wɪ zɪɛ -yee "wɛan bɛ, -kaa nɛn -kaa -sɔɔnla Zozɪ -sru "bɛ, -kaa 'pa minnun zɪɛ o va. Zɪ -kaa "paa o va 'wɪ tɪglɪ fuiladɪ -a "man zɪɛ.

*Zan min -tʊ nɛn waa laabo Diotrɛfu bɛ -yee
'wɪ 'vɪ*

⁹ An 'wɪ -mie crɛn -tɛ 'e tɛdɛ, maan 'pa 'sia -leglizi nɛn Diotrɛfu cɪ -ji bɛ, -a -ji 'nɔn lɛ. 'Pian Diotrɛfu 'bɔ nɛn e cɪ 'vale 'e dra o tazan -a bɛ, 'wɪ nɛn maan 'vɪ bɛ, ya'a 'silɛa "da "dɪ.

¹⁰ -Yee "wɛan -te an 'bɔla 'nan nun bɛ, 'wɪ 'wɪdɪ pɛɛnɔn nɛn yaa dra bɛ, maan ta bɔala. E "we 'kʊ man -wɪdɪ, ɛn e 'wɪlu -sɛan 'kʊ man. 'Pian 'bɛ nɛn zɪɛ 'bɛ 'ka -a cɪ sɔa dɪ. -Kaa "bʊɪ Zozinɔn nɛn o bɔala "va "bɛ, ya'a 'we "man -e 'o 'fʊ -yee "kɔnnɛn "dɪ. ɛn -te min nɛn e -kʊ min zɪɛ -a 'yee "kɔnnɛn "bɛ, yaa san -pian -leglizi -ji.

¹¹ 'An bee, te 'i 'wɪ nɛn e cɪ -wɪdɪ "bɛ -a -nan yɪ min lɔ -e 'i drɛ dɪ. 'Pian 'wɪ "yi "nɛn 'i drɛ. Min nɛn e 'wɪ "yi "dra bɛ, te Bali -le 'nɛn nɛn -a san -a. ɛn min nɛn e 'wɪ 'wɪdɪ "dra bɛ, te ya'a Bali tɔa dɪ.

*Zan min -tʊ nɛn waa laabo Demetri bɛ -yee
'wɪ 'vɪ*

¹² Demetri -le vɛ bɛ, min pɛɛnɔn -yee 'wɪ "yi "ve. ɛn 'wɪ tɪglɪ nɛn e 'ta wɔla "da "bɛ -yɛɛ 'tɔ "yi bɔala "nyian. 'Kʊ 'bɔ 'gʊ, "kʊ 'tɔ "yi "ve "nyian, ɛn yia -tɔa 'nan 'wɪ nɛn kʊa ve bɛ, 'wɪ 'kpa nɛn.

¹³ 'Wɪ "kaga "a 'an 'ji -e 'an vɪ 'yɪɛ, 'pian an 'ka "vale 'an crɛn -tɛa "dɪ.

¹⁴ Maan "nrɔnman 'nan tʊ -fʊ "wɛnnɔn -e 'kʊ cin yɪ, -e 'kʊ -sɛɛ "wʊ 'kʊ cin yei.

¹⁵ 'I 'fʊ -trɔɔ! 'I beenun "we 'i 'va, ɛn an "we 'kʊ beenun pɛɛnɔn 'va 'tʊdʊ.

'Fluba nen Zud -a crēn -te

1 'An 'bō Zud nen Zaji 'bōi-a bē, an ya Zozi Crizi 'suzan 'a. Mēēn 'fluba 'gūe -a crēn -te minnun pēēnōn nen Bali o laabu bē -wle. - Kaa "tī Bali 'ka ye "yi, en -a yie a 'ka da -trilii -e Zozi Crizi 'e 'ta.

2 Bali -le nyrinda, 'lee 'yee -fōdī -trōō, 'lee 'yee yidī "yi 'e drē 'cee vē -a 'e 'ciula "da!

'Ka drē "yi minnun nen o 'wī ve 'wlu 'a Bali wei da bē o va!

(2 Pi 2.1-17)

3 'An beenun, -a -cin a 'an 'ji 'e tēde 'kpa tiglu 'nan, an 'fluba 'crēn -tēa 'cēē, -kaa 'si nen Bali -a 'wō 'wī 'ji bē -a da. 'Pian maan 'yī 'nan, e ya 'le 'an 'wī 'plā 'cēē. 'Wī zīē -nyrēn 'nan: Bali -le 'wī 'nōnōn nen -kaa yi -tēra "da "bē, 'ka 'tō "da "plēble! Bali -a -nōn minnun nen o cī -yee vē -a bē -wle, en ya'a 'limlan 'li 'fo "dī.

4 'Wī zīē maan 'plā 'cēē, kōō min -mienun wla 'ka yei 'e yōōdī. Wa'a 'ta 'wōla Bali wei da dī, en o 'wī 'wliidī "dra te waa "paa 'nan, Bali -le 'yi 'bē -si -nōn 'wle. 'Wī zīē -a drēdī -ji bē, Minsan Zozi Crizi nen -kaa tazan -a 'e -tōwli "bē, -a 'bō nen waa -tua 'o 'pēla koda. Minnun zīē 'wī nen e "ta -taa "bōlē o man bē, waa crēn -te Bali -le 'fluba 'ji 'e 'cēn.

5 'Winun nen 'gūē kaa -tōā 'e 'cēn 'va, en an ya "vale 'an -cin -tōā "nyian 'ka 'ji. 'Li 'kpa bē, Minsan 'yee minnun Izrael 'nōn 'si Ezipti noanba -ji, 'pian "bē -sru minnun nen wa'a yi -tēlā "da "dīē, e o -nan -nyan.

6 En "nyian bē 'ka 'cī "nrōn 'wī nen e 'bō Bali -le 'pasiānōn nen laji bē o -mienun man bē -a da. 'Wī zīē -nyrēn 'nan: Bali 'plēble 'nōn -wle, en wa'a 'wīlē 'bē man dī. Fēnan nen Bali o -nyran bē, -wēē 'tōi. -Yee "wēan Bali o yru, en e o 'plā klun 'pū 'va. O -fo -nan zīē, -trilii -e tin 'ba yi -dan 'e 'bō.

7 'Fla nen waa laabo Sodōm 'lee Gomōr bē 'lee 'flanun nen o "srōn "bē, o -cin 'e -trōā 'ka 'ji "nyian. 'Fla zīē -a da "nōn bē, 'wī 'tōwli "nen Bali -le 'pasiānōn zīē waa drē bē, -a 'bō nen "o drē. Kōō 'o 'flī -nōn -kōnēn -wēēdī 'lee lī -wēēdī lē, te 'winun nen blamin 'ka -a dra dīē, waa "paa 'nyranman -a. -Yee "wēan Bali 'wī "nen -kōōn -wle 'tē nen ya'a 'driman 'li 'mlōnmlōn dīē -a. Bali 'wī zīē -a drē 'nan -e 'e drē -cēē 'wī -kōōn "manvē -a.

8 Minnun nen o wla 'ka yei "bē, 'wī 'tōwli zīē -a 'bō nen waa dra. Nyrin nen waa -tēa "bē, -a da nen o 'wī "paa -e 'o 'wī 'wliidī "drē, -e 'o Bali wei -fōlā 'o "trōēn -sru, -e 'o 'tō srō Bali -le 'pasiānōn nen laji en o cī -dan -a bē, o man.

9 Bali -le 'pasiānōn nen laji bē, o tazan -dan nen waa laabo Mishel bē, ya'a 'wī zīē -a drēlē dī. Tō nen "o 'vale Satan -a o Moizi pa ta wī 'vī

bē, ya'a 'tō srōlē Satan man dī. Yaa 'vī 'pian -yrē 'nan: «Minsan 'e 'wī "nen -kōōn 'yie!»

10 'Pian minnun 'labē o 'tō srōman fē nen wa'a 'tōā dīē -a man. O -blu "taan 'le -winun -zū. 'Wī nen e -trōā 'o 'wulo -ji bē, -a da nen o 'ta 'wōla, o 'bō 'nan -nyan wī nen.

11 'Wī -taa "bōlē o man. Kōō -si -tōwli "nen Kaēn 'ta 'wōla "da 'lī bē, -a da nen o -sōōnla. En "lala yidī "yi "le "wēan, 'wī 'wliidī "nen Balam a drē 'lī bē, -a -tōwli "nen o cī -a drēnan. En o wluan Bali man "le zī Kore -a drē 'lī bē -yee 'wī 'zū. O -nan -nyan wī nen.

12 -Te Zozinōn "o cin 'yī 'nan, -e 'o fē -blī 'e cin va bē, vē -mienun zīē o ya 'o yei. 'Yra 'ka 'o yie man fē -blinan dī. O 'bō 'pōn -ji fē nen waa -wēēman. Wēē -maan minnun 'ka 'tō srēman. Vē -mienun zīē o ya 'le 'nan laa 'bē wla "ji, 'pian 'yī 'ka "ji -e 'e 'fēn dī, fulō -ciala waa "da. En o ya "nyian "le yiba "nen -a ba tū 'bō, te -a 'blō "ka "man "dīē, -yee 'wī 'zū. O ya "le yiba "nen waa 'sōra bē, -yee 'wī 'zū. O -ka "fō.

13 Waa dra "le zī jemīe 'e 'blō -fōā, -e 'e 'va "tri wēēn bei "bē, -yee 'wī 'zū. Waa dra "le mlēn crēn nen e 'si 'e 'tō -nan bē, -yee 'wī 'zū. Klun 'pū tiidī "va nen Bali o -nyran "nan 'plā. -A -nan nen, o -fo 'lī 'trilii.

14 'Lī bē Enōk nen Adan klu 'sōravlizan 'a bē, e minnun zīē 'wēē 'wī 'vī. Yaa 'vī 'nan: «"Ka 'yidī! Minsan -taa 'o 'vale 'yee 'pasiānōn nen laji bē o "kaga 'kpa -a,

15 -e 'e 'trēdanōn pēēnōn 'le tin 'ba. E 'wī "nen -kōōnman minnun nen o drē wī cī -wliidī "bē -wle, 'winun nen waa drē "va 'zia -wliidī 'lee 'winun nen waa 'vī "wā 'zia -wliidī "bē -a man.»

16 Minnun zīē o cī 'ka 'lī 'sōlē dī. 'Wī pēēnōn nen e bōā "o man bē, o wunwun "ve "da. O 'ta 'wōla 'o 'cī 'sō winun -wliidī "da. Wei -dandan a 'o 'le, en o minnun see "paaman wei 'nōnōn 'a, te o o -ble.

Te 'ka 'pē -sru 'e tōā dī!

17 'An beenun, 'winun nen -kaa san Zozi Crizi -le 'pasiānōn -a 'vī 'e 'cēn bē, -a -cin 'e 'tō 'ka 'ji.

18 Waa 'vī 'cēē 'nan: «Tū -fōlā "da "ji bē, Bali sēē wōnōn -kōan. O 'ta wō 'o 'bō 'cī 'sō winun 'wliidī -sru.»

19 Minnun zīē -wēē Zozinōn "cēan 'e cin man. 'O 'bō 'wulo -ji 'winun da nen o 'ta wōla, Bali lei 'ka -wō "fo "dī.

20 'Pian 'an beenun, 'cēē vē bē, 'wī 'nōnōn nen e 'si Bali 'bō 'va, en ka yi -tēra "da "bē, 'ka 'pa 'ka cin va -a -e 'ka 'tō 'plēble! 'Ka Bali trū 'ba Bali lei 'saun 'le 'plēble 'a!

21 Bali 'ka ye "yi, 'ka 'fo 'ka leādī "man! -Kaa san Zozi Crizi -kaa nyrinda 'si, 'ka yie 'trōā "da "trilii, -e tū nen e 'belidī nen ya'a 'nyaan dīē -a -nōan -cēē bē, 'e bō.

22 Minnun nen "o 'cī -fōōdī 'sia bē, 'ka o nyrinda 'si!

²³ Εη "nyian min -mienun a βε, ο drε wι ο
 'pla Bali -le tin 'badι wlu. 'Ka ο 'si 'wι 'ji, "tαgο
 'o 'kο 'tε 'va! Εη "nyian min -mienun a βε, 'ka
 ο nyrinda 'si! 'Pian 'ka "klan Bali lο! -Wee
 "tri "nen -wλο "βε, te 'ka 'pe wο "va "dι!

²⁴ Tο -dan 'e 'kον Bali -le vε -a! E -kolaman
 'e yie 'tοdι -a 'ka 'va, -e 'ka vιε 'ka 'wι 'wlidι
 "drε dι.

Tο -dan 'e 'kον Bali -le vε -a! E -kolaman e
 -ko 'kaa, -e 'ka -yee -dan ci yι, te 'tο 'ka 'e 'padι
 'ka man dι, te ci "nrandι a 'ka 'lο.

²⁵ Tο -dan 'e 'kον Bali -le vε -a! E ya 'e 'tοwli,
 εν -yεε ci min 'sizan 'wι 'ji -a. -Kaa san Zozi
 Crizi -le "wεan βε, 'tο -dan a -yee vε -a, εν
 mingonnen -blidι a -yee vε -a, εν 'pleble a -yee
 vε -a, εν -koladι a -yee vε -a. -A pou sianan 'li
 'e 'cεn, -e 'e 'bο cεεgυ yi -a βε, zι Bali ci zιε, εν
 e -fo -a 'li 'trilii. Αμεη!

'Wīnun nēn Zozi -a- nan kōon Zan lē bē -nyrēn 'gū Apokalīs

1 'Wīnun nēn Bali -a ta 'bōla Zozi Crizi lē bē -nyrēn 'gū. 'Wīnun zīē Bali -a ta bōla -yrē 'nan -e 'wī nēn e -taa "drēlē bē, Zozi 'e -kōon 'e 'sunōn lē. -Yēē "wēan nēn Zozi 'yēē 'pasianōn nēn laji bē -a -tū 'pa 'sia 'e 'suzan Zan -va, en yaa -a -nan kōon -yrē.

2 'Wī pēēnōn nēn Bali -a ta 'bōla Zozi lē, en Zozi -a -nan kōon Zan lē bē, -a 'bō nēn Zan -a 'sinan 'pa 'fluba 'gūē -a -ji.

3 Min nēn e 'fluba 'gūē -a ta ve bē, Bali -le -fēa a 'man. En minnun nēn 'o 'trōēn -tōa -a -ji wī lē, waa 'paala 'o 'ji tē o 'ta wōla "da "bē, Bali -le -fēa a o man. Minnun zīē 'o 'ci 'e 'nran, kōō 'wīnun nēn Zozi -a -nan kōon bē -a drēdi tū 'bō 'kogo.

Zan Zozinōn 'tō 'bv

4 'An 'bō Zan, mēēn 'fluba 'gūē -a cren -tē 'ka -leglizi 'sōravli "nēn Azi 'lēglōn 'ji bē, 'cēē. Bali a -nan tū pēēnōn man, e ya -nan 'li 'e 'cēn, en e -taa.

'E 'yēē 'yi 'lēē 'yēē -fōdī -trōō -nōn 'cēē. En 'nyian bē, lei 'sōravli "nēn Bali -le mingōnnēn pēin 'lē bē, Bali lei 'saun nēn. 'O 'wēē 'yi 'lēē 'wēē -fōdī -trōō -nōn 'cēē.

5 En 'nyian bē, Zozi Crizi 'e 'yēē 'yi 'lēē 'yēē -fōdī -trōō -nōn 'cēē. -Yēē cī 'wī zīē -a -nan yīzan -a, ya'a 'wī ve 'wlu 'a dī. En -yēē cī min nēn Bali -a wluān -kanōn 'va 'e tēdē bē -a, en -yēē mingōnnēnnun pēēnōn nēn 'trēda bē o "paala.

Zozi Crizi -kaa ye 'yi. E wū 'man en minnun -a -tē, 'nan -e -a nyēn 'e -kaa 'sū 'wī wīdī 'lō.

6 E -kaa drē Bali -le mingōnnēn trēda 'nōn 'a. E -kaa drē Bali -pannōn 'a, 'nan -e -kaa 'e 'tī Bali 'sū. 'Tō -dan 'e 'kōn Zozi 'lē vē -a, en 'plēblē 'e 'kōn 'yēē vē -a 'li 'trilīi. Amēn!

7 'Ka drē "yi! Zozi Crizi -taa "nyian 'e 'pēē. E -taala "lōlū -kōēi "da, en minnun pēēnōn -a ye. Minnun 'bō nēn o -tīn 'wō -a 'sēan da oō, "o "yē "nyian. Yī zīē -a da bē, 'lēglōn pēēnōn 'ji minnun -wuōdī 'siala "klan -dan 'lō. 'Wī tīglū nēn, Amēn!

8 Mīnsan Bali "e 'nan, 'yēē cī 'wī pēēnōn pou sianan "a, en 'yēē cī 'wī pēēnōn 'lē 'srannan "a. 'E ya -nan tū pēēnōn man, 'e ya -nan 'li 'e 'cēn, en 'e -taa. 'Yēē cī 'plēblē pēēnōn 'san Bali -a.

Zozi 'e 'fīi kōon Zan lē

9 'An 'bō Zan nēn 'ka "bōdī Zozizan 'tū -a bē, an ya 'an yra yman 'lē 'cēē 'wī 'zō. An ya Bali -le mingōnnēn trēdāvē -a "lē 'cēē 'wī 'zō. Zozi "paa 'an 'va, -yēē "wēan nēn an -pōan "sōa 'wīnun -ji "lē 'cēē 'wī 'zō. An -tō Bali -le 'wī -sru, en an -tō 'wīnun nēn Zozi -a -cī 'si 'mēn bē -a da, -yēē "wēan nēn minnun 'an 'kūn, en

o -kū 'maan 'yi yēi 'trē nēn waa laabo Patmo bē -a da.

10 -Kaa san -lē yi da nēn Bali lei -sēn 'an da, en an wēi -tū 'man 'an kōda. E wū 'plēblē "lē 'bēi 'lē 'wī 'zō.

11 Wēi zīē e 'nan: «'Wīnun nēn yīa -nan ye bē, 'i cren -tē 'fluba da, -e 'i 'pa 'sia -leglizi 'sōravli 'gūē -wlē. Efēz -leglizi a -tū, en Simiri -leglizi a -tū, en Pērgami -leglizi a -tū, en Tiatiē -leglizi a -tū, en Sardo -leglizi a -tū, en Filadēfi -leglizi a -tū, en Laodize -leglizi a -tū, o lē nēn 'i 'fluba zīē -a 'pa 'sia.»

12 -A -nan nēn 'an 'man līla 'nan -e 'an min nēn e cī 'wī tīn 'banan 'mēn bē -a yī. Zī 'an 'man līla bē, an -kannēn -tōra "dāvē 'yī 'sōravli. O ya 'o drēdi -siga -a.

13 -Kannēn -tōra "dāvē zīē o yēi "bē, an fē -tū 'yī. E ya "lē Blamin -pī -lē 'wī 'zō. Sō -gblō nēn 'e wōdī "da, en -tīēn 'kōlē nēn 'e drēdi -siga -a bē, -a 'bō nēn yaa -tō 'e kugu da.

14 -A -wulo "jē "a 'fuvu "lē 'nanwlē luv "lē 'wī 'zō. E ya 'fuvu 'yryrī. En -a yīē "bia "lē 'tē 'lē 'wī 'zō.

15 En -a cēin "fīi "nēn 'e 'wlu bē, o "bia "lē -bulalē nēn waa 'wō 'tē 'a en e 'man bē -yēē 'wī 'zō. En -a wēi -klunman "lē 'yī -dan 'bē cī -sennan -klo -ji.

16 En mlēn cren 'sōravli "a -a -pē "yī 'lō. Sēn nēn -a 'lē a "man en -a 'lē a -pē "fīi "da bē, e ya -a 'lē. En -a yra "bia "lē yīdē 'bē cī 'binan 'plēblē 'kpa.

17 Zī an min zīē -a 'yī bē, en an -tria "wlu. An 'sōra "ji "lē min -kadī -lē 'wī 'zō. -A -nan nēn 'e 'pē "yī 'plā 'an da, en e 'mēn 'nan: «Tē "klan 'e 'i 'tē dī! Mēēn cī 'wī pēēnōn pou sianan "a, en mēēn cī 'wī pēēnōn 'lē 'srannan "a.

18 Mēēn 'belidī -nōan "min lē. An -ka en an fuv, 'bē nēn 'gūē 'an yīē a "man 'li 'trilīi. 'Plēblē a 'an 'lō -e 'an minnun wluān -kanōn 'va. En 'plēblē a 'an 'lō -e 'an minnun 'si -yremō fla.

19 -Yēē "wēan 'wīnun nēn yīa 'yī bē, 'i cren -tē. -A -miēnun a drēnan 'va, en -a -miēnun -taa "drēlē.

20 I mlēn cren 'sōravli 'yī 'an 'pē "yī 'lō, en i -kannēn -trōa "dāvē nēn -siga -a bē -a 'yī 'sōravli. 'Wīnun zīē -a -cī nēn 'gū, mlēn cren 'sōravli "bē, -wēē cī Bali -le 'pasianōn nēn laji bē, o 'sōravli "nēn 'o yīē -tōa -leglizi 'sōravli 'bō 'va bē waa. En -kannēn -trōa "dāvē 'sōravli "bē -leglizi 'sōravli 'bō nēn.»

2

'Wī nēn Zozi -a 'vī Efēz 'nōn 'lē vē -a bē -nyrēn 'gū

1 «'Wī 'gūē 'i cren -tē -e 'i 'pa 'sia Bali -le 'pasiazan nēn Efēz -leglizi -ji bē -yrē. 'I cren -tē 'nan:

'An 'pē "yī 'lō nēn mlēn cren 'sōravli "cī, en 'mēn 'ta 'wōla -kannēn -trōa "dāvē nēn -siga -a bē -a yēi. 'An 'bō "e 'nan:

2 'Ka Zozinon nen Efex be, an 'ka dre winun -toa, en 'ka 'fli nen kaa -noan 'men 'nyranman -ji 'pleble be, maan -toa. En 'ka ye nen ka -tala 'w1 da be, maan -toa. Maan -toa 'nan 'ka 'vale min -wlidunun -a ka'a 'sala di. Minnun nen waa ve 'o 'fli man 'nan Zozi 'le 'pasianon nen 'waa, te o 'ka 'a die, ka o -nanjen en kaa -to 'nan 'wlnunon nen waa.

3 Maan -toa 'nan 'ka ye -tala 'w1 da, en 'men "wean 'ka yra 'y1, 'pian 'ka 'pe 'ka plole di.

4 'W1 peenon nen kaa dre "yi "be, maan -toa, 'pian 'w1 'to a 'an 'ji -e 'an 'pla 'cee. 'W1 zie -nyren 'nan, 'an yidi "yi "tede nen 'ka 'ji be, 'ka 'pe plv 'man.

5 'Cee 'an yidi "yi "tede te ka dre 'an -srulon 'a 'e 'tre be, 'ka 'ci 'nrøn "da! 'Ka 'si 'w1 'wli di "dred1 man, -e 'w1 'yi "nen kaa dre 'e tede be 'ka dred1 'sia "nyian! -Te ka'a drele die, an 'lo 'ka 'va -e 'an 'cee -kannen -trøa "dave 'si 'an man -køobli.

6 'W1 nen kaa dra "nyian "yi "be, -nyren 'gv, 'winun nen Nikolai -srulon -a dra be, -a 'w1 "naan 'ka man "le zi -a 'w1 "naan 'an man be -yee 'w1 'zv.

7 Min nen 'w1 man "trøen "ci -a -wulo -man be, 'w1 nen Bali lei ci -a vnan Zozinon le be -a san 'e man. Min nen e 'ta wola 'winun zie -a da en -a -wulo 'bøla "va "be, yiba "nen e 'belidi -noan "min le be, maan 'blv -noan -a san le -e 'e -bl. Yiba zie e ya 'e 'tødi Bali -le fei.»

'W1 nen Zozi -a 'v1 Simiri 'non 'le ve -a be -nyren 'gv

8 «'W1 'gvø 'i cren -te -e 'i 'pa 'sia Bali -le 'pasiazan nen Simiri -leglizi -ji be -yre. 'I cren -te 'nan:

Mæn ci 'w1 peenon pou sianan "a, en mæn ci 'w1 peenon 'le 'srannan "a. An -ka en an fuw. 'An 'bø "e 'nan:

9 'Ka Zozinon nen Simiri be, 'ka yra nen ka ci -a ynan be, maan -toa. En 'yale nen e 'ka 'te be, maan -toa. 'Pian maan -cin -toa 'ka 'ji 'nan ka ya fenon 'a. Zuif 'non nen waa ve 'o 'fli man 'nan 'o ya Bali -le minnun -a be, 'winun nen waa ve 'ka man -wli di "be, maan -toa. 'Pian maan -cin -toa 'ka 'ji 'nan, o 'ka Bali -le minnun -a di. O ya Bali 'nanmanzan nen waa laabo Satan be, -yee minnun -a.

10 Yra yidunun nen o -taa "bøle "nyian 'ka man be, te 'ka "klan -wlo "di! Bali 'nanmanzan nen waa laabo Satan be, yaa dra -e 'o 'ka 'va min -mienun -f3 -pu 'kuin. Yaa dra zie 'nan -e 'e 'cee yi -teradi 'an da -nanjen. En "nyian be minnun 'te "paa 'ka da yi -fu. -Te 'ka 'va min -mienun -ka 'w1 zie -a -ji oo, te 'ka yi -teradi 'an da 'le 'to "fo "di! -Te kaa dre zie, 'belidi nen ya'a 'nyaan die, maan -noan 'cee 'ka -kopa 'a.

11 Min nen 'w1 man "trøen "ci -a -wulo -man be, 'w1 nen Bali lei ci -a vnan Zozinon le be -a san 'e man. Min nen e 'ta 'wola 'winun zie -a da en -a -wulo 'bøla "va "be, 'belidi nen ya'a 'nyaan die, e dra -yee ve -a. -Yee ci 'nan -a san 'ka -ka "flizan 'wo di.»

'W1 nen Zozi -a 'v1 Pergami 'non 'le ve -a be -nyren 'gv

12 «'W1 'gvø 'i cren -te -e 'i 'pa 'sia Bali -le 'pasiazan nen Pergami -leglizi -ji be -yre. 'I cren -te 'nan:

Sen nen -a 'le a "man en -a 'le a -pe "fli "da be, 'an 'l3 nen e ci. 'An 'bø "e 'nan:

13 'Ka Zozinon nen Pergami be, ka -nyeana 'fla nen Bali 'nanmanzan Satan mingonnen -ble "da "be -a da. 'Pian 'ka 'pe -sru 'ka tøale -e 'ka 'si 'an -sru "di. Maan -toa zie. Antipa nen 'an -sruzan 'pleble 'a be, minnun -a -te 'ka 'va nun, 'pian ka'a yi -teradi 'an da 'le 'tøle di.

14 'W1 peenon zie kaa dre "yi, 'pian 'w1 'to a 'an 'ji -e 'an 'pla 'cee. 'W1 zie -nyren 'nan, 'winun nen Balam -a paa minnun 'ji 'li be, min -mienun a -a drenan "nyian 'cee -leglizi -ji. -A -cin -e 'to 'ka 'ji 'nan, -si nen k3 Izrael 'non 'o 'cila "da -e 'o 'w1 'wli di "dre be, Balam -a k3øn Balak le, en Balak -a k3øn -wle. -A -nan nen Izrael 'non -y3 -pan wi -bli di 'sia, en o nyinnandi 'sia 'li 'lee 'k3nnen -a te wa'a 'o cin 'pale di.

15 'W1 'towli zie, -a 'b3 nen Nikolai -srulon ci -a drenan, en min -mienun a 'ka 'va te o ya 'w1 zie -a -sru.

16 'Ka 'si 'w1 'wli di zie -a dred1 man! -Te ka'a 'sile -a dred1 man die, an 'lo 'ka 'va -e 'an 'w1 "nen -k3øn "minnun nen o ci 'w1 zie -a drenan be -wle. Sen nen 'an 'le 'gvø, -a 'b3 'a nen maan dra.

17 Min nen 'w1 man "trøen "ci -a -wulo -man be, 'w1 nen Bali lei ci -a vnan Zozinon le be -a san 'e man. Min nen e 'ta 'wola 'winun zie -a da en -a -wulo 'bøla "va "be, -blife nen e ya laji, waa laabo mannen be, maan -noan -yre. En "nyian be, an -k3le 'fuvu -noan -yre. -K3le zie -a da nen min 'b3 'to 'tre -k3an 'e 'cren -tedi. 'T3 zie -a 'b3 'towli 'be -toa, min pee 'ka -a tøa "fo "di.»

'W1 nen Zozi -a 'v1 Tiatire 'non 'le ve -a be -nyren 'gv

18 «'W1 'gvø 'i cren -te -e 'i 'pa 'sia Bali -le 'pasiazan nen Tiatire -leglizi -ji be -yre. 'I cren -te 'nan:

Mæn ci Bali -p1 -a, en 'an ye 'be "bia "le 'te 'le 'w1 'zv, en 'an 'cein -man 'be "bia "le -siga -le 'w1 'zv. 'An 'bø "e 'nan:

19 'Ka Zozinon nen Tiatire be, an 'ka dre winun -toa, en 'cee 'an yidi "yi "be, maan -toa. En 'cee yi -teradi 'an da be, maan -toa. En 'cee 'nyranman nen kaa "paa 'mæn be, maan -toa. En 'ka ye nen kaa -tala 'w1 da be, maan -toa. En maan -toa "nyian 'nan,

'wɪ "yinun nən ka cɪ -a drɛnan 'e 'fɔla "da 'gʊɛ, -a "kaga "mlian -a tɛdɛ vɛ da.

²⁰ 'Wɪ pɛɛnɔn nən kaa drɛ "yi "bɛ, maan -tɔa, 'pian 'wɪ 'tʊ a 'an 'ji -e 'an 'pla 'cɛɛ. 'Wɪ zɪɛ -nyrɛn 'nan, lɪmɔn nən waa laabo Zezabel bɛ, ka'a -si tɔa -yrɔ "di. Yaa vɛ 'e 'fli man 'nan Bali 'lewei vizan nən 'yaa. 'Pian -yɛɛ 'wɪ "paadi -a -maan minnun nən 'cɛɛ -leglizɪ -ji bɛ, o 'wɪ 'wɪldɪ "drɛdɪ 'sia. O -yʊ -panwi -blɪdɪ 'sia, ɛn o nyinnandi 'sia lɪ 'lɛɛ 'kɔnnɛn -a tɛ w'a 'o cin 'palɛ dɪ.

²¹ An tʊ -nɔn -yrɛ 'nan -e 'e 'si 'wɪ 'wɪldɪ zɪɛ -a drɛdɪ man. 'Pian ya'a 'wɪɛ "man -e 'e 'si 'e drɛ wɪ -wɪldɪ zɪɛ -a man "fo "di.

²² -Yɛɛ "wɛan an "ta -a nyianla -saa nən min 'e yra yɛ "da "kaga "bɛ -a da. ɛn "nyian bɛ, an 'wɪ "nɛn -kɔnnman minnun nən o 'si 'an -sru ɛn o sɔɔnla -a -sru "bɛ -wɪɛ. 'Pian -tɛ o 'si 'o drɛ wɪ -wɪldɪnun man bɛ, ma'an dra dɪ.

²³ An Zezabel -lɛ 'nennun -tɛɛman. Kɔɔ zɪ min -tʊ 'wɪ drɛ bɛ, -a "nɛn "fɛ nɛn maan -nɔan -a san lɛ. Maan dra zɪɛ -e -leglizɪ 'nɔn pɛɛnɔn 'o -tʊ 'nan, an min cɪ wɪ -tɔa 'e pɛɛnɔn.

²⁴ Maan -tɔa 'nan, Zozinɔn -mienun a Tiatiɛ bɛ, w'a'a -sɔɔnla 'wɪ "paadi -wɪldɪ zɪɛ -a -sru "di. ɛn w'a'a -wɛɛlɛ 'nan Satan -lɛ 'winun nən minnun -a "siala 'wɪ -dan a bɛ, 'o -tɔa "di. 'Ka Zozinɔn zɪɛ, 'ka lɛ nən an cɪ 'wɪ 'gʊɛ -a vɪnan. An 'ka 'an 'tɔdɪ 'ka man -sa -a 'nan 'an 'wɪ 'pɛɛ "paa "da 'cɛɛ -e 'ka drɛ dɪ.

²⁵ 'Pian 'winun nən kaa -tɔa 'va bɛ, -a da nən 'ka yɪɛ -trɔa -trɪlii, -e 'mɛn 'lɔdɪ 'e bɔ.

²⁶ Min nən e 'ta 'wɔla 'an 'ci 'sɔ winun da -trɪlii ɛn e 'bɔ -a 'lɛ 'srannan "bɛ, -yɛɛ cɪ min nən -a 'wɔlo 'bɔla "va "bɛ, -a. Min zɪɛ an 'trɛda 'lɛglɔn pɛɛnɔn 'pɛba wo -yrɔ, -yɛɛ "paala.

²⁷ ɛn -bulalɛ "tonyrin -a nɛn e -va -ble 'lɛglɔnnun zɪɛ o da. E o -wiiman "lɛ zɪ -pɔ -wɪa "bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zʊ.

²⁸ An "tɪ 'bɛ 'plɛblɛ zɪɛ -a -nɔn 'mɛn, ɛn an min zɪɛ -yɛɛ -nɔan "nyian. ɛn "nyian bɛ, an bodrun mɛn crɛn -nɔan -yrɛ.

²⁹ Min nən 'wɪ man "trɛɛn "cɪ -a -wɔlo -man bɛ, 'wɪ nən Bali lei cɪ -a vɪnan Zozinɔn lɛ bɛ, -a san 'e man.»

3

'Wɪ nɛn Zozi -a 'vɪ Sardo 'nɔn 'lɛ vɛ -a bɛ -nyrɛn 'gʊ

¹ «'Wɪ 'gʊɛ 'i crɛn -tɛ -e 'i 'pa 'sia Bali -lɛ 'pasiazan nən Sardo -leglizɪ -ji bɛ -yrɛ. 'I crɛn -tɛ 'nan:

'An 'lɔ nən Bali lei 'sɔravli "cɪ, ɛn 'an 'lɔ nən mɛn crɛn 'sɔravli "cɪ. 'An 'bɔ "e 'nan:

'Ka Zozinɔn nən Sardo bɛ, an 'ka drɛ winun -tɔa. 'Ka 'tʊ "wɛ 'nan 'belidɪ a 'ka 'lɔ, 'pian -a tɪglɪ da bɛ ka ya 'ka 'kadɪ.

² 'Ka drɛ "yi, "tɔgɔ ka -kaala 'nan "fo! 'Ka 'wɪ "wɛnwɛnnɛn -mienun dra bɛ, e ya 'an 'ci 'sɔ winun yra man, 'winun zɪɛ -a -sru "nɛn 'ka 'kɔla, "tɔgɔ 'ka -kaala 'nan "fo! Fɛ nən maan vɛ zɪɛ -yɛɛ cɪ 'nan, zɪ an 'ka drɛ winun -nanjɛɛn bɛ, maan 'yɪ 'nan ya'a 'sɔlɛ 'an "tɪ "lɛ dɪ.

³ Bali -lɛ 'winun nən kaa 'man bɛ, 'ka 'ci "nrɔn "da, ɛn 'winun nən waa paa 'ka 'ji "da "bɛ, 'ka 'ci "nrɔn "da! 'Winun zɪɛ -a -cin 'e 'fɔla 'ka 'ji -e 'ka 'si 'wɪ 'wɪldɪ "drɛdɪ man. -Tɛ ka'a 'wɪ zɪɛ -a manlɛ "yi "dɪ, ɛn ka -fʊ yɪ -tɛnan bɛ, an bɔa 'ka man kɪglɪ, "lɛ zɪ crɪnzɔn -taa "min va bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zʊ. 'Ka drɛ "yi, kɔɔ tʊ nən an -taa "man "bɛ ka'a tɔa dɪ.

⁴ Maan -tɔa 'nan, Zozinɔn -mienun a Sardo bɛ, w'a'a 'o 'fli "tri "tɔlɛ Bali 'lɛ dɪ. -Yɛɛ "wɛan nən Bali -taa sɔ 'fuvu wɔlɛ o da, -e 'ku 'ta wɔla waa. -A -nɔan da nɛn -e Bali 'e 'wɪ zɪɛ -a drɛ -wɪɛ.

⁵ Min nən e 'ta 'wɔla 'winun zɪɛ -a da ɛn -a -wɔlo 'bɔla "va "bɛ, sɔ 'fuvu zɪɛ -a 'bɔ nɛn e -taa -a wɔlɛ. ɛn "nyian bɛ, min zɪɛ -a 'tʊ nɛn 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -lɛ min 'beli 'fluba 'ji bɛ, ma'an fuiman "fo "di. 'Pian maan vɛ 'an "tɪ 'lɛɛ 'yɛɛ 'pasianɔn nən laji bɛ -wɪɛ 'nan, 'mɛn min nɛn.

⁶ Min nən 'wɪ man "trɛɛn "cɪ -a -wɔlo -man bɛ, 'wɪ nən Bali lei cɪ -a vɪnan Zozinɔn lɛ bɛ -a san 'e man.»

'Wɪ nɛn Zozi -a 'vɪ Filadɛfi 'nɔn 'lɛ vɛ -a bɛ -nyrɛn 'gʊ

⁷ «'Wɪ 'gʊɛ 'i crɛn -tɛ -e 'i 'pa 'sia Bali -lɛ 'pasiazan nən Filadɛfi -leglizɪ -ji bɛ -yrɛ. 'I crɛn -tɛ 'nan:

'An 'bɔ 'gʊɛ, an ya 'saun, ɛn an ya tɪglɪ. 'An 'lɔ nən David -lɛ -laglɛ cɪ, -a -cɪ nɛn 'nan mɛɛn Bali -lɛ mingɔnnɛn trɛ "paala. -Tɛ maan 'lɛ 'sʊ bɛ, min pɛɛ 'ka 'kɔlaman -a 'lɛ wɔdɪ -a dɪ. ɛn -tɛ maan -fɔ -ji bɛ, min pɛɛ 'ka 'kɔlaman -a 'lɛ 'sʊdɪ -a dɪ. 'An 'bɔ "e 'nan:

⁸ 'Ka Zozinɔn nən Filadɛfi bɛ, an 'ka drɛ winun -tɔa. Maan -tɔa 'nan, minnun yɪɛ 'ka 'naan 'ka man dɪ, 'pian ka 'ta 'wɔla 'an wei da, ɛn ka'a 'silɛ 'an -sru "di. -Yɛɛ "wɛan an -kpɛin 'lɛ 'sʊ 'cɛɛ. -Kpɛin zɪɛ min pɛɛ 'ka 'kɔlaman -a 'lɛ wɔdɪ -a dɪ.

⁹ 'Wɪ nən an -taa -a drɛlɛ bɛ -nyrɛn 'gʊ. Zuif 'nɔn nɛn waa vɛ 'o 'fli man 'nan, 'o ya Bali -lɛ minnun -a, tɛ o 'ka 'a dɛɛ, 'wɪlunɔn nən waa. Kɔɔ Bali 'nanmanzan nən Satan -a bɛ, -a -srunɔn nən waa. Minnun zɪɛ an -taa "tɔlɛ o man -sa -a 'nan 'o "pɔ -sɔɔn 'ka 'wɪlɔ, -e 'o -tʊ 'nan an 'ka yɛ "yi.

¹⁰ 'Ka 'pɛ 'ka plɔlɛ dɪ, 'winun nən maan 'vɪ 'cɛɛ bɛ ka 'ta 'wɔla "da. -Yɛɛ "wɛan yra yɪdɪ -dan nɛn e -taa "bɔlɛ 'trɛdanɔn man bɛ, 'an yɪɛ -tɔa 'ka 'va. Yra yɪdɪ zɪɛ an -taa "a 'trɛda 'nan -e 'an o drɛ winun -nanjɛn.

¹¹ -A -nan 'ka "nyian mɔan dɪ, tɛ an "ta 'lɔ. 'Winun nən kaa -tɔa 'va bɛ, 'ka yɪɛ -

trōa "da. 'Ka drē zīē -e 'ka -kopa 'e -fō 'ka 'lō, "tōgō 'e drē min pee -le vē -a.

¹² Min nen e 'ta 'wōla 'winun zīē -a da en -a -wulo 'bōla "va "bē, maan dra 'kōladrēn 'a 'an "tī Bali -le 'kuin. 'Kōn zīē -a -jī nen e -fō 'lī "fo. 'An "tī Bali 'tō nen maan crēn -tēa min zīē -a man. En 'an "tī Bali -le 'fla 'tō nen maan crēn -tēa "nyian "man. 'Fla zīē Zeruzalēm -trē nen e "sia 'an "tī Bali "srōn "lajī bē -nyrēn. En "nyian bē, 'an 'tō -trē nen 'an man 'gōvē, -a 'bō nen maan crēn -tēa min zīē -a man.

¹³ Min nen 'wī man "trōēn "cī -a -wulo -man bē, 'wī nen Bali lei cī -a vīnan Zozīnōn lē bē -a san 'e man.»

'Wī nen Zozī -a 'vī Laodize 'nōn 'le vē -a bē -nyrēn 'gōv

¹⁴ «'Wī 'gōv 'i crēn -tē -e 'i 'pa 'sia Bali -le 'pasiazan nen Laodize -lēglizī -jī bē -yrē. 'I crēn -tē 'nan:

Mēēn cī Amēn -a. Mēēn cī 'wī nen Bali -a drē bē, -a -nan yīzan tīglī 'a, en ma'an 'wī 'vē 'wlu 'a dī. Bali cīda 'an 'va en e fē pēēnōn drē. 'An 'bō "e 'nan:

¹⁵ 'Ka Zozīnōn nen Laodize bē, en 'ka drē winun -tōa. Maan -tōa 'nan, ka 'ka 'mēn 'wī 'jī 'plēblē dī, en ka 'ka 'mēn 'wī 'jī 'ka tōadī dī. Ka -kōan paan 'pē -tō da.

¹⁶ 'Pian ka ya -a yēi, -yēe "wēan an "ta 'ka -pian 'an -sru.

¹⁷ 'Ka 'fli "sīala fēnōn 'a. Kaa vē 'ka 'fli man 'nan, fē a 'kōv 'lō, kōv 'ka "nyian fē pee -va dī. Ka'a -cī tōa dī, -yēe "wēan nen ka 'wī zīē -a vē. -A tīglī da bē, -pē nen ka cī -jī bē, e ya -wīdī "fo. 'Yalē 'ka 'tē, 'ka yīē a 'e 'wīdī, en ka ya 'ka plōdī.

¹⁸ -Yēe "wēan an 'wī "paala 'cēē 'nan, -sīga nen o -yēē 'kpa -nanjēn 'tē 'va bē, 'ka 'ta -a 'lō 'an 'lō. -Tē ka 'wī zīē -a drē bē, ka -taa "drēle fēnōn tīglī 'a. En "nyian bē, an 'wī "paala 'cēē 'nan, 'ka 'ta sō 'fuvu 'lō 'an 'lō, -e 'ka wō 'ka da. -Tē ka 'wī zīē -a drē bē, 'yra -taa 'sīlē 'ka yīē man. En "nyian bē, an 'wī "paala 'cēē 'nan, 'ka 'ta yīē 'yīlē 'lō 'an 'lō, -e 'ka -sēn 'ka yīē -goēi -e 'ka -kōla "fēnan yūdī -a.

¹⁹ -A -cīn 'e 'kōn 'ka 'jī 'nan, minnūn nen an o yē 'yī "bē, an 'wī "paala -wlē, en an 'wī 'tōdī "paaman o jī sōnba "a. -Yēe "wēan 'ka 'sī 'wī 'wīdī "drēdī man -e 'ka 'tō 'mēn 'wī 'jī 'plēblē.

²⁰ Maan nen, 'an -tōdī 'cēē 'kōn -yrē "nen 'gōv. An ya -a -tēnan 'ka da. Min nen yaan wēi man en e 'kōn 'le 'sō 'mēn bē, an -wlamlan -a san -lē 'kuin -e 'kōv fēnūn -blī -a 'e cīn va.

²¹ Zī an 'wī pēēnōn drē, en 'an 'wulo 'bōla "va "bē, -a -nan nen 'an "tī Bali 'an 'nyran 'e 'srōn 'yēē mingōnnen pēin -da. Min nen e 'ta 'wōla 'winun zīē -a da en -a -wulo 'bōla "va "bē, 'wī 'tōwī zīē -a 'bō nen 'an 'bō "nyian "an 'dra -a san lē. Maan -nyēanla 'an 'srōn 'mēn mingōnnen pēin -da.

²² Min nen 'wī man "trōēn "cī -a -wulo -man bē, 'wī nen Bali lei cī -a vīnan Zozīnōn lē bē -a san 'e man.»

4

Fēnūn pēēnōn nen lajī bē o Bali bōa

¹ Zī e cēēn 'winun zīē -a tin 'badī man 'mēn bē, en an fē pee yūdī 'sia "nyian. An -kpēin "tō 'yī 'e 'lē 'sōdī lajī. Wēi nen maan 'man paan 'e tēdē 'plēblē 'lē 'bēi 'lē 'wī 'zō bē, e wī "nyian. E 'nan: «'I 'ta 'an 'va lou 'gō! 'Winun nen o -taa "drēlē "bē -sru "bē -e 'an -nan -kōn 'yīē.»

² 'Nūn tōn Bali lei -sēn 'an da, en an mingōnnen pēin -tō 'yī lajī. Bali a 'e -nyrandī "da.

³ E "bia -nyrannyran, en -a crēn 'bō a fēnyian 'e -cīala "da. -Yēē mingōnnen pēin zīē -pōblēn a 'e 'sōdī "ta lou tē e "bia. -Pōblēn zīē -a crēn a fēnyian 'e -cīala "da.

⁴ Mingōnnen pēin zīē e ya 'e 'sī -fōdī mingōnnen pēin -yō -tō 'wlē sinjēn -a. Mingōnnen pēinnūn zīē min cejenun yra 'o -nyrandī "da, tē sō 'fuvu a o pēēnōn da. -Sīga klē "a o pēēnōn 'wulo -man.

⁵ Mingōnnen pēin zīē laa 'wlēi -wlēi -fōdī "sia "va 'zīa tē e -kō -pē pēēnōn da, tē laa -paan "wē. En -kannen -pō 'sōravli "nen o "bia 'plēblē 'kpa bē, o ya 'o -trōadī -a 'lē. Lei 'sōravli "nen Bali lei 'saun 'a bē -nyrēn.

⁶ Mingōnnen pēin zīē -a 'lē bē, jemīē a -nan. E ya 'e siadī "da.

En pēin 'bō zīē -a "srōn -e 'e sī -fō "da "bē, fēnūn sinjēn a 'o -tōdī -nan. O yīē a "kaga, en e ya o fē pēēnōn 'nan.

⁷ Fēnūn zīē -a -tō a "lē -jra -lē 'wī 'zō, en -a -tō a "lē trī -kōnnēn -lē 'wī 'zō, en -a -tō yra a "lē blamin -lē 'wī 'zō, en -a -tō a "lē kōēbō -lē 'wī 'zō. "Loman zīē e ya 'sōnan.

⁸ Fēnūn zīē o -pē "jē "a 'shēēdō, 'shēēdō 'o pēēnōn. Yīē "kaga "a o -pē "jē "ta lou, en -a -mīē a o -pē "jē 'wlu. Wa'a 'flian "drē -fōdī -a dī. Bodrun funnīn tē o "drē -fōa, waā -fōa 'nan: «Mīnsan Bali a 'saun 'saun 'saun.

-Yēē cī 'plēblē pēēnōn 'san -a.

E ya -nan tō pēēnōn man,

e ya -nan 'lī 'e 'cēn, en e -taa.»

⁹ Fēnūn sinjēn 'bō zīē, "drē "nen waa -fōa "bē, min nen -a yīē a "man 'lī 'trīlīī en e ya 'e -nyrandī mingōnnen pēin -da bē, -a -tō nen waa dra -dan, tē waa bōa, tē waa bōa -fōa.

¹⁰ -Tē o ya "drē zīē -a -fōnan bē, min cejē -yō -tō 'wlē sinjēn bē, 'o "pō -sōnman min nen -a yīē a "man 'lī 'trīlīī en e ya 'e -nyrandī mingōnnen pēin -da bē, -a wlu. O 'wēē -sīga klēnūn -sēanla -a 'lē tē waa bōa "drēnūn -a. Waa -fōa 'nan:

¹¹ «'Kōv 'san, yīē cī 'kōē Bali -a.

Yīē fē pēēnōn drē,

en fēnūn pēēnōn nen 'trēda 'gōv,

'i 'cī 'sō winun da nen i o drē.

-Yēē "wēan -a -nōan da nen

-e min 'e 'tō -dan 'nōn 'yīē,

en -a -nōan da nen
-e min 'e i bə,
en -a -nōan da nen
-e min 'e vɪ 'nan 'pleble pɛɛnən a 'yie vɛ -a.»

5

Fenun pɛɛnən nen laji bɛ o Bali -le 'bla bəə

¹ "Bɛ -sru en min nen 'e -nyrandi mingənnən pɛin -da bɛ, an 'fluba 'tɔ 'yɪ -a -pɛ 'yi 'lɔ. 'Fluba zɪɛ e ya 'e plindi, en 'wunun a 'e 'crɛn -tɛdi 'man bei, en e ya 'e 'crɛn -tɛdi -ji. En 'nyian bɛ, -a -yrɪnan a 'sɔravli.

² -A -nan nen Bali -le 'pasianən nen laji bɛ, maan 'pleble 'tɔ 'yɪ, tɛ e -paanman wei 'pleble 'ji. Yaa laabɔ 'nan: «-Tɪɛ cɪ "le 'e 'fluba 'gʊɛ -a baanun "flu -e 'e 'lɛ 'sɔ?»

³ Min 'ka yɪɛ laji di, en min 'ka yɪɛ 'trɛda di, en min 'ka yɪɛ 'trɛ 'wlu di. Min -tɔ 'ka yɪɛ -e 'e -kɔla 'e 'fluba zɪɛ -a "flu -e 'e 'yie 'tɔ -ji di.

⁴ "Wɪ zɪɛ, zɪ maan -nan 'yɪ bɛ, -a 'wɪ 'nan 'an man, en an -wuɔdi 'sia. Kɔɔ min -tɔ 'ka yɪɛ -e 'e 'fluba zɪɛ -a 'lɛ 'sɔ, -e 'e 'yie 'tɔ -ji di.

⁵ -A -nan nen min ceje -tɔ "e 'mɛn 'nan: «Tɛ 'i 'wuɔ di! -Jra nen 'e "sia Zuda -le kunnin -wulo da bɛ, David kluda min bɛ -a 'bɔ nen. E fɛ pɛɛnən klɪ, en 'bɛ nen 'gʊɛ 'e -kɔlaman 'fluba 'labɛ -a -yrɪvɛ pɛɛnən "cɛɛndi -a -e 'e 'yie 'tɔ -ji.»

⁶ En an fɛ -tɔ 'yɪ, e ya 'e 'tɔdi mingənnən pɛin 'lɛ. Min cejenun 'lee fenun sinjen bɛ waa si -fɔ. Bali -le 'bla nen. E ya "le fɛ nen waa -blɔ cɛɛn 'sraga -a bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zɔ. -A 'bei a 'sɔravli, en -a yɪɛ a 'sɔravli. Yie 'sɔravli zɪɛ Bali lei 'sɔravli "nen Bali o 'pa 'sia 'trɛda fɛ pɛɛnən 'nan bɛ, o 'bɔ nen.

⁷ 'Bla zɪɛ e pli min nen 'e -nyrandi mingənnən pɛin -da bɛ -a man, en e 'fluba 'si -a -pɛ "yi 'lɔ.

⁸ Zɪ e 'fluba 'bɔ 'si bɛ, 'nun tɔən en fenun sinjen bɛ 'lee min ceje -yɔ -tɔ 'wɛ sinjen bɛ, o "pɔ sɔən "wlu. "Dre "fɔ "dave nen e ya "le -gɔɛdi -le 'wɪ 'zɔ bɛ, e ya o pɛɛnən 'lɔ. En -siga 'kulenən nen e ya 'e fadi -lazigɔ -a bɛ, e ya "nyian o pɛɛnən 'lɔ. -Lazigɔ zɪɛ minnun nen o cɪ Bali -le vɛ -a bɛ, -wee Bali trɔ 'badɪ nen.

⁹ -A -nan nen o "dre "trɛ -fɔdi 'sia. Waa -fɔa 'nan:

«-A -nōan da nen i 'fluba 'sia,
'nan -e 'i -a -yrɪvɛnən "cɛɛn 'man.

Kɔɔ yɪɛ dre 'sraga bɔvɛ -a
'lɛglɔn -tɔdɔ pɛɛnən nen
'trɛda 'gʊɛ -a -ji minnun man,
'lee minnun nen

o wei -tɔdɔ pɛɛnən -fɔa
'trɛda 'gʊɛ o man.

'I nyɛn nen e -sran bɛ,
-a 'bɔ 'a nen i o ta pan 'wɔ Bali lɛ.

¹⁰ Yia dre zɪɛ
en o dre Bali -le mingənnən trɛda 'nən 'a,
en o dre Bali -pannən 'a,
'nan -e 'o -kaa "tɪ Bali 'su.
-Wɛɛ -taa "mingənnən -blɪɛ

'trɛda fɛ pɛɛnən da.»

¹¹ "Bɛ -sru en Bali -le 'pasianən nen laji bɛ, an o "kaga 'yɪ. O ya "kaga, blamin 'ka 'kɔlaman -e 'e o "nrən di. An o 'yɪ mingənnən pɛin "srɔn, o ya fenun sinjen 'lee min cejenun yɛi. An o wei 'man,

¹² tɛ o "dre -fɔa wei 'pleble 'ji. Waa -fɔa 'nan:

«Bali -le 'bla nen
waa -blɔ cɛɛn 'sraga bɔvɛ -a minnun man bɛ,
-a -nōan da nen minnun -a ve 'nan,
'pleble a -yrɔ.

En -a -nōan da nen minnun -a ve 'nan,
"yi pɛɛnən 'san nen.

En -a -nōan da nen minnun -a ve 'nan,
'wɪ 'tɔdi pɛɛnən "sia 'va.

En -a -nōan da nen minnun -a ve 'nan,
-a lɔ nen "kɔɛ 'cɪ.

En -a -nōan da nen minnun -a ve 'nan,
'tɔ bɔdi a -yɛɛ vɛ -a.

En -a -nōan da nen minnun -a ve 'nan,
'tɔ -dan a -yɛɛ vɛ -a.

En -a -nōan da nen minnun -a ve 'nan,
'tɔ "yi "vɪdi a -yɛɛ vɛ -a.»

¹³ En "nyian fenun pɛɛnən nen Bali o dre bɛ, an o wei 'man tɛ o "dre -fɔa. -A -mienun a laji, en -a -mienun a 'trɛda, en -a -mienun a 'trɛ 'wlu, en -a -mienun a jemie -va. Waa -fɔa 'nan:

«Min nen 'e -nyrandi mingənnən pɛin -da bɛ,
'lee Bali -le 'bla bɛ,
-kaa o 'tɔ "yi "vɪ,
en -kaa o 'tɔ bɔ,
en -kaa o 'tɔ -dan vɪ,
en -kaa vɪ o man 'nan
o ya 'pleble 'li 'trilii.»

¹⁴ -A -nan nen fenun sinjen bɛ, o wula "man 'nan: «Amɛn!» En min cejenun 'o "pɔ sɔən, tɛ waa bɔa.

6

Bali -le 'bla 'fluba -yrɪvɛnən "cɛɛndi 'sia 'man

¹ "Bɛ -sru en an Bali -le 'bla 'yɪ, tɛ e ya 'fluba -yrɪvɛ 'sɔravli "bɛ -a tɛdɛ 'cɛnnan. Zɪ yaa cɛɛn bɛ, -a -nan nen fenun sinjen bɛ, -a tɛdɛ paan 'kpa 'pleble "le laa -paan 'bɛ wɪ. Yaa 'vɪ fɛ -tɔ lɛ 'nan: «'l 'ta!»

² An yie 'tɔ, en an -sɔ 'fuvu 'yɪ 'tanan. Min nen -sɔ zɪɛ -a da bɛ, "sa "a -yrɔ. Fɛ pɛɛnən 'klɪzən nen en e "ta -ko "nyian o 'klɪɛ. Bali -siga kle 'wɔ -a -wulo -man.

³ Zɪ Bali -le 'bla 'fluba -yrɪvɛ "flizan cɛɛn bɛ, en fenun sinjen bɛ -a "flizan paan. Yaa 'vɪ fɛ -tɔ lɛ 'nan: «'l 'ta!»

⁴ En an -sɔ pee 'yɪ "nyian -tanan. E ya 'tɛndɛn "le 'tɛ nyin -le 'wɪ 'zɔ. Min nen -sɔ zɪɛ -a da bɛ, Bali sɛn -plɔun -nən -yrɛ, 'nan -e 'e 'kuli -fɔla 'trɛdanən yɛi. Yaa dra zɪɛ 'nan -e 'o cin -tɛɛ.

⁵ Zɪ Bali -le 'bla 'fluba -yrɪvɛ yaagan cɛɛn bɛ, en fenun sinjen bɛ -a yaagan paan. Yaa

7

'vi fe -to le 'nan: «'I 'ta!» 'An yie 'to, en an -so tiidii 'yi 'tanan. -Yee tiidii "a 'le 'te -dren 'zu. Min nen -su zie -a da be, fe -kalı "ve a -yru.

6 En an wei -to 'man fenun sinjen be o yei. Yaa 'vi 'nan: «'I dre -e -blifenu pɛnɔn 'fle 'e dre 'pleble, 'pian 'nyron 'lee -wen be, te o 'fle 'e 'pa "da "di!»

7 Zi Bali -le 'bla 'fluba -yri ve sinjenzan cɛen be, en fenun sinjen be -a -nyranman paan. Yaa 'vi fe -to le 'nan: «'I 'ta!»

8 'An yie 'to, en an -so 'yi 'tanan. -A cren min -tea "klan -a. Min nen -su zie -a da be, -a 'to nen -ka. -Yremo fla a -a -sru, te e -taa. Bali 'pleble 'non -wle 'nan 'o 'tre 'foi 'to da minnun -tee, koo e 'tre 'bo cɛen 'e cin man sinjen. Waa mie -teeman sen -a, en waa -mie -teeman dra -tedı -a, en waa -mie -teeman ce -to nen e min "saa be -a, en waa -mie -teeman plo winun -a.

9 Zi Bali -le 'bla 'fluba -yri ve 'sooluzan cɛen be, en an min leinun 'yi Bali -pan "dave wlu. Minnun nen o -to Bali -le 'wi -sru 'kpa tıglı minnun yie man, en minnun o tee be, o leinun nen.

10 Min leinun zie, o -paandi 'sia 'kpa 'pleble. O -paanman 'nan: «'Ku 'san, i ya 'saun, en i ya tıglı. To "cen "nen i ci -a -pennan, -e 'i 'wi "nen -koon 'tredanɔn le, 'wi nen waa dre 'koo be -a man?»

11 Bali so 'fuvu 'wo o pɛnɔn da, en yaa 'vi -wle 'nan, 'o man -pen tian 'nyian. Koo o 'blu 'lee o "boinun nen o 'nyranman -towli zie -a "paab be, minnun -taa "o -teele "le -wee 'wi 'zu. En o pɛnɔn 'ka tian "o cin yidi di.

12 Zi Bali -le 'bla 'fluba -yri ve 'shɛɛɔvzan cɛen be, 'an yie 'to en an 'tre nyoonɔndı -dan 'yi. Yide yra dre tiidii "le -ce bu so -le 'wi 'zu, en mlen dre 'tenden "le nyen -le 'wi 'zu.

13 -A -nan nen mlen crennun 'sidi 'sia laji te o -teemlan "tra. O -seanla "le 'nan -te fulo 'pleble yiba nyoon -a 'blu -seanla be -yee 'wi 'zu.

14 En labli 'sandı 'sia 'sezenɔn "le 'nan 'fluba nen o ci -a 'bunan be -yee 'wi 'zu. Ponnun pɛnɔn 'lee 'yi yei tre pɛnɔn 'san 'o 'tonan.

15 Zi 'tre nyoonɔndı 'sia be, 'treda blamin pɛnɔn yoo. -Te e ya mingonnen a oo, en -te e ya minun tazan a oo, en -te e ya 'sounjanun tazan a oo, en -te e ya fezan a oo, en -te e ya min 'pleble 'a oo, en -te e ya noan -a oo, en -te e 'ka noan -a di oo, o pɛnɔn yoo 'tredre. O -mie yoo kunun ji, en o -mie yoo -kole -dandannun yei, en o -mie yoo ponnun yei.

16 Waa ve ponnun 'lee -kole -dandannun le 'nan: «'Ka 'te 'ku da -e 'ku 'ta 'e 'san, "togo min nen 'e -nyrandı mingonnen pein -da be 'e 'ku yi, en "togo Bali -le 'bla 'le nyran -blıdı 'e bo 'ku man.

17 Koo -wee nyran -blı yi -dan be, -yee 'bo. Min -to 'ka 'kolaman -e 'e 'to o 'le di.»

Bali 'yee minnun -konnen 'pla

1 "Be -sru en Bali -le 'pasianon nen laji be, an o sinjen 'yi. -A -to a 'e 'todı yide wluan "nan 'zia, en -a -to a 'e 'todı yide 'fo -nan "va 'zia, en -a -to a 'e 'todı 'treda "tre 'zia, en -a -to a 'e 'todı 'treda lou 'zia. Waa dre zie 'nan -e fulo 'e vile 'e "feen 'treda di, en -e fulo 'e vile 'e "feen jemie da di, en -e fulo 'e vile 'e "feen yiba "towli "man di.

2 En Bali -le 'pasianon nen laji be, maan pee 'yi "nyian, te e ya 'sinan yide wluan "nan 'zia. Bali nen -a yie a "man "be, -yee fe -konnen pla "ve a -yru. -A -nan nen e paan wei 'pleble 'ji Bali -le 'pasianon sinjen be -wle, koo o le nen Bali 'pleble 'non 'nan 'o 'tre 'lee jemie sre.

3 E paan -wle 'nan: «Te 'ka kle tian 'tre man di! En te 'ka kle tian jemie man di! En te 'ka kle tian yibanun man di! 'Ka ta -pen, 'ku 'cen -kaa "ti Bali 'sunon -konnen pladı man 'o yra 'vaa -e 'ka dre.»

4 -A -nan nen minnun nen Bali -le 'pasianon nen laji be, o o -konnen 'pla Izrael kunnin -wulo -todu pɛnɔn da be, an o "nen 'man. O ya min -kpi yaa to 'e 'ta le min -fuba sinjen 'wle sinjen (144.000).

5 Zuda -le kunnin -wulo da minnun "nen 'nen 'gu,

o ya min -kpi fuda 'fiili (12.000),

en Ruben -le ve nen 'gu,

o ya min -kpi fuda 'fiili (12.000),

en Gad -le ve nen 'gu,

o ya min -kpi fuda 'fiili (12.000).

6 En Aser -le ve nen 'gu,

o ya min -kpi fuda 'fiili (12.000),

en Nefotali -le ve nen 'gu,

o ya min -kpi fuda 'fiili (12.000),

en Manase -le ve nen 'gu,

o ya min -kpi fuda 'fiili (12.000).

7 En Simeon -le ve nen 'gu,

o ya min -kpi fuda 'fiili (12.000),

en Levi -le ve nen 'gu,

o ya min -kpi fuda 'fiili (12.000),

en Izaka -le ve nen 'gu,

o ya min -kpi fuda 'fiili (12.000).

8 En Zabulon -le ve nen 'gu,

o ya min -kpi fuda 'fiili (12.000),

en Zozevo -le ve nen 'gu,

o ya min -kpi fuda 'fiili (12.000),

en Benzamen -le ve nen 'gu,

o ya min -kpi fuda 'fiili (12.000).

'Leglon -todu pɛnɔn 'jı minnun "kaga 'o cin 'yi Bali 'le

9 "Be -sru en an min "kaga 'kpa 'yi. Blamin 'ka 'kolaman o "nrondi -a "fo "di. 'Leglon 'todu pɛnɔn nen 'treda 'goc -a -ji minnun nen waa. En o wei -todu pɛnɔn nen 'treda 'goc -a -faa. O ya 'o 'sendı mingonnen pein 'lee Bali -le 'bla 'le. So 'fuvu nen o pɛnɔn da en lo 'la a o pɛnɔn 'bo.

10 O -paanman wei 'pleble 'ji 'nan:

«Kv "ti Bali nen
'e-nyrandi 'yee mingonnen pein -da be,
'o 'vale 'yee 'bla 'a
-wee -maan kv 'si 'w1 'ji.»

11-A -nan nen Bali -le 'pasianon pëenon nen
laji be, 'lee min cejenun, 'lee fenun sinjen be,
o mingonnen pein z1e -a si -fo. O pëenon 'ta
'blulea mingonnen pein z1e -a 'le en o Bali 'bõ.

12 Waa 'v1 'nan:

«W1 tgl1 nen.
'Kv "ti Bali be,
kvi 'to "yi 've,
en kvi 'to -dan ve,
en kv 'yie 'w1 'tõdi ve,
en kvi muo -foa,
en kvi 'to bõa,
en kva ve 'nan
'pleble 'lee -kolad1 a 'yie vë -a 'li 'trilii.
Amen!»

13-A -nan nen min ceje -to 'w1 laabv 'an 'lõ.
Yaa laabv 'nan: «Minnun nen so 'fuvu 'ji 'labe,
-tunun nen waa? En o "sia nyin zia?»

14 En maan 'v1 -yre 'nan: «'An 'san, ma'an
'kolaman -e 'an -to di, 'pian 'i 'bõ yia -toa. 'I
yra 'si, 'i v1 'men!»

En e 'nan 'men 'nan: «Minnun nen o "sia 'o
yra ynan -dan be o nen. Bali -le 'bla nyen -
wee so ci 'bõla.

15 -Yee "wean nen o ya 'o 'sendi Bali -le
mingonnen pein 'le, te o Bali "sua bodrun,
funnin -yee 'kuin. Bali nen 'e -nyrandi pein
z1e -a da be, 'e yie -toa "o va.

16 Dra 'ka "nyian o tea di, en 'yi dra 'ka
'nyian o tea di, en yide 'ka "nyian o tea di, en
'tede 'ka "nyian o tea di.

17 Kõõ Bali -le 'bla nen Bali -le mingonnen
pein "sron "be, e -blife -noan -wle, en e 'yi nen
e 'belidi -noan "min le be, -a -noan -wle, en
Bali o yie 'yi pëenon booman.»

8

Bali -le 'bla 'fluba -yrive 'sõravlizan cëen

1 Z1 Bali -le 'bla 'fluba -yrive 'sõravlizan
cëen be, en laji -to flu. E 'mõn fõonõn. E bõa
'leri -bu -a.

2 "Be -sru en Bali -le 'pasianon nen laji be,
an o 'sõravli 'y1 'o 'tõdi Bali 'le. Bali 'bei
'sõravli "nõn -wle.

3 En Bali -le 'pasianon nen laji be -a pee -ta
-tõle Bali -pan "dave "sron. Fë -to a -yrõ, e ya
'e dred1 -siga -a. Fë z1e -a -ji nen o -laziglo 'te
'ble Bali le. Bali -laziglo "kaga "nõn -yre, 'nan
-e 'baa Bali -le minnun -le Bali trov 'bad1 -
a. -A pëenon z1e, yaa 'te bli Bali -pan "dave
nen e dred1 -siga -a, en e ya 'e -trõadi Bali -le
mingonnen pein 'le be -a da.

4 -A -koei wluan -yrõ, te e -ko Bali va zia 'o
'vale Bali -le minnun -le Bali trov 'bad1 -a.

5 "Be -sru en Bali -le 'pasiazan z1e e fë nen
o -laziglo 'te 'ble -ji be -a 'si, en e 'te nen Bali -
pan "dave da be -a -sen -ji. -A -nan nen yaa tuv

'trëda. Z1 yaa tuv be, en laa -paan 'wid1 'sia, te
laa 'e 'wlei -wlei -foa, te 'tre 'nyõnman.

-Te 'bei -to wu be 'w1 a -a -sru

6 Bali -le 'pasianon nen 'bei 'sõravli "a -wlv
"be, 'o 'man wvõ 'nan -e 'o 'fën.

7 -A tede -a fëen, en lalo 'lee 'te nyin -srandi
'sia 'trëda. O ya 'e baadi nyen -a. -Te o 'tre
cëen 'e cin man yaaga be, -a 'fvi 'to nen yaa 'te
bli "fo 'o 'vale 'e 'ta yibanun 'lee 'e 'ta lunun
pëenon 'a.

8 -A "flizan -a fëen, en põn -dan to nen e dre
'te 'a "fo "be, e -kv -telë jemie -va. -Te o jemie
cëen 'e cin man yaaga be, -a 'fvi 'to nen yaa
dre nyen -a "fo.

9 -Winun pëenon nen jemie -va be, -te o
cëen 'e cin man yaaga be, -a 'pa 'to nen
yaa -nan -nyan "fo. 'W1 z1e -yëe dre -klu -
dandannun pëenon nen jemie da be -wee ve
-a "nyian.

10 -A yaagazan -a fëen, en mlen cren -dan
to 'si laji 'e -tria te 'e -ble 'le 'nan sraan -le
'w1 zv. 'Yi ba pëenon nen 'trëda be 'lee 'yi ku
pëenon nen 'trëda be, -te waa cëen 'e cin man
yaaga be, -a 'fvi 'to -va nen e -te.

11 Mlen cren z1e -a "to nen 'yile nyrannyran.
Kõõ 'yi pëenon z1e yaa lila nyrannyran, en
minnun nen waa mlin be o kaa.

12 -A sinjenzan -a fëen, 'nun tõn en yide
'le 'bidi -ta "tra. Kõõ yide 'le 'bidi -le 'pleble
cëen 'e cin man yaaga, en -a 'fvi 'to 'si "va.
'W1 'twlv z1e, -yëe dre mlen 'lee mlen crennun
pëenon le. Z1 'w1 z1e e dre be, klun -le tiidii 'pa
'da en yide dre "le klun "ta -toala.

13 'An yie 'to en an kõebo 'y1 te 'e -cia 'wid1 -a
laji 'pleble. Yaa ve 'nan: «'Tredanon, 'w1 "ta
bõa 'ka man! 'Tredanon, 'w1 "ta bõa 'ka man!
'W1 "ta bõa 'ka man, kõõ Bali -le 'pasianon
yaaga "ta -daa 'wee 'beinun 'fënle.»

9

'Bei 'sooluzan wu en 'w1 yidi 'e pou 'sia

1 Bali -le 'pasiazan 'sooluzan 'yee 'bei fëen,
en an mlen cren -to 'y1 'sinan laji, e -tria. -Klu
nen -a 'leda "ka "d1e, Bali -a -lagle 'wle "nõn
mlen cren z1e -yre.

2 Yaa 'le 'sv, en 'te -goei wluandi 'sia -klu z1e
-a ji. E ya "le 'nan -yre bli -dan nen waa 'te
'wv. 'Te -goei z1e e yide dre tiidii, en e fulõ dre
tiidii.

3 'Flevlenun bõlad1 'sia "va, en o fuila
'man 'trëda. Bali 'pleble 'nõn -wle, -wee
'she wvõ "yaaman "le z1 'trëda -sanjre 'she
"yaaman be -yee 'w1 zv.

4 En yaa 'v1 -wle 'nan, te 'o kle 'trëda lu -
twlv "man di, en te 'o kle yiba "twlv "man
di. 'Pian minnun nen o 'ka 'o -kõnnen pladi
fë -to -a 'o yra d1e, o man nen 'o 'she wv.

5 Ya'a -si -nõnle -wle 'nan 'o minnun z1e o
-tëe "di. 'Pian yaa 'v1 -wle 'nan 'o 'w1 "nen -
kõõn -wle mlen 'soolu 'wlu. -Wee 'she wvõ

"yaaman 'le 'nan -te -sanjre 'she 'wɔ min man e "yaaman bɛ -yee 'wɪ 'zʊ.

6 Tʊ zɪɛ -a man bɛ, minnun 'bɔ -a -wɛɛman 'nan 'o 'fli -tea, 'pian wa'a 'kaa dɪ. O -kadɪ -wɛɛman 'o 'bɔ 'a, 'pian wa'a ye "fo "dɪ.

7 'Flɛvlɛnʊn zɪɛ 'o "nɛn 'pa "le 'nan -sɔnʊn nɛn o -sɛn o "ta -ko -kuli man bɛ -wee 'wɪ 'zʊ. Fɛ -tʊ a o -win -ji 'e pladɪ "le -siga kle "le 'wɪ 'zʊ, ɛn o yra a "le blamin -le vɛ -zʊ.

8 ɛn o -wulo "jɛ "a "le lʊmɔn -wulo "jɛ 'zʊ, ɛn o 'she a "le -jra 'she 'zʊ.

9 O 'kɔlɛ da γɔɔvɛ -kuli -lɔ bɛ, e ya -bulalɛ -a. ɛn o -pɛ "jɛnʊn 'o 'cin "we 'plɛblɛ "le 'nan odronʊn nɛn -sʊ -a -klanman bɛ, o "kaga 'bɛ ci flan 'blinan -kɔdɪ -a -kuli man.

10 O wei "a, ɛn -a "nɛn "a 'e bʊdɪ "le -sanjre -le vɛ -zʊ. O wei 'bɔ zɪɛ, fɛ -tʊ nɛn e "yaaman bɛ e ya "ji. -Yɛɛ -maan o -taa 'wɪ "nɛn -kɔɔnlɛ minnun lɛ mlɛn 'soolu 'wlu.

11 Satan -le 'pasiazan nɛn 'e yɪɛ -tɔa -klu nɛn -a 'leda "ka "dɪɛ -a va bɛ, -yɛɛ cɪ 'flɛvlɛnʊn zɪɛ o da mingɔnɛn -a. Satan -le 'pasiazan 'bɔ zɪɛ waa laabo Ebre wei -ji «Abadɔn», ɛn waa ve Grɛk wei -ji «Apoliɔn». "Tɔ "fli zɪɛ -a -ci nɛn fɛ klu 'sozan.

12 "Wɪ yɪdɪ tedɛ "sia -nyannan, ɛn 'wɪ yɪdɪ "fli nɛn -a tedɛ -sru "bɛ -nyrɛn 'gʊ.

'Bei 'shɛɛdʊzan wu ɛn 'wɪ yɪdɪ 'pa "da

13 Bali -le 'pasiazan 'shɛɛdʊzan "e 'yee 'bei fɛɛn, ɛn an wei -tʊ 'man Bali -pan "dave nɛn o -siga 'yi 'wɔ "man "bɛ, -a -gan sinjɛn ji. Bali -pan "dave zɪɛ, e ya 'e -trɔadɪ Bali 'lɛ.

14 Wei zɪɛ yaa 'vɪ Bali -le 'pasiazan 'shɛɛdʊzan nɛn 'bei a -yrɔ "bɛ -yrɛ 'nan: «Bali -le 'pasianɔn sinjɛn nɛn 'o -yrɪdɪ 'yi nɛn waa laabo Efra bɛ -a "srɔn bɛ, 'i o "flu.»

15 -A -nan nɛn e o flu. E o flu 'nan -e 'o 'trɛdanɔn pɛɛnɔn nɛn Bali o cɛɛn 'e cin man yaaga bɛ, o 'fʊɪ -tʊ -tɛɛ. Kɔɔ 'wɪ zɪɛ -a man -pɛnnan nɛn o cɪ 'e 'cɛn, ɛn tʊ 'gʊɛ 'e 'bɔ o man. Bali -a lɛ 'pla 'e 'cɛn, ɛn yaa mlɛn 'pla 'e 'cɛn, ɛn yaa yi 'pla 'e 'cɛn.

16 -Wee minnun a -sʊ da. An o "nɛn 'man. O ya min -kpi yaa -tʊdʊ -trilii -mlɪnyɔn -yaa 'fiili (200.000.000).

17 -A -nan nɛn an -sɔnʊn 'lee 'o 'ta minnun 'bɔ 'yɪ. Minnun zɪɛ o 'kɔlɛ da γɔɔvɛ -kuli -lɔ bɛ, -a cɛɛn -mie a 'tɛndɛn "le 'tɛ 'le 'wɪ 'zʊ, ɛn -a cɛɛn -mie a tiidii "le 'tɛ -goei "le 'wɪ 'zʊ, ɛn -a cɛɛn -mie min -tea "klan "a. -Sɔnʊn zɪɛ o -wulo a "le -jra -wulo -zʊ, ɛn 'tɛ bɔala o 'le, tɛ 'tɛ -goei bɔala o 'le, tɛ -kɔlɛ 'tɛ bɔala o 'le.

18 Tɛ a -tʊ, ɛn 'tɛ -goei "a -tʊ, ɛn -kɔlɛ 'tɛ a -tʊ, fɛ yaaga zɪɛ, -wɛɛ 'trɛda minnun pɛɛnɔn nɛn Bali o cɛɛn 'e cin man yaaga bɛ, o 'fʊɪ 'tʊ tɛɛ "fo.

19 Kɔɔ -sɔnʊn zɪɛ, 'wee 'plɛblɛ a 'o 'le, ɛn e ya o wei 'ji. O wei "a "le -mlɛn -le 'wɪ 'zʊ, -a -wulo a "da. -A 'bɔ 'a nɛn o 'wɪ 'wliɪdɪ "dra minnun lɛ.

20 "Wɪ yɪdɪ -dan zɪɛ, ya'a minnun pɛɛnɔn -tɛɛlɛ dɪ. 'Pian minnun nɛn o yɪɛ 'fʊ "man "bɛ, wa'a 'silɛ 'o drɛ wɪ -wliɪdɪnʊn man dɪ, ɛn wa'a 'silɛ -yɔnʊn -pandɪ man dɪ, ɛn wa'a 'silɛ fɛnʊn -pandɪ man dɪ. -Tɛ e ya -siga a ɔɔ, ɛn -tɛ e ya -bulalɛ a ɔɔ, ɛn -tɛ e ya -kɔlɛ a ɔɔ, ɛn -tɛ e ya yɪba "a ɔɔ, wa'a 'silɛ -a -tʊ -pandɪ man "fo "dɪ. Fɛnʊn zɪɛ wa'a fɛnan ye dɪ, ɛn wa'a 'wɪ maan dɪ, ɛn wa'a 'ta 'wo dɪ.

21 Wa'a 'silɛ min -tɛdɪ man dɪ, ɛn wa'a 'silɛ 'bui 'fɔdɪ man dɪ, ɛn wa'a 'silɛ nyinnandɪ lɪ 'lee 'kɔnnɛn -a tɛ wa'a 'o cin 'palɛ dɪɛ -a man dɪ, ɛn wa'a 'silɛ crin wɔdɪ man dɪ.

10

Bali -le 'pasiazan -tʊ 'fluba 'nɔn Zan lɛ 'nan 'e -blɪ

1 "Bɛ -sru ɛn Bali -le 'pasianɔn nɛn laji bɛ, maan pɛɛ nɛn e ya 'plɛblɛ 'kpa bɛ -a 'yɪ, tɛ e ya 'sinan laji. "Lolu -koei -a man 'si, ɛn -pɔblɛn a 'e 'sʊdɪ -a -wulo -man. -A yra "bia "le yidɛ 'le 'wɪ 'zʊ, ɛn -a cɛinnʊn "bia "le 'tɛ nɛn -le 'wɪ 'zʊ.

2 'Fluba "wɛnnɛn 'tʊ a -yrɔ 'e 'lɛ 'sʊdɪ. 'E 'pɛ "yi "cɛin -trɔa jɛmie da, ɛn 'e 'pɛ bʊ cɛin -trɔa 'trɛ da.

3 -A -nan nɛn e paan wei 'plɛblɛ 'kpa -ji "le zɪ -jra -paanman bɛ -yee 'wɪ 'zʊ. Zɪ e cɛɛn -paandɪ man bɛ, ɛn laa -paan wɪ 'sɔravli.

4 "Wɪ nɛn maan 'man laa -paan zɪɛ -a wlu bɛ, an "ta -a cɛɛn -tea, ɛn an wei -tʊ man laji. E 'nan 'mɛn 'nan: «'Wɪnʊn nɛn laa -paan 'sɔravli -a 'vɪ 'labɛ tɛ 'yɪɛ 'cɛɛn -tɛ "fo "dɪ.»

5 Bali -le 'pasiazan nɛn maan 'yɪ 'e 'tɔdɪ lou 'trɛ 'lee jɛmie da zɪɛ, 'e 'pɛ "yi wluan laji.

6 ɛn e 'nan: «Bali yɪɛ a "man 'li 'trilii, ɛn -yɛɛ labli 'lee 'e 'ci fɛnʊn pɛɛnɔn drɛ, ɛn -yɛɛ 'trɛ 'lee 'e 'ta fɛnʊn pɛɛnɔn drɛ, ɛn -yɛɛ jɛmie 'lee 'e 'va fɛnʊn pɛɛnɔn drɛ. Bali zɪɛ -a man nɛn 'an 'pɛ wluan 'gʊ, ya'a "nyian mɔan dɪ,

7 -e Bali -le 'pasiazan 'sɔravliɛn 'e 'yee 'bei 'fɛn. -Tɛ yaa fɛɛn bɛ, 'wɪ nɛn Bali -a γɔɔ minnun man bɛ tɛ -a drɛ tʊ 'bɔ. 'Pian 'wɪ zɪɛ Bali -a 'vɪ 'e 'lɛwei vɪnɔn nɛn 'e 'sʊnɔn 'a bɛ -wɛlɛ 'e 'cɛn.»

8 "Bɛ -sru ɛn wei nɛn maan 'man paan laji bɛ, e 'nan "nyian 'mɛn 'nan: «Bali -le 'pasiazan nɛn 'e 'tɔdɪ 'trɛ 'lee jɛmie da bɛ, 'i 'kʊ 'fluba "wɛnnɛn nɛn 'e 'lɛ 'sʊdɪ -yrɔ "bɛ -a 'si.»

9 An -kʊ Bali -le 'pasiazan zɪɛ -a va, ɛn maan 'vɪ -yrɛ 'nan, 'e 'fluba 'bɔ 'nɔn 'mɛn. -A -nan nɛn e 'nan 'mɛn 'nan: «'i 'fluba 'bɔ 'si, 'i 'sʊɔ -e 'i 'mɛn! E -kɔan 'i 'lɛ 'nɔnnɔn "le -srɔ 'nyrɔn 'zʊ, 'pian 'i -pɔan 'ka 'taa -a yɪlɛ "yi "dɪ.»

10 Yaa -nɔn 'mɛn, ɛn maan 'sʊdɪ 'sia, e ya 'an 'lɛ 'nɔnnɔn "le -srɔ 'nyrɔn 'zʊ. 'Pian zɪ maan mɛɛn bɛ, ɛn 'an 'ci plɛndɪ 'sia.

11 "Bɛ -sru ɛn Bali -le 'pasiazan 'bɔ "e 'nan 'mɛn 'nan: «'Wɪ nɛn e -taa "drɛlɛ bɛ, 'i tin 'ba "nyian Bali 'tɔ da minnun nɛn 'lɛglɔn 'tʊdʊ

peenon 'ji be -wle, en 'i tin 'ba minnun nen o wei-todv peenon-faa "be -wle, en 'i tin 'ba mingonnennun le.»

11

Bali 'yee 'w1 v1non 'fli 'pa 'sia

1 "Be -sru en e -cean -ko -tv -non 'men. E ya fe -suzun dre ve -a. En e 'nan 'men 'nan: «'I 'kv Bali -pan 'kon 'suzun dre, -e 'i Bali -pan "dave -suzun dre! En "nyian be, minnun nen o Bali tv "baa 'kon 'bo 'ji be, 'i o "nrøn!

2 'Pian -klon nen e -cia Bali -pan 'kon 'bo man be, 'yie 'tv1 'e "tun, te 'yie 'ci -suzun dre di! Koo minnun nen wa 'a Bali toa die o fe z1e -a -nan "sia -e 'o sre. Bali -le 'fla 'saun z1e, waa ta sreman mlen -fuba sinjen 'wle 'filli 'wlu.»

3 En Bali "e 'nan: «An 'men 'w1 v1non 'fli "paa -sia, -e 'o 'w1 nen e -taa "drele be -a tin 'ba minnun le 'an 'to da. -Ce bv so 'be -koon 'e wodi o da, en waa tin "baa -wle yi -kpi tv yi -yaa 'filli 'e 'ta le yi -fuba 'shædv (1.260) wlu.»

4 Min "fli z1e, o ya "le Olivie yiba "fli "le 'w1 'zv, en o ya "nyian "le -kannen -traa "dave "fli "le 'w1 'zv. Bali nen e 'tre "paala be -a 'le nen o ci 'o 'todt.

5 -Te min "ta 'w1 'wli di "dra -wle "be, 'te boala o 'le -e 'e min z1e -a -nan -nyan. E ya 'w1 'kpa -a, min nen e ya "vale 'e 'w1 'wli di "dra -wle "be, z1e -e -kaa z1e.

6 Tv nen o "ta 'w1 nen e -taa "drele be -a ve minnun le Bali 'to da be, 'pleble a -wlv -e 'o 'te 'pa minnun da. O -kolaman laa 'cendi -a, en "nyian be o -kolaman -e 'o 'yi lila nyen -a. -Te o ya "va "be, o 'w1 'wli di 'to 'todv peenon baa 'tredanon man.

7 -Te o ceen 'w1 nen e -taa "drele be -a vidi man minnun le be, -wi -tv boala -klu nen -a 'leda "ka "die -a ji, -e 'e 'kuli -to o man. E o "flinon "kle -e 'e o -teæ.

8 O -kad1 -fola 'fla -dan z1e -a -guada. 'Fla 'bo z1e -a da nen minnun Minsan pein yiba "plan da. 'Fla z1e e ya "le 'o laabv Sodam, en e ya "le 'o laabv "nyian Ezipti.

9 Minnun 'ka 'wle "man -e 'o min "fli z1e o wv di. 'Leglon peenon 'ji 'non 'ta o pa -nanjenle yi -todv yaaga 'e 'ta le 'e -bu.

10 -Wee -kad1 be, -a 'w1 'treda 'non peenon 'ci nran. O ci "nran 'e 'ciula "da, en waa -ci "yinin dre 'o cin le. Koo min "fli z1e o 'te 'pa 'tredanon da "kaga.

11 Zi yi yaaga 'e 'ta le 'e -bu z1e e ci1 be, lei nen e 'belidi -noan "min le be, Bali -a 'pa -sia 'yee 'w1 v1non "fli 'bo le. E wlala o ji en o wluand lou 'o 'cein -da. -A -nan nen minnun nen o ya 'w1 z1e -a -nan yunan be, nyen -dan o ceen.

12 En o wei 'pleble 'tv 'man laji. Wei z1e yaa 'v1 Bali -le 'w1 v1non "fli z1e -wle 'nan: «'Ka 'ta 'an 'va lou 'gv!» -A -nan nen o wluandi 'sia 'lolu -koei 'va te o 'nanmannon -a -nan yee.

13 Tv 'bo 'lein z1e -a wlu be, 'tre 'nyond1 'sia 'kpa tigl1. 'Fla z1e -te waa ceen 'e cin man -fu be, -a 'fv1 'tv -nan -nyan "fo. Min -kpi 'saravli (7.000) 'be kaa 'w1 z1e -a -ji. Min -mienun nen o -fv be, nyen o ceen 'wli di, -a -nan nen o wlu "man "men 'nan Bali nen laji lou "be, -yee ci o da.

14 'W1 yidi "flizan "sia -nyannan, 'pian 'ka dre "yi -a yaagazan 'bola 'kogo.

'Bei 'saravlizan wu en 'w1 yidi yaagazan 'e pou 'sia

15 "Be -sru en Bali -le 'pasiazan 'saravlizan 'yee 'bei fecn. -A -nan nen weinun 'widi 'sia laji 'kpa 'pleble. Waa 'v1 'nan: «Mingonnen tre peenon nen 'treda be o dre "men 'kv 'san Bali -le ve -a, en o dre -a -p1 Zozi Crizi -le ve -a. E mingonnen -ble "da 'li 'trilii.»

16 Min cejenun -yv -tv 'wle sinjen nen 'o -nyrand1 'wee mingonnen peinnun da Bali 'le be, o blula 'o 'kole "nen en o Bali 'bo.

17 Waa 'v1 'nan:

«'Kv "ti Bali, koi muo -foa. Yie ci 'kv 'san -a, en 'pleble peenon a 'yie ve -a. I ya -nan 'li 'e 'cen, en i ya -nan ceægv yi -a. I 'yie 'pleble -dan ci koon, en 'be nen 'gvæ

i ya mingonnen -a fe peenon da. 18 'Leglon peenon 'ji 'non 'ka 'i wei manle "yi "di,

-yee "wean 'yie nyran -bli tv 'bo o va. En "nyian be, minnun peenon nen o kaa be, -wee tin 'bad1 'bo. 'I 'sunon nen 'i 'lewei v1non 'a be, 'lee 'yie minnun be, 'lee minnun nen o 'yra -tea 'i man be, o -ko 'pa tv 'bo. -Te e ya 'i -sruzan "wennen 'a oo, en -te e ya 'i -sruzan -dan a oo, o -ko 'pa tv 'bo. En "nyian be, minnun nen o 'treda sre 'trilii be, o -nan -nyan tv 'bo.»

19 -A -nan nen Bali -pan 'kon nen laji be, Bali -a 'le 'sv. En an Bali -le 'cezu nen -yee -pei -to wunun ci -ji be -a 'y1. En laa 'e 'wlei -wlei -fodi 'sia, te laa -paan -klunman, te 'tre 'nyodnman, te lalo -seanla 'kpa 'pleble.

12

L1mon -tv 'lee -mlengan -dan

1 En 'lebo "f3 w1 -dan tv dre laji. 'W1 z1e -nyren 'gv: L1mon -tv nen, yide -a man 'si 'e peenon be, -a cein "fli "a 'e 'todt mlen da, en -siga kle "nen mlen cren a "man 'saravli "be, e ya 'e wodi -a -wulo -man.

2 L1 z1e -a -pon a 'e man, en e -f3 -srunan, -yee "wean e -paandi 'sia.

³ Zi e -paandu 'sia be, en 'lebo "fo w1 pee dre laji. 'W1 z1e -nyren 'gu: -Mlengan nen, e ya -dan, en e ya 'tenden. -A -wulo a "da 'soravli, en -a 'bei a "da "fu, en -siga kle "a 'e wod1 -a -wulo 'soravli 'bo man.

⁴ Mlen cren pɛnɔn nen Bali o cɛen 'e cin man yaaga be, -mlengan z1e -a wei -a 'fo1 'tu ween 'treda. -A -nan nen -mlengan pli l1 z1e -a man, 'nan -te e cɛen 'nen 'yadi man be -e 'e 'nen 'bo 'bli.

⁵ Koo 'nen z1e -a 'bo nen Bali -a 'pla 'nan -yee -taa "mingonnen -blile 'leglon pɛnɔn 'ji 'non da "fo. L1 z1e e 'nen 'bo 'ya -klonnon -a, en Bali -ku -a 'e 'sron. 'W1 'kpa nen, e ya Bali -le mingonnen pein 'sron, -mlengan 'ka -kolale -a -blidi -a di.

⁶ -A -nan nen l1 'bo flan 'sia, en e -ku "bui "da zia. E -ku fenan nen Bali -a man dre -a yonnan -a be -a -nan. Fe z1e -a -nan nen waa 'le 'bo 'trilii yi -kpi tu yi -yaa 'fiili 'e 'ta le yi -fuba 'sheɛv (1.260).

Bali -le 'pasianon 'kuli -to Satan man en waa kl

⁷ -Kuli 'so laji. Bali -le 'pasiazan nen waa laabo Mishel be, o 'vale 'yee 'pasianon 'a, o -kuli -to -mlengan man. En -mlengan 'lee 'yee 'pasianon -a -tan 'o 'vale waa.

⁸ 'Pian z1 -mlengan -pe 'ka 'sole -kuli -a die, en 'o 'vale 'yee 'pasianon 'a o -nyrannan 'ka yle "nyian laji di.

⁹ -A -nan nen Bali -le 'pasianon o -pin laji, en o 'ta 'to o pɛnɔn man 'treda. -Mlen nen e blamin see paa 'li be, -a 'bo nen. Waa laabo Bali 'nanmanzan, en waa laabo "nyian Satan. -Yee 'w1 'wlidi "dredi "paa 'treda blamin lo.

¹⁰ "Be -sru en an wei 'pleble 'tu 'man laji. Wei z1e yaa 'v1 'nan:

«'Be nen 'gve,
tu nen -kaa "ti Bali min "sia 'w1 'ji be, e 'bo.
E 'yee 'pleble 'ci koon,
en yaa -ci koon 'nan

'yee ci mingonnen -a.
En e 'pleble 'non
'e 'pi Zoji Crizi le
'nan 'e mingonnen -bli fe pɛnɔn da.
'W1 'kpa nen 'w1nun z1e -a,
koo o Satan -pin laji.
Ya'a 'kolaman 'nyian -todi -a Bali 'le,
-e 'e 'w1 'to -kaa "bu
'lee -kaa "blu Zozinon man di.

'W1 z1e -a 'bo nen
yaa dra 'e 'cen bodrun funnin,
en waa 'le 'to -yrov 'sien.
¹¹ En 'nyian be,
Bali -le 'w1 nen
waa 'v1 minnun le be,
'lee Bali -le 'bla nyen nen,
e -sran be,
-yee "wean -kaa "bu
'lee -kaa "blu Zozinon Satan kl.

Wa'a "klanle -kad1 lo
'wee yi -teradi Zoji da -ji di.

¹² 'W1 z1e -yee "wean be,
laji fenun 'lee 'ka pɛnɔn nen
ka -nyeanla 'nan nun be,
'ka 'ci 'e "nran!

'Pian 'tre 'lee jemie -le ve be,
'w1 -taa "bole "wee "man,
koo Satan 'e yra 'pa o da.

'Bli a 'e 'fodi "ji -dan,
koo yaa -taa
'nan 'yee to 'ka "nyian -fole "kaga "di.»

¹³ Zi -mlengan -a 'y1 'nan laji si a 'e 'le wod1 'e 'lo be, -a -nan nen e soonla lumon nen e 'nen 'ya -klonnon -a be -a -sru.

¹⁴ 'Pian l1 z1e, Bali koebo -pe "je -dandan "fli "non -yre, 'nan -e 'e 'ku "bui "da, fenan nen Bali 'bo -a 'pla -yre "be -a -nan. Fe z1e -a -nan nen waa 'le 'bo 'trilii le yaaga 'e 'ta le 'e -bu, en -mlengan 'ka -kolale -a man yidi -a di.

¹⁵ Tu z1e -a man be -mlengan 'yi boladi 'sia 'e 'le te e "yro, 'nan -e 'yi 'bo 'e -ku l1 z1e -a.

¹⁶ 'Pian 'tre 'pa l1 z1e -a va. E 'le 'so, en 'yi nen e 'bola -mlengan 'le be, e -sen "ji 'e pɛnɔn.

¹⁷ -A -nan nen 'bli 'fo -mlengan -ji l1 z1e -a man -wlidi. -Yee "wean e -kuli -to 'sien l1 z1e -a kluda 'non man. Minnun nen o 'ta wola Bali wei da, en o -to 'wunun nen Zoji 'a -ci 'si -wle "be -a da be, -wee ci l1 z1e -a kluda 'non 'a.

Satan -wi -tu 'pa 'sia 'treda

¹⁸ "Be -sru en -mlengan 'bo 'ku jemie man.

13

¹ -A -nan nen an -wi -to 'y1, te e ya bolanan jemie -va. -Wi z1e -a 'bei a -fu, en -a -wulo a 'soravli. En -siga kle "a 'e wod1 -a 'bei pɛnɔn man. En "nyian be 'tonun nen e ya Bali see wod1 -a be, e ya 'e 'cɛen -ted1 -a -wulonun 'bo man.

² E ya "le 'nan kɔanen 'le 'w1 'zv. -A ceinnun a -dandan, en -a sron e 'e trudi. En -a 'le a 'le -jra 'le 'zv. -Mlengan 'yee 'pleble 'non -wi z1e -yre, en e 'yee mingonnen pein 'bola -yre 'nan 'e mingonnen -bli 'da.

³ -Wi 'bo z1e -a -wulo -to tuo 'pleble, 'pian -a mlon "a 'e 'nyandi, -a "pa "ji "tun "nen -nan. 'W1 z1e e 'tredanon pɛnɔn 'lebo "fo, -yee "wean o soonla -a -sru.

⁴ -A -nan nen o pɛnɔn 'o "po soon -mlengan z1e -a wlu, en waa 'bo, koo -yee 'pleble 'non -wi le. En o pɛnɔn 'o "po soon "nyian -wi 'bo 'wlu, en waa 'bo -a vid1 -a 'nan: «Min -tu 'ka 'kolaman -e 'e 'fli -koon -wi 'gve -a man di. En min -to 'ka 'kolaman -a 'kludi -a di.»

⁵ -Si a e 'le 'sodi -wi z1e -yre -e 'e 'fli 'sia -dandan, en "nyian -e 'e 'w1 Bali man -wlidi. -Si a 'e 'nondi -yre mlen -fuba sinjen 'wle "fli (42) 'wlu.

6 -Yee "wean nen e Bali "srondi 'sia. E wu sɔɔn "wlu ɛn waa 'bɔ. 'Pian Bali -le minnun 'ka "o "dɾeɛ dɪ. Kɔɔ Bali o 'tɔ 'crɛn -tɛ min 'beli 'fluba 'ji 'vaa ɛn Bali 'trɛ dɾɛ. 'Fluba zɪɛ Bali -le 'bla nen waa 'nɔn 'sraga -a bɛ, e ya -yee vɛ -a.

7 ɛn -si a 'e 'lɛ 'sɔdɪ "nyian -wi zɪɛ -yrɛ -e 'e Bali -le minnun 'kɪ -kuli -a. ɛn "nyian -si a 'e 'nɔndɪ -yrɛ -e 'e mingɔnɔn -blɪ 'lɛglɔn pɛɛnɔn 'jinɔn da.

8 -Yee "wean nen 'tɾɛdanɔn pɛɛnɔn 'o "pɔ sɔɔn "wlu ɛn waa 'bɔ. 'Pian Bali -le minnun 'ka "o "dɾeɛ dɪ. Kɔɔ Bali o 'tɔ 'crɛn -tɛ min 'beli 'fluba 'ji 'vaa ɛn Bali 'trɛ dɾɛ. 'Fluba zɪɛ Bali -le 'bla nen waa 'nɔn 'sraga -a bɛ, e ya -yee vɛ -a.

9 Min nen 'wɪ man "trɔɛn "cɪ -a -wulo -man bɛ, -a san 'e "trɔɛn "tɔ 'wɪ nen an "ta -a vɛ 'gɔvɛ -yrɛ!

10 Min nen Bali -a 'pla 'nan 'e 'pɔ 'kɔn 'blɪ bɛ, e -pɔ 'kɔn 'ble. ɛn min nen Bali -a 'pla 'nan 'e 'ka -kuli 'tan sɛn "nen "bɛ, waa -tɛa -kuli 'tan sɛn -a. -Yee "wean nen e ya "le Bali -le minnun -pɔan 'e 'sɔ. Te -wee yi -tɛradɪ Bali da 'le 'e 'tɔ dɪ!

Satan-wi pee 'pa 'sia 'trɛda

11 "Bɛ -sru ɛn an -wi pee 'yɪ, te e ya bɔlanan 'trɛ 'ji. -Wi zɪɛ -a 'bei a "fli, ɛn o ya "wɛnwɛnnɔn "le 'bla 'nen 'bei 'le 'wɪ 'zɔ. 'Pian -a wei min -tɛa "klan -a "le -mlɛngan wei -le 'wɪ 'zɔ.

12 -Wi tɛdɛ nen -a -wulo -tɔ tuo 'plɛblɛ, ɛn -a mlɔn 'bɔ 'nyan bɛ, e 'yee 'plɛblɛ pɛɛnɔn 'nɔn -wi "flizan zɪɛ -yrɛ. -A -nan nen e -tɔ 'tɾɛdanɔn pɛɛnɔn man -sa -a, 'nan 'o "pɔ -sɔɔn -wi tɛdɛ wlu -e 'o bɔ.

13 E 'lebo "fɔ winun -dandan dɾɛ, e 'tɛ 'si laji minnun pɛɛnɔn yɪɛ man, ɛn yaa -sran 'trɛda.

14 'Lebo "fɔ winun nen -wi tɛdɛ -a -si -nɔn -yrɛ 'nan 'e dɾɛ bɛ, -a 'bɔ 'a nen e kɔla 'tɾɛdanɔn 'cɪ sɾɛdɪ -a. Yaa 'vɪ -wɛlɛ 'nan, -wi nen waa tuo sɛn -a ɛn ya'a 'kalɛ dɪɛ, 'o -a min yiba "nyaan.

15 ɛn -wi tɛdɛ -a -si -nɔn -yrɛ "nyian 'nan, 'e 'belidɪ -nɔn min yiba 'bɔ lɛ. Zɪ yaa dɾɛ bɛ, ɛn min yiba 'bɔ 'widɪ 'sia. ɛn minnun nen wa'a 'o "pɔ -sɔɔnlɛa "wlu -e 'o bɔ dɪɛ, min yiba 'bɔ o tɛɛ.

16 Yaa dɾɛ ɛn min -tɔdɔ pɛɛnɔn plɔ 'pla 'o 'pɛ "yɪ "man, -tɛ 'bɛ "cɛɛ dɪɛ waa 'pla 'o nyɛnɔn da. -E 'e 'sia min -dan man, 'lee min nen e 'ka -dan dɪɛ -a man, 'lee fɛzan man, 'lee 'yalɛ -tɛzan man, 'lee min nen e ya nɔan -a bɛ -a man, 'lee min nen e 'ka nɔan -a dɪɛ -a man, o pɛɛnɔn plɔ zɪɛ -a 'pla 'o man 'tɾɛdɛ.

17 Min oo min nen plɔ zɪɛ e ya "man "bɛ, -a san -kolaman fɛnun 'lɔdɪ -a, ɛn -a san -kolaman fɛnun -tandɪ -a. 'Pian min nen plɔ 'ka "man "dɪɛ, ya'a 'kolaman -e "e "dɾɛ dɪ. -Wi 'bɔ 'tɔ nen waa 'pla 'o man. -Tɛ 'bɛ "cɛɛ dɪɛ, waa 'tɔ 'bɔ 'fluba 'wɛlɛ -tɔdɔ -tɛ 'e cin da, ɛn waa crɛn -tɛ 'o man. Kɔɔ -a 'tɔ 'crɛn 'fluba 'wɛlɛ 'tɔ "wɛ fɛ "nrɔndɪ -a, ɛn -a -tɔ "wɛ fɛ "nrɔndɪ -a.

18 'Wɪ 'tɔdɪ -a nen min -kolaman 'wɪ zɪɛ -a -ci mandɪ -a. -Yee "wean min nen e 'wɪ -tɔa "bɛ, 'e -wi zɪɛ -a 'tɔ 'crɛn 'fluba 'wɛlɛ -tɔdɔ -tɛ 'e cin da, -e 'e -tɔ. E -tɪala min 'tɔ 'lɛ vɛ -a. ɛn -a "nen "nen 'gɔ, e ya -yaa 'shɛɛdɔ -fuba 'shɛɛdɔ 'wɛlɛ 'shɛɛdɔ (666).

14

Minnun nen Bali-le 'bla o 'si 'wɪ 'ji bɛ o "dre

1 "Bɛ -sru ɛn an Bali -le 'bla 'yɪ 'e 'tɔdɪ pɔn nen waa laabo Zɪɔn bɛ -a da. Pɔn zɪɛ e ya Zeruzalem fla yɛi. Min -kpi yaa tɔ 'e 'ta le min -fuba sinjɛn 'wɛlɛ sinjɛn (144.000) a 'o 'tɔdɪ -a "srɔn. Bali -le 'bla 'tɔ 'lee -a "tɪ 'tɔ a 'e 'crɛn -tɛdɪ o pɛɛnɔn nyɛnɔn da.

2 ɛn an wei -tɔ -klundɪ 'man laji. E wu "le 'nan 'yɪ -dan 'bɛ cɪ 'yrɔnan, ɛn e wu "nyian "le 'nan laa -paan 'bɛ wu 'plɛblɛ. ɛn e wu "nyian 'nɔnnɔn "le 'nan "dre "nen min "kaga "cɪ -a -fɔnan -gɔɛdɪ -ji.

3 Bali -le 'pasianɔn nen laji bɛ, o ya 'o 'tɔdɪ Bali -le mingɔnɔn pɛɪn 'lee min cɛjunun 'lee fɛnun sinjɛn bɛ o 'lɛ, ɛn o "dre zɪɛ -a -fɔa. Min -tɔ 'ka 'kolaman -e 'e "dre 'bɔ -tranladɪ. 'Pian min -kpi yaa tɔ 'e 'ta le min -fuba sinjɛn 'wɛlɛ sinjɛn (144.000) bɛ, -wɛɛ -fɔa 'sɪdɔ. Minnun nen Bali o 'si 'wɪ 'ji 'trɛda bɛ, o 'bɔ nen.

4 'Wɪ 'kpa, minnun zɪɛ Bali o 'si 'wɪ 'ji 'nan -e 'o 'kɔn Bali -le vɛ -a, ɛn "nyian -e 'o 'kɔn Bali -le 'bla 'le vɛ -a. Te o ya "le 'nan fei fe 'wɛlɛ tɛdɛ nen waa -nɔan Bali lɛ bɛ -yee 'wɪ 'zɔ. Fɛnan pɛɛnɔn nen Bali -le 'bla 'ko bɛ, te o -ciala -a -sru. Minnun zɪɛ wa'a lumɔn -tɔlɛ dɪ. Wa'a 'o 'fli "tri "tɔlɛ Bali 'le nyinnandɪ -a lumɔn -sru "dɪ.

5 Wa'a 'wlu -tɔwli "sɛnlɛ "fo "dɪ. ɛn 'tɔ 'tɔ 'ka 'e 'padɪ o man dɪ.

Bali-le 'pasianɔn yaaga 'wɪ 'pla minnun lɛ

6 "Bɛ -sru ɛn an Bali -le 'pasiazan -tɔ 'yɪ, te e ya 'sɔnan laji. 'Wɪ 'nɔnnɔn nen ya 'li sɾɛman "fo "dɪɛ, -a vidɪ -a nen e ya cinan 'lɛglɔn pɛɛnɔn 'ji minnun 'lee minnun nen o wei -tɔdɔ pɛɛnɔn -fɔa "bɛ -wɛlɛ.

7 Yaa 'vɪ wei 'plɛblɛ 'ji 'nan: «'Ka yɪɛ 'e 'nan Bali man, ɛn 'ka Bali 'bɔ 'tɔ dɾɛ -dan! Tɔ nen e 'tɾɛdanɔn 'le tin "baa bɛ e 'bɔ. Bali nen e 'trɛ 'lee la 'lee jemie 'lee 'yɪ pɛɛnɔn dɾɛ bɛ, 'ka "pɔ sɔɔn "wlu -e 'ka bɔ.»

8 Bali -le 'pasiazan "flizan sɔɔnla -a tɛdɛ -sru "nyian, te yaa vɛ 'nan: «Babilɔn -nan -nyan. Babilɔn -dan nen e -tɔ 'lɛglɔn pɛɛnɔn 'jinɔn man -sa -a 'nan 'o 'si Bali -sru "bɛ, -a -nan -nyan.»

9 ɛn Bali -le 'pasiazan yaagazan sɔɔnla -a "flizan -sru "nyian, te yaa vɛ wei 'plɛblɛ 'ji 'nan: «Min oo min nen 'e "pɔ sɔɔnla -wi nen waa min yiba dɾɛ bɛ -a wlu ɛn yaa 'bɔ bɛ, Bali 'wɪ "nen -kɔɔnman -a san lɛ. Min nen 'e "pɔ sɔɔnla -a min yiba 'bɔ wlu ɛn yaa 'bɔ bɛ, Bali 'wɪ "nen -kɔɔnman "nyian -a san lɛ. ɛn "nyian

be min nen e plo 'pla 'e nyrenbon da, -te 'be 'cæ di yaa 'pla 'e 'pe -man be, Bali 'w1 'nen -kæonman -a san le.

¹⁰ Bali nyran -ble minnun z1e o va 'pleble. O -taa 'o yra y1e -w1idi 'te 'va. -Kæle nen e 'le 'sia be e -kæan 'va. Bali -le 'pasianon 'saun nen laji be 'lee Bali -le 'bla y1e man nen 'w1 z1e e dra.

¹¹ O -taa 'o yra y1e bodrun funnin 'te z1e -a va, te -a -koei 'ko laji 'li 'trilii. En -wee yra yidi 'leda "ka "di.»

¹² 'W1 z1e -yee "wæan nen e ya "le Bali -le minnun -pæan 'e 'so. Te 'o 'ta woladi Bali -le -pei da 'le 'to di, en te -wee yi -teradi Zozi da 'le 'e 'to di!

¹³ 'Bæ -sru en an wei -to 'man laji. E 'nan 'men 'nan: «'i 'w1 'gøe -a cren -te! Minnun nen o -fu yi -teranan Minsan da en minnun o tæe be, 'be nen 'gøe to nen Bali -le -fæa dra -wee ve -a be 'e 'bø.»

En Bali lei 'saun -a 'v1 'nyian 'nan: «'W1 'kpa, o "flian 'wee 'nyranman 'padi -a, koo 'w1 'yinun nen waa dre be, -a "nen "blidi 'bø.»

Bali 'tredanon 'le tin 'badi pou "siala 'ko?

¹⁴ 'Bæ -sru en an "lolu -koei 'fuvu 'y1 laji. Fæ -to a 'e -nyrandi "lolu -koei z1e -a da, e ya "le Blamin -pi -le 'w1 'zv. -Siga kle "a 'e wodi -a -wulo -man, en fæ -to nen o 'saa -tea "a "bæ e ya -yrø. Fæ z1e -a 'le a "man 'kpa tigh.

¹⁵ -A -nan nen Bali -le 'pasianon nen laji be -a -to 'bøla Bali -pan 'køn 'bø 'ji, en e paan 'kpa 'pleble min nen 'e -nyrandi "lolu -koei "da be -yre. Yaa 'v1 'nan: «'i 'yie 'saa 'teve 'si -e 'i 'saa 'tedi 'sia! 'Saa 'te to 'bø, koo 'saa pænon tran 'træda.»

¹⁶ -A -nan nen min nen 'e -nyrandi "lolu -koei "da be, e 'træda 'saa pænon 'te.

¹⁷ 'Bæ -sru en -a pee 'bøla "nyian Bali -pan 'køn 'bø nen laji be, -a -ji. 'Saa 'teve nen -a 'le a "man 'kpa be -a -to a "nyian -yee 'lo.

¹⁸ En Bali -le 'pasianon 'bø nen laji be, -a -to nen -te e 'w1 'v1 'te le yaa dra be, e 'si Bali -pan 'dave va zia. E paan 'kpa 'pleble Bali -le 'pasiazan nen 'saa 'teve 'le 'lea a -yrø "be -yre. Yaa 'v1 'nan: «'i 'yie 'saa 'teve 'si -e 'i rezzen 'blo "cændi 'sia! Koo rezzen yiba pænon nen rezzen fei be o 'blo tran.»

¹⁹ -A -nan nen Bali -le 'pasiazan z1e e rezzen yiba pænon 'bø 'nan. En yaa -sen fenan nen o rezzen "blo "bæ -a -nan. Zi Bali -le nyran -blidi -taa "drele z1e.

²⁰ O -taa "minnun -tæle -e 'o o pøle "bø. O nyen "yro "le 'yi ba -le 'w1 'zv. E -ko -trilii e bøa kilo -ya yaaga da, en -a klu trodi bøa -menlie -to.

15

Bali 'w1 'nen "nyranman -kæonman 'tredanon 'le 'ko?

¹ 'Bæ -sru en an 'lebo "fö w1 -dan 'y1 'nyian laji. An Bali -le 'pasianon 'søravli 'y1. Bali o

'pla 'nan -wæe 'w1 "nen "nyranman -kæonman 'tredanon le. -A -to 'yee ve -kæonman, "be -sru -e -a -to 'e 'yee ve -kæon. Bali -le nyran -blidi -nyranman 'leda nen z1e.

² En an fæ -to nen e ya "le jemie -le 'w1 'zv be -a 'y1 'nyian. 'Tian e ya 'e siadi "da, en 'te a "va. En "nyian be, an minnun 'y1. Minnun z1e -wæe 'ka 'o "po -sæonlea -wi nen waa min yiba dre be -a wlu di, en -wæe 'ka 'o "po -sæonlea -a min yiba 'bø 'wlu di, en -wæe 'ka -wi 'bø 'to 'cæn -tele 'o man di, en -wæe 'ka "nyian -wi 'bø 'to 'cæn 'fluba 'wle 'todv -tele 'e cin da, -e 'o 'pla 'o man di. O ya 'o 'todi jemie 'bø da lou. Bali "dre "fö "dave nen e ya "le -gøedi -le 'w1 'zv be, -a -non o pænon le.

³ En o "dre "nen Moizi nen Bali 'suzan 'a be yaa 'pa be, -a -födi 'sia. "Dre z1e e ya "nyian Bali -le 'bla 'le "dre "a. Waa -foa 'nan:

«Bali, y1e ci 'ko 'san -a, en 'pleble pænon 'san nen 'yia, 'i dre 'winun a -dandan, en o ya 'lebo "fö winun -a. Y1e ci 'ko 'san -a en 'pleble pænon 'san nen 'yia.

-Si tigh nen yia -kæonman minnun le, en -yæe ci -a 'kpa -a.

Y1e ci mingonnen -a 'legløn pænon 'ji 'nøn da.

4 -T1e 'ka 'klanman 'i 'bø di? En -te 'ka 'i 'to -dan 've di?

-A san "ka "fo "di. Koo y1e ci 'saun 'i -towli.

'Legløn pænon 'ji 'nøn 'o "po -sæonmlan 'i 'wlu -e 'wei bø.

Koo o -taa -a -tøle 'nan 'winun nen o ci tigh be,

-nyren yia dra.»

⁵ 'Bæ -sru, en an Bali -pan 'køn 'y1 'e 'le 'södi laji, te -tandan yra 'e -trøadi fenan 'saunzaun 'kpa -nan.

⁶ En Bali -le 'pasianon nen laji be, an o 'søravli 'y1 bølaman -tandan z1e -a -ji. -Wæe "ta -daa 'w1 "nen "todv 'søravli -kæonle 'træda 'nøn le 'gø. So 'fuvu 'yryri nen 'e wodi o da, en -tien 'køle nen e ya -siga -a be, -a 'bø nen 'e 'todi o kugu da.

⁷ -A -nan nen fenun sinjen nen Bali 'le be, -a -to -siga 'kulenennun -non Bali -le 'pasianon 'søravli 'bø le. Yaa -non o pænon le 'søravli. En 'kulenennun z1e, Bali nen -a y1e a "man 'li 'trilii be, -yee nyran -blidi nen -a pænon 'ji.

⁸ Nun tøn en Bali -le 'pleble 'lee -yee -dan -le "wæan be, 'te -goei Bali -pan 'køn 'bø 'ci 'si. -Te Bali -le 'pasianon 'søravli z1e wa 'a tian 'cænle 'w1 "nen -kæondi man 'tredanon le die, min -to 'ka 'kolaman -e 'e -wla Bali -pan 'køn 'bø 'ji di.

16

Bali -le 'pasianon 'søravli 'w1 "nen kæon 'tredanon le

1 -A -nan nen an wei 'pleble 'to 'man. Wei zie e wu Bali -pan 'kon 'bo 'ji, en yaa 'vi Bali -le 'pasianon 'soravli 'le 'nan: «Ka 'ko Bali -le nyran -blidi 'soravli 'nen 'kulenennun -ji 'labē -a -sran 'treda.»

2 Bali -le 'pasiazan tede -ku en e 'yee 'kulenen 'wun soon 'treda. -A -nan nen mlonnun -sen minnun nen -wi 'to 'cren plo a o man en 'o "po -soonmlan -wi zie -a min yiba 'wlu -e 'o bo be o man. Mlonnun zie o ya 'wliidi 'kpa en o ya 'nyian 'o 'le 'sidi.

3 "Be -sru en -a 'flizan 'ko, e 'yee ve -wun soon jemie -va. Jemie zie e 'nyin 'le 'nan min -kadi nyen -le 'wi 'zo. -A -nan nen fenun peenon nen "va te o yie a "man "be, o kaa.

4 "Be -sru -a yaagazan 'ko, en e 'yee ve -wun soon 'yi banun 'lee 'yi kunun va. -A -nan nen o peenon lila nyen -a.

5 En Bali -le 'pasiazan nen -te e 'wi 'vi 'yi le yaa dra be, maan wei 'man. Yaa 'vi 'nan:

«Bali, yie ci Bali -a, en i ya -nan 'li 'e 'cen, en yie ci 'saun. 'Yie 'wi "nen -koondu minnun le be, e ya 'e 'noan da.

6 Koo o 'yie minnun tee en wei 'le 'wei vunon tee, -yee "wean o tee nen yia 'wo be, yia dre 'e noan da.»

7 En an wei -tu 'man, e 'si Bali -pan "dave va zia. Wei zie e 'nan:

«Ko "ti Bali, yie ci 'ko 'san -a, en yie ci 'pleble peenon 'san -a, en 'yie tin -tedi min da be, 'wi 'kpa, e ya 'e 'noan da.»

8 "Be -sru Bali -le 'pasiazan sinjenzan -ku, en e 'yee 'kulenen -wun soon yide da. 'Nun toon Bali 'pleble 'non yide le 'nan -yee 'bidi 'e minnun 'te 'bl.

9 -A -nan nen yide 'bidi 'sia 'kpa 'pleble, en e minnun 'te 'blidi 'sia. Bali 'bo nen -yee ci 'wi "nen -koonnan minnun le 'e 'bo 'a be, waa 'srondi 'sia, 'pian wa'a 'sile 'wi 'wliidi "dredi man -e 'o Bali 'to -dan vi di.

10 "Be -sru Bali -le 'pasiazan 'sooluzan 'ko, en e 'yee 'kulenen 'wun soon -wi nen waa min yiba dre be -yee mingonnen pein -da. 'Nun toon klun -troa -wi 'bo 'le mingonnen treda "fo. En minnun 'o yra yidi 'sia 'wliidi te o 'she wooman 'o nren man.

11 Mlonnun nen o -sen o man be, 'lee yra nen o ci -a yunan -wliidi "be -yee "wean o Bali nen laji lou "be -a "srondi 'sia. 'Pian wa'a 'o 'pe 'sile 'o dre wi -wliidunun -sru "di.

12 "Be -sru en Bali -le 'pasiazan 'shesdovan -ku, en e 'yee 'kulenen 'wun soon 'yi -dan nen waa laabo Efra be -a da. 'Nun toon 'yi zie 'e bee "ji, 'nan -e mingonennun nen o "sia yide wluan "nan 'zia be -wee -si 'e 'le 'so.

13 En an fe -wliidi yaaga 'yi. O ya "le 'nan yolunun -le 'wi 'zo. -A -tu 'bola -mlengan -dan

'le, en -a -tu 'bola -wi nen waa min yiba dre be -a 'le, en -a -tu 'bola min nen e 'wlu -sean te yaa ve 'nan 'e ya Bali 'lewei vnan be -a 'le.

14 -Yu -wliidunun nen o 'lebo "fo winun dra be o 'bo nen. O yaaga zie o -ku 'treda mingonennun cin yie 'nan -e 'o 'man woo -kuli -tandi da. -Kuli zie waa -taan Bali man, yi -dan nen 'pleble peenon 'san Bali -a 'pla be -a da.

15 "Ka 'ci "nrnōn 'wi nen Minsan -a 'vi be -a da. Yaa 'vi 'nan: «Men -tadi dra kligli. E dra "le crinzan -le ve 'zo, ma'an yi paa di. Min nen -a yie 'fo "man en 'e 'man woo be, Bali -le -fea a -a san man. 'Pian min nen ya'a 'e 'man woole die, an boa "man 'e plodi, -e 'yra 'e san -te min peenon yie man.»

16 -Yu -wliidi yaaga zie o 'treda mingonennun cin 'yi fenan nen waa laabo Ebre wei -ji «Armajedon» be -a -nan.

17 "Be -sru en Bali -le 'pasiazan 'soravli zian 'ko, en e 'yee 'kulenen 'wun soon fenan 'wein nen labli 'lee 'tre yie 'be -a va. 'Nun toon an wei 'pleble 'to 'man Bali -pan 'kuin. Wei zie e 'si Bali -le mingonnen pein -va zia, en yaa 'vi 'nan: «Be nen 'gve, e -nyan "men "fo!»

18 En laa 'e 'wlei -wlei -fodi 'sia, en laa -paan -klundi 'sia, en 'tre 'nyoondu 'sia 'kpa 'pleble. Zi Bali blamin soonla 'li 'treda be, -a sooman 'tre 'ka tian 'nyoonle di.

19 Babilon 'fla -dan be, e cen 'e cin man yaaga. En 'fla peenon nen 'treda be, o -nan -nyan. Bali 'yee nyran -blidi -ci koon Babilon le 'pleble, koo 'wi 'wliidunun nen yaa dre be, -a -cin 'ka 'sanle "ji "di.

20 Yi yei 'trenun peenon saan, en pon -tu 'ka "nyian yile 'treda di.

21 En lalo 'wle -dandan -srandi 'sia 'treda. -A 'wlenun ciben a -wliidi. -A -tu -kolaman e boa kilo -fuba 'soolu. Lalo nen e ci -srannan -wliidi zie, -yee "wean minnun Bali "srondi 'sia.

17

-Konnen peenon -weezan -le 'wi

1 "Be -sru en Bali -le 'pasianon 'soravli 'nen 'kulennun a -wlo "be, -a -tu -ta "wi tin 'bale 'men. E 'nan: «Wi nen e -taa "bole Babilon man be, 'i 'ta -e 'an -koon 'yie! 'Fla zie e ya 'e 'todi 'yi -dandannun 'srōn, en e dre -kōnnen peenon -weezan 'a.

2 Mingonennun peenon nen 'treda be, o -fo -a -sru. -Yee -kōnnen -weedi 'bo zie e 'treda minnun peenon 'sianan, en 'o 'fli -non -yre.»

3 E dre 'men 'le 'nan nyrin -tenan nen an ci. En Bali -le 'pasiazan zie e -ku 'maan "bui "da. An lūmōn -tu 'yi fe zie -a -nan. E ya 'e -nyrandi -wi 'tenden 'to da. -Wi zie -a -wulo a 'soravli, en -a 'bei a -fu. 'Tōnun nen e ya Bali see wodi -a be, e ya 'e 'cren -tedi -wi 'bo man.

4 En so 'tenden nen -a 'fle a be -a 'bo nen li zi -a da. Min -dandannun da so nen. -Siga 'lee fenun nen -a 'fle a be, e li zie -a man

'si 'e pɛɛnɔn. ɛn -siga 'kulenɛn a -yrɔ. 'Wɪ 'wliɔn nɛn yaa drɛ -kɔnnɛn -wɛɛɔɔ -a bɛ e ya 'e fadɪ 'kulenɛn zɪɛ -a.

⁵ 'Wɪ 'tɔ nɛn -a -ci a 'e yɔɔɔɔɔ bɛ, e ya 'e 'crɛn -tɛɔɔ lɪ zɪɛ -a nyrɛnɔn da. E ya 'e 'crɛn -tɛɔɔ 'nan:

Mɛɛn cɪ Babilɔn -dan a.

Mɛɛn cɪ -kɔnnɛn -wɛɛnɔn pɛɛnɔn "bɔ "a. ɛn mɛɛn cɪ 'wɪ 'wliɔɔ 'tɔ 'tɔɔɔ pɛɛnɔn "bɔ "a. ⁶ An lɪ zɪɛ -a 'yɪ Bali -le minnɔn nɛn e o tɛɛ bɛ o nyrɛn mlɪnnan, 'lee Zozi -srɔnɔn nɛn e o tɛɛ bɛ o nyrɛn mlɪnnan. ɛn yaa -tɛɔɔ 'sia "le -wɛn -le 'wɪ 'zɔ. 'Wɪ zɪɛ yaan 'lɛbɔ "fɔ 'e ciɔa "da.

⁷ -A -nan nɛn Bali -le 'pasiazan zɪɛ, e 'nan 'mɛn 'nan: «-Mɛ "le "wɛan 'i 'lɛbɔ "fɔ? Lɪ nɛn yia 'yɪ 'labɛ, e ya 'wɪ yɔɔɔɔɔ -tɔ -a, 'pian an -taa -a -ci vɪɛ 'yɪɛ. ɛn -wɪ nɛn -a -wulo a 'sɔravli, ɛn -a 'bei a -fu tɛ lɪ 'bɔ a 'e -nyrandɪ "da 'labɛ, e ya 'wɪ yɔɔɔɔɔ -tɔ -a, 'pian an -taa -a -ci vɪɛ 'yɪɛ.

⁸ -Wɪ nɛn 'i 'sia -a yɪnan 'gɔɛ, 'li tɛ e ya, 'pian 'bɛ nɛn 'gɔɛ e "ka "nyian dɪ. Yɪ -tɔ bɔa "bɛ, -wɪ zɪɛ e bɔala -klu nɛn -a 'leda "ka "dɪɛ -a jɪ, -e Bali 'e -nan -nyan "fo. Tɔ zɪɛ -a man bɛ, minnɔn nɛn Bali 'ka o 'tɔ 'crɛn -tɛɛ 'yɛɛ min 'beli 'fluba 'jɪ 'vaa ɛn e 'trɛ drɛ dɪɛ, -wɪ zɪɛ -a yɪɔɔ o 'lɛbɔ -fɔa. Kɔɔ -wɪ zɪɛ, 'li tɛ e ya, 'pian 'bɛ nɛn 'gɔɛ e "ka "nyian dɪ.

⁹ 'Wɪ 'tɔɔɔ -a nɛn min -kɔlamɛn 'wɪ zɪɛ -a -ci mandɪ -a.

-A -wulo 'sɔravli "nɛn yia 'yɪ 'labɛ, pɔn 'sɔravli "nɛn lɪ 'bɔ cɪ 'e -nyrandɪ "da "bɛ -nyrɛn. Pɔnnɔn zɪɛ o ya "le mingɔnnɛn 'sɔravli "le 'wɪ 'zɔ.

¹⁰ Mingɔnnɛnɔn zɪɛ o 'soolu yɪɛ 'ka "nyian "man "dɪ. 'Pian -a -tɔ a mingɔnnɛn -blɪnan cɛɛgɔ yɪ -a, ɛn -a -tɔ 'ka tian 'talɛ dɪ. -Tɛ e -ta bɛ, ya'a mingɔnnɛn -blɛ tɔ 'kaga 'wlu dɪ.

¹¹ -Wɪ 'bɔ nɛn, e ya 'li, 'pian 'bɛ nɛn 'gɔɛ e "ka "nyian dɪɛ, -yɛɛ -taa "mingɔnnɛn 'sɔrazan 'a, -e Bali 'e -nan -nyan "fo. -Wɪ zɪɛ e ya "nyian mingɔnnɛn 'sɔravlinɔn 'bɔ 'va.

¹² 'Bei 'fu nɛn yia 'yɪ bɛ, mingɔnnɛn -fu nɛn waa. 'Pian wa'a tian mingɔnnɛn -blɪɔɔ 'sɪɛa dɪ. Bali -taa -a -si -nɔnɛ -wɛɛ 'nan 'o mingɔnnɛn -blɪ 'o 'vale -wɪ bɛ waa tɔ "wɛnnɛn 'a. E bɔa 'lɛrɪ -tɔ.

¹³ Mingɔnnɛnɔn zɪɛ 'wɪ -tɔwli "cin a o pɛɛnɔn 'jɪ. O 'wɛɛ -kɔɔɔɔɔ 'lee 'wɛɛ 'plɛɛɛ 'pa -wɪ zɪɛ -yɛɛ vɛ da.

¹⁴ ɛn o -kɔ -kuli -tɔɛ Bali -le 'bla man. 'Pian Bali -le 'bla o kɪ, kɔɔ -yɛɛ cɪ minsannɔn da Mɪnsan -a, ɛn -yɛɛ cɪ mingɔnnɛnɔn da mingɔnnɛn -a. Minnɔn nɛn Bali -le 'bla o laabɔ ɛn e o 'si "va 'yɛɛ vɛ -a bɛ, -wɛɛ -taa mingɔnnɛnɔn 'klɪɛ 'o 'vale Bali -le 'bla 'a.»

¹⁵ "Bɛ -sru ɛn Bali -le 'pasiazan zɪɛ, yaa 'wɪ 'mɛn "nyian 'nan: «l 'yɪ -dandannɔn 'yɪ, tɛ -kɔnnɛn pɛɛnɔn -wɛɛzan a 'e -nyrandɪ -a "srɔn. 'Yɪnɔn zɪɛ -wɛɛ cɪ "le 'lɛglɔn pɛɛnɔn 'jɪ minnɔn -le 'wɪ 'zɔ, 'lee minnɔn nɛn o wei -tɔɔ pɛɛnɔn -fɔa "bɛ -wɛɛ 'wɪ 'zɔ.

¹⁶ ɛn 'bei 'fu nɛn yia 'yɪ bɛ, 'o 'vale -wɪ -a, o -taa 'nanɛ -kɔnnɛn pɛɛnɔn -wɛɛzan 'bɔ man. O -taa fɛ pɛɛnɔn "koolɛ "man -e 'o 'tɔɔ 'e plɔɔɔ. O -taa lɪ 'bɔ 'blɪɛ, -e 'o -nyranman 'tɛ 'blɪ. -A fɛ -tɔ 'ka 'fo "fo "dɪ.

¹⁷ 'Wɪ pɛɛnɔn nɛn o -taa -a drɛɛ bɛ, Bali 'bɔ 'bɛ 'cin -fɔa "o jɪ, 'nan -e 'wɪ nɛn yaa 'pla 'e 'cɛn bɛ 'e 'lɛ sɔɔ.

¹⁸ ɛn lɔmɔn nɛn yia 'yɪ bɛ, Babilɔn 'fla -dan 'bɔ nɛn. -Yɛɛ 'trɛda mingɔnnɛnɔn pɛɛnɔn "paala.»

18

-Kɔnnɛn pɛɛnɔn -wɛɛzan -nan -nyan wɪ

¹ "Bɛ -sru ɛn an Bali -le 'pasiazan pee 'yɪ, tɛ e ya 'sɪnan lajɪ. E ya 'plɛɛɛ 'kpa, ɛn -yɛɛ 'tɛ 'san 'trɛda 'si "fo.

² E paan 'kpa 'plɛɛɛ -a vɪɔɔ -a 'nan: «Babilɔn -nan -nyan. Babilɔn 'fla -dan bɛ, -a -nan -nyan. E drɛ -yɔ -wliɔnɔn fla -a. -Yɔ -wliɔɔ 'tɔ 'tɔɔɔ pɛɛnɔn -nyɛanla 'nan nɔn. "Loman 'tɔ 'tɔɔɔ pɛɛnɔn nɛn o 'ka 'saun Bali 'lɛ dɪ,

ɛn minnɔn 'ka o yɛ "yɪ "dɪɛ, o ya -nan nɔn.

[-Wɪ -tɔɔɔ pɛɛnɔn nɛn o 'ka 'saun Bali 'lɛ dɪ, ɛn minnɔn 'ka o yɛ "yɪ "dɪɛ, o ya -nan nɔn.]

³ 'Lɛglɔn pɛɛnɔn 'jɪ minnɔn Babilɔn 'fla 'le -wɛn mlɪn 'e 'ciɔa "da. -Yɛɛ cɪ 'nan

-e o pɛɛnɔn wɛɛ 'kɔnnɛn -a. ɛn "nyian bɛ 'trɛda mingɔnnɛnɔn -fɔ -a -sru, ɛn o 'wɪ 'wliɔɔ "tɔwli zɪɛ -a drɛ. ɛn 'flɛ 'tannɔn nɛn 'trɛda bɛ, o drɛ fɛnɔn 'a, Babilɔn 'fla yɪfɛ a "kaga "le "wɛan.»

⁴ "Bɛ -sru ɛn an wei pee 'man lajɪ. Wei zɪɛ yaa 'vɪ 'nan:

«Mɛn minnɔn, 'ka 'si Babilɔn 'fla! 'Ka 'si 'nan nɔn, -e -yɛɛ 'wɪ 'wliɔɔ 'e vɪɛ e baa 'ka man dɪ, "tɔgɔ 'wɪ nɛn e -taa "bɔɛ "man "bɛ, e 'bɔ 'ka man.

⁵ 'Fla zɪɛ -yɛɛ 'wɪ 'wliɔɔ a "kaga, e bɔa labli man.

-Yɛɛ 'wɪ 'wliɔnɔn 'bɔ zɪɛ -a -cin -trɔa Bali jɪ.

⁶ 'Wɪnɔn nɛn yaa drɛ minnɔn lɛ bɛ, 'mɛn 'pasianɔn "o "dra "nyian -yɛɛ "lɛ.

Waa 'lɛjɪ bɔala 'e 'pa -a "fli. 'Kulɛnɛn nɛn e 'wɪ 'wliɔɔ 'fa 'a ɛn yaa -nɔn minnɔn lɛ bɛ, waa faa 'e 'pa -a "fli -e 'o -nɔn -yɛɛ "lɛ.

⁷ 'Fla zɪɛ,

zɪ 'e 'tɔ 'wɪdɪ 'yɪ 'yi
 ɛn e fɛ yɪdɪ 'yɪ 'yi "bɛ,
 -a da nɛn o 'tɛ "paa 'da,
 ɛn -a da nɛn waa ta dra -trɔdrɔ.
 Yaa 'vɪ 'e 'fli man 'nan,
 e ya mingɔnnɛn -blɪnɛn,
 ɛn -kɔnnɛn 'ka 'kalɛ 'e da dɪ,
 ɛn 'e 'ta 'ka 'li 'dra -trɔdrɔ "fo "dɪ.
 8 'Wɪ nɛn yaa 'vɪ zɪɛ -yɛɛ "wɛan bɛ,
 'wɪnɪn nɛn o -taa "bɔlɛ "man
 yi -tɔwli "cɛ 'wlu bɛ -nyrɛn 'gɔ,
 -cɛ bɔdɪ a -tɔ,
 ɛn ta drɛdɪ -trɔdrɔ a -tɔ,
 ɛn dra -tɛdɪ a -tɔ.
 ɛn 'tɛ 'bɛ -taa -a -nan -nyanlɛ.
 Kɔɔ Mɪnsan Bali nɛn e tin -tɛ "da "bɛ,
 e ya 'plɛblɛ.»

9 'Trɛda mingɔnnɛnnun nɛn o -fɔ -a -sru, ɛn
 -yɛɛ 'wɪ 'wɪdɪ zɪɛ "o drɛ, ɛn "o fɛ yɪdɪ 'yɪ 'yi "bɛ,
 'wɪ -taa 'nanlɛ o man. Tɔ nɛn o 'fla zɪɛ -a -yɛɛ
 'tɛ 'blɪnɛn bɛ, -a -nan nɛn 'wɪ 'nandɪ "siala o
 man.

10 'Wɪ nɛn e -taa "bɔlɛ 'fla zɪɛ -a man bɛ, e
 o -tɛa "kɪan -a, -yɛɛ "wɛan w'a 'kɔlaman -e
 'o -pli "man "kogo dɪ. 'Pian o -fo -kɔɔbli tɛ o
 -paanman. Waa vɛ 'nan:
 «Babilɔn 'fla -dan,
 'wɪ 'bɔ 'i man,
 'wɪ 'bɔ 'i man.

Tɔ "wɛnnɛn "cɛ 'wlu nɛn
 Bali cɛɛn 'wɪ "nɛn -kɔɔndɪ man 'yɛɛ.»

11 'Wɪ nɛn e -taa "bɔlɛ 'fla zɪɛ -a man bɛ, -yɛɛ
 "wɛan 'flɛ 'tannɔn 'wuɔdɪ "siala, kɔɔ min 'ka
 "nyian -wee 'flɛ 'lɔa dɪ.

12 -Wee 'flɛnɪn 'bɔ nɛn 'gɔ: -sɪga fɛnɪn 'lɛɛ
 "lala fɛnɪn, 'lɛɛ -kɔlɛnɪn nɛn o 'flɛ "mlɪan -
 sɪga da bɛ, 'lɛɛ mingɔnnɛnnun da sɔnɪn, 'lɛɛ
 yɪba "nɛn -a 'flɛ cɪ bɛ, 'lɛɛ -fɪ 'shɛ fɛnɪn, 'lɛɛ
 -bulalɛ fɛnɪn, 'lɛɛ -kɔlɛ 'kpagaɔ,

13 'lɛɛ -lazɪgɔ 'tɔ 'tɔdɔ pɛɛnɔn, 'lɛɛ rɛzɛn
 -wɛn, 'lɛɛ 'nyrɔn, 'lɛɛ -fari puu, 'lɛɛ fei
 fɛ 'wɛnɪn, 'lɛɛ trɪnɪn, 'lɛɛ 'blanɪn, 'lɛɛ -
 sɔnɪn, 'lɛɛ odrɔnɪn, 'lɛɛ nɔannɪn.

14 Yɪba "bɛ 'wɛlɛ "trandɪ pɛɛnɔn nɛn yaa 'yɪ
 "yi "bɛ, -a -nan -nyan. ɛn -a yɪfɛnɪn pɛɛnɔn
 bɛ, o 'san -yrɔ, w'a "nyian taa "fo "dɪ.

15 'Flɛ 'tannɔn nɛn o drɛ fɛnɔn 'a Babilɔn
 'fla 'lɛ "wɛan bɛ, 'wɪ nɛn e -taa "bɔlɛ 'fla zɪɛ -
 a man bɛ, e o -tɛa "kɪan -a, -yɛɛ "wɛan w'a
 'kɔlaman -e 'o -pli "man "kogo dɪ. 'Pian o -fo
 -kɔɔbli tɛ o -wua.

16 Waa 'vɛ 'nan:

«Babilɔn 'fla -dan,
 'wɪ 'bɔ 'i man,
 'wɪ 'bɔ 'i man.
 'I man a 'e 'padɪ
 "nɛn mingɔnnɛnnun da sɔnɪn -a
 'lɛɛ -sɪga fɛnɪn 'lɛɛ -kɔlɛnɪn nɛn
 o 'flɛ "mlɪan -sɪga da bɛ -a.
 17 ɛn tɔ "wɛnnɛn 'wlu nɛn
 Bali -a pɛɛnɔn zɪɛ -a -nan -nyan.
 E bɔa 'lɛrɪ -tɔ.»

'Wɪ nɛn e -taa "bɔlɛ 'fla zɪɛ -a man bɛ, -
 yɛɛ "wɛan -klɔ -dandan -fɔnɔn 'lɛɛ minnɪn
 nɛn o "ta 'ta wɔ ɛn o ya -klɔ 'bɔ 'jɪ bɛ, 'lɛɛ
 minnɪn nɛn o 'nyranman "paa -klɔ 'bɔ 'jɪ bɛ,
 'lɛɛ minnɪn nɛn o 'wee -blɪfɛ ye 'yɪ yɛɛ da bɛ,
 o pɛɛnɔn 'fɔ -kɔɔbli.

18 Zɪ 'fla zɪɛ e ya -blɪnɛn, ɛn waa 'tɛ -goei 'yɪ
 bɛ, ɛn o pɛɛnɔn -a vɪdɪ 'sia 'wɪ 'nanmandɪ -a
 'nan: «Babilɔn 'fla -dan, 'i yra "nɛn 'fla 'ka yɪlɛ
 'trɛda 'li "fo "dɪ.»

19 O 'trɛ 'wɪ 'o da, tɛ o -wua 'wɪ 'nanmandɪ
 -a. Waa vɛ 'nan:
 «Babilɔn 'fla -dan,
 'wɪ 'bɔ 'i man,
 'wɪ 'bɔ 'i man.
 Minnɪn pɛɛnɔn nɛn
 'wee -klɔ -dandannɪn a 'yɪ yɛɛ da bɛ
 o drɛ fɛnɔn 'a,
 'i yɪfɛ a "kaga "lɛ "wɛan.
 Tɔ "wɛnnɛn "cɛ 'wlu nɛn
 Bali cɛɛn 'wɪ "nɛn -kɔɔndɪ man 'yɛɛ.

20 'Pian kaa nɛn ka cɪ lajɪ bɛ,
 'lɛɛ kaa nɛn
 ka cɪ Bali -lɛ minnɪn -a bɛ,
 'lɛɛ kaa nɛn
 ka cɪ Zozi -lɛ 'pasianɔn 'a bɛ,
 'lɛɛ kaa nɛn
 ka cɪ Bali 'lewei vɪnɔn 'a bɛ,
 'ka 'cɪ 'e "nran!

Kɔɔ Bali 'wɪ "nɛn kɔɔn Babilɔn 'fla -dan lɛ,
 'wɪ nɛn yaa drɛ 'cɛɛ bɛ -yɛɛ "wɛan.»

21 -A -nan nɛn Bali -lɛ 'pasiazan -tɔ nɛn e ya
 'plɛblɛ 'kpa bɛ, e -kɔlɛbu -dan 'kpa 'sia ɛn yaa
 tɔbɔ nyɪɛ -va, ɛn yaa 'vɪ 'nan:

«Zɪ Babilɔn 'fla -dan bɛ
 o -taa -a tɔvɛlɛ zɪɛ,
 tɛ w'a "nyian -a ye 'li "fo "dɪ.

22 W'a "nyian "drɛ "fɔ "da "fɛnɪn -cɪn 'wɪdɪ
 maan

-nan 'li "fo "dɪ,
 ɛn w'a "nyian "drɛ maan
 -nan 'li "fo "dɪ.

W'a bla bɔnɔn 'ye

'nan 'li "fo "dɪ,
 ɛn w'a "nyian fɛ -sɔndɪ -cɪn 'wɪdɪ maan
 -nan 'li "fo "dɪ.

23 W'a "nyian -kannɛn 'san ye
 -nan 'li "fo "dɪ,
 ɛn lɪ 'pa "fɛdɪnɪn 'ka "nyian -kɔɔn
 -nan 'li "fo "dɪ.

Fɛ -lɛ "wɛan nɛn 'wɪ zɪɛ e 'bɔ 'i man bɛ,
 -nyrɛn 'nan:

'Yɛ 'flɛ 'tannɔn 'tɔ bɛ wu 'trɛ 'gɔvɛ -a da.
 'Yɛ -dravɪa wɪnɪn drɛdɪ -a nɛn
 i 'trɛda minnɪn pɛɛnɔn sɛɛ paa.

24 Babilɔn 'fla -dan,
 yɛ Bali 'lewei vɪnɔn tɛɛ,
 ɛn yɛ Bali -lɛ minnɪn tɛɛ.

ɛn "nyian bɛ minnɪn pɛɛnɔn nɛn
 minnɪn o tɛɛ bɛ,
 yɛɛ -maan ɛn e drɛ.

'Wɪ zɪɛ -yɛɛ "wɛan nɛn

Bali 'wɪ 'nɛn kɔɔn 'yɪe.»

19

Ci "nrandi-dan drɛ laji

¹ "Bɛ -sru ɛn an wei -tɔ 'man laji 'plɛblɛ 'kpa. E wu "le 'nan min "kaga 'bɛ cɪ -a vɪnan 'nan:

«-Kaa Bali 'tɔ "yɪ "vɪ!

-Kaa "tɪ Bali 'bɔ

'bɛ cɪ min 'sizan 'wɪ 'jɪ-a,

'tɔ -dan a -yɛɛ vɛ -a,

ɛn 'plɛblɛ pɛɛnɔn a -yɛɛ vɛ -a.

² -Yɛɛ tin -tɛdɪ min da a 'e 'nɔan da,

ɛn e ya 'wɪ tɪglɪ da.

E 'wɪ "nɛn kɔɔn Babilɔn 'fla -dan nɛn

e drɛ -kannɛn pɛɛnɔn -wɛɛzan 'a bɛ -yrɛ.

Lumɔn zɪɛ -yɛɛ 'trɛda srɛ 'yɛɛ 'wɪnɔn nɛn yaa dra bɛ -a.

Bali -le 'nyranman 'panɔn nɛn

e o tɛɛ bɛ,

-a 'tɔ 'jɪ nɛn Bali 'wɪ "nɛn kɔɔn -yrɛ.»

³ ɛn waa 'vɪ "nyian 'nan:

«-Kaa Bali 'tɔ "yɪ "vɪ!

Babilɔn 'fla -dan zɪɛ,

e ya 'tɛ 'blɪnan.

-A 'tɛ -koei wuanla 'li 'trilii.»

⁴ -A -nan nɛn min cejenun -yɔ -tɔ 'wɛ sinjɛn 'lee fɛnɔn sinjɛn bɛ, o "pɔ sɔɔn Bali -le mingɔnnɛn pɛɪn 'lɛ, ɛn o Bali 'bɔ. Waa 'vɪ 'nan:

«Amen! -Kaa Bali 'tɔ "yɪ "vɪ!»

⁵ ɛn wei -tɔ 'si Bali -le mingɔnnɛn pɛɪn zɪɛ -a va zia. Wei zɪɛ yaa 'vɪ 'nan:

«'Ka pɛɛnɔn nɛn

ka cɪ Bali -le 'nyranman 'panɔn 'a bɛ,

'lee 'ka pɛɛnɔn nɛn

'ka yɪɛ "naan Bali man bɛ,

-e 'e 'sia 'nɛn "wɛnnɛn man

-e 'e bɔ min ceje da bɛ,

'ka -cee Bali 'tɔ "yɪ "vɪ!»

⁶ "Bɛ -sru ɛn an wei -tɔ 'man "nyian. E wu "le 'nan min "kaga 'bɛ cɪ -a vɪnan, ɛn e wu "nyian "le 'nan 'yɪ -dan 'bɛ cɪ 'yrɔnan, ɛn e wu "nyian "le 'nan laa paan 'bɛ wu 'plɛblɛ. Yaa 'vɪ 'nan:

«-Kaa Bali 'tɔ "yɪ "vɪ!

Kɔɔ -kaa san Bali nɛn

e cɪ 'plɛblɛ pɛɛnɔn 'san -a bɛ,

e mingɔnnɛn -blɪdɪ 'sia.

⁷ -Kaa ci 'e "nran!

-Kaa -paan ci "nran "dre "fɔdɪ -a!

-Kaa Bali 'tɔ bɔ!

Kɔɔ Bali -le 'bla 'lɛ lɪ 'pa tɔ 'bɔ,

ɛn -a nan 'bɔ 'e man wɔbɔ 'va.

⁸ O sɔ 'fuvu 'yrɪyrɪ nɛn

"tri 'ka "jɪ "dɪɛ -a -nɔn -yrɛ

'nan -e 'e 'wɔ 'e da.»

Sɔ 'fuvu zɪɛ, -yɛɛ cɪ 'wɪ tɪglɪnɔn nɛn Bali -le minnɔn -a drɛ bɛ, -a -kɔɔn "manvɛ -a.

⁹ Bali -le 'pasiazan bɛ, e 'nan 'mɛn 'nan: «'l cɛn -tɛ 'nan: Minnɔn nɛn o o laabo Bali -le

'bla 'lɛ lɪ 'pa "fɛdɪ da bɛ, Bali -le -fɛa a o man.» ɛn yaa -tɔ "nɛn "nyian 'nan: «'Wɪ zɪɛ e ya 'wɪ tɪglɪ 'a, ɛn e 'si Bali 'bɔ 'lɛ.»

¹⁰ "Nun tɔɔn ɛn an blɪla "wlu 'nan -e 'an bɔ. 'Pian e 'nan 'mɛn 'nan: «Te 'i 'wɪ zɪɛ -a drɛ "fo "dɪ! Bali nɛn 'i bɔ! Kɔɔ an ya Bali 'suzan 'a "le 'yɪɛ 'wɪ 'zɔ. ɛn an ya Bali 'suzan 'a "le 'i 'bɔɪ Zozinɔn 'le 'wɪ 'zɔ. -Wɛɛ cɪ 'o 'tɔdɪ 'wɪnɔn nɛn Zozi 'a -ci 'si minnɔn 'lɛ bɛ, -yɛɛ 'ta -tɔa "o man ɛn o Bali 'lewei ve.

Min -tɔ a 'e -nyrandi -sɔ 'fuvu da

¹¹ "Bɛ -sru ɛn an labli 'yɪ 'e 'lɛ 'sɔdɪ te an -sɔ 'fuvu ye. Min nɛn -sɔ zɪɛ -a da bɛ waa laabo yɪɛ -traozan 'wɪ da, ɛn waa laabo "nyian 'wɪ tɪglɪ drɛzan. E tin -tɛa "min da 'e 'nɔan da, ɛn e -kuli -taan 'e 'nɔan da.

¹² -A yɪɛ "bia "le 'tɛ 'lɛ 'wɪ 'zɔ. -Siga kle "kaga "a 'e wɔdɪ -a -wulo -man. 'Tɔ 'tɔ a 'e 'cɛn -tɛdɪ 'man. Min -tɔ 'ka 'tɔ zɪɛ -a tɔa "fo "dɪ, -te ya 'a 'silɛa -a 'bɔ 'tɔwli "a dɛ.

¹³ Sɔ nɛn e ya 'e 'fɔdɪ nyɛn -a bɛ, -a 'bɔ nɛn 'e wɔdɪ "da. O min 'bɔ laabo Bali wei.

¹⁴ -Kuli man 'nɔn nɛn laji bɛ, o yra -a -sru. O ya -sɔ 'fuvunɔn da o pɛɛnɔn, ɛn sɔ 'fuvu 'yrɪyrɪ nɛn "tri 'ka "jɪ "dɪɛ, -a 'bɔ nɛn o da.

¹⁵ ɛn nɛn -a 'lɛ a "man "bɛ, e ya -a 'lɛ. -A 'bɔ a nɛn e 'wɪ "nɛn -kɔɔnman 'lɛglɔn pɛɛnɔn 'lɛ. ɛn -bulakɛ "tonyrin -a nɛn e -va -ble o da. E o pɔlɛ "bɔ "le zɪ minnɔn rɛzɛn pɔlɛ "bɔ bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zɔ. Zɪ 'plɛblɛ pɛɛnɔn 'san Bali -le nyran -blɪdɪ bɔa "o man zɪɛ.

¹⁶ 'Tɔ 'tɔ a 'e 'cɛn -tɛdɪ -yɛɛ sɔ da -a "pin "man. Waa cɛn -tɛ 'nan:

Mingɔnnɛnɔn da mingɔnnɛn,

ɛn minsannɔn da Minsan.

¹⁷ "Bɛ -sru ɛn an Bali -le 'pasiazan -tɔ 'yɪ "nyian 'e 'tɔdɪ yɪɛ yra. E paan 'kpa 'plɛblɛ "lomannɔn nɛn o -wi -ble bɛ -wɛ. Yaa 'vɪ -wɛ 'nan: «Bali fɛ -dan tɔɛn, 'ka 'ta 'ka cin yɪ "man!

¹⁸ 'Ka 'ta mingɔnnɛnɔn wi -blɪ! 'Ka 'ta 'sounjanun tanɔn wi -blɪ! 'Ka 'ta 'sounjanun wi -blɪ! 'Ka 'ta -sɔnɔn 'lee minnɔn nɛn o -sɔnɔn -fɔa 'bɛ, o wi -blɪ! 'Ka 'ta minnɔn pɛɛnɔn wi -blɪ! -Te e ya nɔan -a oo, ɛn -te e 'ka nɔan -a dɪ oo, -te e ya min -dan a oo, ɛn -te e 'ka min -dan a dɪ oo, 'ka 'ta o wi -blɪ!»

¹⁹ -A nan nɛn an -wi bɛ -a 'yɪ, ɛn an 'trɛda mingɔnnɛnɔn 'yɪ o 'vale waa. O -ta 'wee 'sounjanun -a, 'nan -e 'o 'kuli -tan min nɛn 'e -nyrandɪ -sɔ 'fuvu da bɛ 'lee 'yɛɛ 'sounjanun man.

²⁰ -Wi zɪɛ waa 'kun 'o 'vale min nɛn e 'wlu -sɛan te yaa ve 'nan 'e ya Bali 'lewei vɪnan bɛ waa. 'Wluzan zɪɛ e 'lɛbɔ "fɔ wɪnɔn drɛ "le zɪ -wi 'bɔ 'a 'vɪ -yrɛ "bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zɔ. Minnɔn nɛn -wi 'bɔ 'tɔ 'cɛn pɔlɛ a o man ɛn 'o "pɔ -sɔɔnmɪlan -wi zɪɛ -a min yɪba 'wlu -e 'o bɔ bɛ, 'wɪ zɪɛ -a drɛdɪ -a nɛn e o man 'yɪ. O -wi 'lee 'wluzan zɪɛ o tɔw 'tɛ -dan nɛn -a ta a "le 'yɪ 'lɛ 'wɪ 'zɔ bɛ -a

va te o yie a "man. 'Te zie e ya -wliđi en -kole nen e 'le "sia be e ya "va.

²¹ Min nen -so da be e o -nyranman tee sen nen -a 'le be -a. En 'lomannun -ta 'kanle minnun zie o wi -a.

20

Zozi Crizi -mlengan -fo -pu 'kuin le -kpi to (1.000)

¹ "Be -sru en an Bali -le 'pasiazan 'yi te e ya 'sinan laji. -Klu nen -a 'leda "ka "die, -a -lagle 'wle a -yrc, en -bulale baa a -yrc "nyian.

² E -mlengan be -a 'kun, en yaa yri 'nan 'e 'fola baa da le -kpi to. -Mlen nen e blamin see paa 'li be, -a 'bo nen. Waa laabo Bali 'nanmanzan, en waa laabo "nyian Satan.

³ Yaa tuw -klu nen -a 'leda "ka "die -a ji. Yaa -fo -ji "da, en yaa -konnen 'pla. Yaa dre zie 'nan -e -mlengan 'e vde 'e 'leglon peenon 'ji minnun see "paa "nyian di. E -fo -nan zie -trilii -e le -kpi to (1.000) 'e 'ci. -Te le -kpi to ci be, -e 'o "flu to "wennen 'wlu.

⁴ "Be -sru en an mingonnen peinnun 'yi. Minnun nen 'o -nyrandi peinnun zie -a da be, Bali 'pleble 'non -wle 'nan 'o minnun -le tin 'ba. Minnun nen o -to 'winnan Zozi 'a -ci 'si -wle "be -a da, en o -to Bali -le 'w1 -sru "be o 'bo nen. Minnun zie -wee 'ka 'o "po -sannon -wi zie -a wlu -e 'o bo di, en -wee 'ka 'o "po -sannon -wi zie -a min yiba 'wlu -e 'o bo di. En "nyian -wee 'ka -wi 'bo 'to 'cren pl 'palea 'o nyrenbon da di, en wa'a 'palea "nyian 'o 'pe -da di. -Wee wluan -kanon 'va, en -wee mingonnen bli 'o 'vale Crizi a le -kpi to 'bo 'wlu.

⁵ 'Pian min -kadı -mienun be wa'a 'wunlea -kanon 'va di. O -fo zie -trilii en le -kpi to be e -nyan.

Zı wluandı -kanon 'va tede dre zie.

⁶ Minnun nen wluandı -kanon 'va tede zie e dre 'wee ve -a be, Bali -le -faa a o man. -Wee ci Bali -le minnun -a. Wa'a 'ka "flizan 'wo di. -Wee -koon Bali 'lee Crizi -pannon 'a, en -wee mingonnen ble 'o 'vale Crizi -a le -kpi -towli 'bo 'wlu.

⁷ Le -kpi to zie -te e -nyan be, o "sia Satan man,

⁸ -e 'e 'ko 'trada fe peenon 'nan. E -ko 'trada 'leglonnun see "paale 'nan 'o 'te 'e cin da -e 'o 'ko -kuli man. 'Leglonnun zie o o laabo Go, en o o laabo "nyian Mago. -A -ji minnun a "kaga 'le jemie man nyren -le 'w1 'zo.

⁹ O fuila 'man 'trada 'nan -e 'o 'ko minnun nen o ci Bali -le ve -a be o fla si -fo. 'Fla zie Bali -a ye "yi. -A -nan nen 'te -dan 'si laji en e minnun nen Satan o cin 'yi be o -nan -nyan "fo.

¹⁰ "Be -sru en Bali 'nanmanzan nen e minnun see paa be, waa tuw 'te -dan nen -a ta a 'le 'yi 'le 'w1 'zo be -a va. 'Te zie e ya -wliđi en -kole nen e 'le "sia be e ya "va. 'Te zie -a va nen -wi 'lee min nen e 'wlu -sean te yaa ve 'nan e

ya Bali 'lewei yunan be o o tuw. Fe zie -a -nan nen o -fo 'o yra yunan bodrun funnin 'le 'fu 'le man.

Bali yi -to 'pla 'nan -e 'e 'tradanon peenon 'le 'w1 tin 'ba

¹¹ "Be -sru en an mingonnen pein 'fuvu -dan 'yi, te Bali a 'e -nyrandi "da. En Bali 'bo 'le be an 'tre 'lee labli 'yi te o -ko 'sandi -a. Wa'a "nyian o yile 'li "fo "di.

¹² 'Nun taon en minnun nen o -kaa be an o yudi 'sia. -E 'e 'sia 'nen "wennen man, -e 'e bo min ceje da be, an o peenon 'yi 'o 'todi lou Bali -le mingonnen pein 'bo 'le. En 'flubanun nen o dre wunun a 'e 'cren -tedı -ji be, Bali -a 'le sov. "Be -sru en Bali 'fluba pee 'le 'so, min 'beli 'fluba be -nyren. Minnun zie o dre wunun nen 'e 'cren -tedı 'fluba 'ji be, -a da nen Bali tin -te o da.

¹³ Minnun nen o kaa jemie -va be, jemie o boola bei. Minnun nen o kaa, en o ya -ka 'bo be, -ka o boola 'ji. En minnun nen o kaa, o ya -yremo fla be, -yremo fla o boola 'ji. 'Wunun nen o peenon 'todv -a dre be, -a da nen Bali tin -te o da.

¹⁴ "Be -sru en Bali fe 'bo nen waa laabo -ka be 'lee fe nen waa laabo -yremo fla be o tuw 'te -dan nen -a ta a 'le 'yi 'le 'w1 'zo be -a va. 'Te zie -a va nen min -ka "flizan wo.

¹⁵ Min oo min nen -a 'to 'ka yile 'e 'cren -tedı Bali -le min 'beli 'fluba zie -a -ji die, 'te zie -a va nen waa tuw.

21

Bali 'tre -tre 'lee labli -tre dre

¹ "Be -sru en an 'tre -tre 'lee labli -tre 'yi. 'Tre tede 'lee labli tede be, "wee "nan -nyan, en jemie -nan -nyan "nyian.

² En an Bali -le 'fla 'saun 'yi 'sinan Bali "srn "laji te e -taa. Zeruzalem -tre be -nyren. -A man 'le dredi fenyian 'le zı lumon 'e 'man dra fenyian te e ya 'e boe -pennan 'nan -e 'o cin 'pa be -yee 'w1 'zo.

³ En an wei 'pleble 'to 'man. Wei zie e 'si Bali -le mingonnen pein zie -a va zia. Yaa 'v1 'nan: «"Ka 'yio! Fenan nen Bali -nyeanla be, 'be nen 'gve e ya minnun yei. E -fo o va, en o -koon -yee minnun -a. Bali 'bo -nyeanla o va en e -koon -wee Bali -a.

⁴ Bali 'bo 'be -taa "o yie 'yi boole. -Kadı 'ka "nyian koon min man di, en -ce 'ka "nyian bo min da di, en -wuadı 'ka "nyian koon min man di, en 'w1 'nanmandı 'ka "nyian koon min man di. Koo 'wunun nen e dra 'e tede be, 'be yi -ka.»

⁵ -A -nan nen Bali nen 'e -nyrandi mingonnen pein -da be, yaa 'v1 'nan: «"Ka 'yio! An fe peenon dra 'e -tre.» En e 'nan 'men 'nan: «'I cren -te! Koo 'wunun peenon zie e ya 'le min 'e yi -tera "da, en e ya 'w1 tıglı 'a.»

⁶ En e 'nan "nyian 'men 'nan: «An ceen -a dredi man. Meen ci 'w1 peenon pou sianan

"a, en mæen ci 'wɪ pæɛnɔn 'le 'srannan "a. Min næn 'yi dra -a -tæa "bæ, an -taa 'yi 'nɔnlæ -yræ. Maan -nɔan -yræ 'yi næn e 'belidi -nɔan -yræ "bæ -a ba ji. Maan -nɔan -yræ 'e "tun, ma'an fæ -tɔ sia -yrɔ "fo "di.

7 Min næn e 'bɔla -a 'le 'srannan "bæ, -a san lɛ næn an "yi zɪæ -a dra. Mæen -kɔan -yee Bali -a, en e -kɔan 'mæn 'næn 'a.

8 'Pian minnun næn o klan 'an -sru 'ta wɔdi lɔ bæ, 'lee minnun næn -wee yi -teradi 'an da 'le 'tɔ bæ, 'lee minnun næn o 'wɪ 'wliɔ: "drædi 'pa 'nyranman -a bæ, 'lee minnun næn o dre min -tænɔn 'a bæ, 'lee minnun næn o nyinnan lɪ 'lee 'kɔnnæn -a te wa'a 'o cin 'pale diæ, 'lee minnun næn o 'bui 'fɔ bæ, 'lee minnun næn o -yunun -pan bæ, 'lee minnun pæɛnɔn næn o 'wlu 'sæn bæ, 'tæ -dan næn -a ta a "le 'yi 'le 'wɪ 'zɔ bæ -a va næn Bali 'wɪ 'næn -kɔanman -wlæ. 'Tæ zɪæ e ya -wliɔ: en -kɔlæ næn e 'le "sia bæ e ya "va. -Yæe ci -wee -kadi "flizan 'a.»

Zeruzalem -træ -kɔan 'kɔ?

9 "Bæ -sru en Bali -le 'pasiazan -tɔ -ta 'an 'va. Bali -le 'pasianɔn 'sɔravli 'næn 'wɪ "næn -kɔan "væ -nyranman -a -wɔ 'kulenæn 'sɔravli "ji bæ, o vazan -tɔ næn. En e 'nan 'mæn 'nan: «'l -ta -e 'an lɔmɔn næn e -taa "dræle Bali -le 'bla nan -a bæ, -a -kɔan 'yie.»

10 E dre 'mæn 'le 'nan nyrin -tænɔn næn an ci. En Bali -le 'pasiazan -kɔ 'maan pɔn loulou 'kpa -tɔ -win -ji. En e Bali -le 'fla 'saun bæ -a kɔan 'mæn. Zeruzalem 'bæ ci 'sinan Bali "srɔn "laji en e ya -tanan.

11 Bali -le 'tæ 'san a "da 'e 'sændi. 'Fla 'bɔ "bia 'le 'nan -kɔlæ fenyian -tɔ næn -a 'flæ a 'kpa tiglɪ bæ -yee 'wɪ 'zɔ.

12 'Fla zɪæ e ya 'e 'si -fɔdi -klɔn loulou 'kpa -a. En -kpein 'a -klɔn 'bɔ man -fuda 'fiili. Bali -le 'pasianɔn a o -tɔɔdi -tɔɔv -kpein "fuda "fli 'bɔ 'le "næn 'e pæɛnɔn. Izrael kunnin -wulo -fuda "fli "bæ, 'o 'tɔ a 'e 'cræn -tæedi -kpeinnun 'bɔ man -tɔɔv 'e pæɛnɔn.

13 -Kpein yaaga a yide wluan "nan 'zia, en -a yaaga a yide 'fɔ -nan "va 'zia, en -a yaaga a 'træda lou 'zia, en -a yaaga a 'træda "tre 'zia.

14 'Fla 'bɔ man -klɔn bæ e ya 'e -træadi -kɔlæ -tɔɔv -fuda 'fiili "da. -Kɔlænun zɪæ o man bæ Bali -le 'bla 'le 'pasianɔn 'fuda 'fiili 'bɔ 'tɔ a 'e 'cræn -tædi "man "tɔɔv 'e pæɛnɔn.

15 Bali -le 'pasiazan 'bɔ næn e ci 'wɪ tin 'banan 'mæn bæ, fæ -sunzun dre væ a -yrɔ. E ya -siga -a. -A 'bɔ 'a næn e "ta -daa 'fla 'bɔ 'sunzun drele, en -a 'bɔ 'a næn e "ta -daa -klɔn 'bɔ 'lee -kpeinnun -sunzun drele.

16 'Fla 'bɔ 'pæ sinjæn bæ, e bɔa 'e cin man 'sæzæ. Zɪ yaa -sunzun dre bæ, -a loulou "da 'lee -a -pæ sinjæn 'bɔ bæ e ya stad -kpi fuda "fli. (Kilo 2.500)

17 En e 'fla 'bɔ 'sunzun dre 'e loulou "da, 'bæ a kude -yaa tɔ -fuba sinjæn 'wlæ sinjæn. (-Menlie 35)

18 'Fla 'bɔ man -klɔn bæ e ya 'e drædi -kɔlæ fenyian -tɔ næn -a 'flæ a 'kpa tiglɪ bæ -a. En 'fla 'bɔ bæ e ya 'e 'tɔdi -siga 'tenden tiglɪ 'a. E "bia "le -niannun næn e ya "segasega 'kpa bæ -yee 'wɪ 'zɔ.

19 -Kɔlæ -fuda "fli "næn o -klɔn 'bɔ 'pɔ -fɔ "da "bæ, o man a 'e 'padɪ -kɔlæ fenyian fenyian næn -a 'flæ a 'kpa tiglɪ bæ -a. -A tædæ a 'e drædi -kɔlæ næn waa laabo Yaspe bæ -a, en -a "flizan a 'e drædi -kɔlæ næn waa laabo Safi bæ -a, en -a yaagazan a 'e drædi -kɔlæ næn waa laabo Kalzedo bæ -a, en -a sinjenzan a 'e drædi -kɔlæ næn waa laabo Emero bæ -a,

20 en -a 'sooluzan a 'e drædi -kɔlæ næn waa laabo Sadoni bæ -a, en -a 'shæedɔzan a 'e drædi -kɔlæ næn waa laabo Sadoan bæ -a, en -a 'sɔravlizan a 'e drædi -kɔlæ næn waa laabo Crizoli bæ -a, en -a 'sɔrazan a 'e drædi -kɔlæ næn waa laabo Beri bæ -a, en -a 'sɔrasienzan a 'e drædi -kɔlæ næn waa laabo Topaze bæ -a, en -a -fuzan a 'e drædi -kɔlæ næn waa laabo Crizopla bæ -a, en -a -fuda -tɔzan a 'e drædi -kɔlæ næn waa laabo Yasen bæ -a, en -a -fuda "flizan a 'e drædi -kɔlæ næn waa laabo Ameti bæ -a.

21 -Kpein "fuda 'fiili 'bɔ bæ o ya 'o drædi -kɔlæ fenyian -tɔ næn -a 'flæ "mlian -siga da bæ -a. -Kɔlæ -tɔ "fo "a næn -kpein "tɔ a 'e drædi. En -si næn 'fla 'bɔ yei "bæ, e ya 'e drædi -siga 'tenden tiglɪ 'a. E "bia "le -niannun næn e ya "segasega bæ -yee 'wɪ 'zɔ.

22 Ma'an Bali -pan 'kɔn yilæ 'fla 'bɔ da "fo "di. Kɔɔ Minsan Bali næn 'plæblæ pæɛnɔn 'san Bali -a bæ, -yæe ci -nan "le Bali -pan 'kɔn 'le 'wɪ 'zɔ, 'o 'vale 'yee 'bla 'a.

23 'Fla 'bɔ zɪæ e 'ka 'nan yide 'san 'lee mlæn -san næn 'o 'ta dre 'wein di. Kɔɔ Bali -le 'tæ 'san 'bæ ta dra 'wein, en Bali -le 'bla 'bæ ci -yee -kannæn -a.

24 'Fla 'bɔ san 'bæ 'læglɔn pæɛnɔn 'ji minnun man dra 'wein. En 'træda mingonnennun -ko 'o yifennun -a -nan nun.

25 'Fla 'bɔ man -kpeinnun bæ, o -fo 'o 'læ "sɔvdi tɔ pæɛnɔn man, kɔɔ -pei 'ka 'taan -nan nun di.

26 Minnun -ko fennun fenyian 'lee 'o yifennun pæɛnɔn 'a -nan nun.

27 'Pian fæ næn e ya 'e "tri "tɔdi Bali 'læ bæ, ya'a 'ko 'nan nun "fo "di. En min næn e 'wɪ 'wliɔ: "dra bæ, ya'a 'ko 'nan nun "fo "di. En min næn e 'wlu -sæn "bæ, ya'a 'ko 'nan nun "fo "di. Minnun næn 'o 'tɔ a 'e 'cræn -tædi Bali -le min 'beli 'fluba 'ji bæ -wææ -ko -nan nun. Min 'beli 'fluba zɪæ, Bali -le 'bla 'le væ næn.

22

1 "Bæ -sru en Bali -le 'pasianɔn næn laji bæ -a -tɔ 'yi næn e 'belidi -nɔan "min lɛ bæ -a kɔan 'mæn. 'Yi zɪæ e ya 'e ba -a, en e ya 'e siadi "da. E bɔala mingonnæn pein næn e ya Bali -le væ -a en e ya "nyian Bali -le 'bla 'le væ -a bæ -a wlu.

2 En e "yro -si næn 'fla 'bɔ da bæ -a yei. Yibanun næn o 'belidi -nɔan "min lɛ bæ, o ya 'o

'tōdi -a 'plo 'fli 'bō da. Yibanun zīe o baa 'e 'pa -a -fuda "fli 'lē man. En mlēn -tō -ji bē o baa 'e 'pa -a -tō. En o 'la 'bē 'belidi -nōan 'lēglōn pēēnōn 'ji minnūn lē.

³ Fē -tō 'ka 'kōan 'fla zīe -a da, te Bali wei a 'e pladi "man "fo "di.

Mingōnnen pēin nēn e ya Bali -le vē -a, en e ya Bali -le 'bla 'lē vē -a bē, e ya 'e -trōadi 'fla 'bō da, te Bali 'sunōn Bali bōa.

⁴ O Bali ye 'o yīe 'a, en -a 'tō 'crēn -kōan 'e 'tēdi o nyrenbōn da.

⁵ Wa'a wēeman 'nan -kannēn 'san 'e 'o 'man drē 'wein di. En wa'a wēeman 'nyian 'nan yīde 'san 'e 'o 'man drē 'wein di. Kōo klun 'ka 'nan di, Minsan Bali 'bē o man dra 'wein 'lē "wēan. En o mingōnnen -ble 'li 'trilii lē -fu 'lē man.

'Wī tīgl, Zozi -taa

⁶ "Bē -sru en Bali -le 'pasiazan -a 'vī 'mēn 'nan: «'Wīnun pēēnōn zīe e ya 'wī tīgl 'a, en e ya 'lē min 'e 'yī -tēra "da. Minsan Bali nēn e 'yēe lei 'saun 'nōn 'e 'lēwei vūnōn lē bē, -yēe 'yēe 'pasiazan 'pa 'sia 'nan -e 'e 'wī nēn e -taa "drēle bē -a 'sinan 'pa 'e 'sunōn lē.»

⁷ En Zozi "e 'nan: «'Ka drē "yī! 'An 'lōdi 'bō 'kogo. 'Wīnun nēn o -taa "drēle en o ya 'o 'crēn -tēdi 'fluba 'gūe -a -ji bē, min oo min nēn e -tō "da "bē, Bali -le -fēa -a -a san man.»

⁸ 'An 'bō Zan, 'wīnun pēēnōn zīe maan 'man 'an 'trōēn "a, en maan -nan 'yī 'an yīe 'a. Zī Bali -le 'pasiazan cēēn 'wīnun pēēnōn zīe -a -nan -kōōndi man 'mēn bē, en 'an "pō sōōn "wlu 'nan -e 'an bō.

⁹ 'Pian e 'nan 'mēn 'nan: «'Tē 'i 'wī zīe -a drē "fo "dī! Bali nēn 'i bō! Kōō an ya Bali 'suzan 'a 'lē 'yīe 'wī 'zō. En an ya Bali 'suzan 'a "lē 'i "bōi Zozinōn nēn o Bali 'lēwei vē bē -wēe 'wī 'zō. En an ya Bali 'suzan 'a "lē minnūn nēn o ya 'o 'tōdi 'wīnun nēn 'fluba 'gūe -a -ji bē -a da bē -wēe 'wī 'zō.»

¹⁰ En yaa -tō "nēn "nyian 'nan: «'Wīnun nēn o -taa "drēle en o ya 'o 'crēn -tēdi 'fluba 'gūe -a -ji bē, te 'i 'tōi 'i 'tōwli -le vē -a di. Kōō tō nēn 'wīnun zīe o 'lē sōōman bē, e 'bō 'kogo.

¹¹ Min nēn e 'ka "vāle 'e "sia 'wī 'wliidi "drēdi man diē, -a san 'e 'wī 'wliidi "drē. En min nēn e ya "vāle 'e 'fli "tri -tōa "bē, -a san 'e

drē. 'Pian min nēn e 'wī tīgl dra bē, -a san 'e drē tian 'trilii. En min nēn e ya Bali -le vē -a bē, -a san 'e -kōn Bali -le vē -a 'e cila "da.»

¹² En Zozi "e 'nan: «'Ka drē "yī! 'An 'lōdi 'bō 'kogo. 'Ka 'kōpa a 'an 'lō. Zī min -tō drē wī cī bē, -a da nēn maan -kō "paa.

¹³ Mēēn cī 'wī pēēnōn pou sianan "a, en mēēn cī 'wī pēēnōn 'lē 'srannan "a.

¹⁴ Minnūn nēn o 'wēe sō -sruman bē, Bali -le -fēa a o man. En -si a 'e 'lē 'sudi -wle -e 'o -wla Bali -le 'fla, 'dō -e yiba "nēn e 'belidi -nōan "min lē bē 'o 'blō 'blī.

¹⁵ 'Pian minnūn nēn 'o 'fli -nōn 'wī 'wliidi 'tō 'tōdō pēēnōn lē bē, 'lēe minnūn nēn o 'bui 'fo "bē, 'lēe minnūn nēn o nyinnan lī 'lēe 'kōnnēn -a te wa'a 'o cin 'pālē diē, 'lēe minnūn nēn o drē min -tēnōn 'a bē, 'lēe minnūn nēn o -yōnūn -pan bē, 'lēe minnūn pēēnōn nēn o 'wlu -sēndi 'yī "yī "bē o -fo bei.

¹⁶ 'An 'bō Zozi, an 'mēn 'pasiazan nēn laji bē -a 'pa 'sia, en 'wīnun zīe yaa -ci 'si -lēglizinūn -le vē -a. David klu da min nēn 'maan. Mlēn crēn nēn e "bia bodrun bē -nyren 'maan.»

¹⁷ Bali lei 'saun 'lēe lumōn nēn e -taa "drēle Bali -le 'bla nan -a bē, wāa 'vī 'nan: «'I 'ta!»

En min oo min nēn e 'wī zīe -a 'man bē, "e "vī 'nyian 'nan: «'I 'ta!»

Min nēn 'yī dra -a -tēa "bē, 'e 'ta. En min nēn e ya "va "bē, 'e 'ta 'yī nēn e 'belidi -nōan "min lē bē -a 'kolu 'e "tun.

¹⁸ 'Wīnun nēn o -taa "drēle bē e ya 'fluba 'gūe -a -ji. -Yēe "wēan min oo min nēn e 'trōēn -tōa -a ci 'wīnun lē bē, 'an 'bō Zan, an 'wī "paala -a san lē 'nan: Te min -tō 'e 'wī 'pēe 'pa -a ci 'wīnun va "fo "dī, "tōgō Bali 'e 'wī "nēn -kōōn -a san lē "lē zī e cī 'fluba 'bō 'gūe -a -ji bē -yēe 'wī 'zō.

¹⁹ En "nyian bē te min -tō 'e -a ci 'wī -tōwli "cē 'si "va "fo "dī, "tōgō Bali 'e 'si -tō -yrō. -A san 'ka -wlamlan Bali -le 'fla 'saun da di, en -a san 'ka yiba "nēn e 'belidi -nōan "min lē bē -a 'blō 'blē di.

²⁰ Zozi 'bō nēn yaa 'vī 'nan 'wī pēēnōn nēn 'fluba 'gūe -a -ji bē, e ya 'wī 'kpa 'a bē, e 'nan: «'Wī tīgl, 'an 'lōdi 'bō 'kogo.»

Amen! Minsan Zozi, 'i 'ta!

²¹ Minsan Zozi 'lē "yī 'e drē 'ka pēēnōn 'lē vē -a.